



Verlag vergadering Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas  
d.d. 21 juni 2019

**Aanwezig**

A. Bom-Lemstra	provincie Zuid-Holland (voorzitter)
J. Hordijk	gemeente Zuidplas
H. ten Zijthoff	gemeente Waddinxveen
A. van Gils	gemeente Rotterdam
R. Tetteroo	gemeente Gouda
M. van der Spek	HHSK

5.1.2.e	5.1.2.e Grondbank
5.1.2.e	5.1.2.e Grondbank (benoemd bij agendapunt 4.)
5.1.2.e	5.1.2.e Grondbank (verslag)

**Van ambtelijke zijde aanwezig**

5.1.2.e	gemeente Zuidplas
	gemeente Zuidplas
	gemeente Zuidplas
	gemeente Waddinxveen
	gemeente Rotterdam
	gemeente Rotterdam
	gemeente Gouda
	provincie Zuid-Holland
	provincie Zuid-Holland
	Fakton

1. Opening en mededelingen en ingekomen brieven

**Buiten reikwijdte verzoek**

2. Concept-verslag van de DB-vergadering van 18 februari 2019

**Buiten reikwijdte verzoek**

Besluit:

## Buiten reikwijdte verzoek

### 3. Concept-agenda AB Grondbank, d.d. 3 juli 2019

## Buiten reikwijdte verzoek

### 4. Benoeming secretaris Grondbank

## Buiten reikwijdte verzoek

### 5. Notitie waardebehoud Grondbank o.g.v. concept ontwikkelingsvisie Middengebied gemeente Zuidplas

De voorzitter geeft aan dat het voorstel inzake waardebehoud drie punten bevat:

1. direct na het DB van 21 juni 2019 de voorzitter en secretaris van het DB een brief te laten sturen naar alle deelnemers (colleges) om hen te informeren over de in het BOZ besproken situatie en de mogelijke gevolgen van de voor inspraak vrijgegeven concept-ontwikkelingsvisie voor het middengebied op de waarde van de gronden van de Grondbank;
2. de directeur opdracht te geven om samen met de gemeente Zuidplas de mogelijkheden om het waardeverlies voor 1 september a.s. zoveel mogelijk te voorkomen in beeld te brengen ten behoeve van de aanstaande gesprekken met de toezichthouder;
3. de voorzitter en secretaris te mandateren om een inspraakreactie in te dienen op de concept-ontwikkelingsvisie vanuit het belang van waarde-behoud van de gronden van de Grondbank waarin de in betreffende memo benoemde vier oplossingsrichtingen en eventuele andere maatregelen worden aangedragen die het waardeverlies kunnen beperken.

Dhr. Hordijk meldt blij te zijn met punt 2. Hij geeft aan niet in te gaan op de inhoud van bijgevoegde notitie en dus ook niet of hij het met de inhoud daarvan eens is. Hij stemt niet in met punt 3, het mandateren om een inspraakreactie in te dienen. Afsproken wordt dat de inspraakreactie vanuit het DB van de Grondbank eerst nog aan de bestuurders wordt voorgelegd voordat deze wordt verzonden. Daar kunnen alle deelnemers zich in vinden. **5.1.2.e** informeert wanneer de Grondbank duidelijkheid moet verschaffen richting Toezichthouder. **5.1.2.e** meldt dat dit rond september is. **5.1.2.e** meldt dat de inspraakreactie voor 1 oktober 2019 gereed moet zijn. Dhr. Tetteroo spreekt zijn zorg over dit proces uit aangezien het een raadsconsultatie betreft en geen collegeconsultatie.

Besluit:

1. direct na het DB van 21 juni 2019 zullen de voorzitter en secretaris van het DB een brief sturen naar alle deelnemers (colleges) om hen te informeren over de in het BOZ besproken

- situatie en de mogelijke gevolgen van de voor inspraak vrijgegeven concept-ontwikkelingsvisie voor het middengebied op de waarde van de gronden van de Grondbank;
2. de directeur opdracht gegeven om samen met de gemeente Zuidplas de mogelijkheden om het waardeverlies voor 1 september a.s. zoveel mogelijk te voorkomen in beeld te brengen ten behoeve van de aanstaande gesprekken met de toezichthouder;
  3. de voorzitter en secretaris gemandateerd om een inspraakreactie in te dienen op de concept-ontwikkelingsvisie vanuit het belang van waarde-behoud van de gronden van de Grondbank waarin de in betreffende memo benoemde vier oplossingsrichtingen en eventuele andere maatregelen worden aangedragen die het waardeverlies kunnen beperken.

**6. Resultaten zienswijzenprocedure ontwerpbegroting 2020 en ontwerp meerjarenbegroting 2021-2023 Grondbank RZG Zuidplas**

De voorzitter constateert dat het DB zich in de Nota van Beantwoording kan vinden en dat deze wordt geagendeerd voor de AB-vergadering van 3 juli 2019.

Besluit:

Nota van Beantwoording op de ingekomen zienswijzen vastgesteld en met de financiële stukken geagendeerd voor de AB-vergadering van 3 juli 2019.

**7. Ontwerp Jaarrekening en accountantsverklaring**

**Buiten reikwijdte verzoek**

**8. Evaluatie Grondbank**

De voorzitter stelt vast dat het DB zich kan vinden in de evaluatie. Deze wordt vastgesteld en geagendeerd voor de AB-vergadering van 3 juli 2019.

Besluit:

Ontwerp Evaluatierapport vastgesteld en geagendeerd voor de AB-vergadering van 3 juli 2019.

**9. Rondvraag en sluiting**

Niets meer aan de orde zijnde dankt de voorzitter de aanwezigen en sluit de vergadering.

## Bestuurlijk Overleg Zuidplaspolder Middengebied

Datum: 24 november 2020 van 17.00-18.00 uur via Zoom

Aanwezig: Burgemeester Han Weber, gemeente Zuidplas (voorzitter)  
Gedeputeerde Anne Koning, provincie Zuid-Holland  
Wethouder Bas Kurvers, gemeente Rotterdam  
Wethouder Martijn Kortleven, gemeente Waddinxveen  
Wethouder Rogier Tetteroo, gemeente Gouda  
Wethouder Jan Hordijk, gemeente Zuidplas  
Willy de Zoete, voorzitter DB/AB Grondbank RZG Zuidplas  
Hoogheemraad Agnes van Zoelen, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Notulen: 5.1.2.e procesmanager Zuidplaspolder Middengebied, gemeente Zuidplas  
5.1.2.e gemeente Zuidplas

### Annotatie voor de voorzitter van de Grondbank

#### AGENDA

##### 1. Opening en mededelingen

- a. Zuidplas besloten raadsvergadering op 5 november 2020
- b. Aanvraag woningbouwimpuls 2<sup>e</sup> tranche
- c. Stikstofonderzoek

**De directeur Grondbank heeft via een brief een ondersteuningsverklaring afgegeven voor aanvraag woningbouwimpuls.**

##### 2. Concept-verslag BOZ Middengebied 1 oktober 2020 (zie bijlage)

*Gevraagd besluit: vaststellen van het verslag.*

**Geen opmerkingen op het verslag**

##### 3. Stand van zaken mobiliteit, woningbouw en grond (zie bijlagen)

In de bijlagen is de stand van zaken opgenomen ten aanzien van de diverse onderwerpen. Na afronding van het OV-onderzoek zijn alle puzzelstukjes aanwezig om de puzzel te kunnen maken, hierover verder overleg te voeren op ambtelijk en bestuurlijk niveau en te komen tot een set van afspraken over de ontwikkeling van het Middengebied.

**De grondbank en gemeente Zuidplas zijn in overleg over de uitname van de gronden uit de grondbank. Ambtelijk is afgesproken dat eerst de uitkomst van woningbouwprogrammering en verkeer afgewacht wordt voordat verder overleg over uitname zal plaatsvinden. In overleg met Zuidplas is mede om deze reden het Aangepast Voorstel Zuidplas naar de volgende vergadering verdaagd.**

##### 4. Nota Ruimte middelen (zie bijlage)

*Gevraagd besluit:*

- Kennis nemen van de actuele stand van zaken van de Nota Ruimte Middelen
- De provincie verzoeken om de €4 miljoen die nog niet verplicht is, te labelen voor duurzame woningbouw in het Middengebied van de Zuidplaspolder en de verplichting van deze middelen vast te leggen in de nog af te sluiten bestuurlijke afspraken voor de ontwikkeling van het Middengebied van de Zuidplaspolder. Dat betekent dat de €1,5 miljoen die nu is gereserveerd, maar nog niet verplicht, voor Waterhergebruik Knibbelweg Oost, daar niet meer voor benut kan worden.



**Het is formeel aan de BOZ deelnemers om hierover de provincie te adviseren. De Grondbank heeft geen rol hierin, maar ondersteunt het voorstel.**

**5. Planning en proces Middengebied**

Er is een volgend BOZ Middengebied gepland op 9 december 2020. Planning en proces richting besluitvorming hangt af van de voortgang op de verschillende onderwerpen zoals benoemd onder punt 3.

**Kennis nemen van deze planning. Het is belangrijk dat het overleg over de uitnamestrategie tussen Zuidplas en Grondbank op goede en constructieve wijze plaatsvindt.**

**6. Rondvraag/wvttk**

**Geen opmerkingen**

**7. Datum volgend overleg**

Het volgende BOZ is op 9 december 2020 om 16.00 uur.

**8. Sluiting**



## Concept-Verlag vergadering Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas d.d. 5 maart 2021

### Aanwezig

W. de Zoete	provincie Zuid-Holland (voorzitter)
J.W. Schuurman	gemeente Zuidplas
M. Kortleven	gemeente Waddinxveen
B. Kurvers	gemeente Rotterdam
R. Tetteroo	gemeente Gouda
M.C. van der Spek	HHSK

5.1.2.e

- 5.1.2.e Grondbank
- 5.1.2.e Grondbank
- 5.1.2.e Grondbank (verslag)

### Van ambtelijke zijde aanwezig

5.1.2.e

- gemeente Zuidplas
- provincie Zuid-Holland
- provincie Zuid-Holland
- gemeente Rotterdam
- gemeente Rotterdam
- gemeente Gouda

### 1. Opening en mededelingen en ingekomen brieven

De voorzitter heet de aanwezigen welkom. Er zijn geen mededelingen en ingekomen brieven.

### 2. Concept-verslagen van DB en AB vergadering van 8 februari 2021

Buiten reikwijdte verzoek

### 3. Ontwerp jaarstukken Grondbank 2020, begrotingswijziging 2021 en ontwerp begroting 2022 en meerjarenbegroting 2023-2024

Buiten reikwijdte verzoek

# Buiten reikwijdte verzoek

## 4. Voorbereiding op het BOZ overleg

Dhr. Tetteroo meldt dat het mooi is dat er een uitgebreide nota ligt. Hij heeft een vraag voor de directeur Grondbank hoe het zit met de tekst in de nota in relatie met de notitie waar hij het eerder over heeft gehad. 5.1.2.e stelt dat dit de tekst over een mogelijke grondtransactie tussen de Grondbank en Zuidplas betreft. Deze is op hoofdlijnen correct, maar staat er nu te gedetailleerd in. Dat dient in het overleg met de gemeente Zuidplas nog nader uitgewerkt te worden. Verder moet het afsprakenkader nog verfijnd worden, met onder andere conceptovereenkomsten, meerwaardeclausule, marktconformiteit. De voorzitter geeft de inbreng van de Grondbank voor het BOZ weer, zoals opgenomen in de annotatie voor het BOZ. De Grondbank kan instemmen met de oplossingsrichting om de Grondbank budgetneutraal voor 2025 op grond van de beoogde planvorming af te sluiten. Wel dient één en ander in vervolgstappen nader uitgewerkt te worden, waarbij speciale aandacht gevraagd wordt voor de impact van gewijzigde omstandigheden in relatie tot eventuele meerwaarden en de marktconformiteit van de gronden. Wel wordt benadrukt dat de voorgestelde oplossingsrichting gekoppeld is aan de voorgestelde planvorming voor het Middengebied. Dhr. Tetteroo concludeert dat beide partijen in ieder geval werken aan genoemde discrepantie. De voorzitter constateert dat het DB zich in de annotatie van het BOZ kan vinden.

### Besluit:

Ingestemd met de annotatie voor het BOZ van 5 maart 2021.

## 5. Uitnamestrategie Grondbank

De voorzitter constateert dat dit al besproken is in agendapunt 4.

## 6. Rondvraag en sluiting

Niets meer aan de orde zijnde dankt de voorzitter de aanwezigen voor de bijdragen en sluit de vergadering.



CONTACTPERSOON

5.1.2.e

DOORKIESNUMMER

06-5.1.2.e

E-MAIL

5.1.2.e.nl

Postbus 29

2910 AA Nieuwerkerk a/d IJssel

SECRETARIAAT

06-5.1.2.e

E-MAIL

5.1.2.e@PZH.NL

**Aan:** Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas**Van:** 5.1.2.e**Datum:** 7 juni 2021**Kenmerk:** 2021/RZG/104/chj**Betreft:** Memo Bestuurlijke Overeenkomst

In de vergadering van 1 juli 2021 zal het Dagelijks Bestuur, hierna DB genoemd, gevraagd worden om in te stemmen met de Bestuurlijke Overeenkomst Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder, hierna Bestuurlijke Overeenkomst genoemd, tussen de gemeente Zuidplas, Provincie Zuid-Holland en de Grondbank RZG Zuidplas. Deze Bestuurlijke Overeenkomst is na een langdurig proces van ambtelijk en bestuurlijk overleg tussen de gemeente Zuidplas, provincie Zuid-Holland en de gemeenten Rotterdam, Gouda en Waddinxveen en de Grondbank tot stand gekomen. Inhoudelijk bent u diverse malen geïnformeerd en de voorliggende Bestuurlijke Overeenkomst is ook inhoudelijk in uw colleges geagendeerd. Om deze reden beperk ik mij in deze notitie tot een aantal zaken.

In deze overeenkomst zijn de rechten en plichten van de contractpartijen vanuit hun belangen vastgelegd. Om deze reden is de Grondbank contractpartij en niet als zodanig de deelnemers in de Grondbank. De provincie tekent vanuit haar publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rol (grondeigenaar) en de gemeente Zuidplas uiteraard als verantwoordelijke en trekker van de gewenste ontwikkelingen. De andere deelnemers in de Grondbank hebben geen zelfstandige positie met rechten en plichten in deze Bestuurlijke Overeenkomst. Een uitzondering is de gemeente Gouda in het kader van de bijdrage aan de mobiliteit. Dit wordt apart vastgelegd.

In deze Bestuurlijke Overeenkomst wordt bevestigd dat de Grondbank voor 2025 opgeheven zal worden. Aangezien in de Koopovereenkomst tussen de Grondbank en gemeente Zuidplas is opgenomen dat de deelnemers in rechten treden van de Grondbank bij opheffing, is niet uitgesloten dat bij scopewijziging van de Bestuurlijke Overeenkomst, b.v. indien er meer woningen gebouwd gaan worden, de deelnemers vanaf 2025 nog een rol kunnen hebben bij een aanpassing van de Bestuurlijke Overeenkomst.

Verder is afgesproken dat de Bestuurlijke Overeenkomst alleen gewijzigd kan



worden met instemming van alle partijen.

Voorts is in de Bestuurlijke Overeenkomst een voorbehoud gemaakt betreffende de vernietiging of onthouding van goedkeuring door de Raad van State van het Omgevingsplan (art. 19). In een dergelijk geval treden de partijen in overleg om te bepalen hoe hiermee om te gaan.

In de Bestuurlijke Overeenkomst is een overlegstructuur afgesproken. Ambtelijk vindt ten minste eenmaal per halfjaar overleg tussen partijen plaats en ook zal er, indien daar aanleiding voor is, bestuurlijk overleg plaatsvinden.

Na het onherroepelijk worden van het Omgevingsplan zal er een evaluatie plaatsvinden of, en zo ja en met welke partijen, een verlenging of aanpassing van de Bestuurlijke Overeenkomst nodig is. Op dat moment kan bepaald worden of en hoe de Grondbank, die immers wordt opgeheven, in het vervolg vertegenwoordigd wordt.

#### Besluitvorming

In artikel 4, lid 1, onder e, van de Gemeenschappelijke Regeling 2015, hierna GR genoemd, is aangegeven dat de Grondbank tot taak heeft het verkopen van de verworven gronden ter uitvoering van de doelstelling van de GR. Het doel staat in artikel 3 van de GR, namelijk het onder meer uitvoeren van een strategisch uitnamebeleid voor de geformuleerde ruimtelijke en sectorale doelstellingen. Het aangaan van deze Bestuurlijke Overeenkomst voldoet aan het doel en de taken van de Grondbank.

In het Delegatiebesluit 2004 is op grond van artikel 4 het Dagelijks Bestuur bevoegd tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen, waaronder het aangaan van alle obligatoire overeenkomsten.



CONTACTPERSOON

5.1.2.e

DOORKIESNUMMER

06 5.1.2.e

E-MAIL

5.1.2.e.nl

Postbus 29

2910 AA Nieuwerkerk a/d IJssel

SECRETARIAAT

06 5.1.2.e

E-MAIL

5.1.2.e@PZH.NL

**Aan:** Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas

**Van:** 5.1.2.e

**Datum:** 7 juni 2021

**Kenmerk:** 2021/RZG/105/chj

**Betreft:** Memo Koopovereenkomst tussen de Grondbank en gemeente Zuidplas

In de vergadering van 1 juli 2021 zal het Dagelijks Bestuur, hierna DB genoemd, gevraagd worden om in te stemmen met de Koopovereenkomst, d.d. 1 juli 2021, tussen de gemeente Zuidplas en de Grondbank, hierna Koopovereenkomst genoemd. Deze Koopovereenkomst is na een langdurig proces van ambtelijk en bestuurlijk overleg tussen de gemeente Zuidplas en de Grondbank tot stand gekomen. Inhoudelijk bent u diverse malen in diverse gremia geïnformeerd. De uitgangspunten van deze Koopovereenkomst is ook in uw colleges geagendeerd. Om deze reden beperk ik mij in deze notitie tot een aantal zaken.

Deze overeenkomst is op 22 juni 2021 door het College van Burgemeester en Wethouders van Zuidplas goedgekeurd, maar de raad dient, op grond van haar budgetrecht, de koopovereenkomst ook goed te keuren. Voor deze goedkeuring dienen de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gevolgd te worden. Een dergelijk besluit zal de raad van Zuidplas nemen bij het goedkeuren en/of openen van de betreffende grondexploitaties voor het Middengebied. Dit besluit dient conform de bepalingen van de Koopovereenkomst voor 1 augustus 2022 genomen te worden. Dit besluit is gekoppeld aan een opschortende voorwaarde (art. 23 lid 1). Verder is in de Koopovereenkomst een opschortende voorwaarde opgenomen dat de overeenkomst pas tot stand komt nadat de bestemmingen Wonen en Werken in het Ontwikkelingsgebied overeenkomstig het Masterplan onherroepelijk geworden zijn. Op grond van de huidige planning, met de nodige slagen om de arm, denk alleen al aan de mogelijk invoering van de Omgevingswet, is de verwachting dat de Raad van State medio eind 2023, begin 2024 een uitspraak over de planvorming zal doen. Dit moment zit vrij kort op de beoogde beëindiging van de Grondbank. Niet uitgesloten dient te worden dat de Raad van State (tijdelijk) niet tot goedkeuring (van delen) van het Omgevingsplan komt. Om deze reden zijn er bepalingen opgenomen in de overeenkomst om tot herstel naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State te komen. Gezien het dan verwachte tijdsbestek in relatie tot de looptijd van de Grondbank is in artikel

27 aangegeven aan het AB dat voorgesteld zal worden om de duur van de Grondbank met 2 jaar te verlengen of, indien een dergelijk besluit niet genomen wordt, de rechten en plichten over te laten gaan naar de deelnemers. Aangezien het DB niet tot verlenging kan besluiten, dit is voorbehouden aan het AB na het horen van de raden en staten, is voor deze constructie gekozen.

Verder is in de Koopovereenkomst een meerwaardeclausule opgenomen. Deze loopt tot 2046 en de rechten van deze meerwaarde gaan over op de deelnemers na beëindiging van de Grondbank.

De verplichtingen, zoals navorderingen van de belastingdienst, gaan over naar de gemeente Zuidplas na beëindiging van de Grondbank.

Na het sluiten van de Koopovereenkomst gaan de partijen in nader overleg om de risico's zoveel mogelijk te managen. Dit betreft onder meer de leningenportefeuille (b.v. in het geval dat de Grondbank verlengd dient te worden; in een dergelijk geval dient alles ineens geherfinancierd te worden), maar ook de fiscaliteit omtrent de overdracht van de gronden.

De Grondbank is destijds in 2004 opgericht voor een effectieve uitvoering van de ruimtelijke, sectorale en grondbeleidsdoelstellingen voor de Zuidplaspolder. Na een langdurig traject heeft de gemeenteraad van Zuidplas, d.d. 19 mei 2021, het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder vastgesteld. Dit masterplan vormt de inhoudelijke basis voor de Bestuurlijke Overeenkomst Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder. Op basis van dit afsprakenkader is besloten om alle gronden van de Grondbank over te dragen aan de gemeente Zuidplas voor de gebiedsontwikkeling. Op grond van de Bestuurlijke Overeenkomst neemt de gemeente Zuidplas het initiatief voor de ontwikkeling van de Zuidplaspolder overeenkomstig het Masterplan en de Bestuurlijke Overeenkomst. Met de verkoop van haar gronden aan de gemeente Zuidplas wordt voldaan aan de doelstellingen van de Grondbank zoals geformuleerd in haar Gemeenschappelijke Regeling en het USK 2018. Voorwaarde voor het sluiten van deze Koopovereenkomst is wel de totstandkoming van de Bestuurlijke Overeenkomst.

#### Besluitvorming

In artikel 4 lid 1, onder e van de Gemeenschappelijke Regeling 2015, hierna GR genoemd, is aangegeven dat de Grondbank tot taak heeft het verkopen van de verworven gronden ter uitvoering van de doelstelling van de GR. Het doel staat in artikel 3 van de GR, namelijk het onder meer uitvoeren van een strategisch uitnamebeleid voor de geformuleerde ruimtelijke en sectorale doelstellingen. Het aangaan van deze Koopovereenkomst voldoet aan het doel en taken van de Grondbank.

In het Delegatiebesluit 2004 is op grond van artikel 4 het Dagelijks Bestuur bevoegd tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen, waaronder het aangaan van alle obligatoire overeenkomsten.

Colleges van Burgemeester en Wethouders van Rotterdam, Zuidplas, Gouda en Waddinxveen en College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland



ONS KENMERK      UW KENMERK      BIJLAGEN      DATUM  
-                      -                      @ juni 2021

**GRONDBANK RZG  
ZUIDPLAS**

**ONDERWERP**  
Consequenties Koopovereenkomst voor begroting 2021 en 2022 van Grondbank en USK

Postbus 29  
2910 AA Nieuwerkerk a/d IJssel  
BEZOEKADRES  
Kleinpolderlaan 4  
2911 PA Nieuwerkerk a/d IJssel

Geachte college,

5.1.2.e  
GRONDBANK RZG  
ZUIDPLAS  
5.1.2.e @PZH.NL

De Grondbank RZG Zuidplas (verder genoemd Grondbank) is destijds in 2004 opgericht voor een effectieve uitvoering van de ruimtelijke, sectorale en grondbeleidsdoelstellingen voor de Zuidplaspolder. Na een langdurig traject heeft de gemeenteraad van Zuidplas, d.d. 19 mei 2021, het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder vastgesteld. Dit masterplan vormt de inhoudelijke basis voor de Bestuurlijke Overeenkomst Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder. Op basis van dit afsprakenkader is besloten om alle gronden van de Grondbank over te dragen aan de gemeente Zuidplas voor de gebiedsontwikkeling. Met de verkoop van haar gronden aan de gemeente Zuidplas wordt voldaan aan de doelstellingen van de Grondbank zoals geformuleerd in haar Gemeenschappelijke Regeling en het Uitname Strategie Kader 2018.

TELEFOON  
070-5.1.2.e

Op 1 juli 2021 heeft de ondertekening plaatsgevonden van de Bestuurlijke overeenkomst voor de ontwikkeling van het Middengebied Zuidplaspolder tussen de gemeente Zuidplas, de provincie Zuid-Holland en de Grondbank. Op basis van deze overeenkomst is ook op 1 juli 2021 de Koopovereenkomst tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas ondertekend.

De overeenkomst heeft diverse gevolgen voor de Grondbank. Deze lichten wij onderstaand toe.

Wijzigen werkzaamheden Grondbank

**Buiten reikwijdte verzoek**



Buiten reikwijdte verzoek

[Redacted]

Deelnemersbijdrage

Buiten reikwijdte verzoek

[Redacted]

[Redacted]

Verliesvoorziening en risico van invoeren opschortende voorwaarden

Buiten reikwijdte verzoek

[Redacted]

Buiten reikwijdte verzoek

Hoogachtend,  
het Dagelijks Bestuur van de Grondbank RZG Zuidplas,

de secretaris,

de voorzitter,

5.1.2.e

W.H. de Zoete



## Concept-Verlag vergadering Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas d.d. 1 juli 2021

### Aanwezig

W. de Zoete	provincie Zuid-Holland (voorzitter)
M. Kortleven	gemeente Waddinxveen
J.W. Schuurman	gemeente Zuidplas
B. Kurvers	gemeente Rotterdam
M. Bunnik	gemeente Gouda

5.1.2.e

5.1.2.e Grondbank  
5.1.2.e Grondbank  
5.1.2.e Grondbank (verslag)

### Van ambtelijke zijde aanwezig

5.1.2.e

gemeente Zuidplas  
gemeente Zuidplas  
provincie Zuid-Holland  
gemeente Waddinxveen  
gemeente Rotterdam  
gemeente Gouda

Afwezig met kennisgeving 5.1.2.e

### 1. Opening en mededelingen

De voorzitter heet de aanwezigen welkom. Zij memoreert dat het een gedenkwaardige dag is gezien de overeenkomsten die naar verwachting vandaag getekend zullen worden inzake de ontwikkeling van het Middengebied Zuidplaspolder.

### 2. Ingekomen stukken

De voorzitter meldt dat er geen ingekomen stukken zijn.

### 3. Concept-verslag DB Grondbank van 5 maart 2021

Buiten reikwijdte verzoek

### 4. Bestuurlijke Overeenkomst Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder

5.1.2.e licht toe dat het vandaag een heuglijk moment is gezien de ontwikkeling van het Middengebied waarover de afspraken worden bevestigd. In 2004 is de Grondbank opgericht en het is mooi dat er nu ontwikkeld gaat worden. Anderhalf jaar geleden zijn de onderhandelingen gestart en met genoegen constateert hij dat dit ook tot resultaat heeft geleid. De ervaring met betrokken partijen, in het bijzonder gemeente Zuidplas, is dat er altijd in commitment gewerkt is. Het ambtelijk grondbankoverleg heeft ook goed gewerkt. Hij is blij met het vertrouwen dat partijen in elkaar hebben. Het is jammer dat 5.1.2.e van de provincie er niet bij is. Hij heeft een belangrijke spilfunctie vervuld in het proces. Dhr. Bunnik memoreert dat er lange tijd aan de afspraken is gewerkt en er kan terug worden gekeken op een goede tijd. Er wordt als deels aan gewerkt en hij ziet er naar uit om mee verder te gaan. Dhr. Kortleven stelt dat hij maar kort bij het proces betrokken is geweest gezien zijn recente aanstelling als wethouder. Hij heeft met instemming gezien hoe er met elkaar gewerkt wordt. Dhr. Kurvers licht toe dat hij bij aanvang van de Grondbank nog op de universiteit zat. Het is hem opgevallen hoe goed bestuurders hebben samengewerkt. Het team is altijd een team gebleven. Hij spreekt zijn dank uit voor de organisatie van de Grondbank: daar is altijd prima werk verricht. 5.1.2.e meldt dat er ambtelijk ook altijd goed is samengewerkt. Dhr. 5.1.2.e t sluit zich bij voorgaande sprekers aan. 5.1.2.e licht toe dat zij al lange geleden met de toenmalige directeur van de Grondbank Dirk van der Schaaf heeft gewerkt. Zij heeft de goede samenwerking met de partners altijd gewaardeerd. 5.1.2.e gaf aan dat bij de start van zijn werkzaamheden aangegeven was dat het dossier Zuidplas maar weinig tijd zou kosten. Dat is anders gelopen maar in positieve zin. Het was een erg interessante periode en hij heeft veel geleerd van de anderen die al lang aan Zuidplas werkten, zoals de directeur Grondbank en de betrokken ambtenaren. 5.1.2.e meldt dat hij recenter bij Zuidplas betrokken is geraakt. Hij constateert dat er een goede deal ligt waar iedereen zich in kan vinden. 5.1.2.e licht toe dat hij sinds vorig jaar betrokken is als secretaris van de Grondbank, maar in het verleden vanuit de provincie ook intensief betrokken is geweest. Hij stelt dat aan de destijds gemaakte ontvlechtigingsafspraken nu op een goede wijze uitvoering wordt gegeven. Tot slot meldt de voorzitter dat zij sinds 2019 betrokken is als gedeputeerde, maar daarvoor ook jaren betrokken is geweest als statenlid. Zij had wel bedenkingen bij deze wijze van grondpolitiek, maar in dit geval heeft dat goed uitgekapt. Zij bedankt iedereen voor de goede samenwerking.

Besluit:

Ingestemd met de Bestuurlijke Overeenkomst Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder, d.d. 01 juli 2021.

## **5. Koopovereenkomst tussen de Grondbank en gemeente Zuidplas**

Besluit:

- Ingestemd met de Koopovereenkomst, d.d. 01 juli 2021 onder voorwaarde dat de Bestuurlijke Overeenkomst Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder tot stand komt.
- Ingestemd met het geheimhoudingsbesluit.

## **6. Conceptbrief consequenties Koopovereenkomst voor begroting 2021 en 2022 van Grondbank en USK**

De voorzitter licht toe dat de totstandkoming van de Bestuurlijke Overeenkomst en de Koopovereenkomst gevolgen heeft voor de begroting 2021 inzake de verliesvoorziening en de bijdragen van de Deelnemers. Voor deze begroting zal een begrotingswijziging worden voorbereid, welke die jaar in het Algemeen Bestuur voorgelegd zal worden. Dit geldt niet voor de zojuist vastgestelde begroting 2022. Ook zullen de afspraken zoals gemaakt in de overeenkomsten verwerkt dienen te worden in het nieuwe



UitnameStrategiekader. Over deze zaken ligt de conceptbrief voor om de deelnemers te informeren.

Zij constateert dat het DB zich hierin kan vinden.

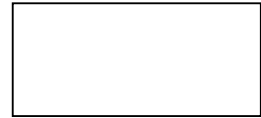
De secretaris adviseert de deelnemers voor de opname in de concept-begroting 2022 van de deelnemers, om op korte termijn een eenduidige lijn met elkaar te bepalen over de beschrijving en kwantificering van de risico's van de Grondbank.

**Besluit:**

De concept-brief wordt vastgesteld en zal verstuurd worden aan de deelnemende partijen.

**7. Rondvraag en sluiting**

Niets meer aan de orde zijnde dankt de voorzitter de aanwezigen voor de bijdragen en sluit de vergadering.



Contactpersoon

5.1.2.e

Doorkiesnummer

06-5.1.2.e

E-mail

5.1.2.e.nl

Postbus 29

2910 AA Nieuwerkerk a/d  
IJssel

Secretariaat

06-5.1.2.e

E-mail

5.1.2.e@pzh.nl

Concept

**Aan:** De leden van het Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas

**Van:** 5.1.2.e

**Datum:** 30 januari 2020

**Kenmerk:** 2020/RZG/86/chj

**Betreft:** Discussienota uitgiftestrategie en grondwaardebepaling van de Grondbank voor gebiedsontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder

*Geachte mevrouw De Zoete,*

*Onderstaande notitie met vragen is van de hand van de directeur van de grondbank. Aanstaande maandag hebben we een betrekkelijk informeel overleg. Deels zal het een brainstormend karakter kunnen hebben, maar dat betekent niet dat het vrijblijvend is.*

*In algemene zin gaat het over de rol die wij als provincie zien weggelegd voor de grondbank. Als provincie dragen we nu 40% van het bezit en het risico. Voor de provincie draait de ontwikkeling van de Zuidplaspolder in beginsel om het realiseren van beleidsdoelen, mn op het gebied van (sociale) woningbouw en werkgelegenheid, naast groen en mobiliteit. De aankoop van de gronden was daarvoor een instrument. Het (deel)belang ten aanzien van de instrument is duidelijk: we willen bij voorkeur op zijn minst ons geld terug en we willen geen uitbreiding van ons risicoprofiel..*

*Gezien de bredere blik die we als provincie hebben is dat echter niet het enige. De agenda van de gemeente is gericht op onomkeerbare besluiten over een ontwikkelvisie en een ontwikkelstrategie. Mogelijk landt één en ander in nieuwe bestuurlijke afspraken.*

*Het lijkt logisch dat de provincie uiteindelijk altijd pas een afspraak over het geheel wil en niet over onderdelen, dus ook niet afzonderlijk over de grondbank.*

*Hieronder schets ik  cursief per onderwerp / vraag de overwegingen die voor de provincie van belang zijn.*

*Laten we maandag een gesprek hebben over de doelen en argumenten en het gewicht dat we hechten aan die argumenten.*

#### Inleiding

Op 5 december is in het BOZ Middengebied het Plan van aanpak vervolg Zuidplaspolder Middengebied 2019-2020 besproken. In dit plan van aanpak staat dat het doel is om te komen tot de volgende onomkeerbare besluiten voor de

ontwikkeling van het Middengebied:

- Een definitieve ontwikkelingsstrategie voor het Middengebied;
- Duidelijkheid over de organisatie van de (plan)ontwikkeling en –realisatie;
- Een bestuurlijke set van eenduidige afspraken over de ontwikkeling van het Middengebied die worden onderschreven door de provincie Zuid-Holland, de gemeenten Rotterdam, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas en het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard. Ook dienen nadere afspraken te worden gemaakt met de Grondbank en de GOM als belangrijkste grondeigenaren in het Middengebied.

Dit betekent dat de Grondbank zal moeten nadenken over haar uitgiftestrategie en inzet voor de ontwikkeling van het Middengebied van de Zuidplaspolder en over het waarde-behoud van haar gronden. Op 5 december jl. heeft u opdracht gegeven aan de directeur en de secretaris om een bestuurlijk rond te doen voor input. In het grondbankoverleg (ambtelijk overleg met de deelnemers) is door de aanwezige ambtenaren aan de directeur geadviseerd om dit rondje nog niet in te gaan op de rol van de Grondbank in de uitvoering, totdat er meer duidelijkheid is hoe de gemeente(raad) staat in de ontwikkeling van het Middengebied van de Zuidplaspolder. Ambtelijk is aangegeven dat deelnemers het belangrijk vinden dat er alvast nagedacht wordt over de mogelijke opties voor een uitgiftestrategie en de waardebepaling van de gronden van de Grondbank vanuit de doelstelling tot waarde-behoud van de Grondbankgronden. Deze discussienotitie is basis voor de gesprekken in het bestuurlijk rondje.

#### Huidige situatie Grondbank

De Grondbank heeft thans een looptijd tot 2025. De Grondbank heeft ca. 300 ha in eigendom voor een boekwaarde van 95,5 mln. euro. Vanaf 2012 komen de jaarlijkse netto kosten voor rekening van de deelnemers van de Grondbank. De totale doorbelaste kosten tot en met 2020 bedragen ca. 30 mln. euro. De Grondbank is volledig extern gefinancierd. De totale rentekosten bedragen nu 2 mln. euro en zullen tot 2025 met ca. 140.000 euro per jaar worden afgebouwd. De financiering na 2024 is nog niet vastgelegd. Eén en ander heeft te maken met de discussie over de verlenging van de looptijd van de Grondbank.

Het grondbeleid wordt vormgegeven door het UitnameStrategieKader (USK). In 2018 is het huidige vigerende USK 2018 vastgesteld.

In het USK 2018 is vastgesteld dat de Grondbank, haar beleid en de kaders ondersteunend zijn aan de doelen van de gebiedsontwikkeling van de Zuidplaspolder. Aangezien in 2020 de nodige besluiten genomen dienen te worden in het kader van de Zuidplasgebiedsontwikkelingen is dit USK beleidsarm van opzet. Als beheer- en gronduitgiftebedrijf moet de Grondbank waar mogelijk faciliteren opdat de gronden op termijn voor de gewenste ontwikkelingen kunnen worden verkocht. De Grondbank richt zich tenminste op het organiseren van het waarde-behoud van de gronden. Navolgend wordt de rolinvulling van de Grondbank op grond van het bovenstaande op hoofdlijnen beschreven:

- de Grondbank beheert de verworven gronden conform de huidige afspraken, instandhoudingsbeheer en waarde-behoud;
- de Grondbank voert de voor de Grondbank relevante afspraken uit het actieplan van de notitie Programmatische Uitgangspunten, de nader vast te

leggen afspraken in het Bestuurlijk Overleg Zuidplaspolder (BOZ) en/of van haar deelnemers uit;

- de Grondbank faciliteert nieuwe (vervolg)acties van derden;
- de Grondbank treedt op als marktmeester en zal - waar gevraagd - namens de overheidspartijen gronden binnen de Zuidplaspolder verwerven;
- de Grondbank onderneemt en ondersteunt initiatieven voor zover dat relevant is voor het waarde-behoud;
- de Grondbank doet gelegenheidsaankopen om de versnippering van haar grondbezit tegen te gaan.

#### Grondbezit in relatie tot planontwikkelingsproces Middengebied

Ter informatie het volgende. De Grondbank heeft ca 300 ha in eigendom, hiervan is ruim 95% gelegen binnen het Middengebied. Op grond van de eerste contouren van het masterplan kunnen op basis van informatie van de gemeente de toekomstige bestemmingen op de gronden grofweg als volgt indicatief geduid worden:

- 20-25% 1<sup>e</sup> fase woningbouw en werken
- 30-40% eventuele 2<sup>e</sup> fase woningbouw en werken
- ca. 10-15% groene schakel en overig groen
- ca. 10-15% overige, zoals energie, landgoed, groen, Leisure, sport

Vooropgesteld dat dit een voorlopig en indicatief beeld geeft, lijkt het dat het grootste gedeelte van de gronden van de Grondbank niet betrokken is bij de 1<sup>e</sup> fase woningbouw en dit feit kan van groot belang zijn voor de keuzes die gemaakt worden voor de Grondbank. De 1<sup>e</sup> fase zal ca. 10 jaar duren en de fase hierna zal gestart worden na afronden van de 1<sup>e</sup> fase, derhalve na de periode 2030-2035. Dit geeft een lange tijdsduur voor de uitgifte indien deze plaatsvindt op het moment dat de functiewijziging daadwerkelijk tot stand komt.

Hieronder worden kort de onderwerpen/gedachtesgangen beschreven die in deze voorstellen in elk geval aan de orde zullen komen.

#### A. Uitgiftestrategie Grondbank

De Grondbank zal (opnieuw) na moeten denken over de uitgiftestrategie i.h.k.v. de gronden gelegen binnen de gebiedsontwikkeling en haar overblijvende gronden. Zoals eerder aangegeven liggen de gronden van de Grondbank verspreid en hebben naar de huidige verwachting een breed scala van uiteindelijke bestemmingen. Waarvan een groot deel van de gronden zeker op korte termijn geen andere bestemming krijgt.

Buiten het vorenstaande gelden voor een uitname-strategie de volgende vragen:

- Aan wie wordt welke grond verkocht (privaat of publiek, samenwerkingsvormen)? Hierbij is van groot belang dit goed af te stemmen met de gemeente Zuidplas.

*Eens met afstemmen.*

*Vraag: heeft de gemeente eerste recht van koop, ook als ze 'te weinig' bieden?*

- Wanneer (in het proces) wordt de grond verkocht, eventuele fasering?  
*Hoe meer planologische zekerheid, hoe hoger de prijs en hoe lager het risico voor de kopende partij.*  
*De logica is: marktconform.*

*Die marktprijs loopt op met de planologische zekerheid.*

*Als provincie willen we best van (ons aandeel in) de grondbank af. De gemeentelijke grondexploitatie wil vermoedelijk alleen gronden die in ontwikkeling komen. De gronden die niet ontwikkeld worden zijn voor de gemeentelijke grondexploitatie niet van belang. Als over die gronden geen afspraak komt, groeit het relatieve risicoprofiel.*

*Generiek gezien wil de provincie geen uitbreiding van het risicoprofiel. Bij afspraken over de verkoop van gronden kijkt de provincie niet alleen naar de prijs per m<sup>2</sup>, maar naar de grondportefeuille van de grondbank als geheel. Als de gemeente maar een klein beetje van de gronden wil kopen, willen we vermoedelijk voor dat deel een stevige prijs.*

*Afspraken over koop van alle gronden of hele grote delen van de grondportefeuille door de gemeente / gemeentelijke ontwikkelorganisatie zijn daarom interessant.*

*Enerzijds is gretigheid van de gemeente te prijzen, anderzijds is het realistisch om begrip te hebben voor de gemeentelijke risico's, die dan immers groeien. Een vroege afspraak over de aankoop van de hele grondbankportefeuille, danwel tegen een prijs die de volledige boekwaarde compenseert, kan – in combinatie met andere onderdelen van de afspraak, aantrekkelijk zijn.*

*Relatie met rentelasten. Jaarlijks dragen de deelnemers de rentelasten. Over de gronden waarover een afspraak wordt gemaakt, zal rente worden bijgeteld. De grondexploitatie moet die kosten dragen. De keerzijde daarvan is: als de gemeente niet koopt, dragen wij nog jaren de rentelasten. Nog 5 of nog 10 jaar rentelasten, zijn in een afspraak met de gemeente vermijdbare kosten. Dat is ons wellicht ook iets waard.*

- Welke gronden worden verkocht tegen welke voorwaarden?
  - b.v. koppeling tussen gronden woningen en gronden groene buffer
  - b.v. koppeling met de gehele portefeuille
  - Alleen de gronden woningbouw
  - Groene schakel met meerwaardeclausule
  - Uitgifte met ontwikkelingsvoorwaarden voor kwaliteit
  
- Tegen welke waarde wordt de gronden verkocht, marktwaarde, boekwaarde, boekwaarde met een opslag, meerwaardeclausule (toetsing aan staatsteunregelgeving)?

*Er is maar één logica: marktwaarde.*

*Er is een wens: we want our money back; dat is boekwaarde van de hele portefeuille, eigenlijk inclusief alle gedragen rentelasten. Daarin zit speel / onderhandelruimte. De inzet van die ruimte hangt af van de rest van de deal. (Is er geen andere bijdrage nodig voor infra? Leidt een deal tot versnelling van de woningbouw? Wordt een afspraak gemaakt over de hele grondbankportefeuille? etc)*

*De absolute ondergrens is de huidige boekwaarde. De reden daarvoor is de uitlegbaarheid aan de staten.*

Hoe om te gaan met de 'overblijvende gronden', mede in relatie tot de uit te geven gronden (voorkomen van onrendabele overhoeken en voor de gronden die niet in een exploitatie of 1<sup>e</sup> fase gelegen zijn). Hierbij spelen de volgende vragen een rol. Duur van de Grondbank. Is het wenselijk en doelmatig om de Grondbank langer dan 10 jaar in de benen te houden?

Zo ja, dan dient gestreefd te worden naar een zo risicoloze onderneming (zie hieronder).

Zo nee, hoe dan de Grondbank binnen een aantal jaren te liquideren. Dit kan alleen bereikt worden door verkoop van de gronden in deze paar jaar.

Een aantal scenario's bij het liquidatieproces:

- Verkoop aan de gemeente Zuidplas. Dit kan in zijn geheel aan de gemeente Zuidplas, b.v. tegen boekwaarde, tegen marktwaarde, tegen gereduceerde waarde (met b.v. een meerwaardeclausule). Voordeel is dat er dan een normale relatie ontstaat in de publieke verhoudingen.  
*Lagere prijzen dan marktwaarde zijn te allen tijde onlogisch en alsdan uitsluitend te verwantwoorden als de grondbank als geheel is gecompenseerd, en bij voorkeur met gunstige afspraken op andere onderwerpen. (absolute ondergrens: huidige boekwaarde)*
- Verdeling van de overblijvende gronden aan de deelnemers. Hierbij nemen de deelnemers een deel ter grootte van hun aandeel over met de bijbehorende schuld.  
*Zeer onlogisch en ongewenst: er is één grondgebiedsgemeente*
- Verkoop van de overblijvende gronden aan de gemeente Rotterdam en/of Provincie, gezien het feit dat deze partijen het grootste belang hebben.  
*Zeer onlogisch en ongewenst: er is één grondgebiedsgemeente*
- Verkoop aan private partijen. Dit scenario is thans alleen haalbaar als er voldoende perspectief is voor de te verkopen gronden. Derhalve geen of weinig planologische risico's. Thans is er nog weinig animo van investeerders om risicovol de gronden aan te kopen. Bij de private kant bestaat het gevoel dat er wel gemakkelijk aan de knoppen van de planologie gedraaid kan worden door de publieke partijen en zodra het risico van de publieke partijen verdwenen is, ook de aandacht voor de gebiedsontwikkeling weg is. Een reëler alternatief is de verkoop van gronden aan een op te richten private/publieke samenwerkingsvorm, b.v. indien deze bij een 1<sup>e</sup> fase succesvol tot stand komt.  
*Indien het gronden betreft die niet in ontwikkeling worden genomen, 'winkeldochters', lijkt me verkoop aan particulieren of aan de gemeente de enige optie, gewoon tegen marktwaarde.*
- Hoe te komen tot een beperkt risicodragende Grondbank?
  - Dat kan bereikt worden door de duur van de Grondbank behoorlijk te verlengen, b.v. tot 2035 en bij de huidige (lage) rentestand langdurende leningen aan te gaan, zodat de financiering goedkoop wordt, b.v. 50 miljoen voor 15 jaar tegen ca. 0.5% rente geeft een jaarlijkse rentelast van 250.000 euro. Bij een goed ontwikkelingsperspectief kunnen deze kosten weer geactiveerd worden op de boekwaarde.  
*Scenario: er komt geen afspraak over gronden die programmatisch geen deel uitmaken van de bestuurlijke afspraken. (dd nu: 4.000 woningen, 40 ha bedrijven en de voorzieningen.)*  
*Over die gronden wordt ofwel afgesproken: marktwaarde, ofwel een prijs en een ritme. Ook dan zal de grondbank moeten verlengen en middels*



*goedkope financiering draagt de grondbank en dragen dus de partners bij aan de 'relatief lage financieringskosten in de grex.*

*Daar staan voor de andere gronden risico's tegenover. Zonder afspraak over 'restgronden', worden de eerste gronden duurder.*

- *Garantieafnamen door deelnemers op termijn, b.v. na 2030 gaan de gronden per definitie, b.v. tegen boekwaarde, over aan haar deelnemers en de Grondbank wordt opgeheven. Door de druk van een komende afname zal er actief gezocht worden voor afname van de gronden.  
Deze begrijp ik niet goed.*
- *Een privaot/publiekrechtelijke samenwerking met ontwikkelaars, b.v. met de GOM om daar de gronden onder te brengen of vice versa.  
Welke voor- of nadelen spelen hier?*
- *Verkoop aan private partijen na een succesvolle 1e fase. Indien de 1e fase een succes is gebleken en de vraag naar woningen blijft bestaan, zal een verkoop aan private partijen eenvoudiger zijn.  
Zou kunnen, is geen strategie voor nu. Vraag is wel of de gemeente eerste recht van koop heeft, nu, maar ook dan.*
- *Veel positieve bestemmingen op gronden realiseren, zodat op de taxatie overwaarde zit en verkoop aan derden makkelijker wordt.*
- *Andere scenario's? ???*

*Vraag aan de deelnemers: welke uitgiftestrategie vindt u het meest gewenst voor de Grondbank?*

#### B. Waardebepaling van de te verkopen gronden van de Grondbank

Er zijn verschillende manieren waarop naar de waarde van de gronden van de Grondbank gekeken kan worden. Ook in relatie tot de bestuurlijk afgesproken eis van waarde-behoud. Tot op heden is het doel van de Grondbank om tenminste budgetneutraal (*Is ook geen eenduidige term meer door de door de deelnemers gedragen rentelasten.*) af te sluiten. Anderzijds dient onderkend te worden dat de Grondbank destijds is opgericht als instrument om maatschappelijke doelen te realiseren. Blijft waarde-behoud het (hoofd)doel of is het onder bepaalde (maatschappelijke) omstandigheden denkbaar dat de deelnemers een verlies accepteren. Indien dit laatste het geval is, wat zijn dan de omstandigheden waaronder dit acceptabel is?

*Dit is de reden voor deelnemers om afspraken te plaatsen in een breder perspectief. Voor de provincie wegen dan de omvang en het tempo van de woningbouw en het aandeel betaalbare woningen daarin. Daarnaast heeft de provincie belangen op het gebied van mobiliteit en groen en uiteraard als aandeelhouder in de grondbank bij de waarde van de gronden. Onder de streep is past helder welke deal de beste is.*

Als voorbeeld een aantal benaderingen.

- 1) Alle gronden van de Grondbank (ca. 300 ha) gaan in de (grond)exploitatie van de ontwikkeling van het Middengebied voor een vast bedrag per m<sup>2</sup> (bijv. verkoopwaarde, boekwaarde) en worden allemaal voor dat bedrag *verkocht*. Hiermee wordt een volledige ontkoppeling van de publieke samenwerking bereikt en kan de Grondbank opgeheven worden.  
*Would be nice....*

- 2) Als er onderscheid gemaakt wordt tussen de waarde van gronden (en de periode waarin die waarde wordt gerealiseerd) dan kan de waarde berekend worden op basis van verschillende criteria, waaronder:
  - a. Taxatie van die gronden (marktconform);
  - b. Functie-afhankelijk: welke van de gronden gaan benut worden voor ruimtelijke ontwikkelingen en zo ja, welk type ruimtelijke ontwikkeling (woningbouw, recreatie, groene schakel), waarbij er sprake is van verschillende exploitaties en derhalve verschillende waarden;
  - c. Of en zo ja, hoe de ontwikkeling van de Lanen en Linten opgepakt gaat worden. Ook binnen één complex kan er sprake zijn van verschillende waarden, bijvoorbeeld op grond van bijzondere (on)geschiktheid, voorstroken, historische kostprijs e.d.;
  - d. Het perspectief (en daarmee de waarde) van de gronden die niet in de 1e fase en in de volgende fases ontwikkeld gaan worden.
- 3) Er kan ook gerekend worden met de boekwaarde met een opslag waarbij, voor het bepalen van de opslag, dezelfde criteria relevant zijn als genoemd onder 2.  
*Steeds is het bedrag onder de streep maatgevend*
- 4) Andere benaderingen?

*Vraag aan de deelnemers: op welke wijze vindt u dat de waarde van de gronden van de Grondbank bepaald zouden moeten worden?*

## Informeel Bestuurlijk overleg Grondbank RZG Zuidplas



Vergaderdatum:

Tijdstip:

**Dinsdag 16 november 2020**

**9.00 – 10.00 uur**

Via Teams

GRONDBANK RZG  
ZUIDPLAS

VERZENDDATUM:

10 november 2020

CONTACTPERSOON:

5.1.2.e

o6 5.1.2.e

5.1.2.e

nl

### AGENDA

#### 1. Opening

#### 2. Verslag overleg 27 oktober jl.

Bijgevoegd is concept (beknopt) verslag van het overleg

**Geen opmerkingen**

#### 3. Notitie Uitnamestrategie en grondwaardebepaling Grondbank

Reeds in uw bezit:

- Notitie uitgiftestrategie Grondbank RZG Zuidplas
- Bijlage 2 berekeningen scenario's van notitie
- Bijlage 3 grondgebruikskaart

Bijgevoegd

- Presentatie van de directeur van 27 oktober

Nagezonden:

- Stand van zaken overleg Zuidplas (overleg is 12/11 gepland)

Voorstel

De directeur zal aan de hand van de stand van zaken een toelichting geven. Het overleg wordt gevraagd om een reactie te geven op de stand van zaken en richting te geven aan uitgiftestrategie.

**5.1.2.e zal een toelichting op het gesprek geven. Ik ga ervan uit dat 5.1.2.e dat vrijdag 13-11 tijdens ons overleg ook zal doen. We kunnen dan op basis van zijn info onze reactie bespreken.**

#### 4. Inzet Grondbank bij Woningbouwimpuls

Toelichting

De gemeente Zuidplas heeft (toch) het voornemen om - in het kader van de woningbouwimpuls - een aanvraag voor de 2<sup>e</sup> fase in te dienen. De Grondbank heeft een ondersteuningsverklaring afgegeven.

Voorstel

Ter kennisgeving de brief van de directeur aan de gemeente Zuidplas.

**5. Rondvraag en sluiting**

## Bespreekpunten voor overleg vrijdag 13 november met betrekking tot Provinciaal Grondbezit en Grondbank Zuidplas

### 1. PZH grondbezit

Binnen de Zuidplas ontwikkeling heeft de provincie (onderverdeeld naar programma's en "eigenaar") het volgende grondbezit:

- GvG grond (AWG, Potjer);
- Gronden Moordrechtboog (DBI, Vermeulen);
- Strategische gronden (OGZ, Baljeu).

Voor de gebiedsontwikkeling van het 5<sup>e</sup> dorp in Zuidplas is inbreng van bovenstaand provinciaal eigendom noodzakelijk.

Daarnaast beschikt de provincie nog over ca. @@@ ha NNN grond in de Groene Waterparel. Deze grond zal de provincie zelf gaan inzetten voor de realisatie van de NNN, blijft buiten de onderhandeling.

	oppervlakte	meerwaarde	€ totaal
<b>GvG</b>	27,4	€ 25	€ 6,8
<b>Moordrechtboog</b>	7,6	€ 25	€ 1,9
<b>Strategisch</b>	7,9	€ 25	€ 2,0
<b>Totaal</b>	<b>42,9</b>		<b>€ 10,7</b>

Bovenstaand overzicht geeft een verdeling en indicatie van de oppervlakten en de te verwachten meerwaarde (bovenop de huidige agrarische en gebaseerd op het "bod" van de gemeente Zuidplas van € 129/m<sup>2</sup>) per heden. De bieding van Zuidplas is niet vergezeld gegaan met een kaartje waarop duidelijk aangegeven is of het totale PZH eigendom onder de fase 1 (€ 129/m<sup>2</sup>) valt of niet. Deze vraag is uitgezet bij Zuidplas.

Het ligt voor de hand bedragen te indexeren naar het moment van afrekenen.

De oppervlakten kunnen nog wijzigen omdat van een aantal percelen (m.n. rondom de Moordrechtboog) nog niet de definitieve oppervlakte bekend zijn i.v.m. kadastrale vernummering. Indien in de onderhandelingen met Zuidplas gesproken wordt over inzet (van een deel) van bovenstaande middelen dan moet dat dus gekoppeld worden aan de werkelijke oppervlakte.

In (bestuurlijke) onderhandelingen meenemen:

- Indien PZH toezegt (een deel van) de meerwaarde in te zetten in het gebied, altijd een koppeling maken tussen werkelijke oppervlakte en werkelijk bedrag meerwaarde;
- Altijd indexatie van bedragen afspreken tot moment van afname (2%, zijnde het percentage waarmee Zuidplas in haar grex ook rekent);
- Afspraken maken over moment (datum) van overdracht gronden;
- PZH wil niet blijven zitten met winkeldochters, daarom alles afnemen en in ieder geval gehele percelen.
- Koppeling leggen met verliesvoorziening voor de Grondbank. De totale provinciale bijdragen zijn nooit meer dan totaal verliesvoorziening voor Grondbank op provinciale begroting (€ 129 mln.);
- Kijken naar prikkel bij Zuidplas voor het moment van bijdrage van provincie, bijv. koppelen aan oplevering aantallen woningen;

### 2. Grondbank

Vragen aan deelnemers Grondbank van 2 november jl:

- Wat is thans financieel haalbaar bij Zuidplas;

- Willen we alle risico's/winsten bij Zuidplas neerleggen of onder geclausuleerde voorwaarden delen in winsten/risico's?
- Koppeling kwaliteit (infra, aantal woningen, ..) middengebied aan bieding. Grondbank betaalt in principe niet voor extra kwaliteit
- Compromis?

Afgelopen donderdag heeft overleg plaatsgevonden tussen directeur en secretaris Grondbank en Zuidplas. Ik heb nog terugkoppeling hierover gehad.

Hieronder enkele discussiepunten:

#### *PZH als Stallingsfunctie*

Deze koppeling die Zuidplas stelt in haar bod naar de Grondbank hoort daar niet thuis. Het is een vraag aan PZH.

In AOZ van 4 november is stallingsfunctie aan de orde geweest. Geadviseerd is door PZH aan Zuidplas is om deze constructie niet meer als onderdeel van de finale bieding op te voeren.

Op de achtergrond mogelijk als onderhandeling naar de andere deelnemers nog in te zetten, bijvoorbeeld om meerderheidsbelang te verkrijgen.

#### *Uitgestelde betaling met meerwaarde*

Ook dit mechanisme kan handig zijn om als procesvoorstel in te brengen om tot een bestuurlijke deal te komen tussen Zuidplas en Grondbank. De uiteindelijke betaling door Zuidplas aan de Grondbank is afhankelijk van waardeontwikkeling en zal in de toekomst pas duidelijk worden.

Voordelen:

- Kan "breekijzer zijn" om eruit te komen, er is een minimaal bedrag afgesproken (waarschijnlijk € 5.1.2.b mln waarbij partijen hun maximale verlies nemen waarvoor ze een voorziening hebben getroffen) dat alleen nog maar meer kan worden;
- Partijen zijn "eruit";
- Gronden worden vanuit Grondbank overgedragen aan Zuidplas voor 31-12-2024,
- Beëindiging Grondbank een feit, geen gedoe over verlenging en nieuwe leningen en tijdelijk beheer;

Nadelen:

- Hoe meerwaarde te bepalen, wanneer afrekenen
- Risico dat uiteindelijke meerwaarde niet gerealiseerd wordt, getroffen voorziening voorlopig niet opheffen
- Nog lange tijd zijn partijen aan elkaar verbonden om meerwaarde te bepalen
- Ambtelijke inzet en rompslomp
- ...

*Hoogte bieding (marktwaarde, boekwaarde, boekwaarde plus bijkomende kosten of iets er tussen in):*

Als Zuidplas € 5.1.2.b mln zal bieden voor de 300 ha van de Grondbank dan is de Grondbank "eruit". Dan zijn de boekwaarde plus te maken kosten t/m 31-12-2024 afgedekt.

Partijen hoeven de voorziening die ze getroffen hebben op de begroting niet aan te spreken (voor PZH € 5.1.2.b mln).

Deelnemers in de Grondbank hebben ingezet op een zo hoog mogelijke vergoeding, het liefst de vergoeding van de € 5.1.2.b mln.

5.1.2.b

I





**ANNOTATIE VOOR HET DAGELIJKS BESTUUR GRONDBANK RZG ZUIDPLAS**  
**d.d. 5 maart 2021**  
**(aangepaste versie n.a.v. gewijzigde (en ingekorte) agenda)**

Aanvang : 8.30 uur  
Einde : 9.15 uur  
**Plaats:** : **Digitaal via Zoom/Teams (deelname link staat bovenaan in agenda)**

**Contact:**

5.1.2.e (tel. 06 – 5.1.2.e )  
5.1.2.e ) (tel. 06 – 5.1.2.e )

**Algemeen:**

De voorbereiding van de vergadering is met Eenheid Verbonden Partijen (EVP) gedaan. De annotatie wordt op het werkoverleg van 03 maart 2021 te 10.45 uur met Gedeputeerde mevrouw W.H. de Zoete voor besproken.

Aandeelhoudersvergadering Grondbank RZG Zuidplas d.d. 5 maart 2021

Agenda-punten	Onderwerp	Vorstel/gevraagd besluit	Advies
1.	Opening, mededelingen en ingekomen brieven	-	-
2.	Verslag DB en AB vergadering Grondbank, d.d. 8 februari 2021	Buiten reikwijdte verzoek	
3.	Ontwerp jaarstukken Grondbank 2020, begrotingswijziging 2021 en ontwerp begroting 2022 en meerjarenbegroting 2023 - 2024	<p><u>Toelichting</u> Mondelinge toelichting door directeur over de stand van zaken.</p>	<p>Naar EVP begrijpt, ontbreekt het accountantsverslag aangezien de accountantscontrole nog niet is afgerond. Bij de agenda t.b.v. het DB van 5 maart 2021 is voorts geen ontwerp jaarverslag noch een jaarrekening 2020 meegestuurd. Hetzelfde geldt ter zake de begroting 2022 en meerjarenbegroting 2023-2024.</p> <p>EVP wijst er in dat kader op dat de ontwerp jaarstukken ter informatie tijdig dienen te worden toegezonden aan de Raden en Staten en het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap met in achtneming van de termijn van artikel 58b van de Wet gemeenschappelijke regelingen (derhalve vóór 15 april 2021).</p> <p>Ten overvloede merkt EVP nog op dat naar verwachting in het eerste halfjaar 2021 belangrijke bestuurlijke besluiten zullen plaatsvinden over de ontwikkeling van het Middengebied en de rol en positie van de Grondbank, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Een masterplan voor het Middengebied;</li> </ul>

			<ul style="list-style-type: none"> <li>- Duidelijkheid over de organisatie van de (plan)ontwikkeling en –realisatie voor het Middengebied;</li> <li>- Een bestuurlijke set van afspraken over de ontwikkeling van het Middengebied tussen de gemeente Zuidplas, provincie Zuid-Holland en Grondbank, die worden onderschreven door de provincie Zuid-Holland, de gemeenten Rotterdam, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas, het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard.</li> </ul> <p>Dit proces dient te leiden tot afspraken met de bestuurlijke partners en de Grondbank en tot definitieve besluitvorming in de gemeenteraad van Zuidplas medio 2021.</p> <p>EVP onderstreept in dat kader de wenselijkheid dat de getroffen verliesvoorziening van (thans) € 21 miljoen (circa 20% van de boekwaarde) de komende jaren wordt ingelopen, om welke reden het zaak is dat de kwestie van de getroffen verliesvoorziening bij nadere bestuurlijke besluitvorming wordt betrokken.</p>
4.	Vorbereiding op het BOZ-overleg	Buiten reikwijdte verzoek	

5.	<b>Uitnamestrategie Grondbank</b>	<u>Toelichting</u> Mondelinge toelichting door directeur en secretaris over de stand van zaken.	Het proces ter zake de uitname-strategie en het hieraan verbonden waarde-behoud van de gronden van de Grondbank dient te leiden tot afspraken met de bestuurlijke partners en de Grondbank en tot definitieve besluitvorming in de gemeenteraad van Zuidplas medio 2021. Omdat nog een aantal onderzoeken meer tijd vraagt en ook de gesprekken met bestuurlijke partners nog zorgvuldig afgerond dienen te worden, is het de verwachting dat de bestuurlijke besluitvorming in 2021 zal gaan plaatsvinden. De gemeenteraad Zuidplas heeft ingestemd met het behandelen van het masterplan voor de integrale gebiedsontwikkeling in de loop van 2021.
6.	<b>Rondvraag &amp; sluiting</b>		



**Agenda informeel Grondbankoverleg zonder Zuidplas, d.d.  
Donderdag 18 februari 2021 vanaf 12.30 uur,  
via Teams**

---

#### **AGENDA**

1. Opening
2. Agenda
3. Terugkoppeling overleg Zuidplas over grondverkoop  
*mondeling*
4. Stand van zaken bestuurlijke set van afspraken  
*Mondeling door een ieder*
5. Voorbereiding op informeel bestuurlijke overleg en DB en BOZ  
*Bespreken wat hiervoor nodig is.*
6. Interne besluitvorming bij deelnemers  
*Stand van zaken*
7. W.v.t.t.k./Rondvraag
8. Sluiting

# Agenda

13

## van Provinciale Staten

Vergadering  
April 2005

Vergadering op woensdag 27 april 2005 om 09.30 uur in de  
statenzaal van het provinciehuis, Zuid-Hollandplein 1 te  
Den Haag

- 1 Regeling van de werkzaamheden.
- 2 Mededelingen. (5565)
- 3 Voorstel van Gedeputeerde Staten inzake de Beleidsnota Integratie en Inburgering. (5564)
- 4 Vervolg behandeling Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.
- 5 Initiatiefvoorstel-Hieltjes (VVD) c.s. inzake vaststelling Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland. (5560)
- 6 Initiatiefvoorstel-Démoed (CDA) c.s. inzake uitvoering onderzoek naar mogelijkheden om mediation als instrument voor geschillenbeslechting in te voeren. (5559)
- 7 Hamerstukken:
  - a. Zienswijze van Provinciale Staten inzake de ontwerp-Begroting 2006 Grondbank RZG Zuidplas en ontwerp-Aankoop Strategiekader 2006-2009. (5563)
  - b. Voorstel van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van de Verordening reserve glastuinbouw. (5561)
  - c. Voorstel van het Presidium inzake voorziening in de vacatures in recreatieschappen. (5562)
  - d. Vaststelling notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 23 maart 2005.
- 8 Ingekomen stukken. (5566)

#### Inspreekrecht

De mogelijkheid bestaat om aan het begin van de vergadering over de op de agenda vermelde onderwerpen in te spreken. Een verzoek om hiervan gebruik te maken moet ten minste twee dagen voor de vergadering schriftelijk bij de voorzitter zijn ingediend onder vermelding van het onderwerp. Een verzoek moet worden geadresseerd aan:

De voorzitter van Provinciale Staten  
van Zuid-Holland  
Zuid-Hollandplein 1  
2596 AW DEN HAAG



## Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas

Vergaderdatum:

Tijdstip:

Dinsdag 24 november 2020

16.00 – 17.00 uur



Via Zoom

**Annotatie van de Grondbank**

**Annotatie van de PZH**

GRONDBANK RZG  
ZUIDPLAS

VERZENDDATUM

17 juni 2020

CONTACTPERSOON

5.1.2.e

06 5.1.2.e

5.1.2.e l@pzh.nl

### AGENDA

#### 1. Opening, mededelingen en ingekomen brieven

**De vergadering wordt door jou geopend.**

**De heer Kortlever, wethouder van Waddinxveen, is voor het eerst aanwezig. Hij is formeel nog geen lid, benoeming door het AB dient nog plaats te vinden, maar op grond van goed gebruik kan hij gewoon aan de vergadering deelnemen. Voorstelronde voorstellen.**

#### Ingekomen brieven

**Buiten reikwijdte verzoek**

#### 2. Verslag DB vergadering Grondbank, d.d. 24 juni 2020

**Buiten reikwijdte verzoek**

#### 3. Financiële verordening Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas 2020

**Buiten reikwijdte verzoek**

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

4. Tussentijdse financiële rapportage

Buiten reikwijdte verzoek

## 5. Balanstaxaties voor het boekjaar 2020

### Bijgevoegd:

- Notitie van de directeur (bijlage 5)

### Toelichting

De planvorming voor het middengebied van de Zuidplaspolder bevindt in een vergevorderd stadium, maar er zijn nog geen plannen bestuurlijk vastgesteld. Verder is de Grondbank nog in overleg met de gemeente Zuidplas over de overname van (een deel) van haar gronden. Op grond van deze stand van zaken wordt het niet wenselijk geacht om voor het jaarverslag van 2020 balanstaxaties uit te voeren. Dit is afgestemd met de accountant en de toezichthouder.

### Voorstel

Voorgesteld wordt om voor het jaarverslag van 2020 geen balanstaxaties uit te voeren en uitkomsten van de taxaties in 2019 aan te houden.

**Gezien het feit dat er nog geen vastgestelde planvorming is waarop de taxaties gebaseerd kunnen worden en de Grondbank in overleg is met Zuidplas over de uitnamestrategie is het weinig zinvol om thans taxaties voor het jaarverslag 2020 uit te laten voeren.**

### **Standpunt PZH:**

**Vanuit de EVP wordt geadviseerd om toch een taxatie te laten uitvoeren conform afspraken.**

**Ik sluit me aan bij de motivatie van de directeur Grondbank en het besluit van de overige Grondbankleden om dit jaar af te zien van een taxatie. Ik adviseer je ook hier kennis te nemen van het standpunt van de EVP en af te zien van een taxatie.**

**Na een rondje besluit vaststellen**

## 6. Voorbereiding op het BOZ-overleg

**Buiten reikwijdte verzoek**

# Buiten reikwijdte verzoek

## 7. Rondvraag en sluiting



Verlag vergadering Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas  
d.d. 8 februari 2020

**Aanwezig**

W. de Zoete	provincie Zuid-Holland (voorzitter)
J.W. Schuurman	gemeente Zuidplas
M. Kortleven	gemeente Waddinxveen
B. Kurvers	gemeente Rotterdam
R. Tetteroo	gemeente Gouda

5.1.2.e [redacted]  
 5.1.2.e [redacted]  
 5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e Grondbank  
 5.1.2.e Grondbank  
 5.1.2.e Grondbank (verslag)

**Van ambtelijke zijde aanwezig**

5.1.2.e [redacted]

gemeente Zuidplas  
 provincie Zuid-Holland  
 gemeente Waddinxveen  
 gemeente Rotterdam

1. Opening en mededelingen en ingekomen brieven

**Buiten reikwijdte verzoek**

2. Concept-verslag van de DB-vergadering van 24 november 2020

**Buiten reikwijdte verzoek**

5.1.2.e [redacted] geeft een toelichting. Het is positief dat gewerkt wordt aan een woningbouwontwikkeling. Het is niet aan de Grondbank om een oordeel te geven over de

afspraken rondom woningbouwprogrammering, maar het is voor de afspraken met Zuidplas in relatie tot de gronduitname wel noodzakelijk dat de programmering naar de toekomst toe wel is gegarandeerd. Dhr. Kurvers geeft aan dat het in ieder geval goed is dat er duidelijkheid komt voor de Grondbank en de andere partijen. Wat betreft de infrastructuur: mocht dat goedkoper worden dan moet dit ook tot uitdrukking komen in de grondprijs. Inzake de planning is hij blij met de snelheid, dit mag echter niet ten kosten gaan van de zorgvuldigheid. De planning lijkt hem vooralsnog niet haalbaar. Dhr. Tetteroo meldt dat hij in het verleden zijn zorgen heeft gedeeld. Hij heeft niet de illusie dat die zorgen in een keer worden weggenomen. 5.1.2.e stelt dat inzake de gronduitgifte er een serieus voorstel ligt. De Grondbank is hierover in gesprek met de gemeente Zuidplas. Binnenkort zal een informeel bestuurlijk overleg worden gepland met de overige partijen om het voorstel van gemeente Zuidplas verder af te stemmen.

Besluit:

Ingestemd met de annotatie op het BOZ van 8 februari 2021.

**4. Uitnamestrategie Grondbank**

5.1.2.e licht toe dat dit samenhangt met het vorige agendapunt.

**5. Rondvraag en sluiting**

Niets meer aan de orde zijnde dankt de voorzitter de aanwezigen voor de bijdragen en sluit de vergadering.



## Verlag vergadering Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas d.d. 13 februari 2020

### Aanwezig

W. de Zoete	provincie Zuid-Holland (voorzitter)
J. Hordijk	gemeente Zuidplas
M. Kraaijestein	gemeente Waddinxveen
B. Kurvers	gemeente Rotterdam
R. Tetteroo	gemeente Gouda

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e Grondbank

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e Grondbank

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e Grondbank (verslag)

### Van ambtelijke zijde aanwezig

5.1.2.e [redacted]

gemeente Zuidplas  
gemeente Rotterdam  
provincie Zuid-Holland  
gemeente Gouda

---

### 1. Opening en mededelingen en ingekomen brieven

**Buiten reikwijdte verzoek**

### 2. Concept-verslag van de DB-vergadering van 5 december 2019

**Buiten reikwijdte verzoek**

### 3. Ontwerp jaarstukken Grondbank

**Buiten reikwijdte verzoek**

**Buiten reikwijdte verzoek**

4. **Ontwerpbegroting 2021 en meerjarenbegroting 2022-2024 Grondbank RZG  
Zuidplas**

**Buiten reikwijdte verzoek**



# Buiten reikwijdte verzoek

## 5. Stand van zaken opdracht inzet en strategie Grondbank voor gebiedsontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder

Dhr. Hordijk meldt dat dit in het BOZ al is besproken is. Hij heeft hier niets meer aan toe te voegen en kan zich vinden in het voorstel.

Dhr. Kurvers stelt het van belang te vinden dat de directeur van de Grondbank ook zijn advies geeft over de voorgestelde ontwikkelingen in het Middengebied van de Zuidplaspolder vanuit het belang van de Grondbank.

Dhr. Tetteroo sluit hierbij aan.

**5.1.2.e** geeft aan dat hier de bestuurlijke ronde ook voor bedoeld is die hij met de secretaris gaat houden. Met de bestuurders zullen verschillende scenario's worden besproken.

**5.1.2.e** biedt aan dat in een volgende DB-vergadering verschillende scenario's kunnen worden gepresenteerd.

### Besluit:

De opdracht aan directeur en secretaris van de Grondbank wordt in twee delen geknipt:

- op korte termijn volgt een bestuurlijke gespreksronde met alle deelnemers over de thema's uitgiftestrategie en waardebeoordeling van de gronden van de Grondbank. Daarna worden in een DB-vergadering de resultaten gepresenteerd;
- na duidelijkheid over het plan van de gemeente Zuidplas voor de ontwikkeling van het Middengebied zal het gesprek worden gevoerd met de bestuurders over de (mogelijke) rol van de Grondbank in de uitvoering.

## 6. Voorbereiding op het BOZ-overleg

# Buiten reikwijdte verzoek

## 7. Planning vergaderingen Dagelijks Bestuur Grondbank

# Buiten reikwijdte verzoek

## 8. Rondvraag en sluiting

Niets meer aan de orde zijnde dankt de voorzitter de aanwezigen voor de constructieve bijdragen en sluit de vergadering.

---

**Bestuurlijk Overleg Zuidplaspolder Middengebied**

Datum: 8 februari 2021 van 16.00-17.00 uur via Zoom

Aanwezig: Burgemeester Han Weber, gemeente Zuidplas (voorzitter)  
Gedeputeerde Anne Koning, provincie Zuid-Holland  
Wethouder Bas Kurvers, gemeente Rotterdam  
Wethouder Martijn Kortleven, gemeente Waddinxveen  
Wethouder Rogier Tetteroo, gemeente Gouda  
Wethouder Jan Hordijk, gemeente Zuidplas  
Willy de Zoete, voorzitter DB/AB Grondbank RZG Zuidplas  
Hoogheemraad Agnes van Zoelen, Hoogheemraadschap van Schieland en de  
Krimpenerwaard

Notulen: **5.1.2.e**, procesmanager Zuidplaspolder Middengebied, gemeente Zuidplas  
**5.1.2.e**, gemeente Zuidplas

**Annotatie voor de voorzitter van de Grondbank****AGENDA**

# Buiten reikwijdte verzoek

**6. Memo planning en besluitvorming Middengebied***Ter informatie*

***De voorgestelde planning is erg strak. De Grondbank heeft begrip voor de wens om het masterplan snel met de raad van Zuidplas te willen delen. De Grondbank kan over de uitname***

***van de gronden pas een besluit nemen als er ten minste een deal is over de grondverkoop. De wijze van besluitvorming hierover is afhankelijk van de aard van de afspraken en de besluitvorming bij haar deelnemers. Het is verwachten dat deelnemers in de Grondbank eerst hun bestuur (PS, Gemeenteraad) willen raadplegen alvorens tot een besluit te komen. Dat kost tijd. Op dit moment kan de Grondbank zich nog niet vastleggen.***

## **7. Masterplan Middengebied Zuidplaspolder 3<sup>e</sup> concept**

*Ter informatie*

In het 3<sup>e</sup> concept masterplan Middengebied Zuidplaspolder zijn de opmerkingen uit de twee ambtelijke reactierondes met de bestuurlijke partners verwerkt.

In dit 3<sup>e</sup> concept masterplan is voorlopig uitgegaan van verkeervoorkeursvariant 4H+ ten behoeve van de uitwerking van de plankaarten. De verkeersontsluiting dat in het definitieve masterplan wordt opgenomen is onder voorbehoud van bestuurlijke overeenstemming door het BOZ over dit onderwerp.

Het BOZ wordt gevraagd kennis te nemen van het 3<sup>e</sup> concept masterplan. Het definitieve masterplan Middengebied Zuidplaspolder zal t.z.t. beschikbaar gemaakt worden voor de leden van het BOZ en AOZ.

***De Grondbank is blij met de voortgang van het proces, maar maakt zich enige zorgen over de haalbaarheid en is van mening dat er nog wel optimalisaties kunnen plaatsvinden hetgeen ook in een eerdere reactie van medio december vanuit de directeur Grondbank aan Zuidplas is geadviseerd. Het Masterplan is nu ter informatie opgenomen maar mogelijk kan toch de vraag aan Zuidplas gesteld worden waarom eerdere suggesties voor optimalisatie (bijvoorbeeld bouwen op steviger grond, selectief grondverwerving, geen kruising over 3<sup>e</sup> tocht) niet zijn doorgevoerd.***

***Ambtelijk zal door de Grondbank voor 10 februari op het masterplan gereageerd worden waarbij aandacht gevraagd zal worden voor deze aspecten. Aangezien er geen inzicht is in de haalbaarheidsstudie, kan deze reactie alleen maar plaatsvinden op basis van het masterplan en ruimtegebruikskartaar.***

## **8. Rondvraag/wvttk**

## **9. Datum volgend overleg**

## **10. Sluiting**



DB Grondbank 18 februari 2019  
bijlage 2.1

## Verlag vergadering Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas d.d. 17 december 2018

### Aanwezig

A. Bom-Lemstra	provincie Zuid-Holland (voorzitter)
J. Hordijk	gemeente Zuidplas
H. ten Zijthoff	gemeente Waddinxveen
B. Kurvers	gemeente Rotterdam
M. Bunnik	gemeente Gouda
D. Gerts	HHSK

5.1.2.e	5.1.2.e Grondbank
5.1.2.e	5.1.2.e Grondbank
5.1.2.e	5.1.2.e Grondbank (verslag)

### Van ambtelijke zijde aanwezig

5.1.2.e	provincie Zuid-Holland
	provincie Zuid-Holland
	gemeente Zuidplas
	gemeente Zuidplas
	gemeente Rotterdam
	gemeente Gouda

### 1. Opening en mededelingen en ingekomen

**Buiten reikwijdte verzoek**

### 3. Grondbankgevolgen studie ontwikkelingsvisie Zuidplaspolder

Voorafgaand aan de DB/vergadering heeft een BOZ-vergadering plaatsgevonden waarin uitgebreid over de ontwikkelingsvisie is gesproken. 5.1.2.e meldt dat de Grondbank financieel

"onder water" staat. De Toezichthouder heeft aangegeven dat dit moet worden ingelopen. Het is dus een zaak van óf ontwikkelen óf afboeken. De deelnemende partijen hebben inmiddels een verliesvoorziening opgenomen. De lijn is om dit voor komend jaar door te schuiven. De 5.1.2.e wil zich hier ook sterk voor maken, gezien de ontwikkelingsvisie waaraan nu gewerkt wordt. Voorstel is dat 5.1.2.e en 5.1.2.e dit gesprek met de Toezichthouder gaan voeren. Dhr. Kurvers bevestigt zoals hij ook in het BOZ overleg heeft gedaan dat voortvarend aan de ontwikkeling gewerkt moet worden. De voorzitter constateert dat het DB zich geheel kan vinden in deze lijn en het gesprek dat 5.1.2.e en 5.1.2.e met de Toezichthouder gaan voeren.

Besluit:

- Ingestemd met gesprek 5.1.2.e met de Toezichthouder.
- gevolgen van de Ontwikkelingsvisie voor de Grondbank worden voor het volgend DB geagendeerd.

# Buiten reikwijdte verzoek



Contactpersoon

5.1.2.e

Doorkiesnummer

E-mail

5.1.2.e@nl

Postbus 29

2910 AA Nieuwerkerk a/d  
IJssel

Secretariaat

06-5.1.2.e

E-mail

5.1.2.e@pzh.nl

**Aan:** Aan de Dagelijks Bestuursleden van de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Zuidplas, Rotterdam, Gouda en Waddinxveen van de Grondbank RZG Zuidplas

**Van:** 5.1.2.e

**Datum:** 22 oktober 2020

**Kenmerk:** 2020/RZG/92/CHJ

**Betreft:** rapportage uitgiftestrategie en grondwaardebepaling van Grondbank RZG Zuidplas

Geachte bestuurders,

De planvorming binnen de gemeente Zuidplas, hierna Zuidplas, nadert de eindfase. In het laatste BOZ van 1 oktober is aangedrongen op nadere besluitvorming bij de provincie, Grondbank en partners. Door middel van dit schrijven wil ik met u de mogelijke uitgiftestrategie van de Grondbank in relatie tot de huidige planvorming van Zuidplas delen. Doel is om bij het volgend DB een uitnamestrategie ter besluitvorming te hebben, waarmee het overleg met Zuidplas vervolgd kan worden om tot een afsprakenkader te komen. Dit stuk is vooral bedoeld als discussiestuk en om deze reden geef ik bij een aantal onderdelen ook mijn mening. Deze is dan gearceerd geschreven in enkelvoud, in de ik-vorm.

#### Opdracht

In de notitie 'eerste contouren uitgiftestrategie en grondwaardebepaling', zoals besproken in het DB van 24 juni 2020 is voor de uitgiftestrategie van de Grondbank afgesproken om op korte termijn de overname van alle gronden met Zuidplas te verkennen. Indien dit niet in de rede ligt start dan de voorbereidingen voor verlenging Grondbank en onderzoek gefaseerde uitname van de gronden. Deze notitie gaat op deze opdracht in. De gehele opdracht is als bijlage 1 bij deze notitie gevoegd.

In deze notitie komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Stand van zaken.
2. Uitgiftekaders van de Grondbank.
3. Huidige stand van zaken verkenningen Zuidplas.
4. Achtergrondinformatie bij beoordeling positie Grondbank i.r.t. voorstel Zuidplas:
  - a. Positie van een grondeigenaar;

- b. Wat is marktwaarde;
  - c. Marktgegevens ruwe bouwgrond en agrarische grond;
  - d. Looptijd Grondbank;
  - e. Staatssteun.
5. Analyse voorstel Zuidplas.
6. De uitgiftescenario's:
- a. Scenario's bij beëindiging Grondbank voor 2025;
  - b. Scenario's bij verlenging looptijd Grondbank;
  - c. Scenario's bij afhaken van Zuidplas regisseur gebiedsontwikkeling.

### 1. Stand van zaken

In het BOZ van 1 oktober is de notitie 'Aangepast voorstel gemeente Zuidplas en stand van zaken oriënterende gesprekken', hierna notitie voorstel Zuidplas genoemd, besproken. Belangrijke aandachtspunten en mogelijke knelpunten zijn: aantal woningen, aandeel sociaal/goedkoop, verkeer en waarde en positie Grondbank. Verder is door de deelnemers wat betreft de positie van de Grondbank aangegeven dat niet alleen de grondprijs leidend is, maar dat het om een totaalpakket gaat. Van belang is ook te onderkennen dat Zuidplas de ontwikkeling risicodragend ter hand wenst te nemen en dat is voor de omvang van deze gemeente een behoorlijke opgave.

5.1.2.b

[Redacted content]

### 2. Uitgiftekaders van de Grondbank

De taakstelling van de Grondbank was tot 2011 strategische grondverwerving binnen de Zuidplaspolder. Hierna is de doelstelling gewijzigd in een beheer en uitgifteorganisatie. De Grondbank zal zelf niet de aangekochte gronden overeenkomstig de geformuleerde doelstellingen ontwikkelen, maar overdragen aan de ontwikkelende partijen of ontwikkelingscombinaties. De wijze waarop dit plaats dient te vinden is nooit vastgelegd, wel is door het bestuur aangegeven dat dit in totaliteit 'budgetneutraal' plaats dient te vinden. Door de vastgestelde jaarrekeningen, waarmee de deelnemers hebben ingestemd, en op grond van de interviews met de bestuurders kan onder budgetneutraal afsluiten de huidige boekwaarde, groot € 95,5 mln., plus de eventuele kosten van de Grondbank in de periode 2021 tot 2024, thans begroot op € 7,1 mln., beschouwd worden. In de jaarrekening 2019 is een verliesvoorziening van € 21 mln. en een negatief eigen vermogen van € 17,9 mln. opgenomen. Voor een budgetneutraal afsluiten dient het negatief eigen vermogen aangevuld te worden. Verder is bepaald dat de verkopen 'marktconform' plaats dienen te vinden. Wat dit inhoudt wordt later in deze notitie verder geduid.

### 3. Huidige stand van zaken verkenningen gemeente Zuidplas

5.1.2.b

[Redacted content]



5.1.2 b  
[Redacted text block]

**4. Achtergrondinformatie bij beoordeling positie Grondbank i.r.t. voorstel Zuidplas**

**a. Positie van een grondeigenaar**

Het is goed om de positie van een grondeigenaar, zoals de Grondbank, in dit proces te duiden. De haalbaarheidsstudie van Zuidplas is voorzichtig opgesteld met veel risicoreserveringen. Verder zijn er kwaliteitsaspecten, zowel binnenplans als buitenplans (b.v. bijdrage aan de Groene Schakel), opgenomen. Tevens rusten alle kosten van de bovenplanse hoofdinfrastructuur integraal op het plan. Een (groot) deel van deze kosten en wensen horen op basis van de profijt-, proportionaliteit- en toerekenbaarheid beginselen niet tot het complex (de ontwikkelingslocatie). Als voorbeeld de verkeersvariant 4F+ (omklappen N219) is volgens de wet maar beperkt toerekenbaar op de ontwikkeling Middengebied. Daarom zouden deze kosten dan ook niet geheel onderdeel moeten zijn van de grondprijsbepaling en dienen theoretisch ook deels buiten beschouwing gelaten te worden bij het bepalen van de marktwaarde voor de gronden. Ook is de haalbaarheidsanalyse een momentopname en de ervaring leert dat tijdens de uitvoering van een dergelijk project optimalisatieslagen plaatsvinden. Ook de markt wijzigt. Als voorbeeld de huizenprijzen: deze zijn het 2<sup>e</sup> kwartaal 2020 met ruim 8% gestegen ten opzichte van vorig jaar, terwijl de bouwkosten in veel mindere mate zijn gestegen (2%). Dit geeft een verbetering van de haalbaarheidsstudie van ca. € 20 mln., maar dit kan ook andersom plaatsvinden. Hierdoor dienen de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie niet al te absoluut geïnterpreteerd te worden.

Het verschil tussen een publieke grondeigenaar (zoals de Grondbank) en een private grondeigenaar is dat een private eigenaar geen boodschap heeft aan de 'extra's' in de planvorming en gaat voor de hoogste prijs. Een publieke grondeigenaar ziet de planvorming meer integraal en dit is door de deelnemers in de Grondbank in het BOZ ook telkens aangegeven. De Grondbank kan dan ook niet in z'n geheel voorbijgaan aan de planvorming. Wat ook speelt is dat er niet of nauwelijks andere partijen zijn die het niet toerekenbare deel van de kosten, b.v. van de hoofdplanstructuur, willen en gaan betalen. Kortom iemand zal de investeringen moeten betalen. Zuidplas zal dit niet uit algemene middelen (kunnen) doen. Kortom een publieke grondeigenaar zal eerder bereid zijn te bewegen in de

grondprijs in het kader van maatschappelijke verantwoordelijkheid dan een private grondeigenaar.

*Het voorliggende plan heeft wel kwaliteit, maar heeft ook dure kanten, zie de frivole vorm en het kruisen van de 3<sup>e</sup> tocht, het meenemen van bestaande bebouwing. Verder komen onder meer de totale bouwrijpmaakkosten mij erg hoog voor. Dergelijke bedragen ben ik nooit ergens tegengekomen in veengebieden. Ook de huidige marktverbeteringen zijn niet meegenomen.*

b. Wat is marktwaarde?

Hoe dient de waarde van de over te dragen gronden bepaald te worden? In het USK2018 is afgesproken dat grondverkoop marktconform bepaald dient te worden. Ook speelt de wetgeving rondom staatssteun een rol, immers Zuidplas opereert voor de gebiedsontwikkeling deels als ware het een private partij. Wat is marktconforme waarde? De definitie van marktwaarde is wel helder: *“Het geschatte bedrag waartegen een vastgoedobject (actief of passief) zou worden overgedragen op de waarde peildatum tussen een bereidwillige koper en een bereidwillige verkoper in een zakelijke transactie, na behoorlijke marketing en waarbij de partijen zouden hebben gehandeld met kennis van zaken, prudent en niet onder dwang.”* In het verleden is gebleken dat het ingewikkeld is om de marktwaarde bij grote gebiedsontwikkelingen te bepalen. Er zijn bij dergelijke gronden twee methoden om tot waardering te komen, namelijk de comparatieve en de residuele methode. Beide hebben voor- en nadelen. Bij de comparatieve methode wordt de prijs bepaald door vergelijkingen met andere transacties. Het probleem hierbij is dat binnen het exploitatiegebied geen referenties zijn. Deze zijn wel erbuiten te vinden. In de gebiedsontwikkelingen in Zevenhuizen-Zuid en Jonge Veenen bedragen de prijzen voor ruwe bouwgrond boven de € 100 per m<sup>2</sup>. Deze ontwikkelingsgebieden zijn feitelijk geen integrale ontwikkelingen en niet één op één vergelijkbaar. De marktwaarde bepalen door residuele waarde is ook lastig, want welke kosten worden toegerekend en ook optimalisaties van het plan dienen hierin dan meegenomen te worden. De ervaring leert dat deze methode terughoudend toegepast wordt omdat de uitkomst erg kwetsbaar is voor de input. (Voorbeeld: bekend is dat indien 3 belangrijke inputcijfers met 5% gewijzigd worden, de uitkomst gehalveerd respectievelijk verdubbeld wordt). Bij de Grondbank speelt ook nog dat door haar grote aaneengesloten grondeigendommen er theoretisch een beroep kan worden gedaan op zelfrealisatie. Dan wordt de marktwaarde bepaald door de ontwikkelingspotentie (GREX + VEX minus exploitatiebijdrage gemeente), derhalve veel hoger dan de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie.

*Het is illusionair om te veronderstellen dat de gebiedsontwikkeling bij deze prijzen van € 100 of meer tot stand komt. Zuidplas heeft twee taxaties laten uitvoeren, weliswaar voor verschillende doelen en zeker niet geheel vergelijkbaar, maar in de uitkomsten zat meer dan 1000% verschil. Kortom uitkomsten van een taxatie zijn uiterst arbitrair en dit komt omdat er geen vergelijkingstransacties zijn.*

c. Marktgegevens ruwe bouwgrond en agrarische grond

De huidige markt voor ruwe bouwgrond (veelal landbouwgrond bedoeld voor gebiedsontwikkeling) is op de verschillende onderdelen als volgt te duiden. Ruwe bouwgrond voor woningbouw tussen de € 50 en € 125 per m<sup>2</sup>, bedrijfsterrein tussen de € 30 en € 50 per m<sup>2</sup>, volkstuinen tussen de € 10 en € 20 per m<sup>2</sup>. De

agrarische markt bevindt zich tussen de € 7,50 en € 9 per m<sup>2</sup>. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het aantal transacties in de markt beperkt is. Er is nog veel voorraad bij gemeenten en ontwikkelaars en wel bekende transacties hebben vaak te maken hebben met ontwikkelingsprojecten die binnen 10 jaar afgerond zijn. Wel dient opgemerkt te worden dat de prijs voor ruwe bouwgrond voor integrale nieuwe locaties lager ligt dan uitbreidlocaties,

Voor de overblijvende 115 ha gronden is de aangeboden prijs ontegenzeggelijk te laag. Naast dat een deel van de gronden (waarschijnlijk) een hogere waarde heeft dan de agrarische waarde (b.v. energielandschap) zijn bij deze gronden ook ca. € 5 mln. aan woningen en gebouwen betrokken.

*Kortom de marktwaarde van de gronden ligt hoger dan de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie, derhalve zijn de voorgestelde € 35 per m<sup>2</sup> voor het exploitatiegebied en zeker voor de overblijvende gronden geen marktconforme waarden.*

#### d. Looptijd Grondbank

De Grondbank heeft een looptijd tot 2025. De onderhandelingen met Zuidplas gaan thans over het geheel overnemen van de gronden voor 2025. Niet uitgesloten moet worden dat dit niet, althans niet op korte termijn, tot resultaat leidt. Voor de periode na 2024 kan op grond van de huidige inzichten in opbrengsten en rentestanden de Grondbank een bijna risicodeloze onderneming worden qua exploitatiekosten. Dit geldt niet voor haar vermogensposities.

#### e. Staatssteun

Momenteel is er een advies uitvraag gedaan om te beoordelen of verkoop van de gronden aan Zuidplas valt onder de wetgeving inzake staatssteun. Hiervan is sprake indien een verkoop aan een andere overheid plaatsvindt waarbij deze overheid als ware (deels) als private partij optreedt. Naar waarschijnlijkheid is dit voor de gebiedsontwikkeling niet uit te sluiten. Voor verkoop voor onder meer de Groene Schakel lijkt dit minder voor de hand te liggen. Binnenkort is, voor het komende DB in november, het advies in concept gereed. De vraag of de verkoop onder de wetgeving van staatssteun valt, kan van invloed zijn op de minimale verkoopprijs van de Grondbank-gronden. Als de Grondbank marktconform verkoopt is er überhaupt geen sprake van staatssteun(discussie).

### **5. Analyse voorstel van Zuidplas**

Het is positief dat Zuidplas het initiatief neemt en risicodragend de ontwikkeling wil oppakken. Ook kan geconstateerd worden dat het huidige construct van een Grondbank de ontwikkeling ingewikkelder maakt, maar ook kansen biedt, want 80% van het ontwikkelingsgebied is in publieke handen. Dit maakt de onderhandelingen van Zuidplas met private partijen eenvoudiger. De signalen vanuit Zuidplas duiden erop dat Zuidplas (uiteindelijk) baas in eigen huis wenst te worden. Ook de andere partijen wensen tot normale bestuurlijke verhoudingen te komen, met als bijkomend voordeel dat de ambtelijke en bestuurlijke druk wordt verminderd. Dit kan alleen als de Grondbank op termijn geliquideerd wordt. Om deze reden is het goed dat Zuidplas een voorstel heeft gedaan om de gehele Grondbank over te nemen. Bij het niet overnemen van alle gronden voor 2025 dient

de looptijd van de Grondbank verlengd te worden en blijven de huidige bestuurlijke verhoudingen, met alle ambtelijke en bestuurlijke inzet, (deels) bestaan.

**De vraag aan u is of dit wenselijk is.**

Het voorstel van Zuidplas, groot € 75 mln. is feitelijk gebaseerd op € 35 per m<sup>2</sup> voor de gronden binnen de gebiedsontwikkeling 1<sup>e</sup> en 2<sup>e</sup> fase woningbouw, bedrijfsterrein en volkstuinten en € 9 per m<sup>2</sup> voor overige gronden. Dit komt bijna uit op de marktwaarde zoals is opgenomen in de jaarrekening 2019 en verder omvat het voorstel afdekking van de kosten van de Grondbank tot 2025 (feitelijk rentekosten), uiteraard onder de voorwaarden zoals genoemd in notitie voorstel Zuidplas. Zuidplas redeneert in de trant van: *“wij willen een mooi plan uitvoeren, iedereen is het ermee eens, de haalbaarheidsstudie geeft geen extra verdienmogelijkheden, de deelnemers in de Grondbank hebben al een verliesvoorziening genomen, dus bij betaling € 75 + € 7 mln. is er voor iedereen weinig aan de hand”*. Bij dit voorstel wordt de boekwaarde € 95,5 mln. + € 7 mln. (toekomstige kosten) niet goedge maakt. Het verschil bedraagt totaal € 21,5 mln. en derhalve is hierbij geen sprake van een budget neutrale afsluiting.

Welk besluit er ook genomen wordt, dit heeft bijna altijd invloed op de vermogenspositie van de Grondbank. Indien het DB besluit om akkoord te gaan met een bepaald bedrag onder de boekwaarde zal dit verwerkt dienen te worden in de boekhouding.

*Is dit voorstel marktconform? Zoals eerder geïndiceerd ben ik deze mening niet toegeedaan. Buiten het feit dat het illusionair is om te verwachten dat de juiste grondprijs betaald zou kunnen worden ligt m.i. de onderkant van de huidige waarde van de gronden voor de 1<sup>e</sup> fase op ca. € 50 per m<sup>2</sup> voor de woningbouw, ca. € 40 voor bedrijfsterrein en ca. € 10 voor de volkstuinten. Dat is ten opzichte van het voorstel van Zuidplas een hogere verkoopwaarde van € 15 de m<sup>2</sup> voor de gronden voor woningbouw, € 5 voor bedrijfsterreinen en € 40 minder voor volkstuinten. Voor de 2<sup>e</sup> fase op ca. € 30 hetgeen € 5 lager is dan het voorstel van Zuidplas. De resterende gronden bestaan volgens de ruimtegebruikskarten uit gronden voor energielandschap (€ 10-20 per m<sup>2</sup>, afhankelijk van invulling), Groene Schakel (agrarische waarde), bestaande bebouwing (€ 5 mln.) en gronden die thans nog een soort van positieve bestemming hebben, zoals woningbouw (uit te werken) en bedrijventerrein (wijzigingsbevoegdheid). In de huidige planvorming worden de bestemmingen van deze gronden geamoveerd. Het lijkt redelijk om voor de waardebepaling van de nieuwe bestemming voor de onbebouwde gronden (agrarische bestemming) uit te gaan, immers dit systeem wordt ook toegepast op de huidige agrarisch bestemde gronden die in de toekomst een woningbouw/bedrijfsbestemming krijgen, derhalve gaan we voor deze gronden thans uit van de agrarische waarde. Dit geldt wel bij een redelijke zekerheid dat plannen doorgaan. De marktwaarde komt bij deze planvorming m.i. rond de huidige boekwaarde. Bij deze benadering kom ik uit op ca. € 92 mln. Zuidplas heeft informeel aangegeven zich niet in het totaalbedrag te kunnen vinden. Om deze reden ligt het niet in de verwachting dat voor 24 november een akkoord over dit bedrag (ca. € 92 + € 7 mln.) bereikt kan worden.*

**6. De uitgiftescenario's**

Bij de onderstaande beschrijvingen wordt onderscheid gemaakt tussen het beëindigen van de Grondbank voor 2025 en het verlengen van de Grondbank. Op grond van vorenstaande is hieronder een aantal scenario's van verkoop van gronden aangegeven om in november 2020 een deal te bereiken om ten minste de voortgang voor de ontwikkeling van de 1<sup>e</sup> fase te bereiken.

d. Scenario's bij beëindiging Grondbank voor 2025

Scenario 1.

Instemmen met het huidige voorstel van Zuidplas, groot € 75 + € 7 mln. Bij dit scenario komt het risico na grondoverdracht en dus voor 2025 geheel bij Zuidplas te liggen.

*Dit scenario komt in beeld indien de planvorming van Zuidplas zodanig is dat dit vanuit de deelnemers beoordeelde kwaliteit toevoegt aan de regio. Daarbij kan de Grondbank snel geliquideerd worden.*

Scenario 2.

Gelijk aan 1, maar dan met indexering van (een deel van de) prijzen en met opname van meerwaarde/nabetalingsclausules op gronden e.d. Dit betekent dat het mogelijk is dat op termijn nabetaling plaatsvindt. Bij indexering van 2% op alle gronden bedraagt de verkoopprijs na 3 jaar € 81 + € 7 mln.

*Het indexeren van de verkoopprijs is altijd wenselijk. De genoemde 2% is ook in de financiële haalbaarheidsstudie opgenomen, derhalve goed toepasbaar. Het opnemen van meerwaarde/nabetalingsclausules c.a. kan gezien de onzekerheid en het hoge risicoprofiel voor Zuidplas een oplossing bieden. Door dit risico nu te blijven delen, ontstaat voor Zuidplas het gevoel dat ze er niet alleen voor staan en dat de partners ook verantwoordelijkheid nemen in de risico's van de ontwikkeling, zij het wel met een gegarandeerde ondergrens. Ofwel, als het tegenzit dan is niet alleen Zuidplas de dupe. Als voorbeelden kunnen genoemd worden bouwwaarde-index versus nieuwbouwindex, specifieke risico's uit haalbaarheidsstudie zoals uitkoop van Smits, clause in koopovereenkomst gronden 2<sup>e</sup> fase, meerwaarde energielandschappen, bestemmingsplanwijzigingen zoals in scenario 7) Anderzijds heeft dit ook nadelen in het kader van onder meer controle van de gemaakte afspraken. De Grondbank bestaat niet meer, derhalve ligt dit dan bij de deelnemers. Het kan ook veel gedoe geven. Dit is overigens afhankelijk van op welke wijze meerwaarde-/nabetalingsafspraken vastgelegd worden.*

Scenario 3.

Vasthouden aan vergoeding van de boekwaarde en geen kosten meer voor de deelnemers vanaf 2022, derhalve activeren op de boekwaarde, conform meerjarenbegroting. Erop wijzen dat Zuidplas ingestemd heeft met begroting(en) waarin is afgesproken dat de planvorming zodanig zou zijn dat dit tot inlopen van de verliesvoorziening zal leiden.

*Dit is het formele standpunt van de Grondbank. Binnen de huidige planvorming betekent dit dat er door Zuidplas concessies gedaan dienen te worden binnen de huidige planvorming b.v. wijzigen parkeernorm, andere oplossing ontsluiting, meer dure woningen etc., Grootste kostenpost is overigens het bouwrijp maken.*

#### Scenario 4.

Een deal tussen de huidige marktwaarde en boekwaarde.

*Dit is m.i. met scenario 2 feitelijk het meest voor de hand liggende scenario samen met indexering. Dit is ook goed objectief te onderbouwen, want het voorstel van Zuidplas (scenario 1) dient m.i. in ieder geval verhoogd te worden met de marktwaarde voor de gebouwen, groot ca. € 5 mln. en de marktwaarde voor energielandschap en gunstig gelegen gronden, groot ca € 4 mln. Dit is objectief beter te beargumenteren dan een hogere grondprijs voor de exploitatiegronden.*

#### Scenario 5.

Verkoop van 1<sup>e</sup> en/of 2<sup>e</sup> fase aan Zuidplas en de resterende gronden (en gebouwen) uitponden.

*De vraag is of dit lukt voor 2025 aangezien het logisch is om pas uit te gaan ponden als de planvorming definitief is. Mijn gevoel is dat indien de Grondbank bijvoorbeeld gronden voor energielandschap gaat verkopen dat andere publieke partijen daar wel weer iets van vinden, zoals Zuidplas en de provincie. Het is in ieder geval wenselijk om bij verkoop gronden ook afspraken te maken over bestemming c.a. van de overblijvende gronden. Voor uitponden moet je eigenlijk langer de tijd hebben dan tot 2025.*

#### e. Scenario's bij verlenging looptijd Grondbank

Bij deze scenario's neemt Zuidplas maar een deel van de gronden over en blijft een deel van de gronden in eigendom van de Grondbank met alle lusten en lasten. Deze scenario's komen in beeld als Zuidplas de gronden van de Grondbank voor 2024 niet tegen redelijke voorwaarden wil en kan overnemen, bijvoorbeeld wanneer het investeringsbedrag te groot is voor Zuidplas of niet voldaan wordt aan de voorwaarden notitie voorstel Zuidplas. Het lijkt wenselijk voor Zuidplas om ten minste de beschikking te krijgen over de gronden 1<sup>e</sup> fase (ca. 115 ha). De overblijvende gronden blijven eigendom van de Grondbank. De vraag is hoe om te gaan met deze overblijvende gronden. Wordt er een actieve rol van de Grondbank verwacht voor de ontwikkeling of blijft de Grondbank een passieve organisatie gericht op beheer en incidentele verkopen. Ook is belangrijk te onderkennen dat de Grondbank voor ontwikkeling op haar eigen gronden afhankelijk is van de bereidwilligheid van Zuidplas (en mogelijk de provincie) om de bestemming te wijzigen, derhalve een afhankelijkheidspositie.

#### Scenario 6.

Verkoop van alle gronden 1<sup>e</sup> fase (ca. 115 ha) voor een vast bedrag aan Zuidplas. De rest van de gronden blijft eigendom van de Grondbank en de Grondbank behoudt zijn huidige taken.

*M.i. is dit een serieuze mogelijkheid indien op korte termijn geen overeenstemming bereikt wordt over de verkoop van het geheel op korte termijn. Hiermee wordt ten minste tijd gekocht. Wel dient de prijs voor de grond 1<sup>e</sup> fase hoger te zijn dan bij vorige scenario's in het kader van risicoafbakening van de Grondbank. Ten minst € 50 per m<sup>2</sup>. Immers de 1<sup>e</sup> fase is meer waard dan de gronden in de 2<sup>e</sup> fase, gezien onder meer de ontwikkelingsrisico's en tijdsaspecten.*

#### Scenario 7.

Verkoop van de gronden aan Zuidplas bij onherroepelijke bestemming, derhalve verkoop 2<sup>e</sup> fase gronden pas over ten minste 10 jaar. Derhalve is verkoop afhankelijk van bestemmingswijziging. De grondprijs kan dan worden bepaald door vooraf afgesproken werkwijze, bijvoorbeeld een minimumprijs van b.v. € 40 en deze prijs koppelen aan een index, b.v. index prijzen NVM/index bouwkosten of een taxatiecommissie benoemen.

*Dit scenario beperkt de risico's van Zuidplas, deze blijven bij de Grondbank, maar geeft wel mogelijkheden om mee te delen met waardeinstijgingen. Een groot nadeel is dat de Grondbank dan zeker tot 2035 verlengd dient te worden.*

#### Scenario 8.

Verkoop van de gronden voor de gebiedsontwikkeling Middengebied aan Zuidplas voor b.v. € 35 maar behoud van de gronden voor vrije kavels en landgoederen aan de Grondbank. Zuidplas werkt mee met de planologisch noodzakelijke aanpassingen en de Grondbank betaalt de bovenplanse kosten. De Grondbank gaat deze gronden voor eigen rekening en risico ontwikkelen.

*Zuidplas is niet enthousiast over dit plan omdat men van mening is dat de krenten uit de pap worden gehaald en de Grondbank in concurrentie gaat met Zuidplas.*

#### f. Scenario's bij afhaken van Zuidplas als regisseur gebiedsontwikkeling

Niet uitgesloten dient te worden dat Zuidplas besluit om de ontwikkeling niet risicodragend op te pakken of zelfs in het geheel af te haken en de tot nu toe door haar gemaakte kosten af te boeken, maar Zuidplas kan ook een passieve rol nastreven, en private partijen een kans bieden. In een dergelijk geval zal de Grondbank trachten om haar gronden aan private partijen te verkopen.

Een andere mogelijkheid is een scenario vergelijkbaar met de ontwikkeling van bedrijventerrein Moerdijk. Daar is een ontwikkelende GR en zijn er tussen de GR en de provincie afspraken voor de inpassingsplannen en het kostenverhaal. Dit model betekent een geheel andere rol voor de Grondbank.

*Dit is een rol voor de Grondbank die de deelnemers nooit geambieerd hebben en dit geeft veel risico voor de deelnemers. Moerdijk is wel een succesvol verhaal met de nodige hobbels en een belangrijke voorwaarde is dat de provincie bereid is om haar planologisch rol te spelen, door middel van inpassingsplannen. Dit lijkt thans politiek onhaalbaar, maar ik wil het scenario niet helemaal afschrijven. We moeten voor onze onderhandelingspositie niet helemaal afhankelijk zijn van Zuidplas en laten we wel zijn, voor de bovenregionale opgave is het niet geheel onlogisch.*

#### **Overleg dinsdag 27 oktober**

Ik wil deze scenario's dinsdag verder met jullie bespreken en trechteren om te komen tot enkele scenario's die de komende weken met Zuidplas en de deelnemers besproken worden en die dan besluitvormend in het DB gebracht kunnen worden.

Bijlagen:

1. Opdracht aan directeur Grondbank

2. Berekeningen scenario's
3. Grondgebruikskaat Middengebied (apart verzonden)
4. Eigendommenkaart Grondbank (apart verzonden)



### Bijlage 1. Opdracht van het DB

#### Opdracht van het DB m.b.t. uitgiftestrategie en grondwaardebepaling'

In de notitie 'eerste contouren uitgiftestrategie en grondwaardebepaling', zoals besproken in het DB van 24 juni 2020 is voor de uitgiftestrategie van de Grondbank de volgende richtingen afgesproken:

- Verken op korte termijn met Zuidplas de overname van alle gronden voor 2025.

Indien totale overname van de gronden, tegen voor beide partijen acceptabele voorwaarden, voor 2024 niet in de rede ligt het volgende:

- Start met de voorbereidingen voor de verlenging van de Grondbank tot 2035. Bij deze verlenging kan ook de wens van Waddinxveen meegenomen worden.
- Verken met Zuidplas de opties voor de gefaseerde uitname van gronden, waarbij een ondergrens wordt gegarandeerd, snel gestart kan worden met de ontwikkeling en een financiële meerwaarde kan worden verkregen die gekoppeld is aan het succes van de gebiedsontwikkeling. Hierbij de mogelijkheid aan de Grondbank de ruimte te geven gedurende de looptijd van de Grondbank de gronden die niet voor fase 1 of fase 2 nodig zijn zelf in beheer te houden en uit te ponden.

Indien deze variant niet tot acceptabele voorwaarden voor beide partijen leidt het volgende:

- Vraag aan Zuidplas te motiveren waarom de verkoop aan een gebiedsontwikkelaar voor haar niet aan de orde is. Vraag of ze daarbij ook de ervaringen van naastgelegen grote ontwikkellocaties te betrekken.
- Verken de mogelijkheden om de gronden aan derden te verkopen.

Verder wordt voorgesteld om de strategie en uitkomst van de onderhandelingen tussentijds te bespreken zonder de gemeente Zuidplas, gezien de dubbelrol die zij als deelnemer en koper heeft.

Aangezien Zuidplas na enige aarzelingen heeft aangegeven de gehele Grondbank voor 2025 te willen overnemen, is vooral geconcentreerd op dit onderdeel van de opdracht.





**Bestuurlijk Overleg Zuidplaspolder Middengebied**

**Datum:** 13 februari 2020 van 14.30-15.30 uur  
**Locatie:** Gemeentehuis kamer 0.12, Raadhuisplein 1, Nieuwerkerk aan den IJssel  
**Aanwezig:** Burgemeester Han Weber, gemeente Zuidplas (voorzitter)  
 Gedeputeerde Anne Koning, provincie Zuid-Holland  
 Wethouder Bas Kurvers, gemeente Rotterdam  
 Wethouder Gezina Atzema, gemeente Waddinxveen  
 Wethouder Rogier Tetteroo, gemeente Gouda  
 Wethouder Jan Hordijk, gemeente Zuidplas  
 Hoogheemraad Agnes van Zoelen, Hoogheemraadschap van Schieland en de  
 Krimpenerwaard  
 Willy de Zoete, voorzitter DB/AB Grondbank RZG Zuidplas  
 5.1.2.e procesmanager Zuidplaspolder Middengebied, gemeente Zuidplas  
 5.1.2.e projectsecretaris Zuidplaspolder Middengebied, gemeente  
 Zuidplas

**AGENDA**

*Bedoeling is dat in het DB van de Grondbank de inzet van de voorzitter van de Grondbank in het BOZ besproken en bepaald wordt. Voorkomen dient te worden dat met deze voorbespreking de BOZ vergadering dubbel plaats vindt. Het gaat immers om het bepalen van de inzet van de Grondbank en niet van de deelnemers individueel.*

**1. Opening en mededelingen**
**2. Concept-verslag BOZ 13 januari 2020**

*Gevraagd besluit: vaststellen van het verslag*

*Geen opmerkingen over het verslag*

**3. Ingekomen stukken**
**a. Concept-masterplan d.d. 22 januari 2020**

*Onduidelijk is wat de status van dit plan is als ingekomen stuk. Wat de Grondbank betreft is dit ter kennisgeving, immers aan het plan wordt nog gewerkt.*

**4. Stand van zaken financiële doorrekening**

*Ter bespreking*

*Het agendapunt staat ter bespreking en derhalve dienen er nog geen besluiten genomen te worden.*

*Dit zijn voorlopige cijfers van de haalbaarheidsstudie, met vooralsnog een negatief resultaat van 90 mln. euro. Het voorlopige oordeel van de directeur is dat de berekeningen voorzichtig zijn en dat er nog wel ruimte in de studies zit. De input van de deelnemers in de werkgroep GREX zijn nog niet op waarde beoordeeld en daar waar nodig verwerkt. Het overzicht van de draaiknoppen maken ook een*

*aantal zaken duidelijker en dat is positief. Vooralnog zijn deze bedragen ter kennisgeving en dient eerst de haalbaarheidsstudie uitgekristalliseerd te worden.*

*Er zal discussie komen over de verkoopwaarde van de gronden. Op grond van de huidige inzichten zijn ca. 80 ha van de gronden van de Grondbank betrokken bij de 1<sup>e</sup> fase woningbouw, w.o. ca 25 ha sportvelden en landgoederen. Dit betekent dat er voor ca 220 ha geen direct 'ontwikkelingsperspectief' aanwezig is en dat het risico van deze gronden bij de Grondbank blijft. Om deze risico's te managen is een verkoopwaarde voor de 1<sup>e</sup> fase nodig die substantieel hoger is dan de boekwaarde. Een lagere verkoopprijs dient gekoppeld te worden aan het afbakenen van de risico's van de grondbank, bv. afnamegaranties voor de restgronden, bijbetalingsregeling bij hogere verkoopprijzen woningen. Op grond van de huidige inzichten geeft een prijs lager dan 1000000 euro problemen bij de Grondbank om budgetneutraal af te sluiten. Overigens is dit onderwerp van discussie bij het bepalen van de uitgiftestrategie van de Grondbank.*

*Voor de Grondbank is het zicht op de 2<sup>e</sup> fase woningbouw erg belangrijk, zowel voor het inlopen van de verliesvoorziening als op termijn budgetneutraal afsluiten (bij reguliere verkoopprijzen).*

#### **5. Procesvoorstel bestuurlijke gespreksronde**

**Ter bespreking**

*Instemmen met de bestuurlijke informatieronde. Het voorstel is om de gesprekken na het BOZ van 5 maart in te plannen. Dan is er meer duidelijkheid over resultaten van de haalbaarheidsstudie en kan de Grondbank haar rol nader bepalen.*

#### **6. Voorlopige planning**

*Deze planning is door gemeente Zuidplas opgesteld. Nog niet goed verwerkt zijn de 3 ha kaart van de provincie en de reactie op de verwervingsplanning. De planning laat zien dat start bouw begin 2024 mogelijk is.*

*Ter informatie*

*Het lijkt een realistische planning qua doorlooptijden. De ontwerp begroting van de Grondbank is op deze planning gebaseerd.*

#### **7. Rondvraag**

#### **8. Datum volgend overleg**

*Het volgende BOZ is op 5 maart 2020 om 17.30 uur.*

#### **9. Sluiting**

# Gemeenschappelijke regeling

*Grondbank RZG-Zuidplas*

Bestuurlijke werkgroep Driehoek RZG-Zuidplas





## Introductie

In deze brochure vindt u de tekst van de gemeenschappelijke regeling voor de Grondbank RZG Zuidplas, de kaart met het rechtsgebied van de grondbank en de artikelsgewijze toelichting op de gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling is per 1 juli 2004 in werking getreden.

De gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen, Zevenhuizen-Moerkapelle, Rotterdam en de provincie Zuid-Holland hebben de publieke Grondbank RZG Zuidplas opgericht om een actief grondbeleid te kunnen voeren voor de uitvoering van de verstedelijkingsplannen in de Zuidplaspolder.

De transformatie van de Zuidplaspolder is een lastige en complexe opgave die de provincie Zuid-Holland samen met de betrokken gemeenten in het gebied, de regio's, het Hoogheemraadschap van Schieland en de diverse belangenorganisaties met voortvarendheid heeft opgepakt. Er wordt gewerkt langs drie sporen: de planvorming, de bestuurlijke besluitvorming en het financiële spoor.

Bij het financiële spoor ligt de nadruk op de grondexploitatie, financiële verevening en het gemeenschappelijk grondbeleid. In de eerder uitgebrachte brochure "Publiek let op uw zaak" van de Bestuurlijke werkgroep RZG Zuidplas zijn de contouren van het grondbeleid aangegeven. Een belangrijke aanbeveling is om als gezamenlijke overheden een actief grondbeleid te voeren. Zo kunnen de overheden ook in de uitvoeringsfase van de plannen grip houden op de financiële regie.

Samen hebben de partners in de grondbank voldoende financiële slagkracht om de komende jaren op selectieve wijze, strategische grondposities in de Zuidplaspolder in te nemen.

De grondbank streeft er derhalve niet naar om alle gronden in bezit te krijgen.

De grondbank zal ook niet zelf als publieke ontwikkelingsmaatschappij gaan fungeren.

Voor de realisering van de nieuwe plannen zullen de partners in de grondbank afzonderlijke publiek-publieke ontwikkelingsmaatschappijen danwel publiek-private ontwikkelingsmaatschappijen vormen.

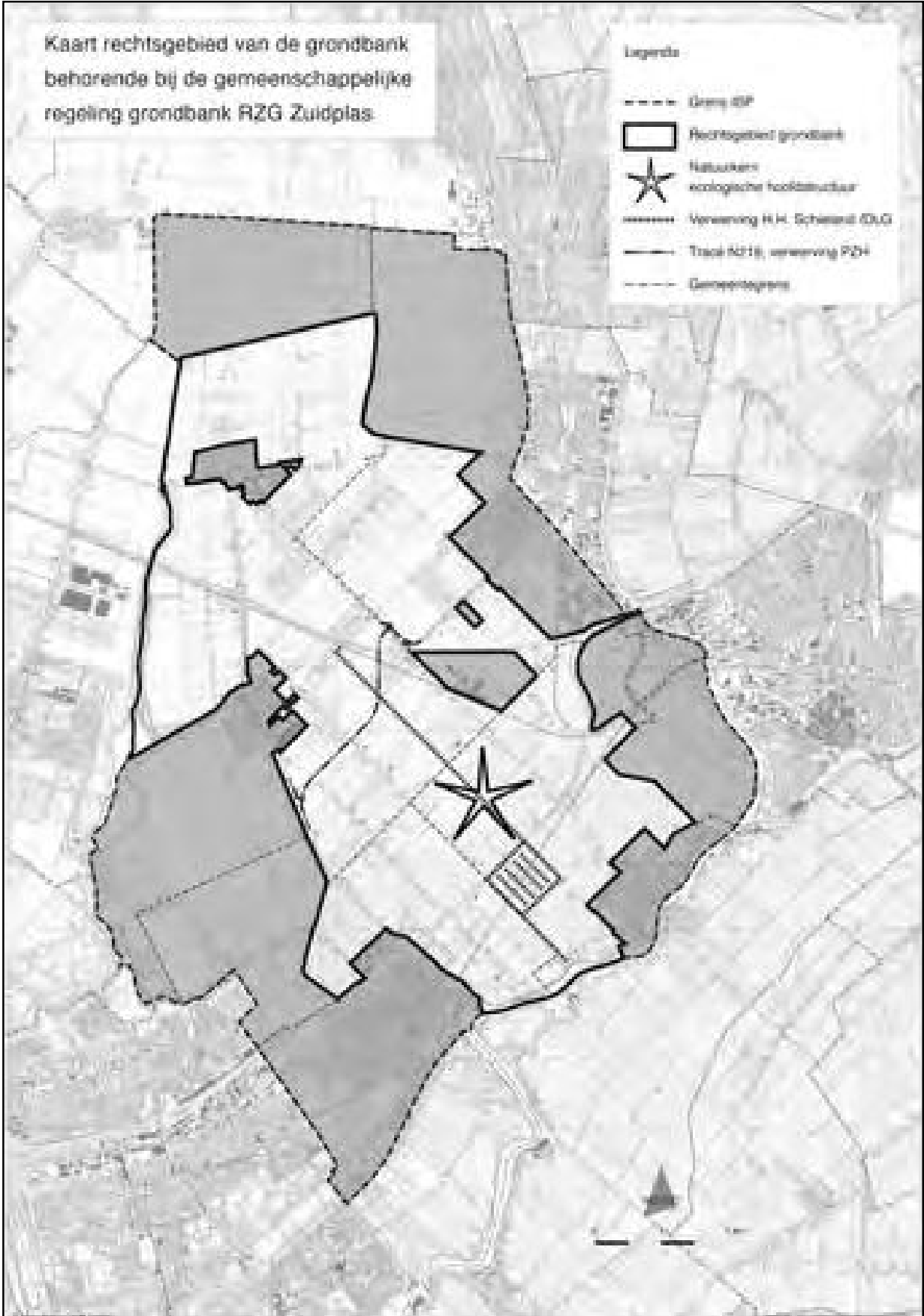
dr. J.W. Asje van Dijk,  
*voorzitter Bestuurlijke werkgroep driehoek RZG Zuidplas  
en voorzitter Grondbank RZG Zuidplas,*

Gedeputeerde Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling provincie Zuid-Holland



Kaart rechtsgebied van de grondbank  
behorende bij de gemeenschappelijke  
regeling grondbank RZG Zuidplas

- Legende
- Grenz RZG
  - Rechtsgebied grondbank
  - ★ Natuurkern ecologische foedstructuur
  - Verrekening H.M. Schierink (DUG)
  - Tracé RZ 18; verrekening PZ+
  - Gemeentegrens



# Inhoudsopgave

## De regeling kent de navolgende hoofdstukken:

- I Begripsomschrijvingen
- II Doelstellingen, taken en bevoegdheden
- III Algemeen Bestuur
- IV Dagelijks Bestuur
- V Voorzitter en plaatsvervangend voorzitters
- VI Het ASK
- VII Informatie, verantwoording en ontslag
- VIII Personeel en organisatie
- IX Vergoedingen en aansprakelijkheid
- X Financiële bepalingen
- XI Het archief
- XII Evaluatie
- XIII Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing
- XIV Geschillen
- XV Duur van de regeling
- XVI Overgangs- en slotbepalingen

## **Gemeenschappelijke regeling Grondbank driehoek RZG Zuidplas**

Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning van de provincie Zuid-Holland alsmede de raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Rotterdam, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle, ieder voor zoveel het hun bevoegdheden betreft;

overwegende dat:

- a. het voor een effectieve realisatie van de ruimtelijke, sectorale en grondbeleidsdoelstellingen voor het zogenoemde Zuidplasgebied gewenst is dat voor daarvoor in aanmerking komende gedeelten van het Zuidplasgebied door de betrokken grondgebiedgemeenten, in samenwerking met de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland een boven- en intergemeentelijk grondverwervingsbeleid wordt gevoerd;
- b. het ter uitvoering van het onder a genoemde verwervingsbeleid gewenst is te komen tot een gestructureerde vorm van bestuurlijke samenwerking, waarbij wordt gekomen tot de oprichting van een rechtspersoonlijkheidbezittend openbaar lichaam, waardoor op adequate wijze in het rechtsverkeer kan worden geparticipeerd;
- c. de realisatie van de onder a genoemde doelstelling door de betrokken gemeenten en de provincie Zuid-Holland niet kan plaatsvinden op basis van integratie van enige in het Wgr-samenwerkingsgebied waarbinnen de Zuidplas is gelegen, bestaande gemeenschappelijke regeling;
- d. door Provinciale Staten van Zuid-Holland, alsmede de raden van Rotterdam, Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Zevenhuizen-Moerkapelle en Waddinxveen, de verklaringen van geen bezwaar zoals bedoeld in artikel 51, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, zijn verleend;

gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Provinciewet en de Gemeentewet;

Besluiten:

de volgende Gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas te treffen:

# I Algemene bepalingen

## Artikel 1 Begripsomschrijvingen

1. Deze gemeenschappelijke regeling verstaat onder:
  - a. ASK: het meerjarig Aankoop StrategieKader, zoals bedoeld in artikel 20 van deze regeling;
  - b. burgemeester: de burgemeester van een deelnemende gemeente;
  - c. college van burgemeester en wethouders: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemende gemeente;
  - d. commissaris van de Koning: de Commissaris van de Koningin van de provincie Zuid-Holland;
  - e. deelnemers: de aan deze regeling deelnemende gemeenten en provincie;
  - f. deelnemende gemeente: een aan deze regeling deelnemende gemeente;
  - g. Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland;
  - h. grondbank: het openbaar lichaam, bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
  - i. grondexploitatie: het geheel van activiteiten en werkzaamheden met betrekking tot de verwerving, het bouwen en woonrijp maken, en de uitgifte van voor bebouwing geschikt gemaakte gronden, in het kader van de realisatie van planologische maatregelen;
  - j. Intergemeentelijk structuurplan: het door de raden van de deelnemende gemeenten vast te stellen Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas;
  - k. Provinciale Staten: Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland;
  - l. provincie: de aan deze regeling deelnemende provincie Zuid-Holland;
  - m. raad: de gemeenteraad van een deelnemende gemeente;
  - n. rechtsgebied: het grondgebied binnen de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Rotterdam, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle, voorzover dat is gelegen binnen het gebied van het door de deelnemende gemeenten vast te stellen

Intergemeentelijk Structuurplan

Zuidplas, met uitzondering van de grijs gearceerde gebieden, een en ander zoals aan-gegeven op de bij de regeling behorende en gewaarmerkte tekening;

- o. regeling of gemeenschappelijke regeling: de Gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas.

2. Waar in de regeling artikelen van de Gemeentewet, de Provinciewet, of van enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, wordt indien in die artikelen wordt gesproken van gemeente, raad, college van burgemeester en wethouders, en burgemeester, respectievelijk van provincie, Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, en Commissaris van de Koning, daarvoor gelezen de grondbank, het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur, en de voorzitter.

## Artikel 2 Het openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam genaamd: grondbank RZG Zuidplas. Het openbaar lichaam is rechts-persoon en is gevestigd te Den Haag.
2. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, omvat het rechtsgebied; een en ander zoals dat is vastgelegd op de van deze regeling onderdeel uitmakende en gewaarmerkte kaart.

## Artikel 3 Bestuursorganen

Het bestuur van de grondbank bestaat uit:

- a. het Algemeen Bestuur;
- b. het Dagelijks Bestuur;
- c. de voorzitter.

## II Doelstellingen, taken en bevoegdheden

### Artikel 4 Doel

De grondbank heeft tot doel het ontwikkelen, vaststellen en uitvoeren van een strategisch grond-verwervingsbeleid ten behoeve van een effectieve realisatie van de in het kader van het vast te stellen Intergemeentelijk Structuurplan voor het rechtsgebied te formuleren ruimtelijke en sectorale doelstellingen.

### Artikel 5 Taken

1. De grondbank heeft tot taak het verwerven van een zodanige grondpositie binnen het rechtsgebied, dat wordt voldaan aan de in artikel 4 omschreven doelstelling. Hiertoe worden onder meer de volgende, afgeleide, deeltaken gerekend:
  - a. het opstellen van een meerjarig Aankoop Strategiekader (ASK);
  - b. het verwerven, al dan niet in samenwerking met één of meerdere deelnemers, van alle voor de realisatie van het Intergemeentelijk Structuurplan benodigde en daarvoor in aanmerking komende gronden, een en ander ter uitvoering van het ASK;
  - c. het, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, coördineren, faciliteren, (mede) voorbereiden en (mede) uitvoeren van de toepassing door deelnemende gemeenten van de Wet voorkeurs-recht gemeenten;
  - d. het, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, toepassen van de Onteigeningswet, zowel door middel van het rechtstreeks indienen van onteigeningsverzoeken bij de Kroon als door middel van het coördineren en faciliteren van door deelnemers te starten onteigeningsprocedures;
  - e. het voeren van (tijdelijk) beheer, in de ruimste zin van het woord, met betrekking tot verworven gronden;
  - f. het financieren van de kosten van verwerving, beheer en verdere kosten ter uitvoering van de doelstelling van deze regeling;
  - g. het verkopen van verworven gronden aan één of meerdere deelnemers dan wel

aan door één of meerdere deelnemers (mede) opgerichte rechtspersonen of samenwerkingsverbanden ten behoeve van de in het derde lid omschreven taakstelling.

2. Tot de taken zoals omschreven in het eerste lid, kan, indien dit bijdraagt tot de realisatie van de in artikel 4 omschreven doelstelling, tevens worden gerekend het betrekken van één of meerdere deelnemers bij de uitvoering van één of meerdere van de in het eerste lid genoemde (deel)taken.
3. Onder de taken van de grondbank is uitdrukkelijk niet begrepen de bij de deelnemers berustende taakstelling, gericht op het (doen) voeren van in ieder geval de grondexploitatie ter uitvoering van de planologische maatregelen die ter uitvoering van het Intergemeentelijk Structuurplan voor het rechtsgebied worden vastgesteld.
4. De deelnemers onthouden zich van het voeren van onderhandelingen gericht op het (doen) verwerven van gronden respectievelijk het verwerven van gronden voorzover die gronden zijn gelegen binnen het rechtsgebied, tenzij hiervoor de voorafgaande instemming van de grondbank is verkregen.

### Artikel 6 Bevoegdheden

1. Aan het bestuur van de grondbank worden ter vervulling van de in artikel 5 omschreven taken alle bevoegdheden van regeling en bestuur toegekend binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en met inachtneming van de beperkingen daarin gesteld.
2. Het bestuur van de grondbank heeft niet de bevoegdheid tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.

## III Algemeen bestuur

### Paragraaf 1 Samenstelling, lidmaatschap en stemverhouding

#### Artikel 7 Samenstelling

1. Het Algemeen Bestuur bestaat uit veertien leden, als volgt aan te wijzen:
  - a. de raden van de deelnemende gemeenten wijzen uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders, elk twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze twee leden, respectievelijk twee plaatsvervangende leden, dient ten minste één lid respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders;
  - b. Provinciale Staten wijzen uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze twee leden respectievelijk twee plaatsvervangende leden dient ten minste één lid respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van Gedeputeerde Staten.
2. Bepalingen in deze regeling geldende voor de leden van het Algemeen Bestuur, zijn mede van toepassing op de plaatsvervangende leden.
3. Een lid van het Algemeen Bestuur kan bij afwezigheid worden vervangen door een daartoe aangewezen plaatsvervangend lid. Een plaatsvervangend lid wordt meegedeeld aan de voorzitter op de wijze, zoals bepaald in het in artikel 13 genoemde Reglement van Orde.

#### Artikel 8 Vereisten lidmaatschap

1. Het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar door of vanwege een deelnemer of de grondbank aangesteld of daaraan ondergeschikt. Onder ambtenaar wordt ook verstaan degene die op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam is.
2. Op het gestelde in het eerste lid is het bepaalde in artikel 13, tweede lid, van de

Provinciewet (zoals dat artikel luidt tot 12 maart 2003), en het bepaalde in artikel 13, tweede lid, van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidt tot 7 maart 2002) van overeenkomstige toepassing.

#### Artikel 9 Einde lidmaatschap

1. Het lidmaatschap eindigt als de raad van een deelnemende gemeente respectievelijk Provinciale Staten zijn respectievelijk hun aanwijzing intrekt respectievelijk intrekken, en in ieder geval op de dag waarop de zittingsperiode van de raad respectievelijk Provinciale Staten afloopt.
2. De raad van elke deelnemende gemeente respectievelijk Provinciale Staten beslist respectievelijk beslissen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode over de aanwijzing van nieuwe leden van het Algemeen Bestuur.
3. Indien de raad van een deelnemende gemeente niet kan voldoen aan het bepaalde in het tweede lid, blijven de door hem aangewezen leden van het Algemeen Bestuur die hadden moeten aftreden als zodanig fungeren, totdat die raad nieuwe leden heeft aangewezen. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op door Provinciale Staten aan te wijzen nieuwe leden.
4. Degene die ophoudt raadslid, wethouder dan wel burgemeester te zijn van de gemeente waarvan de raad hem of haar als lid van het Algemeen Bestuur heeft aangewezen, houdt daarmee ook op lid van het Algemeen Bestuur te zijn. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op degene die ophoudt lid van Provinciale Staten, gedeputeerde dan wel Commissaris van de Koning te zijn van de provincie waarvan Provinciale Staten hem of haar als lid van het Algemeen Bestuur heeft aangewezen.
5. Indien tussentijds een plaats van een door een raad aangewezen lid van het Algemeen Bestuur vacant of beschikbaar komt, wijst de raad die het aangaat in zijn eerstvolgende vergadering of zo dat niet mogelijk zou zijn ten spoedigste daarna -

een nieuw lid aan. Degene die ter vervulling van een tussentijdse vacature als lid van het Algemeen Bestuur wordt benoemd, treedt af op het tijdstip, waarop degene in wiens of wier plaats hij of zij is benoemd, heeft moeten aftreden. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op een tussentijdse aanwijzing door Provinciale Staten.

6. Van elke aanwijzing tot lid van het Algemeen Bestuur geven burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeente respectievelijk Gedeputeerde Staten binnen acht dagen kennis aan de voorzitter van het Algemeen Bestuur.
7. Een lid van het Algemeen Bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan het bestuursorgaan dat hem heeft aangewezen. Het in de vorige volzin bedoelde bestuursorgaan doet mededeling van het ontslag aan het Algemeen Bestuur. Het lid houdt zitting in het Algemeen Bestuur totdat in de opvolging is voorzien.

#### **Artikel 10 Stemverhouding**

De leden van het Algemeen Bestuur hebben een meervoudig stemrecht. Het totaal in een vergadering uit te brengen stemmen binnen het Algemeen Bestuur bedraagt 40 stemmen, welk aantal als volgt is verdeeld:

- a. elk lid dat namens de raad van de gemeente Rotterdam is aangewezen, heeft 5 stemmen;
- b. elk lid dat namens Provinciale Staten is aangewezen, heeft 5 stemmen;
- c. elk lid dat namens de raad van de gemeente Gouda is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- d. elk lid dat namens de raad van de gemeente Moordrecht is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- e. elk lid dat namens de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- f. elk lid dat namens de raad van de gemeente Waddinxveen is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- g. elk lid dat namens de raad van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle is aangewezen, heeft 2 stemmen.

## **Paragraaf 2 Bevoegdheden en werkwijze**

### **Artikel 11 Bevoegdheden**

1. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 4 behoren aan het Algemeen Bestuur alle bevoegdheden toe die niet ingevolge de regeling aan het Dagelijks Bestuur of de voorzitter zijn overgedragen. Het Algemeen Bestuur kan, naar door deze te stellen regelen, het uitoefenen van deze bevoegdheden overdragen aan het Dagelijks Bestuur, met dien verstande dat niet kunnen worden overgedragen de bevoegdheden bedoeld in het tweede lid, onder a en h.
2. Tot de in het eerste lid, eerste volzin, bedoelde bevoegdheden behoren in ieder geval de volgende bevoegdheden:
  - a. het vaststellen van het ASK;
  - b. het verzoeken aan deelnemende gemeenten tot het tijdig vaststellen van aanwijzingsbesluiten, zoals bedoeld in de Wet voorkeursrecht gemeenten;
  - c. het verzoeken aan deelnemende gemeenten tot het tijdig starten van onteigeningsprocedures;
  - d. het verzoeken aan de Kroon, in de zin van artikel 87 van de Onteigeningswet, tot het starten van onteigeningsprocedures;
  - e. het in opdracht van één of meer deelnemende gemeenten, in het kader van de toepassing van de Wet voorkeursrecht gemeenten, behandelen van door die gemeenten ontvangen aanbiedingen tot verkoop van gronden;
  - f. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen verband houdende met de verwerving van gronden;
  - g. het sluiten van (bestuurs)overeenkomsten met andere overheden, gericht op de ondersteuning en uitvoering van het te voeren verwervingsbeleid;
  - h. het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften ter uitvoering van de in artikel 4 omschreven doelstelling;
  - i. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen verband houdende

met het (tijdelijk) beheer van verworven gronden, zulks in de ruimste zin van het woord;

- j. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen voor de financiering van de verwerving van gronden en het (tijdelijke) beheer van verworven gronden, in de ruimste zin van het woord;
  - k. het aan de raden van de deelnemende gemeente verzoeken om, in het kader van de in artikel 4 bedoelde doelstelling, algemeen verbindende voorschriften, door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, vast te stellen;
  - l. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen voor de verkoop van verworven gronden aan één of meer deelnemers dan wel aan door één of meerdere deelnemers (mede) opgerichte rechtspersonen of samenwerkingsverbanden ten behoeve van de in artikel 5, derde lid omschreven taakstelling;
  - m. het benoemen, het schorsen en het ontslaan van personeel in dienst van de grondbank, al dan niet op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, het aangaan van detachingsovereenkomsten met betrekking tot personeel in dienst van één of meerdere deelnemers, alsmede het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemers; een en ander voorzover in deze regeling niet anders is bepaald en met inachtneming van door het Algemeen Bestuur te stellen regelen.
3. Voorzover een door het Algemeen Bestuur vastgestelde verordening voorziet in hetzelfde onderwerp als een verordening van een deelnemer, regelt eerstbedoelde verordening de onderlinge verhouding. Het bepaalde in artikel 54, derde lid, tweede volzin, van de Wet gemeenschappelijke regelingen is van overeenkomstige toepassing.

#### **Artikel 12 Werkwijze**

1. Het Algemeen Bestuur vergadert ten minste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het Dagelijks Bestuur dit nodig oordelen, dan wel ten minste één vijfde van het aantal leden dit, onder opgaaf van redenen, schriftelijk verzoekt.
2. De vergaderingen van het Algemeen Bestuur zijn openbaar. De deuren worden gesloten, wanneer ten minste een vijfde van het aantal aanwezige leden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt. Het Algemeen Bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.
3. Het bepaalde in artikel 26 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde tot 12 maart 2003) is voor de voorzitter van overeenkomstige toepassing.

#### **Artikel 13 Reglement van Orde**

1. Het Algemeen Bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een Reglement van Orde vast.
2. In het Reglement van Orde worden in ieder geval regels gegeven over de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording, zoals bedoeld in artikel 21 tot en met artikel 23 van deze regeling.



## IV *Dagelijks bestuur*

### Paragraaf 1 Samenstelling en stemverhouding

#### Artikel 14 Samenstelling

1. Het Dagelijks Bestuur kent een samenstelling van zeven leden, bestaande uit:
  - a. de voorzitter;
  - b. de eerste plaatsvervangend voorzitter;
  - c. de tweede plaatsvervangend voorzitter;
  - d. één lid door het Algemeen Bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Gouda, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Gouda;
  - e. één lid door het Algemeen Bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Moordrecht, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Moordrecht;
  - f. één lid door het Algemeen Bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel;
  - g. één lid door het Algemeen Bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Waddinxveen, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Waddinxveen;
  - h. één lid door het Algemeen Bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle.
2. Het Algemeen Bestuur kiest in zijn eerste vergadering van elke zittingsperiode de door hem aan te wijzen leden van het Dagelijks Bestuur. De artikelen 40, 41 en 45 tot en met 47 van de Gemeentewet (zoals

deze artikelen luiden tot 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.

3. De door het Algemeen Bestuur aangewezen leden van het Dagelijks Bestuur treden af als lid van het Dagelijks Bestuur op de dag waarop de zittingsperiode van de leden van het Algemeen Bestuur afloopt.
4. Indien tussentijds een plaats in het Dagelijks Bestuur openvalt, wijst het Algemeen Bestuur een nieuw lid aan. Gaat het openvallen van een plaats in het Dagelijks Bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het Algemeen Bestuur, dan zal het Algemeen Bestuur het kiezen van een nieuw lid van het Dagelijks Bestuur uitstellen totdat de opengevallen plaats in het Algemeen Bestuur weer is bezet.
5. Degene die als lid van het Dagelijks Bestuur ontslag neemt of overeenkomstig het bepaalde in het derde lid moet aftreden, blijft zijn/haar functie waarnemen totdat een opvolger de functie heeft aanvaard. Het nemen van ontslag geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter.
6. Degene die tussentijds ophoudt lid van het Algemeen Bestuur te zijn, houdt ook op lid van het Dagelijks Bestuur te zijn.

#### Artikel 15 Stemverhouding

De leden van het Dagelijks Bestuur hebben een meervoudig stemrecht. Het totaal in een vergadering uit te brengen stemmen binnen het Dagelijks Bestuur bedraagt 20 stemmen, welk aantal als volgt is verdeeld:

- a. de voorzitter heeft 5 stemmen;
- b. de eerste plaatsvervangend voorzitter heeft 2 stemmen;
- c. de tweede plaatsvervangend voorzitter heeft 5 stemmen;
- d. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub d, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Gouda zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- e. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub e, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Moordrecht zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;

- f. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub f, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- g. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub g, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Waddinxveen zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- h. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub h, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle zijn aangewezen, heeft 2 stemmen.
- g. de zorg, voorzover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijke beheer en de boekhouding;
- h. het vaststellen van de plannen en voorwaarden van aanbesteding of uitvoering van de werken en leveranties ten behoeve van de grondbank, waarvan de vaststelling het Algemeen Bestuur niet aan zich heeft voorbehouden;
- i. het houden van voortdurend toezicht op al hetgeen de grondbank aangaat.

#### **Artikel 17 Werkwijze**

1. Het Dagelijks Bestuur vergadert zo dikwijls de voorzitter dit nodig oordeelt of ten minste twee leden van het Dagelijks Bestuur dit schriftelijk, onder opgaaf van redenen, aan de voorzitter verzoeken.
2. De artikelen 54, eerste lid, 58 en 59 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn voor de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur van overeenkomstige toepassing.

## **Paragraaf 2 Bevoegdheden en werkwijze**

### **Artikel 16 Bevoegdheden**

Aan het Dagelijks Bestuur is, onverminderd hetgeen overigens in deze regeling is bepaald, opgedragen:

- a. het Dagelijks Bestuur van de grondbank te voeren, voorzover niet bij of krachtens de Wet gemeenschappelijke regelingen het Algemeen Bestuur of de voorzitter hiermee is belast;
- b. het voorbereiden van hetgeen aan het Algemeen Bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd, tenzij bij of krachtens een wettelijke regeling de voorzitter hiermee is belast;
- c. het uitvoeren van besluiten van het Algemeen Bestuur, tenzij bij of krachtens een wettelijke regeling de voorzitter hiermee is belast;
- d. het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en bezit;
- e. het voorstaan van de belangen van de grondbank bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met de grondbank van belang is;
- f. het beheren van activa en passiva van de grondbank;

## V De voorzitter en plaatsvervangende voorzitters

### Artikel 18 Benoeming

1. De voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur gekozen uit hen die daartoe aangewezen zijn door Provinciale Staten. De artikelen 39, 40 en 66 van de Provinciewet (zoals deze artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn van overeenkomstige toepassing.
2. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter wordt deze vervangen door de eerste plaats-vervangend voorzitter. De eerste plaatsvervangend voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur gekozen uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raden van de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle. De artikelen 40, 41 en 67 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden voor 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Bij verhindering of ontstentenis van zowel de voorzitter als de eerste plaatsvervangend voorzitter worden deze vervangen door de tweede plaatsvervangend voorzitter. De tweede plaatsvervangend voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur gekozen uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raad van de gemeente Rotterdam. De artikelen 40, 41 en 67 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden voor 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.
4. De aanwijzing van de voorzitter alsmede de eerste en tweede plaatsvervangend voorzitter worden aangewezen in de eerstvolgende vergadering van het Algemeen Bestuur van elke zittingsperiode.
5. De voorzitter, de eerste en de tweede plaatsvervangend voorzitter treden af op de dag waarop de zittingsperiode van de leden van het Algemeen Bestuur afloopt. Zij blijven hun functie echter waarnemen totdat hun opvolgers deze functie hebben aanvaard.
6. Indien tussentijds de functie van voorzitter beschikbaar komt, wijst het Algemeen Bestuur zo spoedig mogelijk een nieuwe voorzitter aan, zulks met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid. Gaat het beschikbaar komen van de functie van voorzitter gepaard met het openvallen van

een plaats in het Algemeen Bestuur, dan zal het Algemeen Bestuur het aanwijzen van een nieuwe voorzitter uitstellen totdat de opengevallen plaats in het Algemeen Bestuur weer is bezet. Degene die als voorzitter ontslag neemt, blijft zijn/haar functie waarnemen totdat een opvolger de functie heeft aanvaard. Het bepaalde in de eerste tot en met derde volzin is van overeenkomstige toepassing op het tussentijds beschikbaar komen van de functie van eerste respectievelijk tweede plaats-vervangend voorzitter, met dien verstande dat ten aanzien van de nieuwe aanwijzing het tweede respectievelijk derde lid van overeenkomstige toepassing.

### Artikel 19 Taken en bevoegdheden

1. De voorzitter is tevens voorzitter van het Algemeen en van het Dagelijks Bestuur.
2. De voorzitter is belast met de leiding van vergaderingen van het Algemeen en van het Dagelijks Bestuur. Artikel 26 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing op de vergaderingen van het Algemeen Bestuur.
3. De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen en het Dagelijks Bestuur uitgaan. Artikel 74, tweede lid, tweede volzin van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.
4. De voorzitter vertegenwoordigt de grondbank in en buiten rechte. Indien de grondbank en de provincie betrokken zijn in een geding en de voorzitter tevens commissaris van de Koning van de betrokken provincie is, oefent een ander door en uit het Dagelijks Bestuur aan te wijzen lid de in de eerste volzin bevoegdheid uit. Indien de voorzitter wordt vervangen door een plaatsvervangend voorzitter en de grondbank en een deelnemende gemeente betrokken zijn in een geding en de voorzitter tevens burgemeester van de betrokken gemeente is, oefent een ander door en uit het Dagelijks Bestuur aan te wijzen lid de in de eerste volzin bevoegdheid uit.

## VI Het ASK

### Artikel 20 Inhoud en procedure ASK

1. Het Dagelijks Bestuur stelt jaarlijks vóór 15 maart, met inachtneming van het gestelde in hoofdstuk 2, een ontwerp-ASK op, dat als kader geldt voor het door de grondbank uit te voeren verwervings-beleid. In het ontwerp-ASK worden in ieder geval voorstellen gedaan voor:
  - a. de wijze, het tempo en de te verwachten resultaten van realisatie van de in artikel 4 genoemde doelstellingen;
  - b. de afstemming met het door de deelnemers te voeren ruimtelijk en grondbeleid in relatie tot de uitvoering van het Intergemeentelijk Structuurplan binnen het rechtsgebied;
  - c. de begrenzing in omvang van de voorraad verworven gronden;
  - d. de begrenzing van de maximale boekwaarde van de voorraad verworven gronden;
  - e. de begrenzing van de maximale omvang van het aangetrokken vreemd vermogen door de grondbank;
  - f. de inhoudelijke en procedurele voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verwerving van gronden dienen plaats te vinden;
  - g. de inhoudelijke en procedurele voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verkoop van gronden, zoals bedoeld in artikel 5, eerste lid onder g, dienen plaats te vinden.
2. Het ASK beslaat steeds een periode van vier jaar, te rekenen vanaf het eerste jaar volgende op het jaar van vaststelling. Het ASK wordt jaarlijks bijgesteld. Het bepaalde in het eerste lid is op de bijstelling van overeenkomstige toepassing.
3. Het ontwerp-ASK wordt vóór 1 april toegezonden aan de leden van het Algemeen Bestuur, Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen zes weken hun reacties op het ontwerp-ASK kenbaar maken aan het Dagelijks Bestuur.

Het Dagelijks Bestuur voegt de commentaren waarin deze reactie is vervat, bij het ontwerp-ASK zoals dit aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden.

4. Het Algemeen Bestuur stelt het ASK vast vóór 1 juli van het jaar voorafgaande aan het eerste jaar waarvoor het ASK dan wel het bijgestelde ASK moet dienen. Na vaststelling wordt het ASK toegezonden aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.

## VII Informatie, verantwoording en ontslag

### Artikel 21 Interne werking

1. De leden van het Dagelijks Bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het Algemeen Bestuur verantwoording verschuldigd voor het door het Dagelijks Bestuur gevoerde bestuur.
2. Zij geven het Algemeen Bestuur mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, op de wijze zoals die is geregeld in het Reglement van Orde van het Algemeen Bestuur.
3. Het Algemeen Bestuur is bevoegd aan een lid van het Dagelijks Bestuur tussentijds ontslag te verlenen ingeval deze heeft opgehouden het vertrouwen van het Algemeen Bestuur te bezitten. Het bepaalde in de artikelen 49 en 50 van de Provinciewet (zoals deze luiden voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.
4. Het bepaalde in de voorgaande leden is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem/haar gevoerde bestuur.

### Artikel 22 Externe werking, bestuursorganen

1. Het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur, en de voorzitter geven aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten, gevraagd of ongevraagd, alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is, indien het verstrekken daarvan niet in strijd is met het openbaar belang.
2. Een verzoek om inlichtingen door een of meer leden van Provinciale Staten of van de raad van een deelnemende gemeente dient schriftelijk te worden ingediend bij het Dagelijks Bestuur.
3. Het Dagelijks Bestuur verstrekt de gevraagde inlichtingen aan Provinciale Staten respectievelijk de raad van een deelnemende gemeente schriftelijk binnen één maand na ontvangst van het verzoek.

### Artikel 23 Externe werking, leden Algemeen Bestuur

1. Een lid van het Algemeen Bestuur geeft het bestuursorgaan dat hem als lid heeft aangewezen, mondeling of schriftelijk de door een of meerdere leden van dat bestuursorgaan overeenkomstig het Reglement van Orde van dat bestuursorgaan verlangde inlichtingen, waarvan het verstrekken niet in strijd is met artikel 16, zesde lid Wet gemeenschappelijke regelingen.
2. Alvorens de gevraagde inlichtingen zoals bedoeld in het eerste lid te verstrekken, kan het lid zich daarover laten adviseren door het Dagelijks Bestuur.
3. Een lid van het Algemeen Bestuur is aan het bestuursorgaan dat hem als lid heeft aangewezen, verantwoording schuldig voor het door hem in het Algemeen Bestuur gevoerde beleid. Het afleggen van verantwoording vindt plaats op de wijze zoals geregeld in het Reglement van Orde van het desbetreffende bestuursorgaan, met dien verstande dat daarbij een termijn in acht wordt genomen die het lid de gelegenheid biedt om zich desgewenst door het Dagelijks Bestuur te laten informeren.
4. Provinciale staten respectievelijk de raad van een deelnemende gemeente is bevoegd een door hen respectievelijk hem aangewezen lid van het Algemeen Bestuur ontslag te verlenen indien dit lid het vertrouwen van Provinciale Staten respectievelijk de raad niet meer bezit, overeenkomstig het bepaalde in het Reglement van Orde van Provinciale Staten respectievelijk de desbetreffende raad.

## VIII Personeel en organisatie

### Artikel 24 De secretaris en de directeur

1. Tot het personeel van de grondbank behoren de secretaris en de directeur. Het Algemeen Bestuur beslist over de benoeming, de schorsing en het ontslag van de secretaris en de directeur. Deze functies zijn onverenigbaar. De secretaris en de directeur worden bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het Algemeen Bestuur te bepalen wijze.
2. De secretaris is het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur, en de voorzitter behulpzaam in alles wat de hun opgedragen taak aangaat. Artikelen 33 en 100 van de Provinciewet (zoals deze artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Door de secretaris worden alle stukken die van het algemeen en van het Dagelijks Bestuur uitgaan, meeondertekend. Het bepaalde in artikel 102, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.
4. De directeur is onder toezicht van het Dagelijks Bestuur verantwoordelijk voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden en het jaarlijks opmaken van de rekening. Het Algemeen Bestuur stelt voor de directeur een instructie vast.

### Artikel 25 Rechtspositie personeel

1. Het Dagelijks Bestuur kan, naast de in artikel 24 genoemde secretaris en directeur, met inachtneming van de door het Algemeen Bestuur te stellen regels verdere personeelsleden aanstellen.
2. Het Algemeen Bestuur regelt de bezoldiging van de secretaris, de directeur en het eventuele overige personeel van de grondbank, al dan niet werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.
3. Op de secretaris, de directeur en de eventuele overige ambtenaren van de grondbank, en op het eventuele overige personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht zijn van overeenkomstige toepassing de door de provincie vastgestelde of nog vast te stellen

regelingen van de rechtstoestand en van de arbeidsvoorwaarden met de daaruit voortvloeiende uitvoeringsvoorschriften.

4. Bij de uitvoering van de in het derde lid bedoelde regelingen en voorschriften treden in de plaats van de organen en functionarissen en de provincie, de overeenkomstige organen en functionarissen van de grondbank.

### Artikel 26 Detachering en dienstverlening

1. Voor de uitvoering van de in artikel 5, eerste lid genoemde deeltaken is het Dagelijks Bestuur, met inachtneming van de door het Algemeen Bestuur te stellen regels, bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten met één of meerdere deelnemers, waarbij personeel in dienst van de deelnemers wordt gedetacheerd bij de grondbank. In deze overeenkomst worden bepalingen opgenomen over het functionele werkgeverschap, de rechtspositie en de kosten.
2. Voor de uitvoering van de in artikel 5, eerste lid genoemde deeltaken is het Dagelijks Bestuur, met inachtneming van de door het Algemeen Bestuur te stellen regels, bevoegd tot het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemers. In deze overeenkomst worden bepalingen opgenomen over de met de uitvoering gepaard gaande kosten.

## ***IX Vergoedingen en aansprakelijkheid***

### **Artikel 27 Vergoedingen en verzekering**

1. De leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.
2. Het Dagelijks Bestuur draagt zorg voor het sluiten van een verzekering met een naar het oordeel van het Dagelijks Bestuur toereikende dekking, tegen de risico's van aansprakelijkheid.

## **X Financiële bepalingen**

### **Artikel 28 Administratie en beheer**

1. Het Algemeen Bestuur stelt een verordening vast voor de organisatie van de administratie en van het beheer van vermogenswaarden. Deze regels dienen te waarborgen dat aan de eisen van doelmatigheid en controle wordt voldaan. De verordening wordt door het Dagelijks Bestuur binnen twee weken na vaststelling toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het bepaalde in artikel 216 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de administratie en het beheer verricht wordt door of namens de directeur zoals bedoeld in artikel 24, vierde lid van deze regeling.
2. Op de controle op de administratie en op het beheer van vermogenswaarden zijn de artikelen 217 en 218 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) van overeenkomstige toepassing.

### **Artikel 29 Comptabiliteitsvoorschriften**

De begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, en de rekening worden ingericht overeenkomstig de in en krachtens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gestelde regels.

### **Artikel 30 Begroting**

1. Het Dagelijks Bestuur zendt jaarlijks vóór 1 april een ontwerp-begroting van de grondbank voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een deugdelijke toelichting, aan Provinciale Staten en aan de raden van de deelnemende gemeenten.
2. De ontwerp-begroting wordt door de zorg van Provinciale Staten en de besturen van de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede en derde lid van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) is van overeenkomstige toepassing.
3. Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen zes weken na toezending van de ontwerp-begroting het Dagelijks Bestuur van hun reacties doen blijken. Het Dagelijks Bestuur voegt de commentaren waarin deze reactie is vervat, bij de ontwerp-begroting zoals deze aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden.
4. Het Algemeen Bestuur stelt de begroting vast vóór 1 juli van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting moet dienen. Na vaststelling wordt de begroting toegezonden aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. De vastgestelde begroting wordt binnen veertien dagen na vaststelling doch uiterlijk vóór 15 juli van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, gezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
5. Provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties binnen zes weken hun gevoelen over de vastgestelde begroting doen blijken. De in de vorige volzin bedoelde termijn vangt aan met ingang van de dag na die van de verzending zoals bedoeld in het vierde lid, tweede volzin.
6. Van de beslissing van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties doet het Dagelijks Bestuur mededeling aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.
7. In de begroting wordt aangegeven het naar raming bepaalde batig of nadelig saldo. Het bepaalde in artikel 32 is van overeenkomstige toepassing.
8. Het bepaalde in het eerste tot en met zevende lid van dit artikel is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, zulks met inachtneming van het bepaalde in het negende lid.
9. Het bepaalde in het derde en vijfde lid is niet van toepassing op begrotingswijzigingen die:
  - a. niet leiden tot overschrijding van het totaalbedrag van de lasten en/of baten van de begroting; én:
  - b. niet leiden tot een daling van het geraamde batig saldo dan wel stijging van het geraamde nadelig saldo.



### Artikel 31 Rekening

1. Van de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de baten en lasten van de grondbank wordt door het Dagelijks Bestuur over het verstreken dienstjaar verantwoording gedaan aan het Algemeen Bestuur, onder overlegging van de door of namens de directeur, overeenkomstig de artikel 28, eerste lid bedoelde verordening, aangeboden rekening met toelichting. Het Dagelijks Bestuur voegt daarbij een verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de rekening, ingesteld door de op grond van artikel 28, tweede lid, genoemde regelen aangewezen deskundige.
  2. Het Algemeen Bestuur onderzoekt de rekening zonder uitstel en stelt haar vast vóór 1 juli van het jaar volgend op het jaar waarop de rekening betrekking heeft. Van de vaststelling doet het Dagelijks Bestuur mededeling aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeente.
  3. Zij wordt terstond doch in ieder geval vóór 15 juli met alle bijbehorende stukken toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
  4. De vaststelling van de rekening ontlast de leden van het Dagelijks Bestuur van het daarin verantwoorde financieel beheer, behoudens later in rechte gebleken onregelmatigheden.
  5. In de rekening wordt het werkelijke batige of nadelige saldo opgenomen. Het bepaalde in artikel 32 is van overeenkomstige toepassing.
- 195 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002). Indien aan het Algemeen Bestuur blijkt dat de provincie weigert de uit het eerste lid voortvloeiende uitgaven op de provinciebegroting te zetten, doet het Algemeen Bestuur onverwijld aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 198 en 199 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003).
3. Het Algemeen Bestuur beslist of een batig saldo van de begroting of rekening van baten en lasten:
    - a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan reserves; en/of
    - b. geheel of gedeeltelijk aan de deelnemers zal worden uitgekeerd.
  4. Het Algemeen Bestuur beslist of een nadelig saldo van de begroting of rekening van baten en lasten:
    - a. geheel of gedeeltelijk ten laste van het volgende dienstjaar zal worden gebracht; en/of
    - b. geheel of gedeeltelijk ten laste van bestaande reserves zal worden gebracht; en/of
    - c. geheel of gedeeltelijk ten laste van de deelnemers zal worden gebracht.
  5. Indien er sprake is van een verdeling van enig batig saldo ten gunste van de deelnemers dan wel van enig nadelig saldo ten laste van de deelnemers, geschiedt de verdeling als volgt:
    - 40% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de provincie;
    - 40% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Rotterdam;
    - 6% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Gouda;
    - 2% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Moordrecht;
    - 5% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel;

### Artikel 32 Risicoverdeling deelnemers

1. De deelnemers zullen er steeds zorg voor dragen dat de grondbank te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
2. Indien aan het Algemeen Bestuur blijkt dat een deelnemende gemeente weigert de uit het eerste lid voortvloeiende uitgaven op de gemeentebegroting te zetten, doet het Algemeen Bestuur onverwijld aan Gedeputeerde Staten het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en

- 2% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle;
- 5% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Waddinxveen.

6. Indien het Dagelijks Bestuur, op de voet van artikel 16, voornemens is een geldlening aan te trekken onder rechtstreekse garantiestelling van de deelnemers, dan gaat het Dagelijks Bestuur niet over tot het aangaan van zodanige geldlening totdat door alle deelnemers schriftelijk is meegedeeld dat met de verlening van die garantiestelling wordt ingestemd. Het Dagelijks Bestuur richt ten aanzien van dit voornemen een schriftelijk verzoek tot garantiestelling aan de deelnemers, waarbij geldt dat voor de verdeling van de garantiestelling over de deelnemers de percentages zoals genoemd in artikel 32, lid 5 van toepassing zijn.

#### **Artikel 33 Rekening-courantverhouding**

1. Ter voorziening in de behoefte aan kasgeld en voor het aangaan van leningen wordt door de provincie ten behoeve van de grondbank een rekening-courant opengesteld, zulks onder nader overeen te komen voorwaarden.
2. De in het eerste lid gecreëerde rekening-courantverhouding laat onverlet dat de grondbank met bancaire instellingen of met andere deelnemers een rekening-courantverhouding voor het in eerste lid genoemde doel kan aangaan.

## ***XI Archief***

### **Artikel 34 Archiefzorg**

1. Het Dagelijks Bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de bestuursorganen ingesteld bij deze regeling overeenkomstig een door het Algemeen Bestuur vast te stellen regeling, die aan Gedeputeerde Staten moet worden meegedeeld.
2. Gedeputeerde staten oefenen toezicht uit op de in lid 1 aan het Dagelijks Bestuur opgedragen zorg voor de archiefbescheiden overeenkomstig artikel 33 van de Archiefwet 1995.
3. De secretaris is belast met het beheer van de archiefbescheiden.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de in deze regeling genoemde organen wijst het Algemeen Bestuur een archiefbewaarplaats aan.
5. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in lid 3 bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de alsdan door het Algemeen Bestuur aangewezen archiefbewaarplaats.

## ***XII Evaluatie***

### **Artikel 35 Inhoud en procedure evaluatie**

1. Uiterlijk vóór 1 oktober 2005 verplichten de deelnemers zich de toepassing en werking van deze regeling te evalueren. Voorts verplichten de deelnemers zich de toepassing en werking van deze regeling vóór 1 juli 2009 te evalueren.
2. De in het eerste lid bedoelde evaluatie heeft tot doel na te gaan:
  - a. of, en zo ja in welke mate de in deze regeling geformuleerde doelstellingen zijn behaald;
  - b. of, en zo ja in welke mate de in deze regeling vastgelegde overdracht van taken en bevoegdheden, in het licht van de doelstelling van deze regeling, aanpassing behoeft;
  - c. of, en zo ja onder welke voorwaarden de regeling na het afloop van de in artikel 40 genoemde termijn alsnog dient te worden voortgezet.
3. Door het Algemeen Bestuur wordt een regeling vastgesteld, volgens welke procedure de in het eerste lid bedoelde evaluatie zal plaatsvinden.

## ***XIII Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing***

### **Artikel 36 Toetreding en uittreding**

1. Toetreding tot de regeling door andere gemeenten en/of provincies is alleen mogelijk door wijziging van deze regeling.
2. Een deelnemer kan uittreden uit de regeling per 1 januari 2006 middels een daartoe strekkend besluit van (voorzover het de provincie betreft) Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning dan wel (voorzover het een gemeente betreft) de raad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester. De in de vorige volzin bedoelde besluiten van de genoemde bestuursorganen van een deelnemer kunnen eerst worden genomen nadat de in artikel 35, eerste volzin bedoelde evaluatie is voltooid, met dien verstande dat de bedoelde besluiten uiterlijk dienen te zijn vastgesteld op 1 november 2005. Een afschrift van de besluiten tot uittreding van een deelnemer wordt zo spoedig mogelijk toegezonden aan het Algemeen Bestuur, alsmede aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.
3. Het Algemeen Bestuur beslist binnen acht weken na ontvangst van de besluiten tot uittreding van een deelnemer of de regeling wordt opgeheven. Het in de vorige volzin bedoelde besluit van het Algemeen Bestuur heeft de kracht van voorstel, gericht aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Het bepaalde in artikel 38, eerste lid is van overeenkomstige toepassing.
4. Indien tot opheffing wordt besloten, is het bepaalde in artikel 38, tweede lid en verder van overeenkomstige toepassing. Het besluit tot opheffing treedt in de plaats van de in het tweede lid bedoelde besluiten tot uittreding.
5. Indien binnen de in het derde lid genoemde periode niet tot opheffing wordt beslist, regelt het Algemeen Bestuur de financiële en overige gevolgen van de uittreding, zulks met inachtneming van het bepaalde in het zesde lid.
6. In de situatie zoals bedoeld in het vijfde lid, gaan alle rechten en plichten van de

grondbank, zoals deze bestaan op 31 december 2005, bij uittreding over naar een uittredende deelnemer naar evenredigheid van het in artikel 32, vijfde lid voor die uittredende deelnemer geldende percentage.

### **Artikel 37 Wijziging**

1. Het Dagelijks Bestuur en/of Provinciale Staten en/of de raad van een deelnemende gemeente kan aan het Algemeen Bestuur voorstellen doen voor wijziging van de regeling.
2. Indien het Algemeen Bestuur wijziging van de regeling wenselijk acht, doet het Dagelijks Bestuur het door het Algemeen Bestuur vastgestelde voorstel toekomen aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.
3. Een wijziging is totstandgekomen, wanneer de in lid 2 bedoelde bestuursorganen van de meerderheid van het aantal deelnemers met het voorstel van het Algemeen Bestuur hebben ingestemd.
4. De wijziging treedt in werking terstond nadat de daartoe strekkende besluiten van de onderscheiden bestuursorganen van een deelnemer zijn ingeschreven in de registers zoals bedoeld in artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, tenzij het besluit een latere datum aangeeft.

### **Artikel 38 Opheffing**

1. De regeling wordt opgeheven wanneer de datum zoals bedoeld in artikel 40 is verstreken, of zoveel eerder wanneer de in artikel 37, lid 2 bedoelde bestuursorganen van de meerderheid van het aantal deelnemers, al dan niet op basis van een voorstel van het Algemeen Bestuur, daartoe besluiten.
2. Het bepaalde in artikel 37, lid 4 is van overeenkomstige toepassing.
3. In geval van opheffing van de regeling, besluit het Algemeen Bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regels. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling – met uitzondering van het bepaalde in artikel 32, derde tot en met vijfde lid en

van het bepaalde in artikel 38 – worden afgeweken.

4. Het liquidatieplan wordt door het Algemeen Bestuur, Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten gehoord, vastgesteld. Het heeft de goedkeuring van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
5. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de deelnemers alle rechten en verplichtingen van de grondbank over de deelnemers te verdelen op een in het liquidatieplan te bepalen wijze. Voorts voorziet het liquidatieplan in:
  - a. de gevolgen die de opheffing voor het personeel van de grondbank heeft;
  - b. een voorkeursrecht voor de deelnemende gemeenten tot aankoop tegen marktconforme condities van de alsdan bij de grondbank in eigendom zijnde c.q. door de grondbank aangekochte gronden.
6. Zo nodig blijven de bestuursorganen van de grondbank ook na het tijdstip van de opheffing in functie, totdat de liquidatie is beëindigd.

## **XIV Geschillen**

### **Artikel 39 Geschillen**

1. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beslist omtrent geschillen over de toepassing, in de ruimste zin des woords, van deze regeling tussen besturen van deelnemers of tussen besturen van een of meer deelnemers en het bestuur van het openbaar lichaam, voorzover die geschillen niet behoren tot die zoals vermeld in artikel 112, eerste lid van de Grondwet of tot die waarvan de beslissing krachtens artikel 112, tweede lid van de Grondwet is opgedragen aan hetzij de rechterlijke macht, hetzij aan gerechten die niet tot de rechterlijke macht behoren. Het bepaalde in artikel 28, tweede en derde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen is van overeenkomstige toepassing.
2. Alvorens een beslissing zoals bedoeld in het eerste lid te nemen, legt het Algemeen Bestuur een dergelijk geschil om advies voor aan een door het Algemeen Bestuur in te stellen geschillen-commissie, zulks met inachtneming van het bepaalde in lid 3 en 4. Het Algemeen Bestuur kan regels stellen voor het functioneren van de geschillencommissie.
3. De geschillencommissie hoort de bij dat geschil betrokken besturen en brengt advies uit aan de bij dat geschil betrokken besturen over de mogelijkheden partijen tot overeenstemming te brengen. Een afschrift van dit advies wordt toegezonden aan het Algemeen Bestuur.
4. Indien, nadat het advies van de geschillencommissie is uitgebracht, de bij het geschil betrokken besturen alsnog niet blijken tot overeenstemming te komen, wordt het advies van de geschillencommissie toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

## ***XV Duur van de regeling***

### **Artikel 40 Duur regeling**

De regeling heeft een looptijd tot 1 januari 2010.



## **XVI Overgangs- en slotbepalingen**

### **Artikel 41 Tussentijdse benoeming leden Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en (plaatsvervangend) voorzitter(s)**

1. Voorzover van belang, in afwijking van artikel 9, lid 5 van deze regeling geschiedt de aanwijzing van de leden van het Algemeen Bestuur voor de eerste zittingsperiode binnen één maand na de inwerkingtreding van deze regeling.
2. Voorzover van belang, in afwijking van artikel 14, lid 4 van deze regeling geschiedt de aanwijzing van de leden van het Dagelijks Bestuur voor de eerste zittingsperiode in de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur.
3. Voorzover van belang, in afwijking van artikel 18, lid 4 van deze regeling geschiedt de aanwijzing van de voorzitter, de eerste plaatsvervangend voorzitter en de tweede plaatsvervangend voorzitter voor de eerste zittingsperiode in de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur. Daarbij wordt de eerste plaatsvervangend voorzitter – in afwijking van het bepaalde in artikel 18, lid 2 van deze regeling – gekozen door en uit het Algemeen Bestuur uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel.

### **Artikel 42 Niet-voorzien gevallen**

In alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet, wordt, voorzover wet- en regelgeving zich daartegen niet verzet, door het Algemeen Bestuur een voorziening getroffen.

### **Artikel 43 Inwerkingtreding van de regeling**

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van de eerste dag van de maand volgende op de maand waarin de inschrijving heeft plaatsgevonden in de registers zoals bedoeld in artikel 27, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen met dien verstande dat de datum van inwerkingtreding tenminste zes weken na de bekendmaking van de regeling ligt. De regeling treedt niet in werking indien binnen de zes weken na de bekendmaking voldoende inleidende verzoeken tot het houden van een referendum zijn ingediend.

2. Het bestuur van de provincie draagt zorg voor de in artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen bedoelde opname in het register.

### **Artikel 44 Citeertitel**

De regeling kan worden aangehaald als “Gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas”.

### **Artikel 45 Overgangsbepalingen**

1. De begroting wordt voor de eerste maal vastgesteld voor de periode aanvangende op de dag waarop de regeling in werking treedt, tot het einde van het kalenderjaar dan wel, indien het Algemeen Bestuur daartoe besluit, tot het einde van het volgende kalenderjaar.
2. Het ASK wordt voor de eerste maal vastgesteld voor de periode aanvangende op de dag waarop de regeling in werking treedt. Het einde van de eerste planperiode wordt, met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid, door het Algemeen Bestuur bepaald.
3. De eerste rekening heeft betrekking op de periode waarvoor de eerste begroting geldt.

# Artikelsgewijze toelichting

## Gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas

### Aanhef

#### Deelnemende partijen

De regeling wordt mede aangegaan door de Commissaris van de Koningin en de burgemeesters van de betrokken gemeenten. Ook een aantal wettelijke bevoegdheden van de burgemeester en de Commissaris van de Koningin worden in de regeling overgedragen (ondertekening van bestuursbesluiten, het vertegenwoordigen van de gemeente respectievelijk provincie in en buiten rechte etc.); dit alles voorzover het betreft de afgebakende taakstelling van de gemeenschappelijke regeling.

#### Considerans

Onder a is het belang omschreven van het voeren van een boven- en intergemeentelijk verwervingsbeleid, waar het gaat om de daarvoor in aanmerking komende gedeelten van het Zuidplasgebied; dit alles in het kader van het door de deelnemende partijen te voeren ruimtelijk, sectoraal (bijv. volkshuisvestelijk) en grondbeleid.

Onder b is het belang omschreven om te komen tot een vorm van gestructureerde samen-werking, waarbij een rechtspersoonlijkheidbezittend openbaar lichaam wordt opgericht.

Onder c is, ter uitwerking van het bepaalde in artikel 51a Wgr, bepaald dat voor het doel van de samenwerking geen gebruik kan worden gemaakt van een binnen het samenwerkingsgebied bestaande gemeenschappelijke regeling, zodat een nieuwe regeling nodig is.

Onder d is opgenomen dat door Provinciale Staten respectievelijk de raden de verklaring van geen bezwaar zoals bedoeld in artikel 51, lid 2 Wet gemeenschappelijke regeling is verstrekt. Ingevolge deze wettelijke bepalingen is het voor Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koningin respectievelijk het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester niet mogelijk deel te nemen in een gemeenschappelijke regeling tussen gemeenten en provincies, zonder

voorafgaande verklaring van geen bezwaar van 'hun' Provinciale Staten respectievelijk raad.

### Hoofdstuk I Algemene bepalingen

#### Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In het eerste lid zijn een aantal relevante begrippen toegelicht. Hierin wordt onder meer omschreven het begrip "grondexploitatie". Doelstelling van partijen is dat de grondbank geen taakstelling heeft bij de daadwerkelijke realisatie van ruimtelijke plannen. Deze realisatie is aangeduid als "grondexploitatie" (zie artikel 5, derde lid waar deze taakstelling is uitgezonderd).

Voorts geldt dat de werkingssfeer van de gemeenschappelijke regeling is beperkt tot een gebied dat op de bij de regeling behorende en gewaarmerkte kaart is aangegeven.

#### Artikel 2. Het openbaar lichaam

Eerste lid. De gemeenschappelijke regeling heeft onder meer tot taak het verwerven, het beheren en het verkopen van gronden (aan deelnemers of samenwerkingsverbanden waarin deelnemers participeren). Hiertoe is het noodzakelijk dat een rechts-persoonlijkheid bezittend lichaam wordt opgericht. Het openbaar lichaam 'grondbank' is rechts-persoon. Om praktische redenen zal het openbaar lichaam worden gevestigd in Den Haag.

Tweede lid. De definitie van "rechtsgebied" dient te worden gekoppeld aan het gebied waarvoor de regeling geldt.

#### Artikel 3. Bestuursorganen

De regeling kent, ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr), drie bestuursorganen. Het is van belang daarbij te onderscheiden dat ook de voorzitter geldt als een apart bestuursorgaan. Het is om die reden van belang aan de voorzitter taken en bevoegdheden van de burgemeester en van de Commissaris van

de Koningin over te dragen (i.c. vertegenwoordiging van de grondbank etc.).

## Hoofdstuk II Doelstellingen, taken en bevoegdheden

### Artikel 4. Doel

Het ingestelde openbaar lichaam kent als doel het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van een strategisch verwervingsbeleid, dit ten behoeve van een voor de deelnemers effectieve realisatie van de in het kader van het vast te stellen Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas te formuleren ruimtelijke en sectorale doelstellingen.

De doelstelling is daarmee beperkt tot het verwervingsbeleid. De uiteindelijke exploitatie, in de zin van het realiseren van grondexploitaties en/of bouwexploitatie ter uitvoering van het ISP, geschiedt onder de zorg van de deelnemers.

### Artikel 5. Taken

In artikel 5 is een niet-uitputtende opsomming gegeven van de relevantste deeltaken van het ingestelde openbaar lichaam. Hierbij kan het volgende worden opgemerkt.

Om te komen tot een gunstige uitgangspositie voor de realisatie van het nader te formuleren ruimtelijk beleid zal het noodzakelijk zijn dat de bestuurlijke samenwerking zich niet beperkt tot de werkzaamheden die direct verbonden zijn aan het aankopen van gronden. Van belang is dat een samenhangend en strategisch verwervingsbeleid wordt geformuleerd, waarbij ook rekening wordt gehouden met de inzet van alle bruikbare verwervingsinstrumenten. Het instrumentarium betreft zowel privaat- als publiekrechtelijke (onteigening en voorkeursrecht) instrumenten. Samenwerking met de provincie en de deelnemende gemeenten zal ook noodzakelijk zijn in het door de deelnemers te voeren ruimtelijk beleid en daarvan

afgeleid het grondbeleid in relatie tot de realisatie van het ISP.

Het ingestelde openbaar lichaam krijgt vervolgens uitdrukkelijke taken toebedeeld op het terrein van de grondverwerving en het tijdelijk beheren van verworven gronden. Ingeval minnelijke verwerving niet mogelijk is, zal de regeling moeten voorzien in de mogelijkheid dat in voor-komende gevallen verwerving op basis van onteigening plaatsvindt. Omdat de bevoegdheid tot vaststelling van een bestemmingsplan is voorbehouden aan de individuele gemeente, ligt het voor de hand dat een bouwplan- of bestemmingsplanonteygening (basis: artikel 77 Onteygeningswet) ook door de desbetreffende gemeente plaatsvindt. In artikel 5, lid 1 sub d is bepaald dat de grondbank ook tot taak heeft het indienen van een onteigeningsverzoek ten name van de grondbank voor een bestemmings- of bouwplanonteygening bij de Kroon (zie artikel 87 Onteygeningswet).

Tot de taakstelling behoort voorts dat uiteindelijk de verworven gronden worden verkocht aan één of meerdere deelnemers dan wel aan samenwerkingsverbanden waarin één of meerdere deelnemers participeren. De daadwerkelijke realisatie van de ruimtelijke doelstellingen, in de zin van het voeren van de grondexploitatie, geschiedt daarbij onder de zorg van de deelnemers dan wel de hiervoor bedoelde samenwerkingsverbanden.

In het tweede lid is de mogelijkheid opgenomen dat het openbaar lichaam één of meerdere deelnemers betreft bij de uitvoering van een of meer deeltaken. Hiermee kan worden gekomen tot het gebruik van de specifieke deskundigheid op deelterreinen, die aanwezig is binnen de individuele deelnemers.

In het derde lid is uitdrukkelijk bepaald welke taak niet aan het ingestelde openbaar lichaam kan worden overgedragen. Het gaat

hier onder meer om het voeren van de grondexploitatie, gericht op de realisatie van ruimtelijke, sectorale en grondbeleidsdoelstellingen. Deze taakstellingen berust bij de deelnemers zelf. Het is aan de deelnemers hierover nadere afspraken te maken.

Lid 4. Om te komen tot een strategisch verwervingsbeleid is het zaak dat duidelijkheid wordt verstrekt over de verhouding tussen de taakstelling van het openbaar lichaam en de deelnemers. Het primaat van alle verwervingen in de daartoe aangewezen gebiedsdelen binnen het rechtsgebied ligt bij de grondbank. Onderhandelingen en aankopen door deelnemers is alleen dan mogelijk, indien voorafgaande instemming van de grondbank is verkregen. Als voorbeelden van aankopen door deelnemers kunnen worden genoemd de verwerving van gronden door de provincie ten behoeve van de realisering van de N 219 nabij Zevenhuizen en de verwerving door een gemeente van aaneengesloten percelen die deels buiten en deels binnen het rechtsgebied van de grondbank vallen.

#### **Artikel 6. Bevoegdheden**

Dit artikel regelt de bevoegdheidstoedeling aan het bestuur (Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en voorzitter) van de grondbank. De in artikel 5 aangegeven taakomschrijving brengt mee dat een aanzienlijk aantal bevoegdheden die in origine zijn toebedeeld aan de bestuursorganen van de deelnemers, moet worden overgedragen aan de grondbank.

Gelet op de verscheidenheid van specifieke en in (bijzondere) wetten neergelegde gemeentelijke bevoegdheden is het nagenoeg onmogelijk deze in het artikel uitputtend op te sommen. Uitgangspunt is hierbij dat alle bevoegdheden die de deelnemers bezitten aan het bestuur van de grondbank worden overgedragen. Vanzelfsprekend kan het bestuur van de grondbank alleen

bevoegdheden uitoefenen indien die gebruikt worden ter verwezelijking van de taken van de grondbank.

Uitgesloten is echter de bevoegdheid tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.

### **Hoofdstuk III Algemeen Bestuur**

#### **Artikel 7. Samenstelling, lidmaatschap en stemverhouding**

In het eerste lid is bepaald dat elke raad uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders, twee leden aanwijst, die zitting zullen nemen in het Algemeen Bestuur. Hetzelfde geldt voor Provinciale Staten. Ook dienen de raden en Provinciale Staten twee plaatsvervangende leden aan te wijzen.

Voorwaarde is dat ten minste één van deze leden lid dient te zijn van het college van burge-meester en wethouders respectievelijk van Gedeputeerde Staten.

Een gemeente of de provincie die zowel de leden als de plaatsvervangende leden uit het college van burgemeester en wethouders respectievelijk Gedeputeerde Staten wil aanwijzen, heeft evenwel nog steeds die mogelijkheid, voorzover het Dagelijks Bestuur uit voldoende personen bestaat.

#### **Artikel 8. Vereisten lidmaatschap**

Lid 1. Uitgegaan is van de bepalingen die ook gelden voor raadsleden of leden van Provinciale Staten. Hierbij komt dat, waar het gaat om het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur, een AB-lid niet werkzaam mag zijn bij een deelnemer dan wel bij de grondbank. In artikel 13, tweede lid van de Gemeentewet, zoals dat artikel luidde tot 7 maart 2002, is in dit kader bepaald dat die beperking niet geldt voor onder meer ambtenaren van de burgerlijke stand, onderwijzend per-son, vrijwilligers, en zij die uit hoofde van een

wettelijke verplichting hulpdiensten verrichten. In artikel 13, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is bepaald dat die beperking niet geldt voor vrijwilligers en voor hen die uit hoofde van een wettelijke verplichting hulpdiensten verrichten.

**Artikel 9. Einde lidmaatschap**

Lid 1. De beëindiging van het lidmaatschap van het AB is gekoppeld aan de zittingsperiode van de raad respectievelijk de leden van Provinciale Staten dan wel aan het moment waarop een raad of Provinciale Staten een aanwijzing intrekt.

Lid 2. Bepaald is dat bij de start van de zittingsperiode van een nieuwe raad of Provinciale Staten in de eerste raads- en statenvergadering de aanwijzing van de leden en plaats-vervangende AB-leden plaatsvindt.

Lid 3. Indien de raad niet kan voldoen aan deze tijdige aanwijzing, blijven de voorheen aangewezen leden en plaatsvervangende leden hun functie vervullen totdat nieuwe leden zijn aangewezen.

Lid 4. Bepaald is dat degene die ophoudt raadslid, wethouder of burgemeester te zijn van een gemeente die hem of haar heeft aangewezen als AB-lid, tevens ophoudt AB-lid te zijn. Deze regeling is ook van toepassing op degene die ophoudt lid van Provinciale Staten, gedeputeerde of commissaris van de Koning te zijn in Zuid-Holland.

Lid 5. Opgenomen is een regeling voor het opvullen van tussentijdse vacatures. Hierbij vindt alsnog tussentijdse aanwijzing plaats door de raad respectievelijk Provinciale Staten. Een tussentijds aangewezen lid treedt af nadat de reguliere zittingsperiode is verstreken.

Lid 7. Bepaald is dat een AB-lid tussentijds ontslag kan nemen. Hij/zij dient dit schriftelijk aan de voorzitter van het AB kenbaar te maken. Het lid houdt zitting totdat in de opvolging is voorzien.

**Artikel 10. Stemverhouding**

Er is sprake van een meervoudig stemrecht, waarbij aan de verschillende leden van het AB een verschillend aantal stemmen toekomt.

Een en ander is afhankelijk van de deelnemer. In totaal kunnen binnen het AB 40 stemmen worden uitgebracht, als volgt verdeeld:

- de leden die zijn aangewezen door Provinciale Staten, hebben ieder 5 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Rotterdam, hebben ieder 5 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Gouda, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Moordrecht, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Nieuwerkerk aan den IJssel, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Zevenhuizen-Moerkapelle, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Waddinxveen, hebben ieder 2 stemmen.

Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in de regeling anders is bepaald (zie artikel 52, lid 1 sub d Wgr. juncto artikel 29 Provinciewet zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

**Artikel 11. Bevoegdheden**

**Algemeen**

Op 7 maart 2002 en 12 maart 2003 zijn de Gemeentewet respectievelijk de Provinciewet gedualiseerd. Eén van de aspecten van de dualisering is dat enkele bestuursbevoegdheden van de gemeenteraad respectievelijk Provinciale Staten zijn overgeheveld naar het college respectievelijk Gedeputeerde Staten. Op dit moment kennen de Gemeentewet en Provinciewet een gedualiseerde structuur; echter de Wet gemeenschappelijke regelingen kent nog een monistisch stelsel. Om misverstanden te voorkomen heeft de wetgever gemeend een overgangsregeling vast te stellen.

Deze overgangsregeling staat in artikel VIIIa van de Wet houdende aanpassing van enkele wetten in verband met de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur (Stb. 2003, 56). Daarin is bepaald dat – indien en

voorzover bij de Wet gemeenschappelijke regelingen, bij of krachtens de Gemeentewet gestelde regels van toepassing zijn – de in de Gemeentewet opgenomen bepalingen zoals deze golden voor 7 maart 2002 van toepassing blijven. In artikel XV van de Wet dualisering provinciebestuur (Stb. 2003, 17) is een soortgelijke bepaling voor de bepalingen uit de Provinciewet opgenomen, waarbij wordt uitgegaan van de Provinciewet zoals deze luidde vóór 12 maart 2003.

Uit de Memorie van Toelichting (hierna MvT) betreffende de aanpassingswet Wet dualisering gemeentebestuur (Tweede Kamer, vergaderjaar 28 243, nr. 3) volgt dat de wetgever heeft beoogd de dualiseringsbepalingen voornamelijk niet van toepassing te willen verklaren op gemeenschappelijke regelingen. Op de hierboven omschreven wijze wordt daarmee uitgegaan van de ‘oude’ bepalingen van de Gemeentewet en Provinciewet, om daarmee te komen tot ‘bevriezing’ van de rechtstoestand. In de MvT is voorts aangegeven dat deze overgangsrechtelijke bepaling niet alleen van toepassing is op de verwijzingen vanuit de Wgr naar Gemeente- en Provinciewet, maar ook op verwijzingen vanuit gemeenschappelijke regelingen naar Gemeente- en Provinciewet.

In concreto houdt dit in dat de Wet gemeenschappelijke regelingen nog een monistisch stelsel kent en de bevoegdheden over de organen zijn toebedeeld zoals dit het geval was in een monistisch stelsel. Derhalve zijn in de onderhavige regeling de bevoegdheden die in een dualistisch stelsel aan het college/GS behoren en in een monistisch stelsel aan de raad onderscheidelijk Provinciale Staten behoorden aan het Algemeen Bestuur (het bevoegd orgaan in een monistisch stelsel) toebedeeld.

**Inhoud artikel 11**

In het eerste lid wordt bepaald dat het Algemeen Bestuur alle bevoegdheden heeft

die niet ingevolge de regeling aan DB of voorzitter zijn opgedragen. De tweede volzin regelt dat het Algemeen Bestuur zijn bevoegdheden kan overdragen aan het Dagelijks Bestuur, met dien verstande dat niet de bevoegdheden tot het vaststellen van het ASK en het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften ter uitvoering van de in artikel 4 omschreven doelstelling kunnen worden overgedragen.

Naast de algemene bevoegdheidsoverdracht in lid 1 zijn in het tweede lid de bevoegdheden nader uitgewerkt. De hiermee gepaard gaande duidelijkheid heeft tot doel competentie-geschillen tussen het Algemeen Bestuur en één of meerdere deelnemers te voorkomen.

In het tweede lid onder g is voorzien in het kunnen sluiten van (bestuurs)overeenkomsten met andere overheden, gericht op ondersteuning en uitvoering van het door de grondbank te voeren verwervingsbeleid. Hierbij dient te worden gedacht aan het kunnen maken van afspraken met onder meer het Hoogheemraadschap van Schieland en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

In het tweede lid onder h zijn bepalingen opgenomen voor de verordenende bevoegdheid, waarbij de reikwijdte beperkt is tot de in artikel 4 omschreven doelstelling. Ingeval een intergemeentelijke verordening wordt vastgesteld, worden in die verordening regels opgenomen over de verhouding tussen de intergemeentelijke en gemeentelijke verordeningen (lid 3).

Voorts is in artikel 11 bepaald dat het Algemeen Bestuur bevoegd is tot het indienen van een onteigeningsverzoek in geval van een bestemmings- of bouwplanonteigening. Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 5. In een dergelijk geval geschiedt de onteigening ten name van de grondbank. Een dergelijk verzoek wordt bij de Kroon ingediend. Op basis van deze procedure

kunnen vertragingen en dergelijke bij de onteigening mogelijk worden beperkt.

Het Algemeen Bestuur is ook bevoegd om, in opdracht van het betreffende bestuursorgaan van een deelnemende gemeente, bij een gemeente ingekomen verzoeken tot verkoop van gronden te behandelen, welke verzoeken worden ingediend in het kader van een eerder gevestigd voorkeursrecht.

Onder m wordt de bevoegdheid geregeld dat het Algemeen Bestuur personeel kan aannemen, schorsen en ontslaan. Het ligt in de rede, omwille van de praktische uitvoerbaarheid, dat deze bevoegdheid door het Algemeen Bestuur aan het Dagelijks Bestuur wordt overgedragen.

#### **Artikel 12. Werkwijze**

In artikel 12 is bepaald dat het Algemeen Bestuur ten minste tweemaal per jaar vergadert. Deze minimale vergaderfrequentie is, gelet op de aanwezige belangen, noodzakelijk te achten. Artikel 17 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van toepassing. Dit betekent dat het AB ook bijeen kan worden geroepen indien het Dagelijks Bestuur dit wenst dan wel ten minste een vijfde van het aantal leden waaruit het AB bestaat, daarom verzoekt. De vergaderingen van een openbaar lichaam zijn in beginsel openbaar. In artikel 12, tweede lid zijn vervolgens regels opgenomen voor het vergaderen achter gesloten deuren.

In het derde lid is ten slotte bepaald dat de voorzitter te allen tijde gebruik kan blijven maken van zijn bevoegdheden voor de ordehandhaving tijdens vergaderingen (basis: artikel 26 van de Provinciewet, zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

#### **Artikel 13. Reglement van Orde**

Op grond van artikel 22 van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient het Algemeen Bestuur een Reglement van Orde voor zijn vergaderingen en werkzaamheden vast te stellen.

## **Hoofdstuk IV Dagelijks Bestuur**

### **Artikel 14. Samenstelling**

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden, onder wie de voorzitter en de beide plaatsvervangend voorzitters. De samenstelling is zodanig, dat uit iedere gemeentelijke en de provinciale delegatie in het AB een lid kan worden afgevaardigd voor het Dagelijks Bestuur. Daarbij moet rekening worden gehouden met de aanwijzing van de voorzitter en de beide plaatsvervangende voorzitters (zie artikel 18). De aanwijzing van de voorzitter uit een delegatie van een deelnemer binnen het AB heeft tot gevolg dat door die deelnemer geen lid meer kan worden afgevaardigd voor het DB. Dit geldt ook voor de beide plaatsvervangende voorzitters.

De periodieke verkiezing van de leden van het Dagelijks Bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur van elke zittingsperiode. De in artikel 45 van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) opgenomen onverenigbare betrekkingen met de functie van wethouder zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de leden van het Dagelijks Bestuur. Dit geldt ook voor het bepaalde in de artikelen 46 en 47 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luidden voor 7 maart 2002), waarin de gevolgen zijn opgenomen voor het uitoefenen van onverenigbare betrekkingen. In het tweede lid zijn verder de artikelen 40 en 41 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luidden voor 7 maart 2002) waarin de procedure van aanneming van een benoeming tot wethouder is opgenomen, voor de benoeming van de leden van het Dagelijks Bestuur van overeenkomstige toepassing verklaard.

Tot slot is in de leden 3 tot en met 6 een aantal procedureregels opgenomen bij (tussentijds) aftreden en ontslag.

Opgemerkt wordt dat in de Provincie- en Gemeentewet zoals deze luiden voor de

invoering van de dualiseringswetgeving, niet de mogelijkheid is opgenomen van het benoemen van plaatsvervangende gedeputeerden of wethouders. In geval van verhindering of ontstentenis van een gedeputeerde of wethouder, wordt deze waargenomen door een ander lid van het college van Gedeputeerde Staten respectievelijk burgemeester en wethouders. Provinciale staten en de raad kunnen, voorzover nodig, een gedeputeerde respectievelijk wethouder bij verhindering, ontstentenis of ontslag vervangen door een lid van Provinciale Staten respectievelijk de raad. Deze regeling is ook voor het Dagelijks Bestuur van toepassing.

#### **Artikel 15. Stemverhouding**

Er is sprake van een meervoudig stemrecht, waarbij aan de verschillende leden van het Dagelijks Bestuur een verschillend aantal stemmen toekomt. Een en ander is afhankelijk van de deelnemer. In totaal kunnen binnen het Dagelijks Bestuur 20 stemmen worden uitgebracht, als volgt verdeeld:

- de voorzitter (provincie Zuid-Holland, zie artikel 18) heeft 5 stemmen;
- de eerste plaatsvervangend voorzitter (afkomstig uit de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen of Zevenhuizen-Moerkapelle; zie artikel 18) heeft 2 stemmen;
- de tweede plaatsvervangend voorzitter (gemeente Rotterdam, zie artikel 18) heeft 5 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Gouda zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Moordrecht zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Nieuwerkerk aan den IJssel zijn

aangewezen, heeft 2 stemmen;

- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Waddinxveen zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Zevenhuizen-Moerkapelle zijn aangewezen, heeft 2 stemmen.

Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen (zie artikel 17, tweede lid van de regeling).

#### **Artikel 16. Bevoegdheden**

In dit artikel wordt onder andere het Dagelijks Bestuur opgedragen om het “Dagelijks Bestuur” van de grondbank te voeren tenzij het AB of de voorzitter hiermee is belast. Tevens wordt bijvoorbeeld het DB opgedragen besluiten van het AB voor te bereiden en uit te voeren (tenzij de voorzitter hiermee is belast).

Zoals reeds eerder is opgemerkt (zie artikel 11) kan het Algemeen Bestuur de daartoe in aanmerking komende bevoegdheden overdragen aan het Dagelijks Bestuur, zodat het bevoegdhedenpakket van het Dagelijks Bestuur groter kan zijn dan in het artikel staat vermeld. Het overdragen van bevoegdheden van het algemeen aan het Dagelijks Bestuur kan bij afzonderlijk besluit geschieden.

#### **Artikel 17. Werkwijze**

Bepaald is dat het Dagelijks Bestuur zo dikwijls vergadert als de voorzitter of ten minste twee leden dit nodig vinden. Hierbij is bepaald dat de artikelen 54, eerste lid, 58 en 59 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) van overeenkomstige toepassing zijn. Dit betekent dat vergaderingen met gesloten deuren worden gehouden, tenzij door het Dagelijks Bestuur anders wordt bepaald. Ook zijn voor de Gedeputeerde Staten geldende bepalingen over het houden van stemmingen van overeenkomstige toepassing.



Op grond van artikel 57 Wgr zijn op de bevoegdheden van het bestuur van een openbaar lichaam van overeenkomstige toepassing de regels, in de ruimste zin, die bij of krachtens de wet zijn gesteld voor de verdeling van de bevoegdheden van de provinciale besturen over de provinciale bestuursorganen, voor de uitoefening van die bevoegdheden, alsmede voor het toezicht daarop. Een en ander betekent dat de bepalingen voor het houden van stemmingen voor de vergaderingen van GS van overeenkomstige toepassing zijn op die van vergaderingen van het Dagelijks Bestuur, en de bepalingen voor het houden van stemmingen voor de vergaderingen van Provinciale Staten van overeenkomstige toepassing zijn op de vergaderingen van het Algemeen Bestuur (zie artikel 52, eerste lid sub d Wgr).

## Hoofdstuk V De voorzitter en plaatsvervangende voorzitters

### Artikel 18. Benoeming

De periodieke benoeming van de voorzitter geschiedt door en uit het Algemeen Bestuur in de eerste vergadering van elke zittingsperiode. De in artikel 66 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) opgenomen onverenigbare nevenfuncties bij het ambt van commissaris van de Koning zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de functie van voorzitter. Verder zijn de in artikelen 39 en 40 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) opgenomen procedureregels over de aanneming van een benoeming van een gedeputeerde van toepassing verklaard op de aanneming van een aanwijzing tot voorzitter.

De eerste plaatsvervangend voorzitter wordt gekozen uit het Algemeen Bestuur, uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raden van Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle. De tweede plaatsvervangend

voorzitter wordt gekozen uit hen die zijn aangewezen door de raad van Rotterdam.

### Artikel 19. Taken en bevoegdheden

De voorzitter is, naast zelfstandig bestuursorgaan van de grondbank, tevens voorzitter van de vergaderingen van het dagelijks en het Algemeen Bestuur.

In het derde lid is bepaald dat de stukken die van het algemeen en het Dagelijks Bestuur uitgaan, door hem worden ondertekend. Daarbij is de mogelijkheid opgenomen dat deze bevoegdheid, voorzover het besluiten van het Dagelijks Bestuur betreft, aan een ander lid van het Dagelijks Bestuur of een ambtenaar in dienst van de grondbank kan worden gemandateerd.

In het vierde lid is verder bepaald dat de voorzitter het openbaar lichaam in en buiten rechte vertegenwoordigt. Daarbij is een regeling opgenomen ter voorkoming van enige belangen-vermenging, ingeval de provincie waarvan de voorzitter Commissaris van de Koningin is, partij is in een geding waarin ook de grondbank is betrokken. Eenzelfde regeling geldt voor de beide plaatsvervangende voorzitters.

## Hoofdstuk VI Het ASK

De in artikel 4 opgenomen doelstellingen worden concreet vertaald in het jaarlijks door het Dagelijks Bestuur op te stellen Aankoop Strategiekader. Omdat de inhoud en de reikwijdte van dit beleidsplan afhankelijk zijn van specifieke omstandigheden en ontwikkelingen, is het uit praktisch oogpunt niet gewenst om te komen tot gedetailleerde voorschriften voor de inhoud van het ASK. Volstaan is dan ook met een aantal minimumeisen. Deze minimumeisen betreffen, naast de uitvoering van de hoofddoelstelling van de gemeenschappelijke regeling, ook de afstemming met het door de deelnemers te voeren ruimtelijke en grondbeleid in relatie tot het rechtsgebied.

Voorts worden in het ASK de begrenzingen opgenomen van de maximale omvang van de voorraad verworven gronden, de hiermee verband houdende boekwaarden, en de omvang van aan te trekken geldleningen. Ten slotte worden in het ASK de voorwaarden vastgelegd voor het concrete aankoopprotocol (procedure en inhoud) en de verkoop van gronden aan deelnemers of samenwerkingsverbanden van één of meerdere deelnemers.

Het ASK wordt jaarlijks vastgesteld en beslaat steeds een periode van vier jaar. Op deze wijze kan worden gekomen tot een jaarlijkse voortschrijdende bijstelling.

Het ASK zal kunnen fungeren als de beleidsmatige toelichting voor de op te stellen begroting. De voor het ASK opgenomen vaststellingsprocedure loopt dan ook synchroon met de begrotingsprocedure (zie artikel 30).

## **Hoofdstuk VII Informatie, verantwoording en ontslag**

### **Artikel 21 tot en met artikel 23. Interne werking, externe werking, leden Algemeen Bestuur**

De in artikelen 21 tot en met 23 opgenomen regeling is gericht op het versterken van de democratische en politieke controle. Deze controle kent een interne werking (informatie en verantwoordingsplicht van de leden van het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur) en een externe werking. Bij de externe werking kan vervolgens onderscheid worden gemaakt in een informatieplicht van de bestuursorganen van de grondbank naar de raden van de gemeenten respectievelijk naar Provinciale Staten (zie artikel 22) en de informatieplicht van de individuele leden van het Algemeen Bestuur aan de raad van de gemeente respectievelijk aan Provinciale Staten die hem/haar heeft aangewezen (zie artikel 23).

De in artikelen 21 tot en met 23 opgenomen

regeling voorziet in de mogelijkheid van ontslag voor een lid van het Dagelijks Bestuur, als dit heeft opgehouden het vertrouwen van het Dagelijks Bestuur te bezitten (zie artikel 21, lid 3). Het bepaalde in dit artikel geldt ook voor de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

In artikel 23, lid 4 is ten slotte de mogelijkheid opgenomen dat een lid van het Algemeen Bestuur kan worden ontslagen door de raad van de gemeente die hem als lid heeft aangewezen, als dit lid heeft opgehouden het vertrouwen te bezitten van deze raad.

## **Hoofdstuk VIII Personeel en organisatie**

### **Artikel 24. Secretaris en directeur**

Hoewel er geen eisen over de organisatiestructuur en de daarmee verband houdende personeelsformatie in de regeling zijn opgenomen, wordt ervan uitgegaan dat de organisatie minimaal zal moeten bestaan uit een secretaris en een directeur. De benoeming, de schorsing en het ontslag van de beide functies is in handen van het Algemeen Bestuur. De functies van secretaris en directeur zijn onverenigbaar.

In het derde lid is aangegeven dat de secretaris, samen met de voorzitter (zie artikel 19, lid 3), alle stukken die uitgaan van het algemeen en het Dagelijks Bestuur, meeondertekent. Een gezamenlijke ondertekening is niet aan de orde, indien de voorzitter gebruik heeft gemaakt van de toepassing van artikel 102, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

Tot slot is bepaald dat voor de functie van directeur een instructie moet worden vastgesteld.

### **Artikel 25. Rechtspositie personeel**

De benoeming van personeelsleden, met

uitzondering van de in artikel 24 genoemde functies, is in handen van het Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur is bevoegd hiervoor regels te stellen. Zo zal het voor de hand liggen dat door het Algemeen Bestuur regels worden gesteld over de te ontwikkelen organisatiestructuur en de daarbij behorende personeelsformatie.

Voor de te benoemen ambtenaren en het personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, zijn de arbeidsvoorwaarden zoals deze gelden binnen de provincie van overeenkomstige toepassing verklaard. Verder geldt dat het Algemeen Bestuur dient te voorzien in de bezoldiging van het personeel van de grondbank.

#### **Artikel 26. Detachering en dienstverlening**

De noodzaak van de opbouw van een zelfstandig ambtelijk apparaat zal afhankelijk zijn van de mogelijkheden van inzet van specifieke deskundigheid vanuit de deelnemers. Gelet op deze situatie is in artikel 26 de mogelijkheid opgehouden om te komen tot detacherings- en/of dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemende gemeenten respectievelijk met de provincie.

### **Hoofdstuk IX Vergoedingen en aansprakelijkheid**

#### **Artikel 27. Vergoedingen en verzekering**

Op grond van artikel 21 Wgr is het mogelijk dat leden van de bestuursorganen van de grondbank een tegemoetkoming in de kosten of een vergoeding voor werkzaamheden ontvangen, voorzover de gemeenschappelijke regeling daarin voorziet. In de regeling is echter bepaald dat de leden van de bestuursorganen geen vergoeding ontvangen voor de door hen te verrichten werkzaamheden.

De grondbank dient te beschikken over een verzekering tegen de financiële gevolgen van aansprakelijkheid jegens derden, voor zowel onrechtmatig handelen van de rechtspersoon als voor onrechtmatig handelen van de bestuursleden.

### **Hoofdstuk X Financiële bepalingen**

#### **Artikel 28. Administratie en beheer**

In het eerste lid is de verplichting opgenomen tot vaststelling van een organisatieverordening voor de administratie en het beheer van vermogenswaarden. Deze verordening wordt, nu de provincie deelnemer is in de regeling, aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gezonden. Het artikel 216, tweede en derde lid van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing. Dit betekent dat aanwijzing van de ambtenaren dient plaats te vinden, die zijn belast met de administratie en het beheer. In artikel 24, lid 4 is reeds bepaald dat de directeur verantwoordelijk is voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden, en het opmaken van de rekening. Voorts dient een financieringsstatuut te worden opgesteld.

In het tweede lid is bepaald dat, met toepassing van de artikelen 217 en 218 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003), een verordening wordt vastgesteld aangaande de controle op de administratie c.a. Die verordening dient te voorzien in de aanwijzing van één of meer accountants. Ook deze verordening dient aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te worden gezonden.

#### **Artikel 29. Comptabiliteitsvoorschriften**

Het vanaf 1 januari 2004 geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelen, zijn van toepassing verklaard op de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, en de rekening van de grondbank.

#### **Artikel 30. Begroting**

De in de regeling opgenomen procedureregeling voor de vaststelling van de begroting is gericht op het versterken van de mogelijkheden van politieke beleidscontrole door de raden van de deelnemende

gemeenten respectievelijk door Provinciale Staten. De gehanteerde procedure voor de begroting loopt synchroon met de in artikel 20 opgenomen procedure voor het ASK. De vaststelling van de begroting en het beleidsplan vindt daarom jaarlijks plaats voor 1 juli.

**Artikel 31. Rekening**

De in dit artikel opgenomen procedureregels moeten ertoe leiden dat het Dagelijks Bestuur al tijdig kan beschikken over de concept-jaarrekening van het afgelopen jaar. Zeker waar het gaat om belangrijke financiële motieven met een sterk bedrijfsmatig karakter, is tijdige en actuele informatie van het grootste belang. De in de regeling opgenomen procedure moet ertoe leiden dat de jaarrekening jaarlijks voor 1 juli door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld.

**Artikel 32. Risicoverdeling deelnemers**

Lid 1 en 2. In het kader van de aan het openbaar lichaam opgedragen taken voor het verwerven van onroerende zaken, dient het openbaar lichaam financiering aan te trekken in de vorm van kort- en langlopende geldleningen.

Bij het aantrekken van langlopende financiering is in de praktijk ervaren dat een aantal bancaire instellingen de kredietwaardigheid van openbare lichamen die zijn ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen, als minder beoordeelt in vergelijking met bijvoorbeeld een gemeente. Dit leidt ertoe dat het openbaar lichaam niet in staat is tegen dezelfde gunstige condities die gelden voor gemeenten, leningen aan te trekken. Dit is noch in het belang van het openbaar lichaam noch in het belang van de deelnemende gemeenten.

De zorg van de bancaire instellingen richt zich met name op de vraag of de aansprakelijkheid van de deelnemende gemeenten voor de betaling van rente en aflossing van leningen die door het openbaar lichaam worden aangegaan, voldoende is gewaarborgd.

Op dit onderdeel is door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op 8 juli 1999 een circulaire verzonden aan de gemeentebesturen (circulaire F099/U59111). Door de Minister van BZK wordt geoordeeld dat aanpassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen en/of de Gemeentewet niet noodzakelijk is, nu op grond van de beide wetten voldoende is gewaarborgd dat:

- deelnemers in een gemeenschappelijke regeling verplicht zijn een openbaar lichaam te voorzien van de voor de taakuitoefening benodigde financiële middelen;
- voor een openbaar lichaam, ingesteld op grond van een gemeenschappelijke regeling, geldt dat de betaling van rente en aflossing van geldleningen wordt aangemerkt als een verplichte uitgave zoals bedoeld in artikel 193 van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) respectievelijk artikel 197 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003);
- er in geval van opheffing van een gemeenschappelijke regeling een liquidatieregeling dient te worden getroffen, die garandeert dat zorg wordt gedragen voor volledige aflossing van resterende schulden.

De minister stelt in de circulaire voor waar nodig in de betreffende gemeenschappelijke regeling de relatie tussen de deelnemende gemeente en het openbaar lichaam te verduidelijken. Deze verduidelijking betreft de volgende onderdelen:

- De deelnemende gemeenten dienen er steeds zorg voor te dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende financiële middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
- Indien een deelnemende gemeente weigert de van die gemeente benodigde financiële middelen op de gemeentebegroting te zetten, dient het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling in de

gelegenheid te worden gesteld om Gedeputeerde Staten te verzoeken over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002), waar het gemeenten betreft (verplichte uitgave wordt door Gedeputeerde Staten zelf op de gemeentebegroting geplaatst). Waar het de provincie betreft, is een vergelijkbare regeling opgenomen in de artikelen 198 en 199 Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003). In dit laatste geval wordt de verplichte uitgave door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de provinciebegroting geplaatst.

- In geval van opheffing dient vast te liggen dat alle rechten en verplichtingen over de deelnemende partijen worden verdeeld op een in het liquidatieplan vast te leggen wijze.

In het eerste en tweede lid is expliciet tot uitdrukking gebracht dat de deelnemers zich verplichten ervoor zorg te dragen dat het openbaar lichaam steeds over voldoende financiële middelen beschikt om alle verplichtingen, door het openbaar lichaam aangegaan jegens derden, te kunnen voldoen. Voorts is bepaald dat het Algemeen Bestuur gerechtigd is Gedeputeerde Staten te verzoeken over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002), indien een deelnemende gemeente weigert deze financiële middelen op de gemeentebegroting te zetten. Eenzelfde regeling geldt voor een door het Algemeen Bestuur te richten verzoek aan de minister van BZK, indien de provincie weigert deze financiële middelen op de provinciebegroting te zetten.

Lid 3 tot en met 5. Het proces van verwerving is langdurig en mede daardoor met aanzienlijke financiële risico's omgeven. Gelet op dit langdurige proces ligt het niet direct voor de hand om tussentijds te komen tot verrekeningen van batige of nadelige saldi met de deelnemers. Om deze reden wordt

ervan uitgegaan dat het Algemeen Bestuur de bevoegdheid heeft voor de aanwijzing van de bestemming van batige saldi en de wijze van dekking van nadelige saldi. Indien er sprake is van een verrekening van enig saldo met de deelnemers, geschiedt dit op basis van de in het vijfde lid opgenomen verdeelsleutel.

Hoewel de regeling voorziet in de garantie aan bancaire instellingen dat de betaling van rente en aflossingen over aangetrokken geldleningen door de grondbank (in het uiterste geval door de deelnemers) is verzekerd, kan er desondanks behoefte bestaan geldleningen aan te trekken waarbij sprake is van rechtstreekse garantiestelling door de deelnemers.

In dat geval geldt dat het Dagelijks Bestuur niet tot het aantrekken van een geldlening met een voorwaarde van garantiestelling door de deelnemers kan overgegaan, dan nadat alle deelnemers schriftelijk hebben ingestemd met het verlenen van zodanige garantiestellingen. In dat geval doet het Dagelijks Bestuur een daartoe strekkend verzoek aan alle deelnemers, waarbij heeft te gelden dat voor de verdeling van de garantiestelling over de deelnemers wordt uitgegaan van de in lid 5 genoemde percentages.

#### **Artikel 33. Rekening-courantverhouding**

Voor het aantrekken van kasgeld en langlopende leningen wordt een rekening-courant-verhouding gecreëerd tussen de grondbank en de provincie, zulks tegen nader overeen te komen voorwaarden. Daarnaast is de mogelijkheid opgehouden dat de grondbank ook nog elders een rekening-courant opent.

### **Hoofdstuk XI Archief**

#### **Artikel 34**

De regels voor het beheer en behoud van archiefbescheiden zoals deze zijn opgenomen in de desbetreffende archiefwetgeving, zijn ook van toepassing op openbare lichamen die zijn ingesteld op basis van de Wet

gemeenschappelijke regelingen. De regeling dient dan ook te voorzien in een regeling over archiefbeheer.

## Hoofdstuk XII Evaluatie

### Artikel 35. Inhoud en procedure evaluatie

De regeling wordt aangegaan voor bepaalde tijd, tot 1 januari 2010. De deelnemers willen afhankelijk van een evaluatie van de werking van de regeling vóór 1 juli 2009 bezien of de regeling na 1 januari 2010 dient te worden voortgezet. In artikel 35, lid 2 is bepaald welke onderdelen in ieder geval in de evaluatie dienen te worden betrokken. Bepaald is voorts dat het Algemeen Bestuur een regeling zal vaststellen, volgens welke procedure de evaluatie zal plaatsvinden.

Voorts is voorzien in een tussentijdse evaluatie, die uiterlijk 1 oktober 2005 dient te zijn voltooid. Na afronding van deze tussentijdse evaluatie hebben deelnemers het recht om tussentijds uit te treden. Verwezen wordt naar het bepaalde in artikel 36.

De opgenomen verplichting tot evaluatie laat onverlet dat op eerdere momenten tot een vorm van evaluatie wordt besloten.

## Hoofdstuk XIII Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

### Artikel 36. Toetreding en uittreding

Omdat de gemeenschappelijke regeling is gericht op de tussen de provincie en de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Rotterdam, Zevenhuizen-Moerkapelle en Waddinxveen beoogde samenwerking voor het te voeren verwervingsbeleid, biedt de regeling in beginsel geen mogelijkheid tot toetreding. Een toetreding van enige gemeente zal alleen mogelijk zijn als de regeling daartoe wordt gewijzigd. In dat geval zullen de bepalingen over bestuurssamenstelling, risicoverdeling enzovoort moeten worden aangepast.

In de regeling is voorzien in een eenmalig moment van tussentijdse uittreding, te weten na afronding van de eerst geplande evaluatie in 2005. Een deelnemer kan slechts besluiten tot een tussentijdse uittreding nadat deze evaluatie in 2005 is afgerond, doch uiterlijk per 1 november 2005. Indien het voornemen bestaat tot uittreding, dienen alle bestuursorganen van de betreffende deelnemer hiertoe tijdig te besluiten. Een besluit tot uittreding dient zo spoedig mogelijk te worden toegezonden aan het Algemeen Bestuur alsmede aan Provinciale Staten van de provincie en de raden van de deelnemende gemeenten.

Of een besluit tot uittreding daadwerkelijk wordt geëffectueerd, is afhankelijk van de daarop-volgende besluitvorming betreffende een eventuele opheffing van de regeling. Indien één of meerdere deelnemers wensen uit te treden, kan dit aanzienlijke gevolgen voor het bestaans-recht van de regeling, met name waar het gaat om de daaruit voortvloeiende herverdeling van de risicoverdeling zoals bedoeld in artikel 32, lid 5. Om die reden is aan het Algemeen Bestuur in zo'n geval de gelegenheid alsnog te besluiten tot tussentijdse opheffing van de regeling over te gaan. Een dergelijk besluit van het Algemeen Bestuur heeft de kracht van een voorstel tot opheffing, gericht aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. De besluitvorming geschiedt met inachtneming van de bepalingen zoals opgenomen in artikel 38, eerste lid van de regeling.

De besluitvorming tot opheffing op basis van een voorstel van het Algemeen Bestuur laat onverlet de in artikel 38 aan Provinciale Staten en de raden van deelnemende gemeenten opgenomen bevoegdheid om tot opheffing te besluiten. In het geval bijvoorbeeld binnen de genoemde periode binnen het Algemeen Bestuur geen besluit wordt genomen over een voorstel tot opheffing, is opheffing van de regeling ook mogelijk indien Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten binnen genoemde periode daartoe zelfstandig besluiten.

In het geval tot tussentijdse opheffing wordt besloten, treedt het besluit tot opheffing in de plaats van een besluit tot uittreding. Dit betekent dat het uittredingsbesluit niet kan worden geëffectueerd en dat de uittredende deelnemer deel blijft uitmaken van de regeling en daarmee betrokken blijft bij de vaststelling van het liquidatieplan en de verdere afwikkeling daarvan.

In het geval niet binnen de genoemde termijn tot opheffing van de regeling wordt besloten, blijft de regeling in stand. In deze laatste situatie is het bepaalde in lid 6 van toepassing. Ingeval de regeling wordt voortgezet, gaan alle rechten en plichten van de grondbank zoals deze bestaan op 31 december 2005 (de dag vóór tussentijdse uittreding), over naar een uittredende deelnemer naar evenredigheid van het percentage zoals genoemd in artikel 32, lid 5. In dat geval dient het Algemeen Bestuur de financiële en overige gevolgen van uittreding na 1 januari 2006 te regelen.

#### **Artikel 37. Wijziging**

In artikel 37 is de procedure opgenomen die gehanteerd moet worden in geval van wijziging van de gemeenschappelijke regeling.

Voorwaarde voor de totstandkoming van een wijziging van de gemeenschappelijke regeling is, dat het Algemeen Bestuur een daartoe strekkend voorstel doet aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Het voorstel is aangenomen indien een (gewone) meerderheid van het aantal deelnemers met het voorstel instemt.

#### **Artikel 38. Opheffing**

De opheffing vindt plaats op de datum van beëindiging van de regeling (i.c. 1 januari 2010). Voor een opheffing van de regeling vóór 1 januari 2010 geldt dat deze alleen mogelijk is als de bestuursorganen (i.c. Provinciale Staten en raden) van de (gewone) meerderheid van het aantal deelnemers daartoe besluiten. De besluitvorming door Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten kan zowel

plaatsvinden op eigen initiatief van genoemde bestuurs-organen als op basis van een voorstel van het Algemeen Bestuur (zie artikel 36, derde lid). In geval van opheffing is het Algemeen Bestuur verplicht tot de vaststelling van een liquidatieplan na de deelnemers te hebben gehoord. Het liquidatieplan behoeft de goedkeuring van de Minister van BZK.

In artikel 38, derde lid is ter verduidelijking bepaald dat in het liquidatieplan niet kan worden afgeweken van het bepaalde in artikel 32, derde tot en met vijfde lid van de regeling (i.c. de risicoverdeling over de deelnemers), en van artikel 38 van de gemeenschappelijke regeling.

In artikel 38, vijfde lid is expliciet tot uitdrukking gebracht dat het liquidatieplan dient te voorzien in de verplichting van de deelnemers om alle rechten en verplichtingen van het openbaar lichaam te verdelen over de deelnemers.

## **Hoofdstuk XIV Geschillen**

#### **Artikel 39. Geschillen**

Gekozen is voor een geschillenregeling, naar analogie van de geschillenregeling zoals deze is opgenomen in artikel 28 Wgr, en zoals deze geldt voor een gemeenschappelijke regeling waarin alleen gemeenten deelnemen. Een en ander betekent dat de daarvoor in aanmerking komende geschillen worden beslecht door de Minister van BZK. Alvorens een geschil aan de betrokken minister wordt voorgelegd, wordt een geschillen-commissie ingesteld door het Algemeen Bestuur, die tot taak heeft te komen tot een advies over de mogelijkheden partijen tot overeenstemming te brengen. Dit advies wordt in eerste instantie voorgelegd aan de bij het geschil betrokken bestuursorganen, teneinde tot een oplossing van het geschil te komen. Indien de betrokken organen, na ontvangst van het advies, alsnog niet blijken tot overeenstemming te kunnen komen, wordt

het advies van de commissie aan de minister gezonden.

## **Hoofdstuk XV Duur van de regeling**

### **Artikel 40**

De regeling heeft een looptijd tot 1 januari 2010. Als gevolg van de resultaten van de evaluatie is het mogelijk dat de werking van de regeling, al dan niet gewijzigd, na genoemde datum wordt voortgezet. Dit vraagt dan tot het aangaan van een nieuwe regeling dan wel het wijzigen van de bestaande regeling.

## **Hoofdstuk XVI Overgangs- en slotbepalingen**

### **Artikel 41. Tussentijdse benoeming leden Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en (plaatsvervangend) voorzitter(s)**

Voorzien is in een overgangsregeling voor de eerste aanwijzing van de leden van de bestuursorganen van de grondbank. Ten aanzien van de aanwijzing van de eerste plaatsvervangend voorzitter geldt daarbij dat, in afwijking van het bepaalde in artikel 18 lid 2, deze wordt gekozen uit het Algemeen Bestuur uit hen die daartoe zijn aangewezen uit de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel.

De aanwijzing duurt tot het einde van de zittingsperiode van de raden.

### **Artikel 45. Overgangsbepalingen**

Voorzien is in overgangsbepalingen waar het betreft de eerste vaststelling van de begroting, het ASK en de rekening.





## **Artikelsgewijze toelichting gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas 2010**

### **Aanhef**

#### **Deelnemende partijen**

De regeling is, naast de dagelijkse besturen van de deelnemers, mede aangegaan door Provinciale Staten van Zuid-Holland en de raden van de Zuidplasp gemeenten (Zuidplas, Waddinxveen en Gouda) en de gemeente Rotterdam vanwege de kaderstellende en verordeningbevoegdheden die aan het Algemeen Bestuur van de regeling zijn toegekend en de mogelijke gevolgen voor de begrotingen van de deelnemers. Tevens is de regeling mede aangegaan door de Commissaris van de Koningin en de burgemeesters van de betrokken gemeenten omdat ook een aantal wettelijke bevoegdheden van de burgemeester en de Commissaris van de Koningin in de regeling worden overgedragen (ondertekening van bestuursbesluiten, het vertegenwoordigen van de gemeente respectievelijk provincie in en buiten rechte etc.). Dit alles voor zover het betreft de afgebakende taakstelling van de gemeenschappelijke regeling.

De regeling is per 1 juli 2004 aangegaan door de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Rotterdam en Zevenhuizen-Moerkapelle. De regeling had een looptijd tot 1 januari 2010. Voor die tijd is de regeling door de deelnemers gewijzigd waarbij de looptijd is verlengd tot 1 januari 2020. Tevens is daarbij het doel van de regeling en het takenpakket van de grondbank aangepast. Het doel is nu het voeren van een strategisch beheer- en uitnamebeleid voor de in de vorige periode verworven gronden. Ook is het samengaan van de gemeenten Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel en Zevenhuizen-Moerkapelle tot de gemeente Zuidplas in de regeling verwerkt.

#### **Considerans**

Onder a is het belang omschreven van het voeren van een boven- en intergemeentelijk grondbeleid, waar het gaat om de daarvoor in aanmerking komende gedeelten van het Zuidplasgebied; dit alles in het kader van het door de deelnemende partijen te voeren ruimtelijk, sectoraal (bijv. volkshuisvestelijk) en grondbeleid.

Onder b is het belang omschreven om te komen tot een vorm van gestructureerde samenwerking, waarbij een rechtspersoonlijkheidbezittend openbaar lichaam wordt opgericht.

Onder c is, ter uitwerking van het bepaalde in artikel 51a Wgr, bepaald dat voor het doel van de samenwerking geen gebruik kan worden gemaakt van een binnen het samenwerkingsgebied bestaande gemeenschappelijke regeling, zodat een nieuwe regeling nodig is.

Onder d is opgenomen dat door Provinciale Staten respectievelijk de raden de verklaring van geen bezwaar zoals bedoeld in artikel 51, lid 2 Wet gemeenschappelijke regeling is verstrekt. Ingevolge deze wettelijke bepalingen is het voor Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koningin respectievelijk het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester niet mogelijk deel te nemen in een gemeenschappelijke regeling tussen gemeenten en provincies, zonder voorafgaande verklaring van geen bezwaar van 'hun' Provinciale Staten respectievelijk raad.

## **Hoofdstuk I Algemene bepalingen**

### **Artikel 1. Begripsomschrijvingen**

In het eerste lid zijn een aantal relevante begrippen toegelicht. Hierin wordt onder meer omschreven het begrip "grondexploitatie". Doelstelling van partijen is dat de grondbank geen taakstelling heeft bij de daadwerkelijke realisatie van ruimtelijke plannen. Deze realisatie is aangeduid als "grondexploitatie" (zie artikel 5, derde lid waar deze taakstelling is uitgezonderd).

Voorts geldt dat de werkingssfeer van de gemeenschappelijke regeling is beperkt tot een gebied dat op de bij de regeling behorende en gewaarmerkte kaart is aangegeven.

### **Artikel 2. Het openbaar lichaam**

Eerste lid. De gemeenschappelijke regeling heeft onder meer tot taak het beheren en het verkopen van gronden (aan deelnemers of samenwerkingsverbanden waarin deelnemers participeren). Hiertoe is het noodzakelijk dat een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam wordt opgericht. Het openbaar lichaam 'grondbank' is rechtspersoon. Om praktische redenen is het openbaar lichaam gevestigd in Den Haag.

Tweede lid. De definitie van "rechtsgebied" dient te worden gekoppeld aan het gebied waarvoor de regeling geldt.

### **Artikel 3. Bestuursorganen**

De regeling kent, ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr), drie bestuursorganen. Het is van belang daarbij te onderscheiden dat ook de voorzitter geldt als een apart bestuursorgaan. Het is om die reden van belang aan de voorzitter taken en bevoegdheden van de burgemeester en van de Commissaris van de Koningin over te dragen (i.c. vertegenwoordiging van de grondbank etc.).

## **Hoofdstuk II                    Doelstellingen, taken en bevoegdheden**

### **Artikel 4. Doel**

Het ingestelde openbaar lichaam kent als doel het ontwikkelen, vaststellen en uitvoeren van een strategisch beheer- en uitnamebeleid, dit ten behoeve van een voor de deelnemers effectieve realisatie van de in het kader van het vastgestelde Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas geformuleerde ruimtelijke en sectorale doelstellingen.

De doelstelling is daarmee beperkt tot het beheer- en uitnamebeleid. De uiteindelijke exploitatie, in de zin van het realiseren van grondexploitaties en/of bouwexploitatie ter uitvoering van het ISP, geschiedt onder de zorg van de deelnemers.

### **Artikel 5. Taken**

In artikel 5 is een niet-uitputtende opsomming gegeven van de meest relevante deeltaken van het ingestelde openbaar lichaam. Hierbij kan het volgende worden opgemerkt. Om te komen tot een gunstige uitgangspositie voor de realisatie van het nader te formuleren ruimtelijk beleid zal het noodzakelijk zijn dat de bestuurlijke samenwerking zich niet beperkt tot de werkzaamheden die direct verbonden zijn aan het beheer en uitname van de verworven gronden. Van belang is dat een samenhangend en strategisch uitnamebeleid wordt geformuleerd, waarbij ook rekening wordt gehouden met de inzet van alle bruikbare instrumenten. Samenwerking met de provincie en de deelnemende gemeenten zal ook noodzakelijk zijn in het door de deelnemers te voeren ruimtelijk beleid en daarvan afgeleid het grondbeleid in relatie tot de realisatie van het ISP.

Het ingestelde openbaar lichaam heeft vervolgens uitdrukkelijke taken toebedeeld gekregen op het terrein van het verkopen van de in de vorige periode verworven gronden en het tijdelijk beheren daarvan.

Tot de taakstelling behoort dat uiteindelijk de verworven gronden worden verkocht aan één of meerdere deelnemers dan wel aan samenwerkingsverbanden waarin één of meerdere deelnemers participeren. De daadwerkelijke realisatie van de ruimtelijke doelstellingen, in de zin van het voeren van de grondexploitatie, geschiedt daarbij onder de zorg van de deelnemers dan wel de hiervoor bedoelde samenwerkingsverbanden.

Volgens artikel 5 lid 2 kan de grondbank in opdracht en voor rekening van een of meerdere deelnemers gronden verwerven en beheren.

### **Artikel 6. Bevoegdheden**

Dit artikel regelt de bevoegdheidstoedeling aan het bestuur (Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en voorzitter) van de grondbank. De in artikel 5 aangegeven taakomschrijving brengt mee dat een aantal bevoegdheden die in origine zijn toebedeeld aan de bestuursorganen van de deelnemers, moet worden overgedragen aan de grondbank.

Gelet op de verscheidenheid van specifieke en in (bijzondere) wetten neergelegde gemeentelijke bevoegdheden is het nagenoeg onmogelijk deze in het artikel uitputtend op te sommen. Uitgangspunt is hierbij dat alle bevoegdheden die de deelnemers bezitten aan het bestuur van de grondbank worden overgedragen. Vanzelfsprekend kan het bestuur van de grondbank alleen bevoegdheden uitoefenen indien die gebruikt worden ter verwezenlijking van de taken van de grondbank.

Uitgesloten is echter de bevoegdheid tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.

## **Hoofdstuk III            Algemeen Bestuur**

### **Artikel 7. Samenstelling, lidmaatschap en stemverhouding**

In het eerste lid is bepaald dat elke raad uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders, twee leden aanwijst, die zitting zullen nemen in het Algemeen Bestuur. Hetzelfde geldt voor Provinciale Staten. Ook dienen de raden en Provinciale Staten twee plaatsvervangende leden aan te wijzen.

Voorwaarde is dat ten minste één van deze leden lid dient te zijn van het college van burgemeester en wethouders respectievelijk van Gedeputeerde Staten.

Een gemeente of de provincie die zowel de leden als de plaatsvervangende leden uit het college van burgemeester en wethouders respectievelijk Gedeputeerde Staten wil aanwijzen, heeft evenwel nog steeds die mogelijkheid, voor zover het Dagelijks Bestuur uit voldoende personen bestaat.

#### **Artikel 8. Vereisten lidmaatschap**

Lid 1. Uitgegaan is van de bepalingen die ook gelden voor raadsleden of leden van Provinciale Staten. Hierbij komt dat, waar het gaat om het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur, een AB-lid niet werkzaam mag zijn bij een deelnemer dan wel bij de grondbank. In artikel 13, tweede lid van de Gemeentewet, zoals dat artikel luidde tot 7 maart 2002, is in dit kader bepaald dat die beperking niet geldt voor onder meer ambtenaren van de burgerlijke stand, onderwijzend personeel, vrijwilligers, en zij die uit hoofde van een wettelijke verplichting hulpdiensten verrichten. In artikel 13, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is bepaald dat die beperking niet geldt voor vrijwilligers en voor hen die uit hoofde van een wettelijke verplichting hulpdiensten verrichten.

#### **Artikel 9. Einde lidmaatschap**

Lid 1. De beëindiging van het lidmaatschap van het AB is gekoppeld aan de zittingsperiode van de raad respectievelijk van Provinciale Staten dan wel aan het moment waarop een raad of Provinciale Staten een aanwijzing intrekt.

Lid 2. Bepaald is dat bij de start van de zittingsperiode van een nieuwe raad of Provinciale Staten in de eerste raads- en statenvergadering de aanwijzing van de leden en plaatsvervangende AB-leden plaatsvindt.

Lid 3. Indien de raad niet kan voldoen aan deze tijdige aanwijzing, blijven de voorheen aangewezen leden en plaatsvervangende leden hun functie vervullen totdat nieuwe leden zijn aangewezen.

Lid 4. Bepaald is dat degene die ophoudt raadslid, wethouder of burgemeester te zijn van een gemeente die hem of haar heeft aangewezen als AB-lid, tevens ophoudt AB-lid te zijn. Deze regeling is ook van toepassing op degene die ophoudt lid van Provinciale Staten, gedeputeerde of commissaris van de Koning te zijn in Zuid-Holland.

Lid 5. Opgenomen is een regeling voor het opvullen van tussentijdse vacatures. Hierbij vindt alsnog tussentijdse aanwijzing plaats door de raad respectievelijk Provinciale Staten. Een tussentijds aangewezen lid treedt af nadat de reguliere zittingsperiode is verstreken.

Lid 7. Bepaald is dat een AB-lid tussentijds ontslag kan nemen. Hij/zij dient dit schriftelijk aan de voorzitter van het AB kenbaar te maken. Het lid houdt zitting totdat in de opvolging is voorzien.

### **Artikel 10. Stemverhouding**

Er is sprake van een meervoudig stemrecht, waarbij aan de verschillende leden van het AB een verschillend aantal stemmen toekomt. Een en ander is afhankelijk van de deelnemer. In totaal kunnen binnen het AB 40 stemmen worden uitgebracht, als volgt verdeeld:

- de leden die zijn aangewezen door Provinciale Staten, hebben ieder 8 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Rotterdam, hebben ieder 8 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Gouda, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Moordrecht, hebben ieder 1 stem;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Waddinxveen, hebben ieder 1 stem;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Zuidplas, hebben ieder 2 stemmen.

Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in de regeling anders is bepaald (zie artikel 37 wijziging van de regeling).

### **Artikel 11. Bevoegdheden**

#### *Algemeen*

Op 7 maart 2002 en 12 maart 2003 zijn de Gemeentewet respectievelijk de Provinciewet gedualiseerd. Eén van de aspecten van de dualisering is dat enkele bestuursbevoegdheden van de gemeenteraad respectievelijk Provinciale Staten zijn overgeheveld naar het college respectievelijk Gedeputeerde Staten. Op dit moment kennen de Gemeentewet en Provinciewet een gedualiseerde structuur; echter de Wet gemeenschappelijke regelingen kent nog een monistisch stelsel. Om misverstanden te voorkomen heeft de wetgever gemeend een overgangsregeling vast te stellen.

Deze overgangsregeling staat in artikel VIIIa van de Wet houdende aanpassing van enkele wetten in verband met de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur (Stb. 2003, 56). Daarin is bepaald dat – indien en voor zover bij de Wet

gemeenschappelijke regelingen, bij of krachtens de Gemeentewet gestelde regels van toepassing zijn – de in de Gemeentewet opgenomen bepalingen zoals deze golden voor 7 maart 2002 van toepassing blijven. In artikel XV van de Wet dualisering provinciebestuur (Stb. 2003, 17) is een soortgelijke bepaling voor de bepalingen uit de Provinciewet opgenomen, waarbij wordt uitgegaan van de Provinciewet zoals deze luidde vóór 12 maart 2003.

Uit de Memorie van Toelichting (hierna MvT) betreffende de aanpassingswet Wet dualisering gemeentebestuur (Tweede Kamer, vergaderjaar 28 243, nr. 3) volgt dat de wetgever heeft beoogd de dualiseringsbepalingen vooralsnog niet van toepassing te willen verklaren op gemeenschappelijke regelingen. Op de hierboven omschreven wijze wordt daarmee uitgegaan van de 'oude' bepalingen van de Gemeentewet en Provinciewet, om daarmee te komen tot 'bevriezing' van de rechtstoestand.

In de MvT is voorts aangegeven dat deze overgangsrechtelijke bepaling niet alleen van toepassing is op de verwijzingen vanuit de Wgr naar Gemeente- en Provinciewet, maar ook op verwijzingen vanuit gemeenschappelijke regelingen naar Gemeente- en Provinciewet.

In concreto houdt dit in dat de Wet gemeenschappelijke regelingen nog een monistisch stelsel kent en de bevoegdheden over de organen zijn toebedeeld zoals dit het geval was in een monistisch stelsel. Derhalve zijn in de onderhavige regeling de bevoegdheden die in een dualistisch stelsel aan het college/GS behoren en in een monistisch stelsel aan de raad onderscheidenlijk Provinciale Staten behoorden aan het Algemeen Bestuur (het bevoegd orgaan in een monistisch stelsel) toebedeeld.

#### *Inhoud artikel 11*

In het eerste lid wordt bepaald dat het Algemeen Bestuur alle bevoegdheden heeft die niet ingevolge de regeling aan DB of voorzitter zijn opgedragen. De tweede volzin regelt dat het Algemeen Bestuur zijn bevoegdheden kan overdragen aan het Dagelijks Bestuur, met dien verstande dat niet de bevoegdheden tot het vaststellen van het USK en het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften ter uitvoering van de in artikel 4 omschreven doelstelling kunnen worden overgedragen.

Naast de algemene bevoegdheidsoverdracht in lid 1 zijn in het tweede lid de bevoegdheden nader uitgewerkt. De hiermee gepaard gaande duidelijkheid heeft tot doel



competentiegeschillen tussen het Algemeen Bestuur en één of meerdere deelnemers te voorkomen.

In het tweede lid onder c is voorzien in het kunnen sluiten van (bestuurs)overeenkomsten met andere overheden, gericht op ondersteuning en uitvoering van het door de grondbank te voeren beheer- en uitnamebeleid. Hierbij dient te worden gedacht aan het kunnen maken van afspraken met onder meer het Hoogheemraadschap van Schieland en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

In het tweede lid onder d zijn bepalingen opgenomen voor de verordenende bevoegdheid, waarbij de reikwijdte beperkt is tot de in artikel 4 omschreven doelstelling. Ingeval een intergemeentelijke verordening wordt vastgesteld, worden in die verordening regels opgenomen over de verhouding tussen de intergemeentelijke en gemeentelijke verordeningen (lid 3).

Onder i wordt de bevoegdheid geregeld dat het Algemeen Bestuur personeel kan aannemen, schorsen en ontslaan. Het ligt in de rede, omwille van de praktische uitvoerbaarheid, dat deze bevoegdheid door het Algemeen Bestuur aan het Dagelijks Bestuur wordt overgedragen.

### **Artikel 12. Werkwijze**

In artikel 12 is bepaald dat het Algemeen Bestuur ten minste tweemaal per jaar vergadert. Deze minimale vergaderfrequentie is, gelet op de aanwezige belangen, noodzakelijk te achten. Artikel 17 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van toepassing. Dit betekent dat het AB ook bijeen kan worden geroepen indien het Dagelijks Bestuur dit wenst dan wel ten minste een vijfde van het aantal leden waaruit het AB bestaat, daarom verzoekt.

De vergaderingen van een openbaar lichaam zijn in beginsel openbaar. In artikel 12, tweede lid zijn vervolgens regels opgenomen voor het vergaderen achter gesloten deuren.

In het derde lid is ten slotte bepaald dat de voorzitter te allen tijde gebruik kan blijven maken van zijn bevoegdheden voor de ordehandhaving tijdens vergaderingen (basis: artikel 26 van de Provinciewet, zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

### **Artikel 13. Reglement van Orde**

Op grond van artikel 22 van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient het Algemeen Bestuur een Reglement van Orde voor zijn vergaderingen en werkzaamheden vast te stellen.

## **Hoofdstuk IV           Dagelijks Bestuur**

### **Artikel 14. Samenstelling**

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit vijf leden, onder wie de voorzitter en de beide plaatsvervangend voorzitters. De samenstelling is zodanig, dat uit iedere gemeentelijke en de provinciale delegatie in het AB een lid kan worden afgevaardigd voor het Dagelijks Bestuur. Daarbij moet rekening worden gehouden met de aanwijzing van de voorzitter en de beide plaatsvervangende voorzitters (zie artikel 18). De aanwijzing van de voorzitter uit een delegatie van een deelnemer binnen het AB heeft tot gevolg dat door die deelnemer geen lid meer kan worden afgevaardigd voor het DB. Dit geldt ook voor de beide plaatsvervangende voorzitters.

De periodieke verkiezing van de leden van het Dagelijks Bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur van elke zittingsperiode. De in artikel 45 van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) opgenomen onverenigbare betrekkingen met de functie van wethouder zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de leden van het Dagelijks Bestuur. Dit geldt ook voor het bepaalde in de artikelen 46 en 47 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luidden voor 7 maart 2002), waarin de gevolgen zijn opgenomen voor het uitoefenen van onverenigbare betrekkingen. In het tweede lid zijn verder de artikelen 40 en 41 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luidden voor 7 maart 2002) waarin de procedure van aanneming van een benoeming tot wethouder is opgenomen, voor de benoeming van de leden van het Dagelijks Bestuur van overeenkomstige toepassing verklaard.

Tot slot is in de leden 3 tot en met 6 een aantal procedureregels opgenomen bij (tussentijds) aftreden en ontslag.

Opgemerkt wordt dat in de Provincie- en Gemeentewet zoals deze luiden voor de invoering van de dualiseringswetgeving, niet de mogelijkheid is opgenomen van het

benoemen van plaatsvervangende gedeputeerden of wethouders. In geval van verhindering of ontstentenis van een gedeputeerde of wethouder, wordt deze waargenomen door een ander lid van het college van Gedeputeerde Staten respectievelijk burgemeester en wethouders. Provinciale staten en de raad kunnen, voor zover nodig, een gedeputeerde respectievelijk wethouder bij verhindering, ontstentenis of ontslag vervangen door een lid van Provinciale Staten respectievelijk de raad. Deze regeling is ook voor het Dagelijks Bestuur van toepassing.

### **Artikel 15. Stemverhouding**

Er is sprake van een meervoudig stemrecht, waarbij aan de verschillende leden van het Dagelijks Bestuur een verschillend aantal stemmen toekomt. Een en ander is afhankelijk van de deelnemer. In totaal kunnen binnen het Dagelijks Bestuur 20 stemmen worden uitgebracht, als volgt verdeeld:

- de voorzitter (provincie Zuid-Holland, zie artikel 18) heeft 8 stemmen;
- de eerste plaatsvervangend voorzitter (afkomstig uit de gemeente Zuidplas) heeft 2 stemmen;
- de tweede plaatsvervangend voorzitter (gemeente Rotterdam, zie artikel 18) heeft 8 stemmen;
- de overige twee leden van het DB (gemeente Gouda en gemeente Waddinxveen) hebben elk 1 stem.

Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen (zie artikel 17, tweede lid van de regeling).

### **Artikel 16. Bevoegdheden**

In dit artikel wordt onder andere het Dagelijks Bestuur opgedragen om het “Dagelijks Bestuur” van de grondbank te voeren tenzij het AB of de voorzitter hiermee is belast. Tevens wordt bijvoorbeeld het DB opgedragen besluiten van het AB voor te bereiden en uit te voeren (tenzij de voorzitter hiermee is belast).

Zoals reeds eerder is opgemerkt (zie artikel 11) kan het Algemeen Bestuur de daartoe in aanmerking komende bevoegdheden overdragen aan het Dagelijks Bestuur, zodat het bevoegdhedenpakket van het Dagelijks Bestuur groter kan zijn dan in het artikel staat vermeld. Het overdragen van bevoegdheden van het algemeen aan het Dagelijks Bestuur kan bij afzonderlijk besluit geschieden.

### **Artikel 17. Werkwijze**

Bepaald is dat het Dagelijks Bestuur zo dikwijls vergadert als de voorzitter of ten minste twee leden dit nodig vinden. Hierbij is bepaald dat de artikelen 54, eerste lid, 58 en 59 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) van overeenkomstige toepassing zijn. Dit betekent dat vergaderingen met gesloten deuren worden gehouden, tenzij door het Dagelijks Bestuur anders wordt bepaald. Ook zijn voor de Gedeputeerde Staten geldende bepalingen over het houden van stemmingen van overeenkomstige toepassing.

Op grond van artikel 57 Wgr zijn op de bevoegdheden van het bestuur van een openbaar lichaam van overeenkomstige toepassing de regels, in de ruimste zin, die bij of krachtens de wet zijn gesteld voor de verdeling van de bevoegdheden van de provinciale besturen over de provinciale bestuursorganen, voor de uitoefening van die bevoegdheden, alsmede voor het toezicht daarop. Een en ander betekent dat de bepalingen voor het houden van stemmingen voor de vergaderingen van GS van overeenkomstige toepassing zijn op die van vergaderingen van het Dagelijks Bestuur, en de bepalingen voor het houden van stemmingen voor de vergaderingen van Provinciale Staten van overeenkomstige toepassing zijn op de vergaderingen van het Algemeen Bestuur (zie artikel 52, eerste lid sub d Wgr).

## **Hoofdstuk V                    De voorzitter en plaatsvervangende voorzitters**

### **Artikel 18. Benoeming**

De periodieke benoeming van de voorzitter geschiedt door en uit het Algemeen Bestuur in de eerste vergadering van elke zittingsperiode. De in artikel 66 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) opgenomen onverenigbare nevenfuncties bij het ambt van commissaris van de Koning zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de functie van voorzitter. Verder zijn de in artikelen 39 en 40 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) opgenomen procedureregels over de aanneming van een benoeming van een gedeputeerde van toepassing verklaard op de aanneming van een aanwijzing tot voorzitter.

De eerste plaatsvervangend voorzitter wordt gekozen uit het Algemeen Bestuur, uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raad van Zuidplas. De tweede plaatsvervangend voorzitter wordt gekozen uit hen die zijn aangewezen door de raad van Rotterdam.

#### **Artikel 19. Taken en bevoegdheden**

De voorzitter is, naast zelfstandig bestuursorgaan van de grondbank, tevens voorzitter van de vergaderingen van het dagelijks en het Algemeen Bestuur.

In het derde lid is bepaald dat de stukken die van het algemeen en het Dagelijks Bestuur uitgaan, door hem worden ondertekend. Daarbij is de mogelijkheid opgenomen dat deze bevoegdheid, voor zover het besluiten van het Dagelijks Bestuur betreft, aan een ander lid van het Dagelijks Bestuur of een ambtenaar in dienst van de grondbank kan worden gemandateerd.

In het vierde lid is verder bepaald dat de voorzitter het openbaar lichaam in en buiten rechte vertegenwoordigt. Daarbij is een regeling opgenomen ter voorkoming van enige belangenvermenging, ingeval de provincie waarvan de voorzitter Commissaris van de Koningin is, partij is in een geding waarin ook de grondbank is betrokken. Eenzelfde regeling geldt voor de beide plaatsvervangende voorzitters.

### **Hoofdstuk VI            Het USK**

De in artikel 4 opgenomen doelstellingen worden concreet vertaald in het jaarlijks door het Dagelijks Bestuur op te stellen Uitname Strategiekader (USK). Omdat de inhoud en de reikwijdte van dit beleidsplan afhankelijk zijn van specifieke omstandigheden en ontwikkelingen, is het uit praktisch oogpunt niet gewenst om te komen tot gedetailleerde voorschriften voor de inhoud van het USK. Volstaan is dan ook met een aantal minimumeisen. Deze minimumeisen betreffen, naast de uitvoering van de hoofddoelstelling van de gemeenschappelijke regeling, ook de afstemming met het door de deelnemers te voeren ruimtelijke en grondbeleid in relatie tot het rechtsgebied. Voorts worden in het USK de begrenzingen opgenomen van de maximale omvang van de voorraad verworven gronden, de hiermee verband houdende boekwaarden, en de omvang van aan te trekken geldleningen. Ten slotte worden in het USK de voorwaarden

vastgelegd voor het concrete verkoopprotocol (procedure en inhoud) en de verkoop van gronden aan deelnemers of samenwerkingsverbanden van één of meerdere deelnemers.

Het USK wordt jaarlijks vastgesteld en beslaat steeds een periode van vier jaar. Op deze wijze kan worden gekomen tot een jaarlijkse voortschrijdende bijstelling.

Het USK zal kunnen fungeren als de beleidsmatige toelichting voor de op te stellen begroting. De voor het USK opgenomen vaststellingsprocedure loopt dan ook synchroon met de begrotingsprocedure (zie artikel 30).

## **Hoofdstuk VII Informatie, verantwoording en ontslag**

### **Artikel 21 tot en met artikel 23. Interne werking, externe werking, leden Algemeen Bestuur**

De in artikelen 21 tot en met 23 opgenomen regeling is gericht op het versterken van de democratische en politieke controle. Deze controle kent een interne werking (informatie en verantwoordingsplicht van de leden van het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur) en een externe werking. Bij de externe werking kan vervolgens onderscheid worden gemaakt in een informatieplicht van de bestuursorganen van de grondbank naar de raden van de gemeenten respectievelijk naar Provinciale Staten (zie artikel 22) en de informatieplicht van de individuele leden van het Algemeen Bestuur aan de raad van de gemeente respectievelijk aan Provinciale Staten die hem/haar heeft aangewezen (zie artikel 23).

De in artikelen 21 tot en met 23 opgenomen regeling voorziet in de mogelijkheid van ontslag voor een lid van het Dagelijks Bestuur, als dit heeft opgehouden het vertrouwen van het Dagelijks Bestuur te bezitten (zie artikel 21, lid 3). Het bepaalde in dit artikel geldt ook voor de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

In artikel 23, lid 4 is ten slotte de mogelijkheid opgenomen dat een lid van het Algemeen Bestuur kan worden ontslagen door de raad van de gemeente die hem als lid heeft aangewezen, als dit lid heeft opgehouden het vertrouwen te bezitten van deze raad.

## **Hoofdstuk VIII Personeel en organisatie**

### **Artikel 24. Secretaris en directeur**

Hoewel er geen eisen over de organisatiestructuur en de daarmee verband houdende personeelsformatie in de regeling zijn opgenomen, wordt ervan uitgegaan dat de organisatie minimaal zal moeten bestaan uit een secretaris en een directeur. De benoeming, de schorsing en het ontslag van de beide functies is in handen van het Algemeen Bestuur. De functies van secretaris en directeur zijn onverenigbaar.

In het derde lid is aangegeven dat de secretaris, samen met de voorzitter (zie artikel 19, lid 3), alle stukken die uitgaan van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur, meeondertekent. Een gezamenlijke ondertekening is niet aan de orde, indien de voorzitter gebruik heeft gemaakt van de toepassing van artikel 102, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

Tot slot is bepaald dat voor de functie van directeur een instructie moet worden vastgesteld.

### **Artikel 25. Rechtspositie personeel**

De benoeming van personeelsleden, met uitzondering van de in artikel 24 genoemde functies, is in handen van het Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur is bevoegd hiervoor regels te stellen. Zo zal het voor de hand liggen dat door het Algemeen Bestuur regels worden gesteld over de te ontwikkelen organisatiestructuur en de daarbij behorende personeelsformatie.

Voor de te benoemen ambtenaren en het personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, zijn de arbeidsvoorwaarden zoals deze gelden binnen de provincie van overeenkomstige toepassing verklaard. Verder geldt dat het Algemeen Bestuur dient te voorzien in de bezoldiging van het personeel van de grondbank.

### **Artikel 26. Detachering en dienstverlening**

De noodzaak van de opbouw van een zelfstandig ambtelijk apparaat zal afhankelijk zijn van de mogelijkheden van inzet van specifieke deskundigheid vanuit de deelnemers. Gelet op deze situatie is in artikel 26 de mogelijkheid opengehouden om te komen tot detachings- en/of dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemende gemeenten respectievelijk met de provincie.

## **Hoofdstuk IX            Vergoedingen en aansprakelijkheid**

### **Artikel 27. Vergoedingen en verzekering**

Op grond van artikel 21 Wgr is het mogelijk dat leden van de bestuursorganen van de grondbank een tegemoetkoming in de kosten of een vergoeding voor werkzaamheden ontvangen, voor zover de gemeenschappelijke regeling daarin voorziet. In de regeling is echter bepaald dat de leden van de bestuursorganen geen vergoeding ontvangen voor de door hen te verrichten werkzaamheden.

De grondbank dient te beschikken over een verzekering tegen de financiële gevolgen van aansprakelijkheid jegens derden, voor zowel onrechtmatig handelen van de rechtspersoon als voor onrechtmatig handelen van de bestuursleden.

## **Hoofdstuk X            Financiële bepalingen**

### **Artikel 28. Administratie en beheer**

In het eerste lid is de verplichting opgenomen tot vaststelling van een organisatieverordening voor de administratie en het beheer van vermogenswaarden. Deze verordening wordt, nu de provincie deelnemer is in de regeling, aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gezonden. Het artikel 216, tweede en derde lid van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing. Dit betekent dat aanwijzing van de ambtenaren dient plaats te vinden, die zijn belast met de administratie en het beheer. In artikel 24, lid 4 is reeds bepaald dat de directeur verantwoordelijk is voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden, en het opmaken van de rekening. Voorts dient een financieringsstatuut te worden opgesteld.

In het tweede lid is bepaald dat, met toepassing van de artikelen 217 en 218 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003), een verordening wordt vastgesteld aangaande de controle op de administratie c.a. Die verordening dient te voorzien in de aanwijzing van één of meer accountants. Ook deze verordening dient aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te worden gezonden.



### **Artikel 29. Comptabiliteitsvoorschriften**

Het vanaf 1 januari 2004 geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelen, zijn van toepassing verklaard op de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, en de rekening van de grondbank.

### **Artikel 30. Begroting**

De in de regeling opgenomen procedureregeling voor de vaststelling van de begroting is gericht op het versterken van de mogelijkheden van politieke beleidscontrole door de raden van de deelnemende gemeenten respectievelijk door Provinciale Staten. De gehanteerde procedure voor de begroting loopt synchroon met de in artikel 20 opgenomen procedure voor het USK. De vaststelling van de begroting en het beleidsplan vindt daarom jaarlijks plaats voor 1 juli.

### **Artikel 31. Rekening**

De in dit artikel opgenomen procedureregels moeten ertoe leiden dat het Dagelijks Bestuur al tijdig kan beschikken over de concept-jaarrekening van het afgelopen jaar. Zeker waar het gaat om belangrijke financiële motieven met een sterk bedrijfsmatig karakter, is tijdige en actuele informatie van het grootste belang. De in de regeling opgenomen procedure moet ertoe leiden dat de jaarrekening jaarlijks voor 1 juli door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld.

### **Artikel 32. Risicoverdeling deelnemers**

Lid 1 en 2. In het kader van de aan het openbaar lichaam opgedragen taken voor het verwerven van onroerende zaken in de vorige periode dient de grondbank financiering aan te trekken in de vorm van kort- en langlopende geldleningen.

Op grond van de Wvg en Gemeentewet is voldoende gewaarborgd dat:

- deelnemers in een gemeenschappelijke regeling verplicht zijn een openbaar lichaam te voorzien van de voor de taakuitoefening benodigde financiële middelen;
- voor een openbaar lichaam, ingesteld op grond van een gemeenschappelijke regeling, geldt dat de betaling van rente en aflossing van geldleningen wordt aangemerkt als een verplichte uitgave zoals bedoeld in artikel 193 van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) respectievelijk artikel 197 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003);

- er in geval van opheffing van een gemeenschappelijke regeling een liquidatieregeling dient te worden getroffen, die garandeert dat zorg wordt gedragen voor volledige aflossing van resterende schulden.

Daarbij is het volgende van belang:

- De deelnemende gemeenten dienen er steeds zorg voor te dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende financiële middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
- Indien een deelnemende gemeente weigert de van die gemeente benodigde financiële middelen op de gemeentebegroting te zetten, dient het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling in de gelegenheid te worden gesteld om Gedeputeerde Staten te verzoeken over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002), waar het gemeenten betreft (verplichte uitgave wordt door Gedeputeerde Staten zelf op de gemeentebegroting geplaatst). Waar het de provincie betreft, is een vergelijkbare regeling opgenomen in de artikelen 198 en 199 Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003). In dit laatste geval wordt de verplichte uitgave door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de provinciebegroting geplaatst.
- In geval van opheffing dient vast te liggen dat alle rechten en verplichtingen over de deelnemende partijen worden verdeeld op een in het liquidatieplan vast te leggen wijze.

Lid 3 tot en met 5. Het proces van verwerving, beheer en de uitname van gronden is langdurig en mede daardoor met aanzienlijke financiële risico's omgeven. Gelet op dit langdurige proces ligt het niet direct voor de hand om tussentijds te komen tot verrekeningen van batige of nadelige saldi met de deelnemers. Om deze reden wordt ervan uitgegaan dat het Algemeen Bestuur de bevoegdheid heeft voor de aanwijzing van de bestemming van batige saldi en de wijze van dekking van nadelige saldi. Indien er sprake is van een verrekening van enig saldo met de deelnemers, geschiedt dit op basis van de in het vijfde lid opgenomen verdeelsleutel.

Hoewel de regeling voorziet in de garantie aan bancaire instellingen dat de betaling van rente en aflossingen over aangetrokken geldleningen door de grondbank (in het uiterste geval door de deelnemers) is verzekerd, kan er desondanks behoefte bestaan

geldleningen aan te trekken waarbij sprake is van rechtstreekse garantiestelling door de deelnemers.

In dat geval geldt dat het Dagelijks Bestuur niet tot het aantrekken van een geldlening met een voorwaarde van garantiestelling door de deelnemers kan overgegaan, dan nadat alle deelnemers schriftelijk hebben ingestemd met het verlenen van zodanige garantstellingen. In dat geval doet het Dagelijks Bestuur een daartoe strekkend verzoek aan alle deelnemers, waarbij heeft te gelden dat voor de verdeling van de garantiestelling over de deelnemers wordt uitgegaan van de in lid 5 genoemde percentages.

### **Artikel 33. Rekening-courantverhouding**

Voor het aantrekken van kasgeld en langlopende leningen wordt een rekening-courantverhouding gecreëerd tussen de grondbank en de provincie, zulks tegen nader overeen te komen voorwaarden.

Daarnaast is de mogelijkheid opengehouden dat de grondbank ook nog elders een rekening-courant opent.

## **Hoofdstuk XI    Archief**

### **Artikel 34**

De regels voor het beheer en behoud van archiefbescheiden zoals deze zijn opgenomen in de desbetreffende archiefwetgeving, zijn ook van toepassing op openbare lichamen die zijn ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De regeling dient dan ook te voorzien in een regeling over archiefbeheer.

## **Hoofdstuk XII    Evaluatie**

### **Artikel 35. Inhoud en procedure evaluatie**

De regeling is aangegaan voor bepaalde tijd, tot 1 januari 2020. Voor 1 juli 2014 en voor 1 juli 2018 wordt de toepassing en werking van de regeling geëvalueerd. In artikel 35, lid 2 is bepaald welke onderdelen in ieder geval in de evaluatie dienen te worden betrokken.

Bepaald is voorts dat het Algemeen Bestuur een regeling zal vaststellen, volgens welke procedure de evaluatie zal plaatsvinden.

De opgenomen verplichting tot evaluatie laat onverlet dat op eerdere momenten tot een vorm van evaluatie wordt besloten.

### **Hoofdstuk XIII Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing**

#### **Artikel 36. Toetreding en uittreding**

Omdat de gemeenschappelijke regeling is gericht op de tussen de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Gouda, Rotterdam, Waddinxveen en Zuidplas beoogde samenwerking voor het te voeren grondbeleid, biedt de regeling in beginsel geen mogelijkheid tot toetreding.

Een toetreding van enige gemeente zal alleen mogelijk zijn als de regeling daartoe wordt gewijzigd. In dat geval zullen de bepalingen over bestuursamenstelling, risicoverdeling enzovoort moeten worden aangepast.

In de regeling is voorzien in twee momenten van tussentijdse uittreding, te weten per 1 januari 2015 en per 1 januari 2020. Een deelnemer kan slechts besluiten tot een tussentijdse uittreding nadat de evaluaties zijn afgerond. Indien het voornemen bestaat tot uittreding, dienen alle bestuursorganen van de betreffende deelnemer hiertoe tijdig te besluiten. Een besluit tot uittreding dient zo spoedig mogelijk te worden toegezonden aan het Algemeen Bestuur alsmede aan Provinciale Staten van de provincie en de raden van de deelnemende gemeenten.

Of een besluit tot uittreding daadwerkelijk wordt geëffectueerd, is afhankelijk van de daaropvolgende besluitvorming betreffende een eventuele opheffing van de regeling. Indien één of meerdere deelnemers wensen uit te treden, kan dit aanzienlijke gevolgen voor het bestaansrecht van de regeling, met name waar het gaat om de daaruit voortvloeiende herverdeling van de risicoverdeling zoals bedoeld in artikel 32, lid 5. Om die reden is aan het Algemeen Bestuur in zo'n geval de gelegenheid alsnog te besluiten tot tussentijdse opheffing van de regeling over te gaan. Een dergelijk besluit van het Algemeen Bestuur heeft de kracht van een voorstel tot opheffing, gericht aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. De besluitvorming geschiedt met inachtneming van de bepalingen zoals opgenomen in artikel 38, eerste lid van de regeling. De besluitvorming tot opheffing op basis van een voorstel van het Algemeen Bestuur laat onverlet de in artikel 38 aan Provinciale Staten en de raden van deelnemende gemeenten opgenomen bevoegdheid om tot opheffing te besluiten. In het geval bijvoorbeeld binnen

de genoemde periode binnen het Algemeen Bestuur geen besluit wordt genomen over een voorstel tot opheffing, is opheffing van de regeling ook mogelijk indien Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten binnen genoemde periode daartoe zelfstandig besluiten.

In het geval tot tussentijdse opheffing wordt besloten, treedt het besluit tot opheffing in de plaats van een besluit tot uittreding. Dit betekent dat het uittredingsbesluit niet kan worden geëffectueerd en dat de uittredende deelnemer deel blijft uitmaken van de regeling en daarmee betrokken blijft bij de vaststelling van het liquidatieplan en de verdere afwikkeling daarvan.

In het geval niet binnen de genoemde termijn tot opheffing van de regeling wordt besloten, blijft de regeling in stand. In deze laatste situatie is het bepaalde in lid 6 van toepassing. Ingeval de regeling wordt voortgezet, gaan alle rechten en plichten van de grondbank zoals deze bestaan op 31 december 2014 (de dag vóór tussentijdse uittreding), over naar een uittredende deelnemer naar evenredigheid van het percentage zoals genoemd in artikel 32, lid 5. In dat geval dient het Algemeen Bestuur de financiële en overige gevolgen van uittreding na 1 januari 2015 te regelen.

### **Artikel 37. Wijziging**

In artikel 37 is de procedure opgenomen die gehanteerd moet worden in geval van wijziging van de gemeenschappelijke regeling.

Voorwaarde voor de totstandkoming van een wijziging van de gemeenschappelijke regeling is, dat het Algemeen Bestuur een daartoe strekkend voorstel doet aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Het voorstel is aangenomen indien twee derde meerderheid van het aantal deelnemers met het voorstel instemt.

### **Artikel 38. Opheffing**

De opheffing vindt plaats op de datum van beëindiging van de regeling (i.c. 1 januari 2020). Voor een opheffing van de regeling vóór 1 januari 2020 geldt dat deze alleen mogelijk is als de bestuursorganen (i.c. Provinciale Staten en raden) van de (gewone) meerderheid van het aantal deelnemers daartoe besluiten. De besluitvorming door Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten kan zowel plaatsvinden op eigen initiatief van genoemde bestuursorganen als op basis van een voorstel van het Algemeen Bestuur (zie artikel 36, derde lid). In geval van opheffing is het Algemeen

Bestuur verplicht tot de vaststelling van een liquidatieplan na de deelnemers te hebben gehoord. Het liquidatieplan behoeft de goedkeuring van de Minister van BZK.

In artikel 38, derde lid is ter verduidelijking bepaald dat in het liquidatieplan niet kan worden afgeweken van het bepaalde in artikel 32, derde tot en met vijfde lid van de regeling (i.c. de risicoverdeling over de deelnemers), en van artikel 38 van de gemeenschappelijke regeling.

In artikel 38, vijfde lid is expliciet tot uitdrukking gebracht dat het liquidatieplan dient te voorzien in de verplichting van de deelnemers om alle rechten en verplichtingen van het openbaar lichaam te verdelen over de deelnemers.

## **Hoofdstuk XIV Geschillen**

### **Artikel 39. Geschillen**

Gekozen is voor een geschillenregeling, naar analogie van de geschillenregeling zoals deze is opgenomen in artikel 28 Wgr, en zoals deze geldt voor een gemeenschappelijke regeling waarin alleen gemeenten deelnemen. Een en ander betekent dat de daarvoor in aanmerking komende geschillen worden beslecht door de Minister van BZK.

Alvorens een geschil aan de betrokken minister wordt voorgelegd, wordt een geschillencommissie ingesteld door het Algemeen Bestuur, die tot taak heeft te komen tot een advies over de mogelijkheden partijen tot overeenstemming te brengen. Dit advies wordt in eerste instantie voorgelegd aan de bij het geschil betrokken bestuursorganen, teneinde tot een oplossing van het geschil te komen. Indien de betrokken organen, na ontvangst van het advies, alsnog niet blijken tot overeenstemming te kunnen komen, wordt het advies van de commissie aan de minister gezonden.

## **Hoofdstuk XV Duur van de regeling**

### **Artikel 40**

De regeling heeft een looptijd tot 1 januari 2020. Als gevolg van de resultaten van de evaluatie is het mogelijk dat de werking van de regeling, al dan niet gewijzigd, na genoemde datum wordt voortgezet. Dit vraagt dan tot het aangaan van een nieuwe regeling dan wel het wijzigen van de bestaande regeling.

## **Hoofdstuk XVI Overgangs- en slotbepalingen**

### **Artikel 41. Tussentijdse benoeming leden Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en (plaatsvervangend) voorzitter(s)**

Voorzien is in een overgangsregeling voor de eerste aanwijzing van de leden van de bestuursorganen van de grondbank. Ten aanzien van de aanwijzing van de eerste plaatsvervangend voorzitter geldt daarbij dat, in afwijking van het bepaalde in artikel 18 lid 2, deze wordt gekozen uit het Algemeen Bestuur uit hen die daartoe zijn aangewezen uit de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel.

De aanwijzing duurt tot het einde van de zittingsperiode van de raden.

### **Artikel 41, 43 en 45. Overgangsbepalingen**

De artikelen 41, 43 en 45 zijn per 1 januari 2011 vervallen verklaard omdat deze artikelen zijn uitgewerkt en daardoor overbodig zijn geworden. Artikel 41 had betrekking op de eerste zittingsperiode van de grondbank in 2004. Artikel 43 was nodig in verband met de tijdelijke Referendumwet (inmiddels afgeschaft) en artikel 45 had betrekking op de eerste begroting en het eerste ASK in 2005.

**GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING  
GRONDBANK RZG ZUIDPLAS 2010**



**Inhoudsopgave:**

De regeling kent de navolgende hoofdstukken:

- I. Begripsomschrijvingen
- II. Doelstellingen, taken en bevoegdheden
- III. Algemeen Bestuur
- IV. Dagelijks Bestuur
- V. Voorzitter en plaatsvervangend voorzitters
- VI. Het USK
- VII. Informatie, verantwoording en ontslag
- VIII. Personeel en organisatie
- IX. Vergoedingen en aansprakelijkheid
- X. Financiële bepalingen
- XI. Het archief
- XII. Evaluatie
- XIII. Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing
- XIV. Geschillen
- XV. Duur van de regeling
- XVI. Overgangs- en slotbepalingen

## **GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING GRONDBANK DRIEHOEK RZG ZUIDPLAS 2010**

Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning van de provincie Zuid-Holland alsmede de raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Gouda, Rotterdam, Waddinxveen en Zuidplas, ieder voor zoveel het hun bevoegdheden betreft;

overwegende dat:

- a. het voor een effectieve realisatie van de ruimtelijke, sectorale en grondbeleidsdoelstellingen voor het zogenoemde Zuidplasgebied gewenst is dat voor daarvoor in aanmerking komende gedeelten van het Zuidplasgebied door de betrokken grondgebiedgemeenten, in samenwerking met de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland een boven- en intergemeentelijk grondbeleid wordt gevoerd;
- b. het ter uitvoering van het onder a genoemde beleid gewenst is te komen tot een gestructureerde vorm van bestuurlijke samenwerking, waarbij wordt gekomen tot de oprichting van een rechtspersoonlijkheidbezittend openbaar lichaam, waardoor op adequate wijze in het rechtsverkeer kan worden geparticipeerd;
- c. de realisatie van de onder a genoemde doelstelling door de betrokken gemeenten en de provincie Zuid-Holland niet kan plaatsvinden op basis van integratie van enige in het Wgr-samenwerkingsgebied waarbinnen de Zuidplas is gelegen, bestaande gemeenschappelijke regeling;
- d. door provinciale staten van Zuid-Holland, alsmede de raden van Rotterdam, Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Zevenhuizen-Moerkapelle en Waddinxveen, de verklaringen van geen bezwaar zoals bedoeld in artikel 51, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, zijn verleend;

Gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Provinciewet en de Gemeentewet;

Besluiten:

de volgende Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas te treffen:

### **HOOFDSTUK I    ALGEMENE BEPALINGEN**

#### **Artikel 1 Begripsomschrijvingen**

1. Deze gemeenschappelijke regeling verstaat onder:
  - a. USK: het meerjarig UitnameStrategieKader, zoals bedoeld in artikel 20 van deze regeling;
  - b. burgemeester: de burgemeester van een deelnemende gemeente;
  - c. college van burgemeester en wethouders: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemende gemeente;
  - d. Commissaris van de Koning: de Commissaris van de Koningin van de provincie Zuid-Holland;
  - e. deelnemers: de aan deze regeling deelnemende gemeenten en provincie;
  - f. deelnemende gemeente: een aan deze regeling deelnemende gemeente;
  - g. Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland;
  - h. grondbank: het openbaar lichaam, bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
  - i. grondexploitatie: het geheel van activiteiten en werkzaamheden met betrekking tot de verwerving, het bouw- en woonrijp maken, en de uitgifte van voor

- bebouwing geschikt gemaakte gronden, in het kader van de realisatie van planologische maatregelen;
- j. Intergemeentelijk structuurplan: het door de raden van de deelnemende gemeenten vastgestelde Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas;
  - k. Provinciale Staten: Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland;
  - l. provincie: de aan deze regeling deelnemende provincie Zuid-Holland;
  - m. raad: de gemeenteraad van een deelnemende gemeente;
  - n. rechtsgebied: het grondgebied binnen de gemeenten Gouda, Rotterdam, Waddinxveen en Zuidplas, voorzover dat is gelegen binnen het gebied van het door de deelnemende gemeenten vastgestelde Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas, met uitzondering van de grijs gearceerde gebieden, een en ander zoals aangegeven op de bij de regeling behorende en gewaarmerkte tekening;
  - o. regeling of gemeenschappelijke regeling: de Gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas.
2. Waar in de regeling artikelen van de Gemeentewet, de Provinciewet, of van enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, wordt indien in die artikelen wordt gesproken van gemeente, raad, college van burgemeester en wethouders, en burgemeester, respectievelijk van provincie, Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, en Commissaris van de Koning, daarvoor gelezen de grondbank, het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur, en de voorzitter.

#### **Artikel 2 Het openbaar lichaam**

1. Er is een openbaar lichaam genaamd: grondbank RZG Zuidplas. Het openbaar lichaam is rechtspersoon en is gevestigd te Den Haag.
2. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, omvat het rechtsgebied; een en ander zoals dat is vastgelegd op de van deze regeling onderdeel uitmakende en gewaarmerkte kaart.

#### **Artikel 3 Bestuursorganen**

Het bestuur van de grondbank bestaat uit:

- a. het Algemeen Bestuur;
- b. het Dagelijks Bestuur;
- c. de voorzitter.

## **HOOFDSTUK II DOELSTELLINGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN**

#### **Artikel 4 Doel**

De grondbank heeft tot doel het ontwikkelen, vaststellen en uitvoeren van een strategisch beheer- en uitnamebeleid voor de verworven gronden ten behoeve van een effectieve realisatie van de in het kader van het vastgestelde Intergemeentelijk Structuurplan voor het rechtsgebied te formuleren ruimtelijke en sectorale doelstellingen.

#### **Artikel 5 Taken**

1. De grondbank heeft tot taak het beheren en verkopen van de in de periode 2004 tot en met 2010 verworven gronden binnen het rechtsgebied op zodanige wijze dat wordt voldaan aan de in artikel 4 omschreven doelstelling. Hiertoe worden onder meer de volgende, afgeleide, deeltaken gerekend:
  - a. het opstellen van een meerjarig UitnameStrategiekader (USK);
  - b. het voeren van (tijdelijk) beheer, in de ruimste zin van het woord, met betrekking tot verworven gronden;
  - c. het financieren van de verworven gronden, beheer en verdere kosten ter uitvoering van de doelstelling van deze regeling;

- d. het verkopen van verworven gronden ter uitvoering van de doelstelling van deze regeling.
2. De grondbank heeft tot taak het in opdracht en voor rekening van één of meerdere deelnemers verwerven en beheren van gronden voorzover die gronden zijn gelegen binnen het rechtsgebied.
3. Onder de taken van de grondbank is uitdrukkelijk niet begrepen de bij de deelnemers berustende taakstelling, gericht op het (doen) voeren van in ieder geval de grondexploitatie ter uitvoering van de planologische maatregelen die ter uitvoering van het Intergemeentelijk Structuurplan voor het rechtsgebied worden vastgesteld.

#### **Artikel 6 Bevoegdheden**

1. Aan het bestuur van de grondbank worden ter vervulling van de in artikel 5 omschreven taken alle bevoegdheden van regeling en bestuur toegekend binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en met inachtneming van de beperkingen daarin gesteld.
2. Het bestuur van de grondbank heeft niet de bevoegdheid tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.

### **HOOFDSTUK III ALGEMEEN BESTUUR**

#### **Paragraaf 1. Samenstelling, lidmaatschap en stemverhouding**

##### **Artikel 7 Samenstelling**

1. Het Algemeen Bestuur bestaat uit tien leden, als volgt aan te wijzen:
  - a. de raden van de deelnemende gemeenten wijzen uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders, elk twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze twee leden, respectievelijk twee plaatsvervangende leden, dient ten minste één lid respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders;
  - b. Provinciale Staten wijzen uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze twee leden respectievelijk twee plaatsvervangende leden dient ten minste één lid respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van Gedeputeerde Staten.
2. Bepalingen in deze regeling geldende voor de leden van het Algemeen Bestuur, zijn mede van toepassing op de plaatsvervangende leden.
3. Een lid van het Algemeen Bestuur kan bij afwezigheid worden vervangen door een daartoe aangewezen plaatsvervangend lid. Een plaatsvervangende wordt meegedeeld aan de voorzitter op de wijze, zoals bepaald in het in artikel 13 genoemde Reglement van Orde.

##### **Artikel 8 Vereisten lidmaatschap**

1. Het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar door of vanwege een deelnemer of de grondbank aangesteld of daaraan ondergeschikt. Onder ambtenaar wordt ook verstaan degene die op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam is.
2. Op het gestelde in het eerste lid is het bepaalde in artikel 13, tweede lid, van de Provinciewet (zoals dat artikel luidt tot 12 maart 2003), en het bepaalde in artikel 13, tweede lid, van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidt tot 7 maart 2002) van overeenkomstige toepassing.

##### **Artikel 9 Einde lidmaatschap**

1. Het lidmaatschap eindigt als de raad van een deelnemende gemeente respectievelijk Provinciale Staten zijn respectievelijk hun aanwijzing intrekt respectievelijk intrekken, en in ieder geval op de dag waarop de zittingsperiode van de raad respectievelijk Provinciale Staten afloopt.
2. De raad van elke deelnemende gemeente respectievelijk Provinciale Staten beslist respectievelijk beslissen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode over de aanwijzing van nieuwe leden van het Algemeen Bestuur.
3. Indien de raad van een deelnemende gemeente niet kan voldoen aan het bepaalde in het tweede lid, blijven de door hem aangewezen leden van het Algemeen Bestuur die hadden moeten aftreden als zodanig fungeren, totdat die raad nieuwe leden heeft aangewezen. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op door Provinciale Staten aan te wijzen nieuwe leden.
4. Degene die ophoudt raadslid, wethouder dan wel burgemeester te zijn van de gemeente waarvan de raad hem of haar als lid van het Algemeen Bestuur heeft aangewezen, houdt daarmee ook op lid van het Algemeen Bestuur te zijn. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op degene die ophoudt lid van Provinciale Staten, gedeputeerde dan wel Commissaris van de Koning te zijn van de provincie waarvan Provinciale Staten hem of haar als lid van het Algemeen Bestuur heeft aangewezen.
5. Indien tussentijds een plaats van een door een raad aangewezen lid van het Algemeen Bestuur vacant of beschikbaar komt, wijst de raad die het aangaat in zijn eerstvolgende vergadering of zo dat niet mogelijk zou zijn ten spoedigste daarna - een nieuw lid aan. Degene die ter vervulling van een tussentijdse vacature als lid van het Algemeen Bestuur wordt benoemd, treedt af op het tijdstip, waarop degene in wiens of wier plaats hij of zij is benoemd, heeft moeten aftreden. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op een tussentijdse aanwijzing door Provinciale Staten.
6. Van elke aanwijzing tot lid van het Algemeen Bestuur geven burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeente respectievelijk Gedeputeerde Staten binnen acht dagen kennis aan de voorzitter van het Algemeen Bestuur.
7. Een lid van het Algemeen Bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan het bestuursorgaan dat hem heeft aangewezen. Het in de vorige volzin bedoelde bestuursorgaan doet mededeling van het ontslag aan het Algemeen Bestuur. Het lid houdt zitting in het Algemeen Bestuur totdat in de opvolging is voorzien.

#### **Artikel 10 Stemverhouding**

De leden van het Algemeen Bestuur hebben een meervoudig stemrecht. Het totaal in een vergadering uit te brengen stemmen binnen het Algemeen Bestuur bedraagt 40 stemmen, welk aantal als volgt is verdeeld:

- a. elk lid dat namens de raad van de gemeente Rotterdam is aangewezen, heeft 8 stemmen;
- b. elk lid dat namens Provinciale Staten is aangewezen, heeft 8 stemmen;
- c. elk lid dat namens de raad van de gemeente Gouda is aangewezen, heeft 1 stem;
- d. elk lid dat namens de raad van de gemeente Waddinxveen is aangewezen, heeft 1 stem;
- e. elk lid dat namens de raad van de gemeente Zuidplas is aangewezen, heeft 2 stemmen.

#### **Paragraaf 2. Bevoegdheden en werkwijze**

##### **Artikel 11 Bevoegdheden**

1. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 4 behoren aan het Algemeen Bestuur alle bevoegdheden toe die niet ingevolge de regeling aan het Dagelijks Bestuur of de voorzitter zijn overgedragen. Het Algemeen Bestuur kan, naar door deze te stellen

regelen, het uitoefenen van deze bevoegdheden overdragen aan het Dagelijks Bestuur, met dien verstande dat niet kunnen worden overgedragen de bevoegdheden bedoeld in het tweede lid, onder a en d.

2. Tot de in het eerste lid, eerste volzin, bedoelde bevoegdheden behoren in ieder geval de volgende bevoegdheden:
  - a. het vaststellen van het USK;
  - b. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen verband houdende met de verwerving van gronden bedoeld in artikel 5 tweede lid;
  - c. het sluiten van (bestuurs)overeenkomsten met andere overheden, gericht op de ondersteuning en uitvoering van de verwerving en beheer van gronden bedoeld in artikel 5 tweede lid;
  - d. het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften ter uitvoering van de in artikel 4 omschreven doelstelling;
  - e. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen verband houdende met het (tijdelijk) beheer van verworven gronden, zulks in de ruimste zin van het woord;
  - f. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen voor de financiering van de verwerving van gronden en het (tijdelijke) beheer van verworven gronden, in de ruimste zin van het woord;
  - g. het aan de raden van de deelnemende gemeente verzoeken om, in het kader van de in artikel 4 bedoelde doelstelling, algemeen verbindende voorschriften, door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, vast te stellen;
  - h. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen voor de verkoop van verworven gronden ter uitvoering van de doelstelling van deze regeling;
  - i. het benoemen, het schorsen en het ontslaan van personeel in dienst van de grondbank, al dan niet op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, het aangaan van detacheringsovereenkomsten met betrekking tot personeel in dienst van één of meerdere deelnemers, alsmede het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemers; een en ander voorzover in deze regeling niet anders is bepaald en met inachtneming van door het Algemeen Bestuur te stellen regelen.
3. Voorzover een door het Algemeen Bestuur vastgestelde verordening voorziet in hetzelfde onderwerp als een verordening van een deelnemer, regelt eerstbedoelde verordening de onderlinge verhouding. Het bepaalde in artikel 54, derde lid, tweede volzin, van de Wet gemeenschappelijke regelingen is van overeenkomstige toepassing.

#### **Artikel 12 Werkwijze**

1. Het Algemeen Bestuur vergadert ten minste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het Dagelijks Bestuur dit nodig oordelen, dan wel ten minste één vijfde van het aantal leden dit, onder opgaaf van redenen, schriftelijk verzoekt.
2. De vergaderingen van het Algemeen Bestuur zijn openbaar. De deuren worden gesloten, wanneer ten minste een vijfde van het aantal aanwezige leden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt. Het Algemeen Bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.
3. Het bepaalde in artikel 26 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde tot 12 maart 2003) is voor de voorzitter van overeenkomstige toepassing.
4. Het Dagelijks Bestuur van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard wordt uitgenodigd als adviseur van het Algemeen Bestuur van de Grondbank RZG Zuidplas.

#### **Artikel 13 Reglement van Orde**

1. Het Algemeen Bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een Reglement van Orde vast.

2. In het Reglement van Orde worden in ieder geval regels gegeven over de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording, zoals bedoeld in artikel 21 tot en met artikel 23 van deze regeling.

## **HOOFDSTUK IV DAGELIJKS BESTUUR**

### **Paragraaf 1 Samenstelling en stemverhouding**

#### **Artikel 14 Samenstelling**

1. Het Dagelijks Bestuur kent een samenstelling van vijf leden, bestaande uit:
  - a. de voorzitter;
  - b. de eerste plaatsvervangend voorzitter;
  - c. de tweede plaatsvervangend voorzitter;
  - d. één lid door het Algemeen Bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Gouda,
  - e. één lid door het Algemeen Bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Waddinxveen.
2. Het Algemeen Bestuur kiest in zijn eerste vergadering van elke zittingsperiode de door hem aan te wijzen leden van het Dagelijks Bestuur. De artikelen 40, 41 en 45 tot en met 47 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden tot 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.
3. De door het Algemeen Bestuur aangewezen leden van het Dagelijks Bestuur treden af als lid van het Dagelijks Bestuur op de dag waarop de zittingsperiode van de leden van het Algemeen Bestuur afloopt.
4. Indien tussentijds een plaats in het Dagelijks Bestuur openvalt, wijst het Algemeen Bestuur een nieuw lid aan. Gaat het openvallen van een plaats in het Dagelijks Bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het Algemeen Bestuur, dan zal het Algemeen Bestuur het kiezen van een nieuw lid van het Dagelijks Bestuur uitstellen totdat de opengevallen plaats in het Algemeen Bestuur weer is bezet.
5. Degene die als lid van het Dagelijks Bestuur ontslag neemt of overeenkomstig het bepaalde in het derde lid moet aftreden, blijft zijn/haar functie waarnemen totdat een opvolger de functie heeft aanvaard. Het nemen van ontslag geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter.
6. Degene die tussentijds ophoudt lid van het Algemeen Bestuur te zijn, houdt ook op lid van het Dagelijks Bestuur te zijn.

#### **Artikel 15 Stemverhouding**

De leden van het Dagelijks Bestuur hebben een meervoudig stemrecht. Het totaal in een vergadering uit te brengen stemmen binnen het Dagelijks Bestuur bedraagt 20 stemmen, welk aantal als volgt is verdeeld:

- a. de voorzitter heeft 8 stemmen;
- b. de eerste plaatsvervangend voorzitter heeft 2 stemmen;
- c. de tweede plaatsvervangend voorzitter heeft 8 stemmen;
- d. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub d, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Gouda zijn aangewezen, heeft 1 stem;
- e. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub e, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Waddinxveen zijn aangewezen, heeft 1 stem.

### **Paragraaf 2 Bevoegdheden en werkwijze**

#### **Artikel 16 Bevoegdheden**

Aan het Dagelijks Bestuur is, onverminderd hetgeen overigens in deze regeling is bepaald, opgedragen:

- a. het Dagelijks Bestuur van de grondbank te voeren, voorzover niet bij of krachtens de Wet gemeenschappelijke regelingen het Algemeen Bestuur of de voorzitter hiermee is belast;
- b. het voorbereiden van hetgeen aan het Algemeen Bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd, tenzij bij of krachtens een wettelijke regeling de voorzitter hiermee is belast;
- c. het uitvoeren van besluiten van het Algemeen Bestuur, tenzij bij of krachtens een wettelijke regeling de voorzitter hiermee is belast;
- d. het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en bezit;
- e. het voorstaan van de belangen van de grondbank bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met de grondbank van belang is;
- f. het beheren van activa en passiva van de grondbank;
- g. de zorg, voorzover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijke beheer en de boekhouding;
- h. het vaststellen van de plannen en voorwaarden van aanbesteding of uitvoering van de werken en leveranties ten behoeve van de grondbank, waarvan de vaststelling het Algemeen Bestuur niet aan zich heeft voorbehouden;
- i. het houden van voortdurend toezicht op al hetgeen de grondbank aangaat.

#### **Artikel 17 Werkwijze**

1. Het Dagelijks Bestuur vergadert zo dikwijls de voorzitter dit nodig oordeelt of ten minste twee leden van het Dagelijks Bestuur dit schriftelijk, onder opgaaf van redenen, aan de voorzitter verzoeken.
2. De artikelen 54, eerste lid, 58 en 59 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn voor de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur van overeenkomstige toepassing.
3. Het Dagelijks Bestuur van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard wordt uitgenodigd als adviseur van het Dagelijks Bestuur van de Grondbank RZG Zuidplas.

## **HOOFDSTUK V DE VOORZITTER EN PLAATSERVANGENDE VOORZITTERS**

#### **Artikel 18 Benoeming**

1. De voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur gekozen uit hen die daartoe aangewezen zijn door Provinciale Staten. De artikelen 39, 40 en 66 van de Provinciewet (zoals deze artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn van overeenkomstige toepassing.
2. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter wordt deze vervangen door de eerste plaatsvervangend voorzitter. De eerste plaatsvervangend voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur gekozen uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raad van de gemeente Zuidplas. De artikelen 40, 41 en 67 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden voor 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Bij verhindering of ontstentenis van zowel de voorzitter als de eerste plaatsvervangend voorzitter worden deze vervangen door de tweede plaatsvervangend voorzitter. De tweede plaatsvervangend voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur gekozen uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raad van de gemeente Rotterdam. De artikelen 40, 41 en 67 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden voor 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.
4. De aanwijzing van de voorzitter alsmede de eerste en tweede plaatsvervangend voorzitter worden aangewezen in de eerstvolgende vergadering van het Algemeen Bestuur van elke zittingsperiode.



5. De voorzitter, de eerste en de tweede plaatsvervangend voorzitter treden af op de dag waarop de zittingsperiode van de leden van het Algemeen Bestuur afloopt. Zij blijven hun functie echter waarnemen totdat hun opvolgers deze functie hebben aanvaard.
6. Indien tussentijds de functie van voorzitter beschikbaar komt, wijst het Algemeen Bestuur zo spoedig mogelijk een nieuwe voorzitter aan, zulks met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid. Gaat het beschikbaar komen van de functie van voorzitter gepaard met het opvallen van een plaats in het Algemeen Bestuur, dan zal het Algemeen Bestuur het aanwijzen van een nieuwe voorzitter uitstellen totdat de opengevallen plaats in het Algemeen Bestuur weer is bezet. Degene die als voorzitter ontslag neemt, blijft zijn/haar functie waarnemen totdat een opvolger de functie heeft aanvaard. Het bepaalde in de eerste tot en met derde volzin is van overeenkomstige toepassing op het tussentijds beschikbaar komen van de functie van eerste respectievelijk tweede plaatsvervangend voorzitter, met dien verstande dat ten aanzien van de nieuwe aanwijzing het tweede respectievelijk derde lid van overeenkomstige toepassing is.

#### **Artikel 19 Taken en bevoegdheden**

1. De voorzitter is tevens voorzitter van het Algemeen en van het Dagelijks Bestuur.
2. De voorzitter is belast met de leiding van vergaderingen van het Algemeen en van het Dagelijks Bestuur. Artikel 26 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing op de vergaderingen van het Algemeen Bestuur.
3. De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen en het Dagelijks Bestuur uitgaan. Artikel 74, tweede lid, tweede volzin van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.
4. De voorzitter vertegenwoordigt de grondbank in en buiten rechte. Indien de grondbank en de provincie betrokken zijn in een geding en de voorzitter tevens commissaris van de Koning van de betrokken provincie is, oefent een ander door en uit het Dagelijks Bestuur aan te wijzen lid de in de eerste volzin bevoegdheid uit. Indien de voorzitter wordt vervangen door een plaatsvervangend voorzitter en de grondbank en een deelnemende gemeente betrokken zijn in een geding en de voorzitter tevens burgemeester van de betrokken gemeente is, oefent een ander door en uit het Dagelijks Bestuur aan te wijzen lid de in de eerste volzin bevoegdheid uit.

### **HOOFDSTUK VI HET USK**

#### **Artikel 20 Inhoud en procedure USK**

1. Het Dagelijks Bestuur stelt jaarlijks vóór 15 maart, met inachtneming van het gestelde in hoofdstuk 2, een ontwerp-USK op, dat als kader geldt voor het door de grondbank uit te voeren beheer- en uitnamebeleid. In het ontwerp-USK worden in ieder geval voorstellen gedaan voor:
  - a. de wijze, het tempo en de te verwachten resultaten van realisatie van de in artikel 4 genoemde doelstellingen;
  - b. de afstemming met het door de deelnemers te voeren ruimtelijk en grondbeleid in relatie tot de uitvoering van het Intergemeentelijk Structuurplan binnen het rechtsgebied;
  - c. de begrenzing in omvang van de voorraad verworven gronden;
  - d. de begrenzing van de maximale boekwaarde van de voorraad verworven gronden;
  - e. de begrenzing van de maximale omvang van het aangetrokken vreemd vermogen door de grondbank;

- f. de inhoudelijke en procedurele voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verwerving van gronden bedoeld in artikel 5 tweede lid, dienen plaats te vinden;
  - g. de inhoudelijke en procedure voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verkoop van gronden, zoals bedoeld in artikel 5, eerste lid onder d , dienen plaats te vinden;
  - h. de fasering van het uitnamebeleid in de periode 2011 tot en met 2015 voor de verworven gronden die vóór 2020 in exploitatie worden genomen en in de periode 2016 tot en met 2019 voor de verworven gronden die nà 2020 in exploitatie worden genomen.
2. Het USK beslaat steeds een periode van vier jaar, te rekenen vanaf het eerste jaar volgende op het jaar van vaststelling. Het USK wordt jaarlijks bijgesteld. Het bepaalde in het eerste lid is op de bijstelling van overeenkomstige toepassing.
  3. Het ontwerp-USK wordt vóór 1 april toegezonden aan de leden van het Algemeen Bestuur, Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen twee maanden hun reacties op het ontwerp-USK kenbaar maken aan het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur voegt de commentaren waarin deze reactie is vervat, bij het ontwerp-USK zoals dit aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden.
  4. Het Algemeen Bestuur stelt het USK vast vóór 1 juli van het jaar voorafgaande aan het eerste jaar waarvoor het USK dan wel het bijgestelde USK moet dienen. Na vaststelling wordt het USK toegezonden aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.

## **HOOFDSTUK VII INFORMATIE, VERANTWOORDING EN ONTSLAG**

### **Artikel 21 Interne werking**

1. De leden van het Dagelijks Bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het Algemeen Bestuur verantwoording verschuldigd voor het door het Dagelijks Bestuur gevoerde bestuur.
2. Zij geven het Algemeen Bestuur mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, op de wijze zoals die is geregeld in het Reglement van Orde van het Algemeen Bestuur.
3. Het Algemeen Bestuur is bevoegd aan een lid van het Dagelijks Bestuur tussentijds ontslag te verlenen ingeval deze heeft opgehouden het vertrouwen van het Algemeen Bestuur te bezitten. Het bepaalde in de artikelen 49 en 50 van de Provinciewet (zoals deze luiden voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.
4. Het bepaalde in de voorgaande leden is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem/haar gevoerde bestuur.

### **Artikel 22 Externe werking, bestuursorganen**

1. Het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur, en de voorzitter geven aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten, gevraagd of ongevraagd, alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is, indien het verstrekken daarvan niet in strijd is met het openbaar belang.
2. Een verzoek om inlichtingen door een of meer leden van Provinciale Staten of van de raad van een deelnemende gemeente dient schriftelijk te worden ingediend bij het Dagelijks Bestuur.
3. Het Dagelijks Bestuur verstrekt de gevraagde inlichtingen aan Provinciale Staten respectievelijk de raad van een deelnemende gemeente schriftelijk binnen één maand na ontvangst van het verzoek.

### **Artikel 23 Externe werking, leden Algemeen Bestuur**

1. Een lid van het Algemeen Bestuur geeft het bestuursorgaan dat hem als lid heeft aangewezen, mondeling of schriftelijk de door een of meerdere leden van dat bestuursorgaan overeenkomstig het Reglement van Orde van dat bestuursorgaan verlangde inlichtingen, waarvan het verstrekken niet in strijd is met artikel 16, zesde lid Wet gemeenschappelijke regelingen.
2. Alvorens de gevraagde inlichtingen zoals bedoeld in het eerste lid te verstrekken, kan het lid zich daarover laten adviseren door het Dagelijks Bestuur.
3. Een lid van het Algemeen Bestuur is aan het bestuursorgaan dat hem als lid heeft aangewezen, verantwoordelijk schuldig voor het door hem in het Algemeen Bestuur gevoerde beleid. Het afleggen van verantwoording vindt plaats op de wijze zoals geregeld in het Reglement van Orde van het desbetreffende bestuursorgaan, met dien verstande dat daarbij een termijn in acht wordt genomen die het lid de gelegenheid biedt om zich desgewenst door het Dagelijks Bestuur te laten informeren.
4. Provinciale staten respectievelijk de raad van een deelnemende gemeente is bevoegd een door hen respectievelijk hem aangewezen lid van het Algemeen Bestuur ontslag te verlenen indien dit lid het vertrouwen van Provinciale Staten respectievelijk de raad niet meer bezit, overeenkomstig het bepaalde in het Reglement van Orde van Provinciale Staten respectievelijk de desbetreffende raad.

## **HOOFDSTUK VIII PERSONEEL EN ORGANISATIE**

### **Artikel 24 De secretaris en de directeur**

1. Tot het personeel van de grondbank behoren de secretaris en de directeur. Het Algemeen Bestuur beslist over de benoeming, de schorsing en het ontslag van de secretaris en de directeur. Deze functies zijn onverenigbaar. De secretaris en de directeur worden bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het Algemeen Bestuur te bepalen wijze.
2. De secretaris is het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur, en de voorzitter behulpzaam in alles wat de hun opgedragen taak aangaat. Artikelen 33 en 100 van de Provinciewet (zoals deze artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Door de secretaris worden alle stukken die van het algemeen en van het Dagelijks Bestuur uitgaan, meeondertekend. Het bepaalde in artikel 102, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.
4. De directeur is onder toezicht van het Dagelijks Bestuur verantwoordelijk voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden en het jaarlijks opmaken van de rekening. Het Algemeen Bestuur stelt voor de directeur een instructie vast.

### **Artikel 25 Rechtspositie personeel**

1. Het Dagelijks Bestuur kan, naast de in artikel 24 genoemde secretaris en directeur, met inachtneming van de door het Algemeen Bestuur te stellen regels verdere personeelsleden aanstellen.
2. Het Algemeen Bestuur regelt de bezoldiging van de secretaris, de directeur en het eventuele overige personeel van de grondbank, al dan niet werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.
3. Op de secretaris, de directeur en de eventuele overige ambtenaren van de grondbank, en op het eventuele overige personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht zijn van overeenkomstige toepassing de door de provincie vastgestelde of nog vast te stellen regelingen van de rechtstoestand

en van de arbeidsvoorwaarden met de daaruit voortvloeiende uitvoeringsvoorschriften.

4. Bij de uitvoering van de in het derde lid bedoelde regelingen en voorschriften treden in de plaats van de organen en functionarissen en de provincie, de overeenkomstige organen en functionarissen van de grondbank.

### **Artikel 26 Detachering en dienstverlening**

1. Voor de uitvoering van de in artikel 5, eerste lid genoemde deeltaken is het Dagelijks Bestuur, met inachtneming van de door het Algemeen Bestuur te stellen regels, bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten met één of meerdere deelnemers, waarbij personeel in dienst van de deelnemers wordt gedetacheerd bij de groundbank. In deze overeenkomst worden bepalingen opgenomen over het functionele werkgeverschap, de rechtspositie en de kosten.
2. Voor de uitvoering van de in artikel 5, eerste lid genoemde deeltaken is het Dagelijks Bestuur, met inachtneming van de door het Algemeen Bestuur te stellen regels, bevoegd tot het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemers. In deze overeenkomst worden bepalingen opgenomen over de met de uitvoering gepaard gaande kosten.

## **HOOFDSTUK IX VERGOEDINGEN EN AANSPRAKELIJKHEID**

### **Artikel 27 Vergoedingen en verzekering**

1. De leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.
2. Het Dagelijks Bestuur draagt zorg voor het sluiten van een verzekering met een naar het oordeel van het Dagelijks Bestuur toereikende dekking, tegen de risico's van aansprakelijkheid.

## **HOOFDSTUK X FINANCIËLE BEPALINGEN**

### **Artikel 28 Administratie en beheer**

1. Het Algemeen Bestuur stelt een verordening vast voor de organisatie van de administratie en van het beheer van vermogenswaarden. Deze regels dienen te waarborgen dat aan de eisen van doelmatigheid en controle wordt voldaan. De verordening wordt door het Dagelijks Bestuur binnen twee weken na vaststelling toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het bepaalde in artikel 216 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de administratie en het beheer verricht wordt door of namens de directeur zoals bedoeld in artikel 24, vierde lid van deze regeling.
2. Op de controle op de administratie en op het beheer van vermogenswaarden zijn de artikelen 217 en 218 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) van overeenkomstige toepassing.

### **Artikel 29 Comptabiliteitsvoorschriften**

De begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, en de rekening worden ingericht overeenkomstig de in en krachtens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gestelde regels.

### **Artikel 30 Begroting**

1. Het Dagelijks Bestuur zendt jaarlijks vóór 1 april een ontwerp-begroting van de groundbank voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een deugdelijke toelichting, aan Provinciale Staten en aan de raden van de deelnemende gemeenten.
2. De ontwerp-begroting wordt door de zorg van Provinciale Staten en de besturen van de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede en derde lid van de

Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) is van overeenkomstige toepassing.

3. Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen twee maanden na toezending van de ontwerp-begroting het Dagelijks Bestuur van hun reacties doen blijken. Het Dagelijks Bestuur voegt de commentaren waarin deze reactie is vervat, bij de ontwerp-begroting zoals deze aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden.
4. Het Algemeen Bestuur stelt de begroting vast vóór 1 juli van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting moet dienen. Na vaststelling wordt de begroting toegezonden aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. De vastgestelde begroting wordt binnen veertien dagen na vaststelling doch uiterlijk vóór 15 juli van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, gezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
5. Provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties binnen zes weken hun gevoelens over de vastgestelde begroting doen blijken. De in de vorige volzin bedoelde termijn vangt aan met ingang van de dag na die van de verzending zoals bedoeld in het vierde lid, tweede volzin.
6. Van de beslissing van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties doet het Dagelijks Bestuur mededeling aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.
7. In de begroting wordt aangegeven het naar raming bepaalde batig of nadelig saldo. Het bepaalde in artikel 32 is van overeenkomstige toepassing.
8. Het bepaalde in het eerste tot en met zevende lid van dit artikel is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, zulks met inachtneming van het bepaalde in het negende lid.
9. Het bepaalde in het derde en vijfde lid is niet van toepassing op begrotingswijzigingen die:
  - a. niet leiden tot overschrijding van het totaalbedrag van de lasten en/of baten van de begroting;én:
  - b. niet leiden tot een daling van het geraamde batig saldo dan wel stijging van het geraamde nadelig saldo.

### **Artikel 31 Rekening**

1. Van de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de baten en lasten van de grondbank wordt door het Dagelijks Bestuur over het verstreken dienstjaar verantwoording gedaan aan het Algemeen Bestuur, onder overlegging van de door of namens de directeur, overeenkomstig de artikel 28, eerste lid bedoelde verordening, aangeboden rekening met toelichting.  
Het Dagelijks Bestuur voegt daarbij een verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de rekening, ingesteld door de op grond van artikel 28, tweede lid, genoemde regelen aangewezen deskundige.
2. Het Algemeen Bestuur onderzoekt de rekening zonder uitstel en stelt haar vast vóór 1 juli van het jaar volgend op het jaar waarop de rekening betrekking heeft. Van de vaststelling doet het Dagelijks Bestuur mededeling aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeente.
3. Zij wordt terstond doch in ieder geval vóór 15 juli met alle bijbehorende stukken toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
4. De vaststelling van de rekening ontlast de leden van het Dagelijks Bestuur van het daarin verantwoorde financieel beheer, behoudens later in rechte gebleken onregelmatigheden.
5. In de rekening wordt het werkelijke batige of nadelige saldo opgenomen. Het bepaalde in artikel 32 is van overeenkomstige toepassing.

### **Artikel 32 Risicoverdeling deelnemers**

1. De deelnemers zullen er steeds zorg voor dragen dat de groundbank te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
2. Indien aan het Algemeen Bestuur blijkt dat een deelnemende gemeente weigert de uit het eerste lid voortvloeiende uitgaven op de gemeentebegroting te zetten, doet het Algemeen Bestuur onverwijld aan Gedeputeerde Staten het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002). Indien aan het Algemeen Bestuur blijkt dat de provincie weigert de uit het eerste lid voortvloeiende uitgaven op de provinciebegroting te zetten, doet het Algemeen Bestuur onverwijld aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 198 en 199 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003).
3. Het Algemeen Bestuur beslist of een batig saldo van de begroting of rekening van baten en lasten:
  - a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan reserves; en/of
  - b. geheel of gedeeltelijk aan de deelnemers zal worden uitgekeerd.
4. Het Algemeen Bestuur beslist of een nadelig saldo van de begroting of rekening van baten en lasten:
  - a. geheel of gedeeltelijk ten laste van het volgende dienstjaar zal worden gebracht; en/of
  - b. geheel of gedeeltelijk ten laste van bestaande reserves zal worden gebracht; en/of
  - c. geheel of gedeeltelijk ten laste van de deelnemers zal worden gebracht.
5. Indien er sprake is van een verdeling van enig batig saldo ten gunste van de deelnemers dan wel van enig nadelig saldo ten laste van de deelnemers, geschiedt de verdeling als volgt:
  - 40 % van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de provincie;
  - 40 % van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Rotterdam;
  - 6 % van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Gouda;
  - 5 % van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Waddinxveen;
  - 9 % van het batige /nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Zuidplas.
6. Indien het Dagelijks Bestuur, op de voet van artikel 16, voornemens is een geldlening aan te trekken onder rechtstreekse garantiestelling van de deelnemers, dan gaat het Dagelijks Bestuur niet over tot het aangaan van zodanige geldlening totdat door alle deelnemers schriftelijk is meegedeeld dat met de verlening van die garantiestelling wordt ingestemd. Het Dagelijks Bestuur richt ten aanzien van dit voornemen een schriftelijk verzoek tot garantiestelling aan de deelnemers, waarbij geldt dat voor de verdeling van de garantiestelling over de deelnemers de percentages zoals genoemd in artikel 32, lid 5 van toepassing zijn.

### **Artikel 33 Rekening-courantverhouding**

1. Ter voorziening in de behoefte aan kasgeld en voor het aangaan van leningen wordt door de provincie ten behoeve van de groundbank een rekening-courant opengesteld, zulks onder nader overeen te komen voorwaarden.
2. De in het eerste lid gecreëerde rekening-courantverhouding laat onverlet dat de groundbank met bancaire instellingen of met andere deelnemers een rekening-courantverhouding voor het in eerste lid genoemde doel kan aangaan.

## **HOOFDSTUK XI ARCHIEF**

### **Artikel 34 Archiefzorg**

1. Het Dagelijks Bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de bestuursorganen ingesteld bij deze regeling overeenkomstig een door het Algemeen Bestuur vast te stellen regeling, die aan Gedeputeerde Staten moet worden meegedeeld.
2. Gedeputeerde staten oefenen toezicht uit op de in lid 1 aan het Dagelijks Bestuur opgedragen zorg voor de archiefbescheiden overeenkomstig artikel 33 van de Archiefwet 1995.
3. De secretaris is belast met het beheer van de archiefbescheiden.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de in deze regeling genoemde organen wijst het Algemeen Bestuur een archiefbewaarplaats aan.
5. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in lid 3 bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de alsdan door het Algemeen Bestuur aangewezen archiefbewaarplaats.

## **HOOFDSTUK XII EVALUATIE**

### **Artikel 35 Inhoud en procedure evaluatie**

1. Uiterlijk vóór 1 juli 2014 verplichten de deelnemers zich de toepassing en werking van deze regeling te evalueren. Voorts verplichten de deelnemers zich de toepassing en werking van deze regeling vóór 1 juli 2018 te evalueren.
2. De in het eerste lid bedoelde evaluatie heeft tot doel na te gaan:
  - a. of, en zo ja in welke mate de in deze regeling geformuleerde doelstellingen zijn behaald;
  - b. of, en zo ja in welke mate de in deze regeling vastgelegde overdracht van taken en bevoegdheden, in het licht van de doelstelling van deze regeling, aanpassing behoeft;
  - c. of, en zo ja onder welke voorwaarden de regeling na het afloop van de in artikel 40 genoemde termijn alsnog dient te worden voortgezet.
3. Door het Algemeen Bestuur wordt een regeling vastgesteld, volgens welke procedure de in het eerste lid bedoelde evaluatie zal plaatsvinden.

## **HOOFDSTUK XIII TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING**

### **Artikel 36 Toetreding en uittreding**

1. Toetreding tot de regeling door andere gemeenten en/of provincies is alleen mogelijk door wijziging van deze regeling.
2. Een deelnemer kan uittreden uit de regeling per 1 januari 2015 en per 1 januari 2020 middels een daartoe strekkend besluit van (voorzover het de provincie betreft) Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning dan wel (voorzover het een gemeente betreft) de raad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester. De in de vorige volzin bedoelde besluiten van de genoemde bestuursorganen van een deelnemer kunnen eerst worden genomen nadat de in artikel 35, eerste volzin bedoelde evaluatie is voltooid, met dien verstande dat de bedoelde besluiten uiterlijk dienen te zijn vastgesteld op 1 november 2014 respectievelijk 1 november 2018. Een afschrift van de besluiten tot uittreding van een deelnemer wordt zo spoedig mogelijk toegezonden aan het Algemeen Bestuur, alsmede aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.



3. Het Algemeen Bestuur beslist binnen acht weken na ontvangst van de besluiten tot uittreding van een deelnemer of de regeling wordt opgeheven. Het in de vorige volzin bedoelde besluit van het Algemeen Bestuur heeft de kracht van voorstel, gericht aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Het bepaalde in artikel 38, eerste lid is van overeenkomstige toepassing.
4. Indien tot opheffing wordt besloten, is het bepaalde in artikel 38, tweede lid en verder van overeenkomstige toepassing. Het besluit tot opheffing treedt in de plaats van de in het tweede lid bedoelde besluiten tot uittreding.
5. Indien binnen de in het derde lid genoemde periode niet tot opheffing wordt beslist, regelt het Algemeen Bestuur de financiële en overige gevolgen van de uittreding, zulks met inachtneming van het bepaalde in het zesde lid.
6. In de situatie zoals bedoeld in het vijfde lid, gaan alle rechten en plichten van de groundbank, zoals deze bestaan op 31 december 2014 respectievelijk 31 december 2019, bij uittreding over naar een uittredende deelnemer naar evenredigheid van het in artikel 32, vijfde lid voor die uittredende deelnemer geldende percentage.

#### **Artikel 37 Wijziging**

1. Het Dagelijks Bestuur en/of Provinciale Staten en/of de raad van een deelnemende gemeente kan aan het Algemeen Bestuur voorstellen doen voor wijziging van de regeling.
2. Indien het Algemeen Bestuur wijziging van de regeling wenselijk acht, doet het Dagelijks Bestuur het door het Algemeen Bestuur vastgestelde voorstel toekomen aan Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten.
3. Een wijziging is totstandgekomen, wanneer de in lid 2 bedoelde bestuursorganen van twee derde van het aantal deelnemers met het voorstel van het Algemeen Bestuur hebben ingestemd.
4. De wijziging treedt in werking terstond nadat de daartoe strekkende besluiten van de onderscheiden bestuursorganen van een deelnemer zijn ingeschreven in de registers zoals bedoeld in artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, tenzij het besluit een latere datum aangeeft.

#### **Artikel 38 Opheffing**

1. De regeling wordt opgeheven wanneer de datum zoals bedoeld in artikel 40 is verstreken, of zoveel eerder wanneer de in artikel 37, lid 2 bedoelde bestuursorganen van de meerderheid van het aantal deelnemers, al dan niet op basis van een voorstel van het Algemeen Bestuur, daartoe besluiten.
2. Het bepaalde in artikel 37, lid 4 is van overeenkomstige toepassing.
3. In geval van opheffing van de regeling, besluit het Algemeen Bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regels. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling – met uitzondering van het bepaalde in artikel 32, derde tot en met vijfde lid en van het bepaalde in artikel 38 – worden afgeweken.
4. Het liquidatieplan wordt door het Algemeen Bestuur, Provinciale Staten en de raden van de deelnemende gemeenten gehoord, vastgesteld. Het behoeft de goedkeuring van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
5. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de deelnemers alle rechten en verplichtingen van de groundbank over de deelnemers te verdelen op een in het liquidatieplan te bepalen wijze. Voorts voorziet het liquidatieplan in:
  - a. de gevolgen die de opheffing voor het personeel van de groundbank heeft;
  - b. een voorkeursrecht voor de deelnemende gemeenten tot aankoop tegen marktconforme condities van de alsdan bij de groundbank in eigendom zijnde c.q. door de groundbank aangekochte gronden.
6. Zo nodig blijven de bestuursorganen van de groundbank ook na het tijdstip van de opheffing in functie, totdat de liquidatie is beëindigd.

## **HOOFDSTUK XIV GESCHILLEN**

### **Artikel 39 Geschillen**

1. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beslist omtrent geschillen over de toepassing, in de ruimste zin des woords, van deze regeling tussen besturen van deelnemers of tussen besturen van een of meer deelnemers en het bestuur van het openbaar lichaam, voorzover die geschillen niet behoren tot die zoals vermeld in artikel 112, eerste lid van de Grondwet of tot die waarvan de beslissing krachtens artikel 112, tweede lid van de Grondwet is opgedragen aan hetzij de rechterlijke macht, hetzij aan gerechten die niet tot de rechterlijke macht behoren. Het bepaalde in artikel 28, tweede en derde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen is van overeenkomstige toepassing.
2. Alvorens een beslissing zoals bedoeld in het eerste lid te nemen, legt het Algemeen Bestuur een dergelijk geschil om advies voor aan een door het Algemeen Bestuur in te stellen geschillencommissie, zulks met inachtneming van het bepaalde in lid 3 en 4. Het Algemeen Bestuur kan regels stellen voor het functioneren van de geschillencommissie.
3. De geschillencommissie hoort de bij dat geschil betrokken besturen en brengt advies uit aan de bij dat geschil betrokken besturen over de mogelijkheden partijen tot overeenstemming te brengen. Een afschrift van dit advies wordt toegezonden aan het Algemeen Bestuur.
4. Indien, nadat het advies van de geschillencommissie is uitgebracht, de bij het geschil betrokken besturen alsnog niet blijken tot overeenstemming te komen, wordt het advies van de geschillencommissie toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

## **HOOFDSTUK XVI DUUR VAN DE REGELING**

### **Artikel 40 Duur regeling**

De regeling heeft een looptijd tot 1 januari 2020 .

## **HOOFDSTUK XVII OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN**

### **Artikel 41**

Vervallen per 01-01-2011

### **Artikel 42 Niet-voorzienne gevallen**

In alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet, wordt, voorzover wet- en regelgeving zich daartegen niet verzet, door het Algemeen Bestuur een voorziening getroffen.

### **Artikel 43**

Vervallen per 01-01-2011

### **Artikel 44 Citeertitel**

De regeling kan worden aangehaald als "Gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas".

### **Artikel 45**

Vervallen per 01-01-2011



## **Grondbank RZG Zuidplas**

### **UITNAMESTRATEGIEKADER 2011**

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de  
Grondbank RZG Zuidplas

2 december 2010

Versie 07-02-2011

## INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	
2		
2.	Risicobeheersing Grondbank	
3		
3.	Uitnamestrategie	
4		
4.	De wijze, het tempo en de te verwachten realisatie van de doelstellingen	7
5.	Wet voorkeursrecht gemeenten	
8		
6.	Te ondernemen stappen bij inbreuk op de voorkeurspositie gemeenten	8
7.	Verwervingsstrategie	
8		
8.	Beheer aangekochte onroerende zaken	
9		
9.	De inhoudelijke en procedurele voorwaarden gericht op de verkoop van gronden en opstallen	9
10	Afstemming ruimtelijk beleid en grondbeleid	10
11.	De begrenzing in omvang van de voorraad verworven gronden en van de maximale boekwaarde	10
12.	De begrenzing van de maximale omvang aangetrokken vreemd vermogen	10
13.	Inhoudelijke en procedurele voorwaarden privaatrechtelijke rechtshandelingen verwerving van gronden	10

## 1. Inleiding

Op grond van het gestelde in artikel 20 van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas (2004) stelt het Algemeen Bestuur jaarlijks gelijktijdig met de begroting het Aankoop Strategie Kader (ASK) vast dat als kader geldt voor het door de Grondbank uit te voeren verwervingsbeleid.

In een ASK worden in ieder geval voorstellen gedaan voor:

- a. de wijze, het tempo en de te verwachten resultaten van realisatie van de in artikel 4 van de regeling genoemde doelstellingen;
- b. de afstemming met het door de deelnemers te voeren ruimtelijk - en grondbeleid in relatie tot de uitvoering van het Intergemeentelijk Structuurplan (ISP) binnen het rechtsgebied;
- c. de begrenzing in omvang van de voorraad verworven gronden;
- d. de begrenzing van de maximale boekwaarde van de voorraad verworven gronden;
- e. de begrenzing van de maximale omvang van het aangetrokken vreemd vermogen door de Grondbank;
- f. de inhoudelijke en procedurele voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verwerving van gronden dienen plaats te vinden;
- g. de inhoudelijke en procedurele voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verkoop van gronden, zoals bedoeld in artikel 5, eerste lid onder g, van de gemeenschappelijke regeling, dienen plaats te vinden.

Een ASK beslaat een periode van 4 jaar en wordt jaarlijks bijgesteld.

De gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas is door de deelnemers oorspronkelijk aangegaan voor een periode eindigend op 31 december 2009.

Inmiddels is de gemeenschappelijke regeling met één jaar verlengd tot en met 31 december 2010. Verder is afgesproken dat in de tweede helft van 2010 een voorstel wordt gedaan over de toekomst van de Grondbank.

Het voorstel houdt in dat de Grondbank met een gewijzigde opdracht tot 1 januari 2020 wordt voortgezet. Deze gewijzigde opdracht houdt in:

1. Met ingang van 1 januari 2011 worden geen nieuwe gronden meer verworven.

2. De Grondbank gaat functioneren als Stallingbedrijf en richt zich vooral op de uitname van de verworven gronden.
3. De Grondbank zal als marktmeester in het Zuidplas optreden. In plaats van een ASK zal de Grondbank jaarlijks een Uitnamestrategiekader (USK) vaststellen.

De gewijzigde gemeenschappelijke regeling zal met ingang van 1 januari 2011 in werking treden. In dit USK 2011 wordt vooruitgelopen op de besluitvorming over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling opdat in 2011 direct kan worden beschikt over een actueel Uitnamestrategiekader.

## **2. Risicobeheersing Grondbank**

In 2004 is de Grondbank ingesteld voor de strategische grondverwerving m.n. in het zogenaamde Niertje:de verstedelijkingszone van 2000 ha in de Interregionale Structuurvisie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (ISV 2004). Van deze 2.000 ha is circa 315 ha verworven. De verwervingsprijs is vergeleken met andere ontwikkellocaties aan de Binnenflank van de Randstad laag te noemen.

De boekwaarde op 1 januari 2010 bedraagt circa € 100 mln. Van deze gronden ligt circa 155 ha in bestemd gebied en circa 160 ha in nog niet-bestemd gebied.

In december 2009 heeft Deloitte gerapporteerd betreffende een risicoanalyse van de Zuidplaspolder. In deze analyse wordt ingegaan op de markt- en samenwerkingsrisico's van de gebiedsontwikkeling van de Zuidplaspolder. Daarbij zijn met name voor de Grondbank de volgende risico's in beeld gebracht en geanalyseerd:

1. De Grondbank bezit een grote hoeveelheid grond die 'pas' na 2020 ontwikkeld wordt.
2. De marktwaarde kan op enig moment onder de boekwaarde uitkomen.
3. De marktwaarde kan ertoe leiden om op enig moment bij de vaststelling van de jaarrekening van de Grondbank voorzieningen te treffen voor het afwaarderen van de boekwaarde van gronden.
4. Aangezien er (nog) geen afspraken zijn gemaakt met de ontwikkelende gemeenten over de afname van gronden, loopt de Grondbank meer risico dat de marktwaarde onder de boekwaarde komt te liggen en dat afwaardering noodzakelijk wordt.

Onderstaand wordt kort ingegaan op de nadere aanduiding van de risico's en in de paragraaf daarna wordt ingegaan op de consequenties voor de uitnamestrategie van de Grondbank.

Door de sterk gewijzigde marktomstandigheden bestaat er een reële kans dat in de komende jaren de marktwaarde van de gronden in de Grondbank tijdelijk onder de boekwaarde komt te liggen. De oorzaak hiervan is onder meer gelegen in de huidige marktwaarde van de nog niet-bestemde gronden in de 2e fase waarvoor een ontwikkelingsperspectief op dit moment ontbreekt.

Als dit ertoe leidt dat voor het gehele grondbezit de getaxeerde marktwaarde lager komt te liggen dan de boekwaarde, dan dient deze situatie in een risicoanalyse in de risicoparagraaf beschreven te worden. Indien de marktwaarde onafwendbaar onder de boekwaarde zou komen te liggen dan dient de boekwaarde te worden afgewaardeerd en zullen de nadelige effecten daarvan naar verhouding in rekening worden gebracht volgens het risicopercentage per deelnemer.

Een andere mogelijkheid is het tijdelijk accepteren van een negatief vermogen. Uiteraard kan deze tijdelijkheid alleen maar geaccepteerd worden als het ontwikkelingsperspectief voldoende operationeel gemaakt wordt. Overigens wordt opgemerkt dat in het OSK 2011 van de ROZ is aangegeven dat, indien er ruimte is op de begroting van de ROZ, de ROZ een tijdelijke onderhandse garantstelling aan de Grondbank kan verlenen.

Verder is in het kader van de risicoanalyse van de Grondbank geconstateerd dat het risico van de waardeontwikkeling van de grond zich met name voordoet in die situaties waar de voor 2030 beoogde ontwikkeling nog niet in vastgestelde bestemmingsplannen is mogelijk gemaakt.

Een lager uitgiftetempo verlengt de periode van het mogelijke financiële risico voor de Grondbank. Daarbij is van belang wanneer welke gebieden in de toekomst zullen worden ontwikkeld en op welke wijze het uitnametempo als gevolg van het in ontwikkeling nemen van de gebieden plaats vindt. Indien de grond (te) langzaam uit de Grondbank wordt genomen loopt door de bijschrijving van rente- en beheerskosten de boekwaarde op en is het de vraag of deze waarde vergoed kan worden door de (toekomstige) marktwaarde.

Om een beeld te krijgen van de financiële effecten is recent een rekenmodel vervaardigd voor de berekening van het boekwaardeverloop van de gronden uit de Grondbank. Dit model gaat uit van een drietal scenario's. De drie genoemde scenario's alsmede de uitkomsten van het model hebben geleid tot een plannings- en programmeringsvoorstel zoals is aangegeven in het OSK 2011 en tot een voorstel voor uitname van gronden zoals aangegeven in dit USK.

Om waarde te creëren is het van belang om binnen afzienbare termijn een ontwikkelingsperspectief vast te stellen met name voor de 2<sup>e</sup> fase gronden. Belangrijke factor bij deze mogelijkheden is dat de Grondbank zelf geen gebiedsontwikkelingen aanstuurt en dus passief is in het creëren van eventuele toegevoegde (grond)waarde vanuit de gebiedsontwikkeling.

### **3. Uitnamestrategie**

Voor de Grondbank was en is het uitgangspunt dat de Grondbank uiteindelijk met een budgettair neutraal saldo moet sluiten. Hierbij dient bedacht te worden dat grond door zijn schaarste in dit gedeelte van Nederland altijd een zekere waarde zal hebben, maar de vraag is of de boekwaarde van de grond in de Grondbank uiteindelijk vergoed wordt door de waarde van de grond op het moment van uitname uit de Grondbank.

Voor het uitnemen van de gronden uit de Grondbank bestaan twee principiële verschillende benaderingen:

1. Het boekwaardemodel met een afnameverplichting.
2. Een marktwaardemodel, waarin de grond tegen marktwaarde uit de Grondbank wordt genomen. In het laatste model wordt de marktwaarde bepaald op basis van de dan getaxeerde waarde.

Aan beide modellen kleven bezwaren: het eerste model gaat uit van een afnameverplichting, die niet is overeengekomen met de deelnemers van de Grondbank. Het tweede model rekent met een veronderstelde marktprijsontwikkeling, waarvan bekend is dat er teveel onzekerheden zijn om de situatie in 2020 goed in te schatten.



Op basis van deze overwegingen, en het uitgangspunt dat de Grondbank uiteindelijk met een budgettair neutraal saldo moet sluiten, is voor een 'tussenoplossing' gekozen. Daarbij hebben de volgende omstandigheden een rol gespeeld:

- De gemeente Zuidplas heeft vanuit een meerjarenperspectief een voorstel gedaan tot afname van de gronden van de Grondbank in de ontwikkellocaties Knibbelweg Oost (gemeente Zuidplas en provincie zouden hier risicodragend kunnen gaan ontwikkelen), Zevenhuizen-Zuid (Zuidplas is hier reeds met de eerste ontwikkelactiviteiten gestart) en Nieuwerkerk-Noord (op instigatie van de voormalige gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel heeft de Grondbank in het verleden een aantal verwervingen verricht).
- De erkenning dat de Grondbank kan optreden als marktmeester en dat tegen die achtergrond het onverstandig is de Grondbank snel de gronden te laten vermarkten. Bovendien is het de vraag of er op dit moment een marktpartij te vinden is die bereid is gronden met voorgenoemde ontwikkelpotenties af te nemen. Bij een dergelijk scenario is de verwachting dat de Grondbank met een negatief resultaat zal afsluiten door de huidige (slechte) marktomstandigheden.
- De programmering van de ontwikkeling in het OSK van de ROZ en de strategie van de uitname door de Grondbank moeten op elkaar zijn afgestemd. Beide gemeenschappelijke regelingen beogen het publieke belang in hetzelfde rechtsgebied te dienen.

Bovenstaande uitgangspunten leiden tot de volgende uitnamestrategie:

- Een eerste tranche zal uiterlijk per 1 januari 2012 door de gemeente Zuidplas onder voorwaarden worden overgenomen tegen boekwaarde. Dit betreft de gronden van de Grondbank in de ontwikkellocaties Zevenhuizen-Zuid, Knibbelweg Oost en Nieuwerkerk-Noord. De gemeente Zuidplas heeft voor de eerste tranche als voorwaarde benoemd nader overleg over de financiering van de aankopen.
- Van een tweede tranche is het de bedoeling dat deze gronden uiterlijk per 1 januari 2015 overgaan naar de ontwikkelende gemeente dan wel een ontwikkelcombinatie tegen boekwaarde met een opslag. Dit betreft de gronden in de Rode Waterparel, Ringvaartdorp, Plantage Kwadrant en Gouweknoop. Indien de ontwikkelende partij(en) op 1 januari 2015 besluiten om deze gronden niet over te nemen, staat het de Grondbank vrij om deze gronden vanaf die datum te vermarkten. Wel blijft daarbij een eerste recht van koop bestaan voor de ontwikkelende partij(en) als een marktpartij onder

de vraagprijs van de Grondbank wenst te kopen en de Grondbank daar in principe op in wenst te gaan.

- Voor de gronden in het Nieuwe Midden (belangrijkste deel van de 2<sup>e</sup> fase gronden) krijgt de Grondbank per 1 januari 2011 de mogelijkheid tot het vervreemden tegen marktwaarde. Hierbij behoudt overigens de gemeente Zuidplas het recht van eerste koop.

Ter nadere toelichting het volgende:

bij de tweede uitnametranche zal sprake zijn van een keuzemoment voor de (mogelijke) ontwikkelingscombinaties. Zij kunnen de grond uiterlijk tot aan 1 januari 2015 overnemen van de Grondbank tegen boekwaarde met een opslag (bijvoorbeeld 25%) of zij kunnen uiterlijk op 31 december 2014 afzien van de aankoop van de grond. Als er op 31 december 2014 geen perspectief bestaat om de gronden te verkopen aan eerder genoemde ontwikkelingscombinaties staat het de Grondbank vrij om die gronden vervolgens te verkopen tegen marktwaarde aan willekeurig welke partij.

Voor de gronden in het Nieuwe Midden en in de Gouweknoop, waarvan de ontwikkeling niet op korte termijn valt te voorzien, zal nader onderzocht worden wat de mogelijkheden van uitname zijn op basis van verkenningen van de ontwikkelingsmogelijkheden op termijn. Er is thans nog geen reden om de opgebouwde strategische grondposities af te breken, nog voordat het ruimtelijk perspectief van de gehele Zuidplas definitief is uitgekristalliseerd.

Voor de gronden die op 1 januari 2015 nog in bezit zijn van de Grondbank wordt de Grondbank in staat gesteld om deze gronden te verkopen tegen marktwaarde.

Uiterlijk voor 31 december 2014 dient een strategie door de Grondbank in overleg met de ROZ te worden bepaald t.a.v. de nog niet-bestemde gronden. De mogelijkheid om uit redenen van risicobeperking en kansmogelijkheid de niet-bestemde gronden aan derden te verkopen blijft hierbij nadrukkelijk in beeld. Dit uiteraard onder de voorwaarde dat deze gronden eerst aan de gemeente en mogelijke ontwikkelingscombinaties worden aangeboden.

#### **4. De wijze, het tempo en de te verwachten resultaten van realisatie van de doelstellingen**

De Grondbank zal met ingang van 1 januari 2011 (tot 2020) functioneren als Stallingbedrijf. Dat houdt in dat op initiatief van de Grondbank zelf geen nieuwe gronden meer worden gekocht behoudens enkele uitzonderingen die te maken hebben met lopende verplichtingen uit het verleden en met onder meer ruilingen c.a.

Om te komen tot aaneengesloten te ontwikkelen gebieden dienen overigens wel gronden aangekocht te worden, met name door de ontwikkelende gemeenten dan wel de ontwikkelcombinaties. De enige functie, die de Grondbank bij aankoop van grond in de periode 2011-2020 heeft, is de functie van aankoopmakelaar in opdracht van een gebiedsgemeente, ontwikkelcombinatie of andere overheden (zoals o.a. het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Rijkswaterstaat, de Dienst Landelijk Gebied van het ministerie van LNV en de provincie Zuid-Holland).

Daarbij opereert de Grondbank vanuit haar kennis en ervaring met het verwerven van grond in de Zuidplaspolder om de uniformiteit vanuit de overheid te bewaken in het delicate spel rond de aankoop van grond van een particulier (en zijn adviseurs). Anderzijds zijn de overheidspartijen zo ook in staat om samen met andere overheidsinstanties die binnen dit gebied verwervingen verrichten, afspraken te maken over het gezamenlijk aankopen van gronden. Dit mede omdat de verschillende partijen vaak een (klein) deel van de percelen nodig hebben voor hun eigen doeleinden (zoals een waterloop, een groenstrook of een weg).

De Grondbank werkt daarbij nadrukkelijk in opdracht van een partij en met die partij worden afspraken gemaakt over de financiering van de aankoop van de gronden, de apparaatskosten voor de aankoop, de plicht tot afname en de beheers- en rentelasten. Daarbij geldt het principe dat de Grondbank zonder uiteindelijke winst-, of verliesdoelstelling een transactie begeleidt.

Verder wordt niet uitgesloten dat ontwikkelende gemeenten of ontwikkelcombinaties zelf de verwerving van de benodigde gronden ter hand zullen nemen. In dat geval moet er voor gewaakt worden dat de uniformiteit in de verwervingsstrategie wordt gehandhaafd ter voorkoming van onderlinge concurrentie.

Samengevat is het de bedoeling de Grondbank om te vormen tot het overheidsloket voor de verwerving op aanvraag en stalling van de grondaankopen voor de

ontwikkeling van de Zuidplaspolder. Na aankoop worden de gronden gestald bij de Grondbank.

#### **5. Wet voorkeursrecht gemeenten**

Als eenmaal een bestemmingsplan is vastgesteld kan het voorkeursrecht voor een periode van maximaal 10 jaar na inwerkingtreding van dit bestemmingsplan gevestigd worden. Inmiddels is het voorkeursrecht op nagenoeg alle bestemde gronden gevestigd.

De gemeente Zuidplas zal in overleg met de Grondbank en met de ROZ een standpunt bepalen over het al dan niet handhaven van het voorkeursrecht. Het niet meer handhaven van het voorkeursrecht zou kunnen plaatsvinden in die situaties waarin de start van de ontwikkeling wordt vertraagd.

#### **6. Te ondernemen stappen bij inbreuk op de voorkeurspositie gemeenten**

Zodra de gemeente of de Grondbank kennis verkregen heeft van aktes waarbij afspraken zijn gemaakt met de kennelijke strekking afbreuk te doen aan de voorkeurspositie van de gemeente, kan de gemeente binnen 6 weken de nietigheid van deze rechtshandelingen bij de rechtbank inroepen. In het geval dat de Grondbank dergelijke aktes c.a. ontvangt zal van deze mogelijkheid gebruik gemaakt worden. In die gevallen waarin de Grondbank op enigerlei wijze de wetenschap verkrijgt van het bestaan van dergelijke overeenkomsten zal de Grondbank in overleg met een juridische adviseur bezien of er juridische acties moeten worden ondernomen en zo ja welke.

Indien geadviseerd wordt om juridisch actie te ondernemen, dan zal aan de betreffende gemeente worden verzocht daartoe over te gaan.

#### **7. Verwervingsstrategie**

Door de keuze van de Grondbank een Stallingbedrijf te maken zal de Grondbank niet zelf initiatieven ontwikkelen om actief gronden te verwerven.

Daarnaast blijft, zolang de ontwikkelingsstrategie van de te ontwikkelen locaties nog niet definitief is bepaald, de verwervingsstrategie in het algemeen passief. Dat betekent dat alleen door de Grondbank op basis van een signaal vanuit de ontwikkelende gemeente of ontwikkelcombinatie, gesproken gaat worden met eigenaren die zelf aangeven hun grond te willen verkopen. Dit zal vooralsnog vooral gelden voor gronden die gelegen zijn in de eerste fase (ontwikkeling voor 2020).

Hierbij zal ook duidelijk moeten zijn voor wiens rekening zal worden aangekocht en beheerd. Er worden (nog) geen eigenaren actief benaderd.

#### **8. Beheer aangekochte onroerende zaken**

Na de eigendomsoverdracht zullen de aangekochte onroerende zaken door de Grondbank in beheer worden genomen tot het moment waarop ze kunnen worden overgedragen ten behoeve van de ontwikkeling van de Zuidplaspolder.

Bij dit beheer zullen in ieder geval de volgende uitgangspunten in acht worden genomen:

- Het beheer dient zodanig vorm te worden gegeven dat de onroerende zaak op het gewenste moment ter vrije beschikking komt voor de voorgenomen ontwikkeling zonder de verplichting tot vergoeding van schades die na de eigendomsoverdracht zijn ontstaan;
- Daar waar mogelijk zullen maximale financiële beheeropbrengsten worden gerealiseerd;
- Het noodzakelijke onderhoud zal worden uitgevoerd, rekening houdend met de aanwendingsmogelijkheden in de toekomst. Dit betekent dat een te slopen object op een andere wijze zal worden onderhouden dan een object dat gehandhaafd en te zijner tijd verkocht kan worden;
- Activiteiten in of op aangekochte objecten die in strijd zijn met de door de overheid gestelde (beleids-)regels zullen niet worden toegestaan en waar nodig zal in overleg met de betreffende gemeente handhavend worden opgetreden;
- Verpaupering van aangekochte onroerende zaken en de directe omgeving daarvan zal worden tegengaan;
- Desgewenst zullen objecten vervroegd gesloopt worden indien daardoor verpaupering van de omgeving kan worden tegengaan.

#### **9. De inhoudelijke en procedurele voorwaarden gericht op de verkoop van gronden en opstallen**

##### Gronden voor infrastructuur c.a.

De Grondbank krijgt regelmatig verzoeken van derden om gronden aan te kopen. Dit kunnen verzoeken zijn van overheden om gronden te kopen voor realisatie van openbare functies, zoals infrastructuur, waterwegen en groenvoorzieningen. De Grondbank zal deze gronden tegen ten minste de marktwaarde aan de desbetreffende overheidspartij verkopen.

### Verkopen aan derden

De Grondbank krijgt ook regelmatig verzoeken van particulieren om perceel(tjes) grond te kunnen kopen. Dit betreft veelal kleine percelen grenzend aan het eigendom van de verzoekende particulier. Ook kan het percelen grond betreffen die gelegen zijn in de aangewezen lanen en linten. In overleg met de ROZ en de grondgebiedgemeente/ ontwikkelcombinatie zal worden vastgesteld of het gevraagde perceeltje al dan niet benodigd is voor de verdere planontwikkeling. Indien dit redelijkerwijs niet het geval is dan kunnen deze perceeltjes tegen ten minste de marktwaarde aan de verzoeker verkocht worden.

### Opstallen

De Grondbank heeft diverse percelen met opstallen in beheer die niet relevant meer zijn in de planontwikkeling. Deze opstallen kunnen door de Grondbank worden afgestoten. In overleg met de ROZ en de grondgebiedgemeente zal worden vastgesteld of deze percelen met opstallen al dan niet benodigd zijn voor de verdere planontwikkeling. Indien dat niet het geval is dan zullen ze eerst te koop aangeboden worden aan de betreffende grondgebiedgemeente. Indien de grondgebiedgemeente van de aanbieding geen gebruik wenst te maken, zullen deze percelen met opstallen op de vrije markt aangeboden worden.

## **10. Afstemming ruimtelijk beleid en grondbeleid**

Het ISP is begin 2006 vastgesteld. Een groot deel van de bestemmingsplannen is inmiddels vastgesteld. In het OSK 2011 is de uitvoering van de bestemmingsplannen verder geconcretiseerd. Op basis daarvan kunnen de ontwikkelcombinaties / gebiedsgemeenten de Grondbank op voorgenoemde wijze verder inschakelen.

## **11. De begrenzing in omvang van de voorraad verworven gronden en van de maximale boekwaarde**

Deze begrenzing wordt bepaald door de vastgestelde begroting van de Grondbank voor 2011.

## **12. De begrenzing van de maximale omvang van het aangetrokken vreemd vermogen**

Deze begrenzingen wordt bepaald door de vastgestelde begroting van de Grondbank voor 2011.

## **13. Inhoudelijke en procedurele voorwaarden privaatrechtelijke rechtshandelingen verwerving van gronden**

Het DB is bevoegd tot het verrichten van grondverwervingen. Het DB heeft de bevoegdheid voor aankopen waarbij de koopsom maximaal € 1.000.000,-- bedraagt op dit moment gemandateerd aan de directeur van de Grondbank. Het DB zal het betreffende mandaatbesluit aanpassen aan de nieuwe taken betreffende verwerving en verkoop van gronden.

Naast een direct uit te betalen koopprijs is er in enkele koopovereenkomsten een meerwaardeclausule opgenomen waardoor na aankoop een verplichting tot nabetaling bestaat indien de gronden te zijner tijd een "commerciële" bestemming krijgen. De Grondbank houdt deze verplichtingen in de boekhouding nauwgezet bij.



## **Grondbank RZG Zuidplas**

### **UITNAMESTRATEGIEKADER 2013/2014**

Ontwerp

Vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van de Grondbank RZG  
Zuidplas

3 december 2012



## INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	2
2.	Ontwikkelingen	3
3.	Verliesvoorziening	6
4.	Uitnamestrategie Grondbank	7
5.	Gronduitgifte	10
6.	Risico's	13
7.	Overige zaken	14

## 1. Inleiding

De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas, hierna Grondbank genoemd, zijn deze in 2004 aangegaan voor de duur van 6 jaar. In 2009 is de Grondbank met één jaar verlengd, waarna is besloten de Grondbank met de hierna genoemde gewijzigde opdracht tot 1 januari 2020 voort te zetten.

Sinds 2004 heeft de Grondbank selectief strategische grondposities in de Zuidplaspolder ingenomen. De belangrijkste criteria hierbij waren de prijs en de fase van ontwikkeling. De Grondbank heeft de gronden grotendeels passief verworven, bijvoorbeeld bij aanbiedingen op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) of van partijen die de Grondbank hebben benaderd voor verkoop van hun gronden. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur van de Grondbank in 2008 ingestemd om een grondpositie van ca. 150 ha over te nemen van Bouwfonds/RABO-vastgoed (BORA) toen de rechtbank deze ontwikkelaar in het ongelijk stelde bij een transactie van 60 ha in strijd met de Wvg. Bij het overnemen van de 60 ha is ook 90 ha extra aangekocht. Door deze transactie heeft de Grondbank relatief veel grond verworven voor de 2<sup>de</sup> fase van het project (na 2020).

Vanaf 2011 functioneert de Grondbank als stallingsbedrijf met een gewijzigde opdracht:

1. De Grondbank verwerft met ingang van 1 januari 2011 geen nieuwe gronden meer, behalve om enkele lopende verplichtingen af te ronden en in opdracht van en voor kosten van derden.
2. De Grondbank functioneert als stallingbedrijf en richt zich op beheer en uitname van de verworven gronden.
3. De Grondbank treedt als marktmeester in de Zuidplas op. In plaats van een AankoopStrategieKader wordt door de Grondbank jaarlijks een UitnameStrategieKader (USK) vastgesteld.

Er is geen USK 2012 opgesteld vanwege grote onduidelijkheid in afwachting van de uitspraken van de Raad van State over een aantal bestemmingsplannen en de resultaten van de Taskforce Strategie Gebiedsontwikkeling Zuidplaspolder.

## **2. Ontwikkelingen**

### ***Geschiedenis***

De Grondbank is in 2004 ingesteld voor de strategische grondverwerving in de Zuidplaspolder, zoals aangegeven in de Interregionale Structuurvisie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (ISV 2004).

De Grondbank heeft per 1 januari 2012 ca. 350 ha verworven voor een totale boekwaarde van ca. € 125 miljoen euro. De aankopen zijn met grotendeels langlopende leningen gefinancierd.

### ***Bestemmingsplannen***

Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State in augustus 2011 is het bestemmingsplan Zuidplas-West onherroepelijk geworden voor het ontwikkelen van Zevenhuizen-Zuid en Nieuwerkerk-Noord. De uitwerkingsverplichting voor het Ringvaartdorp, behoudens voor de Lanen en Linten, heeft de Raad van State vernietigd.

Ook het bestemmingsplan Rode Waterparel is onherroepelijk geworden, waarbij in het bestemmingsplan dat de voormalige gemeente Moordrecht heeft vastgesteld zowel de ontwikkelfunctie van, als de wijzigingsbevoegdheid tot woningbouw, zijn vernietigd. Daarnaast is het bestemmingsplan Het Nieuwe Midden onherroepelijk geworden. Dit plan gaat uit van twee bestemmingen: een conserverende bestemming voor het huidige (vooral agrarische) gebied en een bedrijfsbestemming voor de zone rondom de aansluiting van de N219 op de A12, het zogeheten Plantagekwadrant.

Als gevolg van de uitspraken van de Raad van State is woningbouw (nog) niet mogelijk voor circa 110 ha van de Grondbank gelegen in het Ringvaartdorp en Rode Waterparel. Het grootste deel van de grond in de Grondbank is mede om deze reden 'onbestemd'. Hier gelden de 'oude' bestemmingen.

### ***Taskforce Strategie Gebiedsontwikkeling Zuidplaspolder***

Op verzoek van de Private GOM, gemeente Zuidplas, Grondbank en ROZ is de Taskforce Strategie Gebiedsontwikkeling Zuidplaspolder opgericht. De opdracht was om de start van de uitvoering te stimuleren. Eind 2011 heeft de Taskforce haar eindrapport opgeleverd. Het Bestuur heeft de conclusies op hoofdlijnen overgenomen. Eén ervan is dat de taken en bevoegdheden van de betrokken publieke partijen ontvlochten moeten worden. Dat betekent onder andere dat de ontwikkelingsgemeenten verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van de gebieden met onherroepelijke bestemmingsplannen. De provincie zorgt voor de aanleg van de weginfra- en groenstructuur. Overigens is één van de conclusies van de Taskforce dat private partijen de Zuidplaspolder nog steeds zien als een goede ontwikkellocatie aan de binnenflank van de Randstad.

### **Markt en ontwikkelingen**

De Zuidplasoontwikkeling richt zich, naast natuur, recreatie en infrastructuur, op woningbouw, bedrijventerreinen en glastuinbouw. Door de financiële crisis en de crisis in de woningmarkt is de ontwikkeling van nieuwe locaties ernstig vertraagd. De huidige vraag naar nieuwe woningen is aanzienlijk gedaald. Dit komt enerzijds door een gebrek aan vertrouwen bij kopers, dalende prijzen waardoor kopers hun koop uitstellen, aanscherping van de hypotheekvoorwaarden en onzekerheid over de hypotheekvoorwaarden. Geconstateerd dient te worden dat er een discrepantie bestaat tussen de huidige marktvraag en de demografische voorspellingen. Dit komt naar voren bij recente onderzoeken van onder meer CPB, Primos en ABF. Deskundigen adviseren om klaar te staan voor het moment dat de markt aantrekt en 'flexibel te zijn'.

Ook de huidige vraag naar bedrijventerreinen en glaslocaties is verminderd en de huidige prijsvorming van met name glaslocaties staat door de huidige ontwikkelingen in deze sector onder druk.

### **Lange Termijn Verkenningen**

Op verzoek van de besturen van de Grondbank en de ROZ zijn onder regie van de provincie Zuid-Holland de Lange Termijn Verkenningen gestart. Uit deze verkenningen kunnen voor de Grondbank onder meer de volgende conclusies getrokken worden:

- Op basis van de inschatting van de markt op termijn is een begin van extra uitbreiding van planologische capaciteit nodig met ca. 5.000 tot 6.000 woningen, aanvullend op de beschikbare capaciteit. Het gaat hierbij om dorps- en landelijk wonen, met name in de Kreekrugzone en Het Nieuwe Midden van de gemeente Zuidplas. In deze zones kan vraaggericht ontwikkeld worden.
- Het starten met de woningbouwontwikkelingen langs de Lanen en Linten.
- Het verder uitwerken van de ontwikkelingsmogelijkheden van tijdelijk gebruik van de gronden.
- In de Gouweknoop bestaat ruimte voor initiatieven om te komen tot gebiedsontwikkeling na 2020.

### **In de knop**

In opdracht van de Dagelijks Besturen van de ROZ en Grondbank heeft een ambtelijke werkgroep financiële berekeningen gemaakt van de Lange termijn verkenningen en vastgelegd in het rapport 'In de knop'. De werkgroep heeft een drietal scenario's onderzocht, waarbij de middenvariant het best scoorde. Op grond van de financiële berekeningen van dit scenario blijkt dat voor de Grondbank het tekort binnen de gevormde verliesvoorziening van € 28 miljoen kan blijven.

Daardoor hoeft de voorziening bij gelijkblijvende marktomstandigheden niet extra verhoogd te worden.

Daarnaast heeft de werkgroep een Liquidatiescenario en een Mottenballenscenario onderzocht. De kosten van het Liquidatiescenario liggen voor de deelnemers fors hoger dan de hierboven genoemde verliesvoorziening. Op grond van deze uitkomst ontraadt de werkgroep een dergelijk liquidatiescenario. In het Mottenballenscenario gebeurt er vanaf 2013 niets met de gronden van de Grondbank. Ook dit scenario zal tot hogere kosten voor de deelnemers leiden en moet ten minste de verliesvoorziening van de Grondbank worden afgeboekt. Ook dit Mottenballenscenario wordt door de werkgroep ontraden.

Het DB van de Grondbank heeft op grond van deze studie besloten om niet in te stemmen met het uitvoeren van het Liquidatie- en het Mottenballenscenario. Besloten is om de middenvariant als uitgangspunt voor de ontwikkelingen te nemen.

### **3. Verliesvoorziening**

Tot en met het jaarverslag van 2011 van de Grondbank zijn de aangekochte gronden in de balans voor de verkrijgingsprijs geactiveerd. Deze manier van verslaglegging is conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Jaarlijks vindt een taxatie plaats. De marktwaarde van de gronden van de Grondbank staat onder druk, onder andere door de huidige marktomstandigheden en de uitspraken van de Raad van State met betrekking tot de bestemmingsplannen. De taxaties van de gronden hebben geleid tot een marktwaarde die lager ligt dan de boekwaarde. Daarom is in het jaarverslag 2011 een verliesvoorziening van € 28 miljoen in de balans opgenomen. Dit is mogelijk voor een bepaalde periode, mits er voldoende perspectief is op herstel. Om waarde te creëren en de verliesvoorziening af te bouwen, is het van belang om binnen deze termijn een ontwikkelingsperspectief vast te stellen, met name voor de gronden van Het Ruime Midden. De conclusies van de Lange Termijn Verkenningen kunnen richting geven aan de waardeontwikkeling van de gronden van de Grondbank. Anderzijds is het gezien de ernstige stagnatie van de ontwikkelingen niet uitgesloten dat op grond van de jaarlijkse taxaties de verliesvoorziening niet ingelopen kan worden, mogelijk groter wordt en dat er daadwerkelijk afgeboekt dient te worden.

In het OSK 2011 van de ROZ is aangegeven dat de ROZ een tijdelijke onderhandse garantstelling kan verlenen aan de Grondbank, mits de ROZ ruimte heeft op de begroting. Tot op heden is deze ruimte er niet, zodat de onderhandse garantstelling niet mogelijk is.

#### 4. **Uitnamestrategie Grondbank**

##### ***Fasering en afstemming USK 2011***

Het uitgangspunt is dat de Grondbank uiteindelijk met een budgettair neutraal saldo sluit na verkoop van alle in eigendom zijnde gronden.

Voor het uitnemen van de gronden uit de Grondbank zijn in het USK 2011 de volgende afspraken gemaakt:

1. uitname van de 1e tranche van circa 41 ha door de gemeente Zuidplas;
2. van een 2<sup>de</sup> tranche is het de bedoeling dat deze gronden uiterlijk per 1 januari 2015 overgaan naar de ontwikkelende gemeente dan wel een ontwikkelcombinatie tegen boekwaarde met een opslag. Dit betreft de gronden in de Rode Waterparel, Ringvaardorp, Plantage Kwadrant en Gouweknoop. Indien de ontwikkelende partij(en) op 1 januari 2015 besluiten om deze gronden niet over te nemen, staat het de Grondbank vrij om deze gronden vanaf die datum te vermarkten. Wel blijft daarbij een eerste recht van koop bestaan voor de ontwikkelende partij(en) als een marktpartij onder de vraagprijs van de Grondbank wenst te kopen en de Grondbank daar in principe op in wenst te gaan;
3. de Grondbank mag de gronden in het Nieuwe Midden, het belangrijkste deel van de gronden voor de 2<sup>de</sup> fase, vanaf 1 januari 2011 verkopen tegen marktwaarde. Hierbij behoudt overigens de gemeente Zuidplas het recht van eerste koop.

De gemeente Zuidplas heeft besloten om de 1<sup>e</sup> tranche van de gronden over te nemen en een gedeelte van deze gronden is inmiddels geleverd aan de gemeente.

Voor de uitname van de overige gronden wordt voor het USK 2013/2014 het volgende voorgesteld:

1. De beoogde uitname van de 2<sup>de</sup> tranche gronden tegen boekwaarde met een opslag door de gemeente Zuidplas, zoals aangeven in het USK 2011, blijft voor de gronden in Kreekrugzone/Rode Waterparel, het Ringvaardorp/zone, het Plantage Kwadrant en de Gouweknoop bestaan, met dien verstande dat de Grondbank vanaf 2012 de gelegenheid krijgt om deze gronden tegen marktwaarde aan derden te verkopen. Er blijft daarbij een eerste recht van koop bestaan voor de deelnemers aan de Grondbank als een marktpartij onder de boekwaarde van de Grondbank wenst te kopen en de Grondbank daar in principe op in wenst te gaan.

2. De Grondbank mag de overige in eigendom zijnde gronden vanaf 2012 tegen marktwaarde verkopen. Hierbij geldt ook een eerste recht van koop voor de deelnemers Grondbank als een marktpartij onder de boekwaarde van de Grondbank wenst te kopen en de Grondbank daar in principe op in wenst te gaan.
3. De Grondbank zal de ontwikkelingen stimuleren gericht op onder meer de ontwikkeling van de woningbouwlocaties in de Lanen en Linten, landelijk wonen in de Kreekrugzone en het bedrijventerrein in het Plantagekwadrant. Daar waar nodig en effectief zal met andere partijen samengewerkt worden.
4. De Grondbank zal op basis van onder meer de Ruimte voor Ruimte regeling toe te passen voor de opstallen die zij in eigendom heeft initiatieven stimuleren om zo waarde te creëren.
5. De Grondbank zal langdurig tijdelijk gebruik op haar gronden gaan stimuleren

Verder wordt voorgesteld om jaarlijks bij de begroting te bezien of een nieuwe USK opgesteld dient te worden of dat kan worden volstaan met het dan vigerende USK.

### ***Vermarkten van de gronden***

De Zuidplaspolder is door de ligging, de investeringen van de verschillende overheden in infrastructuur en groen en de vooruitzichten vanuit de Lange Termijn Verkenningen een aantrekkelijk gebied voor ontwikkelaars.

Voorheen was de gedachte dat de Grondbank de gronden zou verkopen aan de ontwikkelende gemeenten en/of de in overleg met de gemeenten op te richten instituties GEM/GOM. Door de veranderde marktomstandigheden ligt dit niet meer voor de hand. De traditionele wijze van ontwikkelen met omvangrijke overeenkomsten met ontwikkelaars, die risico's nemen, is momenteel niet aan de orde. Zowel bouwers als overheden zoeken naar vormen die het risico van grootschalige ontwikkeling beperken, de woonconsument meer keuze bieden en ook goedkoop bouwen mogelijk maken. De situatie dat omvangrijke gebieden in één keer ontwikkeld worden, zal zich naar verwachting niet voordoen. Partijen die in het verleden in staat waren om risico's van substantiële omvang op zich te nemen, hebben grote problemen met financiering en krijgen deze alleen voor elkaar als zij direct zicht hebben op verdienmogelijkheden. Vanuit het oogpunt van overzichtelijkheid, fasering, risico's, verkoop en financiering is de schaal van de ontwikkeling aanzienlijk verkleind. Voor kleinere ontwikkelingsgebieden en (collectief) particulier opdrachtgeverschap zijn er volop kansen; voor dergelijke plannen is de financiering in principe wel mogelijk. Een dergelijk ontwikkelingsmodel



betekent een langduriger en andere publieke rol dan voorheen beoogd was. Partijen moeten in staat zijn om meer kleinschalige afspraken en een clusterwijze ontwikkeling mogelijk te maken. Ook op de planvorming en de flexibiliteit ervan heeft dat invloed.

Naast schaalverkleining zijn andere trends zichtbaar, waaronder het direct betrekken van de eindgebruiker bij woningbouwontwikkeling naast themaontwikkeling. Bijvoorbeeld door een combinatie van wonen, werken en (collectief) particulier opdrachtgeverschap.

De gronden van de Grondbank liggen voornamelijk in het Ruime Midden en Kreekrugzone, in grote aaneengesloten gebieden. Verder bezit de Grondbank circa 2.500 strekkende meters aan gronden langs de linten. De kreekruggen, voornamelijk bestemd voor landelijk wonen, maken planvorming op een organische manier mogelijk. Hierdoor kunnen kleine ontwikkelde gebieden uiteindelijk een groot samenhangend geheel worden. De gronden in de linten zijn geschikt voor particulier opdrachtgeverschap. De gronden met de beoogde bestemming landelijk wonen zijn meer geschikt voor collectief particulier opdrachtgeverschap of voor kleine (organische) gebiedsontwikkeling door ontwikkelaars.

Bij het aantrekken van de markt dienen de Grondbank en het Zuidplaspoldergebied gereed te zijn om te reageren op de nieuwe kansen en omstandigheden. Om de bereidheid van private partijen tot investeren in het Zuidplaspoldergebied te stimuleren, moeten over een aantal zaken afspraken gemaakt worden, met name over de conclusies Lange Termijn Verkenningen, de bijdragen aan bovenplanse voorzieningen, de organisatievorm voor de uitvoering en de inzet van ruimtelijke ordeningsinstrumenten.

## 5. Gronduitgifte

De Grondbank heeft grote aaneengesloten gebieden voor de gewenste ontwikkelingen en veel gronden in de Lanen en Linten. Om de ontwikkelingen van de Zuidplaspolder te stimuleren moet de Grondbank haar gronden ook beschikbaar kunnen stellen voor private initiatieven en kunnen verkopen aan aannemers, ontwikkelaars en/of particulieren. Dit moet marktconform gebeuren om ongeoorloofde staatsteun te voorkomen. Gezien de huidige markt is het denkbaar dat de Grondbank nadere afspraken maakt over onder meer leveringen en betalingen. Dat de Grondbank risicodragend mee gaat doen bij de ontwikkelingen is ongewenst. De beschikkingsbevoegdheid over de gronden gaat pas over aan derden als zij de financiële afspraken nagekomen zijn. Gezien de huidige marktomstandigheden is het niet reëel te verwachten dat voor 2017 aanzienlijke grondposities uitgegeven zullen gaan worden. De kansen liggen voornamelijk in de lanen en linten en kleinschalige ontwikkelingen van landelijk wonen in de Kreekrugzone. De Grondbank zal hiervoor initiatieven ontplooiën om de uitname van gronden te bevorderen. De Grondbank zal zich niet tot een zelfstandig uitvoeringsorganisatie omvormen.

De Grondbank heeft ca. 301 ha in de Zuidplaspolder in eigendom. De grondposities zijn in de volgende gebieden gelegen:

Deelgebied	Eigendom (ca.)
Het Nieuwe Midden	121 ha
Kreekrugzone	65 ha (inclusief lintzone ten oosten Middenweg)
Ringvaartzone	39 ha (gebied tussen N219 en Bierhoogtweg)
bedrijventerrein A20	7 ha
Nieuwerkerk-Noord (westlob)	3,5 ha
Gouweknoop	37 ha (exclusief linten ten oosten Middenweg)
Groene Waterparel/rest	9 ha
Plantagekwadrant	7 ha
Ringvaardorp-oost	9 ha (gebied tussen Bierhoogtweg en Knibbelweg)
Waddinxveen	2,5 ha

De gemiddelde boekwaarde van de gronden in de Grondbank, zonder verliesvoorziening, bedraagt ca. € 32 euro per m<sup>2</sup>.

### **Lanen en Linten**

In het kader van 'groot denken en klein doen' zal de Grondbank het vermarkten van de gronden in de linten als eerste oppakken. De Grondbank heeft ruim 2.500 strekkende meters linten in eigendom, waar tientallen tot ca 100 vrije kavels te ontwikkelen zijn. Voor de verkoop van deze kavels hoeft de Grondbank geen rekening te houden met voorgeschreven (Europese) aanbesteding. De verkoop van de kavels dient marktconform plaats te vinden. Verkoop kan plaatsvinden aan aannemers en ontwikkelaars maar ook particulieren komen in aanmerking. Verenigd in een collectief kunnen particulieren meerdere woningen tegelijkertijd ontwikkelen, het zogenaamde (collectief) particulier opdrachtgeverschap (CPO). Verkoop aan particulieren in het kader van het CPO vergt voor de Grondbank meer tijd en energie dan verkoop aan professionele partijen. De Grondbank zal de mogelijkheden voor CPO nader onderzoeken.

### **Kreekrugzone/Rode Waterparel**

Naast de ontwikkelingspotentie van Lanen en Linten in dit plangebied, bestaande uit het ontwikkelingsgebied ten zuiden van de Zuidelijke Dwarsweg, Middelweg, de N219 en de Groene Waterparel is het gebied bedoeld als locatie voor landelijk wonen. De Middelweg wordt door aanleg van de N456 en Moordrechtboog verkeersluw en kan uitstekend dienen als ontsluitingsweg. Op grond van de Lange Termijn Verkenningen kan de ontwikkeling van het landelijk wonen vanaf 2015 starten. De Grondbank zal in overleg met de ROZ en de gemeente hiervoor de nodige initiatieven nemen en afspraken maken met ontwikkelende aannemers en ontwikkelaars voor het organisch ontwikkelen van het landelijk wonen vanaf de Middelweg. De visie voor het gebied en de gronden van de Grondbank is gebaseerd op brede differentiatie in perceelgrootte en prijsklasse. Deze differentiatie is bedoeld om de afzet van de kavels te vergroten. Ook zal sprake moeten zijn van een hoge mate van flexibiliteit. Dit geldt ook voor het planologisch mogelijk maken van deze ontwikkeling, op grond van het realiseren van telkens kleine afgeronde projecten die passen bij de markt van dat moment.

### **Ringvaartzone**

Op grond van het door de Raad van State vernietigde bestemmingsplan was dit gebied beoogd als reservelocatie voor de ontwikkeling van het dorpswonen in combinatie met de ontwikkelingslocatie Nieuwerkerk-Noord. De linten in dit gebied zijn bestemd en kunnen met een uitwerkingsplan ontwikkeld worden. Voor de rest geldt de agrarische bestemming, waarbij voor een deel glastuinbouw is toegestaan. Op grond van het rapport 'In de Knop' wordt voor 2030, naast het ontwikkelen van de linten, geen gebiedsontwikkeling verwacht, zodat de huidige situatie en gebruik geconserveerd worden. In de loop van de komende jaren zal op grond van de dan geldende marktomstandigheden beoordeeld worden welk toekomstig gebruik qua bestemming en woningprofiel voor het gebied kansrijk is.

### **Het Nieuwe Midden**

Dit gebied heeft sinds 2010 een agrarische bestemming en is bedoeld als woningbouwlocatie na 2025 voor een tweetal segmenten, namelijk dorps en landelijk wonen. Met het oog op de mogelijke realisatie van station Doelwijk kan in de strook naast het spoor ook de in het Startprogramma 2007 genoemde 500 woningen stedelijk wonen ontwikkeld worden op onder meer gronden van de Grondbank.

### **Gouweknoop**

Dit gebied ten oosten van de Middel- en Bredeweg is doorsneden door diverse spoorlijnen en wegen. Ook de Moordrechtboog en de nieuwe N456 wordt in dit gebied aangelegd. Vanwege de nieuwe infrastructuur en de daarmee gepaard gaande geluids- en milieuproblematiek is het gebied minder geschikt voor woningbouw. Aan de andere kant is het gebied door de goede ontsluiting juist uitermate geschikt voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Ook grenst het gebied aan het bedrijventerrein Doelwijk. De ontwikkelingen zijn na 2020 beoogd.

### **Plantagekwadrant**

Een groot gedeelte van de gronden rondom de afrit Zevenhuizen van de A12 heeft een bedrijvenbestemming. De Grondbank zal initiatieven ondernemen om investeerders te vinden voor de ontwikkeling van dit gebied na 2015.

## 6. Risico's

De gemiddelde boekwaarde van de gronden in de Grondbank is relatief laag. Naar verwachting zal deze prijs de ontwikkelingen niet doen belemmeren. Wel is de gemiddelde grondprijs in de Grondbank hoger dan de 'agrarische' waarde van de gronden. Het grootste risico voor de waardeontwikkeling van de Grondbank is het niet doorgaan van de beoogde ontwikkelingen, waardoor de Grondbank een aanzienlijk (boek)verlies zal leiden.

De Grondbank past zich aan de huidige economische omstandigheden aan door middel van de besluiten over de Lange Termijn Verkenningen en het treffen van een verliesvoorziening. Dit neemt een aantal opgaven en risico's voor de Grondbank echter niet weg. Deze hebben voornamelijk te maken met de waardeontwikkeling en de opbrengsten bij de verkoop van de gronden.

Waardeontwikkeling en verkoop van gronden voor goede prijzen kunnen alleen plaatsvinden wanneer de publieke partijen goede en flexibele afspraken maken over de gebiedsontwikkeling met daarbij wel het uitgangspunt, dat ieder scenario door de markt kan worden ingehaald, negatief dan wel positief. Hier wordt onder meer bedoeld het planologische verankeren van de Lange Termijn Verkenningen, goede afspraken over bovenplanse bijdragen, waaronder voor de ontwikkeling van de linten en het aansturen op kortere doorlooptijden van de gebiedsontwikkeling. Op grond hiervan wordt het voor private partijen aantrekkelijker om de ontwikkeling ter hand te nemen en te investeren. De gronden en de expertise van de Grondbank zijn hiervoor beschikbaar. De hoogste prijs voor grond wordt bereikt op het moment dat de onzekerheden over de ontwikkelingen geëlimineerd zijn. Dit is op het moment wanneer onder meer de planologie onherroepelijk geregeld is, zekerheid over de kwaliteit van de omgeving bestaat en dat er vraag is naar het te ontwikkelen product. Het eerder verkopen van de grond zal ongetwijfeld leiden tot een lagere prijs omdat een potentiële koper de risico's in de prijs verdisconteert wil hebben. Het snel willen verkopen van grond betekent zeker een lagere prijs dan op het moment waarop de onzekerheidsfactoren zijn geëlimineerd. Dit vraagt om een goede afweging over het tijdstip van verkoop in relatie tot de omgevings- en onzekerheidsfactoren en de risico's voor de Grondbank.

Verder is in het USK 2011 de ambitie geformuleerd om de Grondbank per 1 januari 2015 een 'zogenaamde risicoloze' onderneming te laten zijn. Dit kan alleen maar door of zekerheid te hebben over de afname van de gronden tegen een voldoende hoge prijs of verzekerd zijn van voldoende waardeontwikkeling van de gronden. Of deze doelstelling gehaald kan worden in 2015 is door onder meer de huidige marktontwikkelingen zeer de vraag.

## 7. Overige zaken

### ***Wet voorkeursrecht gemeenten***

De gemeente Zuidplas heeft in 2011 op veel gronden in de Zuidplaspolder het voorkeursrecht op grond van de Wvg afgehaald. Dit geldt niet voor gronden gelegen in Zevenhuizen-Zuid, Knibbelweg-Oost en Moerkapelle-Oost. De Grondbank heeft geen actieve rol meer bij het uitvoeren en bewaken van het voorkeursrecht Wvg.

### ***Verwervingsstrategie***

De Grondbank functioneert met ingang van 1 januari 2011 (tot 2020) als stallingbedrijf. Dit houdt in dat de Grondbank op eigen initiatief geen nieuwe gronden meer koopt, op enkele uitzonderingen na zoals ruilingen en het aankopen van gronden voor rekening en risico van derden.

Om te komen tot aaneengesloten te ontwikkelen gebieden dienen overigens nog wel gronden aangekocht te worden door de ontwikkelende gemeenten dan wel de ontwikkelcombinaties. De enige functie die de Grondbank bij aankoop van grond heeft, is de functie van aankoopmakelaar in opdracht van een gebiedsgemeente en/of ontwikkelcombinatie. De Grondbank werkt daarbij nadrukkelijk in opdracht van een partij en met die partij worden daar waar nodig afspraken gemaakt over de (voor)financiering van de aankoop van de gronden, eventueel tijdelijk stallen van de gronden bij de Grondbank, de apparaatskosten voor de aankoop en de plicht tot afname en de beheers- en rentelasten. Daarbij geldt het principe dat de Grondbank budgetneutraal een transactie begeleidt.

### ***Beheer en onderhoud gronden***

De Grondbank beheert de onroerende zaken tot het moment waarop ze worden overgedragen voor de ontwikkeling van de Zuidplaspolder of verkocht aan derden. De Grondbank geeft het beheer zodanig vorm dat de onroerende zaak op het gewenste moment beschikbaar komt voor de voorgenomen ontwikkeling of verkoop en realiseert daar waar mogelijk door middel van pacht of huur de maximale financiële beheersopbrengsten.

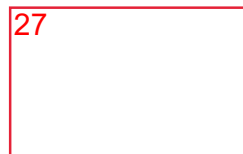
Het beheer van de onroerende zaken heeft tot op heden in relatie gestaan tot het toekomstig gebruik. Gezien de langere doorlooptijden van de ontwikkelingen dan waar in het verleden werd uitgegaan en dus het langer in beheer houden van de onroerende zaken, dient het beheer ook gericht te worden op waardebehoud.

De uitgangspunten voor het beheer en onderhoud zijn verder uitgewerkt in de nota beheer.

***De begrenzing van de voorraad verworven gronden, maximale boekwaarde en vreemd vermogen***

Deze begrenzing van de voorraad verworven gronden, de maximale boekwaarde en de omvang van de maximale omvang van het aangetrokken vreemd vermogen worden bepaald door de vastgestelde begrotingen van de Grondbank voor 2012 en 2013.

**Jaarverslag  
en  
Jaarrekening 2004**







# Inhoudsopgave

1.	VOORWOORD.....	1
2.	AMBTELIJKE ORGANISATIE.....	5
3.	PROGRAMMA 1 TM 12 - BELEID.....	7
3.1	PROGRAMMA 1, PROVINCIAAL BESTUUR.....	9
3.2	PROGRAMMA 2, LOKAAL BESTUUR.....	13
3.3	PROGRAMMA 3, OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID.....	17
3.4	PROGRAMMA 4, BELEID VERKEER EN VERVOER.....	19
3.5	PROGRAMMA 5, BEHEER INFRASTRUCTUUR(VAAR)WEGEN.....	23
3.6	PROGRAMMA 6, OPENBAAR VERVOER.....	27
3.7	PROGRAMMA 7, BELEID GROEN, WATER EN MILIEU.....	29
3.8	PROGRAMMA 8, UITVOERING GROEN, WATER EN MILIEU.....	37
3.9	PROGRAMMA 9, ECONOMISCHE ZAKEN EN TOERISME.....	41
3.10	PROGRAMMA 10, MEDIA, KUNSTEN EN CULTUUR.....	45
3.11	PROGRAMMA 11, SOCIAAL BELEID EN ZORG.....	47
3.12	PROGRAMMA 12, RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN EN BEHEER.....	53
4.	ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN.....	59
5.	RAPPORTAGE BIKL EN IN 2004 NIEUW GEVORMDERESERVES.....	61
6.	PARAGRAFEN.....	75
6.1	PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN.....	77
6.2	PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN.....	81
6.3	PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	89
6.4	FINANCIERINGSPARAGRAAF.....	91
6.5	BEDRIJFSVOERINGPARAGRAAF.....	95
6.6	PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN.....	107
6.7	PARAGRAAF PROVINCIAAL GRONDBELEID.....	123
6.8	PARAGRAAF SPEERPUNTEN GEBIEDEN 2004.....	125
6.9	PARAGRAAF TAAKSTELLINGEN EN RESERVERINGEN.....	131
6.10	EU-PARAGRAAF.....	133
6.11	RECHTMATIGHEIDSPARAGRAAF.....	139
7.	BALANS EN REKENING VAN BATEN EN LASTEN 2004.....	141
8.	PROGRAMMA 1 TM 13 - FINANCIËEL.....	181
8.1	PROGRAMMA 1, PROVINCIAAL BESTUUR.....	183
8.2	PROGRAMMA 2, LOKAAL BESTUUR.....	185
8.3	PROGRAMMA 3, OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID.....	187
8.4	PROGRAMMA 4, BELEID VERKEER EN VERVOER.....	189
8.5	PROGRAMMA 5, BEHEER INFRASTRUCTUUR(VAAR)WEGEN.....	195
8.6	PROGRAMMA 6, OPENBAAR VERVOER.....	199
8.7	PROGRAMMA 7, BELEID GROEN, WATER EN MILIEU.....	203
8.8	PROGRAMMA 8, UITVOERING GROEN, WATER EN MILIEU.....	209
8.9	PROGRAMMA 9, ECONOMISCHE ZAKEN EN TOERISME.....	213
8.10	PROGRAMMA 10, MEDIA, KUNSTEN EN CULTUUR.....	217
8.11	PROGRAMMA 11, SOCIAAL BELEID EN ZORG.....	221
8.12	PROGRAMMA 12, RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN EN BEHEER.....	225
8.13	PROGRAMMA 13, ALG. FINANCIËRINGS- EN DEKKINGSMIDDELEN.....	229
9.	ACCOUNTANTSVERKLARING.....	233
10.	BIJLAGEN.....	235



# 1. Voorwoord

De samenleving verandert en dit werkt door naar de maatschappelijke vraagstukken waar de provincie zich voor gesteld ziet. Globalisering en internationalisering, toenemende aandacht voor veiligheid, zowel fysiek als sociaal en de relatie tussen onderwijs en economische ontwikkelingen zijn belangrijke ontwikkelingen.

De relaties tussen de bestuurslagen en met maatschappelijke verbanden lopen minder via vaststaande instituties en meer in netwerkachtige constructies. Dit vraagt om een heroriëntatie op de manier waarop overheid en samenleving met elkaar omgaan. En meer specifiek voor de provincie een heroriëntatie op de positie, rollen en taken. Dit werkt door in de manier waarop de provincie samenwerkt met andere bestuurslagen, maatschappelijke organisaties en private partners. De samenwerking is vaak langdurig en complex en bestrijkt veel beleidsterreinen, die vaak in elkaar grijpen. Dit vraagt van de provincie een inzet op bij elkaar brengen, visievorming, overtuigen en een positie als mediator, regisseur en informatie- en kennismakelaar. In de concrete uitvoering is en blijft de provincie afhankelijk van de mogelijkheden van de verschillende partners.

De uitvoering van het Collegewerkprogramma, waarin de prioriteiten voor het beleid in de periode 2003 – 2007 zijn neergelegd, is in 2004 stevig ter hand genomen. Voordat met de daadwerkelijke uitvoering kan worden begonnen, moeten de ambities worden verankerd in visies en plannen. Daarbij zijn in 2004 belangrijke resultaten bereikt. Zo is er belangrijke voortgang geboekt bij de planologische verankering van de ambities voor nieuwe bedrijventerrein. En ook de inzet op gebiedsgerichte plannen als die voor de As Leiden Katwijk en de driehoek Rotterdam, Zoetermeer, Gouda heeft tot voortgang in de beleidsontwikkeling geleid.

Rijksbeleid zoals neergelegd in de nota's Ruimte en Mobiliteit en het daarbij behorend uitvoeringsinstrumentarium zijn van groot belang voor de uitvoering van provinciale taken. Vroegtijdig agenderen van de provinciale belangen bij het Rijk werd een effectief middel voor de beleidsontwikkeling.

Een groot deel van de werkzaamheden van de provincie heeft een doorlopend karakter. Vergunningverlening, handhaving, beheer en onderhoud van wegen en vaarwegen, toetsen van gemeentelijke plannen en begrotingen zijn daarvan voorbeelden. Op deze onderdelen maakte de provincie in 2004 een belangrijke professionaliseringsslag. In de twaalf programma's worden voortgang en bereikte resultaten voor de beleidssectoren beschreven.

De jaarrekening 2004 kent, na verwerking van een erratum, een negatief resultaat van € 13,8 miljoen tegenover een verwachte uitkomst bij Slotwijziging van € 2,1 miljoen positief. Daarbij werd al gewezen op € 3,6 miljoen extra afschrijvingen op de recreatiesubsidies in verband met het nieuwe BBV. Deze tegenvaller werd uiteindelijk € 10,6 miljoen. Andere tegenvallers waren niet declarabele BTW (€ 4,5 mln), overschrijding apparaatslasten (€ 3,2 mln), tegenvallende opbrengst motorrijtuigenbelasting (€ 1,4 mln), het niet boeken van het BNG-dividend in het jaar van toekenning (€ 1,0 mln) en de verhoging van de post dubieuze debiteuren met € 0,7 miljoen. Meevallers waren een hogere uitkering uit het Provinciefonds (€ 2,5 mln); voordelen op de beleidsprogramma's (€ 1,9 mln), vrijval van balansposten € 1,3 mln, opbrengst grondverkoop € 2,2 mln. en vrijval voorziening premiebetalingen.

Per saldo is er sprake van een structureel negatief resultaat van € 5,9 miljoen. Een bedrag van € 7,9 miljoen heeft een incidenteel karakter. Zie voor verdere toelichting paragraaf 7.5. Voor de goede orde: het erratum op de jaarrekening van baten en lasten en de balans is niet meer in de tabellen en teksten van het verdere van deze jaarrekening verwerkt.

## De omgeving

### Bestuurlijke verhoudingen

De verhoudingen in het huis van Thorbecke tussen Rijk, provincies en gemeenten zijn niet statisch. Op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, groen, water en zorg is een verschuiving te zien van Rijkstaken naar lagere overheden. Vanuit de idee "decentraal waar het kan, centraal waar het moet" worden bevoegdheden en de bijbehorende verplichtingen en risico's formeel overgedragen. Dit gebeurt zowel vanuit het Rijk naar provincies en gemeenten als vanuit provincies naar de gemeenten. In het actieprogramma 'Andere overheid' werken Rijk, provincies en gemeenten onder andere aan de stroomlijnen van deze verhoudingen. Het is belangrijk dat de overdracht van bevoegdheden en middelen gebeurd in het vertrouwen dat de lagere overheid de taken goed uitvoert. De verantwoording over de behaalde resultaten kan worden ondersteund door een reële set van meetbare gegevens.

### **Samenwerking**

In Zuid-Holland is al langer sprake van een grote bestuurlijke drukte. Eind 2004 zijn er 86 gemeenten waarvan twee behoren tot de grote steden van Nederland; er waren zeven waterschappen en drie hoogheemraadschappen actief op het provinciaal grondgebied. De kaderwetgebieden Haaglanden en Rotterdam zullen bij het in werking treden van de Wet gemeenschappelijke regelingen worden aangemerkt als Wgr+regio met voor hun gebied gedeeltelijk vergelijkbare bevoegdheden als voor de provincie. Daarnaast zijn er een groot aantal gemeenschappelijke regelingen. De provinciale rol in deze structuur van elkaar overlappende besturen en regio's wordt gekenmerkt door 'Government governance', het waarborgen van de onderlinge samenhang in de wijze van besturen en beheren en toezicht houden. De gebiedsgerichte aanpak op het bovenlokale en regionale niveau blijft gehandhaafd.

Maatschappelijke vraagstukken houden niet op bij de provinciegrenzen. In regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden werkt Zuid-Holland samen aan oplossingen voor economische vraagstukken, aan de bereikbaarheid in de Zuidvleugel, aan het open landschap in het Groene Hart. Samenwerking met partners is dus belangrijk voor het welslagen van de eigen provinciale ambities. Dat blijkt ook in dit jaarverslag. Door een goede samenwerking wordt voortgang geboekt in projecten zoals de Integrale Ontwikkeling Delft Schiedam. Waar de samenwerking stagneert blijft ook resultaat achter zoals bij de ambitie om te komen tot één vervoersentiteit in Zuid-Holland.

### **Sociale structuur**

Voor de samenlevingsvraagstukken zoekt de provincie de samenwerking met maatschappelijke organisaties. De relatie met deze partners heeft meer het karakter van een opdrachtgever – opdrachtnemer relatie waarbij de provincie de uitvoerende organisaties subsidieert. De rol van de provincie verandert door de (voorgenomen) invoering van de Wet op de jeugdzorg, de Wet ambulancezorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. De vraagstukken op het gebied van inburgering, integratie en vergrijzing nemen toe en door de hoge verstedelijkingsgraad worden Zuid-Hollandse burgers hiermee meer geconfronteerd dan in andere provincies.

### **Economische structuur**

Zuid-Holland is op afstand de dichtst bevolkte provincie van Nederland en een groot deel (63%) van de inwoners van Zuid-Holland woont in de stedelijke regio's Haaglanden en Rijnmond.

In de economische structuur van Zuid-Holland zijn diverse sectoren vertegenwoordigd. De provincie heeft met name een stimulerende taak voor (boven)regionale vraagstukken: een goede economische ontwikkeling, bevorderen van werkgelegenheid en een goed vestigingsklimaat. De economische kracht van Zuid-Holland hangt onder andere samen met de ligging van Nederland en de positie in de wereldhandel. De economie in Zuid-Holland staat nog steeds onder druk maar de meest recente cijfers lijken er op te wijzen dat de economie in de provincie uit een dal komt.

Voor de economische ontwikkeling blijft de bereikbaarheid een moeilijk oplosbaar probleem.

### **Fysieke structuur**

Het belang van en de behoefte aan mobiliteit groeit nog steeds, terwijl de (milieu)ruimte voor infrastructuur niet toeneemt. De planmatige aanpak van het beheer en onderhoud van de weginfrastructuur is in 2004 belangrijk verbeterd.

Naast het stedelijk gebied kent Zuid-Holland ook uitgestrekte landelijke gebieden. Het Nationaal landschap Groene Hart ligt bijvoorbeeld voor een groot deel binnen de provincie. Daarnaast zijn er een aantal bijzondere agrarische gebieden waarvoor een specifieke regeling geldt. Het betreft hier de bollengebieden, glastuinbouwconcentratiegebieden en het boomteeltgebied.

In de Agenda Vitaal Platteland worden op Rijksniveau activiteiten ontwikkeld, die het economisch belang van het landelijk gebied versterken. In 2005 zullen op grond van deze Agenda omvangrijke taken en verantwoordelijkheden worden overgedragen aan de provincies.

Zuid-Holland ligt voor het grootste deel onder de zeespiegel. Met de ligging aan de kust en in het stroomgebied van een aantal (grote) rivieren, is er voor de provincie een omvangrijke wateropgave. In 2004 is er, dank zij de inzet van extra middelen, een flinke impuls gegeven aan de complexe ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken zoals kustversterking, kustontwikkeling, waterafvoer en waterberging in stedelijke gebieden, de waterproblematiek in het veenweidegebied en de waterveiligheid.

De Nota Ruimte, het ontwerp voor de Wet ruimtelijke ordening, het Investeringsbudget landelijk gebied en de toekomstige integrale waterwet gaan uit van een decentrale, gebiedsgerichte en integrale provinciale rol. De provincie krijgt meer en meer een dubbelrol, enerzijds toetsend en handhavend, anderzijds ontwikkelend.

De ruimtelijke claims die voortvloeien uit de maatschappelijke vraagstukken kunnen niet allemaal worden gehonoreerd. Toelatingsplanologie en het stellen van regels volstaat niet meer. Er is een omslag gemaakt naar ontwikkelingsplanologie en het ontwikkelen van initiatieven. In de paragraaf 5 wordt bij de beantwoording van de vragen *Wat hebben we bereikt* en *Wat hebben we gedaan* wordt per programma dieper op de in 2004 behaalde resultaten ingegaan.

## **Bestuur**

In het duale bestel hebben Provinciale Staten (PS) en Gedeputeerde Staten (GS) ieder een eigen positie en takenpakket.

De rechtstreekse gekozen leden van Provinciale Staten hebben drie hoofdtaken:

- Kaderstelling: het vaststellen van beleidskaders waarbinnen Gedeputeerde Staten de provincie moeten besturen;
- Volksvertegenwoordiging: oriëntatie op de samenleving door werkbezoeken, spreekuren en debatten met inwoners;
- Controle: de beleidsuitvoering wordt getoetst aan de te realiseren doelen binnen de eerder vastgestelde kaders.

Het Presidium is belast met de gecoördineerde voorbereiding van de vergaderingen van PS en statencommissies. Het bepaalt de stukkenstroom op advies van de statengriffier. De noodzakelijke afstemming en informatie-uitwisseling tussen GS en PS zullen nog verder worden gestructureerd. De statengriffie onder leiding van de statengriffier geeft de ambtelijke ondersteuning aan de Staten. Belangrijke taken van de statengriffie zijn onder andere het voorbereiden en afhandelen van PS- en statencommissievergaderingen, het begeleiden van PS bij werkbezoeken en het adviseren aan PS op het gebied van kaderstelling en controle.

### **Provinciale Staten**

Provinciale Staten hebben 83 leden. In 2004 was de samenstelling van Provinciale Staten als volgt:

▪ PvdA	20
▪ CDA	20
▪ VVD	18
▪ SGP, Christen Unie	7
▪ GROENLINKS	5
▪ D66	4
▪ SP	4
▪ LPF	3
▪ Onafhankelijke statenfractie Dorsman	1
▪ Leefbaar Zuid-Holland	1

Commissaris van de Koningin en voorzitter PS: J. (Jan) Franssen

Vicevoorzitters PS: J.J.A.H. (Hans) Klein Breteler en R.E. (Ronald) Waterman

Griffier: H. (Nettie) Engels - van Nijen

### **Statencommissies**

Veel voorstellen die in de vergadering van Provinciale Staten aan de orde komen, worden eerst besproken in één van de statencommissies. De commissies adviseren aan Provinciale Staten en de commissievergaderingen zijn openbaar. Individuele personen, maatschappelijke organisaties, medeoverheden en anderen kunnen gebruik maken van het inspreekrecht. De commissie wordt voorgezeten door een statenlid. Naast de Commissie voor het Onderzoek van de Rekening (COR), zijn er vijf vaste commissies van advies:

- Ruimte en Wonen;
- Mobiliteit, Kennis en Economie;
- Bestuur en Middelen;
- Groen, Water en Milieu;
- Samenleving.

	Aantal vergaderingen in de nieuwe samenstelling
Provinciale Staten	13
Statencommissie Ruimte en Wonen	10
Statencommissie Mobiliteit, Kennis en Economie	13
Statencommissie Bestuur en Middelen	13
Statencommissie Samenleving	10
Statencommissie Groen, water en Milieu	13

### **Gedeputeerde Staten**

Gedeputeerde Staten vormen het Dagelijks Bestuur. Leden van GS maken in een duaal bestel geen deel meer uit van Provinciale Staten, hoeven niet perse op de kandidatenlijst van een politieke partij te staan en kunnen zelfs van buiten de provincie komen. Het college is het Dagelijks Bestuur en voert de besluiten uit die door PS worden genomen.

Commissaris van de Koningin en voorzitter GS: J. (Jan) Franssen  
Algemene coördinatie, Openbare orde en veiligheid, Rampenbestrijding.

CDA: J.W.A. (Asje) van Dijk  
Economie, Kennisinfrastuur, Stedelijke ontwikkeling, Ruimtelijke ontwikkeling, Arbeidsmarkt.

VVD: H.M.C. (Lenie) Dwarshuis – van de Beek  
Water, Europa, Deltametropool, Zuidvleugel Groene Hart, Regio en Streekplan Zuid-Holland Oost.

VVD: F.D. (Eric) van Heijningen  
Milieu en externe veiligheid, Luchtvaart, Kunst en Cultuur, Recreatie en Toerisme, Communicatie, Regio en Streekplan Rijnmond.

PvdA: L.M. (Lennie) Huizer  
Samenleving, Onderwijs, Financiën, Personeel en Organisatie, Financieel Toezicht, Rechtsbescherming en Archiefininspectie.

PvdA: J.M. (Marnix) Norder *tot 14 oktober 2004*  
PvdA: J. (Jeltje) van Nieuwenhoven *vanaf 27 oktober 2004*  
Mobiliteit, Bestuurlijke Zaken, Interprovinciaal, Regio en Streekplan Zuid-Holland West.

CDA: L.E. (Leen) van der Sar  
Plattelandsontwikkeling, Plattelandsbeheer, Integrale handhaving, Regio en Streekplan Zuid-Holland Zuid.

Provinciesecretaris: M.H.J. (Mariëtte) van Wieringen - Wagenaar

Gedeputeerde Staten vergaderen iedere week, met uitzondering van twee recesperioden in de zomer en aan het eind van het jaar.

## 2. Ambtelijke organisatie

Het directieteam geeft, onder leiding van de provinciesecretaris, sturing aan de ambtelijke organisatie. In deze aansturing wordt het planning- en controlinstrumentarium geleidelijk aan beter verankerd. Naast de producten in het kader van de begrotingscyclus wordt ook de plan- en rapportagecyclus voor concern, directies en afdelingen steeds beter benut. Kaderstelling, toetsing en controle kunnen met deze producten op de verschillende niveaus worden gerealiseerd. De strategische lange termijn agenda voor GS biedt het DT mogelijkheden voor een gezamenlijke, inhoudelijke sturing en uitvoering. Integrale en doelmatige beleidsadviesing aan GS, met name over de strategisch belangrijke onderwerpen, kan zo steeds beter gestalte krijgen.

De ambtelijke organisatie ontwikkelde zich ook in 2004 langs twee belangrijke lijnen. Dat waren de verdere omslag naar een flexibele, uitvoeringsgerichte organisatie en de voortgaande verbetering van de bedrijfsvoering.

Voor de omslag naar een flexibele en uitvoeringsgerichte organisatie waren al organisatieveranderingen doorgevoerd. Voor 2004 lag het accent op het bevorderen van de mobiliteit, ingegeven door de wens om meer dynamiek te krijgen in het personeelsbestand. Dynamiek die tot doel heeft de kwaliteit van de organisatie te verbeteren. De 57+regeling heeft een belangrijke uitstroom van oudere medewerkers op gang gebracht. Deze maatregel draagt bij aan de interne dynamiek en geeft door de, weliswaar beperkte, mogelijkheden voor herbezetting ook ruimte voor externe instroom.

Met de verbeterprogramma's Planning en Control zijn op het gebied van de bedrijfsvoering in de periode 2001 – 2004 verbeterprocessen ingezet die tot een belangrijke kwaliteitsslag hebben geleid. Maar ook werd zichtbaar dat op diverse onderdelen een verdieping of verbreding van de ingezette verbeteringen noodzakelijk is. In de nota "Bedrijfsvoering in Balans" die in juni 2004 werd vastgesteld is aangegeven op welke manier een aantal noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering zullen worden bereikt. Het verbetertraject wordt voortgezet waarbij wordt gewerkt langs de lijnen besturing, medewerkers en systemen. Dit is nodig om de bestuurlijke ambities zoals neergelegd in het Collegewerkprogramma, te kunnen realiseren. De programma's uit de nota formuleren op diverse terreinen een forse ambitie. Daadkrachtig, herkenbaar, sturen op hoofdlijnen, kwalitatief hoogwaardig, professioneel, resultaat- en uitvoeringsgericht zijn hierbij de sleutelbegrippen. In 2004 zijn onderzoeken en verandertrajecten gestart bijvoorbeeld op het gebied van ondersteuning, informatisering, automatiseringen financiën. In de bedrijfsvoeringparagraaf wordt hierop dieper ingegaan.





### **3. Programma 1 tm 12 - Beleid**



## 3.1 Programma 1, Provinciaal bestuur

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
101 Provinciale Staten	J. Franssen
111 Gedeputeerde Staten	J. Franssen
112 Gebiedsprogramma's	J. van Nieuwenhoven / L.E. van der Sar / H.M.C. Dwarshuis / F.D. van Heijningen
132 Beleidscoördinatie en public affairs	J. Franssen / F.D. van Heijningen
133 Juridische adviezen en control	J. van Nieuwenhoven
161 Bundeling bestuurskracht	J. van Nieuwenhoven / H.M.C. Dwarshuis
162 Kosten voormalig personeel en medezeggenschap	L.M. Huizer
171 Communicatie	F.D. van Heijningen

### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

#### Provinciale Staten

Provinciale staten hebben een actief vergaderjaar achter de rug. Tegen de 800 stukken zijn door de griffie geregistreerd, rond de 150 vergaderingen zijn uitgeschreven en in totaal hebben de statenleden met elkaar, in verschillende samenstellingen, ruim 500 uur vergaderd. De Staten groeien duidelijk in hun duale rol en zoeken naar nieuwe instrumenten en wegen om hier invulling aan te geven.

#### *Volksvertegenwoordiging en agendering*

Het provincieparlement heeft in 2004 verschillende activiteiten opgezet om de inwoners van Zuid-Holland meer te betrekken bij het provinciaal beleid. Door middel van advertenties en folders zijn de beïnvloedingsmogelijkheden voor burgers breed onder de aandacht gebracht. Meer dan 100 insprekers hebben van het inspreekrecht gebruik gemaakt en er is een burgerinitiatief ingediend. Vanwege het ontbreken van voldoende ondersteuning, moest dit burgerinitiatief helaas niet ontvankelijk worden verklaard. Daarnaast zijn een tiental werkbezoeken in commissieverband en drie rondetafelgesprekken georganiseerd. Onderwerp van gesprek waren het Kierbesluit, de toekomst van de landbouw in een vitaal platteland en het onderwijs. Bijzonder was ook de inspirerende bijeenkomst met de voorzitter van de onderzoekscommissie van de Tweede kamer over het integratiebeleid. Verder is geëxperimenteerd met een digitaal Politiek Prikbord voor de statencommissie Mobiliteit, Kennis en Economie en is in december voor het eerst de Statenvergadering live uitgezonden op internet. In 2005 zal worden gezien of deze experimenten worden voortgezet.

De agenderende rol van statenleden is op verschillende wijzen tot uitdrukking gebracht. Door gebruik te maken van het vragen uur en het recht van interpellatie in de Staten, door discussienotities op te stellen voor bespreking in de commissies en ook door zelf het initiatief te nemen tot een voorstel. Zo zijn initiatiefvoorstellen ingediend met betrekking tot de Floriade, de natuurontwikkeling in de Sophiapolder en met betrekking tot de wachtgelden van statenleden.

#### *Kaderstellen*

De Wet dualisering provinciebestuur biedt weinig handvatten voor de invulling van de kaderstellende rol. Na de voortvarende start door de werkgroepen duale begroting en financiële verordening is de behoefte aan een verduidelijking van het begrip kaderstelling gegroeid. De discussie over de nota planbeoordeling en rond (verschillende vormen van) startnotities toont aan dat heldere afspraken over bevoegdheidsverdeling, de informatievoorziening en de te volgen procedures wenselijk zijn. Hieraan zal in 2005 verder invulling worden gegeven.

#### *Controleren*

De controlerende rol van de Staten komt op diverse wijzen tot uitdrukking. Zo is de programmabegroting geëvalueerd en heeft de Commissie Onderzoek van de Rekening (COR) een onderzoek laten uitvoeren naar de voortgang van de verbeterplannen voor de bedrijfsvoering. In december hebben de statenleden zich gebogen over de meetbaarheid van het provinciaal beleid en het SMART formuleren van prestaties en effecten in de programmabegroting. In 2005 zal daar een vervolg op komen. Nieuw in de provincie was ook de instelling van de ad hoc onderzoekscommissie 'stagnatie infrastructurele projecten', die in 2004 onderzoek heeft gedaan naar de belemmerende en succesfactoren bij de uitvoering van plannen voor infrastructuur. Naar verwachting zal de

commissie in april 2005 haar onderzoeksresultaten kunnen presenteren. Daarnaast hebben de vier Randstadprovincies (Flevoland, Noord- en Zuid-Holland en Zeeland), een provinciale rekenkamer opgericht.

### **Bestuurlijke omgeving**

Om daadkrachtig en slagvaardig te kunnen handelen, is het noodzakelijk dat de provincie zich voortdurend bezint op de positie die zij inneemt in het bestuurlijk proces. Binnen de Randstad werkt Zuid-Holland samen met de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland, met de vier grote steden, de vier kaderwetregio's en met verschillende ministeries. De rol van de provincie is vaak gelegen in het samenbrengen van partijen, het voeren van de regie of het geven van opdrachten aan maatschappelijke organisaties of private partijen. Beleidsvraagstukken vragen een integrale benadering waarbij de externe oriëntatie een steeds belangrijkere rol gaat spelen.

De mogelijkheden van de provincie worden in belangrijke mate bepaald door Europees en Rijksbeleid. Via diverse kanalen wordt invloed uitgeoefend op de besluitvorming op Rijksniveau. In 2004 is met succes een lobbytraject uitgezet voor de besluitvorming rond de twee Rijksnota's Ruimte en Mobiliteit. De beïnvloeding van het Rijksbeleid krijgt meer en meer op een structurele manier vorm bij het opstellen en de latere behandeling van begrotingshoofdstukken. Binnen het public affairsbeleid is, ten opzichte van voorgaande jaren, vooral voortgang geboekt in de stevige integrale voorbereiding van de lobbytrajecten. Op Europees niveau blijft de vertegenwoordiging in het Huis der Nederlandse Provincies in Brussel de mogelijkheid bieden de Europese agenda te bewaken. De slag naar daadwerkelijke beïnvloeding vindt vooral in samenwerking met andere bestuurlijke partners plaats.

De relatie met het Europese beleid krijgt vorm binnen de kaders van het bestuurlijk Overleg Randstad. In 2004 is een strategische Europese agenda vastgesteld die Zuid-Holland onder andere als uitgangspunt heeft gebruikt voor de uitwerking van een strategische visie op de ambities ten aanzien van de beïnvloeding en de uitvoering van Europees beleid. De speerpunten in de visie zijn: de Europese Wet- en regelgeving vooral gericht op milieu; integraal waterbeheer; regionaal beleid; kenniseconomie en -infrastructuur en plattelandsontwikkeling. De activiteiten die de provincie in het kader van Europa in 2004 heeft ontwikkeld zijn opgenomen in programma 9, Economische Zaken.

### **Samenwerking**

Veel van de provinciale opgaven eindigen niet bij de provinciegrens. Samenwerking met bestuurlijke partners in de Zuidvleugel, het Groene Hart, de vereniging Deltametropool en de Bestuurlijke Commissie Randstad is dan noodzakelijk om tot een effectieve oplossing te komen. De ontwikkelingen in de verschillende gremia zijn in beeld gebracht, waardoor de bestuurlijke inbreng beter op elkaar kan worden afgestemd en de informatie gestructureerd beschikbaar is. In de bestuurlijke conferentie Zuidvleugel zijn de prioriteiten herijkt en zullen duidelijke afspraken over projectverantwoordelijkheden bijdragen aan de uitvoering van de Zuidvleugelagenda.

De rol en positie van de provincie bij de vele vraagstukken die in Zuid-Holland spelen waren voor Provinciale Staten (PS) aanleiding voor een onderzoek naar de provinciale bestuurskracht naar het voorbeeld van de Bestuurskrachtmonitor die de provincie van de gemeenten vraagt als intensivering van gemeentelijke samenwerking of herindelingvraagstukken aan de orde zijn. Het onderzoek naar de provinciale bestuurskracht heeft in 2004 plaatsgevonden en in 2005 zullen de resultaten bekend worden gemaakt.

Voor de relatie tussen gemeenten onderling en tussen de voormalige kaderwetgebieden en de provincie is het van belang dat het wetsontwerp voor de Wet gemeenschappelijke regelingen plus (Wgr+) door Tweede Kamer is aangenomen. De in IPO-verband gezamenlijk in gezette lobby was succesvol en heeft geleid tot amendementen die onder andere de planpositie van de provincies versterkt. Invoering van de wet per 1 januari 2005 is door de late kamerbehandeling niet meer mogelijk. De Wgr+ door loopt nu het traject naar de Eerste kamer.

De samenwerking in Interprovinciaal verband, via het IPO, is vooral sectoraal gericht. Het IPO heeft in 2004 een provinciale agenda opgesteld voor het landelijke project 'Andere Overheid'. De speerpunten zijn vergelijking van de beleidseffecten door het ontwikkelen van een IPO-effectiviteitsmonitor, de regulering en vermindering van administratieve lasten, elektronische dienstverlening, verhelderen toezichtrelaties ook in samenwerking met gedeconcentreerde Rijksdiensten. De aandacht ging in Zuid-Holland in 2004 vooral uit naar de twee eerste projecten. Het IPO-programma 'Andere Overheid' heeft als één van de doelstellingen de zichtbaarheid van het middenbestuur te vergroten.

Het Europaproof houden van provinciaal beleid en regelgeving blijft voortdurend onderwerp van aandacht. Er zijn in 2004 diverse interne handleidingen beschikbaar gekomen, waaronder een checklist staatssteun en een inkoopregeling. Met een overzicht van Europese Wet- en regelgeving op de voor de provincie belangrijke beleidsterreinen kan de provincie sneller inspelen op Europese ontwikkelingen.

### **Gebiedsprogramma's**

Binnen de provinciegrenzen is de gebiedsgerichte werkwijze een belangrijk element om knelpunten in de uitvoering op te lossen, de uitvoering te stroomlijnen en te versnellen en draagvlak voor het beleid bij de (bestuurlijke) partners in het gebied te verkrijgen. Zo versterken de gebiedsprogramma's de bestuurlijke effectiviteit en de herkenbaarheid van de provincie bij burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de afzonderlijke gebieden. Zuid-Holland is hiervoor vanaf 2003 ingedeeld in vier gebieden. In april 2004 zijn voor deze gebieden - Zuid, Rijnmond, West en Oost - de gebiedsprogramma's definitief vastgesteld. Voor de uitvoering zijn inmiddels voor een aantal deelgebieden gebiedsgerichte afspraken gemaakt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Drechtsteden, de Merwedezone en de Hoeksche Waard. Ook de opgaven in de Krimpenerwaard, de Alblasserwaard, de knoop Leiden-west en het project A4/W4 zijn gebiedsgericht aangepakt (zie Paragraaf speerpunten gebieden).

### **Bestuurskrachtmeting**

In 2004 heeft de provincie een onderzoek laten uitvoeren naar de eigen bestuurskracht, vergelijkbaar met de onderzoeken naar de bestuurskracht bij gemeenten. De resultaten van het onderzoek zijn in 2005 bekend. Om de bestuurskracht te kunnen meten is een analyse gemaakt van de wijze waarop de provincie haar opgaven uitvoert en de resultaten die daarbij worden geboekt. Bij het interpreteren van de analyse zal de bestuurskracht worden beoordeeld in relatie tot de context waarbinnen de provincie handelt. Veel kaders en randvoorwaarden voor het provinciaal handelen worden op z'n minst voor een deel aangereikt door andere overheden, het bedrijfsleven of maatschappelijke instellingen.

Om als bestuurskrachtig te kunnen worden beoordeeld moet de provincie bereikbaar, betrouwbaar, consistent, democratisch gelegitimeerd, pro-actief, slagvaardig, transparant en zelfstandig opereren. De zichtbaarheid van de behaalde resultaten en de effecten daarvan voor de burger is een belangrijk vertrekpunt.

### **Communicatie**

Vanzelfsprekend zijn ook de communicatie-inspanningen van de provincie gericht op het openbaar en zichtbaar maken van het beleid. In 2004 zijn hiertoe verschillende acties uitgevoerd. Voor het eerst is er in 2004 een burgerjaarverslag verschenen. Dit jaarverslag moet een beeld geven van de relatie van de provincie met de burgers op de verschillende beleidsterreinen. Effecten van inspraak, klachten behandeling en het verstrekken van informatie krijgen in dit jaarverslag de aandacht. Het burger jaarverslag komt voort uit de zorgplicht van de Commissaris van de Koningin als onderdeel van het duale bestel.

Voor de communicatie in brede zin wordt gebruikgemaakt van een scala aan mogelijkheden. Zo verzorgde de provincie in 2004 voorlichting over het burgerinitiatief, was er een open dag, werden 16 keer perslunches georganiseerd en deed de provincie mee aan publieksevenementen, zoals de Rotterdamse Wereldhavendagen.

Ieder kwartaal worden provinciale onderwerpen via een provinciale pagina in een aantal huis-aan-huis-bladen onder de aandacht gebracht. De website [www.pzh.nl](http://www.pzh.nl) is vernieuwd en geschikt gemaakt voor informatieverstrekking en dienstverlening aan burgers en organisaties. De website zal verder worden uitgebouwd met interactieve elementen. Per maand wordt de website nu al ongeveer 30.000 keer per maand bezocht en uit onderzoek blijkt dat bezoekers de site, met het toekennen van een 7,8 als rapportcijfer, bovengemiddeld waarderen.

Het script voor een nieuwe 'corporate' DVD, die een acht jaar oude video zal vervangen, is gereed. Het is de bedoeling dat deze DVD kan worden gebruikt voor buitenlandse gasten, bezoeken aan het buitenland en groepsontvangsten. Deze algemene communicatie aan organisaties, gemeenten en burgers draagt bij tot bekendheid en kennis over het provinciale beleid.

### Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 1	22.022	26.290	-4.267
Baten programma 1	1.015	2.334	1.320
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-21.008	-23.956	-2.948
+ Bijdrage reserve	1.210	1.210	0
-/- Storting reserve	0	0	0
<b>Resultaat na bestemming</b>	-19.798	-22.746	-2.948

### Indicatoren programma provinciaal bestuur

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn nog geen relevante meetgegevens over 2004 beschikbaar.

## 3.2 Programma 2, Lokaal bestuur

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
121 Kabinetszaken	J. Franssen
122 Ondersteuning CdK	J. Franssen
130 Lokale bestuurskracht	J. van Nieuwenhoven
131 Rechtsbescherming	J. van Nieuwenhoven
140 Financieel toezicht op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen	L.M. Huizer

### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

De provincie is met de gemeenten en waterschappen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokaal bestuur en beschikt over een aantal mogelijkheden om op bestuurlijk, juridisch en financieel gebied deze kwaliteit te bevorderen. De bijzondere bestuurlijke taken van de Commissaris van de Koningin (CdK) onderstrepen het bestuurlijk en maatschappelijk belang van een goed bestuur.

#### Burgemeesterbenoemingen

De rol van de CdK bij de benoeming van burgemeesters heeft in 2004 veel aandacht gekregen door de kabinetsvoorstellen voor de gekozen burgemeester. Een gekozen burgemeester is naar de opvatting van de CdK een structuuroplissing voor een cultuurprobleem. Bovendien kan verandering in de lokale bestuurslaag niet zonder onderzoek naar de gevolgen voor de verhouding met de overige bestuurslagen worden doorgevoerd. Daarbij moeten dan tevens de uitkomsten van het onderzoek van de commissie Leemhuis naar de invoering van dualisme bij gemeenten worden betrokken. De CdK heeft deze opvatting in 2004 opnieuw onder de aandacht van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gebracht.

Bij de advisering bij benoemingen van burgemeesters is gebruikgemaakt van de aanbevelingen van een extern onderzoek uit 2003. Er is bijvoorbeeld meer aandacht voor de communicatie met de kandidaten over de afwegingen en besluitvorming in de sollicitatieprocedures. In totaal zijn in 2004 21 procedures begeleid en afgerond waarvan zes betrekking hadden op een herbenoeming. In zeven gemeenten werd een nieuwe burgemeester benoemd en in acht gemeenten een waarnemend burgemeester.

#### Contacten met gemeenten en burgers

Werkbezoeken aan gemeenten zijn een goede manier om enerzijds inzicht te verkrijgen in de onderwerpen die in deze gemeente spelen en anderzijds provinciale standpunten over het voetlicht te brengen. In 2004 heeft de CdK 19 werkbezoeken aan gemeenten gebracht. Daarnaast bestaat de wens om jaarlijks een belangrijk maatschappelijk thema uit te lichten. In dit kader was het thema zorg de aanleiding voor bezoeken aan gemeenten en instellingen.

Indien gemeenten op bestuurlijk niveau conflicten hebben, kan de CdK worden gevraagd een bemiddelende rol te spelen. Dit kan gaan om interne problemen, zoals zich dat in 2004 driemaal voordeed. In twee andere gevallen heeft met succes bemiddeling tussen gemeentebesturen plaatsgevonden.

De CdK heeft een belangrijke adviserende rol in de toekenning van Koninklijke onderscheidingen die een waardering zijn namens de samenleving voor bijzondere maatschappelijke verdiensten van inwoners, instellingen en bedrijven. Samen met het Kapittel van de Civiele Orden, waarheen de adviezen worden doorgeleid, heeft de provincie het computersysteem DAISY (Decoratie Aanvraag Informatie Systeem) ontwikkeld. Met dit systeem wordt de serviceverlening en de inzichtelijkheid en kwaliteit van het proces verbeterd.

#### Gemeentelijke bestuurskracht

De bestuurskracht van een gemeente is een belangrijke indicator voor het functioneren. De provincie heeft hiervoor normen en criteria ontwikkeld aan de hand waarvan de gemeenten met de provincie bepalen hoe het staat met de kwaliteit van het lokaal bestuur. Uitgangspunt is duurzaamheid waarbij het lokale bestuur over een langere periode van 10 tot 15 jaar in staat moet zijn de lokale en regionale vraagstukken aan te pakken. Op velerlei wijze kunnen gemeenten hun bestuurskracht verbeteren. Niet-vrijblijvende samenwerking en vrijwillige fusie zijn daarbij de meest bekende. Een door de provincie opgelegde fusie blijft een uiterst middel. De Rijks- en provinciale visie op de kwaliteit van het lokale bestuur en de Wet algemene regels herindeling (Arhi) bieden hiervoor de kaders.



De gesprekken over de kwaliteit van het lokale bestuur verlopen per regio verschillend. De gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg hebben gekozen voor een vrijwillige samenvoeging. De provincie ondersteunt dit voornemen en heeft de Minister van BZK hierover positief geadviseerd. De provincie heeft in 2004 haar visie gegeven op de bestuurlijke organisatie van de Rijnstreek. Ook hier hebben de gemeenten Liemeer, Nieuwkoop en Ter Aar zich uitgesproken voor een vrijwillige fusie, terwijl Alkemade en Jacobswoude inzetten op niet-vrijblijvende samenwerking. In 2004 is slechts één door de provincie opgelegde fusie ingezet, te weten de vaststelling van het herindelingsadvies voor de gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond.

In de Hoeksche Waard, waar een tussenfase is ingelast in de Arhi-procedure, hebben de zes betrokken gemeenten in 2004 gewerkt aan het formuleren van een gemeenschappelijk samenwerkingsmodel. De 3B-gemeenten Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk beraden zich op een vrijwillige fusie. De gemeenten in de Krimpenerwaard en de Zuidplaspolder hebben elk hun bestuurskracht laten meten. Eind 2004 waren deze onderzoeken in een afrondende fase en de conclusies zullen in 2005 beschikbaar zijn voor besluitvorming over de vervolgstappen. De gemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden zullen de onderzoeken naar de bestuurskracht in 2005 starten. Dat geldt ook voor de gemeenten op Goeree-Overflakkee, de Drechtstedengemeenten, en Voorne-Putten en Rozenburg.

Ten slotte is de discussie in de Bollenstreekgemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout en Noordwijk over de bestuurlijke toekomst op gang gebracht. Deze ontwikkelingen en de toetsing van 40 nieuwe en gewijzigde gemeenschappelijke regelingen laten zien dat er in Zuid-Holland bij het lokale bestuur veel in beweging is.

#### **Financieel toezicht**

Voor een sterke positie van de gemeenten is de financiële situatie een belangrijke factor. Deze blijft zich in de 86 Zuid-Hollandse gemeenten zorgelijk ontwikkelen. Kortingen, opgelegd door het Rijk, de verslechterde economische situatie, dualisering en vertraging bij de besluitvorming over nieuwe wetgeving zoals de Wet op de maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet werk en bijstandsuitkering zijn hieraan debet. Het heeft er toe geleid dat 29 gemeenten onder preventief toezicht zijn gesteld, waarvan 12 door lopende herindelingsprocedures.

De Europese eis om niet boven een overheidsbegrotingstekort van 3% te geraken, het EMU-saldo, raakt ook de begroting van lagere overheden. Over de doorwerking in provinciale en gemeentelijke begrotingen hebben IPO en VNG afspraken gemaakt met het ministerie van Financiën gemaakt. Omdat het tekort binnen de Europese eis bleef, waren in 2004 geen maatregelen nodig.

Het beleidskader financieel toezicht dat de provincies samen met het ministerie van BZK heeft vastgesteld wordt verankerd in de gewijzigde Gemeentewet. Het wetsontwerp ligt nu bij de Raad van State ter beoordeling. De aandacht verschuift van een toezicht op een materieel sluitende begroting naar het realiseren van een duurzaam financieel evenwicht. Het financiële toezicht is vooruitlopend op de nieuwe wetgeving in 2004 al gedeeltelijk op deze wijze toegepast.

#### **Rechtsbescherming**

De dualisering van het provinciaal bestuur heeft er toe geleid dat de bezwarencommissie op grond van de Algemene wet bestuursrecht, Awb, van samenstelling veranderde. De commissie bestaat nu voor de helft uit statenleden en voor de andere helft uit oud-statenleden. In 2005 wordt deze samenstelling opnieuw bezien.

Door een andere werkwijze is de provincie er in geslaagd de lengte van de behandeltermijnen van bezwaarschriften, het aantal overschrijdingen en de overschrijdingstermijn terug te dringen. Ook wordt onderzocht of nieuwe technieken als mediation kunnen worden toegepast. De mogelijk gunstige effecten op het voorkomen van procedures en beperken van overschrijdingen worden nog onderzocht.

## Wat heeft dit gekost?

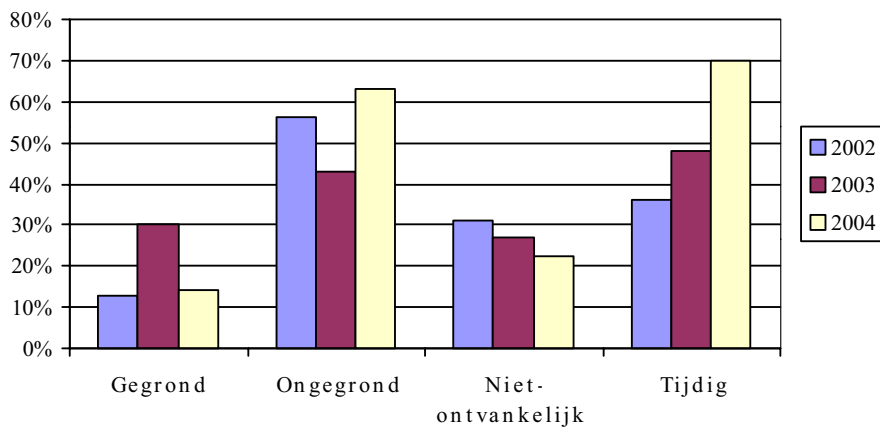
Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 2	6.775	7.134	-358
Baten programma 2	0	8	8
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-6.775	-7.126	-350
+ Bijdrage reserve	0	0	0
-/- Storting reserve	0	0	0
<b>Resultaat na bestemming</b>	-6.775	-7.126	-350

## Indicatoren programma lokaal bestuur

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn relevante meetgegevens over 2004 slechts gedeeltelijk beschikbaar.

### Bezwaarschriften

Bij de inwerkingtreding van de Wet dualisering provinciebestuur is de taakafbakening tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten zodanig gewijzigd dat een provinciale bezwarencommissie in feite uitsluitend nog bezwaarschriften behandelt die zijn gericht tegen besluiten van Gedeputeerde Staten. Gemiddeld kwamen de afgelopen jaren ruim 300 bezwaren per jaar binnen. Dit aantal is onder meer afhankelijk van wijzigingen in de provinciale regelgeving en kan jaarlijks fluctueren.



**Grafiek 1: Percentage bezwaarschriften dat geground, ongegrond en niet-ontvankelijk is verklaard en percentage bezwaarschriften dat tijdig is afgedaan. Bron: PZH**



### 3.3 Programma 3, Openbare orde en veiligheid

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
202 Integrale veiligheid	J. Franssen
211 Openbare orde en veiligheid	J. Franssen

#### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

##### Rampenbestrijding

Op 1 juli 2004 zijn de Wet kwaliteitsbevordering rampenbestrijding en het Besluit kwaliteitscriteria planvorming rampenbestrijding in werking getreden. De kwaliteitscriteria zijn uitgewerkt in een nieuw interprovinciaal toetsingskader dat een stevig fundament biedt voor het provinciale toezicht in de vorm van toetsing van de gemeentelijke en de regionale plannen rampenbestrijding. Na eerdere toetsingsrondes in 1999 en 2001/2002 worden de plannen in 2005 in een derde ronde met behulp van het nieuwe toetsingskader getoetst. De plannen geven een beeld van de mate waarin gemeenten en regio's zich hebben voorbereid op de bestrijding van rampen en crises. De eigentijdse provinciale visie op de wijze van toetsen is in 2004 bestuurlijk vastgesteld.

Kwaliteitsverbetering, maatwerk en, waar nodig, flexibiliteit zijn uitgangspunten van die toetsingsfilosofie. De nieuwe visie belichaamt een beweging van toezicht achteraf naar meedenken met gemeente en regio in het voortraject over de planvorming. Het toezicht wordt zo onderdeel van een cyclisch proces waarbij eerst informatie wordt verzameld en vervolgens wordt beoordeeld. Op grond van dit oordeel kan de provincie belangrijke onderwerpen op de agenda van reguliere overleggen met gemeenten, burgemeesters of hulpverleningsorganisaties plaatsen. Deelname aan diverse overleggen wordt ook benut om structureel de informatie te vergaren die nodig is voor de uitoefening van de provinciale rol, met name van de CdK, in de bestuurlijke veiligheidsketen. Zo groeit zicht op de indicatoren die nodig zijn om tot een oordeel te komen over de kwaliteit van het veiligheidsbeleid in de provincie. Uiteindelijk zal dit in een toezichtarrangement tussen provincie en veiligheidsregio worden vastgelegd.

Een informatiemarkt over veiligheid is druk bezocht. 2004 is onder meer benut voor een update van draaiboeken voor het provinciaal coördinatiecentrum en het opstellen van een meerjarig opleidings- en oefenbeleidsplan voor crisismanagement.

Het Rijksbeleid met betrekking tot rampen en crisisbeheersing is van invloed op de inrichting van de bestuurlijke veiligheidsketen. Het Kabinetsstandpunt over de veiligheidsregio's sluit goed aan op de visie van de provincie. Vanaf 2006 zullen de vier bestaande politie- en hulpverleningsregio's in Zuid-Holland tot vier veiligheidsregio's zijn omgevormd. Het van het Kabinetsstandpunt afgeleide 'Beleidsplan crisisbeheersing' kon echter op weinig bijval van de provincies rekenen. VNG en IPO hebben zich gezamenlijk tot de Tweede Kamer gewend met een pleidooi tegen de centraliserende tendens en de 'superburgemeester' en voor behoud van de rol van de CdK. De besluitvorming zal in 2005 plaatsvinden.

##### Openbare orde

Ook bij de handhaving van de openbare orde speelt de CdK een bestuurlijk coördinerende en toezichhoudende rol. De inzet van extra politiebijstand over de regiogrenzen heen beoordeelt en verleent hij. Het overleg met het Nationaal Coördinatie Centrum is intensief. Met name het Nederlandse voorzitterschap van de EU heeft tot veel bijstandsaanvragen en beoordelingen geleid, zo ook de moord op de cineast Van Gogh. Voor de openbare orde bij de uitvaartplechtigheid van leden van het Koninklijk huis bestaat een speciaal draaiboek. Bij de uitvaarten van prinses Juliana en prins Bernhard is met veel extra inzet ook van de provinciale organisatie, volgens dit draaiboek gewerkt. Tussen de provincies, het ministerie van BZK en de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) zijn in 2004 afspraken over onderlinge afstemming in toezicht gemaakt en in een protocol vastgelegd. In 2004 is bovendien een start gemaakt met de evaluatie van de Politiewet 1993. Er wordt een stevig dispuut over de uitkomsten verwacht, zeker als, net als bij de voorstellen in het Beleidsplan crisisbeheersing, de centraliserende tendens zich doorzet. Dit is reden om de ontwikkelingen zowel bestuurlijk als ambtelijk nauwlettend te volgen.

##### Veiligheid

Landelijk nam de aandacht voor veiligheid en het belang hiervan in 2004 op de verschillende veiligheidsgebieden toe. In Zuid-Holland is dit niet alleen voelbaar op het terrein van de openbare orde en veiligheid, maar ook op de gebieden sociale veiligheid, waterveiligheid, milieuveiligheid en verkeersveiligheid. In 2004 is een visie op het veiligheidsbeleid ontwikkeld met als leidraad de integrale

benadering van veiligheidsvraagstukken. De ambities binnen de verschillende onderdelen van het veiligheidsbeleid zijn in beeld gebracht. Een 'nota Veiligheidsbeleid' wordt begin 2005 aan Provinciale Staten aangeboden.

Aan toezicht kunnen verschillende instrumenten dienstbaar zijn. Tot het instrumentarium worden gerekend: risico-inventarisatie, risicokaart en de Integrale Veiligheid Scorekaart (IVS). Dit laatste instrument wordt door de gemeenten zelf ingezet als diagnose-instrument voor de fysieke veiligheid. In 2004 is met veel energie gewerkt aan het afstemmen van de door de provincie ontwikkelde IVS en het instrumentarium Slagen voor Veiligheid van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Dit heeft eind 2004 geleid tot een contract tussen de provincie Zuid-Holland en de VNG over het gebruik van één gezamenlijk instrument - VeiligheidsVizier. Dit VeiligheidsVizier wordt op basis van de IVS en Slagen voor Veiligheid ontwikkeld en vervangt deze beide instrumenten medio 2005. De gemeenten kunnen na de periode van onduidelijkheid en wachten dan dit instrument gaan vullen.

In een volgende fase kan op basis van dit instrument worden gewerkt aan de borging van de kwaliteit van het veiligheidsbeleid met behulp van gegevensanalyse, audits en benchmarks. De Commissarissen van de Koningin en het IPO-bestuur hebben besloten de mogelijkheid na te gaan om voor de provincies gezamenlijk een landelijk uniformstelsel te ontwikkelen. In het voorjaar van 2005 zal het IPO een kwaliteitsborgingproject voor het veiligheidsbeleid van gemeenten en provincies starten.

Het risicoprofiel van het provinciale grondgebied wordt in beeld gebracht met behulp van de wettelijk voorgeschreven risicokaart. Landelijk heeft de invoering vertraging opgelopen als gevolg van ICT-problemen. De oorzaak lag in de te gebruiken software die nu wordt uitgetest in een proefproject bij de provincie Overijssel, evenals Zuid-Holland één van de vier trekkersprovincies. De gegevens voor het vullen van de risicokaarten komen in 2005 beschikbaar. Belangrijk punt is de autorisatie van gegevens door wat wordt genoemd: de broneigenaren. De risicokaart geeft aan burgers en in een later stadium aan professionele gebruikers inzicht in de externe veiligheidsrisico's. De beschikbaarheid van de risicokaart in Zuid-Holland behoort tot de speerpunten van het veiligheidsbeleid in 2005.

### Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 3	1.956	1.964	-9
Baten programma 3	0	0	0
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-1.956	-1.964	-9
+ Bijdrage reserve	0	0	0
-/- Storting reserve	0	0	0
<b>Resultaat na bestemming</b>	-1.956	-1.964	-9

### Indicatoren programma openbare orde en integrale veiligheid

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn nog geen relevante meetgegevens over 2004 beschikbaar.

### 3.4 Programma 4, Beleid verkeer en vervoer

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
300 Verkeers- en vervoersbeleid	J. van Nieuwenhoven
301 Verkeersveiligheid	J. van Nieuwenhoven
2301 Investerings verkeersveiligheidsprojecten	J. van Nieuwenhoven
2310 Investerings aanleg en verbetering van provinciale wegen	J. van Nieuwenhoven
2311 Investerings aanleg en verbetering van provinciale fietspaden	J. van Nieuwenhoven
2330 Investerings waterwegen	J. van Nieuwenhoven

#### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

De provincie heeft een impuls gegeven aan het oplossen van het mobiliteitsvraagstuk in Zuid-Holland. In 2004 zijn de contouren van een aantal grote infrastructurele projecten zichtbaar geworden. De daarvoor benodigde ambitieuze financiële injectie uit eigen provinciale middelen heeft bijgedragen aan het besluit van de Minister van Verkeer en Waterstaat om 140 miljoen euro extra uit te trekken voor de RijnGouweLijn Oost. Daarmee is het perspectief op het laten rijden van lightrailvoertuigen op dit traject vóór 2010, haalbaar. Ook de toezegging van de minister aan de Tweede Kamer om geld te reserveren voor de spoortunnel Delft is voor Zuid-Holland van groot belang. Niet alleen vanwege de hinder, die het huidige spoor in het stedelijk centrum van Delft thans veroorzaakt, maar ook vanwege het feit dat de viersporigheid van deze tunnel belangrijk is voor het op termijn kunnen realiseren van de 'stedenbaan'.

In het kader van het Integraal Ontwikkelingsplan Delft Schiedam (IODS) is in 2004 gestart met de Trajectnota en het Milieu Effectrapport (MER) voor de A4 door Midden-Delfland. De afronding van deze procedure is voorzien in 2007. Vervolgens kan in 2008 een begin worden gemaakt met de daadwerkelijke aanleg.

#### Infrastructuur

De mobiliteitsambities moeten natuurlijk vooral hun weerslag vinden in de voortgang in de eigen projecten en programma's. Voor het eerst is in september 2004 een uitgebreide voortgangsrapportage over alle verkeers- en vervoersprojecten uitgebracht. Het ligt in de bedoeling dit voortaan elk jaar te doen om bestuur en samenleving zo volledig mogelijk op de hoogte te houden over de voortgang bij alle voor de provincie belangrijke infrastructuurprojecten. De planning van infrastructurele projecten wordt gekenmerkt door een lange doorlooptijd en pieken en dalen voor de inzet van middelen en mensen. De Beleidsnota investeringen, waarderings- en afschrijvingen biedt een nieuwe, op de lange termijn gerichte, financieringsystematiek die bij kan dragen aan een beter beheersbare planning.

Als belangrijke infrastructurele projecten in 2004 kunnen de N210, de N470 en de busbaan langs de N217 worden genoemd. In 2004 is gewerkt aan de voorbereiding van een innovatief aanbestedings-traject voor de vervanging van de N210 tussen Krimpen aan den IJssel en Bergambacht. Begin 2005 wordt de aanbesteding in gang gezet die moet leiden tot een start van de feitelijke uitvoering in 2007. Het verhelpen van de verzakkingen in de weg kon hier niet op wachten. In 2004 was een extra investering van circa 1,5 miljoen euro voor beheer en onderhoud nodig om de weg berijdbaar te houden.

De uitvoering van de N470 tussen Zoetermeer, Delft en Rotterdam vorderde gestaag. Het volledige grondwerk van de oostelijke en zuidelijke poot is ter hand genomen en er is een tunnel onder de spoorlijn gereedgekomen. In maart 2004 is het informatiecentrum van de N470 geopend. Inmiddels hebben ruim 1.600 mensen het centrum bezocht, waarvan bijna de helft in het openingsweekend. In september is de busbaan langs de N217 tussen Oud-Beijerland en de A29 opgeleverd. Aan andere doorstroming- en verkeersveiligheidsmaatregelen op dit traject wordt nog gewerkt.

#### Het gebruik van de fiets

De ambities om, op een breed terrein, fietsprojecten uit te voeren, heeft geleid tot het Programma Fiets. Hiermee kan onder meer de doelstelling om in deze collegeperiode 80 km fietspad aan te leggen worden gerealiseerd. In 2004 is zo'n 30 km nieuw fietspad aangelegd waardoor nu al meer dan de helft van de doelstelling is gehaald.

Belangrijk zijn de organisatorische aanpassingen in de vorm van een "Task Force Fiets" waarmee de inzet van provinciale middelen en mensen beter wordt georganiseerd en fietsprojecten bij derden

beter worden aangestuurd. Voor de uitvoering van een aantal andere onderdelen uit het Programma Fiets zijn afspraken met de Fietsersbond gemaakt.

### **De mobiliteitsketen**

Het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan (PVVP) kijkt naar de mobiliteitsvraagstukken van de toekomst. In januari 2004 is het PVVP deel A vastgesteld. Het bevat de beleidsvisie die leidend moet zijn bij de oplossing van de diverse knelpunten in bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Kernpunt van het plan is dat de mobilist centraal dient te staan en dat netwerken van wegen en rails, onafhankelijk van de beheerder, als één geheel moeten worden gezien. Hiervoor is intensieve samenwerking met andere overheden en wegbeheerders noodzakelijk. De nauwe samenwerking van de provincie in Groot Haaglanden (SwinGH) heeft in het verslagjaar zijn pendant gevonden in de Rotterdamse regio. Daar heeft de samenwerking gestalte gekregen onder de naam Nexus, een voortzetting van het voormalige Fileplan Rotterdam. De samenwerking met de andere regio's wordt vormgegeven in gebiedsprofielen. In 2004 is met de Rijn-Gouwe-streek een convenant afgesloten, waardoor nu gebiedsprofielen zijn vastgesteld voor alle gebieden in Zuid-Holland buiten de kaderwetgebieden.

De netwerkgedachte, het centraal stellen van de mobiliteitsketen en de relatief grotere aandacht voor het onderliggend wegennet, heeft ook in de Nota Mobiliteit van de Rijksoverheid zijn beslag gekregen. Deel 1 van de nota, het beleidsvoornemen, verscheen op 30 september 2004. Met name in Zuidvleugelverband heeft de provincie zich met redelijk succes ingespannen om de prioriteitsstelling in de nota te beïnvloeden. De prioriteitsstelling is van groot belang voor het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport, MIT, waarin de Rijksinvesteringen voor de komende jaar worden bepaald.

In juli is deel B van het PVVP, het langjarig uitvoeringsprogramma, gepresenteerd en in procedure gebracht. Hierin worden de strategische lijnen van deel A uitgewerkt in diverse activiteiten voor de korte, de middellange en de lange termijn. Naast een programmering van infrastructurele voorzieningen omvat deel B ook programma's voor dynamisch verkeersmanagement, verkeersveiligheid en leefbaarheid.

Op het gebied van dynamisch verkeersmanagement is een Europese aanbestedingsprocedure gestart voor een proefproject floating car data, waarbij met GSM's actuele verkeersinformatie wordt verzameld op de N207. Het beschikken over actuele verkeersgegevens op provinciale wegen is nodig voor het kunnen beheeren van het wegverkeer op de wegen binnen een corridor. Het proefproject omvat eveneens het Westland, waar een project met betrekking tot incidentmanagement op provinciale wegen is gestart. Het streven bij dit alles is dat het beheer van verkeersstromen in de dominante corridors in een nauwe samenwerking met Rijkswaterstaat en provincie Zuid-Holland zal gaan plaatsvinden. In dat licht is er in 2004 veelvuldig overleg gevoerd met Rijkswaterstaat over een provinciale deelname in de nieuw te bouwen verkeerscentrale voor Zuid-Holland.

De gegevens over de benutting van wegen levert belangrijke informatie voor het beheer en onderhoud van de infrastructuur. Ook de samenwerking met Rijkswaterstaat is op dit gebied van belang.

In de relatie tussen mobiliteit en leefbaarheid heeft het Besluit luchtkwaliteit een centrale plaats ingenomen. De stringente vertaling van Europese normstelling in nationale wetgeving heeft ertoe geleid dat de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) het besluit heeft ingetrokken ten behoeve van een herziening. Maar ook met een nieuw besluit zullen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen langs verkeerswegen en de uitbouw van weginfrastructuur in de toekomst moeilijker te realiseren zijn. De nieuwe normen zullen ook voor provinciale wegen tot hogere kosten voor investeringen, beheer en onderhoud leiden.

### **Verkeersveiligheid**

Het PVVP heeft de basis gevormd voor het Meerjarenplan Verkeersveiligheid 2005-2007. Hierin zijn de voornemens van de provincie in de rol van regievoerder en wegbeheerder uiteengezet. In de Nota Mobiliteit is een taakstelling opgenomen om in Zuid-Holland het aantal verkeersdoden in 2010 en 2020 te verminderen tot maximaal 50 respectievelijk 35. In 2002 vielen op de wegen in Zuid-Holland 59 doden, waarvan iets minder dan de helft op provinciale wegen.

De meeste zogenaamde black spots in de infrastructuur zijn aangepakt en verdwenen en de aandacht verschuift nu naar het duurzaam inrichten van trajecten. De Rijksmiddelen hiervoor zijn vooralsnog zeer beperkt.

De samenwerking met de kaderwetgebieden Rotterdam en Haaglanden heeft eind 2004 vorm gekregen in het gezamenlijk opgerichte Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid (ROV) Zuid-Holland. Het ROV dat in de plaats is gekomen van het Provinciaal Orgaan Verkeersveiligheid, richt zich primair op de gedragsbeïnvloeding ten behoeve van een veilig verkeer.

De provincie werkt met andere partijen samen in de programma's Goederenvervoer Randstad, GOVERA, en Incodelta om nieuwe, efficiëntere vervoerssystemen te ontwikkelen. In 2004 is in het kader van GOVERA het vervoersconcept Unitnet tot stand gekomen. Verladings- en vervoerders maken onderling afspraken over de inschakeling van vervoersmodaliteiten tot een keten voor het transport van sinaasappelen van Spanje tot de afnemers in Nederland. In het kader van Incodelta is Distribouw gerealiseerd. Dit is een project waarbij afspraken over een efficiëntere belading in het vervoer van bouwmaterialen worden gemaakt. Op initiatief van de provincie zijn in 2004 in het project Agrologistiek scenario's ontwikkeld voor het verbeteren van het transport van land- en tuinbouwproducten. Na overeenstemming tussen alle betrokken private en publieke partijen over het opzetten van de Overslag Terminal Alphen (OTA) kan dit project nu verder worden ontwikkeld. Vanaf 2007 moeten zo'n 200 containers per dag via de binnenvaart van en naar Rotterdam vervoerd worden. Dit ontlast de wegen in Zuid-Holland van een forse goederenstroom.

### Wat heeft dit gekost?

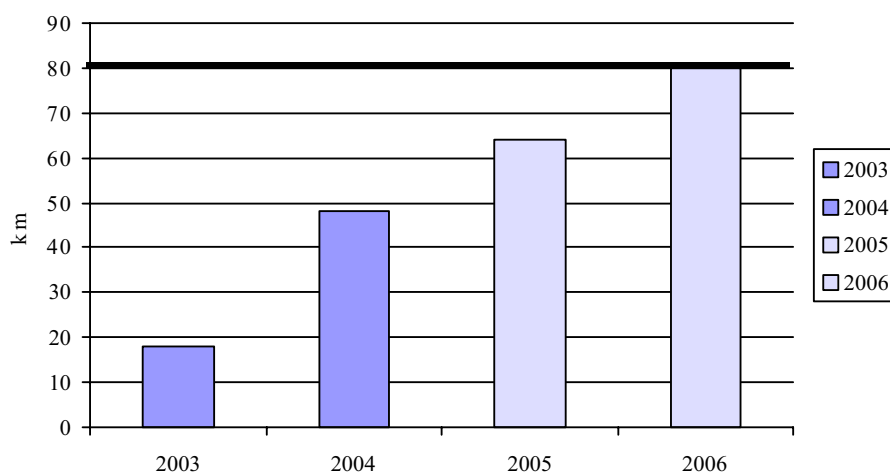
Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 4	22.463	35.184	-12.721
Baten programma 4	12.097	26.096	13.999
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-10.365	-9.088	1.278
+ Bijdrage reserve	2.353	14.353	12.001
-/- Storting reserve	0	12.168	-12.168
<b>Resultaat na bestemming</b>	-8.013	-6.902	1.111

### Indicatoren programma beleid verkeer en vervoer

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn relevante meetgegevens over 2004 slechts gedeeltelijk beschikbaar.

#### Stimuleren fietsvervoer

De provincie heeft zich uitgesproken fietsbevorderende maatregelen te nemen. In de periode 2003 t/m 2007 zal 80 km aan nieuwe fietspaden worden aangelegd.



Grafiek 2: Aantal kilometer nieuw aangelegde fietspaden. Gearceerde kolommen geven de gewenste ontwikkeling weer. Bron PZH.





### 3.5 Programma 5, Beheer infrastructuur (vaar)wegen

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
310 Infrabeheer wegen	J. van Nieuwenhoven
311 Fietspaden	J. van Nieuwenhoven
330 Infrabeheer vaarwegen	J. van Nieuwenhoven

#### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

De Provincie Zuid-Holland heeft in totaal 535 km (hoofddrijsbaan) weg, 143 km vaarweg en 669 kunstwerken in beheer en onderhoud. De uitvoering van het beheer en onderhoud van deze infrastructuur wordt uitgevoerd door de Dienst Beheer Infrastructuur (DBI).

#### Uitvoering

De onderhoudswerkzaamheden zijn in drie categorieën ingedeeld, namelijk:

Vast onderhoud: dit zijn maatregelen die min of meer jaarlijks plaatsvinden of minder dan € 5.000 kosten, verspreid over het gehele areaal. Voorbeelden zijn groenonderhoud, gladheidsbestrijding, klein asfaltonderhoud, klein onderhoud aan verkeersregelinstanties en openbare verlichting, schoonmaken van wegmeubilair, smeerbesteding en calamiteiten.

Variabel onderhoud: dit zijn alle maatregelen die niet tot vast onderhoud behoren en meestal betrekking hebben op het vervangen van grote delen van objecten. Daarbij kan worden gedacht aan verhardingen en belijning op wegen, vervangen van damwanden, op hoogte brengen van oevers, schilderen (conserveringen) van bruggen en andere grootschalige vervangingen.

Verbeteringen: dit zijn werkzaamheden waarbij de functionaliteit van de bestaande infrastructuur wordt verbeterd met inachtneming van technische en maatschappelijke eisen.

In 2004 zijn waar nodig diverse vaste onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Daarnaast is ruim 36 km weg van een nieuw wegdek voorzien. Aan de vaarwegen is over een lengte van 3,1 km baggeronderhoud gepleegd. Daarnaast is variabel onderhoud gepleegd aan bruggen, waarbij bij 7 bruggen de afsluitbomen, -kasten en -seinen en bij 1 brug (Kerkbrug) de handmatige bediening door elektrische bediening zijn vervangen. Een 8-tal bruggen is geconserveerd en de hefbrug te Boskoop is gestraald en geconserveerd. Tot slot heeft in het kader van het wegwerken van achterstallig onderhoud aan het kunstwerk Hartelbrug complex de engineering grotendeels plaatsgevonden, zodat in 2005 tot de feitelijke uitvoering kan worden overgegaan.

#### Beleid

De eerste generatie beheer- en instandhoudingsplannen voor wegen en vaarwegen is in maart 2004 opgeleverd. Daarmee is het casco van het beheerplangebouw afgerond. De voorbereiding van het beheer en onderhoud kan hiermee professioneel en planmatig worden onderbouwd en uitgevoerd. Planmatig beheer en onderhoud biedt de eigenaar van de infrastructuur de mogelijkheid meer expliciet sturing te geven aan de gewenste technische en functionele kwaliteit van de infrastructuur. Ook een compleet inzicht in het te beheren areaal is een voorwaarde voor het planmatig op peil houden van de gewenste kwaliteit van de infrastructuur. In 2004 zijn diverse inventarisaties en inspecties uitgevoerd, waardoor het totaalbeeld van het provinciale areaal weer vollediger is geworden. De mijlpaal, dat 50% van het areaal geïnventariseerd en geïnspecteerd zou moeten zijn, wordt weliswaar ruimschoots gehaald. Maar daar hoort de kanttekening bij dat een gedeelte van deze gegevens nog zal moeten worden geactualiseerd. De grenzen voor beheer en onderhoud van wegen en vaarwegen liggen voor het gehele provinciale areaal vast.

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen - Onderdeel Infrastructuur geeft het financiële beleidskader voor het beheer en onderhoud. In afzonderlijke programma's kunnen nu jaarlijks de trajecten worden aanpak, die op het gewenste kwaliteitsniveau moeten worden gebracht. Het gaat over zaken als bereikbaarheid, veiligheid, en omgevingskwaliteit.

Zowel bij vaarwegen als bij wegen zijn dit jaar onderwerpen als kwaliteitseisen, inspectiemethodes en instandhouding van afzonderlijke objecten uitgewerkt in zogenaamde instandhoudingsplannen. De instandhouding van de N210 in de Krimpenerwaard vereiste bijzondere maatregelen. Daarnaast zijn de voorbereidingen voor de (ver)nieuwbouw van deze weg getroffen.

Een aantal van de te beheren objecten mag worden gerekend tot het cultureel-historisch erfgoed van de provincie. De instandhouding daarvan vraagt om een bijzondere beheerstrategie. Uitstel van technisch noodzakelijke maatregelen kan op den duur leiden tot een zodanig achterstand, dat de bijzon-

dere functie van zo'n object in het gedrang komt. Een inventarisatie van deze objecten is in 2004 afgerond.

### Strategische bedrijfsvoering

In het Strategisch Bedrijfsplan 2005-2008 is de koers van de beheers- en onderhoudsorganisatie voor de langere termijn vastgelegd. Een aantal nieuwe ontwikkelingen dient zich aan. De belangrijkste daar van zijn:

Dagelijks en functioneel beheer worden uitgevoerd vanuit de optiek van de gebruiker.

Samenwerken met andere beheerders.

Aandacht voor (integrale) veiligheid en handhaving.

Regie en toezicht op taken, die door marktpartijen worden uitgevoerd in plaats van zelf doen.

Prioriteit geven aan benuttingmaatregelen en verkeersmanagement, inclusief incident management.

Aandacht schenken aan beheersaspecten bij (ver)nieuwbouw (life-cycle-costing).

### Samenwerking met wegbeheerders

De voorbereiding en uitvoering van werken gebeurt steeds meer op het niveau van samenhangende netwerken op (boven)regionale schaal. De intensiteit en de zwaarte van het verkeer is een belangrijke factor voor het noodzakelijk onderhoud. De resultaten van de proef in het Westland op het gebied van incidentmanagement zijn positief. Daarom worden nu voorbereidingen getroffen voor het uitrollen van incidentmanagement over de gehele provincie. De informatie die wordt ingewonnen door de installatie van een Road-Side-Radar langs een gedeelte van de N206/N207 geeft een goed inzicht in de benutting van de weg. Met die informatie worden nieuwe beheersmaatregelen voor een betere afwikkeling van het verkeer voorbereid en uitgevoerd.

Met de ingebruikname van een centraal meldnummer (8000) wordt voorzien in de behoefte van gebruikers en van beheerders om snel te kunnen reageren op meldingen over knelpunten en gebreken 'aan de weg', die buiten worden geconstateerd.

De inrichting van een centrale controlepost voor de provinciale verkeersregelininstallaties (VRI's) stelt de provincie in staat om interactief de afwikkeling van het verkeer op provinciale wegvakken en kruisingen te reguleren.

Ook de samenwerking met andere wegbeheerders is van belang. Bijvoorbeeld op het gebied van verkeersmanagement, waarbij de provincie met Rijkswaterstaat samenwerkt aan de inrichting van een Verkeerscentrale in Rhooen. Een aantal wegvakken in de Rotterdamse regio wordt als samenhangend netwerk, inclusief de daarin voorkomende objecten, centraal bediend.

Samenwerking is ook noodzakelijk om het feitelijk onderhoud in een netwerk van wegen op elkaar af te stemmen, zodat bestemmingen gedurende de onderhoudsperiodes voldoende bereikbaar blijven.

Ten slotte is er goede voortgang geboekt met het optimaliseren van de brugregimes in Zuid-Holland. De bereikbaarheid van bestemmingen over het water en over de weg zijn daar beide mee gediend. De plannen voor verdergaande bediening van bruggen op afstand zijn in 2004 zover gevorderd, dat met de uitvoering daarvan vanaf 2005 een begin kan worden gemaakt.

### Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Verskil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 5	88.747	90.568	-1.821
Baten programma 5	4.604	5.087	482
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-84.142	-85.481	-1.339
+ Bijdrage reserve	1.409	2.164	755
-/- Storting reserve	14.128	14.190	-62
<b>Resultaat na bestemming</b>	-96.862	-97.507	-646

**Indicatoren programma beheer infrastructuur (vaar)wegen.**

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn nog geen relevante meetgegevens over 2004 beschikbaar.



### 3.6 Programma 6, Openbaar vervoer

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
320 Veerdiensten	J. van Nieuwenhoven
340 Openbaar vervoer	J. van Nieuwenhoven
2340 Investerings openbaar vervoer	J. van Nieuwenhoven

#### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het voornemen van de minister van Verkeer en Waterstaat om de concessieverlening voor onderdelen van het spoor die niet behoren tot het hoofdnet te decentraliseren, is met het raamakkoord tussen het IPO en de minister weer een stap dichterbij de uitvoering gekomen. De provincie heeft intensief meegewerkt aan dit raamcontract, dat dertien zogenaamde contractsector treindiensten omvat. Voor Zuid-Holland is het verkrijgen van de verantwoordelijkheid voor de concessieverlening voor de treindienst tussen Dordrecht en Geldermalsen, de MerwedeLingeLijn (MLL), en voor de toekomstige RijnGouweLijn (RGL) een belangrijke volgende stap. De provincie heeft besloten vanuit de ambitie voor een regionaal railnet, de overname van deze twee lijnen als één pakket te beschouwen. Met het oog op de mogelijke overname is in 2004 een onderzoek gedaan naar de exploitatieperspectieven.

De daadwerkelijke overname van de beheerverantwoordelijkheid hangt nauw samen met de mogelijkheden om de RijnGouweLijn te realiseren. De toezegging van 140 miljoen euro door de Minister van Verkeer en Waterstaat voor het oostelijk deel betekent een belangrijke stap in de ontwikkeling van de RGL. Hiermee is de financiële dekking van het project vrijwel rond. Van de lokale overheden aan het traject Leiden-Gouda wordt ook een financiële bijdrage verwacht. De onderhandelingen hierover zijn gestart en naar verwachting kan in het voorjaar 2005 een overeenkomst worden gesloten. Voor het westelijk deel moeten de bestuurlijke afspraken nu worden uitgewerkt in concrete afspraken.

Om het perspectief van de RGL levend te houden, wordt de proef met het lightrail-materiaal op het traject Alphen-Gouda met twee jaar verlengd. Zo wordt de periode tot de feitelijke exploitatie overbrugd.

De verkenning en planstudie voor ruimtelijke en verkeer- en vervoersaspecten van de stedenbaan zijn gestart. De bestuurlijke afspraken voor het stedenbaanconcept die zijn gemaakt in Zuidvleugelverband worden in deze studies geconcretiseerd. In dit kader wordt ook de mogelijkheid van een station bij Sassenheim onderzocht.

De aanbesteding van het busvervoer ligt al langer in provinciale handen. In 2004 is met succes een nieuwe aanbesteding in het concessiegebied Zuid-Holland Noord afgerond. Voor dezelfde provinciale subsidiebijdrage zullen de busmaatschappijen 20% meer busuren gaan rijden. Dit betekent ook dat het aandeel van de subsidie in de kostendeckingsgraad daalt. De inkomsten zullen voor ruim 50% uit de passagiertarieven moeten worden gekregen waar dit nu gemiddeld op 43% ligt. In deze concessie wordt veel aandacht aan de toegankelijkheid en de sociale veiligheid besteed. Naast het gebruik van lage vloerbussen zal een reeks van haltes worden uitgerust met een haltestopknop die de reiziger bij het naderen van de bus in het licht plaatst of een haltenoodknop voor hulp bij bedreigende situaties. Inmiddels zijn de voorbereidingen voor de concessieverlening in het gebied van de Drechtsteden/Alblasserwaard/Vijfheerenlanden gestart. De nieuwe concessie moet in 2007 ingaan. Bij concessieverleningen let de provincie op een integratie van spoor en busvervoer.

De monitorgegevens van bestaande concessies zullen digitaal beschikbaar worden gesteld en in 2005 zal ook worden onderzocht hoe de gebruikersvereniging ROVER bij de concessieverlening en uitvoering kan worden betrokken.

De discussie met de beide kaderwetgebieden om te komen tot één vervoersentiteit in Zuid-Holland voor het aanbesteden van alle openbaar vervoer, heeft nog weinig resultaat opgeleverd. Zolang het openbaar vervoer binnen de kaderwetgebieden nog niet openbaar wordt aanbesteed, lijkt verder overleg weinig vruchtbaar.

De proef met gratis busvervoer op twee lijnen tussen het Centraal Station in Den Haag en respectievelijk Noordwijk en Oegstgeest via het transferium in Leiden heeft een vol jaar geduurd. Het gratis vervoer heeft een forse hoeveelheid extra reizigers aangetrokken. Vaak ging het echter niet om de doelgroep, de automobilisten op de N44, maar om gegenereerde extra mobiliteit. Het effect op de

filevorming in de spits was dan ook gering of ging verloren door de aanzuigende werking van extra wegverkeer. Tegen die achtergrond is eind 2004 besloten de proef te beëindigen.

In Midden-Holland en in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is in 2003 kleinschalig vraagafhankelijk openbaar vervoer geïntroduceerd. In 2004 is een evaluatie uitgevoerd, waarbij onder andere is gekeken naar de vergroting van het aandeel openbaar vervoer in het gebied. De resultaten van het onderzoek worden in 2005 bekend.

In januari 2005 gaat een proef van start met een OV-chipcard voor het busvervoer in de Hoeksche Waard. De voorbereiding in nauwe samenwerking met het ministerie van Verkeer en Waterstaat en de vervoerder heeft veel inspanning gevergd. Het is de bedoeling dat de chipkaart de komende twee jaar in een paar stappen in heel Nederland wordt ingevoerd.

De Fast Ferry en de waterbus vormen samen het grootste Openbaar Vervoer-netwerk over water in Nederland. Ook hier is de concessie in 2004 opnieuw verleend. Deze mogelijkheid van Openbaar vervoer wordt tot nu toe vooral gepromoot voor woon-werkverkeer. In een integrale benadering van recreatie, toerisme en cultuur binnen het Fast Ferry en waterbusgebied zal worden gekeken of deze vorm van OV hierbij een rol kan spelen.

In 2004 is een beleidskader voor infrastructuur openbaar vervoer opgesteld. Dit geeft de aanzet voor een investeringsplan voor OV-infrastructuur, waarbij net als voor de weginfrastructuur de ketenbenadering centraal wordt gesteld. Voorbeelden gerealiseerde OV-infrastructuur zijn de busbanen langs de N217 in de Hoeksche Waard en langs de N207 net ten noorden van Alphen die zijn gereedgekomen respectievelijk in uitvoering genomen.

### Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 6	57.670	77.718	-20.048
Baten programma 6	43.348	59.544	16.196
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-14.322	-18.174	-3.853
+ Bijdrage reserve	6.250	4.150	-2.100
-/- Storting reserve	6.250	1.609	4.641
<b>Resultaat na bestemming</b>	-14.322	-15.633	-1.311

### Indicatoren programma openbaar vervoer

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn nog geen relevante meetgegevens over 2004 beschikbaar.

### 3.7 Programma 7, Beleid groen, water en milieu

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
400 Waterbeleid algemeen	H.M.C. Dwarshuis
410 Waterschapszaken	H.M.C. Dwarshuis
420 Veiligheidsbeleid water	H.M.C. Dwarshuis
430 Watersysteem (kwaliteit en kwantiteit)	H.M.C. Dwarshuis
501 Vorm geven leefomgevingkwaliteit	F.D. van Heijningen
504 Externe veiligheid	F.D. van Heijningen
505 Energie en klimaatbeleid	F.D. van Heijningen
510 Kwalitatief beheer oppervlaktewater	F.D. van Heijningen
520 Duurzame ontwikkeling	F.D. van Heijningen
521 Bodem- en grondwaterbescherming	F.D. van Heijningen
530 Luchtkwaliteit	F.D. van Heijningen
540 Bestrijding geluidshinder algemeen	F.D. van Heijningen
560 Grondstoffenvoorziening	F.D. van Heijningen
600 Groenbeleid algemeen	L.E. van der Sar
610 Groen in en om de stad (GIOS)	L.E. van der Sar
620 Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)	L.E. van der Sar
730 Vitaal platteland	L.E. van der Sar
2420 Waterkeringen voorzieningen	H.M.C. Dwarshuis
2540 Investerings bestrijding geluidshinder	F.D. van Heijningen
2610 Investerings recreatie en randstadgroenstructuur	L.E. van der Sar

#### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

##### Water

De provincie heeft een sleutelpositie in zowel de 'verticale afstemming', de doorwerking van Europees en nationaal waterbeleid, als in de 'horizontale afstemming' tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening.

In 2004 is gewerkt aan de voorbereiding van de Beleidsnota Water. De provincie wil een heldere taakverdeling tussen provincie, Rijk, waterschappen en gemeenten bewerkstelligen.

In 2003 heeft de watertoets een wettelijke basis gekregen. Dit houdt in dat alle ruimtelijke plannen en besluiten een waterparagraaf moeten bevatten waarin aangegeven is wat de effecten voor water zijn. De sturende rol van water in de ruimtelijke ordening krijgt vorm door doelbewust aan te haken bij ruimtelijke ontwikkelingen, het initiëren van projecten vanuit water en het hanteren van het concept van ontwikkelingsgerichte gebiedsaanpak.

In de Integrale structuurvisie voor de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda die eind 2004 is vastgesteld, zijn water en bodem een belangrijke sturende factor bij de zonerings van functies in het gebied. In een waterhuishoudkundig lastig gebied is via het werken aan Waterstad Westergouwe aangetoond dat onder voorwaarden bebouwing in deze polder mogelijk is. De waterproblematiek zal zeer bepalend zijn voor het inrichtingsplan van Westergouwe. Andere projecten waarin water(berging) is ingebracht zijn de ontwikkelingsprojecten Merwedezone en de Oude Rijnzone. In Groene projecten zoals de Groenblauwe Slinger en De Venen is water vanzelfsprekend een belangrijke inrichtingsfactor via ideevorming over bergingslocaties, natte natuur etcetera.

Het communicatieplan Water, waarbij provincie en waterschappen samenwerken, is vastgesteld. Er zijn ideeën ontwikkeld voor een film over water in Zuid-Holland (Waterlanders), voor voorlichting in het Keringhuis bij de stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg en voor de Internationale Architectuur Biënnale in 2005 (thema De Zondvloed).



### **Waterveiligheid**

In Zuid-Holland hebben de veranderingen in het klimaat en de bodemdaling in het westelijk deel van Nederland een belangrijk effect op het waterbeleid. Waterbeheer en waterveiligheid staan hoog op de agenda. In 2004 is daarom een stevige financiële impuls gegeven.

De veiligheid in Zuid-Holland moet worden bewerkstelligd door maatregelen voor de versterking van de kust en door dijkversterking. In de Visie Hollandse Kust wordt rekening gehouden met een zeespiegelstijging van 85 tot 110 cm per eeuw. De zwakke schakels in de Zuid-Hollandse kust zijn bekend. De planstudies voor Noordwijk, Katwijk, Scheveningen, de Delflandse kust en het Flaauwe werk zijn Europees aanbesteed en kunnen nu worden uitgevoerd. Voor de gehele kust wordt zal een ontwikkelperspectief worden opgesteld. Onderdeel daarvan is ook de kustuitbreiding tussen Hoek van Holland en Scheveningen. Een onderzoek naar de financieringsmogelijkheden in een privaat publieke constructie is begin 2005 beschikbaar gekomen.

Calamiteiten met hoge waterstanden in de rivieren zullen worden voorkomen door water in of buiten het rivierbed meer de ruimte te geven. Dit is landelijk beleid waarvoor een Planologische kernbeslissing nodig is. Omdat over de plannen voor Ruimte voor de Rivier de discussie weer is opgelaaid heeft de PKB vertraging opgelopen.

In 2004 zijn de gevolgen van klimaatverandering, bodemdaling en veranderend grondgebruik voor de boezemkaden onderzocht. De veiligheidstoestand is in kaart gebracht en voor boezemkaden kunnen nu normen worden gesteld. Samen met Noord-Holland en Utrecht is een leidraad opgesteld voor de afwatering voor West-Nederland. In 2005 is dit de basis voor de toetsing van watersystemen. In 2006 wordt dit opgenomen in een provinciale verordening waterkeringen. Voor heel Zuid-Holland worden de risico's op inundatie per dijkkring in beeld gebracht. Voor twee dijkkringen zijn de berekeningen uitgevoerd en de risico's voor overige kringen zullen medio 2005 berekend zijn. De dijkkring Centraal Holland is onderdeel van het Rijksproject Veiligheid Nederland in Kaart.

De waterschappen zullen een voorstel doen voor normering voor dijkhoogten en afwatering, dat vervolgens zal worden opgenomen in de Provinciale Verordening Waterkeringen. De leidraad Normering Regionale wateroverlast is gereed en toegestuurd aan de waterschappen voor commentaar.

Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan de versterking van de dijken. In 2004 is het uitvoeringsprogramma opgesteld en zijn overeenkomsten bereikt over een alternatief voor de bestaande plannen voor de versterking van het dijkvlak Baanhoek in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

### **Waterkwantiteit**

De afspraken voor het waterbeheer en het waterbeleid voor de 21<sup>e</sup> eeuw zijn in 2003 vastgelegd in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Het NBW is vooral gebaseerd op de deelstroomgebiedsvisies. De twee Zuid-Hollandse deelstroomgebiedsvisies voor de regio's Midden en Zuid zijn vastgesteld. Er is veel tijd gestoken in de communicatie met gemeenten en waterschappen. De provincie heeft een regisserende rol, maar de uitvoering zal door gemeenten en waterschappen worden opgepakt. In 2004 is hierover een procesconvenant getekend met de Vereniging van Zuid-Hollandse gemeenten en de Zuid-Hollandse Waterschapsbond waarin afspraken zijn gemaakt voor de financiering en het planologisch instrumentarium. Regionale bestuursakkoorden en wateractieplannen zullen in 2006 het sluitstuk gaan vormen van deze uitvoeringsstrategie.

Voor Haaglanden en de Leidse Regio/Duin- en Bollenstreek en de Rijnstreek wordt gewerkt aan regionale waterprogramma's. Het voortouw voor deze projecten ligt bij de samenwerkende gemeenten en de waterschappen. Voor de Leidse regio/Duin- en Bollenstreek is in 2004 een intentieverklaring ondertekend die in 2006 moet leiden tot een regionaal bestuursakkoord. Voor Haaglanden is een akkoord voorzien begin 2005. Ook in andere regio's zijn vergelijkbare initiatieven genomen voor dergelijke waterprogramma's en regionale bestuursakkoorden. In de Goudse regio wordt dit verbonden met het project driehoek Rotterdam-Gouda-Zoetermeer en met het project Gouwe-Wiericke West.

De provincie heeft met succes een beroep gedaan op de 'Tijdelijke Regeling Eenmalige Uitkering Bestrijding Regionale Wateroverlast' van het Rijk. Van de beschikbare 236 miljoen euro kreeg Zuid-Holland bijna 20 miljoen toegekend.

Er is een quick scan uitgevoerd naar de beschikbaarheid van stedelijke waterplannen. De rapportage laat zien dat 60% van de gemeenten nog geen stedelijk waterplan heeft en dat er nog te weinig wordt ingegaan op de gevolgen van water voor de ruimtelijke ordening en vice versa.

Voor een duurzame toekomst van het veenweidegebied is het noodzakelijk rekening te houden met de wateropgaven. Voor het veenweidenpact voor het gebied Gouwe-Wiericke West is een besluit voor de waterberging bepalend voor de verdere opstelling van het pact. Ook in het Veenweidepact Krimpenerwaard zal het toekomstig waterbeheer een plaats moeten krijgen. Inmiddels is een bredere oriëntatie op het waterbeleid in veenweidegebieden op gang gekomen. Hierbij speelt ook de toekomst van de landbouw een rol. De verschillende scenario's worden uitgewerkt waarbij voor de uitwerking een koppeling zal worden gelegd met het peilbeheer in Zuid-Holland.

### **Waterkwaliteit**

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is bedoeld om te komen tot schone en ecologisch gezonde stroomgebieden. Voor Zuid-Holland is met name het deelstroomgebied Rijn-West van belang. In de aanloop naar de vaststelling van het Stroomgebiedbeheersplan voor de Rijn in 2009, is in 2003 en 2004 gewerkt aan een gebiedsbeschrijving en risico-analyse van het deelstroomgebied Rijn-West. Voor 2005 en volgende jaren staat het formuleren van haalbare waterkwaliteitsdoelen en maatregelen centraal.

Met de nota 'Tijd voor kwaliteit' is een uitwerking gegeven aan het waterkwaliteitsvraagstuk en de balans tussen zoet- en zoutwater. Dit is een onderdeel van de Europese Kaderrichtlijn Water. De nieuw opgerichte Deltaraad heeft een deltamemorandum ondertekend met als doel de ontwikkelingen in de deltawateren te katalyseren.

In 2004 is besloten het Kierbesluit voor het Haringvliet daadwerkelijk uit te voeren. Daarbij zijn compenserende maatregelen nodig voor de zoetwatervoorziening in dit gebied. In het kader van het project FraME zijn hiervoor Europese gelden beschikbaar gesteld.

Er is veel druk op gemeenten uitgeoefend om vóór 1 januari 2005 rioleringsplannen vast te stellen. Per 1 januari 2005 zijn door bijna alle gemeenten plannen ingediend. Juridisch gezien is het hele beeld nu vrijwel compleet en kan antwoord worden gegeven op de vraag of er riolering moet komen, dan wel ontheffing kan worden verleend.

### **Groen**

Voor 2004 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de provincie de ruimte gegeven om 625 hectare voor de aanleg van nieuw groen te verwerven. Dat is vastgelegd in de budgetbrief. Met de dienst Landelijk Gebied, de belangrijkste uitvoerende partij, is vervolgens afgesproken dat de gronden worden aangekocht voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en voor Groen in en om de stad (GIOS). Dit is de helft van de ambitie die in het Collegewerkprogramma is vastgelegd. En feitelijk is er in 2004 584 hectare verworven, met name voor de EHS.

De afhankelijkheid van het Rijk beperkt de provincie dus in het realiseren van haar ambities. In de toekomst gaat dit veranderen. In 2004 is een proces in gang gezet waarbij het Rijk de verantwoordelijkheid voor de realisatie van groenhectares overdraagt aan de provincies. Met het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) krijgen de provincies vanaf 1 januari 2007 meer zeggenschap over de besteding van de middelen. In het budget worden de Rijkssubsidies voor het landelijk gebied stapsgewijs gebundeld; ontschot en ontpot. Tot die tijd is er nog een gescheiden middenstroom.

In 2004 zijn de doelen voor PEHS en GIOS vastgelegd in een meerjarig uitvoeringsprogramma. Het programma PEHS bestaat uit het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur en de provinciale ecologische verbindingen. De EHS wordt gefinancierd door het Rijk, de provinciale ecologische verbindingen door de provincie. Tot 2008 investeert de provincie 14,5 miljoen euro in de ecologische verbindingen.

In december 2004 hebben de partners in de Zuidvleugel een overeenkomst bereikt over de uitvoering van het GIOS-programma. Hiermee is een impasse doorbroken. Tot heden lukte het nauwelijks om recreatiegebieden dicht bij de stad aan te leggen, omdat het Rijk geen geld wilde geven als er geen planologische duidelijkheid was en geen zicht op cofinanciering door de regio's. De gemeenten wilden eerst financiële zekerheid voordat zij bestemmingsplannen aanpasten. Provincie en regio's doen in 2005 een bod namens de Zuidvleugel aan het ministerie waarin is aangegeven welke projecten uitgevoerd gaan worden en hoe ze worden gefinancierd. In september 2005 wordt dit aan de Minister van LNV voorgelegd. Het traject is gericht op bindende afspraken voor alle betrokken partijen binnen de Zuidvleugel én het Rijk.

Van de drie hoofdthema's van Groen – PEHS, GIOS en Vitaal Platteland – is het laatste het minst uitgewerkt. In 2004 zijn er verkenningen uitgevoerd voor het opstellen van de Landbouwnota en de nota Landschap. Aanleiding hiervoor zijn de teruglopende economische perspectieven in de landbouw en de mogelijke veranderingen in de bedrijfsvoering zoals schaalvergroting, verdieping en verbreding. Deze ontwikkelingen hebben grote invloed op het landschap. Andersom kunnen landschappelijke

kwaliteiten van invloed zijn op de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast is de stedelijke druk op landschap en landbouw groot en moet waterbeheer een integraal onderdeel gaan vormen van de ontwikkelingsmogelijkheden. Behalve in het kader van de nota's Landbouw en Landschap is de ontwikkeling van het platteland aan de orde geweest in de voorbereiding van de Veenweidevisie en Veenweidepacten en in het Platform Groene Hart en Project De Venen. Duidelijk is geworden dat het beleid voor een Vitaal Platteland een integrale benadering vraagt. In 2005 krijgt het beleid voor Vitaal Platteland verder vorm. De Rijksnota's 'Agenda Vitaal Platteland' en de 'nota Ruimte' bieden daarvoor belangrijke kaders. In 2005 wordt een gecombineerde nota landbouw/landschap opgesteld waarin een relatie wordt gelegd met het beleid voor water, milieu, bodemsanering en handhaving.

De nieuwe samenwerkingsovereenkomst Deltanatuur voor de jaren 2005 – 2006 is ondertekend en het projectbureau Deltanatuur wordt per 1 januari 2005 overgedragen aan de provincie. De projectorganisatie Deltanatuur is betrokken bij het tot stand brengen van robuuste natte natuur.

### **Het Groene Hart**

Het Rijk geeft in de nota Ruimte de Groene Hartprovincies de opdracht voor het Groene Hart het Nationaal Landschap Groene Hart gaan op te richten. De opgaven voor de ontwikkeling van het Groene Hart met een toekomstscenario Veenweide 2050 en een ontwikkelingsprogramma Groene Hart moeten in beeld worden gebracht. Het gaat om het verkrijgen van de regie op grote, bovenregionale opgaven. Per 1 april 2004 is het programmabureau van de drie betrokken provincies (P3) begonnen. Het concept Plan van Aanpak voor de opzet van het P3 programmabureau is gereed. Het opstellen van de veenweidepacten heeft een belangrijke relatie met het nieuwe project Groene Hart. In 2004 is de Milieu Effectrapportage voor het gebied Gouwe Wiericke West gestart en de startconferentie Veenweidegebied Krimpenerwaard heeft in december plaats gevonden.

### **Glastuinbouw**

Voor het programma Glastuinbouw is de aanpak verspreid glas vastgesteld. Uit de monitor glastuinbouw die in 2004 werd uitgebracht, kan worden geconstateerd dat het areaal glastuinbouw afneemt. Het fysiek zichtbare glas blijft echter vrijwel gelijk. Met behulp van de monitorgegevens is voor de Duin- en Bollenstreek een zogenaamde glasbalans gemaakt.

Voor de planschade voor de pilot Voorne-Putten is een raming gemaakt en de inventarisatie voor de pilot Rijn- en Vechtstreek is gereed. Er ligt een opzet voor een juridische regeling voor het Saneringsfonds. Deze zal begin 2005 in procedure worden gebracht.

### **Milieu**

De luchtkwaliteit in Zuid-Holland voldoet op veel plaatsen niet aan de normen voor een gezonde leefomgeving. Daarbij wordt vooral gekeken naar het gehalte aan NO<sub>2</sub> en fijnstof. De uitstoot van fijnstof is vooral gerelateerd aan de industrie en autoverkeer. Vergunningverlening kan hier mogelijkheden bieden om de concentratie fijnstof te verlagen.

De overschrijdingen van de NO<sub>2</sub>-norm zijn grotendeels terug te voeren op de intensiteit van het wegverkeer. Er is een duidelijke relatie gevonden tussen het gehalte NO<sub>2</sub> en negatieve effecten op de gezondheid. Uit het milieubelevingsonderzoek 2003 bleek dat de burgers aanzienlijk meer last hebben van stank- en geluidsoverlast van het verkeer vergeleken met voorgaande jaren. Om de hinder te verminderen en om te kunnen voldoen aan de Europese richtlijnen is aangescherpt bronbeleid nodig en moeten soms kostbare maatregelen worden genomen zoals omleidingen en overkapping van wegen of het instellen van 80km trajecten. Om te beginnen zijn de zogenaamde hotspots samen met de gemeenten in kaart gebracht. En er wordt bijvoor beeld samen met Rijkswaterstaat een onderzoek voorbereid naar de effecten op de luchtkwaliteit van de aanleg van de A4 Midden-Delfland. Een meer gedifferentieerde toepassing van de Europese regels kan oplossingen bieden. Dit kan voorkomen dat dergelijke planologische ontwikkelingen te veel worden belemmerd.

Voor de Nederlandse regelgeving is de Interim-wet stad en milieu van belang. Deze wet is in 2004 voorbereid en regelt de inbreng van milieuaspecten in ruimtelijke plannen. Er wordt gezocht naar een benadering waarbij milieu vanaf het begin van de ruimtelijke planvorming goed wordt meegenomen en eventueel in afwijking van de milieunormen bepaalde ontwikkelingen kunnen worden toegelaten.

Nederland en dan vooral de Randstad behoort tot de meest door licht vervuilde gebieden van de wereld. Er zijn veel verschillende lichtbronnen die deze vervuiling veroorzaken, waaronder de glastuinbouw. De Land- en Tuinbouw Organisatie, LTO, en de Stichting Natuur en Milieu hebben een voorstel geformuleerd om door het afdekken van kassen de lichthinder 's nachts stapsgewijs terug te dringen. Deze lijn is inmiddels landelijk doorgetrokken.

Verkeer en industrie zijn belangrijke bronnen voor geluidhinder. Door het vaststellen van emissieplafonds en saneringsplannen en door bestuurlijk overleg draagt de provincie bij aan de bestrijding van geluidhinder.

Ook bij de ontwikkelingen rond Rotterdam Airport bepalen de milieurandvoorwaarden, met name veiligheid en geluid, de mogelijkheden. Het Rijksbeleid voor Schiphol zoals vastgelegd in de nota Ruimte wordt doorgetrokken in het ruimtelijk plan RR2020. Dat betekent dat er niet alleen restricties gelden binnen de 35 KE-contour, maar ook binnen de 20 KE-contour. Dit standpunt is onderdeel van de discussie met de luchthaven en het bedrijfsleven over de positie van Rotterdam Airport.

### **Energie**

In het KYOTO-protocol zijn richtlijnen neergelegd voor het terugdringen van het CO<sub>2</sub>-gehalte in de lucht, noodzakelijk om de klimaatverandering tot stilstand te brengen.

Ook het toepassen van windenergie moet leiden tot een vermindering van de CO<sub>2</sub>-uitstoot. In de eerste fase zijn in Zuid-Holland de locaties benut waar de planologische inpasbaarheid tot de minste problemen leidde. Voor nieuwe locaties is de ruimtelijke problematiek complexer en de inpassing in het landschap moeilijker. De doelstelling is minstens 250 megawatt. In 2004 is 40 megawatt gerealiseerd waardoor het totaal nu komt op 152 megawatt.

In 2004 zijn in het kader van BANS, Bestuurlijke Afspraken Nieuwe Stijl, extra Rijksgelden beschikbaar gesteld. De subsidieregeling gericht op energiebesparende maatregelen zal worden voortgezet. In het Rijnmondgebied wordt gewerkt aan een project gericht op het gebruik van warmte uit het industriegebied in de glastuinbouw en de woningbouw. De Zuid-Hollandse bodem blijkt zeer geschikt voor de opslag van kou en warmte. De benutting hiervan voor woningen en bedrijventerreinen kan veel CO<sub>2</sub> besparen.

Ook op andere manieren wordt gezocht naar manieren van duurzaam ondernemen. In 2004 zijn twee geslaagde projecten uitgevoerd. Voor het project Duurzaam Delftse Hout is een scan duurzame recreatie ontwikkeld die ook op andere recreatiegebieden kan worden toegepast. Het project Milieuzorg op de bouwplaats heeft er toe geleid dat de achterstand van Zuid-Hollandse bouwbedrijven om de landelijke doelstelling Schoner Produceren te halen, sterk is ingelopen.

### **Duurzaamheid**

Het vigerend Beleidsplan Groen, Milieu en Water is met twee jaar verlengd tot 2007. In 2004 is onderzocht hoe de duurzaamheid van het provinciale beleid systematisch kan worden getoetst. Inmiddels is de evaluatie van de periode 2002 tot en met 2005 afgerond met een bestuurlijke conferentie. Er is een start gemaakt met de voorbereiding van een nieuw Beleidsplan Groen, Water en Milieu. De duurzaamheidbalans kan hiervoor een praktische oplossing bieden. Het nieuwe beleidsplan zal eind 2005 gereed zijn voor de inspraak.

Het oude programma 'Leren voor Duurzaamheid' is in 2004 afgesloten en geëvalueerd. In de afgelopen vier jaar zijn ruim 65 - zeer diverse - projecten uitgevoerd gericht op onderwijs/jongeren, op maatschappelijke integratie en op kennismanagement. Het consulentenschap van het Instituut voor natuurbeschermingseducatie, IVN, heeft een aantal grotere opdrachten uitgevoerd.

In de Hoekse Waard is een proefproject gestart voor de versterking van de biodiversiteit. Door het creëren van een kleine groenstrook langs waterwegen op de voor de landbouw minder rendabele grond, ontstaan kansen voor het dieren- en plantenleven. Dit biedt weer mogelijkheden voor bijvoorbeeld recreatie en vormen van natuurlijke bestrijding. Het project in de Hoekse Waard biedt kansen voor heel Zuid-Holland en wordt ondersteund door VROM. Ook de mogelijkheden van Europese subsidiering in het kader van PURPLE worden onderzocht.

### **Veiligheid**

De externe veiligheid is onderdeel van het integrale veiligheidsbeleid van de provincie. Belangrijk onderdeel van het veiligheidsbeleid is de inventarisatie van de risico's van bedrijven en transport van gevaarlijke stoffen voor de omgeving. In 2004 is de provinciale inventarisatie afgerond en in 2005 komen deze gegevens digitaal beschikbaar. De gemeentelijke inventarisatie loopt door tot 2005. Het is ook belangrijk dat burgers kennis kunnen nemen van deze informatie. De communicatie hierover is een taak van de gemeenten en in 2004 zijn bijeenkomsten voorbereid met de Zuid-Hollandse regio's om de gemeenten bij deze taak te ondersteunen. Ook is er voor gezorgd dat de veiligheidsgegevens worden betrokken bij het bepalen van groeps- en plaatsgebonden risico's van ruimtelijke projecten.

In 2004 is voor Zuid-Holland een financiële impuls van het Rijk beschikbaar gekomen. Onder regie van de provincie is momenteel een uitgebreid programma van veiligheid bevorderende projecten in uitvoering bij gemeenten, milieuorganisaties en de provincie zelf.

### **Samenwerking**

De samenwerking met de Tsjechische partner Regio Usti (Noord-Bohemen) is tijdens een bijeenkomst in Brussel geëvalueerd en daarbij zijn ook afspraken gemaakt voor de voortzetting van de nieuwe

thema's hoogwaterbescherming en het omgaan met belangentegenstellingen. In 2004 zijn projecten uitgevoerd op het gebied van bodemsanering milieueducatie en het Europaproof maken van de milieuvergunning met name via de pilot van de grootste kolengestookte elektriciteitscentrale van Tsjechië. Dit laatste project werd gecoached door een Nederlands-Brits consortium met 100% financiering uit het Europese Phare-Twinning programma.

In de Hongaarse partner regio BAZ is met medewerking van de provincie een energieproject van start gegaan.

In november heeft een Nederlands-Russische milieuconferentie plaatsgevonden. De conferentie richtte zich op de uitdaging voor de publieke en private sector in de Russische Federatie om Russische milieuregelgeving zoveel mogelijk te harmoniseren met de Europese regelgeving. Volksvertegenwoordigers en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven uit beide landen namen aan de conferentie deel. Naar aanleiding van de conferentie zal worden bezien of er in 2005 een klein project op regionaal schaalniveau kan worden opgestart. Dat zal zich dan richten op een vergelijking van de milieuregelgeving waaraan olieraffinaderijen in Rusland en EU-lidstaat Nederland moeten voldoen.

### Wat heeft dit gekost?

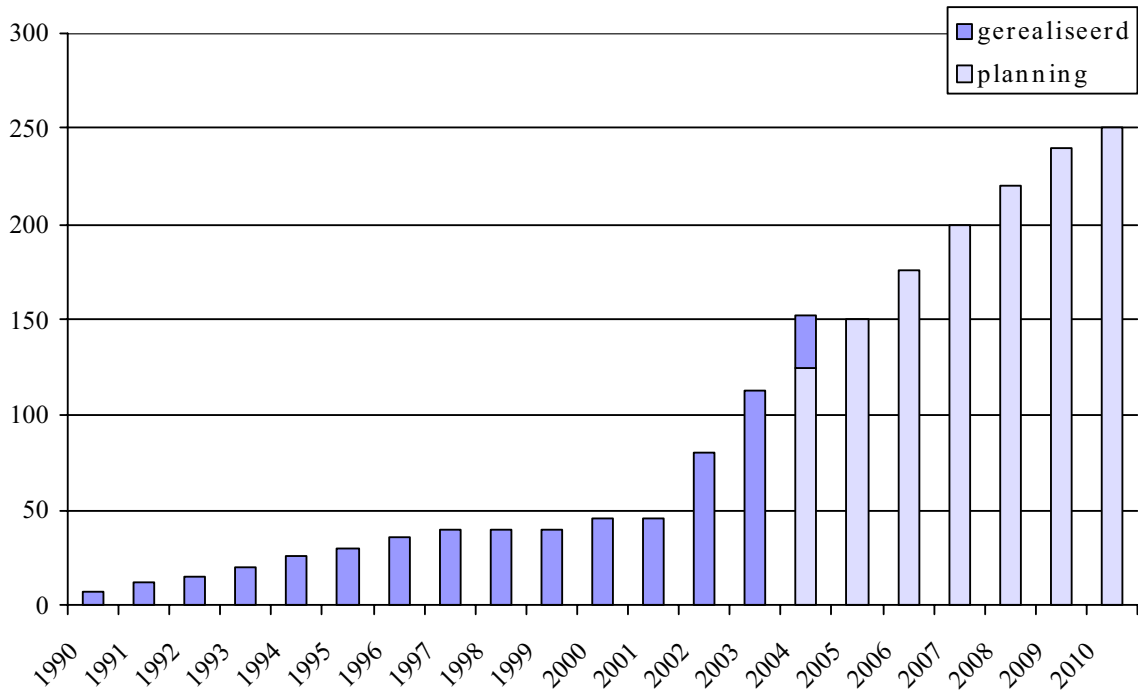
Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 7	62.452	70.111	-7.658
Baten programma 7	1.117	7.202	6.085
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-61.335	-62.908	-1.573
+ Bijdrage reserve	9.092	16.696	7.605
-/- Storting reserve	5.612	18.147	-12.535
<b>Resultaat na bestemming</b>	-57.856	-64.359	-6.503

### Indicatoren programma beleid groen, water en milieu

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn relevante meetgegevens over 2004 slechts gedeeltelijk beschikbaar.

#### *Windenergie in Zuid-Holland*

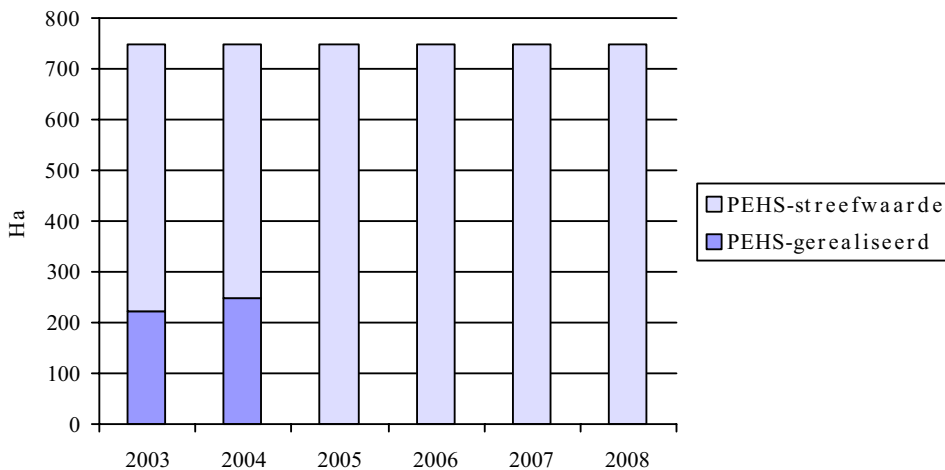
In het kader van de Bestuursovereenkomst landelijke Ontwikkeling Windenergie heeft de provincie Zuid-Holland toegezegd om in uiterlijk 2010 205 megawatt (MW) aan windvermogen te hebben gerealiseerd. De ambitie van de provincie reikt zelfs tot ten minste 250 MW. De grafiek toont het in Zuid-Holland opgestelde windvermogen. Sinds 2001 is een behoorlijke groei van jaarlijks zo'n 34 MW ingezet. Eind 2004 is ruim 60 % van de ambitie van 250 MW bereikt.



**Grafiek 3: Gerealiseerd vermogen windenergie in Zuid-Holland. De gearceerde kolommen geven de gewenste ontwikkeling weer. Bron: PZH**

*Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)*

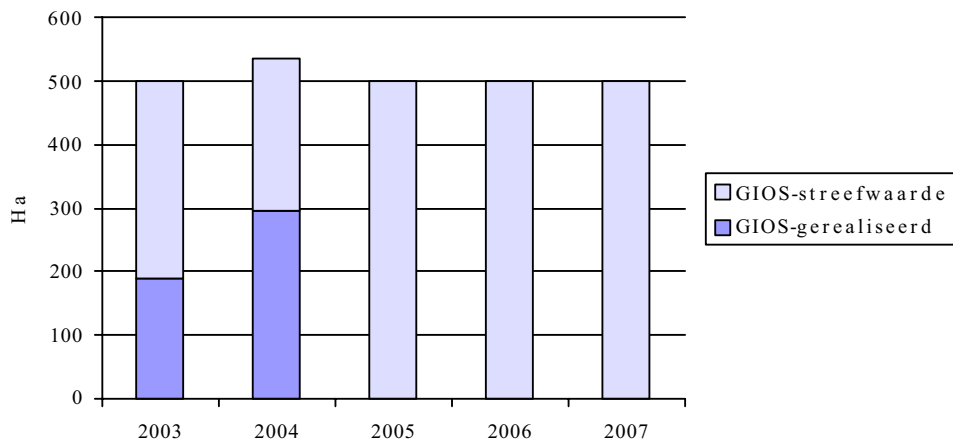
De provincie heeft zich ten doel gesteld om jaarlijks 750 hectare natuur aan de ecologische hoofdstructuur toe te voegen voor het behoud en de versterking van de biodiversiteit. Aankoop en inrichting van gronden is er op gericht om in 2013 de provinciale Ecologische Hoofdstructuur volledig te realiseren.



**Grafiek 4: PEHS streefwaarde en gerealiseerde aankopen in hectares. Bron: PZH**

*Groen in en om de stad (GIOS)*

Samen met andere partners wil de provincie jaarlijks 500 hectare recreatiegebied in en om de stad realiseren.



**Grafiek 5: GIOS streefwaarde en gerealiseerde aankopen in hectares. Bron: PZH.**

## 3.8 Programma 8, Uitvoering groen, water en milieu

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
423 Muskusrattenbestrijding	L.E. van der Sar
440 Kwantitatief beheer grondwater	H.M.C. Dwarshuis
503 Uitoefenen bevoegd gezagtaken MER	F.D. van Heijningen
522 Bodemsanering (algemeen)	F.D. van Heijningen
523 Bodemsanering (projecten)	F.D. van Heijningen
525 Bodemsanering (sanering eigen beheer)	F.D. van Heijningen
527/528 Nazorg locaties WM en Wbb	F.D. van Heijningen
541 Sanering industrie lawaai	F.D. van Heijningen
550 Vergunningverlening milieuwetgeving	F.D. van Heijningen
551 Handhaving milieuwetgeving	L.E. van der Sar
553 Bestuursovereenkomst milieuwethandhaving	L.E. van der Sar
611/612 Uitvoering GIOS	L.E. van der Sar
621 Uitvoering vitaal platteland	L.E. van der Sar
2423 In vesteringen muskusrattenbestrijding	L.E. van der Sar
2523 In vesteringen bodemsanering	F.D. van Heijningen
2541 Sanering industrielawaai voorzieningen	F.D. van Heijningen
2611 In vesteringen muskusrattenbestrijding	L.E. van der Sar

### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

#### Kwaliteitsverbetering vergunningverlening en handhaving

Het Verbeterprogramma Vergunningverlening en Handhaving 2001 – 2004 omvat de uitvoering van het kwaliteitstraject en betekent voor vergunningverlening dat vergunningen actueel en handhaafbaar zijn. Voor handhaving betekent dit dat controles goed en met voldoende diepgang worden uitgevoerd. Het programma wordt in samenwerking met de Dienst milieubeheer Rijnmond DCMR uitgevoerd.

Naast een versterking van de organisatie is de aandacht vooral gericht op verbetering van de werkprocessen. Voor vergunningverlening is in 2004 een kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) opgesteld. Met het KMS is een sturingsfilosofie en een manier van werken geïntroduceerd die in belangrijke mate bijdraagt aan de doelmatigheid en de kwaliteit van de uitvoering van de werkprocessen en aan het inzicht in de resultaten van deze werkprocessen.

Het project 'Professionalisering van de Milieuhandhaving' is in samenwerking met DCMR en andere partners uitgevoerd. Naar aanleiding van de tussenmeting van het professionaliseringstraject in april 2004 zijn er bestuurlijke overleggen geweest met gemeenten en organisaties die te weinig voortgang hadden geboekt in het verbetertraject. Ter informatie hebben de handhavingorganisaties een programma voor risicoanalyse ontvangen.

Het onderdeel 'Kwaliteitshandboek Handhaving' dat leidt tot procesbeheersing binnen de provinciale organisatie zal naar verwachting in 2005 afgerond worden. Zowel het KMS als het 'Kwaliteitshandboek Handhaving' zullen in 2005 leiden tot ISO-certificering.

In 2004 is na intensief overleg met de Vereniging van Milieubedrijven in Zuid-Holland een convenant gesloten, waarin werkafspraken zijn vastgelegd. De ondertekening van deze overeenkomst heeft tot doel dat vergunningsprocedures door het maken van betere werkafspraken, sneller en efficiënter kunnen worden afgerond en dat de kwaliteit van de aanvraag en de vergunning zal verbeteren. Tevens zal het imago van zowel de bedrijven als de overheid en de onderlinge verstandhouding in positieve zin worden beïnvloed.

#### Milieuwetgeving

De eerste fase van het project 'Herijking provinciale regelgeving' is bijna afgerond. In de discussie over herijking regelgeving wordt vanuit de uitvoering van beleid op provinciaal en Rijksniveau aandacht gevraagd voor de knelpunten in en aanpassingen van de wetgeving.

Het beleid ten aanzien van breinlozingen (zoutwater) door tuinbouwbedrijven is uitgewerkt in de ontwerpnota Breinlozingen. Na overleg met de betrokken organisaties zal de nota definitief worden vastgesteld.



### **Vergunningverlening**

De doelstelling van de provincie blijft om alle vergunningen in het kader van de Wet milieubeheer binnen de termijn af te handelen. In 2004 is dit nog niet gelukt, 39% van de vergunningen is tijdig verstrekt (vergl. 40% in 2003) en 90% is binnen een jaar verstrekt. Het aantal verstrekte vergunningen bedraagt 149.

In 2003 is voor vernieuwing van de vergunningen van autodemontagebedrijven een incidentele actie gestart. Eind 2004 was deze actie praktisch afgerond. Helaas was het niet mogelijk de vergunningen binnen de wettelijke termijn te verstrekken. Wel is het gelukt om al deze procedures binnen twaalf maanden af te ronden.

### **Veiligheid**

In 2004 is het Vuurwerkbesluit gewijzigd. Een belangrijk onderdeel van de wijziging is het invoeren per 1 maart 2004 van een meldingsysteem. Voor het afsteken van bepaalde soorten en bepaalde hoeveelheden vuurwerk kan worden volstaan met de melding van het evenement aan het bevoegd gezag.

Voor zes bedrijven is een vergunningsprocedure afgerond en voor 180 evenementen is een vergunning afgegeven of een melding ontvangen.

De controle van de vuurwerkevenementen is hiervan afgeleid. Alle grote evenementen worden gecontroleerd en de kleinere worden steekproefsgewijs bezocht. Bij 80% van de aangevraagde vergunningen is controle uitgevoerd.

Voor de uitvoering van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) is door alle Brzo-bedrijven een veiligheidsrapport opgesteld. Deze rapporten voldeden aan de criteria van juistheid en volledigheid. De implementatie van het veiligheidsbeleid door bedrijven heeft voor zowel van de provincie als haar handhavingpartners extra aandacht gevraagd.

De uitvoering van de Wet Hygiëne Veiligheid Zwembadwater vraagt extra aandacht. Het aantal sanctiebeschikkingen is toegenomen. Bij de controles is geconstateerd dat in veel gevallen de veiligheid in zwembaden onvoldoende gewaarborgd wordt door de houders. Een groot aantal dwangsommen (98) is opgelegd voor het niet tijdig laten controleren van de waterkwaliteit door gecertificeerde laboratoria. Ook werd in veel gevallen niet voldaan aan de eisen van veiligheid en hygiëne. Het opleggen van de dwangsommen is noodzakelijk om het naleefgedrag van de houders van zweminrichtingen te bevorderen.

Gedurende het zomerseizoen is voor twee zwemlocaties in oppervlaktewater een negatief zwemadvies afgegeven en zijn op zes zwemlocaties in oppervlaktewater zwemverboden ingesteld.

### **Bestuursovereenkomst**

Samenwerking met handhavingpartners is één van de speerpunten in het provinciale beleid. De besluitvorming voor de verlening van de bestuursovereenkomst is voorbereid en partijen hebben in juni 2004 besloten de Bestuursovereenkomst stilzwijgend voor vijf jaar te verlengen met de expliciete afspraak tot een heroverweging na twee jaar.

In 2005 wordt een onderzoek naar mogelijkheden voor efficiencywinst in de servicestructuur uitgevoerd. De onderwerpen voor de provinciebrede programmering in 2005 zijn inmiddels op hoofdlijnen bekend.

Belangrijke projecten, naast professionalisering van handhaving, waren de handhavinggestafette afvalketenonderzoek en PCB's en schrootbedrijven. Het provinciale servicepunt heeft hierbij een faciliterende rol gehad.

### **Bodemsanering**

Bodemsanering staat voor de opgave om te transformeren van saneren van bodemverontreinigingen naar een duurzaam bodembeheer: 'Van saneren naar beheren'. Hiervoor zal de samenhang tussen bodembeheer en bodemsanering worden versterkt en vastgelegd in een brede bodemvisie. In 2004 werd deze visie intensief voorbereid. In de bodemvisie worden voor alle in Zuid-Holland relevante bodemthema's ambities geformuleerd en wordt aangegeven welke kansen en beperkingen de bodem oplevert voor de ruimtelijke ontwikkelingen en welk bodembeheer past bij de verschillende vormen van bodemgebruik. In het project 'Bodem op de kaart' werkt de provincie samen met gemeenten aan het in beeld brengen van de bodemsituatie. Deze inventarisatie vormt de input voor de nieuwe bodemvisie.

De bodembrede aanpak is uitgewerkt in de gebiedsgerichte aanpak van de Integrale Ontwikkeling Delft Schiedam (IODS). In een analyse zijn de bodemthema's afgewogen tegen de ontwikkelingen die in het gebied spelen. In de lopende RO-trajecten als Streekplan Rijnmond/RR2020 en in infrastructurele projecten is de bodembrede aanpak van belang. De (on)mogelijkheden van de aanpak van de N470 zijn vanuit dit perspectief onderzocht.

Als uitvloeisel van het onderzoek van de Inspectie Milieuhygiëne is het toezicht op de uitvoering van de particuliere saneringen geïntensiveerd. De subsidieregeling voor bodemsaneringen door bedrijven is in 2004 in werking getreden. Deze regeling biedt bedrijven de kans een bijdrage te ontvangen in de saneringskosten. Onbekendheid met de regeling en economische tegenwind spelen een rol van bodemsanering bij de uitvoering van de regeling. In 2004 is slechts één project in aanmerking gekomen voor een bijdrage.

#### **Groene wet- en regelgeving**

In 2004 is de nota Slootdempingen vastgesteld en is het beleid als beleidsregel gepubliceerd. Bij de ontheffingen slootdempingen is in 2004 42% van de procedures binnen de termijn afgedaan. Een strikte uitvoering van beleid samen met complexiteit en gevoeligheid van materie maakt extra inzet noodzakelijk, waarvoor extra geld beschikbaar is gesteld. Bij het verwerken van aanvragen voor slootdempingen worden de natuur- en landschapswaarden zorgvuldig afgewogen. De ervaring leert dat een stringente uitvoering van het slootdempingsbeleid noodzakelijk is om te voorkomen dat natuur- en landschap verloren gaat of dat grootchalige dump van groentefval plaats vindt. Een strakkere uitvoering van het slootdempingsbeleid dan in het verleden is noodzakelijk.

In het kader van de Boswet, Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet heeft de provincie een controlerende taak. De werkzaamheden richten zich op illegale activiteiten, naleving van wetgeving, vergunningvoorschriften en beheerplannen. De controles van de provincie worden regelmatig uitgevoerd in samenwerking met politie en andere toezichthoudende organisaties als Staatsbosbeheer.

#### **750 ha**

Op 25 juni 2004 is het Bestuursakkoord Project mainport Rotterdam (PMR) gesloten. In dit akkoord zijn in hoofdlijnen afspraken gemaakt over onder meer de financiering en de uitvoeringsverantwoordelijkheden. De provincie is in dit project verantwoordelijk voor de realisatie van 750 ha groen voor natuur en recreatie. In de tweede helft van het jaar zijn in opdracht van het Rijk en provincie de risico's in beeld gebracht. Daarna is gestart met de voorbereiding van de uitwerkingsovereenkomst waarover medio 2005 een besluit kan worden genomen.

#### **Hollandsche IJssel**

In 2004 is het project en de samenwerking(-vorm) geëvalueerd. De aanbevelingen zijn grotendeels overgenomen en de partijen hebben de volledige uitvoering van het project opnieuw bevestigd. Een aantal projecten is uitgevoerd zoals de saneringswerkzaamheden van de IJssellaan in de gemeente Ouderkerk, de waterbodemsanering van de Baai van Krimpen (natte zellingen) in de gemeente Krimpen aan den IJssel en van het oevervak van de Loswal III in Capelle aan den IJssel, een eerste proefsanering Schanspolder en de sloop van de gebouwen op het Boeletterrein in de gemeente Ouderkerk.

#### **Groenblauwe Slinger**

Het uitvoeringsprogramma Groenblauwe Slinger en de actualisatie van het communicatieplan zijn afgerond. Het Masterplan Groenzone is in concept vastgesteld evenals de opzet van de uitvoeringsorganisatie. Daarnaast is het convenant Land van Wijk en Wouden ondertekend. De bestuursovereenkomst waarmee de doorstart van landinrichting Oude Leede deelgebied Ruyven-Zuidpolder van Delfgauw vorm krijgt, kan in 2005 worden ondertekend.

## Wat heeft dit gekost?

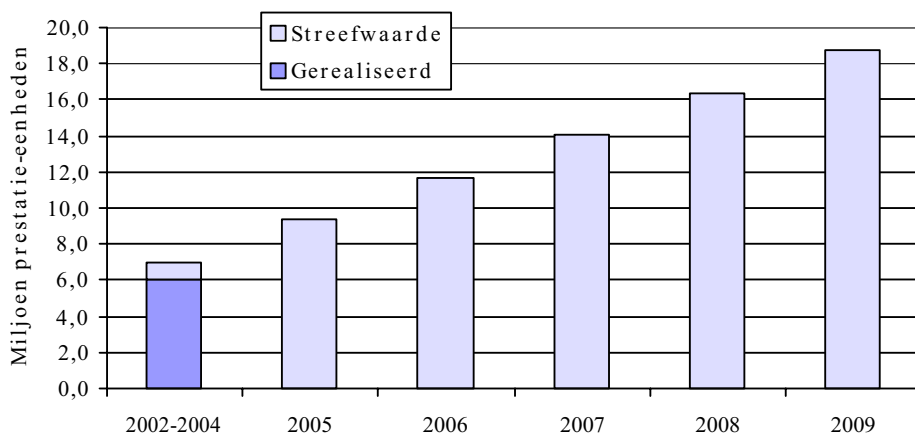
Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 8	100.084	118.939	-18.855
Baten programma 8	52.586	47.619	-4.967
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-47.497	-71.319	-23.822
+ Bijdrage reserve	210	11.134	10.924
-/- Storting reserve	227	289	-62
<b>Resultaat na bestemming</b>	-47.514	-60.474	-12.960

## Indicatoren programma uitvoering groen, water en milieu

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn relevante meetgegevens over 2004 slechts gedeeltelijk beschikbaar.

### Bodemsaneringen

De toenemende druk op het gebruik en de kwaliteit van bodem en grondwater beïnvloedt de leefomgevingkwaliteit. Volksgezondheid en milieu zijn onderhevig aan risico's bij aanwezigheid van (ernstige) bodemverontreiniging. Maatschappelijke en economische ontwikkelingen (waaronder woningbouw) kunnen stagneren. Middels het project 'Bodem in beeld' en de uitvoering van het 'Bodemsaneringsprogramma 2005 – 2009' wordt de bodemproblematiek aangepakt.



Grafiek 6: Streefwaarden en gerealiseerde saneringen provincie Zuid-Holland (2002 – 2009) uitgedrukt in miljoenen bodemsaneringprestatie-eenheden. Bron: PZH

### 3.9 Programma 9, Economische zaken en toerisme

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
700 Economische aangelegenheden	J.W.A. van Dijk
710 Bevordering economische activiteiten	J.W.A. van Dijk / F.D. van Heijningen

#### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Na een moeilijke periode lijkt er eind 2004 hoop te gloren voor de economie van Zuid-Holland. Er zijn aanwijzingen dat de twee stedelijke agglomeraties economisch beter zijn gaan presteren, ondanks enige ongunstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Uit de 'Economische Monitor Zuid-Holland' 2004 blijkt dat Zuid-Holland voldoende potenties heeft. Het vergt veel doorzettingsvermogen, daadkracht om die potenties te benutten. Daarom is de provincie doorgegaan op de ingeslagen weg met een breed pakket aan maatregelen dat gericht is op de arbeidsmarkt en de fysieke werkomgeving. Samen met Rijk en gemeenten bleef de inzet gericht op een concurrerend vestigingsklimaat en het stimuleren van traditioneel sterke economische sectoren en kansrijke groeisectoren in negen economische clusters. In 2004 heeft de provincie zich gericht op de volgende vier speerpunten:

- Het creëren van economische activiteiten
- De aansluiting van vraag en aanbod van gekwalificeerd personeel
- De acquisitie van buitenlandse bedrijven;
- Benutten van de potenties van vrije tijdseconomie

De resultaten zullen moeten leiden tot betere economische groeicijfers en meer werkgelegenheid. In 2004 heeft het ministerie van Economische Zaken (EZ) de beleidsnotitie 'Pieken in de Delta: Gebiedsgerichte Economische Perspectieven (GEP)' gepubliceerd. De GEP beschrijft de economische agenda voor zes regio's in Nederland. De filosofie van de GEP is om die gebieden die potentie hebben, te versterken. Een belangrijke vertaling van de GEP vormt het afsprakenkader dat de provincie Zuid-Holland met het Rijk en de Zuidvleugel heeft gesloten over de Topprojecten.

#### Investeren in kenniseconomie

In 2004 zijn de ambities van de provincie uitgewerkt in de Innovatiebrief: 'Kennismaken met Kenniszaken' die in juni werd vastgesteld. De doelstellingen van het investeren in de kenniseconomie zijn: sneller naar de markt brengen van kennis, het overbruggen van de kloof tussen kennis en markt, het realiseren van nieuwe hoogwaardige, kennisintensieve bedrijvigheid, het stimuleren van innovatie in bedrijvigheid en het stimuleren van ondernemerschap. In 2004 zijn deze doelstellingen uitgewerkt in een Innovatiebrief. Om de doelstellingen te bereiken, werkt de overheid samen met onderwijs, onderzoek en ondernemingen, de zogenaamde vier O's in de Vereniging kennisalliantie. De inzet van kenniscommissarissen en het beschikbaar stellen van kennisvouchers moeten bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. In november 2004 wordt opnieuw een Kennisfestival in Rotterdam georganiseerd. De vier O's kunnen elkaar hier ontmoeten. Dergelijke manifestaties dragen bij aan een gezamenlijke inspanning om het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en het aantal onderzoekers op peil te brengen en te houden. Dat is noodzakelijk want Zuid-Holland zakte in 2004 weg op de ranglijst voor kennisintensieve dienstverlening. De 27<sup>e</sup> positie van Zuid-Holland op het Europese innovatiescorebord kwam onder druk te staan en het aandeel mediumtech en hightech in de industriële werkgelegenheid daalde. De daling van de uitgaven voor research en development zette door en ten opzichte van de andere landen van de Europese Unie zijn er minder (techno)starters. De subsidie voor bijdragen van bedrijven aan ontwikkelingen wordt in 2005 voor het eerst beschikbaar gesteld. In 2004 zijn de aanvragen beoordeeld. Er zijn aanzienlijk meer aanvragen binnengekomen dan binnen de beschikbare 17 miljoen euro konden worden gehonoreerd.

Bio Science Park Leiden en A13 Kennisboulevard Delft-Rotterdam zijn twee plaatsen waar kenniseconomie sterk zal worden ontwikkeld ('kennishotspots'). De voorbereidende activiteiten zijn gestart en met de gemeenten Delft en Rotterdam zijn concrete afspraken gemaakt om tot een gezamenlijke ontwikkeling van de A13 Kennisboulevard te komen. Het belang van een integrale ontwikkeling van het hele gebied is daarbij steeds duidelijker naar voren gekomen.

#### Ontwikkeling en herstructurering van bedrijventerreinen

In 2004 is in samenspraak met de regio's het 'Meerjarenprogramma Bedrijventerreinen' opgesteld. Dit moet bijdragen aan de realisatie van de doelstelling om 500 ha bedrijventerrein in Zuid-Holland te herstructureren en 500 ha nieuw te ontwikkelen. Per regio is een uitvoeringsprogramma opgesteld en met het ministerie van EZ en de Zuidvleugelpartners is een bestuursakkoord ondertekend voor de gezamenlijke inzet op topprojecten bedrijventerreinen. Het eerste resultaat hiervan was het bedrijventerrein de Spaanse Polder. Duurzaam ruimtegebruik vereist het terugdringen van

milieuhinderlijke bedrijvigheid. In 2004 zijn de knelpunten geïnventariseerd. Om het ruimtegebruik verder te optimaliseren is door de provincie subsidie verstrekt aan gemeenten voor de herstructurering en aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Voor de planvorming is 0,8 miljoen euro beschikbaar gesteld en voor de uitvoering 9,2 miljoen euro. De activiteiten op het gebied van kennisoverdracht over duurzaam ruimtegebruik zijn voortgezet door het organiseren van cursussen.

### **Vrijtijdseconomie en Detailhandelsbeleid**

De vrijetijdseconomie is een sector met veel groeipotentie en een sterke uitgangspositie in Zuid-Holland. De sector is relatief arbeidsintensief en kan een motor zijn voor werkgelegenheid. Indirect wordt het woon- en vestigingsklimaat beïnvloed door de mogelijkheden die er zijn om het imago en de bekendheid van Zuid-Holland te versterken. Kust, Cultuur en Bloemen en bollen, de speerpunten van het Actieplan Toerisme 2001-2005 bepaalden in 2004 ook weer het gezicht van het toeristisch beleid. Er is een begin gemaakt met het bepalen van de koers voor het toeristisch beleid 2006-2010. Daarbij wordt gebruikgemaakt van een evaluatie van het bestaande beleid en consultatie van betrokken partijen. Voor het realiseren van de ambitie om de toeristische bestedingen in deze collegeperiode met 10% te doen toenemen is het 'Meerjarig Uitvoeringsprogramma Vrije Tijd' ontwikkeld. Met een gebundelde inzet vanuit de invalshoeken recreatie, cultuur en toerisme wordt gewerkt aan concrete projecten.

Detailhandel is een belangrijke sector in termen van werkgelegenheid en omzet. Daarnaast is de detailhandel ook beeld- en sfeerbepalend in (stads)centra. In 2004 zijn de koopstromen onderzocht. Dit is een grootschalig consumentenonderzoek dat iedere vijf jaar wordt uitgevoerd. De resultaten worden gepresenteerd op een symposium begin 2005 en worden gebruikt om initiatieven en plannen op het gebied van detailhandel te toetsen en te beoordelen. Om te komen tot de modernisering van het provinciale detailhandelbeleid is een discussie gestart met betrokken en belanghebbende partijen. De nieuwe koers zal worden vastgesteld na een consultatieronde die op 1 maart 2005 wordt afgesloten.

### **Internationale samenwerking**

Plattelandsontwikkeling is tot onderwerp gemaakt van een Europese conferentie met als titel 'city and countryside': het landelijk gebied onder stedelijke druk. De aanleiding voor deze conferentie die plaatsvond op 20, 21 en 22 oktober in Den Haag, was het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie gedurende de tweede helft van 2004. De conferentie viel samen met de 88<sup>ste</sup> bureauvergadering van het Comité van de Regio's en werd georganiseerd samen met de Regio Randstad. De oprichting van een PURPLE netwerk, waarbij PURPLE staat voor Peri-Urban Regions Platform Europe, was een belangrijk resultaat van de conferentie.

De provincie werkte tot in 2004 intensief samen met Tsjechië en Hongarije. Deze samenwerking is door de toetreding van deze landen tot de Europese Unie gewijzigd in samenwerkingsvormen die passen binnen de reguliere EU-kaders.

Op internationaal gebied werkt de provincie samen met de regio Hebei in China. Vanaf 2004 zal dit gebeuren door met zeven andere provincies deel te nemen aan het China Protocol. Dit protocol maakt het mogelijk om beter toegespitst op specifieke provinciale belangen handelsmissies te organiseren met steden en gebieden in China. Zo zijn de mogelijkheden verkend om te komen tot de vestiging van bedrijven in Leiden. Dit heeft er toe geleid dat op 1 november 2004 een Memorandum of Understanding is ondertekend tussen de provincie Zuid-Holland en Shanghai-Pudong voor een Co-innovation-program.

## Wat heeft dit gekost?

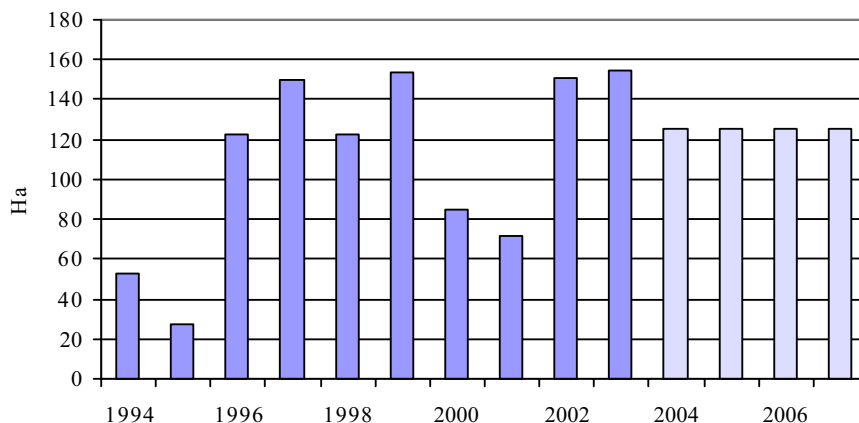
Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 9	16.222	16.382	-160
Baten programma 9	47	1.600	1.553
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-16.175	-14.782	1.393
+ Bijdrage reserve	4.663	3.128	-1.535
-/- Storting reserve	3.577	4.359	-782
<b>Resultaat na bestemming</b>	-15.089	-16.014	-925

### Indicatoren programma economische zaken en toerisme

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn relevante meetgegevens over 2004 slechts gedeeltelijk beschikbaar.

#### Bedrijventerreinen

Het aanbod van bedrijventerreinen blijft achter op de vraag, zowel kwantitatief als kwalitatief. Dit leidt tot ernstige schade voor economische ontwikkeling. De provincie heeft zich ten doel gesteld in de collegeperiode 500 hectare bedrijventerreinen te ontwikkelen en 500 hectare te herstructureren.



Grafiek 7: Nieuw aanbod beschikbare bedrijventerreinen in de periode 1994 – 2004. De gearceerde jaren geven de gewenste ontwikkeling weer. Bron: PZH



## 3.10 Programma 10, Media, kunsten en cultuur

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
150 Archiefininspectie	L.M. Huizer
802 Regionale omroepen	F.D. van Heijningen
832 Culturele ontwikkeling	F.D. van Heijningen
842 Bibliotheekbeleid	F.D. van Heijningen

### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

De publieke regionale omroepen in Zuid-Holland, RTV Rijnmond en RTV West, voorzien in de onafhankelijke verspreiding van op de provincie gerichte informatie. De instandhouding van deze voorziening bleek in 2004 alleen nog mogelijk met een reddingsplan waarin afspraken werden gemaakt over reorganisatie- en saneringsmaatregelen. De provincie heeft begin 2004 besloten dit reddingsplan voor de omroepen in te voeren. Als onderdeel daarvan zijn aan beide omroepen achtergestelde leningen verstrekt. De omroepen werden hiermee in staat gesteld de bedrijfsvoering te verbeteren. Binnen de kaders van de Mediawet zijn prestatie-afspraken gemaakt over de marktpositie binnen het verzorgingsgebied, de onderlinge samenwerking, het aantal zenduren per etmaal (24 uur radio en 1 uur unieke tv) en de continuering van de ondertiteling van nieuwsuitzendingen voor doven. Gedurende het jaar is de voortgang van de maatregelen gemonitord in kwartaalrapportages. Waar mogelijk is in 2004 op operationeel vlak samengewerkt. De bestuurders van de omroeporganisaties hebben extern advies ingewonnen over de mogelijkheden voor verdergaande samenwerking en in een gezamenlijke nota aangegeven hoe en met welke stappen hieraan invulling zal worden gegeven. De financiële situatie van de omroepen ontwikkelt zich nu gunstig en de rapportages zullen ook in 2005 worden voortgezet.

Het besef dat culturele waarden en uitingen bijdragen aan de identiteit en de kwaliteit van de samenleving vindt een steeds breder draagvlak. Cultuur kan een belangrijk bindmiddel zijn. In het 'Cultuur plan 2005 – 2008' dat medio 2004 is vastgesteld, is gekozen voor drie pijlers: cultuurbereik, culturele planologie en culturele informatiedragers.

Het 'Actieprogramma cultuurbereik 2001 – 2004' was er op gericht zoveel mogelijk mensen in aanraking te laten komen met cultuur. Daartoe werden provinciale uitvoeringsorganisaties en een toenemend aantal gemeenten gesubsidieerd voor het uitvoeren van een grote variëteit aan culturele projecten. Het nieuwe 'Actieprogramma cultuurbereik 2005 – 2008' is ingediend bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dat na goedkeuring als co-financier optreedt. Cultuureducatie is in het nieuwe actieplan nog steeds speerpunt waarbij nu als subsidievoorwaarde wordt gesteld dat gemeenten moeten samenwerken bij het uitvoeren van culturele projecten. Tegelijkertijd zullen de procedures voor subsidiëring worden vereenvoudigd. Beeldende kunst en vormgeving zijn in het nieuwe beleidskader beleidsmatig en financieel losgekoppeld.

Met het Prins Bernhard Cultuurfonds is een principeafpraak gemaakt om ook in Zuid-Holland een cultuurfonds voor monumenten op te richten. Dit fonds zal financieel bijdragen aan de restauratie van provinciale en gemeentelijke monumenten. In het 'Provinciaal Restauratie Uitvoeringsprogramma 2004 – 2009', PRUP, zijn de Rijksmonumenten opgenomen die in aanmerking zouden moeten komen voor een restauratiebijdrage. De provincie maakt zich zorgen over de geringe mogelijkheden om de restauratie en het onderhoud van (rijks)monumenten te bekostigen. Bij het Rijk is aangedrongen op het beschikbaar stellen van meer geld en het vereenvoudigen van subsidieprocedures. Hiervoor is nieuwe wetgeving nodig waarop het Rijk zich nog beraadt.

Herbestemming van cultuurhistorische monumenten draagt bij aan het behoud. Voor Fort Wierickerschans is in 2004 intensief gezocht naar nieuwe mogelijkheden voor exploitatie nadat eerdere plannen met een zorginstelling geen doorgang vonden. Met Staatsbosbeheer, de gemeente Bodegraven en een projectontwikkelaar zijn nu plannen ontwikkeld voor een bezoekerscentrum voor het Groene Hart. Er is een onderzoek gestart naar de verdere benutting van de toeristische en recreatieve mogelijkheden en de restauratie van de toegangspoort is inmiddels in volle gang.

Ook op andere manieren wordt in het kader van het vrije tijdsbeleid gezocht naar een versterking van de samenhang tussen culturele waarden, toerisme en recreatieve mogelijkheden. Een meerjarig programma voor een samenhangend aanbod voor toeristen, recreanten en bezoekers van culturele evenementen past in de versterking van het vrijetijdsbeleid. De cultuurtoeristische en recreatieve inrichting van de vaarverbinding tussen Leiden en Delft is hiervoor een voorbeeldproject.



De aandacht voor kunst in het ruimtelijk beleid wordt versterkt door een nieuwe percentageregeling 'Kunst in de openbare ruimte'. In 2004 zijn twee projecten, de RijnGouweLijn en de N470, geselecteerd waarbij cultuur van meet af aan onderdeel is van de infrastructurele werken. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingsprojecten zoals de Zuidplaspolder en de herstructurering van de Oude Rijnzone worden de bestaande cultuurhistorische waarden ingepast in de inrichtingsplannen om zo de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Ook in diverse Belvédère projecten wordt de relatie gelegd tussen cultuur historische waarden en planologie. In het kader van culturele planologie is in 2004 het project Geest en Grond in de Duin- en Bollenstreek afgerond.

Ook archeologie wordt in een zo vroeg mogelijk stadium bij het proces van ruimtelijke ontwikkeling betrokken. De op het Verdrag van Malta gebaseerde nieuwe wetgeving is in 2004 nog niet door de Tweede Kamer behandeld waardoor de interim-situatie voortduurt. Provincies en gemeenten handelen, vooruitlopend op de wetgeving al zoveel mogelijk in de geest van het verdrag. Gemeenten hebben een zorgplicht voor het archeologisch erfgoed en doen (voor)onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische vondsten op hun grondgebied. Voor de provincie betekende de toename van deze onderzoeken en de daaruit soms voortvloeiende opgravingen een toename van de vraag naar begeleiding, advisering en toetsing. De verwachting is dat met de vaststelling van de nieuwe wet deze vraag alleen maar groter zal worden.

Bibliotheken en historische centra spelen een belangrijke rol als verzamelplaats van culturele informatie. De regionale historische centra zijn nieuw. In 2004 zijn onderzoeken gedaan naar de mogelijkheden en de wijze van vormgeving. Een provinciaal historisch centrum zal in 2005 worden ondergebracht bij het Erfgoedhuis. De begeleiding en realisatie van de andere regionale centra zullen ook onder verantwoordelijkheid van het Erfgoedhuis plaatsvinden. Hierbij zijn ook de archiefdiensten actief betrokken.

Het moderniseringsproces van de bibliotheken is in 2004 in een volgende fase terechtgekomen. Na informeren en verkrijgen van draagvlak bij de gemeenten en bibliotheken ligt nu de nadruk op besluitvorming en uitvoering. Met subsidies is tempoversnelling bij de uitvoering met succes beloond. Twee gemeenten zijn uit het proces van bibliotheekvernieuwing gestapt omdat zij de financiële consequenties niet willen of kunnen dragen. In het grootste deel van de Zuid-Hollandse gemeenten wordt de vorming van basisbibliotheken voorbereid en de eersten zullen in 2005 formeel van start gaan. De provinciale uitvoeringsorganisatie voor bibliotheken zal zich nu toespitsen op de nieuwe organisatie. Daartoe zijn in 2004 diverse onderzoeken uitgevoerd.

### Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 10	37.497	44.049	-6.551
Baten programma 10	2.952	9.724	6.772
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-34.545	-34.324	221
+ Bijdrage reserve	4.423	6.927	2.504
-/- Storting reserve	3.891	2.822	1.069
<b>Resultaat na bestemming</b>	-34.013	-30.219	3.794

### Indicatoren programma media, kunsten en cultuur

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn nog geen relevante meetgegevens over 2004 beschikbaar.

## 3.11 Programma 11, Sociaal beleid en zorg

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
803 Diversiteitsbeleid	L.M. Huizer
804 Sociale infrastructuur	L.M. Huizer
810 Educatie	L.M. Huizer
820 Sport	F.D. van Heijningen
860 Zorg	L.M. Huizer
871 Seniorenbeleid	L.M. Huizer
880 Jeugdbeleid	L.M. Huizer

### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Integratie en inburgering stonden in 2004 hoog op de maatschappelijke agenda. De provinciale beleidslijnen zijn verkend en er is een bestuurlijke discussie gevoerd met de commissie Blok over het door de commissie uitgevoerde onderzoek. De resultaten van deze discussie zijn meegenomen in de verdere voorbereiding van de nota 'Integratie en inburgering' die begin 2005 uitkomt. Ook hier zal worden ingezet op de speerpunten taal, opvoeding, onderwijs en arbeidsmarkt.

#### Sociale infrastructuur

Integraliteit en ontschotting van de verschillende sociale en culturele beleidsterreinen staan voorop bij de aanpak van de sociale infrastructuur. De doelstellingen zijn versterking van integratie en participatie, versterking van leefbaarheid en veiligheid en een sluitend aanbod voor wonen, zorg en welzijn. De nadruk ligt op een brede samenhangende aanpak van maatschappelijke vraagstukken. De relatie met de fysieke kant van de sociale infrastructuur zal worden verstevigd door samenleving en cultuur integraal onderdeel te laten zijn van de ruimtelijke ordening.

In 2004 is voor het eerst een 'Staat van de Samenleving' opgesteld. Hierin zal iedere twee jaar een beeld worden gegeven van de sociale kerncijfers voor Zuid-Holland. Het is een trendrapport dat ook bedoeld is om agendazettend te werken zowel naar de provinciale als de regionale agenda's Samenleving. In de regio Oost is een eerste start gemaakt met een regionale agenda Samenleving voor 2005. De overige regio's richten zich op 2006. De uitvoering van het sociale beleid krijgt gestalte in regionale debatten en door een bundeling van subsidiestromen tot meerjarige programma's. In 2004 zijn hier voor extra middelen beschikbaar gekomen. De evaluatie van het kleine kernenbeleid heeft er toe geleid dat in 2004 de subsidieregeling Leefbaarheid kleine kernen werd aangepast en opgenomen in de subsidieregeling Samenleving. De regeling is bedoeld voor projecten die de sociale infrastructuur in de kleine kernen versterken.

#### Jeugd

De Wet op de jeugdzorg gaat in op 1 januari 2005, een jaar later dan verwacht. Dit gaf de provincies een extra voorbereidingsjaar. In dat jaar is veel aandacht besteed aan de overname van de taken van het ministerie van Justitie op het terrein van de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Ook de overname van de verantwoordelijkheid voor de landelijk werkende organisaties het jongerenhuis Harreveld en de Hoenderloogroep, inclusief de Glen Mills School is voorbereid.

De aanmeldingen bij de bureaus Jeugdzorg, die verantwoordelijk zijn voor de indicatie tot de jeugdzorg zijn gegroeid van ruim 4.000 in 2001 tot ruim 5.700 in 2004. Toch is het gelukt de wachtlijsten onder controle te krijgen. Ook de wachtlijsten van twee instellingen, Stek en Trivium, die de geïndiceerde jeugdzorg uitvoeren, zijn onder controle. Bij twee andere instellingen, Cardea en Horizon is nog sprake van een flinke wachtlijst. De oorzaak ligt in de groei van het aantal aanmeldingen. Bij Cardea bestaan wachtlijsten voor de dagbehandeling en de ambulante zorg. De bovenregionale voorziening Horizon kent flinke wachtlijsten voor residentiële zorg en pleegzorg. Horizon ontwikkelt een plan om de wachtlijsten aan te pakken.

Vraag en aanbod van de jeugdzorg in Zuid-Holland worden in 2005 geanalyseerd en dan wordt duidelijk of het tekort structureel is.

Ook het aantal meldingen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is sterk gegroeid van 237 in 2001 naar 880 in 2004. De adviezen en consulten namen in dezelfde periode toe van 1.000 naar ruim 2.500. Met het AMK, dat een open eindfinanciering kent, is de afgesproken dat er vanaf 1 oktober 2004 geen wachtlijsten meer zijn. Deze doelstelling is gehaald, maar gelet op de verwachte groei de komende jaren zijn andere middelen nodig zijn om de wachtlijst structureel op nul te houden.

De actuele problematiek van jeugdigen met ernstige gedragsproblemen die oneigenlijk verblijven in justitiële jeugdinrichtingen was aanleiding voor de voorbereiding van een proef met besloten opvang

voor jeugdigen van 6-13 jaar bij de stichting Horizon. De proef wordt gefinancierd door de provincie en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sociale Zaken. De aanpassing van de accommodatie is in voorbereiding en voor de doelgroep is een behandelmethode opgezet. Mei 2005 gaat de uitvoering van de proef van start.

In 2004 is op initiatief van de Provinciale Staten een kadernotitie pleegzorg gemaakt. De discussie over pleegzorg heeft geleid tot het instellen een calamiteitenbudget voor pleegoudervergoedingen voor gevallen waarbij pleegouders onverwacht worden geconfronteerd met grote uitgaven. Het pleegouderbestand is opgeschoond en er heeft een wervingsactie voor extra pleegouders plaatsgevonden. In de provincie Noord-Brabant loopt een experiment met betaalde pleegzorg. De uitkomsten van dit experiment kunnen er toe leiden ook in Zuid-Holland vormen van betaald pleegouderschap in te voeren.

In 2004 is het 'Beleidskader Jeugd en het Uitvoeringsprogramma 2005' vastgesteld. Jeugdparticipatie wordt een vast onderdeel van het beleid van de provincie. In 2004 zijn twee jeugdpanels aan de slag gegaan met door jongeren gekozen thema's: Veiligheid in uitgaansgebieden en Toerisme en recreatie. In december 2004 hebben de panels advies uitgebracht aan de provincie, gemeenten en andere betrokkenen bij politie, discotheken en openbaar vervoer.

### **Opvoeding en onderwijs**

Na de invoering van de Wet op de jeugdzorg zijn gemeenten verantwoordelijk voor het lokaal preventief jeugdbeleid. Met alle gemeenten zijn convenanten 'Aansluiting jeugdbeleid-jeugdzorg' afgesloten. De speerpunten in de convenanten zijn opvoedings- en gezinsondersteuning en verbetering van de aansluiting onderwijs-jeugdzorg in het bijzonder door het voorkomen van schooluitval en de aanpak jeugdcriminaliteit en kindermishandeling.

Het aanbod opvoedingsondersteuning is door de uitbreiding met twee steunpunten verder uitgebreid en zal in 2007 in de hele provincie beschikbaar zijn. Ook is er geïnvesteerd in de methodiekontwikkeling voor opvoedingsondersteuning voor moeilijk te bereiken groepen met name voor ouders van kinderen met strafbaar gedrag onder de 12 jaar, de zogenaamde tegendraadse jeugd.

Voor de ontwikkeling en uitvoering van de brede school is een handboek gemaakt. Dertien gemeenten kregen hierbij daadwerkelijk ondersteuning. Inhoudelijk ligt de focus op opvoedingsondersteuning. Maar ook het voorkomen van taalachterstand en het bevorderen van sport krijgen de aandacht.

De onderwijsplanning is in een eigentijds jasje gestoken door in 2004 vorm te geven aan regionale arrangementen beroepsonderwijs. Scholen worden niet meer op zichzelf staand gepland. De doorlopende leerlijnen van VMBO naar MBO en HBO en de relatie met het bedrijfsleven zijn medebepalend. In Haaglanden is in 2004 een regionaal arrangement beroepsonderwijs tot stand gebracht en Zuid-Holland-Zuid, Voorne-Putten en Duin- en Bollenstreek staan op stapel.

In het kader van de relatie onderwijs-arbeidsmarkt zijn het voorkomen van schooluitval en een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt belangrijke doelstellingen. De provincie heeft in 2004 hiervoor convenanten afgesloten met de drie Regionale Platforms Arbeidsmarktbeleid (RPA's). Medio 2004 zijn actieprogramma's ontwikkeld en in uitvoering genomen. Voor twaalf projecten in de Rijn-Gouwer regio, tien projecten in Haaglanden en zeven projecten in Rijnmond zijn actieprogramma's ontwikkeld en in uitvoering genomen. De afspraken over de resultaten worden gemonitord. Eind 2005 wordt deze aanpak geëvalueerd. In 2004 is een onderzoek gestart naar de uitstroom uit het beroepsonderwijs in de komende jaren en de behoefte aan instroom van het bedrijfsleven.

### **Sport**

2004 was het jaar van 'Opvoeden door Sport'. De provincie heeft hier extra aandacht aan besteed met een groot project 'Sport is meer dan een spel'. Voor de langere termijn is samen met belanghebbenden een sportvisie vastgesteld: 'Sport Scoort'. De hoofdlijnen van de visie zijn:

- Versterking van buurt, sport, onderwijs;
- Sport, bewegen en gezondheid;
- Sport en ruimte;
- Versterking van sportinfrastructuur.

De uitvoering is inmiddels gestart. Ten slotte is gestart met de herijking van de sportraad.

### **Maatschappelijke ontwikkeling**

Met de vorming van twee Centra voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO's) zijn in 2004 flinke vorderingen gemaakt. In de centra worden de werkzaamheden van een aantal organisaties gebundeld. Een deel van deze organisaties verkeert nu in een samenvoegingstraject, met anderen wordt de subsidierelatie beëindigd. In 2005 kan de CMO vorming worden afgerond, daarna zal nog worden gewerkt aan een kwaliteitsslag.

Het kennisnetwerk Netwerk Sociale Initiatieven (NSI) is gerealiseerd. Het NSI werkt aan digitale informatie-uitwisselingsvormen, maar organiseert ook ontmoetingen in de sfeer van expertmeetings.

### **Zorg**

In 2004 tekenden zich de eerste contouren af van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning, Wmo. De Wmo brengt grote veranderingen op de terreinen zorg en welzijn en heeft consequenties voor de maatschappelijke organisaties en gemeenten. Duidelijk is dat meer nadruk komt te liggen op de eigen verantwoordelijkheid van de burger en zijn directe omgeving. Aan het ministerie van VWS is eind 2004 verzocht om te mogen fungeren als proeftuin in het kader van de Wmo. Daarbij wordt ingezoomd op een drietal thema's: de positionering van de vraagkant, de versterking van de informele zorg zoals mantelzorg en vrijwilligerswerk en de aanwending van de bestaande regionale infrastructuur van Zorgberaden en Regionale Commissies Gezondheidszorg.

De uit de herijking van het regionaal zorgberaad voortvloeiende taakstelling op de ondersteuning van de Regionale Zorgberaden (RZB) en Regionale Commissies Gezondheidszorg (RCG) is in 2004 afgerond. Op 26 april 2004 is door de partijen in Midden-Holland het 'Pact van Savelsberg' ondertekend. Dit bevat meerjarige prestatieafspraken op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor senioren en gehandicapten. De regiovisie wordt vervangen door regionale Pacten voor de periode 2005 – 2009 naar analogie van het 'Pact van Savelsberg'. Het accent is verlegd van visievorming naar het boeken van concreet resultaat.

De provinciale betrokkenheid bij de kwaliteit, de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van de zorg wordt vooral gerealiseerd door de versterking vraagkant. De provincie ondersteunt Regionale netwerken van zorgvragers als senioren, gehandicapten, patiënten, mantelzorgers en allochtone zorgvragers en organisaties van uitkeringsgerechtigden, jongeren en vrijwilligers. Per regio zijn wensen, knelpunten en standpunten bij de achterban geïnventariseerd en ingebracht in de relevante overlegcommissies. De zorgvragers zijn geïnformeerd over reguleringen en voorzieningen als het Persoonsgebonden Budget via de Informatie en Klachtenbureaus Gezondheidszorg (IKG) in hun regio. De IKG's voorzien daarnaast in klachtopvang.

De bestaande panels van jongeren, senioren, mantelzorgers en GGZ-cliënten zijn ten minste twee keer bevestigd. Panelleden geven daarbij hun mening, delen hun ervaringen en denken mee over actuele thema's, die voor hen van belang zijn. De uitkomsten worden gebruikt voor beleidsvorming bij de provincie en bij derden.

In 2005 gaat met de nieuwe Wet ambulancezorg de planning en financiering van de ambulancezorg naar zorgverzekeraars en aanbieders. Daarom is besloten geen procedure meer in gang te zetten tot vaststelling van een definitief provinciaal spreidingsplan.

Er blijft aandacht voor de positie van de ambulancezorg binnen de acute zorgketen en de verbetering van de relatie met de geneeskundige hulpverlening bij ongelukken en rampen (GHOR).

In de rapportage 'Huisarts in beeld' zijn de tekorten in de huisartsenzorg geïnventariseerd. Dit was aanleiding voor overleg met een aantal risicogemeenten. De realisatie van multidisciplinaire centra in een aantal van deze gemeenten zal door de provincie financieel worden gesteund.

### **Senioren**

Eind van het jaar is het tweejarige 'Actieprogramma Wonen/Zorg/Welzijn' voor senioren afgerond met een presentatie van een Resultatenboek tijdens een goed bezochte conferentie.

Het in 2003 gestarte project Ouderenproof liep door in de gemeenten Lisse, Rijnsburg, Rijswijk, Alphen aan den Rijn, Bodegraven en Albrandswaard, in 2004 zijn daar de gemeenten Krimpen aan den IJssel, Gorinchem en Pijnacker bijgekomen.

De afspraken in het kader van mobiliteit, vooral over de lage vloerbussen, zijn verscherpt. In de Drechtsteden is een nulmeting verricht naar de bereikbaarheid, toegankelijkheid en sociale veiligheid van provinciale bushaltes voor mensen met een lichamelijke functiebeperking. Dit onderzoek wordt in 2005 voortgezet.

## Wat heeft dit gekost?

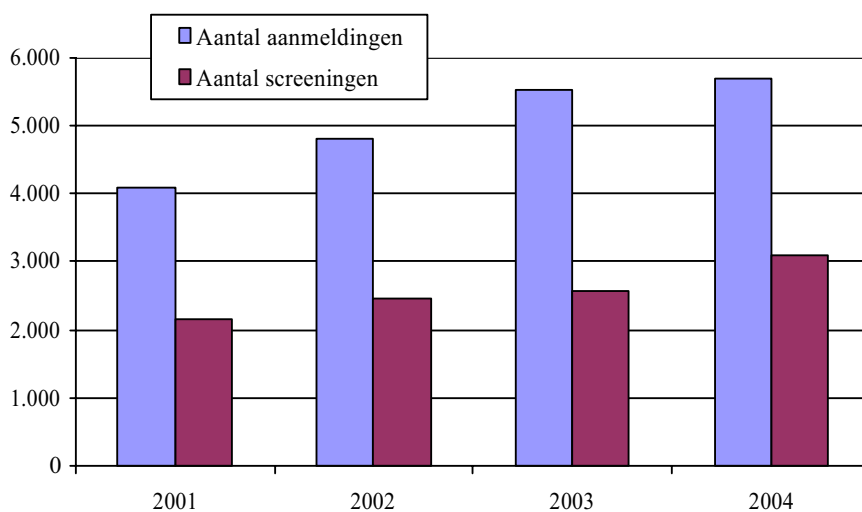
Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 11	97.818	100.475	-2.656
Baten programma 11	57.988	61.434	3.446
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-39.831	-39.041	789
+ Bijdrage reserve	1.700	1.972	272
-/- Storting reserve	0	0	0
<b>Resultaat na bestemming</b>	-38.131	-37.069	1.062

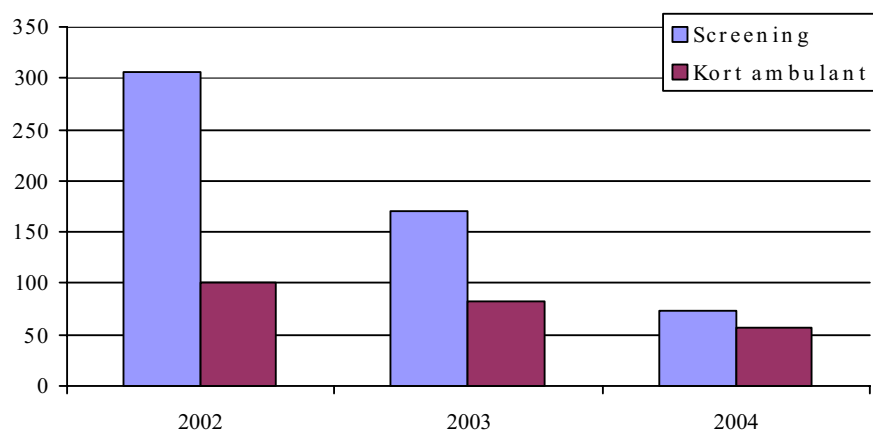
## Indicatoren programma Sociaal beleid en zorg

De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn relevante meetgegevens over 2004 slechts gedeeltelijk beschikbaar.

### Jeugdzorg

Het Bureau jeugdzorg is de toegang tot de geïndiceerde jeugdzorg. Van ongeveer de helft van de jongeren die contact zoeken met bureau jeugdzorg ('aanmeldingen') wordt een afspraak gemaakt ('screening'). Wachtlijsten bij Bureau jeugdzorg kunnen bestaan uit een afspraak voor screening of een afspraak voor korte ambulante hulp. Van een wachtlijst wordt gesproken als een jongere langer dan 7 kalenderdagen moet wachten op een screening of langer dan 14 kalenderdagen op kort ambulante hulp.





**Grafiek 8: Aantal meldingen en aantal screenings bij Bureau jeugdzorg. Bron: PZH.**



## 3.12 Programma 12, Ruimtelijke ontwikkelingen en beheer

Productgroepen	Verantwoordelijk GS lid
911 Ruimtelijke visievorming	J.W.A. van Dijk
910 Ruimtelijke ontwikkeling	J.W.A. van Dijk
912 Planologische realisatie	J.W.A. van Dijk
920 Volkshuisvesting	J.W.A. van Dijk
930 Stedelijke vernieuwing	J.W.A. van Dijk

### Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het jaar 2004 stond in het teken van de Rijksnota "Ruimte" en de betekenis van deze nota voor het Provinciaal Ruimtelijk Beleid en Uitvoeringsinstrumentarium. De nota biedt de provincie de mogelijkheden, om met steun van lokale en regionale overheden, verder te werken aan strategische ruimtelijke projecten. Bij de opstelling en het totstandkomen van de nota is bestuurlijk en ambtelijk, actief en succesvol gelobbyd richting Tweede Kamer, ministerie, lokale en regionale bestuurders. De Tweede Kamer zal de nota in 2005 behandelen.

De nieuwe ruimtelijke sturingsfilosofie "decentraal wat kan, centraal wat moet" is voor de provincie van groot belang, omdat hiervoor Rijksbevoegdheden worden overgedragen aan de provincies. Met de Nota Ruimte krijgen de provincies instrumenten aangereikt met vergaande mogelijkheden voor het voeren van een grondbeleid en bovenplanse verevening. Deze bevoegdheden zullen vervolgens worden geëffectueerd in de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO), de Wet voorkeursrecht en de vergunning grond te mogen exploiteren.

De nieuwe WRO zal sterk verschillen van de huidige Wet. De planhiërarchie, bevoegdheden en instrumenten zijn fundamenteel herzien en dit zal veel invloed hebben op de provinciale werkwijze. Ook voor de WRO zijn de wensen van de provincie onder de aandacht van leden van de Tweede Kamer gebracht. In 2004 is voorgesorteerd op de nieuwe Wet. Zo is er een informatietraject gestart, zijn er experimenten opgezet en er is geoefend met een provinciale structuurvisie en een provinciaal bestemmingsplan. Met het opstellen van de in de nieuwe Wet verplicht gestelde provinciale verordening en instructie is een begin gemaakt.

#### PRSV 2020

Parallel aan het traject van de Nota Ruimte is de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2020 (PRSV) opgesteld. Hieraan ging een uitvoerige inspraakronde met gemeenten en regio's vooraf. De PRSV bevat een ruimtelijke visie en een programma met concrete projecten.

#### Implementatie Verstedelijking Zuid-Holland

In de Implementatie Verstedelijking Zuid-Holland (IVZ) wordt een programmatisch kader gegeven voor de functies wonen, werken, groen, water en infrastructuur. Per regio zal voor de periode 2010-2020 worden aangegeven welke opgaven er zijn, en in welke projecten hier uitvoering aan wordt gegeven. In het Bestuurlijk Platform Zuidvleugel is in dit kader het Plan van Aanpak voor de Zuidvleugel besproken. De IVZ wordt in 2005 vastgesteld.

#### Regels voor Ruimte

In de Regels voor Ruimte, de opvolger van de Nota Planbeoordeling, zal aan de gemeenten meer autonomie worden gegeven. De regels zijn met circa 50% teruggebracht. De overgebleven regels zijn in overeenstemming gebracht met de inzet op ontwikkelingsplanologie en de (boven)regionale sturingsfilosofie. De nota zal begin 2005 kunnen worden vastgesteld, maar nu al wordt in de geest van de nieuwe regels gewerkt. Regels voor Ruimte biedt de provincie ook de mogelijkheid om iets te doen aan de permanente bewoning van recreatiewoningen. In het kader van deze deregulering is het aantal aanvragen artikel 19 WRO gedaald, maar het aantal te toetsen bestemmingsplannen nam toe.

#### Streekplannen en bestemmingsplannen

De provincie wil verouderde bestemmingsplannen in overeenstemming brengen met de speerpunten in het provinciaal beleid en heeft daarvoor een programma opgesteld. In 2004 zijn 30 gemeentebesturen aangeschreven met het verzoek één of meerdere bestemmingsplannen te actualiseren. Het gaat daarbij om het vastleggen en realiseren van het groenblauwe raamwerk, de herstructurering van glastuinbouwgebieden, nieuwe bedrijventerreinen en herstructurering van bestaande terreinen, het realiseren van knooppunten in het stedelijk netwerk en transformatiegebieden. Voor de uitvoering van het programma wordt kan, indien nodig, een dwingend instrumentarium, zoals de aanwijzing worden ingezet. De aanpak van de doorwerking en



bescherming van het provinciaal beleid is in discussie en zal opnieuw worden vastgesteld. Daarbij zal het meer gaan om het voorkomen van verouderde bestemmingsplannen door een andere inzet, zoals de convenantvorm.

De voortgang van drie langlopende dossiers zal in 2005 tot concrete resultaten gaan leiden. Het betreft de verplaatsing van het bedrijf Pametex, inzamelaar en verwerker van autowrakken uit Den Haag, de kartbaan te Strijen en een vestigingslocatie van het Europees Strafhof in Den Haag of directe omgeving.

Ook de streekplannen zullen moeten worden aangepast aan het veranderend provinciaal beleid. Regelingen als Ruimte voor Ruimte en de Landgoederenregeling moeten hun doorwerking krijgen in de streekplannen. In 2004 is in het project Rotterdam Rijnmond 2020 (RR2020) nauw samengewerkt aan een integrale herziening van zowel het oude streekplan als van het regionaal structuurplan. Het plan RR2020 is inmiddels in ontwerp gereed.

Voor de Hoeksche Waard is inmiddels een herziening van het streekplan in voorbereiding ten behoeve van het bedrijfsterrein aan de Noordzijde.

### **Add-Wijzer en digitale plantoetsing**

De provincie heeft met Add-Wijzer deelgenomen aan een Europees E-content Project. Doel van dit project is het ontsluiten van overheidsinformatie voor burgers en het bedrijfsleven via kaartinformatie. Deze informatie moet op eenvoudige wijze antwoord geven op de vraag 'wat mag en kan waar'. De digitaliseringslag die nu volgt, wordt gemaakt via de pilot Digitaal Uitwisselbare Ruimtelijke Plannen, DURP. Daarvoor is een uniforme bestemmingscodering en aanlevering, de zogenaamde pakbon, nodig. Hierover is overeenstemming bereikt met de Zuid-Hollandse gemeenten en nu wordt gewerkt aan een handreiking. DURP heeft een duidelijke relatie met het Primeurproject, waarbij werkprocessen binnen de provincie worden geactualiseerd en gedigitaliseerd. Dit project is een pilotproject in het kader van het programma professionalisering van werkprocessen, dat deel uitmaakt van het Informatieplan.

### **Ruimte voor ruimte**

In 2003 is de Ruimte-voor-Ruimte-regeling vastgesteld. Hoofddoel is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied door de sloop van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen en kassen die niet in het landschap passen. In ruil voor de sloop mogen op passende locaties een of meer compensatiewoningen worden gebouwd. De Ruimte-voor-Ruimte-regeling wordt toegepast in drie projecten, te weten de groenzone Berkel-Pijnacker, de Berboezem Oude Leede en verspreid Glas Voorne-Putten en Rijn- en Veenstreek. In 2004 is een monitoringssysteem opgezet, een advies over de toepassing uitgebracht en de opgedane kennis is overgedragen via het kennisplatform. Tevens is de planologische en de juridische haalbaarheid van de gebiedsgerichte toepassing onderzocht. Ten aanzien van de toepassing van de regeling kan worden opgemerkt dat de regeling tot dusver 47 aanvragen heeft opgeleverd, waarvan 70% aan de voorwaarden voldoet. In 2004 zijn 6 gevallen positief afgedaan. Het beperkt aantal toepassingen van de regeling in 2004 had mede te maken met de bekendheid van - en de praktische toepassing van de regeling. Door middel van voorlichting en workshops is aan de regeling bij gemeenten meer bekendheid gegeven, hetgeen ook heeft geresulteerd in meer aanvragen.

Naast de "perceelsgewijze toepassing" wordt in 2004 en 2005 in 3 projecten (i.e. gebieden) de regeling door de provincie actief gestimuleerd. De verwachting is dat in meer gebieden de regeling projectmatig zal worden toegepast, al dan niet met een actieve inzet van de provincie. Dit zal de komende jaren naar verwachting leiden tot meer aanvragen en toekenningen op grond van de regeling.

### **Woningbouw**

Voor het woningbouwprogramma zijn tot 2010 de afspraken met de gemeenten gemaakt. In 2005 wordt volgens plan gestart met het vervolg van de regeling Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV-2). Voor de Stadsregio Rotterdam is een bijzondere regeling getroffen waardoor de provinciale bemoeienis hier sterk is verminderd.

### **Uitvoering RO-projecten**

In 2004 is gestart met de verwezenlijking van een nieuwe, uitvoeringsgerichte benadering van ruimtelijke ordening. Hiermee worden ruimtelijke orderingsvraagstukken projectmatig en innovatief opgepakt. Ruimtelijke opgaven of visies worden vertaald naar inrichtingvoorstellen en/of uitvoeringsplannen. Er worden studies uitgevoerd naar de haalbaarheid en/of effectiviteit van uitvoeringsconcepten en -instrumenten en kennis over en werken met specifieke ruimtelijke orderingsinstrumenten wordt ontwikkeld en verspreid. Deze benadering is toegepast bij een aantal

projecten, zoals de As Leiden–Katwijk–Oude Rijnzone, de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (RZG), de transformatievisie Aar- en Amstelzone, het project Merwedezone, het project Glasopgave voor de driehoek het project Hoeksche Waard, de toepassing van de Ruimte-voor-Ruimte-regeling en de regeling Verspreid Glas.

Voor het project Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (RZG) is met de betrokken overheden de Interregionale Structuur Visie voor het gebied vastgesteld (ISV). In dit project wordt met vele partijen samengewerkt. Er zijn bijeenkomsten belegd met overheden en marktpartijen, waarbij overheden en marktpartijen tot een gezamenlijk plan kwamen. Deze vernieuwende aanpak werd zeer gewaardeerd. De nota Grondbeleid maakte het mogelijk een publieke Grondbank op te richten, waarin naast de provincie de betrokken vijf Zuidplasp gemeenten en de gemeente Rotterdam zitting hebben. Het ministerie van VROM heeft het Zuidplasproject onderzocht en kwam tot het oordeel dat de combinatie van de drie p's, plan, poen en partijen, cruciaal is voor een succesvolle realisatie.

Voor het project As Leiden-Katwijk is in november een Plan van Aanpak opgesteld. De vijf kernprojecten in deze regio, RijnGouweLijn West, Rijnlandroute, Knoop Leiden-West, Valkenburg en de Oostflank van Leiden, worden met elkaar verbonden.

Het Rijk heeft besloten het vliegveld Valkenburg te sluiten. Voor het kernproject Valkenburg heeft het project 'frisse start' laten zien dat de belanghebbende partijen op een positieve manier een begin hebben gemaakt met de gedachtevorming over de inrichting van de locatie Valkenburg. In 2005 zal een ruimtelijke visie en een ontwikkelingsstrategie worden opgesteld.

### **Oude Rijnzone**

Voor het project Oude Rijnzone, het gebied Bodegraven-Leiden, is onder regie van de provincie de conceptstructuurvisie vastgesteld. Er ligt nu een, door de gemeenten ondersteunde, ruimtelijke visie en een ontwikkelingsstrategie, waarvan bovenplanse verevening een onderdeel vormt. Het plan wordt uitgevoerd in afstemming met de uitvoering van RijnGouweLijn Oost.

### **Zuidvleugel**

In het Zuidvleugelproject zijn de tien projecten van de Top 10 Zuidvleugel door gezamenlijk optreden van gemeenten, Rijk, provincie en de stadsregio vrijwel allen gestart. De succesvolle samenwerking van de partijen in het Bestuurlijke Platform heeft er toe geleid dat inmiddels wordt gewerkt aan een nieuwe lijst met projecten. In de bestuurdersconferentie in december jl. heeft ook de Minister van VROM zich zeer enthousiast uitgelaten over de voortvarende aanpak en samenwerking binnen het project Zuidvleugel. Goede communicatie en presentatie hebben bijgedragen aan het voorspoedige verloop van het project.

### **ReUrBa**

Voor het Europa-project ReUrBa zijn met de deelnemende gemeenten concrete pilotprojecten benoemd. Daarbij wordt ook gekeken naar combinaties met het project Stedenbaan. In 'regio-labs' worden de mogelijkheden voor stedelijke vernieuwingsprojecten onderzocht. De pilots zijn van belang voor de stedelijke vernieuwing en de provinciale ambitie om 50% van de woningbouwopgave binnenstedelijk te realiseren.

### **Stedenbaan**

Voor de Stedenbaan is overeenkomstig de nota Ruimte een verkenning naar een Meerjarige Investeringstraject (MIT) gestart. Het doel hiervan is om met de gemeenten te verkennen welke vastgoedontwikkeling mogelijk is in combinatie met bestaande stations en projecten. Ook hier gaat het met name over de mogelijkheden om binnenstedelijk te bouwen. Voor het onderzoek zijn alle bestaande stationlocaties en mogelijke bouwlocaties in beeld gebracht.

### Wat heeft dit gekost?

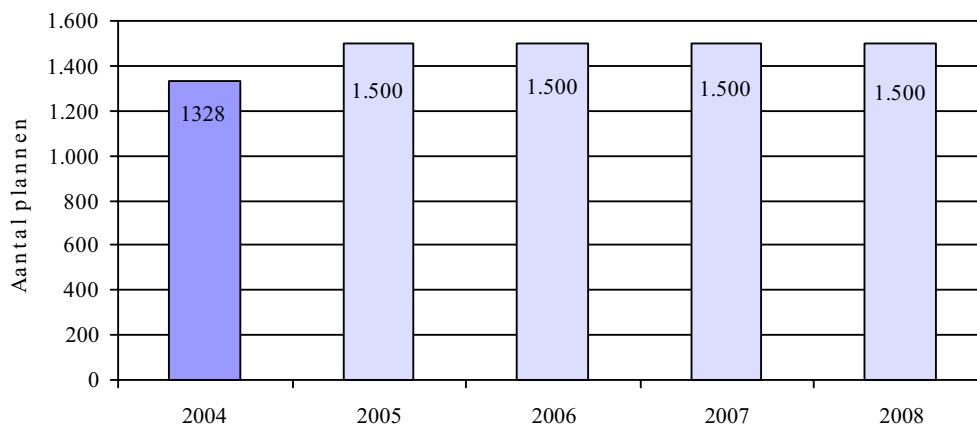
Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2004	Rekening 2004	Verskil Primitieve begroting 2004 - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>			
Lasten programma 12	51.723	59.332	-7.609
Baten programma 12	34.204	39.208	5.004
<b>Resultaat voor bestemming</b>	-17.519	-20.124	-2.605
+ Bijdrage reserve	132	1.792	1.660
-/- Storting reserve	132	824	-692
<b>Resultaat na bestemming</b>	-17.519	-19.156	-1.637

### Indicatoren programma ruimtelijke ontwikkeling en beheer

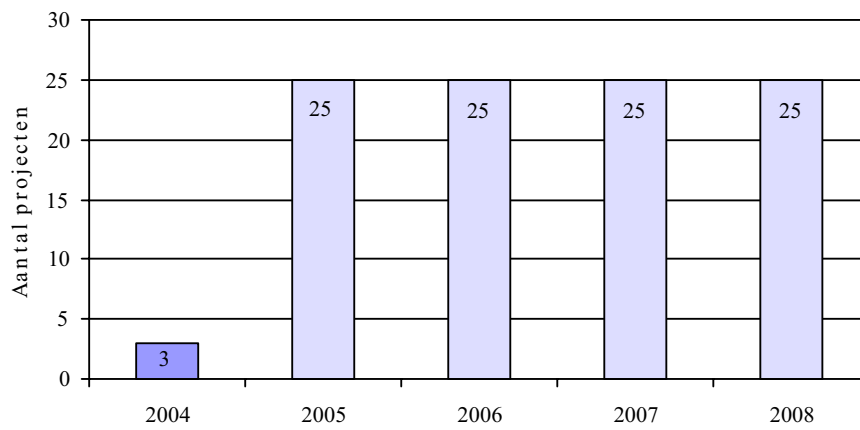
De indicatoren voor dit programma zijn in ontwikkeling. Voor de jaarrekening zijn relevante meetgegevens over 2004 slechts gedeeltelijk beschikbaar.

#### *Effectief ruimtelijk beleid*

Het coördineren van de uitvoering / realisatie van het ruimtelijk beleid wordt onder meer vormgegeven via het proactieve vooroverleg met gemeenten over ruimtelijke plannen. Daarnaast worden projecten en beleidsexperimenten projectmatig en/of programmatisch opgepakt door echt toepassen van de 'Ruimte voor ruimte'- regeling.



Grafiek 9: Effectief ruimtelijk beleid. Aantal afgehandelde plannen. Bron: PZH



**Grafiek 10: Aantal projecten waarin de Ruimte voor ruimteregeling wordt toegepast, realisatie in 2004, streefwaarden voor 2005 t/m 2008. Bron PZH**



## 4. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen wordt ingegaan op achtereenvolgens opcenten motorrijtuigenbelasting, provinciefonds, dividenduitkeringen, precario, overige eigen middelen en het saldo van de financieringsfunctie.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Onder de tabel wordt een aantal onderdelen kort toegelicht. In de financiële begroting wordt een totaalbeeld van de baten en lasten gegeven en wordt ingegaan op de financiële positie.

Algemene dekkingsmiddelen	realisatie 2003	begroot 2004	begroot 2004 na wijz.	realisatie 2004
Opcenten MRB	175.600	201.963	204.786	203.458
Provinciefonds	161.400	147.588	139.215	141.553
Dividenden	70.785	1.031	72	82
Precario	1.900	841	841	784
Overige eigen middelen	17.700	12.677	15.956	15.318
Financieringsfunctie	1.200	1.640	1.982	2.375
<b>Totaal algemene dekkingsmiddelen</b>	<b>428.585</b>	<b>365.740</b>	<b>362.852</b>	<b>363.570</b>

Tabel 7: Algemene dekkingsmiddelen (bedragen \* € 1.000).

### Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Voor de (primitieve) Begroting 2004 zijn de inkomsten uit opcenten gebaseerd op inzicht in het wagenpark per 1 april 2004. Hierbij was al rekening gehouden met de verhoging van 10 procentpunten ten behoeve van de investeringen in wegen en het openbaar vervoer. Dit hield voor 2004 een bedrag van € 21,9 miljoen in t.o.v. de Begroting 2003. Het totale niveau van de opcenten in 2004 was van 1 januari tot 1 april 61,8 opcenten en vanaf 1 april 2004 71,8 opcenten.

Uit de gegevens van het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) is gebleken dat ten opzichte van de raming bij de begroting er sprake was van een afname van het aantal belaste voertuigen met 1,8% en een toename van het gemiddelde gewicht met 1,3%.

In de in 2004 bijgestelde raming was wel rekening gehouden met de mutaties, met uitzondering van het vertrekken van een grote leasemaatschappij met 24.500 voertuigen uit Zuid Holland per medio 2004 wat begin januari 2005 bekend is geworden.

### Algemene uitkering uit het Provinciefonds

Het verschil tussen de primitieve begroting 2004 en de Jaarrekening 2004 van circa € - 6,0 mln. wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Accres (reëel)  
Het bij Voorjaarsnota 2004 geraamde totale effect van de onontkoombare Rijksbezuinigingen bedraagt in 2004 ruim € 5,2 miljoen structureel. In de Junicirculaire 2004 is sprake van een licht hogere korting (€ 5,4 miljoen).
- Omroepen  
Doordat oorspronkelijk nog werd uitgegaan van decentralisatie van de omroepbudgetten van € 3,8 miljoen via het Provinciefonds, is de bijdrage in de primitieve begroting hoger dan de begroting na wijziging en realisatie / rekening 2004.
- Behoedzaamheidsreserve  
De uitkering van de behoedzaamheidsreserve ad € 2,5 miljoen Dualisme  
Nadere informatie over de kostenposten heeft er toe geleid dat het kabinet haar raming van de dualiseringskosten provinciaal bestuur heeft verhoogd met € 0,4 miljoen.
- Overige verschillen  
Dit verschil wordt veroorzaakt door een herziening van de fysieke gegevens, een correctie op 2003 en een compensatie van de bestuurslasten die samenhangen met de inwerkingtreding van de wet op de archeologische monumentenzorg.

### Dividend

Krachtens statenbesluiten van 21 juli 1922, nr. V en 1 februari 1961, nr. VIII, wordt deelgenomen in het maatschappelijk kapitaal van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de NV Nederlandse Waterschapsbank (NWB). Tevens neemt de provincie deel in de Parkeergarage BV, het IOPW NV en CV, ROM Drechtsteden, Delta NV en het GOP CV en GOP Beheer BV. Het dividend van de aandelen NWB bedroeg in 2004 € 28.287. Het dividend Delta NV bedroeg € 11.780 en ROM Drechtsteden € 43.099. In

de rekening wordt niet langer het geraamde dividend verantwoord, maar het daadwerkelijk ontvangen dividend. Als gevolg hiervan wordt het dividend 2004 van de BNG verantwoord in de rekening 2005.

#### **Precario**

De geraamde middelen aanslagen zijn € 841.000. Dit is € 98.000,- hoger dan begroot. Dit is ontstaan door een toename van het aantal verleende vergunningen en stijgende omzetten van benzinestations waardoor ten opzichte van de raming meer inkomsten zijn gegenereerd. Verder is ten gevolge van de afwikkeling van bezwaarschriften in 2004, m.b.t. diverse belastingjaren, een totaal bedrag van € 154.000,- ten laste van het boekjaar 2004 afgeschreven. Dit resulteert uiteindelijk in een negatief verschil van € 57.000,- t.o.v. de gewijzigde begroting.

#### **Overige eigen middelen**

Voor de financiering van haar kapitaaluitgaven doet de provincie een beroep op de eigen middelen (bijvoorbeeld middelen in (bestemmings)reserves en voorzieningen bevindt) en middelen van derden (leningen). Om dat de provincie een aanzienlijk bedrag aan eigen middelen heeft, hoeft er minder geld geleend te worden en hoeft er dus minder rente te worden betaald. Het betreft een bedrag van € 15,3 miljoen. Om een juiste kostentoekening aan de productgroepen in de beleidsbegroting te realiseren, worden de productgroepen door middel van de renteomslag administratief belast.

#### **Financieringsfunctie (rente)**

De door de geïntensiverde treasury ontstane leningenportefeuille wordt volledig afgebouwd. De in het verleden aangegane verplichtingen strekken zich voor een aanzienlijk deel uit over de komende jaren. Inkomsten en uitgaven van de leningenportefeuille zullen daardoor ook in die jaren nog plaatsvinden.

Aangezien de uitgegeven leningen meer rente opleveren dan de daarvoor benodigde opgenomen leningen kosten, is er sprake van een positief saldo. Vanwege de afbouw van de leningenportefeuille zullen op termijn de inkomsten en uitgaven tot nul verminderen.

#### **Onvoorzien**

Onderstaand staat een overzicht van de aanwending van de post onvoorzien voor het jaar 2004.

Primitieve begroting	€ 500.000	
	-€ 100.000	Aan het programma Provinciaal Bestuur wordt EUR 100.000 toegevoegd ten behoeve van de commissie Onderzoek Stagnatie Infrastructurele projecten
	-€ 12.500	Het overlijden van Koningin Juliana heeft voor de Provincie Zuid-Holland zowel extra personele als materiële kosten met zich mee gebracht.
	-€ 75.000	Voortvloeiend uit Statenbesluit 5419 van april 2004 wordt een incidenteel bedrag van EUR 75.000 opgenomen ten behoeve van de bestuurskrachtmeting van de provincie Zuid-Holland
	-€ 312.500	overboeken van het restant van de post onvoorzien naar de financiële ruimte
Eindsaldo 31/12/2004	€ 0	

## **5. Rapportage BIKL en in 2004 nieuw gevormde reserves**

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2004 hebben Provinciale Staten onder meer motie M1 aangenomen. Hierin worden Gedeputeerde Staten verzocht tegelijk met de Jaarrekening 2004 een actueel overzicht van de stand van de uitvoering, de realisatie van de doelstellingen en de planning te geven van alle reserveringen binnen de BIKL en de bij Voorjaarsnota 2004 nieuw gevormde reserves, zodat Provinciale Staten op basis daarvan desgewenst de bestemming kunnen heroverwegen of herbestemmen.

Onderstaand overzicht geeft uitvoering aan deze motie. Allereerst wordt gerapporteerd over de BIKL. Vervolgens komen de in 2004 nieuw gevormde reserves aan de orde. Het betreft de reserve PVVP, de reserve waterveiligheid en de reserve verbeterprogramma's bedrijfsvoering.

### **Bestemmingsreserve Impulsen in Kwaliteit en Leefbaarheid**

De BIKL is bij Voorjaarsnota 2001 opgericht ter bestemming van de EZH- en TZH-gelden met als beleidsdoel het leveren van een duurzame, herkenbare en extra bijdrage aan de kwaliteit van de leefbaarheid in Zuid-Holland in zijn geheel en aan de sociale en fysieke infrastructuur in het bijzonder. Bij Voorjaarsnota 2002 heeft integrale besluitvorming plaatsgevonden over de bestemming van de BIKL-middelen. Dit resulteerde in een lijst projectvoorstellen waarvan is bepaald dat deze op bestuurlijke steun kunnen rekenen, maar waarvoor een verdere uitwerking in Statenvoordrachten nog moest plaatsvinden. Inmiddels is dat voor het merendeel van de projecten gebeurd en in latere jaren zijn ook additionele projecten voorgelegd aan PS.

In onderstaand overzicht staat per categorie binnen de BIKL aangegeven (Natuurontwikkeling, Sociale Infrastructuur & Leefkwaliteit, Duurzame Economische Ontwikkeling) de naam van het project, het oorspronkelijk toegekende bedrag, de beschikbare middelen per 1 januari 2004, de onttrekking ten behoeve van de uitvoering van het project in 2004 en de beschikbare middelen voor het project per 31 december 2004. Na het financiële overzicht is per project de voortgang en planning beschreven. Cursief gedrukte projecten maken onderdeel uit van het project erboven.

Het budget voor sommige projecten is verdeeld over de verschillende categorieën binnen de BIKL. Als hiervan sprake is, wordt over de voortgang van het project maar binnen één categorie gerapporteerd. Dit geldt voor de volgende projecten: aankoop Schanspolder, A4/W4 en verlaagde A4.



## Natuurontwikkeling

Project	Oorspronkelijk toegekend bedrag	Stand 01-01-2004	Toevoeging 2004	Onttrekking 2004	Saldo 31-12-2004
Zuidvleugel Fonds; waarvan:	13.600.000	11.718.335	0	4.395.925	7.322.410
<i>Groenzone Berkel en Pijnacker (GBS)</i>	<i>6.807.000</i>	<i>4.925.335</i>	<i>0</i>	<i>4.206.744</i>	<i>718.591</i>
<i>Klapwijkse knoop (GBS)</i>	<i>2.268.000</i>	<i>2.268.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2.268.000</i>
<i>Driemanspolder (GBS)</i>	<i>2.268.000</i>	<i>2.268.000</i>	<i>0</i>	<i>189.181</i>	<i>2.078.819</i>
<i>IODS</i>	<i>2.257.000</i>	<i>0</i>	<i>2.257.000</i>	<i>0</i>	<i>2.257.000</i>
750 ha natuur en recreatie	9.141.136	0	0	0	0
Aankoop Schanspolder	1.525.678	0	0	0	0
A4/W4	1.500.000	1.500.000	0	1.500.000	0
PEHS; waarvan:	8.600.000	8.600.000	0	5.000	8.595.000
<i>Amsterdamse waterleidingduinen</i>	<i>1.000.000</i>	<i>1.000.000</i>	<i>0</i>	<i>87.419</i>	<i>912.581</i>
Amsterdamse waterleidingduinen	1.940.000	1.940.000	0	0	1.940.000
Ontwikkelingsplan water	3.000.000	0	3.000.000	214.973	2.785.027
Groene Hart/ Veenweide	1.400.000	0	1.400.000	32.287	1.367.713

In bovenstaande tabel is weergegeven wat het oorspronkelijk toegekende bedrag was, hoeveel daarvan per 1 januari 2004 over was (voor sommige van de projecten heeft PS pas in de loop van 2004 middelen gereserveerd, dan is er in deze kolom 0 opgenomen en in de kolom 'toevoegingen 2004' het oorspronkelijk toegekende bedrag), hoeveel er in 2004 aan het project is toegevoegd dan wel onttrokken en hoeveel geld er ultimo 2004 nog beschikbaar is voor de realisatie van het project.

Daarnaast is er binnen de categorie Natuurontwikkeling nog sprake van zogenaamde 'vrije ruimte': ruimte die PS nog kan bestemmen voor nieuwe projecten. Per 31 december 2004 bedraagt de vrije ruimte binnen de categorie Natuurontwikkeling € 16,2 miljoen. Dit is de vrije ruimte exclusief het project Boele en Geitenwei, dat bij de integrale beleidsafweging bij Voorjaarsnota 2002 is goedgekeurd door PS, maar waarvoor nog geen Statenvoordracht is opgesteld. Een nadere toelichting hierop is gegeven bij Voorjaarsnota 2004, bladzijde 32. Het gaat om een bedrag van € 1,7 mln.

### Toelichting per project

#### Zuidvleugelfonds

De projecten binnen het Zuidvleugelfonds zijn bedoeld om de Groen Blauwe Slinger (GBS) tot stand te brengen (koppeling van natuur- en recreatiegebieden in de provincie). Het gaat hierbij om grondaankopen (vooral bij Berkel en Pijnacker en de Klapwijkse Knoop) en ook om bruggen of tunnels (ecologische verbinding of bijvoorbeeld een fiets/ voetpad).

In haar vergadering in november 2004 heeft PS het toenmalige restantbedrag van het Zuidvleugelfonds (€ 2,257 mln) bestemd ter dekking van de kosten van de IODS.

De grondverwerving loopt minnelijk, er wordt dus niet tot onteigening overgegaan. Daarom is het uitputtingspatroon in de BIKL afhankelijk van de onderhandelingen. In 2004 is derhalve slechts 16 ha verworven als onderdeel van het Strategisch groenproject Haaglanden. Volgens de planning wordt circa 70 ha per jaar aangekocht gedurende een periode van 5 jaar. Ook in 2005 is het plan om 70 ha te verwerven.

In 2004 heeft afrekening met Dienst Landelijke Gebieden (DLG) plaatsgevonden van voorgefinancierde aankopen. Deze gronden die DLG in de afgelopen jaren al had verworven en ingericht zijn overgedragen aan de eindbeheerder Staatsbosbeheer (141 ha de Balij en 49 ha Bentwoud).

Binnen het project wordt samengewerkt tussen de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer, de waterschappen Rijnland, Delfland en Wilck & Wiericke en de provincie. De provincie financiert de proceskosten voor. Afrekening van de proceskosten vindt plaats waarbij een verdeling wordt aangehouden van 33% tussen provincie, gemeenten en waterschappen. Alleen de kosten voor de projectleiding worden 100% gefinancierd door de provincie.

Voor het project Nieuwe Driemanspolder is in 2004 de definitiefase gestart van het project met het ter visie leggen van de startnotitie Milieu Effect Rapportage (MER). In juli is door GS het Aankoop Strategie Plan vastgesteld. Volgens planning eindigt deze fase medio 2006.

In 2004 is het budget besteed aan projectleiding, aanvullend onderzoek, MER-studie, geohydrologisch onderzoek en aan communicatie.

In 2005 zal gestart worden met de volgende activiteiten:

- Verwerven gronden door DLG
- Doorlopen MER-procedure
- Herzien bestemmingsplannen door de 3 betrokken gemeenten
- Vaststellen extra ambities (boven op basisinrichting)
- Vaststellen definitief inrichtingsplan
- Opstellen beheersvisie
- Opstellen uitvoeringsovereenkomst
- Uitvoeren communicatieplan

De kosten hiervan zullen in 2005 € 278.411 bedragen.

### **750 ha Natuur en recreatie**

Dit bedrag is in 2002 gestort in de voorziening 750 ha.

### **Aankoop Schanspolder**

De Schanspolder maakt deel uit van het project Hollandsche IJssel. In 2001 is de aankoop van de Schanspolder gefinancierd uit de BIKL-gelden. In 2002 bleek dat deze investering van € 1.136.650 ten laste gebracht kon worden van het bodemsaneringbudget (Wbb-middelen). Bij Voorjaarsnota 2004 is dit bedrag teruggestort in de vrije ruimte van de BIKL.

### **Project A4/W4**

A4/W4 is een project van provincie, gemeenten Leiderdorp, Leiden en Zoeterwoude en het Rijk, waarbij de Rijksweg A4 wordt verbreed naar tweemaal drie rijstroken en tevens verdiept wordt aangelegd in een extra lange tunnelbak (1,4 km). De partijen hebben afspraken gemaakt om te komen tot een integrale ontwikkeling van het gebied rondom de A4, dit wordt W4 genoemd (wonen, water, wegen, werken).

Volgens de samenwerkingsovereenkomst dient de Provincie voor 1 december 2008 haar bijdrage ad € 6,971 mln te voldoen aan Rijkswaterstaat. Dit bedrag wordt voor € 3,8 mln gedekt uit de BIKL-middelen (€ 1,5 mln uit NAT, € 1,5 mln uit SI&L en € 0,8 mln uit DEO) en voor € 1,588 mln uit het Meerjarenprogramma Provinciale Infrastructuur (MPI) – onderdeel fietspaden.

Deze bedragen zijn bij Najaarsnota 2004 afgezonderd in een separate voorziening A4/W4, waaraan rente wordt toegevoegd conform het PS besluiten 5081 uit oktober 2001.

### **EHS**

De Ecologische Hoofd Structuur wordt vorm gegeven door het ministerie van LNV door subsidiëring van aankoop van gronden tot 2018. De provincie wil dit proces versnellen tot 2013 en koopt additionele gronden aan. De BIKL-gelden zijn bedoeld ter dekking van de rentelasten die gepaard gaan met de aankopen. Daarnaast worden door de provincie de ecologische verbindingen tussen de EHS-gebieden gerealiseerd (PEHS).

### **Amsterdamse waterleidingduinen**

Het project gaat om natuurherstel in de Amsterdamse waterleidingduinen (samen met gemeente Amsterdam). In de duinen wordt de waterstand verhoogd, waarbij het achterland (de bollenstreek) wordt beschermd tegen wateroverlast via een soort goot bij het plaatsje De Zilk op de rand van duin en bollen. In totaal is hier € 2,9 mln mee gemoeid, waarvan € 1 mln ten laste van het PEHS budget en € 1,9 mln ten laste van de vrije ruimte binnen de BIKL.

Via de INTERREG projecten is € 1 mln subsidie gehonoreerd waarvan 50% voor het waterleidingbedrijf en 50% voor de provincie, waardoor € 0,5 mln zal terugvloeien naar de BIKL.

Het project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Peilvakken De Zilk
- Herstel Amsterdamse Waterleidingduinen
- Aanleg Bufferzone De Zilk

De peilvakken zijn in 2004 door het hoogheemraadschap van Rijnland uitgewerkt tot uitvoeringsniveau. Een aantal bollentelers heeft echter beroep aangetekend tegen het inrichtingsplan waardoor de uitvoering is vertraagd. Aanpassingen zijn gedaan. Deze winter wordt er gestart met een aantal peilvakken waar geen problemen mee zijn. De eerste financiële bijdrage van de provincie wordt pas begin 2005 verwacht.

De projecten 'Herstel duinen' en 'Bufferzone De Zilk' zijn in november 2004 procedureel gestart met het indienen van de startnotitie MER door het Waterleidingbedrijf Amsterdam bij de provincie. De vernatting van het zweefvliegveld bij De Zilk is een probleem gebleken, verplaatsing van het vliegveld wordt onderzocht.

De projecten lopen volgens planning en worden gerealiseerd, mede in internationaal verband wegens de toekenning van Europese subsidie (INTERREG NWE Delta project). De provincie heeft de verantwoording voor het gereed zijn van dit project voor medio 2007.

Voor het regeneratieproject De Zilk is voor het jaar 2004 een bedrag uitgetrokken van € 665.000. Voor het ontwikkelen van de Peilvakken is € 585.000 geraamd en voor de Duinen en Bufferzone een bedrag van € 80.000. Naar verwachting zal aan het eind van het jaar om procedurele redenen een bedrag resterende van ca. € 475.000. Het voornemen is om dit bedrag in 2005 uit te geven.

#### **Ontwikkelingsplan water**

Extra inspanning op waterprojecten, beleidsthema's Waterbeheersing, Waterkwaliteit en Veiligheid en Water vraagt over de periode 2004-2008 een extra financiële inspanning van € 3 mln, inclusief herstructureringskosten om de waterorganisatie te faciliteren voor de nieuwe provinciale rol. Bij Voorjaarsnota 2004 is ten laste van de BIKL-gelden een bedrag van € 500.000 aan de waterbegroting toegevoegd en is ingepland om voor de jaren 2005, 2006 en 2007 respectievelijk € 850.000, € 850.000 en € 800.000 aan de begroting toe te voegen.

Uit de beschikbare middelen is in het verslagjaar ten behoeve van het project 'Ruimte voor de Rivier' (RvR) de benodigde inzet van hydrologische expertise alsmede de kosten van normering en leidraden regionale waterkeringen bekostigd. De realisering van de herstructurering van de water-organisatie (o.a. het operationaliseren van een bedrijfsbureau voor de afdeling Water) vindt later in de tijd plaats in verband met te volgen procedures. Hierdoor is een deel van het in 2004 beschikbare budget niet besteed. Dit bedrag blijft in de BIKL en zal in latere jaren worden besteed.

#### **Groene Hart / Veenweide**

Het Rijk heeft de regie over het Groene Hart neergelegd bij de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht. Hiertoe is het plan van aanpak 'drie provincies, één initiatief' opgesteld. Uitgangspunt is een gezamenlijke aansturing met behoud van eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden, gericht op het regisseren van grote, bovenregionale opgaven met betrekking tot behoud van het Groene Hart en de veenweidegebieden.

Voor de organisatorische uitwerking van Groene Hart/ veenweide en de eerste globale inhoudelijke uitwerkingen Groene Hart/ veenweidepacten is in 2004 € 200.000 vanuit de BIKL beschikbaar gesteld. Hiermee wordt de basis gelegd voor verdere investeringen in het Groene Hart/ veenweidepacten. Voor de totstandkoming van de veenweidepacten is personele uitbreiding gewenst, dit is nog niet gerealiseerd in 2004. Derhalve is er een onderschrijding van het beschikbare budget. Echter, de onttrekking uit de BIKL-gelden t.b.v. de bijdrage aan het platform van de 3 provincies moet nog uitgevoerd worden.

De interactieve planvorming binnen het gebied van het veenweidepact Gouwe Wiericke is in het verslagjaar gerealiseerd. Samen met Habiforum is een traject ingezet waarbij de discussie met de streek en de bewoners centraal staat. Deze vorm van ontwikkelingsplanologie zal de kern vormen van de gebiedsontwikkeling Gouwe Wiericke en het Veenweidepact.

Samenvattend zijn de BIKL-gelden voor het veenweidegebied ingezet voor de volgende doeleinden:

- Kosten kwartier maken/ programmamanagement;
- Opstellen van een plan van aanpak voor Groene Hart/ veenweideproblematiek;
- De (interactieve) planvorming Gouwe Wiericke west;
- Eerste verkenningen voor veenweidepact Krimpenerwaard (o.a. conferentie).

Voor 2005 is een onttrekking geraamd van € 400.000 ter voortzetting van deze activiteiten.

## Sociale Infrastructuur en Leefkwaliteit

Project	Oorspronkelijk toegekend bedrag	Stand 01-01-2004	Toevoeging 2004	Onttrekking 2004	Saldo 31-12-2004
Verlaagde A4	2.900.000	2.900.000	0	0	2.900.000
Aankoop Schanspolder	700.000	0	0		0
Project A4/W4	1.500.000	1.500.000	0	1.500.000	0
Renovatie accommodatie jeugdzorg	10.000.000	1.000.000	0	1.000.000	0
Wachlijsten jeugdzorg / ICT impuls	2.100.000	1.050.000	0	700.000	350.000
Kennisnetwerk sociaal beleid	2.000.000	1.376.894	0	8.350	1.368.544
Fort Wierickerschans	4.500.000	4.500.000	0	250.000	4.250.000
Restauratie monumenten	2.000.000	2.000.000	674.000	2.674.000	0
Accommodatie jeugdzorg	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
E-loket	650.000	0	650.000	0	650.000

In bovenstaande tabel is weergegeven wat het oorspronkelijk toegekende bedrag was, hoeveel daarvan per 1 januari 2004 over was (voor sommige van de projecten heeft PS pas in de loop van 2004 middelen gereserveerd, dan is er in deze kolom 0 opgenomen en in de kolom 'toevoegingen 2004' het oorspronkelijk toegekende bedrag), hoeveel er in 2004 aan het project is toegevoegd dan wel onttrokken en hoeveel geld er ultimo 2004 nog beschikbaar is voor de realisatie van het project.

Daarnaast is er binnen de categorie Sociale infrastructuur en Leefkwaliteit nog sprake van zogenaamde 'vrije ruimte': ruimte die PS nog kan bestemmen voor nieuwe projecten. Per 31 december 2004 bedraagt de vrije ruimte binnen de categorie Sociale Infrastructuur en Leefkwaliteit € 6,8 miljoen. Dit is de vrije ruimte exclusief de projecten Rechter Maasoever en Projectplan Rivierpark, die bij de integrale beleidsafweging bij Voorjaarsnota 2002 zijn goedgekeurd door PS, maar waarvoor nog geen Staten voordrachten zijn opgesteld. Een nadere toelichting hierop is gegeven bij Voorjaarsnota 2004, bladzijde 32. Het gaat in totaal om een bedrag van € 0,9 mln.

### Toelichting per project

#### Verlaagde A4

Bij de verbreding van de A4 en de aanleg van de HSL Zuid was er oorspronkelijk sprake van een bovengrondse kruising van de A4 met de HSL (de zogenaamde 'Pergola variant'). Van wege negatieve geluidseffecten en landschappelijke effecten is de voorkeur uitgesproken voor een andere variant, waarbij de A4 verdiept zal komen te liggen ten opzichte van de HSL-Zuid (de zogenaamde 'verdiepte ligging A4 variant').

De meerkosten voor provincie en gemeenten bedragen € 4 mln. Besloten is dat de gemeentelijke bijdragen aan de provincie worden overgemaakt en opgenomen in een voorziening waaraan jaarlijks 4,71% rente wordt toegevoegd. De provinciale bijdrage ad. € 2,9 mln uit de BIKL wordt bij Voorjaarsnota 2005 ook in deze voorziening gestort.

#### Renovatie accommodatie jeugdzorg

De provincie investeert in accommodatie voor jeugdzorg om achterstanden in onderhoud en disfunctionaliteit van de gebouwen waarin aan jongeren hulp wordt verleend, op te heffen. Dit project is conform de planning uitgevoerd. De doelstellingen van het project zijn deels reeds gerealiseerd, voor een ander deel wordt hier nu uitvoering aan gegeven.

#### Wachlijsten jeugdzorg/ ICT impuls

Bij de nieuwe Wet op de jeugdzorg (ingangsdatum: 01-01-2005) gaat een Amvb Beleidsinformatie gelden. Om tegemoet te kunnen komen aan de gewenste beleidsinformatie ten aanzien van wachtlijsten, stand- en doorloopgegevens, doelgerichtheid en klanttevredenheid is besloten tot een ICT impuls bij jeugdinstellingen. De uitvoering verloopt goed. De investeringen in hard- en software en opleiding van personeel kunnen de jeugdzorginstellingen beleidsinformatie leveren conform prestatie indicatoren en de Amvb Beleidsinformatie.

#### Kennisnetwerk sociaal beleid

Ter versterking van het sociaal beleid in Zuid-Holland is een interactief kennisnetwerk (Netwerken Sociale Initiatieven Zuid-Holland, NSI) opgericht. Het netwerk kenmerkt zich door de uitwisseling van kennis op zowel digitale wijze als via het organiseren van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten, werkconferenties en workshops. Het netwerk draagt ertoe bij dat meer samenhang in sociaal beleid

wordt aangebracht en dat kennis uit projecten en over methodieken wordt gedeeld. Het netwerk is met name opgericht ten behoeve van gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Zoals in de brief van Gedeputeerde Huizer aan de Statencommissie Samenleving (d.d. 8 oktober 2004) is gerapporteerd, is NSI volop in ontwikkeling. Er zijn verschillende bijeenkomsten georganiseerd en inmiddels zijn reeds vijf webdossiers gevuld. De website ([www.nsi-zh.nl](http://www.nsi-zh.nl)) kent momenteel gemiddeld 95 bezoekers en 550 pageviews per week. Een toenemend aantal gemeenten en maatschappelijke organisaties sluit zich bij het netwerk aan. Momenteel hebben zich 145 organisaties en 170 webgebruikers aangesloten bij NSI.

Zoals per brief van Gedeputeerde Huizer aan de Statencommissie Samenleving (d.d. 17 oktober 2004) is gerapporteerd, hebben NSI en het landelijke kennisnetwerk sociaal beleid X-S2 samen het digitale Kennisplatform Sociale Praktijk en Beleid geïnitieerd. Het doel van het platform is de toegankelijkheid van praktijkervaringen te verbeteren door (digitaal) samen te werken. Het doel is om in 2005 zes provinciale expertisecentra en Centra voor Maatschappelijke Ontwikkeling aan te laten sluiten bij dit platform. Om dit te realiseren worden momenteel de voorbereidingen getroffen. Met dit proces is in 2005 in totaal een eenmalige investering van maximaal € 600.000 gemoed.

### **Fort Wierickerschans**

Fort Wierickerschans is een Rijksmonument in Bodegraven dat deel uitmaakt van de oude Hollandse Waterlinie. Doelstelling van het project is het ontwikkelen van het fort tot toeristisch recreatief centrum van het Groene Hart, in samenhang met andere maatschappelijke functies. Staatsbosbeheer is eigenaar van het fort en staat de komende vijf jaar borg voor exploitatie van het informatiecentrum. De gemeente herzielt het bestemmingsplan onder andere ten behoeve van de noodzakelijke parkeervoorziening.

In oktober 2004 is de start van de restauratie van het poortgebouw gemarkeerd door een eerste steenlegging tijdens de Europese Conferentie "Landelijk gebied onder stedelijke druk". Het ontwerp voor de inrichting van het informatiecentrum is uitvoeringsgereed en de restauratie van het gebouw (arsenaal 1830) wordt medio 2005 ter hand genomen. De inzet van Europese middelen (€ 500.000 uit SOS II) is gekoppeld aan realisering van het informatiecentrum voor eind 2005. Voor restauratiewerkzaamheden die noodzakelijk zijn voor opening van het informatiecentrum heeft de provincie ten hoogste € 1,5 miljoen uit de gereserveerde BIKL-gelden bestemd.

De provincie hecht aan een levensvatbare en robuuste ontwikkeling en exploitatie van Fort Wierickerschans. Medio 2005 zal naar verwachting met instemming van provincie en gemeente een overeenkomst worden getekend tussen Staatsbosbeheer en een marktpartij om een en ander in een groeiproces inhoud te geven. Op basis van deze overeenkomst, en daarmee investeringen van marktpartij(en), zal de provincie de totale door haar gereserveerde BIKL-gelden evenwichtig inzetten voor multifunctionele herbestemming van het fort.

### **Restauratie monumenten**

Middels amendement A4 bij Najaarsnota 2004 is besloten een totaalbedrag van € 2.674.000 te bestemmen ten behoeve van het Cultuurfonds voor Monumenten Zuid-Holland op basis van de doelstellingen en voorwaarden van het Prins Bernhard Cultuurfonds (PBC): laagrentende leningen voor restauratie van gemeentelijke en provinciale monumenten en beeldbepalende objecten in beschermde stads- en dorpsgezichten in Zuid-Holland.

Van het bedrag € 2.674.000 was reeds € 2.000.000 aan BIKL-middelen ter beschikking gesteld in het kader van een amendement bij Najaarsnota 2003 voor monumentenknooppunten of een ontwikkelingsmaatschappij voor monumenten. Uiteindelijk is als variant op de laatste de keuze gevallen op het aanbod van het PBC. Bij het amendement bij Najaarsnota 2004 is tevens een aanvullend bedrag van € 674.000 aan BIKL-middelen ter beschikking gesteld. Het totaalbedrag is in december 2004 overgemaakt aan het PBC.

Het voornemen is dat tijdens de vergadering van de Statencommissie Samenleving van maart 2005 het onderwerp Cultuurfonds voor monumenten Zuid-Holland wordt besproken ten behoeve van de daadwerkelijke oprichting van het fonds.

### **Accommodatie jeugdzorg**

Er is behoefte aan een nieuwe jeugdzorgvariant, waarbij de vrijwillige jeugdzorg wordt uitgebreid met een 'besloten' hulpvariant. Beslotenheid is noodzakelijk voor jeugdigen met ernstige gedragsproblemen die onder toezicht zijn gesteld. Het is ongewenst deze jongeren op te vangen binnen de justitiële jeugdinrichtingen, zoals dat nu regelmatig gebeurt, omdat deze niet de juiste pedagogische omgeving bieden.

Justitiële jeugdinrichting Harreveld en jeugdzorgaanbieder Horizon worden zodanig verbouwd, dat hier 10 jeugdigen besloten kunnen worden opgevangen. Het project is al gestart. Voor het project is

een additioneel bedrag van € 280.000 benodigd uit de BIKL, dit voorstel zal in 2005 aan PS worden voorgelegd.

### E-loket

Dit bedrag is bij Voorjaarsnota 2004 gereserveerd voor de kapitaallasten van het programma E-loket, als één van de vijf programma's in het kader van de I&A-vernieuwing. Het bedrag wordt in 2005 overgeheveld naar de reserve bedrijfsvoering en over de voortgang zal in die context worden gerapporteerd.

## Duurzame Economische Ontwikkeling

Project	Oorspronkelijk toegekend bedrag	Stand 01-01-2004	Toevoeging 2004	Onttrekking 2004	Saldo 31-12-2004
Zuidvleugel Fonds (40 %); waarvan:	9.100.000	7.860.997	0	1.895.000	5.965.997
<i>Kennisinfrastructuur (programma)</i>	3.940.000	3.010.000	0	1.210.000	1.800.000
<i>Kennisinfrastructuur (overige projecten)</i>	2.500.000	2.500.000	0	685.000	1.815.000
<i>Driehoek R'dam, Zoetermeer, Gouda</i>	1.300.000	990.997	0	0	990.997
<i>Nog te bestemmen Zuidvleugelfonds/ DEO</i>	1.360.000	1.360.000	0	0	1.360.000
Project A4/W4	800.000	800.000	0	800.000	0
IOPW	5.459.085	0	0	0	0
Herstructurering bedrijventerreinen I	491.500	0	0	0	0
Herstructurering bedrijventerreinen II	4.608.500	3.922.500	0	0	3.922.500
Stimulering duurzame energie	2.000.000	1.042.401	3.000.000	956.641	3.085.760
Ontwikkeling bedrijventerreinen	3.200.000	3.200.000	0	800.000	2.400.000
Kennisinfrastructuur	9.500.000	0	9.500.000	0	9.500.000
Ruimtelijke projecten	1.200.000	0	1.200.000	300.000	900.000
Vrijtijdseconomie	2.000.000	0	2.000.000	497.792	1.502.208

In bovenstaande tabel is weergegeven wat het oorspronkelijk toegekende bedrag was, hoeveel daarvan per 1 januari 2004 over was (voor sommige van de projecten heeft PS pas in de loop van 2004 middelen gereserveerd, dan is er in deze kolom 0 opgenomen en in de kolom 'toevoegingen 2004' het oorspronkelijk toegekende bedrag), hoeveel er in 2004 aan het project is toegevoegd dan wel onttrokken en hoeveel geld er ultimo 2004 nog beschikbaar is voor de realisatie van het project.

Daarnaast is er binnen de categorie Duurzame economische ontwikkeling nog sprake van zogenaamde 'vrije ruimte': ruimte die PS nog kan bestemmen voor nieuwe projecten. Per 31 december 2004 bedraagt de vrije ruimte binnen de categorie Duurzame Economische Ontwikkeling € 1,3 miljoen, exclusief de projecten Rechter Maasover en Projectplan Rivierpark, die bij de integrale beleidsafweging bij Voorjaarsnota 2002 zijn goedgekeurd door PS, maar waarvoor nog geen Statenvoordrachten zijn opgesteld. Een nadere toelichting hierop is gegeven bij Voorjaarsnota 2004, bladzijde 32. Het gaat in totaal om een bedrag van € 2,1 mln.

### Toelichting per project

#### Zuidvleugelfonds

- *Kennisinfrastructuur (programma)*

Het programma Kennisinfrastructuur draagt bij aan de verbetering van de condities voor hoogwaardige en kennisintensieve bedrijvigheid om de duurzame economische en sociale vitaliteit te bevorderen. Het programma bestaat uit vier strategieën die allen als belangrijkste doel hebben om de koppeling tussen kennisinfrastructuur en het bedrijfsleven te vergroten.

De beschikbare middelen worden gebruikt ter dekking van het programma 'Kennismaken met Kenniszaken' (vastgesteld door PS op 30 juni 2004).

De onttrekking in 2004 van € 1.210.000 is volledig benut voor de volgende projecten: Agrarisch Kennisnetwerk Zuid Holland; Innovatiestimulering in groene ruimte; Technische Hogeschool Rijswijk HBO; Bedrijvenprojecten; Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam: Technocircle; Rijksuniversiteit Leiden: Campus Den Haag; Dordrecht: Programma leerpark.

In 2005 zal de inzet, conform begroting, € 1.380.000 bedragen.

- Kennisinfrastructuur (overige projecten)

Dit onderdeel behelst de financiële ondersteuning van specifieke projecten op het gebied van de kennisinfrastructuur. PS heeft GS gemandateerd om deze subsidies af te wikkelen en daaraan nadere voorstellen te verbinden. Op 15 april 2003 heeft GS besloten dat deze middelen kunnen worden ingezet voor de provinciale financiering van EU ANSWER-projecten<sup>1</sup>.

Van de middelen is in 2004 € 685.000 ingezet voor cofinanciering van de volgende ANSWER-projecten: Facilitering kennis naar de markt, Portal The Hague Legal Capital, Telecom infra, Oprichting Kenniskring Economische Visie 2020.

In 2005 zal de inzet, conform begroting, € 1.700.000 bedragen.

- Driehoek R'dam, Zoetermeer, Gouda (RZG)

De driehoek RZG is een gebied waar door middel van integrale planvorming selectieve verstedelijking wordt gecombineerd met water- en groenopgaven, glastuinbouw en infrastructuurontwikkeling.

Hiermee beoogt het project de integrale ruimtelijke kwaliteit te versterken op een wijze die recht doet aan de bijzondere ligging van het gebied (verstedelijkt en ook landelijk).

De Stuurgroep RZG Zuidplas (23 samenwerkende partners) onderscheidt in de projectfasering drie sporen. Hierop is het afgelopen jaar het volgende gerealiseerd:

- Inhoudelijk/ planvormingsspoor

De studies naar de wegontsluiting en de OV-verbindingen zijn afgerond. Ook zijn de mogelijkheden bekeken van vernatting van het veengebied teneinde verdere maaiveld daling te voorkomen en tevens de zoetwaterkwel zo te geleiden dat deze maximaal kan worden aangewend voor natuurontwikkeling in het te verstedelijken gebied tussen Nesselande, Nieuwerkerk aan de IJssel en Waddinxveen. Vervolgens zijn integrale beelden opgesteld voor de verschillende configuraties/ programma's en verwerkt in de concept-Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Op 22 september 2004 heeft de Stuurgroep de ISV vastgesteld en aangeboden aan de besturen van de 23 partijen met de vraag of zij kunnen instemmen met de ISV als start van het vervolgproces. In oktober zijn in de Zuidplaspolder informatieavonden georganiseerd voor de bevolking en maatschappelijke organisaties.

- Grondbeleid/ ontwikkelingspoor

Eind 2003 is een concept Gemeenschappelijke Regeling opgesteld voor behandeling in de colleges, gemeenteraden en provinciale staten. De regeling is per 1 juli 2004 in werking getreden. De dagelijkse en algemene besturen zijn sindsdien ingesteld. Het positieve of negatieve saldo tussen de baten en de lasten komt naar rato ten goede respectievelijk ten laste van de PZH (40%), Rotterdam (40%) en de Zuidplas gemeenten (20%). De Grondbank heeft als opdracht om selectief gronden in de Zuidplas te verwerven. In overleg met de Grondbank hebben de gemeenten besluiten voorbereid ten behoeve van de toepassing van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten. Het projectbureau heeft in het 4<sup>e</sup> kwartaal van 2004 met de Bestuurlijke werkgroep een seminar georganiseerd over publiek-publieke samenwerking, fondsvorming en samenwerkingsconstructies met de private partijen (PPS).

- Bestuurlijk en een ambtelijk spoor

De projectvoorzitter en/ of projectdirecteur zijn regelmatig uitgenodigd om het project RZG nader toe te lichten voor de achterbannen van de 23 deelnemers in de Stuurgroep. Het fenomeen college- en raadsconferentie, dat een aantal malen in 2004 is georganiseerd om de voltallige colleges, gemeenteraden en staten te informeren, is door de betrokkenen gewaardeerd.

Eind 2003 is een Communicatiewerkgroep ingesteld teneinde de voorbereiding van communicatieacties door de deelnemende partijen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Er wordt een eigen logo gehanteerd, dat de dynamiek van de driehoek, de lagenbenadering en de Zuidplas symboliseert. Er is een eigen website, [www.driehoekrzig.nl](http://www.driehoekrzig.nl), waarop actuele informatie kan worden ingewonnen.

- Nog te bestemmen Zuidvleugelfonds/ DEO

De besteding van deze middelen is nog niet nader bepaald. Ten aanzien van de mogelijke inzet in het kader van de Kenniseconomie zal in 2005 een beleidsvoorstel worden opgesteld en aan PS worden voorgelegd.

## **IOPW**

De provincie participeert dankzij de beschikbaar gestelde middelen in de Ontwikkelingsmaatschappij Westland (IOPW).

## **Herstructurering bedrijventerreinen I**

De pilot duurzame herstructurering is in 2002 uitgevoerd.

---

<sup>1</sup> ANSWER: A Novel South Wing Economic Reply: EU-programma ter bevordering van de kennisinfrastructuur dat medefinanciering vanuit de Provincie vereist.

### **Herstructurering bedrijventerreinen II**

In de periode 2003-2007 wordt de ontwikkeling van bedrijventerreinen extra gestimuleerd. Gericht beleid moet leiden tot de herstructurering van 500 ha bedrijventerreinen en de aanleg van 500 ha nieuwe bedrijventerreinen.

De binnen dit project gereserveerde BIKL- middelen (€ 3,9 mln) worden ingezet voor het verlenen van subsidies aan de gemeente Rotterdam ten behoeve van investeringen in herstructurering en vernieuwing van de bedrijventerreinen Spaanse Polder (2e fase) en Nieuw Mathenesse. Deze investeringsprojecten zijn inmiddels in uitvoering. Deze projecten lopen tot uiterlijk 2013.

### **Stimulering duurzame energie**

De BIKL-gelden voor stimuleren duurzame energie zijn omgezet in een subsidieregeling op basis van de Algemene Subsidie Verordening. Tot en met 2004 is vrijwel het volledige bedrag van € 2 mln vastgelegd. Toegekend in 2004 zijn onder andere subsidies voor een duurzame energievoorziening op basis van warmtepompen in Leidschendam, voor zonnestroom op schoolgebouwen, voor zonnestroom op een woontoren in Den Haag, voor duurzame warmte en koude voor 104 woningen in Alphen aan den Rijn en een project zonnewarmte voor woningcorporaties in Den Haag en Sliedrecht.

Veel van de projecten zijn in de bouwsfeer en kennen een looptijd van meerdere jaren. De praktijk is dat de daadwerkelijke subsidie pas na 1 tot 2 jaar wordt aangevraagd. Sommige projecten worden uiteindelijk soberder uitgevoerd, waardoor ook de subsidietoekenning na herbeoordeling lager uitvalt.

In oktober 2004 is op basis van het succes van de regeling door PS besloten deze voort te zetten en hiervoor nog eens een bedrag van € 3 mln beschikbaar te stellen vanuit de BIKL. Dit bedrag wordt voornamelijk verdeeld over vier tranches met een subsidieplafond van € 750.000, te weten de tweede tranche 2005, twee tranches in 2006 en de eerste tranche 2007.

### **Ontwikkeling bedrijventerreinen**

De praktijk leert dat projecten op het gebied van bedrijventerreinen moeizaam van de grond komen omdat een aantal knelpunten de planvorming belemmert. Het gaat hierbij om onvoldoende middelen of gebrek aan expertise bij gemeenten.

De BIKL-middelen zijn in 2004 aangewend voor het verstrekken van subsidie voor het opstellen van plannen en haalbaarheidsonderzoeken in het kader van herstructurering en/of nieuwe bedrijventerreinen. In 2004 is totaal € 800.000 subsidie verleend voor 43 projecten.

Het subsidieplafond 2005 is eveneens vastgesteld op € 800.000. Bij Begroting 2005 is daartoe € 800.000 aan de BIKL onttrokken.

### **Kennisinfrastructuur**

Het betreft investeringen in het kader van de kennisbrief 'Kennismaken met kenniszaken' die op 30 juni 2004 is vastgesteld door PS. Daarvoor worden subsidies verstrekt waarbij het leidende principe de samenwerking tussen de vier O's is: onderwijs, overheid, onderzoek en ondernemingen. Totaal is aan de Begroting 2005 € 4.100.000 toegevoegd voor het verlenen van investeringssubsidies ontwikkeling en planvorming Kenniseconomie.

### **Ruimtelijke projecten**

In juni 2004 heeft PS € 1,2 mln beschikbaar gesteld voor het ontwikkelingsperspectief Hoeksche Waard (€ 500.000), de transformatiezone Merwedezone (€ 200.000), de transformatiezone Oude Rijn (€ 100.000) en voor extra onderzoeks- en advieskosten bij de Driehoek RZG (€ 400.000).

- *Hoeksche Waard*  
De inzet in de Hoeksche Waard is in de jaren 2005 en 2006 gepland.
- *Merwedezone*  
Op 25 augustus jl. heeft gedeputeerde Dwarshuis - van de Beek met een bestuurlijke delegatie van de Alblasserwaard Vijfheerenlanden en van de Drechtsteden gesproken over de probleemstelling en ruimtelijke ontwerpogave voor de Merwedezone, de organisatie en de aanpak op hoofdlijnen. Geconcludeerd is dat er voldoende basis is een start te maken met het project Merwedezone. Er is overeenstemming over de wenselijkheid te komen tot een gemeenschappelijk gedragen visie over de Merwedezone. Het college van GS heeft op 16 november 2004 ingestemd met de ondertekening van de intentieverklaring Merwedezone. De ondertekening heeft plaatsgevonden op 1 december.
- *Oude Rijnzone*  
In oktober 2004 is gestart met de transformatievisie Oude Rijnzone (ORZ). Aandachtspunt is het bereiken van consistentie tussen de provinciaal gewenste woningaantallen en die vanuit de Rijnstreek. Daarnaast wordt bezien in hoeverre er mogelijkheden zijn om (in het kader van de Transformatievisie ORZ) de bovenregionale woningbehoefte in dit gebied te accommoderen. Naast



de kwantitatieve component zal ook aandacht worden gegeven aan de kwalitatieve kant (woonmilieu, ed.). Afronding Transformatievisie ORZ wordt in mei 2005 verwacht.

- *Driehoek RZG*  
Zie voortgang onder Zuidvleugelfonds.

### Vrijtijdseconomie

In het CWP is de ambitie opgenomen om de toeristische bestedingen met 10% te laten stijgen. Hiertoe wordt ingezet op drie speerpunten: kust, cultuur en bloemen & bollen. De toeristische bestedingen staan onder druk en een extra impuls is dan ook noodzakelijk om de doelstellingen te realiseren. Een eerste aanzet bestaat uit de inzet van BIKL-middelen in het kader van het 'Meerjaren Uitvoeringsprogramma Vrije Tijd'. In 2004 is ten laste van de BIKL in totaal € 497.792 subsidie verleend waarmee een bijdrage kon worden geleverd aan 30 projecten, allen gericht op verbetering van de fysieke toeristische infrastructuur. Concreet gaat het hierbij onder meer om verbetering van strandopgangen, aanleg/ aanpassing van (gehandicapten)parkeerplaatsen aan de kust en toeristische bewegwijzering. Het subsidieplafond 2005 is eveneens vastgesteld op € 500.000.

## Nieuw gevormde reserves 2004

### Reserve PVVP

De reserve PVVP is ingesteld bij Voorjaarsnota 2004. De voeding vond plaats vanuit de algemene reserve waarin voor het PVVP een aantal claims voor de jaren 2004 t/m 2007 was opgenomen. Met het oog op het principe van de vrije besteedbaarheid van de algemene reserve zijn de geormerkte middelen afgezonderd in een aparte bestemmingsreserve. Het budget voor 2004 bedroeg € 2.352.941. Samen met de storting bij Voorjaarsnota 2004 ad € 6.602.248 is er voor het PVVP t/m 2007 in totaal € 8.954.189 beschikbaar.

Deze middelen worden ingezet voor het verbeteren van de doorstroming op het wegennet (o.a. capaciteitsvergroting), stimuleren van alternatieve verkeer en vervoersconcepten, bevorderen ketenverplaatsingen en bijdragen aan beleidsontwikkeling. Bij het opmaken van de begroting 2005 is ervan uit gegaan dat de reserve eind 2007 volledig besteed is. Op basis van de rekeningcijfers 2004 ontstaat nu het volgende beeld, waarbij de ramingen 2005 t/m 2007 ongewijzigde zijn.

Reserve PVVP	Beschikbaar	Besteed in 2004	Saldo per 31-12-2004	Raming 2005	Raming 2006	Raming 2007	Saldo per 31-12-2007
<b>Totaal</b>	<b>8.954.189</b>	<b>1.154.299</b>	<b>7.799.890</b>	<b>1.932.775</b>	<b>2.300.000</b>	<b>2.369.475</b>	<b>1.197.640</b>

### Toelichting

De uitgaven ten laste van de PVVP-middelen zijn in 2004 € 1,2 miljoen achtergebleven bij de raming, met name vanwege onvoorziene vertragingen bij drie deelprojecten.

Zo is in de voortgang van het project Zuidvleugelnets, w.o. de stedenbaan, vertraging opgetreden omdat elementaire afspraken met het Rijk hierover hun beslag moesten krijgen – en tot tevredenheid ook hebben gekregen - in de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. En zoals bekend heeft het beleidsvoornemen van beide nota's fors langer op zich laten wachten dan gepland. Daardoor zal de verkenning van de stedenbaan in 2005 van start gaan en niet in 2004 zoals bij het opstellen van de begroting werd voorzien.

Om min of meer dezelfde reden is ook vertraging opgetreden in het PVVP programma onderdeel monitoring. Ook hier heeft met name de ontwikkeling van de zgn. PVVP-monitor moeten wachten op de aan de Nota Mobiliteit gekoppelde Nationale Mobiliteits Monitor. De planwet voorziet in een verplichte afstemming van de provinciale monitor op die van het Rijk.

In het kader van het deelprogramma Dynamisch Verkeersmanagement is in 2004 onder meer gewerkt aan het voorbereiden van een experiment voor het inwinnen van zgn. floating car data. In de loop van 2004 is besloten om dit experiment Europees aan te besteden. En dat betekent een langere doorlooptijd t.o.v. de oorspronkelijk planning. Nu zal eerst in februari 2005 de gunning van het project plaatsvinden en zullen de in 2004 gereserveerde financiële middelen in 2005 worden uitgegeven. Van de PVVP programmaonderdelen wordt een aantal op Zuidvleugelniveau uitgevoerd; met name via samenwerking met de kaderwetgebieden. Ook hierin schuilt soms een bron van onvoorziene vertraging.

## **Plannen voor 2005 en volgende jaren**

### **Floating Car Data**

Medio 2004 is de Europese aanbesteding van het Experiment met Floating Car Data gestart. Als proefgebieden voor de inwinning van real-time verkeersgegevens t.b.v. verkeersmanagement (in de nieuwe RWS-verkeersmanagementcentrale te Rhooon) zijn de gebieden Rijnland en Westland aangewezen. Voor deze Europese aanbesteding zijn een bestek en een conceptcontract opgesteld. Drie consortia hebben inmiddels een offerte ingediend.

De opdracht wordt in februari 2005 gegund. Het interne besluitvormingstraject is daarvoor gestart. Als eerste zal een bouwfase van 3 maanden starten om een operationeel inwinsysteem te bouwen. Daarna zal een exploitatiefase van 6 maanden ingaan. In het najaar zal het experiment eindigen. De in het programma Dynamisch Verkeersmanagement (DVM) voor floating-car-data gereserveerde middelen van € 550.000 (excl. BTW) zullen dus in 2005 geheel benut worden. Een verdere uitrol over de provinciale wegen is in de periode vanaf 2006 voorzien.

### **ICT in Bereikbaarheid**

In het kader van de samenwerking van de provincie in Groot Haaglanden (SwinGH) is afgesproken dat de provincie voor het project ICT in Bereikbaarheid € 750.000 zal bijdragen. In totaal bedraagt de subsidie aan het winnende consortium € 3,5 miljoen (Rijk, Provincie, Haaglanden). De financiële bijdrage van de provincie is vastgelegd en gedekt in het Programma DVM.

Uit dit programma zal in 2005 € 400.000 betaalbaar gesteld worden. In 2006 zal € 350.000 worden bijgedragen.

### **Bijdragen aan kleinere Infrastructuurprojecten**

In het kader van het DVM-programma worden bijdragen verstrekt aan benuttingsmaatregelen die een bijdrage leveren aan de regionale bereikbaarheid.

In 2004 is daartoe een programma met projecten opgesteld. In 2005 zullen de eerste bijdragen vanuit het DVM-programma worden geleverd. Voor 2005 is € 125.000 bestemd voor medefinanciering van het project N445/N446 (rotonde) te Leiderdorp. Ook het project N497 (Hellevoetssluis) zal in 2005 worden uitgevoerd, met een verwachte bijdrage uit het DVM-programma van € 1750.00. Vanaf 2006 zullen aan meerdere projecten bijdragen worden verstrekt.

### **Samenwerking Verkeersmanagementcentrale (MC) te Rhooon**

In 2004 is aanmerkelijke voortgang geboekt in de samenwerking met Rijkswaterstaat voor participatie van de provincie in de verkeerscentrale in aanbouw in Rhooon. Opname van provinciale wegen in de centrale is een belangrijke, concrete stap in het PVVP-streven naar verkeersmanagement op netwerkniveau in plaats van afzonderlijk per wegbeheerder. In het voorjaar 2005 zal duidelijk worden tegen welke condities en voor welke prijs deelname aan de verkeerscentrale mogelijk is. Medio 2005 zal het meldpunt incidenten provinciaal wegennet in de verkeerscentrale worden opgenomen. Ook het route-informatiepaneel (DRIP) bij de veiling in Naaldwijk zal vanuit de nieuwe centrale aangestuurd worden. De brugbediening van de Hartelbrug zal ook vanuit de verkeerscentrale plaatsvinden.

Begin 2005 zal duidelijk zijn welke kosten hiervoor gemaakt moeten worden. In het DVM-programma staat in 2005 een bedrag van € 500.000 opgenomen voor deelname aan de centrale.

### **Incidentmanagement en Coördinatie Alternatieve Routes (CAR)**

Na de start van Incidentmanagement in het Westland op 1 juli 2004 zal, na evaluatie van de resultaten hiervan, het systeem van Incidentmanagement (IM) verder uitgerold worden over de provincie.

In 2005 zal dit aan de orde zijn. Ook het onderwerp Coördinatie Alternatieve Routes krijgt in 2005 aanzienlijk aandacht. In het verlengde van Incidentmanagement worden met RWS en andere wegbeheerders afspraken gemaakt over de instelling van omleidingsroutes ingeval van ongevallen die de weg langer dan 1 uur zullen blokkeren.

In 2005 zal aan beide onderwerpen geld worden besteed. In het programma is hiervoor in 2005 in totaal een bedrag van € 240.000 opgenomen.

### **Samengevat**

Vanaf 2005 zal sprake zijn van het daadwerkelijk uitgeven van gereserveerde middelen voor het uitvoeren van het programma DVM in het kader van de uitwerking PVVP.

Voor de volgende onderwerpen kan met grote zekerheid worden aangegeven dat deze in 2005 zullen worden gerealiseerd.

## Overzicht uitgaven 2005:

Experiment Floating-Car-Data	€ 654.500 (incl. BTW)
ICT in Bereikbaarheid	€ 400.000
Bijdrage kleine infraaanpassingen	€ 300.000
Samenwerking Verkeersmanagementcentrale Rhooon	€ 100.000
Incidentmanagement – CAR	€ 240.000
Totaal	€ 1.694.500

In de begroting 2005 is voor DVM een bedrag opgenomen van € 700.000. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat dit budget niet voldoende is om het DVM-programma conform het vastgestelde Programma DVM volledig uit te voeren. Het is dus belangrijk dat de middelen van de bestemmingsreserve die in 2004 niet besteed zijn beschikbaar blijven voor PVVP-onderwerpen. Het op stoom komen van het DVM-programma in 2005 maakt dit mede noodzakelijk.

## Reserve waterveiligheid

De reserve waterveiligheid is ingesteld bij Voorjaarsnota 2004. De voeding vond plaats vanuit de algemene reserve waarin voor waterveiligheid een aantal claims voor de jaren 2004 t/m 2007 was opgenomen. Met het oog op het principe van de vrije besteedbaarheid van de algemene reserve zijn de geormerkte middelen afgezonderd in een aparte bestemmingsreserve. Het primitief geraamd budget voor 2004 bedroeg € 600.000. Samen met de storting bij Voorjaarsnota 2004 ad € 4.400.000 is er voor waterveiligheid t/m 2007 in totaal € 5.000.000 beschikbaar in de reserve waterveiligheid. Deze middelen worden ingezet voor het project aanpak zwakke schakels kust. In onderstaande tabel is het (verwachte) verloop van de reserve waterveiligheid weergegeven.

Project	Beschikbaar	Besteed in 2004	Saldo per 31-12-2004	Raming 2005	Raming 2006	Raming 2007	Saldo per 31-12-2008
<b>Aanpak zwakke schakels kust</b>	<b>5.000.000</b>	<b>241.000</b>	<b>4.759.000</b>	<b>1.100.000</b>	<b>1.000.000</b>	<b>2.659.000</b>	<b>0</b>

## Toelichting

De middelen van de reserve Waterveiligheid ad € 5 miljoen zijn bestemd voor een adequate aanpak van de zwakke schakels in de Zuid-Hollandse kust, alsmede voor het tot stand brengen van een ontwikkelingsperspectief voor de kust vergezeld van een extra kwaliteitsimpuls.

Voor het jaar 2004 werd primitief € 600.000 geraamd voor deze activiteiten. De verwachting was dat met name in het kader van het ontwikkelingsperspectief extra middelen in 2004 benodigd waren. Hiervoor werd bij Slotwijziging 2004 een bedrag gevoteerd ad € 415.000, waardoor het budget voor 2004 uitkwam op € 1.015.000.

De bestedingen in 2004 zijn sterk achtergebleven bij de aanvankelijke raming. Deze bedroegen € 241.000 en betreffen de kosten wegens inhuur van externe expertise.

De provincie heeft haar inspanningen in 2004 met name gericht op (het starten van) de planvorming voor deze prioritaire zwakke schakels. Hiervoor werd externe expertise ingeschakeld. Daarnaast werd vooral ambtelijke capaciteit ingezet om de planvorming te stroomlijnen en externe partijen te betrekken bij de aanpak van de zwakke schakels. Dit vroeg meer overleg dan verwacht. Al met al is er dus minder aanspraak gedaan op de voor 2004 beschikbaar gestelde middelen. Het restant zal, gelet op het meerjarig karakter van de werkzaamheden, beschikbaar moeten blijven voor de realisatie van het project.

Omdat het gaat om meerjarige kustprojecten met veel participanten, is het bestedingsritme moeilijk in te schatten. De bestedingen 2005-2007 zijn geraamd conform de oorspronkelijke uitgangspunten met dien verstande dat het bedrag van de onderbesteding 2004 doorschuift naar het eind van het project zodat de oorspronkelijke doelen gerealiseerd kunnen worden. Voor de jaren 2005 t/m 2007 wordt vooralsnog uitgegaan van het ritme zoals in bovenstaande tabel is aangegeven.

## Reserve verbeterprogramma's bedrijfsvoering

In hun vergadering van 28 juni 2004 hebben Provinciale Staten kennis genomen van de beleidsnota 'Bedrijfsvoering in balans'. In deze nota wordt aangegeven hoe de bedrijfsvoering van de ambtelijke organisatie in deze collegeperiode zal verbeteren en op een voldoende niveau zal stabiliseren. Een en ander is geformuleerd in verbeterprogramma's. De financiële consequenties van de beleidsnota

worden structureel gedekt door in de meerjarenbegroting beschikbare budgetten, vrijvallende kapitaallasten en taakstellingen. Verder is sprake van een incidentele dekking vanuit de middelen frictiekosten ad € 1,5 miljoen. In de tot en met 2007 resterende behoefte aan incidentele dekkingsmiddelen ad € 22,9 miljoen (inclusief toevoeging van € 0,65 miljoen uit de BIKL-gelden) is voorzien door middel van een storting in de bij Voorjaarsnota 2004 ingestelde bestemmingsreserve 'Verbeterprogramma's bedrijfsvoering' ten laste van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve.

**Incidentele financiële consequenties verbeterprogramma's Bedrijfsvoering, Begroting 2004 - 2007**  
(bedragen x € 1 miljoen)

	2004	2005	2006	2007	2008	Totaal incidenteel 2004-2007
Kwaliteit van personeel en organisatie	-0,8	-3,6	-2,2	0	0	-6,6
Programma Digitale Route	-1,5	-5,9	-5,3	-3,6	0	-16,3
<b>Totaal benodigd incidenteel:</b>	<b>-2,3</b>	<b>-9,5</b>	<b>-7,5</b>	<b>-3,6</b>	<b>0</b>	<b>-22,9</b>

**Uitvoering verbeterprogramma's Bedrijfsvoering, Rekening 2004 en (bijgestelde) ramingen 2005-2007**

Programma	Beschikbaar	Besteed in 2004	Saldo per 31-12-2004	Raming 2005	Raming 2006	Raming 2007	Saldo per 31-12-2007
<b>Totaal</b>	<b>24.400.000</b>	<b>336.100</b>	<b>23.413.899*</b>	<b>8.860.852**</b>	<b>7.605.594</b>	<b>3.625.309</b>	<b>3.322.144</b>
Kwaliteit van personeel en organisatie		336.100					
Programma Digitale Route		0					

\* € 0,65 miljoen uit BIKL komt 1-1-2005 beschikbaar.

\*\* Bij Voorjaarsnota 2005 zal een actualisatie van onttrekkingen uit de bestemmingsreserve worden gegeven.

## Toelichting

### Sociaal convenant

De uitvoering van het sociaal convenant loopt financieel niet geheel in de pas. De gemiddelde lasten van de 57+ maatregel zijn hoger uitgekomen dan geraamd en de baten blijven achter vanwege het relatief grote aandeel van "bovenformatieve" deelnemers. Door een lagere raming voor kosten flankerend beleid wordt echter nog redelijk binnen de budgettaire ruimte gebleven. Bij Voorjaarsnota 2005 zal evenwel bezien moeten worden of het programma kwaliteit van personeel en organisatie in zijn totaliteit budgettair neutraal kan blijven. Voor 2004 is sprake van een lichte onderschrijding van het budget voor het sociaal convenant. De omvang van de onderschrijding is bepaald door de mate van de uitputting c.q. claims voor flankerend beleid. Door zeer beperkt gebruik te maken van herbezetting in 2004 blijven de hiervoor geraamde middelen beschikbaar voor de latere jaren.

Voor het programma 'Verbetering organisatiebrede financiële functie en controlfunctie' heeft zich een lichte onderschrijding in het budget voorgedaan. De omvang is bepaald door de mate van uitputting c.q. claims voor decentrale IC capaciteit. Hiervan is minder gebruik gemaakt dan geraamd.

Conclusie uit het bovenstaande is dat er een verschuiving plaatsvindt van de uitgaven naar de jaren 2005 en verder. De onderschrijding uit 2004 dient hiervoor beschikbaar te blijven om de mogelijk optredende budgettaire krapte op te vangen.

### Programma Digitale Route

Bij Slotwijziging 2004 heeft er een neerwaartse bijstelling plaatsgevonden van de prognose voor 2004. De totale lasten van de programma's ICT zijn daarin voor 2004 geraamd op € 1,5 miljoen. Aangezien in de begroting 2004 voldoende beschikbare budgetten, vrijvallende kapitaallasten en taakstellingen aanwezig waren om deze € 1,5 miljoen te dekken, behoefde geen aanspraak meer te worden gemaakt op de reserve.

Dat de oorspronkelijke prognose van € 4,0 miljoen tot een realisatie van slechts € 1,3 miljoen heeft geleid heeft de volgende oorzaken:

- Voorafgaand aan de inrichting van de programmaorganisatie is er voor gekozen zoveel als mogelijk medewerkers uit de organisatie zelf in te zetten in de I&A programmaorganisatie. Dit om redenen van kennisopbouw en –overdracht, beperking externe inhuur, kwaliteitsopbouw eigen I&A organisatie. De interne procedures op het gebied van Personeel & Organisatie vragen hierin om een zorgvuldige werkwijze, daardoor duurt de inrichting van de programmaorganisatie langer;
- Vrijwel alle programma's hebben of krijgen te maken met EU-aanbestedingen voor I&A zaken en diensten. De bijbehorende procedures vragen om een zorgvuldige werkwijze. Daarnaast is het gebleken dat hiervoor meer externe expertise moest worden ingehuurd dan oorspronkelijk voorzien. Dit heeft er toe geleid dat aanbestedingstrajecten later opstarten dan oorspronkelijk gepland;
- Ook het werken in een programmaorganisatie die volledig buiten de lijnorganisatie staat, is nog relatief nieuw voor de provincie en is in het projectmatig werken binnen het I&A-werkveld nog nauwelijks toegepast. De organisatie moet daar nog aan wennen hetgeen tijd kost;
- Het bovenstaande (programma-inrichting en EU-aanbestedingen) heeft tot gevolg dat implementatietrajecten later opstarten, waardoor de bijbehorende uitgaven over 2004 achterblijven ten opzichte van de oorspronkelijke prognose;
- Tenslotte een meer begrotingstechnische reden. Na implementatie volgt overdracht aan de lijnorganisatie en dit leidt tot een beheerlast. Hier was in de planning terdege rekening mee gehouden. Op het moment dat de implementatie vertraagt, betekent dit ook dat de beheerlast pas later optreedt.

Het bovenstaande treedt vooral op in de programma's Basisregistraties Managementinformatie en Besturing en E-loket. In de programma's Professionalisering Werkprocessen en Basis ICT-infrastructuur is dit ook aan de orde maar in minder sterke mate, doordat voorafgaand aan 30 juni 2004 er in de lijnorganisatie (ICT, DIV) al activiteiten hebben plaatsgevonden die een goede voorbereiding bleken te zijn op de activiteiten in de programma's.

De conclusie uit het bovenstaande is dat er een verschuiving van de uitgaven ten laste van de bestemmingsreserve verbeterprogramma's bedrijfsvoering plaatsvindt naar 2005 en volgende jaren om de geplande prestaties die niet in 2004 zijn geleverd alsnog te realiseren. Deze lastenverschuiving kan worden opgevangen binnen de in de reserve aanwezige middelen.

## **6. Paragrafen**



## 6.1 Paragraaf lokale heffingen

### Algemeen

In deze paragraaf zijn de lokale heffingen opgenomen die op grond van een zestal belastingverordeningen door de Provincie Zuid-Holland worden geheven. Bij drie heffingen dient de opbrengst als algemeen dekkingsmiddel. De overige heffingen dienen ter dekking van de kosten die verband houden met de gerelateerde taken.

### 1. Verordening nazorgeffing gesloten stortplaatsen

Bij wijze van een provinciale belasting wordt een heffing geheven ter bestrijding van de kosten gemoeid met de in artikel 8.49 van de Wet milieubeheer bedoelde zorg voor de in de provincie Zuid-Holland gelegen stortplaatsen. Voor elke stortplaats wordt ter goedkeuring een nazorgplan door de stortplaatsexploitant ingediend. Op basis van deze plannen wordt een goedkeuringsbeschikking afgegeven. De opbrengsten van de heffingen worden gestort in een afzonderlijk Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen, waaruit alleen kosten in verband met de nazorg van die locaties mogen worden gedekt.

Verschil Rekening 2004 – Primitieve begroting 2004 en Begroting 2004 na wijziging (+ € 183.249)

Conform de begroting 2004 van het fonds Nazorg zijn in 2004 aan stortplaatsexploitanten heffingen opgelegd.

### 2. Heffingsverordening ontgrondingen Zuid-Holland

Onder de naam 'ontgrondingenheffing' wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van ten hoogste vijftig procent van de ten laste van de provincie komende kosten van werkzaamheden in verband met onderzoek en planning met betrekking tot ontgrondingen en van werkzaamheden, voortvloeiende uit de toepassing van artikel 7b van de wet. De baten die op grond van deze verordening opgebracht worden, komen ten gunste van het programma 8, Uitvoering Groen, Water en Milieu.

Verschil Rekening 2004 – Primitieve begroting 2004 en Begroting 2004 na wijziging (+ € 36.274)

Bij besluit van Provinciale Staten van 13 oktober 2004, nr. 5490 is de 'Heffingsverordening ontgrondingen provincie Zuid-Holland' per 27 oktober 2004 in werking getreden en geldt tot 31 december 2008. Met de inwerkingtreding van deze verordening is de 'heffingsverordening ontgrondingen provincie Zuid-Holland', vastgesteld bij besluit van 19 juni 1998, nr. 4700 en gewijzigd bij besluit van 17 december 2003, nr. 5376 ingetrokken.

Met deze nieuwe verordening wordt een heffing geheven van totaal € 0,206 per kubieke meter hoeveelheid vergunde stoffen (met een vrijstelling voor de eerste 100.000 m<sup>3</sup>). De heffing is opgebouwd uit een drietal tarieven zijnde:

- € 0,096 per m<sup>3</sup> ter bestrijding van ten hoogste vijftig procent van de ten laste van de provincie komende kosten van werkzaamheden in verband met onderzoek, planning en coördinatie;
- € 0,10 per m<sup>3</sup> ter bestrijding van de kosten van maatregelen ter compensatie van de gevolgen van ingrijpende ontgrondingen ten behoeve van de grondstoffenvoorziening;
- € 0,01 per m<sup>3</sup> ter bestrijding van de kosten met betrekking tot schadevergoedingen.

Ter informatie, de oude heffingsverordening ging uit van één tarief zijnde € 0,032 per m<sup>3</sup> ter bestrijding van ten hoogste 50% van de voor de provincie komende kosten van werkzaamheden in verband met onderzoek, planning en coördinatie. In 2004 werd ca. 2.600.000 m<sup>3</sup> aan vergunningen verleend met een opbrengst van € 83.200.

Rekening houdend met de baten en de lasten, welke ten laste van de baten mogen worden gebracht, heeft met de jaarrekening een onttrekking van de bestemmingsreserve grondstoffen plaatsgevonden waarmee de reserve eindigt op een negatieve stand van € 504. Dit saldo zal in komende jaren weer positief komen.

De structurele doorwerking in de Begroting 2004 t/m 2008 kon niet tijdig in de Slotwijziging 2004 meegenomen worden. De structurele doorwerking zal alsnog met de eerste begrotingswijziging in 2005 worden meegenomen.

### 3. Heffingsverordening Grondwaterbeheer Zuid-Holland

Onder de naam 'Grondwaterheffing' wordt bij wijze van provinciale belasting een heffing ingesteld op het onttrekken van grondwater als bedoeld in artikel 48 van de Grondwaterwet. Uit deze heffing (op basis van onttrokken grondwater) worden primair aan grondwater gerelateerde taken gedekt waaronder relevante onderzoekskosten, de materiële lasten en de aan grondwater gerelateerde apparaatskosten van het betrokken bureau. De baten die op grond van deze verordening worden opgebracht, komen ten gunste van programma 7, Beleid Groen, Water en Milieu.



Volgens de wet op de waterhuishouding moeten Provinciale Staten een plan vaststellen waar het grondwaterbeheer onderdeel van is. Het huidige plan heeft betrekking op de periode 2001-2005 (nr. 01-63, SCGWM van 2 mei 2001). Uitgangspunt is dat de heffingen in het kader van het grondwaterbeheer de kosten dekken. Het tarief bedraagt € 0,0113 per m<sup>3</sup> onttrokken hoeveelheid grondwater. In 2005 zal er een evaluatie plaatsvinden van de verordening waarbij ook de kostendekkendheid van de heffingen betrokken zal worden. In afwachting daarvan vindt geen tariefverhoging plaats.

#### Verschil Primitieve begroting 2004 – Begroting 2004 na wijziging (+ € 172.500)

De toename van het aantal vergunningen, meldingen en jaarpogingen leidt tot extra inzet van menskracht. Hiertegenover staat een hogere raming van de inkomsten uit de grondwaterheffing. In de Voorjaarsnota 2004 is incidenteel een gelijk bedrag aan inkomsten en uitgaven opgenomen van € 172.500, zodat de begroting na wijziging uitkomt op € 1.280.000.

#### Verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004 (+ € 287.000)

Volgens de wet op de waterhuishouding moeten Provinciale Staten een plan vaststellen waar het grondwaterbeheer onderdeel van is. Uitgangspunt is dat de heffingen in het kader van het grondwaterbeheer de kosten dekken. Jaarlijks wordt in het dienstjaar een afrekening gemaakt van het voorgaande jaar en wordt een raming opgenomen van het betreffende dienstjaar. De opgaves van de grondwateronttrekkingen komen pas in de loop van het nieuwe dienstjaar ter beschikking. In 2004 heeft een afrekening plaatsgevonden over 2003. Hierbij werd € 274.000 meer ontvangen dan de opgenomen balanspost van 2003. Naheffingen over 2002 werden opgenomen ad € 11.000. Voor het jaar 2004 wordt verwacht dat € 1.280.000 zal worden opgelegd. Hiertoe is een balansverplichting opgenomen.

### **4. Verordening Precariobelasting Zuid-Holland en de Legesverordening**

Precariobelasting wordt geheven voor het gebruik van voor de openbare dienst bestemde provinciale bezittingen, werken of inrichtingen, die bij de provincie in beheer of in onderhoud zijn en voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven provinciale grond voor de openbare dienst bestemd. De baten die op grond van deze verordening worden opgebracht, zijn een algemeen dekkingsmiddel.

Onder de naam leges worden rechten geheven ter zake van het door of vanwege de provincie verlenen van diensten. De leges worden geheven naar het aantal eenheden, bepaald en berekend aan de hand van het gestelde in de bij de legesverordening behorende tarieventabel, met inachtneming van de in de verordening opgenomen bepalingen en de in de tabel gegeven aanwijzingen. Leges zijn kostengeoriënteerde rechten, waarbij volledige kostendekking wordt nagestreefd.

#### Verschil Rekening 2004 – Primitieve begroting 2004 en Begroting 2004 na wijziging (+ € 5.000)

De opbrengsten opgenomen in zowel de Primitieve begroting 2004 als de Begroting 2004 na wijzigingen uit hoofde van de precariobelasting en leges komen nagenoeg overeen met de realisatie.

### **5. Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting**

Ten behoeve van de provincie Zuid-Holland worden jaarlijks op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting opcenten geheven. De baten die op grond van deze verordening worden opgebracht zijn een algemeen dekkingsmiddel.

#### Verschil Primitieve begroting 2004 – Begroting 2004 na wijziging (+ € 2,8 miljoen)

De raming van de inkomsten uit opcenten in de Begroting 2004 is gebaseerd op inzicht in het wagenpark per medio 2003. Bij de raming wordt op jaarbasis rekening gehouden met 2% volumegroei en 0% gewichtstoename. Begin 2004 blijkt uit ontvangen informatie van het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) dat er in de 2<sup>e</sup> helft van 2003 sprake was van 0% volumegroei en 0,5% gewichtstoename. Gewichtstoename leidt tot aanzienlijke meerinkomsten (1% toename levert ongeveer € 4 miljoen extra belastingopbrengsten op). Dit heeft bij Voorjaarsnota 2004 geleid tot een verhoging van de raming met € 1,4 miljoen.

Vervolgens bleek op basis van informatie van juli 2004 van het CBM dat er wederom sprake was van een toename van het gemiddelde gewicht van het wagenpark. Hiertoe werd bij Najaarsnota 2004 de raming nogmaals verhoogd met € 1,5 miljoen in 2004.

#### Verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004 (- € 1,328 miljoen)

Inmiddels heeft de definitieve eindafrekening met het CBM plaatsgevonden, waaruit blijkt dat er sprake is van een lagere opbrengst dan bij Najaarsnota 2004 is aangenomen. Gedeeltelijk kan dit nadeel verklaard worden door het vertrek van een grote leasemaatschappij (24.500 voertuigen) uit de

Provincie Zuid-Holland per medio november. Het gemiddelde gewicht van het wagenpark is gelijk gebleven, het aantal voertuigen is met 26.000 afgenomen.

**Tabel Inkomsten lokale heffingen**

	A	B	C	D	E	F
bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004 *)	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Prim.begr. 2004 - Begr. 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
Nazorgheffing	365	196	217	400	+21	+183
Ontgrondingen	57	47	47	82	-	+35
Grondwaterbeheer	1.648	1.133	1.280	1.567	+147	+287
Precario + leges	1.677	872	872	877	-	+5
Opcenten MRB	175.614	201.963	204.786	203.458	+2.823	-1.328
<b>Totaal</b>	<b>179.361</b>	<b>204.211</b>	<b>207.202</b>	<b>206.384</b>	<b>+2.991</b>	<b>-818</b>

### Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de lokale lastendruk zich verhoudt ten opzichte van de landelijke lastendruk. Hierbij is voornamelijk de hoogte van de opcentenheffing van toepassing. Onderstaand overzicht toont de ontwikkeling van het percentage ten opzichte van het landelijk gemiddelde en het stijgingspercentage over de afgelopen jaren. Hierbij past de kanttekening dat dit voorlopige gegevens zijn. De hoogte van de opcenten moet nog door Provinciale Staten van de provincies worden vastgesteld.

Zoals hierboven is vermeld bedragen de provinciale opcenten met ingang van 1 april 2004 71,8. Dit betekent dat de lokale lastendruk met betrekking tot de opcenten Zuid-Holland gestegen is ten opzichte van het landelijk gemiddelde (17,3% versus 6,9%).

**Tabel Ontwikkeling opcenten Motorrijtuigenbelasting in de jaren 2000 tot en met 2004:**

Opcenten	2000	2001	2002	2003	2004
provincie Zuid-Holland	58,5	58,5	59,7	61,2	71,8
landelijk gemiddelde*	58,4	58,8	60,3	62,7	66,9
provincie Zuid-Holland als % van landelijk gemiddelde	100,2	99,5	99,0	97,6	107,4
wettelijk maximum	76,0	80,0	84,8	89,9	94,7
provincie Zuid-Holland als % van wettelijk maximum	77,0	73,1	70,0	68,1	75,8
<b>Stijgingspercentages</b>					
provincie Zuid-Holland	1,7	0	2,1	2,5	17,3
landelijk gemiddelde	2,5	0,7	2,6	4,0	6,9
wettelijk maximum	5,1	5,3	6,0	6,0	5,3

\*Landelijk gemiddelde 2004 op basis van voorstellen zoals opgenomen in conceptbegrotingen.



## 6.2 Paragraaf weerstandsvermogen

### Inleiding

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt respectievelijk kan beschikken om niet begrote lasten te dekken.

In deze paragraaf komen vervolgens aan bod:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een inventarisatie van de risico's.

In de Verordening financieel beleid, financieel beheer en financiële organisatie (Provinciale Staten, november 2003, nr. 5360) is in artikel 18 opgenomen dat er een beleidsnota moeten worden opgesteld waarin wordt ingegaan op het meerjarig beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en het risicomangement. Besluitvorming door Provinciale Staten over deze nota zal plaatsvinden in de eerste helft van 2005.

### Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gezien als het vermogen om financiële tegenvallers op een zodanige wijze op te vangen dat het provinciale voorzieningenniveau ongestoord kan worden voortgezet. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit waarmee incidentele respectievelijk structurele tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn:

#### a. Incidenteel

- De algemene reserve. Van belang is het gedeelte van de algemene reserve dat als vrij besteedbaar kan worden aangemerkt (dus zonder daarop rustende claims);
- De bestemmingsreserves. In aanmerking wordt genomen het gedeelte van de eigen bestemmingsreserves dat na aftrek van juridisch afdwingbare verplichtingen resteert;
- De stille reserves. Dit zijn de meerwaarden van activa die tegen een lagere of nulwaarde zijn gewaardeerd en desgewenst direct verkoopbaar zijn.

#### b. Structureel

- Budget voor onvoorzien. Hiervoor is jaarlijks een structureel bedrag opgenomen van € 500.000;
- De eventueel aanwezige structurele begrotingsruimte. In de Begroting 2005-2008 is sprake van een structurele begrotingsruimte die oploopt tot € 7,2 miljoen;
- De onbenutte belastingcapaciteit. Dit is het verschil tussen de opbrengst bij het werkelijk geheven aantal opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting en de opbrengst bij het wettelijk toegestane maximaal te heffen aantal opcenten;
- Uitgaande van de werkelijk geheven opcenten per 1 april 2004 van 71,8 opcenten en een wettelijk maximum van 94,7 opcenten bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit € 69 miljoen.

### Beleid ten aanzien van weerstandscapaciteit en risico's

#### Risicomangement

Tevens is gewerkt aan de verdere ontwikkeling van risicomangement. Bij alle directies is een risicomatrix opgesteld die heeft geleid tot het beschrijven van de administratieve organisatie van de meest risicovolle processen.

Verder is bij de opstelling van bureau-, afdelings- en directieplannen een SWOT-analyse gemaakt die ook inzicht geeft in de zwaktes en de bedreigingen. In de plannen worden de concrete acties benoemd die de risico's moeten opvangen die met deze zwaktes of bedreigingen samenhangen.

Ook is een instrument ontwikkeld waarmee organisatie-onderdelen een quick-scan kunnen uitvoeren op de ontwikkeling van de bedrijfsvoering. Dat instrument is de INK-versneller waarbij eenvoudig kan worden vastgesteld hoe de thans waargenomen ontwikkeling van de kwaliteit van de organisatie zich verhoudt tot de gewenste situatie. Eventuele tekortkomingen die een risico opleveren komen naar voren zodat gerichte actie mogelijk is.

Daarnaast is vanuit de eenheid Audit en Advies een risicomangement methodiek voorhanden die organisatie onderdelen in staat stelt de belangrijkste risico's te identificeren en te beheersen.

In 2004 is een concern controleplan uitgebracht dat de basis vormde voor de interne controle van de organisatie. Uitgangspunt in dit plan is dat interne controle met name dient plaats te vinden op de verantwoordingsinformatie. Daarnaast heeft dit plan als belangrijke input gediend bij het vaststellen van het rechtmatigheidskader voor 9 belangrijke concernprocessen. Voor deze 9 processen zijn controleprogramma's ontwikkeld, die met ingang van 2005 van toepassing zijn.

Bovengenoemde trajecten zijn voorbeelden van invulling van risicomanagement. In het tweede kwartaal van 2005 wordt een beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld die naast de lopende initiatieven ook ingaat op de toekomstige, structurele inbedding van risicomanagement.

### **Beleid omvang van de algemene reserve in relatie tot omvang risico's**

In 2002 is door de Staten een driedeling in de algemene reserve aangebracht:

- Een vast deel van € 15 miljoen, dat jaarlijks wordt geïndexeerd;
- Een flexibel deel met een ondergrens van € 10 miljoen en een bovengrens van € 15 miljoen, bedoeld voor het afdekken van de incidentele risico's, zoals die zijn genoemd in de Paragraaf weerstandsvermogen;
- Een resterend vrij beschikbaar deel dat direct naar het inzicht van Provinciale Staten kan worden aangewend.

Voorts is bepaald dat de omvang van het flexibele deel van de algemene reserve periodiek (bij Voorjaarsnota) zal worden getoetst aan de bekende risico's. Bijstelling van de omvang van het flexibele deel heeft laatstelijk bij Voorjaarsnota 2003 plaatsgevonden. De omvang van het flexibele deel is toen neerwaarts bijgesteld naar de ondergrens van € 10 miljoen vanwege het wegvallen van enkele substantiële risico's. Bij Voorjaarsnota 2004 is besloten de ondergrens van € 10 miljoen te handhaven.

## **Inventarisatie van de risico's**

De relevante risico's voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Uiteraard gaat het hier alleen om risico's die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie. (Overigens dienen ook positieve risico's meegenomen te worden.) Daarbij is als ondergrens een bedrag van € 1 miljoen gehanteerd.

In de productgroeprekening zijn de risico's kleiner dan € 1 miljoen opgenomen.

## **1. Garantstellingen**

### **1.1 Gegarandeerde leningen derden**

De provincie staat in een aantal gevallen garant voor de rente en aflossing van door derden afgesloten geldleningen. Het betreft vooral garantiestelling op het terrein van de gezondheidszorg en door het wegschap Tunnel Dordtse Kil aangegane leningen. De banken geven bij garantstelling door de overheid een gunstiger rentetarief. Het risico dat hiermee voor de provincie samenhangt betreft het falen van een kredietnemer om aan zijn financiële verplichtingen (rente en aflossing) jegens de kredietgever te voldoen.

Door terughoudendheid bij het verstrekken van nieuwe garantstellingen wordt het bedrag waarvoor de provincie garant staat jaarlijks kleiner. De provincie staat per 31-12-2004 garant voor een bedrag van € 66,7 miljoen. De garantiestelling op het terrein van de gezondheidszorg bedraagt per dezelfde datum nog € 51,9 miljoen, hetgeen deel uitmaakt van het eerder genoemde bedrag.

### **1.2 Regionale omroepen**

Nadat uit een quick scan van december 2003 bleek dat de financiële en organisatorische situatie bij beide omroepen zeer zorgelijk was, heeft Provinciale Staten in februari 2004 tot een reddingsplan voor de beide regionale omroepen, RTV West en RTV Rijnmond (Provinciale Statenbesluit 5403). Een onderdeel van het reddingsplan was dat beide omroepen een achtergestelde lening zou worden verstrekt. Voor RTV West bedroeg deze in totaal € 4,5 miljoen en voor RTV Rijnmond € 2,531 miljoen. Hierover zijn in juli 2004 leningovereenkomsten met de beide omroepen aangegaan. In de leningovereenkomsten is opgenomen dat de leningen worden terugbetaald.

Omdat het hier achtergestelde leningen betreft, bestaat er een zeker risico dat de leningen niet zullen worden terugbetaald in geval van faillissement van één van beide omroepen.

## **2. Wettelijke aansprakelijkheid jegens derden**

### **2.1 Aansprakelijkheidsverzekering**

Per 1 januari 2003 heeft de provincie een nieuwe aansprakelijkheidsverzekering gesloten bij Centraal Beheer. Het contract is aangegaan voor twaalf maanden, dat telkens stilzwijgend met dezelfde periode wordt verlengd. De verzekerde som voor vermogensschade bedraagt € 2,5 miljoen per schadegeval. De verzekerde som voor personen- en zaakschade bedraagt € 5 miljoen per schadegeval. Tot slot is het maximumschadebedrag voor beide schadevormen samen € 10 miljoen per jaar. Het eigen risico bedraagt € 12.500 (vermogensschade) respectievelijk € 5.000 (zaak- en personenschade) per schadegeval. Voor het verslagjaar gelden dezelfde condities.

Ten aanzien van vermogensschade geldt dat op basis van gecalculeerd risico is besloten geen verzekeringsdekking te nemen voor schades, die zijn veroorzaakt vóór 1 januari 2003, maar pas na 1 april 2003 zijn aangemeld. Op dit moment is nog niet te overzien wat hiervan de financiële gevolgen zijn voor de provincie. Tot en met 31 december 2004 is er één vermogensschadeclaim aangemeld en inmiddels afgewezen (zie hierna 'gemeente Voorschoten').

### **2.2 Specifieke claims bestemmingsplannen**

De specifieke claims hebben voor een groot deel betrekking op bestemmingsplannen. Tegen menig besluit wordt beroep aangetekend. Bij enkele 'grote projecten' is besloten om juridisch advies (inhoud en risico) in te winnen bij gespecialiseerde advocaten en andere specialisten op dit gebied. Het inwinnen van deze adviezen loopt parallel met de besluitvorming en maakt daarvan deel uit. Hiermee wordt getracht het risico van een onjuist besluit en de aansprakelijkheid die daaruit voortvloeit tot een minimum te beperken.

Dit neemt niet weg dat de laatste jaren het aantal beroepszaken enorm is toegenomen en ten opzichte van 1996 ruimschoots is verdubbeld. Bij vernietiging van onze besluiten door de rechtbank en de Raad van State laat dit zich steeds meer vertalen in een financiële genoegdoening. Naast griffie- en proceskosten, worden financiële schadeclaims ingediend voor de geleden schade in de vorm van beperkingen van het grondgebruik, renteverlies et cetera. Hieronder worden nu bekende (mogelijke) specifieke claims betreffende bestemmingsplannen en artikel 19 WRO procedures genoemd.

- Ypenburg, gemeente Den Haag, Pijnacker - Nootdorp, Rijswijk  
Het betreft de gedeeltelijke vernietiging van het bestemmingsplan in verband met Europese normen inzake de luchtkwaliteit en de risicocontour tot het T.N.O. opslagterrein die vrij dient te worden gehouden van (woon)bebouwing. De schade betreft de opgelopen vertraging ten aanzien van de woningbouw. Het betreft twee schadeverzoeken van 11 februari 2003 op grond van vernietiging van het goedkeuringsbesluit van GS d.d. 15 oktober 1998. De omvang van de vordering is nog niet bekend. Voorshands heeft de rechtbank de vorderingen afgewezen.
- Gemeente Alblasserdam, polder Nieuwland  
Als gevolg van de aanleg van de Betuwelijn heeft Van Bentum Recycling Centrale BV langere tijd gronden niet kunnen gebruiken als gevolg van het tracébesluit en bestemmingsplan. De gemeente, provincie, Rijk en NS zijn aansprakelijk gesteld voor de schade die zij stelt geleden te hebben. De zaak is nog in behandeling. Gevorderd wordt ± € 24.500.000 van iedere gedaagde (hoofdelijke aansprakelijkheid). Er bestaat vermoedelijk verzekeringsdekking, maar de verzekerde som is beperkt tot € 453.780.
- Hornbach Alblasserdam  
Inzake vernietiging bouwvergunning wegens strijd met regeling perifere detailhandel Zuid-Holland. Er is hoger beroep ingesteld door Hornbach en de gemeente bij de Raad van State. Hun beroep is ongegrond verklaard. Dit betekent dat de Raad van State de vernietiging van de bouwvergunning door de rechtbank, handhaaft. Inmiddels is een nieuwe verklaring van geen bezwaar in behandeling. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal van 2005 de besluitvorming hierover zijn afgerond. Verwacht wordt dat bezwaarmakers (o.a. andere bouwmarkten) wederom de hele rechtsgang zullen benutten.

### **2.3 Waterschade Bollenstreek (1996 – 1997)**

De provincie Noord- en Zuid-Holland en het drinkwaterbedrijf Gemeentewaterleidingen Amsterdam (GWA) zijn door een aantal bollenkwekers aansprakelijk gesteld voor de schade aan hun bollen als gevolg van wateroverlast in het teeltseizoen 1996/1997 in de Bollenstreek. De directe schade bedroeg € 2.722.681. De Raad van State heeft het besluit op bezwaar vernietigd omdat het onvoldoende was gemotiveerd. Een nieuw besluit is in voorbereiding.

### **2.4 Baggerdepot in Oostvlietpolder**

Door Rijnland B.V. is een claim aangekondigd in verband met het niet doorgaan van een baggerdepot in de Oostvlietpolder. Het depot was opgenomen in het streekplan, maar in het door de provincie goedgekeurde bestemmingsplan is dit baggerdepot niet opgenomen. Het bestemmingsplan is vernietigd door de Raad van State. Een nieuw bestemmingsplan is in de maak. Ook in de partiële herziening streekplan West, die nog in voorbereiding is, komt het baggerdepot niet meer voor. Er ligt

hier nog geen formele aansprakelijkstelling, maar alleen de aankondiging ervan met een uitdrukkelijk beroep op stuiting van de verjarings(termijn). De aanleiding/onderbouwing noch de omvang van de mogelijke vordering zijn bekend.

## **2.5 Verhaal van schade in verband met het treasurydossier**

- Naar aanleiding van de Ceteco-zaak concludeerde de commissie Van Dijk dat de toenmalige accountant Ernst & Young ernstig in zijn controletaak is tekortgeschoten. Op 21 juni 2000 hebben Provinciale Staten besloten een tuchtrechtelijke procedure tegen Ernst & Young bij de Raad van Tucht voor Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten in gang te zetten, mede als voorbereiding op een aan te spannen civielrechtelijke procedure ter verkrijging van schadevergoeding. De procedure bij de Raad van Tucht is in 2002 afgerond. De Raad van Tucht heeft de provincie gedeeltelijk - een van de drie ingediende klachten - in het gelijk gesteld, reden voor de provincie om in hoger beroep te gaan. De omvang van de door de provincie geleden schade moet nog worden vastgesteld. De provincie is ultimo 2004 in hoger beroep eveneens in het gelijk gesteld voor twee van de drie ingediende klachten. Ernst & Young is aansprakelijk gesteld voor de schade die voornoemd handelen heeft veroorzaakt.
- In juni 2003 zijn de leden van de Raad van Bestuur en van de Raad van Commissarissen van Ceteco NV, alsmede de moedervennootschap Hagemeyer NV en de accountants van Ceteco NV aansprakelijk gesteld voor de schade die de provincie heeft geleden als gevolg van hun onrechtmatige handelen. Aanleiding was het verslag van de curatoren in het faillissement van Ceteco NV. Ten tijde van de faillietverklaring van Ceteco had de Provincie twee leningen uitstaan voor een bedrag van in totaal € 21.554.561. Ter beperking van de schade zijn deze vorderingen verkocht aan Deutsche Bank AG voor een bedrag van € 9.529.385. De Provincie heeft zich daarbij uitdrukkelijk het recht voorbehouden om de door haar in verband met de vorderingen geleden schade op derden te verhalen. In overleg met de advocaat zullen de verdere stappen tegen de aldus aangesprokenen worden genomen, waarbij rekening moet worden gehouden met het feit dat er ook andere schuldeisers zijn.

## **2.6 Vergunningverlening en handhaving**

Vergunningverlening en handhaving kennen altijd omgevingsrisico's. Het is immers een politiek gevoelig beleidsveld. De betrokkenheid van burgers en externe partijen en daarmee de beïnvloeding van externen bij de uitvoering van de werkzaamheden, is groot.

In het kader van de besluitvorming loopt de Provincie dan ook altijd juridische risico's. Tegen menig besluit wordt bezwaar dan wel beroep aangetekend. Om de juridische risico's te beperken, is de juridische control geïntensiveerd. De aandacht voor juridische kwaliteit heeft in de afgelopen jaren er toe geleid, dat er vergeleken met voorgaande jaren, minder besluiten waartegen beroep is ingesteld, zijn vernietigd. In het verlengde van de juridische risico's kennen vergunningverlening en handhaving ook financiële risico's. Het nemen van bestuurlijk gecalculerde risico's hoort een onderdeel te zijn van een actief handhavingsbeleid. Het terugbetalen van griffierechten en eventuele proceskosten, alsmede schadeclaims zijn financiële risico's.

## **3. Externe risico's**

### **3.1 Bodemsanering**

Algemeen financieel risico bij bodemsanering betreft de mogelijkheid dat het ministerie van VROM achteraf bepaalde kosten in het kader van de Wet bodembescherming niet subsidiabel acht.

Tot en met het jaar 2001 werden voor de uitvoering van bodemsaneringactiviteiten in het kader van de Wet bodemsanering door het ministerie voorschotten verstrekt op basis van door de provincie ingediende jaarwerkprogramma's. Afrekening daarvan vindt jaarlijks plaats op basis van werkelijke uitgaven. De jaarverantwoording over 2001, voorzien van een accountantsverklaring, ligt bij het ministerie. Over dit jaar heeft nog geen definitieve afrekening plaatsgevonden.

Met ingang van het jaar 2002 worden voor de uitvoering van bodemsaneringactiviteiten in het kader van de Wet bodembescherming door het ministerie van VROM voorschotten verstrekt op basis van een door de provincie ingediende meerjarenbegroting voor de periode 2002 t/m 2004. Definitieve afrekening vindt eerst na deze periode plaats op basis van werkelijke uitgaven. Daarbij worden de werkelijke uitgaven en de geleverde prestatie gerelateerd aan hetgeen ter zake in de meerjarenbegroting is opgenomen. Bij grote afwijkingen bestaat het risico dat de bijdrage door het ministerie lager wordt vastgesteld. Teneinde dit risico tot een minimum te beperken wordt het verloop van de bestedingen nauwlettend in de gaten gehouden en vindt met betrekking tot de uitvoering van nieuwe projecten vooraf afstemming plaats vinden met het ministerie.

Een deel van de uitvoeringsoperatie in de provincie Zuid-Holland is gemandateerd aan de DCMR. Een deel van de kosten kan op derden en de gemeenten verhaald worden. Dit wordt ten aanzien van de door haar opgepakte projecten eveneens door de DCMR verzorgd. Het risico dat uiteindelijk geen verhaal mogelijk blijkt, ligt geheel bij de provincie.

### **3.2 Nazorg gesloten stortlocaties**

De provincie is zowel organisatorisch als financieel verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog afvalstoffen zijn/ worden gestort. De volle omvang van deze verantwoordelijkheid zal eerst op de lange termijn blijken wanneer de nazorg daadwerkelijk moet worden uitgevoerd.

Om de nazorgverantwoordelijkheid financieel waar te kunnen maken, legt de provincie aan de stortplaatsexploitant via een belastingverordening (Verordening nazorghewing gesloten stortplaatsen Zuid-Holland 1998) gedurende de looptijd van de vigerende vergunning jaarlijks een heffing op waarmee het voor de nazorg voor die locatie benodigde vermogen wordt opgebouwd. In dit zogenoemde doelvermogen zijn risico-opslagen opgenomen voor zowel technische als financiële risico's die in de nazorgfase kunnen optreden. Hierbij kan worden gedacht aan extra prijsstijgingen of gewijzigde milieueisen waardoor de nazorgkosten hoger uitvallen dan waarvan bij de berekening van het doelvermogen is uitgegaan.

Voordat de Provincie de nazorgverantwoordelijkheid van een stortplaats overneemt, dient het benodigde doelvermogen door de exploitant te zijn opgebracht. Zolang de verantwoordelijkheid van de stortplaats nog niet is overgedragen aan de provincie worden eventuele financiële mee- en tegenvallers via de nog op te leggen heffingen verrekend. Dit betekent dat er geen risico bestaat dat het doelvermogen tijdens de exploitatiefase niet wordt bereikt.

De opbrengst van de heffingen wordt gestort in het provinciale fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zuid-Holland en belegd in Wet fido-conforme beleggingsproducten. Het risico bestaat dat het beoogde fondsrendement niet wordt gerealiseerd. De omvang van dit risico kan niet worden aangegeven, vanwege de afhankelijkheid van externe marktontwikkelingen. Indien hierdoor de noodzakelijke nazorgactiviteiten niet meer uitgevoerd zouden kunnen worden, dient er een beroep te worden gedaan op de provinciale algemene middelen.

### **3.3 Europa-gerelateerde risico's**

Diverse projecten binnen de provincie Zuid-Holland worden medegefinancierd met Europese gelden uit de structuurfondsen. De voor Europese subsidie in aanmerking komende uitgaven moeten aan diverse regels voldoen. Een verkeerde interpretatie van de regels over rechtmatigheid van de uitgaven kan leiden tot terugvordering van toegekende subsidie. Daarnaast kan de Europese Commissie zijn subsidieverplichting intrekken als het geld niet op tijd wordt uitgegeven; dit is de zogenaamde decommitteringsregel. Decommittering is mogelijk op Europees programmaniveau en kan gevolgen hebben voor de onderliggende projecten.

De provincie Zuid-Holland maakt gebruik van diverse Europese subsidieregelingen, waaronder Interreg, POP, LEADER, Innovatieve Acties. De theoretische maximale omvang van het financiële risico is de som van het voor het programmajaar 2004 gebudgetteerde Europese middelen van ongeveer € 6 miljoen. Er is voor het Interreg IIIB programma over 2004 geen decommitteringsrisico. Zie de paragraaf Europese Subsidies voor een nadere toelichting.

### **3.4 Vernieuwing N210**

De kwaliteit van de N210 tussen Krimpen aan de IJssel en Bergambacht is dusdanig slecht dat is besloten tot vervanging. In de begroting wordt rekening gehouden met € 100 miljoen aan lasten. Dit bedrag is gebaseerd op een globale raming van de naar verwachting goedkoopste oplossing (nieuwbouw). Met betrekking tot de definitieve oplossingsrichting (herbouw of nieuwbouw) dient nog een keuze te worden gemaakt waarna ook een meer nauwkeurige raming kan worden opgesteld. Dan zal blijken of € 100 miljoen een te hoge (positief risico) of te lage (negatief risico) inschatting is. In de loop van 2005 zullen de aanbestedingsprocedures doorlopen worden en het definitieve ontwerp afgerond waarna in de jaren 2006 t/m 2009 de daadwerkelijke uitvoering zal plaatsvinden.

In het verslagjaar deden zich verzakkingen voor in de wegconstructie. De reparatiewerkzaamheden bedroegen in totaal € 0,8 mln. Er dient rekening mee te worden gehouden dat er ook in 2005 wel eens meerdere bakken (de weg is gebaseerd op zogenaamde bakken) zouden kunnen bezwijken, waarna noodherstel vooruitlopend op vernieuwing onvermijdelijk is. Afhankelijk van het aantal malen dat zo'n bezwijking zich voordoet, kan het hiermee gemoeide bedrag één tot enkele miljoenen euro's belopen.

### **3.5 Teerhoudend asfalt**

In het verleden is ook in provinciale wegconstructies teerhoudend asfalt toegepast. Hergebruik van in het verleden toegepast teerasfalt was mogelijk tot 1 januari 2001 mits bodembeschermende voorzieningen werden getroffen. Tot eind 1994 werden er geen milieueisen gesteld aan het hergebruik van teerhoudend asfalt.

In gebieden met een slappe ondergrond zakken wegconstructies langzaam weg. Afhankelijk van het soort toepassing van teerasfalt bestaat de kans dat dit asfalt in aanraking komt met het grondwater en de uitloging van schadelijke stoffen op gang komt. Als uitloging ontstaat zou dit tot ernstige verontreiniging van het grondwater kunnen leiden. Kostbare bodemsaneringsoperaties zijn dan het gevolg. Daarnaast is het niet denkbeeldig dat de reparatie van dit soort wegconstructies een zeer



bijzondere, dus dure werkwijze zal vergen. De resultaten van een inventarisatie naar het voorkomen van teerhoudend asfalt zal medio 2005 zijn afgerond. Op basis van de dan voorliggende resultaten zal, naar verwachting in de tweede helft van 2005 nader beleid worden geformuleerd. Daarbij zal een koppeling worden gelegd met het planmatig beheer van de provinciale wegen.

In het verslagjaar zijn geen meldingen ontvangen dat het oppervlaktewater verontreinigd zou zijn door teerhoudend asfalt. Wel is bij de voorbereiding van de zwartbestekken op verschillende plaatsen teerhoudend asfalt aangetroffen. Dit zal bij de uitvoering van de zwartbestekken volgens de daarvoor geldende milieuvoorschriften worden verwijderd en afgevoerd. Het betreft hierbij in de meeste gevallen alleen de bovenlaag. De meerkosten voor verwijderen en afvoeren van het teerhoudend asfalt daarvan bedragen voor 2004 € 0,6 mln. Deze kosten komen ten laste van de beschikbare exploitatiebudgetten.

### **3.6 Bagger/Slib**

Vaarwegen moeten op een vereiste diepte worden gehouden. Hiertoe worden baggerwerkzaamheden uitgevoerd. Het veelal vervuilde slib moet worden afgevoerd naar daarvoor bestemde depots.

Landelijk raken de stortplaatsen voor de afvoer van bagger vol. Dit probleem geldt met name voor de afvoer van bagger met klasse III. Er is dus een risico van hogere kosten voor de afvoer van bagger.

Indien de bagger niet kan worden afgevoerd ontstaat er een risico op claims van schippers en problemen met waterschappen die dan niet meer kunnen stuwen. Bij de verdere ontwikkeling van het beheerplan vaarwegen zal de baggerproblematiek worden opgenomen (vaarwegbeleid).

## **4 Financiële verhouding Rijk – Provincie**

### **4.1 Inkomsten uit opcenten motorrijtuigenbelasting**

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee voor hun informatie afhankelijk van het CBM.

Het Rijk kan slechts over het totaal van de verstrekte afdrachten zekerheid bieden. Over de verdeling van de opcenten over de provincies kan geen zekerheid worden geboden. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is derhalve onvoldoende gewaarborgd en aldus blijft onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten. Vanuit de provincie wordt nadrukkelijk getracht deze zekerheid alsnog te krijgen.

Leasemaatschappijen zijn verplicht opcenten op de motorrijtuigenbelasting af te dragen in de provincie van vestiging. Indien een leasemaatschappij zich in een andere provincie gaat vestigen, leidt dat tot verandering van de opcenteninkomsten voor de betreffende provincies. In Zuid-Holland bevinden zich ongeveer 60.000 leaseauto's waarvoor de provincie opcenten ontvangt. Dit aantal komt neer op ongeveer 10% van het totale wagenpark. Het financiële risico (positief of negatief) van verhuizing van leasemaatschappijen naar een andere provincie bedraagt per 10.000 voertuigen op jaarbasis ongeveer € 2,2 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met het feit dat leaseauto's gemiddeld zwaarder zijn dan niet leaseauto's. Overigens wordt via het Provinciefonds - met een vertraging van twee jaar - het financiële effect voor circa 85% ongedaan gemaakt. Hierdoor komt het structurele risico per 10.000 voertuigen uit op ongeveer € 0,4 miljoen.

### **4.2 Uitkering provinciefonds**

Uitgedrukt in de budgetomvang bedraagt de provinciefondsuitkering van de provincie Zuid-Holland circa 20%. Daarom kunnen mutaties in de uitkering uit het provinciefonds aanzienlijk financiële gevolgen hebben voor de provincie Zuid-Holland. Er is sprake van een drietal risico's:

- **Ontwikkeling provinciefonds (vaststelling accessen)**

Sinds 1995 is de hoogte van het jaaraccres afhankelijk van de ontwikkeling van de netto Rijksuitgaven. Dit zijn Rijksuitgaven die gecorrigeerd zijn voor de uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking, de afdrachten aan de Europese Unie en de uitgaven aan het gemeente- en provinciefonds. Met behulp van het jaarlijkse accres wordt de provinciefondsuitkering genormeerd voor zowel nominale als reële ontwikkelingen. Een eventuele onderuitputting op de Rijksuitgaven werkt negatief door in het accres. Dit blijkt jaarlijks achteraf, namelijk bij de nacalculatie. Met ingang van 1997 worden dergelijke nadelen opgevangen met behulp van de zogenaamde behoedzaamheidsreserve. Deze bedraagt voor de provincie Zuid-Holland ongeveer € 2,8 miljoen per jaar, welk bedrag bij de bepaling van de hoogte van het provinciefonds wordt afgezonderd. Na afloop van een boekjaar wordt vervolgens aan de hand van de werkelijke Rijksuitgaven duidelijk of en zo ja in welke mate er sprake is van onderuitputting en de behoedzaamheidsreserve dus zal worden aangesproken.

- Generieke kortingen  
Nadere afwegingen rondom de Rijksbegroting kunnen leiden tot generieke kortingen op het provinciefonds. Dit zijn kortingen aanvullend op de gevolgen van de bovengenoemde systematiek.
- Fysieke gegevens provinciefonds  
De verdeling van het provinciefonds is gebaseerd op diverse verdeelmaatstaven zoals inwoners, hectaren groen en gewogen kilometers weglengte. De maatstaven worden periodiek geactualiseerd. Mutaties in de maatstaven in absolute en relatieve zin ten opzichte van andere provincies leiden tot aanpassingen van het aandeel van elke provincie uit het provinciefonds. De aanpassingen zijn in relatie tot het totale aandeel uit het provinciefonds betrekkelijk gering.

#### **4.3 EMU- saldo**

In het verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort (het begrotingstekort van de totale collectieve sector: Rijk, lagere overheden en sociale fondsen) van een land maximaal 3% BBP (bruto binnenlands product) mag bedragen. De afgelopen jaren is het EMU-saldo van de lagere overheden (met name door uitgaven van de gemeenten) omgeslagen van een overschot in een oplopend tekort. In procenten van het BBP bedroeg het EMU-saldo van de lokale overheid in 2002 -/0,5% en in 2003 -/0,6%.

Het feit dat in EMU-termen de lokale overheid een tekort heeft, wil niet zeggen dat er in strijd met regels wordt gehandeld of dat er per definitie sprake is van een slechte financiële situatie. Er kan gelijktijdig sprake zijn van een sluitende exploitatie en een tekort in EMU-termen. Het EMU-tekort van de lokale overheid heeft bijvoorbeeld te maken met het tempo waarin wordt ingeteerd op de in het verleden opgebouwde reserves. Ook de investeringen spelen een rol. Investeringen belasten het EMU-saldo direct, terwijl in de lokale begrotingen het effect hiervan wordt uitgesmeerd over een langere termijn (afschrijven).

Het Verdrag van Maastricht is doorvertaald naar de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). In de Memorie van Toelichting is aangegeven dat als lokale overheden bijdragen aan het overschrijden van de 3%-grens, van de lokale overheid een bijdrage kan worden gevraagd om dit probleem op te lossen. De Minister van Financiën kan bij algemene maatregel van bestuur (amvb) nadere maatregelen treffen.

Op 27 september 2004 hebben het kabinet, de VNG, het IPO en de UvW een bestuurlijk akkoord gesloten over het beheersen van het EMU-saldo van de lokale overheden. Onderkend is dat er sprake is van een gezamenlijk probleem dat vraagt om gezamenlijke oplossingen. In 2005 zijn de afspraken gericht op de bewustwording van lokale overheden t.a.v. hun bijdrage aan het EMU-saldo. De beheersing zal op macroniveau gezamenlijk worden aangepakt door een strakke monitoring, het nader uitwerken van de mogelijkheden rond PPS/grondbedrijf en zonodig nadere maatregelen in de eerste helft van 2005. Voor 2005 zal worden afgezien van nadere regelgeving (amvb), boeten, een ontheffingsregime en een ruilmechanisme.

Op basis van de ervaringen in 2005 en de stand van de discussie die nu loopt over stabiliteitspact in Europa zal nader invulling worden gegeven aan een structurele oplossing (2006 en verder). De afzonderlijke lokale overheden zullen per de begroting 2006 hun EMU-saldo in de begroting opnemen. Door dit bestuurlijk akkoord is het niet waarschijnlijk dat de provincie in 2005 zal worden belemmerd in haar investeringsopgaven. Voor de toekomst is dit echter niet uit te sluiten.

#### **4.4 Wet op de jeugdzorg**

Per 1 januari 2005 is de provincie volgens de Wet op de jeugdzorg (Wjz) verantwoordelijk voor het aanbod van jeugdzorg in Zuid-Holland. Er bestaat een risico dat de Rijksoverheid onvoldoende middelen beschikbaar stelt voor de uitkering aan Bureau Jeugdzorg en het benodigde zorgaanbod. Het IPO heeft over bovengenoemde financiële risico's overleg gevoerd met het Rijk. Dat heeft geresulteerd in bestuurlijke afspraken neergelegd in een financieel bestuursakkoord. Met deze afspraken en extra middelen zijn de financiële risico's, met name in 2005 en 2006 als de vraaggerichte financieringsystematiek nog niet is ingevoerd, slechts gedeeltelijk ondervangen. De extra middelen zijn onvoldoende om het recht op jeugdzorg per 1 januari 2005 te garanderen vanwege de bestaande wachtlijsten, de verwachte autonome groei van het aantal cliënten en het feit dat de doelmatigheidswinst (meer cliënten helpen voor hetzelfde geld) pas over enkele jaren effect zal sorteren.

#### **4.5 Project Mainport Rotterdam (PMR) - 750ha Natuur en Recreatie**

Na lange onderhandelingen is er in juni 2004 een bestuursakkoord op hoofdlijnen gesloten tussen de betrokken partijen over geheel PMR. Tot april 2005 wordt dooronderhandeld om de resterende knelpunten op te lossen en de uitwerking van de hoofdlijnen vast te leggen inclusief een verdeling van de projectrisico's c.q. uitvoeringsrisico's. Medio april 2005 dienen er uitwerkingsovereenkomsten

te liggen, die samen met het Bestuursakkoord de startdocumenten voor de daadwerkelijke uitvoering vormen.

Het afsluiten van het bestuursakkoord in 2004 en de uitwerkingsovereenkomst in 2005 zijn als bindende documenten hét kritische proces in het project PMR/750ha Natuur en Recreatie. In de onderhandelagenda is als provinciale inzet opgenomen de haalbaarheidsstudie, uitgevoerd in december 2004 voorafgaand aan besluitvorming in GS over de uitwerkingsovereenkomst. In verband hiermee zijn alle risico's in beeld gebracht volgens de "Riskman" methode. Er zal in het uitwerkingscontract een risicoverdeling over de deelnemende partijen worden opgesteld.

Eind 2005 is er een "Go, no Go" moment, waarop vanuit het Rijk besloten wordt of het PMR project in zijn geheel wel of niet doorgaat. Bij een "no-go" beslissing zijn de reeds gemaakte exploitatiekosten (voorfinanciering grondverwerving) voor rekening van de provincie. Hierbij zij aangetekend, dat reeds verworven gronden verkocht kunnen worden, waardoor het risico enigszins beperkt kan blijven. Op dit moment zijn er nog geen gronden verworven. Bij een worstcase scenario bestaat echter de kans dat de door de provincie reeds gemaakte proceskosten door het Rijk niet worden vergoed. Momenteel wordt met het Rijk hierover onderhandeld.

Bij een "Go" beslissing vallen de meeste en grootste risico's in de initiatieffase (fase van plannen, ramen en opzetten van de projectorganisatie) en de ontwikkelingsfase (financiering en verwerving van gronden). Voor de provincie zijn in deze fase de risico's besloten in de verwerving van gronden door onduidelijkheid over exacte prijzen en volume van het inrichtings-, verwervings- en beheersplan.

## 6.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

### Onderhoud (vaar)wegen

De Provincie Zuid-Holland heeft in totaal 535 km (hoofdrijbaan) weg, 143 km vaarweg en 669 kunstwerken in beheer en onderhoud. De uitvoering van het beheer en onderhoud van deze infrastructuur wordt uitgevoerd door de Dienst Beheer Infrastructuur (DBI).

#### Beleid

In december 2004 is door Provinciale Staten de beleidsnota "Onderhoud Kapitaalgoederen – Onderdeel Infrastructuur" vastgesteld. Deze nota vormt het beleidskader voor de inrichting van het onderhoud en het beoogde onderhoudsniveau van de provinciale wegen, kunstwerken en vaarwegen. Daarnaast heeft Provinciale Staten kennisgenomen van de in maart 2004 opgeleverde eerste generatie beheerplannen (vaar)wegen. De beheerplannen geven inzicht in de aard en omvang van het areaal en geeft een onderbouwing voor een meerjarig perspectief voor het beheer van de infrastructuur.

#### Uitvoering

De onderhoudswerkzaamheden zijn in drie categorieën ingedeeld, namelijk:

Vast onderhoud: dit zijn maatregelen die min of meer jaarlijks plaatsvinden of minder dan € 5.000 kosten, verspreid over het gehele areaal. Voorbeelden zijn groenonderhoud, gladheidsbestrijding, klein asfaltonderhoud, klein onderhoud aan verkeersregelininstallaties en openbare verlichting, schoonmaken van wegmeubilair, smeerbesteding en calamiteiten.

Variabel onderhoud: dit zijn alle maatregelen die niet tot vast onderhoud behoren en meestal betrekking hebben op het vervangen van grote delen van objecten. Daarbij kan worden gedacht aan verhardingen en belijning op wegen, vervangen van damwanden, op hoogte brengen van oevers, schilderen (conserveringen) van bruggen en andere grootschalige vervangingen.

Verbeteringen: dit zijn werkzaamheden waarbij de functionaliteit van de bestaande infrastructuur wordt verbeterd met inachtneming van technische en maatschappelijke eisen.

In 2004 zijn waar nodig diverse vaste onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Daarnaast is ruim 36 km weg van een nieuw wegdek voorzien. Aan de vaarwegen is over een lengte van 3,1 km baggeronderhoud gepleegd. Daarnaast is variabel onderhoud gepleegd aan bruggen, waarbij bij 7 bruggen de afsluitbomen, -kasten en -seinen en bij 1 brug (Kerkbrug) de handmatige bediening door elektrische bediening zijn vervangen. Een 8-tal bruggen is geconserveerd en de hefbrug te Boskoop is gestraald en geconserveerd. Tot slot heeft in het kader van het wegwerken van achterstallig onderhoud aan het kunstwerk Hartelbrug complex de engineering grotendeels plaatsgevonden, zodat in 2005 tot de feitelijke uitvoering kan worden overgegaan.

De met dit onderhoud gemoeide netto lasten en de personele inzet (direct en ondersteunend) zijn als volgt (begroting en rekening x € 1.000):

	<u>Begroting</u>	<u>Rekening</u>	<u>Bezetting</u>
Wegen/fietspaden	65.055	66.721	
Vaarwegen	<u>19.238</u>	<u>19.816</u>	
Totaal	84.293	86.536	334

## Onderhoud recreatiegebieden

Het beheer en onderhoud van de provinciale recreatiegebieden wordt uitgevoerd op basis van beheers- en onderhoudsplannen. Deze plannen geven een duidelijk beeld van de doelstellingen en functies van de recreatiegebieden. Als beleidskader geldt hiervoor de in december 2004 door Provinciale Staten vastgestelde notitie "Onderhoud Kapitaalgoederen Recreatie".

Het zogeheten jaarplan provinciale recreatiegebieden vertaalt dit kader in een concreet beheerplan met een jaarlijks budget. Het beheer en onderhoud van de eigen recreatiegebieden is een afgeleide van de ontwikkeling van deze gebieden. Bovendien is de algemene provinciale visie op het beheer van alle recreatiegebieden mede sturend ten aanzien van het beheer en onderhoud voor de eigen gebieden.

### gevolgen areaaluitbreiding

Zowel bij de eigen recreatiegebieden als bij de wegen zal de komende jaren sprake zijn van uitbreiding, bij de recreatiegebieden gaat het daarbij met name om een kwaliteitsverbetering en gebiedsuitbreiding. Dit zal leiden tot hogere onderhoudskosten die in de begroting dienen te worden meegenomen. Voor de periode tot en met 2007 is wat betreft de wegen reeds in deze begroting rekening gehouden, voor de recreatiegebieden is dit beperkt door extra, niet structurele, middelen vanuit het collegewerkprogramma.

Het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd door de GZH. De met dit onderhoud gemoeide netto lasten en de personele inzet (direct en ondersteunend) zijn als volgt (begroting en rekening x € 1.000):

	<u>Begroting</u>	<u>Rekening</u>	<u>Bezetting</u>
Totaal	4.335	4.008	145

## Onderhoud gebouwen

De Provincie Zuid-Holland huurt een aantal locaties ten behoeve van haar kantoorpersoneel.

De hoofdlocatie wordt gehuurd van een investeringsmaatschappij. In de huurovereenkomst is vastgelegd welk onderhoud voor rekening van de provincie komt.

Grofweg kan gesteld worden dat de provincie verantwoordelijk is voor het reguliere preventieve onderhoud aan gebouwen en gebouwgebonden installaties. Indien de levensduur van deze voorzieningen is verstrekken, is de huurder verantwoordelijk voor de vervanging.

Het onderhoud dat onder verantwoordelijkheid van de provincie wordt uitgevoerd is vastgelegd in meerjarige onderhoudsplannen. De provincie heeft circa 9 fte technisch personeel om deze werkzaamheden uit te voeren. De kosten voor deze medewerkers bedragen circa € 350.000.

Het onderhoud van de regiokantoren komt volledig voor rekening van de verhuurder. De provincie betaalt hiervoor servicekosten per vierkante meter. Deze servicekosten zijn opgenomen in de exploitatie van de regiokantoren.

Onderstaand is een specificatie van de materiële onderhoudskosten opgenomen.

	<u>Begroting</u>	<u>Rekening</u>
Den Haag hoofdlocatie	264.612	364.200
Regio kantoren	38.500	38.196
	-----	-----
Totaal	303.112	402.396

## 6.4 Financieringsparagraaf

### Inleiding

De financieringsparagraaf in de jaarrekening is, in samenhang met het financieringsstatuut dat ex artikel 216 Provinciewet is voorgeschreven, een belangrijk instrument voor het transparant maken, en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren, van de financieringsfunctie. Het Financieringsstatuut en de Verordening financieel beleid, financieel beheer en financiële organisatie, beide vastgesteld november 2003, zijn een leidraad voor de inrichting van de financieringsfunctie.

Als algemene doelstelling geldt dat renterisico's en renteresultaten worden beheerst door te streven naar een grote mate van zekerheid over de renteresultaten in de komende jaren. Treasury is een herkenbaar onderdeel van de begrotings- en verantwoordingscyclus waardoor ook gedurende het jaar bijsturing en verantwoording mogelijk wordt.

### Externe ontwikkelingen<sup>2</sup>

#### Economisch beeld

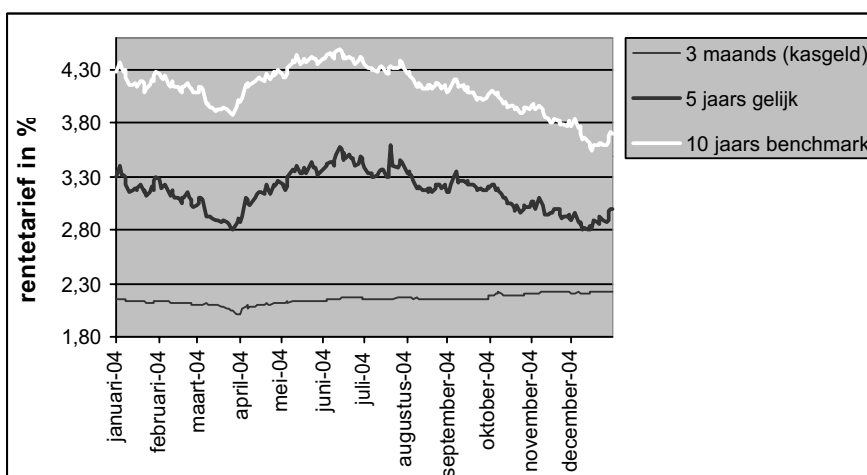
Het definitieve herstel van de economie in de Eurozone bleef uit in 2004. Met name de hoge olieprijsen zijn hier de oorzaak van. Maar ook het consumentenvertrouwen is afgenomen. De beperkingen die het Groei- en Stabiliteitspact oplegt aan centrale overheden - een tekort van maximaal 3% van het BBP - bieden weinig ruimte ter stimulering van de vraag. Desondanks was in 2004 sprake van een toename van de economische groei ten opzichte van 2003. De economische ontwikkeling werd gekarakteriseerd als een groeipauze in een verwachte opgaande conjunctuurgolf.

#### Renteontwikkeling 2004

De rentevoorspellingen betreffende de lange rente zijn niet goed geweest in 2004. Alle banken zaten te hoog met hun voorspellingen en geen enkele bank voorzag de forse daling die zich de laatste maanden heeft voltrokken. Uiteindelijk was sprake van een daling met 65 basispunten van de 10-jaars swaprente in de Eurozone; de 5-jaars tarieven toonden een verlaging van 80 basispunten. In het 2-jaars segment was sprake van een daling met 25 basispunten.

De ECB heeft dit jaar een stabiel rentebeleid gevoerd, waarbij haar belangrijkste tarief, de refi-rente gehandhaafd werd op 2%. Dit vertaalde zich in een tarief voor 3 maands Euribor dat zich tussen de 2,1% en 2,2% bewoog. Hoewel de inflatie iets is gestegen (thans ca 2,5% in het EMU-gebied), wordt in de markt verwacht dat deze op termijn onder de norm (2%) van het Verdrag van Maastricht zal blijven.

Grafiek 1: renteontwikkeling 2004



<sup>2</sup> Bron: NV Bank Nederlandse Gemeenten, Thésor, Centraal Planbureau.

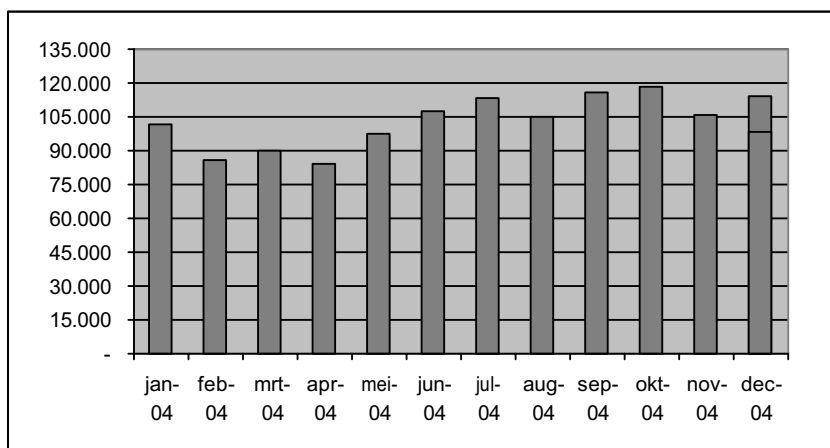
## Treasurybeheer

### Treasury resultaat

Het treasuryresultaat bedraagt ten aanzien van de productgroep 1 kasvoorzieningen ad € 2,8 mln. en ten aanzien van productgroep 11 de afwikkeling van de geïntensiveerde leningenportefeuille ad € 0,3 mln. Het resultaat van productgroep 1 vloeit met name voort uit een hoog financieringsoverschot daar de uitgaven een trager verloop hadden dan geraamd. Voorts werden hogere renteopbrengsten gegenereerd door gebruik te maken van een door de Rabobank geboden faciliteit, alsmede van een Institutioneel Garantiefonds.

Gedurende het verslagjaar 2004 werd een aantal langlopende leningen vervroegd afgelost onder gelijktijdige heropname tegen lagere rentetarieven. Hierdoor wordt aan rentelasten een netto bedrag bespaard, op basis van contante waarde berekening voor de resterende looptijd, van € 1,5 mln. De eerste effecten hiervan zijn merkbaar in 2004.

Grafiek 2: Verloop van de liquiditeiten



### Risicobeheer

De provinciale begroting is gevoelig voor zowel de korte rente op de geldmarkt als de lange rente op de kapitaalmarkt. Dit vanwege het jaarlijkse contingent kortlopende leningen (opgenomen en uitgezet), de jaarlijks aan te trekken hoeveelheid langlopende leningen alsmede het financieringssaldo van het lopende dienstjaar. Een hogere/lagere geldmarktrente vertaalt zich op zeer korte termijn in een hogere/lagere opbrengst voor elders (kortdurend) uitgezette middelen. Hiertegenover staat het omgekeerde effect van het nadeliger/voordeliger worden van de door de provincie op te nemen korte middelen.

Alle financieringsactiviteiten zijn uitsluitend gericht op het ten uitvoer brengen van handelingen ten behoeve van de publieke taak. Leidraad is hierbij onder meer de gehanteerde liquiditeitsprognose. Bij het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen dient een prudent beleid te worden gevoerd, waardoor niet altijd het hoogste rendement wordt behaald.

### Kasgeldlimiet

Bij het ten uitvoer leggen van het middelenbeleid dient als grondslag van de wettelijk toegestane omvang de wettelijke norm uit hoofde van Wet FIDO, de kasgeldlimiet. De limiet is een bedrag ter grootte van 7% van de jaarbegroting van de provincie bij aanvang van het jaar. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal dient de kasgeldlimiet niet te overschrijden. In tabel 1 wordt de ruimte onder de kasgeldlimiet weergegeven. Hieruit blijkt dat de kasgeldlimiet dit jaar niet wordt overschreden en er zelfs sprake is van een behoorlijke ruimte. Gekozen is om de kwartalen in overeenstemming te houden met de kwartaalrapportages aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Hierdoor loopt het gerapporteerde jaar van december 2003 tot december 2004. Per jaarultimo bedraagt de ruimte € 143,2 mln.

Voor het bepalen van de kasgeldlimiet zijn alle korte termijn leningen met een looptijd van korter dan een jaar in beschouwing genomen.

Tabel 1: kasgeldlimiet

<b>Kasgeldlimiet</b>					
<b>Omvang begroting per 1 januari 2004:</b> x € 1000,-		<b>Kwartaal 1</b> (dec-feb)	<b>Kwartaal 2</b> (maart-m ei)	<b>Kwartaal 3</b> (juni-aug)	<b>Kwartaal 4</b> (sep-nov)
<b>1</b>	<b>Toegestane kasgeldlimiet</b>				
	In procenten van de grondslag <sup>3</sup>	7	7	7	7
	In bedrag	45.978	45.978	45.978	45.978
<b>2</b>	<b>Vlottende schuld</b>				
	- Maand 1	17.879	17.879	17.425	17.425
	- Maand 2	17.879	17.879	17.425	17.425
	- Maand 3	17.879	17.879	17.425	17.425
	Gemiddelde vlottende schuld	17.879	17.879	17.425	17.425
<b>3</b>	<b>Vlottende middelen</b>				
	- Maand 1	243.031	208.286	224.287	208.986
	- Maand 2	243.631	202.186	221.297	211.986
	- Maand 3	213.886	215.686	198.802	121.986
	Gemiddelde vlottende middelen	233.516	208.719	214.795	180.986
<b>4</b>	<b>Toets kasgeldlimiet</b>				
	Gem. netto vlottende schuld (+)/Gem. overschot vlottende middelen (-) (2 -/ - 3)	-215.637	-190.840	-197.370	-163.561
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	45.978	45.978	45.978	45.978
	Ruimte (+) / Overschrijding (-)	+ 261.615	+ 236.680	+ 243.348	+ 209.539

**Renterisiconorm**

Het renterisico op de vaste schuld kan worden berekend door te bepalen welk deel van de langlopende leningen in enig jaar moeten worden geherfinancierd. De wet stelt criteria voor de berekening van het risico op de vaste schulden, zoals deze zijn vastgelegd in de renterisiconormdefinitie. Met het stellen van deze norm wordt een kader gesteld om tot een zodanige opbouw van de langlopende leningen te komen, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

In onderstaande berekening wordt het feitelijk renterisico op de vaste schuld bepaald. Dit gebeurt door de bepaling van de netto renteherziening en de herfinanciering te sommeren. De herfinanciering is het laagste bedrag van de netto nieuw aangetrokken vaste schuld en betaalde aflossingen. Het feitelijke renterisico wordt vervolgens geconfronteerd met de renterisiconorm.

Tabel 2: renterisiconorm

<b>Renterisico op vaste schuld 2004</b> x € 1000		<b>Realisatie</b>
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2	Renteherziening op vaste schuld (1a – 1b)	0
3a	Nieuw aangetrokken schuld	13.923
3b	Nieuw uitgezette lange leningen	6.350
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a – 3b)	7.573
5	Betaalde aflossingen	22.392
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	7.573
7	Renterisico op de vaste schuld (2 + 6)	7.573
<b>Renterisiconorm</b>		
8	Stand van de vaste schuld per 1 januari	126.590
9	Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20
10	Renterisiconorm	25.318
<b>Toets renterisiconorm</b>		
7	Renterisico op vaste schuld	7.573
11	Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 – 7)	17.745

<sup>3</sup> De omvang van de jaarbegroting per 1 januari.



### Verantwoording

Aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt conform de Wet FIDO op kwartaalbasis omtrent de kasgeldlimiet en op jaarbasis de renterisiconorm gerapporteerd. Voorts wordt maandelijks inzicht verschaft in de afbouw van de geïntensiveerde leningenportefeuille.

### Kredietrisico

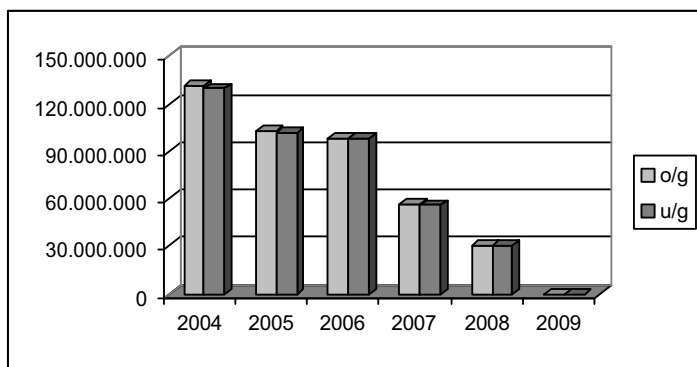
De onderstaande tabel geeft een weergave van de kredietrisico's van de uitgezette gelden per jaarultimo. Het betreft hier leningen die deel uitmaken van de geïntensiveerde leningenportefeuille. De instellingen waaraan gelden zijn verstrekt zijn ingedeeld volgens de (lange termijn) Standard & Poor's ratings. De rating geeft de kredietwaardigheid weer van een instelling. 'Triple A' (AAA) is het hoogste cijfer voor kredietwaardigheid.

Tabel 3: kredietrisico

<b>Kredietrisico op verstrekte gelden per 31 december 2004</b>		
<b>Risicogroepen ingedeeld conform Standard &amp; Poor's</b>	<b>Restant vordering EUR x 1000</b>	<b>Percentage van het totaal %</b>
AAA	-	-
AA	47.000	46,2
A	54.752	53,8

Uit de tabel kan worden afgeleid dat er ook gelden werden verstrekt aan instellingen met een rating lager dan AA. Op grond van de bepalingen in het financieringsstatuut worden geen leningen meer verstrekt aan instellingen met een rating lager dan AA.

Grafiek 2: Verloop geïntensiveerde leningenportefeuille; standen per 1/1



In februari 2004 is door uw Staten besloten tot het verstrekken van een renteloze achtergestelde geldlening ad € 4.500.000 aan de regionale omroep RTV West, alsmede een renteloze achtergestelde geldlening ad € 2.530.670 aan de regionale omroep RTV Rijnmond (Statenbesluit 5403). Het betreft hier geen leningen die zijn verstrekt uit hoofde van de treasury, maar omwille van het uitvoeren van beleid, te weten het reddingsplan regionale omroepen. De leningen kennen vanwege hun achtergestelde karakter en de kwaliteit van de debiteur een kredietrisico. Er zijn beheersmaatregelen getroffen voor het beperken van dit risico.

## 6.5 Bedrijfsvoeringparagraaf

### Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de sturing en beheersing van de bedrijfsvoering binnen de Provincie Zuid-Holland. De basis is de nota "Bedrijfsvoering in Balans" die op 30 juni 2004 door de Staten is vastgesteld. Daarin is aangegeven op welke manier een aantal noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering worden bereikt om hiermee de bestuurlijke ambities te kunnen realiseren zoals neergelegd in het Collegewerkprogramma.

De programma's uit de nota formuleren op diverse terreinen een forse ambitie. Daadkrachtig, herkenbaar, sturen op hoofdlijnen, kwalitatief hoogwaardig, professioneel, resultaat- en uitvoeringsgericht zijn hierbij de sleutelbegrippen. De realisering van dit ambitieniveau betekent een grote opgave voor de provinciale organisatie. Aanpassing van de ambtelijke organisatie wordt daarbij niet uitgesloten.

Diverse processen voor aanpassing waren reeds eerder in de organisatie in gang gezet. Het Verbeterprogramma Planning & Control is in 2001 ingezet en in 2004 volgens planning afgerond. Niet alle doelstellingen zijn bereikt, maar de resterende onderwerpen zijn benoemd in de nota "Bedrijfsvoering in Balans" en worden op die manier gerealiseerd. Het Verbeterprogramma Financieel Beheer is in 2004 afgerond nadat de goedkeurende verklaring bij de Jaarrekening 2003 werd verkregen. De verdere verbetering van de financiële functie is belegd in de Nota "Bedrijfsvoering in Balans" en wordt momenteel nader uitgewerkt.

Langs de lijnen "Besturing", "Medewerkers" en "Systemen" zijn een groot aantal verbeteracties voor de bedrijfsvoering benoemd die passen in de aanpassing van de organisatie van beleidsontwikkeling naar uitvoering uit het Collegewerkprogramma. Onderstaand worden de resultaten voor de jaarschijf 2004 nader uitgewerkt.

### Besturing

#### Projectmanagement

In het kader van besturing is onder andere een besturingsmodel grote projecten ontwikkeld. Dit is in eerste instantie aangepakt met het vizier gericht op de projecten op zich. Inmiddels is een notitie "aansturing grote projecten" vastgesteld, waarin aandacht is besteed aan procedures, communicatie, opleidingen en financiële projectbeheersing. In 2005 moet nog een slag worden gemaakt met betrekking tot het werken met projecten en programma's als integraal onderdeel van het realiseren van provinciale doelen, als integraal onderdeel van de bedrijfsvoering en de daarbij behorende informatievoorziening.

#### Tijdschrijven

Een ander element van besturing is de verdere ontwikkeling van tijdschrijven. Op basis van de evaluatie van het tijdschrijfsysteem TOP is besloten om dit systeem niet verder te ontwikkelen maar wel te gebruiken om de organisatie te laten wennen aan tijdschrijven. DGWM, DRM, DBI gebruiken TOP al. DCZ, DMB en FD hebben 2004 benut om TOP in te richten voor hun eigen directie. GZH schrijft ook tijd maar gebruikt een ander systeem omdat TOP niet geschikt is voor de financiële vertaling van uren naar geld. Bij de inrichting van een nieuw financieel systeem zal een definitieve oplossing voor de gehele provinciale organisatie worden geïmplementeerd.

#### Juridische kwaliteit

In april 2004 heeft het DT in het kader van een verbetering van de juridische kwaliteit van de provinciale producten ingestemd met een set juridische kwaliteitsnormen. Deze normen die voor het hele concern gelden, betreffen zowel de organisatie van de juridische functie, de inhoud van de te nemen besluiten en de wijze van verantwoording.

In september 2004 is onder auspiciën van de Stuurgroep Juridische Zaken het Handboek Juridische Kwaliteitszorg uitgebracht. Dit handboek is bedoeld om het bewustzijn van de juridisch medewerkers en het management ten aanzien van de juridische kwaliteitszorg te vergroten.

Daarnaast levert het een bijdrage aan de ontwikkeling van praktische kennis en vaardigheden.

In het Kader van het Europaprooftraject is een checklist Staatssteun opgesteld die gehanteerd moet worden bij subsidieaanvragen waarbij een mogelijke strijd met de Europese regelgeving aan de orde is. In 2005 zal verder worden gewerkt aan het op orde brengen van de juridische kwaliteitszorg.

### **Centrale inkoop- en aanbestedingsbeleid**

In 2004 hebben Gedeputeerde Staten de Kaderregeling inkoop van werken, zaken en diensten vastgesteld. Deze regeling bevat een beschrijving van alle stappen die gezet moeten worden bij de inkoop van werken, zaken en diensten door de provincie Zuid-Holland. De Kaderregeling geldt voor alle directies en diensten.

Verder hebben GS Algemene Inkoopvoorwaarden en Bijzondere inkoopvoorwaarden voor ingenieursdiensten vastgesteld. Ook deze gelden voor het hele concern.

Bij de afdeling KIA heeft een aantal ontwikkelingen ertoe geleid dat het management van de afdeling vervangen is en dat de aansturing nu direct vanuit DCZ plaatsvindt. Deze lijn wordt gehandhaafd totdat helder is geworden op welke wijze de afdeling in de toekomst toe dient te functioneren en onder welk management.

De adviezen van de afdeling KIA betroffen de meest uiteenlopende onderwerpen, zoals het opstellen en begeleiden bij de opstelling van mantelovereenkomsten, de toepassing van leveranciers- en inkoopvoorwaarden provincie Zuid-Holland, het bestellen van goederen en leveringen en de kaderregeling Leveringen en Diensten.

### **Medewerkers**

#### **Implementatie van Beoordelen, Belonen, Competentiemanagement en Fuwaprof (project BBCF)**

Het jaar 2004 stond in het teken van het invoeren van een nieuw systeem van beoordelen, belonen, competentie management en functiewaardering. De uitvoering is voortvarend ter hand genomen. De nieuwe functiebeschrijvingen zijn vastgesteld (met uitzondering van de controlfuncties waarvan de beschrijving is uitgesteld tot het eerste kwartaal 2005) alsmede de voorlopige functiewaarderingen en de voorlopige inpassing van alle medewerkers in de nieuwe salarisschalen. Bovendien is een procedure ontwikkeld ten behoeve van adequaat beheer en onderhoud van het functiegebouw. Inmiddels hebben bijna alle medewerkers een functiebeschrijving en functiewaardering gekregen en zijn aan alle medewerkers competentieprofielen verstuurd. In totaal zijn 228 bezwaren bij de bezwarencommissie ingediend, waarvan 145 tegen de beschrijving van de functie, 27 bezwaren tegen de inpassing van de functie, 36 bezwaren tegen de functiewaardering en 20 tegen het competentieprofiel.

In de nieuwe regeling jaargesprekken is het beleid ten aanzien van de beoordeling opgenomen. Dit betekent dat voortaan medewerkers elk jaar beoordeeld zullen worden op grond van de afspraken die in het startgesprek zijn gemaakt. In 2005 zal dit nog geen beloningsconsequenties hebben, aangezien deze vorm van flexibel belonen is uitgesteld naar het jaar 2006.

Net als in 2003 blijft het aantal gevoerde jaargesprekken bij de provincie achter bij de gestelde norm van 90%. Met 66% van de medewerkers is in 2004 een jaargesprek gevoerd en vastgesteld. Het instrument jaargesprek is in 2004 opgenomen in de verantwoordingscyclus waardoor er sprake is van een grotere betrokkenheid van het management.

#### **Scholing en introductie nieuwe medewerkers**

Op Digilate wordt het intern trainingsaanbod gepubliceerd. In totaal is hier in 2004 491 keer gebruik van gemaakt. Het standaardaanbod in 2004 is voor het overgrote deel gelijk gebleven met dat van 2003, waarbij de trainingen die in 2003 weinig of geen belangstelling kregen, zijn weggelaten. Nieuw in het aanbod was de cursus Strategische communicatie voor projectleiders en projectmedewerkers. Deze cursus is georganiseerd naar aanleiding van de provinciale communicatievisie (2002) waarin is afgesproken dat projectleiders en senior beleidsmedewerkers integraal verantwoordelijk zijn voor de strategische communicatie over hun projecten. Aan deze cursus hebben het afgelopen jaar 23 medewerkers deelgenomen.

Verder was nieuw in het interne aanbod de cursus Besluit Begroting en Verantwoording. Deze cursus is aan diverse doelgroepen aangeboden, te weten financieel beheermedewerkers, financieel beleidsmedewerkers en niet-financiële medewerkers. Voor deze cursus is nieuw opleidingsmateriaal ontwikkeld, specifiek gericht op de bedrijfsvoering bij PZH. De cursus wordt door interne deskundigen verzorgd. In totaal hebben 40 mensen aan deze cursus deelgenomen.

In het laatste kwartaal 2004 is gestart met het aanbieden aan medewerkers van workshops Resultaatgerichte jaargesprekken. Voor deze workshop bestond erg veel belangstelling: in 2004 hebben 310 mensen hier aan deelgenomen. De workshop wordt ook nog aangeboden in het eerste kwartaal van 2005.

Naast het standaardaanbod zijn in 2004 ook weer diverse maatwerktrainingen georganiseerd, op speciaal verzoek van een bureau of afdeling. Opvallend daarbij was de relatief grote vraag naar trainingen op het gebied van adviesvaardigheden.

De tweedaagse Centrale Introductie heeft in 2004 8 maal plaatsgevonden. In totaal hebben 132 nieuwe medewerkers deelgenomen aan deze introductiedagen. Eind 2004 is een stagiaire aangetrokken om het centrale introductie programma te evalueren. De evaluatie zal in de eerste helft 2005 worden afgerond, waarna zal worden gekeken of de resultaten en aanbevelingen aanleiding zijn voor een (gedeeltelijke) aanpassing van het programma.

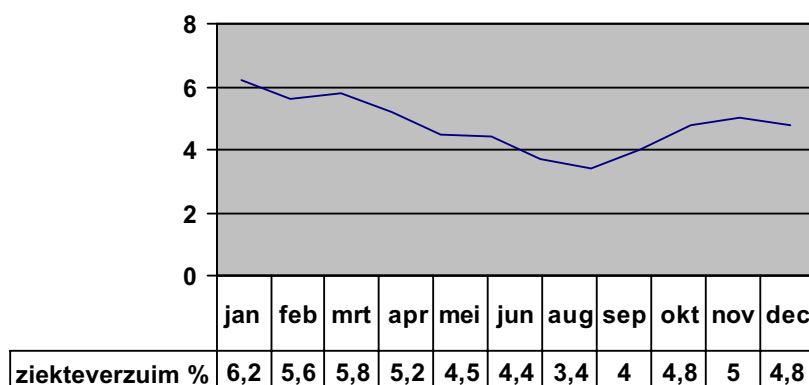
### Inhuur externen

Om de inhuur van externen te kunnen terugdringen is goede informatie noodzakelijk. Daarvoor is een nieuwe procedure ontwikkeld die maakt dat alle inhuur van tevoren specifiek wordt goedgekeurd door de directeur. Vanaf 2005 worden ook specifieke kostensoorten gebruikt waardoor de inhuur kan worden onderscheiden naar oorzaak. Ook wordt altijd eerst nagegaan of intern in de gewenste capaciteit kan worden voorzien door het eigen interimbureau IMC.

### Ziekteverzuim en arbeidsomstandigheden

In het kader van het monitoren van het ziekteverzuim is een nota opgesteld "Duurzaam verzuimbeleid = beter". Vermeldenswaardig is het feit dat zes van de acht directies en diensten de streefcijfers ziekteverzuim hebben berekend. Bij alle directies en diensten werden veel inspanningen verricht op het gebied van RSI-preventie, waar de decentrale arbocoördinatoren intensief aan hebben gewerkt. Ook werd er voorlichting gegeven over RSI-preventie in de introductiecursus voor nieuwe medewerkers.

Het ziekteverzuim is in 2004 ten opzichte van 2003 wederom gedaald (4,8% tegen 5,6%).



De ziekmeldingsfrequentie blijft echter hoog en vormt hiermee een continue aandachtspunt voor het management en de medewerkers. Het kort frequent verzuim is met name uit preventieoogpunt een vast agendapunt op het Sociaal Medisch Teamoverleg. Door versterking van de regiefunctie op arbeidsverzuim door de Bedrijfsgezondheidszorg, door implementatie van de nota 'Duurzaam verzuimbeleid=beter' en de STECR-richtlijn 'Problematisch verzuim' met behulp van een verzuimadviseur, verwachten we het management en de medewerkers beter te kunnen begeleiden in met name de eerste weken van arbeidsverzuim.

### Integriteit

In oktober 2002 is de nota 'integriteit is van alle tijd' vastgesteld. Sinds 1 januari 2003 leggen alle nieuwe medewerkers de eed of belofte af. En sinds 2003 wordt in de introductiedagen voor nieuwe medewerkers specifiek aandacht besteedt aan het onderwerp integriteit door middel van discussies naar aanleiding van casussen.

In 2004 is aan alle medewerkers een brief verzonden met het verzoek nevenactiviteiten op te geven waarbij die activiteiten die een link hebben met hun werkzaamheden voor de provincie verplicht zijn om te melden. Tevens kregen de medewerkers die bij de provincie werkzaam waren vóór 1 januari 2003 de mogelijkheid zich aan te melden voor het afleggen van de eed of belofte. Ook is in 2004 gestart met het opzetten van dilemmatrainingen die in 2005 gehouden gaan worden. Er zijn in 2004 twee meldingen van integriteitschendingen geregistreerd en procedureel afgehandeld.

### Sociaal convenant

In het sociaal convenant 2004-2007 zijn afspraken vastgelegd over mobiliteit en over verwante zaken zoals ontwikkeling (bijv. scholing) en reorganisaties. Het sociaal convenant 2004-2007 loopt tot eind 2007. Tot die tijd geldt voor het provinciaal personeel een ontslagbescherming tegen gedwongen ontslag wegens reorganisaties of inkringing. De personele mobiliteit richt zich op het bieden van groeimogelijkheden en zorgen voor voldoende doorstroming (interne mobiliteit). Daarnaast richt mobiliteit zich ook op de in- en uitstroom van personeel bijvoorbeeld door het werven en selecteren van nieuwe mensen en het afscheid nemen van medewerkers (externe mobiliteit). De mobiliteit bij de Provincie Zuid Holland is in 2004 toegenomen ten opzichte van 2003. Dit komt voornamelijk door een hogere uitstroom mede als gevolg van de invoering van de 57+ regeling.

Mobiliteit	Absoluut (2004)	Relatief (%)		
		2002	2003	2004
Instroom	203	12,0	9,1	9,0
Doorstroom	170	8,4	6,6	7,5
Uitstroom	289	7,5	9,1	12,8
Totaal mutaties	662	28,0	24,8	29,3

### Formatiereductie per 1 januari 2007

In het Collegewerkprogramma 2003-2007 is in het hoofdstuk 'bedrijfsvoering' de opdracht geformuleerd om per 1 januari 2007 structureel EUR 2,8 miljoen te bezuinigen op het personeel. Het Directie Team heeft dit vertaald naar een formatiereductie van 60 fte, proportioneel verdeeld over de directies. Alle directies hebben een plan opgesteld waarin zij aangeven hoe zij hun bijdrage aan de formatiereductie alsmede aan de gedeeltelijke financiering van de 57+ maatregel gaan realiseren. Een Regiegroep onder leiding van de gedeputeerde Financiën heeft de plannen beoordeeld en afspraken met directies gemaakt over de uitvoering. De directies zetten diverse maatregelen in om tot taakvermindering en daarmee uiteindelijk tot formatiereductie te komen. Bijvoorbeeld: efficiëncymaatregelen of het stopzetten, verminderen of uitbesteden van taken.

De komende drie jaar wordt uitvoering aan de plannen gegeven. Per 1 januari 2007 moet de formatiereductie van 60 fte gerealiseerd zijn. Op basis van de plannen van de directies is de verwachting dat de taakstelling zowel formatief als financieel wordt gehaald.

### 57+ regeling

Een groot project dat in 2004 succesvol is uitgevoerd is de 57+-regeling. Deze regeling is ingesteld om een beperkte personeelsreductie én een hiermee gepaard gaande interne doorstroming versneld te realiseren. In december 2004 verlieten de laatste van in totaal 139 deelnemers de provinciale dienst.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat de groep ouderen als gevolg van de 57+ regeling in 2004 is afgenomen. Daarnaast verschuift de verdeling van het personeelsbestand over de leeftijdscategorieën de laatste drie jaar naar een groter aandeel jongeren (<35) en blijven de middengroepen relatief constant.

Leeftijd	Totaal procentueel		
	2002	2003	2004
<35	19,5%	20,6%	22,2%
36 – 45	30,1%	29,6%	30,0%
46 – 55	36,0%	34,7%	36,4%
56 – 65	14,4%	15,1%	11,4%
Totaal concern	100,0%	100,0%	100,0%

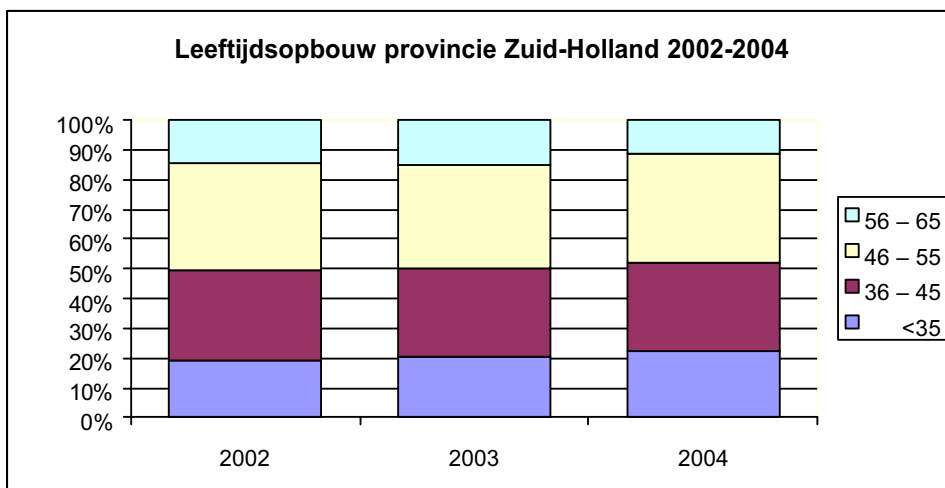
### Samenstelling Personeelsbestand

In 2004 is het percentage vrouwen werkzaam bij de provincie wederom licht gestegen, een trend die zich de laatste jaren blijft voordoen. Ook zijn vrouwen de afgelopen jaren steeds sterker vertegenwoordigd in leidinggevende functies, de hogere schalen en in de leeftijdscategorie onder 35 jaar.

Aantal man/vrouw	2002	%	2003	%	2004	%
Mannen	1.460	65,5	1.501	64,4	1.439	63,6
Vrouwen	770	34,5	830	35,6	822	36,4
Totaal	2.230		2.331		2.261	

In absolute getallen laat de onderstaande tabel zien dat vrouwen vooral in de laagste twee leeftijdscategorieën zijn vertegenwoordigd, mannen vooral in de middelste twee. Er zijn meer vrouwen jonger dan 35 jaar in dienst dan mannen in deze categorie. Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de gemiddelde leeftijd van medewerkers bij de Provincie Zuid Holland licht daalt.

Leeftijd	Mannen (aantallen)			Vrouwen (aantallen)			Totaal (aantallen)		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
<35	190	213	235	250	267	268	440	480	503
36 – 45	408	405	399	269	285	279	677	690	678
46 – 55	599	597	600	211	211	223	810	808	823
56 – 65	272	286	205	53	67	52	325	353	257
Totaal concern	1469	1501	1439	783	830	822	2252	2331	2261



### Versterking financiële functie

Op het gebied van financieel beheer zijn in de afgelopen periode belangrijke verbeteringen bereikt. Maar de ervaringen in 2004 hebben ook laten zien dat verderstreckende verbeteringen nodig zijn van de financiële processen en systemen. Tevens wordt voor de financiële functie een reorganisatie voorbereid. Deze betreft de gehele financiële functie, dus zowel binnen de concernafdeling als bij de directies en diensten. De aanpak wordt steeds goed afgestemd met de Ondernemingsraad. Inmiddels is besloten tot vervanging van het financiële systeem dat operationeel zal zijn vanaf 1 januari 2007. Tot die tijd zullen we te kampen hebben met belangrijke beperkingen voor het verder optimaliseren van de financiële processen en systemen.

Recentelijk is de nota over de vormgeving van de organisatiebrede controlfunctie afgerond en ter besluitvorming voorgelegd. In 2005 zal de implementatie van de voorstellen uit deze nota moeten leiden tot een goed functionerende controlfunctie binnen onze organisatie.

### Onderzoek Ondersteuning

Medio 2004 is, naar aanleiding van het Collegewerkprogramma 2003-2007, gestart met een onderzoek naar de kwaliteit en omvang van de ondersteunende functies binnen de Provincie Zuid-Holland. Onderzocht moest worden of de wijze waarop de ondersteuning is ingericht, past bij de huidige organisatiestructuur, het besturingsmodel en de werkwijze van de provincie Zuid-Holland. Het onderzoek richtte zich op alle functies ter ondersteuning van het primaire proces. Bijvoorbeeld functies op het gebied van P&O, financiën, communicatie, documentaire informatievoorziening, tekstverwerking, etcetera. De rapportage moet onder andere inzichtelijk maken hoeveel medewerkers een ondersteunende functie hebben, waar in de organisatie zij werkzaam zijn, wat de verschillen zijn tussen de directies en wat de verschillen tussen de ondersteunende disciplines zijn.

Het concept rapport is inmiddels gereed. In 2005 zal bekeken worden hoe de uitkomsten van het onderzoek gebruikt zullen worden om de kwaliteit van de ondersteuning te verbeteren. Na het uitbrengen van het concept rapport 1e fase is besloten met dit project een "pas op de plaats" te maken totdat de formatiestaten zijn vastgesteld, die door de directies en diensten worden opgeleverd in het kader van het project beheersing loonkosten.

## **Systemen**

De I&A-programma's uit de nota Bedrijfsvoering in Balans hebben in 2004 een goede start gemaakt. Hoewel het invullen van de personele capaciteit van het programmabureau meer tijd kostte dan voorzien zijn toch de eerste aanbestedingen gedaan voor de verschillende programma's. De eerste was voor het Programma vernieuwing basis ICT in infrastructuur. Het contract tussen de geselecteerde marktpartij en de Provincie Zuid-Holland is op 22 december 2004 door de Commissaris van de Koningin ondertekend. Daarmee is de aanbesteding succesvol tot een einde gekomen.

### **Programma's**

Voor de programma-inrichting van het Programma professionalisering werkprocessen is het programmaplan gereed.

De Europese aanbesteding voor het Integraal Document Management Systeem is op 5 november 2004 aangekondigd. Gestreefd wordt naar gunning in het tweede kwartaal 2005.

Het programma E-loket begint met het ter beschikking stellen van informatie zoals nieuwsberichten, informatie over de organisatie en informatie over producten en diensten die de provincie levert. Daarna komen de producten en diensten zelf aan bod. Een voorbeeld is het aanbieden van digitale aanvraagformulieren en de geautomatiseerde afhandeling daarvan. Uiteindelijk wil het programma een bijdrage leveren aan interactieve beleidsvorming.

Het E-loket zal uiteindelijk volledig samensmelten met de website van de provincie. Nieuwe ingangen die het E-loket biedt zijn het Productenportaal, een Geo-loket en profielen waar belanghebbenden hun eigen voorkeurspagina's kunnen samenstellen en digitaal voortgangsinformatie kunnen krijgen. Het E-loket zal naast aanbodgericht deels ook vraaggericht zijn, dat wil zeggen geredeneerd vanuit de logica en de vraagpatronen van de betreffende bezoeker.

Het programma Basisregistraties richt zich op het verbeteren van de gegevenshuishouding en is een bouwsteen voor de overige I&A-vernieuwings-programma's. Het programma is later van start gegaan omdat het de nodige tijd heeft gekost om een geschikte trekker te vinden. Halverwege het vierde kwartaal is er een programmamanager beschikbaar gekomen die gestart is met de bemensing van het programma en het initiëren van een aantal randvoorwaardelijke projecten op het gebied van organisatie en techniek. De achterstand in de planning is relatief beperkt gebleven omdat het voornamelijk de voorbereidingsfase van het programma betrof.

De uitvoering van het programma managementinformatie en besturing loopt in grote lijnen conform de planning. Het gewenste resultaat, namelijk het bereiken van overeenstemming over de inhoud van managementinformatie en het zorgdragen voor een gegarandeerde stroom informatie naar de gebruiker, wordt op twee manieren gerealiseerd.

Ten eerste door top-down de organisatie- en directievisie, -strategie, -doelstellingen af te pellen tot de gewenste managementinformatievoorziening.

Verder door bottom-up de informatievoorziening uit de huidige en nieuwe (financiële) systemen te organiseren en te faciliteren.

## **Facilitaire zaken**

### **Certificering**

De facilitaire dienst heeft in 2004 een belangrijke mijlpaal bereikt. Zij heeft aangetoond haar processen en bedrijfsvoering te beheersen en is daarvoor gecertificeerd voor Kwaliteit: ISO 9001, Arbo: OHSAS 18001 (Occupational health and safety management systems-specification) en Milieu: ISO 14001.

Het bereikte niveau moet worden vastgehouden, en de voortdurende verbetering, waar de ISO- en OHSAS-normen om vragen, moet worden ingezet en steeds opnieuw worden bewezen. Het kwaliteitsproject is met de certificering afgerond. Verder werken aan het KAM-systeem is nu een lijnactiviteit geworden.

### Huisvesting

In de regiokantoren in Leiden en Dordrecht is in 2004 extra ruimte gehuurd. In plaats van Schiedam is ruimte gehuurd in het pand van de Unie van Waterschappen in Den Haag. In het eerste kwartaal 2005 worden in Leiden en Dordrecht de laatste verbouwingen uitgevoerd waarna deze locaties definitief kunnen worden ingericht. Naar verwachting wordt medio 2005 (afhankelijk van het vrijkomen van de ruimte) de laatste etage in Leiden gehuurd. Tevens zal in 2005 verder vorm worden gegeven aan de facilitaire ondersteuning in de regiokantoren.

Op 13 oktober 2004 hebben Provinciale Staten van Zuid-Holland besloten tot verkoop van Huis Ter Wadding in Voorschoten. Ter Wadding is thans in beheer bij de Eenheid Grondzaken en wordt gereed gemaakt voor de verkoop.

### Kostenverdeling

Door de uiteenlopende wijze waarop de apparaatskosten in de begroting en in de jaarrekening zijn verdeeld, is een goede analyse van de verschillen tussen begroting en jaarrekening niet mogelijk. Het corrigeren van alleen de rekeningcijfers leidt niet tot wezenlijk betere resultaten, omdat correctie van de verdeling van de apparaatskosten in de begroting 2004 niet meer mogelijk is. Dit probleem kan pas echt worden opgelost, zodra het nieuw aan te schaffen financiële informatiesysteem operationeel wordt (1 januari 2007). Het huidige financiële informatiesysteem is niet goed meer in staat om wijzigingen als gevolg van organisatie-aanpassingen en verandering van regelgeving door te voeren. Tot die tijd zullen nadere organisatorische afspraken worden gemaakt om het inzicht in de kostenverdeling hanteerbaar te houden.

### Apparaatslasten 2004

De apparaatslasten 2004 bedragen € 164,0 miljoen en bestaan uit personele lasten (directe en indirecte lonen) en materiële indirecte kosten.

De apparaatslasten worden via de kostenverdeling aan de programma's/productgroepen toegerekend, met uitzondering van de lonen FD en de bijzondere kostenplaatsen, zoals schalen 1 en 2 en wachtgeldverplichtingen.

De lonen van de FD worden vóór verdeling overgeboekt naar de exploitatie van de FD en via de door de FD geleverde prestaties aan de programma's/productgroepen toegerekend. De lonen van de bijzondere kostenplaatsen worden rechtstreeks op de programma's/productgroepen geboekt.

De apparaatslasten zijn als volgt gespecificeerd (bedragen x € 1 miljoen en exclusief FD en bijzondere kostenplaatsen):

Te verdelen direct loon directies	93,8
Te verdelen indirect loon directies	<u>19,6</u>
Subtotaal directies (excl. toegerekende kosten FD)	113,4
Te verdelen lonen bestuur	<u>2,9</u>
Totaal te verdelen lonen	116,3
Materiële indirecte kosten	<u>47,7</u>
Totaal apparaatslasten	<u>164,0</u>



## Personele lasten

De formatie, bezetting en personele lasten zijn per directie en dienst als volgt:

	Formatie			Lonen (x 1 mln)		
	Begroot	Bezetting	Verschil	Begroot	Rekening	Verschil
<b>Directie/dienst</b>						
Groen, Water en Milieu	565,5	572,3	-6,8	32,8	34,6	-1,8
Ruimte en Mobiliteit	301,9	276,2	25,7	18,1	17,7	0,4
Maatschappij en Bestuur	332,7	340,3	-7,6	20,1	21,4	-1,3
Concernzaken	177,8	185,1	-7,3	10,8	11,8	-1,0
Beheer Infrastructuur	341,3	333,7	7,6	16,1	16,3	-0,2
Muskusrattenbestrijding	93,6	97,1	-3,5	4,5	4,2	0,3
Groenservice Z-H	164,5	144,6	19,9	8,0	7,4	0,6
Facilitaire Dienst	247,8	240,5	7,3	11,1	11,4	-0,3
<b>Totaal diensten/directies</b>	<b>2.225,2</b>	<b>2.189,8</b>	<b>35,4</b>	<b>121,5</b>	<b>124,8</b>	<b>-3,3</b>
Bijzondere kostenplaatsen				0,8	0,7	0,1
Bestuur				2,5	2,9	-0,4
<b>Totaal personele lasten</b>	<b>2.225,2</b>	<b>2.189,8</b>	<b>35,4</b>	<b>124,8</b>	<b>128,4</b>	<b>-3,6</b>

In de kolom "Begroot" zijn de formatie c.q. de loonkosten weergegeven van de primitieve begroting plus de vastgestelde begrotingswijzigingen. De begrote formatie-aantallen zijn ten behoeve van een zuivere vergelijking met de bezetting gecorrigeerd met 2% vacatureaftrek. De kolom "Bezetting" geeft de gemiddelde bezetting over 2004 weer.

Het budget van de personele lasten voor de organisatie is met € 3,3 mln overschreden, waarvan € 1,8 mln is toe te schrijven aan onjuiste raming.

Om het beheer van de personele kosten te optimaliseren en op die wijze overschrijdingen op rekeningbasis te voorkomen is in mei 2004 het project "Beheersing personele kosten" gestart. Eén van de constateringen in het kader van dit project is dat de huidige formatie een hoger bedrag aan middelen vergt dan is begroot. Het tekort bedraagt € 1,8 mln structureel. In het navolgende wordt een aantal ontwikkelingen genoemd, waarmee in de begroting gedurende een aantal jaren geen rekening is gehouden en die geleid hebben tot dit tekort.

### 1 Medewerkers op het maximum van het salaris

Een relatief groot aantal medewerkers zit in de hoogste periodiek van hun functionele schaal. In 2003 was dit 36,7%.

### 2 Medewerkers in de uitlooprang

In het verleden kende de provincie de systematiek van aanlooprang, functionele rang en uitlooprang. Ook op dit moment zijn er nog een aantal medewerkers in dienst die vanuit die tijd een schaal hoger zitten dan hun functionele rang.

### 3 Medewerkers met een garantie-regeling

Er is sprake van medewerkers die om uiteenlopende redenen een andere functie zijn gaan vervullen binnen de organisatie, waarbij die functie een lager functieniveau heeft dan de feitelijke salariëring van de betreffende medewerker. In de regel behoudt die medewerker zijn aanspraken op het "oude" salaris.

### 4 Medewerkers in hogere schalen dan de functionele schaal

Afgezien van medewerkers in uitlooprangen en medewerkers met een garantie-regeling zijn er ook medewerkers die om diverse andere redenen een schaal hebben die hoger is dan hun functionele rang.

### 5 Opwaarts effect in functiewaardering.

De afgelopen jaren is het relatief aantal functies vanaf schaal 10 gestegen ten opzichte van het aantal functies beneden schaal 10. In de volgende tabel is deze ontwikkeling aan gegeven.

Verdeling over functionele schalen (exclusief correctie voor BBCF)

	2000	2002	2004
Schalen 1 t/m/ 9	55,5 %	48,2 %	47,9 %
Schalen 10 t/m 20	44,5 %	51,8 %	52,1 %

De combinatie van deze factoren leidt tot een structureel tekort in de begroting van € 1,8 mln.

Hiermee resteert een nog te verklaren bedrag aan overschrijding van € 3,3 mln minus € 1,8 mln is € 1,5 mln.

Dit bedrag van € 1,5 mln is opgebouwd uit een over- en een onderschrijding. Op de eerste plaats hebben lopende het jaar een aantal mutaties van P(ersonele lasten) naar M(ateriele lasten) plaatsgevonden bij diensten en directies die er op dat moment van uitgingen dat er sprake was van een te voorziene onderschrijding op de personele lasten op einde-jaarbasis van in totaal € 2,6 mln. Het betreft de volgende mutaties: FD € 0,2 mln; DMB € 0,4 mln; DBI € 1 mln; GZH € 1 mln.

Deze overheveling van P naar M wordt deels gecompenseerd door een onderbezetting met gemiddeld 35,4 fte. Dit leidt tot een onderschrijding van € 1,1 mln

Samenvattend is de overschrijding op de personele lasten als volgt opgebouwd:

-structureel tekort in de begroting	€ 1,8 mln
-overheveling van P naar M	€ 2,6 mln
-onderbezetting	€ 1,1 mln -/-
TOTAAL	€ 3,3 mln

### Materiële indirecte kosten

Voor materiële indirecte kosten was € 48,3 miljoen beschikbaar. De werkelijke uitgaven bedroegen € 47,7 miljoen, een voordelig verschil van € 0,6 miljoen ten opzichte van de raming.

Per directie zien de resultaten er als volgt uit:

Directie	Naam	Productgroep	Begroting	Rekening	Vershil
1	DGWM	1100	2.315.000	2.009.000	307.000
2	DRM	1200	1.443.000	1.330.000	113.000
3	DMB	1300	1.538.000	1.810.000	-272.000
4	DCZ	1400	18.707.000	18.359.000	347.000
5	FD	1500	321.000	263.000	59.000
6	DBI	1600	2.394.000	2.712.000	-318.000
7	DT-budgetten	1700	21.553.000	21.232.000	321.000
			48.271.000	47.715.000	557.000

### TOELICHTING

- € 487.000 v De decentrale claims in het kader van het programma Verbetering organisatie, Brede financiële functie en Controlefunctie zijn achter gebleven bij de verwachtingen.
- € 486.000 n Dekking apparaatskosten FD boxensysteem
- € 300.000 v Eén van de instrumenten voor de uitvoering van de 57+-regeling is een herbezettingsregeling. Dit instrument is in 2004 zeer beperkt ingezet.
- € 285.000 v De exploitatiekosten voor de regiokantoren zijn lager uitgevallen doordat een aantal etages in de regiokantoren later is betrokken dan was voorzien.
- € 29.000 n Overige indirecte kosten

### Inhuur externen 2004

Het streven van de provincie Zuid-Holland is om de inzet van externen en uitzendkrachten te beperken. Daartoe wordt in 2005 nadrukkelijker aandacht geschonken aan monitoring en tussentijdse rapportage op dit onderwerp. Bovendien is het rekeningschema aangepast om het inzicht in de aard van externe inhuur te verbeteren.

Externe inhuur vindt bij de provincie Zuid-Holland hoofdzakelijk plaats bij ontwikkelingstrajecten waarbij specifieke kennis is vereist, bijvoorbeeld ICT deskundigheid, projectleiders en projectmedewerkers. Daarnaast is er in 2004 inhuur geweest in verband met vervanging voor ziekteverzuim en openstaande vacatures.

De inhuur van externen was in 2004 als volgt verdeeld:

<b>Overzicht Externe Inhuur</b>	
<b>Bedragen x € 1,-</b>	
<b>Directies:</b>	<b>Totaal</b>
Directie Groen, Water en Milieu	5.111.047
Directie Ruimte en Mobiliteit	5.676.473
Directie Maatschappij en Bestuur	2.280.705
Directie Concernzaken	5.066.089
Facilitaire Dienst	2.231.627
<b>Totaal</b>	<b>20.365.941</b>

In vergelijking met 2002 zijn de uitgaven in 2004 90%, in 2003 was dit nog 81% waarbij de percentages zijn gecorrigeerd met een prijsindex van 2,5%. De stijging in 2004 wordt onder meer verklaard door de invulling van de extra vacatureruimte als gevolg van de 57 plus regeling en ontwikkelingstrajecten.

<b>Verloop externe inhuur + uitzendkrachten</b>		
2002	€ 21.446.000	100%
2003	€ 17.872.000	81%
2004	€ 20.366.000	90%

Op het budget 2002 bestond een taakstelling van € 2,2 miljoen. Rekening houdend met een gemiddelde prijsstijging van 2,5% is de taakstelling nagenoeg geheel gerealiseerd.

### **Analyse van de kapitaallasten**

De kapitaallasten bestaan uit de rente en de afschrijvingen over de investeringen. De investeringen worden gefinancierd door middel van vreemd vermogen (opgenomen geldleningen) en/of eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves). De jaarlijkse kapitaallasten die hieruit voortvloeien (afschrijving en rente) komen ten laste van de exploitatie. De investeringen en de kapitaallasten zijn gespecificeerd in de Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Hieronder zal in eerste instantie een vergelijking worden gemaakt tussen het begrote renteomslagpercentage uit de Voorjaarsnota 2004 en het definitieve percentage.

	Begroot	Werkelijk	Vershil
Rente-omslagpercentage (ROP)	4,8641%	4,5359%	0,3282%

Het lagere werkelijke rente-omslagpercentage, en daarmee de lagere rente over de investeringen, zorgt voor een voordeel van 1,4 miljoen euro.

Oorzaken:

- Lagere rentelasten ad 0,8 miljoen euro, doordat voor een lager bedrag werd opgenomen aan vaste geldleningen.
- Als gevolg van een lager rentepercentage 10-jaars fixed (4,28% versus 4,46%) is de bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen voor 0,6 miljoen euro lager uitgevallen dan begroot.

In onderstaand overzicht wordt de doorwerking naar de totale kapitaallasten weergegeven.

<b>Overzicht kapitaallasten</b>					
Bedragen x € 1.000,-	Gewijzigde begroting	Gerealiseerd	Verschil:		
			Absoluut	Relatief %	
<b>Directe kapitaallasten:</b>	<b>42.898</b>	<b>45.019</b>	<b>-2.121</b>	<b>-4,9</b>	<b>N</b>
- Programma 1 Openbaar bestuur	4	4	0	1,3	V
- Programma 3 Openbare orde en veiligheid	1	1	0	0,0	
- Programma 5 Beheer infrastructuur (vaar)wegen	40.620	39.307	1.312	3,2	V
- Programma 7 Beleid Groen, Water en Milieu	-394	28	-422	107,1	N
- Programma 8 Uitvoering Groen, Water en Milieu	2.466	5.490	-3.024	-122,6	N
- Programma 11 Sociaal Beleid en Zorg	5	5	0	6,7	V
- Algemene financierings- en dekkingsmiddelen	196	183	13	6,7	V
<b>Indirecte kapitaallasten (incl. FD)</b>	<b>4.890</b>	<b>4.831</b>	<b>58</b>	<b>1,2</b>	<b>V</b>
Totaal	47.788	49.850	-2.062	-4,3	N

Uit het overzicht kapitaallasten blijkt dat per saldo een voordeel is ontstaan van 2,1 miljoen euro. Dit verschil wordt als volgt verklaard:

Programma 5: Beheer in infrastructuur (vaar)wegen.

Van het totale verschil op rente ad 1,4 miljoen euro heeft 1,3 miljoen euro op programma 5, te weten op wegen, rijwielpaden, vaarwegen en gladheidbestrijding.

Programma 7 Beleid Groen, Water en Milieu:

Tussen programma 7 en 8 zit een administratieve verschuiving van 0,4 miljoen euro doordat in de begroting bij de actualisatie van de kapitaallasten in programma 7 rentekosten zijn afgeboekt die in programma 8 afgeboekt hadden moeten worden.

Programma 8 Uitvoering Groen, Water en Milieu:

Op investeringen in recreatiegebieden is 3,5 miljoen euro versneld afgeschreven, doordat verandering in de regelgeving (het Besluit Begroting en Verantwoording 2004) vereist dat investeringen van afgelopen jaren direct ten laste van de exploitatie genomen worden. Het betreft hier namelijk investeringen in eigendom van derden, waarbij geen terugbetalingsverplichting is afgesproken indien de investering buiten gebruik wordt gesteld. Voor het resterende verschil, zie de toelichting bij programma 7.



## 6.6 Paragraaf Verbonden Partijen

### Inleiding

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt voort uit het publiek belang. Deelnemingen in bijvoorbeeld vennootschappen (NV, BV), verenigingen, stichtingen en gemeenschappelijke regelingen zijn voorbeelden van verbonden partijen. Een deelneming wordt in deze breed gedefinieerd, namelijk als 'samenwerkingsvormen' of 'vormen van participatie'.

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/ of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting, halfjaarrapportage en jaarrekening aandacht besteed aan verbonden partijen. In de paragraaf verbonden partijen in de begroting en jaarrekening worden de beleidsvoornemens respectievelijk de realisatie van de doelstellingen, besproken. De paragraaf verbonden partijen in de halfjaarrapportage wordt ingegaan op de voortgang tussentijds.

### Beleidskader deelnemingen

Het beleidskader deelnemingen is vastgelegd in de Beleidsnota Verbonden Partijen 2003-2007, welke in september 2004 is vastgesteld door Provinciale Staten. De beleidsnota verschaft een dwingend kader voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, alsmede voor provinciale vertegenwoordiging in deze organisaties. Het daaraan toegevoegde Register Verbonden Partijen geeft een inzicht in de huidige verbonden partijen van de provincie.

Het voornaamste uitgangspunt is dat de provincie niet over gaat tot de oprichting van of de deelneming in een privaatrechtelijke rechtspersoon, tenzij op deze wijze een publiek belang wordt behartigd dat niet op een andere wijze tot stand wordt gebracht. Het publieke belang wordt in beginsel behartigd door de provincie in de hoedanigheid van publiekrechtelijk rechtspersoon, bijvoorbeeld als subsidieverstrekker of regelgever. Indien hier geen mogelijkheid toe is, dan verdient het de voorkeur om de publiekrechtelijke weg te kiezen d.m.v. het oprichten van of het deelnemen in een publiekrechtelijke rechtsvorm. Publiekrechtelijke rechtsvormen zijn onderworpen aan de regels van het publiekrecht, zoals bijvoorbeeld de Provinciewet of de Wet Gemeenschappelijke Regeling. In de laatste plaats wordt gekozen voor een privaatrechtelijke rechtsvorm.

### Bestuurdersaansprakelijkheid

Zoals blijkt uit het Register Verbonden Partijen neemt de provincie deel in/aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Het betreft vennootschappen (zowel BV's, als NV's als CV's), stichtingen en verenigingen. GS-leden, en in sommige gevallen ambtenaren in dienst van de provincie, maken vaak deel uit van het Bestuur of een Raad van Commissarissen/Toezicht van een dergelijke rechtspersoon. De bestuurder of toezichthouder van een privaatrechtelijke rechtspersoon loopt het risico persoonlijk aansprakelijk te worden gesteld voor schulden van de rechtspersoon op grond van onrechtmatig handelen of nalaten dan wel wanprestatie. Het vervullen van een dergelijke functie bij een privaatrechtelijke rechtspersoon valt buiten de dekking van de provinciale aansprakelijkheidsverzekering, omdat het niet gaat om werkzaamheden voor de provincie maar voor de privaatrechtelijke rechtspersoon. In de 2<sup>e</sup> helft van 2004 is geïnventariseerd op welke wijze de eventuele risico's voor de bestuurders kunnen worden beperkt. Hiervoor is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering mogelijk, welke naar verwachting begin 2005 zal worden afgesloten.

### Belangrijke Ontwikkelingen in 2004

- *NV Bank Nederlandse Gemeenten / Nederlandse Waterschapsbank NV*  
In 2004 heeft het ministerie van Financiën aangekondigd om met ingang van 1 januari 2005 de vrijstelling voor de vennootschapsbelasting voor de banken op te heffen. De minister heeft aangegeven dat deze maatregel past in het algemene beleid van het creëren van eerlijke concurrentie ("level playing field") voor deelnemingen van de Rijksoverheid. Volgens de banken zal deze maatregel geen gevolg hebben voor de klant; de aandeelhouders daarentegen zullen naar alle waarschijnlijkheid een lagere dividenduitkering ontvangen.
- *Stichting Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds Ingenieursbureau Zuid-Holland (IBZH)*  
GS heeft op 29 juni 2004 ingestemd met de opheffing van de stichting. De financiële afwikkeling heeft plaatsgevonden en de stichting is op 23 december 2004 ontbonden.

- *Interprovinciale Ziektenkostenregeling (IZR)*  
De IZR-verzekeringssportefeuille met 123.000 verzekerden is op 1 januari 2005 overgedragen aan IZA. De IZR-verzekering blijft als aparte verzekering onder de vlag van IZA voortbestaan. Er vindt dus geen vermenging plaats met de IZA-verzekering. De naam verandert in “IZA/IZR-verzekering”. IZA is ter voorbereiding op het nieuwe zorgstelsel een bedrijfsfusie aangegaan met zorgverzekeraar VGZ.
- *GR Grondbank RZG Zuidplas*  
De gemeenschappelijke regeling voor de grondbank, een samenwerking tussen de provincie, de gemeente Rotterdam en de 5 Zuidplasp gemeenten, is per 1 juli 2004 in werking getreden. De administratieve en financiële organisatie worden momenteel ingericht.

## Register Verbonden Partijen

### DCZ

#### 1. Delta NV

- Doel:** Delta NV is leverancier van elektriciteit gas, water en transporteur van telecommunicatiesignalen. Delta levert o.a. drinkwater aan de inwoners van Zeeland, Goeree Overflakkee en een deel van West-Brabant. Delta is een gevarieerd nutsbedrijf dat ook de commerciële activiteiten van Proav NV heeft overgenomen.
- Betrokkenen:** Andere publiekrechtelijke lichamen op wier grondgebied de vennootschap de openbare voorziening van tenminste hetzij gas, water of elektriciteit behartigt.
- Bestuurlijk belang:** Als aandeelhouder kan de provincie deel nemen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De provincie geeft echter geen actieve invulling aan het aandeelhouderschap.
- Financieel belang:** De provincie bezit 8 aandelen op naam. Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 1.010 mln.; Vreemd Vermogen: € 274 mln.; Solvabiliteit: 71,7%; Resultaat na belasting: € 57 mln. (Jaarrekening 2003)

#### 2. NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

- Doel:** De Bank Nederlandse Gemeenten, opgericht in 1914, is een bank van en voor de overheid. De bank biedt financiële diensten aan, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. De BNG heeft de hoogste rating voor kredietwaardigheid (triple A) en heeft een sterke positie op de kapitaalmarkt.
- Betrokkenen:** Statutair is bepaald dat alle aandelen in het bezit dienen te zijn van publiekrechtelijke lichamen. De Staat is houder van de helft van de aandelen; de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.
- Bestuurlijk Belang:** Als aandeelhouder neemt de provincie deel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De provincie wordt vertegenwoordigd door de Gedeputeerde van Financiën.
- Financieel Belang:** De provincie bezit 610.350 aandelen van € 2,50 (volgestort). De boekwaarde bedraagt € 142.000. Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 2,6 mld.; Solvabiliteit (BIS-ratio): 27%; Resultaat na belasting: € 304 mln. (Jaarrekening 2003).
- Ontwikkelingen:** Het ministerie van Financiën heeft aangekondigd bij het kabinet een voorstel in te dienen om met ingang van 1 januari 2005 de vrijstelling voor de vennootschapsbelasting voor de bank op te heffen. De Minister heeft aangegeven dat dit voorstel past in het algemene beleid van het creëren van eerlijke concurrentie ("level playing field") voor deelnemingen van de Rijksoverheid.

#### 3. NV Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

- Doel:** De Waterschapsbank, opgericht in 1954, draagt zorg voor de financiering van waterschappen, gemeenten en provincies, alsmede overheidsbedrijven die werkzaam zijn op het gebied van water en milieu. De bank heeft de hoogste rating voor kredietwaardigheid (triple A) van de Moody's en S&P.
- Betrokkenen:** Statutair is bepaald dat alle aandelen in het bezit dienen te zijn van publiekrechtelijke lichamen. Aandeelhouders van de Waterschapsbank zijn waterschappen, provincies en de Staat.
- Bestuurlijk Belang:** Als aandeelhouder neemt de provincie deel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De provincie wordt vertegenwoordigd door de Gedeputeerde van Financiën.
- Financieel Belang:** De provincie bezit 33 aandelen A en 40 aandelen B (< 0,1%). De boekwaarde bedraagt € 4.500. Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 1 mld.; Solvabiliteit (BIS-ratio): 87%; Resultaat na belasting: 78,3 mln. (Jaarrekening 2003).
- Ontwikkelingen:** Zie ontwikkelingen BNG.



#### **4. Proav NV**

- Doel:** De vennootschap heeft ten doel het beheren van een afvalberging (door het beschikbaar stellen van grond aan derden om tegen betaling daarop een afvalberging te exploiteren), alsmede al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.
- Betrokkenen:** De provincie is enig aandeelhouder.
- Bestuurlijk belang:** Het huidige bestuursmodel is vastgesteld door PS in september 2002 (besluit 5203). De uitoefening van taken als aandeelhouder is gedelegeerd aan de statencommissie Bestuur en Middelen; de uitoefening van taken als directeur is gedelegeerd aan Gedeputeerde Staten. De directietaken zijn gemandateerd aan de 1<sup>e</sup> en 2<sup>e</sup> rapporteur Financiën (vertegenwoordigende taken) en de directeur Bijzondere Projecten (procuratiehouder).
- Financieel belang:** De aandelen staan voor € 0 op de balans; intrinsieke waarde bedraagt per 31 december 2003 € 8,6 mln.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 8,6 mln.; Vreemd Vermogen € 13,9 mln.; Solvabiliteit: 38%; Resultaat na belasting: € 16.000 (Jaarrekening 2003).

#### **5. Stichting Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds Ingenieursbureau Zuid-Holland**

- Ontwikkelingen:** Zie paragraaf verbonden partijen.

#### **6. Interprovinciale Ziektenkostenregeling (IZR)**

- Ontwikkelingen:** De regeling IZR is per 1 januari 2005 opgeheven. De verzekeringsportefeuille is per die datum overgedragen aan IZA. Het Openbaar Lichaam IZR blijft bestaan voor zolang nodig is voor vereffening van het vermogen. Het Algemeen Bestuur IZR bepaalt het moment van opheffing van het Openbaar Lichaam. Dit zal vermoedelijk 1 januari 2007 zijn. De geraamde reserve op de liquidatiebalans IZR bedraagt ultimo 2004 € 44,8 miljoen. Daarvan is € 26 miljoen overgedragen aan IZA en is € 2 miljoen bestemd voor personeelskosten Openbaar Lichaam IZR. Het geraamde restant van € 16,8 miljoen zal bij de definitieve opheffing worden verdeeld tussen werkgevers en deelnemers.

#### **8. Parkeergarage Zuid-Holland BV**

- Doel:** De vennootschap heeft ten doel het voor eigen rekening of voor rekening van derden:
- ontwikkelen, financieren en (doen) uitvoeren van bouwprojecten;
  - verkrijgen, vervreemden, bezwaren, exploiteren, huren en verhuren van onroerende zaken;
  - deelnemen in, het op andere wijze een belang nemen in, het voeren van beheer over andere ondernemingen, van welke aard ook;
  - financieren van derden en het op enigerlei wijze stellen van zekerheid of het zich laten verbinden voor verplichtingen van derden, zomede al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.
- Betrokkenen:** Geen andere betrokkenen.
- Bestuurlijk belang:** PS-besluit 4697 (1998). PZH wordt vertegenwoordigd door GS in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Gedeputeerde Financiën is president-commissaris. De gedeputeerden Regio Oost en Economie zijn commissaris. De FD (DCZ) is de verantwoordelijke dienst.
- Financieel belang:** PZH bezit 100% het geplaatste aandelen kapitaal ad € 18.151.
- Financiële kengetallen:** 2003: Eigen Vermogen: € 79.000; Vreemd Vermogen: € 49.000; Resultaat voor belasting: € 22.000.  
2004: Eigen Vermogen: € 103.000; Vreemd Vermogen: € 407.000; Resultaat voor belasting: € 24.264.

#### **9. Grondbank RZG Zuidplas**

- Doel:** Het op selectieve wijze innemen van strategische grondposities in de Zuidplaspolder om als betrokken publieke partijen een extra instrument te hebben voor de financiële regie in de uitvoeringsfase van de transformatieplannen voor de Zuidplaspolder.
- Betrokkenen:** Naast PZH, de gemeenten Rotterdam, Gouda, Waddinxveen, Nieuwerkerk aan den IJssel, Zevenhuizen-Moerkapelle en Moordrecht.
- Bestuurlijk belang:** Stemverdeling: PZH 25%, Rotterdam 25%, overige gemeenten 10%. Twee leden van GS (portefeuillehouders Financiën en Ruimtelijke Ontwikkeling), vertegenwoordigen PZH in het Algemeen Bestuur. In het DB is elk lid met een

bestuurslid vertegenwoordigd. De gedeputeerde Ruimtelijke Ontwikkeling is lid van het DB en is tevens voorzitter van het AB en DB.

Financieel belang: De totale kosten voor de periode 2004-2010 worden geraamd op € 8 mln. Hiervan staat de provincie garant voor 40%. Dit komt neer op ca. € 550.000 per jaar ten laste van de Algemene Middelen. Bij opheffing komt het batig saldo ten gunste van de Algemene Middelen.

Financiële kengetallen: Nog niet van toepassing.

Ontwikkelingen: De Gemeenschappelijke Regeling is op 1 juli 2004 in werking getreden.

## DMB

### 10. Inter Provinciaal Overleg

Doel: Doelstelling van het IPO als koepelorganisatie van en voor de twaalf provincies is het bevorderen van optimale randvoorwaarden, waarbinnen de provincie een adequate bijdrage kunnen leveren aan de aanpak van regionale maatschappelijke vraagstukken en het stimuleren van de hiervoor noodzakelijke vernieuwingsprocessen binnen de provincies.

Betrokkenen: Alle provincies

Bestuurlijk Belang: Datum PS-besluit: 19 februari 2003. In werkingtreding van de regeling/oprichting: 24 september 2003. De 12 provincies vormen met elk één gedeputeerde het bestuur. De gedeputeerde Bestuurlijke Zaken vertegenwoordigt PZH in het bestuur. De Staten hebben zitting in de algemene ledenvergadering.

Financieel Belang: De bijdrage voor de Provincie Zuid Holland voor 2004 is vastgesteld op € 1.170.000 op een totale bijdrage van alle provincies van € 9.366.000.

Financiële kengetallen: Het IPO heeft geen Eigen Vermogen. Het resultaat van het boekjaar 2003 bedroeg € 185.000.

### 11. Internationale vereniging "Huis der Nederlandse provincies"

Doel: Het verbeteren van de internationale contacten en relaties tussen de Nederlandse Provincies en de Europese en andere nationale en lokale overheden, door het groeperen in Brussel van de provinciale bureaus en het bureau van het Interprovinciaal Overleg van Nederland.

Betrokkenen: 13 participanten: de 12 provincies en het IPO.

Bestuurlijk belang: De gedeputeerde Internationale Betrekkingen is bestuurder; de CdK vertegenwoordigt het IPO in het bestuur. De vereniging is opgericht op 3 oktober 2000. Het PS-besluit m.b.t. toetreding/ deelname inzake Huis der Nederlandse Provincies in Brussel is genomen op 27 oktober 1999 bij de vaststelling van staten voordracht 4834.

Financieel belang: De bijdrage van PZH voor 2003 is 33,646% van de totale bijdrage ad € 233.004 van de Randstadprovincies, ofwel € 78.000. De bijdrage voor PZH voor 2004 is begroot op € 62.000. De Zuid-Hollandse bijdrage verloopt via Regio Randstad en maakt deel uit van het aan Regio Randstad afgedragen bedrag voor 2003. Het Huis der Nederlandse Provincies factureert Regio Randstad voor de daarin deelnemende provincies.

### 12. Kennisalliantie Zuid-Holland

Vereniging Kennisalliantie Zuid-Holland  
(Stichting Kennisalliantie Zuid-Holland)

Doel: De Kennisalliantie Zuid-Holland stimuleert innovatieve bedrijvigheid in de provincie Zuid-Holland. De doelstellingen zijn gericht op:

1. Het omzetten van kennis en techniek in baanbrekende product-markt-combinaties;
2. Het scheppen van nieuwe samenwerkingsvormen tussen onderwijs, onderzoek, ondernemerschap en overheid (de vier O's);
3. Het aantrekken van jong ondernemertalent;
4. Samenwerking van hogescholen, universiteiten en organisaties actief op het gebied van research & development.

Betrokkenen: Het bestuur wordt gevormd door leden uit onderwijsinstellingen, onderzoeksinstituten, gemeenten, Provincie Zuid-Holland (voorzitter), en de voorzitter van de Stichting Kennisalliantie Zuid-Holland.

Bestuurlijk belang: De vereniging vormt basis voor een netwerk dat tot doel heeft de ontwikkeling van de kenniseconomie te stimuleren. De provincie Zuid-Holland is initiator en voorzitter van de vereniging. Uitvoeringsorgaan van de

	vereniging is de Stichting Kennisalliantie Zuid-Holland. De Gedeputeerde Economische Ontwikkeling en Kennis is voorzitter van het bestuur.
Financieel belang:	Er is thans geen contributieplichting. Het bestuur bepaalt de periodieke bijdrage.
Financiële kengetallen:	Geen. De vereniging heeft geen eigen werkkapitaal.
Ontwikkelingen:	De Kennisalliantie Zuid-Holland ontwikkeld zich in toenemende mate tot platform voor verschillende instellingen en rechtspersonen en natuurlijke personen die zich richten op innovatieve bedrijvigheid. De Kennisalliantie voert daartoe, op basis van onder meer Europese en provinciale subsidie, een programma uit met drie hoofdprojecten. Deze projecten zijn gericht op verdieping en verbreding van het traject 'kennis naar de markt brengen', op verbetering van het vestigingsklimaat voor starters en op een optimale afstemming van beroepsopleidingen met de arbeidsmarkt.

### 13. Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

Doel:	<p>a. het beheren, behouden en conserveren van het molengebied Kinderdijk als (cultuur)historisch- en natuurmonument;</p> <p>b. het bevorderen van de instandhouding van molens en opstallen van het molengebied Kinderdijk binnen de context van de huidige gebiedskenmerken;</p> <p>c. het bevorderen van educatieve aspecten met betrekking tot het molengebied Kinderdijk;</p> <p>d. het bevorderen van bereikbaarheid, toegankelijkheid (fiets- en wandelwegen, parkeervoorzieningen) en het instandhouden van het huidige unieke karakter en identiteit van het gebied zonder aantasting van de cultuur-, landschappelijke- en natuurhistorische waarden.</p>
Betrokkenen:	Naast PZH, de gemeenten Nieuw-Lekkerland en Alblasserdam, het Waterschap Rivierenland, de Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en de ANWB.
Bestuurlijk belang:	De gebiedsgedeputeerde Regio Oost is bestuurder van de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk.
Financieel belang:	PZH draagt, op grond van het Convenant Beheer Molengebied Kinderdijk, voor de periode 2001-2005 jaarlijks € 68.068 bij aan de Stichting ten behoeve van het onderhoud van de 8 molens in erfpacht. Daarnaast maakt de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk gebruik van reguliere subsidies van PZH (onderhoud, draaipremie en restauratie).
Financiële kengetallen:	De stichting beschikt niet over een Eigen Vermogen en is afhankelijk van subsidies en andere bijdragen van derden.
Ontwikkelingen:	Het Molencomplex is aangewezen door UNESCO als Werelderfgoed; Op dit moment worden nadere voorstellen ontwikkeld voor de bestuurlijke en organisatorische vormgeving van de stichting alsmede over de werkwijze na afloop van de huidige convenantsperiode. Hierbij wordt actief gezocht naar vormen van publiek-private samenwerking primair gericht op de toeristische ontwikkeling van het gebied.

### 14. Samenwerkingsverband Regio Randstad

Doel:	De ontwikkeling van een "deltametropool" die een concurrerende positie in Europa inneemt en leefkwaliteit biedt aan zijn bewoners. De samenhang en kwaliteit in verstedelijking en mobiliteit, het "groenblauwe" netwerk van landschap, natuur en recreatie, en de ontwikkeling van economie en kennisinnovatie worden gewaarborgd.
Betrokkenen:	De provincies Zuid-Holland, Noord-Holland, Utrecht en Flevoland, de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, ROA, Stadsregio's Rotterdam en Haaglanden, BRU.
Bestuurlijk belang:	In het Algemeen Bestuur hebben namens alle deelnemers twee personen zitting; het dagelijks bestuur bestaat uit 5 personen, gekozen door de AB-leden en wel uit hun eigen midden. De CdK en gedeputeerde Deltametropool vertegenwoordigen de provincie in het Algemeen Bestuur. Samenwerkingsverband is in werking getreden op 1 september 2002.
Financieel belang:	Deelneming in kapitaal: Het Eigen Vermogen bedraagt per 31 december 2002 € 10.000. Hiervan is € 3.300 op grond van de verdeelsleutel toe te rekenen aan de Provincie Zuid-Holland. Dit Eigen Vermogen is bestemmingsreserve. Jaarlijkse lasten: op basis van vooraf goed te keuren begroting. Voor 2004 is een budget toegezegd van € 1.991.000 (exclusief omzetbelasting). Hiervan is aan Zuid-Holland toe te rekenen respectievelijk € 379.000 en € 386.000.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: per 31 december 2003 bedraagt het Eigen Vermogen € 24.000. Dit Eigen Vermogen is een bestemmingsreserve. De deelnemers staan volledig garant voor het betalen van eventuele exploitatietekorten en delen eveneens volledig in exploitatieoverschotten.

Vreemd Vermogen: Per 31 december 2003 bestaat het Vreemd Vermogen ad € 705.000 alleen uit kortlopende schulden. Solvabiliteit: 3,4% per 31 december 2003.

Ontwikkelingen: Afgesproken is dat de Regio Randstad geen taken of activiteiten op zich neemt die goed op vleugelniveau of door één of meer van de aangesloten bestuurspartners (kunnen) worden verricht. De taak van de Regio Randstad is dus primair het afstemmen, integreren en bundelen van de programma's die op Vleugelniveau worden ontwikkeld, en deze als één geheel presenteren richting Rijksoverheid. De Regio Randstad wordt in 2005 geëvalueerd. Het besluit tot toetreding van Almere is uitgesteld en wordt in de evaluatie meegenomen.

### 15. Regionale OntwikkelingsMaatschappij Drechtsteden (ROM-D)

Holdings ROM-D NV

ROM-D Beheer NV

ROM-D CV

Doel: De ROM-D heeft als doelstelling "het versterken en uitbouwen van de regionale economie". De taakvelden zijn:

1. Ontwikkelen en uitgeven nieuw bedrijfsterrein;
2. Revitaliseren van bestaand (verouderd) bedrijfsterrein;
3. Ontwikkeling van economische activiteiten.

Betrokkenen: Naast PZH, de gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Hendrik Ido Ambacht en Alblasterdam, het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf voor de Publieke sector BV (OPP) en Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR).

Bestuurlijk belang: ROM-D is een publiek private samenwerking (50%) waarbij de participanten door hun expertise/ omgeving meerwaarde kunnen toevoegen aan het taakveld van ROM-D. De bevoegdheden van Provinciale Staten als aandeelhouder zijn overgedragen aan Gedeputeerde Staten. De feitelijke vertegenwoordiging wordt verzorgd door de gebiedsgedeputeerde Zuid-Holland Zuid.

Financieel belang: Holdings ROM-D NV: Het aandeel van PZH bedraagt 8,5% (€ 4.000) van het gestort maatschappelijk kapitaal.  
ROM-D Beheer NV: Het aandeel van de provincie Zuid-Holland bedraagt 4,5% (€ 2.000) van het gestort maatschappelijk kapitaal.  
ROM-D CV: PZH neemt voor 14% (€ 561.000) deel in het commanditair kapitaal, exclusief de extra storting van de Gemeente Dordrecht. De rendementsuitkering wordt gedoteerd aan de projecten in ontwikkeling.

Financiële kengetallen: Holdings ROM-D NV: Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 227.000. Van het kapitaal is € 45.000 geplaatst en volgestort.  
ROM-D Beheer NV: Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 227.000. Van het kapitaal is € 45.000 geplaatst en volgestort.  
ROM-D CV: commanditair kapitaal totaal € 10.175.000, inclusief de extra storting van de gemeente Dordrecht in verband met de overname van Dordtse Kil III. (€ 6.165.000).

Ontwikkelingen: Het Drechtsteden bestuur heeft aangegeven de uitvoeringgerichtheid van de Drechtsteden te versterken. Onderdeel van de versterkte uitvoeringgerichtheid is een wijziging van de ROM-D waarbij de ontwikkelingsmogelijkheden van de ROM-D worden uitgebreid.

Gedeputeerde Staten hebben aangegeven de versterking van de Drechtsteden en de wijziging van de ROM-D, onder voorwaarden, te willen ondersteunen. Daartoe zal het functioneren van de ROM-D worden geëvalueerd.

### 16. Integraal Ontwikkelingsplan West (IOPW)

Holdings IOPW NV

Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland" CV

Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland Beheer" BV

Doel: Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in combinatie met herstructurering van de glastuinbouw in het Westland:

- a. Benutten economische potenties van het agribusinesscomplex glastuinbouw ('Greenport'), waarvan het Westland het kerngebied vormt;

- b. Ruimtelijk duurzaam accommoderen van de glastuinbouw door middel van herstructurering en creëren van uitplaatsingslocaties elders binnen de Zuid-Hollandse glas-as;
- c. Verbrede benutting en uitbreiding van het aanbod bedrijventerreinen in het Westland;
- d. Vergroten aantrekkingskracht vestigingsklimaat d.m.v. verbetering ruimtelijke kwaliteit, vergroening, groenblauwe dooradering en exclusieve woningbouw, verbetering ontsluiting en verkeersinfrastructuur;
- e. Vergroten van de aantrekkingskracht van het Westland e.o. voor toeristen en aanbrengen van samenhang in het toeristisch-recreatieve beleid en -programma's van de samenwerkende partijen in de Westlandse regio, Midden Delfland en in de Waterwegzone.

- Betrokkenen:** Naast PZH, de gemeente Westland (Tot 1-1-04 de gemeenten 's Gravenzande, Naaldwijk, Monster, Wateringen en De Lier), het Hoogheemraadschap van Delfland en Het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf voor de Publieke sector BV (OPP).
- Bestuurlijk belang:** De portefeuillehouder glastuinbouw is bestuurder respectievelijk vennoot namens de provincie. De portefeuillehouders financiën en gebied West vertegenwoordigen de provincie in de algemene vergadering van aandeelhouders van de Holding IOPW NV
- Financieel belang:** Holding IOPW NV: Het totale aandeel van PZH bedraagt 13,73%. Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland" CV: Het totale aandeel van PZH bedraagt € 1.550.000 (6,831%) waarvan totaal € 605.000 is gestort. De totale beheerskosten 2004 zijn vastgesteld op 50% van € 113.000. Provincie Zuid-Holland draagt 13,7% bij; het aandeel in de kosten in 2004 is € 7.700.
- Financiële kengetallen:** Holding IOPW NV: Totaal aandelenkapitaal € 52.440. Het totale aandeel van PZH bedraagt € 7.200 en is gestort in 2002. Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland" CV: Eigen Vermogen € 22.689.000; Vreemd Vermogen € 68.067.000.

Bijdrage in investeringen:

PZH heeft zich als aandeelhouder verbonden in de hele planperiode voor maximaal € 22.689.000 bij te dragen c.q. garant te staan ten behoeve van niet rendabele maar wel gewenste projecten. Tot 1 januari 2003 € 5.536.000 besteed, in 2003 hebben geen bestedingen plaatsgevonden en per 31 december 2003 resteert derhalve een verplichting groot € 17.153.000. In beginsel kan tot 2015 op deze verplichting aanspraak worden gemaakt.

- Ontwikkelingen:** In december 2004 heeft de gemeente Westland het concept van de ruimtelijke visie "Greenport 2020" naar de gemeenteraad gestuurd. B&W wil deze ruimtelijke visie als uitgangspunt voor verdere ontwikkeling, en daarmee afscheid nemen van het IOPW als kader. In de loop van 2005 vindt nadere besluitvorming en overleg met de partners in Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland" plaats. Wel is besloten de projecten uit het Meerjaren Uitvoerings Programma (MUP), die niet strijdig zijn met de visie "Greenport 2020" in uitvoering te nemen.

De participatie van de deelnemers per 31 december 2004 is als volgt:

	C.V.		N.V.	
	€	%	€	%
Beheer BV	113.445,05	0,500		
Gemeente Westland	8.704.766,20	38,366	40.440,00	77,117
Provincie	1.549.810,01	6,831	7.200,00	13,730
Delfland	1.033.206,67	4,554	4.800,00	9,153
OPP	11.287.782,87	49,750		
<b>Totaal</b>	<b>22.689.010,80</b>	<b>100,000</b>	<b>52.440,00</b>	<b>100,000</b>

### 17. ROM-Rijnstreek i.o.

Ontwikkelingen: ROM-Rijnstreek is tot op heden nog niet opgericht.

## DRM

### 18. Stichting CVV-Rijnstreek

Doel: De dagelijkse uitvoering van het CVV – systeem in de Rijnstreekgemeenten en omgeving, zulks met inachtneming van de ter zake met de vervoerder gesloten overeenkomst.

Betrokkenen: Rijnstreekgemeenten

Bestuurlijk belang: Besluitvorming PS: 7 november 2001 en 3 september 2002. PZH wordt vertegenwoordigd door het afdelingshoofd van V&V in de rol van voorzitter van het stichtingsbestuur, onder mandaat van Gedeputeerde Mobiliteit.

Financieel belang: Vervoersbijdrage € 1.032.000; Uitvoeringsorganisatie € 66.000 per jaar (bijdrage 2005).

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 1.098.000; Vreemd Vermogen: € 1.083.000; Solvabiliteit: 50,3% (Jaarrekening 2003).

### 19. Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Doel: Het beheren en exploiteren van de niet- openbare toltunnel onder de Dordtse Kil tussen Dordrecht en 's-Gravendeel en van de aansluitende wegverbindingen.

Betrokkenen: Naast PZH, de gemeenten Dordrecht, 's-Gravendeel, Binnenmaas en Strijen.

Bestuurlijk belang: De gemeenschappelijke regeling voor het Wegschap Tunnel Dordtse Kil is door PS vastgesteld bij besluit van 12 mei 1977, gewijzigd bij besluiten van PS van 2 november 1988, 25 april 2001, 18 december 2002 en 22 oktober 2003. PS benoemen 6 leden van het Algemeen Bestuur van het wegschap, waarvan 2 leden van GS (Gedeputeerde Mobiliteit en Regio Zuid-Holland-Zuid). De 6<sup>e</sup> plaats wordt, in afwachting op de wijziging van de gemeenschappelijke regeling, vooralsnog niet ingevuld.

Financieel belang: PZH draagt 50% bij aan het exploitatiesaldo over enig boekjaar en dient bij wijze van voorschot per kwartaal te worden voldaan.  
Bijdrage PZH over 2004 en 2005: € 751.000.  
PZH waarborgt 50% van de betaling van rente en aflossing van de door het wegschap te sluiten geldleningen en in rekening courant op te nemen gelden.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 2.432.000; Vreemd Vermogen: € 78.230.000; Resultaat 2003: -/- € 1.851.000. Voorlopig resultaat 2004: -/- € 1.501.000.

### 20. Vereniging Deltametropool

Doel: De vereniging stelt zich ten doel om, gegeven het ontstaan van de Europese Unie, in West-Nederland de in beginsel reeds aanwezige metropool tot ontwikkeling te brengen. Bestaande en verder te versterken kenmerken van deze metropool zijn:

- Een configuratie van goed verbonden vitale steden rond een waterrijk 'groen hart';
- Een grote rijkdom aan en differentiatie in economische bedrijvigheid
- Grote culturele en historische waarden.

Betrokkenen: De vereniging bestaat uit 38 leden die op basis van gelijkheid deelnemen, te weten:

- Gemeenten: Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Delft, Leiden, Zoetermeer, Dordrecht, Zaanstad, Haarlem, Haarlemmermeer, Almere, Intergemeentelijke Samenwerkingsorgaan Midden-Holland (omvattende 14 gemeenten), Rijnstreekberaad (omvattende 6 gemeenten);
- Kamers van Koophandel: Rotterdam, Haaglanden, Utrecht, Amsterdam, Rijnland, Flevoland;
- Waterschappen: Schieland, Hollandse Eilanden en Waarden, Delfland, Rijnland en Amstel, Gooi en Vecht;
- Woningcorporaties: Woningbedrijf Amsterdam, Vestia-Estrade Groep, Kristal, Woningcorporatie Woonbron Maasoever;
- Overig: WLTO, GLTO, ANWB, VNO-NCW West, Haagse Tram Maatschappij (HTM), Vereniging tot behoud Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer.

- Bestuurlijk belang: Zeggenschap tijdens de ledenvergadering.  
Datum GS-besluit: 27 mei 2003. Inwerkingtreding: 1 oktober 2003. De portefeuillehouder Deltametropool vertegenwoordigt PZH tijdens de algemene ledenvergadering.
- Financieel belang: PZH betaalt de vereniging € 0,02 per inwoner per jaar, ofwel € 70.000. De ledenvergadering kiest het bestuur, stelt het actieplan vast; keurt de begroting en de jaarstukken goed en beslist over voorstellen van leden, het commissie actieplan en het bestuur. Hierdoor kunnen (in theorie) onder andere financiële risico's ontstaan.
- Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 16.000; Vreemd Vermogen: € 204.000.  
Solvabiliteit: 7,5%. (Jaarrekening 2003)
- Ontwikkelingen: - Bijeenkomst werkgroep IJmeer;  
- Jaarcongres WLTO;  
- Regulier overleg Regio Randstad;  
- Startbijeenkomst werkgroep Deltawonen.

### **21. Stichting CVV Midden Holland i.o.**

- Doel: De dagelijkse uitvoering van het CVV-systeem in de gemeenten in Midden-Holland en omgeving, zulks met inachtneming van de ter zake met de vervoerder gesloten overeenkomst.
- Betrokkenen: gemeenten Midden Holland
- Bestuurlijk belang: GS-besluit: 17 januari 2005; PZH wordt vertegenwoordigd door het afdelingshoofd van V&V in de rol van voorzitter van het stichtingsbestuur, onder mandaat van Gedeputeerde Mobiliteit.
- Financieel belang: Vervoersbijdrage € 150.000; Uitvoeringsorganisatie € 50.000 per jaar (bijdrage 2005).
- Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 200.000; Vreemd Vermogen: € 3.166.000; Solvabiliteit: 6,3%.
- Ontwikkelingen: Na ondertekening van de volmacht door de CdK kan de stichting worden opgericht.

### **22. Stichting CVV Alblasserwaard – Vijfheerenlanden i.o.**

- Doel: De dagelijkse uitvoering van het CVV-systeem in de Alblasserwaard - Vijfheerenlandengemeenten en omgeving, zulks met inachtneming van de ter zake met de vervoerder gesloten overeenkomst.
- Betrokkenen: gemeenten Alblasserwaard - Vijfheerenlanden
- Bestuurlijk belang: GS-besluit 24 augustus 2004, PZH wordt vertegenwoordigd door het afdelingshoofd van V&V in de rol van voorzitter van het stichtingsbestuur, onder mandaat van Gedeputeerde Mobiliteit.
- Financieel belang: Vervoersbijdrage € 580.000; Uitvoeringsorganisatie € 45.000 per jaar (bijdrage 2005).
- Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 625.000.
- Ontwikkelingen: Op 19 januari 2005 zal de stichting CVV AV definitief worden opgericht.

## **DGWM**

### **23. Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij Overbuurtsepolder (GOP)**

GOP Beheer BV

GOP CV

- Doel: Komen tot een projectmatige ontwikkeling van glastuinbouw in de Overbuurtse Polder, gemeente Bleiswijk. Op termijn is de bedoeling dat de ontwikkelingsmaatschappij verder wordt uitgebreid met andere partijen en gemeenten, zodat een regionale ontwikkelingsmaatschappij tot stand komt voor het werkgebied B-driehoek en wellicht Zuidplaspolder.
- Betrokkenen: Naast PZH nemen de gemeenten Bleiswijk en het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf voor de Publieke sector (OPP BV) deel.
- Bestuurlijk belang: PZH participeert in deze publiek-private glastuinbouw-ontwikkelingsmaatschappij in de Beheer BV en in de CV De portefeuillehouder glastuinbouw, dhr. van der Sar, is commissaris in de GOP Beheer BV en vennoot in de GOP CV De portefeuillehouders Financiën en Gebied Rijnmond vertegenwoordigen de provincie in de algemene vergadering van aandeelhouders van de GOP Beheer BV
- Financieel belang: GOP Beheer BV: PZH bezit 33,2% van de aandelen (€ 20.000).  
GOP CV: PZH neemt voor 33,3% deel in het Eigen Vermogen (€ 2 mln.).

Financiële kengetallen GOP Beheer BV: het aandelenkapitaal van de GOP Beheer BV bedraagt € 62.000. GOP CV: Eigen Vermogen: € 6 mln.; Vreemd Vermogen € 18,5 mln.  
Ontwikkelingen Eind 2003 is door de GOP een grote verwerving verricht (90 ha) die in 2004 formeel is bekrachtigd. De planvorming ligt op schema en er zijn in 2004 voorzieningen aangebracht ten aanzien van water en ontsluiting.

#### **24. Stichting Ontwikkeling De Venen**

Doel: Tot stand brengen van een samenhangend gebied voor natuur- en recreatie-ontwikkeling, waarbij in de blijvende landbouwgebieden wordt gestreefd naar handhaving en verdere versterking van een duurzame landbouw, en het bereiken van een water- en milieukwaliteit behorend bij de aanwezige of te realiseren functies.

Betrokkenen: De provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord Holland, ministeries van LNV, VROM en V&W, de gemeenten Abcoude, Alphen aan den Rijn, Bodegraven, Breukelen, De Ronde Venen, Harmelen, Nieuwkoop, Liemeer, Ouder Amstel, Ter Aar, en Woerden, Waterschappen Amstel, Gooi en Vecht, De Stichtse Rijnlanden, Rijnland en de Oude Rijnstromen, WLTO en GLTO, Recreatieschappen, Natuurmonumenten, SBB.

Bestuurlijke belang: De portefeuillehouder Regio Zuid-Holland Zuid is bestuurder in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.

Financieel belang: Provinciale bijdrage in de personele kosten van het projectbureau en in de overkoepelende communicatiekosten van het Strategisch Groenproject. Provinciale bijdrage 2004: € 212.000.

Financiële kengetallen: -

Ontwikkelingen: In het jaar 2004 zijn de volgende acties uitgevoerd en resultaten bereikt:

- Aanbieding inrichtingsplan natuurproject Groene Jonker;
- Afronding evaluatie eerste module (waarin zowel gerealiseerde doelen als proces en organisatie van het project zijn meegenomen), met parallel daaraan start van de uitwerking van de nieuwe beleidsopgaven (waterbuffers, nieuwe plassen, inpassing van de Natte As, veenweidebeleid, groene diensten en versterking van de landbouw);
- Herijking waterbegroting;
- Start quick-scan waterkwaliteit Nieuwkoopse Plassen, die begin 2005 zal worden afgerond;
- Onderzoek toemaakdekken, in overleg met provincie Utrecht;
- Organisatie recreatiedag op 19 juni, waarop per fiets en/of te voet aan de hand van uitgezette routes, het gebied de Venen kon worden verkend;
- Vervolg aanstelling agrotouristisch projectleider, welke initiatieven in het plattelandstoerisme moet activeren;
- Aanbieding meerjarenplan beeldende kunst;
- Onderzoek bezoekerscentrum Natuurmonumenten in gemeente Nieuwkoop.

#### **25. Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen**

Doel: Bedrijven zijn wettelijk verplicht de afgifte c.q. ontvangst van afval te melden bij de provincies of bij een door hun aangewezen meldinstantie. De gezamenlijke provincies hebben hiervoor de stichting opgericht en als meldinstantie aangewezen. De stichting zorgt voor de invoer en verwerking van deze meldgegevens van gevaarlijk afval (alle 12 provincies) en bedrijfsafval (exclusief Noord-Holland, Zuid-Holland en Brabant), alsmede voor het beheer en onderhoud van de desbetreffende afvaldatabases.

Betrokkenen: Alle provincies.

Bestuurlijk belang: De stichting beschikt niet over eigen personeel, maar heeft de uitvoering uitbesteed. De directeur van de stichting ziet toe op de uitvoering en zorgt voor de algemene aansturing van de opdrachtnemers. De Raad van Toezicht bestaat uit GS-leden uit de 12 provincies (per provincie 1) en stelt de meerjarenraming vast. Afgevaardigde van de provincie is de portefeuillehouder Milieu. Binnen dit taakstellend kader stelt het bestuur de jaarlijkse begroting vast. Het bestuur bestaat uit 4 GS-leden gekozen uit het midden van de leden van de RvT.

Financieel belang: De inkomsten worden gevormd door een jaarlijkse afdracht per provincie. Deze bijdrage op basis van een overeengekomen afvalverdeelsleutel wordt jaarlijks vastgesteld op grond van de jaarlijkse begroting en de onderliggende meerjarenraming. De provinciale bijdrage in de exploitatiekosten bedroeg in 2003 € 268.000.



Financiële kengetallen: Het Eigen Vermogen van de stichting per 31 december 2003 bedraagt € 553.000. Dit bedrag (de vrij besteedbare reserve) mag niet worden benut, maar is bestemd voor de opvang van onverwachte ontwikkelingen en komt globaal overeen met hetgeen door het bestuur wenselijk wordt geacht. De bestemmingsreserves, waaraan het positieve exploitatieresultaat van Gevaarlijk afval en dat van Bedrijfsafval over 2003 is toegevoegd bedraagt per 31 december 2003 € 2.629.000 ten opzichte van € 2.356.000 per 31 december 2002.

Ontwikkelingen: Per 1 januari 2005 is het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijk afvalstoffen van kracht geworden. Deze landelijke regelgeving komt in plaats van de provinciale regelgeving in deze, te weten de PMV, hoofdstuk afval. De kosten voor de voorbereiding en de bouw van het nieuwe meldsysteem worden voor 40% gefinancierd door VROM, als verantwoordelijke voor de meldkamer, en de overige 60%, die voor rekening komen van de provincies, worden volledig bestreden vanuit de bestemmingsreserve. De jaarlijkse bijdrage in de exploitatie vanaf 1 januari 2005 is begroot op een bedrag van € 367.000. Dit is de reguliere afdracht, jaarlijks verhoogd met de procentuele stijging van de uitkering van het Rijk aan het provinciefonds, voor Zuid-Holland verhoogd met de kosten van de invoer voor bedrijfsafval. Tot 1 mei 2005 wordt de invoer van de meldgegevens bedrijfsafval op grond van de PMV (Provinciale Milieu Verordening), hoofdstuk afval (nog) in eigen beheer gedaan. Feitelijk is afgesproken dat de kosten na 1 januari 2005 gelijk blijven aan die van voor 1 januari 2005 zij het met de jaarlijkse indexering Provinciefonds. Eventuele jaarlijkse exploitatieoverschotten zullen niet meer zoals tot op heden gangbaar is zondermeer worden toegevoegd aan de reserves, maar besproken worden in het bestuur en zo nodig terugvloeien naar de provincies, mits eerst de extra aanloopkosten (tegenvallers) gefinancierd door VROM aan VROM zullen zijn terugbetaald.

## **26. DCMR Milieudienst Rijnmond**

Doel: De gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond is opgericht met als doel adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden te verrichten op het gebied van de zorg voor het milieu in het Rijnmondgebied.

Betrokkenen: De DCMR is een samenwerkingsverband van de provincie Zuid-Holland en 18 gemeenten in het Rijnmondgebied.

Bestuurlijk belang: Tot 1 maart 1987 als dienstonderdeel van de provincie. Met ingang van diezelfde datum trad de gemeenschappelijke regeling tot instandhouding en beheer van de DCMR in werking. Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit bestuurders van de provincie Zuid-Holland (Gedeputeerden Integrale Handhaving, Milieu en Financiën) en van de gemeenten die deelnemen in de gemeenschappelijk regeling. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit een afvaardiging van het AB en telt 5 leden. De voorzitter van het DB is portefeuillehouder Milieu; portefeuillehouder Financiën is lid van het DB.

Financieel belang: De vaste provinciale financiële bijdrage, exclusief bodemtaken, voor het begrotingsjaar 2005 is vastgesteld op € 15.148.000. Het provinciale aandeel (incl. bodemsanering) bedraagt 42,3% van de totale begroting. Door de overdracht van Rotterdamse milieutaken is het provinciale aandeel in vergelijking met 2004 met 11,2% gedaald.

Financiële kengetallen: Het totaal aan reserves en voorzieningen bedraagt € 2.002.000. Het restantbedrag van opgenomen geldleningen is € 10.619.000 (per 31 december 2003). Het exploitatieresultaat over 2003 is positief en bedraagt € 439.000.

Ontwikkelingen: In 2004 is bij de DCMR Milieudienst Rijnmond een outputgerichte wijze van begroten en afrekenen geïntroduceerd. Verdere implementatie dient nog plaats te vinden. In 2004 zijn de gemeentelijke milieutaken die door de afdeling Milieubeleid van gemeentewerken Rotterdam werden verricht ondergebracht bij de DCMR. Dit heeft tot aanpassing van de stemverhouding binnen het bestuur van de DCMR en tot aanpassing van de gemeenschappelijke regeling geleid.

## **27. Natuur- en recreatieschap Haringvliet**

Doel: Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Het Haringvliet vormt een belangrijk gebied in de delta van West-Nederland, waarin balans gezocht wordt tussen recreatie, toerisme en natuur.

Betrokkenen: Naast PZH, de gemeenten Hellevoetsluis, Bernisse, Cromstrijen, Oostflakkee, Middelharnis, Dirksland, Goedereede.

Bestuurlijke belang: Algemeen bestuur: portefeuillehouder Regio Zuid-Holland Zuid en een lid van PS.

Financieel belang: Provinciale bijdrage circa 21% van het exploitatietekort. De provinciale bijdrage in 2003 bedroeg € 56.000.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen € 183.000; Vreemd Vermogen € 164.000. Exploitatieresultaat € 245.000 negatief (Jaarrekening 2003).

Ontwikkelingen: - Het beheren van een aantal stranden en recreatiegebieden met een bovenlokaal karakter rondom het Haringvliet;  
- Onderzoek naar toekomstmogelijkheden van het schap.

## **28. Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard**

Doel: Het gebied waarin slootdempingen voorkomen, geschikt maken en houden voor de beoogde functies, te weten: landbouw (veehouderij), natuur en recreatie, en voorts verspreiding van verontreinigende stoffen uit het slootdempingsmateriaal naar het watervoerende pakket voorkomen, teneinde de drinkwaterbereiding mogelijk te houden.

Betrokkenen: Naast PZH, de ministeries van VROM en LNV, het Hoogheemraadschap van Krimpenerwaard, het Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden, de Landinrichtingscommissie Krimpenerwaard, de Landinrichtingscommissie Krimpen, de Westelijke Land- en Tuinbouworganisatie, de Stichting Het Zuidhollands Landschap en de gemeenten Ouderkerk, Vlist, Bergambacht, Schoonhoven en Nederlek.

Bestuurlijk belang: De stichting is opgericht in 1998 (PS-besluit AG 150964). De portefeuillehouder plattelandsonwikkeling vertegenwoordigt de provincie in de Raad van Toezicht van de stichting.

Financieel belang: PZH draagt (gedurende 20 jaar tot 1 januari 2018) jaarlijks bij in de stichting:  
- € 454.000 ten laste van het jaarlijks op grond van de Wet Bodembescherming ter beschikking te stellen budget voor bodemsanering.  
- € 11.000 ten laste van de algemene middelen.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 697.000, Vreemd Vermogen: € 426.000, Resultaat: € 130.000 negatief (Jaarrekening 2003).

Ontwikkelingen: Het verificatie-onderzoek, gericht op de methoden van saneren en het verifiëren van de aannamen ten aanzien van de milieu effecten is in mei 2004 afgerond.  
De conclusies leiden tot een aanpassing van het Bodembeheerplan, dat eind 2004 in voorbereiding is genomen. De planning is om het aangepaste plan medio 2005 door GS te laten vaststellen.

## **29. Natuur- en recreatieschap Krimpenerwaard**

Doel: Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden.

Betrokkenen: Naast PZH, de gemeenten Nederlek, Vlist, Schoonhoven, Ouderkerk, Krimpen aan de IJssel en Bergambacht.

Bestuurlijke belang: Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Zuid-Holland Oost en een lid van PS.

Financieel belang: Provinciale bijdrage ongeveer 65% van het exploitatietekort. Provinciale bijdrage in 2003 bedroeg € 556.000.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 422.000, Vreemd Vermogen: € 1.266.000 exploitatieresultaat € 855.000 negatief (jaarrekening 2003).

Ontwikkelingen: Veenweidepact Krimpenerwaard, waarbij de rol van agrotourisme/ groene diensten vanuit het schap van belang zijn.

## **30. Natuur- en recreatieschap Reeuwijkse plassen e/o**

Doel: Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. De Reeuwijkse Plassen e/o vormen een groene kern in het Groene Hart. Hier spelen stedelijke ontwikkelingen en groene ambities als onderdeel van het Groene Hart-beleid een rol.

Betrokkenen: Naast PZH, de gemeenten Boskoop, Gouda, Reeuwijk en Waddinxveen.

Bestuurlijke belang: Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Zuid-Holland Oost en 2 leden van PS.

Financieel belang: Provinciale bijdrage ongeveer 13,5% van het exploitatietekort. Provinciale bijdrage in 2003: € 134.010.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 2.517.283; Vreemd Vermogen € 2.500.507, Exploitatieresultaat: € 997.822 negatief (Jaarrekening 2003).

### **31. Recreatiegebied IJsselmonde**

- Doel:** Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden.
- Betrokkenen:** Naast PZH, de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Rotterdam, Ridderkerk en Zwijndrecht.
- Bestuurlijke belang:** Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Regio Rijnmond en een lid van PS.
- Financieel belang:** Provinciale bijdrage ongeveer 20% van het exploitatietekort.  
Provinciale bijdrage in 2003: € 558.000.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen € 994.000; Vreemd Vermogen: € 8.371.000.  
Exploitatieresultaat: € 2.789.000 negatief (Jaarrekening 2003).
- Ontwikkelingen:** RR 2020 (Ruimtelijk plan Regio Rotterdam 2020) en RGSP 2 (Regionaal Groen Structuurplan 2) en ontwikkeling uitvoeringsorganisatie.

### **32. Recreatiegebied Rottemeren**

- Doel:** Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Rottemeren is als regiopark uit de 5e Nota R.O. een belangrijke groene wig in de noordelijke stadsregio Rotterdam. Hier spelen ontwikkelingen op het gebied van de HSL, A12, verstedelijking en aanzienlijke uitbreiding van de arealen groen en recreatie.
- Betrokkenen:** Naast PZH, de gemeenten Rotterdam, Bleiswijk, Bergschenhoek en Zevenhuizen-Moerkapelle.
- Bestuurlijke belang:** Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Regio Rijnmond en 2 leden van PS.
- Financieel belang:** Provinciale bijdrage ongeveer 16% van het exploitatietekort.  
Provinciale bijdrage in 2003: € 188.168.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 35.999.000; Vreemd Vermogen: € 14.757.000.  
Exploitatieresultaat: € 1.176.000 negatief (Jaarrekening 2003).
- Ontwikkelingen:** Externe projecten van het Recreatieschap:  
- Hoekse Park

### **33. Recreatiegebied Voorne-Putten-Rozenburg**

- Doel:** Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Voorne-Putten-Rozenburg is een belangrijk gebied met grote recreatieve mogelijkheden en waardevolle natuurgebieden in de delta van West-Nederland en in de dynamische omgeving van de wereldhaven Rotterdam.
- Betrokkenen:** Naast PZH, de gemeenten Rotterdam, Rozenburg, Spijkenisse, Bernisse, Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne.
- Bestuurlijke belang:** Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Regio Rijnmond en een lid van PS.
- Financieel belang:** Provinciale bijdrage ongeveer 15% van het exploitatietekort.  
Provinciale bijdrage in 2003: € 340.000.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 1.075.000; Vreemd Vermogen: € 8.795.000.  
Exploitatieresultaat: € 2.264.000 negatief (Jaarrekening 2003).
- Ontwikkelingen:** Heroverweging inzet Schap als opmaat voor nieuw op te stellen Schapsplan 2007 - 2011.

### **34. Recreatiegebied Midden-Delfland**

- Doel:** Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Midden-Delfland vormt als regionaal park uit de 5e Nota R.O. een groene buffer tussen de Haagse en Rotterdamse agglomeraties.
- Betrokkenen:** Naast PZH en het Rijk, de gemeenten Vlaardingen, Schiedam, Maassluis, Midden-Delfland, Schipluiden, Delft, Westland en Rotterdam.
- Bestuurlijk belang:** Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Regio Zuid-Holland Zuid en een lid van PS.
- Financieel belang:** Provinciale bijdrage ongeveer 32% van het exploitatietekort (na bijdrage LNV van 50% in het exploitatieresultaat exclusief kapitaallasten).  
Provinciale bijdrage in 2003: € 484.000.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 15.468.000; Vreemd Vermogen: € 4.688.000.  
Exploitatieresultaat: € 2.136.000 negatief (Jaarrekening 2003).
- Ontwikkelingen:** De komende jaren zullen de ontwikkelingen binnen de landbouw en infrastructuur (A4) in combinatie met de recreatieve mogelijkheden en natuurwaarden een rol spelen.

### **35. Natuur- en recreatieschap Grevelingen**

- Doel:** Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. De Grevelingen wordt gekarakteriseerd door de grote natuurwaarden en recreatieve mogelijkheden als onderdeel van de delta van West-Nederland. De

opgave is en blijft evenwicht te vinden tussen de recreatieve en toeristische belangen met de natuur van internationale waarde.

Betrokkenen: Naast PZH, provincie Zeeland, het Rijk en de gemeenten Dirksland, Goedereede, Middelharnis, Oostflakkee en Schouwen-Duiveland.

Bestuurlijke belang: Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Regio Zuid-Holland Zuid.

Financieel belang: Provinciale bijdrage circa 25% van het exploitatietekort  
Provinciale bijdrage in 2003: € 113.000.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 1.182.000; Vreemd Vermogen € 2.558.000;  
Exploitatieresultaat € 452.000 negatief (Jaarrekening 2003).

Ontwikkelingen: Discussie over organisatiestructuur in verband met vertrek directeur.

### 36. Natuur- en recreatieschap De Hollandse Biesbosch

Doel: Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch beheert een gebied dat geheel gelegen is op het Eiland van Dordrecht. Het bestaat uit het Zuid-Hollandse deel van het Nationaal Park De Biesbosch en het hieraan grenzende recreatiegebied ten oosten van de bebouwde kom van Dordrecht.

Betrokkenen: Naast PZH, de gemeenten Dordrecht, Sliedrecht en Papendrecht.

Bestuurlijke belang: Algemeen Bestuur: portefeuillehouder Regio Zuid-Holland Zuid en een lid van PS.

Financieel belang: Provinciale bijdrage ongeveer 25% van het exploitatietekort.  
Provinciale bijdrage in 2003: € 273.000.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 53.000; Vreemd Vermogen: € 2.623.000.  
Exploitatieresultaat: € 1.105.000 negatief (Jaarrekening 2003).

Ontwikkelingen: Uitgaande van de huidige situatie is een belangrijke doelstelling het bezoekersaantal en met name het bezoekersaantal van buiten de regio de komende jaren verder te laten stijgen.

#### Intern:

- In 2004 is een landschaps- en inrichtingsplan opgesteld; het gebied is na 30 jaar intensief gebruik gedateerd en de recreatieve behoeften zijn veranderd naar kwantiteit en kwaliteit;
- Opstellen van een marketingplan met gerichte actiepunten. Dit plan zal in 2005 worden uitgevoerd.
- Haalbaarheidsanalyse nieuwe rondvaartboot; de analyse is uitgevoerd in 2004, de nieuwe rondvaartboot zal medio maart 2005 officieel in gebruik genomen worden.

### 37. Stichting Herontwikkeling Zellingwijk

Doel: De Stichting Herontwikkeling Zellingwijk is opgericht om 3,2 ha. ernstig vervuilde grond in de gemeente Ouderkerk en Gouderak te saneren en er vervolgens natuurwaarden en woningen te realiseren.

Betrokkenen: De locatie Zellingwijk maakt deel uit van het project Hollandsche IJssel. Aan dit project nemen dertien overheden deel. Naast PZH zijn dit: de ministeries van VROM en VWS, de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Ouderkerk, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, de Hoogheemraadschappen van Schieland, Rijnland en de Krimpenerwaard en het zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden.

Bestuurlijk belang: De stichting is opgericht op 13 augustus 2003 (PS-besluit SPP/2001/776). De directeur Bijzondere Projecten vertegenwoordigt de provincie als bestuurder in de stichting.

Financieel belang: Ten behoeve van het Fonds Hollandsche IJssel (Fonds HIJ) stelt de provincie € 11.798.000 ter beschikking voor de looptijd van het Uitvoeringscontract Hollandsche IJssel (1999-2010) uit het budget voor de Wet Bodembescherming. De budgetbeheerder van het Fonds stelt de middelen op verzoek van de stichting ter beschikking. GS is belast met het beheer van het Fonds.

Financiële kengetallen: Eigen Vermogen: € 0; Vreemd Vermogen: € 1.459.000 (Jaarrekening 2003).  
Resultaat: Het project wordt gefinancierd uit het Fonds HIJ. Geschat wordt dat het project circa EUR 50 mln. gaat kosten na afronding in 2008-2009. Per jaar worden op basis van een begroting gelden ter beschikking gesteld aan de stichting uit het Fonds HIJ. Na afloop van het project wordt de stichting geliquideerd.

Ontwikkelingen: Aanbestedingsprocedure voor de adviseur is afgerond. De aanbesteding voor de General Contractor (= aannemer) is lopende. Begin 2005 wordt het design

en construct contract, na besluitvorming in de stuurgroep Hollandsche IJssel door de stichting, aan de GC gegund. De verwachting is dat de duur van het project circa 4 jaar is.

### **38. Functionele Commissie Dobbepas**

- Doel:** Bijdragen aan beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden.  
De Dobbepas vormt een klein element in het grote geheel van de groene wig tussen Delft en Zoetermeer in de rand van de Haagse agglomeratie
- Betrokkenen:** Naast PZH, de gemeente Pijnacker-Nootdorp.
- Bestuurlijk belang:** Voorzitter is de portefeuillehouder Regio Zuid-Holland Zuid; overige leden: 2 leden van PS.
- Financieel belang:** Provinciale bijdrage ongeveer 80% van het exploitatietekort  
Provinciale bijdrage in 2003: € 201.000.
- Financiële kengetallen:** Eigen Vermogen: € 0; Vreemd Vermogen € 1.022.235.  
Exploitatieresultaat: € 251.000 negatief (Jaarrekening 2003).
- Ontwikkelingen:** In het kader van de nota Recreatie 2000+ is een start gemaakt met de mogelijke opschaling van dit gebied tot een gemeenschappelijke regeling (recreatieschap) in deze regio. Volgens de planning zal deze gemeenschappelijke regeling in maart 2005 aanvangen, vooralsnog met de bestaande deelnemers. De intentie bestaat om gedurende 2005 de gemeente Delft hieraan toe te voegen (fase 2) en later (fase 3) andere deelnemers.

## 6.7 Paragraaf provinciaal grondbeleid

### Ontwikkeling

De eenheid ontwikkelings-/grondzaken (EGZ) is in 2003 opgericht om professionele adviezen te kunnen geven op het gebied van grondbeleid en hier ook uitvoering aan te kunnen geven. Provinciale Staten hebben in oktober 2004 vastgelegd wat zij onder grondbeleid verstaan door de Nota grondbeleid goed te keuren. Hierin wordt koers gezet naar een actief grondbeleid door een provincie die haar verantwoordelijkheid neemt in regionale en bovenregionale ontwikkeling, conform de Nota Ruimte. EGZ speelt hierbij een belangrijke rol door het verder ontwikkelen van expertise op de terreinen grondverwerving en –beleid, financiële planbegeleiding en samenwerkingsverbanden in de uitvoering (zowel met andere overheden als met private partijen). Deze expertise wordt ingezet in diverse provinciale projecten. EGZ heeft een adviserende en uitvoerende (grondverwerving) taak. De Nota Grondbeleid wordt verder uitgewerkt in een Uitvoeringskader Strategische Aankopen dat in het voorjaar 2005 aan PS ter vaststelling zal worden aangeboden. Bij dit uitvoeringskader wordt ook de evaluatie van de Verordening Voorfinanciering Grondverwerving aangeboden.

Naast de reeds genoemde verantwoordelijkheden die de provincie krijgt conform de Nota Ruimte zijn ook de verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de landelijk gebiedsagenda heel belangrijk. Volgens de in de maak zijnde Wet Investeringsbudget Landelijk Gebied (WILG) krijgt de provincie uitvoeringsverantwoordelijkheid 1 januari 2007. De provincie moet uiterlijk die datum haar programmabeheer en –control op orde hebben. 2005 zal het jaar zijn waarin de Provincie Zuid-Holland haar ontwikkelkracht zal moeten bewijzen en verder verankeren in de organisatie. De eerste bewijzen hiervan zijn in 2004 al geleverd; zoals de oprichting van de Grondbank RZG waarin de provincie deelneemt, de Drechtsteden (Manden Maken, actieve participatie in ROM-D), het akkoord rond de uitvoering van 750 hectare recreatie en natuur in het kader van de PMR.

### De basis

De voorbereiding op de toekomst kan niet zonder een gezonde basis. Als erfenis uit het verleden zijn er nog steeds grote achterstanden. Tevens moet het beheer van provinciale eigendommen verder worden geprofessionaliseerd.

De achterstanden worden inmiddels systematisch weggewerkt, maar met het vorderen van de werkzaamheden blijven de meer hardnekkige gevallen over. In 2005 zullen voorstellen worden gedaan om ook deze gevallen tot een afronding te brengen. Het gaat overigens vrijwel uitsluitend om transacties tussen overheden.

Eind 2004 is de eerste fase van Eris (Eigendoms Registratie en informatie systeem) geïmplementeerd. Daarmee is een belangrijke stap gezet in professioneel informatiebeheer van provinciale eigendommen. In de eerste maanden van 2005 worden gegevens gecheckt en gestandaardiseerd. Medio 2005 zal het systeem worden uitgebouwd met informatie van de andere betrokken beheerders (met name DBI en EGZ), waarmee de provinciale eigendomsregistratie een feit is (ERIS is onderdeel van het programma basisregistraties dat deel uit maakt van het programma Digitale Route). In het beheer zelf zal ook een verdere professionalisering worden doorgevoerd. Naast juridisch beheer, dat al redelijk draait, het informatiebeheer (zie bovenstaand) zal het technisch beheer (onderhoudsplanning en uitvoering) aandacht behoeven.

### Lopende werkzaamheden

De werkzaamheden van de eenheid ontwikkelings- en grondzaken nemen toe. De werkzaamheden voor verkeers- en vervoersprojecten zullen in 2005 licht toenemen, mede onder de aandacht van het provinciaal bestuur voor een voortvarende uitvoering. Daarnaast zullen de nieuwe taken steeds meer werk gaan betekenen.

Om de kwalitatieve en kwantitatieve groei van het takenpakket van de eenheid te beheersen is een bedrijfsplan in de maak.



## 6.8 Paragraaf speerpunten gebieden 2004

Voor de uitvoering van het "gebiedsgericht werken" worden binnen de provincie Zuid-Holland vier gebiedsprogramma's gehanteerd. De gebiedsprogramma's richten zich op zaken met een bovensectorale inhoud, die in de bestuurlijke schijnwerpers staan en die van bovenlokaal belang zijn. In de gebiedsprogramma's is een aantal regionale speerpunten benoemd. De speerpunten voor 2004 waren:

### 1. West

#### **Stedelijke As Leiden-Katwijk**

In september 2004 is het Plan van Aanpak voor de as Leiden-Katwijk door de stuurgroep aangeboden aan de partners. Dit plan verzorgt de samenhang tussen grote projecten als Ontwikkeling Marine vliegveld Valkenburg, Knoop Leiden-West, RijnGouweLijn West en Oost, Rijnlandroute en ontwikkeling van het gebied Oostflank Leiden. Op basis hiervan wordt de bestuurlijke en inhoudelijke organisatie uitgebouwd. Een belangrijk onderdeel van het project Stedelijke as is de financiering van bovenlokale infrastructuur. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat en de provincie hebben eind december 2004 een akkoord bereikt over de financiering van de RijnGouweLijn Oost. Het ministerie draagt maximaal € 140 miljoen bij, de provincie en de gemeenten ongeveer € 90 miljoen. In 2004 is de tracéstudie voor de RijnGouweLijn West gestart. Het project Rijnlandroute is in studiefase; de keuze van het tracé is van grote invloed op de ruimtelijke structuur van de stedelijke as. Na het rijksbesluit in 2004 om het Marine vliegveld Valkenburg te sluiten wordt de discussie gevoerd op welke wijze het marinevliegveld bebouwd zal worden. Eind 2004 is voor de Knoop Leiden-West een concept-overeenkomst vastgesteld. In de Oostflank van Leiden loopt de uitvoering van het project A4/W4 redelijk op schema. Over de Oostvlietpolder wordt een planologisch/juridische discussie gevoerd.

#### **Integrale Ontwikkeling Delft Schiedam (IODS)**

Na het richtlijnenadvies van de Commissie MER (milieu-effect-rapportage) op 14 mei 2004 is begonnen met een studie naar de alternatieven voor de A4 Midden-Delfland binnen het proces van de MER. Daarnaast heeft de provincie € 30 miljoen toegezegd voor kwaliteitsverbetering in Midden-Delfland en de inpassing tussen Schiedam en Vlaardingen. Daarmee is IODS financieel haalbaar. Door de adviescommissie IODS is eind 2004 een intentiebrief aan de minister verzonden.

#### **Integraal Ontwikkelingsplan voor het Bollencomplex (IOPB): Offensief van Teijlingen**

De verkenningsfase is medio 2004 afgerond met als resultaat een omslag in het denken van defensief naar offensief en de start van zes modules (lokale en bovenlokale opgaven uitvoeringsplanologie). Voor de eerste module is inmiddels een concept Plan van Aanpak gereed. Daarnaast is er een gebiedsmakelaar en een boegbeeld aangesteld om het Offensief een gezicht te geven en de voortgang van de modules te bespoedigen. Met het aanwijzen van de Bollenstreek als Greenport is de discussie gestart over de toekomstvisie van de streek.

#### **Groen Blauwe Slinger (GBS)**

Van de geplande 1.600 ha te realiseren groen is inmiddels ca. 500 ha gerealiseerd of in uitvoering (Balij / Bieslandse Bos). In juli 2004 is het – jaarlijks bij te stellen – uitvoeringsprogramma Groenblauwe Slinger door de provincie vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is concreet aangegeven welke activiteiten er in de periode tot en met 2008 worden uitgevoerd. Zo worden er tenminste vijftig projecten op het gebied van natuur, water, recreatie, landschap en landbouw in de groene bufferzone tussen Rotterdam en Den Haag uitgevoerd. Voor deze projecten is een subsidie van het Rijk in het kader van de regeling Subsidiering Gebiedsgericht Beleid (SGB) aangevraagd. Er is sterke voortgang geboekt bij de planvorming en uitvoering van de Groenzone/Bergboezem: het Masterplan voor de inrichting is vastgesteld door de stuurgroep Groenzone nadat de financiering ervan in voldoende mate veiliggesteld was en het MER is afgerond voor de komende besluitvorming over het bestemmingsplan in de gemeenten. Door DLG is tot en met 2004 voor ca. € 23 miljoen gronden en opstallen aangekocht, daaraan heeft de provincie € 5,7 miljoen bijgedragen. Een concept-bestuursovereenkomst is afgerond als basis voor de doorstart van landinrichting Oude Leede, deelgebied Ruijven-Zuidpolder van Delfgauw. Tevens is het concept projectplan van het Groenblauwe lint afgerond, waarbij de gebiedscommissie Land van Wijk en Wouden en de agrarische natuurvereniging Land van Wijk en Wouden waren betrokken. De Nieuwe Driemanspolder is begin 2004 gestart met de formele MER-procedure. Het opstellen van het MER en de benodigde onderzoeken die daaraan ten grondslag liggen worden begin 2005 afgerond. In juli is het Aankoopstrategieplan Driemanspolder vastgesteld.



### **Gebiedsgerichte afspraken**

- Haaglanden  
In samenwerking met het stadsgewest Haaglanden is een startnotitie gebiedsgerichte afspraken voorbereid. In deze startnotitie zijn verantwoordelijkheden benoemd en is afgekaderd over welke onderwerpen en op welk niveau de afspraken worden gemaakt. Begin 2005 wordt deze startnotitie bestuurlijk besproken, waarna deze door het Stadsgewest Haaglanden en de provincie bestuurlijk kan worden vastgesteld.
- Holland Rijnland  
In oktober 2004 heeft de samenwerking tussen de Leidse Regio en Duin- en Bollenstreek geresulteerd in een fusie tot de nieuwe regio Holland Rijnland. Voor het programma van Afspraken DB/LR is in 2004 een nieuw uitvoeringsprogramma voor 2005 vastgesteld.

## **2. Rijnmond**

### **Integrale ontwikkeling noordrand**

Voor de Integrale Ontwikkeling Noordrand Rotterdam (IONR) heeft de provincie samen met de stadsregio in het voorontwerp RR2020 (=Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020) de ontwikkeling van de Noordrand tot één van de vijf gebiedsgerichte prioriteiten uitgeroepen. De nadere programmatische verkenning vindt ten dele plaats in het ontwerp RR2020 (dat begin 2005 gereed komt voor besluitvorming).

### **Project Mainport Rotterdam (PMR)**

Voor het Project Mainport Rotterdam (PMR), waar 750 ha extra natuur- en recreatiegebied deel van uit maakt, is op 25 juni 2004 een akkoord ondertekend: het bestuursakkoord PMR, waarin de financiële bijdrage van het Rijk - op aandringen van de provincie, de stadsregio en de gemeente Rotterdam - geregeld is.

### **750 ha extra natuur- en recreatiegebied**

Project 750 ha extra natuur- en recreatiegebied is onderdeel van speerpunt PMR, waarvoor provincie verantwoordelijk is. Provincie is opgetreden als primaire "belangenbehartiger" voor dit onderdeel en heeft met succes onderhandeld over het inmiddels afgesloten bestuursakkoord.

### **Rechtermaasoever**

Het project rivierfront Rechtermaasoever is afgesloten. Voor het plan Waterwegcentrum I in Hoek van Holland is een overeenkomst gesloten met het bedrijfsleven van "de overkant". Ter ondersteuning van dit type overeenkomst is het model Afsprakenkader Rechtermaasoever opgesteld. Er is groen licht gegeven voor het project Rivierzone Vlaardingen. In december 2004 is de bestuursovereenkomst Rechtermaasoever en het daarbij horende Model Bestuurlijk Afsprakenkader ondertekend. Inhoudelijke zaken krijgen een vervolg in het speerpunt Ruimte voor Stedelijke Ontwikkeling (RSO) en RR2020.

### **Ruimte voor stedelijke ontwikkeling (RSO)**

Voor het speerpunt Ruimte voor Stedelijke Ontwikkeling is in het kader van ontwikkelingsplanologie een verkenning uitgevoerd van de locaties waar de frictie tussen de stedelijke ontwikkeling en de milieuregelgeving het grootste is. Dit heeft er toe geleid dat in het voorontwerp van het RR2020 een milieusignaleringskaart is opgenomen. Op Rijksniveau is de voorbereiding van de wet Stad en Milieu ondersteund.

### **Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt (Kennisinstructuur Mainport Rotterdam (KMR))**

Voor het project Aansluiting Onderwijs en Arbeidsmarkt is in maart 2004 een convenant afgesloten met het Platform Arbeidsmarkt Rijnmond. Kennisinstructuur Mainport Rotterdam (KMR) heeft voor twee projecten subsidies aangevraagd, waarvan één inmiddels is toegekend.

## **3. Zuid**

### **Ontwikkelingsperspectief Hoeksche Waard**

In 2004 hebben de provincie en de regio vastgesteld waar zij het over eens zijn m.b.t. de (ruimtelijke) ontwikkelingen in de Hoeksche Waard. In het najaar is het Afsprakenkader door vier van de zes Hoeksche Waard gemeenten en de provincie ondertekend. Het Afsprakenkader speelt een rol in de discussie in zake de positie van de Hoeksche Waard in de Nota Ruimte. In het najaar is tevens een begin gemaakt met de uitvoering en nadere concretisering van het Afsprakenkader, w.o. een aparte streekplanherziening voor de Hoeksche Waard. De feitelijke concretisering van het Afsprakenkader kan pas aan de orde zijn, nadat alle zes gemeenteraden het Afsprakenkader hebben vastgesteld en het past in de Nota Ruimte.

### **Uitvoeren Meerjaren Investeringsafspraken Drechtsteden**

De Drechtstedengemeenten hebben in 2004 hard gewerkt aan het proces van de meerjaren investeringsafspraken. Dit heeft medio 2004 geresulteerd in een door het Drechtstedenbestuur vastgesteld investeringsprogramma Drechtsteden 2004 – 2007 (eindbod “manden maken” d.d. 28 juli 2004). De provincie heeft in september op hoofdlijnen ingestemd met die meerjaren investeringsafspraken. De uitvoering van een groot aantal projecten in de Drechtsteden is daarmee in 2004 een stap dichterbij gekomen.

### **Spoorzone Zwijndrecht-Dordrecht**

In de Drechtsteden is door Drechtstedengemeenten, provincie, Rijkswaterstaat en het ministerie van VROM, een nieuw toetsingskader voor externe veiligheid ontwikkeld. Dat kader geeft een aanvulling waarop tot nu toe naar risico's wordt gekeken. Mede door het operationaliseren van dit toetsingskader is het Masterplan “Maasterras” in 2004 in een versnelling gekomen en is er een aantal stedenbouwkundige opties voor de spoorzone uitgewerkt (pilots).

De spoorzone is ook opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma van de Drechtsteden.

Daarnaast heeft dit project een plaats gekregen in de TOP 10 van de Zuidvleugel. Voor de lange termijn heeft een aparte goederenspoortunnel onder de Drechtsteden de voorkeur. De uitkomsten van het project ROBEL (eindbeeldonderzoek spoorverbinding Rotterdam-België) ondersteunen deze voorkeur.

### **Regionaal Uitvoeringsprogramma Goeree-Overflakkee**

De regionale samenwerking op het eiland heeft zich in 2004 verder geconcretiseerd in een gemoderniseerde WGR-regeling. Daarnaast is verder geïnvesteerd in de gebiedsgerichte aanpak om de uitvoering van projecten op het eiland te versnellen (o.a. fietsknooppuntensysteem, servicewinkels en havenkanalen). In de bestuurlijke samenwerking provincie-regio is gewerkt aan een pakket gebiedsafspraken. De provinciale inzet heeft geresulteerd in een door het ISGO (Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Goeree-Overflakkee) opgestelde concept-gebiedsagenda (“vitale regio”).

### **Groen-blaue programma**

In juni 2004 is het programma “Provinciale Ecologische Hoofdstructuur/Groen in en om de stad 2004-2007” (PEHS/GIOS 2004-2007) in ontwerp vastgesteld. Met dit programma zal zowel binnen- als buitendijks een belangrijk deel van de wateropgave in Zuid-Holland Zuid worden gerealiseerd. De plannen in het kader van het project Deltanatuur zijn in 2004 verder geconcretiseerd. Op basis van de ontwikkeling van het zogenoemde Zuidvleugelpakket “Groen en Water in en om de stad” is in 2004 gewerkt aan het doorbreken van de impasse in de realisering van de GIOS-opgave. Voor Drechtsteden heeft dit mogelijk positieve consequenties voor de voortgang van het strategisch groenproject Eiland van Dordrecht.

### **Merwedezone**

De Merwedezone is zowel in de regio Zuid als Oost gelegen. Zie speerpunt Merwedezone van het gebied Oost.

## **4. Oost**

### **Versterking uitvoering Alblasserwaard, Krimpenerwaard en Reeuwijk e.o.**

Voor de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin onder andere is aangegeven welke uitvoeringsprojecten in 2004 ter hand zijn genomen. In de tweede helft van 2004 is in samenspraak met de gebiedscommissie een evaluatie gestart, waarbij ook wordt gekeken naar een mogelijke voortzetting van het convenant, inclusief de rolverdeling tussen overheden en maatschappelijk middenveld. In de Krimpenerwaard is door het Gebiedsplatform Krimpenerwaard in het kader van de Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB) een integraal uitvoeringsprogramma opgesteld. De uitvoering van projecten daaruit loopt. Ook is een discussie gestart over de verdere versterking van de samenwerking en de uitvoering en de rol van gemeenten en maatschappelijke partijen daarbij. In opdracht van het Bestuurlijk Regieteam Reeuwijk e.o. (BRR) is in 2004 een uitvoeringsprogramma gemaakt in het kader van de SGB-regeling. De SGB-regeling zal met name worden ingezet voor cofinanciering van projecten uit het Landschapsplan Veenweidegebied, deelgebied Gouwe-Meije-IJssel. Het uitvoeringsprogramma SGB is eind 2004 door de provincie vastgesteld.

### **Veenweidepacten**

In juni 2004 heeft de provincie met de minister van LNV, de provincies Noord-Holland en Utrecht, Water- en Hoogheemraadschappen en de Veenweidegemeenten, het Groeneveld-akkoord gesloten. Hierin zijn afspraken gemaakt over landschap en landbouw, waterbeheer en -berging, ruimtelijke ordening en de relatie tot de stedelijke gebieden. Op 23 juni 2004 heeft de bestuurlijke conferentie

Westelijke veenweidegebieden plaatsgevonden. Belangrijk resultaat is de afspraak dat LNV de LNH (Landbouw Natuurlijke Handicap)-regeling wil inzetten voor deze gebieden. De resultaten van de bestuurlijke conferentie dienen als bouwstenen voor de op te stellen Veenweidepacten. Op 22 december 2004 heeft de Startconferentie Veenweidepact Krimpenewaard plaatsgevonden. De provincie richt zich met de pacten vooral op de korte termijn. Het beleid voor de lange termijn wordt met de provincie Noord-Holland en Utrecht voor het Veenweidegebied als geheel bepaald. Voor het gebied Gouwe Wiericke heeft de provincie met het Waterschap en Hoogheemraadschap een intentieovereenkomst getekend, die is gericht op een nieuw gebiedsperspectief. In de tweede helft van 2004 is een milieu effect rapportage (MER) gestart.

### **Merwedezone**

In oktober 2004 is de stuurgroep Merwedezone onder voorzitterschap van de provincie in het leven geroepen, waarin alle betrokken gemeenten en waterbeheerders zijn vertegenwoordigd. De stuurgroep Merwedezone heeft de ontwikkelingsopgave vastgesteld en is gestart met de opstelling van een transformatievisie Merwedezone en een uitvoeringsprogramma inclusief exploitatieopzet en bijbehorende projectorganisatie. Op 1 december 2004 is hiervoor door de provincie een intentieverklaring getekend met de (regio)gemeenten en waterbeheerders. De intentieverklaring Merwede Linge Lijn is afgestemd met de intentieverklaring Merwedezone en is 9 december 2004 getekend.

### **Oude Rijnzone (ORZ)**

In de Bestuursovereenkomst Oude Rijnzone is een 12-tal projecten benoemd, waaronder Transformatievisie Oude Rijnzone. Begin juli 2004 is gestart met de Transformatievisie. De stuurgroep Oude Rijnzone heeft uit drie ontwikkelde scenario's een koersvariant aangegeven ten behoeve van de Transformatievisie. Ook heeft de stuurgroep Oude Rijnzone een aantal vragen gesteld, die een nadere uitwerking behoeven. De resultaten van de uitwerking zijn ingrediënten voor de transformatievisie.

In oktober en november 2004 zijn informatiebijeenkomsten gehouden voor bestuurders van gemeenten, provincie, Kamer van Koophandel Rijnland en voor bewoners/belanghebbenden. De stuurgroep ORZ heeft eind oktober 2004 geconstateerd dat het aanvankelijke tijdschema te ambitieus van opzet was. Ten behoeve van de kwaliteit van het werkproces, het consulteren van relevante groepen, voor het bereiken van draagvlak en een zorgvuldige communicatie vond de stuurgroep het gewenst meer tijd te nemen. Van belang is dat een kwaliteitsproduct wordt afgeleverd dat ook in financiële termen de toets der kritiek kan doorstaan. Hierdoor zal de Transformatievisie niet eind 2004, maar omstreeks mei 2005 gereed zijn. Een ander project uit de bestuursovereenkomst betreft het opzetten van een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). Een nader haalbaarheidsonderzoek is eind 2004 gereed gekomen.

Parallel aan de Transformatievisie Oude Rijnzone wordt een woonvisie opgesteld, bestaande uit een kwantitatief en kwalitatief deel. Het resultaat levert input aan de Transformatievisie.

### **Integraal OntwikkelingsPlan (IOP) Rijn en Veenstreek**

Na inventarisaties en gesprekken met partijen in de regio is een rapportage opgesteld over de (financiële) haalbaarheid van een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie voor het IOP Rijn- en Veenstreek. Er is echter geen overeenstemming bereikt over de opzet van een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie. Gemeenten zullen in plaats daarvan zelfstandig projecten uitvoeren. De samenwerking zal vooral bestaan uit afstemming tussen gemeenten en provincie. In het geval er relaties moeten worden gelegd tussen projecten van meerdere gemeenten kunnen adhok afspraken worden gemaakt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Aar- en Amstelzone, waar een belangrijke glasopgave gerealiseerd moet worden. Op een zelfde wijze zullen afspraken worden gemaakt over verevening (BV via afdracht aan een fonds).

In de tweede helft van 2004 is veelvuldig overlegd met de gemeente Nieuwkoop over de opzet, aanpak en randvoorwaarden van de pilot Nieuwkoop. In dat kader is ook opdracht verleend aan de Directie Landelijk Gebied (DLG) voor onderzoek naar de kosten van verwerving en sanering van de in de pilot gelegen glastuinbouwbedrijven. Door de provincie is voor het hele IOP Rijn- en Veenstreek een plan van aanpak opgesteld, inclusief aanpak van de pilot Nieuwkoop. De transformatievisie zal medio 2005 gereed zijn. Intussen is de gemeente Alkemade aan de slag gegaan met de transformatie van Roelofarendsveen-Zuid. Voor de aanpak van het verspreide glas heeft de provincie een plan in concept gereed dat wordt besproken met de betrokken gemeenten in de Rijn- en Veenstreek.

### **Toekomst boomteelt**

De provincie heeft haar ambities voor de Agenda voor de Toekomst van de Boomteelt in concept in kaart gebracht. Daarnaast is door de Stuurgroep Boomteelt gewerkt aan de uitwerking van de Agenda voor de Toekomst van de Boomteelt. Hierbij is gezocht naar een koppeling met de streekplanopgave (studieopgave boom-/sierteelt). De Stuurgroep Boomteelt heeft besloten de verschillende afspraken vast te leggen in een zogenaamd Boomteelt pact. De discussies over de projecten en de aansturing

hebben er toe geleid dat nog geen start is gemaakt met gezamenlijke visievorming. De visievorming wordt nu gekoppeld aan de studieopgave uit het streekplan en vindt plaats in 2005. In december 2004 is verder de Bestuursovereenkomst over de RijnGouweLijn afgesloten. De daarin gemaakte afspraken over de woningbouwmogelijkheden van Boskoop hebben een nauwe relatie met de ruimtelijke mogelijkheden van de boomteeltsector.

#### **Hollandsche IJssel**

Een evaluatie van het project en de samenwerking(-vorm) voor het project de Hollandsche IJssel is in 2004 uitgevoerd. De aanbevelingen daaruit zijn grotendeels overgenomen. Partijen in de Stuurgroep hebben de volledige uitvoering van het project herbevestigd. In juni 2004 is de Hollandsche IJsselsteen, de trofee voor initiatieven die de kwaliteit van de rivier verhogen, uitgereikt. In juli is de eerste subsidiebeschikking op basis van de Regeling Mooier Oevers Hollandsche IJssel afgegeven. Op de zelling IJssellaan (Ouderkerk bij Lageweg) is de sanering van de achtertuinten eind oktober 2004 afgerond. De Europese aanbesteding van de Zellingwijk te Gouderak is najaar 2004 afgerond. Naar verwachting zullen de eerste activiteiten in 2005 op de Zellingwijk te zien zijn. De resultaten van de proefsanering die in 2004 op de Schanspolder, een van de grote zellingen, is uitgevoerd, worden in 2005 meegenomen in de voorbereiding van de definitieve sanering en herinrichting.



## 6.9 Paragraaf taakstellingen en reserveringen

### Doel

Door middel van deze paragraaf wordt gerapporteerd over de realisatie van de geraamde taakstellingen en reserveringen.

Anders dan bij de begroting is de bestuurlijke relevantie van deze paragraaf bij de jaarrekening gering. Wordt bij de begroting een integraal inzicht verschaft in de ramingen ten behoeve van de beoordeling van de financiële positie van de provincie, bij de rekening zijn de taakstellingen en reserveringen functioneel verwerkt in de programmakosten. De geraamde taakstellingen en reserveringen zijn volledig gerealiseerd, respectievelijk verwerkt.

Totaaloverzicht taakstellingen en reserveringen (Bedragen x € 1.000.000)

	Onderwerp				
		Rekening 2003	Begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004
	<u>Taakstellingen</u>				
1	Taakstelling Collegewerkprogramma	0,0	3,95	0,0	0,0
a	<i>Verminderen van inhuur externen met 10%</i>		2,2		
b	<i>Besparingen door concernbreed inkoop en aanbesteding</i>		0,25		
c	<i>Versobering op drukwerk</i>		1,0		
d	<i>Versobering op evenementen</i>		0,25		
e	<i>Versobering op catering</i>		0,25		
2	Bijdrage directies aan Informatieplan	-	0,0	0,0	0,0
3	Taakstellende ombuiging conform amendement A2	-	0,0	0,0	0,0
4	Sociaal convenant (in verdien effect)	-	0,0	1,3	0,0
	<u>Reserveringen</u>				
1	Nominale reservering	0,0	1,4	0,0	0,0
2	Financiële ruimte	0,0	1,0	2,1	0,0
3	Onvoorzien	0,0	0,5	0,0	0,0
4	Reservering in voering provinciale Rekenkamer	0,0	0,2	0,0	0,0
5	BTW-compensatiefonds	0,0	0,3	0,0	0,0
6	Vernieuwing N210	0,0	13,5	13,6	0,0
7	Terugdringen ziekteverzuim	0,0	0,5	0,0	0,0

### Toelichting taakstellingen

#### Collegewerkprogramma

De onder a t/m e vermelde taakstellingen zijn opgenomen in het Collegewerkprogramma. De taakstellingen zijn door middel van begrotingswijzigingen volledig ingevuld en in de programmakosten verwerkt. Dit heeft geleid tot lagere programmakosten. Daarmee zijn de taakstellingen gerealiseerd.

#### Bijdrage directies aan Informatieplan

Conform de nota "Bedrijfsvoering in balans" is een deel van de kosten voor het I-beleid gedekt uit de reguliere directiebudgetten. Bij Voorjaarsnota 2004 is hiervoor een taakstelling van € 1 miljoen opgenomen. Bij Slotwijziging 2004 is deze taakstelling ingevuld (de kolom "Begroting 2004 na wijziging staat daarom op € 0,0) en zijn de directiebudgetten feitelijk verlaagd met genoemd bedrag. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de Bedrijfsvoeringsparagraaf.

#### Taakstellende ombuiging conform amendement A2

Tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota 2004 in Provinciale Staten is amendement A2 aangenomen. Hierin staat dat het tekort op de financiële ruimte ad € 2,0 miljoen moet worden gedekt door een taakstellende ombuiging. De taakstelling ad € 2 miljoen is in de Voorjaarsnota 2004

geraamd en bij Najaarsnota 2004 verwerkt door middel van verlaging van de programmabudgetten (de kolom "Begroting 2004 na wijziging staat daarom op € 0,0).

### **Sociaal convenant**

In de nota "Bedrijfsvoering in balans" is aangegeven dat vanaf 2007 - mede met gebruikmaking van de 57+ regeling - er financiële ruimte zou worden gecreëerd om de taakstellende bezuiniging op de personeelslasten van € 2,8 miljoen uit het CW P uit te dekken. Tevens zou dit ruimte moeten opbrengen (€ 1,1 miljoen structureel vanaf 2007) om de borging van het financieel beheer te dekken. Voor 2004 was wegens in verdieneffect een taakstelling opgenomen van € 1,3 miljoen. Bij Slotwijziging 2004 is deze taakstelling verwerkt. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de Bedrijfsvoeringsparagraaf.

## **Reserveringen**

### **Nominale reservering**

De post nominale reservering is bestemd om nominale ontwikkelingen van de budgetten af te dekken. Het gaat hierbij om de loonkostenontwikkeling van het provinciaal personeel, loon- en prijscompensatie gesubsidieerde instellingen, nominale prijsontwikkelingen provinciale materiële budgetten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Voor de loon- en prijscompensatie van de gesubsidieerde instellingen en voor de prijsaanpassing van de provinciale materiële budgetten is in 2001 door Provinciale Staten een beleidslijn vastgesteld. De reservering wordt gevoed vanuit de inflatiecorrectie op de algemene dekkingsmiddelen en het nominale deel van de ontwikkeling van het provinciefonds. Bij Voorjaarsnota 2004 is de raming naar boven bijgesteld met € 1,5 miljoen. Vanuit de reservering zijn de betreffende programmabudgetten verhoogd en is deze post volledig aangewend.

### **Financiële ruimte**

De financiële ruimte betreft het saldo van de begroting. Het bedrag van € 2,1 miljoen betreft het bij Slotwijziging 2004 geraamde exploitatieresultaat 2004 en maakt in de jaarrekening deel uit van het resultaat.

### **Onvoorzien**

In de begroting is een budget opgenomen voor onvoorziene lasten. Het betreft hier onvoorziene incidentele tegenvallers, waarvoor geen baten op de begroting staan en waarvoor geldt dat dekking niet plaats kan vinden binnen de programma's. Bij Slotwijziging 2004 is het restant bedrag voor onvoorzien ad € 0,3 miljoen toegevoegd aan de financiële ruimte.

### **Reservering invoering provinciale Rekenkamer**

De extra in het provinciefonds opgenomen middelen in 2004 zijn opgenomen als stelpost voor de dekking van de (invoerings)lasten van de provinciale Rekenkamer. Bij Najaarsnota 2004 zijn deze middelen beschikbaar gesteld en toegevoegd aan het budget van programma 1, Provinciaal bestuur.

### **Reservering BTW-compensatiefonds**

Deze reservering is grotendeels aangewend ter dekking van de lasten voor de borging van het verbeterprogramma financieel beheer. Zie hiervoor de nota "Bedrijfsvoering in balans".

### **Reservering vernieuwing N210**

Bij de vaststelling van de beleidsnota investeringen, waarderings- en afschrijvingen (statenvergadering van 15 december 2004, nr. 5514) is besloten per balansdatum 31-12-2004 de reserve N210 op te heffen en het saldo te storten in de nieuw op te richten bestemmingsreserve Infrastructuur. Het bedrag van de reservering ad € 13,6 miljoen, met name gebaseerd op de opbrengst uit de opcentenverhoging met 10 procentpunten per 1 april 2004, maakt deel uit van de in de Jaarrekening 2004 verwerkte storting in de reserve Infrastructuur. De middelen van deze reserve zijn bestemd voor de exploitatie- en kapitaallasten van infrastructurele werken.

### **Terugdringen ziekteverzuim**

Voor het terugdringen van het ziekteverzuim is € 0,5 miljoen per jaar uitgetrokken. Met de OR is overlegd over de inzet van deze extra middelen.

In 2004 is € 200.000 beschikbaar gesteld voor directiespecifieke acties op het gebied van ziekteverzuim op basis van het arbo-convenant. Aan de bedrijfsgezondheidszorg (BGZ) is € 125.000 beschikbaar gesteld voor onder meer mediation, verzuimtraining leidinggevenden, belcapaciteit en tijdelijke werkkuitbreiding van een medewerker van BGZ. Een bedrag van € 175.000 is toegevoegd aan de post frictiekosten personeel.

## 6.10 EU-paragraaf

### Omgaan met Europese subsidies

Europese subsidies zijn interessant omdat deelname aan Europese subsidieprogramma's vaak leidt tot samenwerking die niet zou zijn ontstaan via de gangbare bestuurlijke kanalen. Ook in 2004 heeft de provincie zo nieuwe contacten gelegd – ver weg en dicht bij – die kunnen leiden tot nieuwe projectvoorstellen voor de nieuwe structuurfondsenperiode na 1 januari 2007.

De provincie neemt deel in de Regio Randstad (P4+G4+K4 – de vier provincies, grote steden en de kaderwetgebieden Stadsregio Rijnmond) om de beleidsvorming in Europa te beïnvloeden en EU-subsidies voor de regio te verwerven. Binnen de provincie Zuid-Holland is in 2004 gewerkt aan diverse projecten die met Europees geld worden gefinancierd.

Doorgaans dekt de EU-subsidie ongeveer de helft van de projectkosten en wordt de andere helft gefinancierd door de provincie en eventuele partners. Hiervoor is de term cofinanciering gangbaar. De EU-bijdragen worden verleend uit de Structuurfondsen van de EU in een programma dat loopt tot 1 januari 2007 en uit het Europese Landbouwfonds. De Europese subsidies zijn toegewezen aan verschillende deelprogramma's.<sup>4</sup>

In de lopende begrotingsperiode voor de structuurfondsen (2000-2006) komt een relatief welvarende regio als de provincie Zuid-Holland slechts in bescheiden mate in aanmerking voor gelden uit de structuurfondsen. Toch heeft de provincie via het INTERREG programma nog relatief veel EU-subsidies verworven.

De provincie speelt in de verschillende projecten uiteenlopende rollen: beheer en betaalautoriteit, lead-partner (hoofdaannemer), partner (onderaannemer) en inhoudelijk adviseur. Bij deze rollen hoort een afnemende verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheden zijn groot bij het beheer van een compleet programma als subsidieverstrekker en relatief beperkt bij het voldoen aan rapportageverplichtingen jegens de lead-partner.

Het bijhouden en beoordelen van de uitputting van de projectbudgetten is een belangrijke activiteit – als er niet tijdig wordt uitgeput kan de provincie Europese subsidies kwijtraken. Indien de provincie het project dan toch wil afronden, zal extra ruimte in de begroting moeten worden vrijgemaakt ten koste van andere activiteiten. Voorwaarde voor een Europese subsidie is namelijk dat de provincie zorgt voor cofinanciering.

Van belang is dat de INTERREG-projecten die door de provincie worden uitgevoerd, over het jaar 2004 niet door de Europese Commissie zijn gedecommitteerd.

### Iets meer over decommitting

De voortgang van de meeste programma's is tot en met 2002 achtergebleven bij de ramingen. Hierbij speelde een rol dat, door de late goedkeuring van de Europese Commissie, de meeste programma's niet in 2000 maar pas in de loop van 2001 konden beginnen. Inmiddels hebben de meeste programma's een inhaalslag gemaakt.

De Europese Commissie heeft de "N+2" regel vastgesteld om onderuitputting van programma's te voorkómen. De regel houdt in dat bedragen die in het jaar "N" beschikbaar zijn in het jaar "N+2" door de eindbegunstigde betaald moeten zijn. Geld dat niet is besteed vloeit automatisch terug naar Brussel (de Commissie trekt zijn verplichting in: decommitting).

Het tempo van de comittingen (aangegane verplichtingen), is in tegenstelling tot de betalingen (n+2 regel), door de Europese Commissie niet aan termijnen gebonden. Wel geeft de voortgang in de comittingen een eerste indicatie van hoe de programma's lopen.

Het proces van decommitting verloopt stapsgewijs. Als de Europese Commissie besluit een programma te decommitteren wegens onderuitputting, zal de programmaleiding vervolgens moeten vaststellen welke lead-partner projecten voor decommitting in aanmerking komen. Ten slotte zal de projectleiding van een lead-partner project moeten besluiten hoe de pijn het beste onder de partners kan worden verdeeld.

Om deze reden is het zinvol om na te gaan waardoor bij een project de onderuitputting ontstaat. De oorzaak kan zijn dat een project kosteneffektiever wordt uitgevoerd dan aanvankelijk verwacht. Of dat de begroting werd opgesteld in een periode dat de verwachtingen omtrent de projectomgeving hoog gespannen waren (*"Op dit bedrijventerrein verwachten we veel dynamiek!"*). Een andere oorzaak kan zijn dat de uitvoering wordt vertraagd of zelfs dat het project niet goed wordt uitgevoerd waardoor de resultaten niet worden gerealiseerd.

Denkbaar is dus slecht en goed en snel en langzaam uitvoeren. Uiteindelijk kan op programmaniveau een verschil zichtbaar worden tussen projecten die "snel en slecht" worden uitgevoerd en projecten die "laat en goed" worden uitgevoerd.

<sup>4</sup> Zie de brief van de Staatssecretaris van EZ van 10 november 2004 over de voortgang in de uitvoering van structuurfondsenprogramma's in Nederland tot en met 2003, TK 27813, nr. 8



Naarmate de uitvoering van een programma verder gevorderd is, worden decommitteringsrisico's groter voor projecten die laat (en wellicht goed) worden afgerond. Immers, er zijn dan al veel programmagelden verplicht. Het is daarom belangrijk om te voorkomen dat projecten die baten opleveren voor onze provincie ten onrechte worden gekort door een late projectafsluiting.

### **ANSWER (totale projectkosten: € 6,4 mln)**

Het programma A Novel Southwing Economic Reply (ANSWER) is in 2004 door de provincie uitgevoerd met middelen uit het Regionale Programma Innovatieve Acties (RPIA) van de Europese Commissie. Voor de cofinanciering werkt de provincie samen met de gemeenten Rotterdam en Den Haag. RPIA-middelen zijn beschikbaar gesteld voor de budgetjaren 2003 en 2004 en de middelen moeten zijn besteed voor het eind van 2005.

De verantwoordelijkheid van de provincie voor de juiste uitvoering van dit programma is groot. De provincie treedt voor dit programma namelijk op als beheers- en betaalautoriteit. De voortgang van de projecten vraagt daarom veel aandacht. Aan acht projecten is in 2004 subsidie toegezegd. Alle projecten zijn in de loop van 2004 gestart. Centraal in het programma zijn de activiteiten van "De Kennisalliantie Zuid-Holland". Met drie programmaonderdelen is in 2004 een begin gemaakt. De belangrijkste hiervan is "Kennis naar de Markt", een project waarin in negen bedrijvenclusters de toepassing van kennis door middel van een groot aantal verschillende netwerkactiviteiten wordt bevorderd.

Door Rotterdam en Den Haag zijn in 2004 vier projecten gestart: het realiseren van een Breedband glasvezel net en toepassingen in het Lloyds kwartier van Rotterdam, het oprichten van een innovatief Incubatorcentrum voor startende bedrijven, een virtueel Kenniscentrum voor internationaal recht en vrede en een Centrum voor kennisvalorisatie in Den Haag.

Voorts zijn in 2004 in Rotterdam een drietal "kenniskringen" opgestart voor medische technologie, handel en transport en logistieke sector.

### **INTERREG**

Dit programma is erop gericht de samenwerking binnen de EU te bevorderen en gebieden met een geïsoleerde ligging extra te ondersteunen. Het programma wordt gefinancierd uit het Europese fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO).

De provincie heeft in 2004 meegedaan aan het Noordzeeprogramma en het Noord-West Europa (NWE-) programma binnen INTERREG IIIB (gericht op transnationale samenwerking tussen verschillende bestuurslagen voor ruimtelijke thema's). Deze programma's worden uitgevoerd door internationale secretariaten in Lille en Viborg. Het deelprogramma INTERREG IIIA is gericht op grensoverschrijdende samenwerking en niet van toepassing op onze provincie.

In de projecten ReUrBa2 (al in uitvoering) en NEW! Delta (gestart in 2004) is de provincie voor de Europese Commissie de lead-partner die verantwoordelijk is voor bijdragen van buitenlandse partners en de juiste besteding van alle toekende Europese subsidies.

Verder neemt de provincie deel in projecten die elders worden geleid of vervult een rol als waarnemer.

## **1. Lead-partner projecten ReUrBa2 en NEW! Delta**

### **ReUrBa2 (totale projectkosten: € 4,9 mln)**

In september 2004 is, na een vertraging sinds de start in 2003, een bijeenkomst met de buitenlandse partners georganiseerd voor een "herstart" van het ReUrBa2 project. Uitkomst was dat een bindend thema een belangrijke voorwaarde zal blijven voor een goede afloop van dit project.

De uitvoering van het project moest worden versneld om het gevaar van decommittering door EU zo klein mogelijk te maken. De belangrijkste inhoudelijke acties in 2004 van de provincie als lead-partner:

- In 2004 is een strategisch communicatieplan voor de resterende tijd ontwikkeld. Een nieuwe website ([www.reurba.org](http://www.reurba.org)), een zeswekelijks nieuwsbulletin en een aantal journalistieke artikelen zijn de producten hiervan;
- In november is een themabijeenkomst georganiseerd over de rol van woningbouwcorporaties in de stedelijke vernieuwing. Vooraf waren drie voorbereidende bijeenkomsten georganiseerd in Nederland, Duitsland en Engeland. Het doel van de bijeenkomst was (1) een verduidelijking van de toekomstige positie van woningbouwcorporaties en (2) een aanzet voor alliantievorming;
- Een tweede themabijeenkomst in november was gewijd aan verduidelijking van burgerparticipatie en het belang en positie van burgerbelangen in de stedelijke vernieuwing. Voor deze bijeenkomst werd aangesloten bij het symposium van het Landelijk platform aandachtwijken (LSA).

De belangrijkste acties in 2004 van de provincie als partner:

- De twee winnende ideeën van de Levende Stad! prijsvraag zijn verder uitgewerkt en aan de leden van de jury gepresenteerd;
- Een pilotstudie “Milieudifferentiatie langs de Stedenbaan” is uitgevoerd en opdracht is verleend om dit verder uit te werken;
- Een plan van aanpak voor het opzetten en uitvoeren van de regio-labs is opgesteld.

#### **NEW! Delta (totale projectkosten: € 6,7 mln)**

Het project heeft onder het motto “Ports & nature, striking a new balance”, tot doel om de juiste balans te vinden tussen havenontwikkeling en natuur in noordwest Europa. Het project is door de Europese Commissie goedgekeurd in juni en gestart op 26 november 2004 met de ondertekening van de overeenkomst met de partners in Rouen. Het project heeft als doel een bijdrage leveren aan de uitvoering van de Vogel- en HABITAT richtlijn. Voor deze richtlijn is de opbouw van het Natura 2000 netwerk van beschermde natuurgebieden noodzakelijk. Het project draagt bij aan de uitbouw van dit netwerk in de kustgebieden, estuaria en havengebieden in noordwest Europa. Het project Binnenduinrand De Zilk en een investering in de haven van Antwerpen (totaal van 3,3 mln Euro) maken deel uit van het NEW! Delta project.

## **2. Projecten waar de provincie toelevert aan een lead-partner elders**

#### **Artery (totale projectkosten: € 12,5 mln)**

(Totale kosten PZH € 450.000, totale kosten Project Hollandse IJssel € 2,5 mln)

Dit INTERREG project is een onderdeel van het Project Hollandse IJssel dat gericht is op de sanering en herontwikkeling van rivieroeveren en zellingen langs de rivier de Hollandse IJssel. De provincie is verantwoordelijk voor de aansturing van de Artery-partners in de Hollandse IJsselstreek. De provincie werkt samen met het project Hollandse IJssel, RWS en de stichting Molen op Kortenoord. De belangrijkste projectresultaten in 2004 zijn de restauratie van de 'Molen Windlust' in Nieuwerkerk a/d IJssel, het gereed maken van het VUYK-terrein in Capelle a/d IJssel voor een stadspark, twee inspraakavonden georganiseerd voor de deelprojecten Baai van Krimpen en Loswal 3 in Krimpen- en Capelle aan den IJssel en diverse internationale workshops over PPS en publieke participatie, met de partners (in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk)

#### **FraME (totale projectkosten: € 9,8 mln)**

Dit INTERREG-project is gericht op verbetering van beheersing van overstromingsrisico's in estuaria: duurzame nieuwe oppervlaktebenutting. Het project wordt geleid door De dienst Landelijk Gebied. De uitvoering van werkzaamheden in de provincie voor het onderdeel Noordrand Goeree-Overflakkee werd in 2004 vertraagd door planologische omstandigheden die in het 4<sup>e</sup> kwartaal effectief konden worden aangepakt. In december 2004 is een aanvang gemaakt met de daadwerkelijke uitvoering van de ecologische verbindingszone, watervoorziening in de van Pallandpolder. Daarmee voldoet Zuid-Holland tevens aan de afspraken die in het kader van FraME zijn gemaakt.

Achtergrond van het FraME project: het Rijk heeft de bestuurlijke regie van de Uitwerking ander beheer Haringvliet (Kierbesluit) overgedragen aan de provincie. In het 4<sup>e</sup> kwartaal van 2004 is het realisatiebesluit genomen, wat een aanmerkelijke versnelling van het project zal opleveren. In dit besluit wordt invulling gegeven aan het Kierbesluit. De provincie Zuid-Holland zal het project trekken. Daartoe wordt momenteel een plan van aanpak ontwikkeld.

#### **HST Platform (totale projectkosten: € 0,6 mln)**

Het HST-platform heeft in 2004 vooral gewerkt aan de promotie en marketing van het HST-concept en de betekenis voor steden en de inwoners daarvan. Onderdeel hiervan zijn onder meer de nieuwsbrieven van het platform en ook de HST-maquette die in het provinciehuis is gepresenteerd. De studies waren vooral gericht op de culturele aspecten van het concept en over de gedragspatronen van de reizigers. In Breda is een bijeenkomst met deskundigen georganiseerd waarin de culturele betekenis in workshops verder is uitgewerkt.

#### **LIFE (totale projectkosten: € 367.000 op een totaal van € 1,5 mln)**

De EU heeft in 2004 in het kader van LIFE-Nature een subsidie van € 1,5 mln toegekend aan het project Tien gemeten. LIFE-Nature richt zich op ontwikkelings- en herstelmaatregelen in gebieden die deel uitmaken van het Europese Natura-2000 netwerk, waaronder de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. De provincie is mede-opdrachtgever voor de natuurontwikkeling op Tien gemeten, en partner in het inrichtingsproject met een financiële bijdrage van € 367.000. In 2005 worden de eerste inrichtingsmaatregelen ten behoeve van de natuurontwikkeling uitgevoerd.

#### **North Sea Trail (totale projectkosten: € 7,5 mln)**

Leadpartner van dit project is Aberdeenshire. Deelnemers de regio's zijn Duitsland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, Schotland en Engeland en de 5 Nederlandse kustprovincies. De provincie

Friesland is 'keypartner' en vervult de trekkersrol binnen Nederland. Doel van het project is bijdragen aan de sociaal-economische versterking van de Noordzeekust-regio's door de natuurlijke schoonheid en het cultuur-historisch erfgoed van die regio's te beschermen en zichtbaar te maken. Centraal daarbij is het kustpad en/of een netwerk van kustpaden. Het pad is hierbij letterlijk en figuurlijk de weg waarlangs dat natuurlijke en culturele erfgoed zichtbaar wordt. In 2004 is onderzoek gedaan naar knelpunten in de route maar ook naar de historie en het 'verhaal' achter de Noordzeekust langs het pad – dit ter voorbereiding van het marketing- en promotieplan. Ook is een brief met informatie over het project verzonden naar externe organisaties zoals gemeenten, vvv's en historische verenigingen.

#### **OPTIMUM2/Goudse poort (totale projectkosten: € 1,6 mln)**

In OPTIMUM2 wordt sinds april 2004 onderzocht op welke wijze er 'vanaf het begin' met alle beschikbare instrumenten gewerkt kan worden aan betere bereikbaarheid van bedrijventerreinen: chipcards, real time information, een mobilitypoint, koppeling van doktersbezoek aan de aankomsttijd van de bus, een fietsenplan, etc. De bedrijven en ziekenhuizen in het Verenigd Koninkrijk en Nederland hebben uiteenlopende ervaring op het terrein van bereikbaarheid. In het project wordt uitwisseling van kennis en programmatuur georganiseerd.

Op 18 juni heeft de provincie een overeenkomst gesloten met de gemeente Gouda voor het project Goudse Poort. Er is een koppeling met het Masterplan Goudse Poort en de ontwikkeling van de Spoorzone. Er is een Visie op bereikbaarheid opgesteld met opties voor het openbaar vervoer. Ook is een start gemaakt voor een mobility point voor onder meer reisadviezen en abonnementen.

#### **Praxis (totale projectkosten: € 80.000)**

Een project dat met veel Europese partners wordt uitgevoerd om het ondernemerschap in het landelijke gebied te versterken. Het project wordt geleid vanuit Essex.

#### **SOS II (totale projectkosten: € 1,1 mln, op een totaal van circa € 13 mln)**

Het project omvat 2 deelprojecten: (1) Focus Locus en (2) bezoekerscentrum fort Wierickerschans. Met Focus Locus wordt gemikt op nieuwe inspiratie en vitaliteit voor het gebied rond om de Oude Rijn in het Groene Hart. In 2004 zijn workshops georganiseerd met de bewoners, waarbij ze via foto's en verhalen hebben aangegeven hoe zij tegen het gebied aankijken. De resultaten zijn ingebracht in het project Oude Rijnzone voor de "Transformatievisie" op de Oude Rijnzone en worden gepubliceerd via een boek, een website en een reizende tentoonstelling. Het fort Wierickerschans wordt gerestaureerd en omgevormd. In 2004 is een plan door de deelnemers in het project goedgekeurd. In juni is de Groene Hart Manifestatie op het fort georganiseerd waar Rijk en drie betrokken provincies een samenwerkingsovereenkomst voor het Groene Hart hebben ondertekend. In oktober 2004 is op het fort de EU-conferentie "Stad en platteland / City & Countryside" georganiseerd. Ook werd de eerste steen gelegd voor het nieuwe bezoekerscentrum door een bestuurder van de regio Ile-de-France – een van de partners in het project.

#### **POP en LEADER+ (totale projectkosten: € 35 miljoen)**

Dit zijn meerjarige programma's voor de versterking van het landelijke gebied, die voor de periode 2000-2006 worden gefinancierd uit het Europees Oriëntatie en Garantie Fonds voor de Landbouw (EOGFL). De programma's worden uitgevoerd in samenwerkingsverbanden van Rijk en provincies. De verantwoordelijkheid voor POP en LEADER+ ligt bij het ministerie van LNV. Voor de Randstad is de beheer- en betaalautoriteit door LNV gedelegeerd aan de provincie Flevoland.

POP omvat de ambities van Nederland in een duurzame ontwikkeling van het platteland en een bijbehorend pakket maatregelen. Centrale begrippen zijn duurzaamheid en kwaliteit. De provincie Zuid-Holland heeft het landelijk programma vertaald naar Zuid-Hollandse doelstellingen en thema's. Met LEADER+ wil de EU de inwoners van het platteland stimuleren om na te denken over de toekomst van het landelijk gebied. Zuid-Holland is een van de regio's in Europa die gebruik kan maken van de financieringsmogelijkheden van het LEADER+ programma. De Europese plattelandsgebieden kampen op dit moment met problemen zoals: het verlies aan werkgelegenheid in de landbouw; vergrijzing; verdwijnen van voorzieningen; achteruitgang van de leefbaarheid in de dorpen en verlies aan natuur- en milieuwaarden.

Leader+ gelden worden in de provincie uitgezet op voorstellen van 4 Plaatselijke Groepen. Tot en met 2004 zijn voor LEADER+ 51 aanvragen door PG's met positief advies naar de provincie gestuurd. Dit voor een investering van in totaal 2,6 mln Euro, met een LEADER+ subsidie van bijna 1 mln Euro.

#### **Project Add-Wijzer (totale projectkosten: € 1,3 miljoen)**

De provincie Zuid-Holland heeft deelgenomen in het onderzoeksproject "Add-Wijzer", een Europees project over het toegankelijk maken van overheidsinformatie t.b.v. burgers en het bedrijfsleven in het kader van de ruimtelijke ordening. Het Add-Wijzer project maakt onderdeel uit van het eContent programma.

Centraal voor de Nederlandse partners staat het proces van regelgeving in de ruimtelijke ordening, met name de bestemmingsplannen en hun bruikbaarheid voor burger en het bedrijfsleven (MKB). Praktisch doel is een koppeling van kaartmateriaal aan gegevens op ruimtelijk orderingsgebied met de mogelijkheid van digitale ontsluiting voor burgers en bedrijven. De presentatie en mogelijkheden zijn getoond op 9 september 2004 in de Statenzaal van de provincie Zuid-Holland. Tevens was een informatiemarkt georganiseerd. De evaluatie eind 2004 in Luxemburg gaf aan dat het project succesvol is geweest. De provincie heeft bij het onderzoek gebruik gemaakt van DURP (digitaal uitwisselbare ruimtelijke plannen) gegevens van gemeenten.



## 6.11 Rechtmatigheidsparagraaf

### Nieuwe toets op rechtmatigheid

Op grond van het 'Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten' (BAPG) dient de accountant met ingang van het verslagjaar 2004 een oordeel te geven over de rechtmatigheid van de gemeentelijke en provinciale jaarrekeningen. Dit oordeel komt naast het al bestaande oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Het begrip rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole richt zich met name op de mate waarin het door het bestuur gevoerde financieel beheer in overeenstemming is met de hiervoor geldende regels (externe en internewet- en regelgeving).

De nieuwe rechtmatigheidstoets heeft vergaande consequenties voor onze organisatie. In het najaar van 2004 is binnen de Commissie Onderzoek Rekening (COR) uitgebreid van gedachten gewisseld over de wijze waarop de rechtmatigheidstoets het beste kan worden geïmplementeerd. Door de COR is op 20 oktober jl. ingestemd met de voorgestelde gefaseerde aanpak van de invoering van de rechtmatigheidstoets.

### Gefaseerde aanpak provincie Zuid-Holland

Kern van deze gefaseerde aanpak is dat vanuit een risico-analyse 9 urgente processen zijn geselecteerd die in de rechtmatigheidstoets voor 2004 worden meegenomen. Deze 9 processen dekken de belangrijkste risico's op het terrein van financieel beheer af en betreffen:

- Subsidieverstrekking
- Subsidiebatens
- Investerings
- Salarissen
- Formatiebeheer
- Inkopen en aanbesteden
- Prestatielevering
- Betalingsverkeer
- Begrotingsuitvoering en budgetbeheer

In december 2004 heeft Provinciale Staten van Zuid-Holland het 'Voorstel toetsingskader 2004' vastgesteld waarin voor deze 9 processen is opgenomen de relevante wet- en regelgeving voor de toetsing op de rechtmatigheid volgens het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten. In dit 'Voorstel toetsingskader 2004' wordt per proces ingegaan op de volgende elementen:

- Verschijningsvormen onrechtmatigheid
- Relevante externe en interne wet- en regelgeving, met verwijzing naar artikelen
- Risico-analyse (Eventuele) voorstellen om aan sommige onderdelen van de interne regelgeving geen financiële consequenties te verbinden en derhalve buiten de rechtmatigheidscontrole 2004 te houden
- Voorstel voor het toetsingskader

### Voorlopige bevindingen interim controle

Vanuit de provinciale organisatie zijn in 2004 geen specifieke interne controles op het aspect rechtmatigheid verricht. In de opdracht voor de interim controle aan de huisaccountant is het aspect rechtmatigheid wel expliciet meegenomen.

Zoals te verwachten viel blijkt uit de voorlopige bevindingen uit de interim controle door Deloitte op het aspect rechtmatigheid dat in sommige gevallen de geldende regelgeving niet correct is toegepast. Dat betreft zowel externe regelgeving (subsidieregels, BTW-richtlijnen en sommige regels uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als interne regelgeving (mandaatregeling, subsidieregels, aanbestedingsregels en inkoopvoorwaarden).

In overleg met Deloitte moet worden bezien hoe deze bevindingen dienen te worden geïnterpreteerd en welke vervolgacties hierop kunnen worden genomen. Beantwoording van de volgende vragen staat hierbij centraal:

In hoeverre vormen de geconstateerde gevallen van onrechtmatig handelen onderdeel van het door PS vastgestelde toetsingskader rechtmatigheid 2004 ?

Welk financieel belang wordt toegekend aan de geconstateerde gevallen van onrechtmatig handelen en wat betekent dit voor het oordeel van de accountant ?

Welke lessen kunnen we leren uit de geconstateerde gevallen van onrechtmatig handelen en welke vervolgacties kunnen worden ingezet om herhaling te voorkomen?

### **Is voor 2004 sprake van een overgangsregime?**

De vraag of voor 2004 een overgangsregime van toepassing is, heeft de discussie over de invoering van de rechtmatigheidstoets in het jaar 2004 gedomineerd. Hoewel een verzoek van VNG/IPO aan de minister van BZK om een formeel overgangsregime voor 2004 van de hand is gewezen, wordt dit eerste jaar van de rechtmatigheidstoets in de praktijk gekenschetst als een overgangsjaar.

Topprioriteit hierbij is het leggen van een fundament voor een structureel rechtmatig beheer in de toekomst. Het streven naar een goedkeurende verklaring voor het aspect rechtmatigheid in het jaar 2004 is een hiervan afgeleide doelstelling, waarbij de haalbaarheid ervan in dit overgangsjaar als beperkt kan worden ingeschat.

De verwachting is dat de accountants een groot aantal niet-goedkeurende verklaringen (afkeurende verklaringen en oordeelsonthoudingen) zullen moeten afgeven. In de BZK circulaire 'Vernieuwde accountantscontrole bij provincies en gemeenten' (ingangsdatum 24 november 2004) wordt deze verwachting onderschreven en het ontbreken van een goedkeurende verklaring genuanceerd. Het voorwoord van deze circulaire sluit af met de volgende passage: "Over het algemeen zal het ontbreken van een goedkeurende verklaring niet betekenen dat er gerommeld of gefraudeerd is. Wel betekent het veelal, dat het schort aan voldoende controleerbare naleving van regels. De oorzaken kunnen in de regels, in de uitvoering, of in de administratieve verwerking van de uitvoering liggen. De belangrijkste slag die dit eerste jaar gemaakt moet worden, is de aard en oorzaken van onrechtmatigheden helder op tafel te krijgen, zodat de komende jaren acties kunnen worden ondernomen, waardoor er wel goedkeurende accountantsverklaringen kunnen worden afgegeven".

## 7. Balans en Rekening van baten en lasten 2004

### 7.1 Balans

#### Inleiding

Door middel van de balans en de rekening van baten en lasten legt de provincie verantwoording af over de financiële positie en het financieel beheer. Deze verslaglegging is de logische afronding van de Planning- en Controlcyclus (P&C): collegewerkprogramma, begroting, voorjaarsnota, halfjaarrapportage, najaarsnota en de tussentijdse begrotingswijzigingen.

#### Waarderingsgrondslagen

Uitgangspunt voor de analyse van de vermogenspositie van de provincie is de balans. Het uitgangspunt voor de waarderingsgrondslagen zijn de artikelen 35 en 59 tot en met 65 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV maakt onderscheid in activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut. Op basis van het BBV is de beleidsnota investeringen, waarderungen en afschrijvingen opgesteld. Deze nota is op 15 december 2004 door Provinciale Staten vastgesteld (statenbesluit 5514). Het hierin opgenomen beleidskader en de afschrijvingstabel zijn met ingang van 2005 van toepassing.

- Vaste activa: De vaste activa zijn onderverdeeld in materiële vaste activa (inclusief gronden), immateriële activa en financiële vaste activa. De vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs onder aftrek van groepsgewijs bepaalde lineaire afschrijvingen, variërend van 50 jaar (gebouwen) tot 3 jaar (waaronder automatisering). Gronden worden in 100 jaar afgeschreven. De afschrijvingstermijnen uit de in het verleden vastgestelde afschrijvingsnota's zijn recent overgenomen in de verordening financieel beleid, beheer en organisatie, die in november 2003 door Provinciale Staten is vastgesteld. Deze afschrijvingstermijnen gelden tot 1 januari 2005, wanneer de beleidsnota investeringen, waarderungen en afschrijvingen in werking is getreden. Door het voortschrijden van de tijd zijn inmiddels enkele afschrijvingstermijnen aangepast (met name voor investeringen op automatiseringsgebied zijn de termijnen verkort als gevolg van technologische ontwikkelingen). Ook zijn afschrijvingstermijnen bepaald voor enkele nieuwe categorieën kapitaalgoederen. De berekening van de afschrijving geschiedt over de verkrijgingprijs onder aftrek van subsidies en bijdragen van derden. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs. Hierop wordt niet afgeschreven. De afschrijvingstermijn voor recreatiesubsidies (investeringen in recreatiegebieden van recreatieschappen) die vallen onder de financiële vaste activa, is gesteld op 40 jaar, conform de afschrijvingstermijn op investeringen in eigen recreatiegebieden. In bovengenoemde beleidsnota geldt voor de recreatiesubsidies een afschrijvingstermijn van 40 jaar. In investeringsbijdragen in recreatiegebieden van derden (niet zijnde recreatieschappen) worden met ingang van 2004 niet meer geactiveerd. De kosten voor het aangaan van geldleningen worden afgeschreven in 10 jaar (in plaats van de looptijd van de lening). Met ingang van 2005 worden deze kosten niet meer geactiveerd. Er wordt afgeschreven vanaf het eerste jaar na het jaar waarin de investering plaatsvindt.
- Voorraad materialen: de voorraden zijn gewaardeerd tegen gemiddelde verrekenprijzen en historische uitgaafprijzen.
- Voorzieningen: de waardering vindt plaats tegen de nominale waarde of de contante waarde. Er zijn geen voorzieningen getroffen voor eventuele aanspraken tegen de provincie waarvan de grootte niet of niet voldoende kan worden bepaald. Voor eventuele risico's ter zake van gegarandeerde geldleningen is geen voorziening getroffen. Hiervoor wordt verwezen naar de risicoparagraaf.
- Voorziening dubieuze debiteuren: van de uitstaande vorderingen worden vorderingen op particulieren, civiel overheid en belastingen in de berekening van de benodigde stand van de voorziening meegenomen. De volwaardigheid van de debiteuren is in principe bepaald op basis van de dynamische methode. Naar mate van de ouderdom op de balansdatum is een percentage van de vorderingen als oninbaar bedrag voorzien. Grote vorderingen zijn individueel beoordeeld.
- Overlopende passiva: onder deze balanspost zijn de restant subsidies, als deze aan de jaren tot en met 2004 zijn toegerekend en nog niet geheel zijn uitbetaald, als nog te betalen kosten opgenomen. De afwikkeling van deze bedragen vindt plaats in een volgend jaar bij het definitief vaststellen van de subsidies.
- Kortlopende vorderingen, liquide middelen, bestemmingsreserves, lang vreemd vermogen en de kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.



## Balans per 31 december 2004

<u>Activa</u>	bedragen x € 1.000,-	Balans 31-dec-03	Balans 31-dec-04
<b>Vaste Activa</b>			
<i>Immateriele vaste activa</i>		1.209	5.319
Kosten sluiten van geldleningen	1.209		1.403
Kosten onderzoek en ontwikkeling activa	0		3.916
<i>Materiele vaste activa</i>		394.857	412.744
Investerings met economisch nut	29.963		29.752
Investerings met maatschappelijk nut	364.893		382.991
<i>Financiële vaste activa</i>		201.574	161.438
Kapitaalverstrekkingen aan:			
Deelnemingen	4.033		3.365
Gemeenschappelijke regelingen			
Overige verbonden partijen			
Leningen aan:			
Woningbouwcorporaties			
Deelnemingen			
Overige verbonden partijen			
Overige langlopende leningen	113.345		101.752
Overige uitzettingen looptijd >= 1 jaar	43.075		49.328
Bijdragen in activa van derden	41.122		6.994
<b>Totaal vaste activa</b>		597.640	579.501
<b>Vlottende activa</b>			
<i>Vorraden</i>		511	353
- Grond- en hulpstoffen:			
- niet in exploitatie genomen bouwgronden			
- overige grond- en hulpstoffen			
- Onderhanden werk (w.o. bouwgr. In exploitatie)			
- Gereed product en handelsgoederen	511		353
- Vooruitbetalingen			
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd &lt; 1 jaar</i>		59.754	90.138
- Vorderingen op openbare lichamen	24.791		33.699
- Verstrekte kasgeldleningen	27.942		53.006
- Rekening-courantverh. m et niet financiële instellingen			
- Overige vorderingen	7.020		3.433
- Overige uitzettingen			
<i>Liquide middelen</i>		92.220	46.018
- Kassaldi	6		3
- Banksaldi	91.778		45.978
- Girosaldi	436		37
<i>Overlopende activa</i>		72.866	95.334
<b>Totaal vlottende activa</b>		225.351	231.843
<b>Totaal generaal activa</b>		822.990	811.344
<b>Balans per 31 december 2004</b>			

<b>Passiva</b>	<b>bedragen x € 1.000,-</b>	<b>Balans 31-dec-03</b>	<b>Balans 31-dec-04</b>
<b>Vaste Passiva</b>			
<i>Eigen vermogen:</i>		289.694	279.936
- Algemene reserve	49.851		31.410
- Bestemmingsreserves:			
- Voor egalisatie van tarieven			
- Overige bestemmingsreserves	223.336		257.262
- Nog te bestemmen resultaat lopend jaar	16.508		-8.737
<i>Voorzieningen</i>		170.753	191.425
- Voor geschatte onzekere verplichtingen en verliezen	2.317		1.180
- Voor bestaande risico's	570		570
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	10.146		6.317
- Door derden beklemde middelen met specifieke aanw.	157.720		183.358
<i>Vaste schulden</i>		249.504	220.690
- Obligatieleningen			
- Onderhandse leningen van:			
- Binnenlandse Pensioenfondsen			
- Binnenlandse banken	117.600		118.121
- Binnenlandse bedrijven			
- Overige binnenlandse sectoren	131.904		102.569
- Buitenlandse instellingen, fondsen, banken enz			
- Door derden belegde gelden			
- Waarborgsommen			
- Verplichtingen uit financial-lease overeenkomsten			
<b>Totaal vaste passiva</b>		<b>709.951</b>	<b>692.050</b>
<b>Vlottende passiva</b>			
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd &lt; 1 jr:</i>		29.504	24.309
Kasgeldleningen	0		0
Bank- en girosaldi	0		0
Overige schulden	29.504		24.309
<i>Overlopende passiva</i>		83.534	94.985
<b>Totaal vlottende passiva</b>		<b>113.039</b>	<b>119.294</b>
<b>Totaal generaal passiva</b>		<b>822.990</b>	<b>811.344</b>
Borgstellingen		73.952	66.692
Garantstellingen			

## Erratum balans per 31 december 2004

<b>Activa</b>	bedragen x € 1.000	<b>Balans 31-dec-2004 per de stand 13 mei</b>	<b>muta- ties</b>	<b>Balans 31-dec-2004 na mutaties</b>
<b>Vaste Activa</b>				
<i>Immateriele vaste activa</i>		5.319		5.319
Kosten sluiten van geldleningen		1.403		1.403
Kosten onderzoek en ontwikkeling activa		3.916		3.916
<i>Materiele vaste activa</i>		412.743		407.099
Investerings met economisch nut		29.752	-2.004	27.748
Investerings met maatschappelijk nut		382.991	-3.641	379.350
<i>Financiele vaste activa</i>		161.439		154.445
Kapitaalverstrekkingen aan:				
Deelnemingen		3.365		3.365
Gemeenschappelijke regelingen				
Overige verbonden partijen				
Leningen aan:				
Woningbouwcorporaties				
Deelnemingen				
Overige verbonden partijen				
Overige langlopende leningen		101.752		101.752
Overige uitzettingen looptijd >= 1 jaar		49.328		49.328
Bijdragen in activa van derden		6.994	-6.994	0
<b>Totaal vaste activa</b>		579.501	-12.638	566.863
<b>Vlottende activa</b>				
<i>Voorraden</i>		353		1.441
- Grond- en hulpstoffen:				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden			664	664
- overige grond- en hulpstoffen				
- Onderhanden werk (w.o. bouwgr. In exploitatie)			425	425
- Gereed product en handelsgoederen		353		353
- Vooruitbetalingen				
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd &lt; 1 jaar</i>		90.138		90.138
- Vorderingen op openbare lichamen		33.699		33.699
- Verstrekte kasgeldleningen		53.006		53.006
- Rekening-courantverh. met niet financiële instellingen				
- Overige vorderingen		3.433		3.433
- Overige uitzettingen				
<i>Liquide middelen</i>		46.018		46.018
- Kassaldi		3		3
- Banksaldi		45.978		45.978
- Giroaldi		37		37
<i>Overlopende activa</i>		95.334	4.227	99.561
<b>Totaal vlottende activa</b>		231.843	5.315	237.158
<b>Totaal generaal activa</b>		811.344	-7.323	804.021

## Erratum balans per 31 december 2004

Passiva	bedragen x € 1.000	Balans 31-dec-2004 per de stand 13 mei	muta- ties	Balans 31-dec-2004 na mutaties
<b>Vaste Passiva</b>				
<i>Eigen vermogen:</i>				
- Algemene reserve		31.410		31.410
- Bestemmingsreserves:				
- Voor egalisatie van tarieven			-6.996	250.266
- Overige bestemmingsreserves		257.262	-5.100	-13.837
- Nog te bestemmen resultaat lopend jaar		-8.737		
		279.935		267.838
<i>Voorzieningen</i>				
- Voor geschatte onzekere verplichtingen en verliezen		1.180	3.788	4.968
- Voor bestaande risico's		570		570
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen		6.317		6.317
- Door derden beklemde middelen met specifieke aanw.		183.358	-1.008	182.350
		191.425		194.205
<i>Vaste schulden</i>				
- Obligatieleningen				220.690
- Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse Pensioenfondsen				
- Binnenlandse banken		118.121		118.121
- Binnenlandse bedrijven				
- Overige binnenlandse sectoren		102.569		102.569
- Buitenlandse instellingen, fondsen, banken enz				
- Door derden belegde gelden				
- Waarborgsommen				
- Verplichtingen uit financial-lease overeenkomsten				
<b>Totaal vaste passiva</b>		692.050	-9.317	682.733
<b>Vlottende passiva</b>				
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd &lt; 1 jr:</i>				
Kasgeldleningen		0		0
Bank- en giroaldi		0		0
Overige schulden		24.309	-1.824	22.485
		24.309		22.485
<i>Overlopende passiva</i>				
		94.985	3.818	98.803
<b>Totaal vlottende passiva</b>		119.294	1.994	121.288
<b>Totaal generaal passiva</b>		811.344	-7.323	804.021
Borgstellingen		66.692		66.692
Garantstellingen				

## **Toelichting op het erratum van de balans per 31 december 2004.**

Voor de toelichting op de balans wordt de indeling van de balans gevolgd.

### **Activa zijde**

#### **Materiële vast activa**

##### **Investerings met economisch nut**

De boekwaarde (€ 442.134 ) recreatiegronden Koepelschap en de boekwaarde (€ 473.601) golfcourse Broekpolder wordt extra afgeschreven. Zie toelichting bij de rekening van baten en lasten. Daarnaast is de boekwaarde van de Overslag Terminal Alphen van € 663.508 overgebracht naar de vlottende activa: niet in exploitatie genomen gronden. Vervolgens zijn de gronden PEHS met een boekwaarde van € 424.614 overgebracht naar de vlottende activa onderhanden werk.

##### **Investerings met maatschappelijk nut**

De negatieve boekwaarde als gevolg van boekwinsten bij de verkoop van gronden van € 2,229 miljoen is uit de activa administratie verwijderd.

Er is gebleken dat er door provinciale staten een vastgestelde systematiek aanwezig is voor het aflossen van de vordering van de provincie op het BOR-fonds. De aanvankelijk voor de aflossing van de vordering aangewende investeringsbijdrage voor de N470 heeft achteraf gezien niet te worden aangewend. Als gevolg hiervan nemen de investeringen met maatschappelijk nut af met € 5.869.774. De overlopende activa nemen hierdoor met hetzelfde bedrag toe.

#### **Financiële vaste activa**

##### **Bijdragen in activa van derden**

Als gevolg van de toepassing van de BBV is alsnog een bedrag van € 6,994 miljoen aan boekwaarde activa van derden extra (recreatieschappen) afgeschreven. Dit vanwege het feit dat voor deze activa niet kan worden aangetoond dat deze voldoen aan de criteria voor activering, zoals opgenomen in de BBV.

#### **Vlottende activa**

##### **Niet in exploitatie genomen bouw-Gronden**

De boekwaarde van de Overslag Terminal Alphen van € 663.508 is overgebracht naar de vlottende activa: niet in exploitatie genomen gronden.

##### **Onderhanden werk**

De gronden PEHS met een boekwaarde van € 424.614 zijn overgebracht naar de vlottende activa onderhanden werk.

#### **Overlopende activa**

Er vindt een correctie plaats van - € 1,824 miljoen vanwege voorgenomen vooruitbetaalde bedragen die achteraf gezien niet daadwerkelijk per 31-12-2004 zijn betaald. Dit heeft een directe relatie met de crediteurenpositie, die met hetzelfde bedrag wordt verlaagd. Van een gemeente moet nog een bijdrage worden ontvangen van € 0,2 miljoen voor de aanleg van de A4/HSL. Zie ook de overlopende passiva.

BOR-fonds: zie toelichting investeringen maatschappelijk nut.

## **Passiva zijde**

### **Vaste passiva**

#### **Eigen vermogen**

#### **Overige bestemmingsreserves**

Er vindt een verschuiving plaats van de voorzieningen Hollandsche IJssel (€ 330.000), Groene Hartteam (€ 72.180) en Cultuurbereik (€ 300.000) naar de desbetreffende reserves. Dit in verband met aanwezige eigen middelen. Vervolgens is een bedrag van € 431.000 van de reserve bedrijfsterreinen overgebracht naar de voorziening bedrijfsterreinen. Dit in verband met aanwezige derden gelden.

De bestemmingsreserve A4/W4 van € 4,368 miljoen is overgebracht naar de voorzieningen. Dit komt vanwege de interpretatie van de BBV.

Uit de BIKL wordt het gereserveerde bedrag van € 2,9 miljoen voor de verlaagde passage A4/HSL onttrokken.

#### **Nog te bestemmen lopend jaar**

Per saldo neemt het negatieve resultaat met € 5,1 miljoen toe. Hiermee komt het negatieve rekeningssaldo na resultaat bestemming uit op € 13,837 miljoen.

### **Voorzieningen**

#### **Voor geschatte onzekere**

#### **verplichtingen en verliezen**

In de voorzieningen is voor de A4/W4 € 4,368 miljoen opgenomen (zie bestemmingsreserves). Dit komt vanwege de interpretatie van de BBV.

De voorziening premiebetalingen is met € 580.000 verlaagd (zie toelichting rekening baten en lasten).

#### **Door derden beklemde middelen**

De voorziening GDU is met € 282.796 verhoogd (zie toelichting rekening baten en lasten).

De voorziening ISV is met € 10.500 verhoogd (zie toelichting rekening baten en lasten).

De aanwending van de voorziening VINEX is met € 1.138.932 verlaagd (zie toelichting rekening baten en lasten).

Daarnaast heeft er per saldo een verschuiving van de voorzieningen naar de reserves plaatsgevonden van € 271.180 (zie toelichting overige bestemmingsreserves).

De voorziening verlaagde passage A4/HSL van € 2.168.808 is overgebracht naar de overlopende passiva. Dit komt vanwege de interpretatie van de BBV.

### **Vlottende passiva**

Als gevolg van de correctie van - € 1,824 miljoen vanwege voorgenomen vooruitbetaalde bedragen die achteraf gezien niet daadwerkelijk per 31-12-2004 zijn betaald, heeft dit een directe relatie met de crediteurenpositie, die wordt met hetzelfde bedrag verlaagd. De betreffende facturen hebben betrekking op 2005.

### **Overlopende passiva**

De voorziening verlaagde passage A4/HSL van € 2.168.808 is als overlopende passiva aangemerkt evenals de gereserveerde provinciale bijdrage in de BIKL van € 2,9 miljoen. Dit komt vanwege de interpretatie van de BBV.

De correcties met betrekking tot niet in het juiste boekjaar verantwoord van subsidies GDU, VINEX en ISV leiden ertoe dat voor een bedrag van € 1.432.228 aan

balansverplichtingen, die via de overlopende passiva verlopen, moeten worden verlaagd.  
Van een gemeente moet nog een bijdrage worden ontvangen van € 0,2 miljoen voor de aanleg van de A4/HSL. Dit bedrag is toegevoegd aan de overlopende passiva.

Door de accountant zijn opmerkingen gemaakt over de Voorziening voor Onderhoud Vaarwegen. De vraag was of deze Voorziening niet beter zou kunnen worden beschouwd als bestemmingsreserve. Bij de behandeling van de Beleidsnota Onderhoud Kapitaalgoederen is aangegeven dat begin 2006 een financiële vertaling van de 1e generatie onderhoudsplannen zou worden gegeven.

De Voorziening Onderhoud Vaarwegen zal dan worden betrokken bij de dekking van het onderhoudsplan. Om dat zich ten opzichte van 2003 geen nieuwe feiten hebben voorgedaan is besloten deze Voorziening nog een jaar als zodanig te handhaven.

Voor de goede orde: het erratum op de balans is niet meer doorgewerkt in het vervolg van de tabellen en de tekst op blz. 149 en volgende.

### Toelichting op de oude balans

De balans per 31-12-2004 sluit met een totaalbedrag van € 811,3 miljoen. Ten opzichte van de balans per 31-12-2003, met een totaalbedrag van € 823,0 miljoen betekent dit een afname van het balanstotaal met € 11,7 miljoen. Dit wordt aan de activazijde met name veroorzaakt door een forse afname van de liquide middelen en aan de passivazijde door een nadelig rekeningssaldo. Daarnaast is de treasuryportefeuille verder afgebouwd. Dit vertaalt zich in een afname van de langlopende vorderingen en schulden. De belangrijkste mutaties worden hierna toegelicht.

### Vaste activa

Ter toelichting zijn verloopoverzichten samengesteld voor de immateriële, materiële en financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa Bedragen x € 1.000,-	Boekwaarde 31-12-2003	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2004
Kosten sluiten van geldleningen	1.209	538	0	343	1.403
Kosten onderzoek en ontwikkeling activa	0	5.716	1.800	0	3.916
<b>Totaal</b>	<b>1.209</b>	<b>6.253</b>	<b>1.800</b>	<b>343</b>	<b>5.319</b>

#### Toelichting

##### Kosten sluiten van geldleningen

In verband met de lage rente op de kapitaalmarkt zijn diverse hoogrentende langlopende leningen vervroegd afgelost. Op contante waardebasis was hiermee € 538.000 aan rente gemoeid. Voor de resterende looptijd van de oude leningen zijn tegen een lagere rente nieuwe leningen afgesloten hetgeen een aanmerkelijk voordeel oplevert.

##### Kosten onderzoek en ontwikkeling activa

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling betreffen met name verkenningen in het kader van IODS/A4 Midden Delfland (€ 615.000), de aansluiting N207 op de N11 in verband met de Container Terminal Alphen (€ 2.028.000), de verbreding van de N209 (€ 35.000), planstudie en ontwerp van de verlengde Veilingroute (€ 313.000) en kosten in verband met de aanleg van de RijnGouweLijn (€ 1.884.000). De overige voorbereidingskosten bedragen € 841.000.

Ten behoeve van de verkenning naar de aansluiting van de N207 op de N11 in verband met de CTA is een investeringsbijdrage ontvangen van € 1.800.000.

Materiële vaste activa Bedragen x € 1.000,-	Boekwaarde 31-12-2003	Investerings	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2004
<i>Investerings met economisch nut</i>					
Bedrijfsgebouwen en terreinen	19.692	6.569	5.167	3.423	17.671
Bedrijfsmiddelen	10.271	4.493	0	2.683	12.081
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>					
Water/wegenbouwkundige werken	364.893	48.840	9.813	20.929	382.991
<b>Totaal</b>	<b>394.857</b>	<b>59.902</b>	<b>14.980</b>	<b>27.035</b>	<b>412.744</b>

#### Toelichting

##### Bedrijfsgebouwen en terreinen

De vermeerdering van de recreatieobjecten eigen beheer betreft zandwinning in het Valkenburgse Meer (€ 17.000) en aankoop van percelen grond in het Loetbos (€ 217.000).

Daarnaast is voor een bedrag van € 664.000 een perceel grond aangekocht van de Staat der Nederlanden ten behoeve van de Overslag Terminal Alphen.

De in 2004 toegerekende rente aan de voorfinanciering grondverwerving ad € 3.000 is geactiveerd. Bij verkoop van de grond worden deze rentekosten terugontvangen.

De te verrekenen afschrijvingslasten uit 1990 tot en met 1992 in verband met over te dragen recreatieterreinen aan het Koepelschap zijn weer toegevoegd aan de boekwaarde ten einde de verrekenbare bedragen op één plek zichtbaar te hebben. Het gaat hier om een bedrag van € 76.000.

In verband met de nieuwe voorschriften in het kader van het BBV zijn de geactiveerde recreatiesubsidies aan een nader onderzoek onderworpen. Subsidies in recreatiegebieden van derden, niet zijnde recreatieschappen, zijn gedeactiveerd. Naar nu blijkt zijn ook recreatiesubsidies



gerubriceerd onder de provinciale recreatieobjecten. Deze verkeerde rubricering heeft geleid tot een extra afschrijving van de recreatieobjecten eigen beheer van € 1.414.000.

#### Bedrijfsmiddelen

De mutatie in bedrijfsmiddelen heeft voor € 1.486.000 betrekking op investeringen van de Facilitaire Dienst. De overige mutaties betreffen voornamelijk investeringen in het beheersysteem infrastructuur ad € 1.491.000, van materiaal van de muskusrattenbestrijders ad € 250.000, aanschaf van materiaal ten behoeve van de gladheidsbestrijding ad € 908.000 en investeringen in het kader van de I&A-vernieuwing ad € 293.000.

#### Water- en wegebouwkundige werken

##### *Investerings*

De investeringen in verkeersveiligheidsprojecten belopen € 1.910.000. In provinciale wegen is in totaal voor € 29.211.000 geïnvesteerd, waarvan € 22.540.000 in de N470. De investeringen in fietspaden komen uit op € 4.156.000. In het programma vaarwegen is € 1.220.000 geïnvesteerd. De investeringen in openbaar vervoerprojecten komen uit op € 12.343.000.

Ten behoeve van de realisatie van 2 ha natuurgebied PEHS in de Venen is bij Najaarsnota 2004 (statenbesluit 5498) besloten tot aankoop van aangrenzende grond met woonhuis en na sloop van de op het perceel aanwezige glasopstanden aan derden te verkopen. Met deze aankoop is een bedrag gemoeid van € 425.000.

##### *Investeringsbijdragen van derden*

Voor het aanbrengen van verkeersveiligheidsmaatregelen zijn investeringsbijdragen ontvangen voor een bedrag van € 388.000. In verband met de aanleg van wegen is € 7.120.000 aan bijdragen ontvangen, waarvan € 7.631.000 betrekking heeft op de N470. Bovendien heeft een correctie op de investeringsbijdragen plaatsgevonden van € 562.000. De desinvestering in fietspaden betreft een GDU-bijdrage van € 169.000 voor de fietstunnel onder de N206. De investeringsbijdragen voor openbaar vervoerprojecten belopen € 2.134.000.

<b>Financiële vaste activa</b>	Boekwaarde 31-12-2003	Vermeerderingen 2004	Verminderingen 2004	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2004
Bedragen x € 1.000,-					
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>					
Deelnemingen	4.033	478	1.146	0	3.365
<i>Leningen aan:</i>					
Woningbouwcorporaties:					
Deelnemingen					
Overige verbonden partijen					
<i>Overige langlopende leningen:</i>					
Langlopende u/g treasuryleningen	113.345	101.752	113.345	0	101.752
<i>Overige uitzettingen looptijd &gt;= 1 jaar:</i>					
Langlopende u/g geldleningen	42.975	6.771	507	0	49.239
Renteloze studievoorschotten	100	0	11	0	89
	43.075	6.771	518	0	49.328
<i>Bijdragen in activa van derden</i>					
Voorfinanciering B.O.R.	31.995	2.269	34.265	0	0
Recreatie	9.127	348	0	2.481	6.994
	41.122	2.617	34.265	2.481	6.994
<b>Totaal</b>	<b>201.574</b>	<b>111.618</b>	<b>149.273</b>	<b>2.481</b>	<b>161.438</b>

#### **Toelichting**

##### Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

In 2004 is de vierde kapitaalbijdrage betaald aan de Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland CV ad € 478.000, waardoor de inbreng per 31 december 2004 € 605.000 bedraagt. De Stichting Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds IBZH is in 2004 opgeheven. Deze opheffing heeft geleid tot een afname van de deelnemingen met € 1.146.000.

##### Langlopende u/g treasurygeldleningen

Langlopende u/g treasuryleningen zijn leningen met een rentetypische looptijd langer dan één jaar. Tot 2004 (voor invoering van het BBV) lag het onderscheid tussen kortlopend en langlopend bij twee jaar. Per ultimo 2003 was het totaal van deze leningen € 113,3 miljoen. In 2004 zijn deze leningen conform verwachting afgenomen tot € 101,8 miljoen.

### Langlopende u/g geldleningen

In verband met de financiële nood bij de regionale omroepen zijn achtergestelde renteloze leningen verstrekt aan RTV West (€ 4.500.000) en aan RTV Rijnmond (€ 1.850.000).

Aan personeel is in 2004 voor een bedrag van € 357.000 aan leningen verstrekt in het kader van de PC-thuisregeling en het Fietsplan. Daar staat € 484.000 tegenover aan aflossingen op in het verleden verstrekte leningen in het kader van deze regelingen.

Van in het verleden aan provinciaal personeel verstrekte woningleningen is € 23.000 afgelost, waardoor nog € 272.000 aan openstaande leningen resteert.

### Bijdrage in activa van derden

Met statenbesluit 5126 uit januari 2002 is besloten een extra inleg van € 2,27 miljoen te storten in het regiofonds BOR Rotterdam ten behoeve van het project N470. In 2004 is aan dit besluit uitvoering gegeven. Deze extra inleg is gedaan om extra middelen te genereren voor het project N470, door middel van de Rijksbijdrage die gekoppeld is aan de extra inleg in het fonds (de Rijksverdubelaar).

De totale inleg in de regiofondsen ad € 34.265.000 was ten onrechte opgenomen onder de financiële vaste activa en is nu verantwoord onder de kortlopende vorderingen.

Recreatiesubsidies zijn verstrekt in verband met baggerwerkzaamheden hoofdwatergangen De Loet (€ 118.000), voor het project Eendragtspolder (€ 159.000), de aanleg van parkeerplaatsen in Goudse Hout (€ 57.000) en ruiterspaden Ravense Hout (€ 14.000).

In verband met de nieuwe voorschriften in het kader van het BBV zijn de geactiveerde recreatiesubsidies aan een nader onderzoek onderworpen. Subsidies in recreatiegebieden van derden, niet zijnde recreatieschappen, zijn gedeactiveerd. Dit heeft geleid tot een extra afschrijving van de recreatiesubsidies van € 2.101.000. In totaal is op recreatiesubsidies in 2004 € 2.481.000 afgeschreven.

## **Vlottende activa**

<b>Voorraden</b>	<b>Boekwaarde</b>	<b>Mutaties</b>	<b>Boekwaarde</b>
<b>Bedragen x € 1.000,-</b>	<b>31-12-2003</b>	<b>2004</b>	<b>31-12-2004</b>
<i>Gereed product en handelsgoederen</i>			
Voorraad kantoorartikelen	202	-97	105
Voorraad verkeersmiddelen	260	-57	203
Voorraad in fopanelen GZH	50	-4	45
<b>Totaal</b>	<b>511</b>	<b>-158</b>	<b>353</b>

## **Toelichting**

### Voorraad kantoorartikelen

De werkvoorraad van de drukkerij is met € 49.000 afgenomen tot € 12.000. De voorraad hardware is toegenomen met € 26.000 tot € 50.000. De overige mutaties betreffen de toename van de voorraad ergonomische hulpmiddelen (€ 10.000) tot € 13.000 en de afname van de voorraad meubilair dat opgeslagen is bij de leverancier (€ 7.000) tot 36.000.

### Voorraad verkeersmiddelen

Bij het Centraal Magazijn Buitendienst is in 2004 een geautomatiseerd voorraadadministratiesysteem in gebruik genomen. De voorraad verkeersmiddelen bestaat uit verkeersborden, verkeerslichten, afzetmateriaal, uniformkleding en persoonlijke beschermingsmiddelen en is met € 58.000 afgenomen tot € 202.000.

### Voorraad informatiepanelen GZH

De Groenservice Zuid-Holland heeft in 2003 voor € 50.000 12 informatiepanelen aangeschaft. Deze panelen zijn opgeslagen op de steunpunten in Bleiswijk en Leidschendam in afwachting van plaatsing in de diverse recreatiegebieden. In 2004 is één informatiepaneel verkocht, waardoor de voorraad is afgenomen tot 11 panelen met een waarde van € 45.000.

<b>Uitzettingen met een rentetypische looptijd &lt; 1 jaar</b>	Boekwaarde	Mutaties	Boekwaarde
Bedragen x € 1.000,-	31-12-2003	2004	31-12-2004
Vorderingen op openbare lichamen	25.219	8.903	34.123
Voorziening dubieuze debiteuren	-428	4	-424
<i>Verstreckte kasgeldleningen:</i>			
Kasgeldleningen u/g treasury	28.036	25.064	53.100
Voorziening treasury geïntensiveerd	-94	0	-94
<i>Overige vorderingen:</i>			
Debiteuren	7.557	-2.997	4.560
Voorziening dubieuze debiteuren	-536	-590	-1.126
Overige uitzettingen			
<b>Totaal</b>	<b>59.754</b>	<b>30.384</b>	<b>90.138</b>

### Toelichting

#### Kasgeldleningen u/g

De kortlopende uitgezette geldleningen uit hoofde van het reguliere cashmanagement (rentetypische looptijd korter dan één jaar) bestaat voor € 40,0 miljoen uit een bedrijvenrekening bij Robeco en voor € 13,1 miljoen uit kasgeldleningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De per 31 december 2003 uitgezette geldleningen zijn in 2004 geheel afgelost.

#### Vorderingen op openbare lichamen en overige vorderingen

De debiteurenpositie bedroeg per 31-12-2003 € 32.776.000, inclusief vermindering van de onderlinge vorderingen op de GZH voor een bedrag van € 53.000 en de van vóór 2003 nog daterende debiteurenpositie van de GZH van € 34.000 bestaande uit nog af te wikkelen creditfacturen.

Per 31-12-2004 is de debiteurenpositie ten opzichte van de stand per 31-12-2003 met € 5.906.000 toegenomen tot € 38.682.000. Hierin is € 9.000 opgenomen aan nog af te wikkelen creditfacturen van de GZH. De hogere stand van de debiteurenpositie ultimo dienstjaar 2004 wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de, vergeleken met 2003, hogere vordering op de belastingdienst in verband met de aangifte van compensabele BTW (€ 5.812.000).

Hierna is de positie in een overzicht (onderverdeeld naar Publiek en Niet-publiek) weergegeven.

Debiteurensaldo per dienstjaar

<b>Publiekrechtelijke lichamen</b>					
<b>Dienstjaar</b> <b>Bedragen x € 1000,-</b>	<b>Stand per</b> <b>1-1-04</b>	<b>Rel.</b> <b>Aandeel</b>	<b>Mutaties</b> <b>2004</b>	<b>Stand per</b> <b>31-12-04</b>	<b>Rel.</b> <b>Aandeel</b>
1986 t/m 1993	0	0,00%	0	0	0,00%
1994 t/m 1997	188	1,96%	-144	43	0,14%
1998 t/m 1999	386	4,04%	-50	336	1,11%
2000 t/m 2002	2.273	23,79%	-507	1.766	5,86%
2003	6.706	70,20%	-6.656	50	0,17%
2004	0	0,00%	27.955	27.955	92,72%
<b>Totaal</b>	<b>9.553</b>	<b>100,00%</b>	<b>20.598</b>	<b>30.150</b>	<b>100,00%</b>
<b>Niet-publiekrechtelijke lichamen</b>					
<b>Dienstjaar</b> <b>Bedragen x € 1000,-</b>	<b>Stand per</b> <b>1-1-04</b>	<b>Rel.</b> <b>Aandeel</b>	<b>Mutaties</b> <b>2004</b>	<b>Stand per</b> <b>31-12-04</b>	<b>Rel.</b> <b>Aandeel</b>
1986 t/m 1997	313	1,34%	-79	234	2,74%
1998 t/m 1999	5.452	23,39%	-1.630	3.822	44,75%
2000 t/m 2002	1.126	4,83%	-338	789	9,23%
2003	16.419	70,44%	-16.119	300	3,51%
2004	0	0,00%	3.396	3.396	39,76%
<b>Totaal</b>	<b>23.310</b>	<b>100,00%</b>	<b>-14.770</b>	<b>8.541</b>	<b>100,00%</b>
<b>Totaal</b>	<b>32.863</b>	<b>100,00%</b>	<b>5.828</b>	<b>38.691</b>	<b>100,00%</b>

De hoge stand van de vorderingen uit 1998 en 1999 op niet-publiekrechtelijke lichamen wordt met name veroorzaakt door nog openstaande heffingen nazorg ad € 3.663.000.

In 2004 is actie ondernomen om de inbaarheid van de nog openstaande oude vorderingen kritisch te beoordelen. Naar aanleiding hiervan is de debiteurenportefeuille flink afgenomen door het alsnog innen van de vorderingen en het afboeken van als oninbaar aangemerkte vorderingen.

Voorziening dubieuze debiteuren

In de balans van de Jaarrekening 2003 werd voor dubieuze debiteuren een bedrag van € 965.000 als voorziening opgenomen. In 2004 is voor € 159.000 aan vorderingen ten laste van de voorziening afgeboekt.

Bij de bepaling van de per jaarultimo benodigde stand van de voorziening is de dynamische methode voor kleine vorderingen en voor de grote vorderingen is de statische methode gevolgd. Zowel de civiele vorderingen op particulieren als de vorderingen op overheden en belastingaanslagen zijn in de berekening meegenomen (met een percentage per categorie vorderingen dat oploopt met de ouderdom van de vorderingen).

Een schematische weergave van de bepaling van de mate van oninbaarheid ziet er als volgt uit:

<b>Vordering per ultimo/ soort debiteur</b>	<b>Mate waarin oninbaar in procenten</b>	
	<b>Civiel particulier</b>	<b>Civiel overheid en belastingen</b>
1986 t/m 1997	100	
1986 t/m 1993		100
1994 t/m 1997		50
1998 t/m 1999	75	37,5
2000 t/m 2002	50	25
2003	25	12,5
2004	0	0

De reden van de afwijkende mate van oninbaarheid van civiele vorderingen overheid en belastingen ten opzichte van die op civiele vorderingen op particulieren is gelegen in de aard van de vordering. Civiele vorderingen op particulieren zijn risicovoller en hebben een hoger percentage voor oninbaarheid.

De omvang van de voorziening dubieuze debiteuren is volgens de hier beschreven systematiek berekend op € 805.000. Vanwege het na balansdatum bekend worden van het faillissement van twee debiteuren is een extra storting noodzakelijk geweest van € 744.000. Als gevolg van deze storting komt de stand van de voorziening per 31 december 2004 uit op € 1.550.000.

Recapitulatie van de voorziening:

a. Stand van de voorziening per 1 januari 2004	€ 965.000
b. Afboeking vorderingen in 2004	- 159.000,-
c. Storting in verband met faillissement twee debiteuren	- 744.000

Totaal voorziening per 31 december 2004 € 1.550.000

<b>Liquide middelen</b> Bedragen x € 1.000,-	Boekwaarde 31-12-2003	Mutaties 2004	Boekwaarde 31-12-2004
Kas	6	-3	3
Bank	91.778	-45.800	45.978
Giro	386	-364	22
Dienstvoorschotten	49	-34	15
<b>Totaal</b>	<b>92.220</b>	<b>-46.200</b>	<b>46.018</b>

### Toelichting

#### Bank

Deze post bestaat uit de volgende bankinstellingen: Bank Nederlandse Gemeenten, Fortis Bank en de Rabobank. Bij de Rabobank is in 2003 een rekening-courant geopend. Deze rekening biedt een hoger dan gangbaar kasgeldtarief waardoor het aantrekkelijk is om overtollige middelen op dit rekening-courant te zetten in plaats van hiervoor kasgelduitzettingen te doen. De forse afname wordt met name veroorzaakt door het beleggen van € 40,0 miljoen in het Robeco Institutioneel Garantiefonds. Deze belegging is gerubriceerd onder de kortlopende uitgezette geldleningen.

#### Dienstvoorschotten

Onder deze post vallen voorschotten (liquide middelen) van de volgende districten: districten Landelijk Gebied en Stedelijk Gebied van de Dienst Beheer Infrastructuur; de regio's Zuid en Noord-Oost van de directie Groen Water en Milieu; Centraal Magazijn Verkeersmaatregelen en de rayons van de dienst Muskusrattenbestrijding. Daarnaast is aan de bestuurschouffeurs een vast voorschot verstrekt voor het bekostigen van verblijfskosten.

<b>Overlopende activa</b> Bedragen x € 1.000,-	Boekwaarde 31-12-2003	Mutaties 2004	Boekwaarde 31-12-2004
Nog te ontvangen posten	66.118	26.220	92.338
Vooruitbetaalde bedragen	6.748	-3.751	2.996
<b>Totaal</b>	<b>72.866</b>	<b>22.469</b>	<b>95.334</b>

### Toelichting

#### Nog te ontvangen posten

Het saldo per 31 december 2003 is afgenomen met € 51.547.000 in verband met daadwerkelijk ontvangen danwel gefactureerde bedragen.

De over 2004 nog te ontvangen posten bedragen € 77.748.000.

Het saldo per 31 december 2004 bestaat voornamelijk uit transitorische vorderingen (€ 91.150.000).

De belangrijkste hiervan zijn:

- BTW-aangifte over het vierde kwartaal bij het BTW-compensatiefonds (€ 10.321.000);
- Opcenten motorrijtuigenbelasting over december (€ 13.201.000);
- Bijdragen in infrastructurale projecten (€ 13.885.000);

- Bijdragen in verband met openbaar vervoer (€ 1.848.000);
- Opgelopen treasuryrente in 2004 (€ 1.032.000);
- In 2005 ontvangen creditrente over 2004 (€ 2.022.000);
- Over 2004 op te leggen aanslagen grondwaterheffing (€ 1.280.000);
- Nog te ontvangen bijdragen in het kader van bodemsanering (€ 6.502.000);
- Over 2004 nog op te leggen aanslagen precariobelasting (€ 625.000);
- Nog te vorderen bedragen in verband met detachering van medewerkers (€ 379.000);
- Te declareren bedragen in verband met onderhoud en bediening van bruggen (€ 404.000);
- Te declareren bedragen in verband met exploitatie van verkeersregelinstanties (€ 555.000) en nog te factureren door de Groenservice Zuid-Holland in verband met beheer en onderhoud van recreatiegebieden (€ 545.000).
- Te ontvangen investeringsbijdragen uit de regiofondsen BOR bij stadsgewest Haaglanden en stadsregio Rotterdam (€ 28.395.000).
- Nog te ontvangen van de Grondbank RZG in verband met overdracht van grond in de Zuidplaspolder (€ 5.167.000).
- Uitkering behoedzaamheidsreserve provinciefonds (€ 2.529.000).
- Te vorderen bijdragen op de EU in het kader van het project ANSWER (€ 503.000).

Daarnaast bestaat het saldo van de nog te ontvangen posten hoofdzakelijk uit te verrekenen loonkosten met diverse instellingen als het IPO, Waarderingskamer recreatieschappen Grevelingen en Hitlandbos en bestuursassistentie van verschillende statenfracties (€ 972.000), te vorderen bedragen door de Facilitaire Dienst in verband met inkoop voor derden (€ 38.000) en af te wikkelen schades (€ 225.000).

#### Vooruitbetaalde bedragen

De per 31 december 2003 vooruitbetaalde bedragen, waaronder een voorschot op het boekjaarsubsidie 2004 voor RTV West ten bedrage van € 3.217.000, zijn in 2004 ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht. De per 31 december 2004 vooruitbetaalde bedragen worden in 2005 ten laste van de exploitatie gebracht.

De belangrijkste vooruitbetaalde bedragen betreffen:

- In december 2004 betaalde verzekeringspremies 2005 (€ 306.000),
- Voorschot eerste kwartaal 2005 voor de kinderopvang (110.000),
- Het onderhoud 2005 van het financiële systeem (€ 109.000)
- Voorschot subsidies 2005 (€ 646.000),
- Voorschot eerste kwartaal 2005 aan het Wegschap Tunnel Dordtse Kil (€ 188.000).
- Tevens is € 1.413.000 vooruitbetaald aan huur en servicekosten voor het provinciehuis en de districtskantoren van de districten Stedelijk Gebied in Leiden en Landelijk Gebied in Dordrecht (dienst Beheer Infrastructuur).

### **Vaste Passiva**

<b>Eigen vermogen</b> Bedragen x € 1.000,-	Balans per 31-12-2003	Mutaties 2004	Balans per 31-12-2004
Algemene reserve	49.851	-18.441	31.410
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Voor egalisatie van tarieven	0	0	0
Overige reserves	223.336	33.927	257.262
	223.336	33.927	257.262
Rekeningsaldo	16.508	-25.245	-8.737
<b>Totaal</b>	<b>513.030</b>	<b>24.168</b>	<b>537.198</b>

### **Toelichting**

#### Algemeen

Voor een nadere specificatie van de reserves wordt verwezen naar het verloopoverzicht van de bestemmingsreserves over 2004.

#### Algemene reserve

De algemene reserve is in 2004 met € 18,4 miljoen afgenomen. De belangrijkste mutaties worden hieronder toegelicht.

##### *Ten gunste van de algemene reserve*

Het voordelige rekeningresultaat 2003 van € 16,5 miljoen is conform Voorjaarsnota 2004 (statenbesluit 5456) in de algemene reserve gestort.

De rentetoevoeging aan het vaste deel van de algemene reserve bedraagt € 191.000.

Bovendien is de onttrekking uit de 2<sup>e</sup> begrotingswijziging (statenbesluit 5410) in verband met dekking van hogere kapitaallasten van de districtskantoren ad € 361.000 in de algemene reserve teruggestort vanwege de verkoop van het districtskantoor in Sliedrecht zoals besloten bij Najaarsnota 2004 (statenbesluit 5498).

Naar aanleiding van het doorlichten van de bestemmingsreserves is bij Voorjaarsnota 2004 besloten om een aantal reserves in 2004 op te heffen en het saldo te storten in de algemene reserve. Het gaat hier om een bedrag van € 3,0 miljoen

##### *Ten laste van de algemene reserve*

In totaal is € 35,25 miljoen aan de algemene reserve onttrokken ten behoeve van andere reserves en voorzieningen. Bij Voorjaarsnota 2004 (statenbesluit 5456) is besloten om dit bedrag te onttrekken ten behoeve van de nieuw te vormen reserves bedrijfsvoering (€ 24,25 miljoen), Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (€ 6,6 miljoen) en waterveiligheid (€ 4,4 miljoen)

Verder is conform de primitieve begroting € 2,35 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven voor het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan en € 0,6 miljoen voor uitgaven waterveiligheid.

#### Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bestaan met ingang van 2004 nagenoeg alleen nog uit met provinciale middelen gevormde eigen reserves. De derden-reserves zijn met ingang van 2004 gerangschikt onder de voorzieningen (met uitzondering van de provinciale middelen in de derden-reserves openbaar vervoer ad € 4.050.000, nationaal natuurbeleidsplan ad € 971.607, ROM bijdragen Groene Hart ad € 805, compensatiefonds saneringsverlies Nazorg ad € 3.585.645 en cultuurbereik ad € 292.620). De bestemmingsreserves zijn per saldo met € 33,9 miljoen toegenomen.

De dotaties en onttrekkingen aan de verschillende reserves zijn geschied conform besluitvorming in 2004. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de desbetreffende programma's.

Hierna wordt een verloopoverzicht van de overige reserves opgenomen.

Overige reserves Bedragen x € 1.000,-	Boekwaarde 31-12-2003	Toevoegingen	Onttrekkingen	Boekwaarde 31-12-2004	Verwijzing naar productgroep
Reserve BCF	19.547	6.550	7.808	18.290	080
Reserve saneringsverlies Nazorg	3.586	0	3.586	0	080
Reserve impulsen in kwaliteit en leefbaarheid	99.256	2.377	17.627	84.006	080
Reserve doorgeschoven activiteiten	3.101	4.278	3.101	4.278	080
Reserve bedrijfsvoering	0	24.250	836	23.414	1400
Reserve reorganisatie DRM/DBI	1.598	0	1.598	0	300
Reserve PVVP	0	7.800	0	7.800	300
Reserve A4/W4	0	4.368	0	4.368	300
Reserve egalisatie wegen	1.916	248	2.164	0	310
Reserve N210	20.600	13.942	0	34.542	310
Reserve openbaar vervoer	4.050	1.609	4.050	1.609	340
Reserve waterveiligheid	0	5.000	241	4.759	420
Reserve nadeel Beleidsplan Milieu en Water	599	0	599	0	500
Reserve werkbudget Hollandsche IJssel	0	10	0	10	500
Reserve milieustimulering	1.628	162	551	1.239	501
Reserve bodemsanering	343		343	0	522
Reserve bodemsanering	0	289		289	523
Reserve impuls bodemsanering	805	0	805	0	525
Reserve extra inzet industrielaawai	438	0	438	0	541
Reserve bestuursdwang	1.487	0	1.487	0	551
Reserve ontgronding Zevenhuizerplas	9	0	10	(1)	560
Reserve recreatie 2000+	334	0	99	235	610
Reserve zandwinning Vianen	143	0	143	0	610
Reserve Vlietland	956	0	956	0	610
Reserve 750 ha natuur en recreatie	0	7.589	0	7.589	610
Reserve afwikkeling Kagerzoom	268	0	268	0	611
Reserve Pandion	233	0	233	0	620
Reserve natuurterreinen	18.944	2.977	3.366	18.555	620
Reserve groene subsidies	6.107	1.671	1.740	6.038	620
Reserve nationaal natuurbeleidsplan	972	737	746	962	620
Reserve Groene Hart	1	0	1	0	620
Reserve bedrijfsterreinen	23.515	4.008	1.137	26.386	710
Reserve ANSWER	0	351	0	351	710
Reserve sanering glastuinbouw	10.000	0	0	10.000	730
Reserve ISV	0	708	0	708	930
Reserve VINEX	0	29	0	29	930
Reserve stadsvernieuwing	0	88	0	88	930
Reserve cultuurbereik	293	0	293	0	832
Reserve cultuurbehoud	2.606	2.822	3.711	1.718	832
<b>Totaal</b>	<b>223.336</b>	<b>91.864</b>	<b>57.937</b>	<b>257.262</b>	

Conform besluit bij Voorjaarsnota 2004 (statenbesluit 5456) zijn de volgende reserves naar aanleiding van de beleidsnota "doorlichting bestemmingsreserves" in 2004 opgeheven: egalisatiereserve wegen, reserve bodemsanering, reserve bestuursdwang, reserve afwikkeling Kagerzoom, reserve ROM Groene Hart en reserve Pandion.

Het per 31 december 2004 resterende saldo (totaal € 3,0 miljoen) is gestort in de algemene reserve.

### Toelichting per bestemmingsreserve

#### Reserve BCF

De Wet op het BTW-compensatiefonds (BCF) is op 1 januari 2003 in werking getreden. Eén van de doelen van het BCF is het voorkomen dat de BTW een versturende werking heeft bij de keuze door provincies tussen het uitbesteden van een overheidsstaak of het zelf uitvoeren daarvan. Provincies treden bij de uitoefening van hun taken - in fiscale zin - op als overheid en als ondernemer. Alleen in de rol van ondernemer – denk aan het beheren van een bedrijfsrestaurant - hebben ze vanouds recht op aftrek van BTW. Voor die activiteiten verandert er niets.

Vanaf 1 januari 2003, wanneer het BCF is ingevoerd, kunnen provincies de BTW die betaald is over hun overheidsactiviteiten, declareren bij het BCF. Hierdoor vervalt de BTW-last.

Tegenover de financiële voordelen voor de provincie van de invoering van het BCF staat een blijvende korting op de uitkering uit het Provinciefonds. Het Rijk beoogt immers een budgettair neutrale invoering van het nieuwe fonds. Voor de gezamenlijke provincies is de korting op het Provinciefonds gelijk aan de gezamenlijke claim in 2003 op het BCF. Deze korting vindt plaats vanaf het jaar 2004.

De reden dat de korting met een jaar vertraging wordt uitgevoerd is gelegen in een beoogde compensatie aan provincies voor de BTW-lasten die zij nog dragen in de periode na 1 januari 2003.

Het gaat hier om de lasten van investeringen uit de periode voor 2003, voor zover die zijn geactiveerd en nog niet geheel zijn afgeschreven. Deze lasten kunnen niet worden geclaimd bij het BCF.

De korting op het Provinciefonds kan voor afzonderlijke provincies hoger dan wel lager uitvallen dan hun feitelijke claim op het BCF in 2003. Dat heeft te maken met de systematiek van het Provinciefonds.



#### Reserve saneringsverlies Nazorg

Deze reserve is bij Voorjaarsnota 2003 ingesteld en dient ter dekking van de vergoeding aan het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen van het opgerente bedrag van het in 1999 geleden verlies als gevolg van de herstructurering van de beleggingsportefeuille van het Fonds. De vergoeding is in 2004 aan het Fonds overgemaakt.

#### Reserve impuls in kwaliteit en leefbaarheid

Deze reserve is ingesteld bij de Voorjaarsnota 2001 (uit verkoopopbrengst EZH-aandelen) met als doel een slagvaardig beleid met betrekking tot natuurontwikkeling, bereikbaarheid, sociale infrastructuur/leefkwaliteit en economische ontwikkeling te kunnen voeren, waarbij duurzaamheid kernwoord is. Onttrekkingen aan de reserve kunnen plaatsvinden indien projecten voldoen aan de volgende criteria:

1. er moet op niet al te lange termijn sprake zijn van zichtbare effecten;
2. er moet sprake zijn van inbreng van of samenwerking met andere partijen;
3. het betreft investeringskosten (geen exploitatie);
4. het gaat om grotere projecten, waar financiering volgens de normale begrotingssystematiek niet mogelijk is en
5. bekostiging van investeringen om bestaande knelpunten in de normale taken van de provincie op te lossen komen niet in aanmerking.

Daarnaast is door Provinciale Staten een motie aangenomen om alle ingediende projecten te onderwerpen aan een zogenaamde duurzaamheidtoets. Deze toets kan als het ware een 6<sup>e</sup> criteria zijn bij de besluitvorming over de verdeling van de BIKL gelden.

#### Reserve doorgeschoven activiteiten

De juridische afdwingbaarheid van de in voorzieningen voor doorgeschoven prestaties gestorte bedragen kan niet in alle gevallen worden aangetoond. In dat geval is het vormen van een voorziening niet toegestaan volgens artikel 44 van het BBV. De bedragen zijn om deze reden gestort in de reserve doorgeschoven activiteiten voor een totaalbedrag van € 4.278.000.

De doorgeschoven budgetten betreffen reorganisatie DRM/DBI (€ 250.000), overdracht N469 (€ 1.150.000), proef gratis OV Gouda (€ 160.000), achterstallig onderhoud recreatiegebieden (€ 150.000), Hoogezandse gorzen (€ 1.490.000), diversiteitsbeleid (€ 350.000), frictiekosten zorg (€ 460.000), project ReUrBa (€ 83.000) en stimuleringsprogramma actualiseren bestemmingsplannen (€ 185.117).

#### Reserve bedrijfsvoering

Deze reserve is ingesteld bij Voorjaarsnota 2004 om er de incidentele dekkingsmiddelen in onder te brengen die benodigd zijn voor de uitvoering van de beleidsnota "bedrijfsvoering in balans". De financiële consequenties van deze nota worden volledig structureel gedekt door reeds beschikbare budgetten, te behalen efficiencyvoordelen in de werkprocessen, vrijvallende kapitaallasten en taakstellingen. In de periode 2004-2007 bleek er behoefte aan incidentele dekkingsmiddelen. Hierin kon in 2004 worden voorzien door middel van een onttrekking aan het vrij besteedbare deel van de algemene reserve. Deze middelen zijn gestort in de nieuw gevormde reserve verbeterprogramma's bedrijfsvoering. Hieruit zullen de jaarlijks benodigde dekkingsmiddelen worden geput.

#### Reserve reorganisatie DRM/DBI

Bij de 5<sup>e</sup> begrotingswijziging 2003 zijn de financiële consequenties van de reorganisatie van de directie Ruimte en Mobiliteit en de dienst Beheer Infrastructuur vastgesteld. In 2003 en 2004 zijn extra middelen nodig om de noodzakelijke kwaliteitsprong te kunnen maken. Over de in de bestemmingsreserve gereserveerde middelen kan slechts worden beschikt als de noodzaak tot inzet hiervan door middel van rapportages is aangetoond en een daartoe strekkend voorstel aan Provinciale Staten is voorgelegd. De reserve is in 2004 geheel uitgeput.

#### Reserve PVVP

Deze reserve is ingesteld bij Voorjaarsnota 2004. De voeding vond plaats vanuit de algemene reserve waarin voor het PVVP geormerkte middelen waren opgenomen. De reserve dient ter dekking van lasten voor o.a. verbeteren van de doorstroming op het wegennet (o.a. capaciteitsvergroting), stimuleren van alternatieve verkeer- en vervoersconcepten, bevorderen ketenverplaatsingen, bijdragen aan beleidsontwikkeling.

#### Reserve A4/W4

De ministeries van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de gemeenten Leiden, Leiderdorp en Zoeterwoude en de provincie hebben afspraken gemaakt om te komen tot een integrale ontwikkeling van het gebied rondom de A4. De partijen hebben een samenwerkingsovereenkomst gesloten, waarbij de provincie zich verplicht heeft om op 1 december 2008 € 6.971.000 aan Rijkswaterstaat te betalen. De hiervoor in de Bestemmingsreserve

Impulsen in Kwaliteit en Leefbaarheid gereserveerde middelen zijn, vermeerderd met rente, gestort in de reserve.

#### Reserve egalisatie wegen

Deze reserve is ingesteld bij Najaarsnota 2000 en is gevoed met het saldo van het opgeheven egalisatiefonds secundaire wegen. De reserve is bedoeld om exploitatietekorten van het onderhoud van provinciale wegen af te dekken. De reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "doorlichting bestemmingsreserves" bij Voorjaarsnota opgeheven.

#### Reserve N210

De middelen zijn bedoeld voor de uitvoering van het grootschalig onderhoud/renovatie/nieuwbouw van de N 210. De uitvoering hiervan is voorzien in de periode 2004-2007, waarbij het accent ligt in 2006 en 2007. De reserve wordt met name gevoed met de opbrengst uit de opcentenverhoging met 10 opcenten, welke per 1 april 2004 van kracht is geworden.

#### Reserve openbaar vervoer

In december 2000 is bij PS besluit nr. 4966 de bestemmingsreserve openbaar vervoer ingesteld. De verordening is bij PS besluit 5082 in december 2001 bijgesteld. De reserve wordt gevoed met rijksmiddelen. Het rijk heeft bepaald dat aan de reserve rente dient te worden toegerekend. Deze rente is bepaald op wettelijke rente +/- 4%. Daarnaast voedt de provincie de reserve ook met eigen middelen (2003: € 4.050.000) en 2004 € 6.850.000).

#### Reserve waterveiligheid

Bij de Voorjaarsnota is een nieuwe bestemmingsreserve waterveiligheid ingesteld, waarbij € 4,4 miljoen werd gestort. De reserve is groot € 5,0 miljoen, maar omdat in 2004 al € 0,6 miljoen primitief was geraamd kon met die € 4,4 miljoen worden volstaan. Deze middelen zullen worden ingezet voor het plan zwakke schakels kust en voor een kwaliteitsimpuls voor het beleidsveld water. In meerjarenperspectief zal hiervoor respectievelijk voor de jaren 2005, 2006 en 2007 € 1,1 miljoen, € 1,0 miljoen en € 2,3 miljoen worden ingezet.

Project Zwakke Schakels Kust:

De versterking van de kust zal op basis van integrale planvorming tot stand worden gebracht, waarbij veiligheid, natuurontwikkeling, recreatie en andere functies in onderlinge samenhang en in relatie tot het achterland en de Noordzee in beschouwing zal worden genomen. Spoedige realisatie van de kustversterking is noodzakelijk.

Door externe ontwikkelingen wordt het waterbeleid van de provincie beïnvloed, met name op het gebied van waterbeheersing, waterkwaliteit en veiligheid. Dit zijn ontwikkelingen die in gegeven zijn door veranderingen in de leefomgeving waarop door zowel het Rijk als de provincie wordt geanticipeerd.

#### Reserve nadeel Beleidsplan Milieu en Water

Deze egaliseringsreserve dient ter dekking van het tekort van het Beleidsplan Milieu en Water. Er zijn bestuursovereenkomsten afgesloten met 7 regio's voor de periode 2001-2004. De reserve is in 2004 geheel uitgeput.

#### Reserve milieustimulering

Deze reserve is ingesteld bij statenbesluit van maart 1988 met als doel het verstrekken van bijdragen ten behoeve van projecten/activiteiten met voldoende regionaal/provinciaal belang, welke een bijzondere impuls geven aan de realisering van de provinciale beleidsvoornemens op het gebied van milieubeheer.

In het bijzonder gaat het om projecten, die gericht zijn op:

- het stimuleren van milieutechnologie en milieuvriendelijke productieprocessen;
- het stimuleren van gescheiden inzameling, verwerking en hergebruik van afval;
- het bevorderen milieuvoorlichting en educatie;
- het bijdragen in onderzoeken.

#### Reserve bodemsanering

Deze reserve is ingesteld in 1998 met als doel de extra verdeling van de rijksmiddelen inzichtelijk te houden wegens stijgende kosten in het kader van uitvoering van taken in het kader van de wet bodembescherming ten behoeve van particuliere saneringen. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" bij Voorjaarsnota opgeheven.

#### Reserve impuls bodemsanering

Zie voorziening impuls bodemsanering. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" omgezet in een voorziening.

#### Reserve extra inzet industrielawaai

Zie voorziening extra inzet industrielawaai. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" omgezet in een voorziening.

#### Reserve bestuursdwang

Deze reserve is ingesteld bij statenbesluit van mei 1986 met als doel een slagvaardig beleid met betrekking tot de handhaving van de milieuwetgeving te kunnen voeren. Doelstelling van deze reserve is tweeledig. Ten eerste de voorfinanciering, omdat het kostenverhaal altijd pas achteraf plaats kan vinden. Ten tweede de risicodekking, in verband met niet verhaalbare kosten. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" bij Voorjaarsnota opgeheven.

#### Reserve ontgronding Zevenhuizerplas

In deze reserve worden de opbrengsten o.b.v. de Heffingsverordening ontgrondingen Zuid-Holland 1998 gestort ter dekking van de noodzakelijke kosten voor planning, coördinatie en onderzoek ten behoeve van ontgrondingen.

De Heffingsverordening ontgrondingen Zuid-Holland 2004-2008 is in 2004 ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden. De heffing wordt opgelegd op het moment dat een ontgrondingsvergunning wordt verleend, waardoor de inkomsten dus niet gelijkmatig zullen binnenkomen. De fluctuerende opbrengsten worden gereserveerd om de noodzakelijke kosten in de 5 jarige periode (2004-2008) te kunnen dekken.

Naast een heffing voor bovengenoemde kosten is in de nieuwe heffingsverordening een heffing voor schadevergoeding en een heffing voor compensatie opgenomen. Ook de opbrengsten hieruit mogen alleen gebruikt worden voor de afzonderlijk genoemde bestemmingen. Feitelijk vormen de drie onderdelen van de heffing afzonderlijke bestemmingsheffingen.

#### Reserve Recreatie 2000+

In de Najaarsnota 1997 is, op basis van bestaand beleid, besloten om een deel van de verkoopopbrengst van onroerend goed te reserveren ten behoeve van het beleidsveld recreatie. De gereserveerde middelen dragen bij in de dekking van de kosten van uitvoering van de in februari 1999 in de Staten behandelde nota Recreatie 2000+.

#### Reserve zandwinning Vianen

Zie voorziening zandwinning Vianen. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" omgezet in een voorziening.

#### Reserve Vlietland

Zie voorziening Vlietland. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" omgezet in een voorziening.

Reserve 750 ha natuur en recreatie. Deze voorziening is ingesteld bij statenbesluit van november 2002 met als doel de gelden van de participanten in het project 750 ha beschikbaar te houden voor de ontwikkeling van genoemd project in de komende jaren. Vanwege het bevatten van provinciale middelen is de voorziening omgevormd naar een reserve.

#### Reserve afwikkeling Kagerzoom

Met de grondverkoop van een deel van het recreatiegebied Kagerzoom aan de Stichting Openbare Golf is een bedrag gemoeid van € 267.543. De eigendom van de grond behoorde toe aan de gemeenten Leiden en Warmond. Door bemiddeling van de provincie is overeengekomen dat de provincie gedurende 10 jaar het beheer krijgt over de verkoopopbrengst. Uit de rentebesparing kunnen vervolgens de onderhoudskosten (via de GZH) betaald worden. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" bij Voorjaarsnota opgeheven.

#### Reserve Pandion

In 1996 is bij het opmaken van de rekening de voorziening Pandion ingesteld. De gereserveerde middelen zijn bedoeld om te zijner tijd de vervangingskosten van het patrouillevaartuig Pandion te financieren. Deze reservering vindt plaats op basis van de taakuitvoering van de Natuurbeschermingswet waarvoor aan het provinciefonds een bedrag is toegevoegd. De reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" bij Voorjaarsnota opgeheven.

#### Reserve natuurterreinen

Deze reserve is ingesteld bij statenbesluit van mei 1973 met als doel aan de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap of de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten subsidie te kunnen verlenen ten behoeve van de aankoop van natuurterreinen.

#### Reserve groene subsidies

Deze reserve is ingesteld bij statenbesluit van oktober 1996 met als doel duurzame inrichting of beheer van de groene ruimte, alsmede het geven van voorlichting of het doen van onderzoek naar de duurzame ontwikkeling van de functies van de groene ruimte.

De storting betreft provinciale middelen. Op grond van de ASV worden subsidies toegekend.

#### Reserve nationaal natuurbeleidsplan

Deze reserve is ingesteld bij statenbesluit van december 1991 met als doel uitvoering van provinciale taken, voortvloeiend uit het nationaal natuurbeleidsplan. Krachtens de tussen Rijk, provincies en de Stichting Groenfonds gesloten uitvoeringsovereenkomst worden deze convenants-gelden voornamelijk ingezet ter dekking van rente en aflossing van de groenfondsenleningen.

#### Reserve bedrijfsterreinen

Deze reserve is ingesteld bij statenbesluit van september 1995 (en in september 2000 verlengd met een jaar tot eind 2001) met als doel het leveren van een bijdrage aan de groei van de werkgelegenheid via het stimuleren van investeringen in de noodzakelijke ruimtelijke voorwaarden. De middelen van de reserve zijn bestemd voor de ontwikkeling van bedrijfsterreinen (ambitie collegewerkprogramma: 500 ha herstructureren en aanleg van 500 ha nieuw bedrijfsterrein) door middel van uitgifte van meerjarige projectsubsidies met een looptijd van maximaal 7 jaar.

#### Reserve ANSWER

Zie voorziening ANSWER. De reserve bevat het provinciale aandeel in het project.

#### Reserve sanering glastuinbouw

Deze reserve is bij Voorjaarsnota 2004 ingesteld. De reserve zal worden aangewend voor planschades en saneringsactiviteiten glastuinbouw.

#### Reserve ISV

Zie voorziening ISV. De reserve bevat de uit de voorziening afgezonderde provinciale middelen.

#### Reserve VINEX

Zie voorziening VINEX. De reserve bevat de uit de voorziening afgezonderde provinciale middelen

#### Reserve stadsvernieuwing

Zie voorziening stadsvernieuwing. De reserve bevat de uit de voorziening afgezonderde provinciale middelen

#### Reserve cultuurbereik

Zie voorziening cultuurbereik. Deze reserve is naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" omgezet in een voorziening.

#### Reserve cultuurbehoud

Deze reserve is ingesteld bij statenbesluit van april 1997 en is als zodanig de voortzetting van het oorspronkelijke, uit de jaren tachtig daterende, fonds restauratie monumenten.

De reserve cultuurbehoud heeft als doel het efficiënt en doelmatig beheren van provinciale en rijksmiddelen die ten dienste staan van veelal meerjarige activiteiten op de gebieden van monumentenzorg (incl. molens), archeologie, musea, geschiedbeoefening en archieven. Het saldo van de in het verleden ontvangen rijksbijdragen, verminderd met de hiermee samenhangende uitgaven, zijn naar aanleiding van de beleidsnota "Doorlichting bestemmingsreserves" bij Voorjaarsnota gestort in de voorziening cultuurbehoud.

Voorzieningen Bedragen x € 1.000,-	Boekwaarde 31-12-2003	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Boekwaarde 31-12-2004	Verwijzing naar programma
<b>Voor door derden beklemde middelen met een specifieke aanwending</b>					
<b>rentedragend:</b>					
Voorziening GDU	0	0	0	0	4
-Gebundelde doeluitkering	33.703	12.927	0	46.631	4
-Interimregeling duurzaam veilig	4.980	1.691	0	6.671	4
Voorziening verlaagde passage A4/HSL	1.661	508	0	2.169	4
Voorziening openbaar vervoer	57	4.050	4.107	0	6
Voorziening Hollandsche IJssel	10.298	326	1.428	9.196	7
Voorziening bodemsanering	7.101	4.449	289	11.262	8
Voorziening jeugdhulpverlening	6.270	1.896	2.229	5.936	11
Voorziening VINEX	28.855	361	12.873	16.343	12
Voorziening stadsvernieuwing	13.529	291	4.170	9.651	12
Voorziening ISV	8.218	10.995	708	18.506	12
<b>niet rentedragend:</b>					
Voorziening pensioenen GS	0	91	0	91	1
Voorziening A4/W4	0	5	0	5	1
Voorziening Krimpenerwaard	0	57	0	57	1
Voorziening Focus Locus	0	39	0	39	1
Voorziening Groene Hartteam	0	481	0	481	1
Voorziening Optimum2	0	21	0	21	4
Voorziening vervoermanagement	0	43	0	43	4
Voorziening POV	0	843	0	843	4
Voorziening BOR-middelen	0	120	0	120	4
Voorziening BOR-middelen fiets	0	94	0	94	5
Voorziening BOR-middelen OV	0	270	0	270	6
Voorziening zwakke schakels kust	0	1.196	0	1.196	7
Voorziening diffuse bronnen	0	314	0	314	7
Voorziening grondwaterheffing	0	96	0	96	8
Voorziening externe veiligheid	0	1.312	0	1.312	7
Voorziening energie (BLOW/BANS)	0	416	0	416	7
Voorziening leren voor duurzame ontwikkeling	0	438	0	438	7
Voorziening luchtkwaliteit	0	9	0	9	7
Voorziening omgevingslawaai	0	125	0	125	7
Voorziening benchmarking energy 99-04	0	42	0	42	8
Voorziening GroenBlauwe Slinger	0	77	0	77	8
Voorziening rijksbijdrage flora- en faunawet	0	28	0	28	8
Voorziening breedtesport	0	103	0	103	11
Voorziening herstructurering bibliotheken	0	1.046	0	1.046	10
Voorziening ReUrba-middelen	0	384	0	384	12
Voorziening RZG-middelen	0	115	0	115	12
Voorziening ORZ-middelen	0	159	0	159	12
Voorziening ADD-wijzer	0	52	0	52	12
Voorziening rivierdijkversterking	30.628	13.972	4.510	40.090	7
Voorziening Hollandsche IJssel werkbudget	0	40	0	40	7
Voorziening impuls bodemsanering	0	805	79	726	8
Voorziening sanering industrielawaai	4.207	0	104	4.103	8
Voorziening extra inzet sanering industrielaw	0	446	125	321	8
Voorziening Vianen	0	143	0	143	8
Voorziening Vlietland	0	1.420	31	1.390	8
Voorziening ANSWER	396	954	679	671	9
Voorziening cultuurbereik	0	1.154	50	1.104	10
Voorziening cultuurbehoud	0	430	0	430	10
Voorziening 750 ha natuur en recreatie	7.815	564	8.380	0	7
<i>Subtotaal</i>	<b>157.720</b>	<b>65.399</b>	<b>39.761</b>	<b>183.358</b>	
<b>Voor geschatte verplichtingen en verliezen</b>					
Voorziening dubieuze debiteuren	965	744	158	1.550	13
Voorziening premieleningen	690	0	10	680	13
Voorziening treasury geïntensiveerd	94	0	0	94	13
Voorziening lening ZIF	481	19	0	500	9
Voorziening St Arbeidsmarkt IBZH	1.146	0	1.146	0	13
<i>Subtotaal</i>	<b>3.375</b>	<b>763</b>	<b>1.314</b>	<b>2.824</b>	
<b>Voor bestaande risico's</b>					
Voorziening personeelslasten	570	0	0	570	13
<i>Subtotaal</i>	<b>570</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>570</b>	
<b>Voor onderhoudsegalisaties</b>					
Voorziening achterstallig onderhoud wegen	2.333	0	2.333	(0)	5
Voorziening onderhoud vaarwegen	908	0	524	384	5
Voorziening onderhoud kunstwerken	5.250	0	1.247	4.003	5
Voorziening Merwedekanaal	1.655	276	0	1.931	5
<i>Subtotaal</i>	<b>10.146</b>	<b>276</b>	<b>4.105</b>	<b>6.317</b>	
<b>Totaal</b>	<b>171.811</b>	<b>66.438</b>	<b>45.180</b>	<b>193.069</b>	

### **Toelichting**

De voorzieningen zijn per saldo met € 21,3 miljoen toegenomen. De voorzieningen worden hieronder toegelicht.

#### Voorziening stichting Arbeidsmarkt- en opleidingsfonds IBZH

Bij statenbesluit 5150 hebben Provinciale Staten in april 2002 ingestemd met de oprichting van de Stichting Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds IngenieursBureau Zuid-Holland. De provinciale bijdrage aan de stichting is in 2001 gefinancierd uit de verkoop van de aandelen IBZH en bedraagt € 1.145.795. Onderdeel van de verkoopovereenkomst vormde de deelname aan een stichting, die over voldoende financiële middelen kan beschikken om een effectieve bijdrage te leveren aan scholingskosten en zo nodig de financiële nadelen kan compenseren bij onverhoopt ontslag als gevolg van marktontwikkelingen. De stichting is in 2004 opgeheven. De voorziening is voor € 834.053 aangewend ter afdekking van het boekverlies op de deelneming. Het daarna resterende saldo is vrijgefallen ten gunste van de rekening van baten en lasten.

#### Voorzieningen achterstallig onderhoud wegen, vaarwegen, kunstwerken en Merwedekanaal

Het provinciaal beleid met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen is vastgelegd in de in december 2004 vastgestelde nota onderhoud kapitaalgoederen (statenbesluit 5512). Deze nota geeft inzicht in het gewenste onderhoudsniveau en –daarvan afgeleid- de wijze waarop het onderhoud van kapitaalgoederen zal worden gefinancierd. In het eerste en derde kwartaal 2005 zullen door de dienst Beheer Infrastructuur de tweede en derde generatie beheerplannen worden opgesteld die een meer onderbouwd en volledig beeld van het beheer en onderhoud zullen geven dan de eerste generatie beheerplannen.

De voorziening achterstallig onderhoud wegen is in 2004 voor een bedrag van € 667.000 aangewend voor herstelwerkzaamheden aan de N210 en voor € 1.666.000 voor overig achterstallig onderhoud. Hiermee is de voorziening geheel uitgeput. Voor het verrichten van achterstallige baggerwerkzaamheden is in 2004 € 524.000 ten laste van de voorziening achterstallig onderhoud vaarwegen betaald.

Ten laste van de voorziening kunstwerken zijn in 2004 werkzaamheden verricht in verband met de renovatie van de hefbrug in Boskoop (€ 859.000), renovatie van de Kerkbrug in Voorburg (€ 189.000), het vervangen van stalen afsluitbomen van diverse bruggen (€ 100.000) en het conserveren van verschillende bruggen (€ 99.000).

#### Voorziening personeelslasten

In 2002 is bij de provincie een onderzoek door de belastingdienst gehouden waarin een groot aantal aandachtspunten over de voorgaande jaren naar voren is gekomen. Dit heeft in 2002 tot een naheffing geleid. Hoewel het grootste gedeelte van de aandachtspunten is opgepakt, leiden drie punten nog tot een vermoedelijke naheffing over 2002 en 2003. Na overleg met een fiscaal jurist is besloten hiervoor een voorziening te treffen.

#### Voorziening gebundelde doeluitkering

De verordening tijdelijk fonds Gebundelde doeluitkering Infrastructuur is bij statenbesluit 4522 in september 1996 vastgesteld. Doel van het fonds is het kunnen reserveren van nog niet doorbetaalde ontvangsten rijksbijdragen. Het fonds wordt gevoed met ontvangen rijksbijdragen. Aan het fonds wordt rente toegevoegd gebaseerd op depositorente. Vanwege de invoering van het BBV is het fonds gewijzigd in een voorziening.

#### Voorziening verlaagde passage A4/HSL

De voorziening verlaagde passage A4/HSL is vastgesteld bij statenbesluit 5061 van september 2001. Teneinde te voorkomen dat het landschap blijvend ontsierd zou worden door de kruising van de A4 met de HSL-Zuid (pergola) hebben de provincie en de gemeenten Alkemade, Jacobswoude en Leiderdorp de ministeries van Verkeer en Waterstaat en VROM bereid gevonden een andere variant aan te leggen. De daaraan verbonden meerkosten zullen door de genoemde partijen gezamenlijk worden gedragen. Deze overeenstemming is neergelegd in het convenant Verlaagde passage A4/HSL-Zuid. De voorziening is gevoed met van de deelnemers ontvangen bijdragen. Aan deze inleg wordt 4,71% rente toegevoegd. De provinciale inleg bedraagt € 2,9 miljoen en is gereserveerd in de Bestemmingsreserve Impulsen Kwaliteit en Leefbaarheid. Ook hieraan wordt 4,71% rente toegevoegd. Per 1 januari 2006 moet de totale inleg gegroeid zijn tot € 5 miljoen. Dit bedrag zal in 2006 aan het ministerie van Verkeer en Waterstaat worden uitbetaald.

#### Voorziening Hollandsche IJssel

Deze voorziening is ingesteld bij statenbesluit van juni 1999 met het doel het (mede) faciliteren van de ambities ten aanzien van de kwalitatieve ontwikkeling van de Hollandsche IJssel in de periode 1999 tot en met 2010.

#### Voorziening bodemsanering

Deze voorziening is ingesteld bij statenbesluit van september 1988 met als doel de stijgende kosten van de uitvoering van taken te dekken in het kader van de wet bodembescherming met betrekking tot de particuliere saneringen.

#### Voorziening jeugdhulpverlening

Deze voorziening is ingesteld bij statenbesluit van februari 1991 met als doel planvorming en subsidiëring jeugdhulpverlening, alsmede incidentele kosten bestrijden in verband met de ontwikkeling en automatisering van een provinciaal informatiesysteem jeugdhulpverlening.

#### Voorziening VINEX

De verordening tot het instellen van het provinciaal fonds uitvoering verstedelijking VINEX Leiden en Drechtsteden is in december 1995 door Provinciale Staten vastgesteld. De verordening is vervolgens bij besluit van 20 december 1996, bij statenbesluiten 5079 van oktober 2001 en 5243 van december 2002 gewijzigd.

De voorziening wordt gevoed met ontvangen rijksbijdragen en is bedoeld om de in het VINEX-akkoord vastgelegde doelstelling mogelijk te maken. Aan de voorziening wordt rente toegevoegd gebaseerd op het inflatiepercentage.

#### Voorziening stadsvernieuwing

In maart 1990 is bij statenbesluit 3520 het fonds stadsvernieuwing ingesteld. De verordening is nadien gewijzigd bij statenbesluit 4540 van november 1996. Doel is het kunnen reserveren van nog niet doorbetaalde ontvangen rijksbijdragen. Aan de voorziening wordt rente toegevoegd gebaseerd op depositorente.

#### Voorziening investeringsbudget stedelijke vernieuwing

Het fonds is ingesteld met statenbesluit 4931 van september 2000 en gewijzigd met statenbesluiten 5079 van oktober 2001 en 5243 van december 2002.

Het doel is het verlenen van investeringsbudget aan programma- en projectgemeenten voor stedelijke vernieuwing gericht op de fysieke leefomgeving en het verlenen van investeringsbudget aan projectgemeenten voor activiteiten ter bevordering van het uitvoeren van stedelijke vernieuwing. Aan de voorziening wordt rente toegevoegd gebaseerd op het inflatiepercentage.

#### Voorziening rivierdijkversterking

Deze voorziening is ingesteld bij statenbesluit van juni 1994 met als doel het tijdelijk onderbrengen van middelen die voor de uitvoering van dijkversterkingsprojecten via het provinciefonds beschikbaar worden gesteld en het verlenen van bijdragen aan waterschappen die dergelijke projecten uitvoeren.

#### Voorziening impuls bodemsanering

Het ministerie van VROM stelt extra middelen beschikbaar ter dekking van de stijgende kosten van de uitvoering van taken in het kader van de Wet bodembescherming met betrekking tot particuliere saneringen.

#### Voorziening sanering industrielaawai

Deze voorziening is ingesteld bij statenbesluit van juni 1996 met als doel het uitvoeren van saneringsprojecten industrielaawai. Daarbij is afgesproken met het Rijk dat de saneringsprogramma's voor 1 januari 2003 moeten zijn uitgevoerd. Door onder meer het niet tijdig vaststellen van de ten hoogste toelaatbare geluidbelasting door de Minister van VROM en de beroepsprocedures daartegen bij de Raad van State is inmiddels de termijn van 1 januari 2003 overschreden, terwijl nog niet alle maatregelen zijn uitgevoerd.

#### Voorziening extra inzet sanering industrielaawai

De middelen worden tot 2005 aangewend voor het in overleg met gemeenten en milieudiensten opzetten van zonnebeheerssystemen/-modellen met betrekking tot het beheer van geluidruimte in relatie tot leefomgevingskwaliteit, ter voorkoming van nieuwe saneringssituaties. De uitgaven uit deze voorziening lopen mee met de uitgaven uit de voorziening sanering industrielaawai. Besluitvorming in het kader van de eindtermijn extra inzet industrielaawai zal dan ook meelopen met besluitvorming omtrent sanering industrielaawai.

#### Voorziening Vianen

De middelen in deze voorziening maken deel uit van de afrekening met de provincie Utrecht in verband met de overgang van gemeente Vianen naar die provincie per 1 januari 2002.

#### Voorziening Vlietland

Deze voorziening (voorheen reserve) is ingesteld bij de Najaarsnota 2001 met als doel het herinrichten en beheren van het betreffende gebied Vlietland (zandwinning).

#### Voorziening ANSWER

Het Regionale Programma Innovatieve Acties (RPIA) is een initiatief van de Europese Unie. Het is bedoeld om bij te dragen aan de kosten voor innovatieve projecten op het gebied van een regionale economie op basis van kennis en technologische innovatie en het bevorderen van de informatiemaatschappij ten dienste van regionale ontwikkeling.

De provincie Zuid-Holland heeft in het kader van de RPIA's het programma ANSWER (A Novel South Wing Economic Reply) ingediend bij de Europese Unie. Dit programma is goedgekeurd door de Commissie op 19 december 2002. Partners in het ANSWER zijn gemeenten Den Haag en Rotterdam. Het programma loopt in 2006 af.

Aan de drie partners is door de Europese Gemeenschap voor het programma ANSWER een bedrag toegekend van € 2.988.000. De provincie Zuid-Holland zal fungeren als Managing Authority (MA) van het programma en matcht haar deel in de EU-subsidie (ongeveer € 1 mln). Bij aanvang van het project wordt door de EU een voorschot van 40% uitbetaald, bij 25% werkelijk gemaakte kosten een tweede voorschot van 40% en bij afrekening het resterende bedrag van 20%. Om deze fluctuaties op te kunnen vangen, is bij Jaarrekening 2003 de derden-reserve "bestemmingsreserve ANSWER" opgericht. De derden-reserve is in 2004 omgezet in een voorziening.

#### Voorziening cultuurbereik

De voorziening (voorheen reserve) cultuurbereik is ingesteld bij statenbesluit van 19 december 2001 met als doel het efficiënt en doelmatig beheren van de provinciale en de rijksmiddelen die ten dienste staan van de uitvoering van het Actieprogramma Cultuurbereik Zuid-Holland 2001-2004. Van het ministerie van OCW is voor de onderdelen Cultuurbereik, Cultuur en School en Beeldende Kunst en Vormgeving in het kader van het Actieprogramma Cultuurbereik 2001-2004 een bijdrage ontvangen van € 2,9 miljoen.

#### Voorziening cultuurbehoud

Deze voorziening is ingesteld bij Voorjaarsnota 2004. De in de bestemmingsreserve cultuurbehoud aanwezige rijksmiddelen zijn daarbij in de voorziening gestort.

#### Voorziening premieleningen

Deze voorziening heeft als doel het uitbetalen van obligaties en verzilveren van coupons van de premieleningen 1957 en 1959. Deze leningen zijn in 1997 respectievelijk 1999 geheel uitgeloot. Nog niet alle obligaties en coupons zijn ontvangen.

#### Voorziening lening ZIF

Deze voorziening heeft als doel het dekken van het risico van de in juni 2002 verstrekte achtergestelde lening aan het Zuid-Hollands Investeringsfonds.

#### Voorziening pensioenen GS

De pensioen- en wachtgeldverplichtingen voor gedeputeerden kunnen jaarlijks soms aanzienlijk fluctueren. Daarbij kan het voorkomen dat GS-leden opgebouwde pensioenrechten bij een voormalige werkgever overdragen aan de provincie. In 2004 is dat voor 1 GS-lid het geval geweest. De ontvangen pensioenrechten zijn gestort in de voorziening.

#### Voorzieningen voor niet bestede bijdragen van derden

De overige voorzieningen betreffen middelen van derden die in 2004 niet zijn besteed. Ingevolge artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten worden deze van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden in voorzieningen gestort. Voor 2004 gaat het om 28 nieuwe voorzieningen voor een totaalbedrag van € 7.924.000.



<b>Vaste schulden</b> Bedragen x € 1.000,-	Balans per 31-12-2003	Mutaties 2004	Balans per 31-12-2004
<i>Onderhandse leningen van</i>			
Binnenlandse pensioenfondsen			
Binnenlandse banken	131.904	-29.335	102.569
Binnenlandse bedrijven			
Overige binnenlandse sectoren	117.600	521	118.121
Buitenlandse instellingen			
<b>Totaal</b>	<b>249.504</b>	<b>-28.814</b>	<b>220.690</b>

### Toelichting

#### Binnenlandse banken

De in 1999 ontstane geïntensiveerde treasuryportefeuille is overeenkomstig de verwachtingen afgenomen met € 29,3 miljoen. Het saldo bestaat uit één lening van de Bank Nederlandse Gemeenten, die in 2005 wordt afgelost en vijf leningen van de Nederlandse Waterschapsbank die in de jaren 2006 e.v. afgelost worden. Deze leningen hebben een rentetypische looptijd van langer dan één jaar. De rentelast voor het begrotingsjaar 2004 bedraagt € 4.876.000.

#### Overige binnenlandse sectoren

In verband met de lage rente op de kapitaalmarkt zijn diverse hoogrentende langlopende leningen vervroegd afgelost. Voor de resterende looptijd van de oude leningen zijn tegen een lagere rente nieuwe leningen afgesloten. De rentelast voor het begrotingsjaar 2004 bedraagt € 6.382.000.

### Vlottende passiva

<b>Netto vlottende schulden &lt; 1 jr</b> Bedragen x € 1.000,-	Balans per 31-12-2003	Mutaties 2004	Balans per 31-12-2004
Bank- en girosaldi			
Kasgeldleningen	0	0	0
Overige schulden	29.504	-5.196	24.309
<b>Totaal</b>	<b>29.504</b>	<b>-5.196</b>	<b>24.309</b>

### Toelichting

#### Kasgeldleningen o/g

Alle kasgeldleningen o/g treasury hebben een rentetypische looptijd van langer dan één jaar en zijn opgenomen onder de langlopende schulden.

#### Overige schulden

De crediteurenstand per einde van het jaar is in 2004 afgenomen met € 5,2 miljoen tot € 24,3 miljoen. De schuld aan andere overheden (Publiek) bedraagt € 9,4 miljoen. De nog openstaande schuld aan overige crediteuren (Niet-publiek) bedraagt € 14,9 miljoen.

<b>Overlopende passiva</b> Bedragen x € 1.000,-	Balans per 31-12-2003	Mutaties 2004	Balans per 31-12-2004
Te betalen kosten	77.074	9.996	87.070
Vooruitontvangen bedragen	6.460	1.454	7.915
<b>Totaal</b>	<b>83.534</b>	<b>11.451</b>	<b>94.985</b>

## **Toelichting**

### Te betalen kosten

Het saldo van te betalen kosten is met € 10,0 miljoen toegenomen tot € 87,1 miljoen als gevolg van een hoger bedrag aan per 31 december 2004 opgevoerde balansverplichtingen.

Het saldo bestaat uit per balansdatum verschuldigde bedragen voor nog af te rekenen subsidies tot en met 2004 en in 2004 geleverde prestaties. Hiervoor zijn verplichtingen en transitorische posten opgenomen voor een bedrag van € 74,8 miljoen, waarvan de betaling in 2005 en volgende jaren zal geschieden.

Aan loonheffing en sociale verzekeringspremies over december 2004 dient in 2005 nog € 6,2 miljoen betaald te worden.

Wegens het niet inrichten van de stortplaats Hartelmond is de heffingsaanslag uit 1998 ad € 1,5 miljoen komen te vervallen. Deze afboeking heeft tot gevolg dat de schuld aan het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen ook met dit bedrag afneemt. Rekening houdend met de in 2004 opgelegde nieuwe heffingen en de hiermee te verrekenen kosten is de schuld aan het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen per 31 december 2004 met € 1,2 miljoen afgenomen tot € 5,5 miljoen.

### Vooruitontvangen bedragen

Volgens artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten worden voorzieningen gevormd wegens van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Tot en met 2003 werden deze bedragen gerubriceerd onder de vooruitontvangen bedragen.

Voor de directie Groen Water en Milieu betreft het met name een ontvangen Rijksbijdrage ad € 0,2 miljoen voor het uitvoeren van klimaatbeleid in 2005.

Bij de directie Ruimte en Mobiliteit betreft het een vooruitontvangen Rijksbijdrage ad € 1,7 miljoen voor het in 2005 uitvoeren van een pilotproject in verband met het gebruik van een chipcard in het openbaar vervoer en vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen in de aanleg van infrastructurele projecten ad € 5,8 miljoen.

### Borgstellingen

Onderstaand wordt een overzicht van de per 31 december 2004 gewaarborgde geldleningen van zorginstellingen en overige garantstellingen.

**GEWAARBORGDE GELDLENINGEN**

naam instelling	Nr.		oorspronke- lijk bedrag	%	stand 31-12-03	stand 31-12-04
Garantstellingen zorginstellingen						
ASVZ Zuid West	40-0070059-00	€	7.360.315	100	€ 1.472.063	€ 1.104.047
	40-0067023-00	€	5.082.338	100	€ 1.996.633	€ 1.815.121
	40-0068158-00	€	3.347.083	100	€ 1.204.950	€ 1.071.067
	40-0069215-00	€	1.837.810	100	€ 661.612	€ 588.099
	40-0068714-00	€	1.305.979	100	€ 470.153	€ 417.913
	02-01	€	3.766.376	100	€ 1.318.232	€ 1.224.072
Kath. st. huize st. Bernardus Sassenheim	07-02	€	453.780	100	€ 40.840	€ 30.629
Stichting Bollenstreek te Lisse	09-01	€	195.125	100	€ 24.391	€ 19.513
	09-02	€	86.218	100	€ 12.933	€ 10.777
St. Elisabeth Van Wijckerslooth Oegstgeest	11-01	€	226.890	100	€ 11.345	€ 5.673
	11-02	€	174.705	100	€ 8.735	€ 4.367
	11-03	€	553.787	33	€ 383.339	€ 0
	40-0089321-00	€	893.030	100	€ 637.879	€ 574.091
	15593	€	1.502.376	100	€ 1.101.742	€ 1.051.663
	15592	€	589.220	100	€ 353.533	€ 324.071
	165750001	€	1.174.429	100	€ 645.936	€ 587.215
Stichting De Open Ankh te Katwijk	7516	€	330.352	100	€ 19.603	€ 0
	7515	€	1.433.873	100	€ 84.149	€ 0
Stichting De Open Ankh Middelhamis	7932	€	1.021.005	100	€ 204.201	€ 0
	7922	€	1.134.451	100	€ 37.844	€ 0
	7921	€	1.361.341	100	€ 45.378	€ 0
	7927	€	1.073.880	100	€ 330.425	€ 0
	7923	€	4.826.804	100	€ 2.654.741	€ 0
	7925	€	836.771	100	€ 49.734	€ 0
	7926	€	278.485	100	€ 16.381	€ 0
Stichting De Open Ankh te Soesterberg	7423	€	544.854	100	€ 302.696	€ 242.157
Stichting De Open Ankh te Leidschendam	40-0092859-00	€	909.149	100	€ 364.749	€ 304.260
	7415	€	2.722.681	100	€ 635.292	€ 544.536
Stichting De Open Ankh te Amersfoort	7420	€	806.767	100	€ 248.236	€ 186.177
Angelastichting te Nieuwveen	7419	€	1.432.130	100	€ 84.585	€ 0
De Bruggen (voorheen Ver. Johannesstichting)	3833	€	1.134.451	100	€ 428.171	€ 0
	16243	€	2.879.654	100	€ 2.139.449	€ 2.002.819
	4419	€	3.630.242	100	€ 1.089.073	€ 0
	10725	€	1.633.609	100	€ 181.512	€ 90.756
	16162	€	1.210.686	100	€ 363.841	€ 242.863
	10183	€	3.025.353	100	€ 453.803	€ 302.535
	16147	€	1.512.903	100	€ 453.871	€ 302.581
St. Geestelijke Gezondheidszorg Delfland	165740002	€	2.359.657	100	€ 1.327.307	€ 1.179.829
	165740001	€	2.382.346	100	€ 1.634.196	€ 1.517.748
Siza Dorp Groep	143900001	€	2.469.926	20	€ 833.702	€ 653.191
Rivierduinen(voorheen St. Rijngest Groep)	897-68243	€	907.560	100	€ 22.689	€ 0
	40-0087492-00	€	437.172	100	€ 338.021	€ 318.191
	40-0086821-00	€	5.019.263	100	€ 3.346.175	€ 3.067.327
	40-0086826-00	€	280.799	100	€ 93.751	€ 62.576
	40-0087230-00	€	3.539.486	100	€ 2.802.093	€ 2.654.614
	21-02	€	1.905.877	100	€ 212.006	€ 106.139
	40-0087036-00	€	745.652	100	€ 408.402	€ 340.335
St. Kath. Verpleeghuis Westland Naaldwijk	22-01	€	907.560	100	€ 190.588	€ 166.764
	897-48391	€	907.560	100	€ 226.890	€ 204.201
	22-04	€	907.560	100	€ 249.579	€ 226.890
	22-05	€	476.469	100	€ 188.684	€ 173.029
	22-06	€	771.426	100	€ 180.151	€ 154.421
	22-07	€	2.014.330	100	€ 979.687	€ 938.858
St. Swinhove te Zwijndrecht	40-0087002-00	€	2.307.833	65,1	€ 1.450.620	€ 1.277.062
	40-0087929-00	€	1.072.985	65,1	€ 773.448	€ 703.880
	40-0087676-00	€	1.490.712	65,1	€ 993.808	€ 894.427
St. Vlietlanden(voorhaeen Zuydtwijck)	15321	€	4.673.936	33,3	€ 2.570.665	€ 0
		€	778.989	100	€ 0	€ 778.989
Zorggroep waterweg-noord	38-01	€	2.268.901	30	€ 623.948	€ 0
	40-0082825-00	€	7.632.016	30	€ 4.645.574	€ 4.313.748

St. Alatus (voorheen Oudshoorn)	40-0082458-00	€	212.281	100	€	138.799	€	0
	39-02	€	2.838.622	100	€	1.773.997	€	1.703.037
	39-03	€	739.662	100	€	184.915	€	147.932
	40-0098701-00	€	4.569.522	100	€	2.781.454	€	2.582.779
St. Verpl.huis Alblasserwaard-W Sliedrecht	16177	€	8.359.085	100	€	6.269.304	€	5.970.749
St. Verpl.huis de Samaritaan Middelhamis	40-0085581-00	€	237.100	100	€	149.747	€	137.268
	43-01	€	1.077.728	100	€	680.670	€	623.948
	40-0085582-00	€	1.250.164	100	€	789.578	€	723.779
	40-0092466-00	€	102.857	100	€	25.714	€	0
Stichting Stadzicht te Rotterdam	40-0087516-00	€	2.155.456	66,7	€	1.588.231	€	1.474.786
De Bruggen (Angelastichting te Nieuwveen)	40-0087302-00	€	1.310.908	100	€	917.119	€	823.990
	45-06	€	2.700.000	100	€	2.531.250	€	2.362.500
	45-07	€	2.000.000	100	€	2.000.000	€	1.833.333
	45-08	€	4.550.000	100	€	4.550.000	€	4.170.833
	45-09	€	1.366.000	100	€	0	€	1.366.000
Stichting Kliniek versl.zkn te Rotterdam	15254	€	588.553	100	€	58.855	€	0
	40-0087263-00	€	937.964	100	€	351.736	€	234.491
Gemiva Stichting te Gouda	40-0082643-00	€	2.268.901	100	€	1.247.896	€	0
<b>Overige garantstellingen</b>								
Wegschap tunnel Dordtse Kil	41-41	€	4.537.802	50	€	907.560	€	453.780
	41-42	€	4.537.802	50	€	4.537.802	€	4.537.802
	41-43	€	4.537.802	50	€	2.722.681	€	2.495.791
	41-44	€	4.537.802	50	€	2.420.161	€	2.117.641
	41-45	€	6.806.703	50	€	3.630.242	€	3.176.462
	41-46	€	6.806.703	50	€	4.084.022	€	3.630.242
	41-47	€	4.537.802	50	€	1.815.121	€	1.361.341
	41-48	€	4.537.802	50	€	2.268.901	€	1.815.121
Provinciaal ambtenaar	50-01	€	72.605	100	€	72.605	€	0
N.V. Proav	40-0098257-00	€	6.000.000	100	€	0	€	5.000.000
<b>TOTAAL GEWAARBORGD</b>		<b>€</b>	<b>192.724.547</b>		<b>€</b>	<b>93.122.392</b>	<b>€</b>	<b>81.522.827</b>

Het bedrag waarvoor de provincie garant staat bedraagt € 66.692.000. In 2004 zijn door de provincie inzake garantstellingen geen betalingen gedaan.

## Niet uit de balans blijvende verplichtingen

### A. Arbeidsgerelateerde verplichtingen

Deze verplichtingen bedragen per 31 december 2004 als volgt:

	<b>Bedragen x miljoen €</b>
Vakantiegelden (juni tot en met december)	5,3
Vakantiedagen	8,0
Wachtgelden gepensioneerde GS-leden	0,3
Pensioenen Gedeputeerden	0,4
IZR-premie gepensioneerden	1,5
Uitvoering 57+ regeling	<u>16,5</u>
<b>Totaal</b>	<b>32,0</b>

#### Ad. 1

De vakantiegelden zijn gebaseerd op de loonsom over 2004 en bedroegen € 9,1 miljoen. Voor de periode van juni tot en met december bedraagt dit € 5,3 miljoen.

#### Ad.2

Het tegoed aan vakantiedagen wordt niet via een geautomatiseerde administratie gevoerd. Voor de berekening van de verplichting hiervan is uitgegaan van het maximale aantal vakantie-uren dat naar een ander jaar mag worden meegenomen, namelijk 50% van 180 uur= 90 uur. Gerekend voor het aantal medewerkers tegen een gemiddeld bruto uurloon komt dit bedrag uit op € 8,0 miljoen.

Voor de verplichtingen ad 1 en 2 is geen voorziening in de jaarrekening opgenomen. Dit is gebaseerd op artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Kern van het treffen van voorzieningen is dat de provincie in de toekomst kan voldoen aan verplichtingen en dat duidelijk is wat de financiële positie van de provincie is. Omdat de provincie een begroting en meerjarenraming heeft waarin onder andere de jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen zijn opgenomen, is er geen gevaar voor het niet kunnen voldoen aan de desbetreffende verplichtingen. De financiële positie geeft de relatie tussen de balans en de baten en

lasten. Aangezien de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de baten en lasten zijn verwerkt is het ook voor de financiële positie niet noodzakelijk deze in de balans op te nemen. Vanwege de behoefte aan een eenduidige interpretatie van de financiële positie betekent dit dat de betreffende voorzieningen niet getroffen behoeven te worden. In dit verband betreft het kosten die jaarlijks een vergelijkbaar volume hebben.

Ad.3 tot en met 5

Deze kosten zijn in de jaarrekeningcijfers opgenomen, tevens worden deze bedragen jaarlijks begroot. Voor de verplichtingen na 2004 is er vanuit gegaan dat deze kosten op hetzelfde niveau zullen doorlopen.

Ad. 6 Uitvoering 57+ regeling

Voor de uitvoering van de 57+ regeling zijn voor de periode 2005-2012 € 16,5 miljoen gemeoid. Het betreft lasten voortkomend uit de vertrekregeling die de provincie aan het ABP moet betalen. Met deze lasten is bij het opstellen van de "Nota bedrijfsvoering in balans" rekening gehouden en zijn de kosten voor 2005-2008 van totaal € 10,7 miljoen in de meerjarenbegroting opgenomen. De kosten over die jaren vertonen een gelijkblijvend niveau en behoeven daarom niet in een voorziening te worden opgenomen.

## **B. Subsidieverplichtingen**

In het kader van balansverplichtingen voor subsidies is een richtlijn opgesteld hoe hiermee in de jaarrekening moet worden omgegaan. De strekking van de richtlijn luidt als volgt:

De last moet worden genomen ten laste van de rekening van baten en lasten en hiervoor geldt: de last wordt toegerekend aan de periode waarop de lastenbeschikking betrekking heeft. Als de beschikking betrekking heeft op een aantal jaren, dan wordt de last genomen naar rato van de beschikte bedragen (bijvoorbeeld voor 2004, 2005 en 2006)

Eénjarige subsidie: gebroken boekjaar

Bij een boekjaarsubsidie waarbij het boekjaar niet gelijk loopt met het kalenderjaar, maar bijvoorbeeld van juni tot en met mei, wordt de last (rekening van baten en lasten) genomen in het kalenderjaar waarin het boekjaar aanvangt.

Meerjarige subsidie: verdeling over de jaren

De verdeling over de jaren geschiedt naar de aard van de subsidie volgens de meest logische methode, bijvoorbeeld op basis van te bereiken voortgang van het werk (of wel gefaseerd). Mocht er geen logischer verdeling zijn, dan wordt het totaalbedrag evenredig over de jaren verdeeld.

Voor de subsidieregelingen in het kader van de Vinex, ISV en GDU wordt de verantwoording van de lasten als volgt uitgevoerd:

1. Deze subsidies zijn aan te merken als meerjarige project subsidies;
2. De verdeling van de lasten geschiedt naar de aard (Vinex, ISV of GDU) van de subsidie. Op subsidiebeschikkingen wordt bijvoorbeeld 80% voorschot verleend bij de start van de bouw van woningen of nadat een gunning van een project heeft plaatsgevonden. De last wordt genomen zodra het voorschot via een beschikking is toegekend, omdat dan de bijbehorende fase van het project is bereikt.
3. De verantwoording van de restant subsidie (20%), vindt plaats in het jaar van de definitieve afrekening van het subsidie;
4. Het restant van de subsidieverplichtingen (20%) dient zo lang tot uitdrukking te komen bij de "Niet uit de balans blijvende verplichtingen";

### **Gevolgen voor de Jaarrekening 2004**

De subsidierichtlijn heeft voor de Jaarrekening 2004 geresulteerd in een aanzienlijk bedrag aan balansverplichtingen, welke als lasten in de jaarrekening zijn gepresenteerd.

Als het aan 2004 toegewezen deel van de subsidie per 31 december 2004 nog niet (geheel) is uitbetaald, wordt het restant opgenomen als nog te betalen bedrag (Onder Overlopende passiva). Mocht inmiddels het werkelijke bedrag over 2004 bekend zijn, dan wordt het werkelijke bedrag als schuld opgenomen.

### **Gevolgen voor 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten'**

Hier wordt vermeld voor welk bedrag beschikkingen zijn afgegeven over de periode na balansdatum. Tevens wordt aangegeven uit welke voorziening of reserve dit bedrag in de toekomst moet worden gedekt (indien van toepassing). Als een subsidie (gedeeltelijk) op declaratiebasis door een derde wordt vergoed, wordt tevens het bedrag van de bijbehorende rechten vermeld.

**Totaal overzicht subsidies:**

Omschrijving subsidie in het kader van:	Verplichtingen na 2004	Rechten na 2004	Dekking uit reserve, voorziening of uit expl. (R/V of E)	Totaal bedrag reserve of voorziening 31-12-04	Naam reserve of voorziening
Cultuurbehoud	0	0	R	1.717.523	Reserve Cultuurbehoud
Bedrijventerreinen	42.234.423	15.841.994	R	26.386.319	Reserve Bedrijfterreinen
Answer	1.892.804	1.425.371	V/E/R	1.022.410	Voorz. Answer
Kenniseconomie	234.000	226.000	E	0	
Gebundelde doeluitkering	16.406.489	0	V	46.630.708	Voorz. Gebundelde doeluitk.
VINEX Leiden-Drechtsteden	2.789.180	0	V	16.342.809	Voorz. VINEX Leiden-Drechtsteden
Wet Stads-dorps vern.	12.189.874	0	V	9.650.552	Voorz.. Stadsvernieuwingsfonds
Inv. Budget stedelijke vern.	11.764.143	0	V	18.505.854	Voorz. ISV.
Rivierdijkversterkingen	6.384.000	0	V	40.089.513	Voorz. Rivierdijkversterking
Milieu Stimuleringsfonds	302.000	0	R	1.239.004	Reserve Milieustimuleringsfonds
Groene subsidies	5.844.000	0	R	6.038.418	Reserve Groene Subsidies
<b>Totalen</b>	<b>100.040.913</b>	<b>17.493.365</b>		<b>167.623.110</b>	

Toelichting op de tabel:

De subsidieverplichtingen na 2004 kunnen over het algemeen uit de huidige stand van de reserves of uit bijdragen van derden of uit de voorzieningen worden gedekt.

**Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen**

1. De provincie heeft een 10-jarige huurovereenkomst voor het provinciehuis. Dit loopt tot 1 april. De huur inclusief servicekosten (exclusief BTW) bedraagt tot die periode op basis van contante waarde € 18,4 miljoen en wordt jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de "CPI werknemers laag" van het CBS.
2. De huur van de parkeergarage Zuid-Hollandplein loopt eveneens tot april 2008 en bedraagt op basis van contante waarde € 1,9 miljoen exclusief BTW.
3. De huur voor andere provinciale gebouwen te Dordrecht, Leiden, Den Haag en Alphen aan den Rijn bedraagt op basis van de lopende contracten en contante waarde € 6,4 miljoen.
4. De huur van kopieerapparatuur bedraagt op basis van lopende contracten en contante waarde € 0,6 miljoen.
5. In het kader van de geïntensiveerde treasury-activiteiten zijn tot eind 2008 toekomstige verplichtingen aangegaan voor het opnemen van middelen tot een bedrag van € 13,1 miljoen en het uitlenen van middelen tot een bedrag van € 72,4 miljoen.
6. Op grond van een convenant tussen de provincie en de gemeente Dordrecht blijft de provincie naast PROAV NV aansprakelijk jegens de gemeente Dordrecht voor het nakomen van de verplichtingen inzake de afvalberg Derde Merwedehaven, waaronder de inrichting als openbaar recreatiegebied en de nazorg. Vooral nog wordt ervan uitgegaan dat deze verplichtingen door de exploitant (Phoenix) ten laste van de exploitatie kunnen worden gedekt.
7. De provincie is op grond van de samenwerkingsovereenkomst inzake ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland (gedateerd maart 2002, waartoe besloten bij statenbesluit 5087 van oktober 2001) gebonden te voldoen aan haar inbrengverplichting jegens genoemde ontwikkelingsmaatschappij tot maximaal € 1,35 miljoen. De vierde inbreng van € 0,5 miljoen is verwerkt in de Jaarrekening 2004, waardoor de huidige kapitaaldeelname uitkomt op € 0,6 miljoen. Bij genoemd statenbesluit is tevens bepaald dat de provincie zich verbindt om garant te staan tot in totaal maximaal € 22,7 miljoen ten behoeve van in het IOPW opgenomen projecten. Hiervan is € 5,5 miljoen ingevuld door de aankoop van de zogeheten Vijverberglocatie.

### Stille reserves

Stille reserves van niet-bedrijfsgebonden activa worden in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten gedefinieerd als het verschil tussen de actuele waarde en de boekwaarde, waarbij de eerste materieel hoger uitvalt dan de tweede.

De actuele waarde is gedefinieerd als de opbrengstwaarde waartegen een goed het beste kan worden verkocht, onder aftrek van de te maken (verkoop)kosten.

Bij de provincie zijn drie categorieën niet-bedrijfsgebonden activa aanwezig waarin stille reserves zijn begrepen. De stille reserves in deze categorieën zijn (bedragen x € 1 miljoen):

1. gebouwen	2,0
2. kunstwerken	1,5
3. deelnemingen	<u>38,7</u>
totaal	42,2

#### Ad 1.

De gebouwen betreffen onder andere woonhuizen en voormalig kantonnierverblijven die niet (meer) direct nodig zijn voor de provinciale bedrijfsvoering. De actuele waarde is bepaald op basis van de per 31 december 2004 geldende WOZ-waarde. De gebouwen hebben geen boekwaarde meer.

#### Ad 2.

In 2000 is door een externe deskundige een taxatierapport uitgebracht, waarin ook de kunstwerken zijn geïnventariseerd. De waarde van de kunstwerken bedraagt € 1.524.600. De boekwaarde van de kunstwerken bedraagt per 31 december 2004 € 414.

#### Ad 3.

De stille reserves in de deelnemingen zijn berekend op basis van de intrinsieke waarde per 31 december 2003 van de aandelen. De specificatie van de deelnemingen is als volgt:

	<u>intrinsieke waarde</u>	<u>balans PZH</u>	<u>stille reserve</u>	<u>uitgekeerd dividend*</u>
N.V. BNG	28.112.721	141.806	27.970.915	2.996.819
N.V. NWB	1.259.838	4.538	1.255.300	28.287
PROAV N.V.	8.645.874	0	8.645.874	0
B.V. Exploitatie parkeergarage	56.831	18.151	38.680	0
Holding IOPW N.V.	16.037	7.200	8.837	0
Het Nieuwe Westland C.V.	605.491	605.491	0	0
R.O.M. Drechtsteden	851.205	567.225	283.980	42.099
G.O.P. C.V.	2.000.000	2.000.000	0	0
G.O.P. Beheer B.V.	20.420	20.420	0	0
Stichting A&O-fonds IBZH	0	0	0	0
N.V. Delta Nutsbedrijven	<u>513.261</u>	<u>0</u>	<u>513.261</u>	<u>11.780</u>
TOTAAL	<u>42.081.678</u>	<u>3.364.831</u>	<u>38.716.847</u>	<u>3.078.985</u>

\* Betreft uitgekeerd dividend over het boekjaar 2003.

### Toelichting

Van de aandelen NV BNG is statutair bepaald dat deze slechts in het bezit kunnen zijn van de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.

De aandelen NV NWB kunnen statutair bepaald slechts in het bezit zijn van overheden. Overdracht van aandelen vereist de instemming van de Raad van Commissarissen.

Houders van aandelen PROAV NV kunnen slechts zijn Nederlandse publiekrechtelijke lichamen, alsmede naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, waarvan de aandelen uitsluitend rechtstreeks of middellijk door Nederlandse publiekrechtelijke lichamen wordt gehouden. De aandelen staan op naam. Bij overdracht hebben medeaandeelhouders het recht van voorkeur.

Aandeelhouders van NV Delta Nutsbedrijven kunnen slechts zijn publiekrechtelijke lichamen op wier grondgebied de vennootschap de openbare voorziening van ten minste hetzij gas, hetzij water, hetzij elektriciteit behartigt. De aandelen staan op naam geregistreerd. De overdracht van aandelen behoeft de goedkeuring van de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bij Statenbesluit 5222 hebben Provinciale Staten besloten te participeren in Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij Overbuurtsche Polder CV en GOP Beheer BV. De deelname in Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij CV bedraagt € 2,0 miljoen en is in 2003 gerealiseerd. De deelname in het aandelenkapitaal van de Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij Overbuurtsche Polder Beheer BV bedraagt € 20.420 en is eveneens in 2003 gerealiseerd.

De Stichting Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds IBZH is in 2004 opgeheven. De financiële afwikkeling heeft eind december 2004 plaatsgevonden.

**Niet uit de balans blijkende rechten:**

**BOR-middelen**

De provincie heeft in het verleden bijdragen in de BOR-fondsen gestort. De stadsregio Rotterdam en het stadsgewest Haaglanden beheren de fondsen. BOR staat voor Bereikbaarheids Offensief Randstad. De provincie heeft recht op uitbetaling van de door haar gestorte bijdragen, waarbij deze bijdragen door het fonds worden verdubbeld. De bijdragen van de provincie zijn voor een bedrag van € 34,3 mln. als vordering in de balans opgenomen. Daarnaast is vanuit BIKL-gelden een bijdrage gestort ter grootte van € 31,8 mln. Deze bijdrage is niet in de balans opgenomen en wordt daarom hier gemeld onder de niet uit de balans blijkende rechten. Indien vanuit de BOR-fondsen aan de provincie wordt uitbetaald, wordt de helft daarvan verantwoord als bijdrage aan de betreffende investering. De andere helft wordt als eerste in mindering gebracht op de op de balans opgenomen vordering.

**Verhuur kinderdagverblijf**

Aan niet uit de balans blijkende rechten bestaat vanwege de verhuur van het kinderdagverblijf tot en met 31 december 2008 recht op € 231.000. Dit zal in toekomstige exploitatierekeningen worden verantwoord.



## 7.2 Grondslagen resultaatbepaling

In de jaarrekening worden de baten en lasten (exploitatie) toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- A. De verdeling van de directe en de doorbelaste apparaatskosten (indirecte materiële kosten en indirecte personeelslasten) worden in principe in de rekening gebaseerd op de bij Voorjaarsnota 2004 gehanteerde verdeelsleutels. Met betrekking tot de kostenverdeling wordt voor een toelichting verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.
- B. Stortingen in en onttrekkingen uit de algemene reserve worden in de rekening verwerkt.
- C. Het rekeningsaldo van het vorig dienstjaar wordt gestort in de algemene reserve. Beschikkingen over dit rekeningsaldo worden als bijdrage uit de algemene reserve in de jaarrekening verwerkt.
- D. Budgetten welke via de Reserve Doorgeschoven Activiteiten zijn overgeheveld van een vorig dienstjaar worden bij het opstellen van de jaarrekening als bijdrage uit de betreffende reserve in de rekening van baten en lasten verwerkt.
- E. Voor niet geleverde, juridisch afdwingbare prestaties, waarvoor eigen middelen beschikbaar zijn gesteld, zijn de in het boekjaar niet bestede budgetten bij slotwijziging afgeraamd. Deze bedragen worden in de jaarrekening gestort in voorzieningen voor doorgeschoven prestaties.
- F. Volgens artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten zijn voorzieningen gevormd wegens van derden verkregen middelen met een specifiek doel en waarvan de besteding nog niet geheel in het dienstjaar is geschied. Hiervoor is de zogenaamde saldomethode gevolgd.
- G. Schoningsacties voor debiteuren en crediteuren met betrekking tot oude dienstjaren en balansverplichtingen worden naar gelang de aard van een correctie verwerkt in een desbetreffend programma van de rekening van baten en lasten en beïnvloeden op deze wijze mede het resultaat. Voor zover het vrijval betreft met betrekking tot reserves en doeluitkeringen komen de bedragen ten gunste van de betreffende reserves en programma's.
- H. Verrekeningen met de reserves en voorzieningen vinden plaats op basis van gerealiseerde bedragen, als bij voorbaat vaststaat dat het de bedoeling is ook de afwijkingen te verrekenen met de reserves en voorzieningen (bestendige gedragslijn uit statenbesluit bij Slotwijziging 2001).
- I. De afschrijvingen vinden plaats overeenkomstig de afschrijvingsnota. De eerste afschrijving heeft plaats één jaar na de investering. De berekening van de afschrijvingen vindt plaats over de verkrijgingprijs onder aftrek van subsidies en bijdragen van derden.
- J. De voorzieningen worden via de rekening van baten en lasten op het benodigde peil gebracht.
- K. In verband met de invoering van het BTW-compensatiefonds per 1 januari 2003 worden de lasten netto verantwoord. De betaalde en bij het BTW-compensatiefonds teruggevorderde BTW verloopt via de balansrekeningen.

### 7.3 Recapitulatie beleidsprogramma's

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten</b>	<b>589.477</b>	<b>616.481</b>	<b>652.619</b>	<b>654.932</b>	<b>-36.138 n</b>	<b>-2.313 n</b>
Programma's						
1 Provinciaal Bestuur	32.627	22.022	25.362	26.290	-3.340 n	-928 n
2 Lokaal Bestuur	8.696	6.775	7.559	7.134	-783 n	425 v
3 Openbare Orde en	1.228	1.956	2.200	1.964	-244 n	235 v
4 Beleid Verkeer en Vervoer	16.935	22.463	41.879	35.184	-19.416 n	6.695 v
5 Beheer Infrastructuur (Vaar)wegen	82.184	88.747	88.988	90.568	-242 n	-1.579 n
6 Openbaar vervoer	59.802	57.670	71.891	77.718	-14.222 n	-5.826 n
7 Beleid Groen, Water en	72.214	62.452	78.165	70.111	-15.713 n	8.054 v
8 Uitvoering Groen, Water en Milieu	75.877	100.084	107.918	118.939	-7.835 n	-11.021 n
9 Economische Zaken en Toerisme	16.092	16.222	19.019	16.382	-2.797 n	2.637 v
10 Media, Kunsten en Cultuur	43.557	37.497	42.449	44.049	-4.952 n	-1.600 n
11 Sociaal Beleid en Zorg	99.856	97.818	101.987	100.475	-4.168 n	1.512 v
12 Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	48.183	51.723	55.699	59.332	-3.976 n	-3.633 n
13 Algemene	32.226	51.051	9.502	6.787	41.549 v	2.715 v
<b>Baten</b>	<b>670.259</b>	<b>619.514</b>	<b>618.910</b>	<b>645.173</b>	<b>-603 n</b>	<b>26.263 v</b>
Programma's						
1 Provinciaal Bestuur	3.581	1.015	2.049	2.334	1.035 v	285 v
2 Lokaal Bestuur	263	0	8	8	8 v	0 v
3 Openbare Orde en	8	0	0	0	0 v	0 v
4 Beleid Verkeer en Vervoer	13.848	12.097	27.214	26.096	15.116 v	-1.118 n
5 Beheer Infrastructuur (Vaar)wegen	6.528	4.604	4.695	5.087	91 v	392 v
6 Openbaar vervoer	52.503	43.348	57.224	59.544	13.876 v	2.320 v
7 Beleid Groen, Water en	3.276	1.117	4.686	7.202	3.569 v	2.517 v
8 Uitvoering Groen, Water en Milieu	34.763	52.586	45.303	47.619	-7.283 n	2.316 v
9 Economische Zaken en Toerisme	3.538	47	593	1.600	546 v	1.007 v
10 Media, Kunsten en Cultuur	9.119	2.952	7.154	9.724	4.202 v	2.570 v
11 Sociaal Beleid en Zorg	59.744	57.988	60.584	61.434	2.596 v	849 v
12 Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	22.084	34.204	34.862	39.208	658 v	4.346 v
13 Algemene	461.004	409.555	374.538	385.316	-35.017 n	10.778 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>80.782</b>	<b>3.033</b>	<b>-33.708</b>	<b>-9.759</b>	<b>-36.741 n</b>	<b>23.949 v</b>
+ Bijdrage reserve	180.957	38.342	110.218	96.604	71.876 v	-13.614 n
-/- Storting reserve	245.231	41.375	76.510	95.582	-35.135 n	-19.072 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>16.508</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-8.737</b>	<b>0 v</b>	<b>-8.737 n</b>
<b>Investerings:</b>						
Uitgaven	65.879	174.336	166.185	89.404	8.151 v	76.781 v
Inkomsten	28.236	108.086	108.077	96.590	-9 n	-11.487 n
Saldo investeringen	-37.643	-66.250	-58.108	7.185	8.142 v	65.293 v
<b>Voorzieningen:</b>						
Aanwending	0	23.246	46.275	45.180	-23.029 n	1.095 v
Storting	0	15.506	43.649	66.438	28.144 v	22.788 v
Saldo voorzieningen	0	-7.740	-2.626	21.257	5.115 v	23.883 v

## 7.4 Saldo Baten -/- Lasten

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Programma's</b>						
1 Provinciaal Bestuur	29.046	21.008	23.313	23.956	-2.305 n	-643 n
2 Lokaal Bestuur	8.433	6.775	7.551	7.126	-775 n	425 v
3 Openbare Orde en	1.220	1.956	2.200	1.964	-244 n	235 v
4 Beleid Verkeer en Vervoer	3.087	10.365	14.665	9.088	-4.299 n	5.577 v
5 Beheer Infrastructuur (Vaar)wegen	75.656	84.142	84.293	85.481	-151 n	-1.188 n
6 Openbaar vervoer	7.299	14.322	14.668	18.174	-346 n	-3.506 n
7 Beleid Groen, Water en	68.938	61.335	73.479	62.908	-12.144 n	10.571 v
8 Uitvoering Groen, Water en Milieu	41.114	47.497	62.615	71.319	-15.118 n	-8.705 n
9 Economische Zaken en Toerisme	12.554	16.175	18.426	14.782	-2.251 n	3.644 v
10 Media, Kunsten en Cultuur	34.438	34.545	35.295	34.324	-749 n	970 v
11 Sociaal Beleid en Zorg	40.112	39.831	41.403	39.041	-1.572 n	2.361 v
12 Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	26.099	17.519	20.838	20.124	-3.319 n	714 v
Subtotaal programma's	347.996	355.471	398.744	388.289	-43.273 n	10.456 v
13 Algemene	428.778	358.504	365.036	378.530	-6.532 n	13.494 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>80.782</b>	<b>3.033</b>	<b>-33.708</b>	<b>-9.759</b>	<b>-36.741 n</b>	<b>23.949 v</b>
+ Bijdrage reserve	180.957	38.342	110.218	96.604	71.876 v	-13.614 n
-/- Storting reserve	245.231	41.375	76.510	95.582	-35.135 n	-19.072 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>16.508</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-8.737</b>	<b>0 v</b>	<b>-8.737 n</b>
<b>Investerings:</b>						
Uitgaven	65.879	174.336	166.185	89.404	8.151 v	76.781 v
Inkomsten	28.236	108.086	108.077	96.590	-9 n	-11.487 n
Saldo in vesteringen	-37.643	-66.250	-58.108	7.185	-8.142 n	65.293 v
<b>Voorzieningen:</b>						
Aanwending	0	23.246	46.275	45.180	-23.029 n	1.095 v
Storting	0	15.506	43.649	66.438	28.144 v	22.788 v
Saldo voorzieningen	0	-7.740	-2.626	21.257	5.115 v	23.883 v

Erratum op de rekening van baten en lasten 2004

		Bedragen x € 1.000		Toelichting:
<b>Resultaat voor bestemming per 13 mei 2004</b>			<b>-9.759</b>	
Programma/ productgroep				
<b>Mutaties lasten:</b>				
4/300	Storting voorziening A4/W4	4.368		via reserves
4/300	Vorbereiding wegenprojecten verlaagde passage	2.900		via reserves
4/300	Verl. subsidielasten GDU + verhoging st.voorz.			budgettair neutraal
8/611	Extra afschrijving recreatiesubsidies	7.909		
9/710	Storting voorziening bedrijfsterreinen	431		via reserves
12/930	Verl. subsidielasten ISV + verhoging st.voorz.			budgettair neutraal
12/930	Verl. Subsidielasten VINEX + verhoging st.voorz.			budgettair neutraal
<b>Totaal</b>			<b>-15.608</b>	
<b>Mutaties baten:</b>				
13/42	Vrijval voorziening premieleningen	580		
13/42	Neg. boekwaarde gronden	2.229		
13/42	Vrijval voorzieningen HIJ, Groene Hartteam, cultuurbereik	702		via reserves
<b>Totaal</b>			<b>3.511</b>	
<b>Resultaat voor bestemming na mutaties</b>			<b>-21.856</b>	
+ Bijdrage uit reserves		7.699	104.303	
- Storting in reserves		702	96.284	
<b>Resultaat na bestemming na mutaties</b>			<b>-13.837</b>	

## Toelichting op het erratum van de rekening van baten en lasten 2004

Het overzicht begint met het resultaat voor bestemming van € 9,759 miljoen negatief. Dit bedrag is opgenomen op bladzijde 178 van de aangeboden jaarrekening.

### Programma/ Productgroep

- 4/300 De reserve A4/W4 van € 4.367.629 wordt omgevormd in een voorziening.
- 4/300 De provinciale bijdrage voor de verlaagde passage A4/HSL van € 2,9 miljoen wordt als exploitatielast "Kosten voorbereiding wegenprojecten" verantwoord en wordt als kortlopende schuld in de balans opgenomen. De dekking hiervan vindt plaats uit de BIKL-gelden.
- 4/300 Vanwege onjuiste verantwoording in de Jaarrekening 2004 van GDU-subsidies (niet in overeenstemming met de subsidierichtlijn) worden de lasten hiervan met € 282.796 verlaagd, onder een gelijktijdige storting in de betreffende voorziening. Dit laatste als gevolg van het feit dat overgebleven Rijksmiddelen in een voorziening moeten worden gestort. Per saldo verloopt dit voor de exploitatierekening budgettair neutraal.
- 8/611 Als gevolg van de toepassing van de BBV is alsnog een bedrag van € 6,994 miljoen aan boekwaarde activa van derden (recreatieschappen) extra afgeschreven. Dit vanwege het feit dat voor deze activa niet kan worden aangetoond dat deze voldoen aan de criteria voor activering, zoals opgenomen in de BBV. Dit geldt eveneens voor de boekwaarde (€ 473.601) van de golfcourse Broekpolder en de boekwaarde (€ 442.134) van de recreatiegronden Koepelschap, deze worden ook extra afgeschreven.
- 9/710 In de reserve Bedrijventerreinen is een bedrag van € 431.000 aan middelen van derden begrepen, dit dient in de betreffende voorziening te worden opgenomen.
- 12/930 Vanwege onjuiste verantwoording in de Jaarrekening 2004 van ISV-subsidies voor een bedrag van € 10.500 en van de VINEX-subsidies voor een bedrag van € 1.138.932 (beide niet in overeenstemming met de subsidierichtlijn) worden de lasten hiervan verlaagd, onder een gelijktijdige storting in de voorziening ISV en een lagere aanwending van de voorziening VINEX. Dit eerste als gevolg van het feit dat overgebleven Rijksmiddelen in een voorziening moeten worden gestort. Per saldo verloopt dit voor de exploitatierekening budgettair neutraal.
- 13/42 Vanwege het feit dat de voorziening Premieleningen, met als doel het uitbetalen van obligaties en het verzilveren van coupons van de premieleningen 1957 en 1959, de laatste jaren nauwelijks wordt aangesproken, wordt deze voorziening afgelaagd tot € 100.000. Dit betekent een voordeel in de exploitatie van € 580.000.
- 13/42 In de staat van activa is de afgelopen jaren vanwege boekwinsten bij de verkoop van gronden een negatieve boekwaarde ontstaan van € 2,229 miljoen. Volgens de toepassing van de BBV moeten deze middelen ten gunste van de exploitatie worden gebracht en mogen deze niet meer in de staat van activa worden opgenomen. Dit betekent een voordeel voor de exploitatie.
- 13/42 In de voorzieningen Hollandsche IJssel (voor een bedrag van € 330.000), Groene Hartteam (idem € 72.180) en Cultuurbereik (idem € 300.000) bevinden zich eigen middelen, deze moeten naar de desbetreffende reserves worden overgebracht.

### Bijdrage uit reserve

In de reserve Bedrijventerreinen is een bedrag van € 431.000 aan middelen van derden begrepen, dit bedrag wordt onttrokken om in de betreffende voorziening te worden opgenomen.  
Het saldo van de reserve A4W4 (€ 4,368 miljoen) wordt onttrokken en gestort in de desbetreffende voorziening.  
Uit de BIKL wordt het gereserveerde bedrag van € 2,9 miljoen voor de verlaagde passage A4/HSL onttrokken.

Storting  
in reserve

In de voorzieningen Hollandsche IJssel ( voor een bedrag van € 330.000), Groene Hartteam ( idem € 72.180) en Cultuurbereik ( idem € 300.000) bevinden zich eigen middelen, deze worden in de desbetreffende reserves gestort.

Door de doorgevoerde mutaties wijzigt het rekeningresultaat na bestemming naar € 13,837 miljoen negatief.

Voor de goede orde: het erratum op de rekening van baten en lasten is niet meer doorgewerkt in het vervolg van de tabellen en de tekst op blz. 180 en volgende.

## 7.5 Toelichting Rekening van baten en lasten

### Het rekeningresultaat

#### Het resultaat

De Rekening 2004 geeft voor bestemming een negatief resultaat aan van € 9,8 miljoen. Dit resultaat is na bestemming € 8,7 miljoen nadelig. Bij Slotwijziging 2004 werd uitgegaan van een verwacht resultaat van € 2,1 miljoen positief. Maar hier werd gelijktijdig een kanttekening bij gemaakt dat in verband met de toepassing van de BBV er voor € 3,6 miljoen extra afschrijvingen op de recreatiesubsidies voor overige derden moest plaatsvinden.

#### Oorzaken van het negatieve rekeningresultaat

Het negatieve rekeningresultaat van € 8,7 miljoen wordt met name verklaard door de volgende oorzaken:

#### Tegenvallers

▪ Afboeking van de boekwaarde recreatiesubsidies aan derden (in verband met het nieuwe BBV)	€ 3,6 mln. (I)
▪ Boeken dividend in jaar van ontvangst (in verband met het nieuwe BBV)	€ 1,0 mln. (I)
▪ Tegenvallende opbrengst motorrijtuigenbelasting	€ 1,4 mln. (S)
▪ Tegenvallende declarabele BTW	€ 4,5 mln. (S)
▪ Overschrijding apparaatskosten	€ 3,2 mln. (I)
▪ Verhoging dubieuze debiteuren	<u>€ 0,7 mln. (I)</u>
▪ Totaal tegenvallers	€ 14,4 mln.

#### Meevallers

▪ Hogere vrijval balansverplichtingen en afwikkeling posten vorige dienstjaren	€ 1,3 mln. (I)
▪ Voordelen op de beleidsprogramma's	€ 1,9 mln. (I)
▪ Hogere uitkering Provinciefonds	<u>€ 2,5 mln (I)</u>
▪ Totaal meevallers	€ 5,7 mln.

Per saldo is er sprake van een structureel negatief resultaat van € 5,9 miljoen.

Een bedrag van € 2,8 miljoen heeft een incidenteel karakter.

#### Resultaatbestemming

In de Staten voordracht ter vaststelling van de Jaarrekening 2004, wordt een voorstel voor dekking van het rekeningresultaat opgenomen.

## **8. Programma 1 tm 13 - Financieel**





## 8.1 Programma 1, Provinciaal bestuur

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 1</b>	<b>32.627</b>	<b>22.022</b>	<b>25.362</b>	<b>26.290</b>	<b>-3.340 n</b>	<b>-928 n</b>
101 Provinciale Staten	5.051	3.719	4.503	5.462	-784 n	-959 n
111 Gedeputeerde Staten	3.467	4.447	4.925	5.075	-479 n	-150 n
112 Gebiedsprogramma's	5.182	4.896	5.653	5.156	-757 n	497 v
132 Verkenningen en strategie	605	850	1.085	953	-235 n	132 v
133 Juridische adviezen en control	662	689	560	473	128 v	87 v
161 Interprovinciale activiteiten en samenwerkingsverbanden	2.857	3.020	2.919	3.227	101 v	-309 n
162 Voormalig personeel en medezeggenschap	3.065	1.609	1.822	2.022	-213 n	-200 n
171 Communicatie	4.332	2.793	3.895	3.920	-1.102 n	-25 n
172 Vervallen product	7.406	0	0	0	0 v	-0 n
<b>Baten programma 1</b>	<b>3.581</b>	<b>1.015</b>	<b>2.049</b>	<b>2.334</b>	<b>1.035 v</b>	<b>285 v</b>
101 Provinciale Staten	0	0	0	0	0 v	0 v
111 Gedeputeerde Staten	0	0	0	91	0 v	91 v
112 Gebiedsprogramma's	517	228	663	819	435 v	156 v
132 Verkenningen en strategie	0	0	0	0	0 v	-0 n
133 Juridische adviezen en contr	0	0	0	0	0 v	0 v
161 Interprovinciale activiteiten en samenwerkingsverbanden	950	765	1.325	1.369	560 v	44 v
162 Voormalig personeel en medezeggenschap	24	22	22	21	0 v	-1 n
171 Communicatie	44	0	40	34	40 v	-6 n
172 Vervallen product	2.046	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-29.046</b>	<b>-21.008</b>	<b>-23.313</b>	<b>-23.956</b>	<b>-2.305 n</b>	<b>-643 n</b>
+ Bijdrage reserve	423	1.210	1.210	1.210	0 v	0 v
-/- Storting reserve	75	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-28.698</b>	<b>-19.798</b>	<b>-22.103</b>	<b>-22.746</b>	<b>-2.305 n</b>	<b>-643 n</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven					0 v	0 v
Inkomsten					0 v	0 v
Saldo investeringen	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending					0 v	0 v
Storting				673	0 v	673 v
Saldo voorzieningen	0	0	0	673	0 v	673 v

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 3.340.000 wordt veroorzaakt door:

€ 2.089.000 - Apparaatslasten

€ 535.000 - Project Focus Locus en de samenwerkingsverbanden W4-project en Knoop Leiden-West

€ 297.000 -	Bijdragen Groene Hart Team (budgetoverheveling uit 2003)
€ 213.000 -	Budgetverhoging voor de IZR premies over het loon van gepensioneerden en weduwen
€ 205.000 +	Samenwerkingsverband Krimpenerwaard
€ 135.000 -	Budget voor Public Affairs
€ 114.000 -	Bijdragen derden Zuidvleugelbureau
€ 90.000 -	Budget voor de onkosten van het dagelijks bestuur zoals voor representatie, evenementen, lidmaatschappen en externe vergaderingen
€ 72.000 -	Overige lasten

#### **Baten**

Een verhoging van de baten met € 1.035.000 wordt veroorzaakt door:

€ 297.000 +	Bijdragen Groene Hart Team (budgetoverheveling uit 2003)
€ 293.000 +	Bijdragen Knoop Leiden-West
€ 125.000 +	Bijdragen W4
€ 114.000 +	Bijdragen derden Zuidvleugelbureau
€ 100.000 +	Bijdragen Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden en Focus Locus
€ 106.000 +	Overige baten

### **Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004**

#### **Lasten**

De realisatie vertoont een overschrijding van € 928.000 (nadelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

€ 790.000 n	<u>Apparaatslasten</u> (inclusief salarissen en toelagen GS en PS)
€ 91.000 n	<u>Pensioen GS-lid</u> Voor het pensioen van één van de GS leden is in 2004 een bedrag van de verzekering maatschappij ontvangen (zie ook baten). Dit bedrag is in een voorziening gestort. Dit was niet begroot.
€ 47.000 n	<u>Overige lasten</u>

#### **Baten**

In 2004 zijn er € 285.000 meer baten gerealiseerd dan begroot (voordelig verschil). Dit is veroorzaakt door:

€ 156.000 v	<u>Samenwerkingsprojecten</u> In 2004 is er van partners in samenwerkingsverbanden (o.a. Focus Locus en vergoeding kosten provinciaal personeel) meer ontvangen dan was begroot.
€ 91.000 v	<u>Pensioen GS-lid</u> Voor het pensioen van één van de GS leden is in 2004 een bedrag van de verzekering maatschappij ontvangen. Dit was niet begroot.
€ 38.000 v	<u>Overige baten</u>

#### **Voorzieningen**

De verhoging van de storting in de voorziening met € 673.000 (voordelig) wordt veroorzaakt door:

€ 481.000 v	<u>Zuidvleugel</u> Dit betreft een bijdrage van derden (gemeenten) ten behoeve van het Zuidvleugelbureau. De inkomsten hiervoor zijn in 2004 hoger geweest dan de uitgaven hieraan. Het restantbedrag is gestort in de voorziening en kan worden beschouwd als vooruitontvangen inkomsten voor 2005.
€ 101.000 v	<u>Gebiedsprogramma's</u> Dit betreft een bijdrage van derden ten behoeve van de projecten Krimpenerwaard, Focus Locus en W4 die hoger waren dan de uitgaven hieraan. Het restant bedrag is gestort in de voorziening en kan worden beschouwd als vooruitontvangen inkomsten voor 2005.
€ 91.000 v	<u>Voorziening pensioen GS-lid (zie baten)</u>

## 8.2 Programma 2, Lokaal bestuur

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 2</b>	<b>8.696</b>	<b>6.775</b>	<b>7.559</b>	<b>7.134</b>	<b>-783 n</b>	<b>425 v</b>
121 Kabinetszaken	582	450	636	620	-186 n	16 v
122 Ondersteuning CdK	1.260	977	1.369	1.201	-393 n	168 v
130 Bestuurlijke zaken	1.343	1.060	1.163	1.038	-103 n	126 v
131 Rechtsbescherming c.a.	1.603	1.845	1.913	1.764	-68 n	149 v
140 Financieel toezicht	3.908	2.443	2.477	2.511	-33 n	-34 n
<b>Baten programma 2</b>	<b>263</b>	<b>0</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8 v</b>	<b>0 v</b>
121 Kabinetszaken	0	0	8	8	8 v	0 v
122 Ondersteuning CdK	0	0	0	0	0 v	0 v
130 Bestuurlijke zaken	0	0	0	0	0 v	0 v
131 Rechtsbescherming c.a.	0	0	0	0	0 v	0 v
140 Financieel toezicht	263	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-8.433</b>	<b>-6.775</b>	<b>-7.551</b>	<b>-7.126</b>	<b>-775 n</b>	<b>425 v</b>
+ Bijdrage reserve	0	0	0	0	0 v	0 v
-/- Storting reserve	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-8.433</b>	<b>-6.775</b>	<b>-7.551</b>	<b>-7.126</b>	<b>-775 n</b>	<b>425 v</b>
<b>Investeringsen</b>						
Uitgaven					0 v	0 v
Inkomsten					0 v	0 v
Saldo in vesteringen	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Voorzieningen</b>						
Uitgaven					0 v	0 v
Inkomsten					0 v	0 v
Saldo voorzieningen	0	0	0	0	0 v	0 v

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 783.000 wordt veroorzaakt door:

- € 491.000 - Apparaatslasten
- € 236.000 - Bestuurskrachtmeting gemeenten
- € 75.000 - Bestuurskrachtmeting Zuid-Holland
- € 19.000 + Overige lasten

### Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

#### Lasten

De realisatie vertoont een onderschijding van € 425.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 375.000 v Apparaatslasten (inclusief salaris CdK)
- € 50.000 v Overige lasten



### 8.3 Programma 3, Openbare orde en veiligheid

	A	B	C	D	E	F
	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
Bedragen x € 1.000						
<b>Lasten programma 3</b>	<b>1.228</b>	<b>1.956</b>	<b>2.200</b>	<b>1.964</b>	<b>-244 n</b>	<b>235 v</b>
202 Integrale veiligheid	382	1.096	1.046	952	50 v	94 v
211 Rampenbestrijding en crisisbeheersing	846	860	1.154	1.013	-294 n	142 v
<b>Baten programma 3</b>	<b>8</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0 v</b>	<b>0 v</b>
202 Integrale veiligheid	0	0	0	0	0 v	0 v
211 Rampenbestrijding en crisisbeheersing	8	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-1.220</b>	<b>-1.956</b>	<b>-2.200</b>	<b>-1.964</b>	<b>-244 n</b>	<b>235 v</b>
+ Bijdrage reserve	0	0	0	0	0 v	0 v
-/- Storting reserve	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-1.220</b>	<b>-1.956</b>	<b>-2.200</b>	<b>-1.964</b>	<b>-244 n</b>	<b>235 v</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven					0 v	0 v
Inkomsten					0 v	0 v
Saldo investeringen	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Voorzieningen</b>						
Uitgaven					0 v	0 v
Inkomsten					0 v	0 v
Saldo voorzieningen	0	0	0	0	0 v	0 v

#### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

##### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 244.000 wordt veroorzaakt door:

- € 522.000 - Apparaatslasten
- € 164.000 + Risicokaart  
Omzetting van materieel budget naar personeelsbudget ten behoeve van het project risicokaart, dat tot eind 2005 loopt.
- € 65.000 + Integrale veiligheid  
Omzetting van materieel budget naar personeelsbudget ten behoeve van tijdelijke formatieuitbreiding voor het communicatieplan van het project 'Integrale Veiligheid 2004-2007'.
- € 49.000 + Overige lasten

#### Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

##### Lasten

De realisatie vertoont een onderschrijding van € 235.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 1.000 n Apparaatslasten
- € 143.000 v Rampenbeleid

Het jaar 2004 is het jaar geweest waarin fundamenteel over veiligheid is nagedacht. Er is bewust eerst geïnvesteerd in het nadenken over de provinciale rol, de provinciale positie en het bepalen van een strategische agenda. Voor wat betreft de ondersteuning van de plantoetsing kan worden vastgesteld dat de verwachte hoeveelheid te toetsen rampenplannen pas in 2005 loskomt. Wel is dit jaar geïnvesteerd in een adequate strategie waardoor de provincie gereed is voor de “derde” plantoetsing. Voor wat betreft het oefenbeleid is aanzienlijk minder uitgegeven dan aanvankelijk gedacht. Na de laatste grote door externen begeleide (ook bestuurlijke) rampenoefening heeft de provincie de banden met dat bureau wegens wanprestatie begin 2004 verbroken. De overige provincies hebben hun vierde jaar in de reeks met dat bureau nog wel voltooid. De provincies zijn inmiddels gevorderd in het gezamenlijk aanvragen van offertes voor mogelijk een nieuwe serie oefeningen. In 2004 is daarom geparticipeerd in oefeningen van derden en zijn de eigen draaiboeken en maatramptypebeschrijvingen in concept herzien en is een ambitieus meerjarig oefenbeleidsplan 2005 – 2008 opgesteld. Qua systematiek is het Provinciaal Coördinatie Centrum overigens voldoende ingespeeld vanwege eerdere intensieve trainingen.

€ 94.000 v

VeiligheidsVizier

Er is vertraging opgetreden in de opdrachtverlening samen met de VNG aan Deloitte voor het ontwikkelen van VeiligheidsVizier als opvolger van de ‘Integrale Veiligheids Scorekaart’ en ‘Slagen voor Veiligheid’.

## 8.4 Programma 4, Beleid verkeer en vervoer

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Verschil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 4</b>	<b>16.935</b>	<b>22.463</b>	<b>41.879</b>	<b>35.184</b>	<b>-19.416 n</b>	<b>6.695 v</b>
300 Verkeers- en vervoersbeleid	14.564	20.795	30.773	25.343	-9.978 n	5.429 v
301 Verkeersveiligheid	2.371	1.668	4.260	4.608	-2.592 n	-347 n
302 Projectmanagement in infrastructuur	0	0	6.846	5.233	-6.846 n	1.613 v
<b>Baten programma 4</b>	<b>13.848</b>	<b>12.097</b>	<b>27.214</b>	<b>26.096</b>	<b>15.116 v</b>	<b>-1.118 n</b>
300 Verkeers- en vervoersbeleid	7.992	11.129	16.696	16.914	5.567 v	218 v
301 Verkeersveiligheid	5.856	969	3.360	3.610	2.391 v	250 v
302 Projectmanagement in infrastructuur	0	0	7.159	5.572	7.159 v	-1.587 n
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-3.087</b>	<b>-10.365</b>	<b>-14.665</b>	<b>-9.088</b>	<b>-4.299 n</b>	<b>5.577 v</b>
+ Bijdrage reserve	9.067	2.353	13.603	14.353	11.251 v	750 v
-/- Storting reserve	16.336	0	6.602	12.168	-6.602 n	-5.565 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-10.356</b>	<b>-8.013</b>	<b>-7.664</b>	<b>-6.902</b>	<b>349 v</b>	<b>762 v</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven	36.580	125.572	96.009	40.328	29.563 v	55.680 v
Inkomsten	23.299	70.648	49.775	9.479	-20.873 n	-40.296 n
Saldo investeringen	-13.281	-54.924	-46.234	-30.849	8.690 v	15.385 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	0	0	0	0 v	0 v
Storting	0	876	17.442	16.152	16.566 v	-1.290 n
Saldo voorzieningen	0	876	17.442	16.152	16.566 v	-1.290 n

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

De verhoging van de lasten met € 19,4 miljoen wordt veroorzaakt door:

- € 6.246.000 - Apparaatslasten projectmanagement infrastructurale projecten
- € 234.000 - Apparaatslasten overig
- € 5.300.000 - GDU
- € 4.368.000 - Voorziening A4 /W4; verschuiving van programma 1 naar 4
- € 2.391.000 - Betreft Rijksbijdrage Duurzaam Veilig en positief rekeningsaldo POV voorgaande jaren
- € 1.026.000 - Reorganisatie DRM/DBI
- € 836.000 + PVVP
- € 600.000 - Projectmanagement infrastructurale projecten; externe inhuur
- € 430.000 - Voorziening verlaagde A4; storting rente
- € 350.000 + Invulling taakstellingen
- € 7.000 - Overige lasten

#### Baten

De verhoging van de baten met € 15,1 miljoen wordt veroorzaakt door:

- € 7.159.000 + Doorbelasting van apparaatslasten aan infrastructurale projecten
- € 5.300.000 + GDU. Zie de toelichting bij de lasten



- € 1.600.000 + Duurzaam veilig, zie de toelichting bij de baten
- € 791.000 + POV, zie de toelichting bij de baten
- € 85.000 + Bijdrage uitvoeren fp-projecten
- € 165.000 + Overige baten

#### **Reserves**

De verhoging van de reserves met € 4.648.000 wordt veroorzaakt door:

- € 3.800.000 + Bijdrage uit de BIKL ten behoeve van het project A4/W4
- € 1.598.000 + Bijdrage uit de reserve reorganisatie DRM/DBI
- € 750.000 - Lagere bijdrage uit de reserve PVVP

#### **Investerings**

De verlaging van de investeringen met € 8.690.000 wordt veroorzaakt door:

- € 8.690.000 - Investerings verkeersveiligheid, wegen, fietspaden en vaarwegen

#### **Voorzieningen**

De verhoging van de inkomsten van de voorzieningen met € 16.566.000 wordt veroorzaakt door:

- € 11.768.000+ Voorziening GDU
- € 4.368.000+ Voorziening A4 / W4
- € 430.000+ Voorziening verlaagde A4

### **Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004**

#### **Lasten**

De onderschrijding van de raming met € 6.695.000 (voordelig) wordt veroorzaakt door:

- € 1.137.000 v Apparaatslasten  
De onderschrijding is grotendeels (€ 1.277.000) het gevolg van het in de loop van het jaar invullen van de via de voorjaarsnota toegekende formatie-uitbreiding voor projectmanagement voor de periode van 3 tot 5 jaar.
- € 4.368.000 v Voorziening A4 / W4  
Bij de begroting was een storting in de voorziening A4/W4 voorzien van € 4,4 miljoen. Dit betreft een bijdrage uit de BIKL ad € 3,8 miljoen en een rentetoevoeging. Bij het opmaken van de rekening is besloten dat er geen voorziening maar een reserve wordt gevormd. Dit betekent dat het resultaat voor bestemming voordelig wordt beïnvloed. Dit voordeel wordt geneutraliseerd door een hogere storting in de reserve dan geraamd.
- € 1.807.000 v GDU / Storting in voorziening GDU
- € 1.807.000 n GDU  
Bij Voorjaarsnota 2004 zijn de Rijksbijdrage GDU en de betalingen ten laste van deze bijdrage met € 5,3 miljoen verhoogd. De werkelijke uitgaven blijven € 1,8 miljoen achter bij de raming. Dit bedrag is in de voorziening GDU gestort. Genoemd resultaat wekt de indruk dat in de subsidieregeling Gebundelde Doeluitkering Plus (GDU+) een hoge mate van onderbesteding bestaat. Dit is slechts deels het geval. Bij de vaststelling van de uitvoeringsprogramma's GDU 1996 t/m 2003 is geen termijn gesteld waarbinnen gemeenten en waterschappen hun subsidieaanvragen bij de provincie kunnen indienen. Hierdoor is de PZH sterk afhankelijk van de initiatieven van gemeenten en waterschappen.  
Inmiddels zijn de gemeenten en waterschappen waarvan nog geen project aanvraag tot GDU-bijdrage is ontvangen, door ons aangeschreven met het verzoek aan te geven of zij nog gebruik willen maken van de voor hen gereserveerde GDU.  
Tevens is een controle uitgevoerd en zijn de GDU- reservering ingetrokken van projecten waarvan is aangegeven dat deze niet meer tot uitvoer komen of waarvan de subsidieaanvraag niet binnen de gestelde termijn is ontvangen.  
Met ingang van het uitvoeringsprogramma GDU 2004 heeft de PZH een uiterste termijn ingesteld voor het indienen van subsidieaanvragen.  
Hierdoor worden bedragen niet meer ten onrechte voor langere tijd gereserveerd voor projecten die niet tot uitvoer komen. Op die manier wordt onderbesteding voorkomen. Vanwege de door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat ingezette decentralisatie is in 2004 vanuit de GDU+ gestart met het sparen voor grote

- provinciale projecten, zoals de N 219 Omleiding Zevenhuizen. In 2004 is gestart met het opstellen van het concept bestedingsplan Brede Doeluitkering 2005 en 2006. Hierbij wordt onderuitputting tot een minimum beperkt.
- € 977.000 v PVVP  
De onderschrijving bij het PVVP heeft in hoofdzaak te maken met onvoorziene vertragingen bij drie deelprojecten. Zo is in de voortgang van het project Zuidvleugelnets waaronder de stedenbaan vertraging opgetreden omdat elementaire afspraken met het rijk hierover hun beslag moesten krijgen –en tot tevredenheid ook hebben gekregen- in de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. Het beleidsvoornemen van deze nota's heeft fors langer op zich laten wachten dan gepland. Daardoor zal de verkenning van de stedenbaan in 2005 van start gaan en niet in 2004 zoals bij het opstellen van de begroting is verondersteld. Om min of meer dezelfde reden is ook vertraging opgetreden in het PVVP-programma onderdeel monitoring. Ook hier heeft met name de ontwikkeling van de zgn. PVVP-monitor moeten wachten op de aan de Nota Mobiliteit gekoppelde Nationale Mobiliteits Monitor. De planwet voorziet in een verplichte afstemming van de provinciale monitor op die van het rijk. In het kader van het deelprogramma Dynamisch Verkeersmanagement is in 2004 onder meer gewerkt aan het voorbereiden van een experiment voor het inwinnen van floating car data. In de loop van 2004 is besloten om dit experiment Europees aan te besteden. Dit betekent een langere doorlooptijd ten opzichte van de oorspronkelijk planning. Nu pas zal in februari de gunning van het project plaatsvinden en zullen de in 2004 gereserveerde financiële middelen in 2005 worden uitgegeven. Van de PVVP-programmaonderdelen wordt een aantal op Zuidvleugelniveau uitgevoerd; met name via samenwerking met de kaderwetgebieden. Ook hierin schuilt soms een bron van onvoorziene vertraging. Samenvattend is een groot aantal mijlpalen inzake het Provinciaal verkeer en vervoerplan gehaald. Die doelen waarbij een grote afhankelijkheid bestaat van derden (met name de programmering op het gebied van dynamisch verkeersmanagement en mobiliteitsmanagement) zijn over het algemeen naar achteren geschoven. In 2005 wordt verwacht dat met een aantal grootschalige proeven kan worden gestart.
- € 310.000 v Externe inhuur projectmanagement in infrastructurele projecten  
De bij de voorjaarsnota toegekende middelen voor externe inhuur projectmanagement (voor een periode van 3 tot 5 jaar) zijn in 2004 niet geheel besteed omdat de invulling van de functies in het tweede halfjaar gespreid heeft plaatsgevonden.
- € 250.000 v Reorganisatie DRM/DBI  
Dit betreft het doorschuiven van middelen naar 2005 in verband met een juridische verplichting voortkomend uit een arbeidsconflict.
- € 230.000 n POV  
Bij het POV zijn de lasten onder de raming gebleven (€ 0,5 miljoen voordelig) en zijn de baten hoger dan geraamd (€ 0,3 miljoen voordelig). De onderschrijving bij het POV is veroorzaakt doordat het positieve saldo van voorgaande jaren in de begroting is opgenomen, waardoor het budget hoger was dan benodigd voor de dekking van de uitgaven in de begroting van het POV. De niet bestede middelen zijn gestort in de voorziening GDU (€ 0,8 miljoen nadelig).
- € 120.000 n Voorziening BOR  
Betreft de storting van de ontvangen bijdrage voor fietspadprojecten en de BOR-bijdrage van Haaglanden in de voorziening GDU.
- € 4.000 v Overige lasten

#### **Baten**

De werkelijke baten blijven € 1.118.000 (nadelig) achter bij de raming. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 1.587.000 n Projectmanagement in infrastructuur  
Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting bij de lasten, onderdelen apparaatskosten en externe inhuur.
- € 250.000 v POVvoordeel  
Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting bij de lasten.
- € 156.000 v Bijdrage GDU  
Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting bij de lasten.
- € 63.000 v Overige baten

## Reserves

- € 4.815.000 n Reserve PVVP / A4 en W4  
De storting in de reserve A4/W4 ad € 4,4 miljoen was niet voorzien. Zie ook de toelichting bij de lasten. De storting in de reserve PVVP is € 0,4 miljoen hoger dan geraamd.

## Investeringsen

De netto investeringen blijven € 15,3 miljoen (voordelig) achter bij de raming. Het totaal aan gerealiseerde investeringen voor de programma's Verkeersveiligheid, Wegen, Fietspaden en Vaarwegen bedraagt € 40,3 miljoen. De aan deze programma's gerelateerde inkomsten bedragen € 9,4 miljoen.

Overigens dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen de inhoudelijke voortgang van een project en de financiële impact van deze voortgang (kasritme). Het niet besteden van een deel van de middelen in een jaar betekent niet automatisch dat een project niet de gewenste voortgang kent. De verschillen in uitgaven en inkomsten worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door:

## Uitgaven

- € 13.000.000v N470  
De RO procedure heeft tot een jaar vertraging geleid bij de west tak van de N470.
- € 10.200.000v Container Terminal Alphen (CTA)  
Op 17 maart 2004 hebben een aantal partijen (Gemeente Alphen aan den Rijn, Havenbedrijf Rotterdam NV, Van Uden Group, Heineken, ProRail en Provincie Zuid-Holland) een startverklaring getekend gericht op de realisatie van een Overslagterminal in het westelijk deel van het Steekterweg-gebied, een verlegging van de N207, en de realisatie van een meerlaags bedrijventerrein te Alphen aan den Rijn. Hiermee geven de partijen invulling aan het rijksbeleid om een verschuiving van goederentransport over de weg naar het water tot stand te brengen en de belasting van het goederentransport over de weg op het milieu te verminderen. Tevens wordt invulling gegeven aan het voornemen van de Provincie Zuid-Holland en de gemeente Alphen aan den Rijn om een economische impuls aan de regio te geven.
- € 9.070.000v Programma Verkeersveiligheid  
Dit betreft lagere uitgaven voor het betreffende programma.
- € 7.008.000v Programma Wegen algemeen  
Dit betreft lagere uitgaven voor het betreffende programma.
- € 6.456.000v Programma Fiets algemeen  
Dit betreft lagere uitgaven voor het betreffende programma.
- € 2.000.000v N219 Omlleiding Zevenhuizen  
Het DO wordt begin 2005 door GS vastgesteld. De grondverwerving loopt en de onteigeningsmappen zijn bij RWS ingediend. Op 15 maart 2005 is de hoorzitting voor de onteigeningsprocedure. Binnenkort start het ingenieursbureau met het maken van het bestek.
- € 1.900.000v Nieuwe Hoefweg  
In november 2004 is het DO+ door GS vastgesteld. De grondverwerving loopt en de onteigeningsmappen zijn bij RWS ingediend. Op 15 maart 2005 is de hoorzitting voor de onteigeningsprocedure. Tevens is het ingenieursbureau gestart met het maken van het bestek.
- € 1.700.000v N440 Landscheidingsweg  
Het project heeft reeds enige jaren vertraging opgelopen als gevolg van enerzijds traag verlopende bezwarenprocedures en anderzijds problemen bij de grondverwerving. Eind 2004 is het KB genomen en met het verkrijgen van de onteigeningstitel zal de gerechtelijke procedure worden gestart.
- € 1.300.000v N210 Her(nieuw)bouw  
Nieuwbouw N210: Variantenstudie is uitgevoerd. De startnotitie MER is 14 december goedgekeurd in GS, waarmee de MER-procedure voor de N210 is gestart. Tevens is goedkeuring gegeven op het starten van grondverwerving via deelcontracten met DLG in het kader van ruilverkaveling en actieve grondverwerving. Volgens de planning zal medio volgend jaar de aanbesteding plaatsvinden. Uitvoering is gepland van 2007 t/m 2009.  
Instandhouding N210: In oktober heeft wederom een calamiteit plaatsgevonden op de N210. De herstelwerkzaamheden lopen tot en met januari door.

**Inkomsten**

€ 40.296.000n Minder baten door lagere uitgaven bij bovenstaande projecten

**Voorzieningen**

Het saldo van de voorzieningen is € 1.290.000 (nadelig) lager dan geraamd.

€ 1.290.000 n Voorziening A4 / W4

Deze lagere storting is het saldo van de overboeking van de middelen vanuit de voorziening A4/W4 naar de reserve A4/W4 en de hogere storting van GDU.



## 8.5 Programma 5, Beheer infrastructuur (vaar)wegen

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 5</b>	<b>82.184</b>	<b>88.747</b>	<b>88.988</b>	<b>90.568</b>	<b>-242 n</b>	<b>-1.579 n</b>
310 Infrabeheer wegen	58.618	61.690	60.397	61.381	1.294 v	-985 n
311 Fietspaden	5.460	5.785	5.749	5.493	36 v	256 v
330 Infrabeheer vaarwegen	18.106	21.272	22.843	23.694	-1.571 n	-851 n
<b>Baten programma 5</b>	<b>6.528</b>	<b>4.604</b>	<b>4.695</b>	<b>5.087</b>	<b>91 v</b>	<b>392 v</b>
310 Infrabeheer wegen	3.391	1.000	1.000	1.115	0 v	115 v
311 Fietspaden	1	0	91	94	91 v	3 v
330 Infrabeheer vaarwegen	3.136	3.605	3.605	3.878	0 v	273 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-75.656</b>	<b>-84.142</b>	<b>-84.293</b>	<b>-85.481</b>	<b>-151 n</b>	<b>-1.188 n</b>
+ Bijdrage reserve	7.275	1.409	2.267	2.164	858 v	-103 n
-/- Storting reserve	22.606	14.128	14.502	14.190	-374 n	312 v
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-90.987</b>	<b>-96.862</b>	<b>-96.528</b>	<b>-97.507</b>	<b>333 v</b>	<b>-979 n</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven	0	0	1.700	908	-1.700 n	792 v
Inkomsten	0	0	0	0	0 v	0 v
Saldo in vesteringen	0	0	-1.700	-908	-1.700 n	792 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	0	3.361	4.105	-3.361 n	-744 n
Storting	0	0	276	370	276 v	94 v
Saldo voorzieningen	0	0	-3.085	-3.735	-3.085 n	-650 n

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

De verhoging van de lasten met € 242.000 wordt veroorzaakt door:

- € 982.000 + Apparaatslasten
- € 2.276.000 - Kapitaallasten
- € 1.150.000 + Storting in voorziening doorgeschoven prestaties: overdracht N269 aan gemeente Zoetermeer
- € 386.000 + Overige lasten

#### Reserves

De verhoging van de reserves met € 484.000 wordt veroorzaakt door:

- € 858.000 + Reserve egalisatie wegen
- € 374.000 - Reserve N210

#### Investerings

De verhoging van de investeringen met € 1.700.000 wordt veroorzaakt door:

- € 1.700.000 - Gladheidsbestrijdingsmateriaal, bebakeningswagens en dienstauto's.

### Voorzieningen

De verhoging van het saldo van de voorzieningen met € 3.085.000 wordt veroorzaakt door:

- € 2.333.000 - Voorziening onderhoud wegen
- € 770.000 - Voorziening Kunstwerken
- € 276.000 + Voorziening Merwedekanaal
- € 258.000 - Voorziening vaarwegen

### Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

#### Lasten

De overschrijding van de lasten met € 1.579.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

- € 538.000 n Apparaatslasten
- € 1.312.000 v Kapitaallasten  
De kapitaallasten voor de wegen, fietspaden en vaarwegen zijn € 1,3 miljoen onder de bijgestelde raming gebleven door lagere renteomslagkosten (wegen € 1,0 miljoen, fietspaden € 150.000 en vaarwegen € 150.000).
- € 1.621.000 n Verhardingen  
Voor het onderhoud aan wegen is in 2004 voor het eerst gekozen voor een overplanning van 30%, omdat in het verleden juist hier grote onderuitputting plaats vond. Veel van de producten hebben een lange voorbereidingstijd, zodat aan het begin van het jaar het merendeel van de aanbestedingen en gunningen worden gedaan. Vertragingen in de uitvoering van de projecten resulteerden in het verleden tot onderschrijding van de beschikbare budgetten. In 2004 is door een nauwkeurige monitoring van de uitvoering van de projecten minder vertraging opgetreden. Daarmee is het budget met circa € 1,5 miljoen overschreden. Daarnaast vonden in het laatste kwartaal twee incidenten plaats: de calamiteit N210 (€ 0,8 miljoen) en de onverwachte bijdrage aan het project N 217 – Busbaan Oud-Beijerland (€ 0,5 miljoen), die voortvloeit uit een oude toezegging uit 2002 doch niet eerder als verplichting was opgenomen. Ook bleek in het vierde kwartaal dat de uitvoering van werken aan bruggen circa € 0,2 miljoen duurder uit te vallen, veroorzaakt door een slechtere staat van onderhoud dan op basis van technische inspecties mocht worden verwacht en viel het onderhoud aan de verkeersvoorzieningen € 0,2 miljoen door verschillende oorzaken hoger uit. Daarnaast is een budget van € 1,1 miljoen ten behoeve van de overdracht van het beheer en onderhoud van de N469 aan de gemeente Zoetermeer niet benut
- € 835.000 n Vaarwegen  
Ook voor het onderhoud aan vaarwegen is in 2004 voor het eerst gekozen voor een overplanning van 30%. Vertragingen in de uitvoering van de projecten resulteerden in het verleden tot onderschrijding van de beschikbare budgetten. In 2004 is door een nauwkeurige monitoring van de uitvoering van de projecten minder vertraging opgetreden. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een overschrijding van € 0,3 miljoen. De provincie Utrecht heeft een claim ingediend van € 0,5 miljoen in verband met het niet uitvoeren van grootschalig onderhoud aan het Merwedekanaal. Voor deze claim is in de rekening een balansverplichting opgenomen. Overleg met de provincie Utrecht over de rechtmatigheid van deze claim is gaande.
- € 103.000 v Fietspaden  
De onderschrijding in de productgroep fietspaden ad € 0,1 miljoen is het gevolg van minder uitgevoerde werkzaamheden aan fietsvoorzieningen dan was voorzien.

#### Baten

De hogere baten ad € 392.000 (voordelig) worden veroorzaakt door:

- € 392.000 v Vaarwegen  
De rijksbijdrage voor het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal is € 0,1 miljoen hoger dan geraamd. Voor de brugbediening voor derden zijn meer uren nodig geweest dan verwacht, hetgeen € 0,3 miljoen aan extra inkomsten heeft opgeleverd.

### Reserves

Het saldo op de reserves ad € 209.000 (voordelig) wordt veroorzaakt door:

- € 209.000 v Reserve N210  
De storting in de reserve N210 van de niet bestede opcenten MRB bedraagt € 13,9 miljoen en is daarmee € 0,2 miljoen lager dan de raming.

### Investerings

De investeringen blijven € 792.000 (voordelig) onder de raming door:

- € 711.000 v Gladheidsbestrijding  
Het oorspronkelijk budget voor gladheidsbestrijding ad € 625.000 is abusievelijk dubbel in de begroting verwerkt. Rekening houdend met deze omissie zijn de werkelijke uitgaven € 86.000 onder de bijgestelde raming gebleven.
- € 81.000 v Overige investeringen

### Voorzieningen

Het saldo op de voorzieningen ad € 653.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

- € 478.000 n Kunstwerken  
Bij de najaarsnota is € 0,8 miljoen aan uitgaven geraamd ten laste van de voorziening. Hierbij was rekening gehouden met een ernstig vertraagde voortgang van het project Renovatie Hefbrug Boskoop in verband met vandalisme, slecht weer en aanvangproblemen met de aannemer.  
In de tweede helft van 2004 zijn de werkzaamheden echter voortvarend ter hand genomen, waardoor de oorspronkelijk planning gehaald kon worden. Dit heeft geleid tot een budgetoverschrijding van € 0,5 miljoen. Per 31-12-2004 heeft de voorziening een saldo van € 4,0 miljoen.
- € 266.000 n Onderhoud vaarwegen  
Per 1-1-2004 was de stand van de voorziening € 908.000. Hiervan is € 524.000 in 2004 uitgegeven, zodat per 1-1-2005 nog € 384.000 in de voorziening aanwezig is. Deze middelen blijven beschikbaar voor het achterstallig onderhoud vaarwegen.  
De voorziening onderhoud vaarwegen is niet geheel uitgeput, omdat besloten is de in 2004 geplande baggerwerkzaamheden niet geheel uit te voeren en eerst een nieuwe inventarisatie te maken van het achterstallig baggerwerk.
- € 91.000 v Storting BOR-middelen  
BOR-middelen ten behoeve van fietspaden.





## 8.6 Programma 6, Openbaar vervoer

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 6</b>	<b>59.802</b>	<b>57.670</b>	<b>71.891</b>	<b>77.718</b>	<b>-14.222 n</b>	<b>-5.826 n</b>
320 Veren	872	936	936	880	0 v	56 v
340 Openbaar vervoer	58.930	56.734	70.955	76.838	-14.222 n	-5.882 n
<b>Baten programma 6</b>	<b>52.503</b>	<b>43.348</b>	<b>57.224</b>	<b>59.544</b>	<b>13.876 v</b>	<b>2.320 v</b>
320 Veren	34	34	34	34	0 v	-0 n
340 Openbaar vervoer	52.469	43.314	57.190	59.510	13.876 v	2.320 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-7.299</b>	<b>-14.322</b>	<b>-14.668</b>	<b>-18.174</b>	<b>-346 n</b>	<b>-3.506 n</b>
+ Bijdrage reserve	48.950	6.250	100	4.150	-6.150 n	4.050 v
-/- Storting reserve	50.544	6.250	0	1.609	6.250 v	-1.609 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-8.893</b>	<b>-14.322</b>	<b>-14.568</b>	<b>-15.633</b>	<b>-246 n</b>	<b>-1.065 n</b>
<b>Investeringsen</b>						
Uitgaven	26.572	22.813	24.707	16.496	-1.894 n	8.211 v
Inkomsten	2.944	8.326	8.326	36.399	0 v	28.073 v
Saldo investeringen	-23.628	-14.488	-16.381	19.903	-1.894 n	36.284 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	0	-708	4.107	708 v	-4.815 n
Storting	0	25	0	4.320	-25 n	4.320 v
Saldo voorzieningen	0	25	708	213	682 v	-495 n

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

De verhoging van de lasten met € 14.222.000 wordt veroorzaakt door:

€ 80.000 -	Apparaatslasten
€ 12.497.000 -	Concessieverlening en -beheer
€ 1.940.000 -	Onderzoeken bekostigingssystematiek OV
€ 425.000 +	Ontwikkelen vervoersconcepten
€ 218.000 -	FastFerry
€ 88.000 +	Overige lasten

#### Baten

De verhoging van de baten met € 13.876.000 wordt veroorzaakt door:

€ 10.619.000 +	Concessieverlening en -beheer
€ 1.416.000 +	Beleidsontwikkeling OV
€ 1.636.000 +	FastFerry/waterbus
€ 205.000 +	Overige baten

#### Reserves

De verhoging van de reserves met € 100.000 betreft een bijdrage uit de algemene reserve ten behoeve van de Interliner bushalte (A3).

#### Investeringsen

De bijstelling van de geraamde investeringen met € 1.894.000 wordt veroorzaakt door:

€ 1.894.000 -	De verdergaande groei van het werkpakket
---------------	------------------------------------------

## Voorzieningen

De verlaging van het saldo van de voorzieningen met € 682.000 wordt veroorzaakt door:

€ 682.000 + Voorziening Openbaar Vervoer

## Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

### Lasten

De overschrijding van de geraamde lasten met € 5.826.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

- € 407.000 n Apparaatslasten
- € 4.050.000 n Storting in de voorziening OV  
Bij Voorjaarsnota 2004 is besloten tot opheffing van de reserve OV. Daartoe zijn de storting in en onttrekking aan de reserve voor 2005 op nul gesteld. Het restant van de reserve ad € 4,0 miljoen is bij de rekening vrijgevallen en in de voorziening OV gestort. Bij het opmaken van de rekening is echter geconstateerd dat een deel van de in de reserve aanwezige middelen ad € 1,6 miljoen eigen middelen betreft. Deze middelen zijn weer in de reserve OV teruggestort.
- € 1.758.000 n Concessieverlening en –beheer  
Er zijn meer uitgaven gedaan met betrekking tot de reservering van de bonussen voor de vervoersbedrijven, de verstrekkingen voor sociale veiligheid, de verbetering van de mobiliteit van senioren en mindervaliden en de loonprijscompensatie voor 2004.
- € 270.000 n Storting in de voorziening BOR-middelen OV
- € 398.000 v Onderzoeken bekostigingssystematiek OV  
Zowel het onderzoek naar de bekostigingssystematiek als het opstellen van het tarievenbeleid is doorgeschoven naar het 1e kwartaal 2005.
- € 261.000 v Ontwikkelen vervoersconcepten  
Er is gestart met het project Stedenbaan en P & R voorzieningen rond de Stedenbaan. Tevens is de evalueatie van de lightrailproef op de RGL uitgesteld tot na afloop van de proef in december 2004.

### Baten

De hogere baten ad € 2.320.000 (voordelig) worden veroorzaakt door:

- € 2.320.000 v Concessieverlening en –beheer  
Het voordelige verschil wordt veroorzaakt door een hogere Rijksbijdrage OV dan geraamd. Het betreft hier de van het Rijk ontvangen bedragen voor loon- en prijscompensatie 2004 en een BTW compensatie. Beide bedragen zijn niet meer in de raming meegenomen, aangezien de beschikking pas ontvangen is na het sluiten van de slotwijziging.

### Reserves

Het verschil in de reserves met € 2.441.000 (voordelig) wordt veroorzaakt door:

- € 2.441.000 v Reserve Openbaar Vervoer  
Bij Voorjaarsnota 2004 is besloten tot opheffing van de reserve OV. Daartoe zijn de storting in en onttrekking aan de reserve voor 2005 op nul gesteld. Het restant van de reserve ad € 4,1 miljoen is bij het opmaken van de rekening in de voorziening OV gestort. Bij het opmaken van de jaarrekening is geconcludeerd dat de reserve OV ook provinciale middelen bevatte. Dit heeft ertoe geleid dat een bedrag van € 1,6 miljoen in de reserve is teruggestort.

### Investerings

De lagere netto investeringen ad € 36.284.000 (voordelig) worden ondermeer veroorzaakt door:

- € 34.265.000 v Investerings BOR  
De bijdragen aan het BOR fonds zijn als vordering in de jaarrekening opgenomen
- € 8.253.000 v Lagere investeringen

Het algehele beeld van de voortgang van de verschillende in structurele programma's is wisselvallig maar zeker niet negatief. Infrastructurele projecten lopen nu eenmaal een groot risico om in procedurele of samenwerkingsproblemen terecht te komen. In 2004 zijn deze problemen beperkt gebleven en zijn in de interne aansturing en werkwijze verbeteringen aangebracht, waarvan de positieve resultaten overigens pas in 2005 goed zichtbaar zullen worden.

Wel dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen de inhoudelijke voortgang van een project en de financiële impact van deze voortgang (kasritme). Het niet besteden van een deel van de middelen betekent immer niet automatisch dat een project niet de gewenste voortgang kent.

De werkelijke investeringen zijn € 8,3 miljoen lager dan de raming. Een inhoudelijke toelichting per project is bij de geleverde prestaties opgenomen.

€ 6.650.000 n

Lagere inkomsten gerelateerd aan de lagere investeringen

De aan de uitgaven gerelateerde inkomsten zijn € 6,7 miljoen achtergebleven. Een inhoudelijke toelichting per project is bij de geleverde prestaties opgenomen.

### **Voorzieningen**

Het verschil op de voorzieningen ad € 495.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

€ 495.000 n

#### Voorziening Openbaar Vervoer

- € 3,1 miljoen nadelig. Zie toelichting verschil begroting – begroting na wijziging.
- € 4,0 miljoen voordelig. Betreft de storting van het saldo reserve OV in de voorziening OV (zie ook de toelichting bij de reserves).
- € 0,3 miljoen voordelig. Storting niet bestede BOR-middelen voor de RGL en ZORO.
- € 0,6 miljoen nadelig. De rijksbijdrage 2004 was onvoldoende om de beoogde exploitatie te kunnen dekken. Derhalve is bij de najaarsnota besloten een deel van de uitgaven ten laste van de voorziening te brengen. Vanaf 2005 is er ruimte in de te ontvangen BDU-middelen om deze middelen terug te storten in de voorziening.
- € 1,1 miljoen nadelig. Dit betreft een overboeking van het saldo voorziening OV naar reserve OV.



## 8.7 Programma 7, Beleid groen, water en milieu

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 7</b>	<b>72.214</b>	<b>62.452</b>	<b>78.165</b>	<b>70.111</b>	<b>-15.713 n</b>	<b>8.054 v</b>
400 Waterbeleid algemeen	2.471	2.205	2.091	1.967	114 v	125 v
410 Waterschapszaken	0	1.142	1.211	1.288	-69 n	-77 n
420 Veiligheidsbeleid water	15.230	18.761	19.208	20.451	-447 n	-1.243 n
430/ Watersysteem (kwantiteit 510 en kwaliteit)	1.185	922	1.710	1.409	-788 n	301 v
501 Vormgeven leefomgevings kwaliteit	11.352	9.954	10.346	10.560	-392 n	-214 n
504 Externe veiligheid	1.414	2.208	4.100	4.374	-1.891 n	-274 n
505 Energie- en klimaatbeleid	4.352	1.485	1.852	2.247	-367 n	-395 n
520 Duurzame ontwikkeling	0	3.095	3.836	4.311	-741 n	-475 n
521/ Bodem- en 560 grondwaterbescherming	0	1.757	1.727	1.736	30 v	-8 n
530 Lucht kwaliteit	4.351	2.650	2.795	2.748	-146 n	47 v
540 Bestrijding geluidhinder algemeen	0	1.083	984	1.159	98 v	-174 n
600 Groenbeleid algemeen	2.448	7	2.129	1.774	-2.122 n	355 v
610 Groen in en om de stad (GIOS)	10.776	2.709	3.395	3.697	-686 n	-302 n
620 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur	12.810	11.446	20.011	9.674	-8.565 n	10.338 v
730 Vitaal platteland	5.825	3.028	2.770	2.718	259 v	52 v
<b>Baten programma 7</b>	<b>3.276</b>	<b>1.117</b>	<b>4.686</b>	<b>7.202</b>	<b>3.569 v</b>	<b>2.517 v</b>
400 Waterbeleid algemeen	101	0	254	242	254 v	-12 n
410 Waterschapszaken	0	0	0	0	0 v	0 v
420 Veiligheidsbeleid water	21	16	360	1.616	344 v	1.257 v
430/ Watersysteem (kwantiteit 510 en kwaliteit)	115	159	463	463	304 v	0 v
501 Vormgeven leefomgevings kwaliteit	949	825	1.493	1.299	668 v	-194 n
504 Externe veiligheid	0	0	1.874	2.291	1.874 v	417 v
505 Energie- en klimaatbeleid	7	0	101	443	101 v	342 v
520 Duurzame ontwikkeling	0	0	48	436	48 v	388 v
521/ Bodem- en 560 grondwaterbescherming	0	46	46	92	0 v	46 v
530 Lucht kwaliteit	79	0	48	80	48 v	32 v
540 Bestrijding geluidhinder algemeen	0	71	0	142	-71 n	142 v
600 Groenbeleid algemeen	0	0	0	0	0 v	0 v
610 Groen in en om de stad (GIOS)	296	0	0	77	0 v	77 v
620 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur	527	0	0	1	0 v	1 v
730 Vitaal platteland	1.181	0	0	20	0 v	20 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-68.938</b>	<b>-61.335</b>	<b>-73.479</b>	<b>-62.908</b>	<b>-12.144 n</b>	<b>10.571 v</b>
+ Bijdrage uit reserve	30.755	9.092	26.249	16.696	17.157 v	-9.553 n
-/- Storting in reserve	46.690	5.612	9.948	18.147	-4.336 n	-8.199 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-84.873</b>	<b>-57.856</b>	<b>-57.178</b>	<b>-64.359</b>	<b>678 v</b>	<b>-7.181 n</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven	2.727	44	608	490	-564 n	118 v
Inkomsten	1.974	0	0	0	0 v	0 v
Saldo investeringen	-753	-44	-608	-490	-564 n	118 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	19.821	18.188	14.318	1.633 v	3.870 v
Storting	0	14.188	14.898	18.712	709 v	3.814 v
Saldo voorzieningen	0	-5.632	-3.290	4.395	2.342 v	7.685 v

## **Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging**

### **Lasten**

Een verhoging van de lasten met € 15.713.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.800.000 - Apparaatslasten
- € 423.000 + Kapitaallasten
- € 8.000.000 - Aankoop en inrichting natuurterreinen EHS en provinciale ecologische verbindingen
- € 1.874.000 - Kwaliteitsimpuls externe veiligheid
- € 762.000 - Stichting Zuid-Hollands Landschap (ZHL)
- € 564.000 - 750 ha natuur en recreatie
- € 412.000 - Nieuwe Driemanspolder en het wandelpadenplan
- € 377.000 - Diffuse Bronnen
- € 310.000 - Zonnestroomcentrale Duurzame Energie
- € 303.000 - Milieustimulering
- € 300.000 - Gebiedsgericht milieubeleid
- € 250.000 - Ontwikkelingsplan Water
- € 146.000 - Stimuleringsregeling BMW
- € 1.038.000 - Overige lasten

### **Baten**

Een verhoging van de baten met € 3.569.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.870.000 + Project Risico Inventarisatie
- € 1.200.000+ Diffuse Bronnen en Gouwe Wiericke West
- € 300.000 + Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid
- € 199.000 + Zwakke Schakels Kust

### **Reserves**

Een verlaging van de reserves met € 12.821.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 8.000.000 + Reserve Natuurterreinen; aankoop/inrichting natuurterreinen EHS + PEHS
  
- € 1.515.000 + Onttrekking reserve Doorgeschoven Prestaties
- € 1.020.000 + Onttrekking BIKL ten behoeve van Stimulering duurzame energie
- € 956.000 + Storting reserve Vlietland in voorziening
- € 762.000 + Reserve Natuurterreinen; afkoop onderhoud opstallen Zuid-Hollands Landschap
- € 428.000 + Reserve Milieu stimuleringsfonds; verhoging subsidieplafond en verbouwing ZHM
- € 321.000 - Geen onttrekking uit reserve Hollandsche IJssel, maar uit voorziening
  
- € 253.000 + Onttrekking BIKL ten behoeve van Natuurontwikkeling
- € 250.000 - Onttrekking reserve Recreatie 2000+ ten behoeve van exploitatie
- € 233.000 + Opheffing reserve Pandion bij Voorjaarsnota 2004
- € 146.000 + Onttrekking uit reserve nadeel Beleidsplan Milieu en Water t.b.v. exploitatie
- € 143.000 + Storting reserve Zandwinning Vianen in voorziening
- € 100.000 + Reserve Nationaal Natuurbeleidsplan; Natuurdoelenkaart en planvorming PEHS
- € 100.000 + Onttrekking reserve Glastuinbouw t.b.v. gebiedscoördinatie glastuinbouw
- € 264.000 - Overige reserves

### **Investerings**

Een verhoging van de investeringen met € 564.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 500.000 - Aankoop grond en woonhuis ter realisatie PEHS
- € 64.000 - overige investeringen

### **Voorzieningen**

Een verhoging van de voorzieningen met € 2.342.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 3.100.000+ Rivierdijkversterkingen
- € 1.137.000 - Storting van bodemsaneringsbudget naar BIKL voor aankoop Schanspolder
- € 564.000 + GIOS indexering en BTW correctie

€ 221.000 - Hollandsche IJssel  
€ 36.000 + Overige voorzieningen

## Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

### Lasten

Een verlaging van de lasten met € 8.054.000 (voordelig) wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.240.000 n Apparaatslasten
- € 422.000 v Kapitaallasten
- € 9.000.000 v PEHS  
Door de onwillige grondmarkt heeft o.a. de ontwikkeling van de PEHS stagnatie opgelopen. De planning was gericht op 116 ha aankopen. De DLG heeft de overdrachten niet kunnen realiseren. Uiteindelijk zijn in 2004 toezeggingen gedaan om 153 ha te verwerven en 163 ha in te richten. In 2004 is sprake geweest van beperkte voorschotbetalingen in de aankoop en inrichting. Dit heeft geleid tot een lagere uitputting van de beschikbare budgetten. Het restant budget zal beschikbaar blijven in de reserve natuurterreinen voor de uiteindelijke realisatie van grondaankopen.
- € 1.490.000 v Voorziening Doorgeschoven Prestaties  
Vanwege vertraging in de werkzaamheden voor de Hogezaandse Gorzen is bij Slotwijziging besloten de resterende provinciale middelen voor dit project te storten in de Voorziening Doorgeschoven Prestaties. Aangezien voorzieningen alleen mogen worden gevuld met niet bestede derdenmiddelen en niet met provinciale middelen is deze storting niet gerealiseerd. De resterende middelen ad € 1.490.000 worden ondergebracht in een bestemmingsreserve.
- € 1.312.000 n Externe Veiligheid  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot bijdragen van derden heeft er een storting in de Voorziening Externe Veiligheid plaatsgevonden. Deze storting was niet geraamd.
- € 1.196.000 n Zwakke Schakels Kust  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Zwakke Schakels Kust plaatsgevonden ad € 1.196.000. Deze storting was niet geraamd.  
Deze storting wordt verklaard doordat de reguliere uitgaven in het kader van Zwakke Schakels Kust zijn achtergebleven in vergelijking tot de voor 2004 ontvangen Rijksbijdrage. Het betreffen meerjarige kustprojecten met veel participanten waarin het betalingsritme door exogene factoren (partners, participaties) moeilijk is in te schatten. De provincie heeft haar inspanningen in 2004 met name gericht op het starten van de planvorming voor deze zwakke schakels. Dit is vooral gebeurd door inzet van ambtelijke capaciteit. Hierdoor is minder aanspraak gemaakt op de beschikbaar gestelde middelen. Deze zullen middels de storting in de voorziening Zwakke Schakels Kust beschikbaar blijven voor toekomstige uitgaven.
- € 895.000 v Programmafinanciering externe veiligheid  
De start van programmafinanciering externe veiligheid is vertraagd van april 2004 naar oktober 2004, veroorzaakt door de late beschikking van het ministerie van VROM. Hierdoor hebben de uitvoerende organisaties waaronder met name de DCMR onvoldoende tijd gehad om extra capaciteit te verwerven en deze op tijd volledig in het programma in te kunnen zetten. Er was geraamd om op basis van voortgangsrapportages in 2004 2 maal een serie voorschotten te verstrekken aan de 8 regio's. Vanwege vertraging van het programma is er slechts 1 maal een serie voorschotten verstrekt. Er is € 895.000 minder uitgegeven dan geraamd.
- € 428.000 n Voorziening Leren voor Duurzaamheid  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Leren voor Duurzaamheid ad € 438.000 (hiervan € 60.000 cofinanciering door provincie) plaatsgevonden.
- € 270.000 v Verantwoorde subsidies  
De werkelijke lasten zijn ca € 270.000 lager. Dit wordt veroorzaakt doordat de verantwoorde subsidies uiteindelijk lager zijn dan de toegekende subsidie. Bij projecten met een looptijd langer dan een boekjaar worden subsidiebedragen op jaarbasis verantwoord. In 2004 zijn rappelacties gehouden om lopende subsidie toezeggingen te toetsen. De actie heeft geleid tot intrekking van de subsidietoezegging bij 4 projecten.



- € 218.000 n Nieuwe Driemanspolder en het Wandelpadenplan  
In 2004 waren voor de projecten Nieuwe Driemanspolder en het Wandelpadenplan BIKL gelden beschikbaar ad € 412.000. Stagnatie in de financiële realisatie ad € 218.000 heeft betrekking op aangegane verplichtingen die in 2004 niet konden worden gerealiseerd en derhalve doorschuiven naar 2005.
- € 153.000 v Watercommunicatie  
Het budget voor de watercommunicatie is in 2004 niet tot besteding gekomen. In 2004 zijn geen Zuid-Hollandse Waterdagen georganiseerd. De Waterschappen willen voor dit onderdeel niet meer samenwerken met de provincie aangezien zij publiekscommunicatie in algemene zin niet als hun taak zien. Van het budget voor de Waterdagen (€ 221.000) is in 2004 slechts € 68.000 besteed ter invulling van de taakstelling externe inhuur.
- € 118.000 v Deelstroomgebiedsvisies  
Voor het project Deelstroomgebiedsvisies is een bedrag van € 118.000 niet tot realisatie gekomen. Het project is inmiddels afgerond.
- € 100.000 v Overige lasten

#### **Baten**

Een verhoging van de baten met € 2.517.000 (voordelig) wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.196.000 v Zwakke Schakels Kust  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot de verwerking van nog niet bestede bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Zwakke Schakels Kust plaatsgevonden voor € 1.196.000. In de raming was rekening gehouden met een aflaging van de ontvangsten ten gunste van vooruitontvangen middelen.
- € 417.000 v Project programmafinanciering  
Voor het project programmafinanciering is in 2004 van het ministerie van VROM € 417.000 meer ontvangen dan geraamd.
- € 378.000 v Leren voor Duurzame Ontwikkeling 2004-2007  
Voor het programma Leren voor Duurzame Ontwikkeling 2004-2007 is in 2004 een bedrag ad € 378.000 ontvangen van het ministerie van LNV. Deze ontvangst was niet begroot. Zie ook de toelichting op de lasten.
- € 350.000 v Programma BANS  
In 2004 is van het ministerie van VROM een bijdrage voor het programma BANS beschikt. De baten voor 2004 bedragen € 350.000. Deze bate was niet geraamd.
- € 142.000 v Bestrijding geluidshinder  
Ter uitvoering van de EU-richtlijn omgevingslawaai heeft de provincie in 2004 een beschikking van het ministerie van VROM ontvangen ad € 570.000 voor de periode 2004 tot en met 2007. Het betreft een apparaatskostenvergoeding voor het maken van een geluidsbelastingkaarten een actieplan. In 2004 is een bedrag ad € 142.000 ontvangen. Dit bedrag was niet geraamd.
- € 34.000 v Overige baten

#### **Reserves**

Een verhoging van de reserves met € 17.752.000 (nadelig) wordt met name veroorzaakt door:

- € 9.025.000 n Reserve Aankoop natuurterreinen  
De reserve Aankoop natuurterreinen werd aanzienlijk minder belast gezien de ontwikkelingen met betrekking tot de feitelijke realisatie van de grondaankopen in het kader van PEHS.
- € 423.000 n BIKL Natuurontwikkeling  
Lagere onttrekking BIKL ten behoeve van Natuurontwikkeling. Deze lagere onttrekking wordt onder meer veroorzaakt door vertragende MER studies bij de projecten Nieuwe Driemanspolder, Herstel duinen en Bufferzone De Zilk.
- € 335.000 n Reserve Groene subsidies  
Uit de reserve Groene subsidies is minder geld onttrokken vanwege minder subsidietoekenningen in 2004.
- € 100.000 n Reserve Glastuinbouw  
De begrote onttrekking ad € 100.000 uit de reserve Sanering Glastuinbouw heeft niet plaatsgevonden. Deze onttrekking was opgenomen ten behoeve van tijdelijke formatie-uitbreiding, te weten aanstelling van een regiocoördinator. In 2004 heeft deze aanstelling niet plaatsgevonden, de procedure is inmiddels wel gestart.
- € 7.589.000 n Reserve 750 ha natuur en recreatie  
Aangezien de voorziening 750 ha natuur en recreatie geheel uit provinciale middelen

bestaat is deze voorziening omgezet in een bestemmingsreserve. De storting in deze bestemmingsreserve 750 ha natuur en recreatie was niet begroot.

€ 280.000 n Overige reserves

### **Investeringen**

Een verlaging van de investeringen met € 118.000 (voordelig) wordt met name veroorzaakt door:

€ 75.000 v Provinciale Ecologische Hoof dstructuur  
De uiteindelijke aankoop van de grond met opstellen en de bijkomende kosten zijn uiteindelijk ca € 75.000 lager gebleken.

€ 43.000 v Regenmeters  
Het verschil is veroorzaakt doordat een structureel budget ad € 44.000 niet is verrekend met het nieuwe investeringsvoorstel betreffende de regenmeters. De regenmeters zijn inmiddels aangeschaft en geïnstalleerd.

### **Voorzieningen**

Een verhoging van de voorzieningen met € 7.685.000 (voordelig) wordt met name veroorzaakt door:

€ 10.981.000 v Rivierdijkversterkingsprogramma  
De uitgaven welke voor het jaar 2004 waren voorzien voor het uitvoeren van het Rivierdijkversterkingsprogramma zijn in 2004 niet geheel tot besteding gekomen. Het betalingsritme is geheel afhankelijk van de declaratie-indiening van de waterschappen

€ 7.499.000 n 750 ha  
Aangezien de voorziening 750ha geheel uit de provinciale middelen bestaat is het saldo van deze voorziening omgezet in een bestemmingsreserve. deze uitgave ten laste van de voorziening en ten gunste van de bestemmingsreserve ad € 7.589.000 was niet begroot. Tevens werden de regielasten welke vanuit de voorziening 750 ha direct worden voldaan geraamd op € 562.000 met € 90.000 onderschreden. Dit werd mede veroorzaakt doordat verplichtingen niet tijdig konden worden gerealiseerd.

€ 1.312.000 v Externe Veiligheid  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot de verwerking van nog niet bestede bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Externe Veiligheid plaatsgevonden voor € 1.312.000. In de raming was met deze wijziging geen rekening gehouden.

€ 1.196.000 v Zwakke Schakels Kust  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot de verwerking van nog niet bestede bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Zwakke Schakels Kust plaatsgevonden voor € 1.196.000. In de raming was met deze wijziging geen rekening gehouden.

€ 438.000 v Voorziening Leren voor Duurzaamheid  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot de verwerking van nog niet bestede bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Leren voor Duurzaamheid plaatsgevonden voor € 438.000. In de raming was met deze wijziging geen rekening gehouden.

€ 416.000 v Voorziening Energie  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot de verwerking van nog niet bestede bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Energie plaatsgevonden voor € 416.000. In de raming was met deze wijziging geen rekening gehouden.

€ 314.000 v Voorziening Diffuse Bronnen  
In verband met gewijzigde financiële regelgeving met betrekking tot de verwerking van nog niet bestede bijdragen van derden heeft er een storting in de voorziening Diffuse Bronnen plaatsgevonden voor € 314.000. In de raming was met deze wijziging geen rekening gehouden.

€ 527.000 v Overige voorzieningen



## 8.8 Programma 8, Uitvoering groen, water en milieu

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Verschil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 8</b>	<b>75.877</b>	<b>100.084</b>	<b>107.918</b>	<b>118.939</b>	<b>-7.835 n</b>	<b>-11.021 n</b>
423 Muskusrattenbestrijding	5.139	5.421	6.374	6.350	-953 n	25 v
440 Kwantitatief beheer grondwater	1.668	2.251	2.574	2.699	-323 n	-125 n
503 Uitoefenen bevoegd gezag taken Milieu Effect Rapportages	0	927	985	978	-58 n	7 v
522 Bodemsanering (algemeen)	28.226	2.047	2.086	3.114	-39 n	-1.029 n
523 Bodemsanering (projecten)	0	32.975	23.182	29.290	9.793 v	-6.108 n
525 Bodemsanering (sanering eigenbeheer)	0	3.343	4.135	4.136	-792 n	-1 n
527/ Nazorg locaties Wet						
528 Milieubeheer en Wet Bodemsanering	0	2.365	5.621	5.550	-3.256 n	71 v
541 Sanering industrielawaai	0	367	717	718	-349 n	-2 n
550 Vergunningverlening milieuwetgeving	29.507	11.180	13.041	12.916	-1.861 n	126 v
551/ Handhaving						
553	0	14.894	16.488	16.652	-1.594 n	-164 n
611 Uitvoering Gios	0	7.638	12.985	17.041	-5.347 n	-4.056 n
612 Groenservice Zuid-Holland	11.337	11.735	13.980	13.340	-2.245 n	641 v
621 Uitvoering vitaal platteland	0	4.941	5.750	6.155	-809 n	-405 n
<b>Baten programma 8</b>	<b>34.763</b>	<b>52.586</b>	<b>45.303</b>	<b>47.619</b>	<b>-7.283 n</b>	<b>2.316 v</b>
423 Muskusrattenbestrijding	1.728	1.758	2.206	2.273	448 v	67 v
440 Kwantitatief beheer grondwater	1.648	1.133	1.280	1.568	148 v	288 v
503 Uitoefenen bevoegd gezag taken Milieu Effect Rapportages	0	0	0	0	0 v	0 v
522 Bodemsanering (algemeen)	20.654	0	0	0	0 v	0 v
523 Bodemsanering (projecten)	0	38.426	27.407	29.120	-11.019 n	1.714 v
525 Bodemsanering (sanering eigenbeheer)	0	0	0	0	0 v	0 v
527/ Nazorg locaties Wet						
528 Milieubeheer en Wet Bodemsanering	0	2.277	1.404	1.167	-872 n	-237 n
541 Sanering industrielawaai	0	0	0	8	0 v	8 v
550 Vergunningverlening milieuwetgeving	1.678	373	1.423	1.340	1.050 v	-84 n
551/ Handhaving						
553	0	227	1.248	1.327	1.021 v	78 v
611 Uitvoering Gios	0	0	133	860	133 v	726 v
612 Groenservice Zuid-Holland	9.055	8.122	9.645	9.332	1.522 v	-313 n
621 Uitvoering vitaal platteland	0	271	556	625	286 v	69 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-41.114</b>	<b>-47.497</b>	<b>-62.615</b>	<b>-71.319</b>	<b>-15.118 n</b>	<b>-8.705 n</b>
+ Bijdrage uit reserve	0	210	11.134	11.134	10.924 v	0 v
-/- Storting in reserve	0	227	0	289	227 v	-289 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-41.114</b>	<b>-47.514</b>	<b>-51.481</b>	<b>-60.474</b>	<b>-3.967 n</b>	<b>-8.993 n</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven	0	1.184	3.797	832	-2.613 n	2.965 v
Inkomsten	0	0	150	0	150 v	-150 n
Saldo investeringen	0	-1.184	-3.647	-832	-2.463 n	2.815 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	381	937	628	-555 n	308 v
Storting	0	0	2.343	7.507	2.343 v	5.165 v
Saldo voorzieningen	0	-381	1.406	6.879	1.787 v	5.473 v

## Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 7.835.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.556.000 - Apparaatslasten
- € 248.000 - Kapitaallasten
- € 9.793.000 + Overheveling taken inning van bijdragen van energiebedrijven en gemeenten
- € 4.300.000 - Voorfinanciering verwachte grondaankopen in de groenzone Berkel-Pijnacker
- € 3.250.000 - Storting saldo reserve Compensatie saneringsverlies Fonds Nazorg en storting van het rendement over 2003 en 2004 van het Fonds Nazorg
- € 2.300.000 - Groenservice Zuid-Holland
- € 1.600.000 - Uitvoering handhavingstaken
- € 1.100.000 - Uitvoering extra taken op grond van het Vuurwerkbesluit
- € 1.100.000 - Omzetting reserves in voorzieningen
- € 1.000.000 - Intensivering bestrijden van muskusratten en beverratten
- € 950.000 + Aanpassing begroting op recent werkprogramma nazorg en NAVOS
- € 800.000 - Uitvoeren taken vitaal platteland
- € 500.000 - Achterstallig onderhoud provinciale recreatiegebieden
- € 400.000 - Budget voor uitvoering van bestuursdwangactie
- € 323.000 - Extra inspanning kwantitatief beheer van grondwater
- € 200.000 - Voor de afronding van het project autowrakken
- € 99.000 + Overige lasten

### Baten

Een verlaging van de baten met € 7.283.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 9.000.000 - Overheveling taken inning van bijdragen van energiebedrijven en gemeenten
- € 1.500.000 + Groenservice Zuid-Holland
- € 1.100.000 - Bijstelling raming Rijksbijdrage voor bodemsaneringsactiviteiten
- € 1.100.000 + Extra baten ten behoeve van uitvoering extra taken op grond van het Vuurwerkbesluit
- € 1.000.000 + Uitvoering van handhavingstaken
- € 900.000 - Aanpassing begroting op recent werkprogramma nazorg en NAVOS
- € 450.000 + Intensivering bestrijden van muskusratten en beverratten
- € 333.000 - Overige baten

### Reserves

Een verlaging van de reserves met € 11.151.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 4.207.000 + BIKL Natuurontwikkeling; aankoop gronden Groenzone Berkel Pijnacker
- € 3.586.000 + Storting reserve Compensatie saneringsverlies fonds Nazorg in Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen
- € 1.373.000 + Opheffing reserve Bestuursdwang bij Voorjaarsnota 2004
- € 805.000 + Storting reserve Impuls Bodemsanering in voorziening Impuls Bodemsanering
- € 343.000 + Storting reserve Extra inzet sanering industrielawaai in voorziening
- € 343.000 + Opheffing reserve Bodemsanering bij Voorjaarsnota 2004
- € 267.000 + Opheffing reserve Kagerzoom bij Voorjaarsnota 2004
- € 227.000 + Geen storting reserve Bestuursdwang in verband met opheffing

### Investeringsen

Een verhoging van de investeringen met € 2.463.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 2.360.000 - Investeringsen recreatieobjecten
- € 253.000 - Investeringsen muskusrattenbestrijding
- € 150.000+ Verlaging in investeringen Eendrachtspolder

### Voorzieningen

Een verhoging van de voorzieningen met € 1.787.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 250.000 - Omzetting reserve Vlietland in een voorziening
- € 155.000 - Sanering industrielawaai
- € 150.000 - Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard
- € 1.099.000 + Omzetting reserves Vlietland en Vianen in een voorziening
- € 805.000 + Omzetting reserve Impuls Bodemsanering in een voorziening
- € 438.000 + Omzetting reserve Extra inzet Sanering Industrielawaai in een voorziening

## Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 11.021.000 (nadelig) wordt met name veroorzaakt door:

- € 358.000 v Apparaatslasten
- € 3.600.000 n Kapitaallasten  
De kapitaallasten van de investeringen in recreatiegebied hebben een wijziging ondergaan. De raming is met € 3.600.000 overschreden doordat verandering in de regelgeving (het Besluit Begroting en Verantwoording 2004) vereist dat investeringen van afgelopen jaren direct ten laste van de exploitatie genomen worden. Het betreft hier namelijk investeringen in eigendom van derden, waarbij geen terugbetalingsverplichting is afgesproken indien de investering buiten gebruik wordt gesteld.
- € 4.500.000 n Rijksbijdragen voor bodemsaneringen  
In 2004 is € 24 miljoen aan Rijksbijdragen voor bodemsaneringen ontvangen. Dit is conform begroting. Hetgeen in 2004 niet aan bodemsaneringen is uitgegeven, € 4.500.000, is gestort in de voorziening Bodemsanering. Dit op grond van het feit dat de provincie verplicht is in de toekomst van dit geld het werkprogramma bodemsaneringen uit te voeren. Deze storting was niet begroot en wordt verklaard door het tegenvallen van de hoogte van de compensabele BTW op de uitgaven met betrekking tot bodemsanering. Het grootste deel van de uitgaven voor bodemsanering blijkt namelijk zaken te betreffen waarvan de BTW niet gecompenseerd kan worden bij het BTW-compensatiefonds. Hiervoor wordt gezocht naar oplossingen.
- € 2.500.000 n Wbb budgetfinanciering  
In de lasten Wbb budgetfinanciering is € 2,5 miljoen meer uitgegeven dan begroot. Dit is het gevolg van het uitbetalen van reeds door GS toegekende bodemsaneringsgelden voor 2 VINEX-locaties in Ridderkerk, waarmee geen rekening was gehouden in het werkprogramma bodemsaneringen. Gelukkig is het mogelijk gebleken deze saneringen ten laste van de zogenaamde VINAC-gelden te brengen.
- € 464.000 n Uitvoering GIOS  
De storting in de voorziening Vlietland van de opbrengst van de verkoop van een woonboerderij ad € 464.000 was niet opgenomen in de begroting.
- € 150.000 v Voorziening Doorgeschoven Prestaties  
Bij slotwijziging is besloten om het restant van het budget voor achterstallig onderhoud provinciale recreatiegebieden waarvoor in 2004 een juridische verplichting is aangegaan te storten in de Voorziening doorgeschoven prestaties. Aangezien voorzieningen alleen mogen worden gevuld met niet bestede derdenmiddelen en niet met provinciale middelen is deze storting niet gerealiseerd. De resterende middelen ad € 150.000 worden ondergebracht in een bestemmingsreserve.
- € 465.000 n Overige lasten

### Baten

Een verhoging van de baten met € 2.316.000 (voordelig) wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.700.000 v Saneringen  
De gerealiseerde baten zijn € 1.700.000 hoger omdat er meer niet begrote inkomsten zijn ontvangen voor saneringen. Deze extra baten zijn ter dekking van extra lasten bodemsanering.
- € 464.000 v Uitvoering GIOS  
De gerealiseerde verkoopopbrengst van een woonboerderij ad € 464.000 was niet opgenomen in de begroting.
- € 152.000 v Overige baten

### Reserves

Een verhoging van de reserves met € 289.000 wordt veroorzaakt door:

- € 289.000 + Reserve Bodemsanering  
Aangezien de voorziening Bodemsanering voor een deel uit provinciale middelen bestaat is dat deel van de voorziening omgezet in een bestemmingsreserve. De storting in deze bestemmingsreserve ad € 289.000 was niet begroot.

### **Investeringsen**

Een verlaging van de investeringen met € 2.815.000 (voordelig) wordt met name veroorzaakt door:

- € 2.932.000 v Uitvoeringsvoorbereiding  
De geplande investeringen worden veelal in samenwerking met derde partijen uitgevoerd. De voortgang van investeringsprojecten hangt dus ook af van samenwerkingsafspraken. Het tot stand brengen hiervan vraagt meer tijd in de uitvoeringsvoorbereiding. Dit zorgt ook voor vertraging in de uitvoering.
- € 150.000 n Eendrachtspolder  
Doordat het Rijk nog geen beschikking heeft afgegeven voor de Eendrachtspolder kon een geraamde inkomst van € 150.000 nog niet worden gerealiseerd.
- € 33.000 v Overige investeringen

### **Voorzieningen**

Een verhoging van de voorzieningen met € 5.473.000 (voordelig) wordt met name veroorzaakt door:

- € 4.449.000 v Bodemsanering  
In 2004 is € 24 miljoen aan Rijksbijdragen voor bodemsaneringen ontvangen. Dit is conform begroting. Hetgeen in 2004 niet aan bodemsaneringen is uitgegeven, € 4.449.000, is gestort in de voorziening Bodemsanering. Dit op grond van het feit dat de provincie verplicht is in de toekomst van dit geld het werkprogramma bodemsaneringen uit te voeren. Deze storting was niet begroot.
- € 773.000 v Bijdragen van derden  
In de voorziening recreatiegebieden is een bedrag van € 541.000 meer gestort dan begroot. Deze extra storting is het gevolg van verandering in de regelgeving (het Besluit Begroting en Verantwoording 2004). Op grond hiervan is het vereist dat bijdragen van derden, die zijn ontvangen voor een bepaald doel, maar nog niet uitgegeven, worden gestort in een voorziening.  
Bovenstaande geldt ook voor de bijdragen die zijn ontvangen in het kader van Kwantitatief beheer grondwater (Grondwaterheffingen) € 96.000 en de Milieuhandhaving € 136.000.
- € 307.000 v Nationale subsidieregeling voor de uitvoering van saneringsmaatregelen  
De nationale subsidieregeling voor de uitvoering van saneringsmaatregelen voor industrielawaai is in het derde kwartaal van 2004 door VROM zodanig aangepast dat de vervaldatum van de regeling is gewijzigd van 1 januari 2003 naar 1 januari 2006. Deze aanpassing heeft ruim anderhalf jaar op zich laten wachten en in die periode kon op provinciaal niveau geen beschikking afgegeven worden omdat de subsidiegrondslag ontbrak. In het vierde kwartaal is de provinciale verordening aangepast zodat de resterende besluiten voor toekenning van de financiële middelen voor uitvoering van de saneringsmaatregelen genomen konden worden. De achterstand kon echter niet meer geheel worden weggewerkt.
- € 289.000 n Voorziening Bodemsanering  
Aangezien de voorziening bodemsanering voor een deel uit provinciale middelen bestaat is dat deel van de voorziening omgezet in een bestemmingsreserve. Deze uitgave ten laste van de voorziening en ten gunste van de bestemmingsreserve ad € 289.000 was niet begroot.
- € 219.000 v Fietspad Rokkeveen – Pijnacker  
In 2004 is een bijdrage verleend ten laste van de voorziening Vlietland. Het betreft een bijdrage in de aanleg van een fietspad Rokkeveen - Pijnacker. Het restantbedrag ad € 219.000 werd niet benut.
- € 14.000 v Overige voorzieningen

## 8.9 Programma 9, Economische zaken en toerisme

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Verschil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 9</b>	<b>16.092</b>	<b>16.222</b>	<b>19.019</b>	<b>16.382</b>	<b>-2.797 n</b>	<b>2.637 v</b>
700 Economische aangelegenheden	0	3.132	3.303	3.782	-171 n	-478 n
710 Bevordering economische activiteiten	16.092	13.090	15.716	12.600	-2.626 n	3.115 v
<b>Baten programma 9</b>	<b>3.538</b>	<b>47</b>	<b>593</b>	<b>1.600</b>	<b>546 v</b>	<b>1.007 v</b>
700 Economische aangelegenheden	0	37	37	0	0 v	-37 n
710 Bevordering economische activiteiten	3.538	10	556	1.600	546 v	1.044 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-12.554</b>	<b>-16.175</b>	<b>-18.426</b>	<b>-14.782</b>	<b>-2.251 n</b>	<b>3.644 v</b>
+ Bijdrage reserve	8.266	4.663	6.648	3.128	1.985 v	-3.520 n
-/- Storting reserve	6.905	3.577	3.577	4.359	0 v	-782 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-11.193</b>	<b>-15.089</b>	<b>-15.355</b>	<b>-16.014</b>	<b>-266 n</b>	<b>-659 n</b>
<b>Investeringsen</b>						
Uitgaven	0	0	0	0	0 v	0 v
Inkomsten	0	0	0	0	0 v	0 v
Saldo investeringen	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	0	349	679	-349 n	-330 n
Storting	0	0	0	972	0 v	972 v
Saldo voorzieningen	0	0	-349	293	-349 n	643 v

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 2.797.000 wordt veroorzaakt door:

- € 408.000 - Apparaatslasten
- € 800.000 - BIKL, duurzame economische ontwikkeling; subsidie Planvorming bedrijventerreinen
- € 685.000 - BIKL, duurzame economische ontwikkeling; cofinanciering Europese subsidies kennis
- € 500.000 - BIKL, duurzame economische ontwikkeling; investeringssubsidies Vrijetijdseconomie
- € 408.000 - Koopstromenonderzoek (bijdrage van derden, zie ook baten)
- € 138.000 + Reductie taakstellende bezuinigingen
- € 134.000 - Overige lasten

#### Baten

Een verhoging van de baten met € 546.000 wordt veroorzaakt door:

- € 408.000 + Bijdragen derden ten behoeve van het Koopstromenonderzoek
- € 138.000 + Overige baten

#### Reserves

Een verhoging van de begrote onttrekkingen aan reserves van € 1.985.000 wordt veroorzaakt door:

- € 800.000 + Subsidie planvorming bedrijventerreinen



€ 685.000 + Cofinanciering Europese subsidies kenniseconomie  
€ 500.000 + Investeringsubsidies Vrijtijdseconomie

#### **Voorzieningen**

De verhoging van de begrote uitgaven ten laste van de voorziening van € 349.000 wordt veroorzaakt door:

€ 349.000 - Subsidies ANSWER

#### **Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004**

##### **Lasten**

De realisatie vertoont een onderschrijding van € 2.637.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 449.000 n Apparaatslasten  
€ 3.251.000 v Subsidies ontwikkeling bedrijventerreinen  
In 2004 zijn er minder voorschotten voor meerjarige subsidies ontwikkeling bedrijventerreinen uitbetaald dan begroot. Omdat de betalingen van de voorschotten subsidie ontwikkeling bedrijventerreinen ten laste worden gebracht van de reserve Fonds Ontwikkeling Bedrijventerreinen (OFB), is de onttrekking aan het OFB eveneens € 3.251.000 lager dan in de Begroting 2004 na wijziging is voorzien.
- € 539.000 n ANSWER  
De bijdragen van de Europese Unie, Rotterdam en Den Haag (ad. € 539.000) zijn in de voorziening ANSWER gestort..
- € 351.000 v ANSWER  
De provinciale bijdrage aan ANSWER subsidies ad. € 351.000 is in de reserve ANSWER gestort.
- € 24.000 v Overige lasten

##### **Baten**

De realisatie vertoont een overschrijding van € 1.007.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 431.000 v Voorschot TIPP-subsidies  
Het ministerie van Economische Zaken heeft in het kader van de TIPP-subsidies 2004 een voorschot van € 431.000 betaald. Het ontvangen TIPP voorschot is gestort in de reserve Ontwikkelings Fonds Bedrijventerreinen (OFB), waardoor de storting in de reserve ook € 431.000 hoger is dan de gewijzigde begroting.
- € 539.000 v ANSWER  
De bijdragen van de Europese Unie, Rotterdam en Den Haag die wel zijn gerealiseerd waren niet in de exploitatie begroting geraamd.
- € 37.000 v Overige baten

##### **Reserves**

De onderschrijding in de onttrekking uit de reserve van € 3.520.000 wordt veroorzaakt door:

- € 3.251.000 v Minder voorschotten subsidies ontwikkeling bedrijventerreinen  
In 2004 zijn er minder voorschotten voor meerjarige subsidies ontwikkeling bedrijventerreinen uitbetaald dan begroot. Omdat de betalingen van de voorschotten subsidie ontwikkeling bedrijventerreinen ten laste worden gebracht van de reserve Fonds Ontwikkeling Bedrijventerreinen (OFB), is de onttrekking aan het OFB eveneens € 3.300.000 lager dan in de Begroting 2004 na wijziging is voorzien.
- € 267.000 n Kennisnetwerk sociale initiatieven (BIKL)  
Ten behoeve van het Kennisnetwerk Sociale Initiatieven (NSI) is het niet mogelijk gebleken om alle beschikbare middelen in 2004 uit te zetten. Een deel van het budget is besteed voor het realiseren van de digitale aansluiting NSI/ CMO's en expertisecentra. Omdat er een gedegen analyse aan deze operatie vooraf moet gaan, is een en ander vertraagd. Dit heeft verder geen gevolgen voor het realiseren van het kennisnetwerk. Hierdoor bleef er van het beschikbare budget € 484.000 onbenut waarvan € 267.000 BIKL middelen. In totaal is daarmee in 2004 € 210.000 onttrokken aan de BIKL ten behoeve van het NSI. Dit bedrag had begrotingstechnisch echter in programma 11 opgenomen moeten worden.
- € 2.000 v Overig

De overschrijding in de storting in de reserve van € 782.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

- € 431.000 n Voorschot TIPP-subsidies  
Hiervoor wordt verwezen naar de hier bovenstaande toelichting bij de baten.
- € 351.000 n Reserve ANSWER  
De provinciale bijdrage aan ANSWER subsidies ad. € 351.000 is in de reserve ANSWER gestort.

**Voorzieningen**

Er is € 330.000 meer uitgegeven ten laste van de voorziening (nadelig) dan was begroot. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 330.000 v Voorschotten subsidie  
Er is extra onttrokken aan de voorziening ten behoeve van betaling van voorschotten subsidie en de EU bijdrage in de kosten voor 2004.

Er is € 972.000 meer ontvangen in de voorziening (voordelig) dan was begroot. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 539.000 v Voorziening ANSWER  
De bijdragen van de Europese Unie, Rotterdam en Den Haag (ad. € 539.000) zijn in de voorziening ANSWER gestort.
- € 359.000 v Cofinanciering subsidies  
Aan de voorziening is in 2004 € 359.000 toegevoegd voor cofinanciering van subsidies. Dit was niet in de begroting voorzien.
- € 56.000 v Beheerskosten  
Het aandeel in de beheerskosten dat door de partners in 2004 moet worden bijgedragen, is aan de voorziening toegevoegd. Deze storting was niet in de begroting voorzien.
- € 18.000 v Overige inkomsten voorziening



## 8.10 Programma 10, Media, kunsten en cultuur

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Verschil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 10</b>	<b>43.557</b>	<b>37.497</b>	<b>42.449</b>	<b>44.049</b>	<b>-4.952 n</b>	<b>-1.600 n</b>
150 Archiefspectie	255	251	253	224	-2 n	29 v
802 Regionale Omroepen	16.014	16.187	16.564	16.588	-377 n	-23 n
832 Culturele Ontwikkeling	20.547	15.803	19.990	19.568	-4.187 n	423 v
842 Bibliotheken c.a.	6.741	5.256	5.641	7.669	-385 n	-2.028 n
<b>Baten programma 10</b>	<b>9.119</b>	<b>2.952</b>	<b>7.154</b>	<b>9.724</b>	<b>4.202 v</b>	<b>2.570 v</b>
150 Archiefspectie	0	0	0	0	0 v	0 v
802 Regionale Omroepen	3.621	0	3.786	3.677	3.786 v	-109 n
832 Culturele Ontwikkeling	3.812	2.952	3.167	3.754	215 v	587 v
842 Bibliotheken c.a.	1.686	0	201	2.293	201 v	2.092 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-34.438</b>	<b>-34.545</b>	<b>-35.295</b>	<b>-34.324</b>	<b>-749 n</b>	<b>970 v</b>
+ Bijdrage uit reserve	12.178	4.423	7.292	6.927	2.868 v	-364 n
-/- Storting in reserve	7.740	3.891	2.538	2.822	1.353 v	-285 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-30.000</b>	<b>-34.013</b>	<b>-30.541</b>	<b>-30.219</b>	<b>3.472 v</b>	<b>321 v</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven	0	0	0	0	0 v	0 v
Inkomsten	0	0	0	0	0 v	0 v
Saldo investeringen	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	0	50	50	-50 n	0 v
Storting	0	0	723	2.630	723 v	1.907 v
Saldo voorzieningen	0	0	673	2.580	673 v	1.907 v

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 4.952.000 wordt veroorzaakt door:

- € 184.000 + Apparaatslasten
- € 2.670.000 - BIKL; oprichting cultuurfonds monumenten door het Prins Bernhard Cultuurfonds
- € 1.247.000 - Rijksbijdrage voor overheveling 2003-2004 van herstructurering bibliotheekwerk
- € 1.045.000 + Rijksbijdrage voor overheveling 2004-2005 voor vorming van basisbibliotheken
- € 503.000 - Onttrekking aan reserve Cultuurbehoud ten behoeve van diverse projecten
- € 250.000 - Onttrekking aan de BIKL ten behoeve van de renovatie Fort Wierickerschans
- € 246.000 - Rijksbijdrage archeologische monumentenzorg (Valettamiddelen - via Provinciefonds)
- € 235.000 - Regionaal Historische Centra
- € 200.000 - Culturele samenwerking met Den Haag en Rotterdam
- € 200.000 + Archeologische monumentenzorg (Valettamiddelen).
- € 180.000 - Externe advisering bij de regionale omroepen in Zuid-Holland
- € 171.000 - Uitvoering Belvedereproject "Oude Rijn doet nieuwe zaken"
- € 150.000 - Project Watergeschiedenis van Holland
- € 128.000 - Ondertiteling nieuwsuitzendingen Regionale Omroepen Zuid-Holland
- € 100.000 - Website Hollands cultuurlandschap en de geschiedenisbank historische verenigingen
- € 56.000 - Rijksbijdrage ten behoeve van project Wierickerschans
- € 245.000 - Overige lasten

### **Baten**

Een verhoging van de baten met € 4.202.000 wordt veroorzaakt door:

- € 3.786.000 + Rijksbijdrage regionale omroepen. Dit bedrag was niet in de primitieve begroting geraamd vanwege de verwachte wijziging van de Mediawet.
- € 1.247.000 + Overheveling Rijksbijdrage van 2003 naar 2004 voor herstructurering bibliotheekwerk
- € 1.045.000 - Overheveling Rijksbijdrage van 2004 naar 2005 voor basisbibliotheken. Dit bedrag was als gevolg van een administratieve fout niet opgenomen in de Begroting.
- € 100.000 + Website Hollands cultuurlandschap en de geschiedenisbank historische verenigingen
- € 56.000 + Rijksbijdrage ten behoeve van project Wierickerschans
- € 58.000 + Overige baten

### **Reserves**

In de begroting is de bijdrage uit de reserve Cultuurbehoud in de loop van het jaar verhoogd met € 1.254.000. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 503.000 + Reserve Cultuurbehoud; diverse projecten.
- € 430.000 + Reserve Cultuurbehoud (onder gelijktijdige storting in voorziening Cultuurbehoud)
- € 171.000 + Reserve Cultuurbehoud; uitvoering Belvedereproject "Oude Rijn doet nieuwe zaken"
- € 150.000 + Reserve Cultuurbehoud; project Watergeschiedenis van Holland.

In de begroting is de bijdrage uit de reserve Cultuurbereik in de loop van het jaar verlaagd met € 1.310.000. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 1.310.000 - Omvorming van de reserve Cultuurbereik in een voorziening Cultuurbereik

In de begroting is de bijdrage uit de BIKL (sociale infrastructuur en leefkwaliteit) in de loop van het jaar verhoogd met € 2.920.000. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 2.670.000 + Onttrekking BIKL voor het door het Prins Bernhard Cultuurfonds op te richten cultuurfonds voor monumenten.
- € 250.000 + Onttrekking aan de BIKL ten behoeve van de renovatie Fort Wierickerschans.

In de begroting is de storting in de reserve cultuurbereik verlaagd met € 1.553.000 door omvorming van de reserve in een voorziening

In de begroting is de storting in de reserve Cultuurbehoud in de loop van het jaar verhoogd met € 200.000. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 200.000 - Reserve Cultuurbehoud; archeologische monumentenzorg (Valettamiddelen)

### **Voorzieningen**

In de begroting zijn de inkomsten van de voorziening Cultuurbehoud in de loop van het jaar verhoogd met € 673.000. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 673.000 - Reserve Cultuurbehoud (onder gelijktijdige storting in voorziening Cultuurbehoud).

## **Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004**

### **Lasten**

De realisatie vertoont een overschrijding van € 1.600.000 (nadelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 598.000 v Apparaatslasten
- € 2.092.000 n Rijksbijdrage bibliotheken  
In 2004 is de Rijksbijdrage (ad. € 1.046.000) ontvangen. Deze is als gevolg van een administratieve fout niet opgenomen in de begroting na wijziging. Bij Slotwijziging is dit bedrag overgeheveld naar 2005 door verlaging van zowel het baten- als het lastenbudget. Bij het opstellen van de Jaarrekening 2004 is echter besloten dit bedrag te storten in de voorziening bibliotheken.
- € 105.000 n Overige lasten

### **Baten**

De realisatie vertoont een overschrijding van € 2.570.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 2.092.000 v Rijksbijdrage bibliotheken  
In 2004 is de Rijksbijdrage (ad. € 1.046.000) ontvangen. Deze is als gevolg van een administratieve fout niet opgenomen in de begroting na wijziging. Bij Slotwijziging is dit bedrag overgeheveld naar 2005 door verlaging van zowel het baten- als het lastenbudget. Bij het opstellen van de Jaarrekening 2004 is echter besloten dit bedrag te storten in de voorziening bibliotheken.
- € 587.000 v Rijksbijdrage omroepen  
De Rijksbijdrage voor de regionale omroepen was hoger dan geraamd.
- € 109.000 n Overige baten

### **Reserves**

Er is in 2004 € 364.000 minder onttrokken aan de reserve Cultuurbehoud dan was begroot.

- € 364.000 n Reserve Cultuurbehoud  
Er is in 2004 € 364.000 minder onttrokken aan de reserve Cultuurbehoud als gevolg van het achterblijven van de uitgaven welke betrekking hebben op subsidies Erfgoed. Door de directe relatie met de reserve Cultuurbehoud zijn fluctuaties in de uitgaven van invloed op de onttrekking.

Er is in 2004 € 285.000 meer gestort in de reserve Cultuurbehoud dan was begroot.

- € 285.000 n Reserve Cultuurbehoud  
In de reserve Cultuurbehoud is € 285.000 meer gestort dan was begroot. Dit komt door een hogere storting voor het erfgoed en een correctie van de voorgenomen storting in de reserve ten behoeve van archeologie (zgn. Valettamiddelen).

### **Voorzieningen**

De inkomsten in de voorzieningen waren € 1.907.000 hoger dan begroot.

- € 1.907.000 v Voorziening Cultuurbereik en Bibliotheekwerk  
In de voorziening is als dotatie opgenomen de Rijksbijdrage herstructurering Bibliotheekwerk uit 2004 van € 1.046.000 en een dotatie in de voorziening Cultuurbereik ad € 1.154.000. In de Begroting was er geen rekening gehouden met het storten van deze bedragen in de voorzieningen.



## 8.11 Programma 11, Sociaal beleid en zorg

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Lasten programma 11</b>	<b>99.856</b>	<b>97.818</b>	<b>101.987</b>	<b>100.475</b>	<b>-4.168 n</b>	<b>1.512 v</b>
803 Diversiteitsbeleid	0	7.461	7.548	7.195	-87 n	352 v
804 Sociale infrastructuur	10.851	6.050	6.198	5.744	-148 n	454 v
810 Educatie	2.405	2.223	2.217	2.233	6 v	-16 n
820 Sport	650	861	1.024	1.058	-163 n	-33 n
860 Zorg	13.718	14.007	14.312	14.926	-304 n	-615 n
871 Seniorenbeleid	491	612	601	575	11 v	26 v
880 Jeugdbeleid	71.741	66.604	70.087	68.744	-3.483 n	1.344 v
<b>Baten programma 11</b>	<b>59.744</b>	<b>57.988</b>	<b>60.584</b>	<b>61.434</b>	<b>2.596 v</b>	<b>849 v</b>
803 Diversiteitsbeleid	0	91	206	616	116 v	410 v
804 Sociale infrastructuur	572	113	126	274	13 v	148 v
810 Educatie	52	3	3	46	0 v	43 v
820 Sport	113	113	73	146	-40 n	73 v
860 Zorg	96	1	47	196	45 v	150 v
871 Seniorenbeleid	0	0	0	0	0 v	0 v
880 Jeugdbeleid	58.911	57.666	60.129	60.155	2.463 v	25 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-40.112</b>	<b>-39.831</b>	<b>-41.403</b>	<b>-39.041</b>	<b>-1.572 n</b>	<b>2.361 v</b>
+ Bijdrage uit reserve	10.183	1.700	2.972	1.972	1.272 v	-1.000 n
-/- Storting in reserve	2.201	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-32.130</b>	<b>-38.131</b>	<b>-38.430</b>	<b>-37.069</b>	<b>-300 n</b>	<b>1.361 v</b>
<b>Investeringsen</b>						
Uitgaven	0	0	0	0	0 v	0 v
Inkomsten	19	27	27	11	0 v	-16 n
Saldo investeringen	19	27	27	11	0 v	-16 n
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	3.044	3.044	2.229	0 v	815 v
Storting	0	38	78	1.999	40 v	1.921 v
Saldo voorzieningen	0	-3.005	-2.965	-230	40 v	2.735 v

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

Een verhoging van de lasten met € 4.168.000 wordt veroorzaakt door:

- € 187.000 + Apparaatslasten
- € 1.500.000 + Met ingang van 2004 wordt van het Rijk structureel € 1,5 mln extra ontvangen voor de jeugdzorg (zie ook baten).
- € 1.000.000 + Onttrekking aan de BIKL (sociale infrastructuur) van € 1 mln voor aanbod jeugdzorg voor kinderen en jongeren als alternatief voor de plaatsing in een justitiële jeugdinrichting (civielrechtelijke plaatsingen).
- € 1.000.000 + De Rijksbijdrage jeugdbeleid is structureel verhoogd met € 1 mln voor de loon- en prijsbijstelling (zie ook baten).
- € 150.000 + Dit bedrag is bij Voorjaarsnota 2004 aan de begroting toegevoegd ten behoeve van het



- regionaal zorgbeleid in regio Rijnmond Centrum (€ 100.000) en regionaal zorgbeleid in de regio Den Haag (€ 50.000).
- € 141.000 + Dit bedrag is bij Voorjaarsnota 2004 aan de begroting toegevoegd ten behoeve van de provinciale pilots 'Lokaal sociaal beleid'
  - € 73.000 + De ontvangen Rijksmiddelen van het ministerie van VWS ad € 113.000 ten behoeve van de 'impuls breedtesport' zijn in 2003 doorgeschoven naar 2004. Deze middelen zijn in 2004 niet geheel aangewend. Daarom is een bedrag van € 40.000 bij Slotwijziging 2004 overgeheveld naar 2005.
  - € 117.000 + Overige lasten

#### Baten

Een verhoging van de baten met € 2.596.000 wordt veroorzaakt door:

- € 1.500.000 + Met ingang van 2004 wordt van het Rijk structureel € 1,5 mln extra ontvangen voor de jeugdzorg (zie ook lasten).
- € 1.000.000 + De Rijksbijdrage jeugdbeleid is structureel verhoogd met € 1 mln voor de loon- en prijsbijstelling (zie ook lasten).
- € 61.000 + Overheveling van Rijksbijdrage voor het Professionalisering ADB.
- € 35.000 + Overige baten

#### Reserves

Een verhoging van de bijdrage uit de reserves met € 1.272.000 wordt veroorzaakt door:

- € 1.000.000 + Onttrekking aan de BIKL (sociale infrastructuur) van € 1 mln voor aanbod jeugdzorg voor kinderen en jongeren als alternatief voor de plaatsing in een justitiële jeugdinrichting (civielrechtelijke plaatsingen).
- € 228.000 + Dit betreft het verhogen van de begroting ten behoeve van frictiekosten zorg
- € 44.000 + Overige verhogingen van de begroting

### Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

#### Lasten

De realisatie vertoont een onderschrijding van € 1.512.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 1.224.000 n Apparaatslasten
- € 1.000.000 v Accommodatie jeugdzorg  
In 2004 is € 1 mln onttrokken aan de BIKL (sociale infrastructuur en leefkwaliteit) en behoefte van een nieuw aanbod voor kinderen en jongeren als alternatief voor de plaatsing in een jeugdinrichting (civielrechtelijke plaatsingen). Dit bedrag zal niet in 2004 maar in 2005 worden uitgegeven. Bij Jaarrekening 2004 is de onttrekking aan de BIKL ongedaan gemaakt, de onttrekking zal bij Voorjaarsnota 2005 alsnog worden gerealiseerd.
- € 484.000 v Kennisnetwerk (NSI)  
Ten behoeve van het Kennisnetwerk Sociale Initiatieven (NSI) is het niet mogelijk gebleken om alle beschikbare middelen in 2004 uit te zetten. Een deel van het budget is besteed voor het realiseren van de digitale aansluiting NSI/ CMO's en expertisecentra. Omdat er een gedegen analyse aan deze operatie vooraf moet gaan, is een en ander vertraagd. Dit heeft verder geen gevolgen voor het realiseren van het kennisnetwerk. Hierdoor bleef er van het beschikbare budget € 484.000 onbenut waarvan € 267.000 BIKL middelen. De BIKL middelen zijn teruggestort in de BIKL (sociale infrastructuur)
- € 460.000 v Friciekosten zorg  
De detachering van provinciale medewerkers bij regionale zorgberaden en regionale commissies wordt in de loop van de collegeperiode beëindigd. Hieraan is versneld uitvoering gegeven, door overeen te komen dat de regionale zorgberaden en commissies worden gecompenseerd voor het vervroegd beëindigen van de provinciale detacheringen. Een deel van de compensatie dient in 2005 te worden betaald. Bij Slotwijziging waren de middelen in de voorziening doorgeschoven prestaties gestort. Bij de accountantscontrole is besloten om deze middelen niet in een voorziening, maar in de reserve doorgeschoven prestaties te storten. Hierdoor vallen deze middelen

- vrij en leveren ze een voordeel van € 460.000 op.
- € 350.000 v Herijking steunfuncties  
In 2003 is het proces voor herijking van de steunfuncties gestart. In 2004 is dit proces enigszins vertraagd. Bij Slotwijziging zijn de beschikbaar gestelde middelen voor de frictiekosten van het omvormingsproces van de herijking steunfuncties in de voorziening doorgeschoven prestaties gestort. Bij de accountantscontrole is besloten om deze middelen niet in een voorziening, maar in de reserve doorgeschoven prestaties te storten. Hierdoor vallen deze middelen vrij en leveren ze een voordeel van € 350.000 op.
  - € 320.000 v Vertraging in uitvoering van zorgprojecten  
Een aantal zorgprojecten is in de uitvoering vertraagd. Dit zijn projecten in het kader van het themajaar GGZ, het onderdeel Arbeidsmarkt en Zorg, wonen, zorg, welzijn en zorgvragersbeleid.
  - € 42.000 v Communicatie  
De kosten van informatie en communicatie op het gebied van regionale afspraken en van het zorgvragersbeleid zijn lager uitgevallen dan verwacht.
  - € 80.000 v Overige lasten

#### **Baten**

In 2004 zijn er € 849.000 meer baten gerealiseerd dan begroot (voordelig verschil). Dit veroorzaakt door:

- € 410.000 v Diversiteitsbeleid  
De definitieve vaststelling van de vastgestelde subsidies viel lager uit dan geraamd.
- € 259.000 v Teruggevoerde subsidies sociale infrastructuur en zorg  
Dit bedrag is terugontvangen/ gevorderd van de instellingen vanwege de subsidievaststelling over eerdere jaren, dit is niet te begroten.
- € 45.000 v Rijksbijdrage stimuleringsregeling  
De definitieve vaststelling van de Rijksbijdrage voor de stimuleringsregeling vrijwilligerswerk, welzijn en platteland en ondersteuning lokaal sociaal beleid was € 45.000 hoger dan geraamd.
- € 135.000 v Overige baten

#### **Reserves**

Een onderschrijding van de bijdragen uit de reserves van € 1.000.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

- € 1.000.000 n Accommodatie jeugdzorg (BIKL)  
In de begroting was opgenomen dat er € 1 mln zou worden onttrokken aan de BIKL (sociale infrastructuur en leefkwaliteit) ten behoeve van een nieuw aanbod voor kinderen en jongeren als alternatief voor de plaatsing in een jeugdinstelling (civielrechtelijke plaatsingen). Dit bedrag zal niet in 2004 maar in 2005 worden uitgegeven. Bij Jaarrekening 2004 is de onttrekking aan de BIKL ongedaan gemaakt, de onttrekking zal bij Voorjaarsnota 2005 alsnog worden gerealiseerd.

#### **Voorzieningen**

Op de voorziening is een positief resultaat gerealiseerd van € 2.735.000. Dit bestaat uit lagere aanwending (€ 815.000) en hogere dotatie (€ 1.921.000).

- € 1.817.000 v Inkomsten Jeugdzorg  
De werkelijke inkomsten zijn gebaseerd op de werkelijke rente ad € 94.000 alsmede een dotatie in de voorziening jeugdzorg doordat de Rijksbijdrage hoger was de gerealiseerde uitgaven.
- € 561.000 v Bureau Jeugdzorg  
De uitgaven met betrekking tot de afrekening van subsidies van voorgaande jaren en kwaliteitsverbetering zijn in 2004 lager uitgevallen dan begroot.
- € 254.000 v Aanbod jeugdzorg  
De uitgaven met betrekking tot de wachtlijsten en huisvesting zijn in 2004 lager uitgevallen dan begroot.
- € 103.000 v Breedtesport  
Sinds 2002 ontvangt de provincie een Rijksbijdrage voor een impuls breedtesport onder voorwaarde dat de provincie een zelfde bedrag besteed. De niet-bestede middelen zijn in de voorziening breedtesport gestort.



## 8.12 Programma 12, Ruimtelijke ontwikkelingen en beheer

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 12</b>	<b>48.183</b>	<b>51.723</b>	<b>55.699</b>	<b>59.332</b>	<b>-3.976 n</b>	<b>-3.633 n</b>
910 Ruimtelijke Ontwikkeling	2.567	2.341	2.524	2.869	-184 n	-344 n
911 Ruimtelijke visievorming	2.601	2.941	5.556	4.320	-2.615 n	1.236 v
912 Planologische realisatie	6.275	7.146	7.657	7.297	-511 n	360 v
920 Volkshuisvesting	2.525	2.615	2.854	3.253	-240 n	-399 n
930 Stedelijke vernieuwing	34.215	36.681	37.108	41.593	-427 n	-4.485 n
<b>Baten programma 12</b>	<b>22.084</b>	<b>34.204</b>	<b>34.862</b>	<b>39.208</b>	<b>658 v</b>	<b>4.346 v</b>
910 Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0	0 v	0 v
911 Ruimtelijke visievorming	590	0	549	646	549 v	98 v
912 Planologische realisatie	70	9	118	127	109 v	9 v
920 Volkshuisvesting	0	0	0	0	0 v	0 v
930 Stedelijke vernieuwing	21.424	34.195	34.195	38.435	0 v	4.240 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>-26.099</b>	<b>-17.519</b>	<b>-20.838</b>	<b>-20.124</b>	<b>-3.319 n</b>	<b>714 v</b>
+ Bijdrage reserve	34.962	132	1.792	1.792	1.660 v	0 v
-/- Storting reserve	24.320	132	0	824	132 v	-824 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>-15.457</b>	<b>-17.519</b>	<b>-19.046</b>	<b>-19.156</b>	<b>-1.527 n</b>	<b>-111 n</b>
<b>Investeringsen</b>						
Uitgaven	0	0	0	0	0 v	0 v
Inkomsten	0	0	0	0	0 v	0 v
Saldo in vesteringen	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	0	19.909	17.750	-19.909 n	2.159 v
Storting	0	378	3.562	12.357	3.184 v	8.796 v
Saldo voorzieningen	0	378	-16.347	-5.393	-16.725 n	10.954 v

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

De stijging van de geraamde lasten met € 3.976.000 wordt veroorzaakt door:

€ 1.744.000 -	Apparaatslasten
€ 669.000 -	Driehoek RZG
€ 567.000 -	ReUrbA
€ 424.000 -	Rentetoevoeging aan voorzieningen VINEX, Stadsvernieuwing en ISV
€ 200.000 -	Stedelijke As Leiden- Katwijk
€ 200.000 -	Project RR2020 (Streekplan Rijnmond)
€ 196.000 -	Wijkontwikkeling
€ 15.000 +	Planologische realisatie
€ 9.000 +	Overige lasten

#### Baten

De stijging van de geraamde baten met € 658.000 wordt veroorzaakt door:

€ 392.000 +	ReUrbA
€ 136.000 +	Oude Rijnzone bijdrage deelnemers
€ 118.000 +	EU project ADD wijzer
€ 12.000 +	Overige baten

### Voorzieningen

De verhoging van het saldo ten laste van de voorzieningen met € 16.725.000 wordt veroorzaakt door:

€ 14.363.000 -	VINEX
€ 5.546.000 -	Uitvoering verordening Stads- en Dorpsvernieuwing
€ 2.760.000 +	Uitvoering verordening ISV
€ 424.000 +	Rentetoevoeging aan voorzieningen VINEX, Stadsvernieuwing en ISV

### Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

#### Lasten

De overschrijding van de lasten ad € 3.633.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

€ 183.000 n	<u>Apparaatslasten</u>
€ 4.209.000 n	<u>ISV</u> De overschrijding betreft de storting in de voorziening ISV van de ontvangen niet geraamde rijksbijdrage ad € 4,2 miljoen (nadelig). Zie ook de baten. Het aantal gemeentelijke aanvragen voor een bijdrage uit de ISV-middelen is € 3,9 miljoen achter gebleven bij de verwachtingen. Deze middelen zijn in de voorziening ISV gestort (budgettair neutraal).
€ 285.000 v	<u>Project As Leiden Katwijk</u> Voor veel activiteiten ten behoeve van de stedelijke as Leiden-Katwijk is de provincie afhankelijk van de medewerking van andere partijen. Deze afhankelijkheid heeft ertoe geleid dat zestien concrete projectopdrachten die hadden moeten leiden tot aanscherping van de deelopgaven en voor de realiseringsstrategie nog niet zijn uitgevoerd. Ook de workshops "frisse start Valkenburg" zijn gedeeltelijk doorgeschoven naar volgend jaar als gevolg van de afhankelijkheid van de inzet van de rijksbouwmeesters. Daarnaast is het budget voor communicatie in 2004 slechts zeer beperkt aangesproken omdat de communicatiedoelen nog niet helder te formuleren waren.
€ 268.000 v	<u>Doorgeschoven prestaties</u> Vanaf 1998 is het Stimuleringsprogramma Actualisering Bestemmingsplannen in werking. Van het budget voor 2004 van EUR 185.000 zijn bijdragen aan gemeenten toegezegd, waarvan de prestatie (het feitelijk indienen van het geactualiseerde bestemmingsplan aan de PPC) niet in 2004 wordt gerealiseerd. Gezien de juridische verplichting van de provincie om de toegezegde middelen te zijner tijd te betalen, is dit bedrag ondergebracht in de voorziening doorgeschoven prestatie. Zuid-Holland is lead-applicant voor het project ReUrBA, dat wil zeggen dat de provincie voor het geheel van het project (inclusief bijdragen van de EU en de partners) optreedt als de juridisch verantwoordelijke rechtspersoon. Het gehele project heeft een looptijd tot en met 2006. Hierdoor zijn de opgenomen budgetten meerjarig en dienen steeds aan het eind van het jaar overgeboekt te worden naar het volgend jaar. Het niet bestede budget ad EUR 83.000 wordt opgenomen in de voorziening doorgeschoven prestatie.
€ 214.000 v	<u>Vorbereidingstraject nieuwe WRO</u> De invoering van deze wet is vertraagd waardoor het budget ad € 0,2 miljoen niet is besteed.
€ 8.000 n	<u>Overige lasten</u>

#### Baten

Een hogere baten ad € 4.346.000 (voordelig) worden veroorzaakt door:

€ 4.275.000 v	<u>ISV</u> Het voordelige verschil van € 4,3 miljoen wordt veroorzaakt door een wijziging in het betaalritme van de rijksvoorschotten, waardoor een deel van de bijdrage 2003 ad € 4,2 miljoen in 2004 is ontvangen.
€ 100.000 v	<u>Project Driehoek RZG</u> Voor het project Driehoek RZG is een niet geraamde bijdrage van € 0,1 miljoen (voordelig) ontvangen.
€ 29.000 n	<u>Overige baten</u>

### Voorzieningen

Het geraamde nadelig saldo van de voorzieningen is door lagere uitgaven en hogere inkomsten ad € 10.954.00011.859.000 omgeslagen in een voordelig saldo:

€ 7.424.000 v	<u>Voorziening ISV</u> Bij slotwijziging was bekend dat het aantal gemeentelijke aanvragen voor een bijdrage uit de ISV-middelen achter zou blijven bij de verwachtingen. Op dat moment werd rekening gehouden met een onderschrijding van € 2,9 miljoen. Bij het opmaken van de rekening blijkt de onderschrijding € 1,0 miljoen hoger dan bij de slotwijziging geraamd. Van het Rijk is € 4,2 miljoen meer ontvangen dan geraamd (zie ook de toelichting bij de baten). Deze bijdrage is in de voorziening gestort.
€ 1.563.000 v	<u>Voorziening VINEX</u>
€ 1.257.000 v	<u>Voorziening Stadsvernieuwing</u>
€ 658.000 v	<u>Voorziening Ruimtelijke visievorming</u> - Europese project ReUrbA ad € 384.000 v - Project Driehoek Rotterdam – Zoetermeer – Gouda € 115.000 v - Project Oude Rijnzone ad € 159.000 v
€ 52.000 v	<u>Voorziening Europees project ADD wijzer</u>



## 8.13 Programma 13, Alg. financierings- en dekkingsmiddelen

	A	B	C	D	E	F
Bedragen x € 1.000	Rekening 2003	Primitieve begroting 2004	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil Primitieve begroting - Begroting 2004 na wijziging	Vershil Begroting 2004 na wijziging - Rekening 2004
<b>Exploitatie</b>						
<b>Lasten programma 13</b>	<b>32.226</b>	<b>51.051</b>	<b>9.502</b>	<b>6.787</b>	<b>41.549 v</b>	<b>2.715 v</b>
Geldlenen en uitzettingen < 1 ja	-49	2.100	29	17	2.071 v	11 v
Geldlenen en uitzettingen > 1 ja	6.250	4.878	4.878	4.876	0 v	2 v
Bespaarde rente	0	0	0	0	0 v	0 v
Uitkeringen uit het provinciefonds	0	0	0	0	0 v	0 v
Opcenten motorrijtuigenbelasting	0	0	0	0	0 v	0 v
Precario en leges	0	0	0	0	0 v	0 v
Deelnemingen	2.733	64	1.022	183	-958 n	839 v
Overige financiële middelen	0	0	0	763	0 v	-763 n
BTW compensatiefonds	22.632	34.900	1.500	1.040	33.400 v	460 v
Reservering apparaatskosten	-21	4.473	0	-92	4.473 v	92 v
Taakstellingen en reserveringen	681	4.137	2.073	0	2.064 v	2.073 v
Werkelijk onvoorzien	0	500	0	0	500 v	0 v
<b>Baten programma 13</b>	<b>461.004</b>	<b>409.555</b>	<b>374.538</b>	<b>385.316</b>	<b>-35.017 n</b>	<b>10.778 v</b>
Geldlenen en uitzettingen < 1 ja	1.242	1.641	1.982	2.375	342 v	393 v
Geldlenen en uitzettingen > 1 ja	7.755	5.319	5.319	5.595	0 v	276 v
Bespaarde rente	0	12.678	15.956	15.318	3.278 v	-638 n
Uitkeringen uit het provinciefonds	161.393	147.588	139.215	141.553	-8.373 n	2.337 v
Opcenten motorrijtuigenbelasting	175.614	201.963	204.881	203.458	2.919 v	-1.423 n
Precario en leges	1.870	841	841	784	0 v	-57 n
Deelnemingen	73.518	1.094	1.094	82	0 v	-1.012 n
Overige financiële middelen	17.725	0	5.249	16.132	5.249 v	10.883 v
BTW compensatiefonds	21.743	33.400	0	19	-33.400 n	19 v
Reservering apparaatskosten	144	0	0	0	0 v	0 v
Taakstellingen en reserveringen	0	5.032	0	0	-5.032 n	0 v
Werkelijk onvoorzien	0	0	0	0	0 v	0 v
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>428.778</b>	<b>358.504</b>	<b>365.036</b>	<b>378.530</b>	<b>6.532 v</b>	<b>13.494 v</b>
+ Bijdrage reserve	18.898	6.900	36.950	33.077	30.050 v	-3.874 n
-/- Storting reserve	67.814	7.557	39.343	41.173	-31.786 n	-1.830 n
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>379.862</b>	<b>357.847</b>	<b>362.644</b>	<b>370.433</b>	<b>4.797 v</b>	<b>7.790 v</b>
<b>Investerings</b>						
Uitgaven	0	24.723	39.365	30.350	-14.641 n	9.015 v
Inkomsten	0	29.085	49.799	50.701	20.714 v	901 v
Saldo investeringen	0	4.362	10.435	20.351	6.073 v	9.916 v
<b>Voorzieningen</b>						
Aanwending	0	0	1.146	1.314	-1.146 n	-168 n
Storting	0	0	4.328	744	4.328 v	-3.584 n
Saldo voorzieningen	0	0	3.182	-570	3.182 v	-3.752 n

### Toelichting verschil Primitieve begroting 2004 - Begroting 2004 na wijziging

#### Lasten

Een verlaging van de lasten met € 41.549.000 wordt veroorzaakt door:

- € 33.400.000 - Uitvoeren handelswijze BBV t.a.v. BTW-com pensatiefonds
- € 4.473.000 - Reservering apparaatskosten
- € 2.071.000 - Geldlenen en uitzettingen < 1 jaar
- € 2.064.000 - Taakstellingen en reserveringen



- € 958.000 + Deelnemingen
- € 500.000 - Werkelijk onvoorzien

### Baten

Een verlaging van de baten met € 35.017.000 wordt veroorzaakt door:

- € 33.400.000 - Uitvoeren handelswijze BBV t.a.v. BTW-compensatiefonds
- € 8.373.000 - Verhoging uitkering uit het Provinciefonds i.v.m. de toename accres en het toch niet uitvoeren in 2004 van de decentralisatie van de omroepgelden
- € 5.249.000+ Overige financiële middelen
- € 5.032.000 - Invulling taakstellingen en reserveringen
- € 3.278.000+ Bespaarde rente
- € 2.919.000+ Motorrijtuigenbelasting
- € 342.000+ Geldleningen en uitzettingen < 1 jaar

### Reserves

Per saldo vindt er een verlaging van de begrote onttrekkingen aan de reserves van € 137.000 plaats

### Investerings

Een bijgestelde ramingen van het saldo van de investeringen van € 6.073.000 wordt veroorzaakt door:

- € 13.066.000+ Mutaties leningen
- € 5.172.000 - Aankoop grond, woning en bedrijfsgebouwen in Moordrecht
- € 1.543.000 - Investerings automatisering
- € 1.328.000 - Investerings FD
- € 1.146.000+ Opheffing IBZH
- € 96.000 - Overig

### Voorzieningen

Per saldo bedragen de inkomsten in de voorziening in de begroting na wijziging € 3.182.000 hoger dan primitief begroot:

- € 1.490.000 + Doorgeschoven budget Hoogezandse Gorzen
- € 1.150.000 + Doorgeschoven budget overdracht N 469
- € 1.146.000 - Voorziening IBZH
- € 460.000 + Doorgeschoven frictiekosten Zorg
- € 350.000 + Doorgeschoven budget herijking steunfuncties
- € 250.000 + Doorgeschoven budget reorganisatie DRM
- € 185.000 + Doorgeschoven budget actualisering bestemmingsplannen
- € 160.000 + Doorgeschoven budget proef gratis OV Gouda
- € 150.000 + Doorgeschoven budget achterstallig onderhoud recreatiegebieden
- € 133.000 + Overige doorgeschoven budgetten

## Toelichting verschil Begroting 2004 na wijziging – Rekening 2004

### Lasten

De realisatie vertoont een onderschrijding van € 2.715.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door:

- € 2.073.000 v Financiële ruimte  
De financiële ruimte ad € 2.073.000 (stand bij Slotwijziging 2004) is als reservering binnen de algemene dekkingsmiddelen geraamd. Bij de Jaarrekening 2004 maakt deze post onderdeel uit van het rekeningsaldo.
- € 835.000 v Deelnemingen  
Dit betreft het boekverlies dat aanvankelijk ten laste van de exploitatie is genomen en uiteindelijk ten laste van de voorziening is gebracht.
- € 744.000 n Overige financiële middelen  
Dit betreft een extra storting in de voorziening dubieuze debiteuren in verband met het afboeken van vorderingen.
- € 460.000 v BTW compensatiefonds

Om het BTW-compensatiefonds te voeden, vindt een korting plaats op de uitkering uit het provinciefonds. De korting op de provinciefondsuitkering 2004 voor Zuid-Holland bedraagt € 17.797.000. De claim op het BTW-compensatiefonds bedraagt voor 2004 € 24.969.000.

Nadeelprovincies ontvangen in 2004 nog een extra uitkering uit het BTW-compensatiefonds. De uitkeringen aan de voordeelprovincies worden daarom gekort met een zogenaamde vereveningsbijdrage. Voor 2004 bedraagt deze bijdrage 4%. Dit komt overeen met € 1,04 miljoen. De begrote vereveningsbijdrage bedraagt € 1,5 miljoen. De lagere realisatie wordt veroorzaakt door het achterblijven van de materiële lasten bij de begroting, waardoor ook de declarabele BTW lager uitvalt. De vereveningsbijdrage wordt gecompenseerd door een onttrekking aan de bestemmingsreserve invoering BTW-compensatiefonds.

€ 91.000 v Overige lasten

### **Baten**

De realisatie vertoont een onderschijding van € 10.778.000 (voordelig verschil). Dit wordt veroorzaakt door

€ 10.883.000v Overige financiële middelen

De verklaring voor dit verschil heeft te maken met de twee hier onderstaande oorzaken:

- De voorzieningen bevatten zowel eigen (provinciale) middelen als middelen van derden. De eigen middelen zijn overgeboekt naar de reserves. Dit betreft o.a. middelen voor het project 750 ha, het openbaar vervoer en het investeringsbudget stedelijke vernieuwing. Dit betreft een bedrag van circa € 10,3 miljoen!

- De geraamde baten in verband met de afwikkeling van debiteuren/crediteuren oude dienstjaren betreft met name de vrijval van balansverplichtingen 2003 en eerder. De realisatie is € 1,3 miljoen hoger uitgevallen dan bij Slotwijziging 2004 geraamd.

Tevens is hier het voordelige exploitatieresultaat van de FD ad € 129.000 opgenomen dat niet was geraamd. Als tegenvaller is sprake van € 0,8 miljoen als lagere vrijval van de voorziening Stichting AO-fonds IBZH.

€ 2.337.000 v Uitkering uit het Provinciefonds

Het grootste deel van dit verschil wordt veroorzaakt door de uitkering van de behoudzaamheidsreserve.

€ 1.423.000 n Opcenten Motorrijtuigenbelasting

De definitieve eindafrekening met het CBM heeft voor dit jaar plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat er sprake is van een lagere opbrengst dan bij Najaarsnota 2004 is aangenomen. Gedeeltelijk kan dit nadeel verklaard worden door het vertrek van een grote leasemaatschappij (24.500 voertuigen) uit de Provincie Zuid-Holland per medio november. Het gemiddelde gewicht van het wagenpark is gelijk gebleven, het aantal voertuigen is met 26.000 afgenomen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het onderdeel algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

€ 1.012.000 n Deelnemingen

Het verschil vloeit voort uit de wijziging in de comptabiliteitsvoorschriften. Hierdoor is in het verslagjaar niet langer sprake van de geraamde dividendopbrengst 2004; in 2005 wordt het werkelijk ontvangen dividend 2004 verantwoord.

€ 638.000 n Bespaarde rente

Het verschil in de bespaarde rente is te verklaren uit het feit dat het rentepercentage langlopende middelen 10 jaar fixed ten tijde van begroting na wijziging was gebaseerd op een inschatting van het gemiddelde percentage over heel 2004, namelijk 4,46%. Het gerealiseerde gemiddelde rentepercentage 10 jaar fixed is lager uitgevallen dan was geraamd, namelijk 4,28%. Dit levert een verschil van € 638.000 nadelig op.

€ 393.000 v Geldleningen en uitzettingen < 1 jaar

Door een grotere omvang van de beschikbare kasmiddelen dan voorzien is sprake van een toename van de rentebaten met € 393.000.

€ 276.000 v Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar

Het verschil tussen de begroting na wijziging en de rekening wordt veroorzaakt door extra inkomsten als gevolg van het afwickelen van procedures voortvloeiend uit het treasurydossier.

€ 38.000 n Overige baten

### **Reserves**

Een lagere bijdrage uit de reserves van € 3.873.000 (nadelig) wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€ 460.000n Reserve BTW compensatiefonds

Dit betreft een lagere onttrekking aan het BTW compensatiefonds  
€ 3.464.000n Reserve bedrijfsvoering  
Nadere informatie hieromtrent is te vinden in hoofdstuk 5. Indien de stortingen en onttrekkingen samengevoegd worden is er een nadelig verschil van € 1.100.000

Een hogere storting in de reserves van € 1.830.000 (nadelig) wordt veroorzaakt door:

€ 4.278.000n Doorgeschoven activiteiten  
De doorgeschoven activiteiten zijn in de jaarrekening in plaats van in een voorziening in een bestemmingsreserve gestort. Dit was niet geraamd.

€ 2.364.000v Reserve bedrijfsvoering  
Nadere informatie hieromtrent is opgenomen in hoofdstuk 5.

€ 84.000v Overige verschillen

### Investerings

Het verschil tussen de bijgestelde ramingen en de realisatie van de investeringen is € 9.916.000 (voordelig) en wordt veroorzaakt door:

€ 5.167.000 - Grondaankopen RZG  
Dit betreft een in de begroting opgenomen uitgave voor grondaankopen ten behoeve van de Grondbank RZG Zuidplas. Aanvankelijk was gepland dat de gronden in 2004 nog ingebracht zouden worden in de grondbank. Dit is 2005 geworden. Derhalve is deze uitgave verantwoord op nog te ontvangen bedragen.

€ 4.996.000+ Mutaties leningen  
De reguliere aflossingen van ongeveer € 9 mln. van de lange leningen 2004 zijn op grond van de CV'95 reeds onder kortlopende schulden verantwoord in 2003; dit bedrag is abusievelijk toch opgenomen in de begroting.  
Verder is in de begroting na wijziging onder 'nieuwe leningen' rekening gehouden met een geldlening ad € 3,8 miljoen die reeds in 2003 vervroegd is afgelost onder gelijktijdige heropname en zijn er nog een aantal relatief kleine andere verschillen ontstaan.

€ 664.000 - Grondaankopen DRM  
Er is door DRM grond aangekocht voor een bedrag van € 663.508. Dit is op deze productgroep verantwoord. Op deze productgroep worden ook de rentelasten verrekend, maar er wordt niet afgeschreven. Deze investering was niet begroot.

€ 651.000+ Investerings FD  
Het budgetoverschot 2004 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de regiokantoren later dan gepland in gebruik zijn genomen. Hierdoor zullen uitgaven voor meubilair (€ 35.000) en verbouwingen (€ 300.000) pas in 2005 plaats vinden. Deze onderuitputting wordt veroorzaakt door het feit dat een aantal etages in de regiokantoren later zijn betrokken dan voorzien.

€ 366.000- Beheerssysteem infrastructuur  
De overschrijding wordt voor een bedrag van ca. € 366.000 veroorzaakt door de nog hoger dan geraamde lasten voor het project Planmatig Beheer bij DBI.

€ 126.000+ Investerings automatisering  
Vrijwel alle programma's hebben of krijgen te maken met EU-aanbestedingen voor I&A zaken en diensten. De bijbehorende procedures vragen om een zorgvuldige werkwijze. Daarnaast is het gebleken dat hiervoor externe expertise moest worden ingehuurd. Dit heeft er toe geleid dat aanbestedingstrajecten later opstarten dan oorspronkelijk gepland. Hierdoor zal een verschuiving plaatsvinden naar 2005 en verder.

€ 5.000+ Overig

### Voorzieningen

Een verlaging van de voorzieningen met € 3.752.000 (nadelig) wordt met name veroorzaakt door:

€ 4.328.000 - Voorziening doorgeschoven prestaties  
Dit betreft de correctie op de voorgenomen voorziening doorgeschoven prestaties.

€ 168.000 - Voorziening dubieuze debiteuren en premieleningen  
Dit betreft de aanwending van de voorziening dubieuze debiteuren van wege oninbare vorderingen van € 158.000 en € 10.000 aanwending van de voorziening premieleningen.

€ 744.000 + Storting dubieuze debiteuren  
Dit betreft een dotatie in de voorziening dubieuze debiteuren, vanwege het na balansdatum bekend worden van twee dubieuze debiteuren.

## 9. Accountantsverklaring

### Opdracht

Wij hebben de jaarrekening 2004 van de Provincie Zuid-Holland, zoals opgenomen in hoofdstuk 7 en 8 van de jaarstukken 2004, inclusief het door ons ter identificatie gewaarmerkte erratum bij de jaarrekening d.d. 24 mei 2005 gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie. Het College van Gedeputeerde Staten is tevens verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving. Het is onze verantwoordelijkheid de controle als bedoeld in artikel 217, tweede lid van de Provinciewet uit te voeren en een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

### Werkzaamheden

Bij onze controle hebben wij nagegaan dat:

- a. de jaarrekening zowel de baten en de lasten over 2004 als de activa en passiva per 31 december 2004 getrouw weergeeft;
- b. het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is;
- c. de jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Wij hebben geen controle kunnen uitvoeren teneinde vast te stellen dat de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten alsmede de balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder provinciale verordeningen, omdat hiertoe een door Provinciale Staten vastgesteld toetsbaar volwaardig normenkader niet beschikbaar was. Er heeft dus geen rechtmatigheidsonderzoek plaatsgevonden.

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en in overeenstemming met het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten. Volgens de in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bevoegd gezag van de gemeente daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten. Deze goedkeuringstolerantie is door Provinciale Staten bij de opdrachtverlening over 2004 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

### Oordeel

#### Getrouwheidsonderzoek

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening van de provincie Zuid-Holland, inclusief erratum bij de jaarrekening d.d. 24 mei 2005, zowel de baten en de lasten over 2004 als de activa en passiva per 31 december 2004 getrouw weergeeft in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

#### Rechtmatigheidsonderzoek

Geen rechtmatigheidsonderzoek heeft plaatsgevonden vanwege het ontbreken van een door Provinciale Staten vastgesteld toetsbaar normenkader. Zie ook gestelde in de paragraaf "Werkzaamheden".

Deloitte Accountants B.V.

Voor deze: drs. R.D.H. Killeen RA MGA

P.A. van der Linden

Zoetermeer, 13 juni 2005



## **10. Bijlagen**

Als bijlagen zijn opgenomen:

1. de staat van reserves
2. de staat van voorzieningen
3. specificatie van de geactiveerde kapitaaluitgaven



# **Nota**

## **Strategische Grondverwerving**





## Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
DEEL I            Evaluatie Verordening Voorfinanciering Grondverwerving		
2.	Evaluatie Vvg	6
DEEL II            Uitvoeringskader Strategische Aankopen (USA)		
3.	Veranderende rol provincie	9
4.	Gebiedsgerichte werkwijze	10
	I. strategische gebiedsaanwijzing	10
	II. specifiek aankoopkader	11
	III. feitelijke strategische aankoop	13
5.	Strategische grondaankopen voor sectorale plannen	14
6.	Financiële inrichting	15
7.	Bestuurlijke besluitvorming	16
BIJLAGEN		
I	Begrippenlijst	
II	Werkwijze voor een specifiek aankoopkader	
III	Werkwijze voor berekening van het risicobedrag van een feitelijke aankoop in een strategisch gebied	
IV	Werkwijze voor berekening van het risicobedrag van een strategische aankoop voor een sectoraal plan	
V	Beslisboom voor een feitelijke (strategische) aankoop	
VI	Werkwijze Strategische gebiedsaanwijzing	
VII	Werkwijze strategische grondaankoop voor een sectoraal plan	

## 1. Inleiding

De aanleiding voor deze nota is de door Provinciale Staten in oktober jl. vastgestelde Nota Grondbeleid 2004; koersbepaling en de opdracht tot het evalueren van de in oktober 2001 door Provinciale Staten vastgestelde Verordening voorfinanciering grondverwerving (Vvg), conform artikel 11 uit deze Verordening.

In de Nota Grondbeleid 2004; koersbepaling, wordt een verruiming van de Verordening voorfinanciering grondverwerving aangekondigd. Dit is o.a. noodzakelijk, omdat de provincie de slag wil maken naar ontwikkelingsplanologie. Bij ontwikkelingsplanologie staat niet het toelaten (en verbieden) van ontwikkelingen voorop, maar het actief initiëren van ontwikkelingen door overheid en betrokkenen. In deze benadering verschuift het zwaartepunt van overheidsinterne afstemming naar gebiedsgerichte, maatschappelijke coalitievorming. Het vereist dus een andere, meer ontwikkelingsgerichte rol van de provincie dan de traditionele, toetsende rol in het kader van de toelatingsplanologie. Hierbij horen onderwerpen als investeren in risicodragend samenwerken en strategische grondaankopen.

Deze nota Strategische Grondverwerving is opgedeeld in twee delen:

- I Evaluatie van de Verordening voorfinanciering grondverwerving
- II Uitvoeringskader Strategische Aankopen (USA)

De evaluatie van de huidige Vvg gaat in op de oorspronkelijke doelstelling van het instrument, het aantal keren dat gebruik is gemaakt van het instrument en tevens het feit dat het instrument niet toepasbaar is voor integrale, sectoroverschrijdende projecten in het kader van ontwikkelingsplanologie.

Om deze reden is een nieuw instrument ontwikkeld, zijnde het Uitvoeringskader Strategische Aankopen. Dit nieuwe instrument sluit beter aan bij de werkwijze van ontwikkelingsplanologie, maar zit inhoudelijk nog op dezelfde koers als de huidige Vvg. In het Uitvoeringskader zijn de besluiten ten aanzien van de Vvg uit de Nota Grondbeleid 2004 uitgewerkt, te weten:

- mogelijk maken van projectspecifieke (voor)financiering (maatwerk) van door Provinciale Staten geaccordeerde plannen;
- mogelijk maken van strategische gebiedsaanwijzing (waarbinnen de Vvg kan worden toegepast);
- komen tot een (bestemmings)reserve grondverwerving;
- verlenging voorfinancieringstermijn tot maximaal het einde van de eerstvolgende zittingsperiode van Provinciale Staten (dus vier tot acht jaar) met de mogelijkheid van door Provinciale Staten geaccordeerde verlenging.

Het Uitvoeringskader Strategische Aankopen gaat uit van strategische gebiedsaanwijzing waaraan een specifiek aankoopkader wordt gekoppeld. Strategische gebiedsaanwijzing kan plaatsvinden voor projecten uit de Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie (PRSV). Binnen de (financiële) grenzen van een bijbehorend specifiek aankoopkader kunnen strategische aankopen worden gedaan. Op deze manier kan de provincie vroegtijdig grondpositie verwerven, waardoor zij invloed kan uitoefenen op de ontwikkelingen waardoor deze sneller de gewenste richting uitgaan.

Naast de mogelijkheid om gronden aan te kopen voor aangewezen strategische gebieden is het ook mogelijk strategische gronden aan te kopen voor een sectoraal plan. Dit kan bijvoorbeeld een infrastructureel plan zijn of een groen-plan. Ondanks het feit dat wordt voorgesteld de Vvg in te trekken, blijft hiermee voorzien worden in de mogelijkheid strategische aan te kopen voor sectorale doeleinden. Dit wordt in hoofdstuk 5 verder uitgewerkt.

Aan strategische aankopen zijn financiële risico's verbonden. Daarom wordt in deze nota veel aandacht besteed aan de risicobeheersing. Het berekeningsmodel is voorgelegd aan de Eenheid Audit en Advies voor een onafhankelijk advies. Zij hebben deze onderzocht en achten het model dekkend.

## DEEL I

# Evaluatie Verordening voorfinanciering grondverwerving

## 2. Evaluatie Vvg

Door een beperkte grondmobiliteit en oplopende grondprijzen eind jaren '90 kwam een aantal ruimtelijke ontwikkelingen niet of traag tot stand. Om deze redenen is in 2001 de 'Verordening voorfinanciering grondverwerving' (Vvg) opgesteld. Opzet van het instrument was gebruik te maken van de kansen op de grondmarkt vooruitlopend op concrete uitwerking en (financiële) besluitvorming over projecten. Het ging hierbij om aankopen die nog niet in de reguliere begroting waren opgenomen, maar wel pasten binnen de provinciale kaders. Oogmerk hierbij was o.a. een versnelling van de projectrealisatie. In de Verordening is bepaald dat deze na enige tijd geëvalueerd zou worden.

De doelstelling van het versnellen van de uitvoering van beleid, mogelijk tegen lagere kosten, kon bereikt worden door strategische gronden aan te kopen in een vroege fase van planvorming. Met andere woorden: het voeren van actiever grondbeleid. Indien strategisch gelegen gronden op de markt kwamen én deze binnen de criteria uit de Verordening vielen, konden deze aangekocht worden. Het voorfinancieren van deze kosten gebeurde middels de Begrotingspost Voorfinanciering Grondverwerving, die gevoed werd door de Bestemmingsreserve Voorfinanciering Grondverwerving. Deze bedroeg € 11,3 mln. Binnen een periode van 4 jaar moest het voorgefinancierde bedrag terugbetaald worden uit de reguliere, sectorale budgetten.

De verwachting dat er vele aanvragen zouden volgen nu er een instrument bestond waarmee vervroegd strategische aankopen konden worden gedaan, is niet uitgekomen. Dit ondanks het feit dat er binnen de provincie vele oriënterende en informatieve gesprekken gevoerd zijn met potentiële gebruikers van de Vvg.

Vanaf het van kracht worden van de Vvg in 2001 zijn slechts drie aanvragen ingediend en ter besluitvorming voorgelegd aan Gedeputeerde Staten, waarvan er twee daadwerkelijk tot aankoop hebben geleid. Het gaat hierbij om -voornemen tot- aankopen voor de volgende projecten:

- RIHW (onderdeel Hoeksche Waard Vliet Project): deze aanvraag betrof voorfinanciering van een aankoop in Mijnsheerland (gemeente Binnenmaas) voor een groenproject. Na besluitvorming door Gedeputeerde Staten is de groenaankoop gerealiseerd.
- N210: deze aanvraag betrof voorfinanciering van aankopen voor de N210 i.h.k. van de landinrichting en peilbesluiten in de Krimpenerwaard voor een infrastructuurproject. Na besluitvorming door Gedeputeerde Staten heeft deze aanvraag niet tot aankoop geleid. De discussie over de peilverlaging in samenhang met de landinrichting duurde lang en de problematiek met de weg bleek ernstiger dan voorzien, waardoor uiteindelijk een andere voorziening is getroffen.
- Driehoek RZG: deze aanvraag betrof een strategische aankoop in Moordrecht voor een ontwikkelingsproject. Na indiening is deze ter besluitvorming voorgelegd aan Gedeputeerde Staten en heeft vervolgens geresulteerd in aankoop. Door deze strategische aankoop is een sturingsmiddel in handen gekomen om de ontwikkelingen de gewenste kant op te krijgen.

De Vvg bevat stringente voorwaarden en criteria waaraan een aanvraag voor voorfinanciering moet voldoen. Enkele hiervan zijn:

- het voornemen tot verwerving is (nog) niet in de reguliere begroting opgenomen;
- het voornemen tot verwerving bevat een dekkingsvoorstel, waarbij het uitgangspunt is dat dekking binnen vier jaar plaatsvindt ten laste van de beleidscluster(s);
- het beleidsvoornemen ten behoeve waarvan de grondverwerving wordt gedaan, dient te passen binnen een van de beleidssectoren natuurontwikkeling, bereikbaarheid, sociale infrastructuur/leefbaarheid of duurzame economische ontwikkeling.

De Verordening voorfinanciering is een traditioneel en regulerend instrument, gericht op het benutten van voorbijkomende kansen en het uitvoeren van sectoraal beleid.

In het kort zijn er twee hoofdoorzaken te noemen waarom de Vvg niet aan haar oorspronkelijke doelstelling voldoet:

- de eisen welke gesteld worden aan toepassing van de Vvg zijn zo stringent, dat er nauwelijks verschil wordt ervaren tussen besluitvorming om anticiperend aan te kopen en besluitvorming om het project daadwerkelijk uit te voeren. Dit wordt het meest duidelijk bij de eis dat er een dekkingsvoorstel moet zijn indien men gebruik wil maken van de Verordening. Echter: indien er een dekkingsvoorstel is, waarom dan nog gebruik maken van de Verordening? Er kan dan door de sectoren ook direct worden aangekocht, zonder de Verordening;
- de Vvg haakt in op de traditionele sectorale uitvoering, terwijl ontwikkelingsplanologie bijna per definitie sectoroverstijgend werkt. Het gaat hierbij om gebiedsgerichte regionale ontwikkeling waarin meerdere sectorale belangen van de provincie tot hun recht moeten komen. Voorbeeld hiervan is de ontwikkeling in de Driehoek RZG Zuidplas. Een sectoraal instrument als de Vvg werkt dan niet.

In de praktijk sluit het instrument onvoldoende aan op de huidige behoefte. Inmiddels is in het kader van ontwikkelingsplanologie gestart met een aantal regionale integrale projecten, waaronder de Driehoek RZG Zuidplas. Hierbij heeft de provincie, in verband met het (boven) regionale publieke belang gekozen voor de rol van regisseur en risicodragend opereren. In dergelijke projecten kan vroegtijdig aankopen van gronden een belangrijke voorwaarde zijn om tot voortvarende uitvoering te komen. In dergelijke situaties voorziet de Vvg niet of onvoldoende.

Er is behoefte aan een instrument waarbij vroegtijdig op de grondmarkt geopereerd kan worden, maar, gezien de conclusies uit de Nota Grondbeleid 2004 en de werkwijze van ontwikkelingsplanologie, moet deze een andere, meer pro-actieve vorm krijgen.

Bij de besluitvorming over de Nota Grondbeleid 2004; koersbepaling is aangekondigd dat de Verordening voorfinanciering grondverwerving verruimd zou worden. Hiermee kan o.a. maatwerk voor projecten geleverd worden en wordt strategische gebiedsaanwijzing mogelijk gemaakt. Dit is nu verwoord in het 'Uitvoeringskader Strategische Aankopen'. Het ligt in de lijn van wat Provinciale Staten hebben besloten bij de Nota Grondbeleid 2004, maar is in de technische uitvoering anders. Het gedachtegoed uit deze Nota blijft echter in het 'Uitvoeringskader Strategische Aankopen' volledig overeind. Voorgesteld wordt te kiezen voor intrekking van de Verordening voorfinanciering grondverwerving onder gelijktijdige vaststelling van het 'Uitvoeringskader Strategische Aankopen'.

Het nieuwe instrument is initiërend, werkt integraal en gebiedsgericht en is gericht op het creëren van kansen. In het volgende deel wordt op dit uitvoeringskader ingegaan.

## DEEL II

# Uitvoeringskader Strategische Aankopen (USA)



### 3. Veranderende rol provincie

Nederland kent een lange traditie van toelatingsplanologie. Hierbij maakt een overheidsorganisatie een ruimtelijk plan voor de meest gewenste ontwikkelingen in het plangebied. Toch wordt steeds vaker geconstateerd dat er een kloof ontstaat tussen de inhoud van deze ruimtelijke plannen en de feitelijke ruimtelijke ontwikkelingen. De Nota Ruimte van het Rijk signaleert bovendien dat bij uitvoering van regionale (= bovenlokale) plannen de gemeenten onvoldoende in staat zijn onderling tot uitvoerings- en vereveningsafspraken te komen. Om deze redenen is enkele jaren geleden, naast toelatingsplanologie, het begrip 'ontwikkelingsplanologie' geïntroduceerd. Bij ontwikkelingsplanologie staat niet het toelaten (en verbieden) van ontwikkelingen voorop, maar het actief initiëren van ontwikkelingen door overheid en betrokkenen. In deze benadering verschuift het zwaartepunt van overheidsinterne afstemming naar maatschappelijke coalitievorming. Het vereist dus een andere, meer ontwikkelingsgerichte rol van de provincie dan de traditionele, toetsende rol in het kader van de toelatingsplanologie.

Het huidige College Werkprogramma 2003-2007 (Cwp) haakt in op de Nota Ruimte en vermeldt dat gewerkt wordt aan de ontwikkeling van nieuwe instrumenten en werkwijzen in de provinciale organisatie. Dit wordt gedaan omdat de provincie een actievere, ontwikkelingsgerichte lijn voorstaat in het kader van ontwikkelingsplanologie. Een eerste uitvloeisel hiervan is de provinciale Nota Grondbeleid 2004. Hierin wordt de nieuwe rol van de provincie als actieve speler in de Ruimtelijke Ordening neergezet. Een provincie die de samenwerking met de gemeenten regisseert en bereid is om te investeren in de gebiedsontwikkeling en deze tot uitvoering te brengen.

Ook ten aanzien van de groen-blauwe agenda verandert de rol van de provincie. Momenteel wordt door Rijk en IPO gewerkt aan het nader invulling geven aan een sturingsmodel landelijk gebied. De filosofie voor dit model is dat het Rijk zich gaat richten op de hoofdlijnen van beleid en dat de provincie (ook hier) de regie zal hebben op de uitvoering, inclusief de grondverwerving, via een gebiedsgerichte benadering. De rijksmiddelen voor het landelijk gebied zullen in 2007 lumpsum aan de provincie beschikbaar worden gesteld via het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Hierdoor wordt de provincie verantwoordelijk voor de regie van de uitvoering van deze agenda. Aangezien het om een programma gaat met eigen budgetten, zal het beroep op het Uitvoeringskader Strategische Aankopen (USA) beperkt zijn, al kan het USA een rol spelen in voorfinanciering. Het is in elk geval een belangrijke mijlpaal voor een provincie die zich ontwikkelt in een uitvoerende rol.

De veranderende rol van de provincie stelt o.a. nieuwe eisen aan een financieringsinstrument voor strategische aankopen. Hiervoor is het Uitvoeringskader Strategische Aankopen ontwikkeld. Dit instrument is extern gericht, op regionale ontwikkelingen én op uitvoering. De grootste veranderingen ten opzichte van de Vvg zijn de gebiedsgerichte werkwijze van het instrument en de andere financiële inrichting. Met dit instrument worden de volgende zaken uit de Nota Grondbeleid 2004, mogelijk:

- projectspecifieke (voor)financiering (zodat maatwerk geleverd kan worden);
- strategische gebiedsaanwijzing;
- reserve strategische grondverwerving;
- (voor)financiering voor publieke partner(s) in een project/samenwerkingsconstructie;
- verlenging van de voorfinancieringstermijn.

Dit Uitvoeringskader Strategische Aankopen (USA) zal over 4 jaar in z'n geheel geëvalueerd worden, waarbij specifiek gekeken zal worden naar de werking van de strategische gebiedsaanwijzing (o.a. criteria) en het bijbehorend specifiek aankoopkader. Indien noodzakelijk zullen voorstellen tot aanpassing gedaan worden.

Aangezien er een aantal nieuwe begrippen geïntroduceerd wordt, is ter verduidelijking in bijlage I een begrippenlijst opgenomen.

#### 4. Gebiedsgerichte werkwijze

Ontwikkelingsplanologie is het interactief ontwikkelen van integrale en op uitvoering gerichte gebiedsafspraken. Deze afspraken komen per definitie voort uit samenwerking, dienen te leiden tot maatschappelijke meerwaarde en dienen te kunnen rekenen op 'commitment' van betrokkenen. Dit vraagt actieve participatie van alle betrokkenen in het gebied, waaronder de provincie.

Ontwikkelingsplanologie gaat uit van een gebiedsgerichte werkwijze. Dit betekent dat er afspraken gemaakt moeten worden en dat het instrumentarium hierop aan moet sluiten. Om deze reden werkt het Uitvoeringskader ook gebiedsgericht.

Op basis van het Uitvoeringskader Strategische Aankopen worden strategische gebieden aangewezen waar de provincie toekomstige bovenlokale/regionale ontwikkelingen voorziet. Om invloed uit te kunnen oefenen op de gewenste ontwikkelingen en/of op versnelling daarvan, zal zij in een vroeg stadium grondposities in dienen te nemen in deze gebieden. Om in dit stadium van planvorming reeds aankopen te kunnen doen, wordt per strategisch gebied een specifiek aankoopkader ontwikkeld. In een specifiek aankoopkader zijn nadere gegevens opgenomen over o.a. aankooplocaties, plannings en financiële inrichting.

Uiteraard zijn aan strategische aankopen risico's verbonden welke beheerst moeten worden. Deze risicobeheersing krijgt vorm op twee manieren:

- 1) er wordt binnen de provinciale middelen een reservering gemaakt voor het maximaal te lopen risico;
- 2) strategische aankopen worden ingepast in de begrotingscyclus en zodoende gemonitord.

*ad 1)*

Voor de berekening van het maximale risico is het uitgangspunt dat dit bedrag bestaat uit de aankoopkosten minus de waarde die grond zal hebben als het plan **niet** doorgaat (zie bijlage II).

*ad 2)*

In het monitoren van de risico's wordt voorzien door tweejaarlijkse herwaardering van de gronden die in portefeuille zijn. De duur van de reservering is in de tijd beperkt, zij het met de mogelijkheid van verlenging. De monitoring is niet passief. Op een moment van herwaardering of mogelijke verlenging, worden actief maatregelen genomen, zoals verkoop van de gronden, herontwikkeling dan wel projectmaatregelen.

Met strategische gebiedsaanwijzing is al ervaring. Zo is in het derde kwartaal 2004 de Grondbank RZG opgericht. Deze Grondbank heeft tot doel het aankopen, tijdelijk beheren en het weer uitgeven van onroerende zaken. Door middel van de op deze manier verkregen strategische grondposities van de grondbank, zijn de betrokken overheden in staat de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied Zuidplas beter ten uitvoering te brengen.

De gebiedsgerichte werkwijze van het Uitvoeringskader Strategische Aankopen valt uiteen in drie stappen:

- I. Strategische gebiedsaanwijzing;
- II. Specifiek aankoopkader;
- III. Feitelijke c.q. strategische aankopen

*Ad I. Strategische gebiedsaanwijzing*

Onder een strategisch gebied wordt verstaan een gebied waar grootschalige, (boven)regionale ontwikkelingen en transformatie van gebruik en/of bestemming plaats zullen gaan vinden de komende jaren. Het zijn gebieden met provinciale prioriteiten en dynamiek. Als grondlegger voor het aanwijzen van deze gebieden dient de Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie (PRSV) vastgesteld in oktober 2004.

Binnen een strategisch gebied kunnen verschillende (deel)projecten ontwikkeld worden om de gewenste doelen te bereiken. Alvorens deze projecten tot verdere ontwikkeling en uitvoering komen, kan het gewenst zijn om hier alvast strategische grondposities te verwerven. Zodoende kan de latere uitvoering van de ontwikkeling makkelijker op gang worden gebracht, versneld worden of kan de ontwikkeling beter in de gewenste richting gestuurd worden. Het is echter geenszins aan de orde dat de provincie met een strategische gebiedsaanwijzing de verantwoordelijkheden overneemt van de publieke partners. Het feitelijke doel is een samenwerking tot stand te brengen tussen de diverse belanghebbenden, die leidt tot uitvoering van de gemaakte gebiedsafspraken.

#### *Criteria*

Niet elk gebied wordt tot strategisch gebied aangewezen. Daarom zijn de volgende criteria geformuleerd:

- het gebied moet opgenomen zijn in de Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie; initiatieven die niet in de PRSV vermeld zijn, worden geacht nog in een dusdanig vroeg en onzeker stadium te zijn, dat strategische aankopen hier niet zinvol en te risicovol zijn.
- het moet gaan om beleidsuitvoering waarvoor de provincie de relevante regionale publieke partijen (bv. gemeenten en waterschappen) tot commitment brengt; de gebiedsafspraken komen per definitie voort uit samenwerking en moeten kunnen rekenen op 'commitment' van betrokkenen, waarbij elke partij haar (deel)verantwoordelijkheid neemt.
- de betrokkenheid van de provincie in de ontwikkeling heeft een aantoonbare meerwaarde in de samenwerking, die leidt tot realisatie van het project; het gaat om projecten waar meerdere overheden bij betrokken zijn en waar de provincie een duidelijke trekkersrol heeft in de eerste fase.
- in de gebiedsontwikkeling moet perspectief zijn op verevening, cofinanciering en/of gedeeld risico; door actieve provinciale participatie moet het perspectief op verevening verbeteren. Net als de andere partijen speelt de provincie een financiële rol. Hierbij zijn de risico's niet uitsluitend toe te delen aan de provincie, maar worden deze over de partijen verdeeld.
- bij de gebiedsontwikkeling is het streven deze in een juridisch verankerd samenwerkingsverband met andere partijen tot stand te brengen. Te denken valt hierbij aan een Ontwikkelingsmaatschappij, een B.V., een Grondbank, een Gemeenschappelijke Regeling e.d.. Hierin zullen o.a. regels betreffende de financiële inbreng en verdeling van de partijen instaan.

In bijlage VI is de werkwijze opgenomen om te komen tot een voornemen voor strategische gebiedsaanwijzing. Een strategische gebiedsaanwijzing is een bevoegdheid van Provinciale Staten.

#### *Ad II. Specifiek aankoopkader (zie bijlage II)*

Volgend op de strategische gebiedsaanwijzing wordt een bij dat gebied behorend 'specifiek aankoopkader' ontwikkeld. Dit aankoopkader legt de (financiële) contouren vast waarbinnen strategische aankopen kunnen worden uitgevoerd. Deze aankopen vinden plaats in een vroeg planstadium, vooruitlopend op planuitwerking. Doel hiervan is om vroegtijdig grondpositie te verwerven, waardoor de provincie invloed kan uitoefenen op de toekomstige ontwikkelingen in het gebied, waardoor deze sneller de gewenste richting uitgaan. Deze aankopen worden gedaan samen met de partners in de ontwikkeling, zoals bv. gemeenten.

Een voorstel voor een specifiek aankoopkader wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Deze besluitvormingsprocedure is gekozen uit oogpunt van het vertrouwelijk houden van gevoelige marktinformatie.

In een latere fase van het plan, zullen de aangekochte gronden doorgeleverd worden aan een ontwikkelingscombinatie. Dit vindt plaats op het moment dat die ontwikkelingscombinatie officieel opgericht is en dus juridisch en financieel is ingericht.

Een aankoopkader loopt maximaal tot het einde van de eerstvolgende zittingsperiode van Provinciale Staten (dus vier tot acht jaar) met de mogelijkheid van een door Provinciale Staten geaccordeerde verlenging. Dit in analogie op de amendering bij de besluitvorming van de Nota Grondbeleid 2004; koersbepaling. Hierbij is bepaald dat verlenging van de voorfinancieringstermijn mogelijk wordt gemaakt tot maximaal het einde van de eerstvolgende zittingsperiode van Provinciale Staten (dus vier tot acht jaar) met de mogelijkheid van een door Provinciale Staten geaccordeerde verlenging. In het verlengde hiervan wordt dezelfde methodiek gehanteerd voor het aankoopkader.

Eén onderdeel van het aankoopkader is de 'risicoparagraaf'. Hierin wordt het door de provincie te lopen risicobedrag geraamd. Het berekeningsmodel is voorgelegd aan de Eenheid Audit & Advies voor een onafhankelijk oordeel. Zij hebben deze onderzocht en zijn van mening dat het model dekkend is.

Een specifiek aankoopkader bevat de volgende onderdelen:

- a) aanwijzing van de 'hotspots'. Dit betreft de (globale) begrenzings van prioritaire aankooplocaties waar per definitie de aankopen plaats zullen gaan vinden.
- b) een doelstelling t.a.v. de hoeveelheid aan te kopen gronden, zijnde de hoeveelheid hectares die men nastreeft aan te kopen;
- c) meerjarenaankoopplanning. Hierin wordt per jaar aangegeven hoeveel ha men dan verwacht aan te kopen;
- d) maximum aankoopbedrag. Dit betreft een maximumbedrag van de totale toegestane strategische aankopen in dat gebied;
- e) risicoparagraaf. Dit betreft een raming van de financiële risico's verbonden aan de aankopen. Binnen een in te stellen Reserve Risico's Strategische Aankopen kan voor dit bedrag risico worden gelopen voor dit gebied;
- f) verwervingsstrategie. Dit betreft o.a. de verwachte wijze van aankopen: actief of passief, de in te zetten grondbeleidsinstrumenten, e.d.

*ad a) hotspots*

De situering van de 'hotspots' binnen het gebied worden met (globale) begrenzings op een geografisch kaartje aangegeven. Het betreft de locaties waar met name de aankopen gedaan zullen worden met een toelichting.

*ad b) hoeveelheid aan te kopen gronden*

Dit betreft de hoeveelheid grond in de hotspots die gedacht wordt in bezit te moeten zijn om de ontwikkelingen de gewenste richting op te sturen in het gebied. Deze hoeveelheid wordt op verschillende manieren verwoord, t.w. de totale grootte van de hotspots, de hoeveelheid grond die in totaal (gezamenlijk met betrokken partijen) gewenst is aan te kopen binnen de hotspots, het procentuele aandeel dat de provincie heeft in de aankoop- c.q. samenwerkingsorganisatie (de provincie zal bij projecten die volgens de lijn van ontwikkelingsplanologie tot stand komen, namelijk altijd samen optrekken met andere partijen en dus ook samen met deze andere partijen de gronden aankopen) en uiteindelijk de hoeveelheid die de provincie zelf zal aankopen. Indien mogelijk zullen verschillende scenario's voorgelegd worden.

*ad c) meerjaren aankoopplanning*

Dit is het aantal hectares dat naar verwachting jaarlijks aangekocht zal worden totdat doorlevering van de gronden plaatsvindt. Doorlevering van gronden vindt plaats op het moment dat de samenwerkingsorganisatie ook juridisch en financieel vorm heeft gekregen. Indien deze doorlevertermijn nog niet bekend is, zal de maximaal toegestane periode opgenomen worden. Deze maximaal toegestane periode betekent tot het einde van de eerstvolgende zittingsperiode van Provinciale Staten (dus vier tot acht jaar) met de mogelijkheid van een door Provinciale Staten geaccordeerde verlenging.

*ad d) maximum aankoopbedrag*

Dit bedrag betreft een schatting en geeft het totaalbedrag weer dat de provincie aan strategische

aankopen wil uitgeven in een gebied. Voor de berekening wordt de gemiddelde aankoopprijs in de hotspot gehanteerd. Deze prijs is gebaseerd op het aankopen van grond tegen gebruikswaarde bij vigerende bestemming (met een verwachtingswaarde bij vaststelling van een gewijzigde bestemming). Hierbij wordt rekening gehouden met specifieke factoren die deze gebruikswaarde in dit gebied kunnen beïnvloeden. Bij het bedrag wordt 6% voor bijkomende kosten bijgeteld. Dit betreft bv. transactiekosten, verwervingskosten, interne apparaatskosten en zakelijke lasten. Uiteindelijk wordt het totale bedrag vermenigvuldigd met het provinciale aandeel in de aankoopcombinatie.

*ad e) risicoparagraaf*

Het belangrijkste risico dat gelopen wordt, is dat projecten uiteindelijk niet worden uitgevoerd. Daar strategische gebiedsaanwijzing alleen de geprioriteerde provinciale projecten betreft (zie criteria) moet dit risico als laag worden ingeschat. Het financiële risico dat in het gebied gelopen wordt, moet zo goed mogelijk in beeld worden gebracht, maar is in dit stadium van het project alleen in te schatten op basis van aannames. Het feitelijke risico dat gelopen wordt, heeft betrekking op de situatie dat géén doorlevering van gronden plaatsvindt en de gronden weer verkocht worden. Het bedrag van deze zogenaamde risicoraming bestaat uit de volgende onderdelen:

- grondwaarderisico:

Indien gronden niet doorgeleverd kunnen worden en weer verkocht moeten worden, bestaat hier het risico van waardevermindering (prijzdaling) van de aangekochte grond. Deze zullen dan minimaal tegen de waarde van de grond met de oorspronkelijke functie weer verkocht worden. Als grondwaarderisico wordt aangemerkt het verschil tussen de aankoop-c.q. gebruikswaarde en de waarde van de oorspronkelijke functie.

- rentekosten en exploitatiesaldi:

Over de kosten voor de aankoop moet rente betaald worden tot het moment dat doorlevering van de gronden plaatsvindt. Het te hanteren rentepercentage is het provinciale renteomslagpercentage dat jaarlijks wordt vastgesteld (in 2004 was dit 4,66%). Indien in dit stadium bekend, zullen de verwachte exploitatiesaldi worden meegenomen. Het gaat hier dan om huur- en/of pachttopbrengsten verminderd met de kosten voor beheer (w.o. zakelijke lasten) en onderhoud.

Binnen een in te stellen Reserve Risico's Strategische Aankopen kan voor dit gebied voor dit totaal geraamde bedrag risico worden gelopen. Tevens wordt ook een relatie gelegd met de andere reeds belegde claims op de Reserve en het resterende bedrag binnen de Reserve.

*ad f) toelichting op verwervingsaspecten*

De provincie kan actief de betrokken grondeigenaren doen of gaan benaderen. Ook kan gewacht worden totdat gronden op de markt worden aangeboden. De keuze zal o.a. afhankelijk zijn van het planstadium waar het project zich in bevindt. Tevens zal beschreven worden met welke andere partijen c.q. overheden de verwervingen plaats zullen vinden en in welke constructie dit vormgegeven gaat worden. De verwachte grondbeleidsinstrumenten die ingezet gaan worden zullen hier genoemd worden. Dit zijn bv. de WVG (in te zetten door gemeenten), Ruimte voor Ruimte-regeling e.d. In de loop van het verwervingsproces zal een eigendommeninventarisatie plaatsvinden dat onderdeel zal uitmaken van een Aankoopstrategieplan. Bij vaststelling van een specifiek aankoopkader zijn deze gegevens nog niet beschikbaar, maar deze komen in een later stadium beschikbaar.

Een specifiek aankoopkader wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten, overeenkomstig het 'format' (bijlage II) dat Provinciale Staten zal vaststellen bij behandeling van deze nota.

*Ruilgronden*

Gronden die nodig zijn voor het verplaatsen van bv. bedrijven die binnen een hotspot liggen, kunnen, indien de situatie zich voordoet, zowel binnen als buiten een strategisch gebied liggen. Deze 'ruilgronden' kunnen aangekocht worden, maar voorwaarde is wel dat de aankoop duidelijk verbonden is aan het beoogde doel c.q. project en dat het daadwerkelijk om ruilgrond gaat.

### *Ad III. Feitelijke c.q. strategische aankopen*

Nadat strategische gebieden zijn aangewezen en bijbehorende aankoopkaders vastgesteld, kunnen feitelijke aankopen in de hotspots gedaan worden. Feitelijke aankopen worden gedaan op de gebruikelijke manier, d.w.z. volgens de handelswijze die is vastgelegd in de provinciale AO (administratieve organisatie).

Wanneer de mogelijkheid van een feitelijke aankoop zich aandient, moet een aanvraag voor aankoop bestaan uit een tweetal onderdelen:

- a) toetsing aan het specifiek aankoopkader;
- b) berekening van het risicobedrag dat aan de Reserve voor het strategisch gebied onttrokken zal worden en in een Risicovoorziening wordt ondergebracht.

#### *ad a) toetsing aan specifiek aankoopkader*

Een toetsing aan het specifiek aankoopkader zal plaatsvinden op alle onderdelen van het aankoopkader zoals omschreven in hoofdstuk 4 b.

#### *ad b) berekening risicobedrag (zie bijlage III)*

- grondwaarderisico:

Indien gronden niet doorgeleverd kunnen worden en weer verkocht moeten worden, bestaat hier het risico van waardevermindering van de aangekochte grond. Gronden zullen dan minimaal tegen de waarde van de oorspronkelijke functie weer verkocht worden. Als grondwaarderisico wordt aangemerkt het verschil tussen de feitelijke aankoopprijs en de waarde van de oorspronkelijke functie.

- rentekosten en exploitatiesaldi:

Over het aankoopbedrag wordt rente in rekening gebracht. Hiervoor wordt het provinciale renteomslagpercentage gehanteerd. Tevens wordt dit vertaald naar het aantal jaren dat de grond verwacht wordt in provinciaal bezit te blijven voordat deze wordt doorgeleverd. Bij de aankoop zullen afspraken gemaakt worden over het gebruik, beheer en onderhoud van de gronden. Het kan zo zijn dat de gronden doorgeëxploiteerd worden door de (vorige) eigenaar, de gronden tijdelijk verhuurd worden of anderszins. De opbrengsten en kosten hiervan worden eveneens meegenomen.

Het totale saldo van het risicobedrag wordt getoetst aan het geraamde bedrag waarvoor risico gelopen kan worden in dit gebied binnen de Reserve Risico's Strategische Aankopen. Past het risicobedrag hier binnen, dan zal dit uit de Reserve worden gehaald en in een Risicovoorziening worden ondergebracht. Past het risicobedrag hier niet binnen, kan niet worden overgegaan tot aankoop.

## **5. Strategische grondaankopen voor sectorale plannen**

Naast de mogelijkheid om gronden aan te kopen voor aangewezen strategische gebieden is het ook mogelijk strategische gronden aan te kopen voor een sectoraal plan. Dit kan bijvoorbeeld een infrastructureel plan zijn of een groen-plan. Het moet hierbij gaan om aankopen die nog niet in de reguliere begroting zijn opgenomen, maar wel passen binnen de provinciale kaders. Het gaat om het benutten van 'voorbij komende kansen' op de grondmarkt vooruitlopend op concrete uitwerking en (financiële) besluitvorming over projecten.

Een grondaankoop die in dit kader gedaan wordt, moet aan de volgende criteria voldoen, t.w.:

- Voornemen is (nog) niet in reguliere begroting opgenomen;
- Voornemen bevat een dekkingvoorstel. Uitgangspunt is dat dekking uiterlijk plaatsvindt aan het einde van de eerstvolgende zittingsperiode van PS (dus vier tot acht jaar). Er is echter een mogelijkheid van een door PS geaccordeerde verlenging;

- Beleidsvoornemen ten behoeve waarvan grondverwerving wordt gedaan, past binnen een van de beleidscategorieën natuurontwikkeling, bereikbaarheid, sociale infrastructuur/leefbaarheid of duurzame economische ontwikkeling;
- Grondverwerving moet direct dienstig zijn aan of indirect verbonden zijn met een project dat past binnen door PS vastgesteld beleidskader;
- Indien het gaat om aankoop van ruilgrond, moet de ruiling in beeld zijn gebracht;
- Grondverwerving moet marktconform;
- Berekening risicobedrag (zie bijlage IV) moet worden bijgevoegd. Deze wordt afgedekt ten laste van het sectorale budget.

In bijlage VII is de werkwijze opgenomen om te komen tot een strategische aankoop voor een sectoraal plan.

## **6. Financiële inrichting**

Het uitgangspunt voor wat betreft de financiële inrichting, is dat voor het risico verbonden aan strategische aankopen een voorziening wordt getroffen binnen de provincie. Voor het treffen van deze voorziening is een Reserve Risico's Strategische Aankopen noodzakelijk.

### *Reserve Risico's Strategische Aankopen*

Een onderdeel van het aankoopkader dat hoort bij een aangewezen strategisch gebied is de risicoparagraaf (zie ook bijlage II). Hierin wordt het financiële risico dat in het gebied gelopen wordt, zo goed mogelijk in beeld gebracht. Voor het geraamde bedrag uit de risicoparagraaf kan voor het strategische gebied risico worden gelopen binnen een in te stellen Reserve Risico's Strategische Aankopen. Het voornemen is deze Reserve Risico's Strategische Aankopen bij Najaarsnota 2005 in te stellen. Aan deze Reserve Risico's Strategische Aankopen wordt geen rente toegevoegd, maar wel zal jaarlijks een inflatiecorrectie worden toegepast. Jaarlijks wordt de Reserve beoordeeld op nut en noodzaak bij de Voorjaarsnota zoals dit bij elke reserve op grond van de Beleidsnota Reserves en Voorzieningen geldt.

### *Risicovoorziening*

Op het moment dat feitelijke aankopen in het gebied voorgenomen worden, wordt het bijbehorende risicobedrag berekend (zie ook bijlage III). Indien de aankopen passen binnen de risicoramings voor het betreffende gebied, zal het berekende risicobedrag uit de Reserve gehaald worden en in een Risicovoorziening worden ondergebracht. Zodoende ontstaan voldoende middelen voor de dekking van het risico. Uiteindelijk, bij doorlevering van de gronden of bij evaluatie van een aankoopkader, zal per project blijken of de risicovoorziening zal moeten worden aangewend, of kan vrijvallen aan de Reserve.

### *Meerjarenprogrammering*

Per aankoopkader wordt het bedrag waarvoor risico kan worden gelopen binnen het strategische gebied geraamd en vervolgens verdeeld over de jaarschijven. Alle risicoramings uit de aankoopkaders bij elkaar leveren inzicht in de planning van de benutting van de Reserve Risico's Strategische Aankopen. Dit tezamen vormt de meerjarenprogrammering strategische aankopen. Aan de hand hiervan kan bij nieuwe gebiedsaanwijzingen worden bepaald of er nog voldoende ruimte is voor strategische aankopen. De mogelijkheid bestaat bij de jaarlijkse begrotingsbehandeling prioritering aan te brengen binnen de meerjarenprogrammering.

### *Aankoop*

Gronden worden aangekocht en op de balans gezet tegen de aankoopwaarde zoals staat aangegeven in de Beleidsnota investeringen, waarderingen en afschrijvingen. Conform deze zelfde nota, wordt op de grond niet afgeschreven. Voor de aankoop dienen voldoende investeringsmiddelen op de

begroting beschikbaar te zijn en ruimte in de Reserve Risico's Strategische Aankopen te zijn. Het bedrag ten behoeve van de investeringen en risicobedragen dient jaarlijks beschikbaar gesteld te worden. Dit zal worden meegenomen bij het opstellen van de begroting. De omvang wordt bepaald door de gegevens uit de specifieke aankoopkaders. Bij de paragraaf grondbeleid wordt dit op de begroting nader uitgewerkt. De jaarlijkse rentelasten zullen aan de investering worden toegevoegd waarbij, indien het een investering betreft die uiteindelijk aan derden wordt overgedragen, de rentetoevoeging plaatsvindt vanaf het moment van investeren. Dit conform de beleidsnota kostprijs- en renteberekening.

#### *Verantwoording en beheersing*

Elk aankoopkader behorend bij een aangewezen strategisch gebied wordt één keer in de twee jaar geëvalueerd, waarbij o.a. gekeken wordt of de gedane aankopen nog voldoen aan de uitgangspunten. Is dit niet het geval, dan moeten de nodige acties geformuleerd worden. Gedacht kan worden aan het verkopen van de gronden of, naar aanleiding van herwaardering van de gronden, het verhogen c.q. verlagen van het gedeelte binnen de Reserve waarvoor risico gelopen kan worden.

#### *Doorlevering gronden*

Een aankoopkader loopt maximaal tot het einde van de eerstvolgende zittingsperiode van Provinciale Staten (dus vier tot acht jaar) met de mogelijkheid van een door Provinciale Staten geaccordeerde verlenging. In de praktijk worden na vaststelling van een aankoopkader strategische aankopen gedaan en (voor)gefinancierd totdat er een financiële ontwikkelingscombinatie (bijvoorbeeld een Grondbank) voor het project is opgericht. Van daar uit zullen dan daarna de aankopen gedaan worden. Op het moment dat deze ontwikkelingscombinatie is opgericht, zullen de aankopen doorgeleverd worden. De risicovoorzieningen voor deze aankopen zullen op dat moment vrijvallen aan de reserve. Hierdoor zijn middelen opnieuw beschikbaar.

De financiële inrichting sluit aan op de BBV-richtlijnen voor investeringen. Eventuele fiscale aspecten komen in deze nota niet aan de orde, maar vanzelfsprekend zullen bij iedere vastgoedtransactie de fiscale aspecten betrokken worden.

## **7. Bestuurlijke besluitvorming**

Zowel de strategische gebiedsaanwijzing, het specifiek aankoopkader als de feitelijke aankopen zelf hebben hun eigen besluitvormingstraject. Dit geldt tevens voor de strategische aankopen die gedaan worden voor een sectoraal plan. Hieronder staat vermeld voor welk onderdeel welk pad doorlopen moet worden.

#### *Strategische gebiedsaanwijzing*

Een strategische gebiedsaanwijzing betreft het geografisch aanwijzen van een gebied waarbinnen ontwikkelingen voorzien zijn. Een concept voorstel voor een Strategische gebiedsaanwijzing wordt met instemming van Gedeputeerde Staten ter vaststelling voorgelegd aan Provinciale Staten. In bijlage VI is de werkwijze opgenomen om te komen tot een voornemen voor strategische gebiedsaanwijzing.

#### *Specifiek aankoopkader*

Een specifiek aankoopkader zoomt in op de procesmatige kant waaronder strategische grondaankopen gedaan kunnen worden. Een concept specifiek aankoopkader dat bij een strategisch gebied hoort, komt tot stand op basis van advies en expertise van de Eenheid Ontwikkelings-/ Grondzaken, onderdeel van de Directie Concernzaken. Een voorstel voor een specifiek aankoopkader wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Deze besluitvormingsprocedure is gekozen uit oogpunt van het vertrouwelijk houden van gevoelige marktinformatie. Deze procedure is tevens in lijn met



het duale stelsel, waarbij Provinciale Staten de kaders stelt, waarbinnen Gedeputeerde Staten opereren. In bijlage II is de werkwijze opgenomen van een specifiek aankoopkader.

*Feitelijke aankoop*

Een concept aanvraag voor het doen van een feitelijke strategische aankoop zal bestaan uit de onderdelen zoals verwoord in hoofdstuk 4 c. Gedeputeerde Staten besluiten over een feitelijke aankoop. In bijlage V is een beslisboom opgenomen voor een feitelijke aankoop.

*Strategische aankoop voor een sectoraal plan*

Een concept aanvraag voor het doen van een strategische aankoop voor een sectoraal plan zal bestaan uit de onderdelen zoals verwoord in hoofdstuk 5. Gedeputeerde Staten besluiten over een sectorale strategische aankoop. In bijlage VII is een werkwijze opgenomen voor een sectorale strategische aankoop.

Resumerend komt de verdeling van de bevoegdheden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten op het volgende neer:

*Provinciale Staten*

- stellen een concept voorstel voor een Strategische gebiedsaanwijzing vast.

*Gedeputeerde Staten*

- stellen een voorstel voor een specifiek aankoopkader vast;
- besluiten over een feitelijke strategische aankoop binnen een specifiek aankoopkader;
- besluiten over een strategische aankoop voor een sectoraal plan.

## **Bijlage I**

### *Begrippenlijst*

#### *USA:*

Afkorting voor 'Uitvoeringskader Strategische Aankopen'.

#### *Strategische aankopen:*

Aankopen die gedaan worden in een vroeg planstadium, vooruitlopend op concrete uitwerking en (financiële) besluitvorming over projecten. Het gaat dan om aankopen die nog niet in de reguliere begroting zijn opgenomen, maar wel passen binnen de provinciale kaders.

#### *Strategisch gebied:*

Een gebied waar grootschalige, (boven)regionale ontwikkelingen en transformatie plaats zullen gaan vinden de komende jaren. Als grondlegger voor het aanwijzen van deze gebieden dient de Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie (PRSV) vastgesteld in oktober 2004.

#### *Specifiek aankoopkader:*

Binnen het kader van de strategische gebiedsaanwijzing wordt een bij dat gebied behorend 'specifiek aankoopkader' ontwikkeld. Dit aankoopkader legt de (financiële) contouren vast waarbinnen strategische aankopen kunnen worden uitgevoerd.

#### *Hotspots:*

Prioritaire aankooplocaties binnen het aangewezen strategisch gebied, waar per definitie aankopen plaats zullen gaan vinden.

#### *Maximum aankoopbedrag:*

Dit bedrag uit het aankoopkader betreft een inschatting en geeft het totaal weer dat de provincie aan strategische aankopen wil uitgeven in een gebied. Voor de berekening wordt de gemiddelde aankopprijs in de hotspot gehanteerd. Deze prijs is gebaseerd op het aankopen van grond tegen gebruikswaarde (met een verwachtingswaarde bij vaststelling van een gewijzigde bestemming), waarbij rekening gehouden wordt met specifieke factoren die deze gebruikswaarde in dit gebied kunnen beïnvloeden. Bij het bedrag wordt 6% voor bijkomende kosten bijgeteld. Dit betreft bv. transactiekosten, verwervingskosten, interne apparaatskosten en zakelijke lasten. Uiteindelijk wordt het totale bedrag vermenigvuldigd met het provinciale aandeel in de aankoopcombinatie.

#### *Reserve Risico's Strategische Aankopen:*

Deze reserve dient voor afdekking van de bedragen uit de risicoparagrafen uit de aankoopkaders behorend bij de strategische gebieden.

#### *Risicoparagraaf:*

Dit is een onderdeel van het specifiek aankoopkader en betreft een onderbouwde raming van het financiële risico dat gelopen wordt met de aankopen in het strategische gebied. Voor dit bedrag zal voor het strategische gebied waar het aankoopkader bij hoort, risico gelopen kunnen worden binnen de Reserve Risico's Strategische Aankopen.

#### *Grondwaarderisico:*

Dit begrip wordt gehanteerd in de risicoparagraaf van het specifiek aankoopkader en ook bij een feitelijke aankoop. Indien gronden niet doorgeleverd kunnen worden en weer verkocht moeten worden, bestaat hier het risico van waardevermindering van de aangekochte grond. Gronden zullen dan minimaal tegen de waarde van de oorspronkelijke functie weer verkocht worden. Als

grondwaarderisico wordt aangemerkt het verschil tussen de aankoop- c.q. gebruikswaarde en de waarde van de oorspronkelijke functie.

*Risicovoorziening:*

Op het moment dat feitelijke aankopen in het gebied gedaan worden, zal het risicobedrag berekend worden (zie ook bijlage III). Dit risicobedrag wordt uit het geraamde risicobedrag gehaald waarvoor voor dit gebied binnen de Reserve Risico's Strategische Aankopen risico mag worden gelopen. Vervolgens wordt dit bedrag ondergebracht in een Risicovoorziening. Zo ontstaan voldoende middelen voor de dekking van het risico.

## Bijlage II

Werkwijze voor een specifiek aankoopkader

### Specifiek aankoopkader voor het aangewezen strategische gebied .....(naam).....

- a) aanwijzing van de 'hotspots' binnen het gebied op een bij te voegen kaartje. Het betreft de locaties waar met name de aankopen gedaan zullen worden met een toelichting.
- b) *hoeveelheid aan te kopen gronden:*
1. grootte hotspots: .....h a
  2. hoeveelheid grond die in totaal (gezamenlijk met betrokken partijen) gewenst is aan te kopen: ..... h a
  3. provinciaal aandeel in de aankoop- c.q. samenwerkingsorganisatie: .....%
  4. uitkomst van b)2 vermenigvuldigd met uitkomst b)3 geeft uiteindelijk de hoeveelheid grond die de provincie wenst aan te kopen.
- c) *meerjaren aankoopplanning:*  
de verwachting is dat -tot doorlevering- per jaar ..... ha aangekocht kan worden.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
h a	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

- d) *maximum aankoopbedrag:*
- hoeveelheid grond die gewenst is aan te kopen (zie b2) ..... ha
- gemiddelde aankoopprijs per ha in de hotspot € ..... x
- € .....
- bijkomende kosten 6% € ..... +
- SUBTOTAAL € .....
- provinciaal aandeel in de aankoopcombinatie (zie b3) .....% x
- SALDO € .....
- Dit saldo is het maximumbedrag van de provinciale strategische aankopen in dat gebied.

- e) *risicoparagraaf:*
- *grondwaarderisico*  
maximum aankoopbedrag (saldo d) € .....
  - verwachte verkoopprijs bij niet doorleveren (incl. bijk. kst.) € ..... -  
€ .....
  - *rentekosten*  
financieringsperiode (zie c) tegen het provinciale renteomslagpercentage  
en dat vermenigvuldigd met het maximum aankoopbedrag (saldo d) € ..... +  
€ .....
  - *exploitatiealdi (indien mogelijk)*  
(huuropbrengsten – beheerkosten) x financieringsperiode € .....
  - (pachtopbrengsten – beheerkosten) x financieringsperiode € ..... +  
€ ..... -  
€ .....
- SALDO € .....

Binnen de Reserve Risico's Strategische Aankopen kan voor dit bedrag risico worden gelopen voor het gebied .....(naam).....

- f) *toelichting op verwervingsaspecten:*  
Omschrijving van de manier van aankopen: actief of passief. Beschrijving met welke andere partijen de verwervingen plaats zullen vinden en in welke -juridische- constructie. Verder zal ingegaan worden op de grondbeleidsinstrumenten die men denkt in te gaan zetten bij de ontwikkeling.

### Bijlage III

Werkwijze voor berekening van het risicobedrag van een feitelijke aankoop in een strategisch gebied:

*grondwaarderisico:*

1.	totale aankoopprijs (incl. bijkomende kosten)	€ .....	
2.	verwachte verkoopprijs indien gronden niet doorgeleverd kunnen worden (waarde van de oorspronkelijke functie)	€ ..... -/-	€ .....

*rentekosten:*

rentekosten over het aantal jaren dat verwacht wordt dat gronden in eigendom blijven (dus tot moment van doorlevering grond) over bedrag bij 1. € ..... +

SUBTOTAAL (1) € .....

*exploitatiealdo:*

(huuropbrengsten – beheerkosten) x aantal jaren dat verwacht wordt dat gronden in provinciaal bezit blijven € .....

(pachtopbrengsten – beheerkosten) x aantal jaren dat verwacht wordt dat gronden in provinciaal bezit blijven € ..... +

€ ..... -/-

SUBTOTAAL (2) € .....

provinciaal aandeel in de aankoopcombinatie (zie b3 uit bijlage II) € .....% x

SALDO € .....

Dit totale saldo van het risicobedrag te reserveren in een Risicovoorziening Strategische Aankopen uit de Reserve Risico's Strategische Aankopen voor het gebied ...(naam)...

## Bijlage IV

Werkwijze voor berekening van het risicobedrag van een strategische aankoop voor een sectoraal plan:

*grondwaarderisico:*

1. totale aankoopprijs (incl. bijkomende kosten) € .....
2. verwachte verkoopprijs indien gronden  
niet doorgeleverd kunnen worden  
(waarde van de oorspronkelijke functie) €..... -/-

€ .....

*rentekosten:*

rentekosten over het aantal jaren dat verwacht wordt  
dat gronden in eigendom blijven (dus tot moment van  
doorlevering grond) over bedrag bij 1.

€ .....+

SUBTOTAAL

€ .....

*exploitatiesaldo:*

(huuropbrengsten – beheerkosten) x aantal jaren dat  
verwacht wordt dat gronden in provinciaal bezit blijven € .....

(pachtopbrengsten – beheerkosten) x aantal jaren dat  
verwacht wordt dat gronden in provinciaal bezit blijven €..... +

€..... -/-

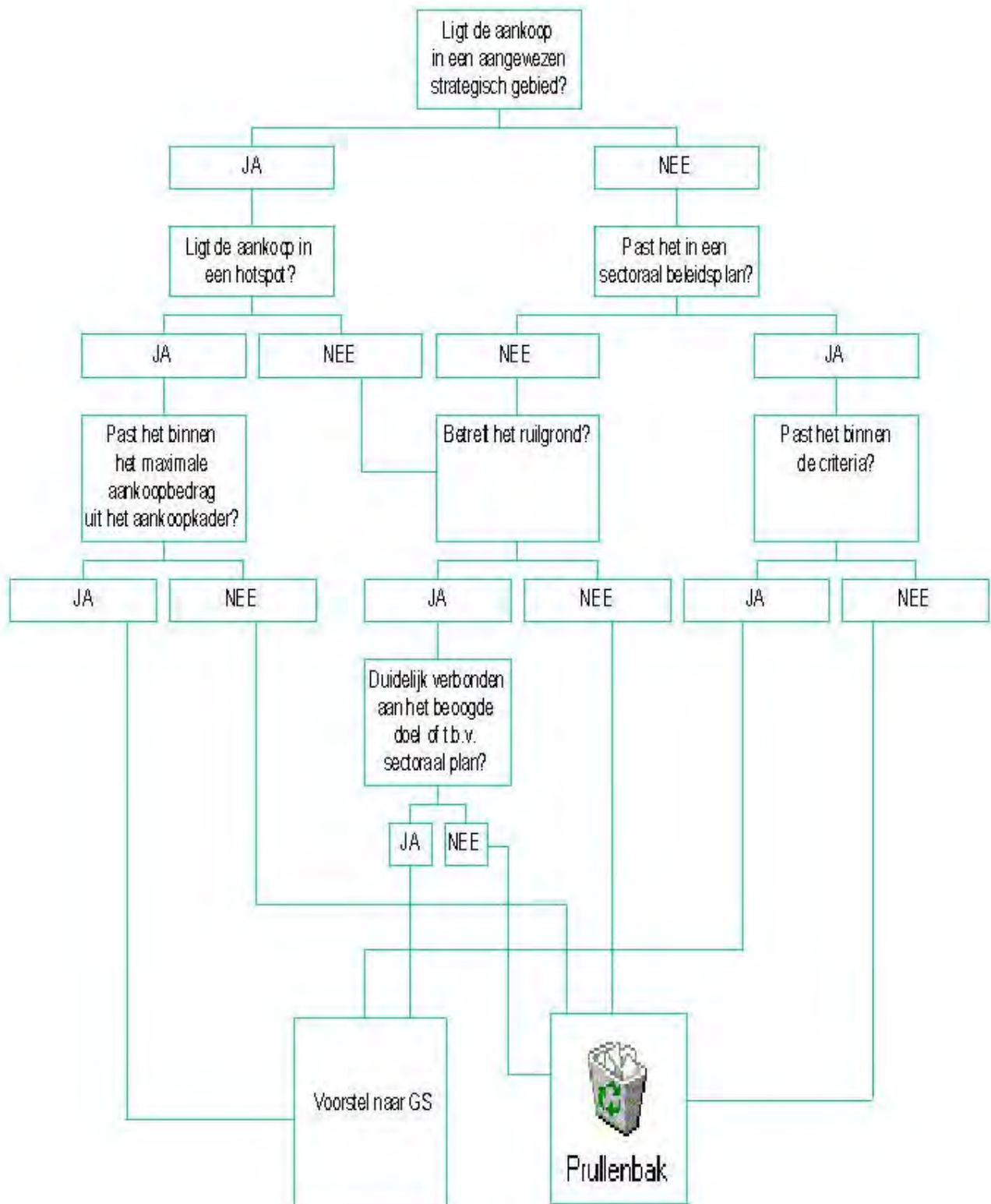
SALDO

€ .....

Dit risicobedrag wordt afgedekt ten laste van het sectorale budget.

## Bijlage V

Beslisboom voor een feitelijke (strategische) aankoop



## **Bijlage VI**

### *Werkwijze Strategische gebiedsaanwijzing*

Een voornemen tot een strategische gebiedsaanwijzing wordt ingediend door een projectleider en moet bestaan uit de volgende onderdelen:

- a) verwijzing naar een besluit naar aanleiding waarvan het voorstel wordt ingediend;
- b) een geografisch kaartje met daarop de globale omtrek van het gebied met een locatieomschrijving;
- c) omschrijving van de voorgestane ontwikkelingen in het gebied en daarmee samenhangend de doelen die men wenst te bereiken en het beoogde resultaat;
- d) onderbouwde criteriatoets (zie hoofdstuk 4 a);
- e) gegevens over de partijen die bij de ontwikkeling betrokken zijn, een toelichting op de samenwerkingsvorm tussen deze partijen en een toelichting op het afsprakenkader waarbinnen gewerkt wordt en de -gezamenlijke- financiering van de ontwikkeling.

Een concept voorstel voor een Strategische gebiedsaanwijzing wordt geïnitieerd door een beleidsafdeling waaronder een project of een programma valt. Dit voorstel gaat ter instemming naar Gedeputeerde Staten. Deze leggen het vervolgens aan Provinciale Staten voor ter vaststelling.



## **Bijlage VII**

### *Werkwijze strategische grondaankoop voor een sectoraal plan*

Een voornemen voor een grondaankoop voor gronden die **niet** in een strategisch gebied liggen, wordt ingediend door een projectleider en moet bestaan uit de volgende onderdelen:

- Advies van betreffende beleidsafdeling van de Provincie Zuid-Holland;
- Onderbouwing van nut en noodzaak van de verwerving;
- Toetsing aan de criteria voor een niet-gebiedsgerichte grondaankoop;
- Financiële onderbouwing aankoop: dit is de berekening van het risicobedrag (zie bijlage IV);
- Daarnaast dient te worden aangegeven op welke wijze hoofdsom en rente binnen de afgesproken termijn uit het sectorale budget zal worden terugbetaald.



## GRONDBANK

### CONTACTPERSOON

5.1.2.e

### DOORKIESNUMMER

06 5.1.2.e

### E-MAIL

5.1.2.e.nl

Postbus 29  
2910 AA Nieuwerkerk a/d IJssel

### SECRETARIAAT

06 5.1.2.e

### E-MAIL

5.1.2.e@PZH.NL

**Aan:** Dagelijks Bestuur  
**Van:** 5.1.2.e  
**Datum:** 5 december 2018  
**Kenmerk:** 2018/RZG/75/chj  
**Betreft:** Financiële gevolgen afboekingen

### Verliesvoorziening

Vanaf de jaarrekening 2011 van de Grondbank is een verliesvoorziening in de balans opgenomen, omdat de actuele waarde van de gronden (ca. 300 ha) lager is dan de boekwaarde. In de jaarrekening 2017 is op basis van de in 2016 uitgevoerde taxatie een verliesvoorziening van 24 mln. euro opgenomen. De boekwaarde van de gronden bedraagt ca. 96 mln. euro. De toezichthouder, het Ministerie van Binnenlandse Zaken, heeft aangegeven dat uiterlijk 2018 de verliesvoorziening ingelopen dient te zijn. Dit 'inlopen' kan op een tweetal manieren, namelijk de waarde van de gronden stijgen ten minste op het niveau van de boekwaarde of de deelnemers compenseren de verliesvoorziening zoals opgenomen in de jaarrekening 2018.

### Waardestijging

In de praktijk zijn er grofweg twee manieren om gronden in waarde te laten stijgen, namelijk (publiekrechtelijke) planvorming, zoals vaststellen bestemmingsplannen (met een bestemming die waarde creëert) en autonome waardestijging. In de begroting 2018 is opgenomen dat in 2018 besluiten door het bestuur en de deelnemers genomen zouden moeten worden om de verliesvoorziening in te lopen. In 2018 zullen geen besluiten - door welk bestuurlijk orgaan dan ook - genomen worden. Het door de gemeente Zuidplas uitgebrachte bid zal niet in de huidige vorm door de provincie omarmd worden en is mede onderwerp van de studie voor het opstellen van een ontwikkelingsvisie voor de Zuidplaspolder door Fakton. Deze ontwikkelingsvisie zal op zijn vroegst eind februari 2019 in concept gereed zijn, de vraag is of deze visie bestuurlijk omarmd zal worden en voldoende specifiek en concreet is voor de taxatie van de marktwaarde van de gronden. Deze taxaties kunnen uiterlijk in februari, begin maart uitgebracht worden. Naar verwachting zal de visie geen substantiële invloed hebben op de uit te voeren taxatie van de gronden van de Grondbank voor de jaarrekening 2018. Alleen al omdat simpelweg

de tijd voor besluitvorming te kort is.

De markt van ruwe bouwgrond voor woningbouwontwikkelingen is ontegenzeggelijk verbeterd. Dit komt tot uiting in de prijzen voor ruwe bouwgrond voor direct te ontwikkelen gronden. Voor dit soort gronden is er weer een markt en de prijzen zijn de laatste 2 jaar aanzienlijk gestegen. De prijsvorming en de markt voor ontwikkelingsgronden op termijn waar nog de nodige ontwikkelingsrisico's, b.v. planologisch financiële, aan gebonden zijn, is zeker nog niet hersteld, noch zijn er veel transacties van gronden binnen deze gebieden. Het is om deze reden ook niet te verwachten dat er veel autonome waardestijging zal zijn.

#### Taxaties

In opdracht van de Grondbank zullen voor de jaarrekening 2018 de balanstaxaties begin 2019 plaatsvinden. Naar verwachting zullen deze taxaties niet leiden tot een marktwaarde van de gronden vergelijkbaar met de huidige boekwaarde, maar zal deze marktwaarde, zoals voorgaande jaren, lager uitkomen. De vraag is op welke waarde en hoeveel dient er dan daadwerkelijk afgeboekt te worden?

Geconstateerd kan worden dat het perspectief van gebiedsontwikkeling voor de Zuidplaspolder niet of nauwelijks gewijzigd is ten opzichte van de vorige taxatie. Kortom een afboeking is een reëel perspectief.

#### Ontwikkeling rente-uitgaven

Wat zijn de gevolgen voor de financiële huishouding van de Grondbank bij een afboeking? Hieronder volgt een overzicht van de rente-uitgaven in de periode 2019-2022 bij een drietal scenario's, namelijk geen afboeking, 20 miljoen en 40 miljoen euro afboeking in de jaarrekening 2018.

Allereerst een aantal uitgangspunten voor de berekeningen:

- De berekeningen zijn gebaseerd op de vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022 van de Grondbank.
- De Grondbank is met één vaste lening, groot 75 mln. euro, tot 2025 gefinancierd. Vanaf 2020 zal hierop jaarlijks 5 mln. euro afgelost worden. Versneld aflossen is niet mogelijk.
- Het resterende gedeelte, groot ca 20 mln. euro, is thans kortlopend of met kortlopende vaste leningen gefinancierd. Deze leningen lopen eind 2018/voorjaar 2019 af.
- In de meerjarenbegroting 2019-2022 is rekening gehouden met een te betalen rente voor nieuwe leningen met oplopende renten. Dit betreft 1,25% in 2019 tot 3% in 2022.
- De liquiditeiten leveren geen rente op.

Doorgerekend zijn de gevolgen voor de rente-uitgaven bij geen afboeken en bij een afboeking van 20 respectievelijk 40 mln. euro.

<b>Rente-uitgaven o.g.v. meerjarenbegroting 2019-2022</b>			
jaar	geen afboeking	afboeking 20 mln. euro	afboeking 40 mln. euro
2019	2.250.000	1.995.000	1.995.000
2020	2.200.000	1.950.000	1.860.000
2021	2.100.000	1.840.000	1.730.000
2022	2.000.000	1.730.000	1.600.000

Bij een afboeking storten de deelnemers het aangegeven bedrag aan de Grondbank. Bij een afboeking van 20 mln. euro zullen de 'kortlopende' leningen afgelost worden en houdt de Grondbank niet of nauwelijks liquiditeiten over. Dit geldt niet voor een afboeking van 40 mln. euro. Er is geen ruimte voor extra aflossing en daarom houdt de Grondbank dan ca. 20 mln. euro in kas.

Indien de rentepercentages de komende jaren op het huidige niveau blijven en er is geen sprake van oplopende renten zullen de verschillen tussen de scenario's minimaal zijn. De oorzaak hiervan is dat thans de rentepercentages rond 0% liggen.



## GRONDBANK

### CONTACTPERSOON

5.1.2.e

### DOORKIESNUMMER

06 5.1.2.e

### E-MAIL

5.1.2.e@nl

Postbus 29

2910 AA Nieuwerkerk a/d IJssel

### SECRETARIAAT

06 5.1.2.e

### E-MAIL

5.1.2.e@PZH.NL

bijlage 5

## Concept

**Aan:** DB Grondbank

**Van:** 5.1.2.e

**Datum:** 30 mei 2019

**Kenmerk:** 2019/RZG/81/chj

**Betreft:** Gevolgen concept ontwikkelingsvisie Middengebied op waardebehoud Grondbank

### Inleiding

Door de financiële en vastgoedcrisis en het vernietigen van een deel van de bestemmingsplannen Zuidplaspolder in 2011 door de RvS is er vanaf 2012 sprake van een negatief eigen vermogen bij de Grondbank. Thans bedraagt de verliesvoorziening 21 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt doordat de marktwaarde lager is dan de boekwaarde van de in eigendom zijnde gronden van de Grondbank. De toezichthouder (Ministerie van Binnenlandse Zaken) heeft de Grondbank tot 2018 de gelegenheid gegeven om het negatieve eigen vermogen in te lopen. Indien dit eind 2018 niet zou hebben plaatsgevonden, zouden de deelnemers het negatieve eigen vermogen dienen aan te zuiveren.

De gemeente Zuidplas heeft in de 2<sup>e</sup> helft van 2018 besloten om samen met de partners tot een ontwikkelingsvisie voor het Middengebied te komen. Hiervoor is door de gemeente Zuidplas een externe procesmanager aangesteld om dit proces te trekken. In september 2018 was de startbijeenkomst, gevolgd door een inventarisatiefase en het vervolgens opstellen van een concept ontwikkelingsvisie voor het Middengebied.

Ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2018 en begroting 2020 is een eerste tussenrapportage met diverse varianten gedeeld met het BOZ, DB Grondbank en de raad van de gemeente Zuidplas. Op grond van deze ontwikkelingen heeft het DB op 18 februari 2019 besloten om voor de jaarrekening 2018 de verliesvoorziening in stand te houden en na vaststelling van de jaarrekening door het AB in overleg te gaan met de toezichthouder (BZK) om voor 2018 alsnog een goedkeuring van BZK van de jaarstukken te verkrijgen. Dit is gedeeld met de controlerende accountant en deze is akkoord gegaan met deze voorgestelde werkwijze.

### Concept- Ontwikkelingsvisie

Eind mei is de concept ontwikkelingsvisie (opgesteld door het bureau Bosch Slabbers) door het College van Zuidplas aan de raad verzonden met het verzoek om deze vrij te geven voor verdieping, verrijking en versterking (inspraak). Deze concept ontwikkelingsvisie omvat op hoofdlijnen een ontwikkelingsgebied van 4.000 woningen in de Noordoost hoek van de Zuidplaspolder tussen de spoorbaan, 4<sup>e</sup> Tocht, Groene Waterparel tot en met het beoogde zonnepark van de Grondbank (ontwikkelingsgebied) en een open robuuste landschappelijke groene schakel met een breedte van 1.200 tot 1.600 meter vanaf de Eendragtspolder tot aan de Groene Waterparel (groene schakel). Deze groene schakel is geen onderdeel van de exploitatie van het ontwikkelingsgebied, is volgens de visie bovenregionaal en dient via andere middelen gefinancierd te worden, dus derhalve niet uit de exploitatie van het ontwikkelingsgebied. In de concept ontwikkelingsvisie wordt ook, via vier ontwikkelingsmodellen, een beperkte doorkijk gegeven voor een mogelijke tweede fase met woningbouw (gele vlekken op pagina's 7 en 45).

Op grond van deze concept-ontwikkelingsvisie en het bijbehorende kaartmateriaal kan geconcludeerd worden dat bij het ontwikkelingsgebied ca. 70 ha van de Grondbank betrokken zijn, waaronder 20 ha waar het zonnepark ontwikkeld wordt. De gronden zijn tot en met 2038 bebouwd met zonnepanelen en derhalve niet in de voorgestelde ontwikkelingstijd van 10 tot 15 jaar voor de 4.000 woningen beschikbaar.

De groene schakel omvat het grootste gedeelte van de gronden van de Grondbank in het Ringvaartdorp, het westelijk gedeelte van Het Nieuwe Midden, de gronden in het westelijk en middengedeelte van de Rode Waterparel, de lanen en lintenzones langs de Bierhoogtweg, Knibbelweg en Zuidelijke Dwarsweg, naar schatting ca 110 ha. In de concept ontwikkelingsvisie is voor deze lanen en linten gelegen in de groene schakel aangegeven dat deze alleen voor functies die goed passen bij agrarische, recreatieve, landschappelijke en natuurlijke functies ontwikkeld kunnen worden. Geconcludeerd kan worden dat woningbouw daar niet toe behoort. De uiteindelijke ontwikkelingsvisie wordt geen structuurvisie op basis van de Wet ruimtelijke ordening. De bedoeling is wel dat de uiteindelijke structuurvisie wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Daarmee is deze wel planologisch richtinggevend en zal deze effect hebben op de waarde van de gronden van de Grondbank.

### Gevolgen waarde gronden

Wat zijn de gevolgen van het vaststellen van deze ontwikkelingsvisie voor de vermogenspositie van de Grondbank?

Geconcludeerd kan worden dat de gronden gelegen binnen de groene schakel door een taxateur alleen voor de gebruikswaarde getaxeerd zullen worden, derhalve voor het overgrote gedeelte van deze gronden tegen agrarische waarde. Immers voor deze gronden is geen perspectief (meer) dat deze voor andere waarde bevorderende doeleinden gebruikt kunnen gaan worden.

De waarde van de gronden van de lanen en linten gelegen in de groene schakel zal ten opzichte van de huidige getaxeerde waarde zeker gehalveerd worden, want de beoogde gebruiksfuncties hebben een veel lagere waarde dan woningbouw.

De waarde van de gronden gelegen in de gebiedsontwikkeling zal zeker stijgen, maar aangezien er nog geen definitieve bestemming op ligt, kunnen ze niet tot ruwe bouwgrond bestemd worden. Indien deze ontwikkelingsvisie aan het eind van het jaar door de raad zal worden vastgesteld, zal deze behoorlijke invloed hebben op de waarde van de gronden.

Een grove inschatting is dat bij taxatie de gronden in totaal een waarde zal worden gegeven van rond de 65 miljoen euro, derhalve ruim 30 miljoen lager dan de huidige boekwaarde. Deze waarde ligt lager dan de thans getaxeerde marktwaarde.

#### Oplossingsrichtingen gezien vanuit de Grondbank

De volgende wijzigingen in de (concept) ontwikkelingsvisie zouden de gevolgen voor de waarde van de gronden van de grondbank beperken:

1. Verplaats een deel van het aangewezen ontwikkelingsgebied ten hoogte van het zonnepark naar het vak tussen de 4<sup>de</sup> en 3<sup>de</sup> tocht boven de Groene Waterparel. Dit vak is zeer geschikt voor het segment dun-duur, want grenst aan de 4<sup>e</sup> tocht en de kreekrugzone die in dit vak gelegen is. Bovendien heeft deze verplaatsing het voordeel dat de private grondbank GOM dan ook voldoende betrokken wordt bij de gebiedsontwikkeling. Hetgeen mogelijk juridische procedures voorkomt.
2. Verplaats de groene schakel enigszins naar het westelijk deel van de ZPP en laat de oostelijke grens op 50 meter van de Knibbelweg eindigen. Hierdoor blijft de lanen en linten ontwikkeling mogelijk en gaat de groene schakel niet over de gronden van het Nieuwe Midden. De lanen en linten ontwikkeling is voor de gemeente interessant omdat de bovenplanse bijdrage bij dergelijke ontwikkelingen aanzienlijk zijn. Bovendien kan met deze lanen en linten een landschappelijke, parkachtige overgang tussen de woonwijk en de groene schakel gecreëerd worden.
3. Houd de ca. 23 ha van de gronden van de Grondbank in het Ringvaarthof grenzend aan de rotonde Zevenhuizen van de N219 vrij van de groene schakel. Dit is ook logisch omdat de groene schakel vanaf de Eendragtspolder in zuidoostelijke richting gaat richting de Krimpenerwaard. Deze grond is strategisch gelegen omdat deze grenst aan de gebiedsontwikkeling Zevenhuizen zuid En rechtstreeks op het fietspaden netwerk en via de rotonde Zevenhuizen N219 ontsloten is. Deze gronden zijn uitermate geschikt voor gebiedsontwikkeling waaronder maatschappelijke doeleinden ter ondersteuning van Zevenhuizen. Hiervoor zijn er al diverse initiatieven geweest. Ook de lanen en linten ontwikkeling aan de Bierhoogtweg blijft hierdoor mogelijk.
4. Laat in de ontwikkelingsvisie de mogelijke 2<sup>de</sup> fase van de woningbouw vanaf de 1<sup>e</sup> fase in noordelijke richting gedeut worden  
Een en ander is op bijgevoegd kaartmateriaal aangegeven.

Met deze voorgestelde wijzigingen kan de verliesvoorziening hoogstwaarschijnlijk (grotendeels) ingelopen worden. Het blijft immers het werk van de taxateur om de waarde te bepalen, maar de randvoorwaarden voor de taxaties zijn dan veel gunstiger.

#### Gevolgen huidige concept-ontwikkelingsvisie

De jaarrekening 2018, begroting 2019 en ontwerpbegroting 2020 gaan ervan uit dat de huidige verliesvoorziening ingelopen wordt in 2019. Het DB heeft de directeur opdracht gegeven om in overleg te treden met de toezichthouder om de jaarrekening 2018 goedgekeurd te krijgen, aangezien destijds de verwachting was dat de studie naar het middengebied voldoende aanknopingspunten hierdoor zou bieden. Nu blijkt op grond van de concept ontwikkelingsvisie dat dit nu (nog) niet het geval is. Het gesprek bij de toezichthouder heeft alleen zin als er perspectief is dat de verliesvoorziening ingelopen kan worden en dit kan alleen indien er reëel zicht is dat de in dit stuk voorgestelde wijzigingen ook tot uitdrukking komen in de definitieve ontwikkelingsvisie. Indien dit niet het geval is dan is de kans groot dat de jaarrekening 2018 door de toezichthouder niet goed gekeurd wordt. Ingewikkeld is dat de gesprekken met de toezichthouder plaats zullen vinden tijdens de inspraakprocedure en dan is er nog geen door de raad vastgestelde definitieve ontwikkelingsvisie. Een gevolg is dat dan begrotingswijzigingen voor 2019 en 2020 aan de deelnemers gestuurd moeten worden voor vaststelling en de deelnemers te vragen om de verliesvoorziening aan te vullen. Hoeveel deze dan bedraagt, is afhankelijk van de inhoud van de definitieve ontwikkelingsvisie. Het maakt dus een groot verschil of eerder genoemde vier oplossingsrichtingen nog door de gemeenteraad van Zuidplas op 16 juli worden opgenomen in de concept-ontwikkelingsvisie of dat de Raad daar pas in december een besluit over neemt.

#### Voorstel

Aan het DB wordt voorgesteld om:

- direct na het DB van 21 juni 2019 de voorzitter en secretaris van het DB een brief te laten sturen naar alle deelnemers (colleges) om hen te informeren over bovenstaande mogelijke gevolgen van de concept-ontwikkelingsvisie voor het middengebied op de waarde van de gronden van de Grondbank
- en in de brief aan het college van B&W van de gemeente Zuidplas de oproep te doen de vier genoemde oplossingsrichtingen alsnog op te nemen in het voorstel voor besluitvorming voor de gemeenteraad op 16 juli 2019.
- indien bovenstaande niet leidt tot aanpassing de voorzitter en secretaris te mandateren om een inspraakreactie in te dienen..





Contactpersoon

5.1.2.e

Doorkiesnummer

06-5.1.2.e

E-mail

5.1.2.e .nl

Postbus 29

2910 AA Nieuwerkerk a/d  
IJssel

Secretariaat

06-5.1.2.e

E-mail

5.1.2.e @pzh.nl

**Aan:** Dagelijks Bestuur Grondbank RZG Zuidplas

**Van:** 5.1.2.e

**Datum:** 22 november 2019

**Kenmerk:** 2019/RZG/85/chj

**Betreft:** Inzet en strategie Grondbank voor gebiedsontwikkeling  
Middengebied Zuidplaspolder

#### Inleiding

Op 5 december wordt in het BOZ Middengebied het plan van aanpak vervolg Zuidplaspolder Middengebied 2019-2020 besproken. In dit plan van aanpak staat dat het doel is om te komen tot de volgende onomkeerbare besluiten voor de ontwikkeling van het Middengebied:

- Een definitieve ontwikkelingsstrategie voor het Middengebied;
- Duidelijkheid over de organisatie van de (plan)ontwikkeling en –realisatie;
- Een bestuurlijke set van eenduidige afspraken over de ontwikkeling van het Middengebied die worden onderschreven door de provincie Zuid-Holland, de gemeenten Rotterdam, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas en het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard. Ook dienen daarom nadere afspraken te worden gemaakt met de Grondbank en de GOM als belangrijkste grondeigenaren in het Middengebied.

Dit betekent dat de Grondbank ook zelf zal moeten nadenken over haar inzet en strategie voor de ontwikkeling van het Middengebied van de Zuidplaspolder en in het kader van het waarde-behoud van haar gronden. Hieronder wordt voorgesteld om de directeur en de secretaris opdracht te geven om voor de volgende vergadering van het Dagelijks Bestuur (DB) hier voorstellen voor te doen. Tevens worden kort de onderwerpen beschreven die in deze voorstellen in elk geval aan de orde zullen komen.

Daarbij is het belangrijk dat we beseffen dat het eigendom van grond in de Zuidplaspolder een enorme kans en meerwaarde is voor de ontwikkeling van het Middengebied. Door dit eigendom hebben overheidspartijen veel meer sturing op de realisatie.

#### Rol Grondbank in het huidige planontwikkelingsproces

De volgende constatering is richtinggevend voor de op te stellen voorstellen -

aangaande de rol van de Grondbank in het huidige planontwikkelingsproces:

- Het is niet ongebruikelijk dat de (belangrijkste) grondeigenaar het initiatief neemt in de planontwikkeling. Hoewel de Grondbank de belangrijkste grondeigenaar is, is hier in het verleden bewust niet voor gekozen.
- Hoewel de Grondbank vanaf 2011 een beheer- en uitgiftebedrijf is geworden en zich afzijdig zou kunnen houden van de planontwikkeling door zich te laten vertegenwoordigen via haar deelnemers is enkele jaren geleden echter besloten dat de Grondbank ook activiteiten i.h.k.v. waarde-behoud initieert. Het merendeel van de deelnemers heeft bij de evaluatie in 2019 aangegeven dat de Grondbank deze rol in het proces verder moet uitbouwen.
- Een aantal van de deelnemers schuift op dit moment de Grondbank naar voren als hun vertegenwoordiger in het huidige planontwikkelingsproces. Dat impliceert een aangepaste rol van de Grondbank in het proces en vraagt om besluitvorming daarover in het DB.

#### Rol Grondbank in de uitvoering

Het is van belang dat de Grondbank bepaalt welke (ondersteunende) rol zij gaat spelen bij het faciliteren van initiatieven op haar eigen grondbezit. Daarbij kan o.a. gedacht worden aan:

- rol bij het voorbereidend gebiedsproces, waarbij een bijdrage geleverd kan worden in menskracht en/of plankosten;
- het faciliteren en ondersteunen van initiatieven vanuit de overheid en de markt op haar grondbezit. Hierbij kan worden gedacht aan invullingen in het kader van de adaptieve agenda (bijv. RES, zonnevelden), de ontwikkeling van de Lanen en Linten en duurzaamheidsinitiatieven;
- de rol van de Grondbank wanneer er een vastgesteld bestemmingsplan is (uitvoeringsfase).

#### Uitgiftestrategie Grondbank

De Grondbank zal (opnieuw) na moeten denken over de uitgiftestrategie i.h.k.v. de gebiedsontwikkeling. Dan gaat het in elk geval om:

- aan wie wordt welke grond verkocht (privaat of publiek, samenwerkingsvormen)?
- Wanneer (in het proces) wordt de grond verkocht, eventuele fasering?
- Welke gronden worden verkocht tegen welke voorwaarden?
- Tegen welke waarde wordt de gronden verkocht, marktwaarde, boekwaarde, boekwaarde met een opslag, meerwaardeclausule (toetsing aan staatsteunregelgeving)?
- Hoe om te gaan met de 'overblijvende gronden', mede in relatie tot de uit te geven gronden (voorkomen van onrendabele overhoeken en voor de gronden die niet in een exploitatie gelegen zijn);
- hoe te komen tot een beperkt risicodragende Grondbank?

#### Waardebepaling van de te verkopen gronden van de Grondbank

De gemeente Zuidplas heeft recent de Grondbank ambtelijk vragen gesteld over de te hanteren waarde van de gronden van de Grondbank ten behoeve van het rekenen en tekenen om te komen tot een definitieve ontwikkelingsvisie. Deze vragen zijn echter niet zo gemakkelijk te beantwoorden, maar vergen wel een

standpunt van de Grondbank. Er zijn verschillende manieren waarop naar de waarde van de gronden van de Grondbank gekeken kan worden. Ook in relatie tot de bestuurlijk afgesproken eis van waarde-behoud. Als voorbeeld een aantal benaderingen.

- 1) Alle gronden van de Grondbank (ca. 300 ha) gaan in de (grond)exploitatie van de ontwikkeling van het Middengebied voor een vast bedrag per m<sup>2</sup> (bijv. inbrengwaarde, boekwaarde) en worden allemaal voor dat bedrag uitgenomen. Hiermee wordt een volledige ontkoppeling van de publieke samenwerking bereikt en kan de Grondbank opgeheven worden.
- 2) Als er onderscheid gemaakt wordt tussen de waarde van gronden (en de periode waarin die waarde wordt gerealiseerd) dan kan de waarde berekend worden op basis van verschillende criteria, waaronder:
  - a. Taxatie van die gronden (marktconform);
  - b. Functie-afhankelijk: welke van de gronden gaan benut worden voor ruimtelijke ontwikkelingen en zo ja, welk type ruimtelijke ontwikkeling (woningbouw, recreatie, groene schakel), waarbij er sprake is van verschillende exploitaties en derhalve verschillende waarden;
  - c. Of en zo ja, hoe de ontwikkeling van de Lanen en Linten opgepakt gaat worden. Ook binnen één complex kan er sprake zijn van verschillende waarden, bijvoorbeeld op grond van bijzondere (on)geschiktheid, voorstroken, historische kostprijs e.d.;
  - d. Het perspectief (en daarmee de waarde) van de gronden die niet in de eerste fase en in de volgende fases ontwikkeld gaan worden.
- 3) Er kan ook gerekend worden met de boekwaarde met een opslag waarbij, voor het bepalen van de opslag, dezelfde criteria relevant zijn als genoemd onder 2.

#### Voorstel

Het DB wordt gevraagd om de directeur en de secretaris opdracht te geven om een voorstel voor besluitvorming op te stellen ter behandeling in het DB van 13 februari 2020 waarin tenminste aandacht besteed wordt aan:

- De rol van de Grondbank in het huidige planontwikkelingsproces;
- De rol van de Grondbank m.b.t. het faciliteren van initiatieven op haar grondbezit (op de korte en lange termijn);
- De uitgiftestrategie van de Grondbank inclusief de wijze van waardebepaling van uit te geven gronden.

Deze voorstellen voor besluitvorming kunnen leiden tot aanpassing van het uitgifte strategie kader (USK) en/of de gemeenschappelijke regeling (GR). Indien dat aan de orde is, zullen de uitkomsten van de evaluatie daar ook in meegenomen worden. In dat geval zullen de voorstellen voor aanpassing van het USK en de GR in het tweede kwartaal van 2020 aan het DB voorgelegd worden. Na besluitvorming in het DB dienen de aangepaste concept-USK en concept-GR aan de deelnemers voor inspraak aangeboden te worden. Na de inspraak zullen de genoemde stukken door het AB worden vastgesteld.

# Notulen

van Provinciale Staten

Vergadering 15 december 2004

## Index

Opening van de vergadering, door de voorzitter is mededeling gedaan van:	16523
- het overlijden van oud lid van Provinciale Staten, de heer J.W. Verbeek en	
- het plotselinge ontslag van mevrouw J.D. Gooiker (SP) als statenlid	
Toelating/beëdiging van de heer H. Schonenberg (SP) als statenlid	16523
Regeling van werkzaamheden (6 vergaderuren) en tevens:	16523
- mededeling uitzending live via internet;	
- verzoeken Ouwehand en de statencommissie Mobiliteit, Kennis en Economie om de onderwerpen "Uitvoering besluiten Provinciale Staten" en "provinciale reactie op de nota Mobiliteit" aan de agenda toe te voegen;	
- verzoeken statencommissies Bestuur en Middelen en Ruimte en Wonen om drie bij de hamerstukken opgenomen voorstellen op te nemen als bespreekpunten;	
- verzoek gedeputeerde Dwarshuis om het voorstel inzake eerste partiële herziening streekplan Oost van de agenda af te voeren en te vervangen door een verdagingsbesluit	
Spreekrecht ingevolge artikel 9 van het Reglement van Orde:	16524
- de heer V.J.H. Molkenboer, wethouder Leiderdorp	
Mededeling inzake afscheid oud secretaris van statencommissie Groen, Water en Milieu	16524
Interregionale Structuurvisie driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (5522)	16524
Tweede partiële herziening Streekplan Zuid-Holland West (5526)	16532
Initiatiefvoorstel Ouwehand/De Boer (GROENLINKS) inzake realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder gemeente Hendrik-Ido-Ambacht (5525)	16534

Mondelinge vragen:	
- Ouwehand (GROENLINKS) inzake saneren verspreid liggend glas in Stompwijk;	16539
- Verbeek (CDA) over stringente afstand van 25 meter tussen kassen en burgerwoningen	16540
Holland-maand november 2005 (5518)	16542
Vaststelling nota Onderhoud Kapitaalgoederen – onderdeel infrastructuur (5512)	16549
Financiering projecten van het Foreign Investment Agency t.a.v. promotie en acquisitie van buitenlandse ondernemingen (5521)	16555
Vaststelling Verordening Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer (5508) en benoeming van Zuid-Hollandse leden en plv. leden	16560/16563
Slotwijziging 2004 en 1 <sup>e</sup> verzamelwijziging 2005 (5520)	16560/16564
Afscheid van mevrouw G.T. Willem sma (CDA)	16562
Wijziging Verordening op de statencommissies (5528)	16564
Uitvoering besluiten Provinciale Staten	16566/16573
Provinciale reactie op de nota Mobiliteit van de Rijksoverheid	16569
Voorstellen inzake de beleidsnota's:	16573
- Kostprijsberekening en renteberekening (5589)	
- Investerings, waarderingen en afschrijvingen (5514)	
Wijziging Verordening investeringsbudget stedelijke vernieuwing Zuid-Holland (5513)	16574
Benoeming lid van GS in gemeenschappelijke regelingen (5511)	16576
Wijziging Reglement van Bestuur voor het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht inzake kostentoedeling (5516)	16576
Opheffing Commissie Provinciaal Orgaan Verkeersveiligheid Zuid-Holland (POV-ZH) (5517)	16576
Verdaging van het besluit over de 1 <sup>e</sup> partiële herziening Streekplan Zuid-Holland Oost (5529)	16576
Verlenging werkingsduur en wijziging Monumentenverordening Zuid-Holland (5509)	16576
Aanpassing Algemene subsidieverordening Zuid-Holland (5515)	16576

Rechtmatigheidstoets 2004 (5510)	16577
Wijziging samenstelling statencommissies (5527)	16577
Vaststelling notulen vergaderingen van Provinciale Staten van 13 en 27 oktober en 10 november 2004	16577
Ingekomen stukken (5524)	16577



Notulen van de vergadering van 15 december 2004 in de statenzaal van het provinciehuis te 's-Gravenhage.

(Geopend te 09.30 uur)

Voorzitter: de Commissaris van de Koningin, de heer J. Franssen.  
Griffier: mevrouw H. Engels-van Nijen.

Volgens de presentielijst zijn aanwezig 78 leden, te weten: Adamse, Baruch, Den Besten, De Boer, Van den Broek, Bruil, Bruning, Cebeci, Van Dam, Démoed, Van Dieren, Van Dijk, Dijkhoff, Dijkstra, Dorsman, Duijnker, Van der Dussen, Van Eekhout, Eelkman Rooda-van der Made, Evertse, Freeke, Van Ginkel-de Graaf, Van Ginkel, Groenewegen-Weerman, De Groot, De Haas, Hallensleben, Harmes, Helder, Hieltjes, Van Hylkama Vlieg, Huigen-van Boven, Huls, Keman, J. Klein, J.A. Klein, Klein Breteler, Koop, Kuijper-Vrugt, Kuntze, Lamers, Van Leeuwen, Letschert, Leupe, Loose, Van der Meer, Nebelstein, Noordt zij, Ouwehand, Özdemir, Pool, Potharst, Roemers-de Jong, Romeijn-van Gameren, Romijn, Santbergen, Schaap, Scheerder, Schonenberg, Schuringa, Slingerland, Van der Sloot, Smit-Ligeon, Stoop, Taal-van den Hoek, Trabsky, Van Veelen, Verbeek, Vermeulen, Volmuller, Vonkeman, Van der Vorm-de Rijke, Vural, Waalring, Waterman, Wiegmann-de Wild, Willemsma en Van der Zwet.

#### OPENING VAN DE VERGADERING

De **VOORZITTER**: Ik open de vergadering.

Er zijn berichten van verhindering binnengekomen van de heren Jager, Weber, Wiegman, De Lanoy en mevrouw Van Kooten-van der Meulen.

Ik deel aan de Staten mede, dat op 10 november jongstleden het oud-lid van deze Staten, de heer J.W. Verbeek, is overleden. De heer Verbeek was statenlid van 18 maart 1971 tot 17 maart 1988 en gedurende die periode was hij lange tijd fractievoorzitter van de VVD. Wij hebben de familie van onze deelneming doen blijken.

Voorts deel ik mede, dat het lid van de Staten mevrouw Gooiker plotseling ontslag heeft genomen. Van het ene op het andere moment was zij weg. Mij is gemeld dat zij plotseling een huis kon krijgen op een haar geliefd eiland en dat zij die kans niet heeft willen laten lopen. En toen was zij weg. Jammer, want het was een fris statenlid. Ik herinner mij nog zo goed die ene interventie waarbij zij begon met: "Dit college heeft niet een goede maar een grote beurt nodig". Ik moet u zeggen dat het jammer is dat wij die kans nu moeten laten lopen.

De heer **KLEIN BRETILER (CDA)**: Voorzitter, is het een onbewoond eiland?

De **VOORZITTER**: Nee, dat is het niet, maar verder wil ik niet gaan.

De heer **HARMES (SP)**: Ik kan de heer Klein Breteler haar adres wel geven!

De **VOORZITTER**: Dat is uitlokking. In ieder geval zullen wij met plezier aan mevrouw Gooiker terugdenken. Het is jammer dat zij deze beslissing heeft moeten nemen, maar het is uiteraard haar persoonlijke keuze geweest. Ik zal haar nog namens de Staten een hartelijke brief ter afscheid sturen.

#### 1. TOELATING/BEËDIGING VAN DE HEER H. SCHONENBERG ALS STATENLID.

De **VOORZITTER**: In de open gevallen plaats die door het ontslag van het statenlid mevrouw Gooiker is ontstaan heeft de voorzitter van het Centraal Stembureau benoemd verklaard de heer H. Schonenberg. Het onderzoek van zijn geloofsbrieven heeft inmiddels plaatsgevonden door een commissie bestaande uit de leden Waterman, Noordt zij en Wiegmann-de Wild. Ik verzoek de voorzitter van de commissie, de heer Waterman, verslag te doen van de bevindingen van de commissie.

De heer **WATERMAN (VVD)**: Voorzitter. Mede namens mijn collega's mevrouw Noordt zij en mevrouw Wiegmann deel ik mede dat wij de geloofsbrieven van de heer Schonenberg, geboren en woonachtig te Rotterdam, burgerlid deelgemeente Rotterdam inzake de commissie HRO en prijswinnend debater, als rechtsoptvolger van mevrouw Gooiker, die ons heeft verlaten richting Terschelling, hebben onderzocht en in orde bevonden, zodat er onzes inziens geen beletsel is om de heer Schonenberg toe te laten als lid van Provinciale Staten.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor, overeenkomstig de conclusie van de commissie te besluiten tot toelating van de heer H. Schonenberg.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

De **VOORZITTER**: De heer Schonenberg is in ons midden. Ik verzoek hem naar voren te komen en ik verzoek alle leden om te gaan staan.

*DE HEER SCHONENBERG LEGT IN HANDEN VAN DE VOORZITTER DE VERKLARING EN BELOFTE AF, ALS BEDOELD IN ARTIKEL 14 VAN DE PROVINCIEWET.*

De **VOORZITTER**: Ik wens u geluk met uw benoeming en verzoek u in ons midden plaats te nemen.

*DE VERGADERING WORDT ENIGE OGENBLIKKEN GESCHORST.*

#### 2. REGELING VAN WERKZAAMHEDEN.

De **VOORZITTER**: Vandaag zal de statenvergadering voor het eerst live via internet worden uitgezonden. Aan de bezoekers van de internetsite zal een kleine enquête worden voorgelegd waarin zij hun reactie kunnen geven. U zult begrijpen dat die reacties u ook zullen bereiken.

Door de verzoeken uit Provinciale Staten, de commissies en Gedeputeerde Staten stel ik u voor om de voorliggende agenda op een aantal punten te wijzigen.

Van de heer Ouwehand en de statencommissie Mobiliteit, Kennis en Economie is het verzoek ontvangen om de onderwerpen "Uitvoering besluiten Provinciale Staten" en de "Provinciale reactie op de nota Mobiliteit van de rijksoverheid" aan de agenda toe te voegen.



16524

Regeling van werkzaamheden; spreekrecht; mededeling;  
Interregionale Structuurvisie driehoek Rotterdam-Zoetermeer-  
Gouda.

Voorzitter, De Boer, Molkenboer en Loose

Vanuit de statencommissies Bestuur en Middelen en Ruimte en Wonen is verzocht om de bij de hamerstukken opgenomen voorstellen inzake de beleidsnota's Kostprijsberekening en renteberekening, investeringen, waarderings- en afschrijvingen en de Verordening in investeringsbudget stedelijke vernieuwing op te nemen als besprekingspunten.

Tot slot is door gedeputeerde Dwarshuis namens het college van Gedeputeerde Staten verzocht om het voorstel inzake de eerste partiële herziening van het Streekplan Zuid-Holland Oost van de agenda af te voeren en te vervangen door een verdagingsbesluit tot vaststelling van die partiële herziening.

Ik stel u voor om aan deze verzoeken te voldoen en om de punten 13 tot en met 16 aan de agenda toe te voegen en het punt d van de hamerstukken te vervangen door het verdagingsbesluit.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

De **VOORZITTER**: De gewijzigde agenda is daarmee vastgesteld en zal dadelijk aan u worden uitgereikt.

Bij de regeling van werkzaamheden is voorgesteld om voor deze vergadering uit te gaan van vijf vergaderuren. De totale spreek-tijd per fractie is vermeld op de u toegezonden brief.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Voorzitter. Nu er zoveel agendapunten zijn toegevoegd, heeft mijn fractie behoefte aan wat extra spreek-tijd, zeg drie minuten. Wij stellen dan ook voor het aantal vergaderuren voor vandaag uit te breiden naar zes.

De **VOORZITTER**: Dat lijkt mij geheel redelijk. Ik stel derhalve voor uit te gaan van zes vergaderuren.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

De **VOORZITTER**: Bij het vragenuur dat omstreeks 12.00 uur zal aanvangen, zullen twee statenleden vragen stellen. De heer Ouwehand stelt vragen over het saneren van verspreid liggend glas in Stompwijk en de heer Verbeek over de stringente afstand van 25 meter tussen kassen en burgerwoningen.

Afhankelijk van het verloop van deze vergadering zal nader worden bepaald op welk moment afscheid genomen zal worden van mevrouw Willemsma, omdat zij mij heeft laten weten ook aansluitend aan deze vergadering nog nadere verplichtingen te hebben.

#### SPREKRECHT

De **VOORZITTER**: Voor het inspreken op grond van artikel 9 van het Reglement van Orde heeft zich één inspreker gemeld en wel voor agendapunt 5, de tweede partiële herziening van het streekplan Zuid-Holland West, te weten de heer V.J.H. Molkenboer, wethouder van de gemeente Leiderdorp. Ik geef hem nu het woord.

De heer **MOLKENBOER**: Dames en heren statenleden. Dit is niet echt de gelegenheid om opnieuw uitgebreid stil te staan bij alle achtergronden die mogelijk zullen leiden tot een tweede partiële herziening van het streekplan Zuid-Holland West. Niettemin wil ik namens de gemeente Leiderdorp nog eens benadrukken dat in het masterplan W4 evenals in de overeenkomst W4, beide ondertekend door de provincie, sprake was van verplaatsing van het woonwagencamp gelegen in het sport- en recre-

atiepark De Bloemerd. Dit om ruimte te creëren voor een goede bedrijvenlocatie. In goed overleg met de provincie is in 2003 vastgesteld dat het voor alle partijen de beste oplossing zou zijn het woonwagencamp over een geringe afstand te verplaatsen binnen De Bloemerd. Omdat in 2003 de exacte ruimtelijke contouren hiervan ontbraken is in het Streekplan Zuid-Holland West van 2003 beleidsmatig ruimte opgenomen om dit in een latere fase mogelijk te maken. De nota van Beantwoording van GS, destijds integraal vastgesteld door de Staten, geeft dit duidelijk aan. Een gemeentelijke overheid moet kunnen bouwen op bestuurlijke consistentie. Even leek die consistentie bij de eerste partiële herziening door een kleine dwaling te worden doorbroken. Indien tot een tweede partiële herziening wordt besloten, wordt de rimpeling in consistent besturen opgeheven. Hiervoor is bestuurlijke moed nodig. Het gemeentebestuur van Leiderdorp heeft hiervoor veel waarde ring.

Structurerend element 11 krijgt in essentie zijn hoofdlijn terug, waardoor de Staten dit college van GS de gelegenheid geven een bestuurlijke afweging te kunnen maken zoals dat eerder was bedoeld bij de vaststelling van het streekplan in 2003 en bij het oorspronkelijke voorstel van GS bij de eerste partiële herziening van het Streekplan Zuid-Holland West. Ik dank u voor uw aandacht.

De **VOORZITTER**: Hartelijk dank.

#### 3. MEDEDELING.

De **VOORZITTER**: Ik deel aan de Staten mee, dat er vanaf 12.30 uur op de vide van de eerste verdieping van het C-gebouw, afscheid kan worden genomen van mevrouw De Ruitervan Hattum, de voormalig secretaris van de statencommissie Groen, Water en Milieu.

#### 4. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE INTER-REGIONALE STRUCTUURVISIE DRIEHOEK ROTTERDAM-ZOETERMEER-GOUDA. (5522)

De **VOORZITTER**: Een gewijzigd ontwerpbesluit heeft u op uw tafels aangetroffen.

De heer **LOOSE (PvdA)**: Voorzitter. Voor ons ligt een in een grote lijnen mooi, zij het nog globaal plan. Het is een geweldige prestatie dat 23 partijen er onder leiding van GS in geslaagd zijn om op één lijn te komen. Een echt huzarenstukje, met als klapstuk het tot stand komen van de gemeenschappelijk grondbank RZG. Dat was spannend, maar wij zijn er nog niet. Het gaat nu om keuzes en om prioriteiten alsmede om een stevige, gezamenlijk gedragen uitvoeringsstrategie met een goed systeem van kostenverevening. De komende maanden is en blijft actieve betrokkenheid van de vijf gemeenteraden van het allergrootste belang. Zonder dat gaat het niet lukken. Steek daar veel energie in, zou ik tegen GS willen zeggen. Kunnen zij overigens aangeven hoe zij dat vervolg gaan aanpakken en hoe de streekplanherziening er uit zal komen te zien? De inhoud zal concreet genoeg moeten zijn, maar zal tegelijkertijd ruimte moeten bieden voor ontwikkeling. Het Plan van Aanpak voor de partiële herziening bespreken wij graag in de statencommissie.

Nu wat betreft de structuurvisie zelf, de inhoud. Wij begrijpen goed dat het hierbij gaat om een proces waarbij nog gegeven en genomen moet worden. De ruimte om dat te kunnen doen zit in de visie. En dat moet ook. De gemeenteraden zijn ook aan zet.

Het hoogheemraadschap Schieland kan zich vinden in deze structuurvisie. Dat stelt ons op dit moment wel gerust, maar niet voor lang, want er wordt veel gebouwd in dit gebied. Ook Schieland kan de consequenties daarvan voor de komende 25 jaar niet voorzien. Het is een moeilijk gebied en het watersysteem moet absoluut veilig en beheersbaar zijn. Het bouwen gebeurt in fasen. Bij elke fase zal opnieuw de duidelijke garantie van Schieland op tafel moeten liggen dat het zo kan en dat het nog steeds verantwoord is. Op de infoavond over de driehoek in Moordrecht, in een omgeving waar mensen toch gewend zijn aan het wonen 6 meter onder NAP, zei iemand heel nuchter: "alles goed en wel, maar ik wil toch wel weten waar wij heen moeten mocht er iets fout gaan met het water". In de streek is men er niet helemaal gerust meer op. Dat is een terecht iets, want in die hoek zit je als ratten in de val.

Vervolgens wil ik iets opmerken over wegen en openbaar vervoer. De infrastructuur moet spijkerhard geregeld zijn voordat het plan in uitvoering komt. Dat wil niet zeggen dat het er allemaal moet liggen, maar het moet wel zeker zijn dat het er gelijktijdig met de bouw komt. Openbaar vervoer per rail is nog een zoekplaatje. Bij de vaststelling van de streekplanherziening moet dat uitgekristalliseerd zijn. Er moet dan een duidelijk beeld op tafel liggen over de railontsluiting ten westen van Gouda en de daarmee samenhangende verstedelijkingsopties.

Ons wordt nu gevraagd om in te stemmen met bouwlocaties. Dat hebben wij tot nu toe nog niet gedaan. De beste bouwgrond ligt in het noorden en het voorstel is om die beste grond, kleigrond, niet te bestemmen voor woningbouw, maar voor bedrijven en glas. Misschien is daar een goede reden voor maar wij vinden het eigenlijk niet voor de hand liggend. Waarom is die keuze gemaakt? Het belang van economie en bedrijventerreinen is duidelijk, maar het primaire belang van woningbouw en de situering daarvan lijken toch ietwat achtergesteld bij de economische motieven. Zou het niet een goed idee zijn om de in volgende projectfase een vertegenwoordiger vanuit de woningbouwcorporaties mee te laten draaien?

Dan de aantallen woningen. Westergouwe en Triangel vallen buiten dit stuk. Dat betreft al rond de 5000 huizen. Nu praten wij over 15.000 tot 30.000 woningen. Er is een knip aangebracht. Tot 2020 gaat het om 15.000 woningen. Het lijkt er een beetje op alsof wij de beslissing over de andere helft nu niet behoeven te nemen onder het mom van "dat zoeken wij later wel op". Maar hoe zit dat? In de visie lezen wij dat het maximumaantal moet worden gebouwd om de infrastructuur te kunnen bekostigen omdat het anders niet lukt. Kunnen GS dit verduidelijken? Waarom wordt die knip gemaakt?

Pijnpunt voor ons is het enorme ruimtebeslag van 1404 ha. Er wordt gebouwd in lage woningdichtheden. Een groenstedelijk woonmilieu. Dat klinkt aantrekkelijk en trendy. Het heeft twee gevolgen. In de eerste plaats soupeer je daarmee in een keer alle ruimte op, met als gevolg een grotere druk op bouwen in het Groene Hart. In de tweede plaats wordt het wonen duur. Maar voor wie bouw je eigenlijk? De echte knelpunten op de woningmarkt zijn gelegen in onvoldoende betaalbare woningen, zeker in de vijf gemeenten. Wij zouden graag zien dat er compacter wordt gebouwd met een hogere woningdichtheid.

Over die dichtheid, mede tegen de achtergrond van zuinig ruimtegebruik en een goede infrastructuur, overwegen wij een motie in te dienen, maar wij zien eerst graag de reactie van GS tegemoet.

De heer **POTHARST (CDA)**: Mijnheer de voorzitter. In het streekplan Zuid-Holland Oost is opgenomen dat voor het gebied in de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda een nadere uitwerking zou plaatsvinden onder de regie van de provincie. In de nota Ruimte is dit gebied naast Almere opgenomen als een van de twee grote verstedelijkingslocaties in de Deltametropool. Wij hebben in februari 2003 ingestemd met het afsprakenkader. Daarna is de stuurgroep met 23 publieke en private partijen aan de slag gegaan met als resultaat dat op 22 september de Interregionale Structuurvisie kon worden vastgesteld. Wij zijn van mening dat de ISV een goede uitwerking van het Opgaven-document is, dat de stuurgroep goed werk heeft verricht en dat de visie een goede basis is voor het opstellen van het ISP, het Intergemeentelijk Structuurplan, en de partiële herziening van het streekplan Zuid-Holland Oost. Hoewel de ISV formeel al is vastgesteld en de Staten dat dus niet doen, willen wij de kans om te reageren op de ISV en om punten voor de uitwerking in het ISP mee te geven, gebruiken om een aantal opmerkingen te maken over, zoals de minister de vorige week zei, de bodem van de Zuidvleugel. Ik noem daarbij acht thema's.

Het eerste is mobiliteit. Voor het RZG-gebied is het absoluut noodzakelijk dat er eerst duidelijkheid is over de aanpak van de mobiliteit, over de ontsluiting van het gebied. Het aantal voziene verplaatsingen per etmaal zal immers stijgen van 70.000 naar 275.000. Voor de eerste paal geslagen wordt, moeten er toezeggingen van het Rijk zijn. Het geraamde tekort van 1,5 miljard wordt immers voornamelijk veroorzaakt door kosten voor de infrastructuur. Daarnaast moeten er duidelijke afspraken op tafel liggen over realisatie, zoveel mogelijk voorafgaand aan de bouw. Het gebied kan nu de mobiliteitsvraag al niet meer aan. De Staten hebben twee jaar geleden al geld beschikbaar gesteld voor de omleiding van de N219 bij Zevenhuizen en de nieuwe aansluiting op de A12. Dat moet nu met de meeste spoed uitgevoerd worden. Die N219 zou eigenlijk gelijk al als vierbaans moeten worden aangelegd; ik doel daarbij uiteraard op de omleiding. Ook een snelle aanleg van de Zuidwestelijke Randweg bij Gouda en op iets langere termijn de aanleg van de Westelijke Randweg bij Waddinxveen hebben een hoge prioriteit. In de oplossing van het mobiliteitsprobleem zal ook het openbaar vervoer een behoorlijk aandeel moeten krijgen. Volgens de ISV zal de gerichtheid op Rotterdam fors toenemen. Als verlenging van de metro van Nesseland naar Gouda nog niet gerealiseerd is, is dan een adequate busverbinding in de tussenperiode haalbaar?

Vervolgens kom ik te spreken over de fasering. De ISV beslaat de periode 2010 tot 2030. Wij dringen aan op een duidelijke fasering in de twee onderscheiden decades, waarbij de eerste hardere opgaven kent en de tweede wat globalere. De nieuwe demografische gegevens tonen aan dat de groei van de Nederlandse bevolking veel trager gaat en eerder afvlakt. Wij moeten ons dus niet te veel focussen op de maximumvariant van 30.000 woningen. Wij zouden dan ook graag een nadere uitwerking zien van het bouwen van 15.000 in plaats van de 30.000. Wat zijn dan de consequenties voor de haalbaarheid?

16526

Interregionale Structuurvisie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda.

Potharst, Eelkman Rooda-van der Made en  
Ouwehand

De opgave voor binnenstedelijke woningbouwontwikkeling kan grote invloed uitoefenen op het aantal in de Zuidplas te bouwen woningen. Nu is voorzien dat dit in Zuid-Holland 50% van de behoefte aan nieuwe woningen moet opleveren. Is die 50% haalbaar of niet? De toekomst zal dat onzes inziens uitwijzen. Beide hiervoor genoemde gegevens kunnen van invloed zijn op de benodigde aantallen woningen in de Zuidplas en zijn dus nu nog niet te overzien. Wij zijn het eens met het uitgangspunt dat woningbouw bij de bestaande kernen moet plaatsvinden en dat er geen Zuidplasstad gebouwd moet worden. Bouwen ten noorden van de A20 is ook voor ons het algemeen uitgangspunt behoudens het eventueel omzetten van verspreid glas bij Nieuwerkerk in verdere woningbouw aldaar. Voor het aantal per ha te bouwen woningen wachten wij de verder studies af, waarbij wij wel de kanttekening willen plaatsen dat er nog steeds behoefte is aan betaalbare woningen en vooral de laatste tijd aan meer huurwoningen.

Wat betreft de wateropgave is aangegeven dat de Eendragtspolder in 2010 gerealiseerd moet zijn. Dat is dus nog vóór de planperiode. Er moeten dus voor die tijd ruimtelijkeordeningsprocedures zoals bestemmingsplanwijzigingen plaatsvinden. Wij nemen aan dat GS daarop tijdig aansturen.

Vervolgens snijd ik het thema werken aan. Wij vinden dat er naast de al voorziene uitbreiding van het bedrijfsterrein Distripark bij Waddinxveen, niet nog meer logistieke bedrijvigheid moet plaatsvinden. Er zal meer gedacht moeten worden aan zakelijke dienstverlening. Wel moet er enige ruimte beschikbaar komen voor uit te plaatsen milieuhinderlijke bedrijven, ten minste tot en met categorie 4. Aandacht willen wij ook vragen voor de agrariërs die in het gebied blijven. Voor hen moet er een normale bestaanstoekomst zijn.

Over de 200 ha netto glas in de Zuidplaspolder hebben wij als Provinciale Staten recent uitspraken gedaan. Dat is één op één vertaald in de ISV. Daarnaast hebben wij de uitdrukkelijke wens van het saneren van het verspreid glas. Dat moet gelijk meegeenomen worden. Uiteraard moet de motie over de lichtuistoot ook uitgevoerd worden.

Uitbreiding van de groenstructuur en de recreatieve mogelijkheden zijn noodzakelijk. Dat is ook opgenomen in de uitgangspunten. Wij dringen wel aan op tijdige realisatie. Over de recente uitspraak van de Raad van State over onder meer de eerste en tweede fase van het Bentwoud, hopen wij binnenkort van GS nader te vernemen wat de consequenties zijn en hoe dit opgelost wordt.

De sturing zal in het ISP nader uitgewerkt moeten worden. Wij willen duidelijk inzichtelijk hebben wie de uitvoering aanstuurt na de vaststelling van de ISV. De uitvoeringsorganisatie moet degelijk zijn. Het moet een plan worden dat werkt. Een degelijke projectbegroting en projectfinanciering is daarbij een vereiste. Vooral zal er uitdrukkelijk aandacht moeten zijn voor de vertaling in gemeentelijke bestemmingsplannen. Daar wil het nog wel eens stagneren. Het zal onzes inziens ook een test worden voor de gemeentelijke bestuurskracht in dit gebied.

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. De transformatieopgave in de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda is zeer complex. Wij hebben hierbij te maken met vijf gemeenten met elk haar eigen voorkeur. Elk van de vijf moet straks haar eigen bestemmingsplan vaststellen. In de opgave staat dat het om 15.000 tot 30.000 woningen gaat, 150 tot 350 ha bedrijfsterrein en 200 ha netto glas. Is het nog wel reëel om

over die getallen te praten? Is bij de berekening van de financiële haalbaarheid niet gebleken dat bij een aanname van 30.000 woningen, 350 ha bedrijfsterrein en 200 ha netto glas, sprake is van een tekort van 1,5 miljard euro? Betekent dit niet dat als wij straks de knip gaan leggen bij 15.000 woningen, er daarna veel compacter gebouwd zal moeten worden en wij voor veel grotere getallen staan?

Wij hechten er verder aan dat er een goede oplossing gevonden wordt voor de complexe verkeersopgave zowel op het gebied van de wegen als op het gebied van de infrastructuur. Nieuwbouw mag dan ook alleen maar plaatsvinden als de infrastructuur de verkeersstroom kan verwerken. Wij moeten hebben geleerd van de fouten van de Vinexlocaties. Dan denk ik in het bijzonder aan Ypenburg. Wij worden daar iedere dag geconfronteerd met grote files.

Wellicht ten overvloede wijs ik er op - wij hebben het al vaker benadrukt - dat wij grote waarde hechten aan de wateropgave voor dit gebied. Ook heel belangrijk is het vereveningsfonds voor een goede voeding voor de groenvoorziening. Het mag niet zo zijn dat het straks een sluitpost is. Tegelijkertijd en op tijd zal de groenvulling in dit gebied verwezenlijkt moeten worden.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik beperk mij in mijn bijdrage tot het naar voren brengen van een aantal punten waarover wij nog wat zorgen hebben. Mijn fractie heeft waardering voor de totstandkoming van de voorliggende ISV, waaraan hard is gewerkt. Dat betekent overigens niet dat wij het met alle onderdelen eens zijn. Ten aanzien van de woningbouwlocatie Westergouwe behoeft ik alleen maar te verwijzen naar de nieuwsbrief De Water, waarin een aantal deskundigen op het gebied van waterhuishouding aangegeven hebben waarom die locatie niet geschikt is. Desalniettemin hebben wij waardering voor het gehele proces omdat het van onderop georganiseerd is. Er is nog een viertal punten dat ik aan de orde wil stellen.

De oriëntatie op het openbaar vervoer is erg eenzijdig gericht op Rotterdam. Het gebied gaat in de toekomst zijn eigen dynamiek krijgen. Er liggen een aantal mogelijkheden om bepaalde voorzieningen aan elkaar te knopen, zoals de Rijn Gouwelijn en het metronet. Bovendien is er een duidelijke oriëntatie richting Den Haag, Gouda en Zoetermeer. Dat rechtvaardigt echter niet de eenzijdige oriëntatie op Rotterdam. Op dat punt zou wij eigenlijk in het ISP een duidelijke visie willen terugzien op het openbaar vervoer.

Een tweede punt van zorg is het groen in het zuidelijk deel. In dit soort projecten dreigt groen veelal het kind van de rekening te worden, wanneer exploitaties op langere termijn niet toereikend zijn. Wij hebben een aantal suggesties om hierin verbetering te brengen en die hebben wij vervat in een amendement. Allereerst noem ik in dit verband het rechtsgebied van de grondbank. In de verordening voor de grondbank is een kaartje opgenomen, evenals in bijlage 5 van de ISV. Duidelijk wordt dat het gebied van de grondbank niet één op één hetzelfde gebied is als het gebied voor de ISV. Als de oorzaak hiervan erin is gelegen om met name de bestaande stedelijke kernen daarbuiten te laten dan is dat volgens ons een logische keuze.

Echter, als je goed kijkt naar het kaartje, zie je ook dat een aanzienlijk deel van de groenstructuur onder andere in het zuidelijk gedeelte van het plangebied erbuiten valt. Wij vragen ons af op welke wijze daarbij verevening kan plaatsvinden zodat de sterkere grondposities bij kunnen dragen aan de zwakere grondposities. Graag krijgen wij hierop een nadere reactie.

De fractie van GROENLINKS pleit ervoor om in de ISP een vereveningsfonds te creëren zodat via dotatie vanuit aantallen woningen en vierkante meters bedrijventerreinen voeding kan plaatsvinden in dat fonds zodat de groenstructuur hard gefinancierd kan worden. De gedeputeerde heeft in de statencommissie Ruimte en Wonen aangegeven, dat hij dat tezamen met ons van mening is en dat dit ook georganiseerd moet worden. Wij hebben de statenvoordracht op dat punt nog eens aandachtig gelezen en hebben vastgesteld dat er niets over is geregeld. Wij hebben ook gekeken naar de aanpak en de fasering zoals die benoemd zijn in de ISV. In paragraaf 8, Financieel-economische haalbaarheid, pagina 50, en in paragraaf 9, Hoofdlijnen vervolgaanpak, pagina 54, staat daarover niets. Aangezien wij ervan uitgaan dat de gedeputeerde in de commissie hetzelfde beoogt als wij, vinden wij dat dit punt toe gevoegd moet worden aan het voorliggende besluit. Daarvoor hebben wij een amendement opgesteld.

Ons volgende punt van zorg betreft het planologisch kader voor het gebied. Het zou naar ons oordeel heel goed zijn als er één provinciaal bestemmingsplan voor het gebied gemaakt werd. Op dit moment kent het gebied nog heel veel oneigenlijke functies die nog niet planologisch beschermd zijn. De kans bestaat dat hetgeen wij met dat gebied willen, daardoor in de toekomst erg moeilijk bereikt kan worden. Wij zouden de gedeputeerde willen vragen om in de uitkristalliseringsfase van het ISP deze kwestie afdoende te regelen in de afspraken met de betrokken gemeenten.

*INGEDIEND IS:*

**Amendement AI/5522**, voorgesteld door het lid Ouwehand, inzake **instelling vereveningsfonds**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004,

besluiten in het ontwerpbesluit 2, onder besluit 3 toe te voegen:

"Voor de realisering van de groenblauwe structuur een vereveningsgroenfonds in te stellen en hiervoor met de betrokken gemeenten afspraken te maken analoog aan de afspraken die zijn gemaakt in het convenant Harnaschpolder".

**Toelichting:**

De ontwikkeling van het groenblauw raamwerk maakt onderdeel uit van de transformatieopgaven. In het streekplan Oost is aangegeven dat hiervoor groene verbindingen moeten worden gerealiseerd tussen de Rottewig, het Bentwoud en de Krimpenerwaard. Ook een zoekopgave is geformuleerd voor een waterrijk natuur- en recreatiegebied. De ontwikkelingen van natuur- en recreatiegebieden stagneren vaak ernstig door gebrek aan middelen. De gedeputeerde heeft in de statencommissie R en W aangegeven ook voor de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda analoog aan het Midden-Delfland Fonds tot een vereveningsfonds te willen komen zodat een structurele dotatie per woning en vierkante meter bedrijfsterein ontstaat

voor de financiering van de groenblauwe structuur in dit gebied.

Afspraken over het instellen van een dergelijk fonds en de voeding daarvan moeten in een vroegtijdig stadium gemaakt worden.

In de ISV bij de verdere aanpak en fasering (8. Financieel-economische haalbaarheid, pag. 50) en de hoofdlijnen vervolgaanpak (9. Afronding, pag. 54) is niets geregeld om de instelling van zo'n vereveningsfonds en de voeding daarvan te regelen.

Met dit amendement wordt beoogd, te komen tot een vereveningsgroenfonds voor dit gebied, zodat in de vervolgfase van het ISP hieraan verder vorm en inhoud kan worden gegeven in overleg met de betrokken gemeenten.

De heer **HELDER (VVD)**: Mijnheer de voorzitter. De rol van de Staten in het onderhavige onderwerp ISV RZG komt eigenlijk neer op het geven van een compliment aan de verantwoordelijk gedeputeerde. En dat doe ik dat bij dezen. De kaderstellende rol hebben wij immers al in februari 2003 ingevuld, toen wij het Afsprakenkader en het Strategiedocument hebben vastgesteld. Wat ons nu te doen staat, is te toetsen of GS deze documenten goed hebben vertaald in de visie.

De communicatie naar het gebied en het maatschappelijk veld is naar de mening van onze fractie doeltreffend geweest. Bovendien verliep die plezierig, niettegenstaande het feit dat er pittige vragen waren. Deze procedure heeft in ieder geval medegeleid tot het voorliggende document als resultaat van overleg binnen de stuurgroep waarin 23 partijen vertegenwoordigd zijn.

Vandaag dienen wij de vraag te beantwoorden of de voorliggende ISV voldoende basis biedt voor de uitwerking van het ISP en voor de partiële herziening van het streekplan Zuid-Holland Oost. In de aanloop naar het ISP wil mijn fractie stilstaan bij de infrastructuur. In feite doen GS dat ook door te stellen dat terecht veel nadruk gelegd moet worden bij het belang van goede infrastructuur inclusief wegen en openbaar vervoer en bij het belang van voorfinanciering van de infrastructuur. Naar de mening van mijn fractie zit hierin tegelijkertijd het zwakke punt. Als de ISV de basis voor het ISP moet zijn, willen wij graag van GS weten hoe zij denken om te gaan met de bandbreedtes van 15.000 tot 30.000 woningen en 150 tot 350 ha bedrijventerreinen. Immers, deze zullen de belangrijkste kostendrager moeten zijn voor de financiering van infrastructuur. Maar vanwege de ongunstige verhouding van de woningbouwkosten ten opzichte van de te verwachten opbrengsten blijft er een fors negatief saldo over. In de indicatieve planbegroting is bij een groot tekort van ruim 1,2 miljard euro al uitgegaan van de variant met de meeste woningen en bedrijventerreinen. Onze fractie hecht zeer sterk aan een meervoudige kwaliteit van het gebied, zowel met betrekking tot de sociaal-economische componenten, zoals wonen, werken en recreëren, groen en natuur, als ook met betrekking tot de duurzaamheid wat betreft leefbaarheid. Hierbij horen een goede infrastructuur en bereikbaarheid, evenals de componenten van de ruimtelijke ordening. Kunnen GS ons aangeven hoe zij denken om te gaan met deze variabelen als ze in feite al op het maximum zijn ingevuld?

16528

Interregionale Structuurvisie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda.

Helder, Van Dieren en Van Dijk

Wat is dan bij het ISP en de streekplanherziening nog de keuzevrijheid van de Staten als nu al uitgegaan wordt van de maximumvariant, terwijl deze wel heel bepalend is voor de kwaliteit van het gebied? Of denken GS dat er ten aanzien van de bandbreedte op enig moment nog een schep bovenop gedaan kan worden, in de zin dat er sprake zal zijn van meer dan 30.000 woningen? Denken GS daarbij dan ook aan de relatie met de Rotterdamse regio? Afhankelijk van de beantwoording van GS overwegen wij een motie in te dienen.

De heer **VAN DIEREN (SGP/ChristenUnie)**: Mijnheer de voorzitter. Namens mijn fractie wil ik complimenten uitspreken richting de gedeputeerde maar zeker ook richting de 23 partijen die in de stuurgroep voor de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda ofwel het Zuidplaspasgebied zijn vertegenwoordigd, voor het behaalde voorliggende resultaat.

In het aanvankelijke besluit werd een antwoord gevraagd op een drietal punten. Een van die punten betrof de op te stellen ISV Zuidplaspas. Het herziene besluit noemt dit punt niet meer. In de constatering wordt overigens gesproken van een op te stellen ISV Zuidplaspas, maar naar mijn idee is dat een onjuistheid en moet er staan: een op te stellen ISP Zuidplaspas.

In feite ligt nu de vraag voor of wij kunnen instemmen met de voorliggende ISV. Op deze vraag kan ik namens mijn fractie positief antwoorden. Wel wil ik nog een vijftal aandachtspunten noemen.

In de eerste plaats wordt er in het voorstel gesproken over te accommoderen functies in dat gebied. Daarbij gaat het met name om woningen, in aantal tussen 15.000 en 30.000. Ook wordt er gesproken over bedrijventerrein van 150 tot 350 ha. Dat is een grote bandbreedte en dat heeft gevaren in zich. Wanneer concrete keuzen te lang uitgesteld worden, zullen op een gegeven moment de fysieke mogelijkheden in dat gebied gaan bepalen wat er wel en niet kan. Het gevaar is dat de groene functie, in het bijzonder de agrarische ontwikkeling en de zo noodzakelijke natuurontwikkeling in dat gebied, het kind van de rekening worden. Hoe denkt het college met dit knelpunt om te gaan?

Daar de woningen en de bedrijventerreinen de financiële dragers zijn waar het gaat om een antwoord op bovengenoemde problemen, zal naarmate keuzes langer worden uitgesteld, de groene functie meer in de knel komen.

Bij de toestemming tot het ontwikkelen van de wijk Westergouwe door de gemeente Gouda - dat ligt wel buiten het Zuidplaspasgebied - waren er nadrukkelijke eisen gesteld aan de financiële voorzieningen voor die maatregelen die de gevaren voor het bebouwen of ontwikkelen van het putje van Nederland met zich brengen. Hiermee zal naar onze mening bij de uitwerking in het ISP nadrukkelijk rekening gehouden moeten worden.

Ons volgende aandachtspunt is de infrastructuur. Op dit moment is het gebied van de Zuidplaspas wat betreft de ontsluiting volledig dichtgeslibd. Dit en toekomstige plannen noodzaken om allereerst de plannen voor wegen en openbaar vervoer in de eerste fase te realiseren. Bij meerdere Vinexwijken heeft men dit destijds niet gedaan, met alle schade van dien. Ook dit heeft cruciale consequenties omdat daarmee de kosten voor de baat uitgaan.

Wat betreft de sectoren wonen en werken in het desbetreffende gebied verandert er het meeste voor de agrariërs. Van deze mensen, ook onze inwoners, bereiken mij de meest verontrustende signalen, zo men wil, signalen van onzekerheid. Zo vragen ze zich af of er nog wel een volwaardige plaats voor hen is in deze streek. Mijn fractie hoopt dat daarop straks een positief antwoord komt, aangezien de agrariërs een belangrijke rol spelen bij de groene functie in dit gebied. De economische haalbaarheid bevordert meestal de lange duur, de standvastigheid van de groene functie in een gebied. Verder is het van belang om van begin af aan een goede communicatie te hebben met deze bevolkingsgroep. Wanneer een gemeente het voornemen uitsprekt een voorkeursrecht te willen vestigen zonder echter aan te geven wanneer het van dat recht gebruik zal maken, leidt tot grote onzekerheid voor de desbetreffende agrariër.

Voorzitter. Ik rond af. Mijn fractie zal uiteindelijk voor dit voorstel stemmen maar zou graag nog wel wat geruststellende antwoorden krijgen op onze vragen.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Ik dank de Staten voor de waardering die zij hebben uitgesproken voor het proces aan de hand waarvan dit ISV tot stand is gekomen en voor het resultaat dat nu op tafel ligt. Uiteraard neem ik ook goede nota van de hier naar voren gebrachte vragen, opmerkingen, kritische kanttekeningen en suggesties.

Met de 23 partijen en met de gemeenten in het desbetreffende gebied zijn een aantal mooie dingen neergezet. Ik noem de overeenstemming die is bereikt over de grondbank, die inmiddels al functioneert en de eerste grondposities heeft verworven. Daarnaast wijs ik op het voorkeursrecht dat op het gebied gevestigd is door de gemeentes. Allemaal bereiden wij ons dus voor op de grote ontwikkelingen die in dit gebied gaan plaatsvinden. Voordat er feitelijk gebouwd wordt, moet er goed en integraal nagedacht worden over de inrichting van het gebied. Kernvraag vanuit de Staten is ook of wij binnen dit proces de verbanden tussen allerlei zaken wel in de gaten houden. Daarbij is op grond van de door ons gekozen lagen benadering in de eerste plaats nagegaan wat het gebied zelf aankan. Daar hebben wij in de commissie goed over gesproken. Er is ook een aantal werkbijeenkomsten over gehouden met raadsleden en statenleden. Vanuit de wereld van de waterschappen zijn deskundigheden ingezet om de morfologische kwaliteiten en karakteristieken van dit gebied met zijn heel complexe waterhuishouding, goed in beeld te krijgen. Dit alles geldt als basis om van daaruit verder te gaan en door te redeneren.

De heer Loose heeft er terecht op gewezen dat er voortdurend aandacht moet zijn voor vragen van bewoners van het gebied, bijvoorbeeld ten aanzien van de veiligheid. In de communicatie moeten wij daaraan ook volop aandacht besteden. Ik durf met recht en reden te zeggen dat met de kennis die wij erover hebben verzameld, de vragen over de kwaliteit van de bodem en over de veiligheid allemaal expliciet aan de orde zijn geweest en in de rapporten behandeld zijn. Ik meen dan ook dat wij de mensen hierover de benodigde informatie kunnen geven, in de zin dat er veiligheden zijn. Dat neemt niet weg dat er wat betreft de inrichting van de polder aan een heleboel condities moet worden voldaan. De waterhuishouding in dit gebied stelt eisen aan hoe wij de polder verder inrichten. Hoe dat precies verder vorm krijgt, komt straks in het bestemmingsplan aan de orde. Daarin wordt alles het meest concreet geregeld.

De heren Loose en Potharst en mevrouw Eelkman Rooda zijn ingegaan op de infrastructuur en zij hebben eigenlijk alledrie het Vinex-voorbeeld genoemd. Zie doelden daarbij op het schrikbeeld van: straks kunnen wij er niet in of niet uit, terwijl er wel gebouwd is. In dit stadium van de ISV is nu al merkbaar hoe zorgvuldig wij in beeld proberen te brengen wat de consequenties zullen zijn van intensieve bebouwing in het gebied voor de wegen en het openbaar vervoer. Dat is ook geïnventariseerd. Het een houdt wel nauw verband met het ander. Wij kunnen niet eerst alle infrastructuur aanleggen om vervolgens met de bouw te starten, aangezien er een relatie is tussen rood en infrastructuur. Daarom zullen die samen opgaan. Het zal een soort van kruisbestuiving zijn. Dat heeft ook te maken met de verevening, waarop de heer Ouwehand gewezen heeft. Er moet geld verdiend worden in het gebied om uiteindelijk publieke functies te kunnen financieren. In de Bestuurscommissie Randstad is anderhalve week geleden afgesproken met de ministers van VROM en VenW dat er voor dit gebied een aparte verkenning komt ten behoeve van volgende MIT-rondes. Het is winst dat ze dat hebben toegezegd en dat ze ervoor openstaan. Daardoor kunnen wij integraal naar het gebied kijken.

Onderdeel van de infrastructuur is uiteraard het openbaar vervoer. Zoals bekend lopen er twee grote spoorlijnen door het gebied op basis waarvan het Stedenbaanconcept tot wasdom zou moeten komen, met stations lang de bestaande spoorlijnen. De Goudse Poort is de vorige week op de Zuidvleugelconferentie genoemd als een pilot die verder ontwikkeld zal worden. Veder noem ik in dit verband de plannen rond Doelwijk en Nieuwerkerk/Moordrecht. Naast de spoorverbindingen is er uiteraard ook aandacht voor de busverbindingen en dergelijke. Dit alles zal gefaseerd tot ontwikkeling gebracht worden in relatie tot de verstedelijking die gaat plaatsvinden. Dat betreft zowel het werken als het wonen.

Veel woordvoerders hebben zich afgevraagd of de bandbreedte van 15.000 tot 30.000 woningen en 150 tot 350 ha bedrijventerreinen niet te fors is. In de plannen die voorliggen, is gekozen voor het maximum, dus de bovenkant van de bandbreedte, te weten 30.000 woningen en 350 ha bedrijventerreinen. Daarbij is wel uitgegaan van de planperiode 2010-2030. Het is dus een gefaseerde ontwikkeling die wij met elkaar moeten realiseren. Daarbij is het van belang, waarop de heer Evertse terecht eerder in commissieverband heeft gewezen, dat een zekere flexibiliteit in acht wordt genomen. Voor de eerste 15.000 woningen die nu geprogrammeerd staan tot 2020, is een behoefte onderkend vanuit met name het Rotterdamse en het inliggende gebied. De verdeling is ongeveer 10.000 woningen om te voorzien in de Rotterdamse behoefte en 5000 woningen voor het inliggende gebied. Die 15.000 kunnen wij dus redelijk hard en concreet overzien op basis van de bestaande behoefte. Maar dan is het inmiddels 2018. Het plan zal met het oog op de demografische ontwikkelingen dan, voldoende flexibel moeten zijn om te voorkomen dat wij ten koste van alles in blijven zetten op die 30.000. Er zijn dan beoordelingsmomenten ingebouwd om fase 2, de periode 2020-2030 met nieuwe aantallen te benoemen. Om de gehele infrastructuur, alle groenfuncties en publieke voorzieningen uiteindelijk te kunnen realiseren komen wij zelfs uitgaande van de bovenkant van de bandbreedte nog een bedrag van 1,5 miljard euro tekort, en dat nog door de oogharen gezien. Dat moeten wij dus ook in ogenschouw nemen. Als wij het goed willen doen, zullen wij die hoge aantallen uiteindelijk nodig hebben om de publieke voorzieningen te kunnen financieren. Dat is niet een kwestie van ergens naartoe rekenen, maar van het gegeven dat het één

een duidelijke relatie met het ander heeft. Het niet benutten van de bovenkant van de bandbreedte in de tweede fase, zal zeker consequenties hebben voor de kwaliteit van de publieke diensten en ruimtes in het gebied.

De heer Loose heeft een aantal opmerkingen gemaakt over de woningdichtheden en heeft aangekondigd daarover zonodig met een motie te komen. In de voorliggende planvorming is gerekend met een gemiddelde van 25 tot 30 woningen per ha. In de verdere uitwerking van het plan zal dat gedifferentieerd worden. Bij stationslocaties zullen de dichtheden hoger zijn, waarschijnlijk 50 woningen per ha. Bij de vaststelling van de gemiddelde woningdichtheden is uitgegaan van een bruto-brutobenadering. Dat is inclusief speelvoorzieningen, wegen en het verdere ruimtebeslag. Mijns inziens behoeft de heer Loose zich op dit moment dan ook geen zorgen te maken over de woningdichtheden. Wanneer te zijner tijd het ISP, de bestemmingsplannen en het streekplan aan de orde zijn, kunnen wij nog eens goed naar die woningdichtheden kijken. Wij zijn er op uit om de kwaliteit van de polder te benutten, waarbij er sprake is van het concept van de linten, de lanen en de tochten en van de gedachte om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande kernen waar het gaat om het accommoderen van woningen. Als je de lintbebouwing Zevenhuizen-Moerkapelle verder tot ontwikkeling wil brengen, zal dat in combinatie moeten gebeuren met bedrijvigheid die daar in de buurt gepland is. Dan is er sprake van een andere woningdichtheid dan wanneer je in Waddinxveen op bepaalde plaatsen weer wat geconcentreerder bouwt. Als gemiddelde is in elk geval aangehouden 25 tot 30 woningen per ha, met verdichtingslocaties rond stations die straks terug te vinden zijn het ISP en het streekplan.

De heer Potharst heeft terecht gezegd dat er niet toegewerkt moet worden naar een Zuidplasstad. Vanuit het concept van de linten, de lanen en de tochten en met het uitgangspunt van bouwen aansluitend aan bestaande kernen moge het duidelijk zijn dat wij in samenspraak met de gebiedsautoriteiten en de bewoners van het gebied niet kiezen voor de opzet van een Zuidplasstad. Het betekent tegelijkertijd dat de grootstedelijke voorzieningen afkomstig zijn van Gouda, Zoetermeer, Den Haag en Rotterdam en dat de kleinschalige voorzieningen zullen komen van de inliggende kernen. Het draagvlak voor de voorzieningen wordt met het voorliggende plan natuurlijk ook veel groter. Voor een bibliotheek is er bij wijze van spreken nu al ruimte gelet op het aantal woningen dat er bij komt.

Wat betreft het type woningen en de betaalbaarheid van de woningen wijs ik erop dat ook in het voorliggende plan de Woonvisie centraal staat. Er wordt een accent gelegd op starters en senioren, gedifferentieerd bouwen, inclusief sociale woningbouw, zoals gedefinieerd in de 30%-regel.

De heer Loose heeft het verder gehad over bouwen boven de A20. Anderen zouden wellicht zeggen: niet bouwen beneden de A20 in verband met de complexe waterhuishouding en bodemstructuur. De heer Ouwehand zit op die lijn. In de ISV staat de vernattingsstrategie centraal. In beginsel houdt dit in dat er voor dergelijke gebieden geen grootstedelijke bouwplannen gemaakt worden, maar dat die gebieden zoveel mogelijk vernat dienen te worden. Dat neemt niet weg dat er wel enige herstructurering zou kunnen plaatsvinden, bijvoorbeeld van een oude glaslocatie bij Nieuwerkerk a/d IJssel, gelegen ten zuiden van de A20. Verder zou bijvoorbeeld tussen

16530

Interregionale Structuurvisie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda.

Van Dijk, Ouwehand, Loose en Potharst

Westergouwe en Moordrecht waar vernatting plaatsvindt, gedacht kunnen worden aan het creëren van een watergoed, dus een mooi landgoed in het water, ook om verdien capaciteit te genereren voor financiering van de recreatie-, groen- en waterontwikkeling. Verder wijs ik erop dat ten noorden van de A20 bij Moordrecht de Waterparel is neergezet, een aansluitend groen- en recreatiegebied dat tot ontwikkeling komt mede in relatie tot de Krimpenerwaard en de verbinding die wij willen creëren over de Rottewig naar het Bentwoud.

Ook wat betreft de bedrijventerreinen is in de ISV uitgegaan van de bovenkant van de bandbreedte, namelijk 350 ha, waarvan de ontwikkeling met name is voorzien in het noorden van het gebied, uitgaande van het concept om zoveel mogelijk woningbouw te realiseren aansluitend aan de bestaande kernen en daarbij ook gebruik te maken van de kreekruggen in het gebied om de waterkwaliteit van de polder te kunnen benutten. Waarom zou je bedrijfsterreinen naar het zuiden brengen en ze bij wijze van spreken midden op het water bouwen, terwijl je mensen daar juist zo prachtig kunt laten wonen? Dat heeft ook te maken met een afweging van stedelijke en woonkwaliteiten.

In het kader van de ISV moet ruimte gevonden worden voor 200 ha extra netto glas. Wat betreft de lichtuitstoot waarop de heer Potharst duidde, verwijs ik naar de motie die de Staten daarover heeft aangenomen. Het convenant dat de sector heeft gesloten met de milieuorganisaties gaat ervan uit dat er in 2007 al 95% minder lichtuitstoot zal zijn. Ik zeg hier met nadruk dat de WLTO uitermate actief is om in dit gebied glaslocaties tot stand te brengen die uniek zijn qua duurzaamheid en architectuur maar ook waar het gaat om de combinatie van water, werken en milieu. De allernieuwste kassen zijn inmiddels energieleveranciers geworden. Ik heb mij laten vertellen dat je met 100 ha kassen 20.000 woningen van energie kunt voorzien. Ook dat soort aspecten van duurzaamheid dient in de polder volledig benut te worden.

Ik hoop dat ik op de complexe verkeersopgave zowel op het gebied van de wegen als op het gebied van de infrastructuur, waarover mevrouw Eelkman Rooda sprak, nu voldoende ben ingegaan. Mede aan de hand van de MIT-verkenningen vindt een integrale afweging en beoordeling plaats. Bij het ISP zal overigens nog niet sprake kunnen zijn van een eindantwoord, omdat de financiering met name vanuit het inliggend gebied en van het Rijk moet komen. En dat zullen pas MIT-rondes zijn na 2012.

Ik vind het jammer dat de heer Ouwehand nu reeds een amendement heeft ingediend over het grondgebied van de groundbank en het ISV-gebied, aangezien ik over dit onderwerp nog wel iets had willen zeggen. Het rechtsgebied van de groundbank is eigenlijk het ISP-gebied minus de bebouwde kommen volgens de contouren van het streekplan Zuid-Holland Oost. Het Bentwoud en de Eendragtspolder zitten er niet in, aangezien die worden verworven door de DLG.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Als ik kijk naar het kaartje van de gebiedsuitwerkingen en ik daar het kaartje van de groundbank naast leg, zie ik dat aanzienlijke gebieden bij de Rottewig die nu niet deel uitmaken van het verstedelijk gebied van de verschillende kernen, er buiten gelaten zijn. Dat betreft een transformatiegebied bij uitsteking naar de groene functie gevonden moet worden. Hetzelfde geldt voor het aaneengesloten gebied bij Westergouwe waar de ecologische verbindingen liggen en een deel van de blauwe parel. Met andere woorden: wij zijn het met elkaar eens over de benadering zoals

u die geschetst heeft, maar op het kaartje staat het iets anders.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Onder verwijzing naar bijlage 5 op blz. 63, kan ik u zeggen dat de Eendragtspolder en de Rottewig onder het gele gebied vallen. Het lijkt mij overigens goed dat de heer Ouwehand en ik er tussen de eerste en de tweede termijn samen nog even naar kijken.

Met betrekking tot de verevening wijs ik erop dat er met alle partners is afgesproken dat er voor het gehele gebied een vereveningsfonds komt. Een en ander is ook terug te vinden op blz. 50 van de ISV.

Ik ben de heer Van Dieren dankbaar voor zijn oplettendheid, in de zin dat in de constatering ten onrechte wordt gesproken van ISV en dat dit ISP moet zijn. Wij zullen ervoor zorgen dat dit aldus gewijzigd wordt.

De heer Van Dieren heeft verder specifieke aandacht gevraagd voor de agrariërs. De plek voor de agrariërs in dit gebied zal minimal zijn aangezien het hierbij gaat om een verstedelijkingsgebied. Met name aan de zuidkant waar nog een aantal agrariërs functioneren, zal straks bij vernatting eigenlijk geen ruimte meer zijn voor een bedrijfseconomisch verantwoord agrarisch functioneren. Uiteraard zullen wij hierover met alle betrokken agrariërs overleg voeren. Dat gebeurt nu al door de WLTO. Op verzoek van ons heeft deze organisatie alle agrariërs in het gebied bezocht en is zij nu bezig hun toekomstkansen in kaart te brengen, ook in combinatie met andere functies die ze zouden kunnen krijgen in het landschapsbeheer.

De heer **LOOSE (PvdA)**: Voorzitter. Wij danken de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik wil er nog twee punten uitlichten.

Allereerst de waterhuishouding en de kosten die voor de waterinfrastructuur moeten worden gemaakt. Daarvoor maakt het niet zoveel uit hoeveel woningen er uiteindelijk gebouwd gaan worden. Dat moet dus nu al afgestemd worden op de bovenkant van de bandbreedte, te weten de 30.000 woningen. Je kunt het namelijk niet achteraf bijstellen. Er ontstaat mijns inziens dan ook een voorfinancieringsprobleem als voor de eerste fase uitgegaan wordt van 15.000.

Hoewel wij tevreden zijn over het antwoord van de gedeputeerde over de woningdichtheid zullen wij de verdere ontwikkelingen op dat punt kritisch blijven volgen, opdat er zuinig wordt omgegaan met de beschikbare ruimte en er wordt vastgehouden aan de regel van 30% sociale woningbouw.

De heer **POTHARST (CDA)**: Voorzitter. Ook ik dank de gedeputeerde voor zijn heldere reactie op de op- en aanmerkingen van mijn fractie.

Naar ik heb begrepen, zal de wateropgave verder uitgewerkt moeten worden. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of naar zijn inschatting het waterschap in staat is om die opgave voor dat gebied zelf te financieren dan wel of er in het kader van de ISV mogelijkheden zijn om een financiële handreiking te doen.

Verder mag er als gevolg van de vernatting van voornamelijk het zuidelijke deel van het gebied van worden uitgegaan dat de daar gevestigde vooral agrarische bedrijven hiervoor gecompenseerd dienen te worden. Hoe denkt de gedeputeerde dat op te lossen?

Interregionale Structuurvisie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda.

Eelkman Rooda-van der Made, Ouwehand, Helder,  
Van Dieren en Van Dijk

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. De gedeputeerde bedank ik voor zijn uitgebreide beantwoording. Als ik hem goed beluisterd heb, komt de extra wegeninfrastructuur pas aan de orde in het MIT na 2012. Als dat zo is, verzoek ik de gedeputeerde er meer haast achter te zetten door ervoor te zorgen dat het eerder opgenomen wordt, zodat een herhaling van de problemen met bepaalde Vinexlocaties voorkomen wordt.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Overleg tussen de eerste en de tweede termijn leert mij dat als de gedeputeerde zou kunnen toezeggen dat wanneer het voor de doelstelling van de ISV nodig is om grond te verwerven buiten het gebied van de grondbank, de provincie daarin een actieve rol zal spelen, datgene wat ik beoog daarmee ondervangen wordt. Daarnaast zouden wij bij de evaluatie van de grondbank kunnen nagaan of er mogelijk inzicht is ontstaan die tot een andere aanpak moeten leiden.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. Ik bedank de gedeputeerde voor de beantwoording. Hij heeft met zoveel woorden gezegd dat de Staten zich op dit moment niet druk behoeven te maken over de woningdichtheden en dat vooral de kwaliteit van het gebied verder benadrukt moet worden. Bij kwaliteit behoort naar onze mening ook het bouwen van woningen waarin prettig gewoond kan worden en waaraan behoefte is. Dat heeft dus niet zozeer te maken met maximale woningdichtheid als wel met optimale woningdichtheid. Wij vragen dan ook de uitspraak van de gedeputeerde dat er na de eerste fase geen heroverweging plaatsvindt in de richting van bijvoorbeeld 40.000 indien bijvoorbeeld het financiële plaatje tegenvalt. Anders wordt er namelijk wel een Zuidplasstad gecreëerd, hetgeen wij niet willen.

Verder krijgen wij graag van de gedeputeerde de bevestiging dat het wat hem betreft gaat om een en/en-verhaal. Wij kunnen ons voorstellen dat niet het gehele RZG-gebied van infrastructuur wordt voorzien nog voordat er woningen en bedrijventerreinen zijn gerealiseerd, maar wel dat per deelgebied de infrastructuur gelijk opgaat met het realiseren van woningen en bedrijventerreinen.

Als wij genoemde toezeggingen kunnen krijgen, dienen wij geen motie in.

De heer **VAN DIEREN (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Ook ik dank de gedeputeerde voor zijn uitvoerige en heldere beantwoording.

Met betrekking tot de waterhuishouding sluit ik mij aan bij de opmerkingen hierover van de heer Loose.

De gedeputeerde heeft aangegeven dat er in de financiële opzet uitgegaan wordt van de bovenkant van de bandbreedte voor het aantal te bouwen woningen. Hij gaat wat ons betreft dan wat eenvoudig voorbij aan de consequenties in het geval er minder woningen worden gebouwd en er dus minder financieel draagvlak is.

De gedeputeerde sprak in zijn eerste termen over de contouren in de Zuidplas. Ik zou eigenlijk willen vragen: welke contouren?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Om maar meteen op die laatste vraag te antwoorden: dat zijn de contouren van de bestaande kernen zoals die zijn opgenomen in het streekplan Zuid-Holland Oost. Bij de partiële herziening van het streekplan

Zuid-Holland Oost op basis van het ISP zullen wij vanzelfsprekend nieuwe contouren rond die kernen trekken.

Verder heeft de heer Van Dieren gevraagd naar de consequenties als er minder woningen worden gebouwd. Wij gaan uit van de 30.000, aangezien wij anders het plaatje niet rond krijgen. Dan nog is er een tekort van 1,5 miljard euro. Dat heeft dan vooral te maken met de kosten die gemoeid zijn met de infrastructuur. Daar zullen wij dus een flink gesprek met elkaar over moeten hebben tussen 2010 en 2030. Gelukkig zijn er meerdere MIT-rondes. Gefaseerd zullen er bijdragen van het Rijk voor moeten komen. Mevrouw Van Nieuwenhoven heeft eerder aangegeven dat zij zich er ook uitdrukkelijk mee wil bemoeien. Ik heb er alle vertrouwen in dat dit college en volgende colleges een goede entree hebben bij het Rijk om bij toekomstige MIT-rondes de belangen van de provincie goed te behartigen. Ik kan dus niets beloven. Wel zeg ik dat wij onze uiterste best zullen doen om ervoor te zorgen dat het voor elkaar komt.

De heer Loose heeft aandacht gevraagd voor de voorfinanciering van de wateropgave. Gisteren hebben wij in de Bestuurlijke Werkgroep voor het eerst besproken wat er op dat punt allemaal moet gebeuren. Het is een complexe materie. In het kader van de aanbidding van het ISP zal een apart thema worden uitgewerkt over de wateropgave inclusief fasering. Wij hopen het ISP rond de zomer gereed te hebben zodat het na de zomer, rond oktober de inspraak in kan.

De toezegging die de heer Ouwehand aan mij vraagt wat betreft de mogelijkheden voor het aankoopbeleid van de grondbank doe ik graag maar dan wel onder de voorwaarde dat een en ander het geschiedt binnen het provinciaal strategisch grondbeleid. Op basis van laatstgenoemd beleid kan de provincie dan gewoon optreden, evenals zij nu al doet bij de aankoop van terreinen.

De vernattingsstrategie heeft inderdaad consequenties voor de agrariërs in het betrokken gebied. Met hen zullen wij daarover van gedachten wisselen. Soms zal het betekenen dat ze hun functie kunnen behouden maar dat ze hun bedrijfsvoering moeten veranderen door bijvoorbeeld groen- en natuurbeheer er bij te nemen of door schaalvergroting. Staatsbosbeheer en WLTO zullen zich er de komende maanden voor inspannen om er meer helderheid over te verkrijgen en om voorstellen in het kader van het ISP te formuleren.

De heer **HELDER (VVD)**: Wij hebben de gedeputeerde de toezegging gevraagd om niet boven de 30.000 woningen uit te gaan. Hij heeft gezegd: wij gaan ons best doen maar wij kunnen het niet beloven. Bij dat "uw best doen" zou u een ondersteunende motie dus best goed kunnen gebruiken.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ik kan de heer Helder bevestigen dat het ook mij gaat om een en/en-verhaal in de zin dat infrastructuur dragend moet zijn voor verstedelijking. Als de Staten mij daarbij een steun in de rug willen geven in de vorm van een motie van een dergelijke strekking, dan voel ik mij er extra in gesterkt om er samen met mevrouw Van Nieuwenhoven de komende tijd voor te knokken.

De heer **HELDER (VVD)**: Als u zelf vindt dat een motie daarin ondersteunend kan zijn, willen wij die wel indienen.



16532

Interregionale Structuurvisie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda; tweede partiële herziening Streekplan Zuid-Holland West.

Voorzitter, Van Dijk, Ouwehand, Helder, Adamse, Loose en Eelkman Rooda-van der Made

De **VOORZITTER**: Dit is eigenlijk buiten de orde. Het is niet de bedoeling om tijdens een interruptie een motie in te dienen. Als u een motie wil indienen, moet u daartoe een derde termijn aanvragen.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Ten aanzien van het aantal woningen, hecht ik eraan te benadrukken dat "maximaal" niet 30.000 is. De polder kan nog veel meer hebben wat dat betreft. Wij hebben evenwel gekozen voor optimaliteit in relatie tot kwaliteit. Het Opgavendocument heeft ons meegegeven na te gaan of een en ander mogelijk is binnen de bandbreedte van 15.000 tot 30.000 woningen. Welnu, op een zeer verantwoorde manier met kwalitatief goede woonmilieus kunnen wij er 30.000 woningen kwijt. Vooral nog is er geen enkele behoefte om dat aantal uit te breiden. De heer Helder is de eerste die er nu over spreekt. Op geen enkele inspraakavond en in geen enkel achtergronddocument is een hoger aantal genoemd. Wij zijn ook niet van zins de plannen uit te werken voor aantallen van 40.000 of 50.000 woningen.

Voorzitter. Met betrekking tot het amendement van GROENLINKS heb ik al aangegeven daaraan geen behoefte te hebben aangezien op blz. 50 van de ISV al het voornemen om voor het gehele gebied een verevening te realiseren, is opgenomen.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Waarom heeft u het dan niet opgenomen in het besluit?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Omdat onder dat besluit het document ligt. Als ik alles wat in het document staat, moet opnemen in het besluit, kom ik weer uit op 65 pagina's.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Dan stel ik vast dat wij hetzelfde bedoelen en dat daarmee het amendement overbodig is geworden. Ik ga ervan uit dat de gedeputeerde goed inhoud geeft aan het proces.

De **VOORZITTER**: Aangezien amendement A1/5522 is ingetrokken, maakt het geen onderwerp van behandeling meer uit.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. U heeft zo-even gezegd dat ik zonnig een derde termijn kan aanvragen voor het indienen van een motie. De gedeputeerde heeft gezegd dat er geen enkele aanleiding is om boven de 30.000 woningen uit te gaan. Dat biedt ons een zodanige garantie dat wij daarvan uitgaan.

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Ofschoon wij respect hebben voor het voorliggende voorstel, zijn wij zoals wij al bij eerdere gelegenheden tot uitdrukking hebben gebracht, tegen deze planontwikkeling, zodat wij ook tegen dit voorstel zullen stemmen.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. Gelet op de toezeggingen van de gedeputeerde zullen wij instemmen met het voorstel.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Wij hebben wat moeite met de voorgestelde verstedelijkingsdichtheid, zeker daar wij vinden dat bij bepaalde plekken, zoals stations, veel hogere concentraties plaats kunnen vinden. Wij gaan er vanuit dat een en ander in de bandbreedte van het ISP verder zal worden uitgezocht. Met die kanttekening kunnen wij akkoord gaan.

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

*HET VOORSTEL WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66 en de SP tegen dit voorstel hebben gestemd.

#### **5. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE TWEEDE PARTIËLE HERZIENING STREEKPLAN ZUID-HOLLAND WEST. (5526)**

De heer **LOOSE (PvdA)**: Voorzitter. De voorliggende partiële streekplanherziening is het resultaat van het door ons in oktober samen met andere partijen ingediende initiatiefvoorstel. GS hebben de opdracht zoals verwoord in dat voorstel, voortvarend uitgevoerd. Het Guinness Book of Records vermeldt vermoedelijk geen snelste streekplanherziening, maar dat wij deze herziening hier nu twee maanden later kunnen bespreken, is toch een compliment aan GS en aan de ambtenaren waard.

De omvang van deze herziening is uiterst beperkt. Ook dat is misschien een record. Het gaat om het schrappen van een specifieke uitzondering op een algemene uitzonderingsbepaling, namelijk het structurerend element 11. Door die in september bij amendement toegevoegde uitzondering werd iets onmogelijk gemaakt wat al veel langer wel de bedoeling was, de verplaatsing van zeven woonwagens. In de toelichting bij het initiatiefvoorstel zijn wij reeds helder geweest over de redenen waarom wij die niet willen blokkeren. De economische motieven en de bestuurlijke consistentie geven in dit geval de doorslag tegenover de naar ons oordeel beperkte overschrijding van de rode contour.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Statenbesluiten zijn aan devaluatie onderhevig, zeker in dit geval. Er zijn goede afspraken gemaakt in het kader van de W4. Zelfs het college van BenW van Leiderdorp heeft zich daarvoor op de borst geslagen. Wij hebben het allemaal nog een keer kunnen lezen in het verslag van de gedachtewisselingen die hebben plaatsgevonden voorafgaand aan deze vergadering. Voor ons staan genoemde afspraken nog steeds als een huis. Wij vinden dat er voor deze locatie voldoende alternatieven te bedenken zijn in Leiderdorp om tot hervestiging te komen van het woonwagenvak in plaats van over de grens van de rode contour bij De Bloemerd heen te gaan. Met andere woorden: wij zijn niet akkoord met dit voorstel.

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. In korte tijd praten wij hier voor de derde keer over structurend element 11. Een belangrijk iets is betrouwbaarheid, consistent bestuur door alle partijen, zowel provincie als gemeenten. Cruciaal is dan ook de ondertekening in september 2001 van het masterplan W4. Daarin staat dat gehele of gedeeltelijke bebouwing van De Bloemerd niet wenselijk is; de haalbaarheid van W4-projecten is hiervan niet afhankelijk. Volgens de eerste partiële herziening van het streekplan Zuid-Holland West, structurerend element 11, moet het mogelijk worden om toch woonwagens te verplaatsen naar De Bloemerd op voorwaarde dat de gemeente onderzoekt of er alternatieve locaties zijn. Als wij nu alleen over SE 11 zouden praten, ga ik ervan uit dat een ieder daarop ja zou zeggen, maar er is veel meer aan de hand.

Tweede partiële herziening Streekplan Zuid-Holland West.

Elkman Rooda-van der Made, Waterman, Vermeulen,  
Taal-van den Hoek en Van Nieuwenhoven

Tijdens de eerdere gedachtewisseling is dat ook duidelijk geworden. De heer Molkenboer heeft vanochtend al aangegeven dat de plannen al veel te ver gevorderd zijn en dat de gemeente Leiderdorp geen andere locaties meer kan onderzoeken. Leiderdorp is dus coûte que coûte van plan om de woonwagens naar De Bloemerd te verplaatsen.

Wat ook vaststaat in dit specifieke geval, is dat de bewoners van de woonwagens in Leiderdorp de dupe zijn. Zij weten nog steeds niet waar zij aan toe zijn. Eigenlijk zijn alle bewoners van Leiderdorp de dupe; er wordt weer een recreatiegebied kleiner gemaakt. Leiderdorp krijgt steeds meer inwoners maar er is minder gelegenheid tot recreëren.

Voorzitter. Wij zijn tegen dit voorstel!

De heer **WATERMAN (VVD)**: Voorzitter. Aan de orde is de tweede partiële herziening van het Streekplan Zuid-Holland West van 2003. Tijdens de bespreking van de eerste partiële herziening op 15 september jongstleden is een mede door ons ondertekend amendement ingediend en aangenomen, waarbij het buiten de rode contour accommoderen van woningbouw, daaronder mede begrepen woonwagenvestiging en/of bedrijfsvestiging in recreatie- en sportpark De Bloemerd in Leiderdorp, niet mag worden toegepast. De reden daarvoor was en is dat uitplaatsing van de woonwagenlocatie naar De Bloemerd in het kader van de realisatie van het W4-masterplan niet strikt noodzakelijk is voor de positionering van de daarvan deel uitmakende provinciale en nationale infrastructuur. En dat is óók niet strikt noodzakelijk op grond van louter financieel-economische overwegingen. Daaraan moet nog worden toegevoegd dat tijdig gedegen onderzoek naar alternatieve locaties binnen de rode contour niet heeft plaatsgevonden. Om deze redenen zijn wij consistent en persisteren wij bij ons eerder ingenomen standpunt. Dat laat overigens onverlet dat wij de gemeente Leiderdorp gecompimenteerd hebben voor het op de tekening aangegeven verlegde Persant Snoepracé, strak langs en wellicht iets overschrijdend de rode contour om De Bloemerd. Een tracé om de woonwagenlocatie heen. Het laat ook onverlet dat een uitplaatsing van het woonwagencomplex naar een andere locatie extra financieel-economische voordelen voor de gemeente Leiderdorp oplevert in de vorm van een groter en beter vormgegeven bedrijventerrein Bospoort. Anderzijds achten wij een uitgeplaatst oppervlak van 4000 vierkante meter naar De Bloemerd geen lichte overschrijding van de rode contour.

Samenvattend betekent het vorengaande dat wij ons eerder ingenomen standpunt handhaven en dat wij dus niet akkoord zijn met het nu voorliggende voorstel.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. De fractie van de SP is van mening dat wij met de vorige herziening een zeer wijs besluit hebben genomen. Wat betreft nut en noodzaak van het nu voorliggende voorstel zitten wij op de lijn van de VVD. Het is zeer onaangenaam dat deze discussie wordt gevoerd over de hoofden van de woonwagengewoners. Als SP zijn wij nooit gelukkig geweest met het voornemen van plaatsing buiten de rode contour. Voor ons is een rode contour ook echt een rode contour. Daarnaast vinden wij het erg jammer dat de gemeente Leiderdorp niet verder heeft onderzocht of er alternatieve locaties mogelijk zijn. Wij vinden dat een teken van zwak bestuur. Wij gaan dan ook niet akkoord met de voorliggende herziening.

Mevrouw **TAAL-VAN DEN HOEK (CDA)**: Voorzitter. De eerste partiële herziening van streekplan Zuid-Holland West heeft achteraf gezien verdergaande gevolgen voor de gemeente Leiderdorp. De gevolgen werden duidelijk door achteraf gehouden presentaties over met name de economische ontwikkelingen voor die gemeente. Vooral die economische ontwikkelingen wegen zwaar voor onze fractie. Vanuit dat oogpunt willen wij meewerken om deze gang van zaken te keren. De voorliggende tweede partiële herziening maakt dat mogelijk. Via deze omweg zijn wij weer uitgekomen op het standpunt zoals verwoord in het streekplan Zuid-Holland West 2003. Consistent besturen is ons tweede motief om dit voorstel te steunen. Geen schoonheidsprijs, maar wel politieke lef om gedane zaken te corrigeren.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Voorzitter. Sommigen zeggen dat het consistent is als je je houdt aan de eerste partiële herziening, terwijl anderen weer zeggen dat het juist consistent is als je je houdt aan de tweede partiële herziening. Dat zou het voor een bestuurder eigenlijk heel gemakkelijk moeten maken om te kiezen maar in dit geval heb ik er toch wat moeite mee. Dus ik probeer er mijn eigen consistentie aan toe te voegen.

Gelet op de reacties vanuit de Staten moet mij toch wel iets van het hart. De woordvoerder van de SP heeft gezegd tegen het bouwen buiten de rode contour te zijn. Ik zou hem dan toch echt willen verwijzen naar de oorspronkelijke tekst van structurerend element 11 die destijds de instemming van PS heeft gekregen. Er staat daarin namelijk duidelijk dat woningbouw buiten de rode contour onder bepaalde voorwaarden mogelijk is. De uitzonderingsbepaling bestond dus al in de tekst van het streekplan. Vervolgens wijs ik erop dat bij de eerste partiële herziening de verplaatsing van woonwagens als reden is opgevoerd. Voor zover ik het heb kunnen opmaken uit de verslagen van de behandeling ervan, was dat de enige reden. Ik vind het dan ook niet prettig om er nu als gedeputeerde mee geconfronteerd te worden als zou ik er nu plotseling mee komen of bepaalde fracties. Genoemde verplaatsing is de daadwerkelijke aanleiding geweest voor de eerste herziening. Daarover moeten wij met elkaar dan ook eerlijk zijn.

De heer Waterman heeft gelijk dat een oppervlakte van 4000 vierkante meter niet niks is. Ik heb van hem geleerd dat het een half voetbalveld is. Het is dus een behoorlijke ruimte, maar wij moeten nu ook weer niet doen alsof het om een oppervlakte van vele kilometers in een recreatiegebied gaat. Er kan dus niet echt gesproken worden van een diepe ingreep in het gebied van De Bloemerd.

Alles afwegend lijkt het mij het beste om ons te houden aan de oorspronkelijke tekst van structurerend element 11 in het streekplan. Wat mij betreft behoeven wij ook geen prijs te krijgen voor het realiseren van de snelste streekplanherziening ooit. Wel moeten wij ervoor zorgen dat wij de uitzonderingen beperken tot datgene wat echt nodig is. Overigens wil ik benadrukken dat het vandaag in feite niet gaat over de verplaatsing van woonwagens of het bouwen van huizen op een bepaalde locatie. Het gaat erom dat wij de herziening gebruiken om de oorspronkelijke tekst van het streekplan vast te leggen. Dat betekent dat ieder voorstel door de gemeente Leiderdorp of door anderen gedaan, opnieuw een GS-besluit zal vergen voordat er ook maar iets kan gebeuren, een besluit dat dan aan de Staten voorgelegd zal worden.

16534

Tweede partiële herziening Streekplan Zuid-Holland West; initiatiefvoorstel realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder.

Voorzitter, Bruil en Helder

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: De aanwezige leden van de fracties van de SP, GROENLINKS, de VVD, en de LPF wordt aantekening verleend dat zij geacht wensen te worden tegen dit voorstel te hebben gestemd.

**6. INITIATIEFVOORSTEL OUWEHAND/DE BOER (GROENLINKS) INZAKE REALISATIE ZOETWATERGETIJDENNATUUR IN DE SOPHIAPOLDER GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT. (5525)**

De heer **BRUIL (PvdA)**: Mijnheer de voorzitter. De fractie van de PvdA heeft waardering voor het voorliggende voorstel. De Sophiapolder als stepping stone in de verbindingzone tussen de Kijfhoek en de Nes, als groene long binnen de Drechtsteden met 250.000 inwoners en als natuurcompensatie voor de Betuweroute. Wel is mijn fractie verbaasd dat er weinig vernomen is van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht op wier grondgebied de Sophiapolder ligt, en van de direct aanliggende gemeenten Zwijndrecht en Papendrecht of van de Drechtsteden als totaal. Het gaat tenslotte toch om de verbetering van de leefomgevingskwaliteit van het gebied.

Daarnaast heeft de PvdA-fractie enkele vragen. Is het bij benadering bekend wat de bodemsanering van de Rietbaan gaat kosten? Wat zullen bij benadering de jaarlijkse exploitatielasten zijn van dit plan? Hoe is de verbinding met het eiland geregeld? Naar ik heb begrepen zal er een pont varen. Is het de bedoeling dat het Zuid-Hollands Landschap de exploitatielasten daarvan gaat dragen of zijn er nog andere partijen die hieraan een bijdrage leveren?

Bij de voorstellen over de Floriade presenteerden de Drechtsteden het plan Manden maken. Nu de Sophiapolder een natuurbestemming krijgt hoopt de PvdA-fractie dat de Drechtsteden door zullen gaan met het verwezenlijken van de verschillende onderdelen van dit plan. Overigens is mijn fractie wel benieuwd naar de opvatting van het college hierover.

Ten slotte vragen wij het college of de bijdrage van de provincie alleen ten laste van het jaar 2005 zal worden gebracht of dat die ook uitgesmeerd zal worden over de volgende jaren gezien het tempo van de realisatie.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. Het initiatiefvoorstel van GROENLINKS komt ons als sympathiek over. Er is veel werk in gestoken om hetgeen nu voorligt, rond te krijgen. De afspraken over het project als zodanig zijn al gemaakt in het begin van de jaren negentig. Onze vraag is dan ook of die afspraken van toen nu nog hard zijn en of de grondslagen voor de financiering nog actueel zijn. In het voorstel wordt gesproken van de aankoop en inrichting ten bedrage van 4,85 miljoen. Dat is omgerekend 63.000 euro per ha voor zowel verwerving als inrichting. Dat lijkt mij aan de lage kant, temeer daar de indieners stellen dat de onderhandelingen met de eigenaren over de aankoop nog niet zijn afgerond. Kunnen zij aangeven in welk stadium die onderhandelingen verkeren?

Voorts geven de initiatiefnemers aan dat door geen van de partners in de periode vanaf 1990 verantwoordelijkheid is genomen om de voortgang van de inrichting ter hand te nemen, terwijl het geld er wel moest liggen. De natuurcompensatie in het gebied was aangewezen. De provincie was toen al partner. Waarom heeft zij er toen geen prioriteit aan

gegeven? Is er sowieso een groenprogramma buiten de EHS waaruit blijkt welke prioriteiten er zijn en waarvoor de middelen kunnen worden ingezet? Zo ja, heeft de Sophiapolder prioriteit bij het college van GS?

Vervolgens wil ik nog iets zeggen over de relatie tussen natuurdoel en de belemmerende factoren voor de realisatie ervan. Een zoetwatergetijdennatuur vereist een intensieve interactie met het omliggende water. Hier ligt nu net het probleem, waar de initiatiefnemers terecht aandacht voor vragen in hun voorstel. Het omliggende gebied de Rietbaan is met een ongelofelijke hoeveelheid verontreiniging door wrakken, bagger en onderwaterbodem ongeschikt om hiermee de gewenste natuur te ontwikkelen. Deze omgeving zal dus eerst gesaneerd moeten worden. Samen met de PvdA, het CDA en de LPF dienen wij hiertoe een motie in.

Dan het budget dat van de provincie gevraagd wordt. Voorgesteld wordt dit te dekken uit de budgetruimte in de begroting voor 2005. Dat lijkt ons niet zo verstandig, omdat, gelet op het voorstel en onze voorgaande opmerkingen, 2005 al een beperking inhoudt. Aangezien wij op zichzelf sympathiek staan tegenover het voorstel, stellen wij voor het budget te halen uit de BIKL-gelden welke voor het doel van verbetering van leefomgevingskwaliteit en natuur zijn bedoeld. Dan lopen wij ook niet het risico dat er willekeur ontstaat, dan wel een precedent dat drukt op de begroting voor het komende jaar. Wij hebben hiervoor samen met de PvdA, het CDA en de LPF een amendement opgesteld.

*INGEDIEND ZIJN:*

**Amendement A2/5525**, voorgesteld door de leden Helder, Van der Dussen, Groenewegen-Weerman, Wiegmann-de Wild, Bruil en Eelkman Rooda-van der Made, inzake **dekken uit BIKL-gelden**:

"Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 15 december 2005, behandelend voorstel 5525 inzake realisering zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder,

besluiten in bovengenoemd voorstel, punt 3 van het ontwerpbesluit aldus te wijzigen:

'3. In overeenstemming met het financieringsvoorstel voor dit doel een eenmalige provinciale bijdrage ter beschikking te stellen van 480.000 euro en dit te dekken uit de BIKL-gelden."

**Toelichting:**

Het amendement strekt ertoe, de door de provincie beschikbaar te stellen middelen niet te dekken uit de budgettaire ruimte 2005, maar deze te financieren uit de reserves van de BIKL-gelden. De BIKL-gelden zijn bedoeld voor investeringsimpulsen ter verbetering van kwaliteit en leefbaarheid, hetgeen het initiatiefvoorstel beoogt.

**Motie M1/5525**, voorgesteld door de leden Helder, Groenewegen-Weerman, Wiegmann-de Wild, Bruil en Eelkman Rooda-van der Made, inzake **plan van aanpak sanering**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004, behandelend het initiatiefvoorstel van GROENLINKS inzake realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder,

overwegende dat:

Initiatiefvoorstel realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder.

Voorzitter, Wiegmann-de Wild, Slingerland, Eelkman Rooda-van der Made en Ouweland

- in het kader van de aanleg van de Betuwelijn afspraken zijn gemaakt over natuurcompensatie in de Sophiapolder;
- overeenstemming bestaat tussen de partners, waaronder de provincie Zuid-Holland, over het plan van aanpak, te weten de ontwikkeling van zoetwatergetijdennatuur;
- het overeengekomen natuurdoeltype een onontkoombare, intensieve interactie met het erom heen liggende water met zich brengt;

constaterende dat:

- deze omgeving (Rietbaan) gekenmerkt wordt door een overweldigende hoeveelheid (scheeps)wrakken alsmede verontreiniging van de onderwaterbodem;
- de inrichting van de Sophiapolder met het natuurdoeltype zoetwatergetijdennatuur niet bereikt wordt indien niet tevens sanering plaatsvindt van de verontreiniging van wrakken, verzuild slib en de onderwaterbodem;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- a. overleg aan te gaan met de verantwoordelijke instantie(s), waaronder Rijkswaterstaat, waardoor wordt bewerkstelligd dat sanering van wrakken, slib en de onderwaterbodem plaatsvindt, waarna het gewenste natuurdoeltype kan worden gerealiseerd;
- b. uiterlijk 1 juli 2005 te komen met een plan van aanpak waaruit blijkt of de in a. genoemde sanering uitvoerbaar en (financieel) haalbaar is,

en gaan over tot de orde van de dag."

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan mevrouw Wiegmann-de Wild die haar maidenspeech zal houden.

Mevrouw **WIEGMANN-DE WILD (CDA)**: Voorzitter. Het is een voorrecht om hier te mogen staan. Het heeft even geduurd. Velen zijn mij voorgegaan en iedereen heeft dat op zijn eigen wijze gedaan. En dat wil ik ook graag doen, waarbij ik ter ondersteuning een tekst uit het bijbelboek Spreuken wil aanhalen: Een veelprater gaat gemakkelijk te ver en wie spaarzaam is met woorden is verstandig. Daar wil ik mij graag aan houden.

Het voorliggende initiatiefvoorstel tot het realiseren van zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder is een sympathiek voorstel dat zeker de instemming heeft van de CDA-fractie. In de commissie hebben wij al uitvoerig stilgestaan bij het financiële overzicht en hebben wij dat tegen het licht gehouden. Er is ons toen de uitdrukkelijke toezegging gedaan dat de bedragen passen bij en ten laste komen van de genoemde overheden. Als er een PM-post wordt genoemd, mag dat wat ons betreft niet resulteren in het afgeven van een blanco cheque die dan uiteindelijk onverhoopt ten laste komt van de initiatiefnemers ofwel de provincie.

Ik sluit mij aan bij de vraag van de heer Bruil over de beheers- en exploitatiekosten.

Met betrekking tot de uitgaven, het bedrag van 480.000 euro, is ons voorstel om het niet te halen uit de budgettaire ruimte voor 2005. Wij hebben dan ook het amendement van de VVD meeondertekend dat ertoe strekt de benodigde middelen uit de BIKL-gelden te halen. Ook sluiten wij ons aan bij het voorstel van de VVD inzake de sanering van de Rietbaan. De motie hieromtrent hebben wij dan ook meeondertekend.

Voorzitter. Ik wil graag afsluiten met de volgende spreuk: Iemand is blij als hij de passende woorden vindt, het juiste woord op het juiste moment is een weldaad.

De **VOORZITTER**: Dank u zeer. Ik complimenteer u met uw maidenspeech.

De heer **SLINGERLAND (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Het is nog niet zo lang geleden dat wij hier met elkaar van gedachten gewisseld hebben over de invulling van de Sophiapolder. De uitkomst daarvan was voor onze fractie toen in ieder geval een positieve. Nu praten wij over de invulling van een stuk natuur. Wij kennen in deze provincie heel veel locaties die om realisatie vragen. Er zijn echter weinig locaties die te vergelijken zijn met de Sophiapolder. Dat is ook reden voor onze fractie om positief tegenover het voorliggende voorstel te staan.

In het voorstel staat dat de beoogde beheerder het Zuid-Hollands Landschap is. Er staat tevens in dat er sprake is van een beperkt recreatief medegebruik. Hoe moeten wij dat precies zien?

De heer Helder is al ingegaan op de grondaankoop. Wij zijn benieuwd welke regelingen van toepassing zijn voor de schade-loosstelling en de financiering. Of is er ook een mogelijkheid van vervangende gronden voor pachters die eventueel de dupe worden van dit plan? Gaat dit alles op vrijwillige basis en zijn er andere middelen om het plan te financieren? Ik doel daarbij dan vooral op de posten van Rijkswaterstaat. De ervaring met Rijkswaterstaat waar het gaat om de financiering van waterkeringen leert, dat deze gewend is om vanwege krapte van middelen de financiering voor zich uit te schuiven. Welke keiharde afspraken zijn er te maken over de bodemsanering en over de financiering van de opgenomen posten in het totaal van het bedrag?

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. Wat er allemaal niet kan gebeuren als de Drechtsteden zich kandidaat gaan stellen voor de Floriade. Wij waren toen tegen. Ik vind het een heel goed initiatief van GROENLINKS om de gedachte uit de jaren negentig inzake een groenvoorziening in de Sophiapolder op te pakken en vaart achter de uitvoering ervan te zetten. Wij zijn het eens met het amendement van de VVD om de dekking van de middelen te halen uit de BIKL-gelden. Ook steunen wij de motie van diezelfde partij over de Rietbaan. Mijn fractie zou overigens graag zien dat er bij de nadere invulling van de Sophiapolder rekening werd gehouden met de aanleg van een strandje. Overigens heeft zo'n strandje alleen maar zin als voldaan wordt aan de milieuvoorwaarden, zodat de Rietbaan eerst schoon gemaakt moet worden.

Het initiatiefvoorstel moet wat ons betreft leiden tot een aantrekkelijk gebied voor de bevolking. Zoals bekend is er in de Drechtsteden een tekort aan recreatiegebieden. Wat nu voorligt, zou er dan ook een heel mooie aanvulling op kunnen zin. Daarom steunen wij het voorstel van harte.

De heer **OUEWELAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Wij zijn zeer gelukkig met de complimenten vanuit de Staten. Ik zal een aantal vragen graag beantwoorden. Overigens past ons bescheidenheid, omdat wij als statenlid slechts kaders stellen en controleren en ons minder op de uitvoering richten.

16536

Initiatiefvoorstel realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder.

Ouwehand en Van der Sar

Vragen die betrekking hebben op de uitvoering en de wijze waarop het proces verder vorm moet krijgen, laat ik graag over aan de verantwoordelijke gedeputeerde.

De PvdA vraagt waar de gemeente blijven, met name de direct betrokken gemeenten. Wij hebben flink wat gesprekken gehad in het wordingsproces van het initiatiefvoorstel met zowel ambtenaren als bestuurders van verschillende gemeenten en merken dat er een heel grote betrokkenheid was.

Een van de grote punten is de bodemsanering. Wij hebben in het initiatiefvoorstel heel duidelijk willen maken dat er een knelpunt ligt. Wij hebben ook aangegeven dat er voor de ontwikkeling in de Sophiapolder een directe relatie ligt met de sanering van de bodem van de Rietbaan. Het is in die zin een directe relatie, omdat de waterkwaliteit voor een zoetwatergetijdengebied goed moet zijn en veranderingen van stroming negatieve effecten kunnen hebben door het loswoelen van de waterbodem. Maar er ligt geen financiële relatie in die zin dat het project financieringsdrager moet worden voor de sanering van de Rietbaan. Het project maakt wel duidelijk dat de prioritering van de Rietbaan versneld moet worden doorgevoerd. Dat heeft ook een gunstig effect op de ontwikkelingen bij de Noordoever, omdat de sanering van de Rietbaan daarvoor heel belangrijk is.

In het initiatiefvoorstel staat dat, mochten de Staten het voorstel overnemen, er door GS een bestuursovereenkomst moet worden opgesteld waarbinnen al dit soort dingen moet worden geregeld, ook de sanering van de Rietbaan. Er zijn gelden gereserveerd binnen Rijkswaterstaat, zoals ons is aangegeven, maar bij twijfel moet een en ander altijd schriftelijk worden vastgelegd om helderheid te bieden voor de toekomst.

Een ander belangrijk punt is het beheer. Met name het Zuid-Hollands Landschap gaat daarin een grote rol vervullen; er zijn ook afspraken over. Wat in het initiatiefvoorstel niet staat, maar wat logisch is analoog aan de afspraken met het Zuid-Hollands Landschap voor overige natuurgebieden, is dat er jaarlijks voor beheer en onderhoud per hectare een vergoeding wordt betaald. Bij mijn weten is die vergoeding 300 euro per hectare, maar ik neem aan dat de gedeputeerde op dit punt meer duidelijkheid kan verschaffen.

Waarom is gekozen voor een bedrag in 2005 en wordt het niet uitgesmeerd? Het is in feite een bijdrage à fonds perdu in het project om een totale financiering mogelijk te maken. Het is evident dat daardoor in meerdere boekjaren betalingen zullen plaatsvinden, maar er is gekozen voor een totale financiering waarbij alle partners hun deel bijdragen.

Waarom wordt financiering uit de budgettaire ruimte voorgesteld? Uit welk potje het wordt gefinancierd maakt ons eigenlijk niet uit, als het maar wordt gefinancierd en doorgaat. Maar dat is wel erg kort door de bocht. Wij hebben in het overleg met de afdeling vastgesteld dat er al voornemens zijn met de BIKL-gelden, die bedoeld zijn voor natuurontwikkeling en kwaliteit van de leefomgeving. Om nu te voorkomen dat met dit initiatiefvoorstel staand beleid wordt doorkruist en om ervoor te zorgen dat er na de vaststelling van de begroting en slotwijziging in de vorige vergadering nog voldoende ruimte is, hebben wij gemeend in overleg met de afdeling Financiën en de afdeling Groen, Water en Milieu daarvoor een bijdrage te moeten vragen, te dekken uit de budgettaire ruimte 2005. Ook op dit punt kan de gedeputeerde de relatie met de BIKL waarschijnlijk beter toelichten. Dit waren in ieder geval onze bevindingen.

De SGP/ChristenUnie heeft gevraagd wat nu precies wordt bedoeld met het beperkt recreatief medegebruik. Daarmee wordt bedoeld dat de aard van de ontwikkelingen in de Sophiapolder beperkingen met zich brengt. Er wordt een verbinding georganiseerd met een pont, er is sprake van een zoetwatergetijdengebied met krekensstructuren en allerlei kleine gronden die bij eb en vloed droogvallen en onder water lopen. Zo'n gebied leent zich zeer voor natuurvoren, voor struinen en voor het genieten van het rivierenlandschap, maar is veel minder geschikt om bijvoorbeeld met een heel gezin te kamperen. Met andere woorden, het heeft zijn grenzen.

Als de Staten vandaag een positief besluit nemen, moeten er nog gronden worden verworven. Dat is ongetwijfeld nog een heel proces. Wij hebben daar inzage in gekregen, maar dat is uit strategische overwegingen buiten de beschouwing van het initiatiefvoorstel gelaten. Het betekent dat een aantal pachters ontpacht zal moeten worden. Daarvoor zijn in Nederland spelregels afgesproken die ook hierop van toepassing zijn. Uiteindelijk zal het in eerste instantie op basis van vrijwilligheid zijn, maar er zijn ook afspraken gemaakt over vormen van onteigening en ontpachting als het algemeen belang dat vereist met de gebruikelijke schadeloosstelling.

De keuze voor het project is ingegeven door een actualiteit: het organiseren van de Floriade en het feit dat een aantal staten leden dat geen gelukkige ontwikkeling vond in de Sophiapolder. Er zijn nog zat andere projecten in de provincie die een warm steuntje in de rug kunnen gebruiken. Wellicht kunnen er na vandaag ook op andere locaties initiatieven worden genomen om die projecten van een steuntje in de rug te voorzien. Ik wil het niet helemaal uitleggen als "gelegenheid". U moet het beschouwen in de zin van timing om een impuls te geven aan een project dat al een tijdje vastligt.

Wellicht kan de gedeputeerde een beter antwoord geven op de vraag over het strandje in de Sophiapolder. Een officiële zwemwaterlocatie is aan regels gebonden in het kader van de wet. Daarop is een provinciale verordening van toepassing. Dat betekent dat je niet overal zomaar een officiële zwemwaterlocatie kunt laten ontstaan. Ik laat het graag aan de gedeputeerde over om het tot in de finesses uit te leggen.

Wat het amendement betreft, is het aan de Staten om te bepalen hoe dekking moet worden gevonden. Wij hebben slechts een voorstel gedaan. Als de Staten vinden dat een ander voorstel beter geschikt is, zij dat zo. Ik stel vast dat de motie het initiatiefvoorstel op dit onderdeel ondersteunt en tot grotere helderheid aanspoort over de sanering van de Rietbaan. Dat ligt helemaal in het verlengde van het initiatiefvoorstel.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Voorzitter. Ik dank de initiatiefnemers. Ik heb gezien dat er voor mij nog een aantal punten ter toelichting overblijft.

Er zijn vragen gesteld over de grondverwerving. De heer Helder is zelfs zover gegaan dat hij getallen noemt door bedragen te delen. Bij de uitwerking van dit voorstel is uitgegaan van het in Zuid-Holland bestaande gebruik van verwerving op basis van agrarische waarde. Wanneer wij meer snelheid maken, zal verwerving op basis van volledige schadeloosstelling aan de orde kunnen zijn. Daarvoor zal het bestemmingsplan moeten worden aangepast.

Initiatiefvoorstel realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder.

Van der Sar, Bruil, Helder, Wiegman-de Wild  
en Ouwehand

Op dit moment is de bestemming agrarisch; die zal moeten worden omgezet in natuurontwikkeling. Dat zou de basis kunnen zijn om de grondverwerving nadrukkelijker en sneller ter hand te nemen. Daarbij zou de opdracht aan de Dienst Landelijk Gebied moeten uitgaan om deze gronden te verwerven.

Bij de mogelijke vervangende gronden in Nederland betreft het eigendom van de Dienst der Domeinen en van een belegger in landbouwgrond, die ook op andere plaatsen gronden beschikbaar zou hebben om te verpachten. Het is denkbaar dat er mogelijkheden zijn om de huidige gebruiker op een andere manier dan via schadeloosstelling tevreden te stellen. Daarover loopt overleg met beide eigenaren. Een van de twee stelt in ieder geval de bestemmingswijziging als voorwaarde voordat de onderhandelingen kunnen worden voortgezet.

Randvoorwaarde om goed aan de slag te kunnen met de omvorming van dit agrarisch gebied naar een natuurontwikkelingsgebied is dat de bodemsanering in de omgeving op een zodanig niveau is dat verontreiniging van het zoetwatergetijdengebied kan worden voorkomen. Rijkswaterstaat zou de middelen beschikbaar moeten stellen. Die zijn op dit moment niet zichtbaar in meerjarenbegrotingen. Dat moet in het plan van aanpak zijn geregeld alvorens vervolgstappen kunnen worden gezet.

Als die vervolgstappen zijn gezet, het eiland in eigendom is en de inrichting gerealiseerd is, dan is het beheer aan de orde. Het ligt in de invloedssfeer van het Zuid-Hollands Landschap. Volgens de huidige berekeningen moet de provincie Zuid-Holland een bedrag van 24.000 euro per jaar beschikbaar hebben voor het beheer.

Er is gevraagd of financiering uit de BIKL mogelijk is. Dat is mogelijk, maar dan moet er iets anders uit de BIKL omdat de middelen voor natuurontwikkeling zoals omschreven bij de BIKL hun eigen spoor al kenden. Als je de Sophiapolder daarin onderbrengt, moet er iets anders uit.

Het strandje zou mooi zijn. Een van de randvoorwaarden is al genoemd. Het probleem van bodemverontreiniging zal zodanig moeten zijn opgelost dat het verstandig is om daar te zitten op de rand van land en water. Er spelen nog andere veiligheidsaspecten een rol. Het is de bedoeling dat het in de toekomst zoetwatergetijdengebied wordt. Bij getijdenslagen zul je er in ieder geval voor moeten zorgen dat de aanwezige recreanten te allen tijde het overblijvende eiland veilig kunnen verlaten. Ik meen dat dit op een nette manier in de inrichting moet worden uitgewerkt en dat het tegen die tijd ook met de beheerder moet worden besproken.

Ik waardeer het dat de initiatiefnemers en de Staten hebben gesproken over snelheid. Daarop zijn wat nuances aangebracht. Ik zal met het college van GS het plan van aanpak en de belangrijke ingrediënten bespreken en op basis daarvan het overleg openen met de partners in het geheel.

De heer **BRUIL (PvdA)**: Voorzitter. De gedeputeerde zegt dat het bestemmingsplan moet worden aangepast en dat de bodemsanering door Rijkswaterstaat nog niet in de meerjarenbegroting staat. Dat betekent dat er nogal wat tijd mee gemoeid is om dat allemaal voor elkaar te krijgen. Dat heeft consequenties voor de financiering, of het nu BIKL of iets anders is, in die zin dat er wat meer rek in zit. Dat zou ook een oplossing kunnen zijn voor de verdringing in het kader van BIKL, want wij kunnen er in de

loop der tijd op de een of andere wijze een aanvulling op plegen.

Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde over de snelheid. Ik hoop dat hij met de Drechtsteden even snel aan de slag gaat als met de andere projecten die in "Manden maken" zitten, die moeten zorgen voor een beter woon- en leefmilieu in Dordrecht.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. De heer Ouwehand zegt dat er overleg heeft plaatsgevonden met Rijkswaterstaat over de sanering van de Rietbaan. De heer Van der Sar zegt dat het niet in de meerjarenbegroting staat. Wij hebben hierbij nog geen bedragen gehoord. Wat navragen en doorvragen leert toch dat het wellicht gaat om meerdere tientallen miljoenen, wellicht tussen de 30 en 40. Ik sluit mij graag aan bij de suggestie van de heer Bruil. In het voorstel wordt uitgegaan van de budgetruimte voor de begroting 2005. Wij hebben aangegeven dat het jaartal moet worden geschrapt, omdat er nog overleg moet plaatsvinden met de eigenaren. Ook de bestemmingswijziging en de inrichting moeten nog plaatsvinden. Het lijkt mij dan ook verstandig om voorzover mogelijk toch de BIKL-gelden daarvoor te benutten. Ik ken het overzicht van de BIKL-gelden niet en weet niet in hoeverre de compartimenten die voor dit doel zijn bestemd helemaal volgeboekt zijn. Maar ik sluit mij graag aan bij de suggestie van de heer Bruil om de BIKL-gelden centraal te stellen en te kijken of de middelen uitgesmeerd kunnen worden. Dat is ook de reden waarom wij het liever uit de BIKL-gelden financieren.

Ik heb van de gedeputeerde nog geen antwoord gekregen op de vraag welke prioriteit de Sophiapolder heeft. De heer Ouwehand heeft er wel op gereageerd. Hij zegt dat het te maken heeft met de actualiteit en het moment. Dan zit er toch een stukje willekeur in. De heer Ouwehand heeft ook gezegd dat er zich misschien nog meer van dit soort voorbeelden zullen voordoen. Daarom heb ik gevraagd om een overzicht van aanleg en noodzaak groengebieden buiten de EHS die zich daarvoor lenen. Wij willen niet iedere keer opnieuw worden geconfronteerd met initiatiefvoorstellen zonder een prioriteitenlijst waarvoor de provincie Zuid-Holland staat.

Mevrouw **WIEGMANN-DE WILD (CDA)**: Voorzitter. Ik heb nog een vraag over de BIKL-gelden. Iets anders moet eruit. Het lijkt nu een soort wisselgeld te worden. Ik kan hiervandaan niet helemaal voorzien wat eruit moet, maar het heeft onze voorkeur om dit bedrag ten laste van de BIKL-gelden te brengen.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik had in eerste termijn wat duidelijker moeten zijn over de financiering. Ik heb hier een mapje met allerlei brieven waarin de verschillende partners in de jaren negentig hun toezeggingen hebben gedaan. Die liggen vast. Vooruitlopend op dit initiatiefvoorstel is met het project Deltanatuur een en ander nagelopen. In de stuurgroep Deltanatuur is er met de verschillende organen die daaraan gekoppeld zijn zowel in februari als in maart een herbevestiging geweest van de afspraken op dat niveau. Daarbij zijn de bedragen in guldens precies herijkt in bedragen in euro's. De cijfermatige opstelling in het initiatiefvoorstel is gecontroleerd bij het project Deltanatuur en bij de dienst Groen, Water en Milieu. Dat zijn de cijfers die op dit moment bekend zijn. Maar niet voor niets staat er in het initiatiefvoorstel dat na vandaag, als de Staten het aannemen, er een bestuursovereenkomst tot stand moet komen waarin de afspraken impliciet worden vastgelegd.

16538

Initiatiefvoorstel realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder.

Ouwehand, Helder, Van der Sar en Voorzitter

Voor de Sophiapolder is een plan van aanpak opgesteld, dat in februari opnieuw is besproken, waarin ook de sanering van de bodem van de Rietbaan is opgenomen. Natuurlijk is de missing link de hardheid van het bedrag en de toezegging van Rijkswaterstaat. Dat is terecht gesignaleerd in het initiatiefvoorstel en het zal ook in de bestuursovereenkomst zijn plaats moeten krijgen. Het is onzinnig om een zoetwatergetijdengebied aan te leggen, als dat deel van de bodem van de Rietbaan niet wordt gesaneerd. Dat zou zonde zijn van het geld.

In het initiatiefvoorstel wordt gesproken over het streven naar uiteindelijke realisatie in 2007. Ook die planning is afgestemd met het projectbureau Deltanatuur en de directie Groen, Water en Milieu van onze provincie. Dat wordt als een reëel scenario geschetst, inclusief de grondverwerving, ontpachting et cetera.

Er is gesproken over willekeur. Het is maar hoe je het bekijkt. Er is voor Deltanatuur al eerder een besluit tot uitvoering genomen. Dat geldt ook voor een heleboel andere projecten. Maar afhankelijk van onderhandeling, grondverwerving en planvorming samen met partners gaat een project sneller of langzamer. Het is heel moeilijk om vast te stellen op welke manier en in welke snelheid planningsvorm krijgen, omdat ze afhankelijk zijn van een groot aantal factoren. Juist daarom is het moment, nu wij de discussie over de Floriadelocatie Sophiapolder hebben afgerond, heel belangrijk om een nieuwe impuls te geven, zodat alle betrokken partners zich met verve kunnen richten op de realisatie van dat gebied.

De heer **HELDER (VVD)**: Ik ben het daar wel mee eens, maar de willekeur sloeg niet op de afspraken met Deltanatuur. Zuid-Holland is veel groter. Daarom heb ik GS gevraagd om inzicht te geven in de prioriteiten voor dit soort projecten binnen Zuid-Holland als geheel.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Die vraag kan ik niet beantwoorden; dat moet de gedeputeerde doen.

Het laatste punt betreft de BIKL-gelden. Wij hebben niet voor niets in ons voorstel ervoor gekozen om gebruik te willen maken van de budgettaire ruimte. Wellicht is het nog een suggestie, om te voorkomen dat wij vandaag op basis van een principieel besluit wellicht een ander project in de BIKL laten sneuvelen, dat wij vandaag gebruik kunnen blijven maken van de budgettaire ruimte. De BIKL wordt op een aantal momenten per jaar besproken, onder andere bij de voorjaarsnota. Wij zouden kunnen afspreken dat dan het moment is om nog eens te bezien op welke wijze daarin een goede verschuiving moet worden gemaakt, analoog aan het amendement.

De heer **HELDER (VVD)**: Mag ik een variant hierop aanbrengen voordat de heer Van der Sar hierop reageert? Het amendement is ingediend namens meerdere partijen. Wellicht kunnen wij in de commissie inzicht krijgen in de BIKL-gelden voor de behandeling van de voorjaarsnota. Dan kunnen wij er in de commissie over in gesprek blijven en kan het amendement staande blijven. Dan hoeven wij er nu niet aan te tornen. Anders wordt het een moeilijke vraag hoe wij met dit amendement moeten omgaan, terwijl er toch een grote mate van instemming over is.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Voorzitter. De tijd als factor is genoemd. Het bestemmingsplan is belangrijk om daadwerkelijk stappen te kunnen ondernemen. Wij hebben in andere bijeenkomsten al gewisseld welke randvoorwaarden worden gesteld alvorens je een bestemmingsplan met harde lijnen daarin kunt vaststellen. Dat heeft te maken met de beschikbaarheid van fi-

nanciële middelen. Als de Staten hier zeggen dat het snel moet, dan moet u zekerheden geven over de beschikbaarheid van financiële middelen. Voorzover dat grondverwerving en inrichting betreft, kunt u dat via beschikbaarstelling uit een bepaalde pot van gelden. Voorzover het de opheffing van bodemverontreiniging ter plaatse en in de omgeving betreft, zijn wij afhankelijk van Rijkswaterstaat. Daarmee zijn ettelijke miljoenen gemoeid. Op dit moment heeft Rijkswaterstaat die middelen niet zodanig beschikbaar dat men nu kan zeggen dat die op een bepaald jaar kunnen worden besteed. Dat is en blijft voorlopig een onzekere factor totdat wij de afspraken die op papier staan uit de eerdere overleggen hebben geactualiseerd en in de tijd hebben weggezet.

Ik kom bij de prioriteiten. De statencommissie Groen, Water en Milieu en de Staten hebben rond het zomerreces de programmering EHS en GIOS behandeld. Er zaten weinig middelen in voor de ecologische verbindingzones. Intussen heeft zich met het Rijk een discussie ontwikkeld over de financiering van de ecologische verbindingzones die, als minister Veerman zijn zin zou krijgen, in die richting gaat dat hij voorzover er geen onomkeerbare bestuurlijke dan wel juridische afspraken zijn gemaakt geen verantwoordelijkheid draagt. In dit kader is de vraag of de Sophiapolder daaronder kan worden gerangschikt. Dat is onderdeel van de bestuursovereenkomst en het plan van aanpak.

U vraagt of wij in staat zijn om inzichtelijk te maken wat wij tot nu toe hebben afgesproken in de BIKL en wat dit betekent. In de BIKL hebben wij een aantal afspraken gemaakt die niet gericht zijn op realisatie van ecologische verbindingzones. Of de lijn wordt gevolgd om de budgetruimte in te zetten op het moment dat het geld daadwerkelijk nodig is of het besluit wordt genomen om dat bedrag ten laste te brengen van de BIKL, maar daarmee tast u uw eerste prioriteitstelling aan. Die keuze wil ik aan u laten. Dat betekent dat de prioriteiten worden aangepast.

De heer **HELDER (VVD)**: Wij kunnen er nu niet verder over discussiëren, maar ik zou het graag nog eens in de commissie willen bezien. Dan kunnen wij daar handelen naar de mogelijkheden. Wij hebben wel eens vaker een amendement ingediend dat later moest worden gerepareerd. Daar hebben wij niet zoveel moeite mee, temeer daar het een goed doel dient.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Misschien is het ook in het kader van het verwachtingenmanagement verstandig om bij de eerstvolgende behandeling van de programmering groeninvesteringen te kijken hoe ver wij met de bestuursovereenkomst plan van aanpak Sophiapolder zijn, opdat wij dan de complete discussie kunnen voeren.

De **VOORZITTER**: Ik heb een vraag in het kader van de correctheid van de besluitvorming. Zijn de investeringsprojecten groen niet alleen geprioriteerd, maar ook vervat in een besluit van de Staten? Of is het een uitwerking die slechts in de commissie ter behandeling is?

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Dit moet in de commissie worden voorbereid en in de Staten worden afgetikt.

Initiatiefvoorstel realisatie zoetwatergetijdennatuur in de Sophiapolder; vragen Ouwehand inzake saneren gespreid glas in Stompwijk.

Voorzitter, Van der Sar, Adamse, Smit-Ligeon, Vermeulen, Helder, Ouwehand en Van Nieuwenhoven

De **VOORZITTER**: Er ligt dus een statenbesluit. Als dit amendement in stemming wordt gebracht en aanvaard, dan houdt dat in wezen een correctie in op de door de Staten vastgestelde prioritering. Dat betekent dat er dan een nadere prioritering in deze Staten aan de orde dient te komen. Wanneer is dat in de planning voorzien?

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Dat zou rond de zomer van het komende jaar aan de orde zijn. In het kader van GIOS hebben wij afgelopen week in de Zuidvleugel er nog een aantal ingrediënten aan toegevoegd die in dat kader ook van belang zijn.

De **VOORZITTER**: Voor de helderheid, dat impliceert dat, als dit amendement wordt aangenomen, die prioritering wordt herzien.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Ja.

De **VOORZITTER**: Dan is het geen facultatief besluit, zoals ik even uit de woorden van de heer Helder meende te mogen opmaken. Wie besluit dit amendement te aanvaarden, besluit tot herprioritering.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Wij stemmen van harte in met het initiatiefvoorstel. Met het amendement gaan wij ook akkoord, zeker met de uitleg die u eraan heeft gegeven. Als de motie is bedoeld als ondersteuning van het voorstel, vinden wij dat prima. Maar het lijkt er af en toe op dat in de motie ook een zinsnede staat waardoor, als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, het plan niet kan doorgaan. Wij gaan ervan uit dat het niet zo is.

Mevrouw **SMIT-LIGEON (GROENLINKS)**: Voorzitter. Zoals de situatie zich nu ontwikkelt, stemt GROENLINKS tegen het amendement. Dan ruil je het een voor het ander in, wat niet de bedoeling is. Uiteraard zijn wij voor het voorstel.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. De SP-fractie stemt niet voor de motie en wel voor het amendement. Wij steunen het voorstel van harte.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. De ondertekenaars van het amendement vragen nog een moment schorsing.

De **VOORZITTER**: Neen, wij hebben de beraadslaging gesloten en de stemverklaringen gehad. Wij gaan nu gewoon stemmen.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. De ondertekenaars van het amendement geven er de voorkeur aan om de zekerheid van de financiering wel te regelen. Daarom wordt het amendement ingetrokken.

*AANGEZIEN AMENDEMENT A2/5525 IS INGETROKKEN, MAAKT HET GEEN DEEL MEER UIT VAN DE BEHANDELING.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de heer Van den Broek niet deelneemt aan de stemmingen.

*IN STEMMING KOMT HET INITIATIEFVOORSTEL OUWEHAND/DE BOER.*

*HET INITIATIEFVOORSTEL WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

*IN STEMMING KOMT MOTIE M2 VAN DE HEER HELDER C.S.*

*DE MOTIE WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

**Voorzitter: de heer Klein Breteler.**

**MONDELINGE VRAGEN VAN DE HEER OUWEHAND OVER HET SANEREN VAN VERSPREID LIGGEND GLAS IN STOMPWIJK.**

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Wij hebben via de krant en via discussie in de gemeenteraad van Leidschendam-Voorburg kennis kunnen nemen van het voorstellen van deze gemeente tot sanering van het verspreid liggend glas bij de dorpskern Stompwijk. GROENLINKS vindt dit een heel goed voornemen. Wij en ook andere fracties in de Staten streven al jaren naar de sanering van verspreid liggend glas en het bundelen van de glastuinbouw op concentratiegebieden. De gemeente Leidschendam-Voorburg wil voor de financiering van deze sanering een woonwijk aanleggen van 350 woningen in het landelijk gebied, een gebied met een bepaalde bestemming zoals is vastgelegd in het streekplan West. Omdat dit in strijd is met het vigerende provinciaal beleid en er alleen medewerking kan worden gegeven als de provincie daaraan goedkeuring verleent, vinden wij het belangrijk om vandaag van GS te vernemen hoe de provinciale opstelling bij de beoordeling van deze voornemens zal zijn. Daartoe hebben wij een aantal vragen gesteld. Iedereen heeft kennis kunnen nemen van het stuk. Het lijkt mij dan ook te ver voeren om al die vragen nu opnieuw voor te lezen. Omwille van de tijd wil ik het hier in eerste termijn bij laten. Ik ben bijzonder benieuwd naar de antwoorden van GS.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Voorzitter. Het spijt mij, maar ik heb geen schriftelijke vragen gezien. Ik reageer dan ook in algemene zin op hetgeen de heer Ouwehand heeft uitgesproken. Misschien reageer ik daarmee ook op zijn schriftelijke vragen.

U heeft uit de krant en uit de discussie van de gemeenteraad van Leidschendam-Voorburg vernomen wat de plannen van het gemeentebestuur zijn. Nu wilt u graag weten hoe de provincie daarop zal reageren. Tot op dit moment, los van het feit dat ik uw schriftelijke vragen niet heb gezien, weet ik ook niet meer dan wat ik in de krant heb gelezen en hier en daar heb gehoord over de discussie in de gemeenteraad van Leidschendam-Voorburg. Ik vind dat het van zeer onzorgvuldig bestuur zou getuigen, als ik vandaag als gedeputeerde verantwoordelijk voor dat gebied een stelling inneem terwijl ik niet eens een officieel verzoek van het gemeentebestuur van Leidschendam-Voorburg heb gezien. Ik verzoek u dan ook om enig geduld. Zolang er door GS geen voorstel wordt gedaan om iets te wijzigen in het streekplan West is er geen punt. Ik mag aannemen dat u dat met mij eens bent. Ik zie dat u knikt. Zolang ik geen besluit van het gemeentebestuur van Leidschendam-Voorburg heb gekregen, kan ik niet reageren. Ik houd de Staten voor dat wij dat niet moeten doen. Wij reageren niet, tenzij in heel uitzonderlijke gevallen, op krantenberichten. Wij wachten het voorstel van het gemeentebestuur van Leidschendam-Voorburg af. Alsdan zullen wij reageren en krijgt u daarmee te maken.

Voor alle duidelijkheid, de heer Ouwehand heeft gelijk dat bepaalde discussies die in de krant en in de gemeenteraad zijn gevoerd op zichzelf in strijd kunnen zijn met het streekplan.



16540

Vragen Ouwehand inzake saneren gespreid glas in Stompwijk; vragen Verbeek over stringente afstand van 25 meter tussen kassen en burgerwoningen.

Voorzitter, Ouwehand, Van Nieuwenhoven, Verbeek en Van Dijk

De **VOORZITTER**: Ik heb even recherche gepleegd. Helaas is vanuit de griffie verzuimd het stuk aan de gedeputeerde ter beschikking te stellen. Het was gisteren bekend, dus het had gekund. Ik bied namens de griffie verontschuldigingen aan de Staten en aan GS aan dat wij de stukken niet op tijd hebben gegeven.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. De reactie van de gedeputeerde is op zichzelf heel logisch. Ik wil nog twee vragen stellen, want die punten staan haaks op hetgeen de gedeputeerde nu vertelt.

Het college van B en W heeft in de desbetreffende gemeenteraadsvergaderingen van Leidschendam-Voorburg aangegeven hierover overeenstemming te hebben bereikt in het overleg met de gedeputeerde. Dat is ook in het verslag terechtgekomen, dat ik overigens bij mij heb. Dat wekt toch de schijn dat er vrij uitvoerig vooroverleg heeft plaatsgevonden en dat mogelijkwijs op GS-niveau of door individuele gedeputeerden toch vormen van uitlatingen zijn gedaan waardoor het college van Leidschendam-Voorburg wellicht heeft kunnen concluderen dat GS positief zouden reageren op die voornemens. Als de gedeputeerde hier klip en klaar vertelt dat het niet zo is en dat de kaders van onze provincie zoals verwoord in het streekplan West onverkort van toepassing zijn in dat gebied en dat voorstellen van de gemeente Leidschendam-Voorburg worden afgewacht, dan ben ik zeker een geduldig mens.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Voorzitter. Ik kan niet anders zeggen dan dat de heer Ouwehand verkeerd geïnformeerd is, maar ik heb de notulen van de gemeenteraadsvergadering van Leidschendam-Voorburg ook niet gekregen. Ik heb geen overleg gevoerd met het college van B en W van Leidschendam-Voorburg. Als dat al is gebeurd, is dat voor mijn tijd geweest. Dan draag ik er wel verantwoordelijkheid voor en zal ik mijzelf er zo snel mogelijk over laten informeren. Ik heb niet gemerkt dat er enig besluit door GS is genomen dat anders is dan het vigerende streekplan. Daar moet u van uitgaan; dat moet u op dit moment ook van mij aannemen. Mocht er iets gebeuren, dan wordt u daarvan op de hoogte gehouden.

#### MONDELINGE VRAGEN VAN DE HEER VERBEEK OVER DE STRINGENTE AFSTAND VAN 25 METER TUSSEN KASSEN EN BURGERWONINGEN.

De heer **VERBEEK (CDA)**: Voorzitter. Op 15 september jongstleden heeft het CDA bij interpellatie een aantal vragen gesteld en een motie ingediend over de afstand tussen kassen en burgerwoningen. Wij hebben deze motie aangehouden, omdat GS in hun toezeggingen aangaven uiterlijk 15 december 2004 duidelijkheid te geven. Die duidelijkheid zou inhouden dat, als het TNO-onderzoek geen verontrustende uitslag zou geven, de inhoud van de motie om de afstand tussen kas en burgerwoningen tot 10 meter terug te brengen zou worden uitgevoerd. Pas gisteren hebben wij van GS een voortgangsrapportage mogen ontvangen. Deze voortgangsrapportage verschaft onvoldoende duidelijkheid op onze vragen. Ik citeer uit uw rapportage: "Een en ander zou kunnen betekenen dat wij alsdan zouden kunnen kiezen voor een variant waarbij de staatssecretaris via de Wet milieubeheer afdoende regels stelt inzake het gebruik van bestrijdingsmiddelen in kassen met als consequentie dat de nota Regels voor ruimte hierover mogelijk geen additionele regels zou behoeven te bevatten."

Anders gezegd, het is niet zinvol dat de provincie Zuid-Holland extra regels boven de Wet milieubeheer stelt. Deze kunnen dus vanaf vandaag uit de huidige nota Planbeoordeling worden verwijderd. Waarom doet u dat dan ook niet vandaag? Dat geeft tenminste duidelijkheid naar de burger, waarop onze inwoners zo zitten te wachten. Geen onnodige regelgeving, maar duidelijkheid! Dit wordt van de politiek verwacht. Dit hebben wij op 15 september aan u gevraagd en dit is door uw college toegezegd uiterlijk 15 december 2004, vandaag dus.

Ook de uitspraak van de Raad van State van oktober 2004 over het bezwaar van de gemeente Westland maakt duidelijk dat het gestelde in de nota Planbeoordeling meer motivering en uitzonderingen vraagt. Ook de Raad van State trekt daarbij de 25 meter in twijfel.

Uit uw rapportage trek ik de conclusie dat wij in ons provinciehuis te veel dralen en geen beslissingen nemen. Toon nu uw besluitvaardigheid en daadkracht door deze burgers duidelijkheid te geven. Geen mooier kerstgeschenk kunnen zij zich wensen. De concrete vraag is dus: brengt de nota van GS van 7 december mee dat er de facto geen noodzaak meer is om de stringente afstand van 25 meter van kassen naar burgerwoningen te hantieren, dit in relatie tot de aangehouden motie M1 van de statenvergadering van 15 september 2004? Graag verwacht ik van u een concreet antwoord met ja, alstublieft.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Het onderwerp dat door de heer Verbeek wordt aangesneden, houdt de gemoeiden veel en al lang bezig. Ik heb er begrip voor dat u er opnieuw aandacht voor vraagt, temeer daar het een door de fractie van het CDA aangehouden motie betreft waarover wij vandaag uitsluitel zouden geven. Juist daarom hebben wij geprobeerd ter voorbereiding op deze vergadering u al schriftelijk op de hoogte te stellen van de stand van zaken wat betreft het TNO-onderzoek en het GLAMI-advies. Het TNO-onderzoek is twee maanden te laat. Toen ik u de toezegging deed dat wij op 15 december hier de nota Planbeoordeling op dit punt ter besluitvorming zouden kunnen hebben, gingen wij uit van de veronderstelling dat het TNO-onderzoek twee maanden eerder beschikbaar zou komen. Dat is niet het geval. Het GLAMI vergadert overmorgen en zal dan een advies over dat onderzoek opstellen.

Met het oog op de zorgvuldigheid van de besluitvorming hebben wij dan ook gemeend u de brief te moeten schrijven in de veronderstelling dat het GLAMI wellicht een bepaald type advies kan geven. Als dat advies zou luiden zoals ik in de brief heb omschreven, zou dat kunnen betekenen dat wij in de nota Planbeoordeling, de nota Regels voor ruimte, geen aanvullende afstandsmaten burgerwoning-kas nodig hebben. Wij kunnen daarop echter niet vooruitlopen. Het GLAMI komt morgen bijeen. Voor de prudentie rond dit geval wil ik een Raad van Statebestendig juridisch kader hebben en kunnen wij nu niet even gelegenheidsuitspraken doen om dat vandaag maar te schrappen. Ik zou graag willen dat wij vandaag helderheid creëren, maar wij moeten even wachten op het GLAMI-advies, dat deze week komt.

Over de stof die aanleiding heeft gegeven om deze afstandsmaat in de nota Planbeoordeling op te nemen, zegt het TNO-rapport dat er voldoende zekerheden zijn om het voorzorgsbeginsel te kunnen loslaten. Uw constatering dat wij de afstandsmaat kunnen loslaten in het kader van de recente uitspraken van de Raad van State deel ik niet.

Vragen Verbeek over stringente afstand van 25 meter tussen kassen en burgerwoningen.

Van Dijk, Verbeek, Voorzitter, Evertse en Huigen-van Boven

De Raad van State roept daarin de provincie juist op om in individuele gevallen onderzoek te doen. Dat ging zelfs een stapje verder. Het onderzoek van TNO is een nieuw gegeven. Daarop kunnen wij ons nu baseren. Ik ga ervan uit dat wij volgende week in GS een beslissing kunnen nemen over het al dan niet schrappen van dat artikel, afhankelijk van het GLAMI-advies. Als dat luidt zoals wij verwachten, zullen wij volgende week dinsdag in GS bij het vaststellen van de nota Planbeoordeling zo'n besluit kunnen nemen. Ik zal u er dinsdag direct over informeren na afloop van de GS-bijeenkomst, maar vooralsnog kan ik u vandaag niet zo'n voorstel voorleggen. De brief is helder over de richting waarin wij werken.

De heer **VERBEEK (CDA)**: Voorzitter. Ik ben blij met het antwoord van de gedeputeerde, maar het antwoord dat er vandaag geen duidelijkheid zou komen had ook een paar weken geleden kunnen worden gegeven. Wij werden gisteren geconfronteerd met een voortgangsrapportage die u op 7 december heeft vastgesteld. Tot gisteren heb ik tegen de burgers gezegd dat er woensdag 15 december 2004 duidelijkheid komt. Dat eist de burger van de politiek: duidelijkheid! U had drie weken geleden ook al kunnen weten dat er niet op 15 december, maar op 17 of 21 december pas duidelijkheid zou worden gegeven. Zo kan ik niet duidelijk naar de burger communiceren en wordt over de politiek weer gezegd: zij beloven wel, maar zij doen het weer niet. Dat neem ik u bijzonder kwalijk. Ik vind dat wij duidelijkheid moeten geven en dat er vandaag duidelijkheid zou moeten komen. Dat heb ik tot gisteren beloofd, omdat ik niet anders op de hoogte was. U kunt toezeggen dat het volgende week gebeurt. Dan is de vraag wat die toezegging waard is. Ik ga ervan uit dat u die toezegging gestand kunt doen. Ik kan niet anders dan accepteren dat wij volgende week dinsdag de uitspraak krijgen en dat wij bij een positieve uitspraak toch nog de betrokken burgers een kerstcadeautje kunnen overhandigen.

De **VOORZITTER**: Ook nu geldt, net als bij de vragen van de heer Ouwehand, dat het antwoord van GS eerder bij de Staten had kunnen zijn.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Ongetwijfeld - anders was er niet zoveel ophef over geweest - bevat het switchen van 25 naar 10 of welke maat dan ook een ruimtelijk uitgangspunt, dat naar wij aannemen door de Staten moet worden gewijzigd. Gaat gedeputeerde Van Dijk ervan uit dat GS die wijziging kunnen aanbrengen?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Vorige week dinsdag hebben wij in GS de brief opgesteld die u hebt ontvangen. Die konden wij pas opstellen na het uitkomen van het TNO-onderzoek, dat op 29 november beschikbaar is gekomen. Zoals u ziet, zit er niet zoveel tijd tussen. Ik had u een aparte brief kunnen sturen of kunnen opbellen met de mededeling dat het GLAMI pas overmorgen vergadert en dat wij vandaag niet tot besluitvorming komen. Ik dacht dat het voldoende was - in die wetenschap heb ik gehandeld - om donderdag bij de griffie een brief voor u aan te leveren. Ik heb er geen invloed op gehad dat die later is verspreid. In elk geval lag donderdag deze brief bij de griffie en heb ik u op de hoogte gesteld.

De **VOORZITTER**: Ik heb daarover een opmerking gemaakt.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Het is zoals het is. Wij hebben dat onderzoek niet in de hand. Het is in opdracht van het ministerie uitgevoerd; wij zijn er geen opdrachtgever in. Het GLAMI heeft zijn eigen agendering en is zo goed geweest, anticiperend op het bekende gegeven dat het onderzoek op 29 november be-

schikbaar zou zijn, nog voor de kerst bijeen te komen en hierover advies uit te brengen aan de staatssecretaris. Omdat dat nog voor de kerst kan, overmorgen dus, verwachten wij dat GS ook voor de kerst, in elk geval volgende week, hierover een standpunt kunnen bepalen.

Ik weet waarop de heer Evertse doelt: wie kan dit doen, wordt de nota Planbeoordeling door GS of door PS vastgesteld? Wij hebben er in de commissie een uitvoerige discussie over gehad. De griffie heeft u daarover een uitvoerig stuk doen toekomen waarin naar aanleiding van het separate onderzoek dat de Staten zelf hebben gevraagd nog eens wordt onderschreven, ook door de griffie, dat GS hierin een eigen verantwoordelijkheid heeft. Ik heb uw statenbrede opmerking in de commissie gehoord dat de Staten daarover een uitspraak willen doen. Ook daarover zullen wij volgende week dinsdag uitvoerig spreken in het college. Wij stellen in elk geval ons standpunt aanstaande dinsdag vast. Ik kan u dinsdag mededelen wat GS hebben besloten op dit punt, los van de vraag of de nota Regels voor ruimte in algemene zin uiteindelijk zal worden vastgesteld door PS dan wel GS.

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Voorzitter. De gedeputeerde zegt dat hij het GLAMI niet in de hand heeft. Wij hebben gelukkig het GLAMI-advies wel in de hand; ik heb het hier in de hand. In dat advies wordt uitgesproken dat in het kader van de ruimtelijke ordening op provinciaal niveau geen verdere regelgeving nodig is. Dat is heel duidelijke taal die aansluit bij de motie die toen in de Staten aan de orde is geweest en is aangehouden. Ik meen dat het standpunt van het GLAMI helder is. De vraag is of u het nu overneemt en wie er uiteindelijk over beslist. Wij zijn van mening dat de Staten op zijn minst moeten beslissen over het intrekken van de verordening, als het gaat om de huidige nota Planbeoordeling, waarin de gewraakte passage staat. Dan hebben wij die vervolgens niet meer. Wij vinden ook dat de Staten straks over de nota Regels voor ruimte moeten beslissen en dat dit artikel er niet meer in thuishoort. Ik wil nu dan ook een toezegging van u hebben. Het GLAMI-advies ligt er en is in de geest van de motie. Als het nu niet ter besluitvorming hier ligt, zal het volgende maand aan de besluitvorming onderhevig zijn, nog voor de nota Regels voor ruimte wordt vastgesteld. Is dat zo en moeten wij dan de motie weer tot leven wekken en er een besluit over nemen? Of kunt u nu al zeggen dat het GLAMI-advies in de geest is zoals de Staten hebben afgesproken en dat het college zich in die zin zal uitspreken over het advies zoals het er op dit moment ligt?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Ik moet eerst wat onduidelijkheid wegnemen. Mevrouw Huigen heeft een GLAMI-advies in de hand terwijl het GLAMI nog niet bijeen is geweest. Ik weet niet wat u in uw handen heeft, maar ik vermoed dat het een concept is van een advies dat door het secretariaat van het GLAMI is opgesteld, dat overmorgen zal worden besproken en waarover overmorgen in het GLAMI een besluit moet vallen. Dat concept is rondgestuurd en ik heb het ook gezien. Het secretariaat heeft dat natuurlijk opgesteld na de deelnemers te hebben geconsulteerd hoe men hiertegen aankijkt. Men heeft ook het TNO-onderzoek zorgvuldig bestudeerd. Daarom kon ik de brief schrijven en zeggen dat ik verwacht dat het GLAMI tot dit soort uitspraken zal komen. Als het GLAMI dat doet op basis van het concept van het secretariaat, zijn GS voornemens deze passage uit de nota Planbeoordeling te halen.

16542

Vragen Verbeek over stringente afstand van 25 meter tussen kassen en burgerwoningen; Holland-maand november 2005.

Van Dijk, Huls, Voorzitter, Schaap,  
Eelkman Rooda-van der Made en Vermeulen

Voor het tweede deel van uw vraag betreffende de vaststelling verwijs ik naar het antwoord dat ik reeds heb gegeven aan de heer Evertse.

De heer **HULS (PvdA)**: Voorzitter. Het lijkt mij goed om het hierbij te laten. Ik krijg de indruk dat het CDA een motie heeft ingediend die vervolgens is aangehouden, maar nu aan de gedeputeerde vraagt om die motie toch uit te voeren. Dat lijkt mij een rare manier van besluitvorming. Ik vind het prima om vragen te stellen, maar het moet er nu niet op lijken dat een aangehouden motie op een andere manier aan de orde wordt gesteld en dat de gedeputeerde een motie die nog niet eens is behandeld nu moet uitvoeren. Ik begrijp dat wij er nog een maand op moeten wachten. Dat lijkt mijn fractie wat dit onderwerp betreft geen probleem.

De **VOORZITTER**: Ik hoor geen nieuwe gezichtspunten en neem aan dat wij dit vragenuurtje kunnen beëindigen.

De vergadering wordt van 12.30 uur tot 13.15 uur geschorst.

#### **7. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE HOLLAND-MAAND NOVEMBER 2005. (5518)**

De **VOORZITTER**: Een gewijzigd voorstel, waarin de namen van de kandidaten uit PS zijn opgenomen, heeft u op uw tafels aangekomen.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Voor D66 is het volstrekt helder dat, als een staatshoofd 25 jaar in functie is, dit gevierd mag worden. Ik heb in de commissie al gezegd dat dit uitgangspunt niet alleen door de gematigd monarchisten in onze fractie wordt gedeeld, maar ook door de republikeinen. Wij hebben wel wat moeite met het voorstel dat er op dit moment ligt. Er staat dat wij 6 ton gaan uittrekken voor iets waarvan wij nog niet precies weten wat het zal zijn, dat wij een liedjeswedstrijd voor basisscholieren houden en dat wij een gezamenlijke statenvergadering zullen hebben met de statenleden van Noord-Holland. Ons is in de commissie niet helder geworden wat het grote nut van dit laatste is. Ik neem toch aan dat wij geen discussies voeren over het al dan niet fuseren van Noord- en Zuid-Holland voeren over de rug van het staatshoofd. Althans, dat zou wat ons betreft niet chic zijn. Wij zouden graag zien dat de invulling van het ambtsjubileum op een andere manier plaatsvindt. Wij dienen daarom een motie in, waarin wij aan GS vragen om de Zuid-Hollandse bijdrage aan het ambtsjubileum inhoudelijk te veranderen en in het teken te stellen van het vergroten van het historisch bewustzijn van brede lagen van de Zuid-Hollandse bevolking. Wat ons betreft, is de bijdrage zodanig dat er ook wordt gewerkt aan het versterken van het wederzijdse respect in de Zuid-Hollandse samenleving.

*INGEDIEND IS:*

**Motie M2/5518**, voorgesteld door het lid Schaap, inzake **activiteiten bevordering historisch besef en wederzijds respect**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004, ter bespreking van het voorstel inzake een Holland-maand in november 2005,

overwegende:

- de provincie Zuid-Holland wil een bijdrage leveren aan het ambtsjubileum van het staatshoofd;
- de voorstellen van GS daarover zijn nog in een pril stadium;

van mening:

- de Zuid-Hollandse bijdrage van het ambtsjubileum moet in het teken staan van het vergroten van het historisch bewustzijn van brede lagen van de Zuid-Hollandse bevolking;
- tevens zou zij bij moeten dragen aan het versterken van het wederzijds respect in de Zuid-Hollandse samenleving;

verzoeken Gedeputeerde Staten binnen twee maanden met concrete voorstellen te komen voor activiteiten die rekening houden met bovenstaande meningen en wensen,

en gaan over tot de orde van de dag."

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. Wij zeggen ja tegen het vieren van het jubileum van onze vorstin. Wij zijn trots op ons koningshuis; wij zijn trots op Beatrix. U wilt dat samen met de provincie Noord-Holland doen. Misschien kan er voor de toekomst iets heel moois uit groeien. Zoals u weet, is de LPF er een groot voorstander van om de provincies anders in te delen. Alleen vinden wij de onderbouwing van de financiën heel mager. Daar moet dan ook een verbetering in komen. U heeft in de commissie toegezegd dat u in het voorjaar met een aangepast aanbod daartoe zult komen. Daar wachten wij dan ook op.

Wij vinden het belangrijk dat u budget vrijmaakt voor de ouderen in de verzorgingshuizen. Juist zij moeten dit jubileum mee kunnen vieren. Schrap liever een van de andere punten, bijvoorbeeld de statenontmoeting of de gezamenlijke zitting van de twee provincies, en zorg ervoor dat ook onze ouderen in de verzorgingstehuizen mee kunnen genieten van het jubileum van onze vorstin.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. In de commissie hebben wij het al gezegd: 6 ton voor het jubileum van Beatrix terwijl er forse bezuinigingen plaatsvinden en iedereen de broekriem moet aanhalen, is voor de fractie een zeer slecht signaal en ongewenst. Maar mocht dat geld echt worden besteed aan een feestje voor de Zuid-Hollandse bevolking, dan zou de SP er graag nog over nadenken. Dat is echter niet het geval. Het wordt vooral een feestje voor de statenleden zelf. Ik had het in de commissie al berekend: de bijdrage voor de gezamenlijke statenvergadering komt neer op 900 euro per statenlid en het geplande budget voor het publieksevenement op 8 eurocent per Zuid-Hollandse inwoner. De kloof tussen burger en bestuur wordt wel heel pijnlijk duidelijk op deze manier. Daarnaast is de meerwaarde van een gezamenlijke statenvergadering voor de SP-fractie niet aanwezig. Ik zou het absoluut niet weten. Als wij het op internet zouden uitzenden, zal de burger het waarschijnlijk ook niet zien. Ik geef het toe: ik ben dol op cabaret, boekjes, borrels en diners, maar het geeft mij veel meer voldoening als ik dat zelf betaal dan wanneer ik het op kosten van de belastingbetaler doe. Het is wel erg opvallend dat er ineens 6 ton op tafel kan worden gelegd. Wij hebben hier maanden gesproken over een bushalte in Rijsaterwoude. Hemel en aarde moest worden bewogen en hier kan ineens 6 ton op tafel komen.

Extra opvallend is het in relatie tot de afspraken die er blijkbaar met de provincie Noord-Holland zijn gemaakt. Ik las in het Haarlems Dagblad van 25 november dat ook de provincie Noord-Holland de bijdrage op vijf ton wilde houden, omdat de provincie Zuid-Holland niet verder wilde gaan dan 0,5 miljoen euro.

Holland-maand november 2005.

Vermeulen, Hieltjes, Voorzitter en Dijkhoff

Er stond verder in dat, toen de provincie Zuid-Holland overstagging, de bijdrage van Noord-Holland ook 6 ton bleef. Wat heeft zich achter de schermen aan bestuurlijk handjevat plaatsgevonden en op basis van welke afspraken is men tot het bedrag van die 6 ton gekomen? Het zint mijn fractie totaal niet dat er zo gemakkelijk met geld kan worden geschoven.

In de commissie gaf de gedeputeerde al aan dat het bedrag voor het jubileum nog niet precies vaststond. Dat maakt het nemen van dit besluit extra lastig, want wat gaan wij nu precies besluiten? Hier is een zak geld en doe er wat leuks mee? Ik snap best dat u misschien voor Sinterklaas wilt spelen, want dat heeft u bij de cultuurnacht ook al gedaan. Maar voor de veiligheid van de provinciale schatkist zie ik liever dat u dat in huiselijke kring doet. Stelt u zich eens voor dat Beatrix met de hele familie langs wil komen. Zij krijgt er met de dag een paar zussen bij, dus dat kan nog een aardige afvaardiging worden.

Het is duidelijk. De SP-fractie gaat niet akkoord met het voorliggende voorstel. Het geld komt nauwelijks ten goede aan de hele bevolking, vooral na ons eigen feestje. Dat lijkt ons zeer ongewenst.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Voorzitter. Een ambtsjubileum van 25 jaar van een staatshoofd in een democratische samenleving is iets om bij stil te staan. Het is ook iets waar Provinciale Staten bij stil moeten staan. Wij ondersteunen dat dit gezamenlijk gebeurt met onze burens in Noord-Holland. Wij willen wel voorkomen dat dit gezamenlijke gremium wordt gebruikt voor een politieke discussie over de huidige structuur van de provincies, maar een gezamenlijke activiteit van de Staten, waarbij uiteraard de bevolking wordt betrokken, met name de jeugd, lijkt ons zeer goed.

De raming is zonder uitgebreide onderbouwing. Wij vragen daarom GS met een nadere onderbouwing te komen. Als die onderbouwing dan leidt tot een lagere besteding, is dat prima. Wij willen vandaag een bedrag van 6 ton als maximumreservering beschikbaar stellen. Er moet worden gewerkt en georganiseerd. Wel vragen wij GS om een nadere onderbouwing en alternatieve dekkingsvoorstellen om in elk geval een deel van het bedrag anders te financieren dan uit de financiële ruimte. Daarom dien ik dan ook namens een aantal collega's een amendement in om GS op te roepen met alternatieve dekkingsvoorstellen te komen en daarbij in elk geval de statenontmoeting 2005 niet door te laten gaan, omdat in dit voorstel al een statenbijeenkomst met Noord-Holland zit, waarbij ongetwijfeld ook andere gasten worden uitgenodigd. Wat ons betreft, is er volgend jaar geen behoefte aan een afzonderlijke statenontmoeting.

*INGEDIEND IS:*

**Amendement A3/5518**, voorgesteld door de leden Hieltjes, Huls, Démoed en Eelkman Rooda-van der Made, inzake **kostenraming**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004 ter behandeling van voorstel 5518, inhoudende voorstellen van Gedeputeerde Staten betreffende de Holland-maand (november 2005),

besluiten het bij het voornoemde voorstel behorende besluit aan te vullen met een onderdeel, luidende:

'4. Gedeputeerde Staten te verzoeken binnen twee maanden een nadere kostenraming op te stellen en aan Provinciale Sta-

ten enkele alternatieve dekkingsvoorstellen te doen, waaronder in elk geval het niet houden van een Statenontmoeting in 2005'."

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Dijkhoff en maak de Staten erop attent dat dit zijn maidenspeech is.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. Het is een groot genoegen voor mij om mijn maidenspeech te kunnen houden over zo'n koninklijk onderwerp. GROENLINKS viert graag een feestje, zeker ter gelegenheid van het 25-jarig ambtsjubileum van onze koningin. Wij willen wel dat het een mooi feest wordt, dat de Zuid-Hollandse bevolking daarbij wordt betrokken en dat die duidelijk de doelgroep van het feest is. In het voorliggende voorstel is dit plan onvoldoende uitgewerkt. Wij vinden ook dat het te weinig gericht is op de Zuid-Hollandse bevolking en te veel op het politiek-bestuurlijke circuit. De ouderen zijn al genoemd. Ik heb zelf in de commissie de gehandicapten genoemd, maar ook andere groepen burgers kunnen misschien meedoen met dit feest.

De gedeputeerde heeft in de commissie toegezegd om binnenkort alsnog met een goed uitgewerkt plan te komen, zoals ook staat in de nieuwe toelichting. Het mag duidelijk zijn dat GROENLINKS de accenten in dat plan graag anders zou zien dan in de voorliggende schets. Wat de besluitvorming betreft, hecht GROENLINKS eraan dat PS zorgvuldig met hun budgetrecht omgaan, ook bij een koninklijk onderwerp zoals dit. In de commissie vond bijna iedereen 6 ton wel erg veel. GROENLINKS vindt dat ook. Wij zijn van mening dat er eerst een goed uitgewerkt en gedegen begroot plan moet zijn voordat PS daarover een financieel besluit nemen. Om dat dat in het huidige voorstel andersom gebeurt - er wordt eerst geld gereserveerd voordat er een plan is - dien ik een amendement in om dat te wijzigen.

*INGEDIEND IS:*

**Amendement A4/5518**, voorgesteld door de leden Dijkhoff en Smit-Ligeon, inzake **uitgewerkte financieel onderbouwde voordracht**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland in vergadering bijeen op 15 december 2004 ter bespreking van agendapunt 7, Holland-maand november 2005 (5118),

besluiten:

- in ontwerpbesluit 1 'uit de financiële ruimte maximaal 600.000 euro te reserveren' te vervangen door 'Gedeputeerde Staten op te dragen een goed uitgewerkte en degelijk (financieel) onderbouwde voordracht voor te leggen aan Provinciale Staten';
- ontwerpbesluit 3 te schrappen.

**Toelichting**:

Uiteraard doet de provincie Zuid-Holland graag mee aan de viering van het 25-jarige ambtsjubileum van H.M. de Koningin. Provinciale Staten zullen daar dan ook zonder twijfel graag de benodigde middelen voor beschikbaar maken.

16544

Holland-maand november 2005.

Dijkhoff, Evertse, Voorzitter en Démoed

Om op een goede manier invulling te geven aan het budgetrecht van Provinciale Staten is het echter ook in dit geval van belang om pas een financieel besluit te nemen wanneer daar een goed uitgewerkt en onderbouwd plan aan ten grondslag ligt."

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Na de inbreng van wat Jacobijnen, royalisten, marxisten en libertijnen komen de echte Oranjeklanten aan de beurt van de SGP/Christenunie.

De **VOORZITTER**: U had u ook eerder kunnen opgeven op de lijst.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Nee, je moet altijd even afwachten wat een ander inbrengt.

Een van mijn vroegste herinneringen - ik was toen drie jaar; kun je nagaan hoe oud ik al ben - was het 50-jarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina. Bij die gelegenheid had een bloemist bij ons in de straat waar ik woonde van afrikaantjes het Nederlandse wapen gemaakt. Ik heb het met de paplepel ingegoten gekregen, wat geldt voor alle leden van onze fractie. Het democratisch ingebed koningschap is in onze ogen een heel groot goed. De band tussen Nederland en Oranje, waar altijd tot onze vreugde bij staat "bij de gratie Gods", achten wij zeer belangrijk. Wij vinden het ook goed dat er aan het regeringsjubileum aandacht wordt besteed. Wij hebben het geld dat nu wordt genoemd er wel voor over.

Dat neemt niet weg dat wij kritiek hebben. Er wordt namelijk een soort ronde som op tafel gelegd zonder dat die ook maar op enige manier is onderbouwd. Wij hebben het ons in de commissie al afgevraagd: hoe kom je aan dat bedrag, als er geen enkele onderbouwing is? Er had 400.000, 600.000 of 800.000 euro kunnen staan. Wij gaan nog niet zover dat wij eerst een onderbouwd voorstel willen zien voordat wij krediet verlenen. Daarvoor wachten wij het antwoord van de gedeputeerde af. Het is ook mogelijk dat wij u vragen om het nog eens goed uit te leggen. U mag dan wel wat geld uitgeven, maar kom zo snel mogelijk met een goede onderbouwing in de commissie. Dat wordt mede ingegeven doordat wij gedeputeerde Van Heijningen wat kort aan het financiële touwtje willen houden na de kunstnacht.

De heer **DÉMOED (CDA)**: Voorzitter. Wij spraken net even over de volgorde. Ik vind het niet spijtig om als laatste het woord hierover te mogen voeren. Ik weet niet of ik in dezelfde rijtjes van de heer Evertse moet denken, maar voor een groot deel kan ik mij zeker in zijn inbreng herkennen en komt hij dichtbij die van de CDA-fractie. Wel maken wij op een aantal punten onze nuances, want anders had hij wel namens mij het woord kunnen voeren. Het had gekund; het is nooit uit te sluiten. Maar ik heb er toch voor gekozen om het zelf te doen.

De CDA-fractie is blij met dit voorstel ter gelegenheid van het 25-jarig ambtsjubileum van onze majesteit. Ik benadruk dat wij over het ambtsjubileum van onze vorstin spreken. Daarmee neem ik gelijk afstand van termen zoals "verjaardagsfeestjes". Dat creëert een beeldvorming rond een voorstel dat wel degelijk te maken heeft met een 25-jarig regeringsjubileum. Wat ons betreft, staat het in het teken van de verbondenheid tussen de Nederlandse monarchie, die ingebed is in ons democratisch stelsel. Dat is voor ons de basis en de doelstelling van het programma van de Holland-maand. Het is nog maar heel flauwtjes uitgewerkt. Dan is het heel aantrekkelijk om op een dag zoals vandaag inkleuring te geven aan dat programma. Anderen heb-

ben er ook voorstellen voor gedaan, maar wij doen dat niet. Wij zijn ons ervan bewust dat er hier 83 statenleden zitten die allemaal vanwege hun creativiteit op deze plek zijn gekozen. Maar het zou wel druk worden als wij al die 83 ideeën vandaag gingen uitwisselen. Een beter alternatief is een afvaardiging vanuit deze Staten die met zorg is gekozen, waarover wij in de statencommissie Bestuur en Middelen duidelijke argumenten hebben gewisseld. Ik kan mij herinneren dat de heer Huls met heel duidelijke argumenten bijvoorbeeld de heer Freeke heeft voorgedragen. Zo is er ook over anderen gesproken. Wij hebben geen zorg dat die commissie voldoende zal worden gevoed met argumenten om dat programma te maken tot wat wij ervan verwachten. Het is ook makkelijk, als je weet wie je in zo'n commissie benoemt. Dan kun je hen er later op afrekenen, mocht het tegenvallen. Wij hebben er alle vertrouwen in dat zij dat doen, maar ook zij maken deel uit van deze Staten. In de huidige ideeën en voorstellen mist de CDA-fractie de nodige creativiteit. Er is gekozen voor traditionele oplossingen. Dat is een schot voor de boeg wat betreft het programma en de opzet ervan.

Wij vinden dat je zeker stil mag staan bij een 25-jarig ambtsjubileum van een vorstin. Ik heb mij dan ook wat gestoord aan de beeldvorming zoals geschetst door de heer Vermeulen en de voorbeelden die zijn gegeven. Ik vind het niet erg om over een onderwerp van mening te verschillen, maar wel met respect voor het instituut waarmee wij hier te maken hebben. Dat heb ik op sommige punten van zijn bijdrage wat gemist. Dat gevoel heb ik daarbij. Ik heb ook de indruk dat hij sommige intenties van het voorstel simpelweg niet wil zien.

Anderen hebben al gesproken over de middelen die aan dit voorstel zijn verbonden. Het is een fors bedrag. Verschillende sprekers hebben er al behartigenswaardige woorden aan gewijd. Het is ook een wat onbestemd bedrag. Er wordt een bedrag genoemd dat is gerelateerd aan de bijdrage van onze naburige provincie. De gedeputeerde heeft in de commissie gezegd dat er nog geen exacte begroting is; je moet er wel een bepaalde speelruimte in hebben en dit is echt de bovenkant van het bedrag. De heer Hieltjes heeft mede namens onze fractie een amendement ingediend, want wij zien wel degelijk mogelijkheden door combinaties. Wij vinden het bijvoorbeeld niet noodzakelijk dat er in diezelfde periode weer een statenontmoeting plaatsvindt. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat daarvoor ook middelen zijn opgenomen in de begroting. Die middelen kunnen mede worden ingezet ter financiering van deze Holland-maand. Misschien zijn er ook andere middelen binnen de huidige begroting die voor dit initiatief kunnen worden gebruikt. Vandaar deze korte toelichting. Wij wachten de reactie van de gedeputeerde daarop af.

De **VOORZITTER**: Ik neem aan dat u vertrouwen heeft in de commissie en het plafond, maar dat de commissieleden het zelf betalen als er meer wordt uitgegeven?

De heer **DÉMOED (CDA)**: Ik wil u wel ontlasten in die zin dat die financiële verantwoordelijkheid vooral bij de gedeputeerde ligt. Daarop zou ik de heer Van Heijningen aanspreken. Maar ik wil u later toch mede aanspreken op het programma.

Holland-maand november 2005.

Van Heijningen, Dijkhoff en Vermeulen

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Voorzitter. De heer Démoed heeft als laatste spreker bijna de samenvatting gegeven van wat ik hier ga zeggen. Maar ik zal toch nog een paar woorden spreken, niet namens mijzelf, maar namens het college, zeg ik vooral voor de staatsrechtelijke fijnproevers onder ons; de heer Evertse is dat zelf.

Over het nut van deze bijeenkomst hoef ik niet veel woorden te spreken. De intentie is duidelijk. Het is geen feestje, het is niet zomaar geld over de balk gooien ten behoeve van statenleden, zoals het statenlid Vermeulen schetst. Nee, het gaat om het vieren van een jubileum, een historische gebeurtenis in een democratisch perspectief. Uiteraard zijn er vele beschouwingen aan te wijden, wat niet mijn taak is op dit moment. Maar wij kunnen wel stellen dat het over het bestuur van ons land gaat, dat het over onszelf en over onze samenleving gaat. Daarbij past dat bij die gebeurtenis wordt stilgestaan op een wijze die te verdedigen is naar de samenleving; een samenleving die vele noden kent. Daarmee heeft het college de taak om de soberheid en doelmatigheid in de gaten te houden, maar wel op een verantwoorde wijze. Dus kwaliteit mogen wij daar ook in meenemen.

Nogmaals, ik benadruk dat juist de activiteiten ten behoeve van de samenleving voorop staan in de organisatie en dat de organisatie van een gezamenlijke statenontmoeting aan het einde van het traject komt. Dat is de prioriteit. U kunt in de grove raming van dit moment zien dat de aandacht vooral naar die activiteiten gaat en dat wordt beoogd een aantal bevolkingsgroepen te raken. Zo'n statenontmoeting is een deel van het bestuurlijke werk waarvoor wij hier zitten. Onze organisatie kost geld. Het op internet uitzenden van statenvergaderingen kost ook geld. Zo kunnen wij nog heel lang doorgaan om iedere uitgave onmogelijk te maken, maar dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Wij mogen op de centjes passen, maar wij mogen ook geld uitgeven.

Wat de activiteiten en de bevolkingsgroepen betreft, snap ik alle suggesties, zoals van mevrouw Eelkman Rooda en van de heer Schaaap. Het is moeilijk om op dit moment te zeggen dat wij dat even gaan regelen en ervoor gaan zorgen dat het tot stand komt. Die ideeën krijgen nog vorm en borrelen op dit moment nog op. De suggesties rond het betrekken van ouderen, het vergroten van het historisch besef, het beklemtonen van respect in de samenleving, zoals ikzelf in de commissie heb ingebracht, vind ik zeer behartigenswaardig. Wij nemen ze graag mee in een uitwerking die ik echt nog niet ken. Anders had ik in de commissie allang verdere contouren geschetst. Wij zullen dat samen met Noord-Holland doen. In de gekozen constructie participeren de statenleden actief en kunnen zij invloed uitoefenen op de aard en inhoud van het programma.

De heer Schaaap schetste wat badinerend eventuele activiteiten als een liedjeswedstrijd. De uitdaging zal moeten zijn om inspirerend te zijn en de activiteiten niet afgezaagd te laten zijn. Zuid-Holland zal bijvoorbeeld het Kunstgebouw met heel veel ideeën en mogelijkheden hierbij betrekken.

Dat komt ook tegemoet aan hetgeen de heer Hieltjes heeft verwoord: kun je gebruikmaken van bestaande structuren en financieringsmogelijkheden, zonder daarmee grote hoop te creëren? Dat is al in onze aanpak verwoord. Wij moeten zien of die 6 ton echt nodig is, bij elkaar opgeteld 1,2 miljoen. Vanzelfsprekend moeten wij daarover verantwoording afleggen op een moment dat het er nog iets toe doet dat je er iets van vindt. Dit is niet achtergebleven, want het college is gewend voorstellen te doen met een degelijke financiële onderbouwing. Vanwege de

tijd hebben wij deze procedure aan u moeten voorhouden in alle openheid. In amendement A3 wordt gevraagd om een nadere kostenraming, terwijl in motie M2 wordt gevraagd om binnen twee maanden met concrete voorstellen te komen voor activiteiten die rekening houden met bovenstaande meningen en wensen. Dat behoort in onze aanpak te zitten. In het stuk staat bij de toelichting dat er in maart een uitgewerkt plan ter onderbouwing van het budget wordt aangeboden aan PS. Vanzelfsprekend zullen er in de voorbereiding wat kosten worden gemaakt, maar nooit zodanige kosten dat wij over een substantieel deel van het budget spreken.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: De heer Van Heijningen geeft aan dat hij vanwege de tijd op dit moment nog geen uitgewerkt plan heeft voorgelegd. Maar het is toch al 25 jaar bekend dat het eraan zit te komen?

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Ja, u heeft helemaal gelijk. Maar ik denk dat wij 25 jaar geleden nog wat andere zaken aan ons hoofd hadden. U heeft wel een punt: waarom is dit het niet eerder aan de orde gekomen? Dit idee vanuit de centrale organisatie door de provincies is via de commissarissen bij ons terechtgekomen. Het is niet eerder of sneller gegaan. Dat punt scoort u, maar tegelijkertijd heeft u wel een heel lange voorbereidingstermijn in gedachten.

De voortgangsrapportage zal in samenspraak met Noord-Holland klinken als een klok op een moment dat de Staten nog invloed kunnen uitoefenen. Vanzelfsprekend zullen wij daarin ook de inbreng van de Staten ondersteunen door zodanige afspraken te maken dat wij in de komende tijd met elkaar goede ideeën beschrijven. Ik hecht eraan om nogmaals te benoemen dat wij het voor de samenleving willen organiseren, dat dit vanzelfsprekend de verwachting van het koningshuis zal zijn en dat wij het aspect "kunst en cultuur" zeker daarin zullen meenemen, niet alleen om de creativiteit vorm te geven, maar ook omdat wij weten dat Hare Majesteit een groot liefhebber en beoefenaar daarvan is.

Ik hoop dat ik met deze reactie heb aangegeven dat wij de financiën een belangrijk punt van zorg vinden en op een gedegen wijze aan uw Staten zullen voorhouden op een moment dat de Staten er nog iets van kunnen vinden met de gedachte "inspirend en kwaliteit" en "soberheid en doelmatigheid". In de richting van de heer Vermeulen merk ik op dat ik al een jaar of 20 het vak van Sinterklaas beoefen, inderdaad in huiselijke kring. Ik ben wat ouder dan hij. Als hij nog een aantal jaren oefent op het vak van cabaretier, dan kunnen wij nog veel genieten van de heer Vermeulen.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Wilt u nog ingaan op mijn vragen over de wijze waarop de afspraken met Noord-Holland over de bedragen tot stand zijn gekomen? Ik heb er niet alleen net, maar ook in de commissie al naar gevraagd.

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: In de commissie heb ik al geantwoord dat er geen gedegen onderbouwing bij de raming is gehanteerd, want anders hadden de Staten die natuurlijk al gezien. Het is een ruwe schatting geweest van mogelijke kosten. Ik heb in mijn bijdrage al aangegeven dat het college hecht aan een gedegen onderbouwing en dat er alleen noodzakelijke kosten worden gemaakt.

16546

Holland-maand november 2005.

Van Heijningen, Hieltjes, Démoed, Voorzitter  
en Schaap

Het is absoluut een plafond. Begin maart wordt daarover gerapporteerd aan de Staten.

De heer **HIELTJES (VVD)**: De gedeputeerde heeft naar aanleiding van mijn inbreng en het amendement gesproken over het achteraf afleggen van verantwoording en over een kostenraming binnen twee maanden. Hij heeft niet gesproken over het echt zoeken naar dekkingsvoorstellen. Hij heeft ook niets gezegd over het niet laten doorgaan van de statenontmoeting 2005. Ik krijg graag een reactie.

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Ik heb aangegeven dat wij gebruik willen maken van bestaande structuren en financieeringsmogelijkheden. Volgens mij is dat wel degelijk een antwoord op de vraag. Daarbij hoort dat je daarover rapporteert in de vorm van mogelijke dekkingsvoorstellen. Ik heb ook gezegd dat ik geen heel grote hoop wil creëren. Er liggen allerlei begrotingen voor op allerlei onderdelen waarmee verwachtingen worden gewekt in de samenleving. Die schrappen wij niet zomaar door te zeggen: laten wij dat vervangen door deze activiteit. In het college zullen wij er in overleg met de penningmeester vanzelfsprekend serieus naar kijken.

Ik heb inderdaad niets gezegd over de statenontmoeting. Dat is een verzuim van mijn kant, excuus. Wij nemen deze suggestie mee om de statenontmoeting niet te houden en beschouwen dit als een mogelijk dekkingsvoorstel. Ik ken het bedrag voor de statenontmoeting niet uit mijn hoofd en kan er op dit moment dan ook geen concrete reactie op geven. Tegelijkertijd zie ik het als een uitdaging om te bezien of je een statenontmoeting kunt creëren, maar dan met een ander karakter op een wat hoger niveau qua organisatiegraad, voor milieu-, werkgevers- en andere maatschappelijke organisaties die zich op het grensvlak van Noord-Holland en Zuid-Holland bewegen. In die zin zouden wij tegemoet kunnen komen aan de suggesties die in het amendement zijn verwoord.

De heer **HIELTJES (VVD)**: De gedeputeerde presenteert zich hier bescheiden, terwijl wij zijn daadkracht kennen. Hij heeft inzicht in de budgetten voor cultuur en weet wat de statenontmoeting kost. Als PS hem vragen om met alternatieve dekkingsvoorstellen te komen, vertrouw ik erop dat hij meer hoop waarmaakt dan hij nu belooft.

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Nu word ik toch concreet. Dan kom ik terug met voorstellen tot het schrappen van subsidies voor door ons reeds erkende instellingen op basis van een cultuurplan dat door de Staten is goedgekeurd. Dat zal toch niet de bedoeling zijn van de Staten? Dan krijgen wij bestuurlijk-juridische problemen en bovendien is het absoluut niet fatsoenlijk tegenover de samenleving. Voorzover er vrije ruimte is, zullen wij daar gedegen naar kijken. Maar ik spreek wel over "vrije ruimte". Ik vind ook dat ik het recht heb om dit aan de Staten voor te houden om misverstanden te voorkomen. Daarom zeg ik dat ik geen grote hoop wil creëren dat wij wel even 6 ton in het programma zullen vinden. Dat zou betekenen dat wij met een hark in de begroting hebben geschreven. Dat is absoluut niet het geval. Ik beschouw het als een serieuze opdracht. Maar als de heer Hieltjes onder het mom van daadkracht schetst dat wij wel terugkomen met een dekking voor de volledige 6 ton, dan moet ik toch reëel zijn en zeggen dat ik niet weet of ik dat zal waarmaken.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Het hoeft voor ons niet volledig 6 ton te worden, maar PS geven hier na de commissiebehandeling zelf al een post aan die toch enige substantie heeft. Als wij u twee maanden de tijd geven om met nadere dekkingsvoorstellen te komen, vertrouw ik erop dat GS ook met andere voorstellen kan komen, dat PS niet elke keer de begroting hoeven door te vlooiën, maar dat u dat beter kunt dan wij.

De heer **DÉMOED (CDA)**: Ik sluit mij graag aan bij de woorden van de heer Hieltjes. Ook ik hoorde wat aarzeling in de woorden van de heer Van Heijningen. De statenontmoeting is een concreet punt en is ook in de commissie aan de orde geweest. Er heeft een week tussen gezeten. Het lijkt mij dan ook niet zo moeilijk om aan te geven wat het kost en of je dat laat vallen. Het is een heel concrete suggestie van onze kant. Misschien helpt het meer om de dingen niet te noemen die u daarvoor niet wilt inbrengen, dus cultuuraspecten. Maar er zijn meer budgetten binnen dit huis beschikbaar voor dergelijke zaken. Het is zaak om nu niet dingen te noemen waarvan u zegt dat het pijn doet in de sfeer van subsidies. Ik denk ook niet dat u de woorden van de heer Hieltjes en van mij zo moet beluisteren. Wel vragen wij van u iets meer dan alleen te zeggen: ik ga kijken, maar ik geef u niet veel hoop. Als u het al niet heeft, geeft dat ons ook niet veel hoop.

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Ik heb duidelijk aangegeven dat niet alleen creativiteit en kwaliteit, maar ook soberheid en doelmatigheid belangrijke voorwaarden zijn voor de activiteiten. De eerste vraag is of wij het budget, dat nu als maximum is gereserveerd, überhaupt nodig hebben. Dat lijkt mij een veel belangrijkere insteek dan de gedachte: laten wij gaan wisselen, laten wij gaan uitruilen. Ik verwacht dat er niet heel veel lucht in de begroting zit en probeer reëel te zijn. Als de Staten deze opdracht meegeven, is dat uiterst serieus. Ik heb in de commissie al aangegeven dat wij moeten terugkomen met een zeer gedegen raming, omdat het college er ook niet van houdt om voorstellen aan de Staten te doen om geld te reserveren zonder dat er een activiteitenraming aan ten grondslag ligt. Wij spreken wat dat betreft exact dezelfde taal. Maar omdat het begrip "cultuur" aan de orde is gekomen, vind ik dat ik vanuit de portefeuille Cultuur iets scherper moet aangeven dat er behoorlijk wat druk op die begroting rust.

Voorzitter. De opdracht is voor ons volstrekt helder. Ik ga als vertegenwoordiger van het college niet volledig over de statenontmoeting, want het is een gezamenlijke activiteit. Als er op enig moment moet worden besloten om de statenontmoeting niet te organiseren, dan is dat onderwerp van gesprek tussen de Staten, het college en de voorzitter. Ik heb een suggestie gedaan om, als deze gezamenlijke statenontmoeting plaatsvindt, die als kader te gebruiken voor een statenontmoeting van een ander niveau, vooral voor de maatschappelijke organisaties die zich wat breder bewegen dan één provincie. Dat lijkt mij een heel concrete suggestie en een handreiking in de richting van de opstellers van het amendement.

De **VOORZITTER**: Ik kan mij voorstellen dat vanwege de interupties een tweede termijn wellicht niet noodzakelijk zal zijn, ook gelet op het feit dat wij vanmorgen de uitdaging hebben aangenomen om deze vergadering in zes uur te beëindigen.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Ik wil graag meewerken aan die zes uur, maar wij zijn net aan onze 19 minuten begonnen. Wij zijn vanochtend terughoudend geweest.

Holland-maand november 2005.

Schaap, Vermeulen, Hieltjes, Dijkhoff en Evertse

Bovendien zijn er nog te veel punten die weersproken of in ieder geval besproken moeten worden.

Wij mogen constateren dat wij hier niet gaan over de staatsinrichting. Dat is misschien maar goed ook. Wij zouden er een interessante discussie over kunnen hebben, maar laten wij elkaar niet de maat nemen. De ene spreekt met zeer warme gevoelens over het koningshuis en over de verbondenheid van de Nederlandse samenleving of het Nederlandse volk met het huis van Oranje, terwijl anderen het over feestjes hebben. Dat is een ieders goed recht. Laat iedereen dan ook spreken in de woorden die hij of zij prettig vindt.

Ik ga in op hetgeen de gedeputeerde in onze richting zegt. Ik ga er zonder meer van uit dat hij het goed bedoelt. Hij is blij met alle suggesties die in deze vergadering zijn gedaan, onder andere de suggestie van D66 om meer aandacht te besteden aan historisch bewustzijn en het creëren van respect. Het is mooi dat hij daarover wil nadenken, maar het probleem is dat er op dit moment een voorstel ligt dat toch de andere kant op gaat. Ik heb het niet badinerend bedoeld, maar er staat ongeveer letterlijk in het stuk dat het gaat om een liedjeswedstrijd. Dus neemt u mij niet kwalijk dat ik de woorden gebruik die in het voorstel staan. Nogmaals, wij gaan niet akkoord met de voorstellen die in deze notitie staan.

Ik begrijp best de intenties en goede bedoelingen van de gedeputeerde. Maar mijn samenvatting van hetgeen zonet is besproken kan bijna niet anders zijn dan dat er nu wel een voorstel voor inhoudelijke activiteiten ligt, maar dat het ook anders kan. Suggesties die door de Staten zijn gedaan, worden immers nog bekeken. Het kan nog iets anders zijn dan een liedjeswedstrijd of een gezamenlijke statenvergadering. De inhoud is onbekend. Voor de dekking trekken wij nu 6 ton uit, maar ook dat kan anders zijn. Het zal wel weer badinerend overkomen, maar ik kan niet anders dan concluderen dat er nu een voorstel ligt dat luidt: wij gaan iets doen aan het ambtsjubileum van het staats-hoofd en het zal wat geld kosten. Als dat de conclusie is van het voorstel, dan kunnen wij er niet mee akkoord gaan.

Wij hadden de indruk dat het amendement van de collegepartijen plus de LPF, soms ook net een collegepartij, eigenlijk overbodig was. Maar gezien de discussie met de gedeputeerde zullen wij het waarschijnlijk toch steunen. Als de Staten uitspreken geen statenontmoeting te willen hebben, dan is dat een besluit. Het is een amendement, geen verzoek aan de gedeputeerde. Het amendement van GROENLINKS vinden wij overigens beter. Wij zullen er dan ook in meegaan. Ook al worden de amendementen aangenomen, het mag duidelijk zijn dat er dan weliswaar een wat ons betreft beter voorstel ligt, maar dat het van die kwaliteit is dat D66 er niet mee akkoord kan gaan.

De heer VERMEULEN (SP): Voorzitter. Ik wil toch even iets weg-nemen, zo zeg ik in de richting van de heer Démoed. Staatsrechtelijk gezien kent Nederland het koningshuis als landsleiding. Uiteraard respecteren wij dat voorlopig; wij zijn wel republikeins ingesteld. Daarom zullen wij zeker niet per definitie een feestje voor een ambtsjubileum afwijzen, maar wij doen dat graag als het geld echt wordt besteed aan een duidelijke publieksactiviteit. Wij zien een gezamenlijke statenzitting absoluut niet zitten. Die is wat ons betreft volstrekt overbodig. Laten wij als statenleden gewoon meedoen met die publieksactiviteit. Wij zijn immers ook inwoners van deze provincie.

Ik ben niet gerustgesteld door de antwoorden over de onderbouwing van de 6 ton. Ook anderen waren dat nog steeds niet. Ook op dat vlak blijven wij dit voorstel afwijzen.

Wij staan zeer sympathiek tegenover de amendementen en de motie en zullen dan ook voorstemmen. Uiteindelijk zullen wij dit voorstel afwijzen, maar dat was waarschijnlijk al duidelijk.

De heer HIELTJES (VVD): Voorzitter. De gedeputeerde lijkt geen goed onderscheid te maken tussen een amendement en een motie. Amendement A3 is heel duidelijk bedoeld als een besluit van PS dat GS met alternatieve dekkingsvoorstellen komt en in ieder geval afziet van het organiseren van een afzonderlijke statenontmoeting in 2005. Wij hebben in het voorjaar GS gevraagd om 2 miljoen euro dekking te vinden. Dat hebben zij bij de begroting keurig gedaan. Nu gaat het om maximaal 6 ton, waarvan de gedeputeerde al zegt dat het waarschijnlijk minder wordt. PS geven al een afzonderlijke dekking aan. Dan moeten GS toch in staat zijn om meer te vinden. Dat vragen PS van GS.

De heer DIJKHOFF (GROENLINKS): Voorzitter. Ik denk niet dat er 25 jaar nodig is om het te organiseren. Tot maart lijkt mij voldoende tijd om met een goed uitgewerkt plan te komen. Het lijkt mij goed dat wij dan pas een financieel besluit nemen. Wij zijn er niet voor om nu al een financieel besluit te nemen, terwijl het plan pas in maart komt. Als ons amendement wordt aangenomen, zullen wij voor het voorstel stemmen en anders om die reden ertegen. Bovendien vind ik dat je, als je een plan begroot, een reëel bedrag en niet een maximumbedrag moet begroten.

De heer EVERTSE (SGP/ChristenUnie): Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording, die op ons als tamelijk realistisch is overgekomen. Hij heeft wat ons betreft voldoende toezeggingen gedaan rond de financiën.

Wij zullen amendement A3 steunen. Er kan best nog even worden bekeken of er ergens anders middelen te halen zijn en of er nog wat te bezuinigen valt. Bijvoorbeeld de statenontmoeting mag wat ons betreft worden geïncorporeerd in het geheel.

Op zichzelf getuigt amendement A4 van GROENLINKS van een gedegen financieringsinzicht, wat je niet altijd bij GROENLINKS aantreft. Toch vinden wij dat GS enige ruimte moeten hebben om nu al te beginnen, ook omdat wij met twee provincies aan de slag gaan.

De heer DIJKHOFF (GROENLINKS): Ik wil het college die ruimte helemaal niet ontzeggen. Als er in maart een gedegen plan komt, zal die ruimte er ook blijken te zijn. Het is absoluut niet de inzet van ons amendement om het college ruimte te ontnemen.

De heer EVERTSE (SGP/ChristenUnie): U wilt toch niet ontkennen dat u nu zegt: ho college, u kunt niet aan de slag?

De heer DIJKHOFF (GROENLINKS): Nee, wij zeggen juist: ga aan de slag en kom met een uitgewerkt plan en een begroting.

De heer EVERTSE (SGP/ChristenUnie): Dat zeggen wij in feite ook, maar wij tillen de slagboom al een beetje op en u doet dat nog niet.



16548

Holland-maand november 2005.

Evertse, Schaap, Démoed, Van Heijningen, Voorzitter  
en Hieltjes

D66 heeft in motie M2 een aantal punten aangehaald. Wij staan ook voor dat die aandacht krijgen, maar ik heb het idee dat de gedeputeerde dat heeft toegezegd. In die zin zou de motie overbodig zijn.

De heer **SCHAAP (D66)**: Waar heeft de heer Evertse dat dan gehoord? Ik heb ook geprobeerd goed te luisteren naar de gedeputeerde. Volgens mij heeft hij gezegd: ik hoor een aantal nuttige en goede suggesties uit de Staten; daarover moet verder worden gesproken. Dat is toch nog iets anders dan een toezegging. Als u vindt dat de motie inhoudelijk goed is, dan moeten wij dat misschien als een dringend verzoek aan GS meegeven. Dat is steviger dan het een beetje te laten zweven.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Laten wij afwachten wat de gedeputeerde nog in tweede termijn zegt.

De heer **DÉMOED (CDA)**: Voorzitter. Wat amendement A3 betreft, ben ik met de heer Hieltjes van mening dat de gedeputeerde in zijn beantwoording heeft toegezegd dat hij zal proberen om die 6 ton te verlagen. Dat is sowieso aan te bevelen, want dan hoeft hij minder alternatieve dekkingsvoorstellen te zoeken. Daarmee begint hij aan de voorkant om het probleem te reduceren. Maar de stelling die wij hebben geponeerd, is wat ons betreft een opdracht die in dit amendement is vervat en die ook staat. Het amendement bevat inderdaad een expliciet besluit over de statenontmoeting. De gedeputeerde zegt dat daarover een gesprek is tussen het college en de staten, omdat het een ontmoeting van de staten is. Daarover wordt vandaag een amendement voorgesteld, dus hoe expliciet wilt u een uitspraak krijgen over de statenontmoeting? Als de Staten uitspreken dat zij die ontmoeting in 2005 niet wensen, dan lijkt mij dat duidelijk. Daarom is het amendement wat ons betreft nog steeds aan de orde.

Gelet op de samenhang met amendement A4 zullen wij dat amendement niet steunen. Dat gaat wat ons betreft een stap te ver.

Wat motie M2 betreft, ben ik geneigd hetzelfde te reageren als de heer Evertse. Ik ben het niet oneens met de inhoud van de motie. Maar ik heb aan het begin gezegd: als ik 83 statenleden de gelegenheid zou geven, zouden er nog 83 van deze gedachten aan toegevoegd kunnen worden. Ik vind het wat moeilijk om nu ad hoc te zeggen dat dit per se in het programma moet, terwijl ik er vandaag misschien zelf nog gedachten over heb. Ik vind dit echter niet het platform om al die suggesties toe te voegen. Wij hebben een commissie aan de organisatie van de Holland-maand toegevoegd waarin dat soort ideeën een plek moet vinden, ook dit idee. De leden van die commissie hebben vandaag geluisterd. De gedeputeerde heeft vandaag ook geluisterd. Hij heeft niet gezegd dat hij er niets mee doet. Het klinkt onvriendelijk en zo is het niet bedoeld. Maar ik heb er niet zoveel behoefte aan om een idee dat nu ad hoc wordt ingebracht als een van de leidende thema's in de Holland-maand te nemen, terwijl er meer denkbaar is.

De heer **SCHAAP (D66)**: Eigenlijk zegt u dat u het liever aan de enige drie kandidaten - hoezo goede selectie? - overlaat dan aan de Staten als zodanig om een beslissing te nemen.

De heer **DÉMOED (CDA)**: Hebt u wel eens geprobeerd om met 83 mensen een programma op te stellen? Dat lukt namelijk niet. Als wij het over dit onderdeel misschien eens zijn, maar anderen hebben weer andere ideeën. Mevrouw Eelkman Rooda sprak

over de ouderen in de verzorgingshuizen, dus zij had er ook al een idee over. Zo hebben anderen meer ideeën.

De heer **SCHAAP (D66)**: Mijnheer Démoed, wij zijn toch voortdurend bezig om met 83 mensen beslissingen te nemen? Als het op dit punt al niet kan, kunnen wij beter de tent sluiten. Wij moeten voortdurend proberen afwegingen te maken en gebruik te maken van voorstellen die er liggen.

De heer **DÉMOED (CDA)**: Ik hoop dat wij dat niet doen over het programma van de Holland-maand.

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Voorzitter. Ik kan verwijzen naar hetgeen ik in eerste termijn reeds heb gezegd. Dat zal ik niet herhalen. Dat is overigens geheel in lijn met hetgeen ik in de commissie al heb ingebracht. Er is niet opeens een nieuwe visie van het college ontstaan. Wij beschouwen het als een serieuze opdracht.

C'est le ton qui fait la musique, zo zeg ik in de richting van de heer Schaap. Daar reageerde ik op. Zijn suggesties beschouw ik als zeer constructief. Wij hebben er in de commissie over gesproken. Ik heb zelf voorgesteld om ook respect en tolerantie mee te nemen in de uitwerking in het licht van de huidige gebeurtenissen. Hij heeft daaraan het historisch perspectief toegevoegd. Mevrouw Eelkman Rooda heeft de contacten met de ouderen benadrukt. Ik heb gezegd dat wij ook die creatieve suggestie meenemen in de uitwerking. Wie weet waar je dan terecht komt als je dit soort ideeën bij elkaar brengt? Ik zal er niet over uitweiden, maar ik heb er reeds wat serieuze gedachten over. Ik probeer u tegemoet te komen door de motie als serieus te bestempelen en mee te willen nemen. Ik weet nog niet waar wij precies uitkomen, omdat dat afhangt van de gesprekken met Noord-Holland en van het gesprek dat wij, ook de statenleden, met elkaar hebben. Misschien kan de heer Schaap als ad hoc-lid of reservelid van de commissie opereren, want hij heeft heel veel goede ideeën.

De **VOORZITTER**: Wat bedoelt u daar exact mee?

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Niet meer dan ik zeg.

Ik lees amendement A3 heel goed. Daarin staat het verzoek aan Gedeputeerde Staten om binnen twee maanden met een nadere kostenraming te komen en aan Provinciale Staten enkele alternatieve dekkingsvoorstellen te doen, waaronder het niet houden van een statenontmoeting. Als ik daarin moet lezen dat nu aan de Staten het voorstel wordt gedaan om de statenontmoeting 2005 te schrappen, zou ik dat graag geëxpliciteerd zien. Hier staat taalkundig dat wij terugkomen met een kostenraming en dekkingsvoorstellen en daarin het dekkingsvoorstel van het schrappen van de statenontmoeting meenemen. Om u een indicatie te geven: dan denken wij aan een bedrag van 25.000 tot 35.000 euro. Dat is ongeveer de bandbreedte.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Ik heb geen behoefte aan semantische discussies. Ik heb net in twee termijnen helder aangegeven namens de indieners dat met dit amendement, als het wordt aangenomen, het besluit wordt genomen om de statenontmoeting volgend jaar niet te laten doorgaan. Dat is de strekking van het laatste zinsdeel van het amendement.

Holland-maand november 2005; nota Onderhoud Kapitaalgoederen – onderdeel infrastructuur.

Van Heijningen, Hieltjes, Voorzitter, Van der Dussen, Dijkhoff en Pool

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Ik lees namens het college wat er staat en heb er behoefte aan om dat duidelijk te maken. Als de heer Hieltjes zegt dat daarin het voorstel staat om de statenontmoeting in 2005 niet meer te organiseren, dan gaat hij ten eerste voorbij aan de tekst van het amendement. Ten tweede gaat hij voorbij aan mijn opmerking dat het organiseren van een statenontmoeting niet mijn zaak of die van het college is, maar een gezamenlijke opgave en dat de voorzitter van de Staten er ook een rol in speelt. Als de Staten ondanks deze argumenten en ondanks mijn suggestie om een nieuwe vorm voor de statenontmoeting te vinden reeds nu zegt daar geen behoefte aan te hebben, dan hoor ik dat. Maar dan is het ook in een keer geschrapt en hoeven wij er geen energie meer in te steken.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Voorzitter. De gedeputeerde heeft behoefte aan meer duidelijkheid. Daarom verzoek ik u het amendement te wijzigen door ", waaronder" te wijzigen in "; en te besluiten tot".

Gedeputeerde **VAN HEIJNINGEN**: Dan is er in ieder geval taalkundig duidelijk een tweetal voorstellen in het amendement verwoord. Ik heb mijn reactie gegeven. Ik hoop dat het organiseren van de Holland-maand ook een leuke gebeurtenis is met een geschenk aan het staatshoofd voor een 25-jarig jubileum.

#### **Gewijzigd amendement A3/5518**

Amendement **A3/5518** is in die zin gewijzigd dat het slot komt te luiden:  
"; en te besluiten tot in elk geval het niet houden van een Statenontmoeting in 2005."

De **VOORZITTER**: Ik moet even de Commissaris bellen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Voorzitter. Ik ben erg nieuwsgierig wat het telefoontje heeft opgeleverd.

De **VOORZITTER**: Niets!

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Bedoelt u dat de heer Franssen bij de tandarts op internet dit debat al had gevolgd en op de hoogte was van de uitkomst waarover wij zo meteen stemmen?

De **VOORZITTER**: Ik heb hier geen bereik.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: De techniek laat ons in de steek. Wat jammer.

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. Wij steunen ons eigen amendement. Wat amendement A3 betreft, zijn wij het ermee eens dat dekking wordt gezocht in de statenontmoeting. Wij zien echter een risico dat daarnaast ook andere dekkingen worden gezocht die misschien minder wenselijk zijn. Wij hebben daar dan ook wat zorgen over, maar wij zullen er toch voor stemmen, omdat wij het een verbetering vinden van het voorstel. Het is echter niet een zodanige verbetering dat wij alleen met dat amendement voor het voorstel zullen stemmen. Motie M2 van D66 vinden wij wel sympathiek. Er staat "rekening houden met", wat niet uitsluit dat ook andere ideeën kunnen worden meegenomen. Wij zullen de motie dan ook steunen.

*IN STEMMING KOMT AMENDEMENT A4 VAN DE HEER DIJKHOFF EN MEVROUW SMIT-LIGEON.*

*HET AMENDEMENT WORDT BIJ HANDOPSTEKEN VERWORPEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GROENLINKS, de SP en D66 voor dit amendement hebben gestemd.

*IN STEMMING KOMT HET GEWIJZIGDE AMENDEMENT A3 VAN DE HEER HIELTJES C.S.*

*HET AMENDEMENT WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SGP/ChristenUnie tegen dit amendement hebben gestemd.

*IN STEMMING KOMT HET GEWIJZIGDE VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

*HET VOORSTEL WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de VVD, de SGP/ChristenUnie, de LPF en het CDA voor dit voorstel hebben gestemd.

*IN STEMMING KOMT MOTIE M2 VAN DE HEER SCHAAP.*

*DE MOTIE WORDT BIJ HANDOPSTEKEN VERWORPEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GROENLINKS, de SP, D66 en de VVD voor deze motie hebben gestemd.

#### **8. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT VASTSTELLING VAN DE NOTA ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN - ONDERDEEL INFRASTRUCTUUR. (5512)**

**Voorzitter: de heer Waterman.**

De heer **POOL (PvdA)**: Voorzitter. Sexy kunnen wij dit deel van de vergadering van vandaag niet noemen. Met de titel "nota Onderhoud Kapitaalgoederen - onderdeel infrastructuur" zullen wij niet de nationale slagzinnenprijs winnen. De inhoud maakt ons ook niet kansrijk voor de AKO of Libris literatuurprijs, maar zoals vaker is de mate van tekstsaaierheid een goede graadmeter voor het inhoudelijke belang. De bedragen liegen er dan ook niet om. Jaarlijks zal gemiddeld 52 miljoen euro nodig zijn voor beheer en onderhoud van een enorme waslijst van dingen: 130 verkeersregelinstallaties, 550 openbareverlichtingsinstallaties, 600 kunstwerken, oppervlakte verhard 6 miljoen vierkante meter, 1000 hectare berm, enzovoort. Het is geen sinecure om over dit enorm uitgebreide winkelassortiment van de provincie Zuid-Holland een betrouwbare meerjarenraming van onderhoud- en beheerkosten te maken.

De nota schetst een korte aanloop naar vandaag. Sinds 1998 en ook daarvoor is gewerkt aan een beter inzicht, aan doorrekening van bedragen en aan een verbeterde manier van werken.

16550

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen – onderdeel in infrastructuur.

Pool, Waalring en Voorzitter

Wat mij betreft is dat samen te vatten met het wegwerken van achterstallig financieel onderhoud en het professionaliseren van de organisatie. Dat was ook hard nodig. Ook vanuit de Staten is er voortdurend om gevraagd. Eigenlijk heeft het allemaal veel te lang geduurd. Maar sinds de uitvoerende directie, die inmiddels de Dienst Beheer Infrastructuur heet, in 2001 een verbetertraject is begonnen, zit er lijn in het werk en verdienen GS en de medewerkers van deze dienst een compliment voor hun inspanningen en de tot nu toe bereikte resultaten. Wij komen van heel ver en bereiken vandaag een mijlpaal, indien de Staten de nota vaststellen.

Juist daarom is het zo vervelend dat de nota glashelder laat zien dat wij er nog lang niet zijn. Het gemiddelde jaarbedrag van 52 miljoen moeten wij nuanceren, zo schrijven GS. Dat is een eufemisme, een verhullende term voor maar liefst 55% afwijking van dit bedrag, namelijk -40 en +15%. GS maken zich kwetsbaar door dit zo op te schrijven, maar het is wel zo eerlijk. GS tonen hiermee de bereidheid PS openheid van zaken te geven en zaken niet mooier voor te stellen dan ze zijn. Dat lijkt een vanzelfsprekendheid in het verkeer tussen PS en GS, maar juist als het gaat om beheer en onderhoud is er lang sprake geweest van een black box vol verrassingen. Met deze nota gaat in elk geval de black box open en is de kans op verrassingen stukken kleiner. De PvdA-fractie telt daarom haar zegeningen en wenst GS op dit terrein constructief te benaderen, maar niet zonder nog een aantal punten te noemen, want koek en ei is het allemaal nog niet. Ik noem de punten waarop wij van de gedeputeerde graag duidelijke antwoorden vragen en ook een bevestiging van afspraken die wij al in de commissie hebben gewisseld.

Punt 1. De bandbreedte van -40% tot +15% is te groot om mee te blijven werken. Vanaf welk moment denkt het college met een kleinere bandbreedte te kunnen komen? De nota zelf noemt 2006/2007, maar dat vindt mijn fractie te laat. Zij wil eigenlijk al in 2005 hierin stappen zetten.

Punt 2. In bouwprojecten zit standaard 50% van het risico in het onzekere gedrag van de slappe Zuid-Hollandse ondergrond. Dat is een van de factoren die de bandbreedte bepalen. De N210 is daarvan een schrijnend voorbeeld. Door de kennisinstituten in deze provincie te betrekken bij innovatieve aanbestedingstrajecten kunnen niet alleen de grondgebonden risico's worden verkleind, maar kan ook worden bespaard op de initiële investeringskosten. Ik verwijs naar de spectaculaire resultaten van de zogeheten Waardse Alliantie bij de aanleg van een deel van de Betuweroute. Hoe gaan de gedeputeerden Van Dijk en Van Nieuwenhoven samen werk maken van innovatief aanbesteden om zo de onzekerheidsmarges voor beheer en onderhoud verantwoord te verkleinen.

Punt 3. GS schrijven in de nieuwe beheerfilosofie dat het maatschappelijk belang van de infrastructuur centraal staat. Wat de PvdA betreft, gaat het dan in elk geval om de vraag wat het effect van beheer en onderhoud is op het faciliteren en verbeteren van de mobiliteit. Daarom dringen wij opnieuw aan op het ontwikkelen van een eerder toegezegde en bij onze gedeputeerden misschien minder populaire mobiliteitseffecttoets, mede omdat dit soort instrumenten helpt om uitvoeringszaken aan GS over te laten, zodat PS zich op hoofdlijnen en maatschappelijke effecten kan richten. Dat moet toch ook GS als muziek in de oren klinken. Zijn GS bereid in 2005 de mobiliteitseffecttoets af te ronden en te versleutelen in de nieuwe beheerfilosofie?

Wij komen van ver, hebben de goede richting te pakken en kunnen vandaag een mijlpaal bereiken. Voor mijn fractie is het glas halfvol en wij verwachten in 2005 nog eens te worden bijgeschonken, met klare wijn welteverstaan.

**Voorzitter: de heer Klein Breteler.**

De heer WAALRING (VVD): Voorzitter. Ook de VVD-fractie heeft waardering voor de wijze waarop het onderhoud van de wegen en vaarwegen ter hand wordt genomen. Ik zeg dit met nadruk, omdat tijdens de behandelingen in de statencommissie MKE de indruk zou kunnen zijn gewekt dat de VVD-fractie daarvoor geen oog zou hebben. Wij weten zoals vele anderen in deze zaal dat wij wat dat betreft van heel ver komen. Enkele jaren geleden stonden wij er bijzonder slecht voor. Het is GS samen met DBI gelukt het onderhoud op orde te krijgen. Er is althans een aanvang mee gemaakt.

Deze constatering laat onverlet dat enkele vragen van onze kant om een nadere uitleg vragen. Zo verbaast het ons dat er na al die jaren van onderhoud - 1998 werd genoemd - nog steeds geen goed inzicht kan worden gegeven in het wegenareaal waarvoor de provincie verantwoordelijk is. Ik begrijp dat het nog enkele jaren zal duren alvorens wij over betrouwbare gegevens kunnen beschikken. De VVD-fractie is geduldig. Wij gunnen de gedeputeerde daarom de tijd voor het ontwikkelen van een nieuwe beheersystematiek om ons te zijner tijd van betrouwbare informatie te kunnen voorzien. Alleen vragen wij ons af of het niet prematuur was om deze nota nu ter besluitvorming aan PS aan te bieden. Wij hebben een drietal vragen.

In de nota wordt op pagina 7 over het onderliggende wegennet gesproken over OWN-, OWN en OWN+. Bij het vaststellen van het Verkeer- en vervoerplan is afgesproken dat dit onderscheid niet meer zou worden gemaakt. In het vervolg zou alleen worden gesproken, voorzover wij ons kunnen herinneren, over een min- en een plusvariant. Hoe zit dat?

De heer Pool heeft gesproken over de bandbreedte. Ook wij maken ons zorgen over de bandbreedte -40/+15. Wij begrijpen dat het heel moeilijk is om een goede raming te maken, omdat de noodzakelijke gegevens daarvoor ontbreken. Je moet weten wat het wegenareaal is en bovendien zijn er invloeden die het moeilijk maken om een juiste raming daarvoor te maken. Ook wij vinden 2006 veel te laat.

Er wordt ook voorgesteld een egaliseringsreserve te creëren als een soort stuwmeer voor het onderhoud. Op zichzelf is er niets mis met het vormen van een reserve. Voor de zuiverheid zouden wij veel eerder spreken van het treffen van een voorziening, maar alleen wanneer er meer duidelijkheid is over onder andere de omvang van het areaal en de werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd. De gegevens die op dit moment beschikbaar zijn, nopen ons inziens nog niet tot het opbouwen van een reserve.

De **VOORZITTER**: Met behoud van privacy in medische zaken laat ik u toch weten dat onze Commissaris niet meer zal komen in de statenvergadering. Overigens is er niets ernstigs aan de hand. Hij moest naar de tandarts, wat langer duurt dan zich aanvankelijk liet aanzien. Uiteraard wensen wij hem vanuit deze Statenzaal heel veel sterkte.

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen – onderdeel in infrastructuur.

Ouwehand, J.A. Klein, Van Dijk, Voorzitter  
en Van Nieuwenhoven

De heer **Ouwehand (Groenlinks)**: Voorzitter. Ik sta hier vandaag met gemengde gevoelens. Aan de ene kant zetten wij weer een belangrijke stap in het veranderingsproces rond planning en control om meer inzicht en duidelijkheid te krijgen in het proces van beheer en onderhoud. Aan de andere kant moeten wij vaststellen dat het erg stroperig gaat en dat het tempo bijna niet vooruit te branden is. Dat maakt het erg ingewikkeld om het einddoel in de gaten te houden. Desalniettemin heeft de gedeputeerde ons er in de commissie van overtuigd dat wij een belangrijke tussenstap zetten. Wij gaan vandaag dus met dit voorstel akkoord, maar de gedeputeerde heeft in de commissie ook toegezegd dat er gezocht zou worden naar een model waarin de voortgang van het veranderingsproces in een meer structureel kader met de commissie zou plaatsvinden. Op dat punt hebben wij het voorstel natuurlijk nog eens kritisch bezien, maar daar staat niet veel over in. Daarom horen wij vandaag van de gedeputeerde graag een herhaling van de toezegging in de commissievergadering dat dit veranderingsproces in een bepaalde frequentie terugkomt in de commissie, zodat wij met elkaar kunnen vaststellen dat er ook wat meer voortgang kan worden geboekt. Wellicht kunnen wij elkaar dan ook van de nodige feedback voorzien om die stappen te kunnen maken.

De heer **J.A. Klein (CDA)**: Voorzitter. Op 1 december 2004 hebben wij in de commissie stil gestaan bij een hoeveelheid stukken, waaronder de nota Onderhoud Kapitaalgoederen, onderdeel infrastructuur. De hoeveelheid stukken was zodanig dat een leeswijzer noodzakelijk was om er wegwijs in te raken. Wij hebben aangegeven dat wij enerzijds begrip hebben voor de situatie, omdat de dienst van ver moest komen en een verbetertraject door moest. Anderzijds hebben wij vrij kritisch gereageerd, vooral gelet op de toezegging van de toenmalige gedeputeerde dat er tijdig een stuk zou komen op basis waarvan duidelijke keuzes zouden worden gemaakt. De hamvraag is: kun je aan de hand van de huidige gegevens een goede keus maken, gelet op de grote nuancering bij de aangegeven bedragen en de enorme bandbreedte? Het college van GS geeft zelf aan dat het perspectief zorgelijk oogt en dat pas in het eerste kwartaal van 2006 nadere financiële conclusies kunnen worden getrokken. Wij hebben daarom een duidelijk voorbehoud gemaakt bij het voorstel, omdat wij dat nog eens zouden willen bekijken. De vraag is of je op dit moment een duidelijke keus kunt maken. Als je kijkt naar de zes uitgangspunten van de nieuwe beheerssystematiek, zeggen wij: ja, dat kan. Als je de zeven beleidsuitgangspunten nader bekijkt, zetten wij daar echter vraagtekens bij, vooral omdat nu wordt besloten tot instelling van een egalitairereserve onderhoud wegen en vaarwegen. Op zich hebben wij daar geen problemen mee en kan dit op een goede manier werken, maar de vraag is of die bedragen nodig zijn. Er zijn immers onvoldoende concrete gegevens. Wij hebben nog geen inzicht in het kwaliteitsniveau. Hoe zit het met het budgetrecht van Provinciale Staten? Hoewel wij van de gedeputeerde een brief hebben gekregen van 6 december 2004 waarin een verduidelijking wordt gegeven, ook over de gedane toezegging, en waarin staat dat de commissie MKE op 13 april 2005 een voorstel krijgt over de streefbeeld, vragen wij toch: waarom nu al dit besluit? Had dat niet beter in het voorjaar van 2005 kunnen gebeuren? Dit standpunt van de CDA-fractie wordt versterkt vanwege de contacten met de toezichthouder BZK over de begroting van 2005. Graag krijgen wij hierop een duidelijke reactie van de gedeputeerde. Wij zullen na de beantwoording ons definitieve standpunt duidelijk maken.

De heer **Van Dijk (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Wij hebben ons in eerste instantie afgevraagd of wij hier iets over moeten zeggen. Je zou je in het kader van het duale stelsel immers kunnen afvragen of dit niet valt onder uitvoering van beleid. Moeten wij er als zodanig zoveel over zeggen? Maar goed, wij staan hier en ik zal hierover dus een paar woordjes uitspreken.

Het onderhoud van wegen vraagt natuurlijk voortdurend onze aandacht. Wij denken dan ook dat de nieuwe benadering van het onderhoud een goede ontwikkeling is. Er is sprake van een meer planmatig beheer. Wie in deze zaal zou dat niet willen? In de uitwerking zijn er nog wel wat vaagheden, zoals door verscheidene sprekers al is aangegeven. De nota zelf geeft die vaagheden ook aan: het is een eerste generatie, het is een casco, de aanzet is gemaakt, het is nog te vroeg om een definitief oordeel te geven, financiële bedragen moeten worden genuanceerd. Onze fractie vindt ook dat men een zeer ruime bandbreedte heeft genomen. Wat dat betreft, sluiten wij ons aan bij wat de heer Pool heeft gezegd. Onze fractie heeft er ook meerdere keren op gewezen dat wij, gelet op landelijke signalen, de kosten van de baggerwerkzaamheden in de toekomst te optimaal inschatten. Wat dat betreft, denken wij dat die reserve broodnodig zou kunnen zijn om dat op te vangen. Pas in 2006 zullen wij de betere financiële conclusies kunnen trekken. Wij vinden dat wat aan de late kant. De eerste streefbeeld zullen wij pas in het eerste kwartaal van 2005 kunnen verwachten. Wij zouden het prettiger en beter hebben gevonden als wij nu al, in deze vergadering, de eerste streefbeeld voor ons hadden gehad, maar dat is helaas niet zo.

Het gaat ons te ver om op grond van die enkele negatieve punten te zeggen dat wij tegen zijn. Wij zijn kritisch, maar wel positief ingesteld, omdat dit ons inziens een goede ontwikkeling is en een stap in de goede richting.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor vijf minuten, zodat de gedeputeerde even weg kan.

*DE VERGADERING WORDT VAN 14.38 UUR TOT 14.43 UUR GESCHORST.*

Gedeputeerde **Van Nieuwenhoven**: Voorzitter. Een aantal zaken, zeker de kritische geluiden over wat nu voorligt, zijn ook gewisseld in de commissie. Ik zal proberen om dat, voor zover nodig, zo duidelijk mogelijk te herhalen, maar ik begin met de laatste spreker. Ik moet oppassen, want anders worden de heer Van Dijk en ik nog bevriend, althans met betrekking tot dit onderwerp. Ik waardeer zijn kritisch-positieve opstelling immers bijzonder. Dat is eigenlijk ook mijn houding ten opzichte van het geheel.

Dat brengt mij bij de eerste spreker, de heer Pool, die dezelfde houding uitstraalt met zijn opmerking dat wij van ver komen en dat er veel is gebeurd, maar dat het nog niet goed genoeg is. Dat is dus kritisch, maar ik ga ervan uit dat zijn opmerking ook positief is bedoeld. Zonder grote woorden te gebruiken, is er toch wel sprake van een mijlpaal in die zin dat de provincie Zuid-Holland in de afgelopen jaren in staat is geweest om op dit terrein van infrastructuur en onderhoud echt grote veranderingen op een goede manier op poten te zetten; dat zou u eigenlijk allemaal moeten waarderen. Ik heb mij wel eens laten vertellen en ik heb er op een andere plek ook wel eens iets van meegeemaakt dat het ministerie van Verkeer en Waterstaat daar ongeveer vijftien jaar over doet.

Ik wil de provincie Zuid-Holland absoluut niet vergelijken met de belangrijke dingen en de grote kapitaalgoederen die het ministerie van Verkeer en Waterstaat moet beheren, maar in "afgeleide zin" zijn wij nog steeds een belangrijk onderdeel daarvan. Ook in de komende jaren zullen wij proberen om daar heel goed mee bezig te zijn.

Ik ben het ermee eens dat een bandbreedte tussen +15 en -40, waar bijna alle sprekers over hebben gesproken, groot is. Dat is echter niet zonder reden als je kijkt naar meer jaren dan de laatste twee jaar, zoals sommige sprekers ook hebben gezegd. De heer Van Dijk zei dat dit eigenlijk behoort tot de uitvoering van beleid, maar in het beleid zijn er natuurlijk keuzes. Hoewel dit een technisch-financiële keuze lijkt, heeft dit wel degelijk iets te maken met de gekozen benadering. Ik zeg het hopelijk heel duidelijk: wij hopen dat wij in 2006 een verkleining van de bandbreedte hebben aangebracht, maar ik zeg niet dat dat meteen al bij de voor het voorjaar van 2005 beloofde nota helemaal het geval kan zijn.

Mijn voorganger heeft toegezegd dat eind van dit jaar de stand van zaken zodanig zou zijn dat aan Provinciale Staten duidelijk gemaakt zou kunnen worden hoe hiermee verder zou worden omgegaan. Dat is niet mogelijk gebleken. Laten wij daar gewoon heel helder over zijn. Als hij hier vandaag had gestaan, had hij precies hetzelfde moeten constateren. Laten wij heel eerlijk wezen: gelet op het gebied, het kapitaal, de infrastructuur en het onderhoud waarover wij het hebben, kunnen wij die helderheid bij de voorjaarsnota van 2005 bieden; dat hebben wij in de commissie ook heel duidelijk gezegd. Daarvoor gaan wij alles op alles zetten. Met z'n allen gaan wij daar op die afdeling, waarover gelukkig velen van u lovende woorden gesproken hebben, aan werken, zodat dat dan voor elkaar is. U beseft dat ik hierover dus een afspraak met u maak. Twee keer een afspraak niet nakomen, kan volgens mij niet. Wat dat betreft, neem ik aan dat ik mij technisch nog zal moeten scholen om eraan te kunnen meehelpen om dat in het voorjaar van 2005 voor elkaar te krijgen.

De heer Pool zei dat meer kennisinstituten gebruikt moeten worden. Misschien is de N210 een aardig voorbeeld, want daarvoor wordt de kennis van een van de belangrijke instituten in Nederland erbij gehaald om ervoor te zorgen dat het zodanig gebeurt dat je het innovatief aanbesteden werkelijk gestalte kunt geven. In die zin zijn wij daar binnen deze afdeling dus al mee bezig.

Ik moet nu iets heel vervelends zeggen. Ik heb het ook al in de commissie gezegd, maar enige consistentie zal mij daarbij dus niet ontzegd kunnen worden. Ik houd er niet van om nu maar weer te zeggen dat er een mobiliteitseffecttoets moet komen. Als Provinciale Staten willen dat die er komt, zullen wij die toets uitvoeren en dan zullen wij daar in de afdeling voor zorgen, maar laten wij in het voorjaar van 2005 nou eerst eens het inzicht krijgen, zodat iedereen duidelijk kan zien waarmee wij op de afdeling bezig zijn. Dan wordt het voor Provinciale Staten ook controleerbaar en helder. Als Provinciale Staten dan nog steeds vinden dat er een mobiliteitseffecttoets op losgelaten moet worden, ben ik de eerste die aan hun kant staan, maar ik verzoek u om daar vandaag niet toe te beslissen, maar om eerst te bekijken of datgene wat straks in het voorjaar in die nota staat, niet voldoende is. Dan kunnen wij daar op een goede manier mee verder. Dan zal ik niet weer zeggen dat ik in het algemeen niet van toetsen houd, want volgens mij wordt dat mij heel kwalijk genomen. Waarom zeg ik dat nou? Ik zeg hier ver-

der niets meer over. Over dit onderwerp heb ik gezegd wat ik wilde zeggen.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: U legt het toetsen zo uit dat het ook te maken heeft met het punt dat er nu ligt, maar in ieder geval een aantal leden van Provinciale Staten bedoelen met een mobiliteitseffecttoets dat wij meer inhoudelijke informatie moeten hebben over de mobiliteitseffecten van bepaalde projecten om op een verantwoorde manier prioriteit te kunnen geven aan de aanpak van bepaalde projecten op het punt van onderhoud en beheer of aanleg. De bomen groeien natuurlijk niet tot in de hemel, want de middelen zijn beperkt. Wij moeten dus inzicht hebben in dat effect om een verantwoorde keuze te kunnen maken.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Ja, maar het wordt steeds gebracht in het kader van het effect van het beheer en onderhoud. Je moet eerst helder inzicht in de effecten van dat beheer hebben. Dat krijgen wij in het voorjaar van 2005 en dan kunnen wij zien of wij die toets inderdaad moeten doen en hoe wij die dan moeten invullen. Je zult immers meteen ook de criteria moeten vaststellen waaraan je wilt toetsen als je dat ook echt wilt doen. Ik zeg dus niet dat het nooit op die manier zou kunnen. Ik zeg alleen: bekijk dit nou eerst eens in 2005, wanneer dat inzicht geboden wordt, en kijk dan verder hoe je het zou willen inrichten. Dan hebt u mij dus al een heel eind over de streep waarvan ik in de commissievergadering nog dacht dat ik die eigenlijk liever niet over zou willen.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Daar ben ik wel blij om. Ik ben ook een geduldig mens, zoals ik al vaker in deze zaal heb gezegd. Bij de beleidsagenda B van Beheer en groei, het PVVP, en in de voorgaande jaren hebben wij hier een warm pleidooi voor gehouden. Ik snap natuurlijk dat u hier fris van de lever staat en zeker nog even tijd nodig hebt om hierin te groeien. Dat geduld willen wij zeker opbrengen, maar wij willen wel voortgang maken in dat proces. Als wij elkaar op dat punt kunnen vinden, graag.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Volgens mij is in de commissie ook gesproken over het feit dat van ambtelijke zijde, zij het voor een heel klein deel, al wel een begin is gemaakt met het nadenken daarover, omdat u het daar al eerder over hebt gehad. Laten wij afspreken dat wij hierop terugkomen in het najaar, wanneer die nota er is. Ik zou het zo jammer vinden als het proces nu weer verstoord wordt. Laten wij ook heel eerlijk wezen: een dag heeft 24 uur en een ambtenaar werkt een beperkt deel van die dag, overigens net zoals ik en waarschijnlijk ook u. Als in die afdeling nog meer moet gebeuren, komt die nota dus ook weer later. Ik mag hopen dat u en ik dat niet zouden willen.

Ook de heer Waalring heeft gezegd dat er op dat punt inderdaad vooruitgang geboekt is, maar dat het inzicht nog steeds niet goed genoeg is. Volgens mij zei hij dat het nog enkele jaren zou duren voordat dat inzicht er is. Ik hoop echt dat wij in 2005 op dat punt een stap kunnen maken en dat ook hij dan meer tevreden is dan op dit moment.

De gemengde gevoelens van de heer Ouwehand heb ik zojuist al met hem gewisseld. Het is ook mijn bedoeling dat planning en control – ook ik houd niet van dat soort woorden, maar vooruit – op een goede manier verlopen.

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen – onderdeel in infrastructuur.

Van Nieuwenhoven, Pool, J.A. Klein  
en Van Dijk

Daar doen wij het eigenlijk allemaal voor. De heer Ouwehand heeft terecht opgemerkt dat wij in de commissie hebben gezegd dat de voortgang goed bekeken moet worden. Daar mag hij mij aan houden. Dat inzicht en die transparantie zullen wij inderdaad bieden.

De heer Klein is ontzettend kritisch. Dat was hij ook al in de commissievergadering. Ik ben het op zich helemaal niet zo met hem oneens dat Provinciale Staten heel goed moeten kunnen controleren wat er op zo'n grote afdeling moet worden gedaan aan zaken die voor de burgers heel belangrijk zijn. De huidige enorme bandbreedte is nodig om ervoor te zorgen dat het beleid op een goede manier gestalte kan krijgen. De heer Klein zei dat de nadere financiële conclusies pas in 2006 getrokken worden. Dat is, wat het besluitvormingsproces betreft, op zich waar, maar ik heb nu al een paar keer gezegd dat er is toegezegd dat in het voorjaar van 2005 het inzicht in die dingen op een rijtje staat, zodat Provinciale Staten dat kunnen controleren en er verder mee kunnen. Als er iets is met een brief van 6 december, moet de heer Klein mij die even geven. Wij hebben in de snelheid geprobeerd om die brief te vinden, maar ik begrijp wat dat betreft niet wat hij van mij wil en wat ik daarover zou kunnen zeggen. Ik krijg de brief nu meteen van de heer Klein aange-reikt. Indien nodig zal ik daar in tweede termijn op terugkomen.

De heer **POOL (PvdA)**: Voorzitter. De houding van mijn fractie kan inderdaad als "positief" worden betiteld. Dat heeft de gedeputeerde goed begrepen. Het helpt ook dat zij nogmaals benadrukt dat wij in het voorjaar van 2005 meer helderheid zullen krijgen, maar zij voegde daaraan toe dat zij verkleining van de bandbreedte niet helemaal kan toezeggen. De vraag is dus: wat betekent het dat wij meer helderheid krijgen? Gaan wij inderdaad zien dat die bandbreedte kleiner wordt of krijgen wij op een andere manier helderheid en wat betekent dat dan precies?

De N210 is inderdaad een prachtig voorbeeld. De essentie van mijn opmerking was juist dat wij dat soort dingen op veel meer projecten moeten toepassen. De vraag is dus nog steeds hoe de gedeputeerde met haar collega Van Dijk daarvoor een breder programma gaat opzetten.

Tot slot de mobiliteitstoets. Ik kan het niet nalaten om daar iets over te zeggen. In de notitie wordt gesteld dat het maatschappelijk belang centraal staat in deze beheersfilosofie. Dan is mijn vraag: als u dat nu toetst aan dingen zoals het effect op mobiliteit, hoe gaat u dan om met het maatschappelijk belang en wat moeten wij daar dan onder verstaan?

De heer **J.A. KLEIN (CDA)**: Voorzitter. Ik wil toch nog even stil staan bij de bandbreedte. Onze zorg is dat de begrotingscijfers heel erg aan de onderkant liggen en behoorlijk afwijken van de normcijfers. Wij zouden dus graag willen – de gedeputeerde heeft dat inderdaad toegezegd – dat er in het voorjaar van 2005 streefbeeld en kwaliteitsniveaus. Wij hebben begrepen dat daarbij ook de financiële consequenties worden aangegeven: bij welk niveau hoort een bepaald bedrag? Dan kunnen wij dus ook inzicht krijgen in hoe wij ervoor staan. Ik ben een beetje geschrokken, omdat in de stukken wordt aangegeven dat datgene wat wij in het voorjaar van 2005 krijgen, geen consequentie zal hebben voor de begroting van 2006 en daar zonder meer in zal passen. Ik vind dat niet helemaal rijmen.

De heer Van Dijk vroeg zich af of dit een PS- of een GS-zaak is. Laat ik duidelijk zijn: als Provinciale Staten stellen wij kwaliteitsniveaus vast, met de daarbij behorende financiën. Dit is dus heel erg duidelijk een PS-zaak. Wij hopen dat in het voorjaar van 2005 duidelijk te kunnen vaststellen.

De heer **VAN DIJK (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Ik ben het in zoverre met de heer Klein eens dat enerzijds het uitvoeren van het beleid en anderzijds het in dat beleid stellen van kaders en maken van keuzes een beetje door elkaar heen lopen. Wij gaan die keuzes ook niet uit de weg.

Mevrouw Van Nieuwenhoven maakte een opmerking over onze positief-kritische houding. Zij had van onze fractie toch niet anders verwacht? Ik vind eigenlijk dat wij als politiek allemaal vanuit die achtergrond politiek moeten bedrijven en dat wij te vaak bezig zijn met het elkaar afvangen van vliegen. Wij staan samen voor een gezamenlijke opdracht.

Wij danken de gedeputeerde voor haar antwoorden. Zij heeft weer een afspraak gemaakt. Wij hebben er vertrouwen in dat die afspraak wordt nagekomen. Wij onderschrijven haar visie met betrekking tot het verkrijgen van een helder inzicht via de nota in het voorjaar van 2005, ook wat de bandbreedte en de financiële consequenties betreft. Ik moet zeggen dat ik haar scepsis ten aanzien van toetsen best kan volgen. Volgens mij was zij in een vroeger leven actief in het onderwijs, of niet?

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Nee hoor.

De heer **VAN DIJK (SGP/ChristenUnie)**: O. Ik kom zelf voort uit het onderwijs en ik heb daarin heel vaak gemerkt dat de uitkomst van een toets en de latere werkelijkheid vaak zeer van elkaar verschillen.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Voorzitter. Ik kom niet uit het onderwijs, maar ik heb wel veel en misschien goed onderwijs genoten. Daar kun je ook een beetje wijzer van worden.

De heer Pool heeft gelijk: in de notitie staat dat het maatschappelijk belang eigenlijk de basis voor de toets zou zijn, maar dat is een heel eenvoudige toets. Daar heb ik ook geen mobiliteitseffecttoets voor nodig. De maatschappelijke toets is namelijk: als een weg stuk is, wordt die dan zo snel mogelijk zo gemaakt dat burgers er weer gebruik van kunnen maken? Als die weg te slecht is om hersteld te worden, wordt die dan zodanig vernieuwd dat er ook weer op een goede manier gebruik van kan worden gemaakt? Volgens mij heeft de maatschappelijke toets met mensen te maken. Misschien zie ik het helemaal verkeerd, maar daarom denk ik: laten wij in plaats van een mobiliteitseffecttoets maar toetsen of burgers tevreden zijn.

De heer **POOL (PvdA)**: Dat zou een invulling kunnen zijn van de mobiliteitseffecttoets om te checken in hoeverre mensen meer in beweging kunnen komen als wij een goed onderhoud- en beheerprogramma hebben met goede prioriteiten. Ik wijs u op de watertoets. Daar is het woord hetzelfde, maar in een totaal ander dossier. Ook daar dient het vooral om te checken of de dingen die wij doen, consequenties hebben voor het waterbeheer. Dat geldt ook voor het beheer en onderhoud van wegen: heeft dat consequenties voor de mobiliteit? Zo ja, in welke mate en wat betekent dat dan voor onze prioriteitsstelling? Zo zou je met die mobiliteitseffecttoets kunnen omgaan.

16554

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen – onderdeel in infrastructuur.

Van Nieuwenhoven, Pool, Waterman, Voorzitter,  
J.A. Klein en Van Dijk

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: De term “zou kunnen” wil ik wel overnemen, maar kan dit nou niet betekenen dat wij daar in het voorjaar, wanneer u hebt gezien wat er dan op tafel ligt, verder mee kunnen gaan? Als wij tegelijkertijd met dezelfde mensen de criteria moeten opstellen waaraan zo'n mobiliteitseffecttoets moet voldoen, gaat dat af van de snelheid waarmee wij die voortgang kunnen bewerkstelligen. Dat zou ik toch echt heel jammer vinden.

De heer POOL (PvdA): Als in het voorjaar blijkt dat in de beoordeling van de projecten en de prioritering van de werkzaamheden het effect op de mobiliteit op een inzichtelijke manier wordt meegenomen, dan heb ik hier geen probleem mee.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: Nee, mijnheer Pool, sorry dat ik u onderbreek, maar nu doet u echt iets heel flauws. Ik zeg steeds: laten wij nou eerst die nota maken en dan bekijken of er een mobiliteitseffecttoets op los te laten is, zodat wij dan ook de eventuele criteria kunnen vaststellen. Ik probeer steeds te zeggen dat het, als ik dat tegelijkertijd moet doen, capaciteit vergt omdat daar mensen aan moeten werken. Ik kan dezelfde mensen per dag niet twee keer gebruiken. “Gebruiken” is in dit geval overigens een rotwoord.

De heer POOL (PvdA): Nu begrijp ik u beter. U mag die volgorde aanhouden.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: Precies. Het gaat mij om die volgorde. Tegenwoordig heet dat volgens mij in het Nederlands “volgtijdelijk”, zodat wij dan kunnen afwegen hoe wij dat dan gaan doen.

De heer WATERMAN (VVD): Mijnheer Pool, dat neemt niet weg dat uw suggestie om kennisinstituten in te schakelen bij het beheer van de infrastructuur, zeer goed was.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: Ik zou haast zeggen: nou hoort u het eens van een ander!

De VOORZITTER: De heer Waterman heeft zonder twijfel gelijk, maar interrupties moeten wel gericht zijn op de spreker. Dat maakt zijn interruptie overigens niet minder waardevol.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: De spreker stelde het zeer op prijs.

Ik ben blij dat de heer Klein mij die brief heeft gegeven, want ik begreep helemaal niet waarover hij het had. Ik vind het jammer dat hij in eerste termijn heeft gedaan alsof de toezichthouder bij BZK afwees wat wij hier doen, terwijl de toezichthouder juist zo positief is en zegt: het is nog onvoldoende concreet, maar de door de provincie aangegeven door te maken ontwikkeling gaat in de juiste richting.

De heer J.A. KLEIN (CDA): Dat was ook een beetje de tendens van mijn verhaal, maar het is duidelijk dat de toezichthouder erop heeft gewezen dat we er nog lang niet zijn en dat wij ervoor moeten zorgen dat het voor elkaar komt.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: U noodzaakt mij nu om de volgende zin voor te lezen: “De toezichthouder heeft in dit gesprek aangegeven, tevreden te zijn over de ontwikkeling van de provincie Zuid-Holland op dit punt”. Daarbij is het van belang, op te merken dat wij ten opzichte van andere provincies allerminst tot de achterhoede behoren ten aanzien van dit ingewikkelde onderwerp.

De heer J.A. KLEIN (CDA): Het is maar net waaraan je je spiegelt. Je moet je altijd spiegelen aan het hogere en niet aan het lagere.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: Het glas is halfvol. Ik zal de eerste zijn om dat te beamen. Dat hebben wij ook in de commissie heel eerlijk met elkaar gewisseld en dat heb ik ook vandaag weer toegegeven. Een eerdere afspraak met Provinciale Staten is niet nagekomen. Wij hebben uitstel gevraagd, maar als u vindt dat er vandaag niets op tafel ligt, kan ik niet met u meegaan. Er is wel degelijk een heel grote voortgang gemaakt.

De heer J.A. KLEIN (CDA): Dat hebt u mij ook niet horen tegen spreken.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: Nee, maar u zei wel dat het eigenlijk nog niet goed is. Ik begreep in de commissie een beetje van u dat u daarmee ook bedoelde dat ook datgene wat op tafel ligt, niet goed genoeg is om beoordeeld te kunnen worden en er dus niet had moeten liggen, maar misschien ga ik nu te ver.

De heer J.A. KLEIN (CDA): Het is niet goed genoeg om duidelijke keuzes te maken over het kwaliteitsniveau, hoeveel geld wij beschikbaar moeten stellen enzovoorts. Dat heb ik ook in tweede termijn gesteld.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: Daar hebt u gelijk in. Dat heb ik ook heel goed begrepen. Om keuzes te kunnen maken, moet er ook duidelijkheid komen over wat je voor een bepaald bedrag wel of niet zou kunnen doen en moet er helderheid komen over hoe het zit. Dat krijgt u dus inderdaad in het voorjaar.

De heer VAN DIJK (SGP/ChristenUnie): Gelet op de fysieke lengte van de heer Klein vind ik het begrijpelijk dat hij zich wil spiegelen aan het allerhoogste.

Gedeputeerde VAN NIEUWENHOVEN: Ik hoop dat de heer Klein alleen maar bedoelt dat het glas voller moet worden. In de brief die wij Provinciale Staten hebben gestuurd en die vandaag behandeld wordt, staat ook dat, wat die personele en financiële consequenties betreft, in de loop van 2006-2007 aan de hand van de verbeterde generaties beheerplannen duidelijk zal worden binnen welke bandbreedte de feitelijke kosten van het beheer liggen. Dan zijn die twee dingen dus samengebracht: zowel het verhaal over de nu nog zo grote bandbreedte als het feit dat er voor 2005 nu niets extra's is opgenomen. Dat laatste komt omdat wij laten zien dat wij aan de slag gaan en gaan werken met de middelen die er nu zijn. Ik neem aan dat Provinciale Staten het ook niet goed zouden vinden als wij extra's zouden opnemen voor dingen waarvoor wij geen plannen en geen directe besteding hebben. Vandaar dat wij u eerst dat inzicht willen bieden en eerst die keuzes willen voorleggen, zodat wij die samen kunnen maken.

De VOORZITTER: Ik sluit de beraadslagingen over dit agenda-punt.

De heer J.A. KLEIN (CDA): Voorzitter, mag de CDA-fractie twee minuten schorsing?

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen – onderdeel infrastructuur; financiering projecten Foreign Investment Agency.

Voorzitter, J.A. Klein, Schaap  
en Van der Vorm-de Rijke

De **VOORZITTER**: Akkoord.

*DE VERGADERING WORDT VAN 15.10 UUR TOT 15.12 UUR GESCHORST.*

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer **J.A. KLEIN (CDA)**: Voorzitter. Wij hebben een voorbeeld gemaakt tijdens de behandeling in de commissie. Vandaag heeft de gedeputeerde in de beraadslaging een zodanige toezegging gedaan over datgene wat wij in het voorjaar van 2005 tegemoet kunnen zien, dat wij, zij het met enige aarzeling, voor het voorstel zullen stemmen.

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

*HET VOORSTEL WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

**9. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE FINANCIERING PROJECTEN VAN HET WESTHOLLAND FOREIGN INVESTMENT AGENCY TEN AANZIEN VAN PROMOTIE EN ACQUISITIE VAN BUITENLANDSE ONDERNEMINGEN. (5521)**

De **VOORZITTER**: Voordat wij dit agendapunt gaan behandelen, merk ik op dat gedeputeerde Van Dijk voor de provincie Zuid-Holland om 16.00 uur geld in ontvangst moet nemen van staatssecretaris Van Gennip. Ik denk dat wij hem daartoe in de gelegenheid moeten stellen. Derhalve verzoek ik u om bij dit agendapunt zo kort mogelijk het woord te voeren.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Ik voer namens de D66-fractie over dit onderwerp het woord, omdat de heer Jager vandaag vanwege dringende werkzaamheden op zijn werk moest zijn. Dat heb je soms met mensen die een baan hebben; ik heb dat ook wel eens.

De fractie van D66 is uiteraard een groot voorstander van het versterken van de kenniseconomie, maar dat wil niet zeggen dat wij alle voorstellen met die titel willen steunen. Wij zijn niet zo vreselijk overtuigd van het nut van dit voorstel. Het is mooi dat de heer Van Dijk straks geld gaat aanvaarden, maar wij hoeven dat niet in sneltreinvaart uit te geven. Voor ons is bij dit soort activiteiten, zeker omdat het bedrijfsleven hierbij betrokken is, altijd van belang wat er gebeurt als de provincie niet bijdraagt. Wat is de meerwaarde van de activiteiten van de provincie? Dit voorstel lezend, kunnen wij eigenlijk alleen maar concluderen dat er heel veel activiteiten in staan die voor het bedrijfsleven zeer lucratief en zeer interessant zijn. Dan moet je je afvragen waarom het bedrijfsleven niet zelf met die activiteiten komt. Kortom: de centrale vraag aan het college van GS is wat in dezen de meerwaarde is van de provinciale inbreng.

De heer **VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF)**: Voorzitter. De LPF zou geen 150.000 euro besteden aan het oplossen van een niet-bestaand probleem. Het WFIA is in concurrentie met andere regio's in ons land, zoals de gedeputeerde heeft geschreven. De provincie Zuid-Holland besteedt daar al 45.000 euro per jaar aan, maar omdat de kosten van de huur, de schoonmakers en het personeel nogal zijn gestegen – die werden destijds niet geïndexeerd – is een aanvullende bijdrage uit de provinciale pot nodig. Dat is volgens mij het antwoord dat de heer Schaap straks zal krijgen. Missen wij dan iets? Welnee, de aanwezigheid van kennisintensieve bedrijven is een aanwijzing van de innovatiekracht van regio's. Dat schrijft Eurostat, een betrouwbare bron, zeker nadat de heer Van Buitenen daar schoonmaak heeft

gehouden. Het statistisch bureau van de Europese Commissie zegt dat Zuid-Holland zich, wat de aanwezigheid van kennisintensieve bedrijven betreft, in Europa op de tweede plaats bevindt. Dat is een aanwijzing voor de innovatiekracht: Zuid-Holland is niet alleen beter dan Noord-Holland en Utrecht; wij laten ook Stockholm, Londen en Parijs in een stofwolk achter ons. Innovatieve buitenlandse ondernemingen die geen partner kunnen vinden in Den Haag, Leiden en Delft, kunnen die wel vinden in Rotterdam, schrijft het WFIA ons. Voor de werkgelegenheid in onze provincie maakt het dus helemaal niets uit. Dat is ook wat, zonder partner en dan buiten Rotterdam, vlak voor de kerst! Om dat gebrek op te lossen, mist het WFIA de specialistische "inside"-kennis, de wervelende netwerken en het geld. Wat is in de afgelopen jaren dan voor al die centen gedaan? Dat probleem kan wel opgelost worden voor 1000 euro per dak exclusief BTW, maar voor dat bedrag moet er zelf ook nog flink getrokken worden aan een voet tussen de deur voor onze bedrijven bij JSF-projecten. De LPF wist niet dat ook de provincie in straaljagers deed. De afspraken waren dat compensatieorders de verantwoordelijkheid waren van Economische Zaken en van het bedrijfsleven zelf. Nu lezen wij echter dat het WFIA daarvoor wil zorgen. Met de nabranders achter de oren lezen wij vooral over het "composite"-evenement in Delft: catering, receptie, diner, reis- en verblijfskosten, dat alles mag 20.000 euro van onze belastingbetalers kosten.

De LPF begrijpt dat de provincie graag een bijdrage wil leveren aan de vestiging van commerciële ondernemingen. Dat gebeurt nu zeker, nu de contacten met China heftiger moeten worden versterkt. Wij lezen ook dat de ene provinciale delegatie in China landt, terwijl de andere provincie alweer op de startbaan staat. Handelsmissies van de EVD, Kamers van Koophandel, het commissariaat Buitenlandse investeringen in Nederland (het CBIN), het Rotterdam Commercial Representative Office, Rotterdam Port Promotion Council, het Nederlands Centrum voor Handelsbevordering, Nederlands Distributieland, het NON, het BON en tientallen andere nu niet te noemen organen, die zich veelal wentelen in gemeenschapsgeld op een terrein waar zij zelf niets te zoeken hebben, verhullend in wolven van ronkende retoriek. Voor het drijven van handel hoef je Nederlanders en Chinezen immers echt niets te leren. Zij verkopen zelfs oplossingen voor niet bestaande problemen en wij verhandelen zelf gefrituurde lucht. Om arbeid te scheppen in Zuid-Holland zou het veel verstandiger zijn om de bestaande bedrijven hier te houden, temeer daar elders in deze provincie bedrijven zich niet mogen vestigen omdat de regelgeving dat verhindert. Een gemeente die ik ken, mag bijvoorbeeld een dure zoekade niet in gebruik nemen vanwege vermeende geluidshinder. Er zijn bedrijven die zich niet langs de A16 kunnen vestigen omdat men dat niet heeft bedacht in een wet over luchtsamenstelling. Antiek vestigingsbeleid dreigt te verhinderen dat in de grootschalige detailhandel honderden arbeidsplaatsen ontstaan in Zuid-Holland, juist voor de groep lager opgeleiden en de 40% ongediplomeerde uitstroom van het vmbo.

De mensen met kennis, kennissen en netwerken reddend zich echt zelf wel. Als het college zich graag wil opwinden over arbeidsplaatsen, liggen er genoeg andere kansen. Bedrijven laten zich echt niet verleiden door een bureau dat eerst alle kennis van het bedrijfsleven moet kopen. Ook zonder het WFIA zouden bedrijven zich hier hebben gevestigd. Ondernemers kunnen hun weg prima zelf vinden en kunnen hun eigen netwerken zelf betalen. Laat de provincie de wegen voor allen aanleggen en van deugdelijk stroef asfalt voorzien.



De heer **VAN DIJK (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Laat ik maar eens positief beginnen. Ik las onlangs dat Zuid-Holland de snelst groeiende bedrijven heeft. Dat is heel positief, maar wij vinden die bedrijven in de sectoren diensten, groothandel en bouw. De kenniseconomie is een ander verhaal. Onze fractie ziet heel duidelijk in dat die sector heel erg belangrijk is. Niets doen is, vooral in die sector, niet alleen stilstand, maar achteruitgang. Op dit moment bevindt het WFIA zich volgens onze informatie in een impasse. Deze organisatie, die vooral in de VS en China bedrijven zoekt die zich in Zuid-Holland willen vestigen, krijgt immers weinig respons, helaas. Engelse onderzoeksinstituten en universiteiten doen het blijkbaar beter. Juist in zo'n situatie is het belangrijk om die impasse te doorbreken. Wij zien deze nota als een aanzet en een middel daartoe. De verwachting is dat men komend jaar minimaal drie tot vijf buitenlandse bedrijven naar Zuid-Holland kan lokken. Natuurlijk heeft het WFIA ook al iets gepresteerd. Wij hebben gelezen dat sinds 2000 al ongeveer 80 innovatieve bedrijven naar Zuid-Holland zijn gehaald. Dat is niet niets; laten wij dat niet vergeten. De organisatie verdient dus zeker onze steun.

Wel hebben wij een paar vragen. Is het waar dat de bijdragen van het stadsgewest Haaglanden en de Kamers van Koophandel van Rijnland en Den Haag niet zijn geïndexeerd? Als dat waar is – dat zal wel waar zijn – wordt dan nog geprobeerd om die indexatie alsnog aan te brengen? Anders zullen wij hier in de komende jaren telkens mee worden geconfronteerd. Een tweede heel expliciete vraag: krijgen wij als Provinciale Staten eind 2005 een verslag van de prestaties in het komende jaar 2005, waarvoor wij nu dat bedrag ter beschikking stellen?

De heer **KEMAN (PvdA)**: Voorzitter. De PvdA-fractie vindt het beleid met betrekking tot de kenniseconomie van groot belang voor de toekomst van ons land. Als de provincie Zuid-Holland daar een klein steentje aan kan bijdragen, zijn wij daar dus voor. Over de vorm en de manier waarop dat gaat, kun je natuurlijk altijd met elkaar van gedachten wisselen. Ik hoor de heer Van der Vorm-de Rijke altijd graag spreken, vooral omdat ik dan weer precies weet waarom ik iets anders vind dan hij. Het Westholland Foreign Investment Agency – ik ben altijd blij met Engelse woorden, want ik werk bij de Haagse Hogeschool, die in het Engels "The Hague University" heet; dat is toch altijd mooier – is een goed voorbeeld van samenwerking tussen de overheid en het bedrijfsleven, dat in dit geval wordt gerepresenteerd door de Kamer van Koophandel. Juist op bijvoorbeeld technologisch gebied heeft Zuid-Holland veel te bieden, bijvoorbeeld in Delft en Leiden en misschien ook wel een beetje in Rotterdam. De daar gevestigde bedrijven hebben daar dus belang bij. Daarin heeft de heer Van der Vorm-de Rijke gelijk, maar dat wil niet zeggen dat je ook als overheid geen taak hebt. Dat is in dit geval dus een aanvullende taak. Het is een aanvulling, zowel op het rijksbeleid als op wat bedrijven uit zichzelf misschien net niet genoeg doen, maar wij met hen samen wel. Dat vind ik belangrijk; dat geldt gelukkig ook voor mijn partij.

Er inderdaad een goede aanleiding om heel goed te kijken hoe de samenwerking in de praktijk zal gaan. Daarom vraag ik het college, zoals de heer Van Dijk ook al heeft gedaan, om ons daarover te rapporteren. Wat mij betreft, mag dat best een tussenrapportage zijn die eerder dan eind 2005 verschijnt, als die dan maar niet zo heel lang wordt. Ik dacht eigenlijk aan vóór het zomerreces van 2005. Een halfjaar later kan dan misschien een grotere rapportage verschijnen. Die rapportage moet natuurlijk op tijd verschijnen voor behandeling in de commissie, zodat wij de vragen hier niet rauwelijks moeten stellen. Wij hadden deze vragen immers in de commissie willen stellen,

maar daar is dit niet aan de orde geweest. Dat is op zich jammer en dat kan de volgende keer beter.

China wordt volgens mij in deze eeuw, die ik niet helemaal mee zal maken, economisch belangrijker dan de VS. Als Zuid-Holland het bootje gaat missen waarmee wij misschien mogen aanhaken aan dat grote zeeschip, zou dat niet goed zijn. Laten wij dus toch maar meedoen.

Over het punt van de JSF ben ik een beetje verbaasd. In de Tweede Kamer heeft mijn partij tegen de JSF gestemd en de LPF ervoor. Mijnheer Van der Vorm-de Rijke, dat was toch uw LPF? Als wij in deze Statenzaal al met een paar euro's – zoveel is het immers ook weer niet; het is wel gemeenschapsgeld, maar wij houden het in de gaten – iets kunnen doen om al dat geld waarvan wij vinden dat het eigenlijk te veel is en op de verkeerde manier wordt besteed, hier in ieder geval werk op te laten leveren, zou ik zeggen: als je voor de JSF hebt gestemd, moet je toch ook daarvoor zijn?

De heer **ROMIJN (SP)**: Voorzitter. Vroeger hadden wij in het gebied Haaglanden de Stichting Opera. Ook haar doelstelling was om de economie in de regio Haaglanden vlot te trekken. Nadat een hoop subsidiegeld nutteloos verbrast was en deze club niets had betekend voor de economie in deze regio, is die stichting opgeheven. Bij het WFIA bekruipt ons hetzelfde gevoel. Laat men het eerst maar bewijzen voordat wij daar een aanzienlijk bedrag in moeten investeren. Wij stoppen nu al meer dan 45.000 euro per jaar in deze organisatie. Wat de SP betreft, is dat voorlopig genoeg. Waarvoor hebben wij een ministerie van Economische Zaken? Vanuit dat ministerie moet de acquisitie plaatsvinden om buitenlandse bedrijven aan te trekken. Het oprichten van allerlei regionale clubs die de economische belangbehartiging in allerlei provincies moet regelen, functioneert niet, want zij beconcurreren elkaar. De regio en deze rollen moeten in één hand zijn. Volgens ons moet het ministerie van Economische Zaken dat doen. Een van de argumenten is dat de theorie om buitenlandse bedrijven naar Zuid-Holland te halen vanwege ons goede belastingklimaat of de lage kosten, volgens het WFIA hopeloos achterhaald is. Als dat zo is, kunnen wij volgens mij de belastingen voor de bedrijven gerust verhogen.

Een argument van het WFIA is het versterken van de contacten met China. Ik woon in Zoetermeer en daar hebben wij ervaring daarmee opgedaan. Na het afleggen van een aantal snoepreisjes naar China, onder anderen door de burgemeester van Zoetermeer, is men in Zoetermeer niet verder gekomen dan een paar firma's die zich in brievenbussen gevestigd hebben. Het heeft niets aan werkgelegenheid opgeleverd; het heeft de belastingbetaler alleen een hoop geld gekost.

Onze pot met geld om de kenniseconomie in Zuid-Holland te ontwikkelen, kun je slechts één keer uitgeven. In onze ogen is een bedrag van 150.000 nuttiger te besteden. Wij zullen dan ook tegen dit plan stemmen.

De heer **DE HAAS (CDA)**: Voorzitter. Ik heb in mijn opvoeding het volgende meegekregen: als een vreemdeling aan de deur staat, moet je die als een vriend onthalen. Ik denk zeker dat dit in deze situatie aan de orde is, mijnheer Van der Vorm-de Rijke.

Financiering projecten Foreign Investment Agency.

Romijn, De Haas, Keman, Van Ginkel, Voorzitter en Van Dijk

De heer **ROMIJN** (SP): Toen de Duitsers hier in 1940 voor de deur stond, heb ik ze niet als vriend onthaald, hoor.

De heer **DE HAAS** (CDA): Waarom zouden wij ons er wel voor inspannen om meer toeristen naar deze regio te krijgen, maar niet om meer bedrijven naar deze regio te krijgen? Wij vinden het voorstel van het college dan ook een goed voorstel. Wij moeten de invloed van buitenlandse bedrijven in een open economie zoals de Nederlandse zeker niet onderschatten: 10% van de mensen werkt bij een bedrijf dat niet van Nederlandse origine is. Zeker als het ministerie van Economische Zaken stelt dat buitenlandse bedrijven innovatiever zijn dan Nederlandse bedrijven, lijkt het ons van eminent belang dat wij buitenlandse bedrijven blijven aantrekken. In de eigen opgave van het WFIA of het overkoepelende orgaan het NFIA, het Netherlands Foreign Investment Agency – een makkelijke naam is het inderdaad niet – zijn in 2003 28 projecten in Zuid-Holland gestart, met een totale waarde van 300 miljoen aan investeringen, waardoor 1000 banen zijn gecreëerd. Daarom denk ik dat het, net zoals de heer Waterman het met betrekking tot mobiliteit altijd over zijn “en/en”-benadering heeft, ook op het gebied van de kenniseconomie belangrijk is om een “en/en”-benadering te hanteren: nieuwe bedrijven naar je regio halen én bestaande bedrijven natuurlijk blijven faciliteren.

Wel heeft de CDA-fractie nog twee vragen, allereerst over de smart-doelstellingen. Wanneer zeg je nou dat het geslaagd is en dat die 150.000 euro goed zijn besteed? Als je na een bezoek aan de dokter beter wordt, ligt dat dan aan de dokter of zou je anders ook beter geworden zijn? Op dat punt sluit ik mij wel aan bij de heer Van der Vorm-de Rijke.

De tweede vraag gaat over het conceptbesluit, waarin staat dat de Algemene Subsidieverordening zoveel mogelijk van toepassing is. Daar zitten ook nog wat open eindjes aan. Ik hoor graag van de gedeputeerde wat daar precies mee bedoeld wordt.

De conclusie is dat de CDA-fractie graag meewerkt aan de verbetering van onze Zuid-Hollandse economie, zeker op dit moment waarop – volgens mij heeft mijn partij dat eerder gezegd – “werk, werk, werk” enorm belangrijk is en de motor soms tot stilstand lijkt te komen..

De heer **KEMAN** (PvdA): Volgens mij was dat premier Kok en zat uw partij toen niet in de regering.

De heer **DE HAAS** (CDA): De PvdA zegt wel vaker dingen die het CDA al eerder heeft gezegd.

De heer **VAN GINKEL** (VVD): Voorzitter. De acquisitie van innovatieve buitenlandse ondernemingen versterkt de economische structuur. Daar is de VVD-fractie natuurlijk een groot voorstander van. Dat hebben wij de afgelopen jaren niet goed gedaan. Vanaf 1988 zijn ongeveer 539 buitenlandse innovatieve bedrijven geland in Nederland, waarvan slechts 87 in Zuid-Holland; dat is 17%. In Noord-Holland zijn bijvoorbeeld 167 van die buitenlandse innovatieve bedrijven geland. Wij moeten er dus een schepje bovenop doen. Dit voorstel past daarin, zeker omdat dat schepje heel goed geoperationaliseerd wordt. Dit voorstel behelst heel concreet wat wij gaan doen, hoeveel bedrijven wij denken te acquireren in 2002 en hoeveel arbeidsplaatsen wij daarmee denken te verwerven.

Het voorstel krijgt dus de instemming van de VVD-fractie, maar ik herhaal het verzoek van de heer Van Dijk om ons een A-vierdje - het liefst zelfs een half A-vierdje - te sturen over de resultaten die wij hiermee geboekt hebben. Een tweede suggestie die ik de gedeputeerde wil meegeven, is om, als Nederland of provincies naar het buitenland gaan, vooraf met elkaar te praten. Ik hoorde laatst van de voorzitter van een brancheorganisatie in de biotechnologie dat er juist een afschrikwekkende werking van de een of andere acquisitiebijeenkomst uitging: Limburg stond daar met de Open Universiteit Maastricht, Gelderland stond biotechnologiebedrijven te acquireren met Wageningen en Zuid-Holland stond met het Bio Sciencepark Leiden. Dat kun je volgens mij voorkomen. Ik hoop dat die twee suggesties worden opgehaakt.

De **VOORZITTER**: Ik maak de fracties erop attent dat met name de fracties van de VVD en het CDA praktisch door hun spreek-tijd heen zijn. Het woord is aan gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Ik ga graag in op de vragen en benadruk nogmaals het waarom van deze regeling. Zij is inderdaad onderdeel van het totaalpakket dat wij met elkaar voor de kenniseconomie aan het ontwikkelen zijn. Kennis komt ook doordat je buitenlandse bedrijven naar je toe weet te halen, zeker als die aan de kennisintensieve kant aan het werk zijn en aan het werk kunnen gaan en daardoor een zekere synergie kunnen bewerkstelligen naar het overige bedrijfsleven. Wij hebben een open, internationale economie. Daardoor zijn veel bedrijven op pad om te bekijken waar zij vestigingen kunnen neerzetten om hun markten te vergroten. Het gaat erom bijtijds te weten om welke bedrijven het gaat en die bedrijven ertoe te verleiden om naar Zuid-Holland te komen. Als je dat goed doet en daar succesvol in bent, kan dat een belangrijke bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling.

De heer Van Ginkel heeft al gewezen op de werkgelegenheidseffecten. De heer Keman heeft gevraagd of daar straks, misschien in de vorm van een tussenrapportage, iets meer over kan worden gezegd. De heer De Haas heeft gevraagd om dat, als dat kan, wel “smart” te doen. Dat kan, alleen al als ik terugkijk naar wat het WFIA in 2003 en 2004 heeft gedaan. In 2003 heeft het WFIA het gepresteerd om 27 bedrijven naar Zuid-Holland te halen, met in totaal nu 634 arbeidsplaatsen. In 2004 staat de meter op 40 buitenlandse bedrijven. Je kunt je natuurlijk afvragen of die bedrijven ook zonder het WFIA hier gekomen zouden zijn. Ik kan zeggen dat een heleboel van deze bedrijven de weg hebben gevonden dankzij het feit dat zij door het WFIA opgespoord werden op beurzen en “matchmaking”-bijeenkomsten en door het WFIA begeleid zijn bij het verwerven van informatie over de vestigingsplaatsmogelijkheden en bij de procedures, zodat die snel en adequaat verliepen. Daardoor hebben zij gekozen voor Zuid-Holland. Die Amerikaanse, Chinese, Israëlische en voor een deel ook Europese, bijvoorbeeld Engelse, bedrijven zouden in hun rondkijk op Europa Nederland misschien ooit wel bij toeval ontdekt hebben. Het aardige in dit soort gevallen is echter dat het, als je op zoek bent naar een buitenlandse vestiging, er heel veel toe doet wie je gedurende die zoektocht tegenkomt. Als je dan een professionele organisatie zoals het WFIA op beurzen kunt tegenkomen die jou van adequate informatie voorziet, jou vervolgens in contact kan brengen met Nederlandse partners en ook nog het voorwerk voor jou wil doen, zodat een bezoek hier efficiënt kan plaatsvinden en je je een beeld kunt vormen van de kansen op de Nederlandse of Europese markt, kan ik alleen maar zeggen: ik noem u de resultaten van 2003 en 2004 en ik hoop dat dit “value for money” is.

Ik vind de opmerking dat wij dit niet meer moeten doen en dat wij die 150.000 niet hierin moeten investeren, niets anders dan "penny wise and pound foolish".

De heer **SCHAAP (D66)**: Voordat wij al te ideologisch, dogmatisch of – dat is misschien een nog beter woord – propagandistisch worden, moet het verhaal worden gecompleteerd. De verhalen en aantallen die u vertelt, zijn indrukwekkend. Het is voor geen van de Statenleden mogelijk om op dit moment na te gaan of dat klopt; daar gaan wij ook van uit en dat behoren wij ook te doen. Het kan echter ook zo zijn – ik weet niet of dat zo is; daarom stel ik die vraag – dat er bedrijven zijn die interesse hadden in Nederland, misschien zelfs in Zuid-Holland, maar na contacten met het WFIA hebben gezegd: nou, dan maar niet. Als u ook dat eraan zet, wordt het verhaal nog wat geloofwaardiger.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: O, dat zijn er vele geweest. Als men op een beurs in het Verre Oosten, bijvoorbeeld in Japan, 165 contacten legt op het gebied van biotechnologie, komen er niet 165 bedrijven naar Zuid-Holland. Er komen vervolgens hoogstens vijf tot tien bedrijven in de contactfase. Dat weet u toch zelf wel? Dat kunt u toch ook nagaan? Voor mij tellen de resultaten. Natuurlijk moeten wij gaan voor de inspanningen, maar de resultaten van 2003 en 2004 tonen aan dat wij hiermee een effectief middel in handen hebben om buitenlandse vestigen hierheen te krijgen.

De heer **SCHAAP (D66)**: Dat is prachtig, maar u laat alleen de positieve resultaten zien. Er zijn misschien ook wel negatieve resultaten. Als u toe wilt naar een evaluatie van het optreden van het WFIA – ik denk dat iedereen ervoor is dat wij die evaluatie op een bepaald moment hebben, als het even kan inderdaad voor de zomer – moet die een afgewogen beeld bieden en niet alleen de mooie verhalen.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: U rekent een organisatie liever af op de failures dan op de successen, begrijp ik.

De heer **SCHAAP (D66)**: Nee, ik reken een organisatie liever af op haar totale activiteiten. Het zou u sieren als u dat zou inzien en als u niet op deze – laat ik het voorzichtig zeggen – merkwaardige manier omgaat met vragen vanuit Provinciale Staten.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ik ga in op de vragen. Er is gezegd dat dit niet hoeft omdat het toch niets oplevert en er is gevraagd wat de meerwaarde is. Die meerwaarde geef ik u aan. Dat was nota bene uw eerste vraag: wat is de meerwaarde? Die vraag beantwoord ik.

De heer **SCHAAP (D66)**: Nee, u beantwoordt alleen met de positieve resultaten van de organisatie. Als je naar de meerwaarde vraagt, moet je een saldo maken van het positieve en het negatieve.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ik geloof dat u een wetenschappelijk debat over evaluaties met mij wilt aangaan. Dat doe ik graag. In de door Provinciale Staten gevraagde rapportage over 2005 – mogelijk ook nog halverwege – zal ik u keurig aangeven wat er bereikt is en zal ik ook de inspanningen laten zien. Dan kunt u de inspanningen afmeten aan de prestaties. Dan kunt u beoordelen of u de 40 of 50 bedrijven die van de 165 bedrijven waarmee men contacten heeft gehad, uiteindelijk hierheen gekomen zijn, voldoende vindt.

De heer **SCHAAP (D66)**: Het zou de gedeputeerde sieren als hij vragen van een Statenlid beantwoordt en het niet nodig heeft om te verwijzen naar andere maatschappelijke functies van mensen.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat deze interruptie moet stoppen; dan moet u hier in tweede termijn maar mee verder gaan.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ik heb de meerwaarde laten zien op basis van het aantal bedrijven en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid. Ik vind het een geweldig belangrijke inspanning in het kader van onze kenniseconomie dat wij een aantal van deze internationaal opererende bedrijven die bedrijfsmatig actief zijn op de frontlijn van de technologische ontwikkelingen en de toepassing daarvan, in onze provincie kunnen huisvesten en dat zij zich hier verder kunnen ontplooien. Dit soort bedrijven heeft vaak ook hoge groeicijfers: 30% van de snelst groeiende bedrijven blijkt in Zuid-Holland te zitten. Dit type bedrijven kan aan het begin van hun levenscyclus in een expansiefase komen, zodat wij daarvan de vruchten kunnen plukken op het punt van omzet, bruto nationaal product, werkgelegenheid, export en dergelijke.

Het WFIA zit niet in een impasse. De zojuist genoemde cijfers tonen dat aan. Natuurlijk verliest men ook wel eens. De heer Van Dijk wees er al op dat Engelse omgevingen beter lijken te zijn. Op het gebied van de biotechnologie hebben wij een heel harde concurrent in Cambridge. Cambridge is wat dat betreft op dit moment echt nummer één. Wij proberen Cambridge de loef af te steken, maar als wij een goede tweede worden en daarvan mee kunnen profiteren, vind ik dat ook niet erg. In het artikel waarnaar de heer Van Dijk waarschijnlijk verwees, heb ook ik gelezen dat met name op dat gebied in Engeland, in Cambridge, heel goede resultaten worden gehaald.

Ik heb al gezegd dat ik regelmatig zal rapporteren over de voortgang van de projecten op het gebied van de kenniseconomie. Het gaat nu niet om de stimuleringssubsidie van 45.000 euro die wij drie jaar geleden in het vooruitzicht hebben gesteld om eens te bekijken of dit iets is en van de grond zou kunnen komen. Het is nu bewezen. Wij doen dat overigens niet alleen. U weet dat Haaglanden, Delft en Leiden, maar ook Rotterdam via het OBR hier ontzettend actief mee zijn. Wij hebben dan ook een onderlinge afstemming. Dat doen wij ook met de andere provincies. Daar gaat wel eens iets mis omdat er ook heel veel private missies gaan, maar wij hebben in elk geval met Economische Zaken de afspraak gemaakt dat wij via het Netherlands Foreign Investment Agency de meldingen doen. Dat heeft echter bijvoorbeeld niet verhinderd dat, nadat wij naar China waren geweest en daar voor de zomervakantie een memorandum of understanding hadden getekend dat inhoudt dat de Chinezen naar Leiden willen komen, uit het Noorden als de wiedeweerga een delegatie naar China reisde die dat nog van ons probeerde af te pikken. Dat kan ik niet voorkomen; dat is de concurrentie. Dan moeten wij het straks maar winnen op basis van kwaliteit.

Tot slot de punten van de heer De Haas. De "smart"-doelstellingen heb ik al behandeld. Zijn opmerking over de open economie spreekt mij zeer aan, want juist in die open economie moet het acquisitie-instrument daadwerkelijk worden benut.

De heer **KEMAN (PvdA)**: Ik heb een vraag aan de gedeputeerde om misschien mijn tweede termijn te bekorten, want ik heb begrepen dat hij straks weg moet. De heer Van Dijk had het zojuist over de hele breedte van de nota Kennismaken met kenniszaken en ik ben het er helemaal mee eens dat die nota breder is dan alleen dit onderwerp, maar in de nota is ook een onderdeel van het beleid aan de orde gekomen dat erop is gericht om een betere doorstroming te bereiken van het vmbo naar het mbo en om uitval van leerlingen in het mbo en het vmbo te beperken. Daar zijn convenanten over gesloten. Er is afgesproken dat daarover gerapporteerd wordt als daar iets over te melden is. Misschien kunt u dat, wat mij betreft inderdaad voor de zomervakantie, meteen meenemen in de rapportage over dit onderwerp.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Over de eerste tranche van de projecten heb ik de commissie al gerapporteerd. U weet dat het om 34 projecten ging die ik één voor één bij de commissie onder de aandacht heb gebracht. De tweede tranche is nu in behandeling. Ik doe dat dus systematisch.

De heer **VAN DIJK (SGP/ChristenUnie)**: Ik heb geen idee om welke bedragen het gaat bij de indexeringen van Haaglanden en dergelijke. Als dat een nutshell is, laat dat dan maar zitten, maar als het substantieel is, wil ik graag weten of u nog pogingen in het werk stelt om die indexeringen alsnog in te voeren.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ik kan u geen exact antwoord geven, maar de verdeling van de middelen vanuit Haaglanden, Leiden en de gemeenten is ongeveer gelijk. U weet ook dat het budget van het WFIA niet miljoenen euro's omvat. Bij de indexering moet u denken aan een ton of anderhalve ton. Dit heeft te maken met het feit dat de gemeenten ook aan het bezuinigen zijn geslagen en daarop een rem hebben gezet. Bij de begroting van 2005 en verder zullen wij daarover onderling in gesprek zijn.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Ik zal het met het oog op de klok en de verplichting van de gedeputeerde kort houden. Wij hebben onder andere uit de beantwoording van de vragen van anderen de indruk gekregen dat wij ook nog concurreren met allerlei andere provincies. Daar is de Nederlandse economie waarschijnlijk toch net iets te klein voor. Dat moeten wij dus maar niet doen. Dat maakt ons enthousiasme voor het voorstel niet groter.

Voor het overige zeg ik met enige pijn in mijn hart: aangezien de gedeputeerde vooral met retoriek meent te moeten antwoorden, zal ik verder geen vragen meer stellen.

De heer **ROMIJN (SP)**: Voorzitter. De antwoorden van gedeputeerde Van Dijk roepen meteen weer een aantal vragen bij mij op. Hij had het over buitenlandse bedrijven en zei dat voor hen met het oog op de beslissing om zich hier te vestigen, erg belangrijk is wie zij tegenkomen. Toen moest ik direct aan prins Bernhard denken, maar volgens mij moet ook het ministerie van Economische Zaken gewoon zijn werk doen en moeten wij dit neerleggen waar dat hoort. Ik schrok ervan dat de gedeputeerde daar direct aan toevoegde dat er een ontzettende concurrentie ontstaat tussen provincies onderling; daarmee geeft hij mij dus gewoon gelijk, want dat had ik ook in mijn verhaal gezegd. Als het WFIA iets gaat regelen voor Leiden, staat dus direct ook een delegatie uit Noord-Holland klaar. Waar zijn wij dan met z'n allen mee bezig? Dat is nutteloos. Juist het ministerie van Economische Zaken behoort dit soort concurrentie te voorkomen, want als je je tegen elkaar laat uitspelen, geeft de ene provincie de grond voor vijf dubbeltjes per vierkante meter weg

en de andere voor drie dubbeltjes. Zo speelt men ons tegen elkaar uit. Dat zijn ongewenste effecten. Dat moeten wij hier in Nederland niet willen hebben. Waar beginnen wij dan aan?

Ik heb de gedeputeerde nog geen reactie horen geven op de uitspraak van het WFIA dat de bedrijven zich hier niet vestigen omdat het belastingklimaat zoveel beter zou zijn en omdat de kosten in Nederland beter beheersbaar zouden zijn. Ik heb daarom gezegd dat wij de belastingen voor de bedrijven ook wel kunnen verhogen. Dan kunnen wij dit soort activiteiten misschien ontplooiën, want dan kunnen wij er wel geld voor vinden.

De heer **KEMAN (PvdA)**: Dit is bijna even duur, ietsje duurder dan een bushalte. Dat moet toch kunnen?

De heer **ROMIJN (SP)**: Als u geen geld uitgeeft voor een bushalte om mensen in de gelegenheid te stellen om naar hun werk op Schiphol te gaan, moet je zeker niet aan dit soort dingen beginnen. Dat vind ik echt retoriek; dan moet je dit hier ook niet noemen.

De heer **KEMAN (PvdA)**: Wij hebben een voorstel gedaan om een bushalte te handhaven en dat gaat ook gebeuren.

De heer **ROMIJN (SP)**: Natuurlijk zijn wij er hartstikke blij mee dat die bushalte er komt. Dat ben ik helemaal met u eens, maar u hebt het alleen maar over dat bedrag van 150.000 euro. Breng dat nou eens in verband met dit stukje dat hier op tafel ligt. Dat heeft er geen ene drol mee te maken. Ik zeg maar even rechtuit waar het op staat, maar zo is het toch?

De heer **KEMAN (PvdA)**: Het gaat mij alleen maar om het bedrag en verder helemaal niet om uitwerpselen.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Als de heer Schaap in mijn beantwoording alleen retoriek heeft gehoord, spijt mij dat zeer. Ik heb geprobeerd om een aantal inhoudelijke dingen op tafel te leggen, maar soms hoor je alleen de dingen die opvallen. Ik ben misschien ook wel een beetje in dat tempo gezet door de bijdrage van de heer Van der Vorm-de Rijke, die ons wat dat betreft natuurlijk even een koekje van eigen deeg gaf. Het spijt mij dus zeer dat dit dat effect nalaat, want ik ben er stellig en inhoudelijk van overtuigd dat dit een goed initiatief is en dat wij hiermee een behoorlijke bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van de werkgelegenheid en daarnaast een aantal kennisintensieve bedrijven naar Zuid-Holland kunnen halen.

De heer **SCHAAP (D66)**: Laten wij, wat de stijl betreft, afspreken: zand erover.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Uitstekend.

De heer Romijn noemde het punt van de belastingverhogingen. Wij gaan er niet over of het belastingtarief 35% of 33% is. Wij moeten opereren binnen de context van het fiscale systeem. Dit is een bedrag waarmee wij samen met de andere partners heel goede dingen kunnen doen. Wij kunnen niet alleen mensen naar Schiphol brengen die al werk hebben, maar ook moeten werkgelegenheid creëren voor mensen die nog geen baan hebben. Ik noemde al het getal van 638 arbeidsplaatsen, alleen al in 2003.

## notulen provinciale staten

16560

Financiering projecten Foreign Investment Agency; Verordening Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer; slotwijziging 2004 en 1<sup>e</sup> verzamelwijziging 2005.

De heer Van Ginkel heeft in eerste termijn gesproken over de concurrentie en beide sprekers hebben dat in tweede termijn nogmaals naar voren gehaald. Juist door de afstemming via het ministerie van Economische Zaken proberen wij dat te voorkomen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat in incidentele gevallen een commissie wel eens "dubbelt". Dat haalt dan de pers en dat krijgt aandacht, maar ook mevrouw Dwarshuis is er op het punt van ons China-initiatief zeer op gericht om te voorkomen dat Zuid-Holland dat los van andere provincies doet. Uiteindelijk gaat het in dit kleine land immers natuurlijk niet om de vraag of er in Assen ofwel in Delft iets komt. Als het kan, heb ik dat liever in Delft, maar wij moeten ook met elkaar optrekken om Nederland op dat punt groot te maken.

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. In verband met de spreektijd hebben wij niet meegedaan aan de beraadslagingen, maar wij stemmen in met een groot deel van de inbreng van de LPF. Wij zullen dus tegen het voorstel stemmen.

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

*HET VOORSTEL WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de VVD, de SGP/ChristenUnie en het CDA voor het voorstel hebben gestemd.

Voordat wij naar het volgende agendapunt gaan, heb ik twee mededelingen, ook om de vergaderduur te bekorten. Ik heb al iets gezegd over de spreektijd, zij het dat dat voor de VVD iets te voorbarig was. Ik vind het een goede zaak dat de amendementen op het voorstel tot wijziging van de Verordening op de Statencommissies alvast worden rondgedeeld. Dat kan een hoop tijd besparen. Daarnaast kondig ik aan dat wij, gelet op de agenda van mevrouw Willemsma, ongeveer om half vijf afscheid van haar zullen nemen.

### **10. VOORSTEL VAN HET PRESIDIUM INZAKE DE PROGRAMMA- RAAD RANDSTEDELIJKE REKENKAMER; - VASTSTELLING VAN DE VERORDENING (5508) - BENOEMING LEDEN EN PLV. LEDEN**

De **VOORZITTER**: Niemand heeft over dit voorstel het woord gevraagd en ook het Presidium heeft geen behoefte aan verdere toelichting. Wij kunnen derhalve tot stemming overgaan.

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL TOT VASTSTELLING VAN DE VERORDENING.*

*HET VOORSTEL WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Wij gaan nu over tot de benoeming van de leden en plaatsvervangende leden van de Programmaraad. De drie leden die bij de stemming de meeste stemmen krijgen, worden benoemd tot leden van de Programmaraad. De overige drie leden worden automatisch plaatsvervangende leden in volgorde van het aantal stemmen. Als u op het stembiljet afwijkt van het aantal van drie namen, is uw stem ongeldig. Indien u blanco wenst te stemmen, kruist u geen namen aan.

*DE STEMILJETTEN WORDEN UITGEREIKT.*

## vergadering van 15 december 2004

Van Dijk, Voorzitter, Dijkhoff en Hieltjes

De **VOORZITTER**: Om een en ander ordentelijk te tellen, te inventariseren en te rapporteren, hebben wij natuurlijk een professioneel stembureau nodig. Daar hebben wij kwalitatief goede kandidaten voor kunnen vinden: de heer Démoed, de heer Evertse, de heer Baruch en mevrouw Roemers-de Jong. Ik constateer dat niemand daar een probleem mee heeft. Zij hebben deze hoge benoeming dus gekregen en, naar ik aanneem, ook aanvaard.

Ik zal de vergadering straks even schorsen voor het ophalen van de stembiljetten. Daarna kan het stembureau aan het werk en gaan wij door met agendapunt 12. Agendapunt 11 slaan wij dus tijdelijk over, want anders zou ik de behandeling van dat agendapunt moeten onderbreken voor het afscheid van mevrouw Willemsma. Ik stel dus voor om eerst agendapunt 12 en dan agendapunt 11 te behandelen.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

*DE BEHANDELING VAN AGENDAPUNT 10 WORDT GESCHORST.*

*DE VERGADERING WORDT VOOR ENKELE OGENBLIKKEN GESCHORST.*

### **12. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE SLOTWIJZIGING 2004 EN 1<sup>e</sup> VERZAMELWIJZIGING 2005 (5520)**

De **VOORZITTER**: De eerste en tweede nota van wijziging over dit voorstel hebt u ontvangen.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Voorzitter. Ik vertel u en de andere aanwezigen niets nieuws als ik vertel dat de VVD voorstander is van een slagvaardige en daadkrachtige, maar kleine provinciale organisatie. Bij de slotwijziging vielen ons een paar dingen specifiek op, ten eerste de invulling van de 57+-regeling. De deelname was minder dan begroot, maar het college van GS houdt toch vast aan hetzelfde percentage herbezetting. Dat verbaasde ons. Wij willen het college van GS houden aan de afgesproken personeelsreductie. Zo nodig willen wij daar, zoals in de commissie is besproken, in januari in de commissie aan de hand van de notitie over de bedrijfsvoering op terugkomen. Hetzelfde geldt voor de huisvestingskosten, met name de huisvesting in Den Haag buiten dit pand. Op die twee punten maken wij in feite een voorbehoud bij de slotwijziging.

Een ander belangrijk punt voor ons in het kader van daadkrachtig besturen is het achterblijven van prestaties. Op een aantal punten in de slotwijziging blijkt dat de ons beloofde prestaties niet gehaald worden. Als eerste heeft de PvdA-fractie daar in de commissie aandacht voor gevraagd. Zij heeft daar ook een aantal vragen over gesteld, omdat niet duidelijk werd waarom dat gebeurt. Op dat punt dien ik mede namens de fracties van de PvdA, het CDA, de SGP/ChristenUnie, de LPF en D66 een motie in omdat in de slotwijziging blijkt dat verschillende prestaties achterblijven bij de planning, met name bij de uitvoering Groen, Water en Milieu op het punt van de bodemsanering; het beleid verkeer en vervoer, waar sprake is van een forse onderbesteding van in totaal 11 miljoen euro bij het PVVP en de GDU-plus; bij ruimtelijke ontwikkeling en beheer, met name de ISV, WSSV en Vinex, samen 5 miljoen euro à 12 miljoen euro en het beleid Groen, Water en Milieu, met name de onderdelen Kustvisie, Waterbeleid, Zwakke Schakels, Hoogezandse Gorzen en de PEHS, samen ongeveer 3 miljoen euro.

Slotwijziging 2004 en 1<sup>e</sup> verzamelwijziging 2005.

Hieltjes, Adamse, Huizer, Voorzitter en De Boer

Wij stellen als Provinciale Staten een begroting vast met de bedoeling dat het college van GS tot daden en realisatie overgaat. Als wij bij de slotwijziging dit soort onderschrijvingen zien, behoeft dat meer verklaring dan nu wordt gegeven. Wij roepen het college van GS er dus toe op om uiterlijk bij de jaarrekening 2004 een adequate toelichting te geven op deze en eventueel ook andere achterblijvende prestaties. Daartoe dien ik, zoals gezegd, een motie in.

*INGEDIEND IS:*

**Motie M3/5520**, voorgesteld door de leden Hieltjes, Huls, Van der Zwet, Freeke, Trabsky en Adamse, over **toelichting op afwijkingen van de planning bij jaarrekening 2004**:

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004, ter behandeling van voorstel 5520 betreffende de slotwijziging en eerste verzamelwijziging 2005;

overwegende:

- dat uit de slotwijziging 2004 blijkt dat verschillende prestaties achterblijven bij de planning, zulks met name op de volgende onderdelen:
  - a. uitvoering Groen, Water en Milieu (onderbesteding Bodemsanering en Monitoring nazorg, samen € 11,37 miljoen;
  - b. beleid verkeer en vervoer (onderbesteding PVVP en GDU-plus, samen € 10,75 miljoen);
  - c. ruimtelijke ontwikkeling en beheer (onderbesteding ISV, WSSV en Vinex, samen € 5,76 miljoen tot € 17,76 miljoen;
  - d. beleid Groen, Water en Milieu (onderbesteding Kustvisie, Waterbeleid, Zwakke Schakels, Hoogezondse Gorzen en voorfinanciering PEHS, samen circa € 3 miljoen;
- dat het fors achterblijven van prestaties niet past bij de daadkracht die Provinciale Staten van het college van Gedeputeerde Staten vragen;
- dat bij de jaarrekeningen tussentijdse wijzigingen van de begroting doorgaans niet worden toegelicht;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

1. om uiterlijk bij de jaarrekening 2004 een adequate toelichting te geven op de prestaties die substantieel afwijken van de planning bij de oorspronkelijke begroting;
2. om daarbij in ieder geval expliciet aandacht te besteden aan de in deze motie genoemde posten,

en gaan over tot de orde van de dag.”

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Ik wilde eigenlijk zeggen wat de heer Hieltjes zojuist heeft gezegd. Het heeft geen zin om dat te herhalen. Ik heb de motie onderschreven. Ik kan het hier dus bij laten.

Gedeputeerde **HUIZER**: Voorzitter. Dit is volgens mij de snelste behandeling van een slotwijziging die ik in vijf jaar heb meegemaakt, tenzij mijn woorden een heleboel tegenreacties uitlokken. Dat kan altijd nog, maar dat moeten wij maar niet doen.

Ik begin met de motie. Wat mij betreft, nemen wij die motie over. Wij zullen voldoen aan de vraag om deze punten en eventueel ook nog andere punten nader toe te lichten bij of voor de jaarrekening. Het lijkt mij dat het misschien zelfs iets eerder kan. Ik koppel daar iets aan vast. Wij gaan de komende tijd praten over de opzet van de programma's, de begroting en dergelijke. De meeste van de zaken waarover wij het nu hebben, zijn onderwerpen die jaarlijks vanuit een reserve op de begroting worden gebracht omdat dat onderwerpen zijn die over een aantal jaren lopen; denk bijvoorbeeld aan bodemsanering. Ieder jaar loop je er weer tegen aan dat dingen verschuiven door RO-procedures en doordat rijksregels anders zijn en dat je het daardoor niet haalt. Misschien moeten wij er eens over nadenken of wij die bedragen niet wat langer in die reserve moeten laten staan en daar pas in die omvang uit halen wanneer wij die nodig hebben. Ik geef dat maar even mee. Dan zouden wij deze discussie immers niet hebben, want dan halen wij het pas te voorschijn wanneer wij het nodig hebben. Dat is iets om over na te denken.

De heer Hieltjes had het ook nog over 57+. Ik heb al gezegd dat datgene wat hij zegt, niet klopt. Daar ga ik nu niet verder op in, want wij halen gewoon de uitgangspunten van de nota Bedrijfsvoering. Dat komt in januari of februari ter bespreking in de commissie aan de hand van de eerste voortgangsrapportage, waarin men dat kan zien.

Wat de huisvestingskosten betreft: ik dacht dat de VVD-fractie dat punt de vorige keer, bij de behandeling van de najaarsnota, al niet in deze Staten had gewonnen. Maar daar een keer over praten? Alla.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor de beantwoording. De nadere informatie over de 57+ zien wij tegemoet. Over de huisvestingskosten zijn wij inderdaad consequent. Op dat punt maken wij dus nog steeds een voorbehoud en wij willen daar nader over praten. Wij krijgen de nadere informatie graag eerder dan bij de jaarrekening, zodanig dat die informatie in de verschillende commissies met de vakgedeputeerden kan worden besproken. Daar gaat het immers uiteindelijk om, want dan leggen de vakgedeputeerden verantwoording af aan de vakcommissies.

De **VOORZITTER**: Heeft de heer Hieltjes, gelet op de uitspraken van de gedeputeerde, nog behoefte aan het handhaven van zijn motie?

De heer **HIELTJES (VVD)**: Ja.

De **VOORZITTER**: Gaan de Staten ermee akkoord dat ik de motie voorlees en dat wij er daarna over stemmen?

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Voorzitter. Dat is voor ons lastig, want wij hebben de motie nog niet eerder gezien. Dat is jammer, want misschien hadden wij de motie wel mee willen ondertekenen. Wij vinden het dus wat moeizaam als wij de motie niet even kunnen doorlezen.

De **VOORZITTER**: Dan sluit ik de beraadslaging, maar dan stemmen wij pas nadat de motie is rondgedeeld.

*DE BEHANDELING VAN DIT VOORSTEL WORDT GESCHORST.*

**AFSCHEID VAN MEVROUW G.T. WILLEMSMA**

De **VOORZITTER**: Normaal gesproken houdt de voorzitter van Provinciale Staten een speech bij een afscheid. Hij kan helaas vanmiddag niet. Dat is voor mevrouw Willemsma natuurlijk spijtig. Ik weet dat de heer Franssen en mevrouw Willemsma elkaar ook wel eens elders spreken. Ik weet dus zeker dat de heer Franssen dat kan herstellen op een ander tijdstip, maar wij hebben een zeer goede vervanger voor hem gevonden. Dat zal ik niet zijn, want als je toegesproken wordt in de Staten van Zuid-Holland, worden de echte hoogtepunten toch echt verzorgd door de nestor van de Staten. Greetje, wij hebben de nestor, die ondanks zijn vele jaren in de Staten nog lenig van geest is, bereid gevonden om namens de Staten jou toe te spreken. Het woord is dus aan de heer Waterman.

De heer **WATERMAN (VVD)**: Voorzitter. Ik ben inderdaad nog redelijk kras en het is mij een genoegen om het woord te voeren over het onderwerp, dat zich in de zaal bevindt en dat nu haar bescheiden blik op de lessenaar richt. Aan de orde is het afscheid van onze gewaardeerde collega mevrouw Willemsma als waardig representant van de CDA-fractie. Voorzitter, sta mij toe om haar rechtstreeks toe te spreken.

Greetje, voor jou is dit jaar, 2004, een bijzonder jaar, want je bent erin geslaagd om je bestaan op aarde over een halve eeuw te overbruggen en je vond het moment gekomen om een nieuwe wending te geven aan je loopbaan door het aanvaarden van een interessante betrekking, waarvan de standplaats in de directe nabijheid van het Provinciehuis is. Daardoor hebben wij de gelegenheid om je in de toekomst van tijd tot tijd nog te ontmoeten. Deze wending in je loopbaan heeft tot het besluit geleid om nu afscheid te nemen van het Statenlidmaatschap. Dat betreuren wij, maar wij kunnen niets anders doen dan dat besluit te respecteren.

Als wij de periode overzien waarin jij in ons midden optrad, stellen wij vast dat je Statenlid werd in april 1995 en al gauw benoemd werd tot lid en plaatsvervangend voorzitter van de commissie Groen, Water en Milieu. Daardoor had ik het voorrecht om in jouw directe nabijheid in die commissie te vertoeven. Je hebt je met zeer veel onderwerpen beziggehouden. Ik meen dat je maidenspeech betrekking had op het Beleidsplan Beeldende Kunsten over de periode 1997-2000. Je hebt je ook beziggehouden met de Meerjarenvisie Gehandicaptenbeleid. Je hebt een visie ontwikkeld op de ziekenhuiszorg nieuwe stijl en in je betoog had je wel eens interessante sequenties. Je sprak bijvoorbeeld over het godshuis "Hotel Dieu" en je stelde vast dat dat godshuis een gasthuis werd, dat dat gasthuis een ziekenhuis werd en dat dat ziekenhuis een medisch centrum werd. Je sprak je verontrusting uit dat het wellicht op den duur een interventiecentrum zou worden. Je hebt je ook beziggehouden met de Regiovisie Jeugdzorg. Je hebt initiatieven ontwikkeld met betrekking tot de landbouw, met name gericht op de duurzame landbouw. Je hebt je beziggehouden met de locatiekeuze voor het Chinese themapark, waarbij wij overigens nadrukkelijk tegenover elkaar stonden; dat wil ik niet onvermeld laten. Je hebt je ook beziggehouden met het Beleidsplan Milieu en Water. Die term "Milieu en Water" vind ik altijd een beetje onzinnig, want water is een onderdeel van het milieu. Ik vind dat wetenschappelijk dus nooit echt verantwoord, maar goed. Je hebt je ook diepgaand beziggehouden met de herstructurering van de glastuinbouw in Zuid-Holland. Je hebt je beziggehouden met de ontwikkeling van het wandelpaden netwerk; daar heb je je bijdrage aan geleverd en dat wordt ook gerealiseerd. Ook het Structuurschema Groene Ruimte had jouw aandacht. Diep-

gaand heb je je beziggehouden met het herindelingsadvies Westland. Je diende op dat punt een motie en een amendement in. Zowel de motie als het amendement werden aangenomen. De resultaten daarvan maken wij vandaag nog mee. Daarbij overschreed je overigens je spreektijd, maar dat ter zijde. Je hebt je ook beziggehouden met de vaststelling van de nota "Naar een Duurzaam Hoogwaardig Glascomplex in Zuid-Holland". Niet te vergeten: je diende een motie in inzake nieuwe landgoederen. Dat was een belangrijke motie, die met algemene stemmen werd aangenomen. Je hebt je met collega's van andere partijen ook diepgaand beziggehouden met de reorganisatie van het waterbeheer in Zuid-Holland. Ik ben hiermee niet volledig. Je hebt je ook, verstandigerwijs met mate, beziggehouden met het stellen van schriftelijke vragen, waarbij je een kwartet van vragen bereikte.

Je was altijd een goede, betrokken collega. Als zodanig zullen wij je missen. Wij kunnen niet anders dan af te sluiten met je dank te zeggen voor je inzet in die lange periode. Uiteraard vergezellen de beste wensen je. Wij hopen je, zoals gezegd, in de toekomst nog regelmatig te ontmoeten en van gedachten te wisselen. Het ga je goed.

(APPLAUS)

De **VOORZITTER**: Mevrouw Willemsma, wilt u naar voren komen?

De heer **WATERMAN (VVD)**: Greetje, ik overhandig je de provinciale penning. Daar moet ik iets over zeggen. Het gezegde is: "over smaak valt niet te twisten." Ik ben de overtuiging toegedaan dat smaak juist een van de weinige dingen is waarover wij kunnen twisten. Nu rust op mij de ellendige taak om je een penning te overhandigen die tot stand is gekomen in een droevige periode van deze provincie. De penning is niet zuiver rond, zij heeft enigszins de vorm van een klodder, de tekst is door een uitgesproken amateur van jeugdige leeftijd aangebracht en een deel van die tekst is nauwelijks leesbaar. Ik heb ervoor gepleit dat wij een nieuwe penning ontwikkelen. Dat is mij ook toegezegd, maar dat is nooit geëffectueerd. Dat zou ik immers veel leuker hebben gevonden, maar omdat jij besloten hebt om nu weg te gaan, zit jij nu met deze penning.

De **VOORZITTER**: Greetje, hoe vaak zal het voorkomen dat beide plaatsvervangende voorzitters van de Staten afscheid kunnen nemen en daar met cadeaus rekening mee kunnen houden? De heer Waterman zei dat je over smaak kunt twisten. Van de maker van dit schilderij heb ik thuis ook een schilderij hangen. Volgens mij geldt dat ook voor jou. Dit schilderij zul je dus absoluut mooi vinden. Ik kan de heer Waterman overigens zeggen dat in het Presidium hard gewerkt wordt om aan zijn bezwaren tegemoet te komen. Daar zult u binnenkort nader over horen. Greetje, naast de penning overhandig ik je namens de Staten graag het schilderij.

(APPLAUS)

Mevrouw **WILLEMSMA (CDA)**: Wat een attente plaatsvervangende voorzitters van de Staten zijn het toch! Het is goed dat zij eens zo in beeld komen, hoewel ik Ronald ken van zijn speeches, vaak bij ernstige aangelegenheden. Dit is gelukkig niet zo ernstig.

Afscheid mevrouw G.T. Willemsma als statenlid; benoeming leden en plv. leden in de Programmaraad.

Willemsma, Waterman, Voorzitter en Baruch

Ik zal goed lezen wat er allemaal op de penning staat. Ik vind de penning wel wat hebben, maar over smaak mochten wij twisten. De nieuwe huisstijl is een initiatief van jou geweest; die vind ik ook heel erg mooi. Wim Bettenhausen heb ik inderdaad thuis. Dat heeft de andere plaatsvervangend voorzitter heel goed gezien. Het schilderij vind ik dus heel mooi; ik heb er al een plekje voor.

Afscheid nemen van de Staten, na tien jaar, is dat nou een prestatie? Heb je dan ook echt iets gepresteerd? Ronald heeft al verteld waarover ik het woord heb gevoerd. Het is aardig om het zo weer eens terug te horen. Van beeldende kunsten wist ik dat helemaal niet meer, maar de ziekenhuizen nog wel. Ik vind het te gemakkelijk om in dezen het oordeel aan anderen over te laten; zo kent u mij ook wel. Daarom wil ik er ook zelf iets over zeggen. Als je aan de klus begint, heb je zo je dromen. In de loop van die tien jaar is er met die dromen ook wel iets gebeurd. Ik heb gedroomd over Zuid-Holland. Die droom begon met het redelijk droge verkiezingsprogramma van het CDA, dat dan nog allemaal woorden voor je zijn, zeker de eerste keer; later probeer je daar wat invloed op te hebben. In de loop van je Statenlidmaatschap ontmoet je echter veel mensen: mensen met hartstochten, mensen die voor koeien in de wei zijn of daartegen, mensen die plastic koeien in de wei zetten en die zeggen dat dat zo mooi is omdat wij het groene landschap in stand willen houden – ik vond het verschrikkelijk – en ook mensen voor en tegen verglazing, mensen voor en tegen herindeling, mensen voor en tegen het Chinees themapark, mensen voor en tegen de Floriade in Dordrecht, mensen voor en tegen de kier in de Haringvlietsluizen en er lopen nog altijd voorstanders en tegenstanders van het ADO-stadion van Den Haag rond. Ik moest dit laatste zeggen, want dat heb ik mijn zoon beloofd.

De heer **WATERMAN (VVD)**: Maar wat is dan je standpunt?

Mevrouw **WILLEMSMA (CDA)**: Wil je dat echt weten? Mijn zoon zei: zeg maar niet wat je standpunt is.

Dat zijn mooie mensen en zij hebben ook allemaal ideeën. Er zijn ook heel mooie plekjes in Zuid-Holland, soms heel dichtbij. Die plekjes krijg je steeds meer in beeld. Daar ga je keuzes in maken. Dan ontstaat er iets van: dat is het voor mij, daar gaat het om. Zuid-Holland is daardoor meer en meer voor mij gaan leven. Hoewel je nog altijd aan mij hoort dat ik uit een andere provincie kom, is Zuid-Holland toch mijn provincie geworden.

Ik heb ook gedroomd over politiek en over volksvertegenwoordiger zijn. Het geloof in de maakbaarheid van de samenleving is bij mij steeds kleiner geworden naarmate ik hier langer zat. De menselijke maat, daar gaat het om. Het grand design is slechts in kleine stapjes, door concrete en effectieve maatregelen dichterbij te brengen. Het provinciaal bestuur is voor mij een waardevolle bestuurslaag. Knopen moeten worden doorgehakt op regionaal of bovenregionaal niveau. Soms betekent dat maatwerk, maar soms juist meer afstand houden van die lokale belangen. Zijn wij daarin slagvaardig genoeg? Ik vind van niet. Ik mag het nu, in de laatste minuten van mijn aanwezigheid, wel zeggen: ik heb mij ook vanmiddag weer afgevraagd of 83 leden van PS niet te veel is. In het dossier over de organisatie van het waterbeheer werd gesproken over dualisme avant la lettre. Ook al was dat een moeilijk traject, door vriendschappelijke en collegiale banden heen, ik vond dat dat goed is geweest, omdat mensen zich herkenden in wat hier, in deze zaal, besproken werd. Ik hoop dat het provinciaal bestuur, het liefst zonder veel structuurdiscussies, dualistischer en dus slagvaardiger en herkenbaarder wordt.

Ik heb ook gedroomd over mensen. Mensen tot hun recht laten komen, dat was en is mijn droom. Ik kijk met voldoening terug op wat ik samen met mijn fractie, collega's van andere fracties, vooral in de commissie Groen, Water en Milieu – dat was immers een heel plezierige commissie – en met het college van GS en de voorzitter – hij is hier nu niet, maar ik spreek hem inderdaad nog wel een keer – heb mogen doen. Dat geldt echter ook voor de medewerkers in dit huis, de mensen achterin de zaal en de mensen van de ICT-afdeling, die mij, als ik weer helemaal in paniek was, met raad en daad ter zijde stonden, de mensen van het AWB-secretariaat, met wie ik jarenlang heel veel plezierige vergaderingen heb gehad – dat vond ik een van de leukste dingen van mijn werk – en de facilitaire dienst en de beleidsafdelingen. Ik wil hen bedanken voor de samenwerking, maar ook al die mensen buiten dit huis: maatschappelijke organisaties in de natuur- en groensector, maar in mijn eerste periode ook in de zorgsector. Dat gaat tot en met de boer in de Tempelpolder, die vond dat zijn kaas toch echt de lekkerste kaas was. Ook die mensen bedank ik voor al die ontmoetingen. Ik hoop dat hun dromen blijven leven in deze zaal.

Ik ga mij nu op een andere manier inzetten voor de dromen van mensen om mensen in hun werk beter tot hun recht te laten komen. Het politieke handwerk heb ik met veel plezier gedaan. Ik laat dat nu aan mijn opvolger over, die hopelijk in de volgende vergadering wordt benoemd.

Wij leven in de adventtijd, die het meest geschikt is voor dromen en wensen. Het is ook de tijd van het grand design. Ik geloof daarin, maar juist als je daarover nadenkt, zie je het verschil tussen droom en werkelijkheid. Ik hoop dat dat verschil u blijft aansporen om in het nieuwe jaar weer met verve door te gaan met uw werk. Ik zal het vanaf een korte afstand blijven volgen en zeg u heel graag, uit de grond van mijn hart: dank u wel voor al het goede dat wij met elkaar hebben mogen delen. Tot ziens!

(APPLAUS)

De **VOORZITTER**: Hartelijk dank, Greetje, het ga je goed. Ook de heer Waterman zeer hartelijk bedankt.

Ik geef nu het woord aan de voorzitter van het stembureau om de uitslag mee te delen van de stemming over de benoemingen in het kader van agendapunt 10.

#### **Voortzetting van de behandeling van:**

#### **10. VOORSTEL VAN HET PRESIDIUM INZAKE DE PROGRAMMA- RAAD RANDSTEDELIJKE REKENKAMER: -BENOEMING LEDEN EN PLV. LEDEN**

De heer **BARUCH (PvdA)**: Er zijn 70 stemmen uitgebracht.

De **VOORZITTER**: 78 Leden hebben de presentielijst getekend.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Er waren nul blanco stemmen en nul ongeldige stemmen. Er zijn 64 stemmen uitgebracht op de heer Kem an, 48 stemmen op de heer De Lanoy en 43 stemmen op de heer Van Veelen.



16564

Benoeming leden en plv. leden in de Programmaraad; slotwijziging 2004 en 1<sup>e</sup> verzamelwijziging 2005; wijziging Verordening op de Statencommissies.

Baruch, Voorzitter, Schaap en Evertse

Er zijn 26 stemmen uitgebracht op de heer Hieltjes, 18 stemmen op de heer Lamers en 11 stemmen op de heer Adamse.

De **VOORZITTER**: Dan zijn de heren Keman, De Lanoy en Van Veelen benoemd tot leden van de Programmaraad en de heren Hieltjes, Lamers en Adamse tot plaatsvervangende leden.

Inmiddels is de bij de behandeling van agendapunt 12 ingediende motie rondgedeeld en kunnen de stemmingen over dat agendapunt dus plaatsvinden.

#### Voortzetting van de behandeling van:

#### 12. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE SLOTWIJZIGING 2004 EN 1<sup>E</sup> VERZAMELWIJZIGING 2005 (5520)

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Mevrouw **SMIT-LIGEON (GROENLINKS)**: Voorzitter. Wij hebben tegen de begroting gestemd. Eigenlijk zouden wij dus ook tegen deze slotwijziging moeten stemmen, maar mevrouw Huizer heeft in de commissie aandacht gevraagd voor de overgangsfase waarin wij zitten. Wij stellen ons echter op het volgende standpunt: als er de volgende keer geen duidelijke verklaring komt voor de wijzigingen, sluit ik niet uit dat wij voortaan ook daartegen zullen stemmen. Deze keer zullen wij dus nog voor stemmen. Misschien is dat een stimulans om het beter te regelen.

De **VOORZITTER**: Dat weet ik wel zeker.

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL.*

*HET VOORSTEL WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GROENLINKS, de PvdA, D66, de VVD, de SGP/ChristenUnie, de LPF en het CDA voor het voorstel hebben gestemd.

*IN STEMMING KOMT MOTIE M3 VAN DE HEER HIJLTJES C.S.*

*DE MOTIE WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

#### 11. VOORSTEL VAN HET PRESIDIUUM TOT WIJZIGING VERORDENING OP DE STATENCOMMISSIES (5528)

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Wij hebben er in de commissie al uitgebreid over gesproken en wij hebben zelfs al met de woordvoerders overleg gevoerd. In het voorstel zoals het er nu ligt, wordt neergelegd dat in commissievergaderingen ook ingesproken kan worden over onderwerpen die weliswaar tot het werkingsgebied van de commissie behoren, maar die niet op de agenda staan. Mijn fractie heeft daar een aantal keren over nagedacht en is tot de conclusie gekomen dat dit op zich een goed idee is. Laten wij er op z'n minst mee experimenteren, maar wij moeten dan wel consequent zijn en onszelf als commissieleden de kans geven om daarover te praten. Anders draaien wij, een beetje scherp gezegd, de insprekers een rad voor ogen: zij mogen wel inspreken, maar vervolgens kan de commissie er niet over praten. Vandaar een amendement om vast te leggen dat de commissie – uiteraard op een moment waarop de commissie dat zelf wil, maar wel tijdens die vergadering – ook gaat beraadslagen over datgene wat is ingebracht door de insprekers.

Misschien ter voorkoming van een tweede termijn: wij zullen meestemmen met het voorstel van de fractie van GROENLINKS om de aanmeldingstermijn voor insprekers te verkorten van 48 uur naar 24 uur.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Wat verstaat u onder “spreken over” of “beraadslagen over”? Betekent dat ook: “tot conclusies komen daarover”?

De heer **SCHAAP (D66)**: Het woord “beraadslagen” komt een aantal keren voor in de verordening. Dat betekent inderdaad: “erover praten”. Als de commissie dat wil, kan zij een conclusie trekken. Het kan ook betekenen dat de commissie zegt: wij hebben het er nu als commissieleden even over, maar wij willen graag dat het college van GS er iets mee doet of een voorstel gaat doen. Het kan ook betekenen dat leden van de commissie zelf een initiatiefvoorstel gaan indienen of wat dan ook. Alleen maar aanhoren wat de inspreker naar voren brengt en daar vervolgens niets mee doen, komt volgens ons heel raar over op insprekers.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: In wetten en verordeningen die de werkzaamheden regelen, staat wel dat de commissie of Provinciale Staten kunnen beraadslagen, maar in dit geval moeten zij blijkbaar beraadslagen. Dat is een vreemde gang van zaken. Ook als niemand er behoefte aan heeft of als iemand niet weet wat hij erover moet zeggen – zulke onderwerpen zijn er ook – zul je dus toch verplicht zijn om te beraadslagen.

De heer **SCHAAP (D66)**: Het is goed dat u daarnaar vraagt. “Beraadslagen” is een neutrale term. Er wordt in de verordening sowieso melding gemaakt van “beraadslaging”. Ook bij geagendeerde onderwerpen is niemand verplicht om daar het woord over te voeren. Er zal vast wel iemand zijn die er iets over zal willen zeggen, maar dat zien wij dan wel. Je kunt als commissieleden ook zeggen: wij nemen daar kennis van, maar wij hebben geen behoefte om daar verder het woord over te voeren. Dan is het dus een heel korte en inhoudsloze beraadslaging, maar dat impliceert het woord “beraadslaging”. Dat kan ook gebeuren bij geagendeerde onderwerpen.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Als ik u goed begrijp, zegt u dat je moet kunnen beraadslagen zonder iets te zeggen en dat je ergens over moet kunnen praten zonder eerst daarover na te denken. Dat is immers de conclusie als je mensen verplicht om te beraadslagen zonder eerst kennis te nemen van datgene wat is ingebracht en zonder dat te laten bezinken.

De heer **SCHAAP (D66)**: Nee, mijnheer Baruch. U reageert wel vaker op dingen die ik niet gezegd heb. Dat zal dus ook deze keer wel weer het geval zijn.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Ik reageer voor het eerst op dit amendement. Daarin staat dat de fractie van D66 wil dat de commissie na de inspraak beraadslaagt over hetgeen is ingebracht door de inspreker. Ik kan daaruit niet anders concluderen dan dat de fractie van D66 wil dat er gesproken wordt zonder dat er nagedacht wordt.

De heer **SCHAAP (D66)**: Nee hoor, er zijn mensen die in staat zijn om na te denken terwijl door anderen wordt gesproken.

Wijziging Verordening op de Statencommissies.

Schaap, Baruch, Voorzitter en Dijkhoff

Op het moment dat iemand inspreekt, kunnen commissieleden dus ook nadenken over datgene waarover ingesproken wordt. Ik schat zo in dat ook u daartoe in staat bent. Als u daar zelf over aarzelt ...

De heer **BARUCH (PvdA)**: Wie de schoen past ...

De **VOORZITTER**: Ik denk dat dit punt voldoende is behandeld.

De heer **SCHAAP (D66)**: Ik begrijp deze discussie gewoon niet. Wij beraadslagen voortdurend over zaken die op de agenda staan. Dat kunnen wij doen door heel weinig of door heel veel te zeggen, door zaken te verdagen en noem het allemaal maar op. Het is aan de commissie zelf om, nadat er ingesproken is over een onderwerp dat niet op de agenda staat, vervolgens in de beraadslagingen te zeggen: wij kunnen hier op dit moment niet heel ver mee komen. In een ander geval zal de commissie zeggen: dat is een interessant punt en wij gaan daarover doorpraten, maar wij willen misschien eerst een onderliggend stuk hebben. Het is op dat moment aan de commissie om de beraadslaging zover door te voeren als zij zelf wil, net zoals bij onderwerpen die wel geagendeerd zijn.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Als u dat nou werkelijk meent, moet u tegen dit amendement zijn, want daarmee verplicht u de commissie om te beraadslagen. Als u dit amendement niet zou indienen, zou u het juist aan de commissie overlaten om het punt te agenderen en er fatsoenlijk over te praten.

De heer **SCHAAP (D66)**: Nee, u wilt blijkbaar de mogelijkheid openhouden dat de commissie er op dat moment helemaal niets over zegt. Dat lijkt mij ten opzichte van de spreker niet heel erg netjes.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Ik begrijp uit uw woorden dat ook u die mogelijkheid wilt openhouden.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor om dit punt nu als behandeld te beschouwen en dat de heer Schaap zijn betoog vervolgt.

De heer **SCHAAP (D66)**: Ik heb niet veel meer te zeggen. Nogmaals: het is onze bedoeling om mensen die komen inspreken over onderwerpen die niet geagendeerd zijn – die mogelijkheid staat immers in het voorstel van het Presidium – met een zeker tevreden gevoel naar huis te laten gaan omdat de commissie serieus is omgegaan met datgene wat ingesproken is. Voor de goede orde herhaal ik dat de commissie daarbij uiteraard zelf invulling kan geven aan die beraadslaging.

*INGEDIEND IS:*

**Amendement A5/5528**, voorgesteld door het lid Schaap, over **toevoeging artikel 17, lid 5**:

“Toevoegen aan artikel 17, lid 5:

‘De commissie beraadslaat vervolgens over hetgeen ingebracht is door de spreker.’

**Reden:**

Willen we insprekers serieus nemen, dan moet het mogelijk zijn om iets te doen met hetgeen de spreker ingebracht heeft. Meestal kan dat doordat de inspraak over een onderwerp gaat dat op de agenda staat, maar de nieuwe verordening staat ook inspraak toe op onderwerpen die niet op de agenda staan. Het is dan zeer onbevredigend voor insprekers als de commissie er

vervolgens niets mee doet. Daarom stelt D66 voor dat de commissie beraadslaat over dat wat de spreker gezegd heeft. De beraadslaging kan desgewenst kort zijn, zij kan eventueel procedureel van aard zijn, maar we moeten onszelf als commissieleden wel in staat stellen, iets te zeggen over hetgeen ingebracht is”.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. De fractie van GROENLINKS vindt de verordening hartstikke goed. Wij hebben er eigenlijk slechts op één punt moeite mee. Dat betreft de sprekers ofwel artikel 17. Dat is ook het langste artikel in de verordening doordat er allerlei uitzonderingen en belemmeringen in worden opgenomen om insprekers minder mogelijkheden te geven. Dat vinden wij jammer. Wij denken dat in de discussie over vertrouwen van burgers in de politiek vertrouwen een tweezijdig begrip is en dat de politiek dus ook vertrouwen in de burgers moet hebben. Je hebt die beperkingen dus niet nodig om op een goede manier invulling te geven aan het inspreekrecht. Er zijn dus verschillende dingen die je daar volgens de fractie van GROENLINKS uit zou kunnen schrappen. In dit geval beperken wij ons tot de termijn voor aanmelding. In de verordening staat een termijn van 48 uur. Wij willen daar graag 24 uur van maken. Ik kom uit de gemeente Den Haag, waar veel meer sprekers komen dan hier. Daar geldt een aanmeldtermijn van slechts vier uur. Het lijkt mij dus dat 24 uur behaarder moet zijn om dit bij de provincie in goede banen te leiden.

Wij zijn blij met de steun van de D66-fractie voor ons amendement, maar wij steunen het amendement van de D66-fractie helaas niet, omdat wij vinden dat de commissie over haar eigen agenda moet gaan.

De heer **SCHAAP (D66)**: Ik ben natuurlijk teleurgesteld over het feit dat u ons amendement niet steunt. Legt u dan eens uit waarom u de mensen dan wel de ruimte wilt geven om in te spreken over zaken die niet op de agenda staan. Ook dat is een vorm van agenderen, zij het een halfslachtige.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Dat is onderdeel van het vertrouwen in burgers: zij kunnen zelf zien wat het betekent als zij inspreken over een onderwerp dat niet op de agenda staat. Zij realiseren zich dus ook dat de commissieleden geen tijd hebben gehad om daarover te overleggen of vooraf te spreken. Bovendien is het voor de commissie natuurlijk altijd mogelijk om het op dat moment alsnog te agenderen, want dat wordt nog in de commissie besproken. Ik zeg dus niet dat het niet op de agenda moet komen. Ik zeg alleen dat de commissie daar op dat moment een beslissing over moet nemen.

*INGEDIEND IS:*

**Amendement A6/5528**, voorgesteld door de leden Dijkhoff en Smit-Ligeon, over **wijziging artikel 17, lid 3 en 4**:

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004,

besluiten om zowel in lid 3 als in lid 4 van artikel 17 ‘achtenveertig’ te vervangen door ‘vierentwintig’.

16566

Wijziging Verordening op de Statencommissies; uitvoering besluiten Provinciale Staten.

Voorzitter, Baruch, Bruning, Vermeulen, Evertse, Eelkman Rooda-van der Made, Démoed, Dijkhoff en Schaap

**Toelichting:**

Het aantal insprekers bij commissievergaderingen is over het algemeen erg laag. Om de toegankelijkheid van het inspreekrecht zo groot mogelijk te houden, moeten onnodige drempels worden vermeden. Uiteraard moet rekening worden gehouden met de praktische aspecten. Als echter de gemeente Den Haag, waar aanzienlijk meer gebruik wordt gemaakt van het inspreekrecht, in staat is een en ander in goede banen te leiden met een aanmeldtermijn van slechts vier uur, dan moet het voor de provincie Zuid-Holland zeker haalbaar zijn om een termijn van vierentwintig uur te hanteren”.

De **VOORZITTER**: Ik wil hier namens het Presidium graag heel kort iets over zeggen. Als er wordt gevraagd of het anders kan, is het antwoord uiteraard “ja”. Alles kan anders, maar ik denk dat wij dat niet moeten doen. Bij dit soort reglementen is altijd iets voor en tegen in te brengen, tenzij er heel gekke dingen zijn. Ik denk dat het het handigste is om het volgende te doen. Vanuit de voordracht is er een verordening en daarop zijn twee amendementen ingebracht. Daar zou vanuit het Presidium zeker nog een aantal zaken over te zeggen zijn, maar dit is in de commissie al ruim aan de orde geweest. Een punt dat nog niet aan de orde is geweest, maar dat wel in de verordening is aangepast, is artikel 17, lid 10. Op suggestie van de heer Bruning in de commissie is dat lid in die zin aangepast dat de voorzitter altijd kan afwijken van datgene wat in het artikel staat. Dat lijkt mij een heel goed vangnet om allerlei zaken te voorkomen. Ik stel dus eigenlijk voor om de beraadslaging te beëindigen. Dat is het meest praktisch en dat scheelt een hoop tijd. Ik constateer dat dat de instemming van Provinciale Staten heeft.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Voorzitter. Omdat wij tegen praten zonder iets te zeggen zijn en omdat wij vinden dat de agenda bepaald moet worden door de leden van de commissie en niet door de fractie van D66, zijn wij tegen amendement A5. Omdat de insprekers zorgvuldig behandeld moeten kunnen worden, waarvoor een termijn van 48 uur adequater is dan 24 uur, zijn wij ook tegen amendement A6.

De heer **BRUNING (VVD)**: Voorzitter. Omdat, mede op ons voorstel, de voorzitter meer mogelijkheden heeft gekregen om af te wijken van datgene wat is bepaald, gaan wij niet mee met amendement A5, ook omdat wij vinden dat de commissie zelf de agenda moet bepalen. Als de commissie later wil beraadslagen over een door een inspreker aangedragen onderwerp, kan men dat de volgende keer op de agenda plaatsen. Wij zullen ook niet meegaan met amendement A6, in feite vanwege dezelfde argumentatie, namelijk omdat de voorzitter meer mogelijkheden heeft. Wij hebben geopteerd voor nul uur, dus voor aanmelding voor de vergadering. Dat is enigszins de methode die in de gemeente Den Haag wordt gehanteerd, maar wij kunnen instemmen met de mogelijkheden die er nu zijn. Er is immers altijd nog wel iets te veranderen, maar laten wij hier maar mee gaan werken.

De **VOORZITTER**: Ik dacht dat wij lekker opschoten zonder tweede termijn, maar als een stemverklaring neerkomt op een tweede termijn, halen wij niet veel in. Ik verzoek u dus om bij het afleggen van een stemverklaring kort te zijn.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. Aangezien wij genoeg ruimte zien in de commissie om naar aanleiding van de inspraak alsnog zaken op de agenda te zetten, zullen wij het amendement van de D66-fractie niet steunen. Met het amendement van GROENLINKS stemmen wij wel in.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Omdat wij menen dat amendement A5, dat in de gebiedende wijs staat, een verkeerde manier van wetgeven is, kunnen wij daar niet mee instemmen. Als er “kan” had gestaan, hadden wij daarmee kunnen instemmen. Amendement A6 zullen wij wel steunen, omdat wij menen dat een dergelijke termijn in redelijkheid mogelijk moet zijn.

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. Amendement A6 zullen wij steunen, omdat wij menen dat 24 uur voldoende moet zijn. Amendement A5 zullen wij niet steunen, want door de vragen van de insprekers is al genoeg mogelijk.

De heer **DÉMOED (CDA)**: Voorzitter. De CDA-fractie zal de amendementen niet steunen, gelet op de argumenten die vanuit het Presidium zijn genoemd. Zij steunt dus gewoon het voorstel.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. De fractie van GROENLINKS wil graag consistentie tussen haar bijdrage in de commissie en haar stemgedrag hier. Wij steunen dus ons eigen amendement en wij zullen ook voor het voorstel stemmen. Over het amendement van de D66-fractie heb ik al iets gezegd.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Ik zal niet de handschoen oppakken van de heer Baruch, die het zelfs in een stemverklaring weer niet kon laten om tegen schenen te trappen. Ik laat dat voor zijn rekening. Wij zullen de verordening steunen, wat er ook met de amendementen gebeurt.

*IN STEMMING KOMT AMENDEMENT A5 VAN DE HEER SCHAAP.*

*HET AMENDEMENT WORDT BIJ HANDOPSTEKEN VERWORPEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van D66 voor het amendement hebben gestemd.

*IN STEMMING KOMT AMENDEMENT A6 VAN DE HEER DIJKHOFF EN MEVROUW SMIT-LIGEON.*

*HET AMENDEMENT WORDT BIJ HANDOPSTEKEN VERWORPEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GROENLINKS, de SP, D66, de SGP/ChristenUnie en de LPF voor het amendement hebben gestemd.

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

*HET VOORSTEL WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

**13. UITVOERING BESLUITEN PROVINCIALE STATEN**

De **VOORZITTER**: Ik wijs Provinciale Staten erop dat bij de aanvang van deze vergadering op de bureaus een brief d.d. 10 december 2004 van de fractie van GROENLINKS aan de voorzitter van Provinciale Staten is neergelegd.

De heer **Ouwehand (Groenlinks)**: Voorzitter. Bij de terinzagelegging van het beleidskader Landgoederen hebben wij vastgesteld dat het besluit van Provinciale Staten van 13 oktober niet is verwerkt. Eigenlijk hebben wij ook vastgesteld dat besluiten af en toe niet door het college van GS worden verwerkt. Er zijn voorbeelden te noemen, maar ik zal op dat punt niet al te uitputtend zijn. Dit irriteert de fractie van Groenlinks, allereerst omdat wij vinden dat besluiten van Provinciale Staten sowieso uitgevoerd moeten worden door het college van GS, dat daar in het verdere traject niet eigenstandig van mag afwijken. Daardoor kunnen bovendien procesrisico's ontstaan, waardoor de werking van PS-besluiten kan stranden bij de Raad van State of de rechtbank. Dat zouden wij bijzonder betreuren omdat dat niet te maken heeft met de inhoud, maar met de vormvereisten die te maken hebben met het provinciaal besluit. Met betrekking tot de landgoederenregeling is bovendien afgesproken om tot een adequate en heel actieve voorlichting en communicatie te komen. Wij hebben vastgesteld dat tot nu toe slechts advertenties in verschillende regionale bladen zijn geplaatst met de formele kennisgeving. Vanuit onze positie hebben wij niet meer activiteiten op dat punt kunnen waarnemen.

De reden waarom wij dit zo belangrijk vinden dat wij dit vandaag als extra agendapunt aan de agenda wilden toevoegen, is dat wij vandaag duidelijkheid willen over de positie van Provinciale Staten jegens het college van GS, maar ook andersom: hoe wordt in de toekomst omgegaan met provinciale besluiten? Daarom hebben wij aan de brief die iedereen, als het goed is, deze keer gekregen heeft, als het ware een motie toegevoegd waarin wij tot uitdrukking willen brengen hoe het college van GS volgens ons moet omgaan met besluiten in deze Provinciale Staten. Wij zijn heel erg benieuwd naar de reactie van het college van GS op dit punt en eventueel van collega-Statenleden, omdat datgene wat wij ervaren, toch ook door andere fracties moet worden ervaren.

Gedeputeerde **Van der Sar**: Voorzitter. De heer Ouwehand heeft zijn inbreng in een breder kader geplaatst, maar ook toegespitst op de discussie die wij op 13 oktober in deze zaal met elkaar hebben gehad over nieuwe landgoederen. U herinnert zich dat zich tussen de heer Ouwehand en mij een discussie heeft ontwikkeld over de vraag of nieuwe landgoederen als beleidsinstrument benut zouden kunnen worden om ecologische verbindingzones te realiseren. Daarop was het antwoord "ja". Toen spitste de discussie zich toe op de vraag waar het bouwperceel van dat nieuwe landgoed gelegen is en welke activiteiten wel en niet op dat bouwperceel moeten plaatsvinden. Toen hebben wij met elkaar vastgesteld dat zowel de woning als de bijbehorende attributen, toen benoemd als zwembaden en tennisbanen, op het bouwperceel buiten de ecologische verbindingzone hun plaats zouden krijgen. Toen hadden wij met elkaar moeten uitwisselen dat dit het door de fractie van Groenlinks ingediende en door andere fracties gesteunde amendement onnodig maakte. Dat hebben wij niet gedaan. Daarna zijn een aantal amendementen in stemming gebracht, waaronder amendement A5, dat op dit onderwerp inging. De situatie die zich toen heeft voorgedaan, is dat de strekking van de discussie tussen de heer Ouwehand en mij is opgenomen in de ter visie gelegde stukken. Daarmee is de situatie ontstaan dat een aangenomen amendement niet helemaal of helemaal niet – het is maar net aan welke kant van het glas je staat – is overgenomen in datgene wat op dit moment ter visie ligt. Dat leidt tot de vraag wat dit betekent. Mag je aan het eind van de rit zo'n zaak herstellen en mag je zeggen: er zijn zienswijzen ingebracht en nu gaan wij met die zienswijzen en met dit probleem aan de slag, zodat wij uiteindelijk een visie krijgen op nieuwe land-

goederen, die vertaald moet worden in de nota Planbeoordeling, die dan correct wordt afgehandeld? De vraag is of dat kan worden rechtgezet door de motie die in voorbereiding is. Ik denk dat dat kan, maar in die motie staat ook de vraag of het college van GS juridisch wil onderzoeken of dit binnen de mogelijkheden tot stand kan worden gebracht. Dat gaan wij onderzoeken. Daarover zal ik snel rapporteren. Als dat niet kan, zit er niets anders op dan een nieuwe tervisielegging te regelen. Wij zijn daartoe bereid. Als wij dat doen, doen wij dat weer AWB-conform. Dat was het andere kritiekpunt van de heer Ouwehand, namelijk of datgene wat op dit moment ter visie is gelegd, voldoet aan de daarvoor geldende criteria. Dat is uitgezocht en wij hebben dat gedaan op de wijze zoals dat in dit huis altijd gebeurt. Dat is AWB-conform.

Tot zover de verklaring van mijn kant. Er is geen sprake van kwade wil, maar van een bedrijfsongeval. Wij zullen het maximale doen om dat bedrijfsongeval recht te zetten.

De heer **Ouwehand (Groenlinks)**: De situatie is een beetje vreemd. Eigenlijk zouden wij aan de tweede termijn moeten beginnen, maar ik mis een deel van de beantwoording. De heer Van der Sar is terecht ingegaan op het onderwerp zelf; daar is het belangrijk genoeg voor. Het andere onderdeel is echter dat de voorzitter ook de hoeder is van de goede gang van zaken in dit huis en ervoor zorg zal moeten dragen dat de besluitvorming in Provinciale Staten binnen alle geleidingen in dit huis wordt uitgevoerd. Dat zou eigenlijk op de weg moeten liggen van de voorzitter, de Commissaris, die er op dit moment jammer genoeg niet is. Bij het streekplan Zuid-Holland Oost ligt het wat milder omdat dat bij de Raad van State terecht is gekomen, maar ook bij het afsprakenkader Hoeksche Waard en nog een paar andere onderwerpen is het niet helemaal goed gegaan. Daarom hechten wij eraan om in de algemene context van het verhaal van het college van GS te vernemen hoe het in voorkomende gevallen hiermee wil omgaan en op welke manier in overleg met het Presidium een mechanisme bedacht kan worden om herhaling te voorkomen. Voordat wij aan de tweede termijn beginnen, wilde ik dat toch nog even van het college van GS weten.

De **Voorzitter**: Op een aantal punten kan ik de heer Franssen vervangen, maar uiteraard niet op alle punten. Mijnheer Van der Sar, wilt u ingaan op dit punt van de heer Ouwehand?

Gedeputeerde **Van der Sar**: Dat wil ik doen. Wij zijn bereid om in overleg met het Presidium een aantal checks in te bouwen, waardoor bedrijfsongevallen tot een minimum kunnen worden beperkt.

De heer **Ouwehand (Groenlinks)**: Voorzitter. Nu pas kunnen wij op de zaak zelf ingaan. Ik ben overigens benieuwd hoe u als vice-voorzitter van Provinciale Staten deze gang van zaken taxeert, want ik neem aan dat u daar op grond van die functie een mening over heeft. Wellicht geeft u die mening nog, maar laten wij nu terugkeren naar de motie.

Op basis van voortschrijdend inzicht en de reactie van de heer Van der Sar met betrekking tot het onderwerp zelf willen wij toch een andere motie indienen die beter ingaat op de oplossing van het bedrijfsongeval, waardoor een gepastere oplossing ontstaat voor dat punt.

16568

Uitvoering besluiten Provinciale Staten.

Ouwehand, Voorzitter, Van Nieuwenhoven en Pool

Ik onderstreep graag dat het Presidium in overleg met het college van GS de discussie moet aangaan om de checks en balances in het verhaal goed te regelen. Ik dien dus bij dezen de motie in en ik zie af van een verdere tweede ter mijn.

INGEDIEND IS:

**Motie M4**, voorgesteld door het lid Ouwehand, over **uitvoering provinciale besluiten**:

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004,

constateren dat

- het beleidskader inzake nieuwe landgoederen niet overeenkomstig het Provinciale Statenbesluit van 13 oktober 2004 ter inzage is gelegd;
- hierdoor mogelijk onduidelijkheid kan ontstaan over de realisatie van landgoederen in de nog niet begrensde ecologische verbindingzones;
- het daarom zeer gewenst is dat deze onduidelijkheid voor de definitieve vaststelling door Provinciale Staten van het beleidskader inzake landgoederen is weggenomen. De strekking van amendement A5/5484 d.d. 13-10-2004 en de betreffende tekst in het verslag van Provinciale Staten zijn hierbij maatgevend;
- bekeken moet worden of vanuit juridische overwegingen de huidige inspraakperiode kan worden voortgezet of dat een nieuwe inspraakprocedure met andere stukken moet worden opgestart;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op

- uiterste zorgvuldigheid te betrachten bij de uitvoering van besluiten van Provinciale Staten en maatregelen te nemen om het niet uitvoeren van besluiten van Provinciale Staten uit te sluiten;
- deze maatregelen ter kennisgeving aan te bieden aan het Presidium, zodat Provinciale Staten hiervan kennis kunnen nemen;
- te onderzoeken of de terinzagelegging van het huidige beleidskader inzake nieuwe landgoederen tussentijds moet worden beëindigd en een nieuwe inspraakprocedure moet worden opgestart en de resultaten hiervan ter kennis te brengen bij de desbetreffende Statencommissie;
- in elk geval ervoor zorg te dragen dat alle onduidelijkheden m.b.t. de realisatie van landgoederen in de niet begrensde ecologische verbindingzones wordt weggenomen alvorens Provinciale Staten na de inspraakperiode het definitieve beleidskader inzake landgoederen vaststellen, waarbij de strekking van het amendement A5/5484 en de betreffende tekst in het verslag van Provinciale Staten inhoudelijk hun plaats dienen te krijgen;
- een actief communicatietraject te starten overeenkomstig het door Provinciale Staten op 13 oktober 2004 vastgestelde besluit en de desbetreffende Statencommissie hiervan in kennis te stellen, zodat Provinciale Staten hiervan kennis kunnen nemen,

en gaan over tot de orde van de dag”.

De **VOORZITTER**: U daagde mij uit om mijn visie als vice-voorzitter te geven. Daar wil ik niet voor wegllopen. Ook ik heb moeten constateren dat besluiten van Provinciale Staten niet altijd door het college van GS worden uitgevoerd. Ik kan daar een

voorbeeld van geven, want als je zo iets zegt, moet je een voorbeeld geven. Wij hebben als Provinciale Staten besloten om een brief te sturen over de spoortunnel Delft. Die brief is echter nooit uitgegaan en is derhalve ook niet door het college van GS gemaakt; ik heb die brief althans nooit ontvangen.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Ik moet daar echt iets over zeggen. Ik denk altijd dat er politieke fracties in Provinciale Staten zitten en dat, als iets in een commissie gewisseld wordt, ook binnen die fracties bekend is. Ik heb die brief niet kunnen sturen; nadat ik die brief beloofde – op woensdag in de vergadering van Provinciale Staten – werd ik de volgende maandag door de minister informeel op de hoogte gesteld van het feit dat zij de spoortunnel zou gaan bouwen. Als zij mij er maandag informeel van op de hoogte stelt dat zij die tunnel ging bouwen, zou het raar zijn als ik haar alsnog een boze brief van Provinciale Staten en van het college van GS zou sturen waarin zou staan dat zij die tunnel moest gaan bouwen. Ik heb dus besloten om dat niet te doen. Dat heb ik de commissie ook meegedeeld. Ik neem aan dat dat in het verslag van de commissievergadering terecht is gekomen. Vandaar dat ik dit ook op deze plek nu even wil ophelderen. Dit is dus geen goed voorbeeld.

De **VOORZITTER**: Het is mij niet bekend dat dit in de commissie gemeld is. Los daarvan: als Provinciale Staten een brief willen sturen, of dat nou een boze brief is of niet, kan die brief te allen tijde uitgaan, ongeacht wat een lid van het college van GS aan informele c.q. vertrouwelijke informatie krijgt. Dan is die brief blijkbaar overbodig, maar anders moeten wij bij elke brief die Provinciale Staten willen doen uitgaan, naderhand bekijken of die brief nog wel relevant is. Dat brengt mij weer bij het onderwerp waarvoor de heer Ouwehand aandacht heeft gevraagd.

De heer **POOL (PvdA)**: Laten wij blij zijn dat dingen die wij graag willen, worden gerealiseerd en er verder geen woorden aan vuil maken.

De **VOORZITTER**: Mijnheer Ouwehand, wilt u de motie handhaven?

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Ik handhaaf de motie, omdat zij een bijdrage levert aan het repareren van de situatie. Daar kunnen wij dus een rol in spelen. Ook het overige wat ik gezegd heb, handhaaf ik. Sterker nog: als het niet verstandig is om een brief uit te laten gaan, dan nog kan de verantwoordelijke gedeputeerde of het college van GS dat afhechten met het Presidium, desnoods in vertrouwelijkheid, zodat de cirkel weer rond is. Ik ben het met de gedeputeerde eens dat het onzinnig is om zo'n brief dan te versturen, maar de besluiten zijn genomen. Ik vind dat de gedeputeerde dan de verantwoordelijkheid heeft om aan het Presidium te melden – dat kan via de Commissaris van de Koningin – dat het niet verstandig is om zo'n brief te laten uitgaan, zodat de cirkel weer rond is. Dat is niet gebeurd en daardoor laadt het college van GS de schijn op zich dat het eigengereid met dit soort onderwerpen omgaat. Dat zou ik te allen tijde willen vermijden.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: De Commissaris is er nu niet. Dat noopt mij ertoe om te zeggen dat de Commissaris de enige was die ik van dat informele overleg op de hoogte heb gesteld. Ik dacht: als te veel mensen dat soort dingen weten, gaat er iets mis in de publiciteit van de minister. Zij moest het die week nog aan de Tweede Kamer meedelen.

Uitvoering besluiten Provinciale Staten; reactie op de nota Mobiliteit van de rijksoverheid.

Van Nieuwenhoven, Evertse, Ouwehand, Voorzitter,  
Van der Vorm-de Rijke en Van Leeuwen

Ik heb het dus juist aan de Commissaris van de Koningin meegedeeld. Als wij samen een fout besluit genomen hebben door u daarover niet in te lichten, neem ik dat voor mijn volle verantwoordelijkheid, maar de volgende keer zal ik het weer precies zo doen.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Ik heb een vraag voor de heer Ouwehand. De motie bestaat eigenlijk uit twee delen: het ene deel gaat over de terinzagelegging van de nota Planbeoordeling. Op dat punt ben ik het met de heer Ouwehand eens. Het andere deel zegt echter in feite dat het college van GS moet uitvoeren wat Provinciale Staten hebben beslist. Ook in de Provinciewet staat dat dat moet. Is het nou nodig om dat nog eens in een motie neer te leggen? Je kunt in een motie je ongenoegen erover uitspreken dat het niet gebeurt. Dat kan ik mij nog wel voorstellen, maar de besluiten van Provinciale Staten moeten op basis van de wet gewoon goed worden uitgevoerd.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: De motie waaruit u citeert, is niet ingediend, want ik heb een andere motie ingediend. In die motie vragen wij het college van GS om uiterste zorgvuldigheid te betrachten bij de uitvoering van de besluiten van Provinciale Staten. U hebt natuurlijk gelijk: het is eigenlijk heel raar dat iets wat wettelijk geregeld is en waar je bij een goede gang van zaken van uit mag gaan, vandaag als extra agendapunt moet worden toegevoegd aan deze Statenvergadering. Dat had niet zo moeten zijn.

De **VOORZITTER**: Omdat de motie nog niet is rondgedeeld, stel ik voor dat wij nu verder gaan met de bespreking van het volgende agendapunt.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

*DE BEHANDELING VAN AGENDAPUNT 13 WORDT GESCHORST.*

#### **14. PROVINCIALE REACTIE OP DE NOTA MOBILITEIT VAN DE RIJKSOVERHEID**

De heer **VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF)**: Voorzitter. Ik wil een paar woorden wijden aan een belangrijk onderwerp: de provinciale reactie op de nota Mobiliteit. Ik begrijp dat het heel lastig is om met 83 mensen een brief te schrijven. Er wordt daarom voorgesteld om eerst de bespreking in de Kamercommissie van 20 december af te wachten. Aan de hand van de uitkomsten daarvan kan vervolgens worden bezien in hoeverre het nog noodzakelijk is om een reactie te sturen. Ik vind dat een slim voorstel en ik wil dat graag steunen.

Als de meerderheid echter toch van mening is dat wij deze brief moeten versturen, stel ik voor om daar drie dingen in te veranderen. Er staat iets over de ambities van het openbaar vervoer en het regionale instrumentarium. Op dat punt mis ik de overstapmechanismen met het OV over water. U zult zich waarschijnlijk herinneren dat wij als provincie een fast ferry betalen. Op een daarnaast varende waterbus mag je brommers meenemen, maar op de fast ferry niet. Dat vind ik een slecht voorbeeld van een overstapmechanisme. Meer aandacht voor het rijwielnetwerk zou voor ons dus zonder enige moeite te verwezenlijken zijn.

De LPF-fractie is voor een level playing field, zeker voor een verankering daarvan. Wij zijn tegen de specifieke onderwerpen van het in rekening brengen van de kosten van mobiliteit. Nu wordt nota bene gesteld alsof wij daar als burgers de rekening niet voor krijgen. Het is een beetje merkwaardig dat dit in deze

brief is geslopen, want ik meen mij uit de verkiezingsperiode te herinneren dat het CDA iets heeft verteld over "eerst reizen en dan beprijzen". Waarschijnlijk zijn de verkiezingen alweer iets te lang geleden. Moet dit er nou per se in? Wij zijn er tegen om voor dezelfde zaken drie keer een prijs te vragen. De discussie over prijsmechanismen moeten wij naar mijn idee niet in de provincie voeren.

Tot slot vraag ik aandacht voor het gestelde over de luchtkwaliteit. Dat is weer een novum: de lucht is nog nooit zo schoon geweest, maar wij hebben het nu weer over luchtkwaliteit en gezondheidsrisico's. De hele hysteric komt weer naar boven drijven, omdat het gaat om overtreding van normen. Het valt ons daarbij op dat één voorbeeld wordt genoemd en dat tal van andere voorbeelden in de brief niet worden genoemd. Mijn voorstel is om datgene wat geschreven wordt over het instellen van trajecten van 80 kilometer per uur, zoals op de A13 bij Overschie – kijk, daar is "het wonder van Overschie" weer – te schrappen. Er zijn immers nog veel meer beschikbare middelen die kunnen worden ingezet bij het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het is een beetje selectief winkelen als alleen dit voorbeeld wordt genoemd. We mogen in deze provincie trouwens al blij zijn als wij 80 kilometer per uur mogen rijden, want Rijkswaterstaat heeft er bij ons op de A16 al 70 kilometer van gemaakt.

De heer **VAN LEEUWEN (PvdA)**: Voorzitter. Voor de behandeling van de nota Ruimte zijn wij een hele avond teruggekomen om met z'n drieëntachtigen een conceptbrief te amenderen. Bij de nota Mobiliteit hebben wij dat nu anders aangepakt, onder andere door een toelichting van de verantwoordelijke projectleider van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, door een gemeenschappelijk standpunt en een gemeenschappelijke inbreng van de coalitiepartijen in de commissie MKE door de heer Van der Sloot, voorwaar een mobiliteitsinnovatie, en door de afspraak om geen brief te concipiëren, maar een kaderstellende notitie te behandelen. In de voorliggende notitie heeft het college van GS op hoofdlijnen de door de coalitiepartijen ingebrachte discussienotitie gevolgd. De commissiebehandeling is derhalve goed verwoord en ik kan en zal het kort houden. Ik heb slechts drie punten.

Hoe de bespreking in de Kamercommissie inzake het MIT op 20 december ook afloopt – ik sluit daarmee aan bij wat de heer Van der Vorm-de Rijke stelde – de PvdA-fractie is van mening dat er een gezamenlijke brief moet worden gestuurd. Uiteraard kan die brief aangepast worden aan de hand van de discussie in de Kamercommissie, maar het versturen van deze brief is belang rijk, omdat die de langetermijnvisie van de provincie op het belangrijke mobiliteitsdossier weergeeft.

In de paragraaf "ambities openbaar vervoer" missen wij het uitgesproken coalitiestandpunt, namelijk de onderkenning van het grote belang van het openbaar vervoer voor het transport van en naar de steden en het ontbreken van snel en voldoende hoogwaardig openbaar vervoer c.q. lightrailverbindingen met overstapmogelijkheden van auto en fiets.

Wij vinden dat de in de notitie verwoorde innovaties aangescherpt zouden kunnen worden. Er moet bijvoorbeeld, zoals wij hebben aangegeven, meer aandacht zijn voor innovatieve vervoersconcepten, zoals de doorstroomroutes, hoogwaardig openbaar vervoer, doelgroepbenadering, dynamisch verkeersmanagement en financieringsconstructies, bijvoorbeeld de kapitaalwinst.

16570

Reactie op de nota Mobiliteit van de rijksoverheid.

Van der Sloot, Voorzitter, J.A. Klein, Schonenberg  
en Van Nieuwenhoven

De heer **VAN DER SLOOT (VVD)**: Voorzitter. De VVD-fractie heeft met plezier de notitie van het college van GS betreffende de gezamenlijke reactie van het college van GS en Provinciale Staten op de nota Mobiliteit gelezen. De punten uit de discussienotitie die mede door de VVD-fractie is opgesteld, zijn goed vertaald. Een compliment hiervoor aan het college van GS. De gedeputeerde geeft aan dat zij het besluit om een reactie op de nota Mobiliteit te sturen, wil laten hangen van de bespreking in de Tweede-Kamercommissie. Dat vindt de VVD-fractie geen goed idee. Voor 31 december 2004 dient de gezamenlijke reactie bij de minister te liggen. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?

Inhoudelijk zijn er een aantal aandachtspunten, met name de relatie tussen de ambitie in de nota Ruimte en de nota Mobiliteit. Kijkend naar wat wij allemaal moeten doen in Zuid-Holland – greenport Westland, mainport Rotterdam, airport Rotterdam, de grote steden, ontwikkeling van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties en economische centra – vindt de VVD-fractie dat ook de daarbij behorende mobiliteit mogelijk moet zijn. Nog steeds wordt niet voldoende onderkend dat het onverstandig is om eerst een stad of een bedrijventerrein te bouwen en daarna pas te gaan verzinnen hoe personen en goederen daarin en daaruit komen. De ontsluiting moet eerst keihard goed worden geregeld alvorens te gaan bouwen. Laten wij dit in de praktijk brengen bij de ontwikkeling van onder andere de Zuidplaspolder, de Leidse regio en de Hoeksche Waard. Voor de Hoeksche Waard betekent dat onder andere de aanleg van de A4-Zuid. Daarbij kan de provincie Zuid-Holland heel goed aansluiten bij de PPS-initiatieven van de provincies Noord-Brabant en Zeeland. Als men infrastructuur echter wil realiseren door samenwerking tussen publieke en private partijen, zullen de wet- en regelgeving en de financiële procedures aangepast dienen te worden. Tevens is het wenselijk dat de duur van bestuurlijke processen die zijn gericht op de realisering van infrastructuur, beperkt wordt.

Als beprijzing en kilometerheffing worden ingevoerd, mag de concurrentiepositie van Zuid-Holland niet worden aangetast. Daarnaast moet duidelijk zijn hoe wordt omgegaan met gegenereerde inkomsten uit die kilometerheffing. Extra heffingen zijn dus vooral extra en moeten ten goede komen aan infracolven. Daarnaast dient duidelijk te zijn dat het provinciale belastinggebied niet wordt aangetast.

Wat de luchtkwaliteit betreft, sluit de VVD-fractie zich in hoofdlijnen aan bij de notitie. Daarnaast kijkt de VVD-fractie op dit gebied met warme belangstelling of de milieu- en leefbaarheidsbenadering, zoals die gebruikt wordt in het project Rivierzone in Vlaardingen, breed kan worden toegepast in Zuid-Holland. Afgelopen maandag is een convenant gesloten tussen het bedrijfsleven, de gemeente en het Rijk.

Op een dag zoals vandaag, met een innovatie – wij zijn live op internet – missen wij het onderdeel innovatie in de reactie van Provinciale Staten en het college van GS aan de minister. Collega Van Leeuwen heeft al de onderdelen opgenoemd die wij op het gebied van innovatie graag ook door de provincie Zuid-Holland opgepakt zouden zien worden. Wij sluiten ons daarbij aan.

Tot slot een opmerking over de notitie over het MIT. Zoals de gedeputeerde weet, is tijdens de Zuidvleugelconferentie de Stedenbaan besproken. Daarbij is het station Schiedam Spaland niet meer als pilot opgenomen. Hiervoor in de plaats zijn Delft-Zuid en Rotterdam Lombardijen opgenomen. Ik denk dat het

goed is dat de provincie Zuid-Holland dit als grote deelnemer aan de Zuidvleugel overneemt.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Klein. Ik maak hem erop attent dat de spreektijd van de CDA-fractie bijna op is.

De heer **J.A. KLEIN (CDA)**: Voorzitter. De CDA-fractie sluit zich aan bij de woorden van de heren Van der Sloot en Van Leeuwen, specifiek benadrukkend dat er een brief uit dient te gaan. De opmerkingen over de aanscherping op het punt van nieuwe technieken en innovatie, de relatie tussen de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit en zovoort onderstrepen wij ten zeerste.

De **VOORZITTER**: De laatste spreker in de eerste ronde is het vanmorgen beëdigde Statenlid Schonenberg van de SP-fractie, die al in dezelfde vergadering zijn maidenspeech houdt. Dat komt niet vaak voor.

De heer **SCHONENBERG (SP)**: Voorzitter. Als socialisten zijn wij uiteraard uitermate positief en warmhartig ingesteld. Ik zal daarom eerst aangeven waarmee wij het heel erg eens zijn. Dat brengt mij bij het punt van de luchtkwaliteit. Het college van GS stelt als het ware dat het niet zo gecharmeerd is van geklojo met de lucht- en kwaliteitsnormen en dat de volksgezondheid prevaleert. Daar kunnen wij het alleen maar heel warmhartig mee eens zijn.

Met de snelle realisering van de A4 hebben wij echter heel veel moeite. Het grote probleem met die doorsteek van de A4 is dat er rond de Rijnmond, zeker aan de noordkant van de Rijnmond, al zo ontzettend weinig natuurgebied is. Het laatste stukje natuurgebied dat daar nog is, willen wij graag zo houden. Ik begrijp natuurlijk wel dat er rond Overschie altijd een ongelooflijke opeenhoping van verkeer en files is, maar ik heb begrepen dat het college van GS de komende maanden gaat gebruiken om de test met gratis openbaar vervoer tussen Leiden en Den Haag te evalueren. Misschien is het een leuk idee om bij die evaluatie ook te bekijken wat het effect van zo'n test zou zijn tussen Den Haag en Rotterdam. Dan hebben wij ook die hele A4 door Kethel en omgeving niet nodig. Misschien wil het college van GS dat idee meenemen.

Voor de rest kunnen wij hier voor het grootste deel redelijk mee instemmen, maar de A4 blijft voor ons een onoverkomelijk struikelblok. Daar kunnen wij het niet mee eens zijn.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Voorzitter. Vanwege de tijd zal ik proberen om het zo snel mogelijk te doen. Ik begin met de opmerking van de heer Van der Sloot over het MIT. Daar kan ik niets meer aan veranderen, want die notitie is al ingeleverd. De Zuidvleugel heeft beslist dat dit de punten waren. Daar kan ik dus echt niets meer aan doen.

De heer **VAN DER SLOOT (VVD)**: Maar u bent er wel van op de hoogte dat nu zeven pilots zijn benoemd. Spaland zit daar niet bij.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Ik heb de punten genoemd, zodat zij opnieuw ingebracht kunnen worden op het moment dat dat nuttig kan zijn.

Ik zal proberen om het misverstand weg te nemen bij degenen die dachten dat het niet meer de bedoeling was om een brief te sturen.

Reactie op de nota Mobiliteit van de rijksoverheid.

Van Nieuwenhoven, Van der Sloot, Schonenberg  
en Van der Vorm-de Rijke

Bij nadere lezing van de oplegbrief heb ik ook zelf al geconstateerd dat het die onzorgvuldigheid zou kunnen bevatten. Normaal zou de Tweede Kamer de nota Mobiliteit al afgelopen maandag behandeld hebben. Als wij vandaag vaststellen wat wij aan inspraak willen voor 31 december, hadden wij dat dan dus ook vandaag kunnen versturen. Nu de Tweede Kamer pas volgende week daarover vergadert, is het echter raar om daar niet eerst kennis van te nemen, want misschien neemt zij al een paar dingen over of wijst zij een paar dingen af die nu in de nota Mobiliteit staan. In alle gevallen moet er dus een brief worden verstuurd en moet de mening van Zuid-Holland op 31 december bij de inspraak liggen.

De heer **VAN DER SLOOT (VVD)**: Volgens mij wordt in de Tweede-Kamercommissie het MIT en niet de nota Mobiliteit behandeld.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Nee, ook de nota Mobiliteit. De nota Ruimte wordt op 17 januari behandeld in de Kamer, want die is overgeslagen vanwege de dood van prins Bernhard, maar bij mijn beste weten worden de nota Mobiliteit en het MIT op 20 december behandeld. Nogmaals: er moet een standpunt van de provincie naar de Tweede Kamer voor 31 december. Dat was een punt van zorg voor degenen die zich daarover hebben uitgelaten, maar dat is in ieder geval de bedoeling van dit stuk, zoals het er ligt.

Die gezamenlijke brief kan er dus hopelijk komen, maar daarbij doet zich een probleem voor. Eigenlijk is dat een herhaling van zetten in de commissie, want u bent het niet altijd helemaal eens met alle punten. Een heleboel politieke fracties in Provinciale Staten vinden dat er heel grote druk moet worden gezet op wat wij "IODS" en bijna nooit meer "de A4" noemen. Het is immers een project in totaliteit en niet alleen die weg. Er wordt dus meer gedaan dan alleen het aanleggen van dat stukje weg. In die zin hecht ik toch wel aan de tekst zoals die hier staat. Ik wil de heer Schonenberg complimenteren met zijn maidenspeech, maar ik moet hem wel een beetje tegenspreken. De Commissaris heeft er vanochtend al aan gerefereerd dat de heer Schonenberg de prijs voor de beste debater bij het Lagerhuis heeft gewonnen. Het kwam door mijn voorzienige blik dat dat op voorhand is gezegd. Ik hoop dus op een klein beetje krediet van de heer Schonenberg. Hij zal best gelijk hebben dat gratis openbaar vervoer tussen Den Haag en Rotterdam iets scheelt in het vervoer bij Overschie, maar volgens mij niet heel veel. Het probleem bij Overschie wordt immers niet gevormd door die personenauto's, maar juist door het vrachtverkeer en alles wat zich in stromen verder dan Rotterdam wil begeven. Ik heb dus de lichte neiging om te denken dat dat het probleem niet helemaal zou oplossen. Ik hecht toch wel aan de voorliggende tekst.

De heer **SCHONENBERG (SP)**: U denkt dat dat misschien niet zou werken, maar ik beluister daarbij toch enige twijfel. Dat is natuurlijk een uitgelezen reden om daarmee een experiment te beginnen.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Het komt door mijn aardigheid dat ik daarover nog nadenk. Laat ik het dan anders formuleren: het lijkt geen twijfel dat ik denk dat u ongelijk hebt. Dat meen ik echt heel oprecht. Ik zei al dat het best mogelijk is dat het enkele auto's zal schelen, maar het zal het probleem van het huidige knelpunt nooit oplossen. Dat knelpunt wordt overigens pas echt opgelost als zowel de A4 als de A13/A16 wordt aangelegd, want pas dan heb je het complete beeld van hoe je rond Rotterdam op een goede manier met het

vervoer omgaat. Daar helpt gratis openbaar vervoer echt niet bij. Het spijt mij.

Dat brengt mij bij de opmerking van de heer Van der Vorm-de Rijke over Overschie en de luchtkwaliteit. Daar heb je het weer: door de een word je geprezen omdat je goede aandacht besteedt aan het heel belangrijke punt van de luchtkwaliteit, maar de ander zegt dat je ook rekening moet houden met het feit dat daar iets moet gebeuren. Ik vind dat de tekst behoorlijk goed verwoordt hoe wij daar als Provinciale Staten mee om zouden moeten gaan: de wet uitvoeren, ervoor zorgen dat de regels in overeenstemming zijn met de wettelijke eisen inzake luchtkwaliteit en een goede inpassing daarvan, bijvoorbeeld bij de IODS, bij dat stuk van de A4 en in het algemeen bij de drukte die er nu al is bij Overschie.

Ik ben het met iedereen eens die zegt dat de duur van bestuurlijke processen zoveel mogelijk beperkt moet worden. Dat is net zoiets als het streven naar steeds minder regels: ook de lengte van de periode waarin je die regels vaststelt, moet beperkt worden. Dan kun je overigens ook minder regels vaststellen.

Een aantal gesuggereerde toevoegingen waarvoor sommige sprekers meer aandacht hebben gevraagd, wil ik best overnemen. Er staat overigens wel iets in over de Zuidplaspolder. De heer Van der Sloot zegt dat de ontsluiting moet worden geregeld voordat de huizen worden gebouwd of voordat een bedrijventerrein wordt aangelegd. Ik zou dat graag willen, zoals ik in de commissie al heb gezegd. Ik ben het daar dus helemaal mee eens, maar ik kan dat niet eisen van de minister of van de Tweede Kamer, want het is veel meer een financieringsvraagstuk dan een vraagstuk van infrastructuur.

De heer **VAN DER SLOOT (VVD)**: De VVD-fractie bedoelt daar het volgende mee. Er wordt nu een plan gemaakt en men gaat bouwen en pas daarna gaat men bekijken hoe men het gaat ontsluiten. Wij zeggen: zorg er nou voor dat je vooraf goede afspraken hebt, dat je de trajectnota en de bouwvergunning bij wijze van spreken in de achterzak hebt en dat je gefaseerd meegaat met de ontwikkelingen in de Zuidplaspolder, zodat je ook direct de infrastructuur kunt aanleggen en niet achter de feiten aanloopt. Dan zou je immers in grote problemen komen.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Volgens mij bestaat tussen u en mij over dit soort dingen inhoudelijk geen enkel meningsverschil. De enige kanttekening die ik hierbij maak, is: als je de plannen werkelijk zo reëel wilt laten zijn dat zij worden uitgevoerd, moet je meestal ook de financiering rond hebben. Dat is het probleem. Ik zal een formulering zoeken die ons beiden tevreden stelt; ik denk dat ik daar wel uitkom.

De heer **VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF)**: Ik mis nog de beantwoording van twee vragen, maar dat doet u heel handig. U bent waarschijnlijk ook in dat Lagerhuis geweest. Ik niet; ik kijk daar alleen maar naar. Wij hebben gezegd dat wij het eens zijn met de formulering dat het een taak is van de overheid om zich aan de wet te houden. Dat geldt ook voor de luchtkwaliteit. Ik heb er alleen voor gepleit om het enkele voorbeeld van de 80-kilometerzone bij Overschie uit de brief te halen. Waarom zou je dat voorbeeld noemen en tien andere voorbeelden niet? Dat is een vorm van selectief winkelen. Als ik u goed heb beluisterd, kunnen wij het over het eerste deel prima met elkaar eens zijn.



16572

Reactie op de nota Mobiliteit van de rijksoverheid.

Van der Vorm-de Rijke, Van Nieuwenhoven, Voorzitter,  
Van der Sloot en Schonenberg

Ik heb alleen gevraagd om dat ene voorbeeld eruit te halen, omdat daar een mythe omheen wordt gebouwd. Ik ben tegen mythes. De andere vraag betreft de beprijzing.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Ik was nog niet klaar met de beantwoording van uw vragen, hoor.

De heer **VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF)**: Ik meende dat u daarmee klaar was. Dan wacht ik graag even af wat u daarover zegt.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Gisteren was ik in Schiedam. Daar waren ook mensen uit Overschie, want het ging over de A4. Dan weet iedereen heus wel waar hij moet zijn. Die mensen vinden juist dat op dat stuk van de weg eigenlijk slechts 60 kilometer per uur mag worden gereden. Ook daarvoor geldt dus dat het standpunt afhankelijk is van hoe je daarin zit en misschien zelfs van hoever het bij je vandaan is. Ik wil het voorbeeld van Overschie erop zich best uit halen, maar ik haal liever niet het voorbeeld eruit dat je soms tot een 80-kilometertraject moet overgaan. Wij weten immers allemaal dat het voor de luchtkwaliteit en het stof dat wordt opgeroepen, ontzettend veel verschil maakt of je 120 of 80 kilometer per uur rijdt.

De heer **VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF)**: Nee, wetenschappelijke rapportages tonen precies het tegenovergestelde aan. Dat weet u ook. U winkelt dus heel selectief. Dat mag, maar dat doe ik ook. Daarom wil ik dat voorbeeld er graag uit hebben.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Als u het zo wilt stellen, zijn u en ik het dus niet met elkaar eens.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat wij dat moeten constateren en ik verzoek de gedeputeerde om haar betoog af te ronden.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Op een ander punt ben ik het wel met de heer Van der Vorm-de Rijke eens. Ik heb een afspraak voor een werkbezoek aan Dordrecht om te bekijken hoe men daar het openbaar vervoer over water heeft opgelost. Ik weet niet of het door de heer Van der Vorm-de Rijke gegeven voorbeeld zich ervoor leent om opgenomen te worden in deze brief, omdat het dan wel heel erg specifiek wordt. Ik wil er aan de hand van dat voorbeeld echter graag in Dordrecht voorpleiten om het vervoer over water op dat punt beter te regelen.

Dan de beprijzing. Volgens mij staat het er nu ontzettend vrijblijvend. Ik zal eerlijk vertellen dat er in de nota Mobiliteit veel meer over staat. De minister is ook van plan om daar veel meer aan te doen dan hier staat. In feite is dit dus een heel voorzichtige manier om dit onderwerp aan te roeren. Als je als provincie vindt dat je moet inspreken over de nota Mobiliteit in haar geheel, is het een beetje raar om je niet uit te spreken over een voor de minister belangrijk onderdeel daarvan.

De heer **VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF)**: Dat begrijp ik, maar dan zou ten minste kunnen worden aangegeven dat een meerderheid van de provincie uw zienswijze deelt. Dat staat er niet. Er is ook opgemerkt dat de provincie zich op het punt van rekeningrijden niet isolerend moet gedragen.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: In een democratie neem je op een gegeven moment een besluit. Dat is echte democratie. Dat besluit kan zelfs worden genomen door de helft plus één. Laten wij daar geen misverstand over bestaan. Wij kunnen niet in iedere brief van de Staten aangeven hoeveel mensen ertegen en hoeveel mensen ervoor zijn. Zo kun je niet werken. U moet

zich goed realiseren dat dit moet voldoen aan de criteria voor inspraak over een PKB-procedure die overal enkele maanden lang gevoerd gaat worden. Daarin moet je een besluit van de provincie Zuid-Holland tegen kunnen komen.

De heer **VAN DER SLOOT (VVD)**: Het gaat er met name om dat de kilometerheffing in een bepaalde vorm gerealiseerd zal worden in Nederland. Voor de positie en de invloed van de provincie Zuid-Holland is het van belang dat dat duidelijk naar voren komt.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: De een vindt dat het wel een kilometerheffing moet zijn en de ander juist niet. Daarom staat er heel duidelijk: "een vorm van prijsmechanisme". Er is dus niet gekozen. Zo probeert het college van GS van tevoren al een soort evenwicht aan te brengen waarmee u het misschien allemaal eens kunt zijn. Als u zegt dat extra heffingen weer aan de infrastructuur besteed moeten worden, zal ik bekijken of ik iets kan toevoegen aan dat punt van het prijsmechanisme.

De heer Van Leeuwen heeft gevraagd om in het stuk dat bovenaan de betreffende bladzijde staat, iets op te nemen over light-rail en over de overstap. Daar ben ik graag toe bereid.

De heer **VAN DER SLOOT (VVD)**: Ik heb nog niets gehoord over de innovatie. De fracties van het CDA, de PvdA en de VVD hebben dat toch te uwer attentie gebracht.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Het zou heel mooi zijn geweest als u dat in de commissie had gedaan, want volgens mij hebben wij alle punten overgenomen. Is dit punt vergeten? Dat zal ik dat nakijken en zal ik het overnemen zoals u dat in de commissie naar voren hebt gebracht.

De heer **SCHONENBERG (SP)**: Voorzitter. Vorige week is een onderzoeksrapport uitgelekt waarin stond dat de A4-variant, kort gezegd, direct na de opening helemaal dicht staat en een heel grote luchtvervuiling veroorzaakt. Een extra file erbij is natuurlijk niet de bedoeling van een extra weg. De variant van de A13/A16, waar het college van GS met onze warme steun hevig om vraagt, is veel effectiever. Is de gedeputeerde bekend met dat onderzoeksrapport over het totaal niet effectief zijn van de doortrekking van de A4 en het veel effectiever zijn van de A13/A16-variant? En wat is haar reactie daarop?

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Voorzitter. Ik heb dat rapport niet gelezen, maar ik ken Van der Chijs al vijftien jaar en ik heb wel de kranten daarover gelezen. Ik heb daar gisteren zelfs al met de minister over gesproken, want u weet dat ik voortdurend voor u in touw ben. De minister heeft wel een aantal dingen daarover uitgezocht. Ik laat de technische dingen maar even voor wat zij zijn, maar als men denkt dat de A13/A16 een oplossing is voor het probleem van de A4, vergist men zich. Dat heb ik zojuist ook al gezegd. Over de luchtkwaliteit bij de A4 hebben wij in de IODS een heleboel afspraken gemaakt. Daarover hebben wij gisteren in Schiedam en Vlaardingen uitgebreid met de mensen van gedachten gewisseld. Ik ga dat hier niet allemaal herhalen, maar ik kan wel zeggen dat de A4 zo snel mogelijk zal worden aangelegd. Daar is ook geld voor. Dat is ongeveer 500 miljoen euro. Dat betekent dat de A13/A16 nooit voor 2011 echt aan de orde komt. Het zou best kunnen dat dat zelfs nog later wordt. Bovendien zijn de kosten voor de A13/A16 nu al berekend op 1,5 miljard euro. Dat is dus drie keer zo duur als het stuk A4 waarover wij het hebben.

Reactie op de nota Mobiliteit van de rijksoverheid; uitvoering besluiten Provinciale Staten; beleidsnota's Kostprijs- en renteberekening en investeringen, waarderingen en afschrijvingen.

Van Nieuwenhoven, Schonenberg, Voorzitter, Ouwehand, Evertse, Vermeulen, Van der Dussen en Freeke

Zelfs voor die A13/A16 gaan wij pleiten, want wij vinden dat dat moet als je echt voor doorstroming wilt zorgen. Die twee dingen moeten wij dus goed uit elkaar houden. Geloof u mij nou: bij het IODS-project zijn er echt zoveel mogelijkheden om daar veel aan te doen dat de bewoners die nu naast de reeds bestaande stukken weg wonen, straks minder last hebben dan nu.

De heer **SCHONENBERG (SP)**: Ik ben bang dat dat nog niet echt een antwoord is op de vraag of u de angst van mij en de rapportmakers deelt dat die weg eigenlijk leidt tot een permanente file.

Gedeputeerde **VAN NIEUWENHOVEN**: Nee, die angst deel ik absoluut niet.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor, dit onderwerp af te sluiten met de conclusie dat Provinciale Staten zich in de provinciale reactie kunnen vinden, daarbij kennis nemend van de nuanceringen die de gedeputeerde daarbij heeft aangegeven, ook op basis van de commissiebehandeling.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik heb behoefte aan een stemverklaring. Alles overziend kunnen wij niet akkoord gaan met een brief waarin de strekking van een aantal bullits die hierin staan, is vermeld. Als zodanig zal het dus zonder ons moeten gebeuren.

De heer **SCHONENBERG (SP)**: Voorzitter. Daar sluiten wij ons bij aan.

De **VOORZITTER**: Dan pas ik mijn conclusie aan, want wij stemmen niet over dit onderwerp. Ik stel voor, te concluderen dat Provinciale Staten zich, met uitzondering van de fracties van GROENLINKS en de SP, zich in de provinciale reactie kunnen vinden.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

De **VOORZITTER**: Wij gaan nu over tot de stemming over de motie van de fractie van GROENLINKS, ingediend bij de behandeling van agendapunt 13.

**Voortzetting van de behandeling van:**

### **13. UITVOERING BESLUITEN PROVINCIALE STATEN**

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Omdat wij de motie, wat het algemene deel betreft, overbodig achten, en omdat voor het overige de nodige toezeggingen zijn gedaan door de gedeputeerde en het Presidium, achten wij deze motie overbodig.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. Wij zijn het eens met de strekking van de motie. Het lijkt ons nodig om weer eventjes aandacht te vragen voor de uitvoering van besluiten die wij nemen. Daarnaast zijn wij het volmondig eens met het deel dat betrekking heeft op de landgoederenregeling. Wij zullen dus voor de motie stemmen.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Voorzitter. Hoewel wij vinden dat inderdaad het een en ander moet verbeteren en wij de motie in die zin qua inhoud best kunnen steunen, zijn wij over-

tuigd van de inzet van het college van GS en de opmerkingen die met name door de heer Van der Sar daarover zijn gemaakt. Wij hebben er vertrouwen in dat wij dit soort fouten in de toekomst niet meer zullen maken.

*IN STEMMING KOMT MOTIE M4 VAN DE HEER OUWEHAND.*

*DE MOTIE WORDT BIJ HANDOPSTEKEN VERWORPEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GROENLINKS, D66, de SP en de LPF voor de motie hebben gestemd.

Met uw medewerking wil ik proberen om uiterlijk om 18.15 uur klaar te zijn. Ik heb met name uw medewerking nodig bij agendapunt 16, waarbij de sprekers die zich daarvoor aangemeld hebben, onderling misschien iets met elkaar kunnen afstemmen.

### **15. VOORSTELLEN VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE BELEIDSNOTA'S:**

**- KOSTPRIJSBEREKENING EN RENTEBEREKENING. (5489);**  
**- INVESTERINGEN, WAARDERINGEN EN AFSCHRIJVINGEN. (5514)**

De heer **FREEKE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. De fractie van de SGP/ChristenUnie stemt in grote lijnen in met beide nota's. De nota Kostprijsberekening en Renteberekening wordt gebaseerd op de integrale kosten per programma. De rente over het eigen vermogen wordt daarbij uitdrukkelijk meegenomen. Dit kan tot gevolg hebben dat rente over het eigen vermogen onderdeel uitmaakt van de kostprijs van een investering en als zodanig in de balans wordt geactiveerd. In het bedrijfsleven is zoiets wettelijk verboden. Van ambtelijke zijde is mij verzekerd dat deze wettelijke beperking niet geldt voor overheden. Als dat zo is, vervallen onze resterende bezwaren.

Met betrekking tot de berekening van de renteomslag hebben wij een verzoek aan het college van GS. De provincie verstrekt wel eens een renteloze of een laagrentende lening. Daaraan hangt een prijskaartje, maar dat is in de huidige administratieve verwerking niet zichtbaar in de cijfers. De gedeerde rentebaten behoren naar onze mening zichtbaar te zijn en te worden gedekt in het relevante beleidsveld. Nu wordt dit nadeel uitgesmeerd over alle provinciale investeringen. Dat vinden wij niet transparant. Kan het college deze systematiek nog eens bekijken en aanpassen?

Tot slot de nota Investerings, waarderingen en afschrijvingen. Onze fractie stemt volmondig in met het uitgangspunt om investeringen met een maatschappelijk nut zo min mogelijk te activeren. Eigenlijk is de "last minute"-wijziging om het minimumbedrag voor investeringen te verlagen van 10 miljoen euro naar 1 miljoen euro, hiermee in strijd. Anderzijds beseffen wij dat hierdoor een meer gelijkmatige verdeling van de kapitaal-lasten wordt bereikt. Het in grotere mate activeren van investeringen, dus ook de kleinere, biedt financiële ruimte om afschrijvingstermijnen te bekorten. Naar onze mening moeten wij die mogelijkheden ook benutten. In de provincie Noord-Holland wordt een termijn van 25 jaar gehanteerd. Ik stel voor om ons daaraan te conformeren en dien daartoe een amendement in, dat mede wordt gesteund door D66. Het wordt dus vrij breed gesteund.

16574

Beleidsnota's Kostprijs- en renteberekening en investeringen, waarderings- en afschrijvingen; wijziging Verordening investeringsbudget stedelijke vernieuwing Zuid-Holland.

Huizer, Freeke, Voorzitter en Groenewegen-Weerman

*INGEDIEND IS:*

**Amendement A8/5514**, voorgesteld door de leden Freeke en Adamse, over **afschrijvingstermijnen maximaal 25 jaar**:

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004,

besluiten aan ontwerpbesluit 2 toe te voegen:  
met dien verstande dat de afschrijvingstermijnen voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden teruggebracht tot maximaal 25 jaar.

**Toelichting:**

Investerings met een maatschappelijk nut worden in principe in een keer ten laste van de exploitatie gebracht. Om budgettaire redenen kan het noodzakelijk zijn om deze activa wel te activeren. Aanvankelijk stelde het college van GS voor om alleen investeringen van minimaal € 10.000.000,- te activeren. Thans is dit bedrag verlaagd tot € 1.000.000,-. Omdat nu meer investeringen binnen deze categorie worden geactiveerd, ontstaat financiële ruimte om de termijn van afschrijven te bekorten. Nu geldt een zeer lange afschrijvingstermijn: 40 jaar voor recreatieobjecten/landschapszorg en 30 jaar voor wegen. De provincie Noord-Holland hanteert een afschrijvingstermijn van 25 jaar. Deze termijn past beter bij de voorkeur van de wetgever om dit soort investeringen zo kort mogelijk te activeren. Weliswaar kan de afschrijvingstermijn effectief worden verkort door toepassen van extra afschrijvingen (conform artikel 64, lid 4 BBV), maar toepassen van dit artikel dient alleen in uitzonderlijke gevallen plaats te vinden ter voorkoming van willekeur”.

Gedeputeerde **HUIZER**: Voorzitter. Ik bevestig formeel wat de heer Freeke ambtelijk al heeft gehoord: dat mag wel. Dat bezwaar is dus verdwenen.

Wat renteloze leningen betreft: ik heb er geen enkel probleem mee om daar in het voorjaar op terug te komen, maar uiteindelijk zal het ook een politieke keuze zijn: als je besluit tot het uitgeven van een renteloze of laagrentende lening, neemt de provincie de rentekosten voor haar rekening. Dat is een politieke keuze. Je zou eigenlijk in het product en in het programma terug moeten zien of wij daar anders mee omgaan. Daar komen wij op terug. Dit komt maar zo zelden voor dat ik mij afvraag of wij daar apart beleid voor moeten ontwikkelen. Ik beloof dus dat wij daarop terugkomen.

Het amendement is het belangrijkste punt. Ik vraag de heer Freeke heel dringend om dat amendement op dit moment niet in stemming te brengen. Hij stelt daarin voor om de afschrijvingstermijn te verlagen tot 25 jaar. Dat is net zo arbitrair als 30 jaar, 40 jaar of 20 jaar. Ik vind dit geen onderwerp om daar in Provinciale Staten een besluit over te nemen zonder dat wij hebben onderzocht wat dit betekent en zonder dat wij daar in de commissie indringend over hebben gesproken. Ik zeg dus niet dat het niet kan. Ik zeg alleen dat ik vind dat wij daar eerst echt goed over moeten nadenken. Een amendement kan niet worden aangehouden, maar ik vraag de heer Freeke heel dringend om af te spreken dat wij daar op een later tijdstip nader op terugkomen en om dat amendement dus niet in stemming te brengen. Anders adviseer ik de overige leden om daar niet voor te stemmen.

De heer **FREEKE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Ik ben het eens met het procedurevoorstel van de gedeputeerde om dit later samen alsnog te bekijken. Het is alleen jammer dat het bedrag

van 10 miljoen euro verlaagd is naar 1 miljoen. Eigenlijk hadden wij ook dat bedrag later moeten vaststellen. Dat was nog beter geweest. Maar goed, verder kan ik hiermee instemmen.

De **VOORZITTER**: Betekent dit dat u uw amendement ...

De heer **FREEKE (SGP/ChristenUnie)**: Nu niet in stemming brengt.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat amendement A8 van de heren Freeke en Adamse niet in stemming zal worden gebracht dus is ingetrokken.

*IN STEMMING KOMEN DE VOORSTELLEN VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

*DE VOORSTELLEN WORDEN MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

**16. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE WIJZIGING VAN DE VERORDENING INVESTERINGSBUDGET STEDELIJKE VERNIEUWING ZUID-HOLLAND. (5513)**

De **VOORZITTER**: Ik had al gevraagd of een aantal sprekers hun inbreng met elkaar zouden willen kortsluiten. Misschien lukt dat.

Mevrouw **GROENEWEGEN-WEERMAN (VVD)**: Voorzitter. Dit stuk is van hamerstuk bespreekstuk geworden. Dat betekent dat het heel erg kort kan. Wij hebben dit jaar al eerder over dit onderwerp gesproken. Het voorliggende stuk komt eigenlijk neer op een delegatievoorstel. Dat zou betekenen dat Provinciale Staten geen invulling kunnen geven aan hun kaderstellende rol. Dat vinden wij ongewenst. De wetgever heeft expliciet aangegeven welke bevoegdheden bij het college van GS en daardoor ook bij Provinciale Staten liggen. Om de rol van Provinciale Staten te waarborgen, dien ik mede namens de fracties van de PvdA, GROENLINKS en het CDA een amendement in waarmee artikel 4 in die zin wordt geamendeerd dat het college van GS nadere regels vaststelt, gehoord hebbende Provinciale Staten. Provinciale Staten zullen zo, bijvoorbeeld bij een evaluatie van het instrumentarium, hun kaderstellende rol naar behoren kunnen invullen.

*INGEDIEND IS:*

**Amendement A7/5513**, voorgesteld door de leden Groenewegen-Weerman, Van den Broek, Duijnker, Vonkeman en Taal-van den Hoek, over **wijziging artikel 4, inzake voorafgaand horen PS**:

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 15 december 2004,

besluiten:  
onderdeel I van het ontwerpbesluit wordt gewijzigd, zodat het komt te luiden als volgt (de wijzigingen zijn cursief aangegeven):

1. De Verordening investeringsbudget stedelijke vernieuwing Zuid-Holland te wijzigen, zodat de verordening komt te luiden zoals is aangegeven in de bij dit besluit behorende bijlage 1, met dien verstande dat het in deze bijlage vervatte artikel 4 van de Verordening investeringsbudget stedelijke vernieuwing Zuid-Holland zal luiden als volgt:

Wijziging Verordening investeringsbudget stedelijke vernieuwing Zuid-Holland.

Voorzitter, Vonkeman, Van den Broek, Taal-van den Hoek en Van Dijk

#### Artikel 4

Ter uitvoering van het bepaalde in artikel 6, lid 4, van de wet stellen Gedeputeerde Staten, *Provinciale Staten gehoord hebbende*, nadere regels vast, waarbij zij in ieder geval bepalen:

1. de wijze waarop voor het komende investeringsstijdvak invulling wordt gegeven aan het bepaalde in artikel 6 van de wet;
2. de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het door de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening vast te stellen beleidskader;
3. de subsidieplafonds;
4. de regels ten behoeve van het verstrekken van investeringsbudget aan gemeenten die niet zijn aangewezen ingevolge artikel 6, derde lid, tweede volzin van de wet<sup>1</sup>.”

De **VOORZITTER**: U hebt mede namens een aantal andere indieners van het amendement gesproken die ook op de sprekerslijst staan. Ik zou mij dus kunnen voorstellen dat zij vinden dat u het uitstekend hebt verwoord.

Mevrouw **VONKEMAN (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik begrijp uw wil om de vergadering af te ronden, maar mijn fractie heeft nog spreektijd en wij denken dat wij daar ook gebruik van mogen maken.

De **VOORZITTER**: Daar ben ik het volstrekt mee eens.

Mevrouw **VONKEMAN (GROENLINKS)**: Ik laat in het midden wie over zijn spreektijd heen is. U mag dat raden.

De **VOORZITTER**: Niemand. Het wordt hier uitstekend en precies geklokt.

Mevrouw **VONKEMAN (GROENLINKS)**: Dan is het toch bijzonder dat u ons zo onder druk zet om de vergadering af te ronden? Wij willen de vergadering niet afraffelen.

Wij hebben het al een paar keer over de ISV, de randvoorwaarden en de criteria gehad. Dat begon in april, toen wij het met de gedeputeerde in de commissie hadden over de randvoorwaarden, de actieve informatieplicht en over de vraag waar de besluitvorming zou moeten plaatsvinden. Het was heel erg duidelijk dat de Statenleden erg veel betrokkenheid hebben wij dit onderwerp, omdat het gaat over ambities, ideeën en criteria. Wij hebben het bijvoorbeeld over het urgentiesysteem, het wel of niet versterken van de wijkconomie en het wel of niet terugdringen van mobiliteit. De gedeputeerde zei in een volgend debat, in juni, toe dat monitoring van belang is voor de provincie, dat de provincie mee moet kunnen kijken en dat de provincie altijd alert moet blijven. Dat waren wij ook weer met de gedeputeerde eens. Daarom schrokken wij van het voorliggende voorstel, want waar de gedeputeerde het had over “de provincie”, lijkt het er nu op dat hij het college van GS bedoelde, terwijl wij met z’n allen “PS” hebben gehoord. Misschien is dat een spraakverwarring omdat wij elkaar allemaal “de provincie” noemen, maar wij schrokken van de voorliggende verordening, omdat de gedeputeerde ons vraagt om hem zodanig de ruimte te geven dat hij voor nogal wat jaren de sturing in handen heeft. Hij begrijpt dat dat ook voor mijn fractie moeilijk is, niet alleen omdat “ons soort mensen” nogal eens moeite met decentralisatie heeft, maar vooral ook omdat wij als Provinciale Staten zoveel ideeën, zoveel ambities en zoveel criteria zouden willen bespreken. Daarom denk ik dat het goed is – ik wil niet verhalen dat ik misschien nog verder had willen gaan – dat door zowel coalitiepartijen als oppositiepartijen aan de gedeputeerde wordt gevraagd om zijn voortschrijdende inzichten – die zal hij

in de komende jaren vast hebben – steeds vroegtijdig met ons te delen en zich niet alleen achteraf te verantwoorden, want dan kunnen wij alleen maar zeggen: “foei” of “goed zo”. Daarom is het van belang dat wij aan het voorliggende besluit op z’n minst toevoegen dat de gedeputeerde over de toepassing van regels in de verordening en de uitwerking van criteria in de stedelijke vernieuwing Provinciale Staten steeds tijdig hoort. Daarmee voldoet hij ten minste – maar zelfs meer dan dat – aan zijn actieve informatieplicht.

De **VOORZITTER**: Even een praktische mededeling: er wordt niets afgeraffeld, maar wij hebben vanmorgen een besluit genomen over de lengte van de vergadering. Daar zijn wij al meer dan anderhalf uur overheen. Ik leg u straks wel uit hoe dat kan als geen enkele fractie haar spreektijd heeft overschreden.

De heer **VAN DEN BROEK (PvdA)**: Voorzitter. Mevrouw Groenewegen heeft het keurig verwoord, ook namens onze fractie. Ik wacht de reactie van de gedeputeerde af en zal straks misschien een stemverklaring afleggen.

Mevrouw **TAAL-VAN DEN HOEK (CDA)**: Voorzitter. Wij kunnen ons geheel vinden in de argumentatie van de VVD-fractie.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Omdat volkshuisvesting in mijn portefeuille zit en ISV daarin een van de belangrijke instrumenten is, neem ik de beantwoording graag voor mijn rekening. De door mevrouw Groenewegen geuite en door mevrouw Vonkeman toegelichte wens steun ik graag. Als het amendement wordt ingebracht, kan ik daar uitstekend mee leven. Ik wil Provinciale Staten ook graag informeren over die dingen. Ik wil dat niet nu even aan het begin doen en dan over vier of vijf jaar zeggen: kijk, dit is het geworden. Daar gaat het dus niet om. Het gaat in dit geval om wat de wet bepaalt over wie welke bevoegdheden heeft. De wet zegt in dit soort gevallen dat na de dualisering het college van GS dit soort bevoegdheden heeft. Ik zal Provinciale Staten de komende maand dus al een stuk toesturen dat aangeeft hoe wij met de projectgemeenten en de urgentiecriteria en dergelijke denken om te gaan. Dan zal ik, gehoord Provinciale Staten, zeker naar het college van GS teruggaan om het stuk definitief vast te laten stellen.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde heeft gezegd dat hij geen bezwaar tegen het amendement heeft, maar heeft niet gezegd dat hij het amendement helemaal overneemt. Ik moet het amendement dus in stemming brengen. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer **VAN DEN BROEK (PvdA)**: Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor het overnemen van het amendement. Wij zien de discussie in de commissie graag tegemoet. Onze steun voor het amendement is ingegeven door het feit dat wij graag een beetje zicht willen houden op de verhouding die het college van GS namens Provinciale Staten onderhoudt met de “niet-rechtstreekse” gemeenten. Op dat punt willen wij de vinger graag aan de pols houden.

*IN STEMMING KOMT AMENDEMENT A7 VAN MEVROUW GROENEWEGEN-WEERMAN C.S.*

*HET AMENDEMENT WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.*

16576

Aanpassing Algemene subsidieverordening Zuid-Holland.

Harmes, Voorzitter, Dijkhoff en Van Dijk

*IN STEMMING KOMT HET GEWIJZIGDE VOORSTEL.**HET GEWIJZIGDE VOORSTEL WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN.***17. HAMERSTUKKEN****A. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT BENOEMING LID VAN GS IN GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN. (5511)****B. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT WIJZIGING REGLEMENT VAN BESTUUR VOOR HET HOOGHEEMRAAD-SCHAP AMSTEL, GOOI EN VECHT INZAKE KOSTENTOEDILING. (5516)****C. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT OPHEFFING COMMISSIE PROVINCIAAL ORGAAN VERKEERSVEILIGHEID ZUID-HOLLAND (POV-ZH). (5517)****D. VOORSTEL VAN HET PRESIDIDIUM TOT VERDAGING VAN HET BESLUIT OVER DE 1<sup>E</sup> PARTIËLE HERZIENING STREEKPLAN ZUID-HOLLAND OOST. (5529)****E. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE VERLEN-GING VAN DE WERKINGSDUUR EN WIJZIGING MONUMEN-TENVERORDENING ZUID-HOLLAND. (5509)***DEZE VOORSTELLEN WORDEN ACHTEREENVOLGENS ZONDER BE-RAADSLAGING EN ZONDER STEMMING AANGENOMEN.***F. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE AANPAS-SING ALGEMENE SUBSIDIEVERORDENING ZUID-HOLLAND. (5515)**

De heer **HARMES (SP)**: Voorzitter. In deze voordracht liggen de wijzigingsvoorstellen op het gebied van de kenniseconomie, maar reikt onze kennis ver genoeg? De doelgroep zou te beperkt zijn. Ik denk daarbij onder andere aan andere stichtingen, onderwijsinstellingen en grote bedrijven. De pijn zit 'm in de terugwerkende kracht van de aanpassing van de Algemene Subsidieverordening. De aanpassing geldt immers ook voor voorstellen van voor 1 oktober 2004. Een ander bezwaar tegen het schrappen is dat juist grote bedrijven het economisch makkelijker hebben dan de kleinere of middelgrote bedrijven. Deze bedrijven staan op achterstand of moeten mee-eten uit een veel grotere ruif. Daarom heb ik een aantal vragen aan de gedeputeerde:

1. Wat is de reden om artikel 9.16 te schrappen?
2. Wat zijn de risico's voor de provincie als subsidies worden toegekend aan de aanvragers?
3. Wat zijn de risico's voor de aanvragers als achteraf blijkt dat er wel degelijk sprake was van staatssteun?
4. Op basis van welke regeling worden de subsidies nu uitgedeeld?
5. Welke criteria worden gehanteerd bij het toekennen van een subsidie?
6. Op basis van welke regeling wordt de hoogte van het bedrag bepaald?
7. Wat onderneemt het college van GS als bedrijven in financiële problemen komen doordat zij terug moeten betalen omdat blijkt dat er sprake is van staatssteun?
8. Is het mogelijk dat bedrijven niet op de hoogte waren van het schrappen van artikel 9.16?
9. Hoe zijn bedrijven die volgens artikel 9.16 potentieel subsidie zouden kunnen ontvangen, op de hoogte gebracht?

De **VOORZITTER**: De verordening staat toe dat Statenleden over hamerstukken hier en daar een vraag stellen, maar met dit aantal vragen zijn wij volgens mij echt met een heel inhoudelijk onderwerp bezig. Ik hoop dat de gedeputeerde daar goed mee om weet te gaan, maar naar mijn gevoel is het aantal vragen aan de hoge kant voor een hamerstuk.

De heer **HARMES (SP)**: Met alle respect: er is nooit een aantal genoemd.

De **VOORZITTER**: Daarom zei ik ook dat het "naar mijn gevoel" erg veel vragen waren.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik heb in de commissie een aantal vragen hierover gesteld. Die zouden toen beantwoord worden, maar dat is uiteindelijk niet gebeurd. Ook mijn zorg betreft het hierbij betrekken van de grote bedrijven. Wij vinden dat zij, wat innovatie betreft, hun eigen broek kunnen ophouden. Ik heb in de wandelgangen even met de gedeputeerde daarover gesproken. Wij zullen voor het voorstel stemmen, maar met de opmerking dat wij vinden dat de subsidies vooral naar kleine bedrijven en eventueel naar samenwerkingsprojecten en onderwijsinstellingen moeten gaan en niet zozeer naar de grote bedrijven.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. De heer Harmes vraagt wat de consequenties zijn van het schrappen van dat artikel. In de nota Kennismaken met kenniszaken, onze innovatienota over de kenniseconomie, waarin wij tal van instrumenten hebben aangekondigd, hebben wij altijd gesteld dat het kernprobleem in Zuid-Holland en ook in Nederland is dat de bij onderwijsinstututen, onderzoeksinstellingen en universiteiten aanwezige kennis niet naar het bedrijfsleven stroomt. Het is een grote uitdaging om de bedrijven en de kennisinstellingen met elkaar in contact brengen. Bij de voorbereiding van de subsidieregeling hadden wij artikel 9.16 opgenomen, aangezien ons dat onder andere door BZK was aangeraden omdat het een administratieve verlichting zou opleveren. Wij hoefden dan niet elke keer de staatssteuntoets te doen, maar toen het er eenmaal in zat en wij daarmee aan het werk gingen, was de consequentie dat met het instrument alleen nog maar subsidie kon worden gegeven aan MKB-bedrijven. Dat was niet de bedoeling, want wij wilden juist de door de heer Dijkhoff naar voren gebrachte samenwerkingsvormen: wij wilden ook onderwijs- en kennisinstellingen in staat stellen om een projectvoorstel in te dienen voor de eerste tranche en de vervolgranches. Daarom hebben wij het eruit gehaald. Daar zitten geen risico's aan vast in die zin dat wij bij de subsidiëring nu wel moeten toetsen of er sprake is van staatssteun. Individuele projectvoorstellen zullen wij dus op staatssteun moeten toetsen. Wij zullen dat ook keurig netjes aanmelden. De committeringsbrief aan de aanvrager die van ons de mededeling krijgt dat hij is uitgekozen, zal de clausule bevatten dat het aangemeld wordt voor de staatssteuntoets. Dan kan het volgens mij maximaal acht weken duren voordat wij bericht krijgen of het aanvaardbaar is. Het levert dus administratieve lasten op, maar het is noodzakelijk om de doelgroep te kunnen bereiken. Dat is de enige reden waarom deze wijziging plaatsvindt.

De heer **HARMES (SP)**: Als achteraf blijkt dat de steun ten onrechte is toegekend en ontvangen en dus moet worden terugbetaald, hebt u dus een probleem.

Aanpassing Algemene subsidieverordening Zuid-Holland;  
sluiting.

Van Dijk, Harmes en Voorzitter

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Nee, in gevallen waarin de staatssteuntoets moet worden aangevraagd, doen wij dat vooraf. Wij geven iemand nooit geld voordat wij antwoord hebben gekregen op de vraag of het in orde is. In de brief staat dus een ontbindende voorwaarde.

De heer **HARMES (SP)**: Wij willen graag de aantekening dat wij niet akkoord gaan met het schrappen van dit punt, juist omdat de grote bedrijven niet uitgesloten worden en ook niet gedefinieerd zijn.

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Aantekening wordt verleend aan de fractie van de SP dat zij geacht wenst te worden tegen het voorstel te hebben gestemd.

**G. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE RECHTMATIGHEIDSTOETS 2004. (5510)**

**H. VOORSTEL VAN HET PRESIDIUUM TOT WIJZIGING SAMENSTELLING STATENCOMMISSIES. (5527)**

*DEZE VOORSTELLEN WORDEN ACHTEREENVOLGENS ZONDER BE-  
RAADSLAGING EN ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

**I. VASTSTELLING NOTULEN VAN DE VERGADERINGEN VAN  
PROVINCIALE STATEN VAN 13 EN 27 OKTOBER EN  
10 NOVEMBER 2004**

*DEZE NOTULEN WORDEN ONGEWIJZIGD VASTGESTELD.*

**18. INGEKOMEN STUKKEN. (5524)**

a. conceptverslag van de 4<sup>e</sup> vergadering van de Algemene Vergadering van het IPO van 16 september 2004 in het provinciehuis van Utrecht.

*VOOR KENNISGEVING AANGENOMEN.*

**SLUITING VAN DE VERGADERING**

De **VOORZITTER**: De agenda is hiermee afgehandeld.

Hoewel het onverwacht is dat ik hier op dit tijdstip zit, wil ik gebruikmaken van de gelegenheid om een paar woorden tegen u te zeggen. Dit is de laatste vergadering in 2004 van Provinciale Staten. Ik wil met name de griffie en het griffiepersoneel hartelijk danken voor de inzet in 2004 voor het werk van de Staten. Dat geldt echter natuurlijk net zo goed voor al het andere ondersteunende personeel dat aan de provincie is verbonden. Daarnaast wil ik uiteraard ook het college van GS danken voor zijn aandeel aan de Statenvergaderingen.

U kunt zich, ook vanuit de huidige achtergrond, natuurlijk een beetje voorstellen dat ik iedereen graag een heel gezegend kerstfeest en een heel gezegend 2005 wens, met voor iedereen alle voorspoed, maar vooral een goede gezondheid voor u allen, maar ook voor allen die u lief zijn. Wij zien elkaar terug op de nieuwjaarsreceptie van de provincie van 12 januari en op de vergadering van Provinciale Staten op woensdag 26 januari.

**SLUITING 18.15 UUR.**

# NOTULEN

van Provinciale Staten

Vergadering 27 april 2005

## Index

Opening van de vergadering.	16681
Regeling van werkzaamheden (vijf vergaderuren) en tevens: - mededeling inzake aanbidding rapport "Willen en Wegen" om 11.45 uur; - verzoek van de heer Vermeulen (SP) tot het stellen van mondelinge vragen over de uitspraak van de Raad van State over de Leidse Oostvlietpolder.	16681
Mededelingen. (5565)	<b>er waren geen mededelingen</b>
Beleidsnota Integratie en Inburgering. (5564)	16681
Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.	16690/16700
Aanbidding nota "Willen en Wegen" de rapportage van de onderzoekscommissie Stagnatie Infrastructurele Projecten.	16697
Mondelinge vragen Vermeulen (SP) over de uitspraak van de Raad van State inzake de Leidse Oostvlietpolder.	16699
Initiatiefvoorstel-Hieltjes (VVD) inzake vaststelling Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland. (5560)	16706
Initiatiefvoorstel-Démoed (CDA) inzake uitvoering onderzoek naar mogelijkheden om mediation als instrument voor geschillenbeslechting in te voeren. (5559)	16715
Zienwijze Provinciale Staten inzake de ontwerp-Begroting 2006 Grondbank RZG Zuidplas en ontwerp-Aankoop Strategie- kader 2006-2009. (5563)	16717
Vaststelling Verordening reserve glastuinbouw. (5561)	16718
Voorziening in de vacatures in recreatieschappen. (5562)	16720
Vaststelling notulen vergadering van Provinciale Staten van 23 maart 2005.	16720
Ingekomen stukken. (5566)	16720





Notulen van de vergadering van 27 april 2005 in de statenzaal van het provinciehuis te 's-Gravenhage.

(Geopend te 09.30 uur)

Voorzitter: de Commissaris van de Koningin, de heer J. Franssen.  
Griffier: mevrouw H. Engels-van Nijen.

Volgens de presentielijst zijn aanwezig 72 leden, te weten: Adamse, Baruch, Den Besten, De Boer, Van den Broek, Bruil, Bruning, Cebeci, Van Dam, Démoed, Van Dieren, Van Dijk, Dijkhoff, Dijkstra, Duijnker, Van der Dussen, Eelkman Rooda-van der Made, Evertse, Freeke, Van Ginkel-de Graaf, Van Ginkel, Groenewegen-Weerman, De Groot, De Haas, Hallensleben, Harmes, Helder, Hieltjes, Huigen-van Boven, Huls, Jager, De Jong, Keman, J. Klein, J.A. Klein, Klein Breteler, Koop, Kuyper-Vrugt, Kuntze, Lamers, Letschert, Leupe, Loose, Nebelstein, Ouwehand, Özdemir, Pool, Potharst, Roemers-de Jong, Romeijn-van Gameraen, Romijn, Santbergen, Scheerder, Schuringa, Slingerland, Van der Sloot, Smit-Ligeon, Stoop, Taal-van den Hoek, Trabsky, Verbeek, Vermeulen, Volmuller, Vonkeman, Van der Vorm-de Rijke, Vural, Waalring, Waterman, Weber, Wiegman, Wiegmann-de Wild en Van der Zwet.

Afwezig zijn de leden Dorsman, Van Eekhout, Van Hijlckama Vlieg, Van Kooten-van der Meulen, De Lanoy, Van Leeuwen, Van der Meer, Noordtjiz, Schaap, Schonenberg en Van Veelen.

#### OPENING VAN DE VERGADERING.

De **VOORZITTER**: Ik open de vergadering en ik heet u allen van harte welkom.

Er is bericht van verhindering binnengekomen van de heer De Lanoy, mevrouw Noordtjiz, mevrouw Van Hijlckama Vlieg, mevrouw Van der Meer, mevrouw Van Kooten-van der Meulen en de heren Van Eekhout, Schaap, Van Leeuwen en Van Veelen.

Mevrouw Van Nieuwenhoven kan niet aanwezig zijn omdat zij nog steeds door ziekte aan huis is gebonden. Zij heeft een bijholteontsteking die weliswaar geneest, maar niet zo snel als zij en wij zouden willen. Naar verwachting zal zij daardoor nog tot medio mei afwezig zijn. Ik stel mij voor dat wij haar namens de Staten een bloemetje sturen met alle goede wensen voor een spoedig herstel. Ik constateer dat een ieder zich hiermee kan verenigen.

Vandaag wordt er via onze provinciale website een publiek prikbord in gebruik genomen, waardoor wij allemaal benaderd kunnen worden. Op dit prikbord wordt maandelijks een stelling geplaatst waarop bezoekers kunnen reageren. Het is nu aan u als statenleden om de discussie met uw kiezers en potentiële kiezers aan te gaan. Mij is gevraagd om de openingshandeling te verrichten.

*(DE VOORZITTER STELT HET PUBLIEKE PRIKBORD IN GEBRUIK, WAARNA APPLAUS VOLGT.)*

#### 1. REGELING VAN WERKZAAMHEDEN.

De **VOORZITTER**: Ik deel u mede, dat de vergadering om omstreeks 11.45 uur wordt onderbroken omdat alsdan de voorzitter van de onderzoekscmissie Stagnatie infrastructurele projecten het rapport "Willen en Wegen" zal aanbieden. Aanluitend daarop zal het vragen uur plaatsvinden. Door de heer Vermeulen zullen dan mondelinge vragen worden gesteld met

betrekking tot de uitspraak van de Raad van State over de Leidse Oostvlietpolder.

Bij de regeling van werkzaamheden stel ik voor om voor deze vergadering uit te gaan van vijf vergaderuren.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Wij hebben geen problemen met dat voorstel. Wel kondig ik bij dezen aan dat wij graag nog iets inhoudelijks willen zeggen over een van de hamerstukken, te weten de ontwerpbegroting 2006 Grondbank RZG Zuidplas.

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Datzelfde geldt voor ons. Daarnaast willen wij over het ingekomen stuk Financiering inrichtingsplan Oud Aade nog een vraag stellen.

De **VOORZITTER**: Akkoord. Dat laat onverlet dat ik voorstel om voor deze vergadering uit te gaan van vijf vergaderuren.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

#### 2. MEDEDELINGEN. (5565)

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er geen mededelingen zijn.

#### 3. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE BELEIDSNOTA INTEGRATIE EN INBURGERING. (5564)

De heer **POOL (PvdA)**: Goedemorgen, collega-statenleden, voorzitter. Een compliment wat ons betreft voor de inhoud van de voorliggende nota en voor het proces dat daaraan vooraf is gegaan. Op initiatief van de Staten hebben wij intussen vier goede discussies met elkaar gehad, zoals met het college en met de heer Blok, voorzitter van de tijdelijke commissie Onderzoek integratiebeleid. Er ligt voor ons een nieuwe kaderstellende nota van GS, een vervolg op de nota Diversiteit die tot 2005 de kaders stelde. Er staan drie hoofdlijnen in de nota, te weten taal en opvoeding, onderwijs en arbeidsmarkt, en ruimtelijke ordening. Dat laatste is weliswaar nieuw maar wel hard nodig. Gisterenavond nog zat ik een overleg met mensen uit het bedrijfsleven, departementen en maatschappelijke organisaties waarin gesproken werd over de ruimtelijke inrichting van Nederland. De onderliggende thema's daarbij gingen allemaal over sociaal-economische vraagstukken. Het is dus keihard nodig om ook op dat onderdeel te werken aan integratie en inburgering en daarop onze provinciale instrumenten in te zetten. In dat verband wil het college onder meer een atlas van de Zuid-Hollandse samenleving realiseren. Graag zien wij daarin opgenomen voorzieningen voor onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemerschap. In de commissie hebben wij daarom al gevraagd. Ik meen dat de gedeputeerde bij die gelegenheid heeft toegezegd daarvoor zorg te zullen dragen. Graag verzoeken wij haar dit onderdeel alsnog op te nemen in de atlas.

De fractie van de PvdA is vooral blij dat Gedeputeerde Staten uitspreken dat behoud van cultuur en geloofsgebonden eigenheid een groot goed is. Want integratie en inburgering worden maar al te vaak gelijkgesteld met het moeten opgeven van een persoonlijke of culturele identiteit. Inburgering en integratie mogen echt nooit verworden tot de plicht je aan te passen aan de Nederlandse spruitjescultuur, tot het verkiezen van een boerenkiel boven een hoofddoek of tot het vergeten van de koran en het van buiten leren van de devote gedichten van Nel Benschop.

Bij integratie en inburgering draait het niet om het verbieden van alles wat de boer niet kent, maar om het actief bijdragen aan een samenleving. Een moskee die naast gebedsbijeenkomsten gedurende de gehele week mensen ontvangt voor naaicursussen, huiswerkbegeleiding, de verkoop van fruit en vlees doet meer voor het welzijn van een wijk dan een kerk die alleen op zondag een kerkdienst houdt en door de week ruimte biedt aan een zangkoor. Ik weet, mijnheer Van Dijk, dat er ook andere kerken zijn, maar er zijn ook andere moskeeën. Het gaat dan ook om de vraag wat ze actief bijdragen. Ook een school heeft meer aan een actieve overblijfmoeder met hoofddoek dan aan een moeder die de school van haar kinderen alleen vanachter het stuur van haar P.C.Hoofdtrekker kent.

De PvdA-fractie maakt zich ook grote zorgen over de toekomst van de volwasseneneducatie. Door rijksbezuinigingen en veranderingen in de financieringsstructuur komen de afdelingen voor volwasseneneducatie binnen ROC's ernstig in de problemen. GS willen de infrastructuur voor inburgering overeind houden en willen voorkomen dat de deskundigheid en de kennis bij de ROC's verloren gaan. Maar is dat reëel gezien de knelpunten die er op dat punt zijn?

De nota spreekt ook over het stimuleren van allochtoon ondernemerschap. Voor de versterking van de buurt- en wijk economie is dat ook erg belangrijk. Uit de vele gesprekken met ondernemers uit de verschillende steden in Zuid-Holland weten wij dat professionalisering en de organisatiegraad van ondernemers belangrijk is om van starters doorstarters te maken. Daarom ook vinden wij het in kaart brengen van de voorzieningen voor onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemerschap in die atlas zo belangrijk.

GS benadrukken het belang van de RPA's voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid maar de toekomst van de RPA's in Rijnmond en Rijn-Gouwe is onzeker omdat het Rijk dreigt te stoppen met de financiering ervan. Weten GS inmiddels of deze RPA's kunnen blijven bestaan en is het wel zinvol om zo sterk op hen te leunen? In de bestuurskrachtmeting wordt er een kritische noot gekraakt over de manier waarop wij als provincie omgaan met die RPA's en over de effectiviteit van dat instrumentarium.

Een belangrijk onderdeel is de taal. Een goede beheersing van de taal is cruciaal om te kunnen meedoen. Het is niet de oplossing voor alles. In Rotterdam maakt men zich in toenemende mate zorgen over de Antilliaanse gemeenschap, met name de jongeren die daartoe behoren. Zij beheersen prima de Nederlandse taal, maar toch liggen er allerlei problemen. Dus taal is niet dé oplossing maar wel een belangrijke, hetgeen ook door de heer Blok is benadrukt. In de nota wordt een koppeling gelegd tussen taalonderwijs en opvoedingsvraagstukken. Dat vinden wij een kansrijk idee. Omdat taal zo cruciaal is, is het echt nodig dat de wachtlijsten voor taalonderwijs worden weggenomen, zowel voor nieuwkomers als voor oudkomers. Zien GS op dat punt licht aan het eind van de tunnel?

Voorzitter. Wij zijn op weg naar Pinksteren. Voor velen betekent het een vrije dag maar in de kerkelijke traditie staat die in het teken van de uitstorting van de Heilige Geest. De discipelen konden daardoor spreken in tongen; ze waren te verstaan door iedereen in alle vreemde talen. Welnu, wonderen zijn de wereld nog niet uit, maar daar kunnen wij in dit verband nu toch niet op rekenen. Dus hopen en verwachten wij dat er ook op het gebied van taalonderwijs stappen vooruit kunnen worden gezet en dat nieuwkomers en oudkomers goede mogelijkheden worden geboden om de taal te leren.

Mevrouw **VONKEMAN (GROENLINKS)**: Voorzitter, collega-statenleden. Hoewel de laatste opmerking van de heer Pool uitdaagt om er op in te gaan - want zo ken ik er ook nog wel een paar - zal ik de verleiding weerstaan om dat te doen. Ik zou hem in dit verband alleen willen wijzen op de historie van Babylon.

De heer **POOL (PvdA)**: Dat was het Oude Testament, daarna kwam het Nieuwe Testament.

Mevrouw **VONKEMAN (GROENLINKS)**: Maar dat was nu juist niet veranderd, maar misschien weten de broeders van de SGP/ChristenUnie er net iets meer van dan ik.

Voorzitter. De fractie van GROENLINKS is niet ontevreden over de voorliggende beleidsnota. Hoewel het onderwerp uitdaagt tot het houden van brede wereldbeschouwingen of de verleiding heel groot is om een uitstapje te maken naar de wijze waarop er in Rotterdam over dit onderwerp is gedebatteerd, met name waar het gaat om de omgangsvormen en plichtplegingen, hebben wij als provincie juist niet het debat gevoerd over de verzuilingsinvalshoek en over de thematiek als zodanig, maar zijn wij de alledaagse praktijk en werkelijkheid behoorlijk dicht genaderd. Dat doet mij goed, want praten over oordelen en vooroordelen in dit debat en in dit dossier is heel erg gemakkelijk. Thema's zoals vrouwen, veiligheid, criminaliteit en onwillendheid zijn wel aangestipt in onze discussies, maar wij zijn er niet zodanig scherp op ingegaan waardoor wij vervolgens geen zicht meer zouden houden op activiteiten en plannen. Het is om die reden dat de nota, hoe kort ook, zo duidelijk is geworden. Duidelijk komen erin naar voren de vele punten die de provincie wil en moet oppakken of die ze moreel tot haar eigendom heeft gemaakt.

Er zijn overigens nog wel wat thema's die in een breder verband bespreking behoeven en die niet alleen verband houden met integratie en inburgering. Ik noem in dit verband het thema huiselijk geweld. Waar het gaat om het aanspreken van meisjes en vrouwen op hun verantwoordelijkheid om deel te nemen aan de samenleving, is het van belang dat wij niet uit het oog verliezen dat wij daarmee mannen niet mogen marginaliseren of ze bijvoorbeeld alleen een plek geven in een koffiehuis of de sociale kantine van de moskee. Het laatste zou namelijk betekenen dat wij mannen geen rol meer geven in de opvoeding en ondersteuning van hun kinderen of in het verder dragen van de maatschappij.

Wat ons betreft zitten er nog wat losse eindjes in de beleidsnota, zoals de positie van de RPA's en de rol van de CMO's bij de vormgeving van beleid.

Waar in de commissie het principe van hoor en wederhoor is toegepast en er is gepoogd om diepgaand met elkaar te discussiëren zonder dat op het scherpst van de snede politieke spelletjes zijn gespeeld, hebben wij er alle vertrouwen dat deze commissie en de Staten en dus ook de Staten en het college, het thema van inburgering en integratie hoog in het vaandel zullen blijven voeren.

Er zijn nog twee punten waarvoor ik aandacht wil vragen aangezien die wat mij betreft niet goed voor het voetlicht komen in de voorliggende nota. De heer Blok heeft aangegeven dat de Nederlandse georganiseerde wereld zodanig is doorgereguleerd

Beleidsnota Integratie en Inburgering.

Vonkeman, Trabsky, Klein Breteler, Pool  
en Romijn

en gebureaucratiseerd, dat het heel erg moeilijk is voor mensen met een lagere opleiding om een plek te verwerven en te participeren in de samenleving. In die zin meen ik dat het niet waar is dat de nota Integratie en inburgering een volwaardige opvolger is van de nota Diversiteit of de nota Allemaal anders. Laatstgenoemde nota kent een breed diversiteitsbeleid, terwijl de voorliggende nota alleen een kader biedt ten aanzien van integratie en inburgering. Het is dan ook van belang dat wij met elkaar blijven werken aan de vormgeving van een breed diversiteitsbeleid. Wellicht kan ons daarbij ten dienste staan een van de laatste publicaties van de Raad voor de maatschappelijke ontwikkeling, waarin een interessante drieslag wordt gemaakt naar eenheid, verscheidenheid en binding. Waar de eenheid duidelijk is binnen de kaders, is er ruimte voor verscheidenheid, al moeten wij er wel voor zorgen dat er sprake is van binding tussen de verschillende bevolkingsgroepen.

Kortom, wij zijn blij met het debat dat tot nu toe over dit onderwerp gevoerd is. Voor ons ligt feitelijk een soort actieprogramma, waarbij wij de hoop uitspreken dat wij ons als provincie goed bij de les weten te houden en anderen met ons.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Voorzitter. De aanpak die is gekozen om langs verschillende hoofdlijnen van maatschappelijke vorming en werk- en leefomgeving tegelijk en in onderlinge samenhang tot een oplossing te komen, vinden wij een goede. Het is in ieder geval veelbelovend. Ik wil er wel een kanttekening bij plaatsen. Als je de redenering dat je de knelpunten rond integratie en inburgering vanuit zoveel gebieden moet bestrijden omkeert, kan je ook stellen dat op al die terreinen het integratiebeleid van de laatste jaren jammerlijk heeft gefaald. Anders was het namelijk ook niet nodig geweest om op al die beleids-terreinen in te grijpen. Wat is er eigenlijk gelukt als de derde en zelfs de vierde generatie die nu in opkomst is geen aansluiting heeft bij de samenleving en, erger nog, deze samenleving zelfs vijandig gezind zijn geworden en dat in sommige gevallen dreigen te worden? Gemakkelijk is het niet met een ontwikkeling van 28 nationaliteiten in 1971 naar meer dan 125 verschillende nationaliteiten nu. Iemand noemde zo-even het voorbeeld van Babylon. Het gaat er inderdaad op lijken dat wij in een dergelijke situatie terechtkomen. Dus is actie geboden, ook al omdat we in ons land 3 miljoen allochtonen hebben van wie 1,5 miljoen van niet-westerse afkomst.

Je kunt het natuurlijk wel over de schuldvraag gaan hebben, maar mijns inziens schieten wij daar op dit moment niet zoveel mee op. De vreemdelingen zelf kun je het al helemaal niet kwalijk nemen, want zij zijn hier tenslotte gewoon heen gekomen om er beter van te worden; zij zagen ook een heel grote geldboom staan. Nee, het is met name onze kortzichtigheid geweest van de afgelopen 30 jaar, in concreto bijvoorbeeld het niet tijdig luisteren naar mensen zoals Pim Fortuyn, Bolkestein en de zich vaak wat minder charmant uitdrukkende Janmaat. Er is een soort cultuurrelativisme ontstaan ofwel, populair gezegd, de zogenaamde "weg met ons"-mentaliteit. Die is in grote mate debet geweest aan de knelpunten waar wij nu mee zitten.

De heer **KLEIN BRETELER (CDA)**: Voorzitter. Ik ben het absoluut niet eens met de opmerkingen van de heer Trabsky over de zich minder charmant uitdrukkende Janmaat. Punt is namelijk dat wat Janmaat zei, tegen de Grondwet indruiste. Dat had niets te maken met wel of niet charmant zijn.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Nee, maar dan kan het nog wel zijn dat hij zich vaak wat ongelukkig uitdrukte. Voor het overige vind ik uw aanvulling over de Grondwet waardevol, zeker waar de Europese grondwet op dit moment zeer actueel is.

De "weg met ons"-mentaliteit is naar de mening van mijn fractie ook ontstaan doordat het geschiedenisonderwijs door onze linkse gemeenten en linkse vrienden behoorlijk om zeep is geholpen. Men is in Nederland nauwelijks meer in staat om in historisch perspectief te kijken naar de eigen identiteit van het eigen volk.

De heer **POOL (PvdA)**: Wie bedoelt u precies met ons toen u sprak over de "weg met ons"-mentaliteit? Is dat uw eigen fractie?

De heer **TRABSKY (LPF)**: Nee, bepaald niet.

De heer **POOL (PvdA)**: Dan begrijp ik uw opmerking helemaal niet.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Misschien heeft u wat dat betreft de actualiteit niet goed gevolgd, maar het is een vrij bekende kreet in Nederland. Het is een beetje begonnen met de Dolle Mina's.

De heer **POOL (PvdA)**: Laten wij daar tijdens de koffie dan lekker over doorpraten maar niet hier in deze zaal.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Met andere woorden: er is te veel ruimte gegeven. De activiteiten ter benadrukking van de eigen cultuur van de allochtonen hebben vaak averechts gewerkt wat betreft de integratie. Sterker nog, ze zijn ruim gesubsidieerd. Wij hebben dus eigenlijk tegendraads gesubsidieerd. Het bereiken van de gezamenlijke doelstellingen van de nieuwe en de oude Nederlanders hebben wij eigenlijk al bij voorbaat gefrustreerd in de afgelopen 30 jaar. Dat is in het bijzonder een fout van links en van Paars. Wat dat betreft breng ik in herinnering de visie van Hilbrand Nawijn. Hij heeft gezegd dat dit alles de opmaat zal blijken te zijn voor een ondermijning van onze fundamentele rechten die wij ons in een lange historie hebben eigengemaakt.

De nota geeft zonder dat zo direct te benoemen, aan dat de omvang en de complexiteit van het integratieprobleem zo groot is dat er wat onze fractie betreft sprake is van een zich voltrekkende maatschappelijke ramp. Wij willen de nota dan ook graag zien als een rampenplan. Wij ondersteunen ook de prioriteit waarmee uitvoering wordt gegeven aan dit rampenplan.

De heer **ROMIJN (SP)**: Ik hoor u een heel verhaal houden over Paars en links. Toen ik een kleine jongen was, kwamen gastarbeiders naar Nederland omdat er een aantal werkzaamheden hier gewoonweg niet werden gedaan door Nederlanders. Dat werd echt niet door links of door Paars gepropageerd. Er was toen gewoon een tekort aan arbeidspotentieel. Dus ik weet niet wat u nu staat te orakelen en waar u die flauwekul vandaan haalt. Het lijkt mij dat u beter het historisch perspectief van een en ander zou moeten nagaan.

De heer **TRABSKY (LPF)**: U heeft zonder meer gelijk dat de ondernemers en de ondernemersverenigingen heel sterk de hand hebben gehad in de immigratie destijds. De politiek heeft echter vervolgens nagelaten om de stroom in te dammen door middel van tijdelijke contracten en het voorkomen van gezinshereniging, zoals wel in Zwitserland is gebeurd.

16684

Beleidsnota Integratie en Inburgering.

Romijn, Trabsky, Van Dijk, Pool, Klein Breteler  
en Voorzitter

De heer **ROMIJN (SP)**: Ik ken de situatie in Zwitserland ook vrij goed hoor, ik kom er al vele jaren. Ik wijs erop dat Zwitserland een tweesporenbeleid hanteerde. Als je uit een Europees land kwam, kon je er gemakkelijk een vergunning krijgen. Zodra men uit bijvoorbeeld Turkije of Marokko kwam, werd dat al vrij moeilijk. Gelet op de Europese regelgeving vraag ik mij af of dat wel zo normaal is.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Dat kun je je inderdaad afvragen. Wellicht kunnen wij er bij een andere gelegenheid dieper op ingaan.

De heer **VAN DIJK (SGP/ChristenUnie)**: Ik vind uw verhaal nogal defaitistisch. Ik ben het met u eens dat er een groot probleem is, maar onze instelling is altijd dat wanneer er een probleem is, wij vervolgens gaan kijken hoe wij het op kunnen lossen. Dat laatste hoor ik echter zo weinig van u. U somt allerlei dingen op die niet goed zijn. Maar wat gaat u daaraan doen?

De heer **TRABSKY (LPF)**: Dat hoop ik in het vervolg van mijn betoog duidelijk te maken.

Onze grote visionair Pim Fortuyn was er ook heel vroeg bij met zijn visie. In de vroege jaren negentig zei hij al dat als wij niets zouden doen, de "pleuris zou uitbreken", zoals hij in een van zijn columns letterlijk stelde. Welnu, voorzitter, wat ons betreft is die pleuris op veel terreinen uitgebroken. Het toen aansnijden van deze problematiek door Pim werd destijds gezien als vloeken in met name de linkse kerk.

De heer **ROMIJN (SP)**: Ik denk dat u wat politieke geschiedenislesjes moet hebben. Voordat Pim Fortuyn al in Nederland opereerde - ik geef toe dat hij zinnige dingen heeft gezegd, hetgeen nog niet wil zeggen dat u dat op dit moment wel doet - heeft de SP een dik rapport uitgebracht onder de titel "Gastarbeid en kapitaal". Ik heb het dan over de tachtiger jaren. In dat rapport stonden bijna dezelfde dingen die later Pim Fortuyn vertelde. Dus komt u nu niet aanzetten met het verhaal dat het pas in de jaren negentig een groot probleem is geworden. Dat was het namelijk daarvoor al. Toen riep de SP ook al dat er ingegrepen moest worden en dat er iets moest gebeuren.

De heer **TRABSKY (LPF)**: De SP heeft toen alleen maar dingen gezegd in de trant van: we mogen ze niets verplichten en we mogen ze niet dwingen om de Nederlandse taal te leren.

De heer **ROMIJN (SP)**: Heeft u dat rapport van de SP gelezen? Wat u nu zegt staat er helemaal niet in, hoor. Toen al zei de SP: als je de gastarbeiders terug wil sturen naar het land van herkomst, zal je ze een bepaalde premie mee moeten geven die ze hier zelf betaald hebben. Toen werden we echter weggehoord door de politiek, omdat het gezien werd als discriminerend. En nu wordt het geopperd als zou het gaan om nieuwe ideeën. Dat is dus absoluut niet waar.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Dan zou ik zeggen: neem revanche en kom alsnog met goede maatregelen en probeer ze nu te realiseren.

De heer **ROMIJN (SP)**: Die stelden wij al in 1980 voor. Toen is er niet geluisterd en werden wij weggehoord door de politiek. Uiteindelijk krijgen wij nu van de meeste partijen gelijk omdat ze op dat punt van standpunt aan het veranderen zijn. Hoe kunt u dus zeggen dat alle linkse partijen de oorzaak zijn van het probleem? U rukt de dingen uit hun verband.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Ik ben blij dat u ook weet dat er in die tijd binnen uw gelederen mensen met visie waren.

De heer **ROMIJN (SP)**: En gelukkig hebben we die nog!

De heer **POOL (PvdA)**: Voorzitter, ik stel voor dat wij afscheid nemen van dit partijpolitiek gekibbel en dat wij ons beperken tot het eigenlijk onderwerp, te weten integratie en inburgering.

De heer **TRABSKY (LPF)**: Dat is een goed idee.

In tegenstelling tot veel van onze politieke broeders luistert de LPF ook goed naar de nieuwe Nederlanders zelf. Ik wijs erop dat 48 % van hen van mening is dat er niet veel meer van hun eigen broeders en zusters in Nederland bij moeten komen, omdat zij ook inzien dat dit de integratie ernstig frustreert. De bekende Amsterdamse wethouder Aboutaleb heeft letterlijk gezegd: "Je kunt geen soep koken als je er steeds maar koud water bij gooit". Ik denk dat dat een heel zinnige uitspraak is die wij ons goed ter harte moeten nemen. Want wie eet er nu graag koude soep?

Voorzitter. Er wordt vaak gesproken over de nieuwe Nederlanders, maar wij mogen zeker ook niet onze autochtone mensen vergeten. Er zijn grote groepen autochtonen die de laatste tijd steeds verder in de verdrukking zijn gekomen. Vaak delen zij ook de buurten en de aangrenzende wijken met de nieuwe Nederlanders. Hun problemen zijn vaak minstens zo schrijnend. Schokkend zijn bijvoorbeeld de laatste metingen over het anal-fabetisme onder de autochtonen. Vaak beheersen zij het Nederlands, zeker in het geschrift, slechter dan de nieuwe Nederlanders. Daar moet iets aan gedaan worden. Met integratie doende zijn, is voor de LPF zeker niet het focussen op louter vreemdelingen. Dat laatste geeft volgens ons juist verwijdering tussen hen en de oorspronkelijke Hollanders. Dan maken wij wederom de fout dat wij de eigen Hollandse probleemburger vergeten. En dat is nu juist waar de LPF destijds de 26 zetels aan had te danken. Wij leenden namelijk wel rechtstreeks ons oor aan die burger. Dus laten wij vervreemding, discriminatie en afname van de kans op assimileren van de nieuwe Nederlander vooral niet verwaarlozen. De kloof is al zo groot. Staat het college er wel eens bij stil dat de eerbiedwaardige geestelijken met hun lange baarden uitdragen dat ze tegen onze economische ordening en onze democratie zijn, tegen de scheiding van kerk en staat, tegen de gelijkwaardigheid van man en vrouw, tegen niet-hiërarchische organisatievormen zoals wij die hier in het Westen hebben ontwikkeld? En mensenrechten, hoezo? Van vrijheid van meningsuiting hebben ze vaak al helemaal niet gehoord. Pim Fortuyn stelde in 1996 al onomwonden vast: er is geen adequaat taalonderricht voor allochtonen. Dat was gewoon niet goed georganiseerd, zelfs in de jaren negentig niet.

De heer **KLEIN BRETELER (CDA)**: Voorzitter, wat is er op dit moment geagendeerd? De statenvoordracht Integratie en inburgering of een politieke getuigenis van de LPF?

De **VOORZITTER**: Dat vraagt u aan mij? Het één kan met het ander verbonden worden. Maar ik wil de heer Trabsky er wel op wijzen dat van de spreektijd van 15 minuten die zijn fractie voor deze vergaderdag heeft, er inmiddels 9 zijn verbruikt. Ik zie nog andere leden van zijn fractie die ingeschreven hebben. Ik wil graag de integratie in eigen kring bevorderen. Dus als de heer Trabsky er ook even rekening mee houdt.

Beleidsnota Integratie en Inburgering.

Trabsky, Voorzitter en Roemers-de Jong

De heer **TRABSKY (LPF)**: Dank u wel voor deze vingerwijzing, voorzitter. Ik zal er rekening mee houden en wat dingen bewaren voor de tweede termijn of eventueel in een amendement.

De **VOORZITTER**: Maar dat gaat dan ook van uw spreektijd af, dus ik zou tot een synthese proberen te komen onder het mom van "de soep wordt niet zo heet gegeten als die wordt opgediend"

De heer **TRABSKY (LPF)**: Inderdaad.

Ik wil nog even iets zeggen over onze imams die rechtstreeks onze samenleving zijn ingeslingerd en over overheden zoals de Saoedische en de Marokkaanse die vaak bewust en met veel financiële middelen ons assimilatiebeleid frustreren. Ik zou graag van het college willen horen of zien dat in IPO-verband daartegen ook een dam kan worden opgeworpen. Het is namelijk een groot veiligheidsrisico.

Het college is succesvol bezig in het kader van de nota Zuid-Holland bekennt kleur. Graag zouden wij zien dat er aan de uitvoering van deze nota veel prioriteit wordt gegeven. Als wij namelijk niet uitkijken, verschiet Zuid-Holland van kleur. En dat kan toch ook weer niet de bedoeling zijn.

De LPF is er een groot voorstander van om de allochtone vrouw een goede positie in onze samenleving te geven. Zij doet het relatief goed in het onderwijs, mede dankzij de inspanningen van de provinciale organisaties. Maar zo goed als zij het daar doet, zo bekaaid lijkt zij er van af te komen in haar eigen gederen. In de Blijf-van-m'n-lijf-huizen is meer dan 70% van niet-westerse origine. Graag hoor ik van het college wat Zuid-Holland daaraan kan en mag doen.

Afgelopen winter was hier een Marokkaanse persfotograaf. Hij heeft bijna zijn camera uit zijn handen laten vallen van verbazing en ontzetting, want hij had nog nooit zoveel hoofddoekjes en sluiers gezien. Als je goed oplet zie je ook steeds meer burka's. Vanaf die burka's is de dames wel een heel smal venster op onze wereld gegund. Dat is iets wat zorgen baart.

Voorzitter. Mijn fractie wil naar oplossingen toe. De LPF meent dat integratie en assimilatie toegejuicht moeten worden en dat alles in het werk gesteld moet worden om dat te realiseren, maar niet ten koste van alles. In sommige gevallen is assimilatie niet mogelijk gebleken en kunnen wij alleen maar overgaan tot heenzening met intrekking van de Nederlandse nationaliteit. Dat kunnen wij niet in de provincie regelen maar wij kunnen wel in IPO-verband bevorderen dat de wet daartoe de mogelijkheden biedt. Ondanks het feit dat in de commissie diversiteit los is gekoppeld van dit integratievraagstuk, vragen wij het college om een volledige herijking van alle subsidies op het gebied van diversiteit, omdat er nog veel subsidies in zitten die eigenlijk kant noch wal raken om deze problematiek op te lossen.

Het college is op de goede weg maar wij willen het nog wel vragen nauwgezet te rapporteren over de ontwikkeling bij de uitvoering van dit beleid en de score op het gebied van extra gevolgde taalcursussen en het tegengaan van schooluitval.

De **VOORZITTER**: De spreektijd van uw fractie voor de rest van deze vergadering is nog 3 minuten. Ik neem aan dat uw fractieleidster daarmee wel weet om te gaan.

Mevrouw **ROEMERS-DE JONG (VVD)**: Mijnheer de voorzitter. Ik zou graag namens de VVD op een wat serieuzere manier over deze problematiek willen praten dan de heer Trabsky zo-even heeft gedaan. Het is jammer dat hij er in de commissie niet bij was toen wij het hadden over de voorliggende nota, want dan had hij kunnen zien dat wij er allemaal op een heel respectvolle manier met elkaar over gediscussieerd hebben, waardoor hij een aantal opmerkingen die hij nu gemaakt heeft, niet had hoeven te maken.

Deze beleidsnota zou een nadere invulling moeten zijn van de startnotitie "Integratie en inburgering" van 2004 en het gesprek dat de commissie Samenleving heeft gehad met de voorzitter van de parlementaire commissie die landelijk onderzoek heeft gedaan naar genoemde problematiek, de heer Blok. Ook schrijven GS in het beleidsstuk dat rekening zal worden gehouden met de actuele ontwikkeling op dit beleidsveld. Daar zit wat de VVD betreft nog steeds het probleem in deze nota. Stef Blok maar ook bijvoorbeeld Wouter Bos die ik recent over deze problematiek op de radio hoorde, hadden het heel duidelijk over keuzes maken en prioriteiten stellen en dat niet de gehele wereld, of in ons geval de provincie, overhoop moet worden gehaald om tot integratie en inburgering te komen. Keuzes maken en daar je energie volledig op richten, dat is de boodschap die ik bij de desbetreffende bijeenkomst heb meegekregen. Daarom zijn wij het dan ook niet eens met de veelheid en breedheid van de beleidsvelden die in de nota genoemd worden.

Om te beginnen zijn wij het niet eens met de drie hoofddoelstellingen van deze nota. In het gesprek met Stef Blok was er duidelijk de keuze voor de volgende onderwerpen: taal en opvoeding en dan vooral toegespitst op jonge kinderen, onderwijs en arbeidsmarkt en de positie van allochtone vrouwen. Daar zouden wij als VVD ook nu voor willen kiezen. Wij vinden taalontwikkeling voor het jonge kind door bijvoorbeeld vroegschoolse educatie erg belangrijk. Ook vinden wij dat schooluitval teruggedrongen moet worden en dat de aansluiting met de arbeidsmarkt verbeterd moet worden. Zeker zo belangrijk vinden wij de positie van allochtone vrouwen die naar onze mening sterk zou moeten verbeteren. Recent onderzoek heeft uitgewezen dat 70% van de allochtone vrouwen wel zou willen werken maar dat slechts 10% van de allochtone mannen dat goed vindt. Het college schrijft wel in de notitie dat de positie van deze groep binnen de eerste twee hoofddoelen extra aandacht krijgt, maar wij willen met name deze groep als hoofddoelstelling benoemd hebben. Dan kiezen wij nadrukkelijk niet voor het door het college genoemde ruimtelijke-ordeningsbeleid. In het coalitieakkoord en in de recentelijk aan de orde geweest zijnde Woonvisie wordt nadrukkelijk gewezen op de opdracht voor gemeenten en regio's die hierbij de eerstverantwoordelijken dienen te zien om dit beleid vorm te geven. Daarom stellen wij een amendement voor dat ertoe strekt om punt drie van de hoofdlijnen te wijzigen.

Verder is de meerderheid van mijn fractie het eens met het college dat vooral gemeenten en maatschappelijke instellingen de instrumenten moeten krijgen om lokaal inhoud te geven aan integratie- en inburgeringsbeleid. Dat is onze taak als middenbestuur. Gebruikmakend van de nu al bestaande structuren zal dit hopelijk op korte termijn de gewenste effecten geven.

*INGEDIEND IS:*

**Amendement A1/5564**, voorgesteld door de leden Roemers-de Jong, Bruning en Van der Dussen, over **RO' vervangen door positie van allochtone vrouwen**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 27 april 2005, besluiten het bij het voornoemde voorstel behorende ontwerp-besluit te wijzigen als volgt:

1. 'C Ruimtelijke ordening' schrappen;
2. aansluitend aan onderwerp 'B Onderwijs en arbeidsmarkt' een nieuw onderdeel toevoegen, luidende 'C Positie van allochtone vrouwen'."

Toelichting

Het hierbij beoogde beleid ten aanzien van de ruimtelijke ordening wordt in voldoende mate beschreven in de recent door Provinciale Staten vastgestelde Woonvisie. Discussies in de commissie Samenleving met de voorzitter van de parlementaire onderzoekscommissie Stef Blok, die landelijk het inburgerings- en integratiebeleid heeft onderzocht, leiden ertoe dat de positie van allochtone vrouwen als hoofddoelstelling zou moeten worden gekozen om tot inburgering en integratie te komen.

De heer **HARMES (SP)**: Voorzitter. Ik zal mijn toespraak wat anders beginnen dan ik eigenlijk van plan was. De heer Trabsky heeft mij daartoe toch wel verleid. Hij heeft een aantal uitspraken gedaan over onze samenleving en over de bedreigingen die hij ziet. Hij heeft ook kritiek geuit op allerlei allochtonenorganisaties. Maar laten wij nu eens naar onszelf kijken, naar onze eigen samenleving en naar wat er in Europa gebeurt. Van huis uit ben ik rooms-katholiek en ik voel mij nog steeds betrokken bij zaken die rond de kerk spelen, al ben ik niet een actief lid. Maar die rooms-katholieke kerk heeft tenminste een opening gemaakt richting de joden en de mohammedanen. Dat is een heel belangrijk signaal dat de samenleving op dit punt openbreekt en dus een breder perspectief biedt voor de discussie, ook in Nederland. Wij zouden dus meer open moeten staan voor toenadering in plaats van dat wij gaan kijken naar conservatieve krachten, die in de rooms-katholieke kerk overigens ook heel duidelijk waarneembaar zijn. Laten wij er nu maar voor zorgen dat de vrouwen een plek krijgen in de rooms-katholieke kerk. Dan zijn wij weer een stapje verder. Met andere woorden: het afgeven op allochtone organisaties waar de vrouw geen plek zou krijgen, akkoord, maar laten wij dan wel ook naar onze eigen christelijke traditie kijken waar dit punt wel degelijk ook een grote rol speelt.

Voorzitter. Ik ben blij dat de commissie het punt veiligheid uit de nota geschrapt heeft. De verbinding tussen inburgering, integratie en veiligheid was naar onze mening namelijk geen goede. Doordat dit onderdeel is geschrapt, wint de nota zeker aan kracht.

Ik dank de gedeputeerde voor het toezenden van het belangwekkende rapport Meldweek jeugdzorg uit Groningen. Jeugdzorg is een van de hoofdlijnen waarlangs dit rapport is opgebouwd. Hoewel het begrip jeugdzorg nog een keer aan de orde komt, wil ik nu een paar zaken noemen. Afgelopen woensdag bleek hoe belangrijk de signalen uit het veld zijn. Zowel de directeur Jeugdzorg van Zuid-Holland, Groeneweg, als wethouder Tichelaar uit Alphen aan den Rijn, ziet in de praktijk hoe de zaken werken en welke noden er zijn. De roep om dicht bij de

praktijk te blijven is duidelijk overgekomen. Als er een advies van het meldpunt Kindermishandeling gaat richting Raad voor de kinderbescherming is er maar liefst een wachttijd van acht tot negen maanden. Juist ook omdat heel veel allochtone kinderen in dat circuit zitten, is er wel degelijk een probleem dat echt opgelost moet worden. Dat is ook een kwestie van een tekort aan financiële middelen.

Verder heeft de provincie Zuid-Holland een belangrijke coördinerende rol wat betreft experimenten. Uitgaan van wat mogelijk is in het veld, is van belang en is ook hetgeen waaraan behoefte is. Het werken met contactpersonen is heel belangrijk. Dat geldt met name ten aanzien van de acceptatie van instellingen voor jeugdzorg en onderwijs. De procedures met betrekking tot de relatie tussen onderwijs, GGD en jeugdzorg zouden korter moeten worden. In ieder geval moet sprake zijn van een eenduidige en eenmalige registratie waardoor de bureaucratie wordt teruggedrongen. Dat spreekt een ieder toch aan, naar ik aanneem. Met andere woorden: zo kan de afstand tussen de instanties en de ouders en het kind om wie het gaat verkleind worden.

Wat betreft taal en registratie zijn goede projecten bekend zoals Kom er bij en Opstap. Op heel jonge leeftijd worden kinderen met de taal bekend gemaakt. Zowel ouders als peuters pakken de taal spelenderwijs op. Begeleiding door allochtonen maakt de acceptatie en het succes alleen maar groter. Dat is ook de conclusie van de commissie-Blok.

Ook sport speelt een integrerende rol. Zo kwam ik laatst bij een visitatie van een 4-havo-leerling die turnen in zijn stage had, in contact met een Marokkaanse moeder. Dit zijn drempelverlagende of doorbrekende momenten waarop contact ontstaat.

Het laatste onderdeel van het voorliggende stuk, de ruimtelijke ordening, is door mijn fractie uitgebreid besproken. Juist bij het realiseren van de woonopgave kunnen overheden sturen. Roerend eens zijn wij het met de passage waarbij de provincie zich actiever moet opstellen en gemeenten moeten worden uitgenodigd om voldoende goedkope nieuwbouw te realiseren.

De heer **LAMERS (CDA)**: Voorzitter. De heer Trabsky heeft ons allen zojuist uitgedaagd om het onderwerp dat wij vandaag hier bespreken nog breder te trekken, maar het lijkt mij gewoon goed om ons te focussen op het voorliggende stuk. Vorig jaar is er vanuit de Staten het initiatief genomen om aan de slag te gaan met de ervaringen van de commissie-Blok. Dit heeft geleid tot de voorliggende nota. Aanvankelijk bleken de bevoegdheden van de provincie op dit terrein buitengewoon beperkt te zijn, maar ik moet het college toch echt complimenteren met het feit dat de beperkte bevoegdheden van de provincie zo maximaal zijn uitgewerkt, waardoor een echte positie is geformuleerd voor de provincie op het terrein van inburgering en integratie. Complimenten van de CDA-fractie voor deze nota dus.

Mijn fractie kan van harte instemmen met de drie hoofdlijnen van de nota. Taal en opvoeding zijn met name gericht op het inzetten en stimuleren van ouders bij de opvoeding van hun kinderen, gekoppeld aan het provinciale jeugdbeleid. Wij achten dit een buitengewoon verstandige keuze. Het is uitstekend om een van de weinige bevoegdheden van de provincie op het terrein van integratie en inburgering te koppelen aan het jeugdbeleid.

De tweede hoofdlijn is onderwijs en arbeidsmarkt. Het betreft hierbij beleid dat is gericht op het laten participeren van iedereen op de arbeidsmarkt.

De derde hoofdlijn is ruimtelijke ordening. De VVD-fractie heeft hierover een amendement ingediend. Wij zijn benieuwd naar de reactie van het college daarop. Op zichzelf vindt de CDA-fractie dit wel een boeiende kwestie. Als je aan de slag gaat met een sociale paragraaf in een streekplan of in het kader van ruimtelijke ordening, is er wellicht best wel wat te doen op het gebied van integratie en inburgering. Dus wij hebben een zekere nieuwsgierigheid op dit punt. Op dit moment loopt de procedure rond RR2020. In de huidige tekst is aangegeven dat de provincie erg veel aandacht zal besteden aan een sociale paragraaf, maar dit moet nog wel echt vorm gaan krijgen. Je ziet dan dat het zelfs in een gebied als Rijnmond best lastig is om zo'n paragraaf te formuleren. Er is hierbij dan ook sprake van een interessant proces, waarbij wij buitengewoon zijn geïnteresseerd in de verdere uitwerking. Wij zijn er dus wat minder kritisch over dan de VVD-fractie.

Mijn fractie heeft de indruk dat het in deze Staten best wel goed zit met integratie over de partijen heen. De PvdA heeft het gehad over Pinksteren, GROENLINKS heeft gesproken over Babylon en de SP over de mooie rooms-katholieke kerk. Wij constateer dat het allemaal te maken heeft met de vraag hoe je zelf in deze samenleving staat. Onlangs ben ik bij de bekende filosoof Jörgen Raymann geweest. Jörgen heeft een buitengewoon interessant theaterprogramma met als titel "In Holland staat mijn huis". Daarin houdt hij een pleidooi voor omburgeren. Omburgeren is iets anders dan inburgeren. Inburgeren is iets doen, met het oog op iets wat er misschien niet meer is. Dat is wellicht iets wat nooit meer terugkomt, omdat de maatschappij continu verandert. Daarom pleit hij voor omburgeren, omdat wij allen in deze maatschappij permanent moeten veranderen. Dat is niet alleen kwestie van mensen die van buiten komen maar ook van mensen die hier al wonen. Daarom verzoek ik het college om in deze nota meer aandacht te besteden aan het feit dat ook de mensen die hier al zijn, ook moeten omburgeren.

De afgelopen week heeft collega Baruch in het kader van het omburgeren iets verstandigs gedaan. Hij heeft namelijk een pleidooi gehouden richting het bekende merk Lonsdale om ook hoofddoekjes te produceren. Dat is mijns inziens een ontzettend mooi voorbeeld van omburgeren. Het gaat er namelijk met name om dat je probeert groepen in te sluiten en te betrekken in de samenleving in plaats van ze uit te sluiten. Samenleven doe je niet alleen, dat roept het CDA al heel lang. Wij hopen dat wij als provincie daaraan een bijdrage kunnen leveren. Met de voorliggende nota over inburgeren en omburgeren neemt de provincie haar rol. Kortom, complimenten voor het feit dat wij deze hebben voorliggen. Wij hopen dan ook dat de resultaten ervan binnenkort zichtbaar zullen zijn.

De heer VAN DIJK (SGP/ChristenUnie): Voorzitter. In de eerste plaats spreken wij onze hartelijke dank uit voor de voorliggende uitgebreide nota die ingaat op een probleem waaraan wij als provincie inderdaad te lang te weinig aandacht hebben besteed. Hoe die nota tot stand is gekomen, is al verwoord door anderen, dus daar ga ik nu niet meer op in. Van het feit dat de provincie verantwoordelijk is voor tweedelijnsactiviteiten op het gebied van bijvoorbeeld verspreiding van kennis, begeleiding van projecten en methodiekontwikkeling, kan zij juist vanuit haar positie als middenbestuur gebruikmaken om een schakelfunctie te vervullen waarbij zij kiest voor een brede samenhang van vraagstukken. Dat is op zichzelf al een goede zaak.

Dat zij daarbij tegelijkertijd bestaand beleid als vertrekpunt neemt en daarbij gebruikmaakt van de al aanwezige spelers in het veld met hun deskundigheid, is alleen maar praktisch en doelmatig.

Overigens moeten wij daarbij wel bedenken dat onze bevoegdheden en mogelijkheden op dit terrein enigszins beperkt zijn. Bijvoorbeeld allochtoon ondernemerschap kunnen wij niet afdwingen. Hetzelfde geldt voor welke taal thuis wordt gesproken. Wat wij wel kunnen doen, moeten wij doen. Daarmee kunnen wij niet vroeg genoeg beginnen.

Bij het signaleren en voorkomen van taalachterstanden kan niet genoeg worden benadrukt dat het juist ook om de participatie van de ouders gaat, misschien wel in de allereerste plaats. Waar die participatie slaagt en goed uitpakt, zal het minder noodzakelijk zijn om de kinderen op te jonge leeftijd al naar een school te brengen. Een verstevigde inzet van de opvoedingsondersteuning juicht onze fractie dan ook toe. Het concept van de brede school biedt daartoe goede mogelijkheden. Ook de acceptatie van de jeugdzorg binnen die doelgroep is erg belangrijk. Het is bekend dat het om hulp vragen binnen die groep niet een van de meest voor de hand liggende zaken is. Dat het wel degelijk nodig is, blijkt wel uit de recente gegevens in de krant, dat juist in de tweede generatie de criminaliteit alleen maar toeneemt. Daarom is interculturalisatie binnen de jeugdzorg zo verschrikkelijk belangrijk. Wij hebben het er in de commissie ook al even over gehad, maar ik benadruk het hier nog maar eens. Tegelijkertijd beseffen wij dat het ontzettend moeilijk is om die interculturalisatie te verwezenlijken. Ook op de andere terreinen van onderwijs en arbeidsmarkt, zoals het schoolmentoraat, en de ruimtelijke ordening worden mogelijkheden geschetst in de nota. Vooral op dat laatste terrein, de ruimtelijke ordening, zullen nog een aantal zaken concreet of concreter moeten worden gemaakt. Wij kunnen ons wel aansluiten bij de woorden die de heer Lamers daarover heeft gesproken.

Voorzitter. Wij waarderen het dat in de nota gesteld wordt dat "het behoud van de cultuur en de geloofsgebonden eigenheid een groot goed is". De vrijheid van individuen en groepen om te leven op basis van de eigen overtuiging is inderdaad een heel groot goed. Men noemt dat wel het principiële pluralisme. Dat is een zodanige ordening van de rechtsstaat dat iedereen daarin naar overtuiging moet kunnen leven. En dat is dus een ander uitgangspunt dan het uitgangspunt waarbij gesteld wordt dat wij alleen dan goed met elkaar kunnen samenleven als wij de morele en de religieuze waarden verbannen naar achter de voordeur en ze thuis laten. Nee, een samenleving die religie en levensbeschouwing niet achter de voordeur wegmoffelt maar ze juist een plaats geeft in de publieke samenleving handelt volgens het systeem van het principiële pluralisme. En die neemt het op voor de vrijheid uit respect voor ieders overtuiging. Wij vertrouwen erop - daarin hebben wij toch een andere lijn dan de heer Trabsky - dat in het vreedzame debat oplossingen zullen worden geboren. Dan is opvoeden tot democratisch burgerschap, waarbij de deugd van tolerantie en de kunst van het samenleven worden aangeleerd, zeker geen overbodige luxe. Dat in deze nota na de eerder gedane uitspraak dat het behoud van cultuur en geloofsgebonden eigenheid een groot goed is, vervolgens wordt geconstateerd dat dit in het maatschappelijk en het politiek debat in toenemende mate ter discussie wordt gesteld, verontrust ons.

16688

Beleidsnota Integratie en Inburgering.

Van Dijk, Huizer, Pool en Vonkeman

Ik kan het niet nalaten om nog een opmerking te maken richting de heer Pool die sprak over Pinksteren. Ik kan hem zeggen dat Pinksteren voor ons een vrije dag is, waarvan wij hopen te genieten. Het is overigens meer dan een vrije dag, want de uitstorting van de Heilige Geest betekent voor ons dat gelovigen, met alle verschillen die ze onderling hebben, in essentie die ene taal spreken en dat ze één zijn in het geloof in de Hemelse Vader.

Gedeputeerde **HUIZER**: Voorzitter. In de commissie hebben wij op verschillende momenten heel indringend over het onderwerp integratie en inburgering gesproken. Velen van u hebben ook hier de achtergrond aangegeven van waaruit wij met elkaar naar dit proces kijken. Met een heleboel van u ben ik het roerend eens, ook waar de bijdragen vanuit wat verschillende achtergronden komen. Men zal begrijpen dat ik het met de heer Trabsky niet eens ben.

Even over de keuzes van de onderwerpen. Gebleken is dat er binnen de VVD-fractie een probleem is ten aanzien van het opnemen van ruimtelijke ordening als een van de hoofdlijnen in de nota. Gelet op de rol van de provincie en de vraag die er bijvoorbeeld leeft bij de partners die betrokken zijn bij de totstandkoming van RR2020, is met name de sociale, de maatschappelijke invalshoek aan de orde geweest. Ik hoor ook van collega-bestuurders en andere betrokkenen dat zij blij zijn dat wij aandacht hiervoor vragen. Tegen mevrouw Roemers zeg ik dat er in al deze processen wel degelijk aandacht is voor de positie van allochtone vrouwen. Als provincie zullen wij de gemeenten en vooral de CMO's op dat punt blijven sturen.

De heer Pool heeft gelijk waar hij zegt dat is afgesproken dat in de atlas de onderwijsvoorzieningen en dergelijke zouden worden opgenomen. Die afspraak staat wat mij betreft.

Met de heer Pool deelt het college de zorg met betrekking tot de volwasseneneducatie. Wij hebben evenwel niet zo veel invloed als provincie als het er om gaat om in ieder geval te zorgen dat de huidige regelingen terzake worden gehandhaafd, maar wij doen wat in ons vermogen ligt om te bewerkstelligen dat de kennis bij bijvoorbeeld de RCO's niet verloren gaat. Het Rijk is gestopt met de financiering van de RPA's. Inmiddels hebben de gemeenten in Haaglanden en in Zuid-Holland-zuid aangegeven dat zij met de financiering doorgaan. In Rijnmond is de besluitvorming hieromtrent nog niet helemaal rond. Onze bijdrage betreft overigens met name uitvoeringsgeld, bedoeld voor projecten die anderen verzorgen. Die financiering loopt in ieder geval door.

Mevrouw Vonkeman heeft bijzondere aandacht gevraagd voor thema's in breder verband zoals huiselijk geweld en jeugdzorg. Er zijn inderdaad heel veel terreinen waarbij er een directe relatie is met integratie en inburgering. Bij de jeugdzorg is het van belang om intensief oog te hebben voor de invloed die ouders binnen allochtone gezinnen hebben.

Ik ben niet voornemens om inhoudelijk in te gaan op de opmerkingen van de heer Trabsky. Ik constateer wel dat wij een verschil van mening hebben. Zijn visie op de samenleving is in ieder geval niet mijn visie op de samenleving. Ik ben dan ook niet van plan in te gaan op zijn beschouwing over de rol van imams. Het valt ook niet binnen de draagwijdte van de nota.

Ik zou vervolgens nog een opmerking willen maken in de richting van de heer Romijn. Toen ik wethouder van Zoetermeer was en de SP in de gemeenteraad kwam, waren wij

als politiek reuze verontwaardigd over wat de SP over integratie en immigratie toen zei. Ik kan nu dan ook niet anders dan de heer Romijn achteraf gelijk geven ten aanzien van wat hij zo-even heeft gezegd.

Uiteraard zullen wij, zoals mevrouw Roemers vroeg, proberen gebruik te maken van de structuren die er zijn. Wij creëren niet iets nieuws. Wij gebruiken die wegen en kanalen die ons ter beschikking staan als provincie. Ik ben blij met de positieve woorden van de heer Lamers. Verder heb ik van de heer Van Dijk een nieuw begrip geleerd, namelijk het "principiële pluralisme". Ook in de uitleg die hij er bij gegeven heeft, zit mijns inziens heel veel waars.

De heer **POOL (PvdA)**: Voorzitter. Ik heb mij in eerste termijn geërgerd aan het partijpolitieke gekisbis waarvan wij allemaal getuige en voor een deel ook onderdeel waren. Mevrouw Vonkeman heeft juist zo treffend aangegeven dat de manier waarop wij in 2004 over dit onderwerp hebben gesproken zo positief was. Het is van belang om die lijn vast te houden. Statenbreed nemen wij onze verantwoordelijkheid ten aanzien van dit onderwerp en dat moeten wij proberen vol te houden.

Mevrouw Roemers heeft gezegd dat het draait om het maken van keuzes. Zij citeerde onder meer Wouter Bos in dat verband. Welnu, deze nota maakt wel degelijk keuzes, alleen zijn het niet allemaal de keuzes van de VVD. Zij wil het onderdeel ruimtelijke ordening schrappen, terwijl wij dat juist een belangrijk onderdeel van deze nota vinden. Derhalve zullen wij het amendement op dat punt niet steunen. De positie van allochtone vrouwen is weliswaar een belangrijk onderwerp dat onzes inziens overigens voldoende in de nota is opgepakt en nog wel verdere uitwerking verdient, maar zou naar onze mening niet, zoals het amendement wel voorstelt, een hoofdlijn van de nota moeten zijn.

Ik dank de gedeputeerde voor haar toezegging inzake de atlas. Wat betreft de RPA's zullen wij er het beste van hopen. Misschien kunnen wij afspreken dat wij in september het signaal van GS krijgen of vanaf 1 januari 2006 de financiering van de RPA's daadwerkelijk geregeld zal zijn, zodat wij ons daarover dan geen zorgen meer behoeven te maken.

Ten slotte nog een opmerking in de richting van de heer Lamers. Eerst was er de term inburgeren. De nota spreekt van doorburgeren, terwijl de heer Lamers nu komt met de term omburgeren. Wij gaan het wat mij betreft niet hebben over opburgeren of hamburgeren, maar de gedachte die achter zijn opmerking zit ondersteunen wij, namelijk dat wij van beide kanten goed moeten kijken hoe wij over en weer bruggen kunnen slaan. Als wij dat met elkaar doen op basis van deze nota en daarvan goed provinciaal beleid maken in de tweedelijs-verantwoordelijkheid dan komen wij weer een stap verder.

Mevrouw **VONKEMAN (GROENLINKS)**: Voorzitter. Tegen de heer Trabsky zou ik het volgende willen zeggen. Als u u mag zijn en als ik ik mag zijn, dan zijn er nog steeds grenzen. Grenzen van het betamelijke en grenzen van het elkaar in elkaars waarde laten. Ik vrees dat u de grens heel vaak net raakt en zo nu en dan passeert. Ik geloof dat dit een politicus niet waardig is maar dat dit ook het menszijn niet waardig is. Ik zou u dan ook willen vragen om daar voortaan veel beter op te letten. U vraagt uw ruimte maar beperkt daarmee in ernstige mate de ruimte van anderen. Ik denk dat dit geen mens waardig is.



Beleidsnota Integratie en Inburgering.

Vonkeman, Roemers-de Jong, Pool, Harmes, Lamers,  
Van Dijk en Huizer

Hoewel wij wisten dat de VVD-fractie de derde invalshoek van de nota niet geheel kan ondersteunen gaat haar amendement wel heel erg ver. Kijkend naar de ruimtelijke opgave is het van belang zich te realiseren dat zo'n opgave de sociale opgave kan faciliteren of kan frustreren. Juist die overweging is van belang bij de discussie over inburgering. Niet omdat het al goed is verwoord in de Woonvisie - ik denk dat het daarin veel duidelijker had kunnen staan - en niet omdat het goed dreigt te komen met het streekplan Rijnmond - ik denk dat het daarin ook veel beter verwoord had kunnen worden - maar vooral omdat er sterke argumenten zijn om de invalshoek ruimtelijke ordening wel op te nemen in de nota. Het streven naar heterogeniteit, het streven naar eigenheid van buurten kan je niet alleen maar door een woonvisie te hebben of een ruimtelijkeorderingsbeleid. Je zal je steeds wel degelijk moeten afvragen welke sociale opgaven je accommodeert of frustreert. Waar het gaat om particulier woningbezit naast de huursector betreft dat een overweging die wel degelijk te maken heeft met de sociale opgave. Als we bewoners zeggenschap geven over hun buurt, hun wijk en hun straat dan betreft dat sociale overwegingen die raken aan ruimtelijke ordening en volkshuisvestingsbeleid. Ik denk dat de aandacht voor vrouwen en meisjes duidelijk en helder geformuleerd is in de nota, zodanig dat de derde invalshoek ruimtelijke ordening wel degelijk gehandhaafd kan worden in de nota.

Mevrouw **ROEMERS-DE JONG (VVD)**: Voorzitter. De heer Pool, mevrouw Vonkeman en de gedeputeerde hebben aangegeven dat er in de nota veel aandacht is voor de positie van allochtone vrouwen. Waarom dan toch die extra aandacht waarom wij vragen? Wij vinden dat er keuzes gemaakt moeten worden. Wij zijn niet tegen een sociale paragraaf in streekplannen of in de nota RR2020 en de Woonvisie. Wij hebben middels het amendement willen benadrukken dat naar ons oordeel gemeenten en regio's in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de invulling ervan. Dan kan het natuurlijk zo zijn dat er vanuit de provincie ondersteuning wordt gegeven, maar in eerste instantie dient de regie te liggen bij de gemeenten en de regio's.

De heer **POOL (PvdA)**: De nota spreekt toch al uit dat wij als provincie onze tweedelijnsverantwoordelijkheid nemen en dat wij de zaken die des gemeenten en regio's zijn aan hen zullen overlaten?

Mevrouw **ROEMERS-DE JONG (VVD)**: Wij vinden dat dit er niet expliciet genoeg in staat. Daarom vragen wij er extra aandacht voor. Als de gedeputeerde het met die gedachtegang eens is, overwegen wij ons amendement in te trekken.

De heer **HARMES (SP)**: Voorzitter. De provincie neemt met deze nota haar verantwoordelijkheid in dezen. Daar hebben wij veel waardering voor. Nu komt het aan op de uitvoering. Het lijkt mij goed dat wij over een jaar nog eens kijken wat er in de praktijk gebeurd is. Een terugblik dus op zichtbare verbeteringen.

Mevrouw Huizer zijn wij zeer erkentelijk voor haar opmerking over haar periode als wethouder in Zoetermeer, waarin de SP met de nota "Gastarbeid en kapitaal" kwam. Dat heeft landelijk inderdaad veel losgemaakt. Het feit dat zij een en ander ruiterlijk erkent, is zeer te waarderen.

De woorden die mevrouw Vonkeman heeft uitgesproken over het amendement van de VVD zijn mij uit het hart gegrepen. Tegen mevrouw Roemers zou ik willen zeggen dat dubbels in de provincie wel vaker voorkomen. En dat is maar goed ook. De

provincie zet vaak lijnen uit waarbij de gemeenten of de deelgemeenten tot uitvoering komen. Als wij alle nota's waarin dergelijke dubbels voorkomen zouden moeten aanpassen, zijn wij nog wel even bezig, hetgeen mij geen goede zaak lijkt.

De heer **LAMERS (CDA)**: Voorzitter. Hoewel wij buitengewoon veel sympathie hebben voor het pleidooi van de VVD-fractie voor de positie van de allochtone vrouw, achten wij het niet verstandig om in dit verband het RO-experiment op te geven. Het is inderdaad best moeilijk om dit vorm te geven maar ik wijs erop dat samenleven en omburgeren ook een permanent proces is. Dus is het goed om er mee te starten om te kijken hoe ver wij ermee komen. Juist aan de hand van streekplannen waarin in wezen de spanningen van de grote stad aan de orde zijn, is het boeiend om na te gaan of dergelijke RO-experimenten van betekenis kunnen zijn voor integratie en omburgeren.

De heer Pool heeft al aangegeven dat veel partijen zeer politieke standpunten hebben ingenomen. Het is buitengewoon aantrekkelijk om daarop te reageren, maar ik beperk mij tot het maken van één opmerking en die betreft Babel. De toren van Babel is gebouwd vanuit hoogmoed. Welnu, hoogmoed is juist een voorbeeld van oogpunt tot gebrek aan respect voor elkaar. En dat is iets wat wij allen moeten bestrijden.

De heer **VAN DIJK (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Hoewel wij het amendement sympathiek vinden, is het ons veel waard om ruimtelijke ordening als hoofdlijn in de nota te handhaven. Daarnaast menen wij dat de positie van de allochtone vrouw, waarvoor de VVD bijzonder aandacht vroeg, reeds voldoende ingebed is in het gehele programma.

Gedeputeerde **HUIZER**: Voorzitter. Laat ik beginnen met te zeggen dat ik het ermee eens ben dat in dezen de verantwoordelijkheid en de regie bij de gemeenten en de regio's behoren te liggen. Bij veel onderwerpen, zoals het onderhavige, proberen wij als provincie om binnen de gemeenten en de regio's bestuurders en organisaties zo ver te krijgen en te inspireren dat ze op een bepaalde manier omgaan met beleidsterreinen. Dat geldt ook voor de ruimtelijke ordening. Wij weten hoe belangrijk het is dat er sprake is van een goede spreiding zodat mensen ook een reële kans krijgen om in te burgeren. Een hulpmiddel om dat vorm te geven is de atlas aan de hand waarmee regio's en gemeenten handvatten geboden kunnen worden om achterstanden en dergelijke tegen te gaan. In regio's zoals Rijnmond en Haaglanden, zijnde grootstedelijke gebieden, is het van belang dat er een mix ontstaat en dat gettovorming wordt voorkomen. Het gaat dan overigens niet alleen om allochtonen maar ook om autochtone inwoners met heel lage inkomens met vaak dezelfde problemen als allochtonen. Als wij het RO-element niet benutten om hierin op natuurlijke wijze verandering te brengen, laten wij een kans liggen, maar, zoals gezegd, de uitvoering en de regie liggen bij de gemeenten en de regio's.

De heer Harmes heeft gevraagd om een evaluatie over een jaar. Hij lokt mij bijna uit om mijn eerdere tirade over evaluaties, monitoren en onderzoeken te herhalen. Ik hoop dat hij niet bedoelt dat wij weer een apart onderzoek moeten doen om dit te volgen. Ik ben wel bereid om de gangbare, natuurlijke momenten, zoals de najaarsnota of de jaarrekening, te gebruiken om aan te geven wat de vorderingen zijn.

16690

Beleidsnota Integratie en Inburgering;  
Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Huizer, Harmes, Roemers-de Jong, Voorzitter,  
Van Ginkel en Baruch

Het lijkt mij in ieder geval niet verstandig er weer een apart verhaal over te laten verschijnen. Langzamerhand heb ik namelijk het idee dat wel heel veel mensen in onze organisatie zich moeten bezighouden met evalueren, waardoor zij minder aan hun eigenlijke taken toekomen.

De heer **HARMES (SP)**: Daar ben ik het zeker mee eens. Heel concreet zou ik over een jaar willen zien wat de resultaten zijn van de drie in de beleidsnota genoemde hoofdpunten.

Gedeputeerde **HUIZER**: Doen we.

Mevrouw **ROEMERS-DE JONG (VVD)**: Voorzitter. Mevrouw Huizer heeft precies gezegd wat ik graag wilde horen, namelijk dat de regie bij de gemeenten en de regio's ligt maar dat er een inspirerende rol kan zijn voor de provincie waar gemeenten en regio's hun sociale rol niet oppakken. Derhalve trekken wij ons amendement in.

De **VOORZITTER**: Aangezien amendement A1/5564 is ingetrokken, maakt het geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

*IN STEMMING KOMT HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN.*

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **VAN GINKEL (VVD)**: Voorzitter. Ik wil graag aantekening dat ik geacht wens te worden tegen dit voorstel te hebben gestemd.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte.

*HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN MET INACHTNEMING VAN DE GEVRAAGDE AANTEKENING.*

De **VOORZITTER**: Zoals ik bij aanvang van deze vergadering heb gemeld, is mevrouw Van Nieuwenhoven ziek. Wij hadden gedacht dat mevrouw Huizer de beantwoording namens GS voor haar rekening zou kunnen nemen, ware het niet dat de behandeling van het vorige agendapunt iets meer tijd in beslag heeft genomen dan wij dachten en mevrouw Huizer vandaag een heugelijke dag beleeft omdat haar zuster gaat trouwen, waarbij zij graag aanwezig wil zijn. Om te voorkomen dat zij tijdens de behandeling van het volgende agendapunt tussen tijds de vergadering verlaat, hebben wij in samenspraak binnen het college afgesproken dat ik de beantwoording namens GS voor mijn rekening zal nemen. Derhalve verzoek ik de heer Klein Breteler de voorzittershamer van mij over te nemen wat betreft dit agendapunt.

**Voorzitter: de heer Klein Breteler**

#### **4. VERVOLG BEHANDELING BESTUURSKRACHTMETING PROVINCIE ZUID-HOLLAND.**

De **VOORZITTER**: Ik wijs erop dat u de in de PS-vergadering van 23 maart aangehouden motie M3 inzake het aanvaarden van bestuurskrachtmeting op uw tafels heeft aangetroffen.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Voorzitter. Ik wil het college graag danken voor de reactie op de bestuurskrachtmeting. Het getuigt van bestuurlijke moed om samen met ons te erkennen dat de bestuurskrachtmeting niet precies heeft opgeleverd wat wij ervan verwachtten. Het getuigt ook van bestuurlijke moed om

in het openbaar aan de hand van zo'n meting te erkennen dat een aantal zaken voor verbetering vatbaar is. Wij zijn zeer blij met de voorstellen die GS hebben gedaan om voor het eind van het jaar de gebiedsgerichte werkwijze en de planning & controlcyclus te verhelderen en te stroomlijnen. De leerpunten van de bestuurskrachtmeting zijn voldoende behandeld, maar ik wil een paar kleine dingen zeggen over het proces en dat relatieren aan het feit dat wij het rapport niet met spandoeken en gejuich hebben ontvangen.

In oktober, toen wij over het opgavenprofiel kwamen te spreken, hebben wij een aantal zaken expliciet gevraagd. Wij hebben gevraagd om verduidelijking van het opgavenprofiel in het kader van de grote nota's, zoals de nota Ruimte en Europa. Het is heel teleurstellend dat het niet anders dan zeer marginaal is meegenomen. Wij hebben gevraagd duidelijk te maken wat de kerntaken en wat de ontwikkelingstaken zijn; dat is niet meegenomen. Wij hebben nadere toelichting gevraagd over de wegging van de verschillende onderdelen; die heeft niet plaatsgehad. Wij hebben gevraagd aanvragers van provinciale vergunningen, indieners van bezwaarschriften en een selectie van inwoners van de provincie te interviewen, maar ook dat is niet gebeurd. Zelfs de gedeputeerde heeft gezegd dat het goed zou zijn, als enkele leden van GS en PS geïnterviewd zouden worden. Noch zij, noch wij komen op de lijst voor van mensen die in het kader van de bestuurskrachtmeting zijn gesproken. Dat is erg teleurstellend, want er is van alles af te doen op de dingen die wij hier zeggen, maar wij zeggen ze niet voor niets.

Ik ben het met GS eens dat de regie over de bestuurskrachtmeting niet aan ons en niet aan GS is, maar aan het onafhankelijke bureau. Dat neemt niet weg dat wij bij de taakstelling en de evaluatie van het onderzoek onze eigen prioriteiten stellen. Gezien de bijzondere taak van PS - ik herinner mij natuurlijk de interruptie van de heer Evertse - zijn wij, de Staten, het aan onszelf en aan onze taak als volksvertegenwoordigers verplicht om vanuit onze taakstellende en controlerende visie en verantwoordelijkheid te kijken naar de conclusies van de meting. Wij hebben dan ook geen andere keuze dan de bestuurskrachtmetingen met alle beperkingen die het proces met zich heeft gebracht, met de verkeerde keuzen die zijn gemaakt, serieus te nemen.

Wij hebben in de behandeling van een maand geleden uit de ongeveer 30 aanbevelingen die het onderzoeksbureau heeft gedaan er ongeveer tien uitgezocht waarvan wij hoopten dat GS zouden zeggen hoe zij voor verbetering zouden zorgen. Wij hebben misschien niet duidelijk genoeg gemaakt dat wij willen dat GS daarop terugkomen. Daarom vragen wij nu om van die tien er vier op korte termijn te verbeteren. Wij vragen boter bij de vis. Wij vragen concreet aan GS om:

1. de door GS voorgenomen verheldering en stroomlijning van de subsidiesystematiek voor het einde van 2005 te realiseren;
2. voor het einde van 2005 te komen met resultaatgerichte plannen van aanpak
  - ter vermindering van de versnipperde aanpak van de financieringsstructuur van de regionale samenwerkingsverbanden en
  - voor de uitvoering van de huisvestingsvisie;
3. voor het einde van 2005 alle door de provincie geïnitieerde initiatieven tot het beter benutten van de infrastructuur te evalueren.

Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Baruch, Voorzitter en Schuringa

Een motie van deze strekking dien ik namens de PvdA, het CDA en de VVD in. Ik moet alvast mijn excuses aanbieden voor het gekras op de motie. De paginering van de digitale versie klopt niet met de paginering van de papieren versie. Wij gaan in de motie uit van de digitale versie. Excuses daarvoor.

Maar zoals ik vorige keer al heb gezegd, wil ik niet alles bij GS neerleggen. Het versterken en behouden van de bestuurlijke slagkracht van de provincie is ook een taak van ons. Ik herhaal wat ik een maand geleden heb gezegd en grijp terug op hetgeen tijdens het vorige debatje gebeurde. Wij moeten ons steeds afvragen wat wij van GS vragen. Wij moeten scherp opletten of de door de provincie ingezette trajecten daadkrachtig afge maakt worden. Wij moeten ook opletten dat wij er goed aan vasthouden hoe wij willen dat er aan ons wordt gerapporteerd. Als wij rapportages en evaluaties vragen, moeten wij ervoor zorgen dat wij die krijgen. En als wij die krijgen, moeten wij er wat mee doen. In dat kader hebben wij dan ook met interesse kennisgenomen van de discussie die binnen de COR wordt gevoerd over de rol van de COR in de toekomst. Die discussie gaat over efficiënte en effectieve organisatie van het controle-instrumentarium van PS. Uitgangspunt daarbij is bundeling van kennis en deskundigheid. Naast de randstedelijke rekenkamer zou je een permanente onderzoekscommissie krijgen die niet alleen gericht is op financiën en jaarrekening, maar die veel breder kijkt: een commissie die zelf onderzoeksplannen opstelt en feitenonderzoek doet en vervolgens vakcommissies en PS adviseert waar politieke discussie wordt gehouden. Die interessante discussie wordt in de komende tijd gevoerd.

Kortom, wat de bestuurskrachtmeting betreft, is gedeelde smart halve smart. Maar wat bestuurskrachtmeting betreft, is gedeelde verantwoordelijkheid ook dubbele verantwoordelijkheid. Boter bij de vis!

*INGEDIEND IS:*

**Motie MI**, voorgesteld door de leden Baruch, Schuringa en Scheerder inzake **Verbeterpunten vóór einde 2005**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland in vergadering bijeen op 27 april 2005, ter (voortgezette) behandeling van de bestuurskrachtmeting Provincie Zuid-Holland;

kennis genomen hebbende van de reactie van het College van Gedeputeerde Staten en gehoord hebbende de beraadslagingen;

overwegende:

- dat tengevolge van een daartoe strekkende opdracht van Provinciale Staten onderzoek is gedaan naar de bestuurskracht van de Provincie Zuid-Holland;
- dat daarop onderzoeksbureau Van Naem & Partners op 10 maart 2005 een rapportage heeft uitgebracht;
- dat Gedeputeerde Staten in hun reactie laten weten voor het eind van het jaar nadere voorstellen te doen met betrekking tot de naar het oordeel van GS belangrijkste verbeterpunten:
- meer helderheid en stroomlijning rondom de gebiedsgerichte werkwijze;
- meer helderheid en stroomlijning rondom de planning & control cyclus;
- dat een aantal andere in de rapportage van Van Naem & Partners genoemde verbeterpunten met dezelfde resultaatgerichtheid en voortvarendheid ter hand genomen dienen te worden;

dragen Gedeputeerde Staten op:

1. de door GS voorgenomen verheldering en stroomlijning van de subsidiesystematiek voor het einde van 2005 te realiseren<sup>1</sup>;
2. voor het einde van 2005 te komen met resultaatgerichte plannen van aanpak
  - ter vermindering van de versnipperde aanpak van de financieringsstructuur van de regionale samenwerkingsverbanden<sup>2</sup> en
  - voor de uitvoering van de huisvestingsvisie<sup>3</sup>;
3. voor het einde van 2005 alle door de provincie geïnitieerde initiatieven tot het beter benutten van de infrastructuur te evalueren<sup>4</sup>,

en gaan over tot de orde van de dag.

<sup>1</sup> Bestuurskrachtmeting blz 7, 44, 54

<sup>2</sup> Ibid blz 32

<sup>3</sup> Ibid blz 74

<sup>4</sup> Ibid blz 72

(van de digitale versie)

De **VOORZITTER**: Als ik in de Statenzaal kijk, heb ik de indruk dat sommige fracties ten onrechte in de veronderstelling leven dat de Wet vermindering aantal statenleden al van toepassing is. Dat is absoluut nog niet het geval. Het is ook hoorbaar in de koffiekamer. Dat gezegd hebbende geef ik het woord aan de heer Schuringa.

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Voorzitter. Mag ik uw verklaring van zonet zo begrijpen dat de stem van de huidige aanwezigen dubbel telt?

De **VOORZITTER**: Dat is ook niet het geval, maar dat kan opgelost worden als het hier wat drukker wordt.

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Dank u wel.

Ik dank het college van Gedeputeerde Staten voor de beantwoording van de vragen en voor de aangegeven initiatieven. Die waren verhelderend. Ik had wat meer verwacht; ik had wat scherper verwacht. Maar ik moet erkennen dat er heel veel nuttige dingen in zijn. Zoals de heer Baruch heeft aangegeven, proberen wij die in de motie iets meer handjes en voetjes te geven. In de vorige vergadering heb ik enkele kritische punten aangegeven. Ik wil drie kritische punten herhalen waarover vandaag nog het een en ander te zeggen is.

Ten eerste. De effectiviteit en doeltreffendheid van de maatregelen van de provincies wordt niet echt gemeten. Steeds wordt de perceptie van de interne organisatie als basis genomen. De beantwoording van GS geeft wel enigszins een doorkijkje. Zij geven aan dat de begeleidingscommissie wellicht een uitvoeriger rol toebedeeld zou kunnen krijgen. Dat vind ik eerlijk en het getuigt van een bepaalde moed, zoals de heer Baruch heeft gezegd. Ik sluit mij er zeker bij aan en stel zelfs dat wij de bemensing van die commissie volgende keer nog preciezer moeten invullen. Ik neem overigens aan dat u er in IPO-verband aandacht aan zult geven voor de andere elf provincies.

16692

Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Schuringa, Evertse, Eelkman Rooda-van der Made  
en Voorzitter

Ten tweede. Hoe komen de diensten, producten en opdrachten die wij volgens de Provinciewet hebben over bij de gemeenten en bij andere samenwerkingsverbanden? Ook daarop geeft uw beantwoording geen antwoord. U houdt zich wel erg op de vlakke. Escalatie op grond van uw beantwoording is daardoor vandaag niet te verwachten. Dat betekent niet dat ik escalatie voorsta, maar een iets scherpere reactie had ik wel op prijs gesteld. Kunt u zeggen waarom u niet iets scherper heeft gereageerd?

Een zijdelingse opmerking die ik vorige keer maakte, maar die toch relevant is, is dat de toon van de voorliggende bestuurskrachtmeting veel minder uitgesproken en krachtig is dan in de andere bestuurskrachtmetingen die een aantal gemeenten van Zuid-Holland betroffen. Ik heb een aantal doorgelezen en het blijft opvallen. De vraag blijft natuurlijk of dit het gevolg is van de keuze van het onderzoeksbureau of van andere oorzaken. Wellicht kunt u er iets over zeggen hoe het komt dat de toon zo afwijkt.

Ten derde. Het rapport was wat mij betreft nog niet af. Er had nog een rapportage over de perceptie van de geïnterviewden bij gekomen, met name over de producten die de gemeenten krijgen. Gedurende lange tijd heb ik een motie overwogen om een hoofdstuk te laten toevoegen, maar ik ben daarvan teruggekomen. Voor ons ligt een mooie bouwsteen. Er staat veel in het rapport. Het is ook niet meer dan dat. De statenleden hebben andere terugkoppelingsrapportages ter beschikking. Ik meen dat wij als statenleden, de VVD zeker, ons op dit moment daartoe moeten beperken. Vandaar dat ik het verzoek om indrukken van deze gesprekken toe te voegen niet doe.

Het is door ons als positief ervaren dat u in reacties de punten aangeeft die u wilt aanpakken en waarover u ons een stuk wilt doen toekomen. Wij hebben geprobeerd dat vast te leggen in de motie. Ik wil wat woorden wijden aan de motie die net is ingediend door de heer Baruch. Er staat in dat wij meer helderheid en stroomlijning rondom de gebiedsgerichte werkwijze willen. De VVD heeft er in bepaalde commissies voor gepleit om de gebiedscommissies misschien zelfs af te schaffen vanwege het gebrek aan transparantie en duidelijkheid welke portefeuillehouder verantwoordelijk is. Vandaar dat wij u oproepen om in ieder geval duidelijkheid te geven over die gebiedsgerichte werkwijze.

Meerdere keren is niet alleen in het rapport, maar ook in de statencommissie Samenleving en in de statencommissie Bestuur en Middelen aangegeven dat wij graag de subsidie-systematiek nog meer willen verbeteren, zoals al door mevrouw Huizer is toegezegd. Ik ben blij dat u dat zelf vindt. Wij hangen er alleen graag een tijdkaartje aan. Eind 2005 lijkt ons zeer realistisch, want wij weten hoe ver u er al mee bent.

De VVD heeft er altijd veel moeite mee om precies te begrijpen hoe de huisvestingsvisie in elkaar zit en hoe u die uitvoert. Het trof ons dan ook aangenaam dat de bestuurskrachtmeters, als ik hen zo oneerbiedig mag noemen, vragen naar de uitvoering van de huisvestingsvisie. Dat gebeurt op bladzijde 74.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Licht het aan de VVD of aan de woonvisie dat u het niet begrijpt?

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Voorlopig laat ik dat in het midden. Na de beantwoording van GS kan ik daar een zuiverder antwoord op geven.

Er ligt ook een motie voor van D66 die vorige maand is aangehouden. Wat erin staat ligt voor de hand of ik heb niet precies door wat het scherpe ervan is. Het lijkt mij een overbodige motie, maar onze fractie heeft er nog geen mening over.

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. Vorige maand hebben de Staten een eerste reactie gegeven op de bestuurskrachtmeting. Nu ligt de reactie van GS voor. Net als de fracties vorige maand hebben aangegeven, concludeert u dat een aantal belangrijke verbeterpunten moet plaatsvinden. U zegt toe dat de Staten voor het eind van het jaar nadere voorstellen krijgen op het gebied van de subsidiesystematiek en rond de gebiedsgerichte werkwijze. Daar zijn wij zeer content over. Ook deelt u de conclusie van de onderzoekers dat verdere versterking van de bestuurskracht geboden is. Een discussie over de geëigende rol en schaal van de provincie zal u het komende jaar niet uit de weg gaan. Niet duidelijk in dezen is of het college het initiatief heeft dan wel of de Staten dat moeten doen in het kader van het dualisme. Wat bedoelt u nu precies met de zin: bestuur en organisatie gaan onverdroten voort op de ingeslagen weg? Door deze laatste zin bekruipt mij het gevoel: GS hebben kennisgenomen van de uitkomsten, het papier is geduldig en deze nota gaat naar het ronde archief. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? De heer Schuringa heeft gezegd dat in deze nota heel goede bouwstenen staan.

Wat ons betreft, is dit rapport dan ook niet af. Wij vragen u dat volgend jaar een verantwoordelijkheidsdiscussie wordt gevoerd over onze taken. Zijn de producten en de diensten die wij leveren van voldoende kwaliteit? Hoe ervaart de burger die en hoe ervaart de gemeente deze? Neem de nota Ruimte, die wij hier hebben besproken naar aanleiding van de nota Ruimte van de Tweede Kamer. Daarin gaan wij akkoord met de 250 hectare bedrijfsterrein in de Hoeksche Waard. Wat gebeurt er in de Tweede Kamer? Die overrulen even de Staten en spreken over 180 hectare. Waar blijft de geloofwaardigheid van deze Staten?

De toekomst van de provincie. Moeten er nog wel meer regio's komen? Wij hebben de stadsregio Rotterdam, wij hebben Haaglanden. Er wordt gesproken over de Drechtsteden, er wordt gesproken over Leiden. Wat blijft er dan over voor de provincie? Deze regio's zijn niet democratisch gekozen; die zijn niet transparant. Er is dan een versnippering in onze financieringsstructuur, waarop wij als Staten juist moeten controleren. De LPF ging de verkiezingen voor de Staten in en zei dat Provinciale Staten moesten veranderen: wij moesten komen naar vijf tot zes regio's. Pim Fortuyn bepleitte dat al in 1992 in zijn boek Aan het volk van Nederland. Sterke regio's moeten uitvoerende bevoegdheden krijgen, zeker in het kader van de Europese Gemeenschap. Dit mag niet ten koste gaan van de gemeente, maar dit moet ten koste gaan van het Rijk. Menigeen haalde zijn schouders op. Maar nu, twee jaar later, heeft de VVD het liberale manifest. De PvdA heeft de leidende burger; zij denken zelfs aan 30 regio's. Voor deze provincie en alle provincies betekent dat werk aan de winkel. Zuid-Holland was de eerste met de bestuurskrachtmeting. Laat Zuid-Holland ook het initiatief nemen met deze discussie, zodat wij voor de komende verkiezingen al een standpunt innemen.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de spreektijd van de LPF hiermee op is en dat de bonustijd ook al verbruikt is.

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Wij spreken nu voor de tweede keer over de bestuurskrachtmeting van de provincie Zuid-Holland. Wij hebben er in de vorige statenvergadering zonder inbreng van GS een discussie over gehouden. Wij hadden graag gezien dat deze discussie was uitgemond in een aantal conclusies en nadere acties. Daar heeft het niet toe geleid, omdat de collegepartijen eerst de mening van GS wilden weten. Een gemiste kans om echt duaal te opereren! Over de inhoud van het rapport hebben wij ons de vorige keer al duidelijk uitgelaten. Dat zal ik niet herhalen. Wij hebben nu de reactie van GS.

Gesteld kan worden dat de gevolgde procedure conform de opzet is geweest. Wat ons betreft, was het achteraf beter geweest als PS meer betrokken waren geweest gedurende de procedure, bijvoorbeeld doordat ook statenleden in de begeleidingscommissie waren opgenomen. Dan hadden PS beter hun wensen en verwachtingen rond het onderzoek kunnen inbrengen. Dit had wellicht tot een meer bevredigende rapportage kunnen leiden.

Wij zijn het met GS eens dat het om iets nieuws gaat. Voor de eerste keer wordt de bestuurskracht van een provincie gemeten. Er is geen ervaring mee. De wijze waarop een bestuurskrachtmeting bij een gemeente plaatsvindt is niet een op een toe te passen bij een provincie. De verschillen die GS aangeeft met de gemeentelijke praktijk zijn voor ons dan ook herkenbaar.

D66 wil niet zo ver gaan dat zij de conclusie van GS volledig wil onderschrijven dat de provincie Zuid-Holland op de meeste kwaliteitsvelden over voldoende bestuurskracht zou beschikken. Niet dat wij het tegendeel willen beweren, maar voor beide conclusies is naar onze mening onvoldoende grondslag in de voorliggende rapportage.

Wat nu? Wij vinden het een goede zaak dat het college de in het rapport vermelde concrete kritiekpunten gaat aanpakken. Alleen vinden wij dat u wel heel veel tijd neemt om op deze punten met nadere voorstellen te komen. U zegt zelf in uw stuk namelijk dat u al bezig bent en dat het al geïntegreerd is in de gehele beleidscyclus. Het einde van het jaar is ver weg. Wij nodigen u uit om voor de statenvergadering waarin de begroting aan de orde komt met een plan van aanpak te komen. Wij zullen hiertoe een motie indienen. Het is een herkenbare motie, want het is dezelfde motie die in de vorige statenvergadering is ingediend.

Wij hebben er kennis van genomen dat u aan de hand van de voorliggende bestuurskrachtmeting komt met voorstellen tot verdere versterking van de bestuurskracht. U wilt daarbij eventueel een discussie over de geëigende provinciale rol en schaal niet uit de weg gaan, wij ook niet. Wij gaan sowieso geen discussie uit de weg, maar vragen ons wel af of dit rapport daar nu direct aanleiding toe geeft.

Verder vinden wij dat het aanbeveling verdient om periodiek een bestuurskrachtmeting te herhalen: niet een onderzoek zoals nu, maar op een andere manier. Verbreding van het onderzoek is gewenst. Wat ons betreft, behoeven niet alle beleidsvelden aan bod te komen, maar kan een selectie worden gemaakt. Met name die terreinen zouden in ogenschouw moeten worden genomen waarop de provincie een eigen autonoom beleid voert. Ook op dit punt zullen wij een motie indienen.

Verder zijn wij van mening dat wij als Staten ondanks beperkingen het rapport moeten aanvaarden. Wij hebben er de vorige keer al een motie over ingediend, die is aangehouden.

*INGEDIEND ZIJN:*

**Motie M2**, voorgesteld door de leden Adamse en De Boer, inzake **structureel meten effectiviteit provinciaal beleid**:

"Provinciale Staten van Zuid Holland, in vergadering bijeen op 27 april 2005, ter bespreking van de Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland,

constaterend:

- in het rapport over de bestuurskracht van de provincie Zuid-Holland is een onderscheid gemaakt naar drie 'kwaliteitsniveaus' en vier 'rollen provinciale bestuurlijke organisatie'. De bestuurskracht wordt weergegeven in tien velden;
- voor de volgende velden blijken 'monitoring van de voortgang' en 'effectiviteit' verbeterpunten:
  - veld 1.1: autonome beleidsbepaler op strategisch niveau (p. 33)
  - veld 1.2: regisseur, stimulator, toezichthouder en realisator op strategisch niveau (p. 38)
  - veld 1.3: participant op strategisch niveau (p. 42)
  - veld 2.1: autonome beleidsbepaler op tactisch niveau (p. 48)
  - veld 2.2: regisseur, stimulator, toezichthouder en realisator op tactisch niveau (p. 55)
  - veld 2.3: participant op tactisch niveau (p. 60)

overwegend:

- bovenstaande constatering zijn te zorgwekkend om te negeren, ook al bestaan op sommige beleidsterreinen wel degelijk adequate evaluaties;
- bovenstaande constatering sluiten bovendien aan bij door Provinciale Staten zelf geuite vrees voor een gebrek aan zicht op de maatschappelijke effecten van provinciaal beleid;

spreken uit:

- het versterken van het bijhouden van de voortgang van beleidsprocessen ('monitoring') en het meten van de maatschappelijke effecten van provinciaal optreden (vaststellen van 'output' en 'outcome') moeten hoge prioriteit krijgen;
- de provincie Zuid-Holland is dat aan de inwoners en de bestuurlijke partners verplicht;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. uiterlijk bij het aanbieden van de begroting voor 2006 een plan van aanpak te presenteren dat gericht is op het structureel en provinciebreed maken van monitoring en vaststellen van output en outcome,

en gaan over tot de orde van de dag."

**Motie M3**, voorgesteld door het lid Adamse, inzake **verbreden bestuurskrachtmeting**:

16694

Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Scheerder

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 27 april 2005, ter bespreking van de Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland,

constaterende:

- op besluit van Provinciale Staten is een meting van de bestuurskracht van de provincie Zuid Holland uitgevoerd;
- Zuid-Holland is de eerste provincie die een dergelijke meting heeft laten uitvoeren;
- het IPO zoekt naar een adequaat instrumentarium voor het meten van de provinciale bestuurskracht;

overwegende:

- de uitgevoerde bestuurskrachtmeting kent een aantal beperkingen, zoals de begeleidingscommissie constateert;
- andere provincies en Zuid-Holland zelf kunnen leren van die beperkingen;

van mening zijnde:

- voor een bredere analyse van de bestuurskracht van provincies is meer nodig dan het voorliggende rapport;
- de kritische kanttekeningen van de begeleidingscommissie zijn waardevol;

spreken uit:

1. Provinciale Staten willen bestuurskrachtmeting verbreden. Voor een afgewogen oordeel over de bestuurskracht hebben Provinciale Staten meer nodig dan het voorliggende rapport;
2. in het bijzonder is behoefte aan het volgende (in navolging van de bevindingen van de begeleidingscommissie):
  - A. bij de vaststelling van de bestuurlijke opgaven is een onderscheid noodzakelijk tussen enerzijds opgaven die voortvloeien uit wet- en regelgeving en anderzijds opgaven die provinciale politiek en bestuur zichzelf gegeven hebben. Voor beide soorten opgaven moet de bestuurskracht vastgesteld worden;
  - B. per bestuurlijke opgave moet een oordeel gegeven worden over de bestuurskracht;
  - C. het oordeel van extern betrokkenen over de bestuurskracht moet zichtbaar zijn. Dat geldt zeker voor een middenbestuur als de provincie die immers dikwijls met externe partijen te maken heeft;
  - D. de criteria voor het beoordelen van de bestuurskracht moeten verbreed worden. Naast het interne oordeel van de provincie moeten meer algemene criteria toegevoegd worden, zoals integriteit, effectiviteit en rechtmatigheid; de interpretatie van criteria moet getoetst worden aan actuele inzichten in de wetenschap. Ook het oordeel van extern betrokkenen moet één van de criteria zijn;
  - E. de rapportage over de gemeten bestuurskracht moet zoveel mogelijk dezelfde indeling hebben als de program-mabegroting;
  - F. in het bijzonder moet duidelijk zijn, in hoeverre bestuurskracht resulteert in beleidsproducten en beleidsuitkomsten;

verzoeken het Presidium en zijn voorzitter:

1. deze voorstellen tot verbreding van bestuurskrachtmeting (uitspraken 2A tot en met F) kenbaar te maken bij Van Naem & Partners, de begeleidingscommissie, het IPO en Gedeputeerde Staten;
2. Van Naem & Partners en de begeleidingscommissie te danken voor hun inspanningen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. in te gaan op deze meningen en uitspraken van Provinciale Staten en aan te geven welke consequenties zij daaraan verbinden, vooral waar het gaat om het vaststellen van de bestuurskracht per programma,

en gaan over tot de orde van de dag."

De **Motie M3 (oud)**, ingediend op 23 maart 2005 door het lid Schaap, inzake **aanvaarding rapport**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 23 maart 2005, ter bespreking van de Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland,

constaterende:

- op besluit van Provinciale Staten is een meting van de bestuurskracht van de provincie Zuid Holland uitgevoerd;
- Zuid-Holland is de eerste provincie die een dergelijke meting heeft laten uitvoeren;
- het IPO zoekt naar een adequaat instrumentarium voor het meten van de provinciale bestuurskracht;

overwegende:

- de uitgevoerde bestuurskrachtmeting kent een aantal beperkingen, zoals de begeleidingscommissie constateert;
- andere provincies en Zuid-Holland zelf kunnen leren van die beperkingen;

van mening zijnde:

- de nu voorliggende oordelen op basis van de bestuurskrachtmeting over de bestuurskracht van de provincie Zuid-Holland zijn betrouwbaar, gegeven de opdracht tot, de tussenliggende besluitvorming van Provinciale Staten over en de gehanteerde methodiek in het onderzoek;

spreken uit:

1. Provinciale Staten aanvaarden de oordelen over de bestuurskracht, met inachtneming van bovenstaande kanttekeningen;
2. met het nu voorliggende rapport heeft het onderzoeksbureau voldaan aan de opdracht,

en gaan over tot de orde van de dag."

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Voorzitter. Op mijn gymnasium, een prachtige opleiding, leerde ik een boek "Retorie, literaire stijlen". Een van de stijlfiguren was de cirkelredenering: je begon ergens mee en je eindigde daar ook mee. Ik heb een variant bedacht: je eindigt ergens mee en vervolgens begin je er weer mee. Zo eindigde ik met de dienstwagen van de commissaris. Ik heb hem een paar weken zien staan. Zijn heroïsche proporties zijn verdwenen: het is gewoon een dienstwagen geworden. Zo is het ook met het rapport Bestuurskrachtmeting: het is gewoon een dienststuk geworden, niet meer de heroïek die wij er waarschijnlijk zelf van verwacht hebben.

Ik wil er nogmaals aandacht voor vragen dat het begrip "bestuurskracht" twee kanten heeft: een exogene en een endogene kant. Het is niet alleen de eigen endogene bestuurskracht van de provincie - GS, PS, ambtenarenapparaat - maar het is wel degelijk ook afhankelijk van wat er op je afkomt. Hoe ingewikkelder de regelingen en de bestuurlijke vormgeving zijn, hoe minder je draagkracht kan zijn als je daar niets aan doet.

Ik vind toch dat wij dat veronachtzamen in de discussie over bestuurskracht. Wij hebben al die rapporten ook over de gemeenten laten uitstorten. Als je minder of minder ingewikkelde regelgeving bedenkt, dan neemt de bestuurskracht van de gemeente toe. Dat klinkt paradoxaal, maar het is wel zo. Daarom is de CDA-fractie blij met de activiteiten van het college op het punt van bijvoorbeeld de nota Planbeoordeling, leidend tot veel minder ingewikkelde ontheffingen et cetera. Dat verhoogt de bestuurskracht.

Ik wil een tweede algemene teneur in het rapport in herinnering roepen. Ik heb de vorige keer gesproken over een soort midterm-gevoel. De provincie is heel goed in processen en procesbeschrijvingen: wij hebben dit ingesteld, wij hebben dat ingesteld, wij hebben een visie gemaakt, wij gaan een visie uitwerken en er komt een plan van aanpak voor de uitwerking van de visie. Maar toch zouden wij ook graag resultaten zien. Ik sluit toch aan op de algemene conclusie van het rapport; daarvoor wil ik nogmaals aandacht vragen. Straks wordt het rapport-Koop gepresenteerd. Dat zal heel veel inzicht geven in de stagnatie en in de plussen en minnen van de procesvoering en de feitelijke uitvoering.

Het valt niet mee voor de provincie. Je bent een soort bestuurlijke groothandel. Je zit tussen het Rijk en de gemeenten. Het Rijk heeft heel veel te vertellen, de gemeenten hebben veel te vertellen en wij moeten er ergens tussenin manoeuvreren. Laten wij daar eerlijk in zijn.

Ik kom bij de reactie van GS. Ik had eerst het woord "dun" willen gebruiken, maar "dun" heeft een dubbele betekenis en ik gebruik het dus niet. Ik ga er dan ook van uit dat niemand mij op dit punt aanvalt. Ik noem de reactie liever sober. De CDA-fractie vindt dat een goede zaak. Ik sprak al over het verlies van heroïsche proporties. Soberheid past bij het rapport, waarbij behoorlijke vraagtekens kunnen worden gezet. GS relativeren het ook en hebben naar onze mening terecht gekozen voor een bescheiden reactie. GS geven toe dat het een en ander beter had gekund. Overigens is dat niet alleen richting GS, maar ook richting PS, want wij hebben onszelf laten evalueren. GS hebben begrip voor de kritiek van verschillende fracties, met name die van het CDA, over de regie, de rol van de begeleidingscommissie, het leerproces enzovoorts. Het is een eerste proeve. Ik blijf erbij dat wij kunnen aangeven dat andere provincies beter en adequater moeten besluiten: wie doet wat in zo'n proces? Als je een begeleidingscommissie hebt, moet je ook goede afspraken maken over de interactie tussen het onderzoeksbureau en de begeleidingscommissie. GS delen het oordeel dat het resultaat een vlak en grijs beeld oplevert. Zij delen ook de kritische bevindingen van de begeleidingscommissie.

Wat doen wij ermee en hoe gaan wij verder? De importantie is niet meer zo groot; ik verwijs naar de soberheid van de reactie. Het CDA kan zich vinden in de verbeterpunten die GS zelf aangeven. Ik noem de financiële controle; de afhankelijkheid van derden bij projecten; gebiedsgerichte programma's; economie en kennis-economie. De knelpunten zijn herkenbaar in het college. Wij verwachten dat er wat aan gedaan wordt.

Er ligt een aantal moties. Ik dacht dat de motie van de heer Schaap al weg was. Er ligt ook een motie van de drie coalitiepartijen, waarbij de CDA-fractie zich uiteraard aansluit. Dat geldt ook voor de toelichting van de heer Baruch op een paar additionele punten. Wij hebben heel duidelijk gezegd: GS, u hebt zelf al een aantal punten genoemd, maar wij willen ook daadkracht zien op een aantal aanvullende punten.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Voorzitter. De onduidelijkheid over de procesgang naar dit rapport toe blijft, ook na de reactie van GS. Mijn collega Oscar Dijkhoff heeft de vorige keer gevraagd om een nadere toelichting: wanneer is dit rapport naar GS gegaan om feitelijke onjuistheden eruit te halen en welke veranderingen heeft dat opgeleverd? Dat is mistig gebleven. GS scheppen in hun reactie bovendien verwarring over de status van het rapport. Zij zeggen dat het rapport geen kwaliteitsoordeel en ook geen evaluatie is, maar wat is het dan wel? Wat ons betreft, had het een kwaliteitsoordeel moeten zijn en een evaluatie. Het is een gebrekkige, maar het is er wel een. Ik wil ingaan op twee hoofdpunten die voor ons heel pregnant uit dit rapport komen, maar ook uit het rapport dat zo meteen wordt aangeboden door de commissie-Koop, waarin het nog veel scherper zit. Daarna wil ik iets zeggen over de vraag hoe wij hiermee verder moeten gaan.

Ik begin met het gebiedsgericht werken, het integraal werken. GS zeggen daarin wel wat knelpunten te zien: er zijn wat onduidelijkheden, dat zullen wij wel ophelderen, maar wij gaan geen grote veranderingen aanbrengen in de organisatie, want zo werken wij nu eenmaal en wij gaan zo door met het sectoraal werken. Wij verwachten niet dat wij opeens de hele ambtelijke organisatie op de kop zetten om het gebiedsgericht werken tot in alle uithoeken van dit huis door te voeren. Maar wij willen wel overwegen, zeker bij het verdere debat over het andere rapport, om het gebiedsgericht werken veel sterker in te voeren in het politiek-bestuurlijke domein. Wij zijn verkokerd, wij ook. Wij vergaderen in sectorcommissies en wij zien dingen over het hoofd; wij zien verbanden over het hoofd. En wij hebben geen duidelijk gezicht naar burgers toe. Gebiedsgericht werken zou een geweldige kans kunnen zijn voor PS om hun volksvertegenwoordigende rol te versterken. Het sluit veel meer aan bij de beleving van mensen van hun leefomgeving. De provincie Zuid-Holland is geen entiteit waarmee mensen zich verwant voelen. De Hoeksche Waard is een entiteit, de Rijnmondse regio is een entiteit, het Groene Hart misschien of de Duin- en Bollenstreek. Het sluit heel goed aan bij de beleving van mensen en het kan de volksvertegenwoordigende rol versterken. Het kan ook tot een betere kwaliteit van bestuur leiden, als je opgaven in een gebied integraal benadert. En het dwingt tot een meer open bestuurscultuur, want je komt niet meer weg met non-interventiegedrag als je gebiedsgericht bezig bent.

Wij zien winst op heel veel fronten door met gebiedsgericht werken serieuzer aan de slag te gaan, in elk geval op politiek-bestuurlijk niveau. Dat geldt zowel voor PS als voor GS. Laat dat helder zijn, want het rapport noemt PS helemaal niet. Dat zegt ook iets over onze relevantie. De reactie van GS noemt PS nauwelijks. Dat is ook een vraag aan GS: hoe ziet u de relatie met PS in dit verband? Hoe ziet u de rol van PS in het licht van bestuurskracht?

Dan kom ik bij de monitoring van voortgang en effectiviteit. D66 dient er opnieuw een motie over in en die kunnen wij steunen. Dat heeft twee kanten. De interne kant is: wil je een lerende organisatie zijn, wil je jezelf steeds verbeteren door de beleidscyclus te sluiten en van jezelf leren? Het heeft ook een externe kant: wil je je verantwoorden over wat je doet, ben je trots op wat je doet, wil je dat uitleggen? Dat heeft ook met democratie te maken. Daarmee komt ook de relatie GS-PS heel duidelijk terug. In de reactie wordt hier niets over gezegd, wat ons hevig teleurstelt.

Hoe nu verder? Wij willen niet nog zo'n rapport. Het is inderdaad allemaal een beetje dun en wel in de figuurlijke zin van het woord. Misschien is het interessant om een IPO-instrument te ontwikkelen dat beter is. Dat kan. Ik las de notulen om mij voor te bereiden op dit debat. Daarin zei de heer Scheerder dat hij meer verwachtte van het rapport van de commissie-Koop. Die verwachting wordt waargemaakt, denk ik, zeker als het gaat om constateringen over de bestuurskracht. De heer Baruch noemde de ontwikkelingen in de COR. Wij krijgen een provinciale rekenkamer. Misschien moet de statencommissie Bestuur en Middelen zich buigen over de vraag hoe wij nu verder gaan met alle verschillende instrumenten die wij hebben om toch een bestuurskrachtmeting zo nu en dan te doen. Maar over dat hoe kunnen wij nu nog geen heldere uitspraken doen.

De **VOORZITTER**: Laatste spreker in de eerste termijn van de Staten is de heer Evertse. Ik kondig alvast aan dat hierna het woord is aan mevrouw Koop voor de aanbieding van het rapport. Dan komt het vragenuurtje, waarin vragen van de heer Vermeulen aan de orde zijn. Daarna zal de heer Franssen namens GS in eerste termijn antwoorden.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. De bel voor de tweede ronde gaat en dit keer mengen ook GS zich in de strijd. In de vorige vergadering heeft de fractie van de SGP/ChristenUnie het resultaat van de bestuurskrachtmeting enigszins kleurloos genoemd. Door het college wordt dat min of meer beaamd. Zonder nu vervelend te willen zijn op zo'n mooie voorjaarsdag als vandaag moet het ons toch van het hart dat de reactie van het college ook al enigszins aan het euvel van kleurloosheid lijdt. Hoe zou dat toch komen? Is er misschien sprake van een soort verlegenheid met het geheel, zowel bij het college als bij de Staten? Wie de vorige sprekers heeft aangehoord, merkt die verlegenheid ook een beetje. Wij hebben voor veel geld, relatief heel veel geld, een rapportage laten maken waaruit moest blijken hoe wij ervoor staan. Op welke punten zijn wij nu een bestuurlijk zwaargewicht met een postuur à la Arnold Schwarzenegger? Of waar zijn wij maar ieltjes bezig met een postuur à la mister Bean? Wat blijkt dan: wij zijn het eigenlijk geen van beide. Wij zijn een doorsnee mens die niet opvalt in de menigte.

De heer **FRANSSEN**: Waar ligt uw voorkeur?

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Ik vind mister Bean heel leuk.

Wij doen over het algemeen wat van ons verwacht mag worden. Op zichzelf is daar wat onze fractie betreft niks mis mee. Waarom zou je je moeten schamen voor de dingen die je redelijk en naar behoren uitvoert? Het is wel de vraag wat je met zo'n constatering moet. Iedereen die hier net heeft gestaan, stelt zichzelf ook die vraag. Er zijn een paar minpuntjes, die moeten wij natuurlijk aanpakken en de andere provincies kunnen er lering uit trekken. Maar wat zou je er verder mee moeten? GS weten dat ook niet echt en onze fractie neemt dat het college niet eens kwalijk.

Een ding heeft onze fractie wel geleerd, namelijk dat wij nu eens wat voorzichtiger moeten worden met het inzetten op allerlei onderzoeken in deze sfeer: operaties waarbij wij ons afvragen of wij de goede dingen doen, bestuurskracht meten; wij hebben een hele serie gehad. Het kost veel geld en inzet en het uiteindelijke resultaat van zo'n rapportage is vaak heel mager. Wij kunnen die inzet van geld en middelen ook steeds

moeilijker tegenover de Zuid-Hollandse burger verantwoorden. Wij waren in de beginfase al wat sceptisch en dat is toegestaan. Wij moeten constateren dat wij ons vanaf het begin - daar betrekken wij onszelf net zo goed in - onvoldoende hebben afgevraagd waarom wij dat gingen doen en wat wij ermee wilden bereiken. Het doel was vaag en het was ook een beetje modisch. Dat feit heeft in sterke mate gemaakt dat het onderzoeksbureau nogal met de materie heeft geworsteld en de begeleidingscommissie niet echt mee de richting heeft kunnen bepalen. Immers, hoe zou je iemand kunnen begeleiden als je niet weet waar je naartoe moet? Daarom maken wij niemand verwijten. Als wij dat zouden doen, zouden wij eerst naar onszelf moeten kijken.

Twee geconstateerde knelpunten springen er voor ons uit, te weten de communicatie en het gebiedsgericht werken. Het zijn allebei zaken die sterk met de buitenwereld te maken hebben en die wij ons moeten aantrekken. Het college geeft aan bij zijn communicatie-activiteiten meer aandacht te zullen geven aan de output en de beleidseffecten. Dat vinden wij nogal mager-tjes. Wij verzoeken het college dan ook dit breder uit te werken en daarvoor een aantal concrete verbeterpunten te formuleren.

Mevrouw De Boer heeft een aantal zeer behartigenswaardige dingen gezegd over het gebiedsgericht werken die ik dik wil onderstrepen. Dat hoeft ik niet te herhalen. De constatering is wel dat dit niet vlekkeloos verloopt. Dat komt voor de fractie van de SGP/ChristenUnie niet als een verrassing. In toenemende mate bereiken ons er ook signalen over dat het niet marcheert met het gebiedsgericht werken. In de vorige statenperiode is sterk ingezet op het gebiedsgericht werken en er was heel veel tevredenheid over in het veld. Aan het begin van de huidige periode is dat wat teruggedraaid en anders gestructureerd. Dat vonden wij jammer, maar het had nog wel kunnen werken. Dat doet het echter niet. Wij horen heel veel klachten over een erg sectorale inzet vanuit de provincie en het feit dat de gebieds-gedeputeerden dit kennelijk onvoldoende kunnen coördineren. Het ligt overigens niet aan hun inzet - dat horen wij ook - maar zij krijgen het gewoon niet voor elkaar. Daarin moet naar onze mening verandering komen, wat sneller dan in de motie van de coalitiepartijen naar voren komt. Wij dienen een motie in om reeds voor de zomervakantie daarvoor een aantal dingen op tafel te leggen. Doen wij dat niet, dan verliezen wij een heleboel tijd. Voordat wij het weten, is deze periode om en zijn wij blijven sukkelen met het gebiedsgericht werken.

Als de SGP/ChristenUnie het op een punt met GS eens is, dan is het de vermelding dat bestuurskracht een continu proces is. Wij willen zeker niet kleurloos eindigen. Misschien kent u ze wel: die mooie platen, vaandels en affiches waarop tegen de achtergrond van een mooie rode zon - ik weet niet goed of die opkomt of ondergaat - een ploegende boer is afgebeeld. Laten wij dat ook maar doen: aan het werk, de hand aan de ploeg slaan en rechte bestuurlijke voren trekken.

*INGEDIEND IS:*

**Motie M4**, voorgesteld door het lid Evertse, inzake **voor 1 augustus 2005 notitie verbetering gebiedsgericht werken** :

"Provinciale Staten van Zuid-Holland in vergadering bijeen op 27 april 2005;



Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland; aanbieding nota 'Willen en Wegen'.

Voorzitter en Koop

overwegende:

- dat uit de gehouden bestuurskrachtmeting blijkt dat de voorbereiding en uitvoering van gebiedsgerichte programma's niet optimaal verloopt;
- dat daarnaast vanuit de regio's signalen worden ontvangen dat de gebiedsgerichte aanpak wordt bemoeilijkt door een te sectorale benadering vanuit de provincie;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- voor 1 augustus 2005 een notitie aan Provinciale Staten over te leggen waarin wordt aangegeven welke structurele maatregelen zullen worden genomen om het gebiedsgericht werken en de uitvoering van gebiedsgerichte programma's te verbeteren,

en gaan over tot de orde van de dag."

*DE BEHANDELING VAN AGENDAPUNT 4 WORDT GESCHORST.*

**AANBIEDING VAN DE NOTA "WILLEN EN WEGEN", DE RAPPORTAGE VAN DE ONDERZOEKSCOMMISSIE STAGNATIE INFRASTRUCTURELE PROJECTEN.**

De **VOORZITTER**: Ik geef mevrouw Koop graag de gelegenheid om de bevindingen van de commissie aan de voorzitter van de Staten te overhandigen.

Mevrouw **KOOP (CDA)**: Voorzitter, leden van Provinciale en Gedeputeerde Staten, geachte aanwezigen. Hoe voorkomen wij dat wij hier in Zuid-Holland met elkaar vastlopen, stagneren? Hoe brengen wij meer beweging in politiek en bestuur? Stagnatie is een relatief begrip. Pas wanneer wij weten wat "op tijd" betekent, kunnen wij stellen wanneer iets te laat is. Het woord "stagnatie" suggereert een kritische houding. Die heeft de commissie, maar met een positieve intentie, gericht op het signaleren en aandragen van verbeteringen in politieke, bestuurlijke en ambtelijke processen.

Met het indienen van de motie in oktober 2003 gaf u aan dat u in ieder geval die stagnatie ervoer. Wij menen eveneens dat daarvan sprake is en ook dat Zuid-Holland hierin geen afwijkend beeld laat zien ten opzichte van de rest van Nederland. Wel is het een feit dat het een onderzoek heeft aangedurfd. De door u ingestelde commissie heeft de uitdaging opgepakt en wij hebben het geweten. Zoals een brand geen onderscheid maakt tussen vrijwillige en beroepsbrandweer geldt dat ook hier. Het was een gigantisch karwei en het heeft niet alleen van de commissieleden heel wat investering gevraagd. Daarom wil ik maar eens beginnen met mijn dank uit te spreken, zonder anderen tekort te doen, aan:

- Emiel Reiding, Toon Meis, Frits Kas, Fleur Visser en de overige leden van de Griffie in de persoon van mevrouw Engels;
- de leden van het ambtelijk apparaat, met name de heer Aurburger en de mensen om hem heen. Zo'n onderzoek legt extra druk op de afdeling van met name Verkeer en Vervoer. Zij hebben een geweldige ondersteuning en informatie geleverd;
- ook de collega-statenleden, die het reguliere werk van ons overnamen. Ik heb een enorme waardering voor vooral de kleinere fracties. Die zullen vooral hebben ondervonden wat een enorme klus het was;
- natuurlijk ook de leden van de commissie: mevrouw Volmuller en de heren Van Dijk, Keman, Ouwehand en Van der Vorm-de Rijke;
- iedereen die een veer heeft moeten laten, omdat de commissie het onderzoek deed.

Ik wil nog een persoon bedanken, maar die noem ik straks.

Met het onderzoek dat wij u zo zullen aanbieden, verschaffen wij u een middel om aan die gewenste sturing te werken. Ik gebruik met nadruk het woord "werken", zoals "besturen" ook een werkwoord is. Het betekent dat wij dit onderzoek niet gedaan hebben voor het prachtige rapport, maar om gedrag te veranderen om uiteindelijk sneller resultaat te boeken. Het is voor het eerst in het duale bestel dat Provinciale Staten in Zuid-Holland op deze manier zo grootschalig en diepgaand een onderzoek heeft gedaan. Het is ook een bijzonder actueel moment. Minister Remkes werkt aan een notitie over de positie van de provincie, er verschijnen allerlei structuurnota's over de gewenste schaal en het parlement heeft onlangs gemeend dat wij in Zuid-Holland met veel minder statenleden kunnen. Het zijn structuur- en schaaldiscussies die ik niet allemaal wil bestempelen als een vlucht naar voren. Maar tot heden ontbrak het aan een essentiële analyse hoe wij zelf als politieke, bestuurlijke en ambtelijke organisatie ons gedrag kunnen veranderen om daadwerkelijk tot resultaten te komen. U gaf de opdracht die analyse te doen en dat getuigt van lef. Wij bekeken vier projecten. Drie ervan leverden vertraging op, te weten de N470, de ZoRo-lijn en de drie-in-een Westland. Het vierde verloopt voorspoedig, te weten de A4-W4.

Het onderzoek richtte zich op stagnatie en op voortgang; dat was onze focus. Dat betekent per definitie dat het handelen of niet handelen onder een vergrootglas is gekomen. De kritiek op functioneren komt voort uit die focus met het oog op verbetering voor de toekomst en met de kennis van nu. Wij kunnen dan ook niet genoeg benadrukken hoezeer wij de bijdragen van allen aan dit onderzoek hebben gewaardeerd. Het is tegenwoordig mode om met enkele onderzoeksuitkomsten een vaak negatieve hype te creëren, schuldigen aan te wijzen en zo de benodigde aandacht te genereren. Dit is een mooi moment om maar eens met die traditie te breken. Van afrekenen word je niets wijzer. Wij zijn immers geen Napels aan de Noordzee.

Wat hebben wij ontdekt? Duidelijk is geworden dat de stagnatie veelal in de voorfase van projecten voorkwam, dus de fase waarin politiek, bestuur en ambtelijke organisatie aan bod zijn. Wellicht zult u zeggen: dat wisten wij allang. Maar dan wil ik u erop wijzen dat die kennis ten eerste nog nooit is vastgesteld in een politiek gremium en ten tweede niet tot gedragsverandering heeft geleid. Wij hebben gemeend dat het goed is hierop nadrukkelijk te wijzen.

Onze eerste conclusie is dat in de meeste projecten een heldere nut- en noodzaakanalyse ontbreekt. Daardoor blijft die discussie door het gehele proces gevoerd worden. De vraag of er een probleem is en hoe dat moet worden opgelost, behoort niet meer te worden gesteld zodra een project bestuurlijk gelegitimeerd van start gaat. Alle actoren moeten het probleem herkennen en erkennen en belangrijk genoeg vinden om er prioriteit aan te geven en er met andere partijen bindende afspraken over te maken. Deze "sense of urgency" is een noodzakelijke basis voor een project. Een heldere probleemanalyse maakt snel duidelijk of partijen het daarover eens zijn. Zonder een goede probleemanalyse verwordt een project al gauw tot een gekozen burgemeester-kwestie.

16698

Aanbieding nota 'Willen en Wegen'.

Koop en Franssen

Uit deze conclusie volgt de tweede: het gebrek aan commitment. Als er geen heldere analyse ligt, kun je niet verwachten dat iedereen zich hieraan gebonden acht, laat staan zich ernaar gedraagt. Indien een van de betrokken bestuurders onvoldoende het belang ziet van het samen eens worden over de oplossing, dus onvoldoende bestuurlijk commitment vertoont, kun je veel energie in overleg steken zonder er iets mee op te schieten. Dat geldt temeer als een bestuurder veel voorbehouden heeft met het oog op een stilzwijgende prioriteit van de eigen agenda. Organiseer dus voorafgaand aan het overleg commitment en houd elkaar eraan of haak af. Overigens is een goede analyse geen garantie voor bestuurlijk commitment. Als politiek en bestuur zeggen zich betrokken te voelen bij een project, wil dat nog niet zeggen dat zij zich ernaar gedragen. Het gaat in de politiek helaas nog te vaak om wat je zegt en niet om wat je doet. Dat mag best, nee dat moet veranderen. Voor een voorspoedig verloop is goede bestuurlijke samenwerking nodig. Samenwerking kost tijd. Het gaat bij samenwerken niet alleen om houding, maar vooral om gedrag, om daadwerkelijk doen. Commitment kan alleen worden verlangd door zelf veel commitment te tonen.

De commissie beveelt aan om sancties te verbinden, wanneer harde afspraken worden verbroken. Dat is zowel een symbool voor echte betrokkenheid en een hulpmiddel om elkaar bij de les te houden. Wij zijn dan ook van mening dat bestuurlijk commitment, je gebonden achten, dynamiek geeft en dat gebrek eraan vooral voor stagnatie zorgt. Hiervoor moet de provincie in de persoon van haar vertegenwoordigers voor en achter de schermen zelf actiever zijn om de verschillende partijen het belang van samenwerking in te laten zien en zich er zelf ook naar gedragen. Een goed voorbeeld hiervan is de A4-W4.

Maar wat is uiteindelijk motiverender dan het resultaat? Resultaat dat je kunt bereiken door de rol van de provincie als middenbestuur, een geweldige positie, te benutten. Juist Provinciale Staten, wij met elkaar, zijn verantwoordelijk voor integraliteit en besluitvorming. Zij dienen zich sterker te maken voor het leggen van verbanden over de vragen zoals: wat zijn nu eigenlijk de grote opgaven waar de provincie voor staat en hoe hangen die opgaven samen? Welke verantwoordelijkheid heeft de provincie daarin zelf en waar moet de provincie gebruikmaken van haar mogelijkheden, de instrumenten van verschillende overheden aan elkaar te verbinden om toch de juiste oplossing te vinden? Kortom, stel je op als bruggenbouwer. Dat geeft dynamiek, resultaat en vertrouwen in het openbaar bestuur. Nog te veel worden politici gehonoreerd op individuele succesjes in plaats van op samenwerking, waarmee in feite de grotere overwinningen te behalen valt.

Dan kom ik tot een derde conclusie. Gebrek aan een goede analyse en gebrek aan bestuurlijk commitment, helemaal in combinatie, is voor de helft debet aan vertragingen. In de andere helft zit het gebrek aan procesmanagement, dus het gebied waar bestuur, ambtelijke organisatie en de wereld buiten dit huis elkaar ontmoeten. Duidelijk blijkt dat de integrale benadering van een project nog in de kinderschoenen staat. Het is geen verwijt, maar veelal zagen wij dat er te weinig inzicht was in de kansen en bedreigingen, in de belangen en mogelijkheden, in het krachtenveld. Daardoor was bijvoorbeeld bij de N470 ruimte om maar met allerlei aanvullende wensenlijstjes te komen. Nauwelijks was er sprake van een vorm van projectorganisatie en projectmanagement; evenmin management van het totale proces, inclusief de procedures, bijvoorbeeld een onduidelijk mandaat voor de projectleider. En er was in de aanpak nog te veel focus op weg of rail in plaats van focus op het hele gebied.

Bijvoorbeeld, de ene commissie praat over een railverbinding, terwijl de andere vindt dat in het desbetreffende gebied uitsluitend kassen gebouwd mogen worden.

De term van de bevindingen op het punt van procesmanagement bestaat uit het onvoldoende vormgeven van analyse en ontwerp in de startfase en het onvoldoende voortzetten daarna tijdens het verloop. Goed procesmanagement houdt onder meer in dat aandacht is besteed aan rollen, verplichtingen, verwachtingen, taken en verantwoordelijkheden van de deelnemers aan het proces, een analyse van de risico's die zich tijdens het hele proces voordoen, een interactieve opzet, monitoring van het krachtenveld, een bewuste keuze van de eigen rol en het zoeken van balans tussen openheid en geslotenheid, tussen gerichtheid op het project en op het samengaan van belangen.

Hoe nu verder? Hoe houden wij de aanbevelingen uit de la? Hoe krijgt u die garantie? Die garantie krijgt u, tot de deur, want de verantwoordelijkheid ligt bij u. Over een maand praten wij er met elkaar over of en hoe de werkwijze zal veranderen voor u als statenleden. Ja, ook voor u, mevrouw Van Ginkel. Of voor u, mevrouw Vonckeman. En net zo goed voor u, mijnheer Van den Broek. U zult zich moeten afvragen waarop u gaat toetsen, wanneer en op welke onderdelen, vanuit welke rol: een informerende, een beoordelende of een oordelende rol? Hoe krijgt u zelf het nodige inzicht in het nut en de noodzaak en het daaruit voortvloeiende commitment? Wij gaan ervan uit dat de Staten ook de moed hebben ons rapport te laten of zelf te implementeren. Het betekent dat wij met elkaar ons gedrag moeten bijstellen, voor en achter de coulissen. Als wij willen dat wij in Zuid-Holland niet stagneren maar wat bereiken, dan moeten wij als politiek bestuur en ambtelijke organisatie onze richting veranderen. Want dat is de enige route die leidt tot snellere processen en uiteindelijk beweging op de weg en het spoor in het belang van de inwoners en bezoekers van onze mooie, niet voor niets dichtbevolkte provincie Zuid-Holland.

Tot slot, mijnheer de voorzitter, geachte aanwezigen. Ik had nog beloofd één persoon te noemen en extra te bedanken. Mijn dank gaat uit naar u, voorzitter, omdat u het toch gedurende anderhalf jaar heeft opgebracht voor een majeur project als dit de regie uit handen te geven, maar toch ons bijstond waar dat nodig was en aan wie ik nu dit rapport zal overhandigen. Ik dank u wel.

(APPLAUS)

De heer **FRANSEN**: Mijnheer de voorzitter. Ik wil de voorzitter van de onderzoekscommissie Stagnatie Infrastructurele Projecten en in haar al de leden en degenen die aan de totstandkoming van dit rapport hebben bijgedragen oprecht zeer danken voor het resultaat dat zij aan ons hebben voorgelegd. Er is een inhoudelijke reactie in voorlopige zin van de kant van het college van Gedeputeerde Staten aan het rapport toegevoegd. Er zal uiteraard een uitvoerigere inhoudelijke reactie komen. Maar ik wilde er twee dingen zelf over zeggen.

In de allereerste plaats is mij opgevallen de uitermate grote zorgvuldigheid waarmee de commissie te werk is gegaan; een zorgvuldigheid die in het rapport haar weerslag zonder restrictie kent. Die zorgvuldigheid komt ook tot uitdrukking in het feit dat er zo op de inhoud is gespeeld en gewerkt is naar verbeteringsvoorstellen die ons allemaal van pas kunnen komen.

Aanbieding nota 'Willen en Wegen'; mondelinge vragen Vermeulen over uitspraak van de Raad van State over de Leidse Oostvlietpolder.

Franssen, Vermeulen en Van Dijk

Daarmee is ten opzichte van dit type onderzoeken die landelijk nogal eens plaatsvinden een trendbreuk ontstaan, omdat er niet op de man of de vrouw is gespeeld, maar puur naar de inhoud is gekeken en van daaruit aan verbeteringen is gewerkt. Dat vind ik politiek-bestuurlijk zonder meer een pluspunt.

Dat brengt mij tot mijn tweede opmerking dat de Staten van Zuid-Holland in het licht van het aangereikte instrumentarium om de duale verhoudingen vorm te geven hier een prestatie van formaat hebben neergezet, waarvan ik hoop dat niet alleen in, maar ook buiten dit huis velen met de gepaste waardering blij zullen geven.

(APPLAUS)

**MONDELINGE VRAGEN VAN DE HEER VERMEULEN OVER DE UITSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE OVER DE LEIDSE OOSTVLIETPOLDER.**

De heer VERMEULEN (SP): Voorzitter. De Raad van State was op 20 april opnieuw overduidelijk en heeft wederom het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde bestemmingsplan van de gemeente Leiden vernietigd. Daar hebben wij als SP-fractie een dubbel gevoel bij. Wij zijn blij dat de kans dat de laatste groene polder van Leiden onbebouwd blijft in principe verder is toegenomen. Dat werd gisteravond in de Leidse politiek uitgesproken door steeds meer politici. Dat was ook de reden waarom wij als SP als enige partij onlangs tegen de verlegging van de rode contour hebben gestemd.

Wij zijn er minder blij mee dat wij de indruk krijgen dat de provincie de regie over de ruimtelijke ordening verder kwijtraakt en dat wij als overheid opnieuw in ons hemd staan. Het hele dossier Oostvlietpolder lijkt gekenmerkt door haastwerk. Daar heb ik in de commissievergadering al naar verwezen. Ik heb al eerder enkele vragen gesteld aan de gedeputeerde. In haar beantwoording verwees zij meermalen naar de aankomende uitspraak van de Raad van State, die wij nu hebben, want die zou veel duidelijkheid geven. Daarom wil ik nu de volgende vragen aan de gedeputeerde stellen.

1. Is het correct dat Gedeputeerde Staten verzuimd hebben om het ontwerpbesluit dat heeft geleid tot het besluit van 23 februari 2005, de herziening van het streekplan wat de rode contour in de Oostvlietpolder betreft, ter inzage te leggen?
2. Vond de Raad van State dat de noodzaak van een bedrijventerrein opnieuw niet door Gedeputeerde Staten voldoende is gemotiveerd?
3. Is het correct dat Gedeputeerde Staten onvoldoende zijn ingegaan op de gevolgen voor de luchtkwaliteit en de verkeersproblematiek door aanleg van het bedrijventerrein?
4. Is het correct dat Gedeputeerde Staten in hun motivering opnieuw naar het bestemmingsplan van de gemeente Leiden verwijzen, terwijl de Raad van State dat door het goedkeuringsbesluit van GS te verwerpen op 20 april hebben vernietigd?
5. Ontbrak het door de Raad van State in een eerdere uitspraak opgedragen eigen onderzoek naar de aanwezige natuurwaarden in de Oostvlietpolder? Ik neem aan dat wij, als deze vragen worden beantwoord, wellicht ook te horen krijgen hoe dat in vredesnaam mogelijk is.

Gedeputeerde VAN DIJK: Voorzitter. De heer Vermeulen vraagt of het correct is dat GS hebben verzuimd om het ontwerpbesluit ter inzage te leggen. Nee, dat is niet correct. Maar daarbij hoort een heel juridische interpretatie en het is vooral een formele kwestie. PS hebben op 23 februari 2005 namelijk geen herziening van een streekplan vastgesteld met alle zware procedures die daaraan vastzitten, maar een nieuw besluit genomen naar aanleiding van de gedeeltelijke vernietiging van het streekplan Zuid-Holland-West van 2003. Wij hebben advies ingewonnen, zowel bij het ontwerpstreekplan, dat al in 2002 uitvoerig ter inzage heeft gelegen en ook bij deze herziene procedure bij een aantal advocaten. Ook de gemeente Leiden heeft dat gedaan. Er is uitdrukkelijk naar voren gekomen dat er geen wettelijke verplichting bestond om het hernieuwde besluit opnieuw ter inzage te leggen, omdat het uiteindelijk ging om de implementatie van een uitspraak van de Raad van State die de beleidsvrijheid beperkte. Alleen die uitspraak van de Raad van State diende bevestigd te worden.

Uw tweede vraag betreft de noodzaak van een bedrijventerrein, waarvan de Raad van State zou kunnen vinden dat die opnieuw niet voldoende door GS is gemotiveerd. Is dat correct? Vond de Raad van State dat? Nee, de Raad van State vond dat niet; de Raad van State vond het niet opnieuw. Daarop ligt het accent. Na de goedkeuring van het bestemmingsplan door GS heeft de Raad van State de rode contour in het streekplan rond de Oostvlietpolder vernietigd. Deze vernietiging heeft de Raad van State met terugwerkende kracht laten doorwerken in zijn oordeel over het bestemmingsplan. Met andere woorden, gesteld dat het bestemmingsplan in strijd is met het inmiddels vernietigde deel van het streekplan. Provinciale Staten hebben voor de behandeling van het beroep een nieuw besluit genomen over het streekplan zelf. Dit nieuwe besluit echter heeft de Raad van State op 20 april niet willen betrekken bij zijn oordeel over het bestemmingsplan, omdat het nog niet was genomen op het moment dat GS het bestemmingsplan hadden goedgekeurd. Bij zijn oordeel over de motivering van de locatiekeuze heeft de Raad van State noch rekening gehouden met het oorspronkelijke streekplan, noch met het nieuwe besluit hierover dat hier in deze zaal is bevestigd.

Is het correct dat Gedeputeerde Staten onvoldoende zijn ingegaan op de gevolgen voor de luchtkwaliteit en de verkeersproblematiek door de aanleg van het bedrijventerrein? Nee, de gemeente heeft bij de vaststelling van het bestemmingsplan het provinciale luchtbeleid in acht genomen. GS hebben op basis daarvan getoetst, maar dat was wel voor de geruchtmakende uitspraak van de Raad van State over de Europese richtlijnen. Na de goedkeuring van het bestemmingsplan ontstond namelijk pas de nieuwe jurisprudentie over luchtkwaliteit. De uitspraak over de Oostvlietpolder met betrekking tot luchtkwaliteit is eigenlijk de zoveelste in een reeks die wij nu succesievelijk zien ontstaan op basis van de nieuwe interpretatie die de Raad van State heeft gegeven aan de Europese richtlijnen. Door middel van een aanvullende motivering is nog getracht tijdens de zitting een en ander te redden, maar de Raad van State heeft in de zitting uiteindelijk gemeend, omwille van een goede procesgang, de aanvullende motivering en argumentatie die wij ook toen ter plekke nog wilden bieden niet in de beschouwingen te moeten betrekken en heeft ons uitgedaagd dat dan maar bij het herstel en bij een nieuwe motivering mee te nemen.

16700

Mondelinge vragen Vermeulen over uitspraak van de Raad van State over de Leidse Oostvlietpolder; Bestuurskrachtmetering provincie Zuid-Holland.

Van Dijk, Vermeulen, Voorzitter, De boer en Franssen

De gemeente heeft bij de vaststelling van het bestemmingsplan over de verkeersontwikkeling en de verkeersproblematiek een uitvoerige verkeersparagraaf geschreven. Maar op dat moment moesten nog de opties rond bijvoorbeeld de Rijnlandroute en de effecten daarvan op Lammenschans en omgeving in het midden worden gelaten, omdat wij nog volop in die tracékeuze zaten. Ik ga ervan uit dat in de komende tijd die tracékeuze dichterbij komt, inclusief al het onderzoek dat bij die tracés hoort en dat wij over de Lammenschans een beter gemotiveerd goedkeuringsbesluit kunnen nemen.

Uitermate belangrijk in de uitspraak van de Raad van State is uiteindelijk dat hij niet het bestemmingsplan heeft vernietigd, maar het goedkeuringsbesluit op basis van het motiveringsbeginsel dat daarbij hoort, gerelateerd aan nieuwe jurisprudentie over luchtkwaliteit. Had de Raad van State op basis van inhoudelijke argumenten gemeend dat ook het bestemmingsplan niet door de beugel kon, dan had hij dat vernietigd. Op basis van de jurisprudentie mogen wij oordelen dat met een hernieuwde motivering van het goedkeuringsbesluit dit bestemmingsplan alsnog uitgevoerd kan worden. Ik ben dan ook niet pessimistisch gestemd over de mogelijkheden om met een nieuwe, nog beter onderbouwde motivering een Raad van State-bestendig goedkeuringsbesluit te nemen waarbij zowel de nieuwe jurisprudentie op basis van luchtkwaliteit als de verkeersproblematiek rond het Lammenschansplein in het licht van de tracékeuzes rond de Rijnlandroute zal worden ingebracht. Ik denk dan ook dat niet de Oostvlietpolder als zodanig ter discussie staat. Dan was het bestemmingsplan vernietigd, maar dat is niet het geval.

Ik hoop u met deze uitgebreide beantwoording voldoende recht te hebben gedaan.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. Ik vrees dat dit een lange discussie zou kunnen worden over de interpretatie van de uitspraak van de Raad van State, wat op dit moment geen recht zou doen aan deze kwestie. Ik wil kijken of het mogelijk is om hier wellicht in de commissie op een iets later tijdstip op terug te komen.

De **VOORZITTER**: Dat lijkt mij een heel goede suggestie.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik ben blij dat ik bijna jurist ben, als ik dit zo hoor. Het is een soort spaghetti-procedure geworden. Vindt u dat de juridische functie van de provincie versterkt zou moeten worden?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ik vind dat alle functies die de provincie vervult altijd beter en sterker kunnen. Daarmee maak ik mij er niet van af. Ik verwijs alleen naar de nieuwe jurisprudentie op het gebied van luchtkwaliteit in het afgelopen jaar. De Raad van State kijkt niet alleen naar het moment dat wij beslissingen nemen, bijvoorbeeld goedkeuringsbesluiten, maar ook naar jurisprudentie die is ontstaan na ons goedkeuringsbesluit en die hij uiteindelijk betreft in de toets omdat burgers een besluit van ons of van gemeenten bij de Raad van State hebben ingebracht. Dat kun je niet voorzien en dat is hier ook het geval.

*VOORTZETTING VAN DE BEHANDELING VAN:*

#### **4. VERVOLG OP DE BEHANDELING VAN DE BESTUURSKRACHT-METING PROVINCIE ZUID-HOLLAND.**

De heer **FRANSEN**: Voorzitter. Ik wil de reactie namens het college van Gedeputeerde Staten beginnen met de volgende zinsnede uit de reactie van GS aan de Staten. De conclusie van de onderzoekers luidt dat de provincie Zuid-Holland op de meeste kwaliteitsvelden over voldoende bestuurskracht beschikt. Dat mag een provincie die nog niet al te lang geleden te maken had met ingrijpende affaires - Ceteco, bouwfraude - zich in positieve zin aantrekken. Er zijn blijkbaar de afgelopen jaren grote verbeteringslagen gemaakt.

Die passage uit de reactie van GS wil ik hier aan het begin zeer nadrukkelijk noemen, omdat wij dat incasseren. Er zijn de afgelopen jaren verbeteringslagen gemaakt. Wij zijn nog niet waar wij willen zijn, maar wij zijn wel de goede richting op gegaan. Dat vind ik de positieve toonzetting en de positieve conclusie die uit dit onderzoek kan worden getrokken.

Er is door sommigen gevraagd: wat moeten wij nu met de definiëring van het begrip "bestuurskrachtmetering"? Onder anderen mevrouw De Boer sprak daarover: wat is nu de definitie van het begrip? In de reactie van GS staat: het gaat niet om een kwaliteitsoordeel, het is niet een evaluatie, laat staan een populariteitspoll. In een bestuurskrachtmetering zit van alles wat. Dat maakt het tamelijk complex om het begrip in alle scherpheid te definiëren. Dat is tegelijkertijd de beperking die ligt in de mogelijkheid om de conclusies te verzilveren.

Er is van vele kanten aan de ene kant waardering voor het rapport geuit. Aan de andere kant is er ook relativerend over gesproken in de zin van "dun" of "sober". Dan heb ik het over de reactie van GS in relatie tot de inhoud van het rapport zelf. Maar het is duidelijk dat wij er met deze bestuurskrachtmetering niet zijn. Zonder het woord "verlegenheid" in de mond te willen nemen zijn ook GS van opvatting dat wij met een dergelijke bestuurskrachtmetering nog niet op het punt zijn aangeland dat wij allen er een heel scherp beeld van hebben, niet alleen hoe onze prestaties zijn, hoe ze beoordeeld moeten worden en hoe de buitenwacht ertegen aankijkt, maar ook welke gevolgen wij er vervolgens in termen van verbeteringslagen aan kunnen verbinden. Dat is de aanleiding waarom wij in het kader van het IPO de discussie zelf zijn gestart in de commissie die daarover gaat om met elkaar in IPO-verband te spreken over de vraag: hoe kijken wij als gezamenlijke provincies aan tegen het begrip "bestuurskrachtmetering"? Vinden wij het in navolging van datgene wat gemeenten hebben aangepakt niet ook van belang dat wij die zelf stevig ter hand nemen? En hoe kunnen wij allen een zodanige definiëring aan het begrip "bestuurskracht" geven, een goede bestuurskrachtmeteringsprocedure opzetten en een aantal criteria formuleren waaraan je de bestuurskracht in de toekomst scherper kunt afmeten, waardoor wij ons op een veel betere manier kunnen positioneren in de nationale discussie?

In die discussie is gebleken dat een aantal provincies met ons van mening is dat de bestuurskracht als zodanig in zijn geheel moet worden gemeten. De provincie Limburg is nu ook tot het besluit overgegaan om de bestuurskracht te laten meten. Ook andere provincies kijken er positief tegenaan. Andere provincies zijn bezig met het meten van de kwaliteit op onderdelen van het beleid en onderdelen van de organisatie.

Maar wij zijn tegelijkertijd tot de conclusie gekomen, mede op grond van een goede presentatie van het bureau dat het onderzoek voor ons heeft verricht, dat wij onderzoek moeten doen dat in de loop van dit jaar tot een afronding moet komen over hoe wij als geheel van de Nederlandse provincies aan kijken tegen bestuurskrachtmetingen en wat wij daarmee zouden moeten kunnen doen.

Tegelijkertijd is geconstateerd, zoals ook staat in de reactie van GS, dat het lang niet altijd eenvoudig zal zijn om die bestuurskrachtmeting ook te gebruiken voor een soort benchmark. De positie van de provincies is verschillend. Hun takenpakket is vaak onderscheiden. De relatie van de provincie tot de inliggende gemeenten is soms heel anders. Je zult er voorzichtig mee moeten zijn. Maar als je uitfiltert wat vergelijkbaar is en vaststelt wat niet vergelijkbaar is, zou ik er persoonlijk niet tegen zijn dat je een soort benchmark ontwikkelt voor datgene wat wel vergelijkbaar is, omdat dat je scherp houdt indien wordt geconstateerd dat op een aantal onderdelen aan verbetering moet worden gewerkt.

Er zijn opmerkingen gemaakt: "is dit het nu", "had het anders gekund", "moeten wij het niet aanscherpen". Daar geef ik u graag gelijk in. Die opmerkingen moeten wij meenemen in het proces om in IPO-kader en, als het niet voldoende lukt om het in het IPO eens te worden over aanscherping, in eigen huis te werken aan die verbeteringen. Daarmee kom ik bij de moties die daarop betrekking hebben, onder andere de naar ik vermoed door een bestuurskundige, die hier vandaag misschien niet eens meer aanwezig is maar wel terug kan keren, geschreven tekst van een motie. Laten wij die aanhouden. Neem deze mee in het proces, laat die boven de markt hangen voor de periode dat de discussies in IPO-kader worden gevoerd. Laten wij afspreken het resultaat hier in de Staten terug te brengen, zodat wij met elkaar een discussie kunnen voeren over de vraag hoe de zaak kan worden verbeterd. Daarbij ga ik uit van de opvatting die de heer Baruch heeft geformuleerd: gedeelde verantwoordelijkheid is dubbele verantwoordelijkheid. Wij moeten hier geen antithese tussen GS en de Staten creëren, maar hierin samen optrekken.

De tweede vraag is wat nu het samenstel aan conclusies is dat GS uit deze bestuurskrachtmeting trekt om aan verbeteringen te werken. Wij hebben een viertal punten genoemd: financiële controle en de ingewikkelde subsidiesystematiek; de afhankelijkheid van derden bij grote projecten; gebiedsgerichte programma's; economie, in het bijzonder kenniseconomie en communicatie. Door de leden van een aantal fracties worden er punten aan toegevoegd die voor een deel samenhangen met de punten die GS zelf hebben genoemd en voor een deel een aanvulling daarop betekenen. Laat ik eerst iets zeggen over de genoemde punten.

De subsidiesystematiek. Als uitvloeisel van de conclusies in deze bestuurskrachtmeting heeft de verantwoordelijke gedeputeerde de werking van de subsidiesystematiek onder de loep genomen om te kijken hoe die sneller en effectiever kan plaatsvinden. Dat proces loopt. Ik wijs u erop dat het een ingewikkeld vraagstuk is. Dat heeft te maken met juridische vraagstukken. Het heeft te maken met beleidsmatige aandachtspunten. Het heeft ook te maken met de financiën en de controlproblematiek. Ik weet zonder enige reserve dat mevrouw Huizer daar buitengewoon druk mee is, maar ik kan op dit moment niet zeggen: het moment waarop u dat wilt zien, zal ook het moment zijn dat u het krijgt. Deze verbeteringen moeten wel allemaal worden aangepakt onder het beslag van het uitgangspunt

dat, terwijl de verbouwing plaatsvindt, de verkoop in de winkel gewoon doorgaat. Er ligt nog steeds de uitvoering van een collegewerkprogramma dat heel veel activiteiten vraagt en de uitvoering van een aantal nota's waarvan u heeft gevraagd de resultaten in te zien. Er wordt aan gewerkt, maar ik kan u geen eindmoment garanderen.

De financiering van de regionale samenwerkingsverbanden. Het is een belangwekkend punt: samenhang met de nota Gebiedsgericht werken. De heer Evertse heeft gevraagd of wij u voor de zomervakantie op dat punt al nader kunnen informeren. Dat kan niet, omdat de verhouding van het gebiedsgericht werken tot de sectorale wijze van werken en de wijze waarop wij met het gebiedsgericht werken willen omgaan om zorgvuldige doordenking vragen. Het is niet zo gemakkelijk om even van het ene naar het andere te kantelen of het zwaartepunt van het ene naar het andere te laten gaan. Wij willen het gebiedsgericht werken een stevige plek in de organisatie geven. De vragen die daarover zijn gesteld, zijn buitengewoon to the point en adequaat en moeten ook in de studie worden meegenomen. Maar wij hebben even tijd nodig, ook over de zomer heen, om een goed verhaal voor u neer te kunnen leggen. Een goed verhaal neerleggen houdt ook in dat wij de daarmee samenhangende organisatorische veranderingen kunnen invullen. In het licht van de Voorjaarsnota en de begroting voor 2006 heeft u er alle belang bij dat dit goed gebeurt. Er is dus geen verschil van inzicht over de inhoud. Ik heb wel een aarzeling bij de tijd.

**De heer EVERTSE (SGP/ChristenUnie):** Aan welke termijn wordt dan wel gedacht?

**De heer FRANSSEN:** Na de zomer en in ieder geval voor het moment dat de begroting voor 2006 bij u wordt ingediend. Ik verwacht en vermoed met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat de uitkomsten van die nadere studie moeten worden meegenomen in voorstellen die bij de begroting zullen worden voorgelegd.

Er zijn vragen gesteld over de huisvesting. Voor een deel hebben de aandachtspunten te maken met de uitvoering van nota's die al aan de Staten zijn voorgelegd en waarvan de uitvoering ter hand is genomen. Dat heeft te maken met de ICT-nota. Het heeft te maken met de uitvoering van de nota Bedrijfsvoering. Het andere aspect dat u noemt, met name een andere wijze van werken die grote gevolgen kan hebben voor de wijze waarop dit gebouw qua inrichting wordt gebruikt, heeft alles te maken met de vraag hoe de discussie wordt gevoerd en afgerond over de vraag of wij dit pand in eigendom zullen nemen of niet. De verantwoordelijke gedeputeerde, mevrouw Huizer, heeft buitengewoon scherp op het netvlies wat wanneer en in welke volgorde moet gebeuren. Zij is daar voor een deel druk mee bezig; voor een ander deel is het wachten op de uitkomst van andere ontwikkelingen. Het voorleggen van een plan van aanpak op dat punt houdt ons weer op. Wij kunnen veel beter afspreken dat u op bepaalde onderdelen op een bepaald tijdstip nadere informatie krijgt hoe wij daarmee omgaan.

**De heer SCHEERDER (CDA):** In eerste termijn heb ik gewezen op de probleemstelling van de provincie als co-bestuur. Je bent niet helemaal zelf verantwoordelijk, maar je bent ook afhankelijk van andere intermediaire partners en andere besturen. Over je eigen spullen, zoals ICT en huisvesting, zegt het rapport: dat kan ook gedynamiseerd worden; ik zeg het nu even heel vriendelijk.

16702

Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Scheerder, Franssen, Baruch en De Boer

In onze motie wordt gesproken over resultaatgerichte plannen van aanpak, onder andere voor de uitvoering van de huisvestingsvisie. Vindt u dat mogelijk of niet? Nogmaals, dat ligt helemaal in eigen hand.

De heer **FRANSSEN**: Ik kom er zo nog op terug. Ik zal u een serieuze handreiking doen om de Staten voluit het recht te geven dat de Staten toekomt, maar tegelijkertijd de bestuurlijke verantwoordelijkheid van GS heel serieus te nemen. Natuurlijk hebben wij op het punt van de huisvesting veel in eigen hand. Maar als je in een afwegingsproces zit of je het eigendom van het pand wilt verwerven, is een onderhandeling doordrenkt van zijn eigen dynamische principes en beginselen. Soms is het verstandig om even een rem op een zekere onderhandeling te zetten. Anderzijds is het soms nodig om een zekere versnelling aan te brengen. Ik ben niet precies van de actualiteit op de hoogte, maar ik kom er zo op terug.

Ten slotte was er de vraag over de infrastructuur. De commissie-Koop heeft op dat punt opmerkingen gemaakt, ook opmerkingen die te maken hebben met de specifieke positie van de provincie als middenbestuur dat lang niet altijd in staat is het eigen tempo te bepalen. In de reactie van GS, zowel de voorlopige als de definitieve, zullen wij daarop terugkomen.

Ik wil volledig recht doen aan de motie en tegelijkertijd de positie van GS hoogst serieus nemen. Ik zal u hier geen knollen voor citroenen verkopen. Ik pleit er sterk voor dat u ons even de kans geeft om de komende twee, drie weken een inhoudelijke reactie op die punten in die motie, in aanvulling op hetgeen in onze eigen reactie is gezet, stevig uit te werken. Ik verzoek u de motie nu aan te houden en weer op te voeren bij de behandeling van de Voorjaarsnota. Dan ligt er een aanvullende, meer toegespitste reactie van GS op dit verzoek en heeft u alle ingrediënten om inhoudelijke meningsverschillen op te voeren en uit te discussiëren.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Het gekraak dat u net hoorde, was het breken van mijn klomp.

De heer **FRANSSEN**: Gaat u daar dan eens mee lopen, want ik zie dat u een paar zwarte schoenen aan heeft.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Ik heb hier een klomp liggen, speciaal meegenomen om te kraken, net als een aantal noten. Een daarvan is dat wij een procedure hebben afgesproken. In dat rapport staan 30 aanbevelingen. Een aantal partijen heeft daar prioriteiten uitgepikt en aan GS gevraagd: kom eens met een verhaal hoe je dat aanpakt. GS zijn er in hun behandeling niet op teruggekomen. Van die 30 waren er ongeveer 15 uitgekozen. Van ongeveer 4 zeggen GS: geef ons nog een paar weken om daarmee aan de slag te gaan. Eigenlijk had ik verwacht een antwoord te horen op die eerste 30.

De heer **FRANSSEN**: Ik zal hier niet zeggen dat u met die opmerkingen helemaal ongelijk heeft.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Niet helemaal ongelijk...

De heer **FRANSSEN**: Maar dat neemt mijn verzoek aan u om twee, drie weken de tijd te hebben om die onderdelen wat beter uit te werken en per brief aan u voor te leggen, waarna wij over de motie kunnen stemmen, ook niet weg.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Wat zegt dit over onze bestuurskracht?

De heer **FRANSSEN**: Dat die buitengewoon sterk in ontwikkeling is.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Het college is momenteel gemanteld. U hebt verwezen naar de afwezigheid van een paar gedeputeerden, soms door gelukkige omstandigheden, maar ook door minder gelukkige omstandigheden. Ik wil niet vooruitlopen op een uiteindelijke stemverklaring over de motie, maar met de termijnen die u noemt en ervan uitgaande dat de motie boven de markt blijft - dat is uw voorstel; die gaat niet weg, want daar voelen wij niets voor - zeg ik niet bij voorbaat nee. Wij zullen er even over nadenken.

De heer **FRANSSEN**: Dank u zeer.

Er is een opmerking gemaakt over de effectiviteit, die niet wordt gemeten. Al diegenen die daarover hebben gesproken, zowel de onderzoekers als de leden van de Staten, hebben een belangwekkend punt. Wij zijn in de politiek en in het bestuur in de afgelopen perioden - die reiken verder terug dan een of twee zittingsperioden van besturen en vertegenwoordigende organen - door een ontwikkeling gegaan die zich meer heeft geïmmuniseerd door toenemende processturing en te weinig inhoudelijke normatieve kaderstelling. Dat heeft te maken met de complexiteit van onze samenleving en met de pluriformiteit in ons denken, politiek en levensbeschouwelijk, waardoor op een aantal punten dingen moeilijk tot heldere en eenduidige normstelling zijn te herleiden. Dat heeft ons in toenemende mate van burgers vervreemd. Het is een onderdeel van een veel breder vraagstuk, maar meer processturing in plaats van doel/middelen-discussie en meer het normatieve debat, heeft tot een vlakking van het politiek-maatschappelijke discours geleid. Persoonlijk sta ik zeer achter diegenen die vinden dat de politiek en het openbaar bestuur ermee gediend zijn, wanneer wij veel scherper debatteren aan de hand van: dat willen wij, dat doel streven wij na, dat resultaat moet worden bereikt met dit doel en deze middelen. Daar vloeien monitoring en allerlei rapportages uit voort, soms te veel, waardoor zij ons in de weg kunnen zitten. Maar kijken wij naar de aandachtspunten die op ons bord liggen bij de verdere discussie over de vraag hoe je meer eenduidig grip krijgt op het begrip "bestuurskracht", dan zullen wij met name op het punt van de effectiviteit nog een stevige slag moeten maken. De heer Schuringa onder anderen heeft er belangwekkende opmerkingen over gemaakt. Ik steun hem daarin, maar het is niet eenvoudig. Zoals de heer Scheerder en mevrouw Eelkman Rooda hebben gezegd, betekent de specifieke positie van de provincie als middenbestuur dat je lang niet altijd in de zelfstandige positie bent om alles zelf en alleen te beïnvloeden. Maar het geeft wel een bijzondere blik van bestuurskracht, als je als regisseur in dat proces zelf scherp hebt geformuleerd wat uiteindelijk het doel is dat je nastreeft, waardoor je het proces beter kunt sturen. De provincie heeft hierin een eigen bijzondere verantwoordelijkheid. Die kunnen wij waarmaken. Ook daarbij komt het rapport van de commissie-Koop ons goed van pas.

Tot slot kom ik bij het middenbestuur en de opmerkingen die daarover van verschillende kanten zijn gemaakt, onder anderen door mevrouw Eelkman Rooda. Deze Staten hebben er al in de vorige zittingsperiode blijk van gegeven dat zij openstaan voor een discussie over het toekomstige middenbestuur door de discussie over bijvoorbeeld de vorming van een nieuwe provincie Holland niet uit de weg te gaan.

Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Franssen, De Boer, Voorzitter en Baruch

Daarmee is een politiek statement afgegeven. Wij zullen er dit jaar verder over discussiëren, ook omdat er van de kant van het IPO na de zomer een discussiestuk op dat punt komt, mede met het oog op de door de regering toegezegde nota over de toekomstige positie van het middenbestuur, begin 2006. Die discussie voeren wij verder met elkaar.

Concluderend kom ik bij de moties. Ik laat het oordeel over de motie van de heer Schaap, ingediend op 23 maart, aan de Staten. Over motie M1 van de heer Baruch c.s. heb ik net een voorstel gedaan. Hetzelfde geldt voor motie M2 van de heer Adamse en mevrouw De Boer. Ik stel voor deze motie aan te houden en te betrekken bij de uitkomsten van de verdere discussies in IPO-verband. Dat geldt ook voor motie M3. In verband met motie M4 van de heer Evertse kan ik geen tijdstip beloven waarop het stuk komt, maar hopelijk heb ik hem inhoudelijk op zijn wenken bediend.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Misschien heb ik iets gemist, maar is de commissaris ingegaan op het gebiedsgericht werken? Twee fracties hebben daar zeer nadrukkelijk aandacht voor gevraagd.

De heer **FRANSSEN**: Ik meen dat ik daarop ingegaan ben, maar ik wil er in aanvulling nog wel dit op zeggen. Het college van GS heeft inmiddels een opdracht gegeven, die op dit moment wordt uitgevoerd, om nader te verkennen hoe wij het gebiedsgericht werken in de provincie kunnen versterken. Dat heeft te maken met een eenduidiger opvatting over de betekenis van gebiedsgericht werken en onze verantwoordelijkheden daarin in het licht van de besturingsfilosofie in het collegeakkoord, op grond waarvan deze coalitie werkt. Wij hebben een noodzakelijke discussie met elkaar aan te gaan over de omvang en de inrichting van de desbetreffende ambtelijke dienst, toegepitst op het beter laten werken van die dienst in het licht van nadere oriëntatie op het gebiedsgericht werken. Ik heb net in reactie op de motie van de heer Evertse gezegd dat wij na de zomer met een voorstel daarover komen, ook in het licht van de opvattingen die hierover in de Staten zijn gegeven over de relatie tussen gebiedsgericht werken en sectoraal werken. Dat stuk komt na de zomer naar u toe.

De **VOORZITTER**: Overigens, mevrouw De Boer, sprak de heer Franssen niet als commissaris, maar namens GS. Ik meen dat wij bestuurskracht kunnen tonen door dit onderwerp voor 13.00 uur af te ronden, wat ook logistiek noodzakelijk is. Ik vraag de sprekers in tweede termijn daarmee rekening te houden. Ik verzoek hen tevens om naar aanleiding van de uitnodiging van de heer Franssen rond de moties te vertellen wat daarmee zou moeten gebeuren.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Voorzitter. Toen de heer Evertse net zei dat de bel voor de tweede ronde ging, wilde ik tegen mevrouw De Boer zeggen: vraag niet voor wie de bel luidt, die bel luidt voor u. Als u een visie wilt hoe GS en PS met elkaar samenwerken, dan begint dat met onze eigen visie daarop. Ik zou dat niet zo bij GS willen neerleggen.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Ik ben dat wel met u eens. Wij moeten daar een visie op hebben. GS kunnen er vanuit hun positie ook heel goed een visie op hebben, maar die mis ik zo vaak.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Ik denk niet dat wij een gebrek hebben aan meningen. Ik denk dat wij een gebrek hebben aan actie. De verantwoordelijkheid voor de actie van de bestuurskracht van de Staten ligt vooral bij onszelf.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Het Presidium heeft onlangs zeer tegen mijn zin besloten om geen evaluatie te houden waarin juist die relatie tussen PS en GS aan de orde zou komen. Dat loopt dan weer een beetje weg. Wij zijn niet zo goed in het op tijd voeren van een dergelijk debat.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Dan moeten wij daar beter in worden.

Ik wil in het kort een aantal opmerkingen maken over de reactie van GS. Ik neem aan dat voor de vervolgoopdracht de normale aanbestedingsprocedure wordt gevolgd. Ik heb laten doorschemeren wat ik vond van de inhoudelijke procedure met dit bureau.

De heer **FRANSSEN**: Wat bedoelt u daar precies mee? Ik heb namelijk het woord "vervolgoopdracht" niet in de mond gehad.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Maar u zei dat met hetzelfde bureau eenzelfde opdracht in gang werd gezet. Of niet?

De heer **FRANSSEN**: Nee, ik heb alleen gezegd dat hetzelfde bureau in de vergadering van de adviescommissie Bestuur van het IPO een presentatie heeft gegeven, mede geënt op de ervaringen met de bestuurskrachtmeting in Zuid-Holland, dat die presentatie in dank is aanvaard en dat in IPO-kader verder wordt gesproken hoe wij tot een meer eenduidige aanpak van bestuurskrachtmeting kunnen komen. Daarbij is een opdracht aan het bureau dat voor de provincie Zuid-Holland het werk heeft gedaan überhaupt niet in discussie.

De heer **BARUCH (PvdA)**: Dan valt dat allemaal mee.

Ik dank het college voor de beantwoording, ook de inhoudelijke beantwoording van de punten die wij in onze motie hebben genoemd. Ik ben blij dat er een voornemen ligt van GS om daarmee aan de slag te gaan. Wel houd ik aan mijn standpunt vast dat wij eigenlijk hadden verwacht dat naar aanleiding van de bevindingen van de bestuurskrachtmeting al inhoudelijke verbeterpunten op tafel zouden liggen. De motie heeft dat effect alvast gehad. Ik wil die dan ook aanhouden tot de bespreking van de Voorjaarsnota. Wij zullen er natuurlijk bovenop zitten hoe de inhoudelijke beantwoording van die vier punten zal zijn.

Wij zijn tegen de oude motie van de heer Schaap, zoals wij vorige keer al hebben uitgelegd. Onze motie houden wij aan. Wij zijn tegen motie M2 van D66. Het is nu juist een verantwoordelijkheid van PS om er bovenop te zitten. Wij zijn ook tegen motie M3, omdat wij geen behoefte hebben aan nog meer papier. Motie M4 is overbodig geworden, omdat hetzelfde onderwerp in onze motie wordt genoemd. Er wordt geknikt bij de fractie van de SGP/ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Aangezien motie M1 van de heren Baruch, Schuringa en Scheerder van de agenda is aangehouden, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

16704

Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Schuringa, Adamse, Voorzitter, Scheerder, De Boer, Evertse en Franssen

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Voorzitter. Ik vond de beantwoording in inhoudelijk opzicht zeer helder. Ik kom meteen tot motie M4. De voorzitter van GS stelt voor die aan te houden. In mijn optiek kun je de motie ook aannemen, want er zit niet zoveel tijd tussen. U voelt zich misschien niet helemaal gesteund, omdat u niet al uw gedeputeerden om u heen heeft. Het zou misschien een tikje scherper zijn, als u het toch liet komen.

Met name motie M2 van D66 vind ik te weinig specifiek, afgezien van de opmerking dat het misschien ons werk is. U vraagt nogal wat. Wij zijn er met de COR en met de statencommissie Bestuur en Middelen mee bezig. Als wij dat gaan doen met de pluriforme kijk van de Staten, dan zullen wij toch een probleem hebben.

Ik kan de reikwijdte van motie M3 van 23 maart nog niet overzien. Ik begrijp die niet helemaal. Wij hebben besloten om motie M3 van 27 april niet te steunen, omdat ik denk dat wij het even hierbij moeten laten. Wij hebben nu deze bouwsteen. Ik moet wel erkennen dat punt 2C van deze motie ons zeer sterk aanspreekt. Ik begrijp dat motie M4 wordt teruggetrokken. Die zien wij overigens terug in onze eigen motie.

Een vraag is niet beantwoord. Het betreft de begeleidingscommissie. Wij en ook andere statenleden hebben opgemerkt dat er wellicht statenleden in moeten. Kunt u er nog een paar woorden aan wijden?

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Wij zijn heel blij met het antwoord van GS. Het was een volstrekt duidelijk verhaal. De oplossingsrichting spreekt ons aan. Wij willen het college graag meer tijd geven. Drie weken is een overbrugbare periode. Wij zullen onze moties M2 en M3 dan ook aanhouden.

Ik wil nog ingaan op de vraag van de heer Schuringa over de motie inzake aanvaarden bestuurskrachtmeting. Wij moeten er toch iets mee. Wij moeten zeggen dat wij het een goed rapport of geen goed rapport vinden; wij aanvaarden het of wij aanvaarden het niet. Anders blijft er iets boven de markt zweven: hebben wij de regie niet goed gedaan, is het rapport niet goed? Het moge duidelijk zijn dat het niet voldeed aan onze verwachtingen. Maar gelet op de beperkingen die wij allemaal hebben signaleerd, vinden wij toch dat wij hier geen komma, maar een punt achter moeten zetten: wij aanvaarden dit rapport in deze vorm.

De **VOORZITTER**: Wat doet uw fractie met motie M3 van 23 maart?

De heer **ADAMSE (D66)**: Die handhaven wij.

De **VOORZITTER**: Aangezien motie M2 van de heer Adamse en mevrouw De Boer en motie M3 van de heer Adamse van de agenda zijn afgevoerd, maken zij geen onderdeel van raadslaging meer uit.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Voorzitter. Ook ik dank GS voor de beantwoording. Ik heb een vraag aan GS. De heer Franssen zei: wij heroriënteren ons, al of niet in IPO-verband, op het instrument bestuurskrachtmeting. Zal die heroriëntatie zich ook uitstrekken tot het hanteren van dit instrument ten aanzien van herindeling van gemeenten in de provincie Zuid-Holland?

Ik kom bij de moties. Wij zijn er ook van overtuigd dat het veel handiger is om motie M1 aan te houden, gelet op het verzoek en het feit dat wij er binnen een maand het nodige over te

horen krijgen. Motie M2 zou alleen maar meer processen genereren; daarom waren wij ertegen. Dat geldt evenzeer voor motie M3 nieuw. Mijn fractie verklaart motie M3 oud gewoon buiten de orde, want die is een tijdje weg. Motie M4 vinden wij ook overbodig, omdat dat aandachtspunt in onze motie wordt genoemd.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Voorzitter. Eigenlijk is dit debat heel typisch voor wat hier normaal zoal gebeurt. Wat doen wij als wij het moeilijk vinden om een kader te stellen? GS geven terecht aan dat het begin van het proces vaak moeilijk is, omdat wij die kaders niet helder stellen. Daardoor verlopen aan het einde van het proces de monitoring en evaluatie moeilijk, omdat wij niet van tevoren hebben bedacht wat wij nu eigenlijk wilden. Hier doet zich nu precies het probleem voor. Als wij het moeilijk vinden om het met elkaar eens te worden en om het debat aan te gaan, dan verschuilen wij ons achter procedures: het is nu eigenlijk niet het goede moment, wij moeten eigenlijk nog wat dingen uitzoeken, wij moeten nog even wachten; weet je wat, wij houden het aan. Als wij iets moeilijk vinden, dan vluchten wij ook in de details. Details zijn lekker veilig. Wij gaan het hebben over de huisvestingsvisie en over de financiering van de regionale samenwerking. Dat zijn geen details in het algemeen, maar in het verband van zo'n bestuurskrachtmeting zijn het wel degelijk details. Wij gaan het hebben over 40 punten en dan zoeken wij er vier uit. Wij demonstreren hier ons gebrek aan bestuurskracht.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Dank voor de beantwoording namens GS. Ik wil kort ingaan op de moties. Wij hebben de vorige keer al gezegd motie M3 oud niet te zullen steunen. De moties M1, M2 en M3 zijn aangehouden. Die mikken allemaal op nieuwe en bredere onderzoeken. Ik heb in eerste termijn gezegd wat ik daarvan vond. Wij zullen motie M4 intrekken, gezien de toezeggingen van het college. Wij hebben goed geluisterd naar die toezeggingen. Overigens spreek ik tegen dat dit onderdeel zo scherp terugkomt in motie M1 van de coalitiepartijen. Ik begrijp wel dat zij dat graag zouden willen, want met name zij hebben het goedlopende gebiedsgericht werken uit de vorige periode om zeep geholpen. Maar nu het volk mort, zijn zij een beetje schrikachtig geworden. Daarom gun ik het hen toch niet dat zij het op hun conto kunnen schrijven.

De **VOORZITTER**: Aangezien motie M4 van de heer Evertse van de agenda is afgevoerd, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De heer **FRANSEN**: Voorzitter. Ik laat de opmerking van mevrouw De Boer echt voor haar rekening. Zij kan wel kritiek op dit debat hebben, maar dan had ik verwacht dat zij haar spreektijd in tweede termijn wat langer had gemaakt door er zelf een inhoudelijk referentiekader aan toe te voegen op grond waarvan de inbreng van andere leden van de Staten de kwalificatie verdient die zij eraan heeft gegeven. Die heb ik eerlijk gezegd gemist. Dat is nog iets om over na te denken.

Er is een vraag gesteld over statenleden in begeleidingscommissies. Dat lijkt mij geen goede gedachte. Een bestuurskrachtmeting kan, afhankelijk van de definiëring, ook inhouden dat het verkeer tussen GS en PS, duaal als het beoogt te zijn, onderdeel kan zijn van in ieder geval de reflectie van buitenstaanders. Dan moet je heel voorzichtig zijn met het zitting nemen in zo'n begeleidingscommissie.



Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland.

Franssen, Schuringa, Scheerder en Voorzitter

Dat doen gedeputeerden ook niet. Ik ben van mening dat de kwaliteit van de buitenstaanders er garant voor moet staan dat het proces goed verloopt. In de aanbevelingen van de begeleidingscommissie vinden wij wel degelijk munitie waarmee wij de verdere discussie in IPO-verband kunnen verrijken.

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Ik begrijp precies wat u zegt. Alleen blijft de vraag hoe wij komen aan "vakkundige niet-vakkundige burgers" die erin kunnen zitten.

De heer **FRANSSEN**: Het zijn allemaal vakkundige burgers.

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Daardoor krijg je erg veel herkenning van systemen en misschien een soort gewinning aan systemen die gewone burgers niet zo gewoon blijken te vinden.

De heer **FRANSSEN**: Ik begrijp dat de discussie over de lekenrechtspraak in de VVD nu ook haar uitwerking bij dit onderwerp niet mist. De selectie van zo'n begeleidingscommissie is een vraagstuk dat je nog eens apart onder de loep kunt nemen. In dat opzicht heeft u gelijk dat de kring van mensen wellicht wat ruimer gekozen zou moeten worden om de breedte van de inbreng daarin verder te verankeren. Dat is een aandachtspunt voor uzelf indien het hier terugkomt.

In IPO-kader wordt gediscussieerd over de vraag of wij tot een eenduidig standpunt over een opzet kunnen komen. Dat proces is gaande. De vraag die nog niet kan worden beantwoord, is of dat inderdaad het beoogde resultaat krijgt.

De heer **SCHEEORDER (CDA)**: De vraag is of de discussie in IPO-verband ging over bestuurskrachtmetingen die nog zouden worden verricht ten behoeve van de provincie in navolging van Zuid-Holland. Of ging het over het instrument bestuurskrachtmeting als zodanig ten behoeve van onder meer herindelingsprocessen?

De heer **FRANSSEN**: Nee, het gaat over het rapport en het instrument bestuurskrachtmeting van provincies.

Uw vraag over de bestuurskrachtmeting in relatie tot gemeentelijke herindeling vraagt een impliciete veronderstelling die er expliciet wel regelmatig uit komt, maar niet in het instrument als zodanig besloten ligt.

De heer **SCHEEORDER (CDA)**: Laat ik het dan iets explicieter zeggen. Het gaat om de relativering die wij hebben gemaakt bij dit rapport en de lessen die wij eruit leren. Vinden wij dat die ook ter lering moeten worden genomen, als het gaat om bestuurskrachtmetingen en de positie als zodanig bij de besluitvorming over herindelingsprocessen?

De heer **FRANSSEN**: Laten wij even helder zijn.

De heer **SCHEEORDER (CDA)**: Ik ben helder genoeg, dacht ik.

De heer **FRANSSEN**: Daardoor word ik ook heel helder. Met bestuurskrachtmetingen van gemeenten is inmiddels de nodige ervaring opgedaan door meerdere bureaus. Daaruit blijkt dat bestuurskrachtmetingen gemakkelijker naar conclusies zijn te voeren, als het gaat om bestuurskrachtmetingen van gemeenten dan bij de bestuurskrachtmeting van de provincie Zuid-Holland. In de verantwoording en in de discussie daarover is het verschil in bestuurskrachtmetingen tussen de gemeente en de provincie voldoende aangetoond.

De heer **SCHEEORDER (CDA)**: Daar kan ik mij wel iets bij voorstellen, maar ik vind toch dat wij het ervaringsgegeven van Zuid-Holland te veel uit laten staan aan de rest van de provincies. Ik sluit niet uit dat een andere provincie het beter doet en een betere studie laat verrichten met een ander onderzoeksbureau en met een andere positie van de begeleidingscommissie en dat men daar meer tevreden over is dan wij.

De heer **FRANSSEN**: Zonder dat laatste te willen uitsluiten zeg ik dat de aard en de plaats van de provincie als middenbestuur met zich brengen dat een bestuurskrachtmeting op dat deel geredeneerd moeilijker is te bepalen door de veelheid aan onderscheiden rollen dan die welke bij de gemeente aanwezig zijn.

De heer **SCHEEORDER (CDA)**: Dat ben ik zonder meer met u eens.

De heer **FRANSSEN**: Dan kom ik bij de vraag over de bestuurskrachtmeting van gemeenten in relatie tot gemeentelijke herindelingen. Een bestuurskrachtmeting meet bestuurskracht. Als die bestuurskracht niet aan de maat is, moet vervolgens een discussie worden gevoerd over de vraag wat men dan moet doen. Gemeentelijke herindeling als resultante van een discussie over de uitkomsten van die bestuurskrachtmeting is een optie, maar niet de enig denkbare vanuit het fenomeen van de bestuurskrachtmeting geredeneerd. Dat het in de praktijk in deze provincie vaak het gevolg blijkt te zijn, zegt iets over de bestuurskracht, maar niet over het rapport bestuurskrachtmeting.

De heer **SCHEEORDER (CDA)**: Zonder meer. Ik hoef omwille van de tijd geen discussie, maar ik vraag nog steeds aandacht voor mijn pleidooi om ook naar de regelgeving, de exogene factoren, te kijken. Kunnen wij niet ook iets doen aan de ingewikkeldheid van de regels, voor zover het de provincie aangaat, waardoor je ook bestuurskracht eenvoudiger maakt?

De heer **FRANSSEN**: Zeker, maar in dat opzicht kan dit college van Gedeputeerde Staten zijn zegeningen tellen. Op dat vlak zijn inmiddels niet alleen de nodige voorstellen gedaan, maar ook de nodige besluiten genomen en resultaten geboekt. Gisteren heeft het college bijvoorbeeld de eerste meting kunnen vaststellen in het kader van Ruimte voor Ruimte. Dat resultaat ziet er naar omstandigheden zeer goed uit. Ook dat is een gevolg van meer gestroomlijnd werken, minder regelgeving en snellere procedures. Houd ons scherp, maar wij menen dat wij op dat punt op de goede koers zijn.

De **VOORZITTER**: Ik sluit de beraadslaging, die normaal gesproken uitmondt in een statenvoordracht. Bij dit onderwerp hebben wij echter geen statenvoordracht. Gelet op de tijd en de lunch lijkt het mij niet verstandig om conclusies te geven van het debat. Wel kunnen wij statenbreed de conclusie trekken dat dit goed is geweest, de eerste keer dat wij dit doen, dat het instrument nog voor verbetering vatbaar is, wat logisch is als je het de eerste keer doet en dat GS de komende weken met een aantal inhoudelijke opmerkingen zullen komen. Die worden behandeld bij de Voorjaarsnota in juni. Uiteraard kan er nog in commissieverband over worden gesproken.

Ik moet nog overgaan tot de stemming over motie M3 van de heer Schaap, die op 23 maart is ingediend. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

16706

Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland;  
Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet  
tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

De Boer, Voorzitter, Schuringa en Leupe

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Voorzitter. Motie M3 zet een punt achter en een streep onder dit rapport. Dat willen wij graag doen.

*IN STEMMING KOMT MOTIE M3 (OUD) VAN DE HEER SCHAAP.*

*DE MOTIE WORDT BIJ HANDOPSTEKEN VERWORPEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GROENLINKS, de SP en D66 voor de motie hebben gestemd.

*DE VERGADERING WORDT VAN 12.55 UUR TOT 13.35 UUR GESCHORST.*

**Voorzitter: de heer Franssen**

**5. INITIATIEFVOORSTEL-HIELTJES (VVD) C.S. INZAKE VASTSTELLING VERORDENING VERGOEDING BIJ NIET TIJDIG BESLISSEN PROVINCIE ZUID-HOLLAND. (5560)**

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Voorzitter en leden van de Staten. Ik denk dat iedereen het erover eens is dat dit een boeiend voorstel is. Het heeft zelfs de landelijke pers al gehaald: in de Telegraaf van 20 april staat een artikel met de kop "Provincie: boete voor laksheid". Mocht dat waar blijken te zijn, dan denk ik dat deze provincie nooit een boete krijgt. Wij hebben immers uit de bestuurskrachtmeting en uit de ervaring begrepen dat laksheid hier niet optreedt. Wat dat betreft, vrezen wij dus niets.

Zoals bekend is de heer Hieltjes lid van onze fractie. Hij zit achter de GS-tafel, samen met mevrouw Duijcker en de heren Baruch en Démoed. Ik neem aan dat zij zullen ingaan op de vragen. Ik zal mij beperken tot enkele omhullende gedachten die binnen de VVD-fractie leven. Er wonen veel mensen in Zuid-Holland, de ruimte is schaars en er zijn veel regels. De tijd is schaars, er is veel bedrijvigheid en mensen hebben weinig geduld. Als een brug openstaat, moeten de auto's wachten; als de brug dicht is, moeten de boten wachten. Kortom: wij zijn allemaal van elkaar afhankelijk. In deze situatie is het van groot belang dat ons handelen, ook en misschien wel juist het overheidshandelen, voorspelbaar is. Mensen zijn aan veel regels gebonden. Dat geldt nog veel meer voor overheden en publieke organen. Voorspelbaarheid en vertrouwen in een correcte afhandeling zijn onontbeerlijk. Dit vertrouwen moet minimaal gebouwd zijn op een goede, betaalbare en tijdige uitvoering van de regelgeving. In de bestuurskrachtmeting is de regelgeving, de kwaliteit van de provincie, gemeten. Die kwaliteit blijkt goed te zijn. De betaalbaarheid is vastgelegd in tarieven en verordeningen en is dus ook uiterst voorspelbaar.

Ons rest dus het derde aspect, de tijd ofwel de termijnen. De provincie hanteert voor een aantal procedures bepaalde vastgestelde termijnen. Sommige van die termijnen zijn door de provincie zelf bepaald, andere zijn wettelijk landelijk vastgelegd. In de reactie van het college van GS op dit voorstel is te zien hoe goed de provincie is geworden in het handhaven van die wettelijke en eigen termijnen. Het aantal termijnoverschrijdingen is al teruggedrongen tot slechts 29% bij vergunningen; bij subsidieaanvragen is het aantal overschrijdingen zelfs teruggedrongen tot 5%. Voorwaar, wij zijn er al bijna. Indien een overschrijding plaatsvindt, komt dit bovendien vaak omdat de complexe procedures na elkaar daartoe hebben geleid. Ook die procedures worden langzaam maar zeker aangepast; de nota Planbeoordeling is vanochtend al genoemd. Voor-

waar, het enige wat wij nu hoeven te doen, is verankeren wat wij al hebben. Vandaar dit voorstel. Dit voorstel is een vertaling van een voorstel uit de Tweede Kamer en past ook goed binnen de werksfeer van deze provincie. Juist nu de percentages van de overschrijdingen nog dagelijks dalen, is het tijd om die te verankeren door er nog een uitdaging voor de organisatie aan te verbinden. Op dit moment wordt de organisatie, blijkens de cijfers met succes, al sterk gemotiveerd om zaken af te handelen. Bravo! Met het voorliggende voorstel kan deze motivatie nog meer worden gehonoreerd en vastgelegd middels een vergoeding en een dwangsom bij overschrijdingen. Dat is een waardevolle en bevestiging van de huidige en toekomstige praktijk binnen deze provincie, waarbij zowel de provincie als de burger weet waaraan men toe is. Het resultaat zal dus zijn dat de huidige succesvolle werkwijze wordt gecontinueerd en verder zal verbeteren. Zoals gezegd: zowel de organisatie als de burgers varen daar wel bij.

Zoals eerder genoemd, worden de termijnen bij het verstrekken van subsidies nauwelijks overschreden, namelijk slechts in 5% van de gevallen. Indien deze sporadische overschrijdingen voorkomen, zijn er geen consequenties voor de provinciale organisatie. Voor de subsidieverzoeker geldt dit echter niet. Indien een subsidieverzoek wordt ingediend, bijvoorbeeld voor de instandhouding van een monument of van een kerk, geldt wel degelijk een wettelijke termijn. Indien de subsidieaanvrager de aanvraag na het verstrijken van de termijn indient, wordt de aanvraag niet meer in behandeling genomen. Voor de subsidieaanvrager is er op dat moment dus wel degelijk al een financiële boete: hij krijgt geen cent meer, zelfs als aannemelijk kan worden gemaakt dat de overschrijding het gevolg is van gemeentelijke, wettelijke en eveneens complexe procedures.

De conclusie is dat het uitkeren van bedragen bij termijnoverschrijdingen veel voordelen heeft. Het brengt de overschrijdingen goed in kaart, waardoor via analyse en preventie nog meer verbetering mogelijk is. Het geeft de burgers meer zekerheid dan nu. Voor velen wellicht het belangrijkste is dat het, gelet op de huidige verbeterendens, op korte termijn wellicht geld zal kosten, maar dat dit bedrag zeker kleiner zal worden en langzaam maar zeker op nul zal uitkomen.

De heer **LEUPE (PvdA)**: Voorzitter. Ik begin met het uitspreken van mijn waardering voor dit voorstel en voor de initiatiefnemers. In de commissievergadering gebeurde dat doorgaans in termen van "een sympathiek voorstel, maar ...". Ik wil vandaag een andere typering gebruiken: er is een interessant onderwerp gekozen en het is vooral ook een slim voorstel. Om de woorden van de heer Hieltjes in de commissie te gebruiken: "Beter goed gepikt dan slecht bedacht". Daarmee doelde hij op het prima voorbereidende werk dat in de Tweede Kamer is verricht door de Kamerleden Wolfsen en Luchtveld, die hierover een initiatiefwetsvoorstel hebben ingediend.

In mijn fractie is lang en veel gediscussieerd over het voorliggende voorstel. Dat is ook de reden waarom wij ons standpunt in de commissievergadering hebben voorbehouden. Wij hebben die discussie niet zozeer gehad omdat wij het onderliggende belang van het voorstel, namelijk dat burgers recht hebben op een zorgvuldige en tijdige beschikking en op kortaant handelen van de overheid, niet zouden onderkennen. Nee, in onze fractie speelden veel meer de volgende vragen: is dit nu het juiste instrument om dat belang te dienen en wat is de effectiviteit van het instrument?

Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Leupe en Adamse

Ook leefden er vragen over de termijn van de inwerkingtreding in relatie tot de voorbereidingstijd van de organisatie, over de termijn van de behandeling van het voorstel, mede in relatie tot het feit dat in de Tweede Kamer het voorstel nog niet is behandeld, en over mogelijk misbruik van de regeling. Dit soort vragen heeft in onze discussie een rol gespeeld. Wij hebben daartoe verder overleg gevoerd met ons Kamerlid Aleid Wolfsen en wij hebben de heer Hieltjes in onze fractievergadering in ons midden gehad om een aantal nadere vragen te beantwoorden. Daarvoor zeg ik hem dank; dat heeft hem de nodige tijd gekost. Het overleg met Aleid Wolfsen en Huub Hieltjes heeft ons afgelopen maandag over de streep getrokken. Wij zien op dit moment de positieve signalen in de organisatie, die ook zichtbaar zijn in de cijfers in de brief van het college. Bij subsidieverstreking is bijvoorbeeld nog maar in 5% van de gevallen sprake van termijnoverschrijding. Ondanks die positieve ontwikkelingen in de organisatie denken wij dat dit instrument een extra prikkel kan geven en voor een bepaalde vorm van verankering kan zorgen. De voorgaande sprekers gingen daar al op in.

Wij hebben nog wel een kanttekening ten aanzien van het voorstel. Die kanttekening betreft de termijn van inwerkingtreding. Ook in de commissievergadering is daarover gesproken. De indieners hebben die termijn opgeschoven van onmiddellijke ingang naar ingang per 1 januari 2006. Wij zouden die termijn op 1 mei 2006 willen zetten. Daar zal ik straks een amendement voor indienen. Wij hebben drie argumenten voor het opschuiven van deze termijn. In het overleg dat wij met Aleid Wolfsen hadden, bleek dat het advies van de Raad van State zo goed als af is of net af is gekomen; het is nog niet openbaar. Daaruit zal waarschijnlijk naar voren komen dat nog een beperkt aantal wijzigingen in het wetsvoorstel moet worden aangebracht. De heer Wolfsen verwachtte verder dat het voorstel, gezien de bestuurskracht of de termijnoverschrijdingen binnen de Kamer, waarschijnlijk niet eerder dan aan het eind van het jaar in de Kamer zal worden behandeld. Dat is voor ons een reden om iets meer marge te nemen dan tot 1 januari. Als wij de verordening vandaag vaststellen, zouden wij daarvoor een wat langere termijn hebben om tussentijds een aanpassing aan te brengen als dat uit het wetgevingstraject voortkomt. Het tweede argument is dat het college van GS in zijn brief heeft aangegeven dat het tot het voorjaarsdebat van volgend jaar de tijd wil hebben om de organisatie zodanig in te richten dat tot een goede uitvoering van de regeling kan worden gekomen, zonder dat daar uitgebreide termijnoverschrijdingen en betalingen aan vast zitten. Wij zouden het college die termijn graag willen gunnen. Het derde argument is dat in de commissie ook stil is gestaan bij de vraag of het voorliggende voorstel op korte termijn van toepassing zou kunnen zijn op alle mogelijke regelingen en procedures van de provincies. Wij hopen dat het college nog eens zeer zorgvuldig wil kijken naar de regelingen in dit huis. Ik had gehoopt dat het resultaat daarvan er vandaag zou liggen, maar dat blijkt meer tijd te kosten. Wij willen het college de ruimte gunnen om tijdens de inwerkingtredingstermijn met ons in overleg te treden als het voor sommige regelingen op korte termijn niet mogelijk is om deze regeling daarop van toepassing te verklaren. Dat zijn voor ons de drie argumenten om uitstel tot 1 mei te bepleiten. Wij vinden dus wel dat de verordening vandaag moet worden vastgesteld, maar dat de inwerkingtreding op 1 mei 2006 zou moeten plaatsvinden. Ik ben benieuwd hoe de initiatiefnemers tegen het opschuiven van die termijn aan kijken.

INGEDIEND IS:

**Amendement A2/5560**, voorgesteld door de leden Leupe en Huls, over **inwerkingtreding op 1 mei 2006**:

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 27 april 2005,

besluiten het initiatiefvoorstel-Hieltjes c.s. inzake vaststelling Verordening dwangsom bij niet tijdig beslissen Provincie Zuid-Holland, zoals dit ter vaststelling aan Provinciale Staten is voorgelegd, te amenderen als volgt:

Artikel 8, lid 2 wordt zodanig gewijzigd dat dit komt te luiden als volgt:

‘Deze verordening treedt in werking op 1 mei 2006 en is niet van toepassing op aanvragen en bezwaren die voor die datum zijn ingediend.’

De heer **ADAMSE (D66)**; Voorzitter. In de commissie B&M hebben wij al onze waardering ervoor uitgesproken dat statenleden de moeite hebben genomen om met een initiatiefvoorstel te komen. Dat zou eigenlijk al reden genoeg moeten zijn om een dergelijk voorstel te steunen. Zoals de heer Hieltjes en de andere initiatiefnemers zich zullen herinneren, heb ik het voorstel “sympathiek” genoemd en heb daarna onze reserves ten aanzien van het voorstel opgesomd. Het begrip “sympathiek” heeft daarna een negatieve klank gekregen. Ik zal dat nu dus weglaten. Wij erkennen uiteraard het probleem. Wij willen daar ook een oplossing voor, want het is ook voor de D66-fractie niet acceptabel dat er bij de provincie forse termijnoverschrijdingen zijn bij de afwikkeling van bezwaarschriften. Ook al is een en ander in 2004 aanzienlijk verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren, elke termijnoverschrijding is er één te veel.

De D66-fractie vindt het van belang dat eerst een goede analyse wordt gemaakt van de reden van de termijnoverschrijdingen. Is het een kwantitatief of kwalitatief personeelsprobleem of zijn de bezwaarschriften te complex? Als ik het goed heb begrepen, is die analyse er nog niet, maar is het college van GS voornemens om hier iets aan te doen. Dat is natuurlijk prachtig. Wij denken dat het voorstel geen daadwerkelijke oplossing voor het probleem is. De burger is er niet echt bij gebaat. Hij wil gewoon een uitspraak over zijn bezwaar- of beroepsschrift. De schadevergoeding is geen prikkel voor de provincie om sneller te handelen. Het is in feite voor de burger een sigaar uit eigen doos. De schadevergoeding wordt immers betaald uit de algemene middelen. Wij denken dat het werken met bemiddelaars of mediators, zoals wordt voorgesteld in het voorstel dat straks aan de orde komt, daadwerkelijk winst zal opleveren. Desalniettemin wil de fractie van D66 dit voorstel steunen, niet omdat het, zoals eerder betoogd, een oplossing voor het probleem zou zijn, maar omdat het de burger het gevoel geeft dat niet alleen hij, maar ook het openbaar bestuur zich aan termijnen moet houden.

Wij hebben nog wel enige aanvullende opmerkingen. Het moet voor een burger duidelijk zijn dat hij schadevergoeding kan vragen als de termijn is overschreden. Dat moet hem al duidelijk gemaakt zijn op het moment dat zijn bezwaar- of beroepsschrift in behandeling is genomen. Dan moet hij dus een brief krijgen waarin staat dat zijn bezwaarschrift is ontvangen en welke procedure daarbij hoort.

16708

Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Adamse, Scheerder, Vermeulen en Evertse

Daarbij moet ook melding worden gemaakt van de eventuele schadevergoeding. Ik zou ervoor willen pleiten om daarvoor een standaardformulier te gebruiken dat de burger bijvoorbeeld kan downloaden. Het lijkt ons geen goed idee om het helemaal vrij te laten. Er moet ook voorkomen worden dat dit een nieuwe rechtsgang kan opleveren als de vergoeding wordt geweigerd, want dat zou een verdere bureaucratisering in de hand werken.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Voorzitter. Ook wij hebben uiteraard sympathie voor het voorstel. Ik dank de indieners ook voor het initiatief. Wij vinden dit van belang omdat de burger altijd op de dag wordt afgerekend: als hij één dag te laat is, heb ik vaak meegemaakt dat ambtenaren ineens gretig de pen pakken om hem mee te delen dat zijn bezwaar niet ontvankelijk is. Dan is ineens een enorme dynamiek zichtbaar, maar de wederkerigheid vereist dat er ook iets wordt gedaan aan tijdige beslissingen, niet alleen bij beslissingen op bezwaar, maar ook bij beschikkingen in het kader van het lopende beleid.

Hoe is de situatie in Zuid-Holland? Aanvankelijk was er heel veel vertraging, rond de 80%. Inmiddels is, wat de bezwaarschriften betreft, een aanzienlijke verbetering gerealiseerd, van 80% naar 30%. Zicht op de beschikkingentermijn hebben wij nog niet. Er ligt een initiatiefwetsvoorstel. Ik vind het een beetje typerend dat het geen wetsvoorstel is van de regering, maar van Kamerleden. Kennelijk kan dat niet anders. Daarom heb ik ook sympathie voor het feit dat het initiatief hier door Provinciale Staten is genomen. De overheid is waarschijnlijk huiverig om zulke dingen te bedenken. Wij willen graag aansluiten bij het voorstel van de Kamerleden. Ik vind dat wij het advies van de Raad van State niet moeten afwachten. De Raad van State is immers niet alleen een adviesorgaan, maar ook een rechtsprekend orgaan en lust er, wat termijnen betreft, ook wel pap van. Daar verwachten wij dus niet veel van.

Wij hebben in de commissievergadering twee punten naar voren gebracht. Er was sprake van een vergoeding, maar ik heb gezegd: nee, sluit dan aan bij het wetsvoorstel, want het gaat om een dwangsom. Zeg dus gewoon dat het wetsvoorstel en dus ook deze verordening beogen om de dwangsom in te zetten "als effectief rechtsmiddel om de bestuurslaag te dwingen geen beslissingen meer te vertragen en geen termijnen te overschrijden". Dat is een citaat uit de eerste regel van de memorie van toelichting. Daarnaast hebben wij gezegd dat de verordening niet direct in werking zou moeten treden. De CDA-fractie heeft gepleit voor inwerkingtreding over een jaar. Dat is inmiddels overgenomen - veel dank daarvoor - en heeft geleid tot het amendement van de PvdA-fractie.

Een nieuw feit is een brief van het college van GS. Het college van GS zegt dat hier inderdaad het nodige aan moet worden gedaan; er is al het nodige aan gedaan en er zal iets aan worden gedaan, namelijk intensiveren, registreren, rapporteren aan PS enzovoort. Toen raakte mijn fractie bevangen door een zekere twijfel; daarover wil ik geen misverstand laten bestaan. Nu doet zich immers het volgende voor. Het glas is halfvol of halfleeg. Dat maakt wel eens iets uit, maar in feite maakt het niets uit, alleen wellicht in de perceptie. Als de verordening pas over een jaar, dus op 1 mei 2006, in werking treedt, kunnen wij natuurlijk ook zeggen: wij houden de zaak aan; college van GS, doe in dat ene jaar wat je hebt beloofd. Als dat niet lukt, zullen wij de verordening dan onverwijld in werking laten treden. Eigenlijk komen beide voorstellen er dus op neer dat het college van GS één jaar de ruimte heeft om hier het nodige aan te doen. Als de verordening in werking treedt terwijl alles op orde is, is

er verder weinig aan de hand. Dan zal niemand problemen hebben met die dwangsom.

Het oordeel van mijn fractie is dus niet alleen afhankelijk van de reactie van de indieners op de verschillende inbrengen van de fracties, maar ook van de reactie van het college van GS op het nieuwe feit dat er een meerderheid is voor inwerkingtreding over een jaar in plaats van direct op 1 mei 2005. Hoe kijkt het college van GS daartegen aan? Zegt men: dan is ook voor ons het glas halfvol of halfleeg en dankzij dat jaar kunnen wij wel leven met de verordening? Ik hoor dus graag de reactie van het college van GS op dat nieuwe feit, want dat is belangrijk voor het oordeel van mijn fractie in de tweede termijn.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. De relatie tussen de burger en de overheid is naar de mening van de SP-fractie nog steeds niet goed genoeg voor de burger. Dat is voor een deel gebaseerd op het vertrouwen en het gevoel dat bij de burger leeft, maar heeft ook met een aantal andere oorzaken te maken. Nog altijd staat de burger vrij zwak ten opzichte van de besluitvorming van de overheid. Ook daarbuiten is er sprake van grote ongelijkheid. Huurders hebben minder rechten dan verhuurders, werknemers hebben minder rechten dan werkgevers en consumenten trekken bij conflicten met verkopers en bedrijven vaak aan het kortste eind. Dat zijn allemaal zaken waar een fatsoenlijke overheid iets aan zou moeten doen. Mijn fractie vindt het dan ook zeer terecht en waardeert het ook zeer dat er initiatieven worden genomen om de burger op deze terreinen tegemoet te komen. Vandaag kan naar onze mening met het voorliggende voorstel een eerste stap worden gezet.

Bij mijn fractie waren er ook veel vragen. Wij hebben helaas de behandeling in de commissie gemist, maar op basis van de grote hoeveelheid stukken en schriftelijke antwoorden zijn wij uiteindelijk overtuigd door de motivatie van de initiatiefnemers. Wij willen ons in principe niet laten leiden door wantrouwen over misbruik. Deze eerste stap richt zich op overschrijding van termijnen door de provincie, maar wij zien dit ook in een breder verband, zoals ik zojuist al heb geschetst. Ik hoorde mensen pleiten voor uitstel om ervoor te zorgen dat de termijnen binnen een jaar uiteindelijk wellicht allemaal gehaald gaan worden met voorstellen van het college van GS, maar wij zien dit toch echt breder. Daarom zijn wij niet voor uitstel van de invoering van dit voorstel. Dit voorstel trekt naar onze mening de scheve verhoudingen tussen de provincie en de burger op dit punt recht en heeft dan ook, met de genoemde ingangstermijn, onze volledige instemming.

Wij willen wel opmerken dat dit, wat ons betreft, toch symptoombestrijding is. Wij moeten ook de kwaal zelf aanpakken en wij moeten de burger in de versterking ten opzichte van de overheid tegemoetkomen. Dat is alleen wel iets wat wij niet alleen in Zuid-Holland moeten doen, maar waarvoor ook landelijk zaken aangepakt moeten worden. Maar kortom: wij steunen het voorstel.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Het is niet sinds gisteren en ook niets sinds eergisteren dat Provinciale Staten verontrusting uitspreken over de afhandeling van bezwaarschriften. Dat heeft een aantal malen geleid tot inzet van het college van GS, met meer en minder resultaat, maar een geheel afdoende oplossing is er nog niet. Het initiatief dat de naam van collega Hieltjes draagt, beoogt dit probleem te tackelen.

Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Evertse, Dijkhoff en Hieltjes

De fractie van de SGP/ChristenUnie heeft in de voorbereidingsfase al een paar kritische vragen gesteld over het voorstel. Sommige daarvan zijn naar tevredenheid beantwoord, maar de weg die wordt gevolgd, blijft voor ons toch een bezwaar. Wie de in het verleden gemaakte analyses bekijkt, moet vaststellen dat de hoofdoorzaak van de vertraging is gelegen in het feit dat ergens in de procedure een zekere stroperigheid ontstaat. Werkdruk, prioriteitsstelling, termijnbewaking en dergelijke zaken spelen daarbij een rol. Kortom, dat zijn duidelijk managementproblemen. Naar onze mening moet de oplossing dan ook in die sfeer worden gezocht, maar dat doen de indieners niet. Wat zij wel doen, is het verder juridiseren van het geheel. Het al zeer ruime juridische instrumentarium voor de afhandeling van bezwaarschriften, vergunningen en dergelijke wordt nog verder uitgebreid met een dwangsomregeling. Als de al aanwezige zeer omvangrijke keur aan juridische middelen blijkbaar niet tot het gewenste resultaat leidt, hoe kunnen wij dan verwachten dat een nog verdere uitbreiding van die middelen dat wel zal doen? Wij geloven daar niet echt in. Wat dat betreft, volgt het college naar mijn mening een betere weg door het probleem werkelijk bij de wortel aan te pakken en in te zetten op de inzet van managementmaatregelen. Sommigen zullen misschien opmerken dat dit kunstje al een paar keer eerder is geprobeerd, maar toen niet heeft geholpen. Dat is echter niet helemaal juist. Andere sprekers hebben er al op gewezen dat die inzet wel resultaat heeft gehad. Het aantal termijnoverschrijdingen is flink teruggedrongen. Het werkt dus kennelijk wel; er moet alleen nog een flinke schep bovenop. De fractie van de SGP/ChristenUnie heeft er vertrouwen in dat het college dat wil en is bereid om de resultaten daarvan af te wachten. Wij geven het college van GS nog een kans. De indieners van het initiatiefvoorstel zien daar blijkbaar weinig heil meer in. Het is maar hoe je het vermogen van het college inschat!

Er mag echter geen onduidelijkheid over bestaan dat ook ons geduld niet oneindig is. Het mag dan een managementprobleem zijn, het college van GS draagt daarvoor wel de eindverantwoordelijkheid. Als het college van GS er thans niet in slaagt om redelijke resultaten te behalen, zal het de consequenties daarvan moeten nemen. Als wij onverhoopt moeten vaststellen dat het college van GS niet bij machte is om de benodigde aansturing te geven – of nog erger: als het college van GS dat niet wil doen – dan kan het niet anders of een en ander krijgt een politieke dimensie. Zo moet het ook gaan. Dat is de weg. Om in termen van deze week te spreken: dat is de koninklijke weg. Als de meerderheid van Provinciale Staten toch kiest voor het voorstel-Hieltjes e.s., dringen wij er in ieder geval op aan om te wachten totdat de Raad van State advies heeft uitgebracht over het gelijksoortige in behandeling zijnde wetsvoorstel. Het gaat om een juridisch redelijk complexe materie die een gedegen afweging vraagt.

Hoewel wij nog niet kiezen voor het initiatiefvoorstel, betekent dat niet dat wij daar geen waardering voor hebben. De indieners hebben zich dit probleem terecht aangetrokken. Als dit probleem te lang blijft voortbestaan, kan dat het imago van de provincie aantasten. Elke poging om daarvoor een oplossing te vinden, is meer dan welkom. Wij willen, niet minder dan de indieners, dat aan dit probleem een einde komt. De fractie van de SGP/ChristenUnie kiest echter voor een weg die naar onze mening meer zicht op resultaat biedt dan een verdere juridisering.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. Mijn fractie deelt van harte de opvatting van de initiatiefnemers dat de provincie zich aan de termijnen moet houden. Dat geldt overigens ook

voor andere overheden, maar wij hebben het vandaag over de provincie. De in de reactie van de gedeputeerde genoemde percentages zijn een stuk beter dan in het verleden, maar zijn nog steeds niet voldoende. Met name met betrekking tot de bezwaar- en beroepschriften en de vergunningverlening moet het echt nog beter. Tegelijkertijd zien wij dat die verbetering er wel in zit. Er is inderdaad, terecht, al vaker gesproken over dit onderwerp. Kennelijk heeft het college van GS zich dat zodanig aangetrokken dat er maatregelen genomen zijn die tot verbetering leiden. Die verbetering is nog niet voldoende, maar het gaat de goede kant op. Met name het registratiesysteem en overzichten aan Provinciale Staten leggen druk op het college van GS en het management om deze zaken goed te regelen voor de burgers. Wij hebben in die maatregelen meer vertrouwen dan in de oplossing die door de initiatiefnemers wordt voorgesteld. Ik sluit wat dat betreft aan bij het betoog van de heer Evertse over de effecten die deze verordening zou kunnen hebben. Ik vind ook de timing van deze indiening in zekere zin niet heel goed. Ik vind dat, als je met nieuwe maatregelen komt, daar een evaluatie van de huidige maatregelen bij hoort. Die evaluatie is er in zekere zin in de door het college van GS genoemde percentages. Daarin is een duidelijke verbetering zichtbaar. De timing is ook niet goed omdat wij deze verordening in zekere zin zien als een tik op de vingers van het college van GS. Als oppositiepartij zijn wij er helemaal niet tegen om het college van GS zo nu en dan in figuurlijke zin een tik op de vingers te geven, maar op dit punt vinden wij dat juist een minder goed idee, juist omdat al een verbetering is ingezet.

In een ander opzicht vinden wij de timing juist wel goed en zijn wij ook zeer blij dat de initiatiefnemers het initiatief hebben genomen om dit onderwerp weer op de agenda te zetten. Hoewel wij de gekozen oplossing niet steunen, zijn wij van mening dat het debat dat wij dankzij de indiening van dit voorstel weer over dit onderwerp voeren, ertoe bijdraagt dat de urgentie van het probleem weer eens goed onder de aandacht is gebracht. Dat helpt dus ook bij de maatregelen die al genomen zijn. Wat dat betreft, zijn wij de indieners dus erkentelijk voor de indiening van dit voorstel, maar wij zullen het uiteindelijk niet steunen.

Wij zijn het wel eens met het feit dat de verordening wat later in werking moet treden. De datum van 1 mei 2006 vind ik eerlijk gezegd redelijk, want dan heeft de organisatie een jaar de tijd om zich voor te bereiden op de gevolgen van dit voorstel. Mijn fractie vindt echter wel dat je dan eigenlijk ook moet wachten met het nemen van een beslissing over de verordening. De heer Leupe zei al dat er naar aanleiding van het advies van de Raad van State misschien nog wijzigingen komen in het landelijke wetsvoorstel. Misschien zullen ook de nu in de provincie ingezette verbeteringen zich doorzetten. Al die punten moet je eigenlijk bij het nemen van een beslissing hierover kunnen meenemen. Als je de verordening toch pas op 1 mei 2006 laat ingaan, zou ik zeggen: neem daar dan in maart of april 2006 een beslissing over.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Voorzitter. Ik dank de collega's voor de inbreng. Die inbreng vind ik overwegend sympathiek, voor het grootste deel zelfs meer dan sympathiek. Aan het woord "sympathiek" is door sommigen een negatieve lading gegeven, maar dat is niet wat ik bedoel. In de commissievergadering is een goede discussie gevoerd over het voorstel. Zoals de heer Leupe heeft aangegeven, is die discussie vaak in fractieverband voortgezet. Het voorstel is ingegeven door de constatering dat al

16710

Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Hieltjes, Evertse, Scheerder en Dijkhoff

jarenlang sprake is van termijnoverschrijdingen en dat daarbij geen sprake is van wederkerigheid. Verschillende sprekers, onder wie de heer Schuringa, hebben daarop gewezen: als de burger te laat is met zijn bezwaarschrift of subsidieaanvraag, wordt het bezwaar of de aanvraag niet ontvankelijk verklaard of buiten behandeling gesteld. Als de provincie te laat beslist over bijvoorbeeld een slootdemping of een subsidieaanvraag, gebeurt er juridisch echter niets. De initiatiefnemers willen daar iets aan doen. Dit onderwerp is al vaak teruggekomen, ook in een zekere golfbeweging: Provinciale Staten dringen, vaak in commissieverband, aan op verbetering en het college van GS belooft daar iets aan te doen. Vaak gaat dat een tijdje goed, maar op een gegeven moment richt de politieke aandacht zich weer op andere dingen. Er is dus behoefte aan een systeem dat structureel werkt, maar dat niet juridiserend werkt. Dat laatste zeg ik vooral tegen de heer Evertse. Er bestaan nu wel middelen voor de burger, maar die zijn juist juridiserend. Als een burger een vergunning vraagt voor een slootdemping of een grondwateronttrekking en als dan niet binnen de wettelijke termijn wordt beslist, is het enige wat de burger kan doen: bij dezelfde provincie in bezwaar gaan tegen een fictieve afwijzing. Als daar niet op tijd over wordt beslist, kan hij in beroep gaan bij de rechter, al dan niet vergezeld van een advocaat, om de provincie te laten veroordelen tot wat zij al moest doen, namelijk een keer beslissen over de aanvraag. Als dat niet gebeurt, kan de burger nog eens naar de rechter en dan wordt eindelijk een dwangsom ingesteld. De essentie van dit voorstel is dat er geen juridische weg voor nodig is. De burger kan zelf constateren dat de termijn is verstreken. Dan kan hij kiezen. Als hij ervan overtuigd is dat de provincie nader onderzoek doet, kan hij afwachten. Als hij het belangrijk vindt om de vergunning of de beslissing op de subsidieaanvraag te krijgen, kan hij de provincie rappelleren: er moet binnen twee weken beslist worden en anders begint vanzelf de dwangsom te lopen. Misschien ben ik als jurist enigszins "vertekend", maar in mijn perceptie is dit geen juridisering.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Ik heb hetzelfde euvel als u, maar u schetst dat het probleem in de regelgeving zit en dus in de regelgeving moet worden opgelost. Wij hebben betoogd dat het juist een managementprobleem is. Ontkent u dat?

De heer **HIELTJES (VVD)**: Volgens mij zijn er twee problemen. Het ene probleem is een probleem gezien vanuit het perspectief van de organisatie. Dat is dus een managementprobleem, want er is vaak veel meer verbetering mogelijk dan men dacht. Het afgelopen jaar is heel veel energie gestoken in de beperking van de termijnoverschrijding bij bezwaren. Daar is een fantastische slag gemaakt. Met misschien een ander management of andere managementtools zijn dus verbeteringen gerealiseerd. Commenten voor degenen die dat hebben bewerkstelligd, maar dat kan breder. Bezien vanuit de organisatie is er dus een managementprobleem, maar ik vind het perspectief van de burger misschien nog belangrijker. De burger mist het gevoel van wederkerigheid. Misschien ziet hij wel dat straks 90% op tijd gebeurt, maar misschien in zijn geval juist niet. Dan heeft hij niets aan een managementverhaal als verklaring waarom het in zijn geval vanwege ziekte, opleiding of wat dan ook wat langer duurt. Hij zit te wachten op een werkbaar, niet juridiserend instrument om het recht te halen dat hij nu ook al heeft. In die zin is het dus wel een managementprobleem, maar gezien vanuit het perspectief van de burger, voor wie wij hier als statenleden zitten, is het niet alleen dat. Ik begrijp dus wel de vraag van de heer Adamse of dit werkt als instrument voor het oplossen van het managementprobleem. Dat zal moeten blijken. Ik kan mij voorstellen dat hij daar aarzelingen bij heeft,

maar pas door het toe te passen, kom je erachter of het werkt. Voor de burger werkt het echter wel, want hij zal het gevoel van wederkerigheid terugkrijgen. Dat vinden de initiatiefnemers, net als D66, belangrijk. Ook de heer Vermeulen heeft daarop gewezen. Ik moet eerlijk zeggen dat wij met dit voorstel niet alle door hem genoemde voorbeelden van de relatie tussen de overheid en de burger afdekken en dat ik op dat punt politiek niet altijd met hem op één lijn zit. Wij zitten echter wel politiek op één lijn met het uitgangspunt dat wij op dit punt iets voor de burger moeten doen.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Kunt u nog even ingaan op de vraag hoe de burger aan zal kijken tegen het feit dat hij geen beschikking krijgt, maar wel 100 euro? Dat moet toch wel vreemd overkomen?

De heer **HIELTJES (VVD)**: Natuurlijk, maar het instrument is niet een "moeten" of een schadevergoeding, maar een dwangsom, een middel dat ertoe strekt om de provincie ertoe aan te zetten om dat te doen wat zij altijd al moest doen. Dat is een goede inbreng van de heer Scheerder geweest in de commissie.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: De heer Evertse maakt er nu een beetje een karikatuur van met zijn opmerking dat men geen beschikking meer zal krijgen, maar wel 100 euro. Dat is natuurlijk een karikatuur van het beoogde doel van de regeling.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Laat ik het er dan op houden dat ik mij verkeerd heb uitgedrukt. De bedoeling is dat die beschikking wordt afgegeven. Dat gebeurt kennelijk niet, want anders zou de dwangsbepaling niet in werking treden. Nu wordt de burger geconfronteerd met het feit dat hij geen of voorlopig nog geen beschikking krijgt. Dat euvel wordt afgekocht met een geldbedrag.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Nee, zo is het ook niet. Dan stelt u het hele systeem van boetes en dwangsommen überhaupt aan de orde en dan zegt u dat het uitdelen van boetes helemaal geen effect heeft. Dat is toch echt een beetje karikaturaal.

De heer **HIELTJES (VVD)**: De bedoeling van de dwangsom is om te helpen om de besluitvorming op tijd te laten plaatsvinden. Iemand die een vergunning aanvraagt voor een slootdemping of grondontwatering of die een subsidie aanvraagt, wil dat er op tijd wordt beslist. De dwangsom dient ertoe om in te scherpen dat dat gebeurt. Mocht het een keer te laat zijn, dan heeft men nog iets van een troostprijs, maar dit middel dient er natuurlijk toe om de provincie te laten doen wat wettelijk allang verplicht is, namelijk op tijd beslissingen nemen. Dat is de essentie van het voorstel. Zo werkt het ook in de aanmerij: de oplevering moet bijvoorbeeld plaatsvinden binnen 200 bouwbaar dagen. Als dat vijf dagen te laat gebeurt, moet een schadevergoeding – daar is het misschien wel een schadevergoeding – worden betaald. Dat helpt om een tijdige oplevering te realiseren. Als het dan toch iets te laat is, krijgt men in ieder geval een kleine compensatie. De essentie voor de burger is echter, zoals verscheidene sprekers hebben opgemerkt, dat er op tijd wordt beslist.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: U hebt het over het gevoel van wederkerigheid. Dat punt heb ik ook in een aantal bijdragen gehoord. Ik vind het eerlijk gezegd een klein beetje symboolpolitiek om op basis van gevoelens maatregelen te nemen in plaats van in te gaan op de echte effectiviteit ervan.

Initiatiefvoorstel-Hieltjes inzake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Dijkhoff, Hieltjes, Scheerder, Voorzitter en Van Dijk

Het verhaal van de heer Evertse dat dit een management-probleem is, spreekt mij veel meer aan, omdat daarmee echt op de oorzaken van het probleem wordt ingegaan. Hiermee wordt eigenlijk ingegaan op een gevoel, zonder dat heel hard wordt gemaakt dat dit het gewenste effect heeft, namelijk een tijdige behandeling van de bezwaren en de aanvragen.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Ik heb waarschijnlijk de term “gevoel” gebruikt, maar het is meer dan het gevoel van de burger. Het is ook realiteit, want als de burger te laat is met zijn bezwaarschrift, wordt het niet ontvankelijk verklaard, maar als de overheid te laat is met een vergunning, staat daar geen sanctie op. Het is ook realiteit en niet alleen een gevoel dat een burger, als hij een dwangsom wil halen bij de rechter, vaak eerst een bezwaar of beroep moet indienen, vaak zelfs nog een tweede keer. Via dejuridiseren proberen wij iets aan die feitelijkheid te doen.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Ik ben het er niet mee eens dat die wederkerigheid zover gaat als u zegt. Als de burger te laat is met het indienen van het bezwaar, is het voor de burger helemaal over. Dat is een ingrijpend gevolg, maar zelfs met uw regeling gaat het, als de provincie te laat is, om een bedrag van enkele honderden euro's, maximaal 1.000 euro. Bovendien wordt dat bedrag niet betaald uit de eigen zak van de persoon die te laat is. Het gevolg van de termijnoverschrijding verschilt dus nog altijd behoorlijk voor de burger en de provincie, zelfs met uw voorstel.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Er wordt hier een beetje ...

De **VOORZITTER**: Wij moeten het antwoord van de initiatiefnemer niet gebruiken om de eerste termijn onder elkaar over te doen. Een enkele vraag tussendoor kan, maar nu wordt het voor de tweede keer een discussie tussen leden. Het woord is aan de heer Hieltjes.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Het werd net aardig en levendig!

De heer **HIELTJES (VVD)**: De heer Dijkhoff heeft er gelijk in dat wij de wederkerigheid niet helemaal herstellen. Als hij met een voorstel komt om de dwangsom te verhogen of om daar een instrument naast te zetten, denk ik dat de indieners daar welwillend naar zullen kijken. In die zin heeft hij dus een punt, maar zoals de heer Scheerder al zei: het glas is dan op z'n minst halfvol in plaats van het hele glas te laten staan.

Uiteraard moet het voor de burger duidelijk zijn dat dit rechtsmiddel er is. Daarin voorziet het ontwerpbesluit ook, want punt III geeft aan dat er bij de ontvangstbevestigingen standaard bijvoorbeeld een voorlichtingsbrochure zou moeten komen. Het college van GS kan wellicht de suggestie meenemen om dat te doen via een standaardformulier via intranet of internet; dat is een kwestie van uitvoering en daar gaan Provinciale Staten niet over. Dat is dus meer een vraag aan het college van GS, maar het ontwerpbesluit voorziet dus in die voorlichting.

Wij hebben het in de commissie al gehad over het punt van een nieuwe rechtsgang tegen de afwijzing. Ik denk zelf dat het niet zo'n groot probleem is. De praktijk moet uitwijzen of dat een probleem is.

Nu kom ik bij het moment van inwerkingtreding. Oorspronkelijk ging ik uit van een directe inwerkingtreding; dat heeft ook een beetje met mijn ongeduldige karakter te maken. Na de commissiebehandeling hebben wij gezegd dat de verordening

op 1 januari 2006 in werking zou treden. Dan zou het college van GS acht maanden de tijd hebben om zich voor te bereiden, om te kijken of er misschien goede redenen zijn om het voorstel niet overal op precies dezelfde manier toe te passen – daar zijn wij niet doof voor – en om op basis van het advies van de Raad van State, dat ongetwijfeld binnen een paar maanden openbaar zal worden, het voorstel wellicht op een puntje aan te passen. Het lijkt ons echter niet goed om de besluitvorming ten principale helemaal uit te stellen en af te wachten. Het lijkt ons goed om nu de beslissing te nemen dat deze maatregel wordt ingevoerd, zodat de organisatie zich daarop kan voorbereiden en zodat er niet wordt gewacht met voorbereidingen totdat pas in het voorjaar een definitieve beslissing wordt genomen. Dat laat onverlet dat het denken niet stopt. Als het voorstel op basis van de discussie in de Tweede Kamer of op basis van andere nieuwe ontwikkelingen enigszins moet worden aangepast, kan dat ongetwijfeld in de vorm van een soort hamerstuk, maar dan ontstaat er geen onzekerheid over de richting die wij met elkaar op gaan. Als indieners kozen wij voor 1 januari. Ik denk dat acht maanden een reële termijn is. Ik heb met name van de heer Leupe de argumenten gehoord waarom zijn fractie hecht aan 1 mei 2006. Ons lijkt 1 januari 2006 op zich adequaat, maar als de meerderheid kiest voor 1 mei 2006, doet dat natuurlijk geen afbreuk aan het principe dat wij die kant op gaan. Dat vinden wij het belangrijkste. Daarmee wordt de door de heer Schuringa gewenste voorspelbaarheid versterkt. Ook de wederkerigheid wordt in zekere mate versterkt.

Wij hebben de term “dwangsom” overgenomen van de heer Scheerder. Hij twijfelt misschien nog tussen “het glas is halfvol” of “het glas is halfleeg”. Ik heb ook in zijn richting aangegeven dat het volgens mij goed is om nu de beslissing te nemen. Als de beslissing wordt uitgesteld, wordt immers toch nog niet met de voorbereiding begonnen. Die voorbereiding houdt in: hoe gaat het werken en komt er wel of niet een formulier op intranet of internet? Het is goed om nu een beslissing te nemen. Als in de loop van het komende jaar op basis van een andere discussie iets moet worden aangepast, kan dat altijd nog. Het denken stopt niet.

De heer Dijkhoff vroeg of de timing goed is. Ik denk dat ik daar namens de initiatiefnemers al het nodige over heb gezegd. Ik dank de PS-leden voor hun vragen en voor hun warme belangstelling voor het stuk. Ik dank het college van GS voor de brief waarin het aangeeft dat het dit een waardevol instrument vindt en dat het in ieder geval verder werk maakt van het beperken van de termijnoverschrijdingen. Ik heb er ook vertrouwen in dat het college van GS, als Provinciale Staten dit besluit nemen, daar voortvarend en op een goede manier mee aan de slag zal gaan. Ik dank ook mijn mede-initiatiefnemers, die mij gesteund hebben, ook in het helpen vinden van het draagvlak voor deze toch vernieuwende maatregel. Dit is immers iets waartoe in deze vorm volgens mij nog nergens in Nederland feitelijk is besloten en dat kan vandaag wel gebeuren. Ik dank ook de griffie, die ons geholpen heeft bij het opstellen van het voorstel. Met name Remco van Halen heeft daaraan een waardevolle bijdrage geleverd.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Ik wil namens het college van GS graag een toelichting geven op het voorliggende initiatief. Het college ondersteunt de aan dit initiatief ten grondslag liggende intenties zeer en draagt die intenties een warm hart toe. Daarbij gaat het om de zorg over de termijnoverschrij-

16712

Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Van Dijk en Scheerder

dingen, de dienstverlening aan de burger, die in het geding kan zijn als het allemaal te lang duurt, de tijdigheid van de besluitvorming en ook de besluitvaardigheid die van het college van GS en van het bestuur mag worden verwacht. Het gaat uiteindelijk om de kwaliteit van het openbaar bestuur en om de relatie tussen burger en overheid.

Toch zou ik ook een kanttekening bij het voorstel willen plaatsen. Dat neemt dus niet weg dat wij de in dit initiatief besloten liggende intenties en het door de heer Dijkhoff genoemde gevoel van urgentie zeer onderschrijven. Die kanttekening is natuurlijk al in de commissievergaderingen aan de orde geweest en zit vooral in het punt dat tijdigheid niet hetzelfde is als zorgvuldigheid. In onze eerdere reacties op het voorstel hebben wij ook vooral aandacht gevraagd voor de zorgvuldigheid in de besluitvorming, vooral daar waar het de complexe besluiten betreft, om ook te kunnen bewaken dat wij niet alleen maar snel even een beslissing nemen waar wij later verdriet van hebben. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Uit het klantenonderzoek blijkt ook voortdurend dat onze burgers zorgvuldigheid in de besluitvorming zeer hoog waarderen naast, maar nog altijd na, tijdigheid. Vandaar dat het college van GS heeft geprobeerd om in de reacties systematisch aan te geven dat het aan de intenties achter het initiatief wil werken. Wij hebben aangegeven dat er een centraal registratiesysteem komt, inclusief een monitoring, dat wij periodiek, halfjaarlijks, aan Provinciale Staten zullen rapporteren en dat wij volop bezig zijn met de invoering van kwaliteitssystemen in de organisatie, waaronder de ISO-certificering bij een aantal afdelingen. Zoals bekend worden daarbij heel harde procedure- en prestatieafspraken gemaakt, ook ten aanzien van besluitvorming. Wij hebben het in 2004 daarmee geboekte resultaat laten zien. Wij zijn al even bezig met deze exercitie, maar het resultaat hiervan in 2004, neergelegd als een soort nulmeting, loog er niet om. Dat was best om over naar huis te schrijven. Er was na de eerste initiatieven al verbetering zichtbaar: 71% van de bezwaar- en beroepschriften, 68% van de vergunningen en 95% van de subsidieverzoeken worden tijdig afgedaan. Wij werken er dus aan. Wij hebben ook de toezegging gedaan om hier met de zojuist genoemde verbeteracties nog harder op in te zetten.

Wij zijn en blijven toch een beetje kritisch over het initiatief. Dat wil ik toch nog eens onder de aandacht brengen, omdat ik voor de zorgvuldigheid van de besluitvorming van het initiatief die punten namens het college van GS graag nog eens op tafel zou willen hebben. Ik wil de indieners ook vragen om daarop te reageren. Het eerste punt betreft de administratieve lasten. Er komt een procedure bij. In plaats van dat wij de administratieve lastendruk verminderen, komt er iets bij. Het tweede punt betreft de benodigde capaciteit. In onze vragen over het initiatief hebben wij aangegeven dat, als je dit serieus wilt doen, dat een last legt bij het uitvoeringsorgaan en dat dit capaciteit vergt. Het college van GS is stellig van mening dat bagatelliseren in de zin van "dat kan wel met 0,68 fte" absoluut niet past bij de serieuzeheid van het voorstel. Wij denken dat dit echt capaciteit kost. Als wij dit serieus invoeren, zullen wij dat ook zichtbaar maken en zouden de indieners de benodigde capaciteit ook moeten accepteren, want die hoort bij het voorstel.

De heer SCHEERDER (CDA): Wat kosten de inspanningen die het college van GS nu aankondigt of al doet? Zeker als u hier het komende jaar nog harder aan wilt werken, vergen die toch ook capaciteit?

Gedeputeerde VAN DIJK: Vanzelfsprekend, maar het gaat mij om de capaciteit die hoort bij het extra voorstel van de dwangsom, het beoordelen daarvan, het uitkeren daarvan, de rechtmatigheid daarvan en al het andere wat daarbij hoort.

De heer SCHEERDER (CDA): Wij gaan het pas over een jaar doen. U belooft dat u het binnen een jaar nog veel beter gaat doen. Waarschijnlijk leidt het dus helemaal niet tot dwangsommen. U hebt het dus helemaal in eigen hand!

Gedeputeerde VAN DIJK: Misschien hoeft het niet tot dwangsommen te leiden, maar ik zal straks een voorstel doen om dit in die terminologie mee te nemen en om te zeggen dat het ook anders zou kunnen.

Het derde punt is het uitlokkingscriterium. Leidt dit er niet toe dat op de een of andere wijze wordt bewerkstelligd of gestimuleerd dat er veel bezwaren en beroepschriften worden ingediend teneinde – wie weet? – de bureaucratie te overbelasten, waardoor de provincie uiteindelijk in een dwangsom situatie terecht kan komen? Dat zal voor menige indiener dus een verdienste kunnen opleveren.

Het vierde punt is het reeds genoemde zorgvuldigheidscriterium. Als wij het systeem invoeren, zullen wij een heel nauwkeurige scheiding moeten maken tussen gevallen waarin het wel kan en gevallen waarin het niet kan. Bij complexe aanvragen zullen wij moeten erkennen dat zij op de een of andere wijze niet in het systeem meedoen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een aantal artikelen in de AWB.

Het vijfde punt is de aansluiting bij de wettelijke regeling. Wij hebben in overweging gegeven om even te wachten en om aan te sluiten bij het landelijke systeem dat vanuit twee kanten wordt neergelegd: door minister Donner waar het de wet inzake beroep bij niet-tijdige beslissing betreft en door de Tweede Kamer via het wetsvoorstel van de Kamerleden Luchtenveld en Wolfsen. Dat is in behandeling, maar de indieners hebben ervoor gekozen om daar niet op te wachten en om dit naar voren te halen. Voor ons geldt echter wel dat wij ervoor verantwoordelijk zijn dat die twee zaken goed bij elkaar aansluiten en dat wij onszelf in de komende maanden op de een of andere manier de tijd moeten geven om ervoor te zorgen dat wij deze twee dingen kunnen zwaluwstaarten wanneer het wetsvoorstel en het daarover door de Raad van State gegeven advies uiteindelijk bekend zijn.

Het belangrijkste punt in de kritische opstelling van het college van GS betreft de invoeringstermijn. Als wij dit serieus, goed en zorgvuldig willen voorbereiden, acht ik de in het amendement-Leupe genoemde invoeringstermijn van een jaar absoluut noodzakelijk.

Wij vragen dus: geef ons de tijd en laat ons u op 1 mei 2006 aantonen dat het resultaat daarnaar is. Ik zou namens het college van GS de harde toezegging willen doen dat wij Provinciale Staten I maart 2006 in de gelegenheid stellen om aan de hand van de evaluatie van onze inspanningen te bezien wat die inspanningen hebben opgeleverd.



Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Van Dijk, Evertse, Scheerder, Voorzitter, Schuringa en Leupe

Dan kunnen wij tussen 1 maart en 1 mei met elkaar bekijken wat wij gepresteerd hebben en of dat voldoende is om alsnog in een "go/no go"-situatie te besluiten tot de inwerkingtreding van dit initiatief. Provinciale Staten mogen dus van het college van GS verwachten dat het meewerkt als Provinciale Staten vandaag zeggen dat wij zoiets wel achter de hand moeten hebben. Dan zullen wij de voorbereidingen daarvoor treffen, maar laat ons op 1 maart een evaluatie tonen van de resultaten van onze inspanningen. Als Provinciale Staten dan tot de conclusie komen dat invoering nodig is, kunnen wij dat doen, want dan hebben wij het voorbereidende werk gedaan. Als Provinciale Staten zeggen dat de resultaten afdoende zijn, zou het inwerkingtreedingsbesluit van de nieuwe verordening kunnen worden uitgesteld of zou ervan afgezien kunnen worden. Dat is mijn antwoord.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voor alle duidelijkheid: raadt de gedeputeerde af om de verordening nu vast te stellen of niet?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Nee, wij hebben nog geen verordening. Er moet nog een concrete verordening komen.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Nee, de verordening ligt nu op tafel.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Wij zeggen: laten wij het inwerkingtreedingsbesluit daarvan koppelen aan de beslissing op 1 maart. Wij zullen u op 1 maart gegevens laten zien, waarna wij in het verkeer tussen Provinciale Staten en het college van GS in de periode tussen 1 maart en 1 mei een eindoordeel uitspreken over de inwerkingtreding.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Het amendement van de heer Leupe dreigt een meerderheid te krijgen. Dan wordt het dus echt een kalenderjaar voordat de verordening op 1 mei 2006 in werking treedt. Daarvoor heeft de PvdA-fractie de steun van de CDA-fractie. Dat zal de PvdA-fractie niet verbazen, want dat was in de commissie al duidelijk. Zegt u dan toch nog steeds: nee, dat is niet voldoende, want ik wil zelf mijn best doen en dan moeten jullie tussen maart en mei 2006 maar beslissen of die verordening er moet komen?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ik zou die uitnodiging aan u willen doen. Laat het college van GS bewijzen hoever het met al die maatregelen komt. Dan heeft het initiatief al een uitermate goede uitwerking gehad door de genoemde percentages van 2004 verder te verbeteren. Dan beslissen Provinciale Staten of zij de inwerkingtreding op 1 mei 2006 wel of niet laten doorgaan.

De **VOORZITTER**: Op verzoek van de fractie van de SGP/ChristenUnie stel ik voor om de vergadering vijf minuten te schorsen, zodat iedereen even een frisse neus kan halen en kan nadenken.

*DAARTOE WORDT BESLOTEN.*

*DE VERGADERING WORDT VAN 14.35 UUR TOT 14.40 UUR GESCHORST.*

De heer **SCHURINGA (VVD)**: Voorzitter. Ik dank de heer Hieltjes voor de toelichting. Natuurlijk is ook de VVD-fractie zich ervan bewust dat dit geen panacee is voor alle problemen met de termijnen. Dit is natuurlijk een vorm van symptoombestrijding. Ik zou ook liever het woord "penalisering" dan het woord "juridisering" gebruiken, maar laten wij het daarbij laten. "Penalisering" is een officieel woord, hoor.

De **VOORZITTER**: Teken dat eens uit.

De heer **SCHURINGA (VVD)**: "Poena" is straf. Het is een woord en is terug te vinden in het groene boekje, nu daar 2600 woorden bij zijn gekomen.

Voor een deel is het dus symptoombestrijding, maar er is ook gezegd – ook als toelichting en denkwereld en het is ook bevestigd door gedeputeerde Van Dijk – dat wij een aantal zaken moeten en gaan aanpakken. Ten eerste is het natuurlijk ook wel een beetje een organisatieprobleem. De heer Evertse noemt het een "managementprobleem". Ik ben iets milder: ik noem het een "organisatieprobleem". Het wordt aangepakt. Ik heb zelfs de indruk dat het goed wordt aangepakt. Ten tweede ontstaat door deze boeteclausule een betere registratie. Ook dat leidt tot bewustwording. Ten derde wordt er gewerkt aan een vereenvoudiging van de regelgeving. Daar is veel reclame mee gemaakt en dat schijnt ook heel goede resultaten op te leveren. Ten vierde zal ook het straks te behandelen voorstel voor mediation zonder meer een verlichting opleveren. Ik denk dus nog steeds dat invoering van deze verordening nul euro of bijna nul euro gaat kosten. Het wederkerigheidsgevoel speelt bij de VVD-fractie en bij ondergetekende een heel grote rol. Wat dat betreft, ben ik dus klaar.

Ik heb begrepen dat de indieners geen problemen hebben met het amendement. Dan heb ik daar ook geen problemen mee. Het belangrijkste voor de VVD-fractie is dat de verordening wordt ingevoerd. Dat zij op 1 mei wordt ingevoerd – dat is natuurlijk een betere datum, want dat is de Dag van de Arbeid – maakt het voorstel voor ons alleen maar nog acceptabeler. Wij steunen dus het amendement en het voorstel.

De heer **LEUPE (PvdA)**: Voorzitter. De discussie is in interessant vaarwater beland. Ik heb zojuist een soort variantensteekspel gehoord met betrekking tot de afweging over het moment waarop het besluit moet worden genomen dan wel in werking moet treden. Ik heb in de discussie ook een soort kunstmatige tegenstelling tussen oplossingsrichtingen gehoord. Om met dat laatste te beginnen: zowel de weg van het college van GS – het oplossen in organisatorische zin en in managementzin – als het op tafel liggende instrument is een goede oplossing; zij zijn allebei nodig. Er bestaat geen tegenstelling tussen die beide oplossingen. Die tegenstelling wordt volgens mij kunstmatig gecreëerd. Het op tafel liggende instrument zorgt, zoals de heer Schuringa heeft gezegd, voor verankering en voor een zekere wederkerigheid of, om in de woorden van de heer Adamse te spreken, voor het creëren van de beeldvorming bij de burgers dat ook een overheid niet straffeloos haar eigen regels kan overtreden. Daarnaast is echter ook de managementweg of de organisatorische weg die het college wil bewandelen, hard nodig. Wat mij betreft, is de tegenstelling dus kunstmatig en staan deze oplossingen elkaar niet in de weg.

Dan de discussie over het moment waarop het besluit in werking moet treden of waarop het besluit genomen moet worden. Voor ons is het belangrijk dat het besluit vandaag genomen wordt. Mevrouw De Boer gaf in de tweede termijn bij het vorige onderwerp, de bestuurskrachtmeting, aan dat wij besluitvorming uitstellen als wij iets moeilijk vinden; dan gaan wij nog eens kijken of dan nemen wij daar een vaag besluit over. Als wij op dit moment een besluit nemen over het in werking treden

16714

Initiatiefvoorstel-Hieltjes in zake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland.

Leupe, Adamse, Scheerder, Evertse, Vermeulen,  
Voorzitter, Dijkhoff en Hieltjes

van deze verordening, sluiten wij de discussie af en zetten wij een streven neer. Wel hebben wij in eerste termijn aangegeven dat wij het college er alle ruimte voor willen geven om goed te bekijken hoe de regeling uitgevoerd kan worden. Dat betekent dat er ruimte bestaat om in de tussenliggende periode, totdat het besluit daadwerkelijk in werking treedt, met het college van GS te overleggen. Daarbij kunnen varianten op tafel komen, waarmee wij bepaalde dingen wellicht niet of wel uitvoeren. Die kant kan het dus op gaan, maar voor ons is het moment van markeren belangrijk. Wij zullen deze discussie op dit moment afsluiten met een markering en een streven naar een eindtijdstip. Ik ben blij met de steun van een meerderheid van Provinciale Staten om de datum van inwerkingtreding te bepalen op 1 mei 2006. Ik denk dat wij er op die manier met z'n allen wel uit gaan komen.

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Wij vinden dat het besluit vandaag moet worden genomen. Het moet ook geen voorwaardelijk besluit zijn. Wat de invoeringsdatum van de verordening betreft: het zou onze voorkeur hebben als zij op 1 januari 2006 zou ingaan, maar wij hebben er geen overwegende bezwaren tegen als dat 1 mei 2006 wordt.

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Voorzitter. Onze fractie debatteert graag. Er was natuurlijk ook sprake van een zekere crisis in het leiderschap. Onze grote leider is immers verdwenen. Ik weet niet waar hij is. Onze tweede grote leider zit achter de groene tafel. U begrijpt dus wel dat ik als jong broekje in Provinciale Staten veel moeite had om mijn fractie te overtuigen van de juiste weg, maar het is mij gelukt.

Wij hebben natuurlijk het volste vertrouwen in het college van GS, maar alleen het feit dat dit initiatief genomen is, leidt al tot een versnelling van de activiteiten. Daaraan kun je zien hoe goed het werkt. Wij zijn haast geneigd om te zeggen dat wij deze regeling als dwangsom voor het college van GS zouden kunnen gaan gebruiken, zodat dit probleem echt wordt aanpak.

Het college van GS zegt dat de besluiten ook zorgvuldig moeten worden genomen en dat tijdigheid en zorgvuldigheid twee verschillende dingen zijn, maar dat is niet relevant. Als het college van GS vindt dat binnen de gestelde termijnen van zijn verordeningen niet zorgvuldig kan worden besloten, rest het college slechts één ding, namelijk het indienen van een voorstel tot wijziging van die termijnen. Dit kan er dus niet toe leiden dat er wordt gezegd: wij doen er wat langer over, want het komt niet klaar.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Mag ik u in herinnering brengen dat noch Provinciale Staten noch het college van GS in staat zijn om de Algemene Wet Bestuursrecht te wijzigen?

De heer **SCHEERDER (CDA)**: Dan moeten wij er met z'n allen democratisch voor zorgen dat wij de termijnen daarin veranderen. Zo werkt dat. Treed even buiten de oevers van Provinciale Staten, doe uw plicht als burger en stem op een partij die dat wil. Als dat voor de SGP/ChristenUnie geldt, hebt u geluk.

Wat is het uiteindelijke standpunt van de CDA-fractie? Wij zeggen "ja" tegen de verordening. Het mag geen verbazing wekken dat wij ook "ja" zeggen tegen het amendement om de inwerkingtreding te verschuiven naar 1 mei 2006. Dat mag geen probleem zijn, want in dat jaar gaat het college van GS als een haas aan de slag. Wij hebben kennisgenomen van het feit dat er in maart een rapportage komt. Wij zullen daar in maart onge-

twijfeld een discussie aan wijden, maar nu zullen wij de verordening en het amendement steunen.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. Onze steun voor het voorstel was in eerste instantie al duidelijk. Ook nu, na enig beraad, zijn wij blij dat ook de steun van andere fracties voor dit voorstel bevestigd is. Ik heb nog twee opmerkingen. Wat mij in het antwoord van de gedeputeerde teleurstelde, was het wantrouwen jegens de burgers over eventueel misbruik. Ik denk dat dat wantrouwen een onderdeel is van het grotere probleem waarover ik in eerste termijn al heb gesproken en dat dat wantrouwen ook de andere kant op kan werken. Ik ben er niet zo bang voor dat burgers deze regeling zouden misbruiken en zouden aangrijpen om zichzelf te verrijken. Als het echt om nonsens gaat, is dat immers vrij objectief vast te stellen. Er zijn ook wettelijke mogelijkheden om dat aan te pakken. Als daar onduidelijkheid over is, staat er blijkbaar toch iets in het bezwaar wat hout snijdt en waarover de burger natuurlijk een uitspraak kan vragen. Dat lijkt mij dus niet zo'n enorm gevaar.

Wat de SP-fractie betreft, nemen wij dit voorstel dus vandaag aan. Wat ons betreft, kon dat met de in het voorstel genoemde datum, maar als de aanneming van het amendement de haalbaarheid vergroot – dat zit er wel in – zijn wij uiteraard voor het amendement, zodat de regeling iets later in werking treedt, maar laten wij in ieder geval deze kans nu grijpen en de hand naar de burger uitstrekken.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Wij zijn in ieder geval blij dat heel veel mensen erkennen dat dit toch primair een organisatieprobleem is en dat datgene wat wij nu doen, in feite een secundaire aanpak is. Wij blijven het jammer vinden dat dat via regulering moet, maar wij hebben natuurlijk niet voor niets om een schorsing gevraagd. Wij vinden dit immers een ernstig probleem dat om een oplossing vraagt. Wij hebben er wel vertrouwen in dat het college van GS daaraan gaat werken, maar wij willen het initiatief toch een kans geven. Wij willen in maart volgend jaar wel heel goed afwegen hoe ver wij zijn en wij willen daar ook het dan bekende advies van de Raad van State bij betrekken. Onder de voorwaarde dat het amendement wordt aangenomen, zullen wij het voorstel dus steunen.

Ik zou nog iets tegen de heer Scheerder willen zeggen. Hij denkt dat het college van GS als een haas aan de slag gaat, maar het spreekwoord luidt: "als een haas ervan doorgaan".

De **VOORZITTER**: De heer Dijkhoff heeft geen spreektijd meer, maar mag wel een stemverklaring geven.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik krijg de indruk dat de fractie van GROENLINKS uiteindelijk de enige fractie is die echt nog vertrouwen heeft in het college van GS. Wij houden vast aan ons standpunt dat deze maatregel symptoombestrijding is en ook enigszins symboolpolitiek is. Wij zullen de maatregel dus niet steunen. Als de maatregel toch wordt ingevoerd, getuigt het van daadkracht om de maatregel per 1 januari 2006 in werking te laten treden. Ook het amendement steunen wij dus niet.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Voorzitter. In eerste termijn heb ik niet gereageerd op één opmerking van de heer Evertse. Een van de mede-indieners is ervaringsdeskundige op dat gebied en suggereerde mij om daar toch nog iets over te zeggen.

Initiatiefvoorstel-Hieltjes inzake Verordening vergoeding bij niet tijdig beslissen provincie Zuid-Holland; initiatiefvoorstel-Démoed inzake uitvoering onderzoek naar mogelijkheden om mediation als instrument voor geschillenbeslechting in te voeren.

Hieltjes, Evertse, Van Dijk, Voorzitter  
Eelkman Rooda-van der Made en Freeke

De heer Evertse zei dat termijnoverschrijding gerechtvaardigd zou zijn als de provincie de dwangsom betaalt. De ervaring van de initiatiefnemers is echter dat een boete wegens te hard rijden geen rechtvaardiging is om te hard te rijden.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Dat zou wel zo kunnen zijn, maar die boete moet je wel uit je eigen portemonnee betalen. Dat is het verschil.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Dat is het probleem met de overheid: zij betaalt uiteindelijk altijd uit de portemonnee van de burger. Zoals ook de heer Schuringa al heeft gezegd, is de doelstelling echter niet om veel dwangsommen uit te betalen, maar juist om dwangsommen te voorkomen.

De gedeputeerde heeft namens het college van GS een aantal kanttekeningen geplaatst. Als ik goed heb geluisterd, is vanuit Provinciale Staten al op alle kanttekeningen gereageerd. Ik kan mij in feite aansluiten bij die reacties. Zorgvuldigheid is uiteraard belangrijk, maar in principe moeten de wettelijke en provinciale termijnen voldoende zijn om zorgvuldig te zijn. Als je in veertien weken niet zorgvuldig kunt beslissen, waarom kun je dat dan wel in achttien weken? Doorgaans moet de termijn voldoende zijn. Uiteraard kan een dwangsinstrument nooit een excuus zijn om beslissingen af te raffen, maar wij gaan ervan uit dat de wettelijke termijnen ruim genoeg zijn voor zorgvuldige beslissingen.

Het instrument van dwangsommen kan uiteraard tot extra administratieve lasten leiden. Wij hebben op dat punt een vingeroefening gemaakt. Dat was niet bagatelliserend bedoeld, maar was gebaseerd op de gedachte dat, als het college van GS de maatregel over een tijdje invoert, het mogelijk moet zijn om het aantal dwangsommen echt tot een minimum te beperken.

Wij zijn het met de heer Adamse eens dat 1 januari eigenlijk de voorkeur verdient, maar gehoord de discussie zijn wij graag bereid om het amendement over te nemen, met name omdat het college van GS heeft gezegd dat een periode van een jaar absoluut noodzakelijk is. Wij willen uiteraard tegemoetkomen aan die noodzakelijkheid. Zorgvuldige invoering en aansluiting bij wettelijke criteria zijn van belang, maar bij invoering per 1 mei 2006 mag dat geen probleem zijn.

Net als de SP-fractie zijn wij niet zo bang voor het argument van uitlokking. Uiteraard zullen er burgers zijn die het proberen, maar in die gevallen zal het vrij makkelijk af te doen zijn.

Er blijft misschien nog enig verschil van mening over wat "1 mei" betekent. Het college van GS heeft toegezegd dat er 1 maart een nadere evaluatie zal komen. Daarin zijn wij zeer geïnteresseerd. De initiatiefnemers zullen ook de landelijke discussie volgen en zo nodig met een soort nader initiatief komen voor technische wijzigingen. De evaluatie van het college van GS dient wat ons betreft niet zozeer om de discussie in maart nog vrijelijk over te doen en dan een "go/no go"-beslissing te nemen. Ook als het college van GS erin slaagt om het aantal overschrijdingen tot bijvoorbeeld 2% terug te dringen, is het instrument zinvol voor de burgers die deel uitmaken van die 2% en ook als instrument om de rapportagedruk op de ketel te houden. Het gaat dus niet zozeer om "go/no go", maar hooguit om misschien enkele nadere voorwaarden. Als wij hier op rijksniveau zaten, zou je zeggen: misschien een amendement met de ministeriële regeling dat het college van GS nadere regels voor een doelmatige uitvoering kan stellen. Die ruimte is

er dus om dat via Provinciale Staten te doen. Daarmee kan volgens ons een goed besluit worden genomen.

Gedeputeerde **VAN DIJK**, Voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar de heer Hieltjes. Het college van GS zal de aanbevelingen en de antwoorden serieus ter harte nemen. Wij hopen dat wij rond de rapportage van maart samen nog eens goed kunnen bekijken waar wij staan en dat wij daar mogelijkwijs een aantal uitvoeringsbesluiten aan kunnen koppelen en, zoals de heer Hieltjes heeft gezegd, misschien ook nog technische zaken met betrekking tot het inzoomen op de echte categorieën waarbij dit wel en niet kan. Ik wens de indieners nu al succes.

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid voor het afleggen van een stemverklaring.

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**, Voorzitter. Wij zullen voor het voorstel stemmen, maar tegen het amendement, want wij hadden liever gezien dat de verordening per 1 januari in werking zou treden.

*IN STEMMING KOMT AMENDEMENT A2 VAN DE HEREN LEUPE EN HULS.*

*HET AMENDEMENT WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GROENLINKS, de LPF en D66 tegen dit amendement hebben gestemd.

*IN STEMMING KOMT HET GEWIJZIGDE VOORSTEL.*

*HET GEWIJZIGDE VOORSTEL WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van GROENLINKS tegen het gewijzigde voorstel hebben gestemd. Ik wens de indieners van het initiatiefvoorstel geluk.

*(APPLAUS)*

*DE VERGADERING WORDT ENKELE OGENBLIKKEN GESCHORST.*

#### **6. INITIATIEFVOORSTEL-DÉMOED C.S. INZAKE UITVOERING ONDERZOEK NAAR MOGELIJKHEDEN OM MEDIATION ALS INSTRUMENT VOOR GESCHILLENBESLECHTING IN TE VOEREN. (5559)**

De heer **FREEKE (SGP/ChristenUnie)**, Voorzitter. Met het tweede voorliggende initiatiefvoorstel heeft de fractie van de SGP/ChristenUnie minder moeite dan met het vorige. Wij vinden het echt sympathiek en dan bedoel ik "sympathiek" volgens de beleving van de heer Hieltjes. Wellicht hebben de initiatiefnemers zich mede door de Bijbel laten inspireren, ook al blijkt dat niet direct uit de toelichting. In de eerste brief aan de gemeente van Korinthe roept de apostel Paulus ertoe op om bij geschillen minder de rechter in te schakelen. Ik citeer uit de nieuwe Bijbelvertaling: "Wilt u werkelijk uw alledaagse geschillen aanhangig maken bij mensen die bij de gemeente geen aanzien genieten? U moest u schamen! Is er dan niet één wijs mens onder u die tussen broeders en zusters uitspraak kan doen? Is het werkelijk nodig dat de een de ander voor het

16716

Initiatiefvoorstel-Démoed inzake uitvoering onderzoek naar mogelijkheden om mediation als instrument voor geschillenbeslechting in te voeren.

Freeke, Adamse, Scheerder, Romijn, Dijkhoff en Démoed

gerecht sleept?" Mijns inziens wordt hiermee juridisering van de samenleving duidelijk afgewezen. Alleen in uiterste gevallen moet aan de rechter een uitspraak worden gevraagd. Het voorliggende voorstel geeft hiertoe een prima aanzet.

Toepassing van mediation wordt voorzien bij conflicten in het kader van afgifte van vergunningen en verstrekking van subsidies. Bij het laatste kan ook aan worden gelopen tegen het functioneren van andere overheden dan de provincie. Om een voorbeeld te noemen: de provincie moet gelden van het Rijk voor de restauratie van rijksmonumenten verdelen over diverse gemeenten zonder een eigen budget. In de praktijk blijkt dat de monumenteneigenaren worden gedupeerd omdat de Rijksdienst voor de Monumentenzorg soms wel zes maanden nodig heeft om de subsidiabele kosten voor een restauratie vast te stellen. Dat is te laat om betrokken te kunnen worden bij de vaststelling van het provinciale uitvoeringsprogramma. De eigenaar is dan gedupeerd en klopt bij de provincie aan. Wij zijn heel benieuwd of mediation ook voor dit soort gevallen een oplossing kan bieden.

In tegenstelling tot het onderzoek naar de bestuurskracht is Zuid-Holland niet de eerste provincie die mediation wil toepassen. Wij nemen aan dat de ervaringen van andere provincies mede bij het onderzoek zullen worden betrokken.

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Wij zijn met de initiatiefnemers van mening dat het aanbieden van mediation de bezwaarprocedure aanzienlijk kan verkorten. Het wordt in dat geval geen juridisch steekspel waarbij stellingen worden betrokken en men doorgaat "tot het gaatje". Bij de voorgestelde alternatieve vorm van geschillenbeslechting gaat het niet meer om het verkrijgen van het eigen gelijk, maar wordt er gestreefd naar een voor beide partijen aanvaardbare oplossing. Dit is veel minder belastend voor de betrokken partijen en kost minder negatieve energie. Voor de relatie tussen burger en openbaar bestuur zal dit ongetwijfeld positieve gevolgen hebben. Wij realiseren ons echter wél dat dit middel niet in alle gevallen kan worden toegepast. De wil moet er zijn om eruit te komen.

Wat de kosten betreft vragen wij ons af of mediation volledig voor rekening zou moeten komen van de provincie. Een bijdrage van de burger lijkt ons alleszins redelijk. Immers, hij of zij is stukken goedkoper uit dan wanneer een advocaat moet worden ingehuurd.

Voorzitter. Dit is nog geen uitgewerkt voorstel om mediation in te voeren. De initiatiefnemers willen slechts een onderzoek naar de mogelijkheid van invoering. Het zal wel duidelijk zijn dat wij dit voorstel van harte ondersteunen.

De heer **SCHEERDER (PvdA)**: Voorzitter. Vandaag behandelen wij enkele met elkaar samenhangende dossiers: bestuurskracht, druk om tijdig te beslissen (initiatief-Hieltjes) en het initiatief-Démoed om zaken te bespoedigen met behulp van het instrument mediation. Welnu, het laatstgenoemde voorstel verdient onze warme sympathie. Het is uitvoerig onderbouwd en zegt iets over de voortschrijdende juridisering van onze samenleving. Het opent de mogelijkheid om problemen op een andere manier op te lossen, via bemiddeling.

Ik geef nog enkele gedachten mee voor het uit te voeren onderzoek. Dit instrument moet wél substitutie in de hand werken; het moet niet ergens bovenop komen. Met andere woorden: geen mediation bovenop bestaande procedures, maar in plaats daarvan. Verder dient dit bij te dragen aan een efficiënter

bestuur en meer besliskracht. Het moet de burger verder op weg helpen en niet tot vermeerdering van bureaucratie en ambtelijke capaciteit leiden. Ik zou willen waarschuwen voor het maken van een "afdeling mediation" bij het provinciale apparaat. Ook willen wij geen ambtenaren als mediator hebben. Immers, een en ander werkt past wanneer er sprake is van onafhankelijkheid, terwijl ambtenaren niet in een moeilijke positie mogen worden gebracht.

Voorzitter. Het gaat om een onderzoek, en daarmee is er sprake van een andere orde dan het geval was bij het initiatiefvoorstel-Hieltjes dat tot een verordening heeft geleid. Wij juichen dit voorstel toe.

De heer **ROMIJN (SP)**: Voorzitter. Wij vinden een initiatiefvoorstel altijd mooi, en dat geldt zeker voor het onderhavige voorstel. Wij stemmen er graag mee in.

De heer **DIJKHOFF (GROENLINKS)**: Voorzitter. Helaas hebben wij geen spreektijd meer. Anders hadden wij net zo enthousiast als wij zojuist hebben uitgelegd waarom wij het vorige voorstel niet steunden, nu uitgelegd waarom wij het onderhavige voorstel wél steunen.

De heer **DÉMOED (CDA)**: Voorzitter, collega's. Ik ben erkentelijk voor de brede steun voor dit voorstel en voor de waarderende woorden die zijn gesproken. Gemakshalve ga ik ervan uit dat degenen die niet het woord hebben gevoerd, het voorstel zullen steunen. Tijdens het overleg in de commissie zijn alle argumenten gewisseld. Ik ga vervolgens nog op enkele elementen van het voorstel in.

De heer Freeke heeft in verband met dit voorstel inspiratie in het evangelie gevonden. Uiteraard doet mij dat goed. In alle ernst: wij zijn terechtgekomen in een samenleving waarin men alle oplossingen lijkt te zoeken in een juridische context, met alle gevolgen van dien. Wij bestoken elkaar met juristen, procedures enz. en komen daarbij in termijnproblemen. Het onderhavige voorstel beoogt, uit die juridische context te komen. Het gaat niet alleen om afspraken op rijksniveau, gericht op het terugdringen van regels. Ook voor het terugdringen van juridisch getouwtrek moeten wij instrumenten zoeken, en mediation is daar één van.

De heer Freeke vraagt zich af welke benadering er voor mediation wordt gekozen. Op welke fronten zou men dit middel kunnen inzetten? Zou het alleen gaan om zaken waarbij de provincie zelf voor de besluitvorming verantwoordelijk is, of zou het ook kunnen gaan om conflicten tussen burgers en andere overheden, bijvoorbeeld in verband met monumenten? Voorzitter. Het aardige van mediation is, dat het niet een geïnstitutionaliseerd instrument is. Op het moment dat een conflict dreigt waaruit een juridisch gevolg kan komen, kan een van de partners voorstellen om de weg van mediation te volgen. Daarmee worden goede ervaringen opgedaan. Zo heeft de provincie Overijssel in 2002 een pilot opgezet, juist in samenwerking met het ministerie van Justitie. Verder weet ik dat het ministerie van VROM breed propageert dat via deze weg geschillen worden opgelost. Dat komt ook omdat een orgaan als de Raad van State verschrikkelijk verstopt raakt door de juridisering die wij met elkaar doormaken.

Initiatiefvoorstel-Démoed inzake uitvoering onderzoek naar mogelijkheden om mediation als instrument voor geschillenbeslechting in te voeren; zienswijze PS ontwerp-Begroting 2006 Grondbank RZG Zuidplas en ontwerp-Aankoop Strategiekader 2006-2009.

Démoed, Van Dijk, Voorzitter, Huigen-van Boven  
en Ouwehand

De heer Adamse heeft de relatie tussen burger en overheid onderstreept. Voorzitter. Wat ons betreft liggen drie zaken ten grondslag aan mediation. Voorop staat dat mediation een vrijwillig karakter heeft. Bij het begin van het proces dienen partijen de conclusie te trekken dat men mediation echt een kans van slagen wil geven. Als dit niet gebeurt, hoeft men hiermee niet te beginnen. Dit is een van de randvoorwaarden, in het kader waarvan veel in de communicatie tussen burger en overheid kan worden geïnvesteerd.

In de tweede plaats dient men een en ander vóór de fase van bezwaren aan te pakken. Met andere woorden: mediation in plaats van. Dit instrument moet niet bovenop juridische bezwaarprocedures worden ingezet. Vooraf moet de vraag worden beantwoord: kan mediation in dit geval een goed instrument zijn? Het is geen wondermiddel dat in alle situaties tot oplossingen kan leiden. Juist door dit vroegtijdig in het proces een plek te geven, kan een goede afweging worden gemaakt.

In de derde plaats gaat het -- het is terecht door de heer Scheerder opgemerkt -- om onafhankelijkheid. Men mag niet één van de betrokken partijen leidend maken in het proces van mediation. Deze zal immers door de andere partij niet worden erkend als onafhankelijk. Dit aspect zal bij de uitwerking door GS een plek moeten krijgen.

Voorzitter. Wij hopen dat het college binnen de aangegeven termijn met een invoeringsvoorstel komt. Mede namens de andere indieners, die ik dank voor hun steun bij het opzetten van dit voorstel, wil ik met name Remco van Halen bedanken voor zijn inbreng.

Gedeputeerde VAN DIJK: Voorzitter. Het college zal dit initiatiefvoorstel graag uitvoeren. Echter, de heer Scheerder wijs ik erop dat mediation iets is dat per definitie "stapelt". Hiermee wordt immers de normale rechtsgang niet uitgesloten. Als met dit middel 100% succes wordt bereikt, wordt stapeling voorkomen, maar overall waar geen succes wordt bereikt, is er sprake van stapeling. Ik voeg hieraan nog toe dat wij het besluit zó uitleggen dat naar mediation wordt gekeken als vorm van geschillenbeslechting. Dat is iets anders dan een onderhandelings- of een communicatiestrategie.

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

(APPLAUS)

De **VOORZITTER**: Ook deze initiatiefnemers wens ik geluk.

## **7. HAMERSTUKKEN.**

### **A. ZIENSWIJZE VAN PROVINCIALE STATEN INZAKE DE ONTWERP-BEGROTING 2006 GRONDBANK RZG ZUIDPLAS EN ONTWERP-AANKOOP STRATEGIEKADER 2006-2009. (5563)**

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Voorzitter. Naar aanleiding van dit hamerstuk zijn door leden van de desbetreffende commissie vragen gesteld en die vragen zijn in twee rondes beantwoord. Niettemin willen wij nu enkele opmerkingen maken die betrokken kunnen worden bij de genoemde zienswijze.

In de stukken staat dat het mogelijk is dat overheden met elkaar prijsafspraken maken en op basis daarvan grondaanbiedingen doen. Wij vinden, voorzitter, dat dit een beetje klinkt als "het café om de hoek", waar vroeger de projectontwikkelaars afspraken maakten. Dit kunnen wij als overheden niet doen.

Daarom vinden wij dat een en ander zódanig moet worden geformuleerd dat heel duidelijk is wat de rol en de verantwoordelijkheid van de overheid zijn in relatie met de Grondbank. Voorkomen moet worden dat individuele belanghebbenden niet transparant kunnen nagaan hoe de grondprijs tot stand is gekomen. Van een mistig afsprakenkader mag geen sprake zijn.

Vervolgens richt ik mij op het toepassen van de WVG in het genoemde gebied. Afsproken is dat voor het hele gebied voorkeursrecht-gemeenten geldt. In de stukken wordt het een en ander vermeld over gronden die voor de Grondbank wel of niet interessant zijn om aan te kopen; het gaat om een vorm van strategisch kader. Gesteld wordt dat, als een eigenaar grond aanbiedt en de overheid niet in aankoop geïnteresseerd is, hij de grond aan een derde partij mag verkopen. Echter, daar komt weer een verplichting overheen in die zin dat die nummer drie onder het WVG-regime valt. Voorzitter. Wij vragen ons af of dit wel consequent is. Naar ons gevoelen spooft dit niet helemaal. Wij vinden dat op deze manier de belangen van individuen niet worden gediend. Ons verzoek is dat er in het kader van de genoemde zienswijze nog eens goed wordt nagegaan of dit wel correct is geregeld. Wij dringen erop aan dat mensen in voldoende mate marktconform geholpen en behandeld worden.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Zes weken geleden is ons gevraagd onze zienswijze kenbaar te maken in verband met de aankoopstrategie en ontwerp-begroting voor de Driehoek RZG Zuidplas. Vorige week stond een en ander geagendeerd voor de statencommissie Ruimte en Wonen, maar is dit niet behandeld. In de tussentijdse periode was er nogal wat mailverkeer en correspondentie over vragen en antwoorden. Nu ligt er een voordracht voor die dus niet in de commissie is besproken en waaruit ik niet kan afleiden wat wij als provincie gaan doe. We kunnen zienswijze indienen of niet. Maar er zit geen besluit bij wat wij als provincie nu precies gaan doen. Zoals blijkt, kijken de fracties van VVD en GROENLINKS al op verschillende manieren naar deze kwestie. Hoe gaan wij dit nu oplossen? Mijns inziens kan er op basis van de onderhavige voordracht niet worden gehandeld.

De **VOORZITTER**: Ik leg de gedeputeerde de volgende vraag voor. Is er een termijn waarbinnen de Staten hun zienswijze moeten hebben geformuleerd?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Ja, zes weken.

De **VOORZITTER**: Wanneer dient de zienswijze uiterlijk binnen te zijn?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Die datum heb ik niet paraat, maar ik denk: de volgende week.

De **VOORZITTER**: Mij blijkt nu dat de termijn op 4 mei afloopt.

De discussie die nu wordt gevoerd, doet mijns inziens geen recht aan de aard van de agendering. Een en ander moet worden voorbesproken in de commissie die vervolgens een conclusie moet formuleren die als zienswijze aan de Staten wordt voorgelegd. Welnu, dat is niet gebeurd omdat de commissie daartoe om welke reden dan ook niet is gekomen. Ik stel voor dat de Staten een brief aan de verantwoordelijke bestuurder sturen waarin wordt gemeld dat hun na de statenvergadering in mei een zienswijze zal worden toegezonden.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Er is sprake van een WGR-termijn.

## notulen provinciale staten

16718

Zienswijze PS ontwerp-Begroting 2006 Grondbank RZG Zuidplaspas en ontwerp-Aankoop Strategiekader 2006-2009; Verordening reserve glastuinbouw.

De **VOORZITTER**: Dat is dan jammer, maar ik kan hier geen soep van maken. Ik heb er alle begrip voor dat over deze gang van zaken vragen worden gesteld; die vragen worden terecht gesteld. Ik kan niet nu, aan de hand van deze discussie, een zienswijze van de Staten toveren.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Mag ik de voorzitter van de commissie vragen of hij hierover iets kan zeggen? Aan de commissieleden is gevraagd om, als er vragen zouden zijn die tot een zienswijze zouden kunnen leiden, dit schriftelijk met mij op te nemen. Dat hebben een aantal leden gedaan en daarop is schriftelijk gereageerd. Deze leden zien vervolgens geen aanleiding om zienswijzen te formuleren, zij het dat mevrouw Huigen vraagt om de twee door haar genoemde punten mee te nemen naar het bestuur van de Grondbank, hetgeen ik graag zal doen. Zij heeft niet gevraagd om daarover een officieel besluit te nemen. De overige commissieleden hebben geen aanleiding gezien om vragen te stellen.

Al met al meen ik dat een adequate procedure is gevolgd. In het kader van de WGR geldt een termijn van zes weken en daarvan kan niet eenzijdig worden afgeweken. Er kan een verzoek worden ingediend maar het is niet mogelijk om gebruik te maken van een recht op opschortende werking.

De **VOORZITTER**: Is de conclusie juist dat mevrouw Huigen geen zienswijzen meeeft en dat zij deze reactie van de gedeputeerde afdoende acht?

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Intussen is er natuurlijk overleg geweest met de gedeputeerde en enkele ambtenaren. Afsproken is dat de gestelde vragen en de gegeven antwoorden meegaan naar het bestuur van de Grondbank. Ten aanzien van twee punten vind ik dat geen duidelijke verwoordingen zijn opgenomen in het stuk dat is aangeboden. Daarvan is gezegd dat er sprake zou moeten zijn van andere formuleringen. Inderdaad, als er verkeerde verwoordingen zijn, kunnen ze worden gecorrigeerd.

De **VOORZITTER**: Verzet niem and zich tegen het meenemen van deze vragen en antwoorden naar de bedoelde vergadering? Mij blijkt dat geen van de statenleden zich daartegen verzet.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik vind uw in eerste instantie gekozen benadering terecht. Ik zou voor een volgende keer graag een correcte handelwijze zien. Het al of niet geven van zienswijze door de provincie moet op basis van een deugdelijke voordracht gebeuren. Hiermee moet in het vervolg bij de agendering rekening worden gehouden. Verder vraag ik aandacht voor de begroting en aankoopstrategie, de reikwijdte daarvan en het verder te volgen ontwikkelproces. Wij hadden graag nog wat zienswijzen voor dit proces meegegeven. Wij denken hierbij ook aan het aspect WGR in relatie met de Grondbank en de toekomstige ontwikkelingsmaatschappij. Dergelijke signalen kan men beter vroegtijdig afgeven; dat geldt ook voor de Staten.

De **VOORZITTER**: Rijzen er bezwaren tegen wanneer ook deze gedachten door de gedeputeerde worden meegenomen?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Het zijn zaken waarop ik bij de behandeling van de begroting en het aankoopstrategiekader-2006 terugkom.

De **VOORZITTER**: Dat laat onverlet dat ook hiervoor geldt dat u het meeneemt.

## vergadering van 27 april 2005

Voorzitter, Van Dijk, Huigen-van Boven, Ouwehand en De Boer

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Inderdaad; het is van belang dat dit signaal wordt gegeven.

De **VOORZITTER**: Mijn conclusie is dat nu geen officiële zienswijze wordt geformuleerd, maar dat de gedeputeerde een aantal aandachtspunten wordt meegegeven. Ik zeg toe dat ik, als voorzitter van de Staten, de voorzitters van de commissies in een brief uit de doeken zal doen dat -- als er in het vervolg een document naar commissies gaat waarin aan de Staten wordt gevraagd om een zienswijze te formuleren -- de commissie een ontwerp-zienswijze opstelt die aan de Staten wordt voorgelegd. Voorkomen moet worden dat er in deze zaal een discussie plaatsvindt terwijl er in de commissie niet is gesproken over een ontwerp-zienswijze. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

### **B. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT VASTSTELLING VAN DE VERORDENING RESERVE GLASTUINBOUW. (5561)**

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik heb twee amendementen van procedurele aard voorbereid. Onze conclusie is dat deze verordening heel globaal is en wij verlangen dat de Staten vooraf worden geïnformeerd over het meer concrete saneringsprogramma en dat de evaluatie met betrekking tot deze verordening niet in de volgende statenperiode maar nog in de huidige periode plaatsvindt.

*INGEDIEND ZIJN:*

**Amendement A3/5561**, voorgesteld door de leden De Boer, Eelkman Rooda-van der Made en De Groot, over **saneringsprogramma voor vaststelling naar commissie GWM**:

Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 27 april 2005,

besluiten artikel 6, lid 1, als volgt te wijzigen:

na "saneringsprogramma" toe te voegen: "Dit samenwerkingsprogramma wordt ruim voor de vaststelling aangeboden aan de statencommissie Groen, Water en Milieu."

**Toelichting:**

De verordening is zeer globaal over doelstelling en bestedingen van de reserve glastuinbouw. Het is daarom cruciaal dat Provinciale Staten tijdig kennis kunnen nemen van de concrete vertaling in een saneringsprogramma.

**Amendement A4/5561**, voorgesteld door de leden De Boer, Eelkman Rooda-van der Made en De Groot, over **1 januari 2008 vervangen door 1 januari 2007**:

Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 27 april 2005,

besluiten artikel 8, lid 2, als volgt te wijzigen:

"1 januari 2008" vervangen door "1 januari 2007".

Verordening reserve glastuinbouw.

De Groot, Romijn, Voorzitter, Van der Dussen  
en Van der Sar

Toelichting:

De indieners van het amendement hechten er waarde aan dat nog deze statenperiode de verordening wordt geëvalueerd.

De heer **DE GROOT (VVD)**: Voorzitter. Dit onderwerp heeft in het verleden nogal wat aandacht van mijn fractie gehad, en die aandacht is er nog steeds. Zo dienden wij eerder een motie in om te komen tot het instellen van een fonds; later was er sprake van een motie om daadwerkelijk aan de slag te gaan met een pilot, voorzien van budget.

Het saneren van verspreid glas is op papier gemakkelijker dan in de praktijk. Immers, bij de uitvoering worden in veel gevallen tuinders in hun bedrijfsvoering en eigendom geraakt, hetgeen om een reële financiële compensatie vraagt. Met andere woorden: dit beleid heeft grote financiële consequenties. Mijn fractie wil dit nog eens onderstrepen.

Voorzitter. De stukken geven in verband met deze verordening een budget van "vooralsnog" 9,3 miljoen aan. De fractie van de VVD hecht zeer aan het woord "vooralsnog". Wij schatten namelijk in dat de volledige uitvoering van dit beleid, gericht op het saneren van verspreid glas, méér middelen zal vergen. Wij stellen naar aanleiding hiervan enkele vragen, mede gelet op het antwoord dat wij van de gedeputeerde hebben gekregen na de discussie, gevoerd in de commissie Groen, Water en Milieu. In die vergadering hebben wij onze reserves ten aanzien van het onderhavige hamerstuk uitgesproken.

In het ontwerpbesluit wordt gesteld dat het plafond 9,3 miljoen bedraagt. Hoe verhoudt dit zich nu tot het gebruik van het woord "vooralsnog"? Is de naam "reserve glastuinbouw" niet te algemeen in relatie met de doelstelling die veel preciezer is omschreven? Het begrip "reserve glastuinbouw" leidt ons inziens al snel tot een veel algemenere uitleg.

De heer **ROMIJN (SP)**: Voorzitter, ik dacht dat wij het nu over een hamerstuk hadden, maar er blijkt nu sprake te zijn van een heel pleidooi. Waarom is hierover niet in de commissie gesproken? Ik vind dat dit te ver gaat.

De heer **DE GROOT (VVD)**: In de commissievergadering heb ik duidelijk gemaakt dat dit voor ons géén hamerstuk is. In aangeleverde stukken is ook vermeld dat wij hierover in de statenvergadering vragen zouden stellen.

De **VOORZITTER**: Mij is dat niet gemeld. Ik constateer dat de heer Romijn gelijk heeft: bij de behandeling van een hamerstuk is het de bedoeling dat slechts een enkele vraag wordt gesteld en dat er geen betogen worden gehouden. Ik zal het nu laten gaan, maar het is niet de bedoeling dat het zo gaat. Wellicht is er sprake van een communicatiestoornis.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Wij zijn deze statenvergadering sowieso al met een omissie begonnen. Immers, een aantal stukken heeft de leden van de Staten gewoon niet bereikt. Verder zijn op de agenda helaas bepaalde stukken als hamerstuk opgevoerd terwijl in de commissie niet werd geconcludeerd dat het inderdaad om een hamerstuk zou gaan; er zijn door sommige fracties voorbehouden gemaakt. Ik vind het tegen die achtergrond niet terecht wanneer nu wordt gezegd dat over dit voorstel slechts een enkele opmerking mag worden gemaakt.

De **VOORZITTER**: Wellicht is er in de commissies in die zin sprake geweest van een omissie dat men niet tot een heldere conclusie is gekomen. Daar heb ik nu geen zicht op. Nogmaals, ik laat dit gaan, maar hier geldt wél de basisafpraak dat bij de behandeling van een hamerstuk hooguit een enkele vraag kan worden gesteld. Als mij niet wordt gemeld dat men een voorstel niet als hamerstuk ziet, kan ik niet weten dat men erover wil spreken. Hoe dan ook, de regel die hiervoor geldt, is correct door de heer Romijn geformuleerd.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Dat ben ik met u eens, maar als er een stuk op tafel ligt waaruit duidelijk blijkt dat een voorstel voor één van de fracties geen hamerstuk is, is het geen hamerstuk en kan er in de statenvergadering over worden gesproken.

De **VOORZITTER**: Inderdaad, maar dan had het toch anders moeten worden geagendeerd. De commissie had dan zó duidelijk tot een conclusie moeten komen dat een en ander mij, als voorzitter van de Staten, op die manier had bereikt. Dat is niet het geval geweest.

De heer **ROMIJN (SP)**: Men had er een bespreekstuk van moeten maken; het is duidelijk.

De **VOORZITTER**: Ik verzoek de heer De Groot, zijn betoeg af te ronden.

De heer **DE GROOT (VVD)**: Voorzitter. De gedeputeerde heeft aangegeven hoe hij de motie, over dit onderwerp door onze fractie ingediend, uitlegt. Wij willen die uitleg wel accepteren, mits wij de zekerheid verkrijgen dat een en ander niet ten koste gaat van de aanpak en de realisering van de pilot-Voorne. Overigens, ik had nog enkele vragen maar die behoeven niet te worden gesteld, gelet op de inmiddels ingediende amendementen die wij zullen steunen.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Voorzitter. Ik moet de aanvaarding van amendement A3 ontraden omdat in artikel 7 van de verordening wordt gesteld dat beoogd wordt, GS handelingsruimte te bieden met betrekking tot de sanering-glastuinbouwgebieden in de diverse gebieden. Vervolgens wordt hierover in de jaarrekening gerapporteerd. Wat amendement A4 betreft denk ik dat het een goede zaak is om nog in de huidige statenperiode te rapporteren, zodat een nieuwe coalitie kan nagaan wat op dit terrein de bedoeling is.

Voorzitter. Inderdaad is er sprake van een operatie die ingrijpend is voor ondernemers in de glastuinbouw op verspreid liggende locaties. De heer De Groot onderstreept dat dit veel geld kost. Wij hebben afgesproken dat diverse middelen kunnen worden ingezet om het voor een ondernemer bespreekbaar te maken om zijn bedrijf ter plaatse te beëindigen. De reserve glastuinbouw is een instrument dat in beeld komt wanneer andere middelen niet werken. Op grond van de rapportage die in het kader van de jaarrekening plaatsvindt, kunnen door college en Staten conclusies worden getrokken waar het gaat om de vraag of "vooralsnog" dat bedrag van 9,3 miljoen voldoende is.

16720

Verordening reserve glastuinbouw;  
ingekomen stukken; sluiting.

Van der Sar, Voorzitter, J. Klein en Huigen-van Boven

Voorzitter. Over een bepaalde woordkeuze kan worden getwist. Met de term "reserve glastuinbouw" wordt beoogd, aan te geven waarvoor de middelen kunnen worden benut. Vervolgens is de verordening daarover heel helder. Er is sprake van een overgang van fonds naar reserve en die reserve kan worden benut. Verder wijs ik erop dat het gebruik van het woord "vooralsnog" erop duidt dat het niet de bedoeling is om enig gebied of enige pilot uit te sluiten bij het gebruik van middelen uit deze reserve. Echter, de omstandigheden kunnen verschillen. Soms gaat het bij een pilot uitsluitend om beëindigers. In dergelijke gevallen biedt de regeling Ruimte voor Ruimte interessante mogelijkheden. In een andere situatie gaat het om verplaatsters en nieuwvestiging en kan een andere financieringsmethode een rol spelen.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er geen behoefte is aan een discussie in tweede termijn. Voor wij aan de besluitvorming toekomen, maak ik nog enkele procedurele opmerkingen.

In het Presidium wordt de ontwerpagenda voor de statenvergadering vastgesteld. Daarbij wordt een voorstel gedaan over bespreek- en hamerstukken, veelal op een moment waarop de stukken nog niet door commissies zijn behandeld. Vervolgens kan een commissie accepteren dat een stuk als hamerstuk wordt beschouwd; ook is mogelijk dat men concludeert dat het om een bespreekstuk gaat. Wat nu blijkt, is dat er een misverstand bestaat over de interpretatie van het Reglement van Orde waar het gaat om de vraag of de commissie zelf bij meerderheid van stemmen beslist of een stuk een hamerstuk is, en of dit betekent dat eenieder in deze Staten geacht wordt, zich daarnaar te gedragen, dan wel of er ruimte is voor een enkele fractie om van die lijn af te wijken. Daarover bestaat geen eenduidigheid van opvatting. Daarnaast laten conclusies van commissies ruimte voor verschillende interpretaties. Wij zullen dit in het Presidium opnieuw bespreken opdat hierover voor de toekomst glasheldere conclusies worden getrokken. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **J. KLEIN (CDA)**: Voorzitter. Wij vinden de verordening als zodanig goed, kort en duidelijk. Derhalve achten wij amendement A3 overbodig. Met amendement A4 kunnen wij instemmen.

*AMENDEMENT A3/5561 VAN MEVROUW DE BOER C.S. WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA tegen dit amendement hebben gestemd.

*AMENDEMENT A4/5561 VAN MEVROUW DE BOER C.S. WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat dit amendement met algemene stemmen is aangenomen.

*HET VOORSTEL ZOALS HET IS GEWIJZIGD DOOR DE AANVAARDING VAN DE AMENDEMENTEN A3/5561 EN A4/5561, WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

#### **C. VOORSTEL VAN HET PRESIDIUUM INZAKE VOORZIENING IN DE VACATURES IN RECREATIESCHAPPEN.(5562)**

*DIT VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

#### **D. VASTSTELLING VAN DE NOTULEN VAN DE VERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN VAN 23 MAART 2005.**

*DEZE NOTULEN WORDEN ONGEWIJZIGD VASTGESTELD.*

#### **8. INGEKOMEN STUKKEN.(5566)**

- a. mededeling van het IPO inzake een wijziging van het conceptverslag van de 5e vergadering van de Algemene Vergadering op 23 december 2004 te Utrecht.

*VOOR KENNISGEVING AANGENOMEN.*

- b. brief van de gemeente Alkemade, waarbij een door de gehele gemeenteraad ondersteunde motie over de Aanpassingsinrichting Ade wordt toegezonden.

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Voorzitter. Uit deze brief blijkt dat gewekte verwachtingen en gemaakte afspraken met betrekking tot de financiering van deze zaak niet worden gehonoreerd, noch door het ministerie van LNV, noch door de provincie die haar bijdrage heeft bevroren. Wij stellen voor, deze brief te plaatsen op de agenda voor de eerstvolgende vergadering van de commissie Ruimte en Wonen. Het college verzoeken wij om aan de brief een toelichting toe te voegen waarin duidelijk wordt gemaakt waarom het college heeft besloten om zijn eigen plan in de ijskast te zetten.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Voorzitter. Zou het niet verstandig zijn om in plaats van voor de commissie Ruimte en Wonen voor de commissie Groen, Water en Milieu te kiezen? Het is in deze laatste commissie dat dit onderwerp wordt behandeld.

De **VOORZITTER**: Dat lijkt mij inderdaad logisch. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

*ALDUS WORDT BESLOTEN.*

- c. verslag van het bezoek van Provinciale en Gedeputeerde Staten aan de Eerste Kamer op 6 april 2005.

*VOOR KENNISGEVING AANGENOMEN.*

#### **SLUITING VAN DE VERGADERING**

De **VOORZITTER**: De agenda is hiermee afgehandeld. De volgende statenvergadering zal op woensdag 25 mei 2005 plaatsvinden. Ik wens u allen wel thuis.

*SLUITING 15.45 UUR*



AAN	
de leden van de statencommissie Bestuur en Middelen	
VERGADERING VAN	VERGADERDATUM
statencommissie Bestuur en Middelen	14 april 2004
VERGADERPLAATS	TIJDSTIP
Landschapszaal Provinciehuis	19.00 - 22.00 uur

HERZIENE AGENDA

**BESLOTEN GEDEELTE****19:00 uur**

Conceptverslag van het besloten gedeelte van SC Bestuur en Middelen dd. 17 maart 2004 (BenM 2004/50)

Voorstel: Conceptverslag vaststellen.

**OPENBAAR GEDEELTE****19:05 uur**

1. Opening vergadering en vaststelling agenda.
2. Regeling van de werkzaamheden.

3a. Conceptverslag van het besloten gedeelte van SC Bestuur en Middelen dd. 17 maart 2004 (BenM 2004/51)

*Wilt u zo vriendelijk zijn eventuele wijzigingen/tekstvoorstellen alsmede vragen naar aanleiding van het verslag uiterlijk 12 april 2004 via email ([kolk@pzh.nl](mailto:kolk@pzh.nl)) aan de secretaris doorgeven?*

Voorstel: Conceptverslag vaststellen.

**3b. Besluitenlijst (BenM 2004/52)**

Voorstel: Besluitenlijst vaststellen.

**3c. Lijst van toezeggingen (BenM 2004/53)**

Voorstel: Lijst van toezeggingen vaststellen.

**4. Spreekrecht**

*Indien burgers gebruik willen maken van het inspreekrecht op een van de agendapunten dient dit uiterlijk maandag 15 maart 2004, voor 12.00 uur te worden aangemeld aan de voorzitter van de commissie d.t.v. de secretaris, mw. J.E.J.M. van der Kolk (tel. 070 – 441*

67 35) of via de mail [kolk@pzh.nl](mailto:kolk@pzh.nl).

#### 5. Stukken ter kennisname:

De volgende stukken zijn ter kennisname aan de commissie gezonden:

- a. voorstel van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten inzake Notitie Bestuurlijke organisatie in de Rijnstreek e.o (BenM 2004/44)
- b. Verzoek provinciale borgstelling ten behoeve van N.V. PROAV (BenM 2004/45)
- c. voorstel van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten inzake Evenementenbeleid (BenM 2004/46)
- d. Programmafinanciering externe veiligheid Zuid-Holland 2004/2005 (BenM 2004/56)
- e. Brief van vz COR aan dhr. Verhoef dd 31-3-2004 inzake Aangifte boekhoudfraude (BenM 2004/58)
- f. Uitvoering motie M3/5208, onderdeel 1 (BenM 2004/57)

#### 4. Rondvraag

*U wordt verzocht uw vragen voor de rondvraag uiterlijk 2 dagen voorafgaand aan de vergadering per mail bij de secretaris ([kolk@pzh.nl](mailto:kolk@pzh.nl)) in te dienen.*

#### **19:30 uur**

##### 7. Lange termijn agenda

###### Toelichting:

In bijgaand memo van de Statengriffie (BenM2004/55) wordt een toelichting gegeven over de achtergronden van het overleg inzake de lange termijn agenda. Tevens geeft het memo aan wat de bedoelde werkwijze is, waarlangs tot een zodanige agenda kan worden gekomen. Verder is van G.S. is een overzicht ontvangen met onderwerpen die in de nabije toekomst door dit college zal worden behandeld (BenM2004/47). Tenslotte ontvangt u bij dit agendapunt een overzicht betreffende themagerichte communicatie (BenM2004/54). Mogelijk kunt u deze stukken bij de vorming van de lange termijnagenda betrekken. Na bespreking in alle commissies zal een bijgestelde lange termijn agenda worden opgesteld, die ter kennisname aan PS zal worden gezonden.

###### Voorstel:

In commissieverband te komen tot een lange termijnagenda, voor zover het BenM- onderwerpen betreft .

-

#### **20:30 uur**

##### 8. Voorstel van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten inzake Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas (B&M2004/43)

Portefeuillehouder: J.W.M. van Dijk

###### Toelichting:

De ontwikkeling van de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (RZG) is een belangrijk project in de verdere ontwikkeling van de Zuidvleugel. In 2002 is in samenwerking met de betrokken 23 partijen de werkwijze bepaald voor het nader invulling geven aan de driehoek R.Z.G. Hiertoe is een afsprakenkader en een strategiedocument overeengekomen. In dat kader is tevens afgesproken dat ter voorbereiding van de inhoudelijke planvorming een gezamenlijk grondverwerfingsbeleid in de Zuidplas zal worden gevoerd. De oprichting van een publieke grondbank op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen beoogt daarin te voorzien.

Voorstel:

Provinciale staten adviseren omtrent het voorstel van gedeputeerde staten tot vaststelling van de Gemeenschappelijke Regeling Grondbank RZG Zuidplas.

**21:30 uur**

**9. Voorstel van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten inzake Bestuurskrachtmeting Provincie Zuid-Holland (B&M2004/48)**

Portefeuillehouder: M. Norder

Toelichting:

Op 12 november 2003 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen waarin het College van Gedeputeerde Staten wordt gevraagd een bestuurskrachtmeting bij de Provincie Zuid-Holland te laten uitvoeren. Het doel van de provinciale bestuurskrachtmeting is een helder beeld te krijgen in hoeverre de provincie in staat is haar opgaven te realiseren. Het college van Gedeputeerde Staten stelt voor dit onderzoek door een extern adviesbureau te laten uitvoeren. Met het oog daarop dient nu een offerteaanvraagprocedure gestart dienen te worden en dienen financiële middelen vrijgemaakt te worden.

Voorstel:

Provinciale staten adviseren omtrent het daartoe strekkende voorstel van gedeputeerde staten.

**22:00 uur**

**10. Toezichtbrief (BenM 2004/62)**

Toelichting:

Naar aanleiding van de ontvangen Toezichtbrief van het ministerie van BZK, is conform de afspraak gemaakt in de commissievergadering van 17 maart 2004, is door de Staten een antwoordbrief gemaakt. Deze antwoordbrief ligt nu ter advisering aan de commissie BenM voor, waarna hij als hamerstuk in de aprilvergadering van PS aan de orde zal komen.

Voorstel:

Advies uitbrengen tbv PS.

**22.15 uur**

**11. Sluiting.**

Tijdens kantooruren liggen de stukken ter inzage in de bibliotheek van het Provinciehuis, Zuid-Hollandplein 1 in Den Haag. De agenda met bijlagen wordt geplaatst op de internetsite van de provincie Zuid-Holland: <a href="http://www.zuid-holland.nl">www.zuid-holland.nl</a> Op de site doorklikken naar "provinciale staten", "statencommissies".
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MEI 2004

5431

## ONDERWERP

Benoeming van leden van Gedeputeerde Staten in het Algemeen Bestuur van de Grondbank RZG Zuidplas

## 1. TOELICHTING

In uw vergadering van april 2004 heeft u de Gemeenschappelijke regeling voor de Grondbank RZG Zuidplas vastgesteld. Volgens artikel 7, eerste lid, sub b, van de regeling wijzen Provinciale Staten uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden, twee leden respectievelijk twee plaatsvervangende leden in het Algemeen Bestuur aan.

In de voordracht bij het voorstel tot vaststelling van de Gemeenschappelijke regeling hebben wij toegelicht dat alle colleges van de deelnemende partijen - naast de provincie de vijf Zuidplasp gemeenten en de gemeente Rotterdam - deze vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur wensen te doen plaatsvinden door collegeleden.

Wij stellen u voor de twee leden, respectievelijk de twee plaatsvervangende leden in het Algemeen Bestuur te benoemen uit ons college.

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het ontwerpbesluit

Den Haag, 27 april 2004

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris, voorzitter,

M.H.J. van Wieringen-Wagenaar J. Franssen

## 2. ONTWERPBESLUIT

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 27 april 2004, nummer 5431;

gelet op artikel 7, eerste lid, sub b, van de Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas;

## BESLUITEN:

de volgende leden van Gedeputeerde Staten tot lid of plaatsvervangend lid te benoemen in het Algemeen Bestuur van de Grondbank RZG Zuidplas:

lid plaatsvervangend lid

J.W.A. van Dijk J.M. Norder

mevr. L.M. Huizer mevr. H.M.C. Dwarshuis-van de Beek.

Den Haag, 26 mei 2004

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

griffier, voorzitter,



## VERGADERING 21 APRIL 2004

## INDEX

Opening van de vergadering.	16175
Regeling van werkzaamheden (6 vergaderuren).	16175
Verzoek van de heer H.B. Hieltjes (VVD) tot het stellen van mondelinge vragen over het vlieggkamp Valkenburg.	16175
Initiatiefvoorstel van de heer A.P. Ouwehand c.s. inzake de Zuid-Hollandse locatiekeuze Floriade 2012.	16175
Spreekrecht ingevolge artikel 9 van het Reglement van Orde:	
inzake het initiatiefvoorstel Zuid-Hollandse locatiekeuze Floriade 2012:	
- de heer Pijlman, bestuurslid Drechtsteden;	16175
- mevrouw de Leeuw, gemeente Rotterdam;	16176
inzake de bestuurssamenstelling van het Hoogheemraadschap Delfland:	
• de heer Scherft, lid van de Verenigde vergadering van Delfland, categorie ingezetenen.	16177
Aanbieding Jaarrekening 2003 aan voorzitter Commissie voor het Onderzoek van de Rekening.	16178
Mededelingen (5421) Er waren geen mededelingen	
Stedenbaan. (5406)	16178
Initiatiefvoorstel van de heer A.P. Ouwehand c.s. inzake de Zuid-Hollandse locatiekeuze Floriade 2012.	16187
Mondelinge vragen Hieltjes (VVD) over het vlieggkamp Valkenburg.	16190
Muskusrattenbestrijding in de Krimpenerwaard. (5414)	16194
Vaststelling Reglement van het Hoogheemraadschap van Delfland inzake de bestuurssamenstelling. (5408)	16202
Vaststelling Gemeenschappelijke Regeling grondbank RZG Zuidplas. (5417)	16204
Afwijzing subsidieverzoek project "Herbouw Dijkssynagoge" in Sliedrecht. (5420)	16211
Tussenrapportage onderzoekscommissie stagnatie infrastructuur. (5418)	16211
Toeichtbrief aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (5424)	16211
Bestuurskrachtmeting van de provincie Zuid-Holland. (5419)	16211
Vaststelling notulen buitengewone vergadering van Provinciale Staten van 24 maart 2004.	16211
Ingekomen stukken. (5422)	16211
Vaststelling notulen besloten vergadering van Provinciale Staten van 21 januari 2004.	16211

Notulen van de vergadering van 21 april 2004 in de statenzaal van het provinciehuis te 's-Gravenhage.

(Geopend te 09.30 uur)

Voorzitter: de Commissaris van de Koningin, de heer J. Franssen.

Griffier: mevrouw H. Engels-van Nijen.

Volgens de presentielijst zijn aanwezig 80 leden, te weten: Adamse, Baruch, Den Besten, De Boer, Van den Broek, Bruil, Bruning, Cebeci, Van Dam, Démoed, Van Dieren, Van Dijk, Dijkstra, Duijcker, Van der Dussen, Van Eekhout, Eelkman Rooda-van der Made, Evertse, Freeke, Van Ginkel-De Graaf, Van Ginkel, Gooiker, Groenewegen-Weerman, De Groot, De Haas, Hallensleben, Harmes, Helder, Hieltjes, Van Hijckama Vlieg, Huigen-van Boven, Huls, Jager, Keman, J. Klein, J.A. Klein, Klein Breteler, Koop, Van Kooten-van der Meulen, Kuijper-Vrugt, Kuntze, Lamers, De Lanoy, Van Leeuwen, Letschert, Leupe, Loose, Van der Meer, Nebelstein, Noordt zij, Ouwehand, Özdemir, Pool, Potharst, Roemers-de Jong, Romeijn-van Gameren, Romijn, Santbergen, Schaap, Scheerder, Schuringa, Slingerland, Van der Sloot, Smit-Ligeon, Stoop, Taal-van den Hoek, Trabsky, Van Veelen, Verbeek, Vermeulen, Vissers, Volmuller, Vonkeman, Van der Vorm-de Rijke, Vural, Waalring, Wiegman, Wiegmann-de Wild, Willemsma en Van der Zwet, alsmede de gedeputeerden Norder, Van Dijk, Huizer en Van der Sar.

Afwezig de leden Dorsman, Waterman en Weber.

#### OPENING VAN DE VERGADERING

De **VOORZITTER**: Ik open de vergadering en heet u allen welkom.

Er is bericht van verhindering ingekomen van de heer Weber, van de heer Van Heijningen wegens verblijf buitenslands en van mevrouw Dwarshuis-van de Beek, die vandaag voor een vergadering van het Comité van de Regio's in Brussel verblijft.

Ik deel u mee dat er inzake een Roparun-kermis op het binnenplein van het Provinciehuis van 11.30 uur tot 14.00 uur geld wordt ingezameld voor een goed doel. U wordt allen uitgenodigd er de nodige aandacht aan te geven.

#### 1. REGELING VAN WERKZAAMHEDEN

De **VOORZITTER**: Bij het voorstel voor de regeling van werkzaamheden is voorgesteld om voor deze vergadering uit te gaan van zes vergaderuren. De totale spreektijd per fractie is vermeld op de u toegezonden brief. Ik hoop ervan te mogen uitgaan dat het aanvullende agendapunt binnen die tijd behandeld kan worden.

#### OVEREENKOMSTIG HET VOORSTEL VAN DE VOORZITTER WORDT BESLOTEN.

De **VOORZITTER**: Om 12.00 uur geef ik gelegenheid tot het stellen van mondelinge vragen op grond van artikel 53 van het Reglement van Orde. De heer Hieltjes zal vragen stellen over het vliegekamp Valkenburg.

U heeft bereikt een initiatiefvoorstel van de heer Ouwehand c.s. inzake de Zuid-Hollandse locatiekeuze Floriade 2012. Het Presidium heeft ingevolge artikel 49 van het Reglement van Orde voor Provinciale Staten besloten dat de behandeling heden kan plaatsvinden. Gelet op het verzoek vanuit de Drechtsteden en naar mij inmiddels is gebleken ook vanuit Rotterdam om over dit onderwerp in te spreken en gelet op het feit dat de initiatiefnemer wegens verplichtingen elders op enig moment tussen nu en zes uur later de vergadering moet verlaten, stel ik u voor dit voorstel aan de orde te stellen na de afhandeling van agendapunt 3, het rapport Stedenbaan.

De heer **KLEIN BRETELER (CDA)**: Voorzitter. Ik ben van mening dat het een heel belangrijk onderwerp is. Wij steunen als initiatiefnemer het voorstel om hierover te discussiëren. Het gaat om een voor Zuid-Holland buitengewoon belangrijk onderwerp. Ik vind dat de Staten recht hebben op transparantie om te weten hoe wij daarmee omgaan. Ik sluit niet uit dat de CDA-fractie, misschien gevolgd door een aantal andere fracties, aan het eind van de tweede termijn van dit onderwerp zal voorstellen de besluitvorming in een volgende Statenvergadering te laten plaatsvinden. Dat hangt natuurlijk af van het debat en ook van de beantwoording van de betrokken gedeputeerde, maar ik vind dat de Staten er recht op hebben om alvast te weten hoe de CDA-fractie ertegen aankijkt.

De **VOORZITTER**: Wij wachten dat rustig af.

#### OVEREENKOMSTIG HET VOORSTEL VAN DE VOORZITTER WORDT BESLOTEN.

#### SPREKRECHT

De **VOORZITTER**: Voor het inspreken op grond van artikel 9 van het Reglement van Orde hebben zich enige sprekers gemeld voor het initiatiefvoorstel Zuid-Hollandse locatiekeuze Floriade 2012 en voor de wijziging van de bestuursamenstelling van het hoogheemraadschap Delfland. Ik geef het woord aan de heer Pijlman, lid van het bestuur van de Drechtsteden en burgemeester van 's-Gravendeel.

De heer **PIJLMAN**: Voorzitter, dames en heren. Mijn dank voor de gelegenheid die u mij geeft om in uw vergadering te kunnen inspreken. De aanleiding hiervoor vormt de Floriade van 2012. In de brief van 19 april die u maandag is aangereikt, bent u over de aanleiding om in te spreken reeds geïnformeerd. Verder is het eindelijk gelukt het initiatiefvoorstel in bezit te krijgen. Voor ik hierop reageer eerst dit.

Op 12 februari 2004 hebben de Drechtsteden zich aangemeld voor de Floriade 2012. De aanmelding is ondersteund door alle colleges van de Drechtsteden. Daarmee is de eerste stap gezet om deze internationale tuinbouwtentoonstelling binnen de grenzen van Zuid-Holland te krijgen. Als portefeuillehouder van de Floriade Drechtsteden mocht ik afgelopen donderdag 15 april de selectiecommissie van de Nederlandse Tuinbouwraad welkom heten om hen kennis te laten nemen van het vernieuwende plan dat de Drechtsteden voor de Floriade in concept hebben uitgewerkt. Uit de eerste reactie van de leden van de selectiecommissie mag worden afgeleid dat het concept aansluit bij het idee van de commissie om aan de Floriade vernieuwende impulsen te geven.

Een reactie op het pas ontvangen voorstel. Het initiatiefvoorstel begint goed; ik bedoel niet goed. In de eerste zin wordt Rotterdam ten onrechte Rotterdam/Westland genoemd, in de tweede zin wordt een bidbook verondersteld en dat is er helemaal nog niet. Jammer en ook een beetje slordig. Net als

Rotterdam hebben de Drechtsteden zich slechts aangemeld als kandidaat. Een niet gering verschil, wanneer u beseft dat een bidbook een gedetailleerd uitgewerkt plan is voor de Floriade. Ongeveer drie kandidaten krijgen op 3 juni te horen of zij hiervoor worden uitgenodigd. Wij weten niet anders dan dat de selectiecommissie de aanwijzing verzorgt. Als u zich wilt mengen in het selectieproces, dan zal dat door de andere provincies worden gewaardeerd. En dat is niet uw oogmerk, denk ik zo.

Via TV Rijnmond hebt u een aantal weken geleden kunnen constateren dat Rotterdam aan de Floriade ten tijde van de aanmelding nog niet meer geld had besteed dan 1500 euro. Dit zijn de kosten voor de aanmelding. In dit stadium zijn wij nu. Alleen al dit gegeven doet bij ons de vraag rijzen waarom u in dit stadium meent een keuze te moeten maken uit de twee Zuid-Hollandse kandidaten. Anders gezegd, van een inhoudelijk vergelijk zoals in uw voorstel wordt gesuggereerd, kan objectief gesproken geen sprake zijn wanneer inhoud volledig ontbreekt. Uw citaat uit een Rotterdams persbericht kan naar onze mening die lading ook niet dekken.

De Drechtsteden hebben hun unieke Floriadeconcept bij de aanmelding wel al in hoofdlijnen uitgewerkt. Wij hebben het u onlangs toegestuurd. Het zal de aanjager zijn om plannen die de ontwikkeling van de regio dienen versneld tot uitvoering te brengen. Dit belangrijkste aspect in de overwegingen bij de kandidatuur van de Drechtsteden missen wij in uw voorstel. Dit raakt ons. Er kunnen namelijk extra impulsen aan worden ontleend; zie ook het advies van

de commissie-Dijkstal. Zoals bekend zijn wij met uw provincie in gesprek om hierover investeringsafspraken te maken. U moet daarbij onder andere denken aan Drechtsoeverplannen, bijvoorbeeld Stadsverven, de nieuwe cultuurwerf van de Drechtsteden, en plan Noordoevers, een woningbouwontwikkeling waarvoor bedrijven dienen te worden verplaatst. Ook het openbaar vervoer over water, fast ferry en waterbus, en de openbaarvervoerprojecten zoals de bekende Stedenbaan en het Hoogwaardig Openbaar Vervoer zullen een enorme uitvoeringsstimulus ondergaan. Wat verder te denken van de toeristische impuls die 1000-monumentenstad Dordrecht via de Floriade verkrijgt? Twijfelen over de toegevoegde waarde die de Floriade de Drechtsteden biedt?

Is de Floriade een kans of een bedreiging voor de eindbestemming van de Sophiapolder? De indruk die hierover in uw voorstel wordt gewekt, is onjuist. In onze optiek biedt de Floriade juist unieke kansen om de definitieve bestemming op de Sophiapolder te realiseren. U dient hierbij te beseffen dat de middelen die beschikbaar komen om de eindbestemming te realiseren onvoldoende zijn. De Floriade is juist een unieke gelegenheid om de eindbestemming al in de voorbereiding en dus ook voor 2013 op de Floriade te bereiken. Je zou dit ook "werk met werk maken" kunnen noemen.

Voorafgaand aan de besluitvorming in het Drechtstedenbestuur over de aanmelding is door de Koninklijke Vereniging voor Veldbiologie aandacht gevraagd voor de natuurwaarden van dit gebied. Ook het initiatiefvoorstel van GROENLINKS kent eenzelfde strekking. Bij de uitwerking van het bidbook krijgt dit belangrijke aspect alle aandacht. Het Drechtstedenbestuur gaat hierover met de belanghebbenden in gesprek. Van belang daarbij is te beseffen dat het niet de bedoeling het totale eiland van circa 80 hectare voor Floriade-doeleinden te benutten. De selectiecommissie heeft nadrukkelijk uitgesproken uit te gaan van een compacte tentoonstelling van 30 à 40 hectare. Het moet in dit geheel mogelijk zijn een win-winsituatie te creëren waar uiteindelijk de Drechtsteden en daarmee Zuid-Holland nog beter op de kaart komen te staan.

Ik rond af. Een analyse van uw eigen voorstel leert dat de bezwaren feitelijk steunen op twee aspecten: het bezoekersaantal en de realisatie van de eindbestemming. Inderdaad, de Floriade trekt veel bezoekers. Zou het voor Zuid-Holland en de Drechtsteden niet fantastisch zijn om een stukje Holland-promotie te doen die zijn weerga niet kent, zegt een Drent uit 's-Gravendeel. Leest u er het concept nog maar eens op na. Nergens in Holland is een locatie te vinden die Holland in al zijn facetten voor binnen- en buitenlanders op deze wijze kan presenteren. Ik nodig u uit om een zorgvuldige afweging te maken tussen dit belang en het gegeven dat een beperkt deel van de Sophiapolder enige jaren later -- 2010 zou 2013 kunnen worden -- de eindbestemming krijgt. Ik neem aan dat u het met mij eens bent dat het te betreuren zou zijn, wanneer een voorbarig besluit ertoe zou leiden dat de Floriade geheel aan Zuid-Holland voorbij zal gaan.

Ons dringend advies is dus: laat geen kandidaat vallen, laat uw provincie niet vallen, maar steun beide. Uw support kunnen wij zeer goed gebruiken. Het feit dat Zuid-Holland twee kandidaten heeft hoeft hierbij, zeker in het stadium van de aanmelding, naar mijn opvatting niet in de weg te staan. Tweezevende deel kans is meer kans dan eenzese. Ook de niet-rekenaars moeten dat met mij eens zijn.

Dank voor uw aandacht. Ik wens u veel wijsheid bij uw besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Vervolgens is het woord aan mevrouw De Leeuw namens de gemeente Rotterdam.

Mevrouw DE LEEUW: Dames en heren. Ik wil een inhoudelijk pleidooi houden voor de kandidaatstelling van Rotterdam voor de Floriade 2012. Ik wil graag wat passages voorlezen uit een werkdocument, dat ik aan u wil uitreiken en dat pas volgende week in de eindproductiefase terechtkomt. U krijgt daar uiteraard ook een exemplaar van. De titel is: Floriade 2012 Rotterdam, kiem voor een nieuwe Floriade. Ik benadruk dat het een werkdocument is, omdat het nog niet officieel is.

Het thema "Mainport en greenport". De cirkel is rond. Meer dan 50 jaar na de succesvolle Floriade 1960 rond de Euromast komt de grootste wereldtuinbouwtentoonstelling terug naar de stad waar zij ooit begon en destijds 4 miljoen bezoekers heeft aangetrokken: Rotterdam, nu in een perfecte samenwerking met het Westland. De stad Rotterdam met haar daadkracht en haar steeds vernieuwend vermogen en het Westland als innovatief hart van de tuinbouwsector. Mainport en greenport, de wereldhaven en het Westland. Beide excelleren in innovatiekracht, in complexe logistieke processen en in hun majeure bijdrage aan de Nederlandse economie. De Floriade 2012 Rotterdam wordt zowel thematisch als ruimtelijk gesitueerd op het snijvlak van beide, de Oranjevlietpolder, gelegen aan de Nieuwe Waterweg. Zowel geografisch als thematisch brengt de Oranjevlietpolder deze twee werelden samen.

De Floriade 2012 hoort bij Rotterdam. In 2012 is het precies 150 jaar geleden dat besloten werd tot de aanleg van de Nieuwe Waterweg. De stad heeft mede dankzij de Nieuwe Waterweg een vooraanstaande internationale positie veroverd als wereldhaven. Ook hier gaat de vergelijking met het Westland op: het

begeerte van de tuinbouwsector dat door haar energie en innovatiekracht de positie heeft verworven van grootste glazen stad ter wereld. Rotterdam heeft een internationale reputatie opgebouwd met haar energie en revitaliserend vermogen. De tuinbouw werkt aan dubbel grondgebruik, zoals computergestuurde kassen en ketenbeheersing, en is ook steeds aan het vernieuwen. De energie en het talent van de stad, van haar regio en van haar bewoners, gecombineerd met de innovatiekennis en economische kracht van de Nederlandse tuinbouwsector, rechtvaardigen een samenwerking die toonaangevend zal blijken voor een hernieuwde positie van de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade 2012.

Nu enkele cijfers over de locatie. Oranjevlietpolder en de landtong Rozenburg bieden een uitmuntende locatie voor het houden van de Floriade in 2012. Het hoofdterrein betreft een aaneengesloten deel van 40 hectare in het westelijk deel van de Oranjevlietpolder. Dit gebied is reeds in het bezit van de gemeente Rotterdam en heeft een bestemming als voorziening voor grootschalige dagrecreatie. Nadere grondverwerving is niet nodig om de Floriade Rotterdam te kunnen accommoderen. Bodem, grond- en oppervlaktewater bieden uit milieuoogpunt geen belemmering voor het houden van een Floriade.

Vervolgens de bereikbaarheid. Per vliegtuig binnen 25 minuten per directe shuttle van Rotterdam Airport. Per veerdienst vanaf Engeland op vier minuten per spoor van de Stenalijn Hoek van Holland. Dat is naast Schiphol de tweede haven van Nederland met meer dan 1 miljoen binnenkomende passagiers per jaar. Per lokale bootverbindingen, Maastaxi/watertaxi, binnen een halfuur. Per openbaar vervoer komt er een speciaal NS-station halte Floriade. Dat is bereikbaar binnen 20 minuten van het HSL-station van Rotterdam. Verder per auto binnen 20 minuten van de stad. Hier is sprake van het drie-in-een-project: de Verlengde Veilingroute, knooppunt Westerlee en de Tweede Ontsluitingsweg Hoek van Holland.

Ik wil het aantal inwoners noemen. In een cirkel van een uur reistijd rond de Oranjevlietpolder wonen ruim 8 miljoen Nederlanders. Zowel uit ervaring van eerdere Floriade-edities als uit de cijfers van andere grootschalige publieksattracties blijkt telkens weer dat ongeveer 75% van het totale bezoekersaantal afkomstig is uit het primaire marktgebied van minder dan 100 kilometer vanaf de te bezoeken locatie.

De vrijetijdseconomie heeft zich in Rotterdam ontwikkeld tot de derde pijler van de economie met 14 miljoen bezoekers per jaar. Rotterdam heeft 2012 benoemd tot themajaar, waarin de Floriade de hoofdnoemer wordt naast de viering van 150 jaar Nieuwe Waterweg.

De stad Rotterdam geniet wereldwijd naamsbekendheid, waardoor een internationaal wervende werking van de Floriade 2012 zal uitgaan.

De **VOORZITTER**: Over de bestuursamenstelling van het hoogheemraadschap Delfland spreekt in de heer Scherft, lid van de verenigde vergadering van Delfland voor de categorie ingezetenen.

De heer **SCHERFT**: Geachte dames en heren van de Statenfracties. Dit is de laatste mogelijkheid om u te overtuigen van de onredelijkheid van de door GS voorgestelde bestuursamenstelling voor Delfland, punt 5 van uw agenda. Dat onredelijke staat verwoord in de toelichting van dit stuk 5048 dat geen van de bestuurscategorieën de absolute meerderheid mag verkrijgen. Vul in: de categorie ingezetenen, want de andere categorieën komen totaal niet in beeld. Het zou zelfs niet onredelijk zijn geweest, als in de motie van ingezetenen het volle pond aan zetels naar rato van de opgebrachte omslag zou zijn gevraagd, namelijk 24. Zover zijn wij niet gegaan, want ongebouwd is van groot belang voor het openhouden van Delflands open gebied.



Vergeet u vooral ook niet dat de categorie ingezetenen wordt vertegenwoordigd door stedelingen, dorpelingen, ondernemers, huizenbezitters, huurders, agrariërs, mensen met een baan, gepensioneerden. Dat is zo'n bont samengesteld gezelschap dat allerlei machtsspelletjes niet voor de hand liggen. Alleen het goede overleg met de juiste argumenten telt. En dat zal met de door ons voorgestelde bestuursamenstelling zo blijven.

Is hiermee de lucht geklaard bij een van uw commissieleden van Groen, Water en Milieu, die informeerde naar het streven naar macht bij de categorie ingezetenen? Met 21 zetels zoals voorgesteld dien je met geven en nemen het democratische principe van maatwerk leveren, zoals de Unie van Waterschappen dat heeft geformuleerd. De zeer uitzonderlijke situatie die voor Delfland geldt, die van verstedelijking met een groot aantal bewoners, staat volgens datzelfde principe een bestuursmeerderheid van ingezetenen niet in de weg. Tot zover de samenvatting van de inspraak in de commissie Groen, Water en Milieu. Nu het vervolg.

Zelf heb ik in de openbare vergadering van Delfland verklaard dat het bestuursvoorstel van GS niet van deze tijd is en ook onmogelijk is uit te leggen aan de burger. Wat wel heel goed lukte, was de gemeenteraad van Delft het onredelijke van het conceptreglement uit te leggen. Unaniem gesteund door alle partijen vond de Delftse gemeenteraad eveneens dat bewoners c.q. ingezetenen tekort wordt gedaan met uw voorstel. Heeft de bedenking van Delft u echt niet aan het twijfelen gezet? Achteraf durf ik te stellen dat bij een aantal inliggende plaatsen en steden na een goed informatief gesprek eveneens bedenkingen zouden zijn gerezen tegen het GS-voorstel. Dat laatste is dus niet gebeurd, helaas voor ons ingezetenen.

Dan de democratische legitimatie van uw voorstel. Is die niet flinterdun? Ik heb tijdens mijn inspreekbeurt bij de commissie Groen, Water en Milieu sommige partijen horen verklaren dat zij GS steunen. Het hele kiesstelsel voor waterschappen is al zo lastig uit te leggen aan de burger, maar deze partijen maken het zichzelf nog lastiger en hebben mijns inziens een probleem om aan hun achterban, het overgrote deel ingezetenen, uit te leggen waarom zij wel ongeveer tweederde deel van de omslag betalen, maar met de helft van het aantal zetels genoeg moeten nemen.

Dan op deze plaats tot slot een paar opmerkingen over factoren die niet bepaald in het voordeel van de ondertekenaars van de motie hebben gewerkt.

1. De door ons gewenste zetelverdeling wijkt af van de bestuursreglementen van Schieland, Rijnland en Hollandse Delta.
2. Het late tijdstip van behandeling van het conceptreglement in deze vergadering met als risico om die reden maar af te zien van onze bestuursvoorstellen. Geluiden uit de commissie Groen, Water en Milieu wezen op 31 maart soms in die richting.
3. De brief de dato 27 augustus 2003, waarin het DB van Delfland schreef akkoord te gaan met het conceptbestuursvoorstel voordat het in de verenigde vergadering was besproken.
4. De ambivalente houding van het dagelijks bestuur van Delfland: wel de motie van de verenigde vergadering naar GS sturen, maar -- in de brief van 3 oktober 2003 althans -- niet van standpunt veranderen. Het is nog wel aan de orde geweest dat een correctie zou moeten worden gestuurd naar GS, maar dat is niet gebeurd.

Bovenstaande vier punten zijn naar onze mening niet zwaarwegend genoeg om ons voorstel voor een rechtvaardige verdeling van zetels af te wijzen. Pas echt zwaarwegend is een correcte vertaling van de trits belang, betaling en zeggenschap. Ons voorstel voldoet daaraan. Het volgt de systematiek waarop de financiering van de waterschappen tot op heden is gebaseerd en is er niet mee in strijd.

Alles overziend wil ik positief afsluiten. Laat uw gevoel voor democratische verhouding spreken, kom de bewoners-ingezetenen tegemoet met maatwerk in de bestuursamenstelling voor Delfland. Dank u namens een groot aantal leden van de verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland.

De **VOORZITTER**: Hiermee is een einde gekomen aan de inspreektermijn. Voor een bijzonder feit geef ik nu het woord aan gedeputeerde mevrouw Huizer.

Gedeputeerde **HUIZER**: Voorzitter. In januari heb ik in de Commissie voor het Onderzoek van de Rekening een heel stoutmoedige belofte gedaan. Wij bespraken daar de planning om te komen tot de jaarrekening inclusief het rapport van bevindingen en dergelijke van de accountant. Toen mij op de vrouw af werd gevraagd "halen jullie dat", heb ik gezegd: wij doen er onze stinkende best voor; de planning is 20 april in GS en als het lukt, bied ik het op 21 april in de Statenvergadering met een strikje erom aan u aan. Ik heb in de vorige Commissie voor het Onderzoek van de Rekening nog gemeld dat het een spannende aangelegenheid werd. Er hebben heel veel mensen heel hard gewerkt, heel veel extra handjes. Er zitten er een aantal op de tribune, dus ik kijk even die kant uit. Maar het is gelukt. Het is gisteren in GS geweest. Ik vind het heel leuk om het vandaag aan de voorzitter van de Commissie voor het Onderzoek van de Rekening aan te bieden. Ik dank de voorzitter voor deze gelegenheid.

*(DE GEDEPUTEERDE OVERHANDIGT DE STUKKEN AAN DE VOORZITTER VAN DE COMMISSIE VOOR HET ONDERZOEK VAN DE REKENING.)*

De heer **VAN VEELEN (SGP/ChristenUnie)**: Ik ben er blij mee aan de ene kant. Aan de andere kant betekent het weer een hele hoop werk. Daar gaan wij met z'n allen voor aan de slag. Wij zijn er al voorzichtig mee begonnen, maar ongetwijfeld komt er weer wat moois. Hartelijk dank aan iedereen die hieraan heeft meegewerkt.

## **2. MEDEDELINGEN (5421)**

De **VOORZITTER**: Er zijn geen mededelingen.

## **3. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE HET RAPPORT STEDENBAAN. (5406)**

De **VOORZITTER**: U heeft een verbeterd exemplaar van het voorstel ontvangen.

De heer **VAN LEEUWEN (PvdA)**: Voorzitter. Ik wil een achttal punten kort met u bespreken. De nota is er een met een kop en een staart, heeft een prettige dikte, is compact en doeltreffend en is in een zakelijke stijl geschreven. Onze complimenten hiervoor.

De nota geeft een goede aanzet wat betreft de langetermijnvervoersvisie van de Deltametropool. Het concept sluit aan op de gedachte dat het goed is om te verdichten zowel om en nabij knooppunten van openbaar vervoer als bij bestaande bundelingen van infrastructuur. Het geeft een visie weer hoe bij de omvorming van zware naar lichte railverbindingen lightrail een mededragers voor stedelijke ontwikkelingen kan worden. De Stedenbaan kan mede zorgdragen voor een evenwichtige mix in de verkeers- en vervoermodaliteiten en kan er mede zorg voor dragen dat de steden van de Deltametropool bereikbaar blijven. Deze visie is in de nota uitstekend vervat.

De ontwikkeling van elk Stedenbaanstation zal moeten passen in de voor die locatie gewenste planologische en stedenbouwkundige setting. Dit betekent dat de omgeving van station Ypenburg er anders uit moet komen te zien dan die van station Leiden-Merenwijk en die weer anders dan die van de stations Spangen of Zevenhuizen-Moerkapelle. Er moet daarom maatwerk worden geleverd. Dit betekent wisselende programma's en wisselende ontwikkelingssnelheden per station. Hier en daar zal er al werkende weg een stationnetje afvallen, bij komen of worden aangepast. Dat past in het concept van de Stedenbaan en dat is mede de kracht ervan.

Het Stedenbaanconcept is een metroconcept. Op korte termijn moet een fundamentele discussie plaatsvinden over de wijze van lijnvoering: van intercity-, snel- en stoptreinen en Sprinters naar metrotreinen zonder intercity, want vooralsnog is het slechts tweesporig. Wij vragen het college binnen vier maanden te rapporteren omtrent de lijnvoering, dus de systeemtheoretische discussie. Wil het college ons dat toezeggen?

Als gevolg van de metrobenadering zouden de intercitylijnen wel eens kunnen vervallen. De PvdA is van mening dat de steden in Zuid-Holland aangesloten moeten blijven op het intercitynetwerk. Op het ministerie wordt hardop de vraag gesteld of de spoortunnel bij Delft wel noodzakelijk is. Nader onderzoek omtrent de metroconfiguratie in relatie tot de spoortunnel in Delft en de intercitybereikbaarheid van de steden in Zuid-Holland is dringend gewenst. Kan het college toezeggen ons hierover voor 1 januari aanstaande te rapporteren, dus direct na de behandeling van het Meerjarenprogramma infrastructuur en transport in de Tweede Kamer?

Amsterdam en Rotterdam zijn met elkaar verbonden via de HSL, een soort superintercity. Over dit traject kunnen natuurlijk ook snelle intercity's gaan rijden, die dan ook kunnen stoppen bij de nog niet in de plannen opgenomen halte bij de kruising van de HSL met de A12 en de oude spoorlijn Den Haag-Gouda, alwaar kan worden overgestapt op de ZoRolijn, RandstadRail of de metrolijn Den Haag-Gouda, of waar je je auto hebt geparkeerd op de P+R-plaats, zodat je niet meer in de files staat voor het Prins Clausplein. Kortom, ongekende mogelijkheden. Hoe denkt het college omtrent de vervoer- en transferimpotentie van deze locatie?

Wij vragen het college een tweetal stations op korte termijn nader uit te werken in termen van scope, geld, tijd, organisatie, informatie, nog te verwerven kennis, procedures, eigendomsverhoudingen en risico's en daarover binnen zes maanden smart en dual te rapporteren. Tevens vragen wij om over de

tien meest kansrijke stations, buiten die andere twee, ons op hoofdlijnen te rapporteren. Is het college hiertoe bereid?

Uiteraard moet er nog veel worden uitgezocht, zowel wat de diverse programma's als de verstedelijkingsopgave, de planning en de financiën betreft. De financiële consequenties moeten uiteraard op korte termijn inzichtelijk worden gemaakt. Wij zijn dan ook blij met de aanvulling zoals vervat in de verbeterde expeditie van de voordracht.

Concluderend vinden wij het een zeer goede notitie. Wij moeten snel van start gaan, want ten aanzien van de lightrailverbindingen kletsen wij al te lang, maar doen wij te weinig. Er moet nu dringend het nodige gebeuren. Dat kan het beste door gewoon te beginnen, want in gezwets en geschrijf kun je niet worden vervoerd.

De heer DE HAAS (CDA): Voorzitter. Gisteren las ik een uitspraak van Loesje: vooruit is de kant waar je heen kijkt. Ik zie hier vanmorgen nog een aantal mensen andere kanten uitkijken. Ik hoop dat na mijn betoog wij allemaal dezelfde kant uitkijken en met volle kracht vooruit kunnen gaan.

Het moge duidelijk zijn dat de CDA-fractie positief tegenover het Stedenbaanconcept staat. Een betere benutting van het bestaande spoor vinden wij daarom een goede zaak. Het heeft wel grote consequenties voor de provincie. Laat ik een viertal consequenties noemen.

Het eerste punt zijn de financiële consequenties. Het is goed dat er in het ontwerpbesluit een extra bullet is toegevoegd, waarin wordt gevraagd de financiële consequenties inzichtelijk te maken; daarvoor onze dank. Wij vinden het echter nog te vrijblijvend. Wij vragen daarom aan het college ons toe te zeggen om er een deadline aan te stellen. Zelf dachten wij aan het eind van dit jaar, maar wij horen dat graag van de gedeputeerde. De financiën zijn natuurlijk altijd een belangrijk punt. Wij hopen er dan ook snel antwoorden over te krijgen, bijvoorbeeld op de vraag over de publiek-private financiering. Oftewel: wat gaat de NS bijdragen?

Het tweede punt zijn de consequenties voor de verstedelijkingsopgave. De CDA-fractie is blij dat in het ontwerpbesluit ook nog een vierde bullet is toegevoegd, waarin naar ons idee een zeer ambitieus plan staat om voor de zomer van 2004 met een startnotitie te komen over de gevolgen voor de verstedelijkingsopgave. Dat lijkt ons belangrijk om op een later tijdstip een afgewogen beslissing te kunnen nemen. Voorts lijkt het ons positief dat wij nu met betrekking tot de infrastructuur en in dit geval met betrekking tot het openbaar vervoer eens vooraf, voordat wij nieuwbouwwijken of nieuw te bouwen wijken gaan bouwen, kijken hoe wij die wijken moeten ontsluiten. Dat is een belangrijk punt en voor onze fractie een belangrijk pluspunt voor het Stedenbaanconcept.

Het derde punt zijn de consequenties voor de internationale positie van Den Haag. Ik heb er al eerder in de commissie aandacht voor gevraagd. Den Haag maakt zich naar onze mening terecht zorgen over haar internationale treinverbindingen, als wij zien dat het aantal treinverbindingen per dag van ruim 20 terugvalt naar minder dan 5 als het Stedenbaanconcept wordt gerealiseerd. Dat is geen goede zaak. Nogmaals vraag ik de gedeputeerde daaraan aandacht te schenken, omdat het slecht is voor de ontwikkeling van de regio en dus ook voor de ontwikkeling van Zuid-Holland. Een mogelijke oplossing is de spoortunnel bij Delft. Ja, daar is hij weer. Nu de gedeputeerde ook een meerderheid van de Tweede Kamer achter zich heeft voor het snel aanleggen van de spoortunnel in Delft, hopen en verwachten wij dat die er binnen afzienbare tijd komt te liggen. Maar meer in het algemeen kan worden gesteld dat het belangrijk is om ontbrekende schakels in de infrastructuur, zowel de fysieke infrastructuur als OV-verbindingen, eindelijk eens aan te leggen.

Het vierde en laatste punt zijn de consequenties voor de sociale veiligheid. Nog steeds zien wij dat treinstations vaak een onaangename plaats zijn om te verblijven. Of zij bieden een desolate aanblik of zij zijn onveilig. Alleen als wij de veiligheid in en rondom de stations kunnen verbeteren, heeft het Stedenbaanconcept kans van slagen. Mensen moeten natuurlijk wel met de Stedenbaan willen reizen. Belangrijk is ook om aandacht te hebben voor voor- en natransport. Dat kan zowel de aansluiting op bus, tram en metro zijn, maar bijvoorbeeld ook fietsen en fietsenstallingen. Wij zien momenteel nogal eens dat fietsenstallingen rond 18.00 uur sluiten en dat is geen goede zaak.

Kortom, de CDA-fractie geeft groen licht voor dit concept. Nadere uitwerking is nodig. Maar als het goed is, geven wij het college vandaag een aantal concrete opdrachten mee. De CDA-fractie kijkt met kritische belangstelling naar de verdere ontwikkelingen rond het concept. Ik heb het al eens gezegd, maar wil het u niet onthouden: een sterke lobby van onze gedeputeerde blijft noodzakelijk. Onze complimenten voor wat er allemaal al is gebeurd, maar helaas hebben wij de eindstreep nog niet gehaald. De eerste stations moeten in 2007 worden gerealiseerd en uiteindelijk is de realisatie van het gehele Stedenbaanconcept een belangrijk project voor onze provincie.

Mevrouw VOLMULLER (VVD): Voorzitter. Zoals wij allemaal weten, gaan er vele sporen naar Rome. Wij zijn er vandaag een stukje mee bezig. Wij hebben als coalitiepartners samen met de PvdA en het CDA de Stedenbaan ondersteund in het collegeprogramma en het coalitieakkoord. Wij zijn blij dat het nu van start gaat. De Stedenbaan is een heel goed concept en het moet worden uitgewerkt.

Ik ga heel even in op de inhoud. Dat zijn de sporen naar Rome die ik bedoel. Niet de Stedenbaan op zichzelf is een problematiek -- die moet worden uitgewerkt en dat is goed -- maar de weg ernaartoe. Wij hebben vier keer in twee commissies gesproken over dit concept van 50 pagina's dik. Vanuit de Staten en de commissie zijn er veranderingen voorgesteld. De VVD gaat akkoord met dit rapport. Wel vinden wij het heel belangrijk dat, als er wordt begonnen -- ik begrijp dat de heer Norder dat ook moet richting NS, ProRail et cetera -- er wat dieper in twee stations wordt gedoken om te kijken wat het precies inhoudt, namelijk Sassenheim en Spaland. Wij plaatsen op dit moment twee kanttekeningen bij voorzover wij inzicht hebben in de problematiek: het Pact van Teylingen en bij Spaland het functioneren van Rotterdam Airport. Als dat wordt belemmerd, vindt u in ons een tegenstander. Dit betreft de inhoud van het rapport. Wij komen er nog heel vaak over te spreken.

De sporen die ik heb genoemd, zijn lastig. Wij kwamen er in de commissies al eentje tegen, namelijk de verstedelijking met name rond de stations, die mede zorgdraagt voor de financiering van dit project. Wij hebben op dit moment de indruk dat de Staten hijgend achter GS aanlopen. Er is bij ons een informatieachterstand. Dat is logisch, maar die informatie moet con

stant bij de Staten zijn. De vorige sprekers hebben al gevraagd om een notitie hierover binnen zes maanden, over de financiën binnen vier maanden et cetera. De VVD vindt dat het volledig onvoldoende is om ad hoc, dan weer zes maanden en dan weer vier maanden, de problematiek achter elkaar of naast elkaar te schakelen. Neen, wij vinden dat GS ons de informatie moet verschaffen die de Staten aangaat en die ons kan meenemen in het hele proces, zodat wij goed

geïnformeerd zijn als er straks beslismomenten zijn en wij dat samen kunnen beslissen. Wij vragen de gedeputeerde om aan te geven waar dat moment is en in welke vorm dat wordt gegoten. Het gaat om een belangrijk project. Ik kijk bijvoorbeeld naar de Vinexlocaties, waarvan iedere keer wordt gezegd: de infrastructuur kwam er achteraan en wij gaan het beter doen. Ik kan u verklappen dat er met ministers, staatssecretarissen en regio's convenanten zijn gesloten voordat de Vinex zelfs op papier stond. De praktijk is zeer weerbarstig. Dus laat de Staten in ieder geval meegroeien met GS en laat GS aangeven hoe zij samen met de Staten dat proces kunnen ingaan. Geef ons een notitie waarin staat wanneer de beslismomenten komen en op welk moment wij de informatie krijgen.

Kijk naar de verstedelijking. Het gaat puur om aantallen woningen: 60.000 extra woningen in Den Haag buiten de verstedelijking, 60.000 woningen in Rotterdam buiten de eigen inbreiding, 10.000 tot 95.000 woningen in de Stedenbaannota. In Zuidvleugelverband gaat het om ongeveer 40.000 woningen langs de Stedenbaan. Wij hebben nog te maken met 26.000 woningen vanuit Haarlemmermeer hiernaartoe. Het zijn allemaal momenten die opgeschreven worden en die wij onder ogen krijgen, maar wij zien geen enkele relatie. Wij hebben de nota Ruimte helemaal niet behandeld. Het Provinciaal structuurschema hebben wij nog helemaal niet behandeld. De Woonvisie hebben wij nog helemaal niet behandeld. De Staten hebben nog geen behoorlijk inzicht, laat staan een discussie gehad over de vraag wat wij in deze provincie precies ten aanzien van de woningbehoefte moeten doen. De bouw voor de woningbehoefte kan niet zonder de Stedenbaan en andersom ook niet. Als wij de wegen naar Rome volgen, dan komen wij bij Rome. Maar het gaat ons om de juiste weg. De informatie is daarvoor zeer belangrijk.

Gelet op de discussies in de commissie ben ik van mening dat ik voldoende heb gezegd. Maar als het proces richting Staten niet voldoende is, dan komen wij elkaar tegen in negatieve zin. Ik wil er nog iets aan toevoegen. Zuidvleugelnets, Zuidvleugelconferenties, de commissie-Bandell; waar liggen de verantwoordelijkheden en hoe gaan GS daarmee om? Ook dat proces is vrij onduidelijk.

**(Voorzitter: de heer Klein Breteler)**

Mevrouw VAN DER MEER (Leefbaar Zuid-Holland): Voorzitter. Het is natuurlijk altijd prima om het openbaar vervoer te intensiveren op de wijze zoals het initiatief nu aan ons is gepresenteerd. Wij maken ons zorgen over de indeling van de ruimte in Zuid-Holland. In eerste instantie waren wij zeer verbaasd dat wij uitgingen van het principe dat, wanneer je handig een station zou kunnen aanleggen, je daar ook stedelijke ontwikkeling zou kunnen plegen. Dat leek ons een omgekeerde situatie. Op zichzelf is hier toch iets voor te zeggen. Wij vinden namelijk allemaal dat goed openbaar vervoer van belang is voor de provincie Zuid-Holland. Uiteindelijk is ons wegennet overbelast en proberen wij op allerlei wijzen openbaar vervoer te stimuleren; kijk maar naar de proef met gratis openbaar vervoer op dit moment. Maar zoals al door de VVD-fractie is verwoord, ligt er een aantal ruimtelijke plannen die wij in meer of mindere mate met elkaar hebben besproken, waarin contouren en locaties voor woningbouw reeds zijn vastgelegd. In het commissiestuk over de Stedenbaan wordt dan ook al aangegeven dat hierin niet direct wijzigingen zullen worden aangebracht, maar wellicht zullen er toch heroverwegingen moeten plaatsvinden. Eigenlijk weten wij dan genoeg. Besluiten die wij in het verleden hebben genomen, plannen die er liggen en die nog niet zijn besproken, maar waarin wel contouren en locaties al vastliggen, komen waarschijnlijk op de tocht te staan. Daar maken wij ons zorgen over. Het is moeilijk om dit stuk over de Stedenbaan daarop te moeten beoordelen, hoewel wij het voorstel op zichzelf goed vinden om het openbaar vervoer op deze manier te stimuleren en vorm te geven.

Een volgend punt is de aandacht voor de details. Wij nemen aan dat wij in een later stadium terugkomen op de inrichting van de stations, de omgeving en de nieuwe vorm te geven woningbouw. Eigenlijk geeft dat meteen weer te denken, want hoe gaat de procedure verder? Op welke momenten krijgen wij inspraak. Hoe bespreken wij dit als Staten en Statencommissie? Daar willen wij graag een antwoord op van de gedeputeerde om te voorkomen dat er ontwikkelingen plaatsvinden waarvan wij als Statenleden door de media op de hoogte moeten worden gesteld. Wij hebben dat in het verleden al eens meegemaakt en vinden dat zeer ongewenst. Wij willen graag helderheid over de verdere procedure.

Over de financiën hebben wij eigenlijk dezelfde vraag. Vroeger riepen wij altijd: eerst rekenen, dan tekenen. Nu begrijpen wij best dat dit bij de Stedenbaan lastig is, omdat je ergens van uit moet gaan en eerst moet beginnen met het opbouwen van een plan. Toch vinden wij dat de financiële consequenties op dit moment onvoldoende zijn verwoord.

Samengevat, het voorstel is prima, maar wij missen nog het een en ander aan informatie. Wij wachten dan ook de beantwoording van de gedeputeerde in eerste termijn af.

De heer JAGER (D66): Voorzitter. De fractie van D66 ondersteunt het concept Stedenbaan. Het verdient voor ons verre de voorkeur om uit te gaan van verstedelijking rondom infrastructuur in plaats van, zoals gebruikelijk is, eerst te verstedelijken en dan pas te denken over de ontsluiting daarvan. Wij zullen in de verdere uitwerking van de visie en de verstedelijking zeker kritisch kijken naar een aantal aspecten. Dat wil dus niet zeggen dat wij alles ondersteunen, maar op dit moment ondersteunen wij de visie en zijn wij er blij mee.

De heer VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF): Voorzitter. Na zo'n gloedvol verhaal als van Martijn de Haas valt het uiteraard niet mee om een herstart te vinden, maar ik ben heel blij dat hij een groot aantal zaken heeft gememoreerd die wij in de commissie hebben gezegd over de S-baan in de Randstad. Ik wil uw aandacht vragen voor vier zaken waarover wij het nog niet hebben gehad.

Er wordt 30 jaar gesproken over het verdichten langs openbaarvervoerlijnen. Daar zijn wij als provincie Zuid-Holland niet uniek in. Als u een uitstapje maakt naar het Roergebied, ziet u dat daar 50 jaar geleden precies hetzelfde is gedaan.

De VOORZITTER: U bent al met uw Europese toer bezig?

De heer VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF): Nee, wij doen hier alsof wij met iets unieks bezig zijn. Ik heb altijd de neiging om eerst eens te kijken hoe anderen het doen. Maar ik ben heel blij dat u even memoreert dat ik lijsttrekker ben voor de Lijst Pim Fortuyn voor de Europese verkiezingen. Dank u voor de voorzet.

De VOORZITTER: Die heeft u goed ingekopt.

De heer VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF): Wij moeten vaststellen dat wij niet met iets unieks bezig zijn en dat wij daarom kunnen leren van hetgeen in andere landen is gepresteerd.

Ik wil proberen in de discussie over de S-baan een verschil te maken met lightrail. Een stadbaan in een metroachtig concept is geen lightrail. Ik merk in de notitie dat die twee dingen door elkaar zijn geschreven. Dat heeft waarschijnlijk achtergronden, omdat het de bedoeling is dat wij gaan rijden met railvoertuigen die ook voor een deel op het Rotterdamse metronet zouden moeten passen. Ik wil toch graag vragen om in de nadere uitwerking te verduidelijken wat wij nu eigenlijk bedoelen. Op een openbaar viersporig spoorwegnet dat over vier jaar wordt geliberaliseerd mogen zware ertstreinen, treinen met chemicaliën en personenreinen gewoon rijden. Ik moet er toch niet aan denken dat wij onze reizigers dan in trammetjes laten stappen. Dat beeld is mij niet duidelijk. Het verschil tussen metro en lightrail is mij wel duidelijk, maar niet wat er in de nota precies wordt bedoeld. Ik houd het er voorlopig op dat u datgene voor ogen heeft wat in het Roergebied ook gebeurt.

Verdichten is prima. Daar zal geen zinnig mens, wij dus ook niet, tegen zijn. Ik wil wel erop wijzen dat het belangrijk is om de bestuurlijke spaghetti rondom een station helderder in beeld te krijgen. Voordat je in Nederland in de trein zit, heb je te maken met het volgende. U stapt uit een bus, laten wij aannemen van een geprivatiseerde vervoerder, op een stationsplein. Dat stationsplein is eigendom van een gemeente. Een deel daarvan echter is eigendom van NS Vastgoed. U doet de deur van het station open en dan nadert u het territorium van NS Stations. U gaat het perron op, dat weer eigendom is van NS Vastgoed. Vervolgens stapt u in een trein. Dat kan nu NS zijn. Maar ik heb in de commissie gezegd dat ik de gevolgen van liberalisering erg mis. Het is best mogelijk dat

wij over 20 jaar, als de stadbaan in het meest vlotte tempo gestalte zal hebben gekregen, in een easytrain, in een jetrail of in een budgetcar stappen. Wie zegt dat? Ik kan op dit moment alleen maar vaststellen dat de rails eigendom zijn van ProRail. Dan zult u bedenken dat het een ontzettend lastige opgave is voor een provincie om hierin sturend op te treden. Ik wens onze gedeputeerde dan ook werkelijk veel succes, want ik denk dat je er beslist grijze haren van kunt krijgen. Ik wil u een ding aanbevelen. Als je wat wilt maken van stations als overstapmachines en er invloed op wilt uitoefenen, herinner je dan het Monopolyspel. Zorg dat je als overheid de stations in handen krijgt. Wat mij betreft mag de provincie dat doen als zij gaat medefinancieren. Dan heb je er ook wat over te zeggen.

Sociale veiligheid is door meer sprekers genoemd. Hoe ga je dat realiseren? Als je nu 's avonds uitstapt op een gemiddeld station in de Randstad, lijkt dat het meest op een urinoir met een spoor aansluiting. Dat moet anders. Dat vinden wij allemaal, maar hoe gaan wij dat realiseren? Een mogelijkheid is om er eens over na te denken of je als provinciaal bestuur de stations in handen kunt krijgen en in ruil daarvoor met een lichter vergunningbeleid zelfstandige ondernemers de gelegenheid geeft om daar hun nering te doen. Dat is nu onmogelijk. De stations horen tot het monopolie van NS en gelijken 's avonds op een uitgestorven bunker van de Atlantikwall. Wij willen een kasba-achtige sfeer. Dat geeft levendigheid, dat geeft winkeltjes, dat geeft sociaal toezicht. Dat werkt naar mijn idee beter dan camera's.

Over de fietsenstallingen is door collega De Haas gelukkig ruimhartig gesproken. Wij willen dat nogmaals onder de aandacht brengen. Er is een structureel tekort aan fietsenstallingen die bewaakt worden. Je wilt natuurlijk na afloop van je treinreis of S-baanreis je fiets terugvinden. In dat verband willen wij de gedeputeerde oproepen om een proef te nemen met een metro waar je een lege wagon achter hangt waarin je je fiets kunt rijden: met de fiets het perron op en de trein in. Dat spaart geld. Dan hoeft je geen fietsenstallingen aan te leggen. Het moet naar ons idee ook mogelijk zijn met een verdichtingsstrategie zoals u die voorheeft. Laten wij er gewoon een proef mee houden. Dat waardeer ik in onze huidige gedeputeerde: de argumenten houden op een gegeven moment op en wij gaan gewoon beginnen. Dat voorbeeld volgend zeg ik: laat dat ook eens een keer gebeuren met de S-baan die u van plan bent te starten.

Er is sprake van een station Schiedam Spaland. Ik vlieg wel eens op Zestienhoven. Als ik daar overheen vlieg, valt het mij op dat er nu niet te veel huizen staan. Maar als je dat helemaal vol zet, hebben wij hier binnenkort weer een motie van de PvdA. Is dit nu het verstandigste wat u kunt doen, een woonwijk neerzetten onder de aanvliegroute van baan 09 van Zestienhoven? Krijgen wij dan niet een vergelijkbare ontwikkeling zoals bij Schiphol? Of zitten er hogere strategieën achter? Die wil ik dan graag een keer van u horen.

**(Voorzitter: de heer Franssen)**

De heer VAN DIJK (SGP/ChristenUnie): Voorzitter. Voor ons ligt het concept Stedenbaan, een heel interessant concept waarin heel veel mogelijkheden worden geschetst die een sterke verbetering van het regionale railvervoer moeten bewerkstelligen. Het is een ambitieus concept. Wie zou daar niet voor zijn? Ik ben van nature naar ik dacht -- maar wie kent zichzelf goed? -- geen pessimist. Maar ook in de commissie heb ik de vraag gesteld of die stedelijke intensivering c.q. de theoretische verstedelijkingspotentie niet te optimistisch is ingeschat. Er is nu de toezegging van een startnotitie over de verstedelijkingsopgave gekomen. Dat is prima.

Er zijn in de commissie door onze fractie en door andere fracties nog wel wat vragen gesteld. Veel van die vragen zijn in de brief van 31 maart door de gedeputeerde uitvoerig en vrij helder beantwoord. Die zullen wij dus absoluut niet herhalen. Wij willen de gedeputeerde danken voor het toevoegen op ons verzoek aan de opdrachten van GS een nadere uitwerking van de financiële consequenties van het Stedenbaanconcept op hoofdlijnen. Er staat echter geen tijdstip bij wanneer wij dat tegemoet kunnen zien. Eerlijk gezegd was er door ons ook niet expliciet om gevraagd, dus wij kunnen het u niet euvelduiden. Wel hebben wij een vriendelijke vraag aan u. Wanneer denkt u ons dat te kunnen toezenden? Wij dachten zelf tegen het einde van het jaar. Is dat mogelijk?

Ook de opdracht dat de nadere uitwerking van de Stedenbaan een van de pijlers zal zijn van de verstedelijkingsstrategie komt tegemoet aan onze wens dat de noodzaak van verstedelijking primair afhankelijk moet zijn van de behoefte aan het aantal woningen en de soort woningen: geen eenzijdige bouw, niet

bouwen voor de Stedenbaan, maar bouwen voor de bewoners. Waar dit kan worden ingepast in het concept van de Stedenbaan, is dat prima. Maar er moet duidelijk rekening worden gehouden met al gemaakte afspraken, bijvoorbeeld het Pact van Teylingen.

Vorige sprekers hebben al aangegeven dat van GS gevraagd wordt om PS regelmatig bij dit proces te betrekken. Wij sluiten ons graag bij die sprekers aan.

Er zijn nu nog vele onzekerheden en vele problemen moeten nog worden opgelost. Hoe moet je bijvoorbeeld het metroachtig materiaal inpassen in het intercityvervoer? Hoe zit het met de realisatie van de spoortunnel in Delft? Probeer de stations in handen te krijgen, zegt de heer Van der Vorm-de Rijke. Ja, maar daar ligt nu juist het probleem van het juridisch eigendomsrecht. Ook dat moet worden opgelost. Zo zijn er nog een heleboel vragen te bedenken waarop nog een antwoord moet komen. Omdat die vragen op dit moment niet kunnen worden beantwoord, stelt onze fractie voor om "in te stemmen met het concept Stedenbaan" te veranderen in "ter kennis nemen van het concept Stedenbaan". Wij wensen de gedeputeerde succes bij de uitwerking van alle plannen, waar onze fractie op zichzelf positief tegenover staat.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Voorzitter. De heer Van der Vorm-de Rijke doet zichzelf tekort. Zijn gloedvolle betoog onderschrijven wij volledig. Het is het positioneren van het openbaar vervoer op een ander manier; op een manier die nodig is in de Randstad. Wij hebben het openbaar vervoer schromelijk verwaarloosd in de afgelopen decennia. Het mooie van de Stedenbaan is, dat het concept naadloos aansluit bij deze analyse. Alleen zitten er nog een heleboel haken en ogen aan, zoals mevrouw Volmuller al heeft aangegeven. Als wij die niet goed doordenken en te snel in allerlei besluitvormingstrajecten terechtkomen die voor PS oncontroleerbaar blijken te zijn, dan zitten er hele grote gevaren in. Beide pleidooien hebben dus de kern van het debat te pakken en daar gaat het om. Het is aan GS om daarin een helder standpunt in te nemen en PS daar tijdig in te betrekken. Hoe kunnen wij het openbaar vervoer de positie geven die het verdient? Hoe kunnen wij op een verantwoorde manier binnen de ruimtelijke kaders omgaan met de verstedelijking in Zuid-Holland en die zodanig accommoderen dat wij niet gelijk weer in de open groene ruimte zitten, maar de verstedelijkingsopgave op een gegeven moment ook binnenstedelijk kunnen vinden. Dan zijn wij op de goede weg.

Een punt dat daarbij hoort betreft de rol en taak van de provincie. Dat is tot vandaag nog de missing link. Wij hebben er in de commissie Ruimte en Wonen vrij uitvoerig over gesproken. Als je zoiets wilt doen, hoort er ook een bepaalde houding van de provincie bij: niet alleen betrokkenheid van PS, maar ook werken aan een toekomstgericht beleid binnen het Stedenbaanconcept. Dat zou eigenlijk ook een plaats moeten krijgen in de startnotitie, niet alleen vanuit mobiliteitsvraagstukken, maar in een integrale benadering waarin ook de beleidsterreinen worden geïntegreerd die daarbij een grote rol spelen.

Ik heb nog twee inhoudelijke puntjes. De heer Van Dijk slaat de spijker op de kop. Wat ons betreft, wordt datgene wat nu voorligt feitelijk niet meer dan voor kennisgeving aangenomen. Daarmee willen wij het stuk zeker niet tekort doen, maar het komt er in feite op neer dat wij veel meer waarde hechten aan de startnotitie die later dit jaar zal worden uitgebracht en aan de hand waarvan wij inhoudelijker met elkaar kunnen spreken over de integrale benadering van dit concept.

Het tweede punt is de spoortunnel in Delft. Het ligt ons zwaar op de maag. Als er een voorbeeldlocatie te noemen is waaraan je met voorrang zou moeten werken binnen het Stedenbaanconcept, dan is dat die locatie: niet Schiedam Spaland, niet Sassenheim, want die staan haaks op het provinciaal beleid. Wij hebben in de commissievergadering begrepen dat de gedeputeerde dat per se niet wil, omdat hij vindt dat de minister daardoor wordt geschoffeed; ik vertaal het in mijn eigen woorden. Maar de Tweede Kamer heeft recent het belang van de spoortunnel in Delft weer onderstreept door de meevallers van de Betuwelijn rechtstreeks toe te bedelen aan de financiering van die tunnel. Er zou dan ook vanuit GS een pleidooi moeten komen, vooral in de richting van de minister, dat het nu vijf voor twaalf is en dat het Stedenbaanconcept zeker op die moeilijke as staat of valt met de spoortunnel in Delft. Ik krijg er vandaag in de Statenvergadering graag een reactie op van de gedeputeerde.

Mevrouw **GOOIKER (SP)**: Voorzitter. De SP-fractie is niet tegen de visie van de Stedenbaan. De uitwerking kan hier en daar nog beter. Bijvoorbeeld bepaalde stationslocaties moeten nog nader worden uitgewerkt. De prijsklasse van de te bouwen woningen moet volgens ons veel beter in overeenstemming worden gebracht met de bewoners van Zuid-Holland en hun inkomen, zoals een spreker voor mij al aangaf.

Wij zijn helemaal niet tegen de visie, maar wel tegen de versnippering op het openbaarvervoer gebied, waarover de heer Van der Vorm-de Rijke al sprak. Wij zien dat de bezuinigingen van Balkenende grote gevolgen hebben. De stadsregio wordt zwaar getroffen. Bus, tram en metro worden ernstig ingekrompen. De mogelijke aanbesteding van het Hofpleinlijntje en andere regionale treinlijntjes kan ook leiden tot een verdere uitkleding van het openbaar vervoer in onze regio. Daar zit onze reserve ten aanzien van de Stedenbaan. Het plan is goed, maar is het ook reëel in het huidige geweld tegen het openbaar vervoer? En als het reëel wordt, is het dan wel moreel verantwoord dat PS geen krimp geven als er op het OV wordt beknibbeld en tegelijkertijd dit soort grootschalige en dure plannen initiëren? Toch zullen wij niet tegenstemmen, omdat dit een project is waarvan wij de visie ondersteunen.

Gedeputeerde **NORDER**: Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de laatste zin van mevrouw Gooiker, want uiteindelijk gaat het om een visie op wat er moet gebeuren. Daarbij is het van belang dat wij de stap zetten om ruimtelijke ordening en verkeer en vervoer met elkaar te verbinden. Daaruit moeten wij vervolgens het maximale maatschappelijk rendement halen. Wij doen datgene wat heel veel mensen die niet in allerlei wetten en procedures geïnteresseerd zijn, volstrekt logisch vinden. Er is een stationslocatie, het is een beetje rommelig of soms heel erg rommelig rond zo'n station, er is vaak ook nog ruimte en dan komt ineens de stad of het dorp in beeld, waarbij dan ook nog andere krachten betrokken zijn, zoals ProRail en Verkeer en Waterstaat. Het huwelijk tussen de locatie waar gewoond en gewerkt wordt, en de infrastructuur is echter nooit tot stand gekomen. Het concept Stedenbaan maakt gebruik van dat element. Als je dat aan mensen uitlegt die op een wat grotere afstand staan, dan is hun reactie vaak: waarom doe je dat niet al jaren? Je weet dan nooit zo goed wat je daarop moet zeggen, behalve dan een ingewikkeld verhaal over bevoegdheden. Kortom, het is een heel sexy concept. Ik durf dat ook te zeggen, omdat ik het niet zelf

bedacht heb. Het is ontstaan uit de samenwerking tussen een groot aantal mensen en partijen.

Betekent dit dat het daarmee ook een voorstel is dat nu kan worden vastgesteld en uitgevoerd? Nee, wij zitten echt in het stadium van concept. Er zijn ook nog veel vragen te beantwoorden. Het aspect verkeer en vervoer is nu iets meer uitgewerkt dan het RO-aspect. De vragen in de commissie waren ook sterk op dat laatste gericht. Collega Van Dijk zal daar straks nader op ingaan. Ik beperk mij tot het aspect verkeer en vervoer.

Er is volstrekt terecht gesproken over de betrokkenheid van de Staten bij een belangrijk project als Stedenbaan, dat zijn implicaties zal hebben voor de inrichting van Zuid-Holland. Er is ook gevraagd wanneer de financiële rapportage volgt, of nog andere stations dan de twee genoemde kunnen worden bekeken en dergelijke. Ik stel voor dat ik nog voor de zomer een notitie naar de Staten stuur waarin duidelijk wordt gemaakt op welk moment het logisch is om over dit soort vragen met de Staten in debat te gaan. Met zo'n notitie over de bespreekmomenten -- wat willen wij wanneer bespreken -- is het voor iedereen helder waar hij aan toe is. Er is mij ook veel aan gelegen dat hierover duidelijkheid bestaat. Daarmee ben ik ook ingegaan op de wezenlijke opmerkingen van mevrouw Volmuller over informatie en communicatie.

Er is ook gesproken over de vraag of de Staten het voorstel nu moeten vaststellen dan wel ter kennisgeving moeten aannemen. Het gaat bij Stedenbaan om een concept waarmee het college op dit moment aan de slag moet, bijvoorbeeld in het kader van de onderhandelingen over de nota Ruimte of het MIT. Dan gaat het over geld. Ik wil graag gewaarborgd hebben dat niemand dan zal zeggen: ja, maar de Provinciale Staten nemen het alleen maar voor kennisgeving aan. Als wij duidelijk willen maken dat er brede steun is om in deze lijn verder te denken, met alle mitsen en maren en vragen die er nog zijn, dan is het van belang dat de Staten het concept vaststellen. Dat betekent niet dat de Staten daarmee uitspreken het eens te zijn met alle onderdelen die daar vervolgens nog uit zullen komen. Die zullen immers nog apart ter besluitvorming aan de Staten worden voorgelegd. Kortom, ik vraag de Staten om ons op pad te sturen voor de uitwerking van het concept conform de voorliggende Statenvoordracht.

Dan kom ik op de spoortunnel in Delft. Er is geen spoor van twijfel over het feit dat college en Staten breed van opvatting zijn dat die spoortunnel van eminent belang is en zo snel mogelijk moet worden gerealiseerd. De Tweede Kamer heeft hierover al meermalen een motie aangenomen, ook nog vrij recent. Daarmee onderschrijft de Kamer dat zij ook die richting op wil. Samen met mijn collega's zal ik daar ook alles aan doen, zoals wij in het verleden ook hebben gedaan. Via het bestuurlijk platform Zuidvleugel zullen wij nogmaals schriftelijk aangeven dat wij de spoortunnel van essentieel belang vinden. De Stedenbaan gaat echter over een aantal locaties, mogelijk enkele tientallen locaties. Als wij de Stedenbaan aan de spoortunnel in Delft koppelen, dan bemoeilijken wij de discussie. Laten wij de zaken gescheiden houden die gescheiden zijn. De Staten kunnen ervan op aan, dat wij beide zaken op een goede manier in de lobby bij het Rijk zullen uitdragen. De minister heeft ons dat overigens ook expliciet gevraagd toen ik samen met de heer Bandell een toelichting gaf op het concept Stedenbaan. Zij stond positief tegenover dat concept, maar vroeg wel of er sprake was van een koppelverkoop of niet. De toonzetting van die vraag was mij duidelijk. Als wij die koppeling leggen, is het lastiger om de Stedenbaan te realiseren.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Bent u het met mij eens dat u ont koppelt, omdat de viersporigheid in het concept Stedenbaan essentieel is?

Gedeputeerde **NORDER**: Het ont koppelen heeft deels een heel praktische invalshoek. Technisch gezien, kan het concept Stedenbaan op de huidige infrastructuur worden gerealiseerd. De frequentieverhoging tussen Rijswijk en Rotterdam is echter beter te realiseren als dit traject ook viersporig is. Een hoge frequentie is bij twee sporen minder makkelijk te realiseren. In die zin verbetert viersporigheid in Delft de mogelijkheden voor Stedenbaan. Het omgekeerde is echter niet het geval. Stedenbaan is niet onmogelijk als er geen viersporigheid is.

De suggestie van de PvdA inzake de tien meest kansrijke stations wil ik voorleggen aan de commissie-Bandell. Ik vind het verstandig om ons niet te focussen op de twee genoemde stations. Stel immers dat die stations om heel praktische redenen afvallen. Dan staan wij met lege handen. Daarom moeten wij ervoor zorgen dat de buffer waaruit wij kunnen putten, iets groter is.

Het CDA en andere fracties hebben volstrekt terecht over het aspect sociale veiligheid gesproken. Dat is dan ook onderdeel van de uitwerking. Een vergroting van de sociale veiligheid is een van de pluspunten van een goede uitwerking van het concept Stedenbaan.

Voor de internationale positie van Den Haag geldt hetzelfde als voor de spoortunnel in Delft. Viersporigheid verbetert de mogelijkheden voor een internationale aansluiting van Den Haag en voor Stedenbaan. In de uitwerking van het concept zal ook worden bekeken hoe zich dat tot elkaar verhoudt. Beide zaken moeten niet met elkaar concurreren.

Mevrouw **VOLMULLER (VVD)**: Het is mij niet helemaal duidelijk waarom de gedeputeerde met de suggestie over de tien stations teruggaat naar de commissie-Bandell. Hoe werkt zo'n proces?

Gedeputeerde **NORDER**: In de commissie-Bandell zijn vijf regio's vertegenwoordigd: Rotterdam, Haaglanden, Leiden, Dordrecht en Gouda. In de verdeling van bevoegdheden is niet opgenomen dat één partij over alle onderwerpen gaat en de rest daarbij mag aanschuiven. De uitvoeringsverantwoordelijkheden voor gemeenten liggen immers op lokaal niveau. In die zin is sprake van gelijkwaardige gesprekspartners in de commissie. Wij stellen niet de bevoegdheden en verantwoordelijkheden centraal, maar de vraag hoe op een verstandige manier moet worden omgegaan met de kansen die er zijn.

Mevrouw **VOLMULLER (VVD)**: Wie onderhandelt er met ProRail, de NS en dergelijke? Is dat de commissievoorzitter of een delegatie van de commissie? Welke bevoegdheden heeft de commissie daadwerkelijk? Als ik het zo bekijk, vind ik het een zeer ondemocratisch proces. Via de diverse banden -- gemeenteraden, Provinciale Staten en GS -- gaan wij naar een commissie die niet is gekozen. Ik wil over dit proces graag duidelijkheid. Ik vraag de gedeputeerde om daar ook in zijn notitie op in te gaan.

Gedeputeerde **NORDER**: Dat zeg ik graag toe. Een concept bedenken is één ding, maar een beslissing over investeringen is weer een tweede aspect. Daarvoor is het noodzakelijk dat wij

het vervolgproces helder beschrijven. In de commissie is een afspraak gemaakt over een startnotitie voor de Woonvisie, waarop de heer Van Dijk nader zal ingaan. De Staten krijgen helderheid over het vervolgproces, inclusief de besluitvormingsmomenten. Als positief wordt besloten over de voorliggende Statenvoordracht, komt dat type uitwerkingsvraagstukken via een notitie bij de Staten terug.

Mevrouw **VOLMULLER (VVD)**: Dat is prima, maar dat had ik al begrepen. Nu gaat het mij om de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten in zo'n commissie-Bandell, met name ook in het overleg met andere organisaties en overheden.

Gedeputeerde **NORDER**: Ik zal daar nader op ingaan in de al aangekondigde notitie.

De heer **DE HAAS (CDA)**: Is de gedeputeerde klaar met zijn antwoord over de positie van Den Haag?

Gedeputeerde **NORDER**: Ja.

De heer **DE HAAS (CDA)**: De gedeputeerde zei dat dit punt nog moet worden uitgewerkt. Dat begrijp ik. Ik hoor echter graag van hem dat het college zich zal inzetten voor verbetering van die positie van Den Haag. Hoe staat het college in dat proces?

Gedeputeerde **NORDER**: Wij steunen Den Haag om ervoor te zorgen dat de internationale aansluiting adequaat is. Een volwaardige internationale aansluiting van Den Haag was een paar jaar geleden ook onderdeel van de besluitvorming in de Staten toen het ging over de HSL. Ik heb dat tot nu toe altijd uitgedragen als het standpunt van de provincie Zuid-Holland. Daarin verschillen wij dus niet van inzicht.

De heer **DE HAAS (CDA)**: Prima. Wij volgen dit kritisch.

Gedeputeerde **NORDER**: De LPF sprak over de verantwoordelijkheden voor de stations. Dat is een van de redenen waarom wij ons niet willen verliezen in een discussie over bevoegdheden en verantwoordelijkheden, maar ons richten op de vraag: hoe los je het op? Vervolgens bekijken wij wie daarvoor dan verantwoordelijk is. Overigens lossen wij de spaghetti rondom de stations, zoals de LPF dat noemde, niet op. Het gaat meer om de vraag hoe wij daar op een verstandige manier mee omgaan.

De LPF-fractie gaf in het kader van de sociale veiligheid nog haar mening over de kashba. In de commissie hebben wij het daar ook over gehad; toen ging het over loempia's, nu over de kashba. Ik ben een warm voorstander van kashba-achtige initiatieven, maar ik moet het toch altijd nog een beetje plaatsnemen dat de LPF sterk voorstander is van de kashba. Maar goed, inzichtwijzigingen komen bij eenieder voor.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Stedenbaan is een concept voor verkeer en vervoer. Het is een middel, want het doel is uiteindelijk dat wij in Zuid-Holland prettig, aangenaam en goed ontsloten kunnen wonen. Daarvoor is het in eerste instantie bedoeld. Dat neemt niet weg dat wij nagaan of een zo belangrijke drager voor de verstedelijking ook technisch mogelijk is en maatschappelijk wordt gewaardeerd. Wij krijgen nu zicht op de mogelijkheden om het verkeers- en vervoerssysteem, die drager voor de infrastructuur, daadwerkelijk te gaan ontwikkelen. Het concept is beproefd en bekeken. Nu is de vraag hoe wij dat kunnen inpassen in onze verstedelijking.

In de nota Ruimte, in onze discussie over de Zuidvleugel, straks in de PRSV (Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie) en in de Woonvisie zullen wij telkenmale voor de enorme opdracht staan, dat in Zuid-Holland tot 2020 zo'n 175.000 woningen moeten worden gebouwd. Dat is een enorme bouwopgave. Zo'n 115.000 woningen zullen additioneel moeten worden gebouwd, dus naast de sloop- en vervangingsopgave. De Staten hebben steeds gezegd dat wij kritisch moeten nagaan waar wij die opgave realiseren. Daar ben ik zeer blij mee. In een provincie waar de ruimte zeer schaars is, is onze allereerste opdracht om goed te bezien hoe wij die opgave via een vorm van verdichting kunnen accommoderen. In aanvulling op de komende nota Ruimte, waarin waarschijnlijk sprake zal zijn van een binnenstedelijke opgave van 40%, gaan wij nog steeds uit van het uitgangspunt van 50%. De vraag is dan waar je dat moet doen, ook als je dat al een tijd gedaan hebt. Laaghangend fruit is dan immers al zo langzamerhand verdwenen. Je moet dus creatief zijn. Wij denken dat wij met het concept Stedenbaan rond de nieuwe stations verstedelijking tot stand kunnen brengen. Het gaat dus om verstedelijking in de bestaande bebouwde gebieden en kernen, maar daarnaast ook op de nieuwe stationslocaties. Verdichting is daarbij van groot belang.

De komende maanden staan wij voor de beantwoording van de vraag of dat concept ook mogelijk is. Er is toegezegd dat binnenkort een startnotitie in de commissie Ruimte en Wonen wordt uitgebracht. Dat is ook in de gewijzigde expeditie van de voordracht als extra besluit opgenomen. In die startnotitie zullen ook de processtappen worden opgenomen waarnaar mevrouw Volmuller vroeg. Als wij de notitie bespreken, hebben wij zowel inzicht in de rijkscontext als in de provinciale context. Het kabinet zal de nota Ruimte immers waarschijnlijk aanstaande vrijdag vaststellen, terwijl de PRSV en de Woonvisie in mei aan de Staten worden aangeboden. Daarmee hebben wij mooi de hele context te pakken waarop wij kunnen voortbouwen.

In antwoord op de heer Van Dijk bevestig ik dat wij bij de mogelijk te ontwikkelen locaties niet alleen naar het vervoersconcept of naar de exploitatiemogelijkheden kijken. Dat telt natuurlijk wel mee, maar er tellen ook andere zaken mee die in de PRSV of de Woonvisie zijn vastgelegd. Dan denk ik bijvoorbeeld aan het Pact van Teijlingen of aan het contourenbeleid rond Zestienhoven. Ook de geluidscontouren van Schiphol kunnen invloed hebben op de locaties van de stations, want de geluidscontour van 20 Ke gaat heel wat verder dan de huidige contour. Wij zullen dat in onderlinge samenhang bekijken.

Het is van belang dat de Staten op dit moment het concept Stedenbaan als drager voor de verstedelijking zien. Dat heeft ook alles te maken met de politieke realiteit. Het is hard nodig om de 115.000 extra woningen te kunnen bouwen. In de discussies met het kabinet over het uitvoeringsprogramma van de nota Ruimte moeten wij hard op tafel krijgen, dat dit ook wordt erkend door het Rijk. Op die wijze kan via de MIT-verkenning ook blijken of het kabinet dit concept steunt. Het is noodzakelijk dat de Staten de steun aan het concept politiek verankeren, zodat wij dat ook in onze reactie op de kabinetsnota Ruimte kunnen gebruiken. Daarom zou ik graag willen dat de Staten verdergaan dan alleen kennis te nemen van het concept.

De heer **VAN LEEUWEN (PvdA)**: Voorzitter. In eerste termijn gaf ik al aan dat er een goede paraplu-notitie voorligt, omdat daarin een goede koppeling wordt gelegd tussen ruimtelijke ordening en mobiliteit.

Wij zijn heel blij met de toezegging van gedeputeerde Norder over de startnotitie, waarin wordt aangegeven op welke momenten de belangrijkste beslissingen vallen. Wij vragen hem om daarin nadrukkelijk ook de nota's Mobiliteit en Ruimte mee te nemen en om in te gaan op de bestuurlijke verantwoordelijkheden. Wij vragen hem ook om daaromtrent SMART en dual te rapporteren.

Uit de beantwoording van de gedeputeerde maak ik op dat het concept Stedenbaan ook bij tweesporigheid kan. Dan kom ik echter weer terug bij mijn oorspronkelijke vraag over de systeemtheoretische benadering. Ik heb gevraagd om daarover binnen vier maanden te rapporteren: hoe ziet het metrosysteem of het lightrailsysteem eruit? Wij zijn van mening dat het viersporig moet zijn, omdat je daarmee het intercitynetwerk tussen de Zuid-Hollandse steden kunt behouden. Juist die discussie moet naar voren worden gehaald.

De heer **DE HAAS (CDA)**: Voorzitter. Allereerst dank ik de heer Van der Vorm-de Rijke voor zijn compliment. Los daarvan moet ik zeggen dat de LPF vandaag ook een sterke inbreng in de discussie had.

Het is, zoals de gedeputeerde opmerkte, belangrijk om de componenten ruimtelijke ordening en verkeer en vervoer aan elkaar te verbinden en daarvoor een integrale aanpak te ontwikkelen. Veel van de problemen van vandaag zijn immers ontstaan doordat beide componenten los van elkaar werden gezien. Mijn

fractie ziet het standpunt van de gedeputeerde op dit punt dus absoluut als een groot pluspunt.

De toezegging van de gedeputeerde over het tijdpad is een zinvolle aanvulling. Daarmee krijgen de Staten meer grip op de materie. Met het college kunnen wij dan nagaan wat de stand van zaken is. Wij kunnen het college dan ook duaal op zaken aanspreken. Ook daar zijn wij dus positief over.

De gedeputeerde gaf aan dat wij al bezig zijn met het proces Stedenbaan. De trein loopt al. De Staten vormen onderdeel van de besluitvorming, maar zijn niet de enigen die hierover gaan. Wat dat betreft, moeten wij ons niet overschatten.

Mijn fractie vindt de antwoorden van de gedeputeerden over het "instemmen met" of "voor kennisgeving aannemen" afdoende. Het is ook een beetje een woordenspelletje. Als wij met het concept Stedenbaan instemmen, wil dat immers nog niet zeggen dat wij met de Stedenbaan instemmen. Daar kunnen wij nog lang over discussiëren, maar dat is misschien niet zo heel zinvol.

Tot slot. In eerste termijn zei ik: vooruit is de kant waar je heen kijkt. Laten wij er met z'n allen voor zorgen dat wij niet worden gevierendeeld, doordat wij allemaal de andere kant oplopen. Wat het CDA betreft, is het nu: met z'n allen krachtig vooruit!

Mevrouw VOLMULLER (VVD): Voorzitter. Wellicht gaan wij met z'n allen toch naar Rome.

Ik dank beide gedeputeerden voor hun toezeggingen. Resultaat daarvan is het ontwerpbesluit dat nu voorligt. Als wij het alleen voor kennisgeving aannemen, geven wij geen opdracht aan GS. De VVD volgt dan ook het ontwerpbesluit en de opdrachten aan GS die daarin zijn aangegeven.

Mevrouw VAN DER MEER (Leefbaar Zuid-Holland): Voorzitter. Ik dank beide gedeputeerden hartelijk voor hun antwoorden.

Wij zijn blij met de toezegging over de startnotitie. In tegenstelling tot wat de collega van het CDA aangaf, zijn wij wel overtuigd van het feit dat Provinciale Staten een aantal besluiten moeten nemen. Wij zijn daartoe niet alleen gerechtigd, maar wij moeten die ook nemen voor de inwoners van Zuid-Holland. Het zijn belangrijke besluiten die met Stedenbaan te maken hebben, waarbij ruimte en mobiliteit onlosmakelijk met elkaar verbonden zullen zijn. Wij hopen dan ook dat in de startnotitie duidelijk wordt aangegeven op welke momenten die besluiten moeten worden genomen, zodat wij niet achter de muziek aanlopen maar met z'n allen met de muziek dezelfde kant opgaan.

De heer JAGER (D66): Voorzitter. De beantwoording van de gedeputeerden heeft ons geen aanleiding gegeven om ons standpunt te veranderen. Wij zijn dus nog steeds voor het concept Stedenbaan.

De heer VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF): Voorzitter. Als je als Lijst Pim Fortuyn zoveel complimenten krijgt, moet je ofwel tevreden zijn ofwel nog heel goed gaan nadenken.

De VOORZITTER: Beide mag ook.

De heer VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF): Laten wij het positief houden.

In dit geval ligt aan de Staten van Zuid-Holland de vraag voor: moeten wij instemmen met een nota Stedenbaan? Wij zeggen dan: natuurlijk moet je dat doen. Op een van de eerste pagina's staat iets waarover wij al 30 jaar praten, namelijk de verdichting rond spoorbanen. Ik vind het dus prima. Wel wijs ik erop dat wij een duidelijk onderscheid moeten maken. Een stedenbaan, een S-baan naar buitenlands model met volwassen spoormateriaal, is niet hetzelfde als lightrail. Wij moeten beide zaken in het vervolg uit elkaar houden, zodat inzichtelijk is waarover wij het hebben.

Wij zijn het erg met mevrouw Volmuller eens. Onze (oud-PPR)-burgemeester Bandell van de stad waar ik mag wonen, schittert door voorzitter te zijn van een door zichzelf uitgeroepen bestuursorgaan. Daar hebben wij er al vele van. Zo kennen wij ook de Drechtsteden. Ik heb mij al eens afgevraagd wat die clubs nu doen, behalve veel papier produceren. Ik ben er zelfs een keer bij geweest om mij daarvan te overtuigen. Ik doe hier een dringende oproep, ook aan de VVD, om daar een keer de tanden in te zetten. Als elk politiek debat wordt ondergeschoven in weer een nieuwe bestuurslaag, zullen wij immers geen vooruitgang boeken. Ik steun dus de opmerking van mevrouw Volmuller. Het moet niet zo zijn, dat de zaak door dat soort "bestuurslagen" uit het zicht raakt. In die zin vond ik het wat merkwaardig. Onze gedeputeerde straalt toch altijd daadkracht uit, maar nu gaat hij een aantal zaken onderbrengen bij een burgemeester van een niet-onaanzienlijke stad. Het is mij helemaal niet duidelijk wat die man daarin te zeggen heeft. Ik zie ook niet de financiële vertaling van besluiten van die commissie. Ik heb het

voorbeeld van de Drechtsteden al genoemd. Kan iemand mij eens uitleggen wanneer ik daar voor het laatst op gestemd heb?

De VOORZITTER: Ik ben benieuwd.

De heer VAN DIJK (SGP/ChristenUnie): Voorzitter. Wij danken de gedeputeerden hartelijk voor hun antwoorden.

Eén vraag willen wij graag nog beantwoord zien, namelijk wanneer wij de notitie over de financiële consequenties tegemoet mogen zien. Wij hebben gevraagd of dat tegen het eind van het jaar mogelijk is.

Dan kom ik op de vraag: instemmen of ter kennisname? Wij hadden een amendement achter de hand, maar de overwegingen van de gedeputeerden hebben ons overtuigd. Wij kunnen ook "instemmen met", zij het dat wij het zeker niet eens zijn met alle onderdelen. Dat hoeft ook niet. Wij zijn het wel eens met de conceptuele gedachte van Stedenbaan, namelijk dat hiermee de verstedelijking wordt ondersteund en niet andersom. Als wij met het concept instemmen, impliceert dat dus niet dat onze fractie het met alles eens is. Wat dat betreft, houden wij onze handen vrij.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Voorzitter. Ik ben met de heer Van Leeuwen van mening, dat viersporigheid nog steeds de kern van de zaak is. Dat is essentieel. Als dat te ver uit beeld blijft, komt het concept Stedenbaan verder onder druk te staan. Dat moeten wij niet willen, ook de gedeputeerde niet.

Ik heb mij een beeld proberen te vormen van wat er nu precies achter het antwoord van de gedeputeerde over de spoortunnel in Delft zat, maar daar kwam ik niet uit. De wegen van de gedeputeerde zijn vaak ondoorgrondelijk. Wij vinden wel dat de spoortunnel Delft een wezenlijk onderdeel moet worden van de startnotitie. Aan de hand daarvan moet de discussie daarover verder worden gebracht. Anders zitten wij zo meteen over allerlei situaties te praten waarbij er wellicht geen meerderheid in de Staten is en er dus weer een hobbel te nemen is.

Wat de procedure betreft, ben ik het met de gedeputeerde eens dat de Stedenbaan in relatie moet worden gezien met de nota Ruimte en het MIT. De Zuid-Hollandse inbreng op dat niveau is wezenlijk. Bij verschillende beleidsonderwerpen hebben wij echter ervaringen met GS opgedaan, waarbij de Staten het nakijken hadden of pas in een heel laat stadium werden betrokken. Ik wil vandaag duidelijk vastleggen dat de Staten krijgen waar zij recht op hebben, namelijk dat zij tijdig bij de verdere gesprekken over de nota Ruimte en het MIT worden betrokken zodat er ook nog invloed kan worden uitgeoefend.

Mevrouw GOOIKER (SP): Voorzitter. Ik heb twee vragen. De ene vraag is al eerder gesteld, de andere vraag heb ik zelf al eerder gesteld. Stel dat het wel reëel is om de Stedenbaan snel en goed uit te voeren. Is het dan wel verantwoord om dit soort sexy concepten te verspreiden in een tijd van grote bezuinigingen en rekening houdend met de gevolgen van de verzelfstandiging van de NS?

Gedeputeerde NORDER: Voorzitter. Een aantal sprekers is terecht teruggekomen op de verantwoordelijkheden en de besluitvorming. De verantwoordelijkheid van de Staten bij dit onderwerp betreft in ieder geval de ruimtelijke ordening en het openbaar vervoer op streekniveau. Het gaat om alle gekende wettelijke

verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Het kan niet zo zijn dat een commissie-Bandell of welke structuur dan ook daarvoor in de plaats treedt. Dat moeten wij samen bewaken. Er is het college veel aan gelegen om op een nette manier besluiten te nemen, waarbij de Staten de verantwoordelijkheid nemen waarvoor zij ook gekozen zijn. Vandaar ook dat ik de startnotitie een interessant moment vind om dat met elkaar te bespreken. Dan kunnen de Staten zeggen: college, alles is lief, leuk en aardig, maar wij willen dat besluit op dit tijdstip en op die manier kunnen nemen, want anders kunt u niet verder. Dat is precies de manier waarop wij dat moeten doen. Wij moeten dat scherp in kaart brengen, want dat moet op een democratisch goede manier gebeuren.

Natuurlijk is er een onderscheid tussen lightrail en heavy rail, maar beide kunnen wel op een intelligente manier met elkaar worden verbonden. Ik vergelijk het maar met auto's. Vrachtwagens en personenvervoer kunnen samen gebruikmaken van de snelweg. Als je goede veiligheidsmaatregelen neemt, is dat goed te doen. Dat zal in dit geval ook moeten gebeuren.

De intercity's moeten uiteraard blijven. Het is ook het kernbelang van de NS om ervoor te zorgen dat dit vervoer niet wordt aangetast. Wij benutten de ruimte die vrijkomt met de aanleg van de Betuwelijn en de HSL in combinatie met nadenken over het sowieso beter benutten van het spoorwegnet. De NS bewaken zeer nauwkeurig dat hun intercity's niet in het gedrang komen en dat is volkomen terecht.

Ik zeg toe dat de financiële consequenties aan het eind van het jaar inzichtelijk worden gemaakt. Dat zal ook in de planning worden vermeld.

Ook het college is het niet bij voorbaat eens met alles wat nu in het concept Stedenbaan staat, want je weet niet precies hoe dingen uitwerken. Wij zeggen geen volmondig ja tegen alle stations die ooit denkbaar zullen zijn. Zeker niet. Zo wordt in de notitie gesteld dat in potentie 100.000 à 120.000 woningen kunnen worden gerealiseerd, maar wij schatten in dat wij het heel goed doen als wij eerder daarvan hebben gerealiseerd. Er valt dus ook heel veel af.

Met GROENLINKS verschillen wij niet van mening over het belang van de spoortunnel in Delft. Wij gaan daar ook voor. Dat betekent echter niet dat dit al aan de voorkant met Stedenbaan moet worden verbonden. Ik doe dit vak nu een jaar of vijf en af en toe onderhandel je dan. Mijn inschatting is dat bij een koppeling van Stedenbaan en de spoortunnel de realisatiekansen voor beide onderwerpen daalt. Als wij het los van elkaar bespreken, is de kans veruit het grootst dat beide zaken worden gerealiseerd.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Ik kan met de gedeputeerde meedenken. Wij hebben vastgesteld dat hij in de vorige periode op een tweetal momenten een huzarenstukje heeft uitgehaald. Dat biedt hoop voor de toekomst. Wellicht gaan wij meemaken dat in deze Statenperiode nu eindelijk wat wordt gedaan aan de spoortunnel in Delft. Ik ga daarvan uit.

Gedeputeerde NORDER: Mevrouw Gooiker vroeg nog of Stedenbaan wel verantwoord is ten opzichte van de bezuinigingsslag die plaatsvindt. De Staten hebben het belangrijke en ook moedige besluit genomen om de bezuiniging van het Rijk voor het grootste deel te compenseren. Dat is ook gebeurd. Het kwaliteitsniveau van het lijnnet is grosso modo hetzelfde als dat

van een paar jaar geleden. Zij vroeg of wij met elkaar dit concept kunnen waarmaken. Het feit dat de verschillende regio's en ook de provincie daarvoor gaan en staan, is al het signaal dat wij het noodzakelijk vinden. Ik denk ook dat het kan., helemaal nu ook de NS het concept Stedenbaan als heel kansrijk zien. NS zien daarin voor henzelf ook financieel voordeel en willen dat proces dan ook mede vormgeven. Ook op nationaal niveau is dus sprake van een positieve ontvangst. Met dat gegeven wil ik de kwaliteit van het streekvervoer zo hoog mogelijk houden, ondanks alle problemen die er zijn. Tegelijkertijd wil ik het concept Stedenbaan op de besproken wijze uitwerken.

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

#### **Initiatiefvoorstel van de leden Ouwehand, Vissers, Van den Broek, J. Klein, Waterman, Van Dijk en Elkman Rooda-van der Made inzake de Zuid-Hollandse locatiekeuze Floriade 2012**

De VOORZITTER: Ik verzoek de leden van Gedeputeerde Staten om ruimte te maken voor ten minste de eerste en wellicht meer initiatiefnemers. Dat laten wij uiteraard aan de initiatiefnemers zelf. Er is uiteraard ook plaats voor de verantwoordelijke gedeputeerde.

Mevrouw NOORDTJIJ (PvdA): Voorzitter. Ik heb in deze zaak een belang. Ik ben dagelijks bestuurder in Hoek van Holland. Een van de betrokken plekken, de Oranjevlietpolder, ligt op grondgebied van Hoek van Holland. Ik zal dus niet deelnemen aan de beraadslaging en de eventuele besluitvorming.

De VOORZITTER: Daar nemen wij kennis van. Dat betekent dat, als wij tot stemming overgaan, er maximaal 82 stemmen worden uitgebracht.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Voorzitter. Omdat ik niet precies wist hoe de behandeling vandaag zou verlopen, heb ik vorige week de Statengriffie om advies gevraagd. Toen heb ik te horen gekregen dat ik niet achter de colleegetafel hoefde te zitten, maar zie hier het resultaat.

De VOORZITTER: U zit er nu wel.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Ik ben als was in uw handen.

De VOORZITTER: Altijd al, dacht ik! Het is prima, oefen maar. U hoeft nu niet meteen het woord te voeren.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Gezien het feit dat de heer Klein Breteler al wat aangaf en gezien de inspraakbijdragen, is het misschien wel slim om een korte toelichting te geven alvorens de beraadslaging in eerste termijn te openen.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de Staten dat een goed idee vinden. Dan moet u echter wel achter het spreekgestoelte gaan staan.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Voorzitter. Het is goed om een paar dingen recht te zetten. Allereerst heeft een inspreker aangegeven dat het een initiatiefvoorstel is van GROENLINKS, maar dat berust op een misverstand. Er zijn meer Statenleden die het initiatief hebben genomen.

Daarnaast wijs ik erop dat wij expliciet uitspreken, dat wij ons niet willen mengen in de keuze. De inzet en de creativiteit van beide gemeenten en beide regio's zijn ons lief. Provinciale Staten hebben wel als primaire taak om na te gaan of dingen passend zijn in het vigerende beleid. Op een aantal punten hebben de initiatiefnemers een strijdigheid geconstateerd. Een en ander is twee maanden geleden aan de orde gesteld in de commissie Groen, Water en Milieu, met name om van GS te horen of daarover meer duidelijkheid was te geven. GS hebben daarop geantwoord dat zij geen keuze wilden maken. De strategische keuze was niet aan GS en ook het vigerend provinciaal beleid speelde daarin voor GS geen rol. Desalniettemin menen de initiatiefnemers dat hiermee op een zorgvuldige manier moet worden omgegaan. Bij gemeenten en regio's, die heel veel energie en geld besteden om tot een voorstel te komen, moet duidelijk zijn wat binnen de provinciale kaders wel en niet mogelijk is.

Een tweede overweging van de initiatiefnemers was beslist ook een strategische keuze. De Tuinbouwraad neemt natuurlijk de beslissing, maar het is toch heel belangrijk voor de Staten om na te gaan of wij deze activiteit in Zuid-Holland in combinatie met allerlei mooie dingen kunnen realiseren. Daarmee is echter nadrukkelijk geen oordeel uitgesproken over de inhoud, de inzet of het belang van een Floriade in Zuid-Holland. Er is daarbij slechts gekeken naar het vigerende provinciale beleid.

*DE BERAADSLAGING WORDT GEOPEND.*

De VOORZITTER: Het woord is nu aan de heer Bruil, die zijn maidenspeech houdt.



De heer **BRUIL (PvdA)**: Voorzitter. Een gedeelte van onze fractie is tweeëneenhalve week geleden op werkbezoek geweest in de Drechtsteden. Wij waren daar best wel onder de indruk van de ruimtelijke ambitie die daar ten toon werd gespreid. Daarbij werd ook gesproken over de noodzaak om de Sophiapolder en de Crezéepolder in dat geheel te betrekken. Wij zijn dus wat minder negatief over het feit dat gemeenten de noodzaak zien om met elkaar samen te werken. Ik heb daarover een wat minder radicale bestuurlijke opvatting dan de heer Van der Vorm-de Rijke. Natuurlijk moet je van onderaf met ambities komen en samenwerken. In die zin hebben wij ook gekeken naar het door de Drechtsteden ingebrachte plan.

Toch steunt onze fractie het initiatiefvoorstel. Het gaat bij de Floriade om een groot evenement. Bij de Floriade 2002 in de Haarlemmermeer kwamen er 2,3 miljoen bezoekers onder wie 950.000 buitenlanders. 60% van de bezoekers had als hoofddoel om de Floriade te bekijken. Bij zo'n Floriade komt heel wat kijken. De organiserende Tuinbouwraad stelt daarom zware eisen. Kandidaten moeten ervoor zorgen dat hun plan organisatorisch en financieel op orde is, dat attracties voor bezoekers nabij zijn en dat de infrastructuur en de ontsluiting goed zijn geregeld. Het moet ook gaan om een grote bevolkingsconcentratie en, zo mogelijk, ook om een tuinbouwconcentratie. In juni maakt de Tuinbouwraad een preselectie. Van de zeven kandidaten komen er nu twee uit Zuid-Holland. Daar kunnen wij best trots op zijn.

Er zijn twee overwegingen om het initiatiefvoorstel-Ouwehand c.s. te steunen: de infrastructuur en de toekomstige bestemming van de locatie. Qua infrastructuur zijn de mogelijkheden bij de Oranjevlietpolder al meer uitgekristalliseerd en gerealiseerd. Er is een goede spoorverbinding, de waterferry kan er komen en de wegontsluiting is met het "3 in 1"-project goed op

orde. Wat de toekomstige bestemming betreft, is de aanpassing voor de locatie Drechtsteden veel ingrijpender. De Sophiapolder en de Crezéepolder zouden, wat de natuurbestemming betreft, een minder harde functie krijgen dan met de aanleg van de Floriade bedoeld wordt.

Wij zijn niet tegen de kandidatuur van de Drechtsteden, maar de Oranjevlietpolder lijkt beter te passen in het beleid van de provincie. Natuurlijk gaan wij er niet over, want de Tuinbouwraad beslist. Een eenduidige opstelling van de provincie zou echter een goede zaak zijn. Wij horen graag het standpunt van de gedeputeerde.

Mevrouw **WILLEMSMA (CDA)**: Voorzitter. Ook de CDA-fractie heeft veel waardering voor de initiatiefnemers van het vormgeven van een Floriadetentoonstelling in Zuid-Holland in 2012. Wij willen hen daarvoor danken en spreken waardering uit voor hun inzet. Wij hebben goed geluisterd naar wat de insprekers, de heer Pijlman en mevrouw De Leeuw, vandaag namens de initiatiefnemers hebben gezegd.

Wij vinden het heel jammer dat het initiatiefvoorstel pas de afgelopen dagen bekend is geworden bij de betrokken initiatiefnemers voor de Floriade. Wij hadden graag vandaag de discussie met hen willen voeren, althans met een duidelijkere reactie van hun kant. Wij hebben nu een eerste reactie gehoord, maar wij zouden dat graag verder willen verdiepen.

Met de Floriadetentoonstelling zijn veel belangen in Zuid-Holland gemoeid. Het is een belangrijke toeristische attractie en ook voor de tuinbouwsector is het een belangrijke gebeurtenis. In de slijpstream daarvan zijn er heel veel andere evenementen die ook weer extra activiteiten in Zuid-Holland teweeg zullen brengen en die onze provincie duidelijk op de kaart zullen zetten. Een tuinbouwtenntoonstelling als de Floriade geeft extra impulsen aan het gebied waar deze plaatsvindt. Dan gaat het niet alleen om toeristische impulsen, maar ook om zaken die van tevoren moeten worden geregeld, zoals de infrastructuur.

Het eindplaatje na sluiting van de tentoonstelling in 2012 is voor ons eveneens een belangrijk aandachtspunt. Wij moeten goed bekijken hoe dat eindplaatje en alles wat daarvoor staat te gebeuren, passen in het provinciaal beleid en in de provinciale ruimtelijke kaders. De CDA-fractie steunt om die reden het initiatiefvoorstel. Wij vinden dat de provincie een duidelijke keuze moet maken. Dat voorkomt energieverpilling. Wij kunnen ons dan duidelijk richten op de synergie die een dergelijke tentoonstelling zal hebben voor de doelstellingen van het gebied en de doelstellingen van de provincie. Ook onze fractie geeft dus aan GS het signaal: maak een duidelijke keuze in een vroeg stadium, het liefst op zo kort mogelijke termijn.

Waarom hebben wij dan voor het Westland een voorkeur uitgesproken? In de brochure die de initiatiefnemers vandaag hebben verspreid, wordt gezegd dat deze tentoonstelling een prachtige etalage zal zijn voor het Westland. Dat vindt de CDA-fractie ook. Om die reden en vanwege alle andere overwegingen die in het initiatiefvoorstel staan, kiezen wij voor het Westland. Er moet echter ook zorgvuldigheid worden betracht, niet alleen in de besluitvorming maar ook in het overleg met de initiatiefnemers. Daarom is onze fractie van oordeel dat wij eerst van Gedeputeerde Staten een onderbouwde reactie moeten hebben op het initiatiefvoorstel. Daarin moet met name worden ingegaan op het passen van de initiatieven voor de Floriade bij het provinciale beleid. Aan de hand van die reactie kunnen wij in een volgende vergadering van de Staten de uiteindelijke discussie voeren.

De heer **VERMEULEN (SP)**: Voorzitter. Eigenlijk moet je geen enkele gemeente de Floriade toewensen. In 1992 leed Zoetermeer immers 11 miljoen gulden verlies. Het verlies voor Haarlemmermeer was in 2002 8 miljoen euro. De SP vindt het niet verantwoord om gemeenschapsgeld op zo'n manier in een bodemloze put te storten. Kijken wij echter naar de gemeenten die dat echt willen, dan zal het toch lastig worden om ze daarvan af te houden.

Wij zijn het eens met de argumentatie van de initiatiefnemers. Als het echt moet, dan geven wij de voorkeur aan de locatie Rotterdam/Westland. Ik hoop dat de mensen daar aan het sparen zijn of met een geniaal plan komen. Met enige tegenzin steunen wij dus het initiatiefvoorstel, puur om de ontwikkelingen in de Sophiapolder te laten doorgaan.

De heer **HELDER (VVD)**: Voorzitter. Onze fractie is het ermee eens, dat op een juist moment duidelijkheid wordt gegeven over de locatiekeuze in relatie met het vigerend ruimtelijk beleid. Wij steunen op dit moment het voorstel van de heer Klein Breteler om de discussie hierover nu niet te voeren. Een aantal zaken ligt immers toch wat ingewikkelder. Onze fractie wil zich daarover nog beraden en wellicht met de gebieden en initiatiefnemers in contact komen. Wij vragen dus om de discussie op een ander moment te voeren. Wel vragen wij GS om te reageren op hun aanvankelijke voornemen, namelijk op de besluitvormingsprocedure die zij hadden gekozen als het initiatiefvoorstel niet was ingediend. Die reactie van GS kunnen wij dan bij de komende discussie betrekken.

Mevrouw **VAN DER MEER (Leefbaar Zuid-Holland)**: Voorzitter. De fractie van GROENLINKS en de overige initiatiefnemers hebben, toen zij dit in de commissie aan de orde stelden, waarschijnlijk gedacht: regeren is vooruitzien. Naar de mening van Leefbaar Zuid-Holland kunnen hardlopers echter ook wel eens doodlopers zijn.

Wij zijn van mening dat de provincie Zuid-Holland ernaar moet streven dat de Floriade in Zuid-Holland plaatsvindt. Wij moeten geen voorkeur uitspreken voor de ene of de andere locatie. Juist die discussie zou immers wel eens tegengesteld kunnen werken en ervoor kunnen zorgen dat Zuid-Holland de boot mist. In de periode tussen de commissie- en de Statenvergadering zijn verschillende soorten informatie onze richting opgekomen. Dat is logisch, want beide kandidaat-steden wilden hun standpunt bij ons naar voren brengen. Naar onze mening was dat buitengewoon zinvol. Wij vinden namelijk dat je hoor en wederhoor moet plegen voordat je een standpunt inneemt over een locatie of over de vraag of de Staten zich daar überhaupt wel over moeten uitspreken. Als de initiatiefnemers hun voorstel niet intrekken, dan zijn wij er voorstander van om de besluitvorming op zijn minst uit te stellen tot de eerstvolgende Statenvergadering. Dan kunnen wij ons uitgebreid laten voorlichten en ons inlezen over de voors en tegens van beide locaties.

Vooralsnog zegt Leefbaar Zuid-Holland echter: laten wij er met elkaar voor zorgen dat de Floriade in Zuid-Holland plaatsvindt. Laten wij ons niet uitspreken voor de ene of de andere locatie, maar de hiervoor geëigende organen hun werk laten doen.

Mevrouw **EELKMAN ROODA-VAN DER MADE (LPF)**: Voorzitter. Allereerst wil ik de heer Pijlman en mevrouw De Leeuw hartelijk danken voor hun insprekbijdrage.

Waarom hebben wij het initiatiefvoorstel ondertekend? De provincie gaat over het provinciaal beleid. De ruimtelijke kaders zijn belangrijk. Daarom denken wij dat GS hierover een standpunt moeten innemen. Wij zijn het ook eens met het verzoek van mevrouw Willemsma aan GS. Dan kunnen wij volgende maand inhoudelijk over het standpunt van GS discussiëren. Ik hoop dat de provincie dan wel een keuze kan maken. Wij moeten ervoor zorgen dat de Floriade naar Zuid-Holland komt, althans als die er al komt want tot nu toe leverde die altijd een financiële strop op.

Waarom geven wij de voorkeur aan de locatie Rotterdam/Westland? Het Westland is de poort, de etalage van de tuinbouw. De infrastructuur is daar al aanwezig. Gezien het feit dat de Floriade steeds miljoenen verlies oplevert, moeten wij misschien zeggen dat de Floriade in het Westland een permanente tentoonstelling moet worden. Waarom moet die elke keer weer worden afgebroken en elders in Nederland weer worden opgezet? Is een permanente Floriade in het Westland geen goed visitekaartje? Uit dien hoofde steunen wij het initiatiefvoorstel. Wij gaan immers om met belastinggelden van de burger. Wij beschikken niet over een boom met heel veel zilverlingen waar wij maar aan kunnen schudden. Was dat maar waar. Wij moeten heel zuinig met ons kapitaal omgaan.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Ik ga eerst in op de belangrijke vraag die vanochtend werd gesteld, namelijk of de provincie zich wel hierin moet mengen. De provincie gaat uiteraard niet over de selectie van een locatie voor de Floriade, noch in 2012 noch in andere tijdperken. De provincie staat echter wel voor een ruimtelijke-ordeningsbeleid, voor een natuurontwikkelingsbeleid, et cetera. Hoe je het ook wendt of keert, de locatie van de Floriade heeft gevolgen voor op zijn minst die beide beleidsterreinen. Dan heb ik het nog niet eens over vervoer en mobiliteit. In die zin heeft de provincie dus wel degelijk een verantwoordelijkheid als het gaat om de plaats van de Floriade.

Een volgende vraag is waar de Floriade dan moet worden gehouden. De heer Pijlman gaf aan dat de Floriade in de Sophiapolder een prachtige kans biedt om daarmee de eindbestemming voor die polder dichterbij te halen. Op zich kunnen wij in dat soort afwegingen wel meegaan, want soms is het handig om een andere bestemming aan een terrein te geven om je belangrijkste doelstelling binnenboord te halen, ook financieel. In dit geval hebben wij er echter toch wat moeite mee, want de eindbestemming van de Sophiapolder is die van getijdenmoeras. Zonder alle boeken en folders in detail te kennen, lijkt het mij helder dat een getijdenmoeras met water te maken heeft en dat een bezoeker aan de Floriade droge voeten wil houden. Ik zou flauw kunnen zijn en kunnen zeggen: het is niet de bedoeling om er een Florilaarzen van te maken. Die zaken lijken mij dus nogal strijdig met elkaar, hoeveel waardering ik ook heb voor de bestuurlijke inzet van de Drechtsteden.

De derde vraag is of wij hier nu over moeten besluiten. Ik had even hoop dat het CDA en de VVD hierover vandaag inhoudelijk durfden te discussiëren. De VVD is consistent. Het CDA weet het niet helemaal: er is een inhoudelijk betoog van 10 minuten, maar vervolgens wordt het toch procedureel. Aangezien de Staten niet over de locatiekeuze gaan maar slechts staan voor het bewaken van het al vastgestelde provinciale beleid, kunnen wij nu al met z'n allen constateren dat de plannen van de Drechtsteden, hoe prachtig ook, in strijd zijn met dat vastgestelde beleid. Als wij die vaststelling aandurven, dan zou ik niet weten waarom wij daarover niet nu al een beslissing kunnen en durven nemen. Voor de goede luisteraars zal al duidelijk zijn dat wij het initiatiefvoorstel steunen.

De heer **SLINGERLAND (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Wij zullen het erover eens zijn dat een tentoonstelling als de Floriade een zeer zorgvuldige afweging vraagt. Tijdens de discussie in de Statencommissie Groen, Water en Milieu hebben wij heel duidelijk naar voren gebracht, dat de Oranjevuijtenpolder voor ons de optie is. Vooralsnog staan wij nog steeds achter dat standpunt. Nu er echter nieuwe informatie is ingebracht door de insprekers, wil onze fractie graag de ruimte hebben om die informatie wat nader in fractieberaad te bespreken. Wij scharen ons dus achter het voorstel van CDA en VVD om het definitieve besluit in de volgende Statenvergadering te nemen.

De **VOORZITTER**: Het woord is nu aan de initiatiefnemer.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Ik dank de Staten voor hun bijdrage in eerste termijn. Ik heb daar goed kennis van genomen. Voor de initiatiefnemers en voor veel fracties in deze zaal staat centraal, dat de besluitvorming op een zorgvuldige manier moet plaatsvinden. Ik constateer dat een meerderheid van de Staten een maand nodig heeft om tot een zorgvuldige afweging te komen. Ik weet niet in welke mate ik vanaf deze plaats gerechtigd ben om aan te geven, dat dit voor de initiatiefnemers geen probleem is. Daarvoor kijk ik nu even de mede-initiatiefnemers aan.

Waarom is dit voor ons geen probleem? In de Statencommissie Groen, Water en Milieu hebben wij in eerste instantie aan GS gevraagd om duidelijkheid te verschaffen op basis van een strategische keuze en op basis van het vigerende provinciaal beleid. Dat kwam op dat moment niet van de grond. Wij zijn nog steeds benieuwd naar het standpunt van GS in dezen, omdat GS toch het forum zijn dat dit moet uitdragen naar de buitenwereld. Wij vinden het wel belangrijk dat hierover op redelijk korte termijn duidelijkheid ontstaat, ook voor alle betrokkenen bij de kandidaatstelling. Daarom zijn wij ook met het initiatiefvoorstel gekomen. Als die duidelijkheid over een maand wordt geboden, is dat een goed resultaat van deze beraadslaging. Ik kan mij voorstellen dat wij het voorstel aanhouden en over een maand opnieuw agenderen.

Naar mijn mening is het initiatiefvoorstel voldoende onderbouwd om een bijdrage te leveren in de discussie. Voorafgaand hieraan is al gebruikgemaakt van de inbreng van de stadsregio Rotterdam en ook van de inbreng van de regio Drechtsteden. Dat was geen verrassing. Ik kan mij echter voorstellen dat meer Statenleden graag die informatie tot zich willen nemen om tot een afrondend oordeel te komen.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Voorzitter. Het is passend om in eerste termijn aan te geven wat tot op dit moment de motieven van GS zijn geweest om te handelen zoals zij hebben gedaan. Dan gaan wij toch een redelijke tijd terug.

GS waren uitermate blij met het aantal creatieve geesten in de provincie rond de kandidatuur voor de Floriade in 2012. Op een gegeven moment waren vijf groeperingen nadrukkelijk bezig met de vraag: kunnen wij in ons gebied op een goede manier de

Floriade in 2012 organiseren? Met die groeperingen hebben wij steeds contact gehouden, gezien de opstelling van GS dat de Floriade 2012 in Zuid-Holland moet worden gehouden. Daarom hebben wij de betrokken groeperingen onze kennis en ervaring ter beschikking gesteld, zodat zij een goed kandidaat konden zijn. Wij waren blij met de uiteindelijke indikking van het aantal tot twee kandidaten.

Met beide kandidaten is overleg gevoerd over wat mogelijk is, wat niet moet en wat mogelijke oplossingen waren voor hun problemen. Nog steeds gebeurde dat vanuit de gedachte, dat wij er zo goed mogelijk voor moesten staan als de Tuinbouwraad de gesprekken zou aangaan. GS zijn op dit moment heel benieuwd naar het oordeel van de Tuinbouwraad over de tot op dit moment ontplooidde activiteiten, alsmede naar de keuze begin deze zomer van twee uiteindelijke kandidaten. In oktober 2004 moeten beide kandidaten dan het bidboek hebben uitgebracht. Tot vandaag zijn GS van opvatting, dat het goed zou zijn als beide Zuid-Hollandse kandidaten in staat worden gesteld om een bidboek uit te brengen. In dat geval is de kans heel groot dat de Floriade 2012 in Zuid-Holland wordt georganiseerd. GS zijn dus benieuwd naar het vervolg.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Vindt de gedeputeerde dat de kandidatuur van de Drechtsteden spoort met het Zuid-Hollandse beleid?

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: De vraag is hoeveel drempels de kandidaten moeten overwinnen om een goed kandidaat te blijven. Uit de opstelling van de Staten proef ik dat het college de kans krijgt om dat bij beide locaties op een rij te zetten. Ik vind het dan niet terecht om er nu één uit te pakken en daarover een oordeel te geven.

Mevrouw **WILLEMSMA (CDA)**: Ik heb het college uitdrukkelijk uitgenodigd om met een visie te komen die wij kunnen betrekken bij onze standpuntbepaling over het initiatiefvoorstel. Ik heb daarop nog geen reactie gehoord.

Gedeputeerde VAN DER SAR: Ik ben daartoe bereid. Ik heb onze visie tot op dit moment naar voren gebracht. Ik hoop dat u begrijpt dat ik graag met het voltallige college spreek over de situatie die zich nu voordoet, alvorens wij de gewenste activiteiten gaan ontplooiën.

Mevrouw DE BOER (GROENLINKS): De meerderheid van de Staten wil volgende maand een deugdelijke en zorgvuldige discussie kunnen voeren. Een aantal leden hebben daarbij gevraagd om de input van GS. Kan de gedeputeerde hard toezeggen, dat hij die discussie met een stuk zal faciliteren?

Gedeputeerde VAN DER SAR: Dat ga ik doen.

De heer HELDER (VVD): Wil het college daarbij ook het risico betrekken, dat Zuid-Holland naast het potje piest?

De VOORZITTER: U zei toch "piest"?

De heer HELDER (VVD): Ja. Dat had u niet verwacht, hè? Dat aspect wil ik er wel graag bij betrekken.

Gedeputeerde VAN DER SAR: Wij ook.

De VOORZITTER: Hiermee zijn wij gekomen aan het eind van de beantwoording van het college.

De heer BRUIL (PvdA): Voorzitter. Ik neem aan dat er binnenkort nog ruimte is om het stuk van het college in de commissie te bespreken.

De VOORZITTER: Daar kom ik nog op. Ik proef dat eenieder in de Staten de behandeling van het initiatiefvoorstel wil schorsen tot de volgende Statenvergadering.

De heer SCHAAP (D66): Voorzitter. "Eenieder" is niet op zijn plaats. Wat ons betreft, zouden wij nu kunnen besluiten. Het gaat, denk ik, wel om een meerderheid van de Staten.

De VOORZITTER: Dat ga ik zo vaststellen. Alles op zijn tijd.

De Staten vragen om een nadere visie van Gedeputeerde Staten voor de volgende Statenvergadering. De heer Bruil zegt niet voor niets dat er dan ook nog ruimte moet zijn om daar in de commissie over te spreken. Ik weet niet of wij nu kunnen garanderen dat snelheid en zorgvuldigheid hier samengaan. Er ligt wel een inspanningsverplichting, maar ik neem aan dat de Staten allereerst een kwalitatief hoogwaardig visionair document van GS willen zien. Dat is dan een belangrijk uitgangspunt waarmee wij aan de slag gaan.

Na deze toezegging stel voor om de beraadslaging over het initiatiefvoorstel te schorsen tot de volgende vergadering van Provinciale Staten.

DAARTOE WORDT BESLOTEN.

DE BERAADSLAGING WORDT GESCHORST.

#### **MONDELINGE VRAGEN OP GROND VAN ARTIKEL 53 VAN HET REGLEMENT VAN ORDE VAN DE HEER HIJLTJES OVER Vliegkamp Valkenburg.**

De heer HIJLTJES (VVD): Voorzitter. Het zal iedereen in deze zaal bekend zijn dat de VVD voor het openhouden van vliegkamp Valkenburg is. Het is belangrijk in het open gebied in het stedelijk gebied tussen Leiden en Den Haag. De VVD is onaangenaam getroffen door de inhoud van de brief van 22 maart die wij hebben gekregen nadat wij schriftelijke vragen hebben gesteld. Bij die brief komen allerlei vragen op, zowel inhoudelijk en procedureel als wat betreft het nakomen van afspraken.

Procedureel komen de volgende vragen op. Waarom heeft de voorzitter de brief niet getekend? Had deze brief niet op eigen initiatief van GS aan PS moeten worden gestuurd? Dat behoort toch tot de actieve informatieplicht?

Wij zijn verbaasd over de inhoud. Wij hebben in het streekplan wel afspraken gemaakt over een transformatiezone waarvan Valkenburg deel uitmaakt, maar dat is toch wat anders dan dat de provincie zou hebben besloten dat Valkenburg, zoals in de brief staat, bij uitstek de geschikte locatie is om woningen te bouwen. De brief is zeer negatief over civiel medegebruik, terwijl daar al jaren sprake van is. Zijn alle plannen die hier van tafel worden geveegd goed bestudeerd?

Belangrijker voor ons op dit moment is de vraag hoe dit zich verhoudt tot de afspraken in PS en het coalitieakkoord. Wij hebben in het coalitieakkoord afgesproken dat er wordt ingezet op het bouwen van de as Alphen/Leiden/Katwijk. Er is afgesproken dat er een verkenning komt voor de lange termijn naar verschillende locaties, waaronder Valkenburg, maar ook andere. In PS is op 17 september vorig jaar een discussie geweest, waarbij de voorzitter heeft geconcludeerd dat er een startnotitie moet komen, een verkenning over bouwlocaties en dat GS totdat die notitie is besproken hier terughoudend mee omgaan. Wanneer krijgen wij die notitie die september vorig jaar is toegezegd? Is gegeven de afspraken in het coalitieakkoord - ik ga ervan uit dat het college zich daar nog steeds aan gebonden acht - niet terughoudendheid op zijn plaats wat betreft het uitroepen van Valkenburg tot de bij uitstek geschikte woningbouwlocatie?

In de schriftelijke vragen wordt verwezen naar de verkenning noord-west van de Deltametropool en met Noord-Holland wordt gesproken over ontwikkelingen ten zuiden van Noord-Holland en ten noorden van Zuid-Holland. Maar er wordt gezegd dat dit niets met de in de Staten afgesproken verkenning te maken heeft, terwijl het toch om hetzelfde gebied en dezelfde ontwikkelingen gaat. Hoe verhoudt dat zich met elkaar? Wij roepen de gedeputeerde, die vanmiddag namens de provincie naar een hoorzitting in de Tweede Kamer gaat, op om terughoudendheid te betrachten met het uitroepen van Valkenburg tot de bij uitstek geschikte woningbouwlocatie. Eerst moeten wij in PS een discussie hebben over een startnotitie die wij nog steeds niet hebben gezien.

Gedeputeerde NORDER: Voorzitter. Ik wil de vragen die door de heer Hieltsjes naar voren zijn gebracht kort maar goed behandelen.

Hij vraagt of wij ons gebonden achten aan het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma. Het antwoord daarop is natuurlijk volmondig "ja". Laat dat helder zijn. Ik kan er veel meer woorden aan wijden, maar dat lijkt niet echt zinvol. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de provincie c.q. de Staten uitspreken dat de afspraken in het streekplan verder worden uitgewerkt. Een van die afspraken is dat er een studie moet worden gedaan naar de verschillende alternatieven voor bebouwing in het gebied aan de westkant van Leiden. De oostkant wordt ook genoemd in een volgende passage. In het streekplan staat het nog een keer expliciet zo aangegeven. In het coalitieakkoord zelf wordt onderschreven dat die studie zal worden gedaan.

Die studie is inderdaad gestart rond de zomer van 2003. Daarbij worden de verschillende locaties beoordeeld. Het is een belangwekkende studie. Wij proberen daarmee, in lijn met de discussie die in het verleden in de Staten is gevoerd, zo objectief mogelijk te bekijken welke plekken in dit gebied potentiële verstedelijkingslocaties zijn. Dan heb je het niet over tien woningen, maar over een aantal honderden woningen en meer. Dat is in lijn met de afspraak die destijds met de minister van VROM is gemaakt rond het streekplan West. Wij hebben er toen in deze zelfde ruimte uitgebreid met elkaar over gediscussieerd dat wij die exercitie zouden doen. De exercitie is nog niet af, maar wel bijna. Ik verwacht dat het rapport ruim voor de zomer zal worden afgerond. Ik ben ook nieuwsgierig naar de definitieve uitkomsten. Ik heb er al conceptteksten van gepresenteerd gekregen, maar de finale afronding moet nog plaatsvinden.

De heer **KLEIN BRETELER**: Voorzitter. Mag ik de gedeputeerde er iets over vragen?

De **VOORZITTER**: Nee, het spijt mij. De gedeputeerde beantwoordt. Dan krijgt de vragensteller de gelegenheid om een aanvullende vraag te stellen, waarna er ruimte is voor andere leden. Dat is de procedure bij het vragenrondeje.

Gedeputeerde **NORDER**: Het is ingewikkeld, dat Reglement van Orde, denk ik wel eens.

De heer **KLEIN BRETELER (CDA)**: Er moet volgend jaar nog een hoop gebeuren met het reglement, denk ik.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat u vooral goed moet lezen.

Gedeputeerde **NORDER**: Voorzitter. Ik vind het een belangrijk element dat wij objectieve informatie hebben wat de verschillende kansen en minder kansrijke elementen zijn van al die locaties. Dat zijn heel belangrijke gegevens voor het proces van de transformatie van de as Leiden/Katwijk. Ook dat is genoemd in het streekplan en ook dat wordt nu voorbereid. Nog niet zo lang geleden hebben wij in de Statencommissie een kwartiermakersnotitie besproken en toegezegd dat de startnotitie vrij snel na de zomer beschikbaar zou komen. In dat proces, waarin alle partijen verenigd zijn, worden de kansen en de mogelijkheden en onmogelijkheden, ook financieel, met elkaar verbonden. Ik denk dat het qua fasering de goede weg is om eerst de feiten op tafel te hebben en dan bestuurlijke en politieke afwegingen voor te bereiden. In de stuurgroep as Leiden/Katwijk zijn de gemeenten, de regio's, de provincie en het Rijk vertegenwoordigd. Daarmee zijn alle partijen erbij betrokken, ook Defensie, VROM en Verkeer en Waterstaat. Doordat je allen aan tafel zit, kun je in een heel vruchtbaar proces met elkaar verstandige beslissingen nemen over een moeilijk onderwerp. De feiten zijn daarbij heel wezenlijk. Ik verwacht dat het binnenkort beschikbaar komt. Uiteraard krijgt u dan zo snel mogelijk een exemplaar toegestuurd. Dat is de basis: het streekplan West, het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma.

De heer **Hieltjes** vraagt waarom het college positie inneemt in het debat over het commercieel medegebruik. Hij heeft gelijk dat het niet alleen gaat om civiel medegebruik. Dat gebeurt op dit moment ook; er wordt geland door niet-militaire vliegtuigen. Maar het gaat om het commercieel gebruik. Dat is in de berichtgeving naar voren gekomen en daarop reageren wij. Dan is er niet sprake van een enkele vlucht per dag. Bij commerciële exploitatie gaat het naar onze inschatting om veel meer dan dat. Dan zullen wij ook de vergelijking kunnen en moeten maken, omdat wij dergelijke functies al hebben in Zuid-Holland en vlakbij, met Zestienhoven en Schiphol. Dan zul je ook moeten bekijken welk effect dat heeft op de omgeving. Die argumentatie - het ruimtebeslag, de effecten op het milieu en de aanwezige luchthavens in zo'n druk bezet gebied - is voor ons reden om te zeggen dat het ons daarmee niet in lijn lijkt. Het is in ieder geval niet in lijn met de afspraak die ik heb gememoreerd om te zoeken naar de ruimte voor de woningbouw in dat gebied via het proces dat wij hebben besproken.

De heer **Hieltjes** vraagt naar de ondertekening. Dat is puur procedureel. Wij noemen dat rapporteursstukken. In de mandaatregeling is geregeld dat, wanneer iets door de eerste rapporteur

kan worden afgedaan, altijd met parafering door een tweede en soms een derde rapporteur, de hoogste ambtenaar die brief afdoet. Is het een collegebesluit via de collegetafel, dan tekent de voorzitter van het college de brief. Het heeft geen andere betekenis.

Wij zien het als normale uitvoeringstaken van hetgeen in het streekplan, het collegewerkprogramma en het coalitieakkoord naar voren is gebracht. Als er bedreigingen zijn voor die ontwikkeling, niet alleen bij potentiële sluiting van de luchthaven zelf, maar juist ook voor het gebied om de luchthaven heen en als wij beperkingen zien ontstaan om daar aan de toch al grote behoefte aan ruimte invulling te geven, dan achten wij het onze taak om daarin te handelen, naar wij hopen in lijn met hetgeen de Staten in meerderheid wenselijk achten.

Kort en goed, het pleidooi van vanmiddag zal zijn niet zozeer een oordeel over militaire taken, niet zozeer een oordeel over een afweging die op defensieniveau moet worden gemaakt, maar wel een oordeel over de mogelijke ruimtelijke implicaties van het commercieel medegebruik, als dat zou worden overwogen op nu nog het marinevliegkamp Valkenburg, en over onwenselijke elementen in het kader van de dan niet meer beschikbaar zijnde ruimte voor andere functies. Dan heb ik het niet alleen over woningen, maar ook over natuur en andere zaken.

De heer **HIELTJES (VVD)**: Voorzitter. Wij begrijpen dat GS dit soort brieven schrijven, maar wij begrijpen niet waarom het niet tot de actieve informatieplicht behoort en waarom GS dit niet actief naar PS hebben gestuurd.

De heer **Norder** spreekt over commercieel medegebruik. Op zichzelf denk ik dat "commercieel" geen slecht woord is. Maar de brief begint over civiel medegebruik en zegt dat het zorgen baart. Wij denken dat, gegeven de ontwikkelingen in het komend halfjaar met het EU-voorzitterschap, er niets mis is met civiel medegebruik.

De gedeputeerde ontwijkt in mijn ogen de vraag of hij zich terughoudend wil opstellen om niet aan te geven dat dit bij uitstek de locatie is. Of kan ik uit zijn voorzichtige woorden begrijpen dat hij vanmiddag en later in contacten met de Kamer en het kabinet niet erop aanstuurt dat dit bij uitstek de locatie is, maar daarin inderdaad terughoudendheid betracht?

Dan kom ik bij een punt waarbij ik ook even naar de voorzitter kijk. Wij hebben op 17 september vorig jaar afgesproken dat er een startnotitie in de Staten zou komen als start van onderzoek en verkenning. Nu hoor ik de gedeputeerde zeggen dat er een onderzoeksrapport komt. Wij zouden toch eerst een startnotitie krijgen? Of krijgen wij eerst het onderzoeksrapport en mogen wij daarna de opdracht formuleren? Dat begrijp ik niet.

Gedeputeerde **NORDER**: Voorzitter. De heer **Hieltjes** vraagt naar de actieve informatievoorziening. Wij hebben er in een aantal commissies ook discussie over gevoerd en daarin een bepaalde openheid betracht om te kijken wat de wens van de Staten is. Enerzijds wilt u terecht goed geïnformeerd worden, maar anderzijds wilt u terecht behoed worden voor een stortvloed van brieven, stukken, nota's enzovoorts die wij over de schutting heen gooien. Daarin moeten wij zoeken. Wij hadden gedacht dat dit paste in het licht van het uitvoeren van de afspraken rond het coalitieakkoord, het collegewerkprogramma en het streekplan West, met name wat betreft de ruimtelijke implicaties. Daarom hebben wij het u niet toegestuurd. Als u er prijs op stelt - ongetwijfeld heeft u het al van internet geplukt - is een kopie van de brief uiteraard graag toegezegd. Maar zo hebben wij het beoordeeld.

Wat betreft het terughoudend opstellen op het punt van de bij uitstek geschikte locatie, wil ik mij graag aansluiten bij de afspraken die wij hebben gemaakt in het kader van de streekplandiscussie en de aanduidingen die daarin staan. Omdat het een vrij groot gebied betreft, heeft de locatie ontegenzeggelijk potentie. Het is meer de vraag of het politiek-bestuurlijk wenselijk is, in de eerste plaats op nationaal niveau, om de keuze te maken: wat moet er op defensieterrein gebeuren met welke luchthaven in de afweging van de totale defensiestrategie? Die keuze wordt daar gemaakt. Vervolgens kijken wij, wat mij betreft vanuit de invalshoek van kwaliteit, naar de vraag wat je daarmee zou doen. Dan moeten wij de discussie vermijden: roept u maar en dan komt er een aantal duizenden woningen of iets dergelijks voor het geval dat het beschikbaar komt voor bebouwing. Je zult eerst moeten kijken naar kwaliteit en de vraag wat aansluit bij het gebied. Dan heb je het ook over groen, ook over natuur, ook over water en ook over bebouwing die past bij de kernen met aan de zuidkant Wassenaar en aan de noordkant Valkenburg. Dat element moeten wij ook voor ogen houden. Wij zoeken naar een invulling van de kwaliteit en niet naar een maximalisatie van de opbrengst of iets dergelijks.

Ik heb natuurlijk nog eens goed bekeken wat hierover in het coalitieakkoord staat. Daarin wordt aan GS gevraagd om het onderzoek uit te voeren. Dat doen wij. Ik heb aangegeven dat het voor de zomer beschikbaar is. Verder hebben wij afgesproken dat er een startnotitie komt voor de as Leiden/Katwijk. Die komt na de zomer. De kwartiermakersfase is dan voorbij. Wij verwachten dat wij die vlak voor de zomer kunnen afronden. De startnotitie over de ontwikkeling van het gehele gebied, waarvan het gebied Valkenburg deel uitmaakt, komt na de zomer. Ik zal die graag met u in commissieverband en later in de Staten stevig bespreken om er een gezamenlijk gedragen en goede koers voor uit te zetten.

Ik vind het van belang dat wij kunnen constateren dat er verschil van inzicht is over de wenselijkheid van de ontwikkelingen rond Valkenburg, maar ook dat wij, gegeven besluitvorming in de Kamer, op een gegeven moment met een zeer constructief proces aan de gang kunnen gaan om kwalitatief verstandige beslissingen te nemen voor het gehele gebied en daarbij recht te doen aan alle elementen die daar spelen. Ik haal het CDA aan bij het tweede agendapunt van vandaag: allemaal dezelfde kant opkijkend krachtig voorwaarts, zoals de heer De Haas vanmorgen heeft gezegd. Het gaat erom dat wij daarbij allemaal dezelfde kant opkijken.

De heer **KLEIN BRETELER (CDA)**: Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor het feit dat hij het CDA aanhaalde. Dat was in dit geval ook terecht. Ik heb een aanvullende vraag. Misschien heb ik iets gemist, maar ook onze fractie is bijzonder geïnteresseerd in de opdracht voor de studie. Als wij die opdracht nog niet hebben gekregen, dan stellen wij het erg op prijs dat wij die alsnog krijgen. Dan kunnen wij ook bekijken hoe met het coalitieakkoord is omgegaan.

Gedeputeerde **NORDER**: Dat lijkt mij geen probleem. Ik zei "voor de zomer", maar ik verwacht de uitkomst van die studie zelfs nog wat eerder. De studie is nu echt in een afrondende fase.

De heer **KLEIN BRETELER (CDA)**: Kunnen wij de opdracht voor die studie zo snel mogelijk krijgen? Die opdracht is al klaar, want die is vorig jaar september gemaakt. Wij zijn er bijzonder in geïnteresseerd om zo snel mogelijk te horen welke opdracht GS voor die studie hebben gegeven.

Gedeputeerde **NORDER**: Ik wil u daarvan zo snel mogelijk een afschrift verstrekken. Als u daar prijs op stelt, is dat geen enkel bezwaar.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Dit is de tweede achtereenvolgende Statenvergadering waarin een hele discussie ontstaat over de uitleg van het coalitieakkoord. Het is blijkbaar dus een vaag akkoord. Ik wil de gedeputeerde als architect van deze coalitie vragen om eens met de coalitiepartijen rond de tafel te gaan zitten, zodat onze tijd hiermee in ieder geval niet wordt verspild.

Gedeputeerde **NORDER**: De heer Evertse kan zich voorstellen dat ik zijn opmerking over vaagheid verre van mij werp. Dat kan niet anders. Ik zou geen recht doen aan het coalitieakkoord als ik dat niet zou doen. Het is overigens een akkoord van de fracties. Als GS-lid neem ik daar notie van en probeer ik dat uit te voeren.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Het is dus aan de uitleggers...

De **VOORZITTER**: Alles goed en wel, maar wij moeten het vragenuur wel laten zijn wat het is. Het is bestemd voor vragen en antwoorden en niet voor discussie.

Gedeputeerde **NORDER**: Het aardige van de huidige coalitie is dat aan het dualisme op een goede manier invulling wordt gegeven. Het college probeert een lijn uit te zetten en alle fracties, of zij nu wel of niet deel uitmaken van de coalitie, toetsen of het college zijn werk goed doet. Dat is ook de wijze waarop dat moet gebeuren.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: De gedeputeerde zei dat hij het dualisme op een goede manier uitvoert. Dat spreekt mij erg aan. Hij zei eerder echter ook: u had de brief wel van internet kunnen halen. Dat lijkt mij geen goede invulling van de actieve informatieplicht van het college.

De **VOORZITTER**: Wat is uw vraag?

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Ik kom tot mijn vraag, voorzitter. Ik wil graag van de gedeputeerde weten of dit de manier is waarop GS communiceren met de Staten en omgaan met besluiten van de Staten over het vaststellen van een startnotitie. De gedeputeerde zei: wij zijn bijna aan een afronding toe en u kunt er te zijner tijd kennis van nemen. Maar op de vraag van de heer Klein Breteler zei hij net: ik stuur het u toe. Dat hebben wij in de Staten niet afgesproken. Ik dring er dus bij de gedeputeerde op aan, dat hij hier op een andere manier mee omgaat. Ik wil graag van hem horen welke manier hij dan voorstaat.

Gedeputeerde **NORDER**: Wat de startnotitie zelf betreft, hebben wij direct aangesloten bij het coalitieakkoord, waarin wordt aangegeven dat onderzoek moet worden gedaan en dat GS dat snel moeten starten. Dat is gebeurd. De startnotitie voor het onderzoek zelf is hier inderdaad niet besproken. Ik vind het jammer dat wij kennelijk verschillend aankijken tegen de manier waarop dat is gestart. Essentieel is voor mij dat wij de resultaten van het onderzoek direct aan de Staten ter beschikking stellen. Het gaat om fact-finding, het verzamelen van feiten. Wij hebben afgesproken dat de startnotitie over wat wij uiteindelijk met die feiten gaan doen, ordentelijk wordt besproken. Die toezegging doe ik graag gestand.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Ik heb toch de indruk dat u nu een klein beetje om het probleem heen draait. Op 17 september vorig jaar hebben de Staten besloten dat de startnotitie aan de Staten zou worden voorgelegd. Zo is het toen afgeconcludeerd. Nu gaat u daar een klein beetje langs heen en zegt u dat u het Statenbesluit misschien wat anders heeft geïnterpreteerd, et cetera. Het gaat mij om de basisvraag die ik graag beantwoord wil hebben: hoe gaan GS bij heikele kwesties om met hun actieve informatieplicht tegenover de Staten? U kunt dan wel wijzen op het coalitieakkoord, op de rol van het college en...

De **VOORZITTER**: Nogmaals, dit is het vragenuur, mijnheer Van der Dussen. Als u niet tevreden bent met het antwoord, staan u andere middelen ter beschikking. Het vragenuur kenmerkt zich door vraag en antwoord, snelheid en dynamiek en niet door debat.

De heer **VAN DER DUSSEN (VVD)**: Maar ook door een fatsoenlijk antwoord, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Nee, dat hoeft helemaal niet. In het vragenuur gaat het om vragen en antwoorden. Dan blijkt ook hoe een vragensteller een gedeputeerde in verlegenheid kan brengen of, omgekeerd, mogelijk met een kluitje in het riet wordt gestuurd. Dan staan de leden vervolgens andere middelen ter beschikking.

Gedeputeerde **NORDER**: Voorzitter. Wij hebben het proces op die manier vormgegeven. Daarmee dachten wij in lijn te handelen met de afspraak uit het coalitieakkoord. Laten wij nu vooruitkijken. Ik hoop dat wij met alle partijen, inclusief de grondgebonden gemeenten, een constructief proces kunnen ingaan, zoals nu in de kwartiermakersnotitie is voorbereid. Met het rapport krijgen de Staten op korte termijn de feiten te horen. Op die manier kunnen wij dat proces ingaan.

Mevrouw **DE BOER (GROENLINKS)**: Ook mijn vraag gaat over de uitleg van zaken. Is de gedeputeerde het met de fractie van GROENLINKS eens, dat het tot de actieve informatieplicht behoort om bij een gevoelig dossier een brief aan het Rijk in afschrift te sturen naar de desbetreffende commissie? Wij hebben het idee dat actief nu als reactief wordt uitgelegd en dat GS zeggen: "wij draaien pas als u vraagt". Dat zou niet zo moeten zijn.

Gedeputeerde **NORDER**: Daarin geef ik u graag gelijk, mevrouw De Boer. In dit geval was het goed geweest als de commissie direct een afschrift had gekregen.

De heer **VAN GINKEL (VVD)**: Als ik het antwoord van de gedeputeerde zo hoor, dan zullen wij vanmiddag in de Tweede Kamer niet de frase horen dat Valkenburg een bij uitstek geschikte locatie is om te bouwen. Zie ik dat goed?

Gedeputeerde **NORDER**: Ik ben geen automaat die je aan of uit zet, waarbij je elke keer hetzelfde riedeltje hoort. Je zoekt naar bewoordingen in antwoord op de vragen die in de Kamer worden gesteld. Het kan goed zijn dat ik zo dicht mogelijk blijf bij

datgene wat in het coalitieakkoord, het collegewerkprogramma en het streekplan is opgenomen.

De heer **WIEGMAN (VVD)**: Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij vanmiddag zo dicht mogelijk bij het coalitieakkoord denkt te blijven. Maar daarvoor hoorde ik van hem dat hij het coalitieakkoord één op één wil uitvoeren. Daar zit in mijn beleving ruimte tussen. Kan de gedeputeerde mij uitleggen hoe hij het nu exact bedoelt?

Gedeputeerde **NORDER**: Het kan zijn dat u van mij verwacht dat ik letterlijk zinnen oplees uit het coalitieakkoord of het collegewerkprogramma, maar dat lijkt mij niet de goede benadering. De goede benadering is dat je antwoord probeert te geven op een vraag van een Tweede-Kamerlid. Ik ken de vragen van tevoren niet. In de formulering probeer je zo dicht mogelijk te blijven bij wat wij hebben afgesproken en wat ik als volstrekt kaderstellend zie. Ik ben ook maar een mens. Het is niet zo dat je in mij een muntje gooit en dat dan het liedje gaat klinken. Ik doe mijn uiterste best. U kunt achteraf vernemen of dat is gelukt.

De heer **WIEGMAN (VVD)**: Voorzitter, mag ik nog één opmerking maken?

De **VOORZITTER**: Wij moeten dat hele vragenuur nog maar eens evalueren. Er zijn echter meer sprekers die twee vragen hebben gesteld. U krijgt nu ook dat recht.

De heer **WIEGMAN (VVD)**: Ik concludeer dat wij morgen niet zullen lezen of horen, dat de gedeputeerde andere dingen heeft gezegd dan het coalitieprogramma. Hij is een intelligent mens en ik ga ervan uit dat hij Tweede-Kamerleden manmoedig kan pareren. Dat kan dus nooit een probleem worden.

De **VOORZITTER**: Dat is een retorische vraag. Zo moet ik het maar opvatten.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Ik heb twee vragen. Waar in het coalitieakkoord staat precies dat Valkenburg een vliegveld moet blijven? Als ik naar alle vigerende plannen voor dat gebied kijk, zoals het streekplan, dan neem ik aan dat de verstedelijkingsopgave met name het gebied Valkenburg in beeld heeft. Dat is toch in de tussenliggende periode niet gewijzigd?

Gedeputeerde **NORDER**: Dat Valkenburg vliegveld moet blijven, staat er inderdaad niet in. Ik geloof ook niet dat dit de essentie van de discussie was. Wat dat tweede punt betreft, heb ik al een aantal keren gezegd dat in het streekplan West een proces is uitgezet. Daarover zijn in het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma een aantal nadere acties geformuleerd. Dat is hetgeen wij doen. Wij maken de afweging inzake de ruimte die nodig is voor wonen en werken. Die ruimte wordt in het hele gebied gezocht. In de studie is het gebied van Valkenburg daar onderdeel van. Er staat niet meer en niet minder dan dat. Dat doen wij ook. Ik hoop binnenkort in dat proces vorderingen te maken met het rapport en met de startnotitie die wij na de zomer zullen bespreken.

De heer **SCHAAP (D66)**: Ik kan het niet laten: weet de gedeputeerde ook of er misschien nog een derde luchthaven in Zuid-Holland ligt waar de coalitie over kan stoeien?

Gedeputeerde **NORDER**: Nee.

Mevrouw **VOLMULLER (VVD)**: In de brief staat dat de locatie bij uitstek geschikt is voor stedelijke ontwikkeling. Als een Tweede-Kamerlid tijdens die hoorzitting vraagt: "mijnheer Norder, gedeputeerde van Zuid-Holland, vindt u inderdaad dat Valkenburg bij uitstek geschikt is voor verstedelijking", wat zegt u dan?

Gedeputeerde **NORDER**: Ik zal dat plaatsen in het licht dat ik net schetste. Als u vraagt of ik achter de brief sta, dan is mijn antwoord volmondig ja.

*DE VERGADERING WORDT VAN 12.26 UUR TOT 13.15 UUR GESCHORST.*

(Plv. griffier: de heer F. Kas)

#### **4. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE MUSKUSRATTENBESTRIJDINGSSITUATIE IN DE**

##### **KRIMPENERWAARD. (5414)**

De heer **JAAP KLEIN (CDA)**: Voorzitter. Mijn fractie is van mening dat de muskusrattenbestrijding niet alleen in de Krimpenerwaard moet worden verhevigd, maar ook in Rijnland-Oost en andere delen van de provincie. Dit puntje willen wij er beslist in hebben. Verder gaan wij met het voorstel in behoorlijke mate akkoord.

Wel willen wij het voorstel uitbreiden. Wij denken namelijk dat er een groot potentieel aan mensen is dat wil meehelpen zonder daarvoor een financiële vergoeding te ontvangen. Veel grondgebruikers zijn bereid tot een inspanning om hun percelen vrij te maken van muskusratten. De dienst en de Bestuurscommissie moeten op deze bereidheid inspelen en deze mensen zo begeleiden, instrueren en uiteindelijk certificeren zodat je zeker weet dat ze kwalitatief goed werk met zo min mogelijk bijvangsten zullen leveren. Eventueel wil mijn fractie hiervoor een motie indienen.

Ongetwijfeld zal worden tegengeworpen dat de dienst hierdoor een bestrijder minder zal kunnen inzetten en de dienst niet alle bestrijders zal kunnen inzetten omdat iemand de instructie en begeleiding van de grondgebruikers ter hand moet nemen. Een muskusrattenbestrijder die bij wijze van spreken tien of vijftien parttimers kan laten meehelpen, kan echter voor verbluffende resultaten zorgen en dat willen wij goed onder de aandacht brengen. Onzes inziens moet de instructie en certificering in enkele dagdelen goed te doen zijn en kan bijvoorbeeld in een gebruikersovereenkomst met de desbetreffende grondgebruiker worden geregeld dat deze bijvoorbeeld twintig klemmen voor twintig hectare grond van de dienst in beheer krijgt. Door van de vakkennis van de dienst gebruik te maken, wordt meteen het probleem met inferieure klemmen getackled en zullen de bijvangsten zo laag mogelijk zijn. Ik gebruik overigens de term grondgebruiker omdat de Flora- en Faunawet hem gebruikt. Maar de term staat in het algemeen voor veehouder: in akkerbouwgebieden doet het probleem met muskusratten zich immers veel minder voor.

Als een grondgebruiker met twintig klemmen in een periode van twee of vijf weken -- dit is overigens meer een discussie voor kenners - geen muskusratten inlevert, omdat hij geen tijd of zin meer heeft of ze er niet meer zijn, denk ik dat je een goed spoor hebt om dat te begeleiden.

Wij hebben in de motie ook gesteld dat de dienst Muskusrattenbestrijding de regie moet voeren zijn en de controle en registratie van de vangstresultaten moet controleren en registreren om te kunnen zien wat er in het veld gebeurt. Er moet natuurlijk ook een evaluatie plaatsvinden, maar wij vinden dat daarop geen extra krachten moeten worden gezet. De resultaten van het derde en vierde kwartaal kunnen namelijk zonder extra inzet goed in het jaarverslag 2004, dat toch moet worden geschreven, worden meegenomen. Voordat ergens op een of andere manier een groepje geïnstrueerd is, zal immers het derde kwartaal bijna zijn aangebroken. Een bijkomend voordeel van de onbezoldigd meewerkende veehouders zal misschien zijn dat deze mensen minder zullen klagen. In het algemeen zullen mensen die voor de schade opdraaien, maar er niets tegen kunnen of mogen doen, harder klagen. Aangezien een muskusrat in een jaar tijd bijna een kubieke meter grond verplaatst die grotendeels in de watergangen terecht komt, en de grondgebruiker voor de kosten van het verwijderen opdraait, is het reëel dat deze persoon in staat wordt gesteld om dit te voorkomen. In elk goed veehouderijbedrijf vangt de eigenaar zelf de mollen en welke

oudgediende kent nog de situatie met de wet ter bestrijding van de mollen, egels en kikvorsenwet? Toen het goed gereguleerd was, lukte het niet, maar toen de grondeigenaren zelf de bestrijding ter hand mochten nemen, lukte het wel goed om de beestjes onder controle te houden.

Ik wil de dienst Muskusrattenbestrijding een grote pluim geven. Hoewel de medewerkers naar mijn mening zo ongeveer de zwaarste job van de provinciale organisatie hebben, is het ziekteverzuim bij deze dienst het laagst: een prestatie die een felicitatie waard is. Ik denk dat door het inschakelen van grondgebruikers oudere medewerkers die het zware veldwerk wellicht wat minder goed aankunnen, langer bij de dienst betrokken zullen kunnen blijven door hen bij de instructie, controle en het ophalen van de muskusratten in te schakelen.

De heer VAN DEN BROEK (PvdA): Voorzitter. In de Krimpenerwaard dreigt de situatie met betrekking tot de muskusratten uit de hand te lopen. De behandeling in de Statenvergadering had wat ons betreft dan ook eerder mogen plaatsvinden: dit onderwerp is al een keer, toen ik het graag wilde afhandelen, van de agenda gehaald.

Ik zie het probleem in de Krimpenerwaard los van alles wat wij over de bestrijding van muskusratten in het algemeen zouden kunnen uitspreken. Het gaat nu uitsluitend over de aanpak van het probleem in de Krimpenerwaard, waar de beesten behoorlijk wat schade aan gewassen, waterkeringen en het land aanrichten. De cijfers liegen er niet om: een stijging van het aantal vangsten in 2003 ten opzichte van 2002 met 20 % is behoorlijk hoog. De norm van een vangst van 0,25 muskusrat per velduur, die de Landelijke Coördinatie Commissie Milieuwethandhaving hanteert wordt nog lang niet gehaald. Aangezien wij ver boven 1.5 muskusrat per velduur komen, is het effect van de bestrijding op dit moment nihil. Dit betekent dat wij de inspanning moeten vergroten en dat wij meer vangers in de Krimpenerwaard moeten inzetten. Ik heb berekend dat andere gebieden in Zuid-Holland eveneens een grotere inspanning nodig hebben. In de brief van de Zuid-Hollandse Waterschapsbond staat duidelijk dat een alleen op de Krimpenerwaard gerichte extra inzet van menskracht niet overeenkomt met de afspraak in de Bestuurscommissie. Ik hoor daarover graag de mening van de gedeputeerde.

Ik ben bezorgd over de signalen die mij vanuit de Krimpenerwaard bereiken over gevonden klemmen en bestrijding op eigen houtje. Omdat de provincie aan dergelijke praktijken niet mag meedoen, zal mijn fractie de CDA-motie steunen die strekt tot steun aan de grondgebruikers met een goede instructie en goed vangmateriaal. Wij stellen daarbij het zoveel mogelijk voorkomen van bijvangst als belangrijke voorwaarde. Dit is mogelijk door mensen te instrueren wanneer, hoe en waarmee zij moeten vangen. In de overeenkomst moet ook worden geregeld wanneer zij wel en wanneer zij niet mogen vangen en hoe, in het geval van te veel bijvangst, corrigerend zal worden opgetreden; te denken valt aan een herhaalde instructie.

Mevrouw VAN DER MEER (Leefbaar Zuid-Holland): Voorzitter. Een van de taken van de provincie is de muskusrattenbestrijding. Vorige zomer hebben wij op een snikhete dag een werkbezoek gebracht aan de muskusrattenbestrijding. Met lieslaarzen aan onze benen hebben wij geconstateerd wat deze bestrijding voor de provincie betekent en hebben wij inzicht gekregen in de problematiek en de gehanteerde werkwijze.

In september 2003 hebben wij in de commissie naar aanleiding van een inspraakreactie besloten over de muskusrattenbestrijding in Zuid-Holland in de volle breedte een discussie te voeren in een van de daaropvolgende commissievergaderingen. Helaas heeft die discussie tot op heden niet kunnen plaatsvinden doordat er geen stuk is aangeleverd. Wij vinden dat erg jammer en wij hebben ook aangegeven dat wij graag over de organisatie van de muskusrattenbestrijding, de aanpak en de wijze waarop andere betrokkenen, die de CDA-fractie al heeft genoemd, zouden moeten omgaan met de bestrijding; een bespreking met de hele sector willen hebben. Het is jammer dat wij sinds september 2003 niets op dit verzoek hebben gehoord, te meer daar dit voorstel nu voorligt. Wij zien dan ook wel de noodzaak in van de uitvoering van dit voorstel en of wij er nu wel of niet over discussiëren: het blijft uiteindelijk onze taak om dit voorstel uit te voeren.

Wellicht zijn er echter meer knelpunten in de provincie en voordat wij die oplossen, verwachten wij van de gedeputeerde dat wij op korte termijn, dus nog voor de zomer, in de commissie een discussie over de volle breedte van de muskusrattenbestrijding kunnen voeren. In ieder geval is gebleken dat muskusratten sneller zijn dan de gedeputeerde, want anders lag dit voorstel nu niet voor. De twee A-viertjes die wij in de commissie hebben gekregen en op basis waarvan wij onze mening moeten vormen, zijn wat mager. In de eerstvolgende commissievergadering verwachten wij dan ook een beter onderbouwd stuk op basis waarvan wij een goed besluit kunnen nemen voor de muskusrattenbestrijding in Zuid-Holland voor de lange termijn.

De heer VAN EEKHOUT (VVD): Voorzitter. Ik sluit mij graag aan bij het positieve geluid van de heer Klein ten aanzien van de bestrijdingsdienst zelf.

In Alaska hebben muskusratten tal van natuurlijke vijanden. De Tsjechische graaf die aan het begin van de 20<sup>e</sup> Eeuw vijf exemplaren mee naar zijn landgoed nam, heeft zich niet gerealiseerd hoe hoog de voortplantingssnelheid van dit dier is en evenmin dat het hier aan natuurlijke vijanden vrijwel ontbreekt. Binnen tien jaar waren er binnen een straal van 100 km al twee miljoen

exemplaren en in 1941 werd de eerste in Noord-Brabant gesignaleerd. Nu bevinden ze zich ook in deze provincie waar de talloze dijken, watergangen, plassen, vruchtbare gronden en zachte winters de ideale habitat voor deze vlijtige grazers vormen. Ze hebben geen natuurlijke vijanden; strenge winters worden steeds zeldzamer en ook de damesmode biedt geen soelaas meer. Per jaar verzet een muskusrat maar liefst een kubieke meter grond en meestal betreft het de taluds van dijken en watergangen. Waterbeheer en veiligheid komen daardoor ernstig in gevaar, terwijl de grondverzakkingen ook andere gevaren opleveren.

Een structurele aanpak is daarom naar mijn mening vereist, met name door die overheden die het grootste existentiële belang bij de goede werking van het watersysteem hebben: de waterschappen. Elders in het land is of wordt de muskusrattenbestrijding tot ieders tevredenheid al aan de waterschappen overgedragen. Deze optie moeten wij niet voor ons uitschuiven. Wij overwegen dan ook op de kortst mogelijke termijn in de commissie Groen, Water en Milieu en uiteindelijk in dit huis met een gezamenlijk initiatiefvoorstel op dit punt te komen. De fundamentele discussie over de bestrijding zal nu in de betrokken Bestuurscommissie plaatsvinden en daarna in de commissie Groen, Water en Milieu. Wat ons betreft, zal dit zo snel mogelijk gebeuren. De politieke aansturing, of het gebrek daaraan, mag daarbij geen obstakel vormen en ook uit het voorliggende voorstel, waarmee mijn fractie geheel kan instemmen, blijkt dat er haast is geboden.

Een effectievere bestrijding in de gehele provincie is bittere noodzaak en de door betrokken boeren en grondeigenaren aangeboden vakkundige hulp is daarbij meer dan welkom. Zij kennen het gebied uitstekend en hebben een direct bestaansbelang bij de bestrijding. Wij zullen de motie daarover dan ook van harte steunen. De inleenovereenkomst met de Bedrijfsverzorgingsdienst past in de afspraken die hier gemaakt zijn en de waterschapsbonden en de WLTO hebben hun medewerking toegezegd. Nu is het zaak om de schade, zoals die in de Krimpenerwaard, zo snel en effectief mogelijk te beperken. In de Bestuurscommissie is afgesproken om met de tien mensen, die tijdelijk extra beschikbaar komen, ook nieuwe probleemgebieden in andere delen van Zuid-Holland, zoals Reewijk, Bodegraven en Aarlanderveen aan te pakken. De SGP/ChristenUnie zal dienaangaande een door de VVD-fractie gesteunde motie indienen.

De heer VERMEULEN (SP): Voorzitter. Ik heb al veel steun voor dit voorstel gehoord, maar de SP-fractie vraagt zich toch af of dit wel een verstandig voorstel is. Tot nu toe hebben wij gezien dat, ondanks de inzet van steeds meer geld en bestrijders, de populatie blijft groeien en niet onder controle kan worden gebracht. Dit is ook logisch. Het is een natuurlijke reactie voor een soort die onder druk staat, de voortplantingssnelheid te verhogen. Bij de bestrijding wordt bovendien voor het grootste deel slechts de natuurlijke aanwas weggevangen. Daarbij gaat het vooral om diertjes die bij volwassenheid voor 55% en als jong voor 84% toch al door andere oorzaken zouden zijn overleden.

Het is tijd voor een andere aanpak. De SP-fractie is blij dat de gedeputeerde, naar ik aanneem, in de volgende vergadering van de commissie Groen, Water en Milieu met een planning voor een notitie zal komen om dit eens goed en duidelijk te bespreken en alle facetten te bekijken. Wij hadden dit overigens liever voorafgaand aan dit voorstel gedaan.

Het voorliggende voorstel lijkt uit angst voor schadeclaims te zijn ingediend. Aangezien een duidelijk overzicht van het aantal schadegevallen en de kosten ontbreekt, neem ik aan dat de kosten van de bestrijding kunnen worden weggestreept tegen de kosten van de vergoeding van eventuele schade. Het bedrag voor het regulier onderhoud aan de oevers in de Krimpenerwaard neemt ook al jaren niet toe. Het is bovendien lastig om de oorzaken van oeververzakkingen vast te stellen: vaak gaat het om schade die is veroorzaakt door een combinatie van verschillen in waterstand, harde wind en uitspoeling en verzadiging door regenval.

De SP-fractie verwacht op dit moment niet dat het opvoeren van de bestrijding tot een beheersbare populatie zal leiden. Wij kunnen ook slechts afgaan op aannames. In 2007 wordt een beheersbare situatie verwacht waarbij men een vangst van 0,50 per vangstuur haalt. Gezien de landelijke norm van 0,25 vraag ik de gedeputeerde waarop de norm van 0,50 per vangstuur is gebaseerd en hoeveel muskusratten er in de Krimpenerwaard zullen zijn als de situatie onder controle is.

De SP-fractie is bezorgd over de bijvangst. De uitbreiding van de bestrijdingsmiddelen, met name met klemmen, heeft extra bijvangst tot gevolg. Ik denk hierbij zowel aan beschermde dieren als lepelaars en futen als aan wilde eenden en waterhoentjes. Ook dieren die ik als natuurlijke vijanden van vooral jonge muskusratten beschouw, worden gedood. In Zuid-Holland betreft het per jaar 70 bunzings, 30 nertsen en 17 hermelijnen. In de commissie heeft de heer Hofstede gezegd dat de bijvangst door de opleiding van anderhalf jaar voor nieuwe muskusrattenvangers zo laag mogelijk kan worden gehouden. Aangezien deze mensen, naar ik aanneem, snel aan de slag moeten, stelt deze mededeling ons niet gerust. Er zijn ook andere mogelijkheden om de bijvangst te beperken. Men kan bijvoorbeeld gaas over lokaasklemmen en rondklemmen spannen en bij lokaasklemmen ander lokaas gebruiken. Ik kan alleen maar hopen dat dit in de praktijk ook al gebeurt.

De SP-fractie meent dat dit voorstel voor de Krimpenerwaard leidt tot dweilen met de kraan open. De bestrijders zullen in ieder geval op leuke quads en nieuwe bootjes door de polders varen, wat mij ook wel leuk lijkt. Dit doet mij echter meer aan "toys for boys" denken dan aan een goed onderbouwde visie op faunabeheer.

De heer VAN DIJK (SGP/ChristenUnie): Voorzitter. De Tsjechische graaf die in 1905 een paar van die leuke beestjes uit Alaska meenam, heeft heel wat op zijn geweten. Het is echter een gegeven dat de mens waar hij ingrijpt in een schepping, zoals ook hier het geval is, de rekening gepresenteerd krijgt.

Tegen dit grote en nijpende probleem moeten maatregelen worden genomen. De nood is echter niet alleen hoog in de Krimpenerwaard, maar ook in andere gebieden zoals de Alblasserwaard. Het is een goede zaak dat de nota voorligt, maar zij is wat laat en misschien wel te laat. Uiteraard gaat onze fractie akkoord met de extra inzet aangezien de nood hoog is en er gehandeld moet worden. Alleen al in Stolwijk zijn volgens de meest recente gegevens in de eerste vier weken van het jaar 192 muskusratten gevangen; in de tweede vier weken 1320; in de derde vier weken 1752 en in de laatste vier weken 1011. In totaal zijn in Stolwijk in deze periode 4275 muskusratten gevangen; dat is nogal wat.

Tegelijkertijd moeten wij ons op een andere aanpak bezinnen, zoals ook in de nota wordt gesteld. In de nota wordt de prima mogelijkheid genoemd, elke bestrijder een eigen gebied te geven en ook de uitbreiding van de hoeveelheid vangmateriaal vind ik uitstekend.

De manier van bestrijden wordt ook ter discussie gesteld. Een onderzoeker, de heer Freek van Altena, van de universiteit van Wageningen stelt zelfs dat wij er maar mee moeten leren leven en dat boeren wel vaker mekkeren en het liefst tot de slootkant zaaïen, terwijl zij evengoed een stukje uit de kant kunnen blijven. Een uitspraak als deze gaat onze fractie, heel voorzichtig gezegd, iets te ver. Ook het onvruchtbaar maken van muskusratten door een voer met een anticonceptiemiddel te strooien, is volgens de mensen van de praktijk bijna niet uitvoerbaar. Het is weliswaar prima dat er onderzoek plaatsvindt naar de eventuele zelfregulering van de populatie, maar laat dit onderzoek niet te lang duren; het moet naar onze mening snel kunnen.

Ondertussen moet alles op alles worden gezet met de bestrijding, waarbij ook de grondgebruikers moeten worden ingezet. Het is nu al wettelijk toegestaan dat zij op eigen terrein klemmen zetten en die klemmen zijn echt wel ergens te koop. Zoals ik ook in de commissie heb gezegd, zullen slimme boeren die klemmen anders ook wel ergens vinden. Wij doen daarom een klemmend beroep de dienst de grondgebruikers een korte cursus te laten aanbieden, goed materiaal te laten verstrekken en de controle te laten uitvoeren.

De provincie dient zich ook af te vragen of de waterschappen de bestrijdingstaak niet beter kunnen overnemen. Rivierenlanden, waarbij de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden zich binnenkort aansluiten voert deze taak al zelf uit en ook in Drenthe en Overijssel ligt deze taak nu al bij zes waterschappen en wordt deze centraal gecoördineerd. Onze fractie zou een gesprek hierover tussen provincie en waterschappen toejuichen, al beseffen wij dat de waterschappen op dit moment bestuurlijk wel iets meer aan hun hoofd hebben dan de muskusratten. Aan dit punt moet echter zo snel aandacht worden besteed.

Van de Zuid-Hollandse Waterschapsbond ontving mijn fractie een brief waarin wordt gesteld dat in de Bestuurscommissie niet conform de afspraken is gehandeld, hetgeen ons een beetje heeft verbaasd. Afsproken zou zijn dat de extra vangsten niet alleen in de Krimpenerwaard plaatsvinden, maar ook in andere gebieden. Onze fractie neemt aan dat, indien dat is afgesproken, de gedeputeerde dit zal corrigeren. Hij kan dit heel eenvoudig doen door het amendement dat wij zullen indienen, over te nemen. Als de gedeputeerde dat niet doet, dan heeft hij in ieder geval een financieel probleem.

Onze fractie is van mening dat de gedeputeerde ten minste agendalid van de Bestuurscommissie moet zijn. Nu is hij niet aanwezig op de commissievergadering, maar is hij wel regelmatig haar woordvoerder. Door deze vreemde gang van zaken dwingen wij hem in een soort spagaat, hetgeen kan worden voorkomen.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Voorzitter. Bij het aanhoren van de betogen, dringt zich bij mij de vraag op of het allemaal aan de muskusratten ligt, of ook een beetje aan onszelf. In het financieel overzicht van de afgelopen jaren constateer ik dat wij nu anderhalf miljoen euro meer uitgeven, bijna vijftien muskusrattenvangers extra hebben ingezet en het aantal muskusratten en de schade slechts zijn toegenomen; hier klopt iets niet. Naar aanleiding van enkele krantenberichten hebben wij in september 2003 in de Statencommissie aandacht voor dit probleem gevraagd. De gedeputeerde heeft bij die gelegenheid toegezegd dat hij een allesomvattende nota zou voorleggen om de strategie van de bestrijding of beheersing te bespreken. Het is spijtig dat deze nota nu nog niet voorligt. In de laatste vergadering van de Statencommissie heeft de gedeputeerde aangegeven dat hij binnen een maand met een planning zal komen, maar in het besluitenlijstje van onze adviezen is dit al helemaal afgezwakt. Ik hoop dan ook nog steeds dat de gedeputeerde zijn toezegging gestand zal doen en binnen een maand met een planning zal komen zodat wij planmatig aan dit probleem kunnen gaan werken.

Mijn fractie wil dat veel meer wordt ingezet op biologische bestrijding en de vergoeding van schade in plaats van op de bestrijding zoals die nu plaatsvindt. In de commissie hebben wij al aangegeven dat wij de problemen in de Krimpenerwaard erkennen, maar dat de gekozen aanpak niet met onze filosofie spoort. Omdat wij bovendien ook niet over voldoende informatie beschikken om tot een betere beheersingsstrategie te komen, kunnen wij met dit voorstel niet akkoord gaan.

De heer VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF): Voorzitter. Het moet tot de onbetwiste hoogtepunten van een Statenlid behoren om over rattenbestrijding te mogen spreken. De LPF-fractie vindt dat wij blij mogen zijn met onze waterkonijnen die bij onze zuiderburen op de menukaart staan, en daardoor voor ons een bron van inkomsten kunnen vormen.

De heer SCHAAP (D66): Voorzitter. Ik begrijp dat mijn collega zich al in Brussel aan het oriënteren is?

De heer VAN DER VORM-DE RIJKE (LPF): Ik ben u zeer erkentelijk dat u mij voor de tweede keer gelegenheid geeft: u krijgt op 10 juni de kans op mij te stemmen.



De LPF is niet alleen tegen meer ratten, maar ook tegen meer ambtenaren en ik moet constateren dat het een historische dag is: ik ben het wederom eens met de fractie van GroenLinks. De provincie heeft meer geld aan meer ambtenaren uitgegeven en dit heeft geleid tot meer ratten en meer schade. Ik kijk nu de fractie van de VVD ernstig aan die de kiezers heeft beloofd dat de provincie 15% minder ambtenaren zal aanstellen, waarvan acte.

De LPF-fractie stelt voor de bestrijding van de muskusratten slimmer aan te pakken. De lijn om het bedrag van 2,5 miljoen euro, dat al wordt uitgegeven, te verhogen en daarmee evenmin resultaat te behalen, lijkt ons niet goed. Tegen de achtergrond van de belofte om minder ambtenaren aan te stellen, wil ik met het voorstel akkoord gaan op voorwaarde dat voor elke extra muskusrattenbestrijder elders in het apparaat een ambtenaar verdwijnt.

In Zuid-Holland is het kennelijk een taak voor de provincie om ratten te vangen. Ik heb echter het idee dat andere provincies er anders over denken en wij moeten kijken of een andere organisatie betere resultaten kan behalen. Ik zeg niets over de mensen, maar over de manier waarop zij moeten worden ingezet.

Mij moet van het hart dat de huidige bestrijdingsmethodiek wel eens zou kunnen worden heroverwogen. De bestrijding is weinig diervriendelijk, weinig creatief en gebeurt met klemmen en

vallen. Ons wordt in de nota slechts de keuze geboden om meer geld te steken in dezelfde methodiek. Wij missen in de nota de mogelijkheid om te kiezen voor intensiever onderzoek naar genetische modificatie met als doel methodieken te vinden voor een onvruchtbaarheidsstrategie. De muskusratten zouden zichzelf dan uitroeien door zich niet meer voort te planten. De keuzemogelijkheid voor deze aanpak mis ik in de nota, hoewel er ongetwijfeld op dit terrein al onderzoek is gedaan.

Ten slotte heeft mijn fractie onderzocht of de bestrijding efficiënt gebeurt. De gemiddelde muskusrat kost deze provincie tussen € 9,33 en € 16,43. Privatisering is gezien het gebrek aan winstperspectieven dan ook geen optie. Mijn fractie onderschrijft de motie ten aanzien van de muskusrattenbestrijding door grondgebruikers en ik constateer tot mijn genoegen op het kopijetje van de motie dat het CDA wat vervaagt en Pim Fortuyn steeds scherper wordt.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Ook wij zijn enigszins verbaasd over deze notitie. Het is ons echter duidelijk dat er iets in de Krimpenerwaard moet gebeuren, zeker als wij de huidige aanpak willen voortzetten. Zoals anderen ook al hebben opgemerkt, is er afgesproken om een meer principiële discussie te voeren met als thema, simpel gezegd, "steken wij het geld in de rattenbestrijding of in de bestrijding van de gevolgen van de ratten". Opjagen van de beesten leidt immers tot reproductie. Het zou ook ons een lief ding waard zijn geweest als deze principiële discussie nu eindelijk had kunnen worden gevoerd.

Wij hebben moeite met deze voordracht die zich niet beperkt tot een eenmalige bijdrage voor extra bestrijders van muskusratten, maar tot onze verbazing ook structurele elementen bevat. Als wij immers de toekomst van de omgang met de muskusratten willen laten hangen van het principiële debat, moeten wij nu niet verder gaan dan een incidentele extra bijdrage en vooral niets voor de komende jaren vastleggen. Ik vraag daarom waarom deze voordracht structurele voorstellen bevat.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de opperrattenvanger van het college, gedeputeerde Van der Sar.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Voorzitter. De taken van de provincie bevatten inderdaad elementen die zich lenen voor grappen, maar vandaag is er een probleem aan de orde waarvan wat te gemakkelijk wordt gezegd dat het anders zou kunnen worden aangepakt. Inderdaad heb ik in september een notitie toegezegd waarin ik op mogelijke alternatieven voor de muskusrattenbestrijding zou ingaan. Tijdens die commissievergadering is ook aangevoerd dat de meerderheid van de deskundigen in Nederland van mening is dat de mens, vanwege het ontbreken van natuurlijke vijanden, de natuurlijke vijand van dit schadelijke dier moet zijn. Dit betekent dat wij moeten proberen, zoveel mogelijk dieren te vangen om de populatie tot een laag niveau terug te brengen. Daarbij zijn twee aantallen genoemd: 0,50 en 0,25 per vangstuur. Het is de bedoeling om in Zuid-Holland weer op het aantal 0,25 per vangstuur te komen. Op het moment dat het aantal 0,50 per vangstuur wordt bereikt, is het zeker dat ook 0,25 per vangstuur zal worden bereikt.

De bedoeling van de voorgestelde uitbreiding van het aantal mensen en het inschakelen van de Bedrijfsverzorgingsdienst en de grondgebruikers is om op het aantal 0,50 per vangstuur te komen. In enkele gebieden in Zuid-Holland, zoals de Krimpenerwaard, is de situatie door de muskusrattenpopulatie kritiek. Het beleid van de dienst Muskusrattenbestrijding, die wordt aangestuurd door de Bestuurscommissie, is erop gericht de beschikbare mensen zodanig in te zetten dat overal in de provincie de nagestreefde aantallen 0,50 en 0,25 per vangstuur worden gehaald. Natuurlijk krijgt de meest kritieke situatie in de Bestuurscommissie en in de stukken de meeste aandacht, maar het beleid van het management van de dienst Muskusrattenbestrijding is gericht op de beheersing van de situatie in de gehele provincie.

In dat kader wijzen de ondertekenaars van de motie op de groep grondeigenaren en grondgebruikers die gemotiveerd kunnen worden om aan de bestrijding deel te nemen. Zij wijzen er voorts op dat de Flora- en faunawet deze deelname al toestaat en deze na motivering en aansturing door de deskundigen van de dienst Muskusrattenbestrijding wel eens heel effectief zou kunnen zijn. Ik neem de uitnodiging om daarover met de Bestuurscommissie te overleggen dan ook graag aan en ik zal zo snel mogelijk in de commissie over de afspraken voor 2004 rapporteren. Daarbij zal ik een toelichting geven op de training van de mensen, het beschikbaar te stellen materiaal en het monitoren en evalueren.

Enkele woordvoerders hebben aan de orde gesteld dat elders in Nederland waterschappen voor de muskusrattenbestrijding verantwoordelijk zijn. In de commissie hebben wij daarover ook gesproken, waarbij ik heb gezegd dat deze zaak na hun reorganisatie met de waterschappen moet worden besproken. Ik heb daarbij aangegeven dat ik verwacht dat de waterschappen daarover willen overleggen op het moment dat de zaak op orde is. Bij eerder overleg zullen naar mijn mening andere elementen worden betrokken en is het de vraag of dit de zaak wel versnelt. Ik zal dus met de waterschappen een gesprek aangaan over de toekomstige aansturing van de dienst Muskusrattenbestrijding.

Wij hebben afspraken gemaakt over alternatieven en ik ben van mening dat ik de commissie op de hoogte heb gehouden van de ontwikkelingen op dat terrein. De Bestuurscommissie die als commissie van deskundigen op dat terrein zou adviseren, heeft mij op zo'n korte termijn een advies gestuurd dat ik dit ter informatie aan de commissie heb toegezonden. In de laatste commissievergadering heb ik toegezegd dat ik met een notitie over de alternatieven zal komen en dat ik de planning van deze notitie in de komende vergadering zal schetsen. Mijn woorden komen waarschijnlijk onverkort in het verslag en ik neem aan dat de heer Ouwehand dit een heldere tekst vindt.

Door de overgang naar het duale stelsel wordt de Bestuurscommissie Muskusrattenbestrijding vanuit PS bemenst en staat de verantwoordelijke portefeuillehouder op afstand. De afgelopen tijd hebben wij voor deze situatie een noodoplossing gevonden en deze week zal ik met de voorzitter van de Bestuurscommissie bespreken hoe wij hiermee in de toekomst zo zullen omgaan dat de portefeuillehouder bovenop de Bestuurscommissie kan zitten zonder er lid van te zijn. U zult daarover worden geïnformeerd.

Ik heb kennis genomen van de motie en het is mij duidelijk wat van mij wordt verwacht. In de overwegingen zou ik echter graag opgenomen zien dat een positief effect wordt verwacht van de deelname van de grondgebruikers als zij zich bij het gebruik van het vangstmateriaal laten aansturen door de dienst Muskusrattenbestrijding. Ik zal mij gedragen naar de rest van de tekst.

Ik ben al ingegaan op het amendement van de SGP/ChristenUnie door te verklaren dat de dienst Muskusrattenbestrijding elk probleem met muskusratten aanpakt. De kritieke toestand van de Krimpenerwaard heeft weliswaar tot gevolg dat daar veel mensen aan het werk zijn, maar het beleid van de dienst is ook gericht op ontwikkelingen in andere gebieden in Zuid-Holland die een extra inzet rechtvaardigen. In die zin kan ik het amendement volgen.

De heer **VAN DEN BROEK (PvdA)**: Voorzitter. Zijn er geen concrete afspraken in de Bestuurscommissie gemaakt over de verdeling van die tien personen?

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Ik kan mij dat niet voorstellen, want de Bestuurscommissie zegt hoogstens tegen de heer Hofstede, de directeur van de dienst

Muskusrattenbestrijding, dat hij zijn mensen zo effectief mogelijk moet inzetten. Het sturingsconcept in de Bestuurscommissie, de rol en de taakverdeling tussen bestuurders en uitvoerders zijn voorts helder.

De heer VAN DEN BROEK (PvdA): Mag ik u dan aanraden om contact met de voorzitter van de Bestuurscommissie op te nemen om het met hem goed af te stemmen. Ik heb begrepen dat al is gezegd dat de waterschappen anders hun bijdrage zullen intrekken.

Gedeputeerde VAN DER SAR: Ik heb begrepen dat waterschappen over middelen beschikken om duidelijk te maken dat zij iets willen. Als dat aan het papier is toevertrouwd, is dat nog helderder dan alleen een uitspraak. Op basis van een uitspraak op papier zal ik een gesprek met de Bestuurscommissie aangaan.

De heer VAN DIJK (SGP/ChristenUnie): Ook wij hebben signalen ontvangen dat de Waterschapsbond op het standpunt staat dat van die tien muskusrattenbestrijders er acht naar de Krimpenerwaard en twee naar andere gebieden gaan. Wij kunnen niet helemaal nagaan of dit waar is, maar het is wel noodzakelijk dat de gedeputeerde het gesprek zo snel mogelijk aangaat om financiële problemen te voorkomen. Een lager aantal muskusrattenbestrijders in de Krimpenerwaard rechtvaardigt bovendien de inzet van de grondgebruikers.

Gedeputeerde VAN DER SAR: Ik denk dat wij oog moeten hebben voor de situatie. In de Bestuurscommissie Muskusrattenbestrijding die vanuit de Zuid-Hollandse Waterschapsbond en PS van Zuid-Holland wordt bemenst, bevindt zich de deskundigheid voor de aansturing. Dit betekent dat de Zuid-Hollandse Waterschapsbond tegen zijn eigen vertegenwoordigers moet zeggen hoe zij zich in de Bestuurscommissie moeten gedragen en in wezen geeft u mij naast de vertegenwoordigers van PS in de Bestuurscommissie de opdracht om zo met de Bestuurscommissie in gesprek te gaan. Volgens mij is in de Bestuurscommissie gesproken in de geest van de brief, hetgeen betekent dat het gedrag van de dienst daarnaar zal zijn.

Ten slotte spreek ik namens de dienst mijn dank uit voor de grote waardering van de woordvoerders voor de dienst. Het is altijd mooi wanneer je iemand in het weiland aan zijn pak als een van onze zeer gewaardeerde provinciale muskusrattenbestrijders herkent. Deze waardering zal de heer Hofstede ook overbrengen op zijn medewerkers.

De heer SCHAAP (D66): Voorzitter. Ter voorkoming van een tweede termijn herinner ik aan mijn vraag waarom de gedeputeerde een structurele verhoging van de bezetting voorstelt in plaats van een incidentele verhoging in afwachting van dat meer principiële debat.

Gedeputeerde VAN DER SAR: Ik denk dat een incidentele aanpak mogelijk is, maar ik denk ook dat men daarbij in een aantal gevallen tegen rechten van medewerkers oploopt. Dat betekent dat wij nu voor een aantal zaken incidenteel en structureel besluiten moeten nemen. Het is echter mogelijk dat wij door de discussie over alternatieven tot een andere aanpak komen. Ik heb al gezegd dat de meerderheid van de deskundigen van mening is dat in het natte gedeelte van Nederland voor de huidige bestrijdingsmethode moet worden gekozen en deze visie is een van de achterliggende motieven om incidenteel en structureel deze investeringen te doen.

De heer SCHAAP (D66): Dat betekent dat de gedeputeerde zijn keuze al gemaakt heeft?

Gedeputeerde VAN DER SAR: Ik heb mijn keuze nog niet gemaakt, maar ik verlaat mij bij het maken van keuzen op deskundigen en het merendeel van de deskundigen spreekt uit dat de aanpak in Zuid-Holland de juiste is. Dit laat mijn toezeggingen onverlet over de alternatieven en de termijn binnen welke ik graag met de commissie over dit onderwerp zal spreken.

De VOORZITTER: Dank u. Ik geef het woord aan de heer Klein.

De heer JAAP KLEIN (CDA): Voorzitter. Tijdens de lunchpauze maakte de directeur van de dienst Muskusrattenbestrijding een zeer terechte opmerking. Hij vond het zonde dat er zo lang werd gepraat, want hij had in die tijd minstens tien ratten kunnen vangen. Zelf ben ik ook meer een doener dan een prater en daarom vind ik dit een juiste insteek. Soms heb je echter ook wel eens de verantwoordelijkheid om lijnen uit te zetten, voordat je aan het werk kunt.

Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Tegen de SP-woordvoerder die lepelaars als bijvangst noemde, zeg ik dat er de laatste jaren gelukkig geen lepelaars als bijvangst zijn gevangen en dat hij deze vogels dan ook niet moet noemen.

Tegen de gedeputeerde zeg ik dat grondgebruikers niet gemotiveerd hoeven te worden, want dat zijn zij reeds lang. Ik heb in eerste termijn bij de gebruikersovereenkomst vergeten te zeggen dat daarin de kwaliteit van het vangen moet worden opgenomen. In de gebruikersovereenkomst kan goed een bepaling worden opgenomen voor een teveel aan bijvangsten door het onoordeelkundige gebruik van klemmen. Misschien heeft het nog zin die grondgebruiker een herhalingscursus aan te bieden, maar anders moet deze persoon ermee ophouden omdat een teveel aan bijvangsten niet te verantwoorden is.

Mijn fractie houdt de motie, zoals zij is verwoord, overeind en stelt het op prijs als de gedeputeerde haar integraal overneemt.

INGEDIEND IS :

**MOTIE M1/5414**, voorgesteld door de leden Jaap Klein, Van den Broek, Van Dijk, Van Eekhout en Van de Vorm-de Rijke, over **muskusrattenbestrijding**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 21 april 2004, ter behandeling van de uitbreiding van de muskusrattenbestrijding,

gehoord de beraadslaging;

overwegende:

- dat er een aanbod is van grondgebruikers die bereid zijn onbezoldigd op hun percelen mee willen te werken aan de bestrijding;
- dat gebruik van niet-geschikt vangmateriaal en verkeerd gekozen vangstrategieën door ongecontroleerde en ongeoefende grondgebruikers naar verwachting leidt tot grotere bijvangsten;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- in overleg met de Bestuurscommissie en de directie van de dienst Muskusrattenbestrijding het aanbod van grondgebruikers te registreren, hen te instrueren en na gebleken geschiktheid te certificeren;
- onder voorwaarden, in een gebruiksovereenkomst, klemmen beschikbaar te stellen;
- de dienst Muskusrattenbestrijding de controle, de regie en de registratie van vangstgegevens uit te laten voeren;
- in het jaarverslag van de dienst Muskusrattenbestrijding een korte evaluatie van de samenwerking met de grondgebruikers (over het derde en vierde kwartaal van 2004) op te nemen en dit aan de commissie Groen, Water en Milieu aan te bieden,

en gaan over tot de orde van de dag."

De heer VAN DEN BROEK (PvdA): Voorzitter. De VVD-fractie heeft ons in eerste termijn uitgenodigd om mee te denken over een initiatiefvoorstel, maar ik

wil mij daarover eerst met mijn fractie beraden. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording.

De heer VAN EEKHOUT (VVD): Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. De 15% minder ambtenaren, genoemd door de LPF-fractie, is de uitkomst van de som 20% minder en 5% meer ambtenaren voor nieuw beleid, waarbij wij erover kunnen discussiëren of de muskusrattenbestrijding onder nieuw beleid valt. Met het onderbrengen van de dienst Muskusrattenbestrijding bij de waterschappen, kom je echter al een heel eind in de richting van de vermindering van het aantal ambtenaren met 15%, maar dit terzijde.

Er is weinig keuze in bestrijdingsmiddelen: men kan kiezen tussen marterachtigen, vallen, klemmen, het geweer en de spade. De huidige noodsituatie kan echter niet wachten op een oplossing door middel van genetische manipulatie. Het is een uitstekende gedachte dat GS, zoals toegezegd, een gesprek met de waterschappen willen aangaan. Hoewel het duidelijk is dat de waterschappen op dit moment in het kader van een fusie en de bijbehorende integratie wat anders aan hun hoofd hebben, leert de ervaring in Gelderland dat het ook snel kan gaan.

Wij steunen de motie en het amendement en dringen aan op een correcte uitvoering ervan.

De heer VERMEULEN (SP): Voorzitter. De opmerking van de heer Klein dat er in Zuid-Holland geen lepelaars zijn gevangen, kan juist zijn, maar in andere provincies zijn wel lepelaars gevangen en ze kunnen dus ook hier worden gevangen. Er is wel degelijk een reëel gevaar en daarom wees ik daarop.

De gedeputeerde heeft mijn vraag waarop de normen van 0,50 en 0,25 per vangstuur zijn gebaseerd, niet beantwoord. Evenmin is mij duidelijk geworden bij hoeveel muskusratten in de Krimpenerwaard van een beheersbare situatie zal kunnen worden gesproken. Ik breng hierbij in herinnering dat in 2001 het aantal muskusratten in de Krimpenerwaard op ongeveer 25.000 is geschat. Er van uitgaande dat wijfjes drie tot vier keer per jaar vier tot zes jongen kunnen werpen en jongen die in maart zijn geboren in september zelf nakomelingen kunnen krijgen, kan het aantal muskusratten in een jaar ongeveer verzesvoudigen. Uitgaande van genoemde 25.000 exemplaren gaat het in de Krimpenerwaard om een toename met 150.000 muskusratten per jaar. Daarvan moeten er dan ruim 100.000 per jaar worden gevangen en aangezien ik dat zo snel gebeuren nog niet zie gebeuren, is de beheersbare situatie nog heel ver weg. Vermoedelijk zijn er zelfs meer dan 25.000 muskusratten.

De heer VAN DIJK (SGP/CHRISTENUNIE): Voorzitter. De gedeputeerde heeft aangegeven dat hij het gesprek met de waterschappen wil aangaan om afspraken te maken zodra ze weer op orde zijn. Deze voorwaarde is een prachtige ontsnapingsclausule om het gesprek op de lange baan te schuiven, want wanneer zijn de waterschappen op orde? Wij verzoeken de gedeputeerde dan ook het gesprek zo spoedig mogelijk met de waterschappen aan te gaan.

Neemt de gedeputeerde ons amendement over? Als hij het niet overneemt, brengen wij het in stemming.

Tot slot vraag ik de heer Van der Vorm-de Rijke die stelde dat meer geld tot meer muskusratten zou leiden, of minder geld tot minder ratten zal leiden. Deze redenering is te vergelijken met de redenering: Als de zon opgaat, kraait de haan, maar het omgekeerde is niet altijd waar.

INGEDIEND IS:

**Amendement A1/5414**, ingediend door de leden Van Dijk, Jaap Klein, Van Eekhout en Van den Broek inzake muskusrattenbestrijding:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 21 april 2004 ter behandeling van Statenuitvoering 5414, inzake de muskusrattenbestrijding;

Besluiten in bovengenoemde regeling:

Besluit 1 als volgt te wijzigen:

... Krimpenerwaard en andere regio's...;

Besluit 2 als volgt te wijzigen:

... Krimpenerwaard en andere regio's..."

**Toelichting:**

De Zuid-Hollandse Waterschapsbond heeft gisteren in een brief aangegeven dat in de Bestuurscommissie de afspraak is gemaakt, de extra muskusrattenvangers niet alleen in de Krimpenerwaard in te zetten, maar ook in andere delen van de provincie.

De heer OUWEHAND (GROENLINKS): Voorzitter. Om aan te geven dat ook niet alles anders is, persifleer ik nu de heer Van Dijk: "Je moet een kalkoen niet laten beslissen over het kerstdiner."

Wij sluiten ons aan bij het standpunt van de SP-fractie dat inhoudelijk dicht tegen ons standpunt aanligt. De motie en het amendement gaan ons nu veel te ver omdat wij eerst de inhoudelijke discussie willen voeren. Wij vragen ons ook af wat de

financiële consequenties zijn van het amendement van de SGP/ChristenUnie dat niet alleen in de Krimpenerwaard, maar ook in andere regio's de inzet wil verhogen. Heeft het ook nog wel zin om over een andere beheersingsstrategie voor de toekomst te praten als dergelijke besluiten worden genomen? Zoals de heer Schaap feilloos uiteenzette, kun je het toch niet menen om voor de financiering van een oplossing voor een urgent probleem, structurele middelen in te zetten. Dit trekt een onnodig wissel op de nog te voeren discussie. Het argument dat er consequenties op het personeel vlak zullen zijn, is niet valide, want er zijn arbeidsrechtelijk allerlei oplossingen te bedenken waarbij de zaak kan doorgaan zonder de rechten van het personeel te schenden. Geprobeerd wordt de geit en de kool te sparen, hetgeen niet tot een betere beheersingsstrategie zal leiden. Wij kunnen dan ook niet anders dan vaststellen dat wij met dit voorstel niet akkoord gaan.

Gedeputeerde VAN DER SAR: Voorzitter. Naar aanleiding van het sparen van de geit en de kool denk ik dat wij maatregelen voorstellen die bij het beheersbaar maken van de situatie hout snijden en waarbij wij de muskusrat niet sparen. Het spijt mij dat de fractie van GroenLinks die maatregelen niet kan steunen.

Ik bedank de heer Klein voor zijn correctie dat de grondgebruikers al gemotiveerd zijn.

Wat de gebruikersovereenkomst betreft, zijn wij het met elkaar eens dat als de dienst Muskusrattenbestrijding met de Bedrijfsverzorgingsdienst en de grondgebruikers samenwerkt, dit moet voldoen aan de standaard die de Bestuurscommissie de dienst Muskusrattenbestrijding oplegt.

Ik neem de motie over en ik zal zo snel mogelijk het overleg met de Bestuurscommissie starten over het zo spoedig mogelijk op de juiste wijze aansturen van de dienst Muskusrattenbestrijding.

De heer Van den Broek heeft een opmerking gemaakt over het eventuele initiatief om de muskusrattenbestrijding aan de waterschappen over te laten. Ik heb bedoeld dat de waterschappen pas met de provincie over de toekomstige aansturing en de mogelijke overgang van de dienst Muskusrattenbestrijding in gesprek zullen willen gaan op het moment dat wij de bestrijding in Zuid-Holland op orde hebben. Anders ontstaan er discussies over het aan de bestrijding gekoppelde budget en de wijze waarop Zuid-Holland samen met de Zuid-Hollandse Waterschapsbond voor 50% van dat budget zorgdraagt. Ik ga er vanuit dat wij, zodra wij de situatie onder controle hebben, minder muskusrattenbestrijders nodig zullen hebben, de kosten lager zullen zijn en het gesprek over de

overname en de toekomstige aanpak makkelijker zal verlopen. Ik heb echter ook toegezegd dat ik het gesprek met de waterschappen zal aangaan.

Wat de discussie over het personeel en het materieel betreft, moeten wij constateren dat voor een intensievere muskusrattenbestrijding de aanstelling van meer personeel nodig is. Het is mogelijk dat de provincie na een eventuele overname van de dienst Muskusrattenbestrijding door de waterschappen, net als op andere gebieden materieel betrokken zal blijven door een bijdrage, die op dit moment 50% bedraagt.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. De gedeputeerde spreekt over materieel en personeel en waarschijnlijk ook over incidenteel en structureel en zo kan hij nog even doorgaan. Met alle respect, maar vrijwel niemand in Nederland heeft een ontslagtermijn van twee à drie jaar en over een dergelijke periode gaat het. Ik geloof best dat extra aangenomen personeel niet per 1 januari ontslagen kan worden, maar ontslagtermijnen zijn ook niet zo lang. Indien wij voor de zomer discussiëren over een op een andere leest geschoeid muskusrattenbeleid, zou een eventueel ander beleid in het najaar geïmplementeerd kunnen worden. Gesteld dat er dan ontslagen moeten vallen, dan zou dat ergens in 2005 kunnen gebeuren en zullen de personeelskosten niet het gehele volgende jaar en in 2006 blijven doorlopen. De argumentatie van de gedeputeerde is dus niet sluitend.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Ik heb geprobeerd aan te geven in welke zin en waarom er sprake is van incidenteel en structureel. Ik zou kunnen erop kunnen wijzen dat wij ook in het jaar 2002 met elkaar afspraken over de inzet van personeel hebben gemaakt, waarbij wij ook een bepaald beeld hadden. Op dit moment is het echter duidelijk dat die incidentele maatregel vanwege niet uitgekomen verwachtingen in een structurele maatregel wordt omgezet, hetgeen in het voorstel is terug te vinden. Bij de aanstelling van de tien nieuwe personeelsleden is in 2002 ook gediscussieerd over de plaatsen waar de situatie het meest kritiek was. Zes van de tien nieuwe werknemers zijn actief in de Krimpenerwaard, twee in Rijnland-Oost en twee in de Vijfheerenlanden. Hiermee onderstreep ik dat de Bestuurscommissie de extra beschikbare capaciteit op verschillende plaatsen laat inzetten en dat dit overeenstemt met de managementgedachte van de directeur.

De heer Vermeulen heeft gevraagd hoeveel muskusratten er in de Krimpenerwaard bij een vangst van 0,25 per velduur nodig zijn om werk voor de bestrijders te behouden. Het benodigde aantal is duizend muskusratten. Ik hoop dat ik bij de discussie over alternatieven wat meer inhoudelijke informatie zal kunnen verstrekken om inhoudelijke vragen als deze in het plenaire debat te voorkomen.

Ik hoop dat ik de heer Van Dijk duidelijkheid heb kunnen bieden over wat ik bedoel met waterschappen die de zaken op orde willen hebben. Het amendement neem ik overigens over.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Gehoord de beantwoording in tweede termijn, vraag ik welke waarde de gedeputeerde nog toekent aan een gedachtewisseling over een alles omvattende nota over de muskusrattenbestrijding en om tot een mogelijk andere beheersingsstrategie te komen. Ik vraag dit in het licht van de overname van het amendement en de uitspraken van de gedeputeerde. In mijn ogen heeft deze gedachtewisseling geen zin meer.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Ik denk dat de gedachtewisseling nog wel zin heeft en dat de wijze waarop wij in de commissievergadering met elkaar hebben gesproken mijn mening onderstreept. In de commissievergadering hebben wij breder aandacht aan de problematiek besteed en ook gediscussieerd over de vraag of mensen grond hebben om schadeclaims bij de provincie en de Zuid-Hollandse Waterschapsbond in te dienen. In dat kader heb ik toegelicht dat het belangrijk is om snel besluiten te nemen en dat daarbij het budgetrecht van PS gerespecteerd moet worden. Dat is met het voorliggende voorstel gedaan en ik denk dat wij aan het einde van een dergelijk traject met elkaar moeten kunnen constateren dat wij van mening verschillen. Het is niet mijn bedoeling geweest om de heer Ouwehand daarbij tekort te doen en ik hoop dat wij bij de discussie over alternatieven elkaar wat uitgebreider en ook inhoudelijk zullen kunnen spreken.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. De vraag is of het nog zin heeft en of wij onze niet tijd niet beter kunnen besteden. Het is inherent aan democratie dat wij met elkaar van mening verschillen en daarmee hebben wij beiden geen moeite. Wij nemen vandaag met het voorstel, de motie en het amendement echter besluiten die haaks op een eventuele keuze voor een andere beheersingsstrategie staan. Dat is het goed recht van de gedeputeerde en PS, als zij daarvoor in meerderheid kiezen, maar laten wij onze tijd dan niet verspillen aan een in feite achterhaalde discussie.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Ik heb geprobeerd aan te geven hoe incidenteel structureel moet worden verstaan en ik heb daarbij aandacht gevraagd voor de rechtspositionele aspecten van het aanstellen van personeel. Binnen die randvoorwaarden nemen wij nu een aantal besluiten en ik heb aangegeven hoe die randvoorwaarden bij de eerdere aanstelling van tien personeelsleden hebben uitgewerkt. Tegen deze achtergrond heb ik over incidenteel en structureel gesproken. Bij het gesprek over de alternatieven zal blijken dat een aantal fracties grote waarde aan het oordeel van de deskundigen hecht en geen behoefte aan die discussie heeft. Ik vermoed ook dat dit een meerderheid is. Ik wil die discussie echter voeren omdat ik het belangrijk vind dat wij onderbouwd besluiten nemen over de bestrijding van muskusratten. De huidige noodsituatie biedt ons echter niet de ruimte om de discussie over alternatieven af te wachten.

De heer **OUWEHAND (GROENLINKS)**: Voorzitter. Mijn tweede en laatste vraag betreft het door de gedeputeerde overgenomen amendement van de SGP/ChristenUnie, waarin staat dat ook in andere regio's extra mensen moeten worden ingezet. Ik wil graag weten welke financiële consequenties hieraan verbonden zijn en of er een herverdeling van mensen en middelen zal plaatsvinden.

Gedeputeerde **VAN DER SAR**: Het amendement heeft geen financiële consequenties. In de Bestuurscommissie Muskusrattenbestrijding is echter vastgesteld dat extra personeel noodzakelijk is. Hierop is voorgesteld de Bedrijfsverzorgingsdienst in te schakelen en extra mensen aan te stellen bij de dienst Muskusrattenbestrijding. Binnen deze randvoorwaarden is het management van de dienst in staat en bereid de mensen in te zetten op de plaatsen waar zij het meest dringend nodig zijn. Dit is de vertaling.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor de beraadslaging te sluiten. De gedeputeerde heeft uitgesproken dat hij er geen bezwaar tegen heeft, het amendement over te nemen. Ik constateer dat er leden zijn die daartegen bezwaar hebben en daarom zal er gewoon over het amendement worden gestemd. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Wij zullen tegen het amendement, de motie en het voorstel stemmen omdat wij vinden dat deze voorstellen te zeer een voorschot nemen op de uitkomst van het meer principiële debat en, sterker nog, zelfs de ruimte om met de uitkomst van het debat iets te doen sterk inperken.

De heer **VERMEULEN (SP)**: De SP-fractie is, zoals ik eerder heb verwoord, eveneens tegen het amendement, de motie en het voorliggende voorstel.

De **VOORZITTER**: Ik begrijp dat de heer Ouwehand ook tegen is. Dan gaan wij stemmen.

*IN STEMMING KOMT AMENDEMENT A1/5414 VAN DE HEER VAN DIJK C.S.*

*DIT AMENDEMENT WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de SP en GroenLinks tegen dit amendement hebben gestemd.

*HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN, ZOALS HET IS GEWIJZIGD DOOR DE AANVAARDING VAN AMENDEMENT A1/5414, WORDT BIJ HANDOPSTEKEN AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de SP en GroenLinks tegen het voorstel hebben gestemd.

IN STEMMING KOMT MOTIE M1/5414 VAN DE HEER JAAP KLEIN C.S.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de SP en Groenlinks tegen deze motie hebben gestemd.

**5. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT WIJZIGING VAN HET REGLEMENT VAN HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DELFLAND INZAKE DE BESTUURSSAMENSTELLING. (5408)**

De heer HELDER (VVD): Voorzitter. Aan de orde is het voorstel tot wijziging van het reglement van het Hoogheemraadschap van Delfland inzake de samenstelling van het algemeen bestuur. Ingevolge de Grondwet vermeldt artikel 2 van de Waterschapswet dat de instelling en reglementering van waterschappen in beginsel door Provinciale Staten geschiedt. Met andere woorden: wij gaan hierover. Omdat in het voorstel van Gedeputeerde Staten de methodiek van verdeling van de zetels over de onderscheiden belangencategorieën in het algemeen bestuur, zoals zij daarin stellen, overeenstemt met die van de samenstelling van de nieuwe fusiewaterschappen per 1 januari 2005, strekt de reikwijdte van het voorstel zich in feite uit over alle waterschappen in Zuid-Holland. In verband daarmee heeft onze fractie tezamen met die van het CDA, D66 en SGP/ChristenUnie in de Statenvergadering van 15 november 2002 een amendement ingediend, dat is aangenomen, over aanpassing van de voorgestelde zetelverdeling. Op 19 februari 2003 heeft de VVD-fractie een initiatiefvoorstel moeten nemen omdat in verband met de patstelling met Noord-Holland dat amendement buiten werking moest worden gesteld om te voorkomen dat het reorganisatieproces van het Hoogheemraadschap van Rijnland werd geblokkeerd. PS van Noord-Holland wilden namelijk niet aan de uitvoering van het amendement meewerken. Wij hebben aan het initiatiefvoorstel de voorwaarde gesteld dat GS zich in de daaropvolgende periode zouden inspannen om met GS van Noord-Holland alsnog tot overeenstemming te komen. In de brief van GS aan de commissie Groen, Water en Milieu van 8 maart staat hierover: "Overleg daarover met mijn ambtgenoot van Noord-Holland heeft duidelijk gemaakt dat de bereidheid bij Noord-Holland om daaraan mee te werken nog steeds ontbreekt."

Voorzitter. Onze fractie is van mening dat Noord-Holland slechts een gedeelte van het werkgebied van het Hoogheemraadschap van Rijnland uitmaakt en het daarom niet juist is dat Noord-Holland het orgel trapt bij de samenstelling en de zetel

verdeling in het bestuur van de waterschappen van Zuid-Holland. Het huidige voorstel bevat uitgangspunten en aannames die discutabel zijn, zoals de aanname van de gelijke verdeling van zetels over waterkwaliteit en watersysteembeheer en het al dan niet één op één doorvoeren van de trits belang en betaling naar zeggenschap. Juist die discussie hadden wij graag eerder willen voeren. Die discussie willen wij nu echter, in de aanloop naar de verkiezingen, niet aangaan en wij willen die ook niet aangaan omdat daarmee de voortgang van de verdere reorganisatie kan worden verstoord. In samenhang met het kabinetsoordeel over onder andere de bekostiging van de waterketen en de bestuurssamenstelling, zoals beschreven in het rapport van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO), willen wij wel deze discussie zo spoedig mogelijk na 1 januari 2005 voeren. Deze zaken kunnen dan voor de volgende verkiezing wel geregeld zijn. Met de fracties van de PvdA, het CDA, de LPF, D66 en de SGP/ChristenUnie dien ik daartoe de volgende motie in.

INGEDIEND IS:

**MOTIE M2/5408**, voorgesteld door de leden Helder, Noordtjij, Willemsma, Eelkman Rooda-van der Made, Adamse en Van Veelen, over **Reglement van het Hoogheemraadschap van Delfland**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 21 april 2004;

overwegende dat:

- de methodiek voor het thans voorliggende voorstel van Gedeputeerde Staten met betrekking tot de wijziging van het reglement van het Hoogheemraadschap van Delfland inzake de bestuurssamenstelling ook van toepassing zal zijn voor de samenstelling van de algemeen besturen van de fusiewaterschappen;
- bij de vaststelling van het reglement van bestuur van het Hoogheemraadschap van Rijnland in de vergadering van PS van 15 november via amendement een wijziging is aangebracht in de voorgestelde bestuurssamenstelling;
- in de vergadering van PS op 19 februari 2003 d.m.v. een initiatiefvoorstel het betreffende amendement onder voorwaarden buiten werking is gesteld, teneinde de dreigende patstelling met PS Noord-Holland te voorkomen en de voortgang van de reorganisatie niet te blokkeren;
- de argumenten welke ten grondslag lagen aan het amendement nog steeds actueel en valide zijn;
- in het voorstel van GS deze argumenten (o.a. aantal vertegenwoordigers per categorie in relatie met de zetels voor algemene en specifieke belangen, en de verdeling watersysteembeheer t.o.v. waterkwaliteitsbeheer) helaas niet zijn verwerkt;
- er inmiddels een door het kabinet geformuleerd standpunt ligt onder andere betrekking hebbend op de bekostiging van het regionaal waterbeheer, de bestuurssamenstelling en het kiesstelsel van de waterschappen, alsmede de rol van de provincie op sturing en toezicht van de waterschappen (zie het IBO-rapport);

spreken als hun oordeel uit dat:

- a. het proces van reorganisatie van het waterschapsbestel in Zuid-Holland conform de besluitvorming terzake moet leiden tot de beoogde structuur per 1 januari 2005;
- b. de verkiezingen in september 2004 geen vertraging mogen ondervinden;
- c. niettemin de discussie over de uitgangspunten waarop de samenstelling van het algemeen bestuur van een waterschap is gebaseerd, zo spoedig mogelijk zal worden gevoerd;

dragen Gedeputeerde Staten op, de discussie over de uitgangspunten van de samenstelling van het algemeen bestuur van het waterschap, zo mogelijk in samenhang met de relevante uitgangspunten uit het zogenaamde IBO-rapport, met de Staten te voeren. Deze discussie dient zo spoedig mogelijk na de reorganisatie van de waterschapsstructuur te worden opgestart zodat er tijdig voor de bestuursverkiezing van de waterschappen in 2008 een standpunt kan worden ingenomen,

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer DIJKSTRA (CDA): Voorzitter. Het Hoogheemraadschap van Delfland is als enige hoogheemraadschap in de provincie niet onderworpen aan de reorganisatie die plaatsvindt. Toch is er, gelet op de verdeling van de categorieën en daarmee de zeggenschap en de betaling, reden om het reglement goed te bekijken. Dat het voorstel in de aanloop naar de verkiezingen op tafel komt, betekent dat wij nu snel tot een oplossing moeten komen. Snelheid kan makkelijk zijn als je kijkt naar de paralleliteit in de provincie wat betreft de waterschappen die reorganiseren. Het kan ook zijn dat wij de tijd nodig hebben om te kijken naar de uitgangspunten en de basisgegevens die voor ons beleid nodig zijn.

De CDA-fractie heeft daarover intensief gesproken en daarbij ook de aspecten betrokken die vandaag door de inspreker naar voren zijn gebracht. Gelet op de huidige situatie hebben wij gezegd dat wij met het voorstel zullen instemmen. Dit standpunt laat onverlet dat wij later de ruimte zullen nemen om ons te

beraden over de aanbevelingen en de maatregelen van de overheid en het IBO-rapport. Nu kunnen wij niets anders doen dan dit voorstel steunen.

De heer VISSERS (GROENLINKS): Voorzitter. Ik begin met de laatste woorden van de heer Dijkstra dat wij op dit punt niets anders zouden kunnen doen dan dit voorstel steunen. Het is weliswaar zeker niet de bedoeling van de GroenLinks-fractie om de verkiezingen van het Hoogheemraadschap van Delfland te dwarsbomen, maar naar onze mening zijn er meer keuzemogelijkheden dan het voorliggende voorstel zonder amendering te steunen. Eigenlijk wordt het ons buitengewoon makkelijk gemaakt. In de commissievergadering heeft de verantwoordelijke gedeputeerde aangegeven dat de Staten de mogelijkheid hebben om een amendement in te dienen op het voorliggende voorstel. In het voorstel vinden wij de motie van de verenigde vergadering van het hoogheemraadschap en de motie van de gemeente Delft onderbelicht. Er is ook verwarring geweest over de loyaliteit van het college van het hoogheemraadschap van Delfland aan de motie en of deze is uitgevoerd. Daarover heeft een briefwisseling plaatsgevonden, waarnaar ook de inspreker heeft verwezen. Wij moeten onze mening echter los daarvan vormen.

Ik constateer een tegenstrijdigheid in de voordracht van GS aan PS. Aan de ene kant staat er dat een nieuw reglement en een nieuwe bestuurssamenstelling nodig zijn vanwege de trits "belang, betaling en zeggenschap." Aan de andere kant worden de bezwaren afgewezen met het argument dat deze trits niet als enige richtinggevend kan zijn. Dat geen enkele categorie de

meerderheid in de verenigde vergadering mag hebben, is een zelf gekozen uitgangspunt en kan wel degelijk in dit verstedelijkte en dichtbevolkte gebied in een meer democratische richting worden omgebogen. Het amendement is ons pasklaar voorgelegd en mijn fractie is van mening dat het meer recht aan de aard van dit hoogheemraadschap en de democratische legitimatie ervan doet, als wij het voorliggende voorstel, gewijzigd door het amendement van de verenigde vergadering, aannemen.

De heer VAN VEELLEN (SGP/ChristenUnie): Voorzitter. Van oudsher wordt bij de samenstelling van het bestuur van hoogheemraadschappen en andere waterschappen de trits "belang, betaling en zeggenschap" gehanteerd. Van oudsher is echter ook naar voren gebracht dat bepaalde belangengroepen elkaar niet moeten overheersen. Omdat van dit principe bij andere waterschappen evenmin wordt afgeweken, is een afwijking ervan op dit moment niet wenselijk.

Op dit moment kunnen wij instemmen met het voorliggende voorstel, maar mijn fractie vindt wel dat een discussie over een wijziging van het stelsel noodzakelijk is. Ik heb geen behoefte om de uitstekende uiteenzetting van de heer Helder te herhalen en ik beperk mij tot de mededeling dat wij het voorstel steunen. Omdat wij die discussie op zo kort mogelijke termijn willen voeren, steunen wij ook de motie.

Mevrouw NOORDTJIZ (PvdA): Voorzitter. Ook de PvdA-fractie is weinig gelukkig met het voorstel van GS. Wij constateren echter een soort angst voor een minderheidspositie voor wat wij het "groene front" noemen. De voorgestelde en op deze ongegronde angst gebaseerde verdeling lijkt ons niet juist, aangezien de groep ingezetenen zeer divers is. De groep ingezetenen kan uit stedelingen bestaan, maar ook agrariërs kunnen zich als ingezetenen kandideren. In tegenstelling tot stedelingen, kunnen agrariërs zich zelfs in alle groepen kandideren. Het hele uitgangspunt dat gebaseerd is op angst voor de positie van het groene front, vinden wij raar en wij stellen voor uit te blijven gaan van "betaling, belang en zeggenschap."

Het uitgangspunt dat geen van de bestuurscategorieën een absolute meerderheid mag verkrijgen, doet mij denken aan een discussie die ik als puber met vrienden voerde over de betekenis van democratie: was dat de helft plus één of heel iets anders? Inmiddels weet ik dat democratie veel meer is en een spel is van geven en nemen. Ook weet ik dat ik een stedeling, zeker als het om verantwoordelijkheden gaat, het belang van het land, de agrariër en de tuinbouwer kan toevertrouwen en dat hij daarmee zorgvuldig zal omgaan.

Wij zouden het dus graag anders doen, maar omdat ook wij het probleem van de snel naderende verkiezingen onderkennen, hebben wij besloten met het voorstel van GS mee te gaan. Daarbij merk ik op dat de verhoging met twee zetels van de doelgroep "ongebouwd" ons inziens willekeurig is. Het voorliggende voorstel is naar onze mening niet gedegen en daarom steunen wij de motie: ook wij hadden natuurlijk graag eerst een gedegen discussie gevoerd. Wij voelen ons daardoor in een rare positie gemanoeuvreed.

Gedeputeerde VAN DER SAR: Voorzitter. Uit de diverse bijdragen komt het beeld naar voren van een geclausuleerde instemming met het voorstel. De redenen voor de clausules zijn verschillend en ook het aan de clausules toegekende gewicht is per fractie verschillend. De motie is helder en heeft tot gevolg dat wij na de jaarwisseling in de commissie een discussie zullen aangaan over de IBO-nota, de bestuurssamenstelling en de trits "belang, betaling en zeggenschap". Wij zullen de motie dan ook uitvoeren.

De heer Vissers heeft de amendering gemotiveerd met de door hem geconstateerde tegenstrijdigheid in het voorstel. Ik onderschrijf deze constatering niet. Het gaat om het gewicht dat wordt toegekend aan de gebruikte argumenten om in Zuid-Holland bij alle waterschappen dezelfde bestuurssamenstelling na te streven. Wij vinden ook dat wij de reorganisatie en de verkiezingen niet mogen verstoren. Het overnemen van het amendement verstoort die consistente gedragslijn en raden wij daarom af.

De heer VISSERS (GROENLINKS): Voorzitter. Ik verspil liever geen papier en zal het amendement niet vermenigvuldigen. Aangezien de heer Van der Sar het amendement niet vindt passen in de eenduidige benadering van de diverse waterschappen in deze provincie en ik constateer dat een ruime meerderheid van de Staten geen behoefte aan het amendement heeft, leggen wij ons op dit moment bij deze uitkomst neer. Wij vinden deze uitkomst onplezierig omdat wij menen dat voor dit verstedelijkte hoogheemraadschap op dit moment een uitzondering gemaakt zou moeten worden. Mijn fractie sluit zich nu aan bij het verzoek dat de heer Helder in zijn motie heeft gedaan. Tenzij er fracties zijn die er prijs opstellen, zal ik het amendement waarvan ik al heb gezegd dat het ons pasklaar is aangeleverd, niet vermenigvuldigen.

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN*

*IN STEMMING KOMT MOTIE M2/5408*

*DE MOTIE WORDT MET ALGEMENE STEMMEN AANGENOMEN*

## **6. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT VASTSTELLING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING GRONDBANK RZG ZUIDPLAS. (5417)**

De heer ADAMSE (D66): Voorzitter. In de laatste vergadering van de commissie Bestuur en Middelen hebben wij ons kritisch uitgelaten over de oprichting van de grondbank voor de Zuidplaspolder. Ook na het gloedvolle betoog van de gedeputeerde in deze commissie bestaan er bij onze fractie nog steeds bedenkingen tegen het plan.

Op de eerste plaats zijn wij niet enthousiast over de plannen voor dit gebied, maar dit onderwerp staat nu niet ter discussie. In het verleden is de fractie van D66 altijd voorstander geweest van een actief grondbeleid door de provincie. Dat zou dan wel het strategisch verwerven van gronden in de gehele provincie betreffen. Door de aankoop van gronden zou de provincie bijvoorbeeld de mogelijkheid krijgen om alternatieve locaties aan te bieden aan bedrijven die uitgeplaatst dienen te worden. De provincie zou dan met de gemeenten flexibeler kunnen optreden. Het is de vraag of in dat geval nog een grondbank moet worden opgericht. Wij gaan het nu hebben over een grondbank die samen met partners voor een beperkt gebied wordt opgericht en wij betwijfelen of dit een goede zaak is. Kan de gedeputeerde ons duidelijk maken waarom voor een grondbank is gekozen. Wij willen ook weten of alternatieven om het gewenste doel te bereiken, zijn onderzocht.

De provincie loopt een aanzienlijk risico dat hoger kan uitvallen dan de 3,2 mln euro die in het stuk wordt genoemd. De mogelijkheid bestaat namelijk dat verlies zal worden geleden op de verkoop van de gronden. Dient de provincie wel te participeren en heeft de provincie daarbij niet twee petten op omdat zij ook streekplannen vaststelt? Is het wel efficiënt en effectief om voor zo'n beperkt gebied een afzonderlijke organisatie op te tuigen? De kosten voor de

organisatie zijn namelijk aanzienlijk. Zijn er ook niet te veel onzekerheden door de mogelijkheid dat gemeenten buiten de grondbank om zelf gronden verwerven. Het is voorts eenvoudig om vervroegd uit te treden. Is het niet een extra complicatie dat het voorkeursrecht van de gemeente niet op de grondbank kan overgaan?

Wij hebben nogal wat vragen en staan nog steeds sceptisch tegenover het voorstel. Voordat wij ons definitieve oordeel geven willen wij echter het antwoord van de gedeputeerde horen.

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Voorzitter. Zoals al in de Statencommissie is gebleken, bestaan er ook binnen de fractie van de VVD er nogal wat bedenkingen tegen het voorliggende voorstel. Onze belangrijkste vragen betreffen de rol van de provincie in de grondbank en de mogelijkheid om nog gronden strategisch in het desbetreffende gebied te verwerven.

Wat de rol van de provincie betreft, vragen wij ons af in hoeverre de provincie enerzijds lid kan zijn van of kan deelnemen aan een publieke grondbank en anderzijds het orgaan is dat het strategische plan vaststelt en dan bedoel ik niet het aankoopplan, maar het ruimtelijk plan. Bovendien zal de provincie ook de beslissing over het streekplan nemen. Zal er geen sprake van belangenverstrengeling zijn? Het zou voor de provincie immers ook interessant zijn om in de bebouwingssector strategisch gronden te verwerven en de provincie kan zelf bepalen waar die strategische gronden zich bevinden. Of wij ons daarover zorgen maken, doet er niet toe, maar wij willen daarover wel opheldering.

Mijn tweede vraag betreft het duale stelsel. In het voorliggende voorstel wordt er nog steeds vanuit gegaan dat gemeenteraden en Provinciale Staten hun leden tot bestuursleden van de grondbank kunnen benoemen en wij vinden dat dit niet kan. Wij hadden ook gedacht dat het voorstel op dit punt zou worden aangepast.

Een ander gevolg van het duale stelsel is dat wij ons moeten afvragen hoe moet worden omgegaan met de goedkeuring van rekeningen en begrotingen. In het stuk staat bij artikel 21 dat het Algemeen Bestuur dit zal doen. In onze opvatting bestaat het Algemeen Bestuur echter alleen uit leden van het Dagelijkse Bestuur en daarom moet deze taak door de Staten en de gemeenteraden worden uitgeoefend. In de tekst wordt hiermee geen rekening gehouden en ik wil hierop graag een toelichting.

De provincie houdt toezicht op allerlei regelingen, waaronder gemeenschappelijke, en hoewel hier is geregeld dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in het geval van een conflict het beslissingsrecht heeft, zijn er meer gemeenschappelijke regelingen die een relatie met de grondbank hebben. De vraag is of de provincie daarbij niet in een dubbelrol terechtkomt. Wij willen weten of die dubbelrol niet te veel knelpunten oplevert.

Naar aanleiding van een eerdere vraag of er nog gronden zijn die de provincie kan werven, hebben wij een brief van GS ontvangen. Daarin wordt aangegeven hoeveel procent van de gronden in de gebieden waar de bouw- en bestedingsopdrachten zullen plaatsvinden, nog kan worden verworven. Wij kunnen dit overigens alleen maar vanuit de gelaagdheid van de grond beoordelen en vanuit de aanname dat niet in het water zal worden gebouwd. Dat betekent in dit geval een percentage van 20 dat overeenkomt met 200 tot 400 ha en in de kranten staat dat de private banken 160 ha hebben verworven. Hoe verhoudt dit zich ten opzichte van het selectief verwerven van gronden door de publieke grondbank?

Wij hebben vragen over de rol van het OBR, het Rotterdamse ontwikkelingsbedrijf dat in hetzelfde gebied grond heeft aangekocht. Wij vinden de rol van dit bedrijf, dat na een jaar kan beslissen of het met de grondbank verder gaat, niet helder. Is het waar dat dit bedrijf, als het zijn schaapjes op het droge heeft en verdere deelname niet interessant is, de grondbank kan laten klappen?

De provincie koopt ook gronden aan in het veenweidegebied. Wij denken echter dat de 40 mln euro die GS noemen, niet toereikend zal zijn voor de som van de in de stukken genoemde bedragen voor die gronden, als de prijsstelling tenminste klopt die in de brief staat die wij hebben ontvangen. Dat heeft alles te maken met het risico dat de provincie in de publieke grondbank zal lopen.

Wij hebben dus twee hoofdvragen. Behoort een grondbank werkelijk tot de taak van de provincie en loopt zij zichzelf met haar verschillende rollen niet voor de voeten? Hoe hoog is de winstgevendheid van het zeer beperkte aantal gronden dat misschien nog kan worden aangekocht, of is de provincie al te laat? Loopt de provincie niet te veel risico met deze publieke grondbank?

De heer **HARMES (SP)**: Voorzitter. Om meteen bij de twee vragen van mevrouw Huigen aan te sluiten, zeg ik dat wij inderdaad te laat zijn en dat het wel een taak van de provincie is. Ik antwoord dus tweemaal bevestigend op dit terrein dat enigszins buiten de taken van de provincie valt als het gaat om de landelijke lijnen.

Op de agenda staat publieke grondbank op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen van RZG Zuidplas. Dit stemde mij in eerste instantie hoopvol: zou de overheid dan toch nog een keer greep op de grondpolitiek krijgen? Onze fractie ziet in elk geval uit naar het maatschappelijk debat over het voorkeursalternatief dat door de stuurgroep is voorgesteld. Dit debat zou na juli 2004 moeten plaatsvinden. Zoals vaak gebeurt, maakte mijn aanvankelijke blijdschap plaats voor gefronste wenkbrauwen: samenwerking met private partijen en diverse overheden geeft de overheid bij voorbaat een zwakkere positie. De markt bepaalt immers de grondprijs en de overheid moet volgen.

De SP-fractie zou graag zien dat de grond, in dit geval betreft het bijna uitsluitend landbouwgrond, tegen gebruikswaarde wordt aangekocht en dat de winst ten goede komt aan de gebruikers. De grondprijs zal dan in elk geval niet verder worden opgedreven. Als de gemeente Rotterdam, die voor 40% deelneemt, ook deze koers zou varen, dan zouden wij, gezien de deelname met eveneens 40% door de provincie, sterker staan. Ik deel de zorg van mevrouw Huigen over de situatie die kan ontstaan als Rotterdam na een jaar onverhoopt afhaakt; dan is er wel degelijk een probleem.

Wij juichen het initiatief toe, maar het is de vraag of de provinciale overheid niet te laat is. De grondmakelaars hebben natuurlijk al lang de grond waarvan zij mogelijkheden verwachten gekocht. Zolang er bij de landelijke overheid een taboe op de grondpolitiek rust, blijft het voor de provincie lastig op eigen kracht enig tegenwicht te bieden. Maar goed, wij juichen elke poging van de overheid toe om meer greep op de inrichting van de grond te krijgen.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Al eerder is besloten dat de provincie in voorkomende gevallen kan overgaan tot de strategische verwerving van grond. Vandaag hebben wij zo'n project bij de kop en dan nog wel in de brede context van een gemeenschappelijke regeling waaraan meerdere medeoverheden deelnemen.

De fractie van de SGP/ChristenUnie meent dat het voorliggende voorstel op drie punten dient te worden getoetst. Zal het initiatief leiden tot de gewenste strategische grondverwerving? Moet de provincie eraan deelnemen? Is de gekozen gemeenschappelijke regeling in dit kader een effectief instrument?

De strategische effecten kunnen worden betwijfeld. In de Zuidplas vindt een variant van de goldrush, een "grondrush" plaats waarbij de claims in rap tempo worden ingediend. Een commercieel consortium, enkele gelukszoekers en individuele overheden slaan reeds hun paaltjes en het is de vraag of de provincie niet te laat is. Doordat de ruimtelijke invulling nog niet heeft plaatsgevonden, weten wij nog niet precies waar de goudaders zich bevinden, maar toch. In de commissie Ruimte en Wonen is om een overzichtskaartje gevraagd waarop wordt aangegeven wat reeds door andere partijen is gekocht. Het kaartje is toegezegd, maar is er nog niet: blijkbaar weet de provincie het zelf ook nog niet en dat is bedenkelijk. Kopen wij straks geen restanten die later in de uitverkoop moeten? Wij weten dan wel wat de financiële resultaten zullen zijn. Samenvattend vraag ik of er nog werkelijk strategisch in de Zuidplas kan worden gekocht of is het, zoals over de defensie-inspanningen van voor de oorlog werd gezegd, "te laat en te weinig".

Moet de provincie deelnemen? Het is typisch dat de provincie anders dan de andere deelnemers in de gemeenschappelijke regeling geen grondexploitant zal zijn: zij zal geen grond bouwrijp maken en uitgeven en geen overeenkomsten met ontwikkelaars sluiten. Waarmee zal de provincie de strijd aangaan als zij

strategisch wil kopen? Als de provincie zelf zou willen exploiteren en grond zou hebben, dan zou zij hiermee een onderhandelingsobject hebben. Aangezien de provincie echter geen grond wil exploiteren en alleen grond wil kopen, wil ik van de gedeputeerde horen hoe de provincie indien nodig grond wil inzetten.

In de commissievergadering is onvoldoende beantwoord waarom is gekozen voor een vrij star publiekrechtelijk instrument als een gemeenschappelijke regeling. Een gemeenschappelijke regeling is prima voor publiekrechtelijk bestuur of beheer, maar voor commerciële activiteiten als grondexploitatie is deze regeling minder geschikt. Met een gemeenschappelijke regeling is het onmogelijk de risico's voor de provincie tot bijvoorbeeld de inbreng te beperken, zoals wel bij een BV of NV mogelijk zou zijn. Als overheidspartij zal de provincie ook voor alle tekorten aansprakelijk blijven. Door de wettelijke voorschriften die aan deze regeling verbonden zijn, zal de provincie bovendien niet efficiënt in de markt kunnen opereren. Voordat wij ons oordeel vellen, willen wij de reactie van de gedeputeerde op onze inbreng horen. Overigens kan de provincie de grondbank beter niet oprichten als zij tegemoet komt aan de wens van de SP-fractie om grond tegen de agrarische waarde te kopen.

**De heer VAN DER ZWET (CDA):** Voorzitter. Wij zijn blij met dit voorstel omdat wij ons ook realiseren dat in het verleden kabinetten over de grondpolitiek zijn gevallen en wij nu een uitvoeringsinstrument krijgen waarmee wij als Staten van Zuid-Holland betrokken worden bij de exploitatie, de verdere uitvoering en de ontwikkeling van dit gebied. Wij zijn niet alleen blij met de samenwerking in de uitvoeringssfeer, maar ook met die in de beleidsmatige sfeer zodat de provincie ook strategisch zal kunnen bepalen wat er in dit gebied gebeurt. Ik denk dat dit plan een stuk verder gaat dan de andere instrumenten waarover wij beschikken, zoals de streekplannen, omdat de grondeigenaar uiteindelijk bepaalt of hij zijn grond inzet. Ik denk dat de provincie wel degelijk een belang daarbij heeft.

Dit is een voorbeeld van samenwerking tussen groot en klein, waarbij klein gebruikt maakt van de deskundigheid van de groten, in dit geval de stad Rotterdam, en de financiële slagkracht van de provincie en Rotterdam. Het was misschien nodig geweest eerder een actief beleid in te zetten en de grondbank eerder op te richten. De Staten moeten in dit verband echter naar hun eigen rol kijken en zich afvragen of zij daartoe dan niet eerder initiatieven hadden moeten nemen. Er mag nu al veel grond door derden gekocht zijn, maar er zullen nog wel degelijk stukken over zijn die van strategisch belang zijn voor de verdere ontwikkeling. Wellicht moet de provincie in de toekomst, als zich weer zoiets voordoet, proberen slagvaardiger op te treden en in een eerdere fase een grondbank oprichten.

De bemoeienis van de provincie mag van mijn fractie verder gaan dan de in- en verkoop van grond en mag in de richting van een regionale ontwikkelingsmaatschappij gaan omdat de provincie daarmee de regie behoudt bij de ontwikkeling van het gebied.

Wij hebben enkele aandachtspunten bij dit voorstel, zoals de vertegenwoordiging door leden van PS, GS en gemeenteraden. Wij kunnen ons voorstellen dat het voor kleine gemeenten niet altijd mogelijk is om vier of een voldoende aantal bestuursleden naar het samenwerkingsverband af te vaardigen. Wij gaan er vanuit dat de grotere gemeenten en PS zich door hun dagelijks bestuur, de wethouders en gedeputeerden, zullen laten vertegenwoordigen. Voor deze duale aanpak is het van belang dat de gedeputeerden terugkoppelen naar de Staten zodat zij hun kaderstellende taken kunnen uitvoeren. In de commissie hebben wij reeds aangegeven dat het wenselijk is dat beleidsmatig overleg zal plaatsvinden over de begroting en het kader voor de strategische aankopen door de grondbank. Daarnaast blijft het zaak dat GS zich door middel van de Rekening voldoende aan PS verantwoorden en jaarlijks rapporteren.

In hoeverre is een grondbank een taak voor de provincie? In het verleden hebben vele gemeenten een grondbedrijf gehad. Deze gemeenten hadden eigenlijk dezelfde kaderstellende taak via hun bestemmingsplannen en de exploitatie van de gronden. In die tijd heb ik daarover nooit veel gehoord, maar ik weet dat deze constructie mijn woonplaats geen windeieren heeft gelegd en heeft bijgedragen aan een uiterst gezonde financiële positie.

Ik denk dat wij ons ten aanzien van de positie van Rotterdam moeten realiseren dat deze gemeente niet alleen een commercieel belang bij een optimale ontwikkeling van dit gebied heeft, maar dat ook de realisatie van huisvesting voor haar inwoners van groot belang is.

**Mevrouw DUIJNKER (PvdA):** Voorzitter. In de commissievergadering heb ik al laten weten dat mijn fractie positief kritisch tegenover deze publieke grondbank staat. Kritisch staan wij tegenover de rol van de provincie en de mogelijke cumulatie van functies -- een aantal zaken is al genoemd -- en de vraag of een publieke grondbank wel tot de provinciale taken behoort. De mogelijkheid voor Rotterdam om terug te treden, vinden wij riskant en ik sluit mij aan bij de vragen over de inrichting van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

Wij staan positief tegenover dit voorstel omdat het een belangrijke ontwikkeling voor dit gebied betreft. De gemeenten, Rotterdam en de provincie staan op één lijn en dat is heel moeilijk voor elkaar te krijgen bij een majeure bovenregionale ontwikkeling als deze. Wij kennen de moeilijke discussies die bij herindelings plaatsvinden, waarbij gemeenten aan hun eigen belangen vasthouden en niet altijd aan bovenregionale belangen denken. Het is daarom naar onze mening goed dat de provincie en Rotterdam daarin een verantwoordelijkheid nemen. Het is een unieke publieke samenwerking en het zou zonder de provincie niet gelukt zijn, deze groep bij elkaar te krijgen.

In de commissie heeft de gedeputeerde op mijn vraag naar de strekking van de bemoeienis van de provincie geantwoord dat het met name om het aankopen, beheren en verkopen van gronden gaat. Dit is voor mij een geruststelling, want ik zie voor de provincie geen rol als projectontwikkelaar weggelegd: daarvoor zijn er andere partijen.

Het coalitieakkoord geeft al aan dat de provincie in de ontwikkeling van de Zuidplaspolder zal participeren en wij zijn wat dat betreft verheugd over dit voorstel. Wij willen graag een antwoord op de vraag over de cumulatie van functies van de provincie en het risico met betrekking tot het uittreden van Rotterdam.

**Mevrouw DE BOER (GROENLINKS):** Voorzitter. Mijn fractie vindt dit voorstel buitengewoon knap, aangezien het alle bij het gebied betrokken partijen op een evenwichtige wijze bij elkaar brengt. Hoewel de gemeenten een minder grote financiële bijdrage kunnen leveren, is voor de zeggenschap een goed evenwicht gevonden tussen de lokale, regionale en provinciale belangen.

Desgevraagd heeft de gedeputeerde in de commissie uitgelegd waarom dit voorstel zijns inziens niet te laat wordt voorgelegd en mijn fractie heeft begrip voor zijn uitleg. Een publieke partij is nu eenmaal trager dan een commerciële partij en wij moeten ons er in zekere zin bij neerleggen dat de provincie anders dan een commerciële partij in het speelveld staat. Wij verwachten ook geen wonderen van deelname aan de grondbank, maar wij verwachten wel dat dit instrument zal bijdragen aan een betere behartiging van het publieke belang bij de ontwikkeling van de Zuidplaspolder.

Bij een dergelijke ontwikkeling zullen er altijd financieel sterkere en zwakkere functies zijn en ik beluister bij enkele collega's de vrees voor verliezen. Dat is een reële zorg, maar wij zijn ook bezorgd over een te grote financiële winst die de provincie zou kunnen "lijden". Winst moet namelijk aan de ontwikkeling van het gebied ten goede komen. Door deelname van de provincie aan de grondbank moet een kwalitatief betere ontwikkeling mogelijk zijn dan wanneer uitsluitend commerciële partijen zich met de ontwikkeling bezighouden. De winst van deelname zou over 20 à 30 jaar bij een wandeling door de Zuidplaspolder zichtbaar moeten zijn. Met tevredenheid moeten wij dan kunnen vaststellen dat de groenstructuur goed geregeld is en deels te danken is aan slimme grondaankopen en slimme onderhandelingen met de toenmalige grondbezitters.

Wat ons betreft moet de winst in de kwaliteit zitten en moet de gedeputeerde ons regelmatig en ten minste jaarlijks rapporteren over de uitvoering. Een financieel debacle moet worden voorkomen, maar mijn fractie vindt dat de provincie zich evenmin mag verrijken. Wij zien de winst vooral in de kwaliteit en de betere behartiging van het publieke belang. Ik complimenteer de gedeputeerde nogmaals met hetgeen hij tot stand heeft gebracht.

**Gedeputeerde VAN DIJK:** Voorzitter. Grondpolitiek is voor vele gemeenten en de provincie weliswaar niet nieuw, maar in de Zuidplaspolder is er sprake van een grootschalig proces waarbij partijen zowel bovenlokaal als bovenregionaal bijeengebracht moeten worden. Aanvankelijk heeft het Rijk de provincie ook



voor deze opgave gesteld. De publieke grondbank is als instrument bedoeld om het hoofd te bieden aan de enorme opgave die de provincie zich heeft gesteld om de regie te voeren bij de planologische en ruimtelijke ontwikkeling van de Zuidplaspolder en de verwerving van gronden. Zij wil de regie voeren omdat de gemeenten in de regio voor deze opgave te klein zijn en de provincie de touwtjes in handen wil houden en deze niet aan het Rijk wil afstaan.

Ik geef toe, ook ik lees de krant, dat de private partijen, en dan spreek ik alleen nog maar over het consortium, inmiddels voor 60 mln euro grond hebben verworven. In de krant las ik ook dat de gelukszoekers inmiddels hun posities hebben ingenomen en, zoals ik in de commissie heb uitgelegd, is dit de context waarbinnen wij moeten opereren. In een markteconomie bieden partijen gronden aan, andere dagen uit tot verkoop en zijn bereid te betalen. De provincie kan niet op de wijze en met de flexibiliteit opereren van private partijen die in 24 uur een BV oprichten, een financiering regelen en daarmee weer een transactie hebben gedaan. De provincie doet er een half jaar over om een grondbank op te richten en dan is dat, zoals mevrouw De Boer terecht vermeldde, nog een prestatie. Alle partijen moeten daarin immers mee en iedereen heeft een mening. Ik kan u wat dat betreft melden dat alle gemeenteraden, zowel van Rotterdam als van de vijf Zuidplaspoldergemeenten, inmiddels hun goedkeuring hebben gegeven en volmondig achter deze regeling staan. Deze gemeenten doen dit niet in de laatste plaats vanwege de rol van de provincie die ze als trekker en onafhankelijke voorzitter zien.

Natuurlijk heeft de provincie verschillende petten: zij stelt streekplannen op en is vervolgens zelf actief bij de ontwikkeling van het gebied. De verschillende functies, belangen en doelen van de provincie zijn echter niet strijdig met elkaar. Als ze strijdig zouden zijn, zou ik mij nog eens achter mijn oor moeten krabben. Op het moment dat de provincie door middel van een streekplan, een structuurvisie of een bestemmingsplan aangeeft wat er in een gebied moet komen, moet zij ook middelen in handen hebben om die ontwikkeling te kunnen implementeren

en grond is daarbij een van de meest strategische middelen. Wie ooit aan ontwikkelprocessen heeft deelgenomen of ze heeft bestudeerd, weet dat gronden nodig zijn om iets te bereiken: ze kunnen worden geruild en ingezet en maken je partij in het spel. Om iets van de grond te laten komen, is het niet voldoende te roepen dat je een bestemmings- of streekplan hebt.

Wij staan in de Zuidplaspolder die in totaal 4500 ha groot is en waar private partijen misschien enkele honderden hectares hebben bemachtigd, voor de uitdaging om grondposities te verwerven. Naar mijn mening zullen zich in de nabije toekomst voldoende gelegenheden voordoen om grondposities te verwerven. Per slot van rekening weet de provincie altijd nog iets eerder wat in een gebied zal gebeuren dan een private ontwikkelaar en heeft zij een voorsprong op de concurrentie. Om die reden kan ten behoeve van het publieke belang een voorkeursrecht worden gevestigd. Met de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening zal de provincie dit zelf kunnen doen en voor die tijd kunnen de gemeenten een voorkeursrecht vestigen. Aangezien de gemeenten partij zijn in de grondbank is de cirkel daarmee rond.

Het tot stand brengen van met name een samenwerking tussen groot en klein, is een belangrijk initiatief. Aan de ene kant Rotterdam met veel kennis over grondpolitiek en ontwikkelingsbeleid en de provincie met kennis over ruimtelijke ordening en planologie en aan de andere kant kleine partijen die in het gebied grondeigenaar of lokale autoriteit zijn. Deze ontwikkelingsplanologie komt voort uit het coalitieakkoord waarin duidelijk is aangegeven dat GS niet alleen aan toestemmings- en handhavingsplanologie willen doen, maar ook actief aan ontwikkelingsplanologie.

GS hebben over alternatieven nagedacht, zoals niets doen en het gewoon laten gebeuren. De consequentie daarvan zou zijn dat de provincie niet over een aantal strategische middelen, grondposities, zou beschikken. Dit alternatief scoorde daarom naar onze mening lager dan wel optreden. Andere alternatieven zijn de ontwikkelingsmaatschappij en een echt grondbedrijf dat ook de ontwikkeling tot taak heeft. Gelet op de risico's van het daadwerkelijk bouwrijp maken en het ontwikkelen, hebben wij gemeend dat niet te moeten doen en hebben wij gekozen voor een constructie waarbij gronden tegen marktwaarde worden verworven. Aan die marktwaarde is niets te doen en, hoewel in de commissie is gevraagd om een ideologisch debat daarover, hebben wij op dit moment met deze context te maken. Ook in deze context zijn de risico's echter te groot voor de Zuidplaspoldergemeenten, zelfs bij de nu voorliggende percentages. Bovendien is het niet nodig. Door haar grondposities kan de provincie straks in publieke of private samenwerking, als opdrachtgever, ontwikkelingen stimuleren en eventueel grondposities inbrengen. Omdat de ontwikkeling als zodanig te riskant is moet de provincie zich beperken tot het verwerven van gronden om die later bij de ontwikkeling te benutten.

Het Rijk heeft inderdaad een toezichthoudende functie op een gemeenschappelijke regeling waarin de provincie partij is. Dat is niet anders en ik voel mij ook wel zeker bij deze rol van het Rijk. Dat neemt niet weg dat GS ook een verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van zowel de commissie als de Staten aan wie GS dan ook zullen rapporteren en een jaarrekening met een verantwoording zullen voorleggen. In de commissie heb ik al gezegd dat ik met de partners in de grondbank wil overleggen over een manier om de Statencommissie vertrouwelijk op de hoogte te stellen van het strategisch aankoopkader of van een begroting. Ik zal hierover rapporteren na de eerstvolgende bestuursvergadering.

Ik wil nog even stilstaan bij de vraag of wij niet veel te laat zijn. Ik heb al uitgelegd dat het er bij publieke grondverwerving anders aan toe gaat dan bij private grondverwerving. "Beter laat dan nooit" geldt echter ook nog steeds. Ik geef toe dat de provincie, als zij er vroeg bij was geweest en tien jaar geleden met grondaankopen was begonnen, veel portefeuilles had kunnen verwerven. De planperiode voor de Zuidplaspolder beslaat echter de periode van 2010 tot 2030 en in de huidige markt krabben de private partijen zich achter hun oren en vragen zich af hoe lang ze de gronden in portefeuille moeten houden en renteverlies moeten lijden. Ik constateer de laatste tijd bij de partijen ook terughoudendheid om grond aan te kopen. De private partijen weten niet wat waar en wanneer zal gebeuren en gezien dit risico halen ze niet alles uit de markt en beperken zich tot strategische grondposities. Het private consortium heeft ons bijvoorbeeld laten weten dat het geen gronden meer aankoopt omdat het voor dit moment voldoende bezit. De partijen in de grondbank hebben elkaar beloofd dat ze zelf niet meer zullen aankopen, tenzij de grondbank daarvoor toestemming geeft. Daardoor kunnen deze partijen niet tegen elkaar worden uitgespeeld. Ik sluit niet uit dat Rotterdam een aantal grondposities heeft verworven, maar deze stad zal daarmee niet zelfstandig doorgaan. Alles zal straks via de grondbank lopen en dat is naar mijn mening niet onbelangrijk.

Het is de bedoeling dat alleen bestuurders in het bestuur van de grondbank zitting nemen en alle gemeenteraden hebben hiermee bij hun besluit om de gemeenschappelijke regeling vast te stellen, ingestemd. Er is echter een probleem in de gemeente Moordrecht dat ik in de commissievergadering al heb aangeduid. Deze gemeente heeft een klein college, waarvan bovendien één lid door zijn werknemerschap bij de provincie Zuid-Holland uitgesloten is van het bestuur van de grondbank. Om dit probleem op te lossen en er geen andere mogelijkheid was, is in het voorliggende voorstel een uitzondering voor Moordrecht gemaakt: deze gemeente mag raadsleden voor het bestuur van de grondbank afvaardigen.

Mevrouw Huigen heeft gevraagd of Rotterdam de grondbank kan laten klappen. Mijn antwoord is dat, zoals bij elke gemeenschappelijke regeling, een uittredvoorziening is opgenomen die de kosten van het uittreden bij de uitreder in rekening brengt. Voor Rotterdam is dus inderdaad een mogelijkheid gecreëerd om de gang van zaken te evalueren en uit te treden, maar doordat in alle gevallen de kosten zullen worden gekapitaliseerd en in rekening gebracht, hoeft men het klappen van de grondbank en schade voor de achterblijvende partners niet te vrezen. Daarbij komt dat Rotterdam een groot belang bij de Zuidplaspolder heeft. Deze polder wordt weliswaar voor de gehele zuidvleugel van de provincie ontwikkeld, maar met name om in de woningbehoefte van Rotterdam te voorzien. Deze gemeente rekent er zelf op dat 10.000 woningen in de periode van 2010 tot 2020 voor haar bewoners beschikbaar zullen komen.

Over de 40 mln euro heb ik per brief informatie verschafte en ik hoop dat dit voorlopig voldoende is. Ik heb bij dit bedrag een bandbreedte aangehouden om te voorkomen dat ik, door een exacte aanduiding van prijzen voor bepaalde soorten grond, een bodem in de markt leg. Doordat ik echter de soorten gebruiksgronden heb benoemd, is de bandbreedte die ik heb aangehouden, te beoordelen.

Het kaartje met de verworven posities kan ik vóór de volgende commissievergadering niet geven, maar het gaat om openbare gegevens die het kadaster kan verstrekken. GS zullen dit kaartje laten maken en te zijner tijd voorleggen. Wij zijn er echter van overtuigd dat in de Zuidplaspolder, die 4500 ha groot is, nog voldoende gronden te verwerven zijn.

Naar aanleiding van de oproep om de winst ten gunste van de ontwikkeling van de polder te laten komen, zeg ik dat de grondbank grond tegen de

marktwaarde verwerft en deze zal doorverkopen tegen een aan de nieuwe functie gerelateerde prijs. Wij gaan er vanuit dat, zodra de nieuwe functies bekend zijn, weliswaar niet op elke vierkante meter, maar "overall" winst zal worden gemaakt. Deze winst zal vanzelfsprekend naar rato aan de deelnemers beschikbaar komen, maar kan ook worden ingezet voor de publieksfuncties en wij zullen daar zeker goed naar kijken.

Ik heb geprobeerd de opmerkingen uit de Staten zo volledig mogelijk te beantwoorden en als dit niet of niet voldoende gedetailleerd gelukt is, hoor ik dat graag in tweede termijn.

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ter verduidelijking van het standpunt van mijn fractie zeg ik dat ook wij de strategische ontwikkeling van de Zuidplaspolder in het algemeen een belangrijk project vinden en dat ook wij voorstander van ontwikkelingsplanologie zijn. Het gaat ons nu echter om het instrument dat wij inzetten om te komen tot de ontwikkeling van de totale Zuidplaspolder. Onze vragen betreffen dat instrument en dus niet het brede verhaal of de provincie daarin een regierol moet vervullen: dat hebben wij immers al afgesproken.

Wij betwijfelen of de rol van de provincie zuiver genoeg is. De gedeputeerde geeft in zijn beantwoording aan dat de provincie aan het roer zit, omdat zij ook de plannen voor de Zuidplaspolder maakt. De provincie bepaalt waar gebouwd zal worden; waar het water zal komen en hoe de inrichting eruit zal zien. Hij vindt het daarom handig dat de provincie door middel van de grondbank de gronden voor de realisatie zo goed mogelijk kan inzetten. Daarmee geeft de gedeputeerde aan dat er, en het is een gevoelig woord, sprake is van enige voorkennis. Private partijen hebben deze kennis niet, hoewel projectontwikkelaars ook kunnen beoordelen welke gronden geschikt zijn als bouwlocatie. Deze partijen zullen ongetwijfeld die gronden hebben aangekocht die naar hun mening het meest voor verstedelijking in aanmerking komen. Ook zullen ze inschatten welke gronden voor water of agrarische functies beschikbaar zullen blijven en daardoor minder opbrengen. Is de voorsprong van de provincie op dat punt wel zuiver en kan een provinciale overheid zich dit permitteren? Hierop heeft de gedeputeerde nog niet duidelijk geantwoord en daaraan heeft mijn fractie wel behoefte.

De gedeputeerde geeft in zijn beantwoording op mijn vraag naar de percentages grond aan dat de provincie een percentage grond strategisch wil verwerven dat zal neerkomen op 200 à 400 ha grond en om strategische redenen natuurlijk in interessante gebieden. Andere partijen zullen over deze interessante gebieden inmiddels ook hebben nagedacht en misschien de 160 ha die ze inmiddels hebben, in die gebieden hebben verworven. Onze vraag is wat er voor de provincie overblijft om strategisch te werven.

In zijn brief aan ons deelt de gedeputeerde mede dat hij prijstechnisch veenweidegrond zal verwerven. Wat bedoelt de gedeputeerde daarmee? Voor dit gebied verwacht men toch geen verstedelijking, maar een andersoortige functie. Uiteraard verwerft de gedeputeerde ook voor het waterschap en de infrastructuur, maar daarop verdient de provincie niets, aangezien dit eigen projecten betreft die zij zelf moet betalen en er sprake is van een broekzak-vestzak situatie.

De gedeputeerde moet toch enig zicht hebben op het doel waarop het ontwikkelingsbedrijf Rotterdam zijn pijlen heeft gericht. Heeft dit bedrijf zijn schapjes al op het droge? Daarmee bedoel ik dat Rotterdam ons niet echt nodig heeft en wij, als wij niet hard genoeg van start gaan, de zaak zullen verliezen, terwijl Rotterdam het uitreden uit de grote partij grond zal kunnen compenseren.

In de tekst van het voorstel wordt het duale systeem niet aangegeven en evenmin het vervolg. Als het vervolg immers dual is, moet op een andere manier -- ik meen bij artikel 21 -- worden aangegeven hoe met de verantwoording tegenover de algemene besturen van de raden en de Staten zal worden omgegaan. Nu vindt er vanuit gegaan dat aan het Algemeen Bestuur van de grondbank dat is samengesteld uit Staten- en raadsleden verantwoording zal worden afgelegd. Dat kan niet en dat artikel klopt dus niet helemaal. In artikel 39 heeft de gedeputeerde wel aangegeven hoe met de geschillenregeling zal worden omgegaan, maar dat betreft geschillen binnen de grondbank tussen de partners. Het gaat ons er echter om dat gemeenten ook andersoortige gemeenschappelijke regelingen hebben die niet direct in de grondbank zitten, maar die wel te maken kunnen hebben met activiteiten van de grondbank en de provincie is wel toezichthouder op de grondbank. Wij vragen ons af of er geen sprake is van verdubbeling of vervuiling van onze rol bij de inrichting van dit instrument. Voordat wij met dit voorstel akkoord kunnen gaan, willen wij antwoord op deze wezenlijke vragen.

De heer **HARMES (SP)**: Voorzitter. Mijn fractie gaat volmondig akkoord met de grondbank. Ik denk dat voorkennis in het geval van de overheid helemaal niet fout is. De private partijen hebben, zoals de gedeputeerde heeft aangegeven, immers vaak al een voorsprong opgebouwd bij de aankoop van strategische gelegen gronden en daarmee hun voordeel behaald. Het is alleen maar goed als de overheid ook winst maakt en deze winst ten goede laat komen aan groen of woningbouw. Ik roep de gedeputeerde dan ook op, op de ingeslagen weg verder te gaan. Het is ook alleen maar goed dat hij verantwoording aan de Staten verschuldigd is en ik vraag hem over een jaar de evaluatie van de ontwikkelingen voor te leggen.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Ik dank gedeputeerde Van Dijk voor zijn zoals altijd gepassioneerde beantwoording. Mevrouw De Boer heeft voor een positieve benadering van het voorstel gekozen en wij kunnen ons in haar woorden vinden. Het is natuurlijk verkieselijk dat de overheid een stevige vinger in de pap houdt bij een grootschalig en langdurig project als de Zuidplas.

Wij zien weliswaar positieve kanten aan het project, maar hebben ook onze punten van zorg, die wij al in eerste termijn hebben genoemd. De gedeputeerde heeft deze punten van zorg niet geheel en al weggelaten. Zorgwekkend is met name zijn mededeling dat de provincie niet weet welke grondposities al verworven zijn, zelfs niet door Rotterdam en al helemaal niet weet welke opties er nog zijn. Dat bevestigt ons in onze vrees dat veel grond al geclaimd is en het aankoopbeleid van de provincie, die de planologische invulling op dit moment evenmin kent, een gokelement bevat.

Het voorkeursrecht is weliswaar een mooi middel voor de overheid, maar heeft grote beperkingen. Voordat de provincie dit recht langdurig kan doen gelden, moeten planologische keuzen in bestemmingsplannen of structuurschetsen zijn gemaakt. Wij verwachten daar weinig van: op het moment dat het kan worden gebruikt, zal veel grond al verkocht zijn.

Mevrouw Huigen heeft enkele indringende vragen gesteld en wij wachten met ons oordeel het antwoord daarop van de gedeputeerde af. Wij willen enerzijds dat de provincie door grondverwerving haar invloed kan doen gelden, maar anderzijds willen wij niet dat de provincie te veel risico loopt.

Mevrouw **DUIJNKER (PvdA)**: Voorzitter. Ik begrijp heel goed dat de heer Evertse over risico's spreekt, maar hoe weegt hij het risico van een financieel verlies tegen het risico dat de provincie haar publieke doelstelling niet kan halen doordat alle grond in handen van private partijen is?

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Ook dat is betrekkelijk, aangezien de overheid meer middelen heeft om die doelstelling te halen. Als de grond in handen van derden is, heeft zij die middelen wellicht in onvoldoende mate, maar zij heeft zeker nog wel middelen. Wij moeten ons bij een keuze van de provincie voor het vergroten van haar invloed door middel van grondbeleid en investeringen afvragen wat de kansen zijn. Als grote verliezen te verwachten zijn, moeten wij voorzichtig zijn: het gaat immers wel om overheidsgeld.

De heer **HARMES (SP)**: Voorzitter. Als de provincie daarmee het grote tekort in deze provincie aan sociale woningbouw bestrijdt, kan de heer Evertse daar toch niet langer tegen zijn?

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Ik heb gezegd dat de provincie over verscheidene middelen beschikt om dat te bewerkstelligen. Ook zonder grondposities stelt de provincie nu al in diverse gebieden de eis dat 30% van de te bouwen woningen in de categorie sociale woningbouw moet vallen. Er zijn dus wel degelijk mogelijkheden, maar ik geef toe dat de provincie met grondposities sterker staat. Deze sterkere positie moet echter tegen de risico's worden afgewogen. De heer Harmes wil toch ook niet dat er miljoenen aan overheidsgeld verloren gaan?

De heer **HARMES (SP)**: Nee, dat wil ik ook niet, maar als er miljoenen aan overheidsgeld nodig zijn om de sociale woningbouw weer op het gewenste niveau te brengen, heb ik dat er wel voor over.

Mevrouw **DUIJNKER (PvdA)**: Voorzitter. Wanneer zal het voorstel voor de invulling van de bestuursfuncties worden voorgelegd, als de Staten met het voorliggende voorstel instemmen?

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Als de Staten vandaag met de regeling instemmen, zullen GS op 27 april een voorstel vaststellen voor de benoeming van de bestuurders uit hun midden. Het ligt klaar, maar het is nog niet in procedure: alles op zijn tijd.

Mevrouw Huigen heeft een fundamentele vraag over de zuiverheid van de rol van de provincie gesteld. Wie op de beurs met voorkennis handelt, moet zich op minder prettige wijze verantwoorden, maar voor de publieke zaak gebeurt het veelvuldig. Bestuurders kopen gronden aan op basis van bestemmingsplannen, streekplannen en regionale structuurvisies en daar is niets mis mee. Sterker nog, op basis van die planologische instrumenten mag een lokale overheid, en misschien straks ook de provincie, van het voorkeursrecht gebruik maken om iets actiever te zijn en een claim van eerste koop te kunnen leggen op gronden. Ons staat als overheid een democratisch gelegitimeerd juridisch kader ter beschikking om zo op te treden. Naar mijn mening is hier dan ook geen sprake van voorkennis, of handel daarin, die te vergelijken is met de bekende voorvallen uit de beurswereld. Het gebruik van voorkennis wordt gelegitimeerd door het kader van het maatschappelijk belang en de publieke functie waarbinnen het plaatsvindt. Zonder dit kader zou er wel een probleem zijn.

Wat blijft er over aan strategische gronden als er al 160 hectaren grond door andere partijen zijn verworven? Voordat het definitieve besluit voor de grondbank werd genomen, hebben de samenwerkende partners natuurlijk al een inventarisatie gemaakt van de grondposities in de Zuidplaspolder van particulieren, projectontwikkelaars en consortia. Sterker nog: het consortium heeft ons daarover volledige opening van zaken gegeven. Waarom het consortium ons precies heeft gemeld waar het gronden heeft, weet ik niet; wij hadden het ook bij het kadaster kunnen vragen. Wij hebben uit onze inventarisatie opgemaakt dat er nog voldoende gronden zijn om te verwerven. Elke dag is er één en vinden er transacties plaats en wat dat betreft, moet de provincie niet op de integrale structuurvisie wachten die komende zomer zal verschijnen. Deze visie zal als planningsdocument immers een nog beter zicht geven op de plaatsen van de functies en zal voor projectontwikkelaars goud waard zijn. De provincie moet daarom, als zij deze rol op zich wil nemen, met gezwinde spoed de knoop doorhakken.

Ik geloof niet dat GS erg actief zijn met veenweidegebied: vooral DLG verwerft veenweidegebied. Het antwoord op de vraag naar artikel 21 moet ik op dit moment schuldig blijven, omdat ik mij op dit punt niet helemaal kundig acht. Nadat ik deze kwestie heb uitgezocht, zal ik er later uitsluitsel over geven. Indien nodig zal dit artikel worden gewijzigd. De evaluatie zal aan het einde van 2005 naast de jaarlijkse verantwoording door middel van de jaarrekening plaatsvinden. Ik hoop ten slotte dat ik de heer Evertse, die graag wil dat de provincie meedoet, heb aangetoond dat de risico's minder groot zijn dan hij vreest en er nog veel gronden kunnen worden verworven.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor de beraadslaging te sluiten.

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Voorzitter. Mijn fractie verzoekt om een schorsing van vijf minuten.

*DE VERGADERING WORDT VIJF MINUTEN GESCHORST*

De **VOORZITTER**: Ik geef gelegenheid voor het afleggen van stemverklaringen.

De heer **EVERTSE (SGP/ChristenUnie)**: Voorzitter. Ik heb tijdens de commissievergadering al gezegd dat ik een poging zou doen, mijn fractie over te halen. Uit de kritische vragen die ik heb gesteld, kan worden afgeleid dat deze poging met de nodige discussie gepaard is gegaan. Alles afwegende meent mijn fractie, ondanks aarzelingen en een kanttekening bij het risico, dat zij voor moet stemmen.

Mevrouw **HUIGEN-VAN BOVEN (VVD)**: Voorzitter. De VVD-fractie vindt dat de beantwoording van de vragen over de juridische en staatsrechtelijke positie van de provincie met betrekking tot voorkennis niet helemaal volledig is geweest en wij hebben dienaangaande nog steeds onze twijfels, hoewel wij uitgaan van de goede inzet van de gedeputeerde op dat punt.

Mijn fractie vindt dat de gemeenschappelijke regeling nog niet naar behoren is ingericht. De gedeputeerde zegt dit alsnog te zullen doen, maar vraagt tegelijkertijd om een besluit. De gedeputeerde moet zich goed realiseren dat hij in de regeling duidelijk moet aangeven dat voor Moordrecht een uitzondering wordt gemaakt en de regeling voor het overige duaal is. Voorts moet hij goed naar artikel 21 over de verantwoording kijken en bereid zijn dit artikel op de door mij genoemde punten te wijzigen. Als de gedeputeerde vandaag de besluitvorming eist, zullen wij later nogmaals over dat punt praten. Ons principiële punt heb ik toegelicht en wij hebben onze twijfels en aarzelingen over het aantal te verwerven gronden. Aan de andere kant realiseren wij ons dat in het gebied al veel is gedaan en er afspraken zijn gemaakt. Met onze aarzelingen en twijfels en met de toezegging dat de gedeputeerde de genoemde zaken zal regelen, stemmen wij op dit moment met het voorstel in.

De heer **ADAMSE (D66)**: Voorzitter. Voor ons geldt ongeveer hetzelfde, ook wij houden onze twijfels. Alles overwegende kunnen wij ondanks de risico's die wij zien, echter met het voorstel akkoord gaan.

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN*

## **7. HAMERSTUKKEN.**

### **A. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN TOT AFWIJZING VAN HET SUBSIDIEVERZOEK PROJECT "HERBOUW DIJKSYNAGOGE" IN SLIEDRECHT. (5420)**

### **B. VOORSTEL VAN DE ONDERZOEKSCOMMISSIE STAGNATIE INFRASTRUCTUUR INZAKE DE TUSSENRAPPORTAGE. (5418)**

### **C. VOORSTEL VAN DE STATENCOMMISSIE BESTUUR EN MIDDELEN INZAKE EEN TOEZICHTBRIEF AAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES. (5424)**

*DEZE VOORSTELLEN WORDEN ZONDER BERAADSLAGING EN ZONDER STEMMING AANGENOMEN*

### **D. VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE DE BESTUURSKRACHTMETING VAN DE PROVINCIE ZUID-HOLLAND. (5419)**

De heer **SCHAAP (D66)**: Voorzitter. Dit is een roerend moment. Ik mag, als ik goed geteld heb, namens alle fracties een amendement indienen dat niet alleen door alle fractievoorzitters, maar in sommige gevallen ook door de woordvoerder "Bestuur" is ondertekend. Het amendement strekt ertoe de positie van Provinciale Staten bij de bestuurskrachtmeting iets steviger te maken dan in het voorstel van GS. Deze versterking geldt zowel het instellen en samenstellen van de externe commissie, die ik gemakshalve "begeleidingscommissie" noem, als het uitbrengen van het rapport. Het voorstel is om de externe commissie niet alleen aan het college van GS te laten rapporteren, maar ook aan de Staten. Dit betekent mijns inziens overigens dat de conceptrapportage eveneens in de commissie Bestuur en Middelen aan de orde zal moeten worden gesteld.

*INGEDIEND IS:*

**AMENDEMENT A2/5419**, ingediend door het lid Schaap inzake **Bestuurskrachtmeting provincie Zuid-Holland**:

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 21 april 2004;

Toevoegen onder besluit 1 een nieuw lid 'b' en 'c':

b. het college van Gedeputeerde Staten stelt de hiervoor genoemde externe commissie in in overleg met de commissie Bestuur en Middelen van Provinciale Staten

c. de hiervoor genoemde externe commissie rapporteert aan zowel het college van Gedeputeerde Staten als aan Provinciale Staten

Met vernummering van de overige besluiten onder 1"

**Toelichting:**

Provinciale Staten hebben bij motie besloten de bestuurskrachtmeting onder regie van PS (en niet van GS) te laten plaatsvinden. Het college wijkt daarvan af. Om het oorspronkelijke besluit enigszins recht te doen, wordt nu voorgesteld PS een sterkere positie te geven in het bewaken van de neutraliteit van de begeleidingscommissie. Dat laat het opdrachtgeverschap van het college onverlet.

De **VOORZITTER**: De verantwoordelijke portefeuillehouder zie ik niet en daarom geef ik het woord aan zijn plaatsvervanger, de heer Van Dijk.

Gedeputeerde **VAN DIJK**: Voorzitter. Het college heeft geen moeite met dit amendement.

*IN STEMMING KOMT AMENDEMENT A2/5419 VAN DE HEER SCHAAP C.S.*

*DIT AMENDEMENT WORDT ZONDER BERAADSLAGING EN ZONDER STEMMING AANGENOMEN*

*HET VOORSTEL VAN GEDEPUTEERDE STATEN, ZOALS HET IS GEWIJZIGD DOOR DE AANVAARDING VAN AMENDEMENT A2/5419, WORDT ZONDER STEMMING AANGENOMEN.*

**E. VASTSTELLING VAN DE NOTULEN VAN DE BUITENGEWONE VERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN VAN 24 MAART 2004.**

*DE NOTULEN WORDEN ONGEWIJZIGD VASTGESTELD.*

**8. INGEKOMEN STUKKEN. (5422)**

a. een memo van Gedeputeerde Staten inzake het standpunt verruiming openingstijden Rotterdam Airport.

*VOOR KENNISGEVING AANGENOMEN*

**9. VASTSTELLING VERSLAG VAN HET BESLOTEN GEDEELTE VAN DE STATENVERGADERING VAN 21 JANUARI 2004**

*HET VERSLAG WORDT ONGEWIJZIGD VASTGESTELD*

De **VOORZITTER**: Ik deel mede dat de leden van de commissie voor Onderzoek van de Rekening na afloop van de vergadering hun pakket jaarstukken bij de griffie kunnen afhalen.

**SLUITING VAN DE VERGADERING**

De **VOORZITTER**: De agenda is hiermee afgehandeld. De volgende vergadering zal plaatsvinden op woensdag 26 mei 2004.

*SLUITING 15.55 UUR*

MAART 2004

ONDERWERP

Gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas

## 1. SAMENVATTING

De ontwikkeling van de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (RZG) is een belangrijk project in de verdere ontwikkeling van de Zuidvleugel. Het biedt mogelijkheden voor de realisering van bovenregionale opgaven voor wonen, werken, glas, groen, water en recreatie. In 2002 is in samenwerking met de betrokken 23 partijen de werkwijze bepaald voor het nader invulling geven aan de driehoek RZG (waaronder de Zuidplaspolder). Hiertoe is een afsprakenkader en een strategiedocument overeengekomen.

In het afsprakenkader en het strategiedocument, dat in uw vergadering van februari 2003 is geaccordeerd, is afgesproken om evenwijdig aan de inhoudelijke visie- en planvorming, het grondexploitatie- en ontwikkelingsbeleid vorm te geven. De uitwerking daarvan heeft geleid tot het voorstel om parallel aan de voorbereiding van de inhoudelijke planvorming een gezamenlijk grondverwervingsbeleid in de Zuidplas te voeren. Daartoe dient het onderhavige voorstel voor de oprichting van de publieke grondbank RZG Zuidplas op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen met als beoogde deelnemers de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen, Zevenhuizen-Moerkapelle en Rotterdam.

In het statenakkoord van 2003 hebben de coalitiepartijen zich uitgesproken voor participatie in de ontwikkeling van de Zuidplaspolder.

Gelet op de bepalingen in de Provinciewet over de bevoegdhedenverdeling inzake grondverwerving en alles wat daar mee verband houdt en de Wet gemeenschappelijke regelingen, wordt de gemeenschappelijke regeling aangegaan door ons college, uw staten en de Commissaris van de Koningin.

### Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

### Financiële, personele en juridische consequenties

Het treffen van de gemeenschappelijke regeling heeft voor de provincie financiële gevolgen die eerst bij de vaststelling van de jaarlijkse begroting van de grondbank hun doorwerking vinden. De provincie zal voor 40% garant staan voor de door de grondbank aan te trekken leningen en bijdragen in de kosten van de grondbank.

De financieringskosten, de kosten voor het tijdelijk beheer van de gronden en de apparaatskosten worden in de exploitatie van de grondbank opgenomen ten laste van het jaarlijkse begrotingssaldo van de grondbank. Elke deelnemer wordt jaarlijks belast naar rato van de in de regeling opgenomen verdeelsleutel. Voor de provincie is dit 40%.

Uitgaande van strategische verwerving binnen het restrictieve kader worden de verwervingskosten op 40 miljoen euro geraamd (prijsstelling 2004). Dit bedrag zal aflossingsvrij worden geleend volgens de daarvoor geldende richtlijnen inzake aanbesteding. De financieringskosten en de apparaatskosten worden voor de periode 2004-2010 (de looptijd van de grondbank) geraamd op in totaal 8 miljoen euro. De provincie neemt hiervan gemiddeld per jaar €550.000,- voor haar rekening.

Voor de deelnemers aan de Grondbank is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uitgangspunt. De toepassing daarvan voor het lopende boekjaar 2004 is nog niet aan de orde. Bij het opstellen van de ontwerp-begroting 2005 zal het bestuur van de Grondbank de consequenties van het BBV verder vormgeven.

Samenvattend kan gesteld worden dat het maximale risico voor de provincie over de looptijd van zes jaar circa 3,2 miljoen euro bedraagt, zijnde 40% van het totale bedrag van acht miljoen euro. Hiertoe dienen gedurende de looptijd van 2004 tot 2010 jaarlijks uitgaven in de begroting te worden geraamd. Voor de provincie betekent dit gemiddeld een jaarlijkse bijdrage in de apparaats- en rentelasten van €550.000,- ten laste van de Algemene Middelen, omdat bij opheffing van de regeling het batig saldo ten gunste van deze middelen komt.

De verkrijgingsprijs van de grond wordt in de boekhouding van de grondbank comptabel bijgehouden. Bij het doorleveren van de gronden wordt de verkrijgingsprijs vermeerderd met de kosten die in de voorafgaande jaren

zijn gemaakt. De afnemers kunnen zijn een of meerdere deelnemers, een publiek-publieke ontwikkelingsmaatschappij of een publiek-private ontwikkelingsmaatschappij. Bij doorlevering wordt een extra opslag berekend tot aan de marktwaarde van de gronden op dat moment. Het batige saldo bij doorlevering wordt naar rato van de verdeelsleutel uitgekeerd aan de deelnemers. De eerder, aan de deelnemers belaste jaarlijkse kosten kunnen daarmee worden gecompenseerd.

De volgende argumenten geven ons het vertrouwen dat er bij de doorlevering van de gronden een batig saldo verkregen kan worden. Thans geldt in het rechtsgebied van de grondbank het restrictieve beleid dat volgens de komende Nota Ruimte tot 2010 zal worden gehandhaafd. De aankoopactiviteiten van de grondbank richten zich op de periode tot 2010 (einddatum grondbank). Het restrictieve beleid zal de komende tijd een dempend effect kunnen hebben op de verkrijgingsprijs.

Naarmate de inhoudelijke planvorming vordert - via de Interregionale Structuurvisie in juli 2004, de partiële streekplanherziening Oost en het Intergemeentelijk Structuurplan in 2005 naar de bestemmingsplannen in de jaren daarna - neemt de zekerheid toe van het kunnen doorleveren van de gronden tegen prijzen die de eerder gemaakte verwervings-, financierings- en apparaatskosten meer dan volledig kunnen compenseren.

In het jaarlijks door de grondbank op te stellen Aankoop Strategiekader (ASK), dat in het kader van de begroting aan de deelnemers zal worden voorgelegd, zal de grondbank op basis van een marktanalyse haar bezittingen waarderen en mede hierop gebaseerd de strategie van grondverwerving (prioritering naar plaats en prijs) bepalen. In het kader van het ASK zal de grondbank een risicoanalyse plegen voor verwerving in het desbetreffende budgetjaar.

In het Collegewerkprogramma 2003-2007 hebben wij gesteld "een bijdrage te willen leveren aan de uitvoering van de plannen voor de Zuidplas, hetzij via deelname in ruimtelijke ontwikkelingsmaatschappijen, hetzij via risicodragend kapitaal". Het gaat nu om de oprichting van de publieke grondbank. "Afzonderlijke besluiten zijn nodig over de oprichting van ontwikkelingsmaatschappijen. Wel is duidelijk dat het om aanzienlijke bedragen gaat. In de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda bijvoorbeeld gaat het om tientallen miljoenen", aldus volgens het Collegewerkprogramma.

De grondbank zal een klein ondersteunend ambtelijk apparaat instellen en daarbij zoveel als mogelijk gebruik maken van de bij de deelnemers aanwezige deskundigheden door middel van detacheringsovereenkomsten.

De bevoegheden van ons college, uw staten en de Commissaris van de Koningin inzake grondverwerving en alles wat daarmee verband houdt gaan volgens de gemeenschappelijke regeling over naar het bestuur van de grondbank voorzover de betreffende gronden zijn gelegen binnen het rechtsgebied van de grondbank zoals aangegeven op de bij de regeling horende kaart. De deelnemers blijven bevoegd tot grondverwerving binnen het rechtsgebied mits zij hiervoor de voorafgaande toestemming hebben van de grondbank. Dit artikel is opgenomen om te voorkomen dat een individuele deelnemer het grondverwervingsbeleid van de grondbank qua prijsvorming en strategie, doorkruist. Voor de provincie is deze bepaling van belang voor het verwerven van gronden ten behoeve van de aanleg van bijvoorbeeld provinciale weginfrastructuur zoals de N 219.

Op grond van artikel 8 van de Tijdelijke Referendumwet hebben wij bepaald dat het besluit tot het aangaan van de gemeenschappelijke regeling een referendabel besluit is.

Den Haag,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris, voorzitter,

M.H.J. van Wieringen-Wagenaar J. Franssen

## 2. ONTWERPBESLUIT

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van , nummer ;

gelet op de bepalingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Provinciewet en de Gemeentewet;

BESLUITEN:

vast te stellen de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas overeenkomstig de bij dit besluit gevoegde regeling met bijbehorende artikelsgewijze toelichting

Den Haag,

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

griffier, voorzitter,

3.

4. TOELICHTING

#### *Voorgeschiedenis*

De Zuidplaspolder is in het kabinetsstandpunt over de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening als nieuwe locatie voor grootschalige stedelijke ontwikkeling in de Zuidvleugel van de Randstad opgenomen. Tevens gaat het om de opgave voor een stevig groenblauwe invulling van het gebied, voor de projectmatige vestiging van glastuinbouw, voor bedrijfsterreinen en voor de bijbehorende verkeers- en vervoerontsluitingen. De planhorizon van de ontwikkelingen beslaat de periode 2010-2030.

In de Nota Ruimte van het huidige kabinet zal de verstedelijkingsopgave - mede op basis van het Zuidvleugeldocument - worden bekrachtigd.

#### *Stuurgroep driehoek RZG Zuidplas*

De betrokken overheden en organisaties hebben zich verenigd in de stuurgroep driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda onder leiding van de provincie Zuid-Holland. In de stuurgroep zijn vertegenwoordigd de besturen van de gemeenten Gouda, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen, Moordrecht, Zevenhuizen-Moerkapelle, Zoetermeer, Rotterdam, Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk, provincie Zuid-Holland, stadsregio Rotterdam, stadsgewest Haaglanden, Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland, Hoogheemraadschap van Schieland, de ministeries van VROM, EZ, LNV en V&W, de WLTO, de Kamers van Koophandel Rotterdam en Haaglanden en ConSept. Medio april 2003 hebben de partijen in de stuurgroep overeenstemming bereikt over de projectmatige aanpak van de herinrichting van het gebied met de vaststelling van het Opgavendocument, het Afsprakenkader en de projectaanpak.

#### *De opgaven*

Kort samengevat komen de opgaven neer op:

- opvang van 15.000-30.000 woningen
- realisering van 150-350 ha bedrijfsterrein
- reservering van extra glas van 200 ha
- realisering van een groenblauwe structuur
- realisering van een optimale infrastructuur op basis van integrale vervoersconcepten

Binnen het kader van:

- goede afronding van de uitgebreide Zuidvleugel ten opzichte van het Groene Hart (Bentwoud en Rottewig),
- goede aansluiting op de netwerken van de Zuidvleugel
- goede programmatische aansluiting op die van de Zuidvleugel.

#### *De ISV en uitwerking in partiële streekplanherziening en het ISP*

De stuurgroep maakt de mogelijke inrichtingsstrategieën begin 2004 inzichtelijk in een Interregionale Structuurvisie (ISV) voor het gehele gebied van de driehoek. Na een ronde van meningsvorming door de gemeenteraden, provinciale staten en een maatschappelijk debat zal de stuurgroep in juli 2004 een uitspraak doen over het te kiezen voorkeursalternatief. Daarna wordt voor het gebied van de driehoek, in samenhang met het ISV, een partiële herziening van het in november 2003 vastgestelde streekplan Zuid-Holland Oost voorbereid. In dit streekplan is het gebied van de driehoek aangeduid als studiezone.

Onderdeel van de stuurgroep is de Bestuurlijke werkgroep driehoek RZG Zuidplas. De werkgroep bestaat uit bestuurders van de gemeenten Gouda, Waddinxveen, Zevenhuizen-Moerkapelle, Moordrecht en Nieuwerkerk aan den IJssel en inmiddels ook Rotterdam, het Hoogheemraadschap van Schieland en de provincie Zuid-Holland en heeft tot taak om het Intergemeentelijke structuurplan (ISP) voor de Zuidplaspolder in concept voor te bereiden. Het ISP zal gedeeltelijk parallel aan de partiële streekplanherziening worden opgesteld. Volgens de huidige werkplanning zou de formele besluitvorming over de streekplanherziening in het eerste kwartaal 2005 en over het ISP in het tweede kwartaal 2005 kunnen plaatsvinden.

#### *Vorbereiding gemeenschappelijk grondbeleid*

Tevens heeft de Bestuurlijke werkgroep het te voeren gemeenschappelijke grondbeleid voorbereid. Onder verantwoordelijkheid van de Bestuurlijke werkgroep is medio 2003 de nota "Publiek let op uw zaak" uitgebracht. In de nota is aandacht geschonken aan het wettelijke instrumentarium op het terrein van de ruimtelijke ordening en het grondbeleid. Geconstateerd is dat grondeigendom van de betrokken overheden een waarborg biedt voor de inhoudelijke en financiële regie van de herinrichting van de Zuidplaspolder en een belangrijke aanvulling is op de inzet van publiekrechtelijke middelen zoals het bestemmingsplan, exploitatieverordening, Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) en Onteigeningswet. Voorwaarde is dat de betrokken overheden hun krachten bundelen en een samenwerkingsvorm kiezen die hen in staat stellen om een krachtige partij bij het verwerven van grond te worden. Tevens is de publieke groundbank een gesprekspartner voor de private groundbank.

#### *De verschillende mogelijkheden voor samenwerking*

Voor samenwerking tussen overheden, ook op het gebied van een gemeenschappelijk grondbeleid, zijn in principe verschillende mogelijkheden: een bestuursovereenkomst, de oprichting van een privaatrechtelijke rechtspersoon (stichting, vennootschap) of de oprichting van rechtspersoon met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

In een bestuursovereenkomst of convenant kunnen de publieke partijen hun gezamenlijke intenties over grondaankopen vastleggen. Elke partij afzonderlijk blijft verantwoordelijk voor de aankopen. Een convenant kent weinig vormvereisten en kan op een eenvoudige manier tot stand komen. De publieke partijen verschillen qua grondoppervlak in de Zuidplaspolder; ook de financiële mogelijkheden tot aankopen van gronden zijn niet gelijk verdeeld. Een echt sterke partij op de grondmarkt kunnen de overheden daardoor niet worden.

Het oprichten van een stichting of vennootschap ter behartiging van gezamenlijke publieke belangen is voor de wetgever niet vanzelfsprekend. In feite komt het erop neer dat de publieke deelnemers moeten motiveren waarom een Wgr-regeling niet in aanmerking komt voor de gemeenschappelijke belangenbehartiging. Het veel gehanteerde argument vóór een stichting of vennootschap is de deelname van private partijen; in het geval van de publieke groundbank is dit argument niet aan de orde.

De gemeenschappelijke regeling volgens de Wgr wordt in de gemeentelijke en provinciale praktijk gebruikt voor het gezamenlijk uitvoeren van taken. De Zuidplaspoldergemeenten nemen bijvoorbeeld in het kader van het Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland deel aan regelingen voor regionale brandweer, streekarchiefdienst, post ambulancevervoer. Een aantal gemeenten neemt deel in recreatieschappen en het bedrijvenschap "Gouwepark". De basis-vormvereisten voor een regeling zijn vastgelegd in de Wgr. De betrokkenheid van de gemeenteraden is wettelijk gewaarborgd. Voor het overige biedt de Wgr voldoende flexibiliteit om de regeling zo vorm te geven dat op slagvaardige wijze de taken kunnen worden uitgevoerd. De Wgr voorziet in de mogelijkheid dat andere overheden dan gemeenten, deelnemen aan een regeling.

#### *Conclusies collegeconferentie 2 september 2003*

Gelet op bovengenoemde overwegingen heeft de Bestuurlijke werkgroep de uitgangspunten voor een publieke groundbank op basis van de Wgr uitgewerkt.

Tijdens een conferentie op 2 september 2003 hebben de colleges van de Zuidplaspoldergemeenten, Gedeputeerde Staten en het Hoogheemraadschap van Schieland naar aanleiding van deze uitgangspunten conclusies getrokken over de doelstelling van de groundbank, de wijze van financiering van de grondaankopen, de verdeling van de garantstellingen voor de leningen, de besluitvorming binnen de organen van de groundbank, de mogelijke deelname van Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Schieland aan de groundbank en te voeren overleg met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV) en met Zoetermeer en Bleiswijk.

De belangrijkste conclusies van de conferentie waren:

- Het doel van de groundbank beperkt zich tot het selectief verwerven van gronden in het gebied van het ISP. De groundbank ontwikkelt de gronden niet zelf. Daarvoor zullen naar verwachting door de betrokken publieke partijen afzonderlijke ontwikkelingsmaatschappijen worden opgericht samen met de private partijen.
- Deelname van de gemeente Rotterdam aan de groundbank kan de slagkracht verstevigen. Het overleg



daarover wordt geopend.

- Het Hoogheemraadschap van Schieland wordt eveneens gevraagd deel te nemen aan de grondbank.
- Er worden gesprekken gevoerd met het ministerie van LNV, Zoetermeer en Bleiswijk over hun eventuele betrokkenheid bij de grondverwerving.
- De selectieve verwerving van de gronden worden gefinancierd door leningen waarvoor de deelnemers garant staan.
- Bij de garantstelling wordt vooralsnog uitgegaan van de volgende verdeelsleutel: 40% Rotterdam, 40% provincie Zuid-Holland en 20% nader te verdelen tussen de vijf Zuidplasp gemeenten.
- De besluitvorming in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de grondbank vindt bij gewone meerderheid van stemmen plaats. Elke deelnemer heeft evenveel stemmen.

#### *Overleg met Rotterdam*

De gemeente Rotterdam heeft naar aanleiding van deze conclusies een aantal randvoorwaarden gesteld aan deelname aan de grondbank. Gezien de garantstelling van 40% voor Rotterdam wenst de gemeente voldoende duidelijkheid over:

- de inhoud van de planvorming voor de Zuidplas en het belang daarvan voor Rotterdam op het moment van definitieve bestuurlijke besluitvorming over deelname aan de grondbank;
- daadkrachtig kunnen functioneren van de werkorganisatie van de grondbank;
- het one member-one vote principe behoeft nadere uitwerking met name ten aanzien van zwaarwegende besluiten;
- inbouwen van een regelmatige evaluatie van het functioneren van de grondbank, een opting out regeling en een eindtijdstip van de regeling;
- een voor Rotterdam acceptabele financieringsregeling;
- het zo spoedig mogelijk vestigen van het voorkeursrecht door de Zuidplasp gemeenten;
- de afstemming en samenwerking met de private grondbank moeten voldoende verzekerd zijn.

In gezamenlijk overleg is de gemeenschappelijke regeling zo vormgegeven dat aan deze randvoorwaarden - die overigens niet alleen voor Rotterdam maar ook voor de andere deelnemers van belang zijn - is voldaan. Een belangrijk punt daarbij is het evaluatiemoment eind 2005 en de mogelijkheid voor elke deelnemer om per 1 januari 2006 uit te treden.

#### *Samenwerking met Hoogheemraadschap van Schieland*

Het Hoogheemraadschap van Schieland is verantwoordelijk voor de waterhuishouding in haar beheersgebied, voor de waterkeringen en de waterkwaliteit. Via de publiekrechtelijke instrumenten als de Keur en legger in samenhang met het bestemmingsplan kan Schieland geboden, verboden en onderhoudsverplichtingen opleggen aan de eigenaren van watergangen en waterkeringen. Het eigendom van deze watergangen en -keringen is voor Schieland niet per sé noodzakelijk.

In veel gevallen is Schieland wel eigenaar van de hoofdwatergangen. Zonodig verwerft Schieland gronden voor de aanleg van een nieuwe hoofdwatergang of voor verbreding van een bestaande hoofdwatergang. Eigendom van grond is voor Schieland noodzakelijk voor het realiseren van de eigen gebouwen, gemalen en andere waterstaatkundige voorzieningen. De komende grootschalige ontwikkelingen in het gebied in combinatie met de toekomstige wateropgave (extra waterberging, meer watergangen) kunnen voor Schieland aanleiding zijn voor een actiever aankoopbeleid.

Vanuit bestuurlijke overwegingen heeft Schieland de bereidheid uitgesproken tot deelname maar vanwege de bijzondere positie van het Hoogheemraadschap is besloten om de betrokkenheid bij de grondbank via een bestuursovereenkomst vorm te geven. Ook kon Schieland vanwege het takenpakket niet risicodragend participeren. In de bestuursovereenkomst met de grondbank zullen afspraken worden gemaakt over wederzijdse afstemming van grondaankopen en over informatieuitwisseling.

#### *Overleg met het ministerie van LNV*

Het ministerie van LNV is verantwoordelijk voor de financiële uitvoering en realisering van het Bentwoud (gereed in de periode 2013 - 2018) en de Eendragtspolder (gereed voor 2010) als onderdelen van het Groenblauw Casco Zoetermeer Zuidplas. Het ministerie en de provincie treden op als opdrachtgever van de Dienst Landelijk Gebied (DLG) van het ministerie die de grondaankopen en de realisering begeleidt. Met de betreffende gemeenten worden de plannen verder

uitgewerkt en uitgevoerd. De plannen voor het Bentwoud en Eendragtspolder worden voor de opstelling van het ISV en ISP als vaststaand beschouwd. De financiële middelen voor de grondaankopen zijn in principe gewaarborgd. In deze gebieden zal de grondbank geen gronden verwerven. Op de bij de regeling van de grondbank horende kaart zijn deze gebieden buiten het rechtsgebied gehouden.

#### *Overleg met Zoetermeer en Bleiswijk*

Het gesprek met Zoetermeer en Bleiswijk heeft geleid tot de conclusie dat deze gemeenten belang hebben bij het langetermijnbeleid voor de ontwikkeling van de Zuidplas in relatie met hun eigen plannen. Om deze reden participeren zij in de Stuurgroep RZG Zuidplas. Tevens zijn zij geïnteresseerd in het grondbeleid voor de Zuidplas. Deelname aan de gemeenschappelijke regeling van de grondbank lag evenwel niet in de rede omdat beide gemeenten buiten de begrenzing van het ISP en het rechtsgebied van de grondbank zijn gelegen. In de volgende fase, waarbij naar alle waarschijnlijkheid ontwikkelingsmaatschappijen zullen worden opgericht, zou dit anders kunnen zijn.

Na de verschillende overleggen en gesprekken is de ontwerp tekst van de gemeenschappelijke regeling grondbank RZG Zuidplas door de Bestuurlijke werkgroep afgerond.

### **De hoofdlijnen van de gemeenschappelijke regeling**

#### *Kerntaken grondbank*

De kern van de regeling is de overdracht van de privaatrechtelijke bevoegdheden van de deelnemende gemeenten en provincie om binnen het rechtsgebied van de grondbank gronden te verwerven, te financieren, tijdelijk te beheren en wederom door te leveren.

In het Intergemeentelijke Structuurplan Zuidplas wordt de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en het daarbij behorende grondbeleid vastgelegd. Het is de taak van de grondbank om daarbinnen een strategie voor grondverwerving op te stellen en te prioriteren naar geld en plaats. De grondbank neemt deze strategie op in het jaarlijks te actualiseren Aankoopstrategiekader (ASK).

Op grond van de Gemeentewet en Provinciewet hebben de colleges, de raden en staten, de burgemeester en de Commissaris van de Koningin bevoegdheden inzake besluiten tot verwerving, financiering en tijdelijk beheer e.d. De gemeenschappelijke regeling wordt daarom niet alleen getroffen door de colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten maar ook door de gemeenteraden, provinciale staten, de burgemeesters en de Commissaris van de Koningin.

Volgens artikel 7 lid 1b van de regeling (verplicht conform artikel 13 Wgr) wijzen provinciale staten uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden, twee leden en twee plaatsvervangende leden voor het algemeen bestuur van de grondbank aan. Alle deelnemers wensen deze vertegenwoordiging te doen plaatsvinden door leden van de colleges. Separaat zullen wij u voorstellen om de twee leden en twee plaatsvervangende leden uit ons college aan te wijzen.

De grondbank zal de gronden niet zelf bouwrijp maken en exploiteren naar de nieuwe bestemmingen. Daarvoor kunnen grondexploitatie maatschappijen (ook samen met private partijen) worden opgericht. De besluiten daarover blijven tot de bevoegdheid van de afzonderlijke deelnemers behoren.

De inbreng van gronden door de verschillende partijen schematisch gezien:



#### *Het rechtsgebied van de grondbank*

Onderdeel van de gemeenschappelijke regeling is de kaart met daarop aangegeven het rechtsgebied van de grondbank.

Binnen het ISP zijn er gronden die, gelet op de doelstelling van de grondbank, niet voor verwerving door de grondbank in aanmerking komen:

- de uitbreidingsmogelijkheden van de Zuidplasmunicipaliteiten op basis van het huidige streekplan Zuid-Holland Oost (binnen de zgn. rode contouren);
- de nieuwe woningbouwlocatie Nesselande (gemeente Rotterdam);
- het Bentwoud en Eendragtspolder als onderdeel van het Groenblauw Casco Zoetermeer Zuidplas;
- de groenzone tussen Nieuwerkerk aan den IJssel en Rotterdam.

Deze gronden vallen buiten het rechtsgebied van de grondbank.

In de regeling is de mogelijkheid niet uitgesloten dat de deelnemers binnen het rechtsgebied van de grondbank zelf gronden aankopen. Dit blijft mogelijk mits hiervoor de voorafgaande instemming van de grondbank is verkregen. Als voorbeeld kan worden genoemd de verwerving van de gronden en de aanleg van de N 219 nabij Zevenhuizen door de provincie. Het tracé is op de kaart van het rechtsgebied aangegeven.

Op de kaart is tevens aangegeven waar het Hoogheemraadschap van Schieland en de DLG gronden verwerven ter verbreding van de vierde en derde tocht en de groene verbinding daartussen. Met een ster is aangegeven waar ter plaatse de realisering van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) nog nader moet worden bepaald. De nader begrensde deelgebieden vallen dan buiten het aankoopgebied van de grondbank. De gebieden worden als onderdeel van de jaarlijks door de provincie met DLG te maken prestatieafspraken, door de DLG verworven voor rekening van het ministerie van LNV (conform het sturingsmodel LNV - IPO).

#### *Stemverhouding en besluitvorming*

In tegenstelling tot een van de conclusies tijdens de collegeconferentie op 2 september 2003, is in de regeling niet gekozen voor één lid - één stem. Gelet op de verdeling van de garantiestellingen tussen de zeven deelnemers (40% provincie Zuid-Holland, 40% Rotterdam, 20% Zuidplasp gemeenten) is een meervoudig stemrecht in de regeling opgenomen die meer recht doet aan de financiële inbreng en aan het gegeven dat de nieuwe ontwikkelingen gaan plaatsvinden op het grondgebied van de vijf Zuidplasp gemeenten. Door de volgende stemverdeling in het algemeen en dagelijks bestuur is er gelijkwaardigheid tussen de twee grote partners en de vijf Zuidplasp gemeenten ontstaan:

Provincie Zuid-Holland: 25%

Rotterdam: 25%

Gouda: 10%

Waddinxveen: 10%

Nieuwerkerk aan den IJssel: 10%

Zevenhuizen Moerkapelle: 10%

Moordrecht: 10%

#### *Besluitvorming binnen het dagelijks bestuur van de grondbank*

In het dagelijks bestuur van de grondbank zijn alle zeven deelnemers met één bestuurslid vertegenwoordigd. Te voorzien is, gelet op de diversiteit aan en spoedeisendheid met procedures rond grondverwerving, dat het dagelijks bestuur via vast te stellen mandateringsregels de voorzitter en de twee plaatsvervangende voorzitters zal mandateren om spoedeisende besluiten namens het bestuur af te doen. Ook aan de directeur kunnen bepaalde besluiten worden gemandateerd. Deze werkwijze garandeert dat het bestuur van de grondbank op daadkrachtige wijze kan opereren als de omstandigheden daartoe aanleiding geven.

#### *Financiële risico's en verdeling garantstelling*

De financiële risico's voor de grondbank en daarmee voor de deelnemers zijn inherent aan het doen van anticiperende grondaankopen. Absolute zekerheid over de uitkomst van het project driehoek RZG Zuidplasp is niet te geven. De formele besluitvorming over de definitieve bestemmingen moet nog plaatsvinden. De besluitvorming kan vertraging oplopen door het gedurende de rit ontstaan van meningsverschillen tussen de overheidspartijen over de inhoud, het proces en de kosten en door uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Ook het optreden van de marktpartijen kan risico's met zich meebrengen: uitstel van investeringen omdat de economische ontwikkeling tegen zit, moeizame onderhandelingen over de uitvoerings- en exploitatiefase, hogere kosten van de algemene voorzieningen die medegeëxploiteerd moeten worden e.d. In het ernstigste geval kan de grondbank blijven zitten met gronden die niet naar de gewenste nieuwe bestemming geëxploiteerd kunnen worden. Mogelijk is tegen die tijd de waarde van de grond gedaald. De renteverliezen lopen op en de leningen voor de gronden moeten worden afbetaald.

Risicospreiding door selectieve aankopen, flexibiliteit, evaluatiemomenten, het aankoopstrategiekader, alert reageren op veranderende omstandigheden zijn dan de instrumenten om de risico's binnen aanvaardbare normen te houden.

Een kwantitatieve en ook kwalitatieve beoordeling van de risico's door de afzonderlijke deelnemers zal jaarlijks nodig zijn voor het garanderen van de leningen van de grondbank en het meenemen daarvan in de paragraaf weerstandsvermogen in hun begroting en jaarrekening

In de regeling is de verdeling van de garantstellingen door de deelnemers opgenomen:

Provincie Zuid-Holland: 40%

Rotterdam: 40%

Gouda: 6%

Waddinxveen: 5%

Nieuwerkerk aan den IJssel: 5%

Zevenhuizen Moerkapelle: 2%

Moordrecht: 2%

*Begroting, jaarrekening en de wijze van financiering*

De begroting van de grondbank met de jaarrekening en het aankoopstrategiekader worden jaarlijks volgens de in de regeling voorgeschreven procedure aan de algemene besturen van de deelnemers voor een reactie voorgelegd. In het jaarlijks voortschrijdend aankoopstrategiekader geeft het bestuur van de grondbank aan hoe de grondbank de doelstellingen wil bereiken. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. In de begroting worden de kosten van de grondbank (apparaatskosten, verwervingskosten, financieringskosten) en de opbrengsten van het tijdelijke beheer opgenomen alsmede de verdeling van de kosten onder de deelnemers en de bedragen van de garantstellingen voor de financiering van de grondaankopen.

Een eerste, ruime inschatting van de apparaatskosten geeft een jaarlijkse kostenpost aan van circa € 300.000,-.

Uitgaande van strategische verwerving binnen het restrictieve kader worden de verwervingskosten op 40 miljoen euro geraamd (prijsstelling 2004). Dit bedrag zal aflossingsvrij worden geleend volgens de daarvoor geldende richtlijnen inzake aanbesteding. De financieringskosten en de apparaatskosten worden voor de periode 2004-2010 geraamd op in totaal 8 miljoen euro. De provincie neemt hiervan gemiddeld per jaar 0,55 miljoen euro voor haar rekening.

Samenvattend kan gesteld worden dat het maximale risico voor de provincie over de looptijd van zes jaar circa 3,2 miljoen euro bedraagt, zijnde 40% van het totale bedrag van acht miljoen euro. Hiertoe dienen gedurende de looptijd van 2004 tot 2010 jaarlijks uitgaven in de begroting te worden geraamd van € 550.000,-.

*Relatie aankoopbeleid grondbank en toepassing Wet voorkeursrecht gemeenten*

De bevoegdheden van de gemeenteraden en de colleges van B en W op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvrg) worden niet overgedragen aan de grondbank. Elke gemeente blijft voor zijn grondgebied bevoegd om volgens de regels van de Wvrg een voorkeursrecht vestigen. Het vestigen van een voorkeursrecht door de gemeente en de aankoopacties van de grondbank zullen derhalve goed moeten worden geregistreerd. In de regeling is opgenomen dat de grondbank de gemeente kan verzoeken om een voorkeursrecht te vestigen voor bepaalde gewenste percelen binnen het rechtsgebied van de grondbank. De grondbank zal de voorbereidende werkzaamheden van het vestigen van het voorkeursrecht voor haar rekening nemen, de onderhandelingen met de aanbiedende partij voeren en beslissen over de afname van de aangeboden gronden.

Het is de intentie van de deelnemers om de Wet voorkeursrecht gemeenten reeds op korte termijn toe te passen.

*Einde van de regeling, evaluatiemomenten en tussentijds uittreden*

De regeling heeft een looptijd tot 1 januari 2010. Voor 1 juli 2009 wordt de regeling geëvalueerd aan de hand van de in de regeling opgenomen evaluatiedoelen.

Jaarlijks is er bij de behandeling van de begroting, jaarrekening en het aankoopstrategiekader een evaluatiemoment. Na een extra evaluatiemoment vóór 1 oktober 2005 kunnen een of meer deelnemers besluiten tot tussentijdse uittreding uit de gemeenschappelijke regeling per 1 januari 2006. Hiervoor zijn in artikel 36 e.v. spelregels opgenomen.

*Artikelsgewijze toelichting op de gemeenschappelijke regeling*

In de bij de gemeenschappelijke regeling horende artikelsgewijze toelichting is onder meer uitgebreid ingegaan op het slechts gedeeltelijk dualiseren van gemeenschappelijke regelingen volgens de Wgr en op de consequenties daarvan voor de tekst van de regeling voor de grondbank.

Versie 27 februari 2004

**GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING**  
**GRONDBANK RZG ZUIDPLAS**

## Inhoudsopgave

De regeling kent de navolgende hoofdstukken:

- I. Begripsomschrijvingen
- II. Doelstellingen, taken en bevoegdheden
- III. Algemeen bestuur
- IV. Dagelijks bestuur
- V. Voorzitter en plaatsvervangend voorzitters
- VI. Het ASK
- VII. Informatie, verantwoording en ontslag
- VIII. Personeel en organisatie
- IX. Vergoedingen en aansprakelijkheid
- X. Financiële bepalingen
- XI. Het archief
- XII. Evaluatie
- XIII. Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing
- XIV. Geschillen
- XV. Duur van de regeling
- XVI. Overgangs- en slotbepalingen

## **GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING GRONDBANK DRIEHOEK RZG ZUIDPLAS**

Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning van de provincie Zuid-Holland alsmede de raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Rotterdam, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle, ieder voor zoveel het hun bevoegdheden betreft;

overwegende dat:

- a. het voor een effectieve realisatie van de ruimtelijke, sectorale en grondbeleidsdoelstellingen voor het zogenoemde Zuidplasgebied gewenst is dat voor daarvoor in aanmerking komende gedeelten van het Zuidplasgebied door de betrokken grondgebiedgemeenten, in samenwerking met de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland een boven- en intergemeentelijk grondverwervingsbeleid wordt gevoerd;
- b. het ter uitvoering van het onder a genoemde verwervingsbeleid gewenst is te komen tot een gestructureerde vorm van bestuurlijke samenwerking, waarbij wordt gekomen tot de oprichting van een rechtspersoonlijkheidbezittend openbaar lichaam, waardoor op adequate wijze in het rechtsverkeer kan worden geparticipeerd;
- c. de realisatie van de onder a genoemde doelstelling door de betrokken gemeenten en de provincie Zuid-Holland niet kan plaatsvinden op basis van integratie van enige in het Wgr-samenwerkingsgebied waarbinnen de Zuidplas is gelegen, bestaande gemeenschappelijke regeling;
- d. door provinciale staten van Zuid-Holland, alsmede de raden van Rotterdam, Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Zevenhuizen-Moerkapelle en Waddinxveen, de verklaringen van geen bezwaar zoals bedoeld in artikel 51, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, zijn verleend;

Gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Provinciewet, en de Gemeentewet;

Besluiten:

de volgende Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas te treffen:

## hoofdstuk I ALGEMENE BEPALINGEN

### Begripsomschrijvingen

***Deze gemeenschappelijke regeling verstaat onder:***

*ASK: het meerjarig AankoopStrategieKader, zoals bedoeld in artikel 20 van deze regeling;*

*burgemeester: de burgemeester van een deelnemende gemeente;*

*college van burgemeester en wethouders: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemende gemeente;*

*commissaris van de Koning: de Commissaris van de Koningin van de provincie Zuid-Holland;*

*deelnemers: de aan deze regeling deelnemende gemeenten en provincie;*

*deelnemende gemeente: een aan deze regeling deelnemende gemeente;*

*gedeputeerde staten: gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland.*

*Grondbank: het openbaar lichaam, bedoeld in artikel 2 van deze regeling;*

*grondexploitatie: het geheel van activiteiten en werkzaamheden met betrekking tot de verwerving, het bouw- en woonrijp maken, en de uitgifte van voor bebouwing geschikt gemaakte gronden, in het kader van de realisatie van planologische maatregelen;*

*Intergemeentelijk structuurplan: het door de raden van de deelnemende gemeenten vast te stellen intergemeentelijk structuurplan Zuidplas;*

*provinciale staten: provinciale staten van de provincie Zuid-Holland*

*provincie: de aan deze regeling deelnemende provincie Zuid-Holland;*

*raad: de gemeenteraad van een deelnemende gemeente;*

*rechtsgebied: het grondgebied binnen de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Rotterdam, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle, voorzover dat is gelegen binnen het gebied van het door de deelnemende gemeenten vast te stellen Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas, met uitzondering van de grijs gearceerde gebieden, een en ander zoals aangegeven op de bij de regeling behorende en gewaarmerkte tekening;*

*regeling of gemeenschappelijke regeling: de Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas.*

***Waar in de regeling artikelen van de Gemeentewet, de Provinciewet, of van enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, wordt indien in die artikelen wordt gesproken van gemeente, raad, college van burgemeester en wethouders, en burgemeester, respectievelijk van provincie, provinciale staten, gedeputeerde staten, en commissaris van de Koning, daarvoor gelezen de grondbank, het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, en de voorzitter.***

## **Het openbaar lichaam**

***Er is een openbaar lichaam genaamd: Grondbank RZG Zuidplas. Het openbaar lichaam is rechtspersoon en is gevestigd te Den Haag.***

***Het gebied waarvoor deze regeling geldt, omvat het rechtsgebied; een en ander zoals dat is vastgelegd op de van deze regeling onderdeel uitmakende en gewaarmerkte kaart.***

-

## **Bestuursorganen**

Het bestuur van de Grondbank bestaat uit:

- a. het algemeen bestuur;
- b. het dagelijks bestuur;
- c. de voorzitter.

## **HOOFDSTUK II DOELSTELLINGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN**

### **Doel**

De Grondbank heeft tot doel het ontwikkelen, vaststellen en uitvoeren van een strategisch grondverwervingsbeleid ten behoeve van een effectieve realisatie van de in het kader van het vast te stellen Intergemeentelijk Structuurplan voor het rechtsgebied te formuleren ruimtelijke en sectorale doelstellingen.

### **Taken**

***De Grondbank heeft tot taak het verwerven van een zodanige grondpositie binnen het rechtsgebied, dat wordt voldaan aan de in artikel 4 omschreven doelstelling. Hiertoe worden onder meer de volgende, afgeleide, deeltaken gerekend:***

*het opstellen van een meerjarig AankoopStrategieKader (ASK);*

*het verwerven, al dan niet in samenwerking met één of meerdere deelnemers, van alle voor de realisatie van het Intergemeentelijk Structuurplan benodigde en daarvoor in aanmerking komende gronden, een en ander ter uitvoering van het ASK;*



*het, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, coördineren, faciliteren, (mede) voorbereiden en (mede) uitvoeren van de toepassing door deelnemende gemeenten van de Wet voorkeursrecht gemeenten;*

*het, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, toepassen van de Ontheffingswet, zowel door middel van het rechtstreeks indienen van ontheffingsverzoeken bij de Kroon als door middel van het coördineren en faciliteren van door deelnemers te starten ontheffingsprocedures;*

*het voeren van (tijdelijk) beheer, in de ruimste zin van het woord, met betrekking tot verworven gronden;*

*het financieren van de kosten van verwerving, beheer en verdere kosten ter uitvoering van de doelstelling van deze regeling;*

*het verkopen van verworven gronden aan één of meerdere deelnemers dan wel aan door één of meerdere deelnemers (mede) opgerichte rechtspersonen of samenwerkingsverbanden ten behoeve van de in het derde lid omschreven taakstelling.*

***Tot de taken zoals omschreven in het eerste lid, kan, indien dit bijdraagt tot de realisatie van de in artikel 4 omschreven doelstelling, tevens worden gerekend het betrekken van één of meerdere deelnemers bij de uitvoering van één of meerdere van de in het eerste lid genoemde (deel)taken.***

***Onder de taken van de Grondbank is uitdrukkelijk niet begrepen de bij de deelnemers berustende taakstelling, gericht op het (doen) voeren van in ieder geval de grondexploitatie ter uitvoering van de planologische maatregelen die ter uitvoering het Intergemeentelijk Structuurplan voor het rechtsgebied worden vastgesteld.***

***De deelnemers onthouden zich van het voeren van onderhandelingen gericht op het (doen) verwerven van gronden respectievelijk het verwerven van gronden voorzover die gronden zijn gelegen binnen het rechtsgebied, tenzij hiervoor de voorafgaande instemming van de Grondbank is verkregen.***

## **Bevoegdheden**

***Aan het bestuur van de Grondbank worden ter vervulling van de in artikel 5 omschreven taken alle bevoegdheden van regeling en bestuur toegekend binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en met inachtneming van de beperkingen daarin gesteld.***

***Het bestuur van de Grondbank heeft niet de bevoegdheid tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.***

## **HOOFDSTUK III ALGEMEEN BESTUUR**

Paragraaf 1. Samenstelling, lidmaatschap en stemverhouding

### **Samenstelling**

***Het algemeen bestuur bestaat uit veertien leden, als volgt aan te wijzen:***

*de raden van de deelnemende gemeenten wijzen uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de*

*wethouders, elk twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze twee leden respectievelijk twee plaatsvervangende leden dient ten minste één lid respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders;*

*provinciale staten wijzen uit hun midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze twee leden respectievelijk twee plaatsvervangende leden dient ten minste één lid respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van gedeputeerde staten.*

***Bepalingen in deze regeling geldende voor de leden van het algemeen bestuur, zijn mede van toepassing op de plaatsvervangende leden.***

***Een lid van het algemeen bestuur kan bij afwezigheid worden vervangen door een daartoe aangewezen plaatsvervangend lid. Een plaatsvervanging wordt meegedeeld aan de voorzitter op de wijze zoals bepaald in het in artikel 13 genoemde reglement van orde.***

### **Vereisten lidmaatschap**

***Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar door of vanwege een deelnemer of de Grondbank aangesteld of daaraan ondergeschikt. Onder ambtenaar wordt ook verstaan degene die op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam is.***

***Op het gestelde in het eerste lid is het bepaalde in artikel 13, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidt tot 12 maart 2003), en het bepaalde in artikel 13, tweede lid van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidt tot 7 maart 2002) van overeenkomstige toepassing.***

### **Einde lidmaatschap**

***Het lidmaatschap eindigt als de raad van een deelnemende gemeente respectievelijk provinciale staten zijn respectievelijk hun aanwijzing intrekt respectievelijk intrekken, en in ieder geval op de dag waarop de zittingsperiode van de raad respectievelijk provinciale staten afloopt.***

***De raad van elke deelnemende gemeente respectievelijk provinciale staten beslist respectievelijk beslissen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode over de aanwijzing van nieuwe leden van het algemeen bestuur.***

***Indien de raad van een deelnemende gemeente niet kan voldoen aan het bepaalde in het tweede lid, blijven de door hem aangewezen leden van het algemeen bestuur die hadden moeten aftreden als zodanig fungeren, totdat die raad nieuwe leden heeft aangewezen. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op door provinciale staten aan te wijzen nieuwe leden.***

***Degene die ophoudt raadslid, wethouder dan wel burgemeester te zijn van de gemeente waarvan de raad hem of haar als lid van het algemeen bestuur heeft aangewezen, houdt daarmee ook op lid van het algemeen bestuur te zijn. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op degene die ophoudt lid van provinciale staten, gedeputeerde dan wel commissaris van de Koning te zijn van de provincie waarvan provinciale staten hem of haar als lid van het algemeen bestuur heeft aangewezen.***

***Indien tussentijds een plaats van een door een raad aangewezen lid van het algemeen bestuur vacant of beschikbaar komt, wijst de raad die het aangaat in zijn eerstvolgende vergadering – of zo dat niet mogelijk zou zijn ten spoedigste daarna – een nieuw lid aan. Degene die ter vervulling van een tussentijdse vacature als lid van het algemeen bestuur wordt benoemd, treedt af op het***

***tijdstip waarop degene in wiens of wier plaats hij of zij is benoemd, heeft moeten aftreden. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op een tussentijdse aanwijzing door provinciale staten.***

***Van elke aanwijzing tot lid van het algemeen bestuur geven burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeente respectievelijk gedeputeerde staten binnen acht dagen kennis aan de voorzitter van het algemeen bestuur.***

***Een lid van het algemeen bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan het bestuursorgaan dat hem heeft aangewezen. Het in de vorige volzin bedoelde bestuursorgaan doet mededeling van het ontslag aan het algemeen bestuur. Het lid houdt zitting in het algemeen bestuur totdat in de opvolging is voorzien.***

## **Stemverhouding**

De leden van het algemeen bestuur hebben een meervoudig stemrecht. Het totaal in een vergadering uit te brengen stemmen binnen het algemeen bestuur bedraagt 40 stemmen, welk aantal als volgt is verdeeld:

- a. elk lid dat namens de raad van de gemeente Rotterdam is aangewezen, heeft 5 stemmen;
- b. elk lid dat namens provinciale staten is aangewezen, heeft 5 stemmen;
- c. elk lid dat namens de raad van de gemeente Gouda is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- d. elk lid dat namens de raad van de gemeente Moordrecht is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- e. elk lid dat namens de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- f. elk lid dat namens de raad van de gemeente Waddinxveen is aangewezen, heeft 2 stemmen;
- g. elk lid dat namens de raad van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle is aangewezen, heeft 2 stemmen.

Paragraaf 2. Bevoegdheden en werkwijze

## **Bevoegdheden**

***Met inachtneming van het bepaalde in artikel 4 behoren aan het algemeen bestuur alle bevoegdheden toe die niet ingevolge de regeling aan het dagelijks bestuur of de voorzitter zijn overgedragen. Het algemeen bestuur kan, naar door deze te stellen regelen, het uitoefenen van deze bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur, met dien verstande dat niet kunnen worden overgedragen de bevoegdheden bedoeld in het tweede lid, onder a en h.***

***Tot de in het eerste lid, eerste volzin, bedoelde bevoegdheden behoren in ieder geval de volgende bevoegdheden:***

*het vaststellen van het ASK;*

*het verzoeken aan deelnemende gemeenten tot het tijdig vaststellen van aanwijzingsbesluiten zoals bedoeld in de Wet voorkeursrecht gemeenten;*

*het verzoeken aan deelnemende gemeenten tot het tijdig starten van onteigeningsprocedures;*

*het verzoeken aan de Kroon, in de zin van artikel 87 Onteigeningswet, tot het starten van onteigeningsprocedures;*

*het in opdracht van één of meer deelnemende gemeenten, in het kader van de toepassing van de Wet voorkeursrecht gemeenten, behandelen van door die gemeenten ontvangen aanbiedingen tot verkoop van gronden;*

*het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen verband houdende met de verwerving van gronden;*

*het sluiten van (bestuurs)overeenkomsten met andere overheden, gericht op de ondersteuning en uitvoering van het te voeren verwervingsbeleid;*

*het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften ter uitvoering van de in artikel 4 omschreven doelstelling;*

*het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen verband houdende met het (tijdelijk) beheer van verworven gronden, zulks in de ruimste zin van het woord;*

*het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen voor de financiering van de verwerving van gronden en het (tijdelijke) beheer van verworven gronden, in de ruimste zin van het woord;*

*het aan de raden van de deelnemende gemeente verzoeken om, in het kader van de in artikel 4 bedoelde doelstelling, algemeen verbindende voorschriften, door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, vast te stellen;*

*het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen voor de verkoop van verworven gronden aan één of meer deelnemers dan wel aan door één of meerdere deelnemers (mede) opgerichte rechtspersonen of samenwerkingsverbanden ten behoeve van de in artikel 5, derde lid omschreven taakstelling;*

*het benoemen, het schorsen en het ontslaan van personeel in dienst van de Grondbank, al dan niet op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, het aangaan van detacheringsovereenkomsten met betrekking tot personeel in dienst van één of meerdere deelnemers, alsmede het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemers; een en ander voorzover in deze regeling niet anders is bepaald en met inachtneming van door het algemeen bestuur te stellen regelen.*

***Vorzover een door het algemeen bestuur vastgestelde verordening voorziet in hetzelfde onderwerp als een verordening van een deelnemer, regelt eerstbedoelde verordening de onderlinge verhouding. Het bepaalde in artikel 54, derde lid, tweede volzin, van de Wet gemeenschappelijke regelingen is van overeenkomstige toepassing.***

## **Werkwijze**

***Het algemeen bestuur vergadert ten minste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordelen, dan wel ten minste één vijfde van het aantal leden dit, onder opgaaf van redenen, schriftelijk verzoekt.***

***De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar. De deuren worden gesloten, wanneer ten minste een vijfde van het aantal aanwezige leden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt. Het algemeen bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.***

***Het bepaalde in artikel 26 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde tot 12 maart 2003) is voor de voorzitter van overeenkomstige toepassing.***

## **Reglement van orde**

***Het algemeen bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.***

***In het reglement van orde worden in ieder geval regels gegeven over de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording, zoals bedoeld in artikel 21 tot en met artikel***

**23 van deze regeling.**

**HOOFDSTUK IV DAGELIJKS BESTUUR**

Paragraaf 1 Samenstelling en stemverhouding

**Samenstelling**

**Het dagelijks bestuur kent een samenstelling van zeven leden, bestaande uit:**

*de voorzitter;*

*de eerste plaatsvervangend voorzitter;*

*de tweede plaatsvervangend voorzitter;*

*één lid door het algemeen bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Gouda, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Gouda;*

*één lid door het algemeen bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Moordrecht, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Moordrecht;*

*één lid door het algemeen bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel;*

*één lid door het algemeen bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Waddinxveen, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Waddinxveen;*

*één lid door het algemeen bestuur te kiezen uit hen die daartoe aangewezen zijn door de raad van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle, tenzij de eerste plaatsvervangend voorzitter raadslid, wethouder of burgemeester is van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle.*

**Het algemeen bestuur kiest in zijn eerste vergadering van elke zittingsperiode de door hem aan te wijzen leden van het dagelijks bestuur. De artikelen 40, 41 en 45 tot en met 47 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden tot 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.**

**De door het algemeen bestuur aangewezen leden van het dagelijks bestuur treden af als lid van het dagelijks bestuur op de dag waarop de zittingsperiode van de leden van het algemeen bestuur afloopt.**

**Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan. Gaat het openvallen van een plaats in het dagelijks bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het algemeen bestuur, dan zal het algemeen bestuur het kiezen van een nieuw lid van het dagelijks bestuur uitstellen totdat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur weer is bezet.**

**Degene die als lid van het dagelijks bestuur ontslag neemt of overeenkomstig het bepaalde in het derde lid moet aftreden, blijft zijn/haar functie waarnemen totdat een opvolger de functie heeft aanvaard. Het nemen van ontslag geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter.**

***Degene die tussentijds ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt ook op lid van het dagelijks bestuur te zijn.***

## **Stemverhouding**

De leden van het dagelijks bestuur hebben een meervoudig stemrecht. Het totaal in een vergadering uit te brengen stemmen binnen het dagelijks bestuur bedraagt 20 stemmen, welk aantal als volgt is verdeeld:

- a. de voorzitter heeft 5 stemmen;
- b. de eerste plaatsvervangend voorzitter heeft 2 stemmen;
- c. de tweede plaatsvervangend voorzitter heeft 5 stemmen;
- d. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub d, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Gouda zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- e. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub e, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Moordrecht zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- f. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub f, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- g. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub g, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Waddinxveen zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- h. het lid dat, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, eerste lid sub h, is gekozen uit hen die daartoe namens de raad van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle zijn aangewezen, heeft 2 stemmen.

Paragraaf 2 Bevoegdheden en werkwijze

## **Bevoegdheden**

***Aan het dagelijks bestuur is, onverminderd hetgeen overigens in deze regeling is bepaald, opgedragen:***

*het dagelijks bestuur van de Grondbank te voeren, voorzover niet bij of krachtens de Wet gemeenschappelijke regelingen het algemeen bestuur of de voorzitter hiermee is belast;*

*het voorbereiden van hetgeen aan het algemeen bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd, tenzij bij of krachtens een wettelijke regeling de voorzitter hiermee is belast;*

*het uitvoeren van besluiten van het algemeen bestuur, tenzij bij of krachtens een wettelijke regeling de voorzitter hiermee is belast;*

*het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en bezit;*

*het voorstaan van de belangen van de Grondbank bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met de Grondbank van belang is;*

*het beheren van activa en passiva van de Grondbank;*

*de zorg, voorzover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijke beheer en de boekhouding;*

*het vaststellen van de plannen en voorwaarden van aanbesteding of uitvoering van de werken en leveranties ten behoeve van de grondbank, waarvan de vaststelling het algemeen bestuur niet aan zich heeft voorbehouden;*

*het houden van voortdurend toezicht op al hetgeen de Grondbank aangaat.*

## **Werkwijze**

*Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls de voorzitter dit nodig oordeelt of ten minste twee leden van het dagelijks bestuur dit schriftelijk, onder opgaaf van redenen, aan de voorzitter verzoeken.*

*De artikelen 54, eerste lid, 58 en 59 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn voor de vergaderingen van het dagelijks bestuur van overeenkomstige toepassing.*

## **HOOFDSTUK V DE VOORZITTER EN PLAATSVERVANGENDE VOORZITTERS**

### **Benoeming**

*De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen uit hen die daartoe aangewezen zijn door provinciale staten. De artikelen 39, 40 en 66 van de Provinciewet (zoals deze artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn van overeenkomstige toepassing.*

*Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter wordt deze vervangen door de eerste plaatsvervangend voorzitter. De eerste plaatsvervangend voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raden van de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle. De artikelen 40, 41 en 67 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden voor 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.*

*Bij verhindering of ontstentenis van zowel de voorzitter als de eerste plaatsvervangend voorzitter worden deze vervangen door de tweede plaatsvervangend voorzitter. De tweede plaatsvervangend voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raad van de gemeente Rotterdam. De artikelen 40, 41 en 67 van de Gemeentewet (zoals deze artikelen luiden voor 7 maart 2002) zijn van overeenkomstige toepassing.*

*De aanwijzing van de voorzitter alsmede de eerste en tweede plaatsvervangend voorzitter worden aangewezen in de eerstvolgende vergadering van het algemeen bestuur van elke zittingsperiode.*

*De voorzitter, de eerste en de tweede plaatsvervangend voorzitter treden af op de dag waarop de zittingsperiode van de leden van het algemeen bestuur afloopt. Zij blijven hun functie echter waarnemen totdat hun opvolgers deze functie hebben aanvaard.*

*Indien tussentijds de functie van voorzitter beschikbaar komt, wijst het algemeen bestuur zo spoedig mogelijk een nieuwe voorzitter aan, zulks met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid. Gaat het beschikbaar komen van de functie van voorzitter gepaard met het openvallen van een plaats in het algemeen bestuur, dan zal het algemeen bestuur het aanwijzen van een nieuwe voorzitter uitstellen totdat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur weer is bezet. Degene die als voorzitter ontslag neemt, blijft zijn/haar functie waarnemen totdat een opvolger de functie heeft aanvaard. Het bepaalde in de eerste tot en met derde volzin is van overeenkomstige toepassing op het tussentijds beschikbaar komen van de functie van eerste respectievelijk tweede plaatsvervangend voorzitter, met dien verstande dat ten aanzien van de nieuwe aanwijzing het tweede respectievelijk derde lid van overeenkomstige toepassing.*

### **Taken en bevoegdheden**

***De voorzitter is tevens voorzitter van het algemeen en van het dagelijks bestuur.***

***De voorzitter is belast met de leiding van vergaderingen van het algemeen en van het dagelijks bestuur. Artikel 26 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing op de vergaderingen van het algemeen bestuur.***

***De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen en het dagelijks bestuur uitgaan. Artikel 74, tweede lid, tweede volzin van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.***

***De voorzitter vertegenwoordigt de Grondbank in en buiten rechte. Indien de Grondbank en de provincie betrokken zijn in een geding en de voorzitter tevens commissaris van de Koning van de betrokken provincie is, oefent een ander door en uit het dagelijks bestuur aan te wijzen lid de in de eerste volzin bevoegdheid uit. Indien de voorzitter wordt vervangen door een plaatsvervangend voorzitter en de Grondbank en een deelnemende gemeente betrokken zijn in een geding en de voorzitter tevens burgemeester van de betrokken gemeente is, oefent een ander door en uit het dagelijks bestuur aan te wijzen lid de in de eerste volzin bevoegdheid uit.***

## **HOOFDSTUK VI HET ASK**

### **Inhoud en procedure ASK**

***Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks vóór 15 maart, met inachtneming van het gestelde in hoofdstuk 2, een ontwerp-ASK op, dat als kader geldt voor het door de Grondbank uit te voeren verwervingsbeleid. In het ontwerp-ASK worden in ieder geval voorstellen gedaan voor:***

*de wijze, het tempo en de te verwachten resultaten van realisatie van de in artikel 4 genoemde doelstellingen;*

*de afstemming met het door de deelnemers te voeren ruimtelijk en grondbeleid in relatie tot de uitvoering van het Intergemeentelijk Structuurplan binnen het rechtsgebied;*

*de begrenzing in omvang van de voorraad verworven gronden;*

*de begrenzing van de maximale boekwaarde van de voorraad verworven gronden;*

*de begrenzing van de maximale omvang van het aangetrokken vreemd vermogen door de Grondbank;*

*de inhoudelijke en procedurele voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verwerving van gronden dienen plaats te vinden;*

*de inhoudelijke en procedure voorwaarden waarbinnen privaatrechtelijke rechtshandelingen gericht op de verkoop van gronden, zoals bedoeld in artikel 5, eerste lid onder g, dienen plaats te vinden.*

***Het ASK beslaat steeds een periode van vier jaar, te rekenen vanaf het eerste jaar volgende op het jaar van vaststelling. Het ASK wordt jaarlijks bijgesteld. Het bepaalde in het eerste lid is op de bijstelling van overeenkomstige toepassing.***

***Het ontwerp-ASK wordt vóór 1 april toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur, provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen zes weken hun reacties op het ontwerp-ASK kenbaar maken aan het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze reactie is vevat, bij het ontwerp-ASK zoals dit aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.***



**Het algemeen bestuur stelt het ASK vast vóór 1 juli van het jaar voorafgaande aan het eerste jaar waarvoor het ASK dan wel het bijgestelde ASK moet dienen. Na vaststelling wordt het ASK toegezonden aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten.**

## **HOOFDSTUK VII INFORMATIE, VERANTWOORDING EN ONTSLAG**

### **Interne werking**

**De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur.**

**Zij geven het algemeen bestuur mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, op de wijze zoals die is geregeld in het reglement van orde van het algemeen bestuur.**

**Het algemeen bestuur is bevoegd aan een lid van het dagelijks bestuur tussentijds ontslag te verlenen ingeval deze heeft opgehouden het vertrouwen van het algemeen bestuur te bezitten. Het bepaalde in de artikelen 49 en 50 van de Provinciewet (zoals deze luiden voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.**

**Het bepaalde in de voorgaande leden is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem/haar gevoerde bestuur.**

### **Externe werking, bestuursorganen**

**Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, en de voorzitter geven aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten, gevraagd of ongevraagd, alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is, indien het verstrekken daarvan niet in strijd is met het openbaar belang.**

**Een verzoek om inlichtingen door een of meer leden van provinciale staten of van de raad van een deelnemende gemeente dient schriftelijk te worden ingediend bij het dagelijks bestuur.**

**Het dagelijks bestuur verstrekt de gevraagde inlichtingen aan provinciale staten respectievelijk de raad van een deelnemende gemeente schriftelijk binnen één maand na ontvangst van het verzoek.**

### **Externe werking, leden algemeen bestuur**

**Een lid van het algemeen bestuur geeft het bestuursorgaan dat hem als lid heeft aangewezen, mondeling of schriftelijk de door een of meerdere leden van dat bestuursorgaan overeenkomstig het reglement van orde van dat bestuursorgaan verlangde inlichtingen, waarvan het verstrekken niet in strijd is met artikel 16, zesde lid Wet gemeenschappelijke regelingen.**

**Alvorens de gevraagde inlichtingen zoals bedoeld in het eerste lid te verstrekken, kan het lid zich daarover laten adviseren door het dagelijks bestuur.**

**Een lid van het algemeen bestuur is aan het bestuursorgaan dat hem als lid heeft aangewezen, verantwoording schuldig voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid. Het afleggen van verantwoording vindt plaats op de wijze zoals geregeld in het reglement van orde van het desbetreffende bestuursorgaan, met dien verstande dat daarbij een termijn in acht wordt**

**genomen die het lid de gelegenheid biedt om zich desgewenst door het dagelijks bestuur te laten informeren.**

**Provinciale staten respectievelijk de raad van een deelnemende gemeente is bevoegd een door hen respectievelijk hem aangewezen lid van het algemeen bestuur ontslag te verlenen indien dit lid het vertrouwen van provinciale staten respectievelijk de raad niet meer bezit, overeenkomstig het bepaalde in het reglement van orde van provinciale staten respectievelijk de desbetreffende raad.**

## **HOOFDSTUK VII PERSONEEL EN ORGANISATIE**

### **De secretaris en de directeur**

**Tot het personeel van de Grondbank behoren de secretaris en de directeur. Het algemeen bestuur beslist over de benoeming, de schorsing en het ontslag van de secretaris en de directeur. Deze functies zijn onverenigbaar. De secretaris en de directeur worden bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het algemeen bestuur te bepalen wijze.**

**De secretaris is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, en de voorzitter behulpzaam in alles wat de hun opgedragen taak aangaat. Artikel 33 en 100 van de Provinciewet (zoals deze artikelliden luidden voor 12 maart 2003) zijn van overeenkomstige toepassing.**

**Door de secretaris worden alle stukken die van het algemeen en van het dagelijks bestuur uitgaan, meeondertekend. Het bepaalde in artikel 102, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing.**

**De directeur is onder toezicht van het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden en het jaarlijks opmaken van de rekening. Het algemeen bestuur stelt voor de directeur een instructie vast.**

### **Rechtspositie personeel**

**Het dagelijks bestuur kan, naast de in artikel 24 genoemde secretaris en directeur, met inachtneming van de door het algemeen bestuur te stellen regels verdere personeelsleden aanstellen.**

**Het algemeen bestuur regelt de bezoldiging van de secretaris, de directeur en het eventuele overige personeel van de Grondbank, al dan niet werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.**

**Op de secretaris, de directeur en de eventuele overige ambtenaren van de Grondbank, en op het eventuele overige personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht zijn van overeenkomstige toepassing de door de provincie vastgestelde of nog vast te stellen regelingen van de rechtstoestand en van de arbeidsvoorwaarden met de daaruit voortvloeiende uitvoeringsvoorschriften.**

**Bij de uitvoering van de in het derde lid bedoelde regelingen en voorschriften treden in de plaats van de organen en functionarissen en de provincie, de overeenkomstige organen en functionarissen van de Grondbank.**

## **Detachering en dienstverlening**

*Voor de uitvoering van de in artikel 5, eerste lid genoemde deeltaken is het dagelijks bestuur, met inachtneming van de door het algemeen bestuur te stellen regels, bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten met één of meerdere deelnemers, waarbij personeel in dienst van de deelnemers wordt gedetacheerd bij de Grondbank. In deze overeenkomst worden bepalingen opgenomen over het functionele werkgeverschap, de rechtspositie en de kosten.*

*Voor de uitvoering van de in artikel 5, eerste lid genoemde deeltaken is het dagelijks bestuur, met inachtneming van de door het algemeen bestuur te stellen regels, bevoegd tot het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemers. In deze overeenkomst worden bepalingen opgenomen over de met de uitvoering gepaard gaande kosten.*

## **HOOFDSTUK IX VERGOEDINGEN EN AANSPRAKELIJKHEID**

### **Vergoedingen en verzekering**

*De leden van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.*

*Het dagelijks bestuur draagt zorg voor het sluiten van een verzekering met een naar het oordeel van het dagelijks bestuur toereikende dekking, tegen de risico's van aansprakelijkheid.*

## **HOOFDSTUK X FINANCIËLE BEPALINGEN**

### **Administratie en beheer**

*Het algemeen bestuur stelt een verordening vast voor de organisatie van de administratie en van het beheer van vermogenswaarden. Deze regels dienen te waarborgen dat aan de eisen van doelmatigheid en controle wordt voldaan. De verordening wordt door het dagelijks bestuur binnen twee weken na vaststelling toegezonden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het bepaalde in artikel 216 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de administratie en het beheer verricht wordt door of namens de directeur zoals bedoeld in artikel 24, vierde lid van deze regeling.*

*Op de controle op de administratie en op het beheer van vermogenswaarden zijn de artikelen 217 en 218 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) van overeenkomstige toepassing.*

### **Comptabiliteitsvoorschriften**

De begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, en de rekening worden ingericht overeenkomstig de in en krachtens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gestelde regels.

### **Begroting**

**Het dagelijks bestuur zendt jaarlijks vóór 1 april een ontwerp-begroting van de Grondbank voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een deugdelijke toelichting, aan provinciale staten en aan de raden van de deelnemende gemeenten.**

**De ontwerp-begroting wordt door de zorg van provinciale staten en de besturen van de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede en derde lid van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) is van overeenkomstige toepassing.**

**Provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen zes weken na toezending van de ontwerp-begroting het dagelijks bestuur van hun reacties doen blijken. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze reactie is vervat, bij de ontwerp-begroting zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.**

**Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 1 juli van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting moet dienen. Na vaststelling wordt de begroting toegezonden aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten. De vastgestelde begroting wordt binnen veertien dagen na vaststelling doch uiterlijk vóór 15 juli van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, gezonden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.**

**Provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten kunnen de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties binnen zes weken hun gevoelens over de vastgestelde begroting doen blijken. De in de vorige volzin bedoelde termijn vangt aan met ingang van de dag na die van de verzending zoals bedoeld in het vierde lid, tweede volzin.**

**Van de beslissing van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties doet het dagelijks bestuur mededeling aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten.**

**In de begroting wordt aangegeven het naar raming bepaalde batig of nadelig saldo. Het bepaalde in artikel 32 is van overeenkomstige toepassing.**

**Het bepaalde in het eerste tot en met zevende lid van dit artikel is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, zulks met inachtneming van het bepaalde in het negende lid.**

**Het bepaalde in het derde en vijfde lid is niet van toepassing op begrotingswijzigingen die:**

*niet leiden tot overschrijding van het totaalbedrag van de lasten en/of baten van de begroting;*

*én:*

*niet leiden tot een daling van het geraamde batig saldo dan wel stijging van het geraamde nadelig saldo.*

## **Rekening**

**Van de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de baten en lasten van de Grondbank wordt door het dagelijks bestuur over het verstreken dienstjaar verantwoording gedaan aan het algemeen bestuur, onder overlegging van de door of namens de directeur, overeenkomstig de artikel 28, eerste lid bedoelde verordening, aangeboden rekening met toelichting.**

**Het dagelijks bestuur voegt daarbij een verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de rekening, ingesteld door de op grond van artikel 28, tweede lid, genoemde regelen aangewezen deskundige.**

**Het algemeen bestuur onderzoekt de rekening zonder uitstel en stelt haar vast vóór 1 juli van het**

**jaar volgend op het jaar waarop de rekening betrekking heeft. Van de vaststelling doet het dagelijks bestuur mededeling aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeente.**

**Zij wordt terstond doch in ieder geval vóór 15 juli met alle bijbehorende stukken toegezonden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.**

**De vaststelling van de rekening ontlast de leden van het dagelijks bestuur van het daarin verantwoorde financieel beheer, behoudens later in rechte gebleken onregelmatigheden.**

**In de rekening wordt het werkelijke batige of nadelige saldo opgenomen. Het bepaalde in artikel 32 is van overeenkomstige toepassing.**

### **Risicoverdeling deelnemers**

**De deelnemers zullen er steeds zorg voor dragen dat de Grondbank te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.**

**Indien aan het algemeen bestuur blijkt dat een deelnemende gemeente weigert de uit het eerste lid voortvloeiende uitgaven op de gemeentebegroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan gedeputeerde staten het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002). Indien aan het algemeen bestuur blijkt dat de provincie weigert de uit het eerste lid voortvloeiende uitgaven op de provinciebegroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 198 en 199 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003).**

**Het algemeen bestuur beslist of een batig saldo van de begroting of rekening van baten en lasten:**

*geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan reserves; en/of*

*geheel of gedeeltelijk aan de deelnemers zal worden uitgekeerd.*

**Het algemeen bestuur beslist of een nadelig saldo van de begroting of rekening van baten en lasten:**

*geheel of gedeeltelijk ten laste van het volgende dienstjaar zal worden gebracht; en/of*

*geheel of gedeeltelijk ten laste van bestaande reserves zal worden gebracht; en/of*

*geheel of gedeeltelijk ten laste van de deelnemers zal worden gebracht.*

**Indien er sprake is van een verdeling van enig batig saldo ten gunste van de deelnemers dan wel van enig nadelig saldo ten laste van de deelnemers, geschiedt de verdeling als volgt:**

- 40% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de provincie;
- 40% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Rotterdam;
- 6% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Gouda;
- 2% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Moordrecht;
- 5% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel;
- 2% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle;
- 5% van het batige/nadelige saldo komt ten gunste van/ten laste van de gemeente Waddinxveen.

6. Indien het dagelijks bestuur, op de voet van artikel 16, voornemens is een geldlening aan te trekken onder rechtstreekse garantiestelling van de deelnemers, dan gaat het dagelijks bestuur niet over tot het aangaan van zodanige geldlening totdat door alle deelnemers schriftelijk is meegedeeld dat met de verlening van die garantiestelling wordt ingestemd. Het dagelijks bestuur richt ten aanzien van dit voornemen een schriftelijk verzoek tot garantiestelling aan de deelnemers, waarbij geldt dat voor de verdeling van de garantiestelling over de

deelnemers de percentages zoals genoemd in artikel 32, lid 5 van toepassing zijn.

## **Rekening-courantverhouding**

***Ter voorziening in de behoefte aan kasgeld en voor het aangaan van leningen wordt door de provincie ten behoeve van de Grondbank een rekening-courant opengesteld, zulks onder nader overeen te komen voorwaarden.***

***De in het eerste lid gecreëerde rekening-courantverhouding laat onverlet dat de Grondbank met bancaire instellingen of met andere deelnemers een rekening-courantverhouding voor het in eerste lid genoemde doel kan aangaan.***

## **HOOFDSTUK XI ARCHIEF**

### **Archiefzorg**

***Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de bestuursorganen ingesteld bij deze regeling overeenkomstig een door het algemeen bestuur vast te stellen regeling, die aan gedeputeerde staten moet worden meegedeeld.***

***Gedeputeerde staten oefenen toezicht uit op de in lid 1 aan het dagelijks bestuur opgedragen zorg voor de archiefbescheiden overeenkomstig artikel 33 van de Archiefwet 1995.***

***De secretaris is belast met het beheer van de archiefbescheiden.***

***Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de in deze regeling genoemde organen wijst het algemeen bestuur een archiefbewaarpplaats aan.***

***Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in lid 3 bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de alsdan door het algemeen bestuur aangewezen archiefbewaarpplaats.***

## **HOOFDSTUK XII EVALUATIE**

### **Inhoud en procedure evaluatie**

***Uiterlijk vóór 1 oktober 2005 verplichten de deelnemers zich de toepassing en werking van deze regeling te evalueren. Voorts verplichten de deelnemers zich de toepassing en werking van deze regeling vóór 1 juli 2009 te evalueren.***

***De in het eerste lid bedoelde evaluatie heeft tot doel na te gaan:***

***of, en zo ja in welke mate de in deze regeling geformuleerde doelstellingen zijn behaald;***

***of, en zo ja in welke mate de in deze regeling vastgelegde overdracht van taken en bevoegdheden, in het licht van de doelstelling van deze regeling, aanpassing behoeft;***

***of, en zo ja onder welke voorwaarden de regeling na het afloop van de in artikel 40 genoemde termijn alsnog dient te worden voortgezet.***

**Door het algemeen bestuur wordt een regeling vastgesteld, volgens welke procedure de in het eerste lid bedoelde evaluatie zal plaatsvinden.**

## **HOOFDSTUK XIII TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING**

### **Toetreding en uittreding**

**Toetreding tot de regeling door andere gemeenten en/of provincies is alleen mogelijk door wijziging van deze regeling.**

**Een deelnemer kan uittreden uit de regeling per 1 januari 2006 middels een daartoe strekkend besluit van (voorzover het de provincie betreft) provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning dan wel (voorzover het een gemeente betreft) de raad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester. De in de vorige volzin bedoelde besluiten van de genoemde bestuursorganen van een deelnemer kunnen eerst worden genomen nadat de in artikel 35, eerste volzin bedoelde evaluatie is voltooid, met dien verstande dat de bedoelde besluiten uiterlijk dienen te zijn vastgesteld op 1 november 2005. Een afschrift van de besluiten tot uittreding van een deelnemer wordt zo spoedig mogelijk toegezonden aan het algemeen bestuur, alsmede aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten.**

**Het algemeen bestuur beslist binnen acht weken na ontvangst van de besluiten tot uittreding van een deelnemer of de regeling wordt opgeheven. Het in de vorige volzin bedoelde besluit van het algemeen bestuur heeft de kracht van voorstel, gericht aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Het bepaalde in artikel 38, eerste lid is van overeenkomstige toepassing.**

**Indien tot opheffing wordt besloten, is het bepaalde in artikel 38, tweede lid en verder van overeenkomstige toepassing. Het besluit tot opheffing treedt in de plaats van de in het tweede lid bedoelde besluiten tot uittreding.**

**Indien binnen de in het derde lid genoemde periode niet tot opheffing wordt beslist, regelt het algemeen bestuur de financiële en overige gevolgen van de uittreding, zulks met inachtneming van het bepaalde in het zesde lid.**

**In de situatie zoals bedoeld in het vijfde lid, gaan alle rechten en plichten van de Grondbank, zoals deze bestaan op 31 december 2005, bij uittreding over naar een uittredende deelnemer naar evenredigheid van het in artikel 32, vijfde lid voor die uittredende deelnemer geldende percentage.**

### **Wijziging**

**Het dagelijks bestuur en/of provinciale staten en/of de raad van een deelnemende gemeente kan aan het algemeen bestuur voorstellen doen voor wijziging van de regeling.**

**Indien het algemeen bestuur wijziging van de regeling wenselijk acht, doet het dagelijks bestuur het door het algemeen bestuur vastgestelde voorstel toekomen aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten.**

**Een wijziging is totstandgekomen, wanneer de in lid 2 bedoelde bestuursorganen van de meerderheid van het aantal deelnemers met het voorstel van het algemeen bestuur hebben ingestemd.**

***De wijziging treedt in werking terstond nadat de daartoe strekkende besluiten van de onderscheiden bestuursorganen van een deelnemer zijn ingeschreven in de registers zoals bedoeld in artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, tenzij het besluit een latere datum aangeeft.***

## **Opheffing**

***De regeling wordt opgeheven wanneer de datum zoals bedoeld in artikel 40 is verstreken, of zoveel eerder wanneer de in artikel 37, lid 2 bedoelde bestuursorganen van de meerderheid van het aantal deelnemers, al dan niet op basis van een voorstel van het algemeen bestuur, daartoe besluiten.***

***Het bepaalde in artikel 37, lid 4 is van overeenkomstige toepassing.***

***In geval van opheffing van de regeling, besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regels. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling – met uitzondering van het bepaalde in artikel 32, derde tot en met vijfde lid en van het bepaalde in artikel 38 – worden afgeweken.***

***Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten gehoord, vastgesteld. Het behoeft de goedkeuring van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.***

***Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de deelnemers alle rechten en verplichtingen van de Grondbank over de deelnemers te verdelen op een in het liquidatieplan te bepalen wijze. Voorts voorziet het liquidatieplan in:***

*de gevolgen die de opheffing voor het personeel van de Grondbank heeft;*

*een voorkeursrecht voor de deelnemende gemeenten tot aankoop tegen marktconforme condities van de alsdan bij de Grondbank in eigendom zijnde c.q. door de Grondbank aangekochte gronden.*

***Zo nodig blijven de bestuursorganen van de Grondbank ook na het tijdstip van de opheffing in functie, totdat de liquidatie is beëindigd.***

## **HOOFDSTUK XIV GESCHILLEN**

### **Geschillen**

***De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beslist omtrent geschillen over de toepassing, in de ruimste zin des woords, van deze regeling tussen besturen van deelnemers of tussen besturen van een of meer deelnemers en het bestuur van het openbaar lichaam, voorzover die geschillen niet behoren tot die zoals vermeld in artikel 112, eerste lid van de Grondwet of tot die waarvan de beslissing krachtens artikel 112, tweede lid van de Grondwet is opgedragen aan hetzij de rechterlijke macht, hetzij aan gerechten die niet tot de rechterlijke macht behoren. Het bepaalde in artikel 28, tweede en derde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen is van overeenkomstige toepassing.***

***Alvorens een beslissing zoals bedoeld in het eerste lid te nemen, legt het algemeen bestuur een dergelijk geschil om advies voor aan een door het algemeen bestuur in te stellen geschillencommissie, zulks met inachtneming van het bepaalde in lid 3 en 4. Het algemeen***



**bestuur kan regels stellen voor het functioneren van de geschillencommissie.**

**De geschillencommissie hoort de bij dat geschil betrokken besturen en brengt advies uit aan de bij dat geschil betrokken besturen over de mogelijkheden partijen tot overeenstemming te brengen. Een afschrift van dit advies wordt toegezonden aan het algemeen bestuur.**

**Indien, nadat het advies van de geschillencommissie is uitgebracht, de bij het geschil betrokken besturen alsnog niet overeenstemming komen, wordt het advies van de geschillencommissie toegezonden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.**

## HOOFDSTUK XVI DUUR VAN DE REGELING

### Duur regeling

De regeling heeft een looptijd tot 1 januari 2010.

## HOOFDSTUK XVII OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

### Tussentijdse benoeming leden algemeen bestuur, dagelijks bestuur en (plaatsvervangend) voorzitter(s)

**Voorzover van belang, in afwijking van artikel 9, lid 5 van deze regeling geschiedt de aanwijzing van de leden van het algemeen bestuur voor de eerste zittingsperiode binnen één maand na de inwerkingtreding van deze regeling.**

**Voorzover van belang, in afwijking van artikel 14, lid 4 van deze regeling geschiedt de aanwijzing van de leden van het dagelijks bestuur voor de eerste zittingsperiode in de eerste vergadering van het algemeen bestuur.**

**Voorzover van belang, in afwijking van artikel 18, lid 4 van deze regeling geschiedt de aanwijzing van de voorzitter, de eerste plaatsvervangend voorzitter en de tweede plaatsvervangend voorzitter voor de eerste zittingsperiode in de eerste vergadering van het algemeen bestuur. Daarbij wordt de eerste plaatsvervangend voorzitter – in afwijking van het bepaalde in artikel 18, lid 2 van deze regeling – gekozen door en uit het algemeen bestuur uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel.**

### Niet-voorzien gevallen

In alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet, wordt, voorzover wet en regelgeving zich daartegen niet verzet, door het algemeen bestuur een voorziening getroffen.

### Inwerkingtreding van de regeling

**Deze regeling treedt in werking met ingang van de eerste dag van de maand volgende op de maand waarin de inschrijving heeft plaatsgevonden in de registers zoals bedoeld in artikel 27, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen met dien verstande dat de datum van inwerkingtreding tenminste zes weken na de bekendmaking van de regeling ligt. De regeling**

**treedt niet in werking indien binnen de zes weken na de bekendmaking voldoende inleidende verzoeken tot het houden van een referendum zijn ingediend.**

**Het bestuur van de provincie draagt zorg voor de in artikel 27 Wet gemeenschappelijke regelingen bedoelde opname in het register.**

## **Citeertitel**

De regeling kan worden aangehaald als "Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas".

## **Overgangsbepalingen**

**De begroting wordt voor de eerste maal vastgesteld voor de periode aanvangende op de dag waarop de regeling in werking treedt, tot het einde van het kalenderjaar dan wel, indien het algemeen bestuur daartoe besluit, tot het einde van het volgende kalenderjaar.**

**Het ASK wordt voor de eerste maal vastgesteld voor de periode aanvangende op de dag waarop de regeling in werking treedt. Het einde van de eerste planperiode wordt, met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid, door het algemeen bestuur bepaald.**

**De eerste rekening heeft betrekking op de periode waarvoor de eerste begroting geldt.**

Aldus besloten door provinciale staten van Zuid-Holland in hun openbare vergadering van .....

De griffier, De voorzitter,

Aldus besloten door gedeputeerde staten van Zuid-Holland op .....

De secretaris, De voorzitter,

Aldus besloten door de Commissaris van de Koningin van Zuid-Holland op .....

De commissaris,

Aldus besloten door de raad van de gemeente Gouda in zijn openbare vergadering van .....

De griffier, De voorzitter,

Vergadering

Aldus besloten door burgemeester en wethouders van de gemeente Gouda op .....

De secretaris, De burgemeester,

Aldus besloten door de burgemeester van de gemeente Gouda op .....

De burgemeester,

Aldus besloten door de raad van de gemeente Moordrecht in zijn openbare vergadering van .....

De griffier, De voorzitter,

Aldus besloten door burgemeester en wethouders van de gemeente Moordrecht op .....

De secretaris, De burgemeester,

Aldus besloten door de burgemeester van de gemeente Moordrecht op .....

De burgemeester,

Aldus besloten door de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel in zijn openbare vergadering van .....

De griffier, De voorzitter,

Aldus besloten door burgemeester en wethouders van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel op .....

De secretaris, De burgemeester,

Vergadering

Aldus besloten door de burgemeester van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel op .....

De burgemeester,

Aldus besloten door de raad van de gemeente Rotterdam in zijn openbare vergadering van .....

De griffier, De voorzitter,

Aldus besloten door burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam op .....

De secretaris, De burgemeester,

Aldus besloten door de burgemeester van de gemeente Rotterdam op .....

De burgemeester,

Aldus besloten door de raad van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle in zijn openbare vergadering van .....

De griffier, De voorzitter,

Aldus besloten door burgemeester en wethouders van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle op .....

De secretaris, De burgemeester,

Aldus besloten door de burgemeester van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle op .....

De burgemeester,

Aldus besloten door de raad van de gemeente Waddinxveen in zijn openbare vergadering van .....

Vergadering

De griffier, De voorzitter,

Aldus besloten door burgemeester en wethouders van de gemeente Waddinxveen op .....

De secretaris, De burgemeester,

Aldus besloten door de burgemeester van de gemeente Waddinxveen op .....

De burgemeester,

versie 27 februari 2004

## **Artikelsgewijze toelichting gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas**

### **Aanhef**

#### ***deelnemende partijen***

De regeling wordt mede aangegaan door de commissaris van de Koning en de burgemeesters van de betrokken gemeenten. Ook een aantal wettelijke bevoegdheden van de burgemeester en de commissaris van de Koning worden in de regeling overgedragen (ondertekening van bestuursbesluiten, het vertegenwoordigen van de gemeente respectievelijk provincie in en buiten rechte etc.); dit alles voorzover het betreft de afgebakende taakstelling van de gemeenschappelijke regeling.

#### ***considerans***

Onder a is het belang omschreven van het voeren van een boven- en intergemeentelijk verwervingsbeleid, waar het gaat om de daarvoor in aanmerking komende gedeelten van het Zuidplasgebied; dit alles in het kader van het door de deelnemende partijen te voeren ruimtelijk, sectoraal (bijv. volkshuisvestelijk) en grondbeleid.

Onder b is het belang omschreven om te komen tot een vorm van gestructureerde samenwerking, waarbij een rechtspersoonlijkheidsbezittend openbaar lichaam wordt opgericht.

Onder c is, ter uitwerking van het bepaalde in artikel 51a Wgr, bepaald dat voor het doel van de samenwerking geen gebruik kan worden gemaakt van een binnen het samenwerkingsgebied bestaande gemeenschappelijke regeling, zodat een nieuwe regeling nodig is.

Onder d is opgenomen dat door provinciale staten respectievelijk de raden de verklaring van geen bezwaar zoals bedoeld in artikel 51, lid 2 Wet gemeenschappelijke regeling is verstrekt. Ingevolge deze wettelijke bepalingen is het voor gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning respectievelijk het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester niet mogelijk deel te nemen in een gemeenschappelijke regeling tussen gemeenten en provincies, zonder voorafgaande verklaring van geen bezwaar van 'hun' provinciale staten respectievelijk raad.

## **Hoofdstuk I Algemene bepalingen**

### **Artikel 1. Begripsomschrijvingen**

In het eerste lid zijn een aantal relevante begrippen toegelicht. Hierin wordt onder meer omschreven het begrip "grondexploitatie". Doelstelling van partijen is dat de Grondbank geen taakstelling heeft bij de daadwerkelijke realisatie van ruimtelijke plannen. Deze realisatie is aangeduid als "grondexploitatie" (zie artikel 5, derde lid waar deze taakstelling is uitgezonderd).

Voorts geldt dat de werkingssfeer van de gemeenschappelijke regeling is beperkt tot een gebied dat op de bij de regeling behorende en gewaarmerkte kaart is aangegeven.

### **Artikel 2. Het openbaar lichaam**

Eerste lid. De op te stellen gemeenschappelijke regeling heeft onder meer tot taak het verwerven, het beheren en het verkopen van gronden (aan deelnemers of samenwerkingsverbanden waarin deelnemers participeren). Hiertoe is het noodzakelijk dat een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam wordt opgericht. Het openbaar lichaam 'Grondbank' is rechtspersoon. Om praktische redenen zal het openbaar lichaam worden gevestigd in Den Haag.

Tweede lid. De definitie van "rechtsgebied" dient te worden gekoppeld aan het gebied waarvoor de regeling geldt.

### **Artikel 3. Bestuursorganen**

De regeling kent, ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr), drie bestuursorganen. Het is van belang daarbij te onderscheiden dat ook de voorzitter geldt als een apart bestuursorgaan. Het is om die reden van belang aan de voorzitter taken en bevoegdheden van de burgemeester en van de commissaris van de Koning over te dragen (i.c. vertegenwoordiging van de Grondbank etc.).

## **Hoofdstuk II Doelstellingen, taken en bevoegdheden**

### **Artikel 4. Doel**

Het ingestelde openbaar lichaam kent als doel het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van een strategisch verwervingsbeleid, dit ten behoeve van een voor de deelnemers effectieve realisatie van de in het kader van het vast te stellen Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas te formuleren ruimtelijke en sectorale doelstellingen.

De doelstelling is daarmee beperkt tot het verwervingsbeleid. De uiteindelijke exploitatie, in de zin van het realiseren van grondexploitaties en/of bouwexploitatie ter uitvoering van het ISP, geschiedt onder de zorg van de deelnemers.

### **Artikel 5. Taken**

In artikel 5 is een niet-uitputtende opsomming gegeven van de relevantste deeltaken van het ingestelde openbaar lichaam. Hierbij kan het volgende worden opgemerkt.

Om te komen tot een gunstige uitgangspositie voor de realisatie van het nader te formuleren ruimtelijk beleid zal het noodzakelijk zijn dat de bestuurlijke samenwerking zich niet beperkt tot de werkzaamheden die direct verbonden zijn aan het aankopen van gronden. Van belang is dat een samenhangend en strategisch verwervingsbeleid wordt geformuleerd, waarbij ook rekening wordt gehouden met de inzet van alle bruikbare verwervingsinstrumenten. Het instrumentarium betreft zowel privaat- als publiekrechtelijke (onteigening en voorkeursrecht) instrumenten. Samenwerking met de provincie en de deelnemende gemeenten zal ook noodzakelijk zijn in het door de deelnemers te voeren ruimtelijk beleid en daarvan afgeleid het grondbeleid in relatie tot de realisatie van het ISP.

Het ingestelde openbaar lichaam krijgt vervolgens uitdrukkelijke taken toebedeeld op het terrein van de grondverwerving en het tijdelijk beheren van verworven gronden. Ingeval minnelijke verwerving niet mogelijk is, zal de regeling moeten voorzien in de mogelijkheid dat in voorkomende gevallen verwerving op basis van onteigening plaatsvindt. Omdat de bevoegdheid tot vaststelling van een bestemmingsplan is voorbehouden aan de individuele gemeente, ligt het voor de hand dat een bouwplan- of bestemmingsplanonteygening (basis: artikel 77 onteigeningswet) ook door de desbetreffende gemeente plaatsvindt. In artikel 5, lid 1 sub d is bepaald dat de Grondbank ook tot taak heeft het indienen van een onteigeningsverzoek ten name van de Grondbank voor een bestemmings- of bouwplanonteygening bij de Kroon (zie artikel 87 onteigeningswet).

Tot de taakstelling behoort voorts dat uiteindelijk de verworven gronden worden verkocht aan één of meerdere deelnemers dan wel aan samenwerkingsverbanden waarin één of meerdere deelnemers participeren. De daadwerkelijke realisatie van de ruimtelijke doelstellingen, in de zin van het voeren van de grondexploitatie, geschiedt daarbij onder de zorg van de deelnemers dan wel de hiervoor bedoelde samenwerkingsverbanden.

In het tweede lid is de mogelijkheid opgenomen dat het openbaar lichaam één of meerdere deelnemers betreft bij de uitvoering van een of meer deeltaken. Hiermee kan worden gekomen tot het gebruik van de specifieke deskundigheid op deelterreinen, die aanwezig is binnen de individuele deelnemers.

In het derde lid is uitdrukkelijk bepaald welke taak *niet* aan het ingestelde openbaar lichaam kan worden overgedragen. Het gaat hier onder meer om het voeren van de grondexploitatie, gericht op de realisatie van ruimtelijke, sectorale en grondbeleidsdoelstellingen. Deze taakstellingen berust bij de deelnemers zelf. Het is aan de deelnemers hierover nadere afspraken te maken.

Lid 4. Om te komen tot een strategisch verwervingsbeleid is het zaak dat duidelijkheid wordt verstrekt over de verhouding tussen de taakstelling van het openbaar lichaam en de deelnemers. Het primaat van alle verwervingen in de daartoe aangewezen gebiedsdelen binnen het rechtsgebied ligt bij de Grondbank. Onderhandelingen en aankopen door deelnemers is alleen dan mogelijk, indien voorafgaande instemming van de Grondbank is verkregen.

Als voorbeelden van aankopen door deelnemers kunnen worden genoemd de verwerving van gronden door de provincie ten behoeve van de realisering van de N 219 nabij Zevenhuizen en de verwerving door een gemeente van aaneengesloten percelen die deels buiten en deels binnen het rechtsgebied van de grondbank vallen.

## **Artikel 6. Bevoegdheden**

Dit artikel regelt de bevoegdheidstoedeling aan het bestuur (algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter) van de Grondbank. De in artikel 5 aangegeven taakomschrijving brengt mee dat een aanzienlijk aantal bevoegdheden die in origine zijn toebedeeld aan de bestuursorganen van de deelnemers, moet worden overgedragen aan de Grondbank.

Gelet op de verscheidenheid van specifieke en in (bijzondere) wetten neergelegde gemeentelijke bevoegdheden is het nagenoeg onmogelijk deze in het artikel uitputtend op te sommen. Uitgangspunt is hierbij dat alle bevoegdheden die de deelnemers bezitten aan het bestuur van de Grondbank worden overgedragen. Vanzelfsprekend kan het bestuur van de Grondbank alleen bevoegdheden uitoefenen indien die gebruikt worden ter verwezelijking van de taken van de Grondbank.

Uitgesloten is echter de bevoegdheid tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.

## **Hoofdstuk III Algemeen bestuur**

### **Artikel 7. Samenstelling, lidmaatschap en stemverhouding**

In het eerste lid is bepaald dat elke raad uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders, twee leden aanwijst, die zitting zullen nemen in het algemeen bestuur. Hetzelfde geldt voor provinciale staten. Ook dienen de raden en provinciale staten twee plaatsvervangende leden aan te wijzen.

Voorwaarde is dat ten minste één van deze leden lid dient te zijn van het college van burgemeester en wethouders respectievelijk van gedeputeerde staten.

Een gemeente of de provincie die zowel de leden als de plaatsvervangende leden uit het college van burgemeester en wethouders respectievelijk gedeputeerde staten wil aanwijzen, heeft evenwel nog steeds die mogelijkheid, voorzover het dagelijks bestuur uit voldoende personen bestaat.

### **Artikel 8. Vereisten lidmaatschap**

Lid 1. Uitgegaan is van de bepalingen die ook gelden voor raadsleden of leden van provinciale staten. Hierbij komt dat, waar het gaat om het lidmaatschap van het algemeen bestuur, een AB-lid niet werkzaam mag zijn bij een deelnemer dan wel bij de Grondbank. In artikel 13, tweede lid van de Gemeentewet, zoals dat artikel luidde tot 7 maart 2002, is in dit kader bepaald dat die beperking niet geldt voor onder meer ambtenaren van de burgerlijke stand, onderwijzend persoon, vrijwilligers, en zij die uit hoofde van een wettelijke verplichting hulpdiensten verrichten. In artikel 13, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is bepaald dat die beperking niet geldt voor vrijwilligers en voor hen die uit hoofde van een wettelijke verplichting hulpdiensten verrichten.

## **Artikel 9. Einde lidmaatschap**

Lid 1. De beëindiging van het lidmaatschap van het AB is gekoppeld aan de zittingsperiode van de raad respectievelijk de leden van provinciale staten dan wel aan het moment waarop een raad of provinciale staten een aanwijzing intrekt.

Lid 2. Bepaald is dat bij de start van de zittingsperiode van een nieuwe raad of provinciale staten in de eerste raads- en statenvergadering de aanwijzing van de leden en plaatsvervangende AB-leden plaatsvindt.

Lid 3. Indien de raad niet kan voldoen aan deze tijdige aanwijzing, blijven de voorheen aangewezen leden en plaatsvervangende leden hun functie vervullen totdat nieuwe leden zijn aangewezen.

Lid 4. Bepaald is dat degene die ophoudt raadslid, wethouder of burgemeester te zijn van een gemeente die hem of haar heeft aangewezen als AB-lid, tevens ophoudt AB-lid te zijn. Deze regeling is ook van toepassing op degene die ophoudt lid van provinciale staten, gedeputeerde of commissaris van de Koning te zijn in Zuid-Holland.

Lid 5. Opgenomen is een regeling voor het opvullen van tussentijdse vacatures. Hierbij vindt alsnog tussentijdse aanwijzing plaats door de raad respectievelijk provinciale staten. Een tussentijds aangewezen lid treedt af nadat de reguliere zittingsperiode is verstreken.

Lid 7. Bepaald is dat een AB-lid tussentijds ontslag kan nemen. Hij/zij dient dit schriftelijk aan de voorzitter van het AB kenbaar te maken. Het lid houdt zitting totdat in de opvolging is voorzien.

## **Artikel 10. Stemverhouding**

Er is sprake van een meervoudig stemrecht, waarbij aan de verschillende leden van het AB een verschillend aantal stemmen toekomt. Een en ander is afhankelijk van de deelnemer. In totaal kunnen binnen het AB 40 stemmen worden uitgebracht, als volgt verdeeld:

- de leden die zijn aangewezen door provinciale staten, hebben ieder 5 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Rotterdam, hebben ieder 5 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Gouda, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Moordrecht, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Nieuwerkerk aan den IJssel, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Zevenhuizen-Moerkapelle, hebben ieder 2 stemmen;
- de leden die zijn aangewezen door de raad van Waddinxveen, hebben ieder 2 stemmen.

Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in de regeling anders is bepaald (zie artikel 52, lid 1 sub d Wgr, juncto artikel 29 Provinciewet zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

## **Artikel 11. Bevoegdheden**

### *Algemeen*

Op 7 maart 2002 en 12 maart 2003 zijn de Gemeentewet respectievelijk de Provinciewet gedualiseerd. Eén van de aspecten van de dualisering is dat enkele bestuursbevoegdheden van de gemeenteraad respectievelijk provinciale staten zijn overgeheveld naar het college respectievelijk gedeputeerde staten. Op dit moment kennen de Gemeentewet en Provinciewet een gedualiseerde structuur; echter de Wet gemeenschappelijke regelingen kent nog een monistisch stelsel. Om misverstanden te voorkomen heeft de wetgever gemeend een overgangsregeling vast te stellen.

Deze overgangsregeling staat in artikel VIIIa van de Wet houdende aanpassing van enkele wetten in verband met de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur (Stb. 2003, 56). Daarin is bepaald dat – indien en voorzover bij de Wet gemeenschappelijke regelingen, bij of krachtens de Gemeentewet gestelde regels van toepassing zijn – de in de Gemeentewet opgenomen bepalingen zoals deze golden voor 7 maart 2002 van toepassing blijven. In artikel XV van de Wet dualisering provinciebestuur (Stb. 2003, 17) is een soortgelijke bepaling voor de bepalingen uit de Provinciewet opgenomen, waarbij wordt uitgegaan van de Provinciewet zoals deze luidde vóór 12 maart 2003.

Uit de Memorie van Toelichting (hierna MvT) betreffende de aanpassingswet Wet dualisering gemeentebestuur (Tweede Kamer, vergaderjaar 28 243, nr. 3) volgt dat de wetgever heeft beoogd de dualiseringsbepalingen vooralsnog niet van toepassing te willen verklaren op gemeenschappelijke regelingen. Op de hierboven omschreven wijze wordt daarmee uitgegaan van de 'oude' bepalingen van de Gemeentewet en Provinciewet, om daarmee te komen tot 'bevriezing' van de rechtstoestand.

In de MvT is voorts aangegeven dat deze overgangsrechtelijke bepaling niet alleen van toepassing is op de verwijzingen vanuit de Wgr naar Gemeente- en Provinciewet, maar ook op verwijzingen vanuit gemeenschappelijke regelingen naar Gemeente- en Provinciewet.



In concreto houdt dit in dat de Wet gemeenschappelijke regelingen nog een monistisch stelsel kent en de bevoegdheden over de organen zijn toebedeeld zoals dit het geval was in een monistisch stelsel. Derhalve zijn in de onderhavige regeling de bevoegdheden die in een dualistisch stelsel aan het college/G.S. behoren en in een monistisch stelsel aan de raad onderscheidelijk provinciale staten behoorden aan het algemeen bestuur (het bevoegd orgaan in een monistisch stelsel) toebedeeld.

### *Inhoud artikel 11*

In het eerste lid wordt bepaald dat het algemeen bestuur alle bevoegdheden heeft die niet ingevolge de regeling aan DB of voorzitter zijn opgedragen. De tweede volzin regelt dat het algemeen bestuur zijn bevoegdheden kan overdragen aan het dagelijks bestuur, met dien verstande dat niet de bevoegdheden tot het vaststellen van het ASK en het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften ter uitvoering van de in artikel 4 omschreven doelstelling kunnen worden overgedragen.

Naast de algemene bevoegdheidsoverdracht in lid 1 zijn in het tweede lid de bevoegdheden nader uitgewerkt. De hiermee gepaard gaande duidelijkheid heeft tot doel competentiegeschillen tussen het algemeen bestuur en één of meerdere deelnemers te voorkomen.

In het tweede lid onder g is voorzien in het kunnen sluiten van (bestuurs)overeenkomsten met andere overheden, gericht op ondersteuning en uitvoering van het door de Grondbank te voeren verwervingsbeleid. Hierbij dient te worden gedacht aan het kunnen maken van afspraken met onder meer het Hoogheemraadschap van Schieland en het Ministerie van LNV.

In het tweede lid onder h zijn bepalingen opgenomen voor de verordenende bevoegdheid, waarbij de reikwijdte beperkt is tot de in artikel 4 omschreven doelstelling. Ingeval een intergemeentelijke verordening wordt vastgesteld, worden in die verordening regels opgenomen over de verhouding tussen de intergemeentelijke en gemeentelijke verordeningen (lid 3).

Voorts is in artikel 11 bepaald dat het algemeen bestuur bevoegd is tot het indienen van een onteigeningsverzoek in geval van een bestemmings- of bouwplanonteigening. Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 5. In een dergelijk geval geschiedt de onteigening ten name van de Grondbank. Een dergelijk verzoek wordt bij de Kroon ingediend. Op basis van deze procedure kunnen vertragingen e.d. bij de onteigening mogelijk worden beperkt.

Het algemeen bestuur is ook bevoegd om, in opdracht van het betreffende bestuursorgaan van een deelnemende gemeente, bij een gemeente ingekomen verzoeken tot verkoop van gronden te behandelen, welke verzoeken worden ingediend in het kader van een eerder gevestigd voorkeursrecht.

Onder m wordt de bevoegdheid geregeld dat het algemeen bestuur personeel kan aannemen, schorsen en ontslaan. Het ligt in de rede, omwille van de praktische uitvoerbaarheid, dat deze bevoegdheid door het algemeen bestuur aan het dagelijks bestuur wordt overgedragen.

### **Artikel 12. Werkwijze**

In artikel 12 is bepaald dat het algemeen bestuur ten minste tweemaal per jaar vergadert. Deze minimale vergaderfrequentie is, gelet op de aanwezige belangen, noodzakelijk te achten. Artikel 17 Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) is van toepassing. Dit betekent dat het AB ook bijeen kan worden geroepen indien het dagelijks bestuur dit wenst dan wel ten minste een vijfde van het aantal leden waaruit het AB bestaat, daarom verzoekt.

De vergaderingen van een openbaar lichaam zijn in beginsel openbaar. In artikel 12, tweede lid zijn vervolgens regels opgenomen voor het vergaderen achter gesloten deuren.

In het derde lid is ten slotte bepaald dat de voorzitter te allen tijde gebruik kan blijven maken van zijn bevoegdheden voor de ordehandhaving tijdens vergaderingen (basis: artikel 26 Provinciewet, zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

### **Artikel 13. Reglement van orde**

Op grond van artikel 22 van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient het algemeen bestuur een reglement van orde voor zijn vergaderingen en werkzaamheden vast te stellen.

## **Hoofdstuk IV Dagelijks bestuur**

### **Artikel 14. Samenstelling**

Het dagelijks bestuur bestaat uit zeven leden, onder wie de voorzitter en de beide plaatsvervangend voorzitters. De samenstelling is zodanig, dat uit iedere gemeentelijke en de provinciale delegatie in het AB een lid kan worden

afgevaardigd voor het dagelijks bestuur. Daarbij moet rekening worden gehouden met de aanwijzing van de voorzitter en de beide plaatsvervangende voorzitters (zie artikel 18). De aanwijzing van de voorzitter uit een delegatie van een deelnemer binnen het AB heeft tot gevolg dat door die deelnemer geen lid meer kan worden afgevaardigd voor het DB. Dit geldt ook voor de beide plaatsvervangende voorzitters.

De periodieke verkiezing van de leden van het dagelijks bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van het algemeen bestuur van elke zittingsperiode. De in artikel 45 van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) opgenomen onverenigbare betrekkingen met de functie van wethouder zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de leden van het dagelijks bestuur. Dit geldt ook voor het bepaalde in de artikelen 46 en 47 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002), waarin de gevolgen zijn opgenomen voor het uitoefenen van onverenigbare betrekkingen. In het tweede lid zijn verder de artikelen 40 en 41 van de Gemeentewet (zoals die artikelen luiden voor 7 maart 2002) waarin de procedure van aanneming van een benoeming tot wethouder is opgenomen, voor de benoeming van de leden van het dagelijks bestuur van overeenkomstige toepassing verklaard.

Tot slot is in de leden 3 tot en met 6 een aantal procedureregels opgenomen bij (tussentijds) aftreden en ontslag.

Opgemerkt wordt dat in de Provincie- en Gemeentewet zoals deze luiden voor de invoering van de dualiseringswetgeving, niet de mogelijkheid is opgenomen van het benoemen van plaatsvervangende gedeputeerden of wethouders. In geval van verhindering of ontstentenis van een gedeputeerde of wethouder, wordt deze waargenomen door een ander lid van het college van gedeputeerde staten respectievelijk burgemeester en wethouders. Provinciale staten en de raad kunnen, voorzover nodig, een gedeputeerde respectievelijk wethouder bij verhindering, ontstentenis of ontslag vervangen door een lid van provinciale staten respectievelijk de raad. Deze regeling is ook voor het dagelijks bestuur van toepassing.

### **Artikel 15. Stemverhouding**

Er is sprake van een meervoudig stemrecht, waarbij aan de verschillende leden van het dagelijks bestuur een verschillend aantal stemmen toekomt. Een en ander is afhankelijk van de deelnemer. In totaal kunnen binnen het dagelijks bestuur 20 stemmen worden uitgebracht, als volgt verdeeld:

- de voorzitter (provincie Zuid-Holland, zie artikel 18) heeft 5 stemmen;
- de eerste plaatsvervangend voorzitter (afkomstig uit de gemeente Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen of Zevenhuizen-Moerkapelle; zie artikel 18) heeft 2 stemmen;
- de tweede plaatsvervangend voorzitter (gemeente Rotterdam, zie artikel 18) heeft 5 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Gouda zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Moordrecht zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Nieuwerkerk aan den IJssel zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Waddinxveen zijn aangewezen, heeft 2 stemmen;
- het lid, voorzover niet zijnde de eerste plaatsvervangend voorzitter, dat is gekozen uit hen die daartoe door de raad van Zevenhuizen-Moerkapelle zijn aangewezen, heeft 2 stemmen.

Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen (zie artikel 17, tweede lid van de regeling).

### **Artikel 16. Bevoegdheden**

In dit artikel wordt onder andere het dagelijks bestuur opgedragen om het "dagelijks bestuur" van de Grondbank te voeren tenzij het AB of de voorzitter hiermee is belast.

Tevens wordt bijvoorbeeld het DB opgedragen besluiten van het AB voor te bereiden en uit te voeren (tenzij de voorzitter hiermee is belast).

Zoals reeds eerder is opgemerkt (zie artikel 11) kan het algemeen bestuur de daartoe in aanmerking komende bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur, zodat het bevoegdhedenpakket van het dagelijks bestuur groter kan zijn dan in het artikel staat vermeld. Het overdragen van bevoegdheden van het algemeen aan het dagelijks bestuur kan bij afzonder besluit geschieden.

### **Artikel 17. Werkwijze**

Bepaald is dat het dagelijks bestuur zo dikwijls vergadert als de voorzitter of ten minste twee leden dit nodig vinden. Hierbij is bepaald dat de artikelen 54, eerste lid, 58 en 59 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) van overeenkomstige toepassing zijn. Dit betekent dat vergaderingen met gesloten deuren worden gehouden, tenzij

door het dagelijks bestuur anders wordt bepaald. Ook zijn voor de gedeputeerde staten geldende bepalingen over het houden van stemmingen van overeenkomstige toepassing.

Op grond van artikel 57 Wgr zijn op de bevoegdheden van het bestuur van een openbaar lichaam van overeenkomstige toepassing de regels, in de ruimste zin, die bij of krachtens de wet zijn gesteld voor de verdeling van de bevoegdheden van de provinciale besturen over de provinciale bestuursorganen, voor de uitoefening van die bevoegdheden, alsmede voor het toezicht daarop. Een en ander betekent dat de bepalingen voor het houden van stemmingen voor de vergaderingen van GS van overeenkomstige toepassing zijn op die van vergaderingen van het dagelijks bestuur, en de bepalingen voor het houden van stemmingen voor de vergaderingen van Provinciale Staten van overeenkomstige toepassing zijn op de vergaderingen van het algemeen bestuur (zie artikel 52, eerste lid sub d Wgr).

## **Hoofdstuk V De voorzitter en plaatsvervangende voorzitters**

### ***Artikel 18. Benoeming***

De periodieke benoeming van de voorzitter geschiedt door en uit het algemeen bestuur in de eerste vergadering van elke zittingsperiode. De in artikel 66 van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003) opgenomen onverenigbare nevenfuncties bij het ambt van commissaris van de Koning zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de functie van voorzitter. Verder zijn de in artikel 39 en 40 van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) opgenomen procedureregels over de aanneming van een benoeming van een gedeputeerde van toepassing verklaard op de aanneming van een aanwijzing tot voorzitter.

De eerste plaatsvervangend voorzitter wordt gekozen uit het algemeen bestuur, uit hen die daartoe zijn aangewezen door de raden van Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle. De tweede plaatsvervangend voorzitter wordt gekozen uit hen die zijn aangewezen door de raad van Rotterdam.

### ***Artikel 19. Taken en bevoegdheden***

De voorzitter is, naast zelfstandig bestuursorgaan van de Grondbank, tevens voorzitter van de vergaderingen van het dagelijks en het algemeen bestuur.

In het derde lid is bepaald dat de stukken die van het algemeen en het dagelijks bestuur uitgaan, door hem worden ondertekend. Daarbij is de mogelijkheden opgenomen dat deze bevoegdheid, voorzover het besluiten van het dagelijks bestuur betreft, aan een ander lid van het dagelijks bestuur of een ambtenaar in dienst van de Grondbank kan worden gemandateerd.

In het vierde lid is verder bepaald dat de voorzitter het openbaar lichaam in en buiten rechte vertegenwoordigt. Daarbij is een regeling opgenomen ter voorkoming van enige belangenvermenging, ingeval de provincie waarvan de voorzitter commissaris van de Koning is, partij is in een geding waarin ook de Grondbank is betrokken. Eenzelfde regeling geldt voor de beide plaatsvervangende voorzitters.

## **Hoofdstuk VI Het ASK**

De in artikel 4 opgenomen doelstellingen worden concreet vertaald in het jaarlijks door het dagelijks bestuur op te stellen AankoopStrategieKader. Omdat de inhoud en de reikwijdte van dit beleidsplan afhankelijk zijn van specifieke omstandigheden en ontwikkelingen, is het uit praktisch oogpunt niet gewenst om te komen tot gedetailleerde voorschriften voor de inhoud van het ASK. Volstaan is dan ook met een aantal minimumeisen. Deze minimumeisen betreffen, naast de uitvoering van de hoofddoelstelling van de gemeenschappelijke regeling, ook de afstemming met het door de deelnemers te voeren ruimtelijke en grondbeleid in relatie tot het rechtsgebied. Voorts worden in het ASK de begrenzings opgenomen van de maximale omvang van de voorraad verworven gronden, de hiermee verband houdende boekwaarden, en de omvang van aan te trekken geldleningen. Ten slotte worden in het ASK de voorwaarden vastgelegd voor het concrete aankoopprotocol (procedure en inhoud) en de verkoop van gronden aan deelnemers of samenwerkingsverbanden van één of meerdere deelnemers.

Het ASK wordt jaarlijks vastgesteld en beslaat steeds een periode van vier jaar. Op deze wijze kan worden gekomen tot een jaarlijkse voortschrijdende bijstelling.

Het ASK zal kunnen fungeren als de beleidsmatige toelichting voor de op te stellen begroting. De voor het ASK opgenomen vaststellingsprocedure loopt dan ook synchroon met de begrotingsprocedure (zie artikel 30).

## **Hoofdstuk VII Informatie, verantwoording en ontslag**

### ***Artikel 21. Interne werking tot en met artikel 23. Externe werking, leden algemeen bestuur***

De in artikel 21 tot en met 23 opgenomen regeling is gericht op het versterken van de democratische en politieke controle. Deze controle kent een interne werking (informatie en verantwoordingsplicht van de leden van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur) en een externe werking. Bij de externe werking kan vervolgens onderscheid worden gemaakt in een informatieplicht van de bestuursorganen van de Grondbank naar de raden van de gemeenten respectievelijk naar provinciale staten (zie artikel 22) en de informatieplicht van de individuele leden van het algemeen bestuur aan de raad van de gemeente respectievelijk aan provinciale staten die hem/haar heeft aangewezen (zie artikel 23).

De in artikel 21 tot en met 23 opgenomen regeling voorziet in de mogelijkheid van ontslag voor een lid van het dagelijks bestuur, als dit heeft opgehouden het vertrouwen van het dagelijks bestuur te bezitten (zie artikel 21, lid 3). Het bepaalde in dit artikel geldt ook voor de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

In artikel 23, lid 4 is ten slotte de mogelijkheden opgenomen dat een lid van het algemeen bestuur kan worden ontslagen door de raad van de gemeente die hem als lid heeft aangewezen, als dit lid heeft opgehouden het vertrouwen te bezitten van deze raad.

## **Hoofdstuk VIII Personeel en organisatie**

### ***Artikel 24. Secretaris en directeur***

Hoewel er geen eisen over de organisatiestructuur en de daarmee verband houdende personeelsformatie in de regeling zijn opgenomen, wordt ervan uitgegaan dat de organisatie minimaal zal moeten bestaan uit een secretaris en een directeur. De benoeming, de schorsing en het ontslag van de beide functies is in handen van het algemeen bestuur. De functies van secretaris en directeur zijn onverenigbaar.

In het derde lid is aangegeven dat de secretaris, samen met de voorzitter (zie artikel 19, lid 3), alle stukken die uitgaan van het algemeen en het dagelijks bestuur, meeondertekent. Een gezamenlijke ondertekening is niet aan de orde, indien de voorzitter gebruik heeft gemaakt van de toepassing van artikel 102, tweede lid van de Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003).

Tot slot is bepaald dat voor de functie van directeur een instructie moet worden vastgesteld.

### ***Artikel 25. Rechtspositie personeel***

De benoeming van personeelsleden, met uitzondering van de in artikel 24 genoemde functies, is in handen van het dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur is bevoegd hiervoor regels te stellen. Zo zal het voor de hand liggen dat door het algemeen bestuur regels worden gesteld over de te ontwikkelen organisatiestructuur en de daarbij behorende personeelsformatie.

Voor de te benoemen ambtenaren en het personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, zijn de arbeidsvoorwaarden zoals deze gelden binnen de provincie van overeenkomstige toepassing verklaard. Verder geldt dat het algemeen bestuur dient te voorzien in de bezoldiging van het personeel van de Grondbank.

### ***Artikel 26. Detachering en dienstverlening***

De noodzaak van de opbouw van een zelfstandig ambtelijk apparaat zal afhankelijk zijn van de mogelijkheden van inzet van specifieke deskundigheid vanuit de deelnemers. Gelet op deze situatie is in artikel 26 de mogelijkheid opengehouden om te komen tot detacherings- en/of dienstverleningsovereenkomsten met één of meerdere deelnemende gemeenten respectievelijk met de provincie.

## **Hoofdstuk IX Vergoedingen en aansprakelijkheid**

### ***Artikel 27. Vergoedingen en verzekering***

Op grond van artikel 21 Wgr is het mogelijk dat leden van de bestuursorganen van de Grondbank een tegemoetkoming in de kosten of een vergoeding voor werkzaamheden ontvangen, voorzover de gemeenschappelijke regeling daarin voorziet.

In de regeling is echter bepaald dat de leden van de bestuursorganen geen vergoeding ontvangen voor de door hen te verrichten werkzaamheden.

De grondbank dient te beschikken over een verzekering tegen de financiële gevolgen van aansprakelijkheid jegens derden, voor zowel onrechtmatig handelen van de rechtspersoon als voor onrechtmatig handelen van de bestuursleden.

## **Hoofdstuk X Financiële bepalingen**

### ***Artikel 28. Administratie en beheer***

In het eerste lid is de verplichting opgenomen tot vaststelling van een organisatieverordening voor de administratie en het beheer van vermogenswaarden. Deze verordening wordt, nu de provincie deelnemer is in de regeling, aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gezonden. De artikelen 216, tweede en derde lid van de Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003) zijn van overeenkomstige toepassing. Dit betekent dat aanwijzing van de ambtenaren dient plaats te vinden, die zijn belast met de administratie en het beheer. In artikel 24, lid 4 is reeds bepaald dat de directeur verantwoordelijk is voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden, en het opmaken van de rekening. Voorts dient een financieringsstatuut te worden opgesteld.

In het tweede lid is bepaald dat, met toepassing van artikel 217 en 218 Provinciewet (zoals die artikelen luiden voor 12 maart 2003), een verordening wordt vastgesteld aangaande de controle op de administratie c.a. Die verordening dient te voorzien in de aanwijzing van één of meer accountants. Ook deze verordening dient aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te worden gezonden.

### ***Artikel 29. Comptabiliteitsvoorschriften***

Het vanaf 1 januari 2004 geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelen, zijn van toepassing verklaard op de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, en de rekening van de Grondbank.

### ***Artikel 30. Begroting***

De in de regeling opgenomen procedureregeling voor de vaststelling van de begroting is gericht op het versterken van de mogelijkheden van politieke beleidscontrole door de raden van de deelnemende gemeenten respectievelijk door provinciale staten. De gehanteerde procedure voor de begroting loopt synchroon met de in artikel 20 opgenomen procedure voor het ASK. De vaststelling van de begroting en het beleidsplan vindt daarom jaarlijks plaats voor 1 juli.

### ***Artikel 31. Rekening***

De in dit artikel opgenomen procedureregels moeten ertoe leiden dat het dagelijks bestuur al tijdig kan beschikken over de concept-jaarrekening van het afgelopen jaar. Zeker waar het gaat om belangrijke financiële motieven met een sterk bedrijfsmatig karakter, is tijdige en actuele informatie van het grootste belang. De in de regeling opgenomen procedure moet ertoe leiden dat de jaarrekening jaarlijks voor 1 juli door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

### ***Artikel 32. Risicoverdeling deelnemers***

Lid 1 en 2. In het kader van de aan het openbaar lichaam opgedragen taken voor het verwerven van onroerende zaken, dient het openbaar lichaam financiering aan te trekken in de vorm van kort- en langlopende geldleningen.

Bij het aantrekken van langlopende financiering is in de praktijk ervaren dat een aantal bancaire instellingen de kredietwaardigheid van openbare lichamen die zijn ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen, als minder beoordeelt in vergelijking met bijvoorbeeld een gemeente. Dit leidt ertoe dat het openbaar lichaam niet in staat is tegen dezelfde gunstige condities die gelden voor gemeenten, leningen aan te trekken. Dit is noch in het belang van het openbaar lichaam noch in het belang van de deelnemende gemeenten.

De zorg van de bancaire instellingen richt zich met name op de vraag of de aansprakelijkheid van de deelnemende gemeenten voor de betaling van rente en aflossing van leningen die door het openbaar lichaam worden aangegaan, voldoende is gewaarborgd.

Op dit onderdeel is door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op 8 juli 1999 een circulaire verzonden aan de gemeentebesturen (circulaire F099/U59111). Door de minister van BZK wordt geoordeeld dat aanpassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen en/of de Gemeentewet niet noodzakelijk is, nu op grond van de beide wetten voldoende is gewaarborgd dat:

- deelnemers in een gemeenschappelijke regeling verplicht zijn een openbaar lichaam te voorzien van de voor de taakuitoefening benodigde financiële middelen;
- voor een openbaar lichaam, ingesteld op grond van een gemeenschappelijke regeling, geldt dat de betaling van rente en aflossing van geldleningen wordt aangemerkt als een verplichte uitgave zoals bedoeld in artikel 193 van de Gemeentewet (zoals dat artikel luidde voor 7 maart 2002) respectievelijk artikel 197 Provinciewet (zoals dat artikel luidde voor 12 maart 2003);
- er in geval van opheffing van een gemeenschappelijke regeling een liquidatieregeling dient te worden getroffen, die garandeert dat zorg wordt gedragen voor volledige aflossing van resterende schulden.

De minister stelt in de circulaire voor waar nodig in de betreffende gemeenschappelijke regeling de relatie tussen de deelnemende gemeente en het openbaar lichaam te verduidelijken. Deze verduidelijking betreft de volgende onderdelen:

- De deelnemende gemeenten dienen er steeds zorg voor te dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende financiële middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
- Indien een deelnemende gemeente weigert de van die gemeente benodigde financiële middelen op de gemeentebegroting te zetten, dient het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling in de gelegenheid te worden gesteld om gedeputeerde staten te verzoeken over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 Gemeentewet (zoals die artikelen luidden voor 7 maart 2002), waar het gemeenten betreft (verplichte uitgave wordt door gedeputeerde staten zelf op de gemeentebegroting geplaatst). Waar het de provincie betreft, is een vergelijkbare regeling opgenomen in de artikelen 198 en 199 Provinciewet (zoals die artikelen luidden voor 12 maart 2003). In dit laatste geval wordt de verplichte uitgave door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de provinciebegroting geplaatst.
- In geval van opheffing dient vast te liggen dat alle rechten en verplichtingen over de deelnemende gemeenten worden verdeeld op een in het liquidatieplan vast te leggen wijze.

In het eerste en tweede lid is expliciet tot uitdrukking gebracht dat de deelnemers zich verplichten ervoor zorg te dragen dat het openbaar lichaam steeds over voldoende financiële middelen beschikt om alle verplichtingen, door het openbaar lichaam aangegaan jegens derden, te kunnen voldoen.

Voorts is bepaald dat het algemeen bestuur gerechtigd is gedeputeerde staten te verzoeken over te gaan tot toepassing van artikel 194 en 195 Gemeentewet (zoals die artikelen luidden voor 7 maart 2002), indien een deelnemende gemeente weigert deze financiële middelen op de gemeentebegroting te zetten. Eenzelfde regeling geldt voor een door het algemeen bestuur te richten verzoeken aan de minister van BZK, indien de provincie weigert deze financiële middelen op de provinciebegroting te zetten.

Lid 3 tot en met 5. Het proces van verwerving is langdurig en mede daardoor met aanzienlijke financiële risico's omgeven. Gelet op dit langdurige proces ligt het niet direct voor de hand om tussentijds te komen tot verrekeningen van batige of nadelige saldi met de deelnemers. Om deze reden wordt ervan uitgegaan dat het algemeen bestuur de bevoegdheid heeft voor de aanwijzing van de bestemming van batige saldi en de wijze van dekking van nadelige saldi. Indien er sprake is van een verrekening van enig saldo met de deelnemers, geschiedt dit op basis van de in het vijfde lid opgenomen verdeelsleutel.

Hoewel de regeling voorziet in de garantie aan bancaire instellingen dat de betaling van rente en aflossingen over aangetrokken geldleningen door de grondbank (in het uiterste geval door de deelnemers) is verzekerd, kan er desondanks behoefte bestaan geldleningen aan te trekken waarbij sprake is van rechtstreekse garantiestelling door de deelnemers.

In dat geval geldt dat het dagelijks bestuur niet tot het aantrekken van een geldlening met een voorwaarde van garantiestelling door de deelnemers kan overgegaan, dan nadat alle deelnemers schriftelijk hebben ingestemd met het verlenen van zodanige garantstellingen. In dat geval doet het dagelijks bestuur een daartoe strekkend verzoek aan alle deelnemers, waarbij heeft te gelden dat voor de verdeling van de garantiestelling over de deelnemers wordt uitgegaan van de in lid 5 genoemde percentages.

### **Artikel 33. Rekening-courantverhouding**

Voor het aantrekken van kasgeld en langlopende leningen wordt een rekening-courantverhouding gecreëerd tussen de Grondbank en de provincie, zulks tegen nader overeen te komen voorwaarden.

Daarnaast is de mogelijkheid opgehouden dat de Grondbank ook nog elders een rekening-courant opent.

## **Hoofdstuk XI Archief**

### **Artikel 34**

De regels voor het beheer en behoud van archiefbescheiden zoals deze zijn opgenomen in de desbetreffende

archieffwetgeving, zijn ook van toepassing op openbare lichamen die zijn ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De regeling dient dan ook te voorzien in een regeling over archiefbeheer.

## **Hoofdstuk XII Evaluatie**

### ***Artikel 35. Inhoud en procedure evaluatie***

De regeling wordt aangegaan voor bepaalde tijd, tot 1 januari 2010. De deelnemers willen afhankelijk van een evaluatie van de werking van de regeling vóór 1 juli 2009 bezien of de regeling na 1 januari 2010 dient te worden voortgezet. In artikel 35, lid 2 is bepaald welke onderdelen in ieder geval in de evaluatie dienen te worden betrokken. Bepaald is voorts dat het algemeen bestuur een regeling zal vaststellen, volgens welke procedure de evaluatie zal plaatsvinden.

Voorts is voorzien in een tussentijdse evaluatie, die uiterlijk 1 oktober 2005 dient te zijn voltooid. Na afronding van deze tussentijdse evaluatie hebben deelnemers het recht om tussentijds uit te treden. Verwezen wordt naar het bepaalde in artikel 36.

De opgenomen verplichting tot evaluatie laat onverlet dat op eerdere momenten tot een vorm van evaluatie wordt besloten.

## **Hoofdstuk XIII Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing**

### ***Artikel 36. Toetreding en uittreding***

Omdat de gemeenschappelijke regeling is gericht op de tussen de provincie en de gemeenten Gouda, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Rotterdam, Zevenhuizen-Moerkapelle en Waddinxveen beoogde samenwerking voor het te voeren verwervingsbeleid, biedt de regeling in beginsel geen mogelijkheid tot toetreding.

Een toetreding van enige gemeente zal alleen mogelijk zijn als de regeling daartoe wordt gewijzigd. In dat geval zullen de bepalingen over bestuurssamenstelling, risicoverdeling enzovoort moeten worden aangepast.

In de regeling is voorzien in een eenmalig moment van tussentijdse uittreding, te weten na afronding van de eerst geplande evaluatie in 2005. Een deelnemer kan slechts besluiten tot een tussentijdse uittreding nadat deze evaluatie in 2005 is afgerond, doch uiterlijk per 1 november 2005. Indien het voornemen bestaat tot uittreding, dienen alle bestuursorganen van de betreffende deelnemer hiertoe tijdig te besluiten. Een besluit tot uittreding dient zo spoedig mogelijk te worden toegezonden aan het algemeen bestuur alsmede aan provinciale staten van de provincie en de raden van de deelnemende gemeenten.

Of een besluit tot uittreding daadwerkelijk wordt geëffectueerd, is afhankelijk van de daaropvolgende besluitvorming betreffende een eventuele opheffing van de regeling. Indien één of meerdere deelnemers wensen uit te treden, kan dit aanzienlijke gevolgen voor het bestaansrecht van de regeling, met name waar het gaat om de daaruit voortvloeiende herverdeling van de risicoverdeling zoals bedoeld in artikel 32, lid 5. Om die reden is aan het algemeen bestuur in zo'n geval de gelegenheid alsnog te besluiten tot tussentijdse opheffing van de regeling over te gaan. Een dergelijk besluit van het algemeen bestuur heeft de kracht van een voorstel tot opheffing, gericht aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten. De besluitvorming geschiedt met inachtneming van de bepalingen zoals opgenomen in artikel 38, eerste lid van de regeling.

De besluitvorming tot opheffing op basis van een voorstel van het algemeen bestuur laat onverlet de in artikel 38 aan provinciale staten en de raden van deelnemende gemeenten opgenomen bevoegdheid om tot opheffing te besluiten. In het geval bijvoorbeeld binnen de genoemde periode binnen het algemeen bestuur geen besluit wordt genomen over een voorstel tot opheffing, is opheffing van de regeling ook mogelijk indien provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten binnen genoemde periode daartoe zelfstandig besluiten.

In het geval tot tussentijdse opheffing wordt besloten, treedt het besluit tot opheffing in de plaats van een besluit tot uittreding. Dit betekent dat het uittredingsbesluit niet kan worden geëffectueerd maar de uittredende deelnemer deel blijft uitmaken van de regeling en daarmee betrokken blijft bij de vaststelling van het liquidatieplan en de verdere afwikkeling daarvan.

In het geval niet binnen de genoemde termijn tot opheffing van de regeling wordt besloten, blijft de regeling in stand. In deze laatste situatie is het bepaalde in lid 6 van toepassing. Ingeval de regeling wordt voortgezet, gaan alle rechten en plichten van de Grondbank zoals deze bestaan op 31 december 2005 (de dag vóór tussentijdse uittreding), over naar een uittredende deelnemer naar evenredigheid van het percentage zoals genoemd in artikel 32, lid 5. In dat geval dient het algemeen bestuur de financiële en overige gevolgen van uittreding na 1 januari 2006 te regelen.

### **Artikel 37. Wijziging**

In artikel 37 is de procedure opgenomen die gehanteerd moet worden in geval van wijziging van de gemeenschappelijke regeling.

Voorwaarde voor de totstandkoming van een wijziging van de gemeenschappelijke regeling is, dat het algemeen bestuur een daartoe strekkend voorstel doet aan provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten. Het voorstel is aangenomen indien een (gewone) meerderheid van het aantal deelnemers met het voorstel instemt.

### **Artikel 38. Opheffing**

De opheffing vindt plaats op de datum van beëindiging van de regeling (i.c. 1 januari 2010). Voor een opheffing van de regeling vóór 1 januari 2010 geldt dat deze alleen mogelijk is als de bestuursorganen (i.c. provinciale staten en raden) van de (gewone) meerderheid van het aantal deelnemers daartoe besluiten. De besluitvorming door provinciale staten en de raden van de deelnemende gemeenten kan zowel plaatsvinden op eigen initiatief van genoemde bestuursorganen als op basis van een voorstel van het algemeen bestuur (zie artikel 36, derde lid). In geval van opheffing is het algemeen bestuur verplicht tot de vaststelling van een liquidatieplan na de deelnemers te hebben gehoord. Het liquidatieplan behoeft de goedkeuring van de minister van BZK.

In artikel 38, derde lid is ter verduidelijking bepaald dat in het liquidatieplan niet kan worden afgeweken van het bepaalde in artikel 32, derde tot en met vijfde lid van de regeling (i.c. de risicoverdeling over de deelnemers), en van artikel 38 van de gemeenschappelijke regeling.

In artikel 38, vijfde lid is expliciet tot uitdrukking gebracht dat het liquidatieplan dient te voorzien in de verplichting van de deelnemers om *alle* rechten en verplichtingen van het openbaar lichaam te verdelen over de deelnemers.

## **Hoofdstuk XIV Geschillen**

### **Artikel 39. Geschillen**

Gekozen is voor een geschillenregeling, naar analogie van de geschillenregeling zoals deze is opgenomen in artikel 28 Wgr, en zoals deze geldt voor een gemeenschappelijke regeling waarin alleen gemeenten deelnemen. Een en ander betekent dat de daarvoor in aanmerking komende geschillen worden beslecht door de minister van BZK.

Alvorens een geschil aan de betrokken minister wordt voorgelegd, wordt een geschillencommissie ingesteld door het algemeen bestuur, die tot taak heeft te komen tot een advies over de mogelijkheden partijen tot overeenstemming te brengen. Dit advies wordt in eerste instantie voorgelegd aan de bij het geschil betrokken bestuursorganen, teneinde tot een oplossing van het geschil te komen. Indien de betrokken organen, na ontvangst van het advies, alsnog niet blijken tot overeenstemming te kunnen komen, wordt het advies van de commissie aan de minister gezonden.

## **Hoofdstuk XV Duur van de regeling**

### **Artikel 40**

De regeling heeft een looptijd tot 1 januari 2010. Als gevolg van de resultaten van de evaluatie is het mogelijk dat de werking van de regeling, al dan niet gewijzigd, na genoemde datum wordt voortgezet. Dit vraagt dan tot het aangaan van een nieuwe regeling dan wel het wijzigen van de bestaande regeling.

## **Hoofdstuk XVI Overgangs- en slotbepalingen**

### **Artikel 41. Tussentijdse benoeming leden algemeen bestuur, dagelijks bestuur en (plaatsvervangend) voorzitter(s)**

Voorzien is in een overgangsregeling voor de eerste aanwijzing van de leden van de bestuursorganen van de Grondbank.



Ten aanzien van de aanwijzing van de eerste plaatsvervangend voorzitter geldt daarbij dat, in afwijking van het bepaalde in artikel 18 lid 2, deze wordt gekozen uit het algemeen bestuur uit hen die daartoe zijn aangewezen uit de raad van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel.

De aanwijzing duurt tot het einde van de zittingsperiode van de raden.

### **Artikel 45. Overgangsbepalingen**

Voorzien is in overgangsbepalingen waar het betreft de eerste vaststelling van de begroting, het ASK en de rekening.